

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + Refrain from automated querying Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

48.447.

-	

THE

GREEK TESTAMENT

WITH ENGLISH NOTES.

KAINH AIAOHKH.

THE

GREEK TESTAMENT

WITH ENGLISH NOTES.

BY

THE REV. EDWARD BURTON, D.D.,

SOMETIME CANON OF CHRIST CHURCH AND REGIUS PROFESSOR OF DIVINITY.

THIRD EDITION, REVISED,

WITH A NEW INDEX.

OXFORD:

JOHN HENRY PARKER.

LONDON: WHITTAKER AND CO., AVE MARIA LANE.
CAMBRIDGE: J. AND J. J. DEIGHTON.

ETON: E. P. WILLIAMS.

M DCCC XLVIII.

OXFORD:
PRINTED BY 1. SHRIMPTON.

ADVERTISEMENT TO THE SECOND EDITION.

It was believed that the late Dr. Burton had left behind him an interleaved copy of his Greek Testament, containing sundry notes which he had prepared for a second edition: as however nothing of the kind has been found among his books and papers, this edition is little more than a reprint of the former, as in a work published under the sanction of Dr. Burton's name it was not considered right to make any material alterations or additions unauthorized by him. Accordingly the typographical errors (which were not numerous,) have been corrected. a few of the references in the notes have been rendered more exact, and one or two verbal corrections have been made. In the Index of Greek Terms only a few additions have been made, but that of Things and Proper Names has been very much enlarged, so as to contain (it is believed,) a complete and classified list of all the proper names mentioned in the New Testament. To these has been added a third Index, viz. of Texts quoted from the Old Testament, which it is hoped will be found useful.

however, is a manifest oversight, as may be seen at once by any one who will consult Bengel's edition, from which the division into paragraphs has been borrowed.

A The only important alteration that has been made in the arrangement of the text occurs in Heb. xi. 11, where in Dr. Burton's edition (as also in several others,) a new paragraph begins. This;

PREFACE TO THE FIRST EDITION.

It is perhaps hardly possible to produce a commentary upon the Scriptures, which shall be suited to readers of every description. If it is intelligible to the poor, and to people of little education, it will not satisfy the curiosity of the learned: or if it enters into doctrinal and critical difficulties, there must be much which is unprofitable to the unlearned reader. The very nature of the case seems to make the union of these two objects impossible: and lest I should be thought to have attempted in the present publication, what I have already pronounced to be hopeless, I am anxious to state explicitly what is the class of readers for which this edition is intended.

The notes are calculated for those persons who are not reading the Greek Testament for the first time, but who as yet have little acquaintance with the labours of critical com-If they should be found useful in the upper mentators. classes of Schools, to the younger members of our Universities, and to the candidates for Holy Orders, the anxious wishes of the Editor will be amply gratified. It is not merely the fashion of the day which has induced me to compose the notes in English rather than in Latin. This custom seems indeed to be gaining ground in editions of profane authors, as well as of the Greek Testament: and unless the work is intended for circulation on the continent, or unless Latin notes are supposed to improve the reader's proficiency in that language, there seems no reason why the difficulties of one dead language should be explained by a commentary written in another. In compiling notes from writers of different countries, and particularly from English commentators, it is obviously much more easy to convey their sentiments in our own language: and if such a system should be found more useful and agreeable to the majority of my readers, I shall consider it a recommendation rather than an objection, that the commentary has no pretensions to be considered learned.

I have studied conciseness of expression to a degree which many persons will perhaps consider faulty: but it was not my intention to write dissertations, or to balance one elaborate argument against another. I have been satisfied with giving the result of opinions, and sometimes with adding two or more different interpretations, without deciding in favour of any. In almost every instance I have given the names of the commentators: and the reader who wishes for more information will thus be able to know where it is to be found. In order to render the present work more useful in this respect, and to make up in some measure for its own deficiencies, I have added a list of all the writers whose names are mentioned in the notes, together with the titles of their This list will be found at the end of the second. works. volume.

The text of the present edition is taken from that of Mill, which was printed at Oxford in 1707. Though the received text, as it is called, of the Greek Testament is generally considered to have been settled by the Elzevirs, yet the editions, which appeared in the last century, have differed from one another to a greater degree than is supposed by persons who have not examined this subject for themselves. The text adopted by Mill, though in some instances undoubtedly faulty, has perhaps had the greatest number of followers: and since this text has been adopted in the small and popular editions printed at Oxford in 1828 and 1830b, I have thought it better

a [The first edition was in two Bishop Lloyd's edition, and has been volumes.]

b [This is commonly known as

to do the same. The reader will however find frequent mention of various readings in the notes. I have examined with no small labour and attention the copious materials which have been collected by Griesbach: and after weighing the evidence which he has adduced in favour of any particular reading, I noted down all those variations from the received text which seem to have a majority of documents in their favour. This abstract of Griesbach's critical apparatus may be seen in White's Criscos Griesbachianæ in N. T. Synopsis: and Vater, in his edition of the Greek Testament, published in 1824, has not only mentioned the reasons for preferring certain variations, but has admitted them into the text. Though the accuracy of these two persons might spare us the necessity of consulting Griesbach's notes, I preferred going through the same analysis myself; and it has been satisfactory to me to find, that my own conclusions were generally supported by these two independent authorities. Whoever may be induced to pursue a similar plan, will find that the common rules of criticism would require him to alter the received text in several places. The most remarkable variations are simply stated in the notes to this edition: but in hundreds of instances, where the difference consists in the collocation of words, in the addition or omission of the article, the substitution of $\delta \hat{\epsilon}$ for $\kappa a \hat{l}$, &c. &c., I have not thought fit to mention the variation. The reader will infer, in all the cases which have been noticed, that the various reading is probably that which ought to be admitted into the text.

Editions of the Greek Testament with marginal references have not often been printed. Curcellæus set the example: and his selection of references (though not so copious as those in the margin of our English Bibles,) was followed in the small edition, alluded to above, which was published at Oxford in 1828. In the reprint of this edition, which was partly printed under my direction in 1830, these marginal references were given more accurately. A careful verification

TO KATA MATOAION EYAFFEAION.

S. MATTHEW.

THE call of Matthew to be a disciple is mentioned in Matt. ix. 9; Mark ii. 14; Luke v. 27. His name was also Levi. He is said to have preached in Ethiopia; but this is very uncertain. It has been supposed, that his Gospel was written in Hebrew; but no ancient writer can be proved to have seen such a document; and it is more probable, that the original was written in Greek. The earliest date assigned to its composition is the third year after the ascension, and some have placed it in the eighth year: but I should rather agree with those, who fix it much later: in support of which opinion we may refer to xxvii. 8; xxviii. 15; and it might be inferred from chapter xxiv. that it was published not long before the siege of Jerusalem; perhaps about the year 60.

TO KATA MATOAION

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

*ΒΙΒΛΟΣ γενέσεως ΊΗΣΟΥ Χριστοῦ, υίοῦ Δαβίδ, υίοῦ 1 a Lu. iii. 23, αο. • Gon. xxi. 2: 'Αβραάμ. • 'Αβραάμ εγέννησε του 'Ισαάκ' 'Ισαάκ δε εγέννησε 2 et xxi. 34; τον Ίακώβ. Ἰακώβ δὲ ἐγέννησε τον Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς «Gen.xxxviii, αὐτοῦ. ''Ιούδας δὲ ἐγέννησε τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς 8 1 Par. ii. 5, 9. Θαμάρ Φαρές δε εγέννησε τον Έσρωμ. Έσρωμ δε εγέννησε dNum.vii.12; τον 'Αράμ' d'Αράμ δὲ ἐγέννησε τον 'Αμιναδάβ. 'Αμιναδάβ δὲ 4 έγέννησε τὸν Ναασσών Ναασσών δὲ έγέννησε τὸν Σαλμών. • Ruthiv. 17; • Σαλμών δὲ ἐγέννησε τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς 'Payáβ· Βοὸζ δὲ ἐγέν- 5 νησε τὸν 'Ωβὴδ ἐκ τῆς 'Ρούθ' 'Ωβὴδ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιεσσαί. 118am.xvl.1; ['Ίεσσαὶ δὲ ἐγέννησε τὸν Δαβίδ τὸν βασιλέα. Δαβίδ δὲ ὁ βασι- 6 et xvii. 12; 28am.xii.24. λεύς εγεννησε τον Σολομώντα εκ τής του Ούρίου. Σολομών 7 ε 1 Bog. xi. 43; δε εγέννησε τον 'Ροβοάμ' 'Ροβοάμ δε εγέννησε τον 'Αβιά' et xtv. 31; 'Αβιὰ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ασά. h'Ασὰ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιωσα-8 et xv. 6; ' Αβιά δὲ έγέννησε του Ασά. "Ασά δὲ έγέννησε του Ίωσα-1 Par. iii. 10; φάτ· 'Ιωσαφὰτ δὲ ἐγέννησε του 'Ιωράμ. 'Ιωράμ δὲ ἐγέννησε 2 Par. xiv. 1. 1 1 Reg. x . 24; τον 'Οζίαν. ''Οζίας δὲ ἐγέννησε τον Ιωάθαμ. 'Ιωάθαμ δὲ ἐγέν- 9 2Reg. viii.16, 24;2Par. xvii. νησε τὸν "Αχαζ "Αχαζ δὲ ἐγέννησε τὸν 'Εζεκίαν. "Έξεκίας 10 1; et xxi. 1. δε έγεννησε τον Μανασσή Μανασσής δε έγεννησε τον 'Αμών. 12 Beg. xv.7. ο ε εγεννήσε τον Μανασσή Μανασσής σε εγεννήσε τον Αμών. 88; et xvi.20; ' Αμών δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιωσίαν' ''Ιωσίας δὲ ἐγέννησε τὸν 'Ιε- 11 2 Par. zzvi. a rar. xxv. 23; et xxvii. 9; et xxviii. 27. k 2 Reg. xx. 21; et xxi. 18, 24; 1 Par. iii. 14, &c.; 2 Par. xxxii. 33; et xxxiii. 20, 25. l 2 Reg. xxiii. 30, 34; et xxiv. 6; 1 Par. iii. 15, 16; 2 Par. xxxvi. 1, 4, 8.

1. Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ. These words serve as a title, not to the whole Gospel, but only to the genealogy. Camerarius, Er. Schmidius, Raphel, Grotius. Others refer them to the whole book, Hammond, Vitringa, Calmet, &c.

Ibid. David and Abraham were the two principal persons, from whom the Messiah was certainly expected to be descended.

5. This marriage of Salmon and Rahab is not mentioned in the Old Testament. The Talmud contains traces of such a tradition, by stating that Rahab was married to Joshua. See Lightfoot, Hor. Heb. ad l. It has been observed that 366 years elapsed between the entrance into Canaan (when Salmon married Rahab) and the birth of David, and yet only four generations are named: hence some have thought that a different Rahab is intended by Matthew. Vid. Wolfus.

8. Matthew omits three generations here.

Joram begat Ahaziah; Ahaziah begat Joash; Joash begat Amaziah; Amaziah begat Azariah ('Oglow). 1 Chron. iii. 11, 12. So in Ezra vii. 3. six generations are omitted between Azariah and Meraioth: see 1 Chron. vi. 7—9. The three kings omitted by Matthew were descended from Ahab and Jezebel, and therefore perhaps not mentioned. See 1 Kings xxi. 21.

11. Jeconiah was not the son, but grandson, of Josiah: he was son of Jehoiakim, 1 Chrom. iii. 15, 16. Some MSS. read 'Isoofas δε ἐγέντησε τὸν 'Ισοακέμ.' 'Ισοακέμ. δε ἐγέντησε τὸν 'Ιτοακέμ.' Βut this would make fifteen generations in the second series. As it is, there are only thirteen generations in the third series: so that 'Ιτχονίαν, in ver. 11, is perhaps to be taken for Jehoiakim; and 'Ιτχονίας, in v. 12, for Jeconiah, which makes the numbers and the generations right. Eusebius, Gomarus, F. Lucas, Spanheim, Yardley, Wolfius.

γονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς μετοικεσίας Βαβυ-

12 λώνος. ΜΜετά δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλώνος, Ἰεχονίας ἐγέν- = 1 Par. iii. νησε τὸν Σαλαθιήλ Σαλαθιήλ δὲ ἐγέννησε τὸν Ζοροβάβελ. 17, 19; 18 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησε τὸν ᾿Αβιούδ ᾿Αβιούδ δὲ ἐγέννησε τὸν ** * . 3;

14 Έλιακείμι Έλιακείμι δε εγέννησε τον Αζώρ. 'Αζώρ δε εγέννησε του Σαδώκ Σαδώκ δε εγέννησε του Αγείμ. 'Αγείμ δε

15 εγέννησε τὸν Ἐλιούδ. Ἐλιούδ δὲ εγέννησε τὸν Ἐλεάζαρ Έλεάζαρ δὲ ἐγέννησε τὸν Ματθάν Ματθάν δὲ ἐγέννησε τὸν

16 Ίακώβ. Ίακωβ δὲ ἐγέννησε τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ης εγεννήθη ΊΗΣΟΤΣ ὁ λεγόμενος Χριστός.

Πασαι οὐν αί γενεαὶ ἀπὸ ᾿Αβραὰμ ἔως Δαβίδ, γενεαὶ δεκατέσσαρες καὶ ἀπὸ Δαβίδ ἔως τῆς μετοικεσίας Βαβυλώνος, γενεαί δεκατέσσαρες και άπο της μετοικεσίας Βαβυλώνος έως τοῦ Χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

18 TOT δε Ίησοῦ Χριστοῦ ή γέννησις οὕτως ην. μνηστευθείσης • La. i. 27, γάρ της μητρός αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσηφ, πρὶν ή συνελθεῖν \$4,85

19 αὐτοὺς, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ Πνεύματος ἀγίου. ο'Ιωσηφ ο Deat. xxiv. δε ο άνηρ αυτής, δίκαιος ών, και μη θέλων αυτήν παραδειγματί-

20 σαι, έβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ίδου, άγγγελος Κυρίου κατ' δναρ έφάνη αυτώ λέγων, " Ίωσηφ, υίος Δαβίδ, μη φοβηθής παραλαβείν Μαριάμ την γυναϊκά σου το γαρ έν αυτή γεννηθέν έκ Πνεύματος έστιν

21 άγίου. Ρτέξεται δε υίον, καὶ καλέσεις το δνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν » La. i. 31; αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἄμαρτιῶν αὐτῶν." Δη, ir.12;

22 Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθη τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου et x. 43; 88, 89.

28 δια τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'q'Ιδού, ή παρθένος εν γαστρί έξει 1 Em. τί. 14. καλ τέξεται υίον, καλ καλέσουσι το δνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ

24 δ έστι μεθερμηνεύομενον, μεθ' ήμων ο Θεός. Διεγερθείς δε ο

12. According to 1 Chron. iii. 17-19. Zerubbabel was son of Pedaiah, who was son or brother of Salathiel. But he is called son of Shealtiel, in Ezra iii. 2; Nehem. xii. 1. See Houbigant. Merà The peromeciae does net mean, after the captivity was ended, but after it was begun, i. c. during the captivity. 18. Joseph probably discovered the pregnancy

of Mary, when she returned from her visit of three months with Elizabeth. Luke i. 56. Compare Gen. xxxviii. 24. Perhaps, however, espeton is not to be taken literally, and epplexcetas is often used simply for elvas. Palairet. See Luke xvii. 18.

19. Joseph would have had his legal redress, according to Deut. xxii. 28, 24.

Ibid. Singues. Some render it justus, others Jenis,

20. Tapalaßeir yuraika is properly to receive a wife from her parents. Rosenmüller, Elsner. Raphel,

21. איה יהושן from איי saleavit. The Jews generally write the name paper.

Philo Judeus explains Ingove to mean gunnple kuples. De Nom. Mutat. vol. i. p. 597. It is said properly to signify, Qui aliquem angustiis circumseptum in spatium et libertatem copiosissimam educat. Valckn. ad 1 Cor. i. 1. See Wolfius ad L

22, 23. Irenseus makes this a continuation of the speech of the angel, "Et adjecit suadens ei, Hoc autem totum factum est," &c. iv. 28. 1. p. 259. So does Theophylact. See xxvi. 56.

22. La πληρωθή. This preposition often denotes the event, and not the cause. See Mark iv. 22; John ix. 3, 39; x. 17; Rom. xi. 11, 32; 2 Cor. vii. 12; Gal. v. 17. We find in Josephus, ταϊτα δ' ἐπράττετο κατὰ τὴν τοῦ Θεοῦ βούλασιν, Γος λάβη τέλος δι προεφή-τευσεν 'Αχίας. Antiq. viii. 8. 2. p. 444. 23. καλέσουσι. In LXX and Hebrew

Kaléseis.

24, 25. Some have connected nal mapshage The youaika abrou with tos of treke, and have read sal ous eviscourse abrie in a parenthesia. Heinsius. Theophylact compares Gen, viii. 7.

Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ώς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄχγελος Κυρίου και παρέλαβε την γυναικα αυτού, και ούκ έγί- 25 νωσκεν αὐτὴν, ἔως οὖ ἔτεκε τὸν υίὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον καὶ έκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ΊΗΣΟΥΝ.

7 Lu. it. 1, 4, 6.

ΤΟΥ δε Ίησοῦ γεννηθέντος εν Βηθλεέμ της Ίουδαίας, εν 2 ημέραις 'Ηρώδου τοῦ βασιλέως, ίδού, μάγοι ἀπὸ ἀνατολών παρεγένοντο είς Ίεροσόλυμα, λέγοντες, "Ποῦ έστιν ὁ τενθείς 2 Βασιλεύς των Ιουδαίων; είδομεν γάρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῆ άνατολή, καὶ ήλθομεν προσκυνήσαι αὐτώ." 'Ακούσας δὲ Ἡρώ- 8 δης ὁ βασιλεὺς ἐταραχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· καὶ συναγαγών πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, 4 έπυνθάνετο παρ' αὐτῶν, ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται, οἱ δὲ εἶπον 5 αὐτώ, "Έν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας, οὕτω γὰρ γέγραπται διὰ • Mich. v. 2; τοῦ προφήτου, '• Καὶ σὺ, Βηθλεέμ γη Ἰούδα, οὐδαμῶς έλα- 6

γίστη εί εν τοις ήγεμόσιν Ιούδα εκ σου γάρ εξελεύσεται ήγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ." Τότε 7 'Ηρώδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους, ἦκρίβωσε παρ' αὐτῶν τον χρόνον του φαινομένου ἀστέρος, και πέμψας αὐτούς είς 8 Βηθλεέμ είπε, "Πορευθέντες ἀκριβως έξετάσατε περί τοῦ παιδίου επάν δε ευρητε, απαγγείλατε μοι, όπως κάγω ελθών προσκυνήσω αὐτώ." Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν 9 καὶ ἰδού, ὁ ἀστήρ, δυ είδου εν τή ἀνατολή, προήγεν αὐτού; έως έλθων έστη ἐπάνω οὖ ἢν τὸ παιδίον. ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, 10 t Ps. lxxii.10; έχάρησαν χαράν μεγάλην σφόδρα: 'καὶ έλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, 11

ούχ θπέστρεψεν έως τοῦ ξηρανθήναι το δδωρ από τῆς γῆς. See also 2 Sam. vi. 23; Matt. v. 18; xxiv. 34; xxvi. 29; 1 Tim. iv. 13. Glassius, Philol. Sacr. p. 457. Wolfius.

25. The Eportronor. Luke also has this expression, ii. 7, which is probably used with reference to the law about the firstborn, Exod. xiii. 2, and we cannot argue from it that Mary had any other child. See Suicer in v.

CHAP. II. 1. Bethlehem was distant 35 stadia from Jerusalem. Justin Martyr, Apol. i. 34. p. 65.

Ibid. The father of Herod was Antipater, an

Idumæan; his mother was an Arabian.

Ibid. ἀπὸ ἀνατολών may be coupled either with udyos (eastern magi,) or with mapey/roorso (came from the east). Alberti, Justin Martyr, Tertullian, and Epiphanius say they came from Arabia; Clement of Alexandria and Athanasius, from Persia. The Roman Catholics say that they were three: probably from the three offerings in ver. 11: and they may have been called kings, from Psal. lxxii. 10. Their names have been called Melchior, Gaspar, and Balthasar. See Beausobre, Hist. de Manichée, vol. i. p. 324. Hyde, Relig. Vet. Pers. p. 382. Wolfius ad l.

2. There is a remarkable passage concern-

ing the brilliancy of this star in Ignatius Ad Eph. 19.

Ibid. Epiphanius says that the magi came two years after the birth of Christ, when Mary visited Bethlehem on account of her kindred. Vol. i. p. 48, 154, 430. See note at Luke ii. 39. It may have been at the first or second passover after the nativity. See Luke ii. 41. The magi probably saw the star at the time of the actual birth; and their journey would occupy some time. See Wolfius, and Possinus Spicileg. Evang. p. 180.

4. πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς. Though there

was properly only one high priest, the name was given to the heads of the 24 courses, and to all those who had ever borne the office of high priest: for after the time of Herod it was not continued for life. Lightfoot, Krebsius, Biscoe.

Ibid. γραμματείς του λαού. It is said that these were the lawyers who transacted civil matters, and not the scribes who explained the law.

5. Compare John vii. 42.

6. This quotation agrees neither with Heb. nor LXX. In the latter we read καl σb, Βηθλεέμ, olkos 'Εφραθά, όλιγοστός εί κ.τ.λ. without οδδαμώς. The Syriac has, Num parva es? Epiphanius gives two readings, vol. ii. p. 35. See Wolfius.

11. The olelar. If this is to be taken literally, it rather confirms the notion of Epi-

εύρον τὸ παιδίον μετά Μαρίας της μητρός αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτώ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτών. 12 προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. καὶ γρηματισθέντες κατ' όναρ μη άνακάμψαι προς 'Ηρώδην, δι' άλλης όδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

'Αναχωρησάντων δε αὐτῶν, ἰδοὺ, ἄγγελος Κυρίου φαίνεται κατ' όναρ τω 'Ιωσήφ, λέγων, "'Εγερθείς παράλαβε το παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ έως αν είπω σοι μέλλει γαρ Ήρωδης ζητείν το παιδίον, του 14 ἀπολέσαι αὐτό." Ο δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν

15 μητέρα αὐτοῦ νυκτὸς, καὶ ἀνεγώρησεν εἰς Αἴγυπτον, "καὶ ἢν «Ose. xi. 1. έκει έως της τελευτης Ήρώδου. Γνα πληρωθή τὸ ὁηθὲν ὑπὸ τοῦ Κυρίου δια του προφήτου, λέγοντος, 'Εξ Αιγύπτου εκάλεσα 16 τον υίον μου.' Τότε 'Ηρώδης, ιδών ότι ενεπαίνθη ύπο τών

μάγων, έθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνείλε πάντας τοὺς παίδας τούς εν Βηθλεέμ και εν πάσι τοις δρίοις αὐτής, ἀπὸ διετούς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον δυ ἡκρίβωσε παρὰ τῶν 17 μάγων. Τότε ἐπληρώθη τὸ ἡηθὲν ὑπὸ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου,

18 λέγοντος, '* Φωνή ἐν 'Ραμᾶ ήκούσθη, θρήνος καὶ κλαυθμὸς καὶ «Ισε. xxxi.15.

όδυρμὸς πολύς, 'Ραγήλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτής' καὶ οὐκ 19 ήθελε παρακληθήναι, ότι οὐκ εἰσί.' Τελευτήσαντος δὲ τοῦ 'Ηρώδου, ίδού, ἄγιγελος Κυρίου κατ' δναρ φαίνεται τῷ Ἰωσὴφ 20 εν Αιγύπτω, λέγων, " Έγερθείς παράλαβε το παιδίον και την μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ· τεθνήκασι γὰρ οί

21 ζητούντες την ψυχην του παιδίου." Ο δε εγερθείς παρέλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἢλθεν εἰς γῆν Ἰσραήλ.

22 ἀκούσας δὲ ὅτι ᾿Αρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ

phanius, as stated at ver. 2, for Jesus was born, not in a house, but in a stable. But see note at Luke ii. 7.

11. elpor. The reading is probably ellor. Ibid. The Fathers were fond of shewing that these gifts were offered to Christ, as king, as God, and as man. Irenæus, p. 184; Clem. Alex. p. 206; Origen. Cont. Cels. i. 60.

13. τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. We must under-

stand eveker, of which there are numerous instances in the New Testament. See iii. 13; xi. 1; xiii. 3; xxi. 32. They are very common in S. Luke.

14. Sozomen says that they went to Hermopolis in Egypt, and adds some fabulous accounts. v. 21. The Abyssinians have a tradition that they lived near to Cueskam. The Talmud mentions the flight into Egypt. Lightfoot. Hor. Heb. ad l. See Strauchius, De Egyptiaco Servatoris Exilio.

15. Herod died of a loathsome disease, aged 70 years, having reigned 37.

Ibid. Origen says, that some referred this prophecy to Numbers (xxiv. 8), and others to Hoses (xi. 1.) (In Num. Hom. xvii. 6. p. 339.) In Hosea the LXX read Ral & Aiγύπτου μετεκάλεσα τὰ τέκνα αὐτοῦ, but Aquila and Theodotion render it & A. Kekhyras vios μου. For the application of this prophecy, v. Wolfius.

16. The cruelty of Herod may be seen in

Josephus, vol. i. p. 798, 799, 809; vol. ii. p. 118, 123, 125, 127, 131, 140, 141.

Ibid. dmb διστοῦς καὶ κατωτέρω. All who were under one full year. This might seem to confirm the notion, that the magi did not arrive till some time after the nativity.

18. Matthew agrees closely with the Hebrew, but is very different from the LXX.

Ibid. 871 our elol. Bos and Alberti supply λέγουσα before δτι, as in Gen. xxxvii. 34. For our elvas signifying mortuum esse, v. Alberti ad 1.

20. ψυχήν is life, as in vi. 25; John x. 24. See note at 1 Cor. ii. 14. It seems to convey our meaning of the word soul in x. 28.

22. Augustus did not allow Archelaus the title of king, but only that of ethnarch; and only half his father's territories. The other half was divided between his brothers Philip

Ήρωδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὅναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐλθῶν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πλη- 28 ρωθή τὸ ἡηθὲν διὰ τῶν προφητῶν, "Οτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

7 Mar. i. 4; 7'EN δε ταις ήμεραις εκείναις παραγίνεται Ίωάννης ὁ βαπ- 3
Lu. III. 3.
τιστής, κηρύσσων εν τῆ ερήμφ τῆς Ἰουδαίας, καὶ λέγων,

Esa. xl. 3; "Μετανοείτε" ήγγιος γὰρ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν." τοὐτος 2, 8
Mar. l. 3;
Lu. iii. 4; γάρ ἐστιν ὁ ἡηθεὶς ὑπὸ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου; λέγοντος, Φωνὴ
Joh. i. 23. βοῶντος ἐν τῆ ἐρήμω, Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίου εὐθείας

• Mar. 1. 6. ποιείτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.' • Αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχε τὸ ἔν- 4 δυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὸν αὐτοῦ ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἡν ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον.

» Mar. i. 5; b Τότε έξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν 'Ιεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ 'Ιου- 5 δαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ 'Ιορδάνου' καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν 6 ο xii. 34; τῷ 'Ιορδάνη ὑπ' αὐτοῦ, ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν.

et xxiii. 33; c'Ιδών δὲ πολλούς τών Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους 7 Lu. iii. 7; Rom. v. 9; ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῦς, "Γεννήματα ἐχιδνών, τίς 1 These. L.10. a Lu. iii. 8. ὑπέδειξεν ὑμῦν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; αποιήσατε οὖν 8

and Antipas. Josephus, De Bel. Jud. ii. 6. 3. He was banished after nine years. Ibid. 7. 3. See xiv. 9.

22. For exei, denoting motion to a place,

v. Elsner, Obs. Sacr.

23. It will be observed that Matthew does not quote any particular prophet, but the prophets; and he may have meant that the general tenor of the prophecies concerning Christ was, that terms of reproach should be applied to him. The words are generally referred to Judg. xiii. 5. Naflp Geoû torau ro was does. L. de Dieu thinks that Zech. vi. 12. may be intended, because Nazareth is derived from a word signifying a Branch. See Wolfius. Matthew certainly uses the term, not for a Nazarite, but an inhabitant of Nazareth.

CHAP. III. 1. 'Ey de rais huépais ékeivais is an Hebraism, and taken from the writers of the Old Testament, where it is applied, as here, to an interval of several years.

Ibid. Josephus speaks of much desert country in the neighbourhood of Jerusalem; vol. ii. p. 258, 294, 299.

2. It will be observed that Matthew writes, the kingdom of heaven, where the other Evangelists write, kingdom of God. Both expressions mean the reign of the Messiah, of which there was then a general expectation.

3. 2 v v fi sphus. Some persons have coupled these words with stroughoute.

Ibid. Instead of τὰς τρίβους αὐτοῦ, the LXX read τὰς τρίβους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. Palairet considers this to be said by John of himself. See John i. 23.

4. ἀπό τριχών καμήλου. Josephus writes

- ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει περιθήσουσιν ἐαυταῖς ἐκ τριχῶν πεποιημένας. De Bel. Jud. i. 24. 3. It might mean a dress either of camel's hair woven together, or of a camel's skin. See Wolfius.

Ibid. ἀκρίδες. Some have supposed the ἀκρίς to be a vegetable, as in Eccles. xii. 5, and some have explained ἀκρίδες to be ἀκρίμονες Βοτανῶν ἡ φυτῶν: but Casaubon has proved that locusts are eaten. Exerc. xiii. See the Dissertations of Buthnerus and Rabe, in the Critici Sacri: also Lightfoot ad L. Wetstein, Wolfius.

6. Wolfius has mentioned many writers who have discussed whether the custom of baptizing existed before the time of John.

7. Raphel completely refutes the notion of Olearius, that έπὶ τὸ βάπτισμα signifies against, or in opposition to his baptism. ad λ. See also Krebsius, Wolfius.

Ibid. Γεν. εχιδνών. Compare Isaiah xiv. 29; lix. 5.

This sect is supposed to have arisen later than that of the Sadducees, and was most popular with the people. The Pharisees ascribed great influence to fate.

Ibid. Zabbouxalar. The Sadducees had their name from Sadok, who inculcated the duty of serving God without hope of reward: and hence his followers denied that there were any rewards and punishments in a future state. See Acts xxiii. 8. The Sadducees were mostly, of the higher and wealthier ranks.

8. The true reading is probably καρπόν

dEior.

9 καρπους άξίους της μετανοίας· «καὶ μη δόξητε λέγειν ἐν ἐαυτοῖς, «Joh viii.39; Πατέρα ἔχομεν τὸν ᾿Αβραάμ. λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι δύναται ὁ

10 Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκυα τῷ ᾿Αβραάμ. ¹ἤδη δὲ ΄τὶι. 19: καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖταν πᾶν οὐν δένδρον

11 μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 8 ἐγὼ κ Mar. i. 8· μὲν βαπτίζω ὑμᾶς ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχό- Job. i. 26; μενος, ἰσχυρότερός μου ἐστὶν, οὖ οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς τὰ ὑποδήματα με ii. 4; et xi. βαστάσαι αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν Πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί. 16; et xiz. 4.

12 h οὖ τὸ πτύον ἐν τἢ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα h xiii. 30; αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστω."

13 Τότε παραγίνεται δ Ίησους ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν ι ματ. ι. 9;

14 Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθήναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ La. iii. 21. Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων, "Έγω χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ 15 βαπτισθήναι, καὶ σὸ ἔρχη πρός με;" ᾿Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς

15 βαπτισθήναι, και σύ έρχη πρός με;" Αποκριθείς δε δ΄ Ίησους είπε πρὸς αὐτὸν, "Αφες ἄρτι οὕτω γὰρ πρέπον έστιν ήμιν

16 πληρώσαι πάσαν δικαιοσύνην." τότε ἀφίησιν αὐτόν. ^k Kal ^l Joh. i. 33. βαπτισθελς ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος καὶ ἰδοὺ, ἀνεψχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοὶ, καὶ εἶδε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ 1 xii. 18; 17 καταβαῖνον ώσεὶ περιστερὰν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ¹ καὶ et xiii. 5; Ess. xlii. 1;

7 καταβαΐνον ώσεὶ περιστερὰν, καὶ έρχόμενον έπ΄ αὐτόν. ¹καὶ εt xni. 1: ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, "Οὖτός ἐστιν ὁ υἰός μου Pr. ii. 7; Lu. ix. 35; ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησα."

9. Sivera. This was the first intimation of the equality between Jews and Gentiles.

10. ""Hỗŋ est intendendi, non temporis adverbium, ut in hac phrasi, οὐ τῶν ἀγεννῶν μόσον, ἀλλ' ήδη καὶ τῶν εὖ γεγονότων." Raphel. ad l. He translates ήδη δὰ καὶ quinctiam; so also Wolfius.

11. Matt. iii. 11. οδ ούκ είμι lκανός τα όποδέματα βαστάσαι.

Mark i. 7. ου ουκ είμι Ικανός, κύψας λύσαι του Ιμάντα των υποδημάτων αυτού.

Luke iii. 16. οδ οδκ είμε Ικανός λίσαι τον ξιάστα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ.

Acts xiii. 25. οδ οδκ είμε άξιος το δπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι.

Clement of Alexandria supposed an allusion to persons taking off their shoes before they went into the water, p. 679: but Josephns writes, ἡ δὲ ἀναξίαν μὲν είναι καὶ ποδῶν ἄναστα τῶν ἐκείνου ἐλεγεν. Απίᾳ, νὶ. 13. 8. Plautus calls servants sandaligerulos. Aul. iii. 5. 28. and in Terence we read, "Accurrunt servi, soccos detrahunt." Heaut. i. 1. 72. See Wolfins.

Ibid. The words kal wool do not occur in Mark i. 8; John i. 33; nor in Acts i. 5; and are wanting in some old MSS. The meaning of the Baptist seems to be explained by our Saviour in Acts i. 5. Origen understood that the good were to be baptized with the Holy Ghost, the bad with fire: (vol. iii. p. 139.)

so also Alberti, Olearius: but most commentators understand it of the appearance of fire which accompanied the effusion of the Spirit.

12. Δλωνα is here used for the corn on the floor, the winnowing of which is expressed by διακαθαριεί. Raphel.

Ibid. axupor. Raphel says that this does not mean chaff, but the straw. So Hammond, Wolfing

13. It has been thought that Jesus was baptized in compliance with Exod. xxix. 4. See Wolfius.

15. 'Aτοκριθείs είπε. This is generally said to be an Hebraism. Raphel brings instances from classical writers. See note at Mark i. 4.

16. ώσει περιστεράν. The meaning perhaps

16. &oel wepterrepar. The meaning perhaps is, not that there was a visible appearance like a dove; but that the appearance which was seen, whether of fire or any thing else, hovered and descended like a dove. Hammond, Alberti. See Luke iii. 22.

17. These words seem to be spoken with a reference to Isaiah xlii. 1. which is quoted by the pseudo-Athanasius, 18ου ό παῖς μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου ὁ θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ αὐτόν. (Dial. iii. De Trin. p. 520.) and nearly so by Didymus, De Trin. p. 116. See xii. 18.

Ibid. ἀγαπητὸs appears to be used for an only son in Gen. xxii. 2, 12, 16. See Suicer. in v. et Heinsius, Exerc. Sacr. p. 102, 762.

Tότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήγθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ Πνεύματος. 4

Mar i. 12:

Lu. iv. 1. πειρασθήναι ύπο του διαβόλου, και νηστεύσας ημέρας τεσσα- 2 ράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα, ὕστερον ἐπείνασε, καὶ προσ- 8 ελθών αὐτῶ ὁ πειράζων είπεν, "Εί υίὸς εί τοῦ Θεοῦ, είπε ἵνα » Dout.viii.3. οἱ λίθοι οὖτοι ἄρτοι γένωνται." "Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, "Γέ- 4 γραπται, 'Οὐκ ἐπ' ἄρτφ μόνφ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντί δήματι έκπορευομένω διά στόματος Θεού." Τότε παρα- κ λαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς την ἁγίαν πόλιν, καὶ ιστησιν · Ps. xel. 11. αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, °καὶ λέγει αὐτῶ, "Εἰ νίὸς εἶ 6 τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω γέγραπται γὰρ, "Ότι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ἐπὶ γειρῶν ἀροῦσί σε. P Deut.vi.16. μήποτε προσκόψης πρὸς λίθον τὸν πόδα σου." PEΦη αὐτῷ ὁ 7 Ίησοῦς, "Πάλιν γέγραπται, 'Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου." Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς δρος ὑν/m- 8 λον λίαν, και δείκνυσιν αὐτώ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου

καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτῷ, "Ταῦτα πάντα σοι δώσω, 9 9 Dent.vi.18; έὰν πεσών προσκυνήσης μοι." 9 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 10 ""Τπανε, Σατανά γέγραπται γάρ, Κύριον τον Θεόν σου προσκυνήσεις, και αὐτῷ μόνω λατρεύσεις." Τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ 11 διάβολος καὶ ίδου, ἄγγελοι προσήλθον καὶ διηκόνουν αὐτφ.

' 'ΑΚΟΥΣΑΣ δὲ ὁ 'Ιησοῦς ὅτι 'Ιωάννης παρεδόθη, ἀνεγώ- 12 r Mar. i. 14; Lu. iii. 19; ρησεν είς την Γαλιλαίαν *καὶ καταλιπών την Ναζαρέτ, έλθων 18 et iv. 14; Joh. iv. 43. κατώκησεν ε'ς Καπερναούμ την παραθαλασσίαν, εν δρίοις Ζα-. Lu. iv. 16, βουλών καὶ Νεφθαλείμ, ΐνα πληρωθή τὸ ρηθεν διὰ Ἡσαίου 14 30, 31. ι Εκα. Ιχ. 1.2. τοῦ προφήτου, λέγοντος, 'Τη Ζαβουλών καὶ γη Νεφθαλείμ, 15

CHAP. IV. 1. It will be seen, that Matthew and Luke do not observe the same order in the three temptations. Newcome prefers following Matthew.

2. It might appear from Mark i. 13. and Luke iv. 2 that Jesus was tempted by the devil during the forty days of his fasting, and Matthew does not contradict this: but it is most probable that the temptation began after the fortieth day. See note at Luke iv. 2.

5. Jerusalem is called the holy city in Isaiah xlviii. 2; Dan. ix. 24; 1 Mac. ii. 7; and by Josephus, Antiq. iv. 8. 12. Philo Judzeus calls it leρόπολιs, De Special. Leg. vol. ii. p. 308.

Ibid. πτερύγιον. Eusebius certainly understood an high part of the temple. Hist. Eccles. ii. 23. Reland supposed it to mean a portico. Antiq. Heb. viii. 6: so also Olearius, Deylingius, Wolfius. Krebsius understood the summit of the temple. Josephus speaks of the duéτρητον βυθόν of the valley immediately below the temple. Antiq. xv. 11, 5. See Wolfius. 7. Πάλω, on the other hand. This quotation

evidently means, Thou shalt not wilfully expose thyself to peril, and thus tempt or try the mercy of God in miraculously preserving thee

8. Belarvour. So Polybius says that Han-

nibal pointed out (smodelkpvour) Rome to his soldiers from the top of the Alps: i. e. he pointed to the direction in which it lay. The word may mean here, orations depingere, describere. See Olearius, Wolfius.

Ibid. τοῦ κόσμου. Luke writes τῆς οἰκου-

μένης. See note ad L

10. Zararâ. From the Hebrew טָשׁ odio habere, omni studio ac conatu adversari alicui.

Ibid. µore is in the LXX, but not in the Hebrew.

12. drexcopyoer. He did not retire into Galilee to avoid Herod, for Galilee was part of his tetrarchy; but probably to avoid the Scribes and Pharisees, who appear to have delivered John to Herod. xvii. 12. A considerable time elapsed between the 11th and 12th versea. Jesus had been to Galilee, (John ii. 1, 12.) and then again to Jerusalem at the passover. (John ii. 13.) See Van Til's Dissertations De Joannis Incarceratione.

13. The cause of his leaving Nazareth is mentioned in Luke iv. 28, &c. Capernaum seems henceforward to be considered his own city: Matt. ix. 1; xvii. 24.

Ibid. παραθαλασσίαν. On the lake of Genesaret.

15, 16. Matthew nearly resembles the He-

16 όδον θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει είδε φῶς μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις έν γώρα καὶ σκιά θανάτου, φως ἀνέτειλεν αὐτοίς.

17 "'Απὸ τότε ήρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, " Μετα- " iii. 2; et x. 18 νοείτε ήγγικε γὰρ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν." *Περιπατῶν δὲ * Mar. i. 6. * Mar. i. 16; ό Ἰησοῦς παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, είδε δύο άδελ. Lu. v. 2; φούς. Σίμωνα τον λεγόμενον Πέτρον, καὶ 'Ανδρέαν τον άδελφον αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν ήσαν γὰρ 19 άλιεις, και λέγει αὐτοις, "Δεύτε ὀπίσω μου, και ποιήσω ὑμᾶς

20 άλιεις ανθρώπων." οι δε εύθεως αφέντες τα δίκτυα, ήκολούθησαν

21 αὐτῶ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβου του τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τον ἀδελφον αὐτοῦ, ἐν τῶ πλοίω μετά Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ

22 δίκτυα αὐτῶν, καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοίον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν, ἡκολούθησαν αὐτῷ.

7 Καὶ περιηγεν όλην την Γαλιλαίαν ὁ Ἰησούς, διδάσκων έν 7 Mar. i. 23; ταις συναγωγαις αὐτων, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον της βασιλείας, καὶ θεραπεύων πάσαν νόσον καὶ πάσαν μαλακίαν εν τώ

24 λαώ, καὶ ἀπήλθεν ή ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν καὶ προσήν εγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεγομένους, καὶ δαιμονιζομένους, καὶ σεληνιαζο-

25 μένους, καὶ παραλυτικούς καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄγλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως. καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

'ΙΔΩΝ δε τους δχλους ανέβη είς το δρος και καθίσαντος 2 αὐτοῦ, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἀνοίξας τὸ 8 στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων, ""Μακάριοι οἱ πτωχοὶ Lu. vi. 21; 4 τῷ πνεύματι' ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. *μακά- Esa. lxi. 2. 5 ριοι οί πενθούντες ότι αὐτοί παρακληθήσονται. μακάριοι οί 11.

brew, but the LXX is very different. See Wolfins.

15. θαλάσσης. The sea of Galilee. Vitringa ad Is. L. c.

Ibid. πέραν τοῦ Ἰορδάνου. The countries here named were not to the east of Jordan, but they might almost be said to be beyond its source: wepar has been considered to mean

at the end of. L. de Dieu.
17. πρέατο, i. e. in Galilee; he had already preached in Judgea

Ibid. Hyyure. These words were used by John the Baptist, iii. 2, and afterwards by the disciples, x. 7. The kingdom of heaven therefore was not come, when Jesus began his ministry; it was only at hand: it came, when he died and rose again.

18. In the Recognitions of Clement it is

said, that the father of Simon and Andrew died young, vii. 6. This was not the first time of their meeting with Jesus: see John i. 41, &c. They had before been disciples of

John the Baptist: and Theophylact says, that they had returned to their trade when their master was imprisoned.

19. αλιεύειν άνθρωπον is used by Solon, apud Stobæum, xciii.

21. Zeβeδαίου. ΥΤΣΙ.

Ibid. The nets had been broken by the miraculous draught of fishes, if this is the same story which is related in Luke v. 1-11: but that probably happened after this. See note ad L

24. See T. Bartholinus De Morbis Biblicis, p. 62. Deylingius, Observ. Sacr. part ii. p. 283. 25. Decapolis was a district to the east of the Jordan, in the tribe of Manasses. The ten cities are enumerated by Bochart and Lightfoot.

CHAP. V. 1. μαθηταί. Some persons have thought that the sermon on the Mount is misplaced by S. Matthew, and that it took place after the calling of the twelve, which is related in x. 2-4. See Luke vi. 13.

• Lu. τί. 21; πραείς· ὅτι αὐτοὶ κληρουομήσουσι τὴν γῆν. • μακάριοι οἱ πει- 6 Ess. 1v. 1; νωντες καὶ διψώντες την δικαιοσύνην ότι αὐτοὶ χορτασθήσονται. Φμακάριοι οἱ ἐλεήμονες ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. Φμακά-7,8 Mar. xi. 35; ριοι οἱ καθαροὶ τῆ καρδία. ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὅψονται. μακά- 9 e Pa. xxiv. 4; ριοι οἱ εἰρηνοποιοί΄ ὅτι αὐτοὶ υἰοὶ Θεοῦ κληθήσονται. μακάριοι 10 1Cor. xiii.13; οι δεδιωγμένοι ένεκεν δικαιοσύνης ότι αὐτῶν έστιν ή βασιλεία τ (Petiii.14; τῶν οὐρανῶν. εμακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώ- 11 2 Tim. il. 12. ξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥήμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι, ἔνε-Ε La. vi. 22; 1 Pet. iv. 14. κεν έμου. Εχαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς 12 h Lu. vi. 23; ἐν τοῖς οὐρανοῖς οὕτω γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ Jac. i. 2; Act. vii. 52 ; ὑμῶν. infr. xxiii. " Τμεῖς ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῆ, ἐν 13 34, &c. Mar.iz.50; τίνι άλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω, kPhilip.ii.15. καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. κ'Τμεῖς ἐστε τὸ Φῶς 14 τοῦ κόσμου, οὐ δύναται πόλις κρυβήναι ἐπάνω δρους κειμένη 1 Mar. iv. 21; 1οὐδὲ καίουσι λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ' 15 Lu. τɨμ. 16; ἐπὶ την λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσι τοῖς ἐν τῆ οἰκία. Τοῦτω 16 = 1Pot. ii.12. λαμψάτω το φως ύμων εμπροσθεν των ανθρώπων, οπως ίδωσιν ύμων τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς

"Μη νομίσητε ότι ηλθον καταλύσαι τον νόμον ή τούς προ- 17 " Lu. xri. 17. φήτας οὐκ ἡλθον καταλῦσαι, ἀλλὰ πληρῶσαι. "ἀμὴν γὰρ λέγω 18 ύμιν, έως αν παρέλθη ο ούρανος και ή γή, ιωτα εν ή μία κεραία • Jac. ii. 10. οὐ μὴ παρέλθη ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ᾶν πάντα γένηται. °δς ἐὰν 19

οὖν λύση μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξη ούτω τους ανθρώπους, ελάχιστος κληθήσεται εν τη βασιλεία των οὐρανων δς δ' αν ποιήση καὶ διδάξη, οὖτος μέγας κληθή-P xxiii. 25 σεται εν τή βασιλεία των οὐρανων. Ρλέγω γάρ ὑμιν, ὅτι ἐὰν μή 20

27; Lu.xi.39. περισσεύση ή δικαιοσύνη ύμων πλείον των γραμματέων καὶ

5 κληρονομήσουσι την γην. This is probably an allusion to the children of Israel dividing the land of Canaan by lot: and as they entered into their rest in the earthly Canaan, so shall the meek in the heavenly Canaan.

οὐρανοίς.

11. διώξωσι is said by Raphel to mean, in this verse, lite ac judicio persequi, though not

in the verse preceding.
13. Τμεῖs. This seems addressed particularly to the apostles, who were to purify the world like salt.

Ibid. μωρανθη. So Luke xiv. 34. Mark writes arador yérnrai, ix. 50. Martial speaks of fatuæ betæ. xiii. 10. The Hebrew word opp signifies fatuus, stultus, and also insipidus.

16. οδτω, in the same manner.

Ibid. Twes towow. See note at i. 22.

17. τον νόμον η τους προφήτας. Any thing written by Moses or the prophets. Though the result of Christ's coming was to put an end to great part of the Law, still even this was a completion of the Law: for Moses foretold

that it would be so.

18. lara er. It will be remembered that the Jod + is the smallest Hebrew letter. See Lightfoot ad l.

Ibid. Repala. Philo Judgeus speaks of a man κατά συλλαβήν μάλλον δέ και κεραίαν έκαστήν άρ-

γυρολογών. Adv. Flaccum, vol. ii. p. 536. Κεραία probably signifies a line, or stroke, i. e. the component part of a letter. L. de Dieu. See Wolfius.

19. Hombergius understood λύση to mean, shall explais: but he is refuted by Krebsius, Alberti, Elsner.

Ibid. Not one of these least commandments, as in our version, the Vulgate, Beza, &c., but one of the least of these commandments. Knatchbull, Castellio, Alberti. See xxv. 40. where our version is right.

Ibid. The kingdom of God, or of heaven, in almost every place means the gospel dispensation, the kingdom of Christ here on earth. See xxi. 43; Luke xxi. 31.

20. γραμματέων. These were the persons who

Φαρισαίων, οὐ μη εἰσέλθητε εἰς την βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 9' Ηκούσατε ότι ερρέθη τοις άργαίοις, Ου φονεύσεις δς δ' αν 4 Exod. xx.

22 φονεύση, ένοχος έσται τῆ κρίσει. 'Έγω δὲ λέγω ὑμῶν, ὅτι πᾶς 13; Deut. v. ό όργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῆ, ἔνοχος ἔσται τῆ κρίσει δς 1 1304.111.15. δ' αν είπη τω άδελφω αὐτοῦ, ρακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίω. δς δ' αν είπη, μωρέ, ένοχος έσται είς την γέενναν τοῦ πυρός.

23 Έλν οψη προσφέρης το δωρόν σου έπὶ το θυσιαστήριον, κάκεῖ

24 μνησθής ότι ὁ ἀδελφός σου έχει τὶ κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου έμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε, πρώτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου.

25 ° ίσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκω σου ταχύ, ἔως ὅτου εἶ ἐν τῆ ὁδῷ μετ' · La. xii. 58. αὐτοῦ μήποτέ σε παραδώ ὁ ἀντίδικος τώ κριτή, καὶ ὁ κριτής σε

26 παραδώ τώ ύπηρέτη, και είς φυλακήν βληθήση. άμην λέγω σοι, ου μη έξελθης εκείθεν, έως αν αποδώς τον έσχατον κοδράντην.

27 τ' Ηκούσατε ότι ερρέθη τοίς άρχαίοις, Οὐ μοιχεύσεις. "Έγὰ δὲ Εκ. 28. 14; λέγω ύμιν, ότι πας ὁ βλέπων γυναίκα πρὸς τὸ ἐπιθυμήσαι «Job xxxi.l.

29 αὐτῆς, ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῆ καρδία αὐτοῦ. τεἰ δὲ ὁ : xviii. 8; όφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, έξελε αὐτὸν καὶ βάλε 45, 47. άπο σοῦ συμφέρει γάρ σοι ΐνα ἀπόληται εν τῶν μελῶν σου,

30 καὶ μὴ δλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χείρ σκανδαλίζει σε, εκκοψον αὐτήν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ συμφέρει γάρ σοι ίνα ἀπόληται εν των μελών σου, καὶ μὴ όλον τὸ τ Deal xxiv.

σωμά σου βληθή είς γέενναν. " ΤΕρρέθη δε, ότι δς αν απολύση την γυναικα αυτού, δότω La. xvi. 18;

read and explained the Law in the synagogues; which office became necessary after the return from Babylon, when the Hebrew language ceased to be spoken. See ii. 4; xxii. 35

21. HKOGGATE. Traditions accepistis. Lightfoot

Ibid. rois apxalois might be either the dative after or ablative. έρρηθη, in Rom. ix. 12. Herodotus writes ταθτα μεν Αλγυπτίοισι εξοηται, by the Egyptians: ώς και πρότερον μοι είρηται, by me. prefers this construction; and Lightfoot considers depoten rois depates to mean, vetus est traditio. See also Krebsius, Wolfius, Palairet.

22. sless is perhaps to be expunged from the text. See Wolfius, Mill.

Ibid. vs. spirec. Perhaps allusion is made to the council of twenty-three judges which was held in every town, with the power of

capital punishment.

Ibid. pard. Theophylact says that pard, in Syriac, signifies κατάπτυστος, and L. de Dieu derives it from a Syriac word, signifying to spit: but the Hebrew pro is vanus, inanis.

Ibid. To overly, the Sanhedrim, or council of 72, which sat at Jerusalem, and punished by stoning. For the allusions in this verse, see

Ibid. yeerrar. This word is formed from של הצל של vallis Hinnomi. The valley was on the S. E. of Jerusalem, near the brook Cedron, where the Jews offered human sacrifices to Moloch. Josiah put a stop to this custom, (2 Kings xxiii. 10.) and the Jews used the place ever after for throwing there all filth and dead bodies. From the fires, which were constantly burning there, to consume these bodies, the term came to be used for the place of suffering for the wicked. See Wolfius, Schleus-

25. ἐν τῆ ὁδῷ, i. e. as you are going with him to the magistrate. See Luke xii. 58.

26. κοδράντην. From the Latin quadrans, the fourth part of the as.

27. The words rois doxalors are perhaps interpolated here.

29. σκανδαλίζει. Probably from σκάζω, claudica. Σκάνδαλον is a stumbling-block, something which the foot strikes against. The verb ones-Ball's is almost confined to the New Testament, and does not occur in the LXX.

30. 'Αποκοπτέον οδν, & ψυχή, πειθαρχούσα τώ διδάσκοντι, την σεαυτής χείρα και δύναμιν κ. τ. λ. Philo Judæus, De Somniis, vol. i. p. 668. If any thing as dear as an hand or an eye be a cause of making you to sin, part with it immediately.

31. amoundation. The form of this writing may be seen in Lightfoot and L. de Dieu ad L. See also Selden De Uzore Ebraa, iii. 18.

αὐτῆ ἀποστάσιον. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμιν, ὅτι δς αν ἀπολύση τὴν 82 γυναϊκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεί αὐτὴν μοι-* Lev.xix.12; χᾶσθαι· καὶ δς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήση, μοιχᾶται. *Πάλιν 88 Rx. xx. 7; ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις et xxlii. 25; δὲ τῷ Κυρίφ τοὺς ὅρκους σου. Δ'Εγὰ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι 84 • Jac. v. 12. όλως· μήτε εν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· μήτε εν τῆ 85 » Po. xlviii. 2. γŷ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῶν ποδῶν αὐτοῦ· ὑμήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ότι πόλις έστὶ τοῦ μεγάλου βασιλέως. μήτε ἐν τἢ κεφαλή σου 86 ομόσης, ότι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἡ μέλαιναν ποιῆσαι. έστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναὶ, οῦ οῦ τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ 87 e Exod. xxi. τοῦ πονηροῦ ἐστιν. ε'Ηκούσατε ὅτι ἐρρέθη, 'Οφθαλμὸν ἀντὶ 38 24 : Deut. οφθαλμοῦ, καὶ οδόντα ἀντὶ οδόντος. Εγώ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ 89 xix. 21; Lev. xxiv.20. ἀντιστήναι τῶ πουηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν d Prov. xx. 31; οι xxiv. σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην καὶ τῷ θέλοντί σοι 40 29; Lu. vi. 29; Rom. κριθήναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον xii. 17, 19; xii. 17, 19; καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον εν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο. $^{\circ}$ τῷ $\frac{41}{42}$ 1Thess.v.15; αἰτοῦντί σε δίδου καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ 1 Pet. iii. 9. • Deut. xv. ἀποστραφής. ' Ήκούσατε ὅτι ἐρρέθη, 'Αγαπήσεις τὸν πλησίον 48 8, 10; Lu. vi. 35. σου, καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. Ε'Εγώ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγα- 44 ¹ Lev.xix.18. πάτε τοὺς έχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, « Lu. vi. 27, καλώς ποιείτε τοὺς μισοῦντας ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν xii. 14, 20; επηρεαζόντων ύμᾶς, καὶ διωκόντων ύμᾶς· ὅπως γένησθε υἰοὶ τοῦ 45 1 Pet. iii. 9; Lu. xxiii. 34; πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ Act. vii. 60; 1 Cor. iv. 18. πονηρούς και άγαθούς, και βρέχει ἐπὶ δικαίους και ἀδίκους. Εἐὰν 46 h Lu. vi. 82. γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε ; οὐχὶ

32. δε αν απολύση. The reading is probably πας δ απολύων.

Ibid. ἀπολελυμένην. This probably means a woman who is divorced thus illegally.

33. ἐπιορκήσειs. For the two meanings of this word, to swear with a mental reservation, and to violate the oath when taken, see Raphel.

34. The profane custom of the Jews of that day is shewn by Philo, who says, ἀλλὰ καὶ παραλαβέτω τις, εἰ βούλεται, μὴ μὴν τὸ ἀνοτάτω καὶ προσβύτατον εὐθὺς αἴτιον, ἀλλὰ γῆν, ἤλιον, ἀστέρας, οὐρανὸν, τὸν σύμπαντα κόσμον. De Spec. Leg. vol. ii. p. 271. See also Lightfoot ad l., Zeltner De Juramentis Hebraorum Veterum, and Wolfius ad l. The Jews thought that they might swear by any thing, if they did not use the name of God. Our Saviour shews, that all these oaths implied the presence of God.

36. ob δύνασαι. This perhaps means, thou caust not create one white or black hair. Lescher, Strom. p. 34.

Strom. p. 34.

37. ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν. There is some evil motive for it: if there were not, men would be satisfied with a simple affirmation or denial.

38. If we look to the places referred to, it is plain that this retaliation was meant to be inflicted by the judge, and not by the individual.

40. κριθήναι. To go to law. See 1 Cor. vi. 1, 6.

Ibid. Luke transposes the order of χιτών and lμάτιον. vi. 29. The χιτών was the inner garment, and therefore Luke is probably right. Tertullian writes—"non modo non retinendi tunicam, sed amplius et pallium concedendi." p. 429.

41. ἀγγαρεύσει, from ἄγγαροι, a Persian word, signifying government messengers or couriers. The Jews particularly objected to the duty of furnishing posts for the Roman government: and Demetrius, wishing to conciliate the Jews, promised among other things, κελεύω δὲ μηδὲ ἀγγαρεύσθα τὰ Ἰουδαίων ὑποξύγια. (Josephus, Antiq. xiii. 2, 3.) Hence our Saviour specifies this as a burden: and in the same manner Epictetus says, ἀν δ ἀγγαρεία ἢ, καὶ στρατιώτης ἐκτιλάβηται, ἄφες, μὴ ἀντίτεινε, μηδὲ γόγγυζε. See Matt. xxvii. 32.

42. ἀποστραφης. This form of the verb signifies to turn away from, as in Heb. xii. 25.

44. ἐπηρεαζόντων, Calumniantium. Casaubon. Vid. 1 Pet. iii. 16. For the precepts of the heathen upon this duty, see Gataker ad Anton. p. 267, 317.

45. Compare Job xxv. 3. in the Hebrew.

47 καὶ οἱ τελώναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσι; καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς άδελφούς ύμων μόνον, τί περισσόν ποιείτε; ούγι και οί τελώ-48 ναι ούτω ποιούσιν; ιέσεσθε ούν ύμεις τέλειοι, ώσπερ ο πατήρ ι Lev. zi. 44; ύμων ο έν τοις ούρανοις τέλειος έστι. "ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ την ελεημοσύνην ύμων μη ποιείν έμπρο- 1Pot.i.15,16. σθεν των ανθρώπων, πρὸς τὸ θεαθήναι αὐτοῖς εἰ δὲ μήγε, μισθον οὐκ ἔγετε παρά τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 " Όταν οὖν ποιῆς ελεημοσύνην, μὴ σαλπίσης εμπροσθέν σου, ε Βοπ. πί.θ. ώσπερ οι ύποκριταί ποιούσιν έν ταις συναγωγαις καί έν ταις ρύμαις, όπως δοξασθώσιν ύπο των άνθρώπων άμην λέγω ύμιν, ε ἀπέγουσι τὸν μισθὸν αὐτῶν. σοῦ δὲ ποιοῦντος έλεημοσύνην, μὴ 4 γνώτω ή αριστερά σου τί ποιεί ή δεξιά σου, ίδπως ή σου ή έλεη- 1 La. xiv. 14. μοσύνη εν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων εν τῷ κρυπτῷ, 5 αὐτὸς ἀποδώσει σοι ἐν τῶ φανερῶ. Καὶ ὅταν προσεύχη, οὐκ έση ώσπερ οἱ ὑποκριταὶ, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ έν ταις γωνίαις των πλατειών έστωτες προσεύγεσθαι, δπως αν Φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχουσι τὸν ε μισθον αὐτων. Σύ δὲ ὅταν προσεύχη, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιείον σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ, ἀπο-7 δώσει σοι έν τῷ φανερῷ. Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε,

ώσπερ οί έθνικοί· δοκοῦσι γὰρ ὅτι ἐν τῆ πολυλογία αὐτῶν εἰσα-8 κουσθήσονται. μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδε γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν

9 ων χρείαν έχετε, πρὸ τοῦ ὑμῶς αἰτήσαι αὐτόν. ™Οὕτως οὖν = La. zl. 9. προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω 10 τὸ ὄνομά σου ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά 11 σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς· τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιού-

46. τελώναι, properly portitores, not publicassi: the latter were generally men of rank, who farmed different branches of the revenue; the former were inferior persons who collected the money. See Salmasius De Fænore Trapezit. p. 253, Burmannus De Vectigalibus P. R.

48. τέλειοι. Luke writes οἰκτίρμονες. vi. 36. CHAP. VI. 1. ἐλεημοσύση». There is reason to think that δικαιοσύση» is the true reading. The same Hebrew word contains both meanings. Mill, Olearius, Pfaffius. See 2 Cor. ix. 9.

Ibid. εἰ δὲ μήγε, εc. προσέχετε μὴ ποιεῖν. It may generally be translated, otherwise: see ix.

2. ἀπέχουσι τον μισθον αὐτῶν. They receive their reward in this life, as it is explained by Origen, vol. i. p. 228. 'Απέχειν is used simply for έχειν by Josephus, ἀλλ' ἐγὰ μὰν ἀπέχω τῆς ἀσεβείας το ἐπετίμιον. De Bel. Jud. i. 30. 6. And by Plutarch, ὁ γὰρ ἐν γάμω παρορῶν τὸ καλὸν, οὐ τέκνων ἔνεκα δῆλός ἐστιν, ἀλλ' ἡδονῆς, ἀγόμενος γυναῖκα, τόν τε μισθὸν ἀπέχει. See Philip. iv. 18.

5. foreres. This was not meant as any particular characteristic of ostentatious prayer: it

was the ordinary custom. See Mark xi. 25; Luke xviii. 11, 13.

The words ἐν τῷ φανερῷ are perhaps an interpolation here.

7. βαττολογήσητε. In Ecclus. vii. 14. we read μή δευτερώσης λόγου ἐν τῆ προσευχῆ σου, and the practice of the Jews may be seen by the Mischna, where it is said, Omnis, qui preces accumulat, exauditur. (Hierosol. Taanith. f. 67.) See the Dissertation of Schallerus in the Critici Sacri, and Wolfius.

9. Our Father who is in heaven was a common form in the Jewish prayers. Lightfoot ad l., who shews that our Saviour took most of this prayer from received forms. So also Witsius De Orat. Domin., and Schrader. Orat. Domin. Historice et Dogmatice Proposita.

11. emobosov. Some have derived it from obosa. Thus Origen understands the living bread, i. e. Jesus Christ; that which nourishes the soul, or substantial part of man. (vol. i. p. 249.) So also Theophylact. Jerom translates it, Supersubstantialis, qui super omnes substantias sit. Pfeiffer, Quod substantia, i. e. natura hominis maxime est congruum et sufficiens.

σιον δὸς ήμῶν σήμερον καὶ ἄφες ήμῶν τὰ ὀφειλήματα ήμῶν, ὡς 12 καλ ήμεις άφιεμεν τοις όφειλέταις ήμων καλ μη είσενέγκης ήμας 13 είς πειρασμον, άλλα ρύσαι ήμας από του πονηρού. ὅτι σου ἐστιν ή βασιλεία καὶ ή δύναμις καὶ ή δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. » Mar.xi.25; " Έλν γλο άφητε τοις άνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτών, 14 άφήσει και ύμιν ο πατήρ ύμων ο ουράνιος ελαν δε μη άφητε 15

Ecclus. zxviii. 2. τοις ανθρώποις τα παραπτώματα αὐτῶν, οὐδε ὁ πατήρ ὑμῶν • zviii. 35. άφήσει τὰ παραπτώματα ύμῶν. "Όταν δὲ νηστεύητε, μη γί- 16 νεσθε ώσπερ οι ύποκριταί σκυθρωποί άφανίζουσι γάρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες ἀμὴν

λέγω ύμιν, ότι ἀπέχουσι τὸν μισθὸν αὐτών. Σὰ δὲ νηστεύων 17 άλειψαί σου την κεφαλήν, και το πρόσωπον σου νίψαι όπως 18 μή φανής τοις ανθρώποις νηστεύων, άλλα τώ πατρί σου τώ έν τω κρυπτώ και ό πατήρ σου ό βλέπων έν τῷ κρυπτῷ, ἀποδώσει σοι έν τῷ φανερῷ.

" P Μη θησαυρίζετε ύμιν θησαυρούς έπὶ της γης, όπου σης καὶ 19 P xix. 21: Lu. 111 33; 1 Τim. vi. 6, βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι 9, 18, 19; θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὕτε σὴς οὕτε 20 βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν δπου γάρ έστιν ο θησαυρός ύμων, έκει έσται και ή καρ- 21

9 Lu. xl. 84. δία ὑμῶν. Φ'Ο λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός: ἐὰν οὖν ὁ 22 όφθαλμός σου άπλους ή, δλον το σωμά σου φωτεινον έσται έαν 23 δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ή, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται.

r Ln. xvi 18. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ, σκότος ἐστὶ, τὸ σκότος πόσον ; Οὐδ- 24 ελς δύναται δυσλ κυρίοις δουλεύειν ή γάρ τον ένα μισήσει, καλ τον έτερον αγαπήσει, η ένος ανθέξεται, καὶ τοῦ έτέρου κατα-

So L. de Dieu. Hackspanius has observed, that eniovoios is sufficient, as nepiovoios is more than sufficient. See Alberti. Others have derived it from ἐπιέναι, as Origen explains it, τὸν άρτον τον οίκειον του μέλλοντος αίωνος. See the Dissertation of Pfeiffer in the Critici Sacri. Lightfoot derives it from emiérae, and interprets it panem crastinum provide, et da nobis hodie, ne soliciti simus de crastino. So Scaliger. Many dissertations are mentioned by Wolfius.

12. Συγγνώμην αιτούμενος δμαρτημάτων, συγ γίνωσκε και αὐτὸς τοῖς είς σε πλημμελοῦσιν ὅτι ἀφέσει ἀντιδίδοται ἄφεσις. Philo Judæus, Frag-

ment. p. 670.
13. ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. The Talmud mentions a prayer of deliverance "ab homine malo, et ab occursu malo, ab affectu malo, a socio malo, a vicino malo, a Satana destructore &c." Lightfoot ad L

Ibid. δτι σοῦ κ. τ. λ. This doxology has been thought by many commentators to be an interpolation, and is rejected by the Complutensian, Erasmus, Grotius, Mill, Wetstein, Griesbach, Scholz, &c. See Wolfius.

18. Here also the words ev vy pavepy are probably an interpolation.

19. σης και βρώσις. Scultetus and Casaubon

understood this to mean shs Βρώσκουσα. But from the words οδιτε σhs οδιτε βρώσιs, in v. 20, they would seem to be two different things. Bours is generally taken to mean rust: L. de Dieu understands the eating or consumption of food, or the blight which comes upon corn.

22. So Epicharmus, καθαρον αν τον νουν έχης,

άπαν τὸ σῶμα καθαρὸς εἶ. 22, 28. ἀπλοῦς—πονηρός. These epithets apply rather to the mind and heart than to the eye: and what our Saviour here says of the eye, he means to be applied to the mind and heart.

24. There is no tautology in this verse. "Either he will love the one, and actually hate the other: or, though he may love both, he will attach himself to the one, and pay little or no attention to the other, i. e. he will shew more love to the one than to the other." Casaub. Raphel. Wolfius.

Ibid. "Mammonas est, secundum Judaicam loquelam, qua et Samaritæ utuntur, cupidus et plus quam oportet habere volens : secundum autem Hebraicam adjunctive dicitur Mam: vel significat gulosum, id est, qui non possit a gula continere." Irenæus, p. 183. It is a Syriac word, and signifies an idol. It should probably be written papara.

25 Φρονήσει. οὐ δύνασθε Θεώ δουλεύειν καλ μαμμονά. "Διὰ τοῦτο • La. xii. 22; λέγω ύμιν, μη μεριμνάτε τη ψυχή ύμων, τι φάνητε και τί 1 Tim. v. 8: πίητε μηδέ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ $\frac{1}{Pe.}$ $\frac{1}{V}$ $\frac{1}{V}$ 26 πλείον έστι της τροφής, και το σώμα του ενδύματος; teμ- Joh xxxviii. βλέψατε είς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδέ 9: Lu.xii.24. θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατηρ ὑμον ὁ 27 οὐράνιος τρέφει αὐτά οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; Τίς δε εξ υμών μεριμνών δύναται προσθείναι επί την ήλικίαν αὐτοῦ 28 πηγυν ένα; καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; καταμάθετε τὰ 29 κρίνα του άγρου, πως αυξάνει οι κοπιά, ουδε νήθει λέγω δε ύμιν, ότι οὐδε Σολομών εν πάση τῆ δόξη αὐτοῦ περιεβάλετο ώς 30 εν τούτων. εί δε τον γόρτον τοῦ ἀγροῦ, σήμερον ὄντα, καὶ αὕριον είς κλίβανου βαλλόμενου, ὁ Θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλώ 31 μάλλον ύμας, όλυγόπιστοι; μη ουν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί 82 φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; πάντα γὰρ ταῦτα τὰ έθνη ἐπιζητεῖ. οίδε γὰρ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι γρήζετε 83 τούτων απάντων. ζητείτε δε πρώτον την βασιλείαν του Θεού καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται 34 ύμιν μη ούν μεριμνήσητε είς την αύριον ή γαρ αύριον μεριμνήσει τὰ έαυτης. άρκετὸν τη ήμέρα ή κακία αὐτης. "" ΜΗ κρίνετε, ίνα μή κριθήτε. εν δ γάρ κρίματι κρίνετε, " La. vl. 37, 2 κριθήσεσθε καὶ ἐν ιδ μέτρι μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. Bom. ii. 1;

8 *Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, et xiv. 8, 4, 4 την δε εν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; ἡ πῶς ερεῖς τῷ iτ. 11, 12; Mar. iv. 24. άδελφῷ σου, "Αφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου « La. vi. 41. 5 καὶ ίδου, ή δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου; ὑποκριτὰ, ἔκβαλε πρῶτον την δοκον έκ του δφθαλμού σου, και τότε διαβλέψεις έκ-6 βαλείν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Μὴ δῶτε , xxi. 22; τὸ ἄγιον τοῦς κυσί μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμ- Mar. xi. 24; Lu. xi. 9: προσθεν τών χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν αὐτούς ἐν τοῖς Joh. xiv. 18; 7 ποσίν αὐτών, καὶ στραφέντες ρήξωσιν ύμας. Αἰτεῖτε, καὶ et xvi. 28 δοθήσεται ύμιν ζητείτε, καὶ ευρήσετε κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται 1 Joh. ii. 3, 6;

25. μη μεριμώντε. Do not distress yourselves. Ibid. ούχί η ψυχή. If God gave us our life, and created the body, it is much less for him to provide food and raiment.

27. haular, which is generally interpreted stature, is said to mean age by Alberti, Ham-

mond, &c. But see Luke xix. 3.

28. The white lily does not grow in Palestine. Perhaps the amaryllis lutea is intended, which covers the face of the country in autumn. Palairet would read, καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ άγρου. πως αυξάνει;

31, 82. "Οτε χορτασθήτε σήμερον, κάθησθε κλαίοντες περί της αθριον, πόθεν φάγητε. Epictet.

33. Many of the Fathers quote a saying of our Saviour, which is not recorded in the Gospels, but which resembles this: alτείσθε τὰ μεγάλα, και τὰ μικρά δμῶν προστεθήσεται. See Fabricius, Cod. Apocr. N. T. p. 829.

34. aprerov. For this being in the neuter gender, see Posselius, Syntax. Reg. 3, and Vechner. Hellenol. i. 15.

CHAP. VII. 1. Iva uh. See note at i. 22. 3. Our Saviour here used a common Jewish

proverb. See Lightfoot ad l.

5, 6. If these verses are connected, it is thus: (5.) If ye will reform yourselves, ye may reprove other persons for their sins: (6.) and yet even in this there is a discretion to be used: the instructions and admonitions of the gospel must not be cast away upon the obstinate and incorrigible. Clarke.

ύμιν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει, καὶ τῶ 8 * La. xi. 11. κρούοντι ανοιγήσεται. * Η τίς έστιν έξ ύμων ανθρωπος, ον 9 έὰν αἰτήση ὁ υίὸς αὐτοῦ ἄρτον, μη λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; καὶ 10 έὰν ἰνθὺν αἰτήση, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροί 11 όντες, οίδατε δόματα άγαθα διδόναι τοις τέκνοις ύμων, πόσω μάλλον δ πατήρ ύμων δ έν τοις ούρανοις δώσει αγαθά τοις αἰτοῦσιν αὐτόν; •Πάντα οὖν ὅσα ἀν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῶν 12 = xxii. 40; Lu. vi. 31; Του. iv. 16; οι ἄνθρωποι, ούτω και ύμεις ποιείτε αὐτοίς ούτος γάρ έστιν ό Bom. xiii. 8, νόμος καὶ οἱ προφήται. " Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς πύλης ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, 18 b Lu. ziii. 24. καὶ εὐρύγωρος ή όδὸς ή ἀπάγουσα είς την ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς ὅτι στενὴ ἡ πύλη, καὶ τε- 14 θλιμμένη ή όδὸς ή ἀπάγουσα είς τὴν ζωὴν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οί « Mich. iii.5; εύρίσκοντες αὐτήν. «Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, 15 2 Tim. iii. 5. οίτινες έρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ είσι λύκοι ἄρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε 16 αὐτούς μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλήν, ἡ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; Φούτω πῶν δένδρον ἀγαθὸν καρπούς καλούς 17 Lu. vi. 48,44. ποιεί· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρπούς πονηρούς ποιεί. οὐ δύνα- 18 ται δένδρον αγαθον καρπούς πονηρούς ποιείν, ούδε δένδρον σαπρου καρπούς καλούς ποιείν. επάν δένδρον μή ποιούν καρ- 19 • iii. 10; Joh. xv. 2, 6. που καλου, εκκόπτεται και είς πύρ βάλλεται. άραγε ἀπο των 20 καρπών αὐτών ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. " Ο ο πας ο λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, είσελεύσεται είς την 21 f Hos. viii. 2; Lu. vi. 46; Lu. vi. 46; βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός Jac. i. 22. μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. πολλοὶ ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα, 22 Κύριε, Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καὶ τῷ σῷ ονόματι δαιμόνια έξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ονόματι δυνάμεις ε 227.12.41; πολλάς ἐποιήσαμεν; εκαί τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς, ὅτι οὐδέ- 23 Lu xiii. 36, ποτε έγνων ύμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν 27; 1 Cor. xiii. 2. h Lu. vi. 47. ἀνομίαν. h Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους, καὶ 24 ποιεί αὐτοὺς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμφ, ὅστις οἰκοδόμησε την οίκιαν αὐτοῦ ἐπὶ την πέτραν καὶ κατέβη ή βροχή, καὶ 25 ηλθον οι ποταμοί, και έπνευσαν οι άνεμοι, και προσέπεσον τή οικία έκεινη, και ούκ έπεσε τεθεμελίωτο γαρ έπι την πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς, 26 δμοιωθήσεται ανδρί μωρφ, δστις φκοδόμησε την οίκίαν αὐτοῦ έπὶ τὴν ἄμμον καὶ κατέβη ἡ βροχὴ, καὶ ἡλθον οἱ ποταμοὶ, καὶ 27

ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τἢ οἰκία ἐκείνη, καὶ ἔπεσε:

1 Mar. i. 22; καὶ ἢν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη." ¹Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλ- 28

^{9.} δυθρωπος is emphatical here: Who is there among yourselves, even an human being?

15. Προσέχετε δέ. But beware of false teachers, who pretend to shew you how to find

•

εσεν δ Ίησοῦς τοὺς λόγους τούτους, έξεπλήσσοντο οἱ ὅχλοι 29 ἐπὶ τη διδαγή αὐτοῦ ἡν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν έγων, καὶ οὐγ ώς οἱ γραμματεῖς.

ΚΑΤΑΒΑΝΤΙ δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἡκολούθησαν αὐτῷ

2 δγλοι πολλοί· kai ίδου, λεπρος έλθων προσεκύνει αυτώ λέγων, k Mar. i 40;

8 "Κύριε, εὰν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι." καὶ ἐκτείνας τὴν Lu. v. 12. γείρα, ήγνατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Θέλω, καθαρίσθητι."

4 καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 1καὶ λέγει αὐτῷ ὁ 1 Let. xit. 3, 'Ιησούς, ""Ορα μηδενὶ είπης άλλ' υπαγε, σεαυτόν δείξον τώ ίερει, και προσένεγκε το δώρον δ προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοῖς."

™Εἰσελθόντι δὲ τῷ Ἰησοῦ εἰς Καπερναοὺμ, προσήλθεν αὐτῷ ™ Lu. vii. 1.

6 έκατόνταργος παρακαλών αὐτὸν, καὶ λέγων, " Κύριε, ὁ παῖς μου

7 βέβληται εν τή οἰκία παραλυτικός, δεινώς βασανιζόμενος." καὶ

8 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγὰ ελθὰν θεραπεύσω αὐτόν." καὶ άποκριθείς ὁ έκατόνταρχος έφη, "Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἰκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγον, καὶ ἰαθή-

9 σεται ο παις μου. και γαρ έγω ανθρωπός είμι υπο έξουσίαν, έχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας καὶ λέγω τούτφ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται καὶ ἄλλφ, Ερχου, καὶ ἔρχεται καὶ τῷ δούλφ μου,

10 Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεί." 'Ακούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασε, καὶ είπε τοις ἀκολουθούσιν, " Αμήν λέγω ὑμίν, οὐδὲ ἐν τῷ

11 Ίσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὐρον. "λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι πολλοί " Μεί. ί. 11: ἀπὸ ἀνατολών καὶ δυσμών ήξουσι, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ 29. 'Αβραάμ, καὶ 'Ισαάκ, καὶ 'Ιακώβ ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρα- * xiii 42,50;

12 νων οι δε υίοι της βασιλείας εκβληθήσονται είς το σκότος το et xxii. 13; έξώτερον έκει έσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων." et xxx. 80;

CHAP. VIII. 2. Luke says that this was èv μιξί τῶν πόλεων, v. 12, but it was probably in the suburbs, and apparently of Capernaum,

3. Tertullian notices the fact of Jesus touching the leper contrary to the command of Moses, (Lev. v. 3.) and considers it a proof of his being more than human. Theophylact has the same remark.

4. "Opa, μηδενί είπης. This silence was only enjoined upon him until he was cured. Wit-

sius, Meletem. p. 350. Ibid. τφ lepeî, i. e. άρχιερεί. Wolfius.

Ibid. els μαρτύριον αὐτοῖs. As a witness or proof to them that I do not destroy the law of Moses. See x. 18. Or the words may be coupled with deltor, shew thyself to the priest, as a proof that thou art cured. The latter is preferred by Hombergius, Alberti. Eis µ. ew abrobs, in Luke ix. 5, is a different expression.

5. According to Luke vii. 3, the centurion did not go himself, but sent elders of the Jews to Jesus: and when Jesus was not far from the house, he sent some of his friends, 6. "A quibusdam vocatur C. Oppius, patria Hispanus."

Fabricius, Cod. Apor. N. T. p. 982.

6. δ παιs μου. Luke, in vii. 2, 3, calls him δούλος, but in 7, δ παις μου.

8. μόνον είπε λόγον. Palairet would render it, say but one word: but the true reading seems to be λόγφ.

9. και γάρ. The centurion reasoned thus: If I can have my orders executed by merely speaking a word, how much more canet thou?

Ibid. ond exousiar. He probably meant by this, that he himself was bound to obey the

word of his superior officer.

12. ol vloi. The Jews were children of the kingdom, but not neces arily heirs. God had adopted them, and in right of that adoption they might have inherited: but they lost their inheritance by their misconduct.

Ibid. Josephus says of suicides, τούτων μέν άδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτιώτερος. De Bel. Jud. iii. 8. 5. The phrase of outer darkness is probably used in opposition to the lights which are supposed metaphorically to be burning in the room where the guests are seated (drakhiθήσονται). See xxii. 13.

καὶ είπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἐκατοντάρχω, " "Υπαγε, καὶ ὡς ἐπί- 18 στευσας γενηθήτω σοι." καὶ ιάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῆ ώρα ἐκείνη.

ΡΚαλ ελθών ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, είδε τὴν πεν- 14 P Mar. i. 29; La. iv. 38. θεράν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, καὶ ήγατο τῆς χει- 15 ρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός καὶ ἡγέρθη, καὶ διη-

9 Mar. i. 32; κόνει αὐτοῖς. 9' Οψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαι- 16 μονιζομένους πολλούς και εξέβαλε τα πνεύματα λόγο, και

* Ess. liii. 4; πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν 'ὅπως πληρωθή τὸ 17 ρηθεν διά Ήσατου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ήμων έλαβε, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

'Ιδών δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν, ἐκέλευσεν 18 · Lu. iz. 57. ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. •καὶ προσελθών εἰς γραμματεὺς εἰπεν 19 αὐτῶ, " Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι, ὅπου ἐὰν ἀπέρχη." Καὶ 20 λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, "Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις ὁ δὲ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔγει, ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη." Ετερος δὲ τῶν μαθητῶν 21 αὐτοῦ είπεν αὐτῷ, " Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου." 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "'Ακο- 22 λούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἐαυτῶν νεκρούς."

· Mar.iv. 35; · Kal εμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοίον, ἡκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθη- 28 ταὶ αὐτοῦ. καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῆ θαλάσση, 24 ώστε τὸ πλοίον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων αὐτὸς δὲ ἐκάθευδε. καὶ προσελθόντες οἱ μαθητοὶ αὐτοῦ ἡγειραν αὐτὸν, λέ- 25 γοντες, "Κύριε, σῶσον ἡμᾶς, ἀπολλύμεθα." Καὶ λέγει αὐτοῖς, 26 "Τί δειλοί έστε, όλυγόπιστοι:" τότε εγερθείς επετίμησε τοις ανέμοις και τη θαλάσση, και έγένετο γαλήνη μεγάλη. οι δε αν- 27

14. Clement of Alexandria says, that Peter saw his wife led to suffer death, and cheered her with an exhortation to remember the Lord. Strom. vii. p. 869. The Martyrologies call her Perpetua: Simeon Metaphrastes, Joanna: others, Concordia. See a Dissertation of J. F. Mayerus, De Conjugio Petri.

There seems more authority for αὐτοῖς.

reading αὐτφ.
16. Οψίας. Mark i. 32, and Luke iv. 40, add, as the sun was setting, i. e. when the sab-bath was over. (Compare Mark i. 21 and 29; Luke iv. 31 and 38.) They would not bring the sick to be healed on the sabbath.

17. Οδτος τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυναται. LXX. S. Matthew applied this passage to the healing of bodily diseases, though its primary application is to spiritual diseases.

18. els το πέραν. To the other side of the lake of Genesaret. See v. 23, 28. Capernaum was at the northern extremity of the lake.

20. This was probably said to warn the scribe of what he must expect if he followed

Ibid. vids του ανθρώπου. It is thought that this phrase was taken from Daniel vii. 13, to which passage our Saviour seems to allude in xxvi. 64, and probably Stephen in Acts vii. 56. It appears from John xii. 34, that the Jews understood it to mean the Messiah: and from Luke xxii. 69, 70, that they considered the Sea of man to mean the same as the Son of God.

21. Clement of Alexandria says that this disciple was Philip. Strom. iii. p. 522. Tertullian appears to have thought him one of the twelve. De Idolol. 12, De Baptismo, 12. Dr. Clarke supposes, that his father was not now dead, but that he wished to stay at home till his father's death.

22. See Suicer, vol. ii. p. 392.

Ibid. τους νεκρούς. This means persons devoted to this world, and dead to the world to come. The man, to whom this was said, was a disciple, and had devoted himself to follow Jesus.

24. καλύπτεσθαι. Was being covered, or beginning to be covered.

θρωποι έθαύμασαν λέγοντες, "Ποταπός έστιν οὐτος, ὅτι καὶ οί άνεμοι καὶ ή θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

"Καὶ ελθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς την χώραν τῶν Γεργε- " Mar. v. 1, σπνών, υπήντησαν αὐτώ δύο δαιμονιζόμενοι έκ τών μνημείων έξερχόμενοι χαλεποί λίαν, ώστε μή ισχύειν τινά παρελθείν διά 29 της όδου έκείνης και ίδου, έκραξαν, λέγοντες, "Τί ήμιν και σοι,

'Ιησοῦ υίὲ τοῦ Θεοῦ; ἡλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;" 80 Ήν δε μακράν άπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. οί

81 δε δαίμονες παρεκάλουν αυτον λέγοντες, "Ει εκβάλλεις ήμας, 32 επίτρε Ινου ήμιν ἀπελθείν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων." Καὶ είπεν αὐτοῖς, "Υπάγετε." Οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπηλθον εἰς την άγελην των γοίρων καὶ ίδου, ώρμησε πάσα ή άγελη των γοί-

ρων κατά τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς 38 ύδασιν. οί δε βόσκοντες έφυγον, καλ άπελθόντες είς την πόλιν,

84 ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. καὶ ἰδοὺ, πᾶσα ή πόλις εξήλθεν είς συνάντησιν τῷ Ίησοῦ καὶ ἰδόντες αὐτὸν, παρεκάλεσαν όπως μεταβή ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.

*ΚΑΙ έμβας είς τὸ πλοίον διεπέρασε καὶ ηλθεν είς την ίδίαν * Mar. A. 1; 2 πόλιν. καὶ ίδου, προσέφερον αυτώ παραλυτικον έπι κλίνης βεβλημένου καλ ίδων ὁ Ἰησούς την πίστιν αὐτων, είπε τω παραλυτικώ, " Θάρσει, τέκνον, ἀφέωνται σοι αι άμαρτίαι σου." 8 Καλ ίδου, τινές τών γραμματέων είπου έν έαυτοις, "Οίτος

4 βλασφημεί." και ίδων δ Ίησους τας ενθυμήσεις αὐτων, είπεν.

5 "'Ινατί ύμεις ενθυμεισθε πονηρά εν ταις καρδίαις ύμων; τί γάρ έστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 'Αφέωνταί σοι αὶ άμαρτίαι' ή 6 είπειν, "Εγειραι καλ περιπάτει; "Ινα δε είδητε, ότι εξουσίαν

έγει ο υίδη του άνθρώπου έπι της γης άφιέναι άμαρτίας," (τότε λέγει τῶ παραλυτικῶ,) "Ἐγερθεὶς ἀρόν σου τὴν κλίνην, καὶ

28. Tepyes noûr. Mark v. 1, and Luke viii. 26, write l'adapper. Origen says that the true reading is repyerator, that Gerasa was in Arabia, Gadara in Judsea, and Gergasa on the sea of Galilea. (vol. iv. p. 140, 141.) But Epiphanius cays, that Mark and Luke wrote Γεργεσηνών, Matthew Γαδαρηνών, and that some copies had repyerales. (p. 650.) Josephus speaks of the villages of the Gadarenes between Tiberias and Scythopolis. (Vita, p. 5.) Lightfoot states that the towns of Gadara and Gergasa were near to each other: and L. de Dieu supposed the country here spoken of to be near both cities.

Ibid. 800 Samers of heres. Mark and Luke

only mention one.

29. If \$\pi\u00far \text{ and \sigma of }; For this phrase see Raphel. It seems to mean, What is there in on to thee and us?

Ibid. πρὸ καιροῦ. Before the time appointed of God for our final judgment. Clarke. See 2 Pet. ii. 4: Jude 6.

30. µanpar de' airir. Mark and Luke have

exec. The Vulgate, "non longe."

Ibid. χοίρων πολλών. There were 2000 feeding on the hills. Mark v. 11, 13. Josephus speaks of Herod being fond of hunting, and says, συστρόφος μὲν ἡ χώρα. De Bel. Jud. i. 21. 13. These were wild boars, and the destruction of such animals would have been a benefit.

32. This is perhaps the strongest proof of the actual presence of evil spirits in the dæmoniacs. Men might perhaps be subject to fancy, but an herd of swine could not.

CHAP. IX. 1. την Ιδίαν πόλιν. Capernaum. (Mark ii. 1.) Matthew had stated that Jesus had resided there, iv. 13. See also John il. 12. 2. This is told more at length by Mark ii. 3,

and Luke v. 18. Ibid. ἀφέωνται is the perfect passive indica-

tive. Schmidius, Wolfius.
4. 186v. For the difference between 186v. and eides, see Abreschius, p. 543.

υπαγε είς τὸν οἰκόν σου." Καὶ ἐγερθεὶς ἀπηλθεν είς τὸν οἰκον 7 αὐτοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐθαύμασαν, καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν, 8 τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

γΚαὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκείθεν, είδεν ἄνθρωπον καθήμενον 9 y Mar. ii.14: Lu. v. 27: έπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαίον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, "'Ακολούθει μοι" καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῷ. Καὶ ἐγένετο 10 αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῆ οἰκία, καὶ ἰδού, πολλοὶ τελώναι καὶ άμαρτωλοί έλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 11 " Διατί μετά των τελωνών και άμαρτωλών έσθίει ο διδάσκαλος ύμων;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ χρείαν ἔχου- 12 z xii. 7; Ose. vi. 6; σιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. επορευθέντες δὲ 18 μάθετε τί έστιν, "Ελεον θέλω, και οὐ θυσίαν" οὐ γὰρ ήλθον καλέσαι δικαίους, άλλ' άμαρτωλούς είς μετάνοιαν."

. Mar. ii. 18: *Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες, 14 " Διατί ήμεις και οι Φαρισαίοι νηστεύομεν πολλά, οι δε μαθηταί σου οὐ νηστεύουσι;" Καὶ είπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μὴ 15 δύνανται οι υίολ τοῦ νυμφώνος πενθείν, έφ' δσον μετ' αὐτών έστιν ὁ νυμφίος ; έλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῆ ἀπ' αὐτῶν ο νυμφίος, και τότε νηστεύσουσιν. οὐδείς δὲ ἐπιβάλλει ἐπί-16 βλημα βάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίφ παλαιφ αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. οὐδὲ 17 βάλλουσιν οίνον νέον είς ἀσκούς παλαιούς εί δὲ μήγε, ῥήγγυνται οι άσκοι, και ο οίνος εκχείται, και οι άσκοι άπολουνται. άλλα βάλλουσιν οίνον νέον είς ασκούς καινούς, και αμφότερα συντηροῦνται."

b Mar. v. 22 · b Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ, ἄρχων ελθών προσε- 18 Ln. viii. 41.

8. τοιs ανθρώποις. Either for men, i. e. for the good of men: or to men, i. e. to one who is a man.

9. τελώνων. A place on the banks of the lake, where the customs were received for goods carried by water.

10. ἐν τῆ olκία. This was Matthew's house. See Luke v. 29. It has been supposed that six months intervened between the call of Matthew and this feast. See Newcome. If so, Mark has observed the order of time, though he also anticipates this feast: see ii. 15; v. 22: but Greswell supposes that Matthew has recorded a different feast from Mark and Luke, and not one in his own house.

11. The Jews had a particular aversion to the publicans, because they reminded them of their being tributary to the Romans.

13. Έλεος θέλω ἡ θυσίαν. LXX. Matthew agrees with the Hebrew. The meaning is, that God is better pleased with an act of mercy than with sacrifices. Jesus had just performed the former; the Pharisees boasted of the latter.

Ibid. I came not to call righteous men to my kingdom, but I came to call sinners to repentance. It matters not whether we take ducalous ironically or no. Jesus came only to call those persons who felt that they needed repentance.

15. Tillemont observes, that what is said here of the bridegroom, would remind John's disciples of what John himself had said of Christ. (John iii. 29.) Mémoires, tome i. p. 168. The rou νυμφώνος are the companions of the bridegroom. See note at 2 Thesa. ii. 2. This is the earliest intimation given by Jesus

16. τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ες. τοῦ ἰματίου παλαιοῦ, the piece which was used to fill up the old cloth αίρει από του ίματίου, takes away still more of the old cloth. See Alberti. As the union of new and old cloth is unsuitable, so "it is very improper that my disciples should mix mourning and rejoicing, by fasting while they have the enjoyment of my immediate presence." Clarke.

17. See Job xxii. 19. The donol were made of leather. The true reading is probably audo-

τ€ροι.

18. άρχων. Mark says, είς των άρχισυνα γώγων, δνόματι 'Ideipos. v. 22. Irenæus speaks of "summi sacerdotis filia." p. 308.

κύνει αὐτῷ, λέγων, ""Οτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν" άλλα έλθων επίθες την γειρά σου επ' αυτήν, και ζήσεται." 19 Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἡκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 20 Καὶ ἰδοὺ, γυνὴ αίμοςροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὅπι-21 σθεν, ήψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ίματίου αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ ἐν έαυτη, "'Εὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι." 22 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδών αὐτὴν, είπε, " Θάρσει, θύγατερ' ή πίστις σου σέσωκέ σε." καὶ ἐσώθη ή γυνη ἀπὸ της ώρας 23 έκείνης. Καὶ έλθων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄργοντος, καὶ ίδων τους αὐλητάς καὶ τὸν ὅχλον θορυβούμενον, λέγει αὐτοῖς, 24 " Αναγωρείτε οὐ γὰρ ἀπέθανε τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει." 25 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄγλος, εἰσελθών ἐκρά-26 τησε της χειρός αὐτης, καὶ ηγέρθη τὸ κοράσιον. καὶ ἐξηλθεν ή Φήμη αΰτη είς όλην την γην έκείνην.

Καὶ παράγοντι ἐκείθεν τῷ Ἰησοῦ, ἡκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοί, κράζοντες και λέγοντες, "Έλέησον ήμας, υίε Δαβίδ." 28 Έλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοὶ, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆ-29 σαι;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Ναὶ, Κύριε." Τότε ήψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, "Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν" 80 καλ άνεώχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί καλ ἐνεβριμήσατο αὐτοῖς 31 ο Ίησοῦς, λέγων, " Όρατε μηδείς γινωσκέτω." οί δε εξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλη τῆ γῆ ἐκείνη.

° Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον • La. xi. 14. 83 κωφον δαιμονιζόμενον, καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ο κωφός καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὅχλοι, λέγοντες, "Οὐδέποτε ἐφάνη

84 ούτως εν τῷ Ἰσραήλ." dOi δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον, "Έν τῷ ἄρ- Μετ. iii. 28; χοντι των δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια."

*ΚΑΙ περιήγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, Mar. vi. 6; Lu. xiii. 22.

Lu. xi. 15.

18. λέγων δτι. Herodotus uses a similar phrase in ii. 115. Xenophon Cyrop. iii. p. 51.

elne d' bri els naiphe fineis.

Ibid. apr. erexebrnoer. She was not dead when her father first went to Jesus. See Mark v. 23, 35. Luke writes ἀπέθνησκεν, was dying, in viii. 42; and it appears in 49, that he agreed with Mark. Wolfius thinks that she was on the point of death when her father left the house, and he now assumed her to be dead: my daughter has by this time died: so also Dr. Clarke.

20. Eusebius says that this woman was of Cæsarea Philippi, where he had seen brazen statues of her and Jesus. (Hist. Eccles. vii. 18.) Sozomen says that the statue of Jesus was thrown down in the reign of Julian, but was put up again in the church, where it remained to his day. (v. 21.) The miracle, however, seems to have been worked at Caper-naum. Tertullian makes the same remark

upon her touching Jesus, as at viii. 3. Her name was said to be Veronica. See Fabricius, Cod.

Apoc. p. 252.

Ibid. κρασπέδου. She may have thought that there was virtue in the φυλακτήρια, (see xxiii. 5.) which were sometimes written upon the border of the garment. See xiv. 36.

22. The woman was cured before Jesus spoke to her. See Mark v. 29; Luke viii. 44.

23. αὐλητάs. When it was reported at Jerusalem that Josephus was dead, he tells us, πλείστοις μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητάς, οἱ θρήνων έξηρχον αυτοίς. De Bel. Jud. iii. 9. 5. See Lightfoot ad l., Geierus De Luctu Ebraorum.

24. οὐκ ἀπέθανε. The tense is still strictly appropriate: she was not dying at the time when her father thought she was dying.

27. vil Δαβίδ. This was one of the titles applied by the Jews to the Messiah. See xxii.

διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγείλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν τ Μαι. τί. 81; μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 'ἱδὼν δὲ τοὺς ὅχλους, ἔσπλαγχνίσθη περὶ 86 Νυπ. 8 πτίτι αὐτῶν, ὅτι ἢσαν ἐκλελυμένοι καὶ ἐρριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ 2. 3. ἐχοντα ποιμένα. ὅτότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "'Ο μὲν 87 ἐναι. 15. θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου 38 τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ."

h Mar. iii. 14; h Kal προσκαλεσάμενος τους δώδεκα μαθητάς αὐτοῦ, ἔδωκεν 10 et vi. 7; αὐτοῦς ἔξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτὰ, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν. Τῶν δὲ 2 δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστι ταῦτα πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ ᾿Ανδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ᾿ Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Φίλιππος, καὶ 8 Βαρθολομαῖος Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος ὁ τελώνης ᾿ Ἰάκωβος ὁ τοῦ ᾿Αλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς Θαδδαῖος Σίμων ὁ 4 Κανανίτης, καὶ Ἰούδας Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδούς αὐτόν.

Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας 5 αὐτοῖς, λέγων, "Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Ι κν. ¾1 Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε Ἰπορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρό- 6 λιι. ¾1 αι βατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. ¾πορευόμενοι δὲ κηρύσ- 7 Ιν. 17; Ι.μ. σετε, λέγοντες, "Οτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἀσθε- 8 νοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, νεκροὺς ἐγείρετε, δαι-

36. See Numbers xxvii. 17, where the LXX read &σεl πρόβατα, οΙς οὐκ ἔστι ποιμήν. but Philo Judwus quotes οΙα ποίμνη σποράδην ὰγελάρχην οὐκ ἔχουσα. vol. ii. p. 385. See 1 Kings xxii. 1 - 4: 1. 6.

1 Kings xxii. 17; Jer. xxiii. 1—4; l. 6.

Ibid. δκλολυμόνοι. There is more authority for reading δσκυλμόνοι. For the meaning of σκόλλειν see Mark v. 35; Luke vii. 6; viii. 49.

**Eπλολυμόνοι probably means tired, exhausted in body or mind, as in xv. 32; Mark viii. 3; Gal. vi. 9; Heb. xii. 3. See also 2 Sam. xvii. 29.

If sheep are without a shepherd, they wander from their pasture (δρομμάνοι), and faint for want of food (δκλολυμάνοι). The whole refers to the want of able teachers.

38. InBady perhaps means, send quickly. See John x. 4.

CHAP. X. 1. Eusebius says that this was not long after the beginning of his preaching. *Hist. Eccles.* i. 10.

1bid. Θεραπούειν, as well as ἐκβάλλειν, seems to belong to ἐξουσίαν πν. ἀκαθάρτων, and confirms the idea of diseases being sent by evil spirits. See Luke xiii. 16; Acta x. 88; 1 Cor. v. δ; 2 Cor. xii. 7; 1 Tim. i. 20. Ἐξουσίαν governs a genitive in John xvii. 2; Rom. ix. 21.

2. πρώτος Σίμων. That πρώτος merely means a priority of order, see Hackspanius ad L

3. Βαρθολομαῖος. אָרָתְי the son of Talmai. See note at John i. 46.

Ibid. Aessaios, called also Judas in Luke

vi. 16; Acts i. 13. Lebbæus may come from בי a heart, or אָרָבוּ a lion: or from Lebba, a town of Galilee.

4. Kararitys. L. de Dieu says that this does not mean an inhabitant of Canaan, which is Xararaîos, but he derives it from κ3p zelotes, and so he is called by Luke vi. 15. Scaliger says that there was a sect of Jews called Σηλωταί, or Kanasi. (Elench. Tribar. c. 1.)

Thid. 'Israpiarns. Probably of Kerioth, a city of Judah. (Joshua xv. 25.) So says Theophylact ('Israpa); and at John vi. 71; xii. 4. some MSS. read and Kapuarov. Origen observes that Israriot means exsuffocatus. vol. iii. p. 895, NOON. See Lightfoot ad l., who says that the word might also be NOON Judas with the apron. Theophylact adds, that he was also called Simon, which was the name of his father: see John vi. 71; xii. 4.

5. It appears, by comparing Mark iii. 14, and vi. 7, that Matthew anticipates the sending of the twelve: they were selected now, but sent afterwards. They did not go in a body, but two and two. Mark vi. 7.

Ibid. ἐθτῶν—Ξαμαρεττῶν. We must remember, that the twelve only went to prepare men for the gospel. As soon as the atonement was made, Jesus ordered the gospel to be preached to the Samaritans and Gentiles, Acts i. 8.

8. Work all these miracles without taking any reward.

9 μόνια ἐκβάλλετε. δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 1Μή κτή-1 Μω. vi. 8; σησθε γρυσον, μηδε ἄργυρον, μηδε γαλκον είς τὰς ζώνας ύμῶν, et xxii, 35, 10 m μη πήραν εἰς όδὸν, μηδὲ δύο χιτώνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ω La. z. 7,8; 11 ράβδον ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν. Εἰς ἡν Ι Τιμ. τ. 18. δ αν πόλιν η κώμην εἰσέλθητε, εξετάσατε τίς εν αὐτη ἄξιός 12 έστι κάκει μείνατε, ξως αν έξελθητε. είσερχόμενοι δε είς την 18 οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ή εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν ἐὰν δὲ μὴ ἢ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς 14 ύμας ἐπιστραφήτω. καὶ δς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμας, μηδὲ ἀκούση και τί.11: τους λόγους υμών, έξερχόμενοι της οἰκίας ή της πόλεως ἐκείνης, εί π. 10; 15 ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. °ἀμὴν λέγω ὑμῖν, et xviii. 6. ανεκτότερον έσται γη Σοδόμων καλ Γομόρρων εν ημέρα κρίσεως, · xi. 14. ή τη πόλει ἐκείνη. " P' Ιδού, εγώ ἀποστέλλω ύμᾶς ώς πρόβατα εν μέσφ λύκων P Ln. x. 8; γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ώς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ώς αἱ περιστεραί. 17 προσέγετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων παραδώσουσι γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταις συναγωγαις αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς: 18 9 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ, εἰς 9 Μω. xiii. 19 μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 'ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ 11, 12. μεριμνήσητε πως ή τί λαλήσητε δοθήσεται γὰρ ὑμιν ἐν ἐκείνη Τ. Lu. xxi. 20 τη ώρα τι λαλήσετε οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ ! Τίm. iv. 21 Πνεθμα του πατρός υμών το λαλοθν εν υμίν. • Παραδώσει δε . Mich. vil. άδελφὸς άδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον καὶ ἐπαναστή- 5,6; Lu. xxi, 16. 22 σονται τέκνα έπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. *καὶ ἔσεσθε * *** 18; μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς Lu. xxi. 17; 28 τέλος, οὐτος σωθήσεται. ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῷ πόλει ταύτη, φεύγετε είς την άλλην. άμην γαρ λέγω ύμιν, ού μη

τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραηλ, ἔως ἄν ἔλθη ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώ-

9, 10. Braunius quotes a Jewish saying, "Ne ingrediatur montem templi cum baculo suo, nec cum calceis suis, nec cum crumena sua." De Vestitu Sac. Heb. p. 482.

10. μηδε δποδήματα. According to Mark vi. 9, they were to be δποδεδεμένουν σανδάλια, so that they were to wear sandals, but not shoes, (Lightfoot:) or perhaps it means, that they were to carry no shoes except those which they wore. (Beza, Newcome.) Hackspanius makes δόο refer to δποδήματα as well as to χιτώνας. See Luke xxii. 35.

Ibid. μηδὲ ράβον. Mark says, Ινα μηδὲν αίρωσιν els δδὸν, el μὴ ράβον μόνον. vi. 8. Luke, μήτε ράβους, ix. 3; so that it is probable we are also to read ράβους in Matt.

Ibid. Aξιος. See note at 1 Tim. v. 18.
11. τίς Αξιός ἐστι, who is deserving that you should abide with him. Elener, Wolfius.

Ibid. δξέλθητα. Ye go out of the city.
14. δε δὰν μὴ δέξηται for δάν τις μὴ δέξηται.
See Raphel.

17. Beware of these men. Palairet.

Ibid. ἐν ταις συναγωγαις. Compare xxiii.

34; Acts xxii. 19; xxvi. 11. Persons were scourged in the synagogues, because the rulers of the synagogues were also judges of the people. Biscoe, p. 111. Lightfoot ad l. 18. abrois, against them. Hackspanius: but

18. aurois, against them. Hackspanius: but I should rather understand our Saviour to mean, ye shall be brought before governors and kings on account of my religion, that you may bear your testimony to it in the presence both of Jews and Gentiles. See viii. 4.

20. οὐ γὰρ κ. τ. λ. It is not you only that speak, but &c. Wolfius.

Ibid. τὸ Πνεῦμα τοῦ πατρός. This seems to be the first promise of the Spirit whom the Father was to send. See John xiv. 26; xv. 26; λct.: Α

Acts i. 4.
21. This relates to the first Christians.

22. This verse is connected with ver. 18. Hombergius. See Acts xxviii. 22.

Ibid. δ δπομείνας. Olearing thinks this means, He that shall survive to the destruction of Jerusalem, shall be provided with means of escape. For τέλος, vid. xxiv. 6.

23. τελέσητε. Raphel and Krebsius say

« Lu. vi. 40: που. "Οὐκ ἔστι μαθητής ὑπέρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος 24 Joh. xiii. 16; ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἀρκετὸν τῷ μαθητῆ ἵνα γένηται ὡς ὁ 25 διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. τεὶ τὸν οἰκο-# mii. 24; δεσπότην Βεελζεβούλ εκάλεσαν, πόσφ μαλλον τούς οικιακούς Lu. xi. 15. ν Mar.iv.22; αὐτοῦ; νΜὴ οὖν φοβηθήτε αὐτούς οὐδὲν γάρ ἐστι κεκαλυμ- 26 μένον, δ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται καὶ κρυπτὸν, δ οὐ γνωσθήσεται. et xii. 2. δ λέγω ύμιν εν τη σκοτία, είπατε εν τῷ φωτί καὶ δ είς τὸ οὖς 27 άκούετε, κηρύξατε έπὶ τῶν δωμάτων. καὶ μὴ φοβηθητε ἀπὸ τῶν 28 άποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτείναι φοβήθητε δε μάλλον τον δυνάμενον και ψυχήν και σωμα απολέσαι εν γεέννη. Ούχὶ δύο στρουθία ασσαρίου πω- 29 λείται; καὶ ἐν ἐξ αὐτῶν οὐ πεσείται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ · Lu. κκί.18; πατρὸς ὑμῶν ' ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι 30 Ατι. χνιι 34; ηριθμημέναι είσί. μη ουν φοβηθήτε πολλών στρουθίων δια- 31 2 Sam. ziv. φέρετε ύμεις. •Πας ουν οστις ομολογήσει εν εμοί εμπροσθεν 82 a Mar. viii. 8H; Lin ix. των ανθρώπων, όμολογήσω καγώ εν αυτώ εμπροσθεν του πα-26 : et xil. H : 20; εί και. Τ.; 2 Tim. II 12; τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ὅστις δ' ᾶν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν 83 Apoc. in. 5. των ανθρώπων, αρνήσομαι αὐτὸν κάγω ἔμπροσθεν τοῦ πατρός » Lu. xii. 49, μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Μὴ νομίσητε ὅτι ἡλθον βαλεῖν εἰρήνην 84 51, 4c. επί την γην οὐκ ηλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. Ἡλθον 35 γαρ διχάσαι ἄνθρωπον κατά τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα α Lu. xiv.26. κατά της μητρός αὐτης, καὶ νύμφην κατά της πενθεράς αὐτης. καὶ ἐγθροὶ τοῦ ἀνθρώπου, οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. d'Ο φιλῶν πατέρα 86 e wwi. 24: $\hat{\eta}^{Mar.\,viii.34}$; $\hat{\eta}$ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος $\cdot$ καὶ ὁ φιλῶν υίὸν $\hat{\eta}^{87}$ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ, οὐκ ἔστι μου ἄξιος: εκαὶ ος οὐ λαμβάνει 33 f xvi. 25: Mar. viii. 35; Lu. ix. 34; τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστι μου $^{
m at\ xvii.\ 33}$; αξιος. $^{
m f}$ δ εύρων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν $^{
m c}$ καὶ δ ἀ π - 89 et xvii. 33;

that this verb means peragrare. Ἐκπεραίνειν has the same sense in Xen. Hellen. iv. 5. 8. We might say in English, you will not finish the cities. The coming of the Son of man may mean the destruction of Jerusalem, as in c. xxiv. which happened A.D. 72, at which time the gospel had not been preached in all the cities of Judgea. But the passage may have a secondary meaning, that the Jews will not be converted to Christianity till the end of the world. See Rom. xi. 25. Our Saviour means to say, You may reconcile it to yourselves to flee from one city to another, because you will have an opportunity of preaching the gospel in the city to which you flee.

24. You must expect this persecution, because the disciple must not hope to be better treated than his master.

25. The disciple should be well contented if he is not treated worse than his master.

25. Βεελζεβούλ. This was an idol worshipped at Ekron; 2 Kings i. 3. בַעֵל וְבוּב See Wolfius.

27. els τὸ obs. Lightfoot says that this is an allusion to the custom in the synagogues, where the reader did not speak out loud, but whispered in the ear of another person, who addressed the people. Ad Matt. iv. 23; et ad L So also Hammond.

29. àσσαρίου, from the Latin As.

Ibid. ἐπὶ τὴν γῆν. Origen reads els παγίδα. vol. i. p. 794. and so apparently did Irenæus. ii. 26. 2.

Ibid. άνευ τοῦ πατρὸς ὁμῶν. So οὕτι άνευ θεοῦ ήδε γε βουλή. Hom. Od. β'. 372.

30. ηριθμημέναι may mean held in great ac-

30. ηριθμημεναι may mean acta in great account, like the Latin phrase, in numero habere.
31. πολλών. Markland proposed πολλώ (ad Lys. 30. p. 600.) which is the reading of some MSS. Valckenaer once approved of it, (Schol. ad Luc. xii. 7.) but afterwards changed. (Schediarm. p. 362.)

32, 33. Polybius uses aprybyrai obyr for to deny a knowledge of singing : and δμολογείν, to

profess a knowledge of it. iv. 20. 11.
34. This is said with reference to the divisions which Christianity caused in families during the first ages.

37. See Deut. xxxiii. 9.

39. εύρών. A person who finds a treasure

40 ολέσας την ψυχην αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. ε΄Ο δεχό- ε xviii. 5; μενος ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν Joh. xiii. 20.

41 ἀποστείλαντά με. ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήγψεται καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα

42 δικαίου, μισθον δικαίου λήψεται. και δς εάν ποτίση ενα τών μικρών τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, και ταικι άμην λέγω ὑμιν, οὐ μὴ ἀπολέση τὸν μισθον αὐτοῦ."

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῦς δώδεκα
μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν
ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2 1 Ο ΔΕ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίφ τὰ ἔργα τοῦ ι La. vii. 18.

8 Χριστοῦ, πέμψας δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, εἶπεν αὐτῷ, "Σὺ

4 εἰ ὁ ἐρχόμενος, ἡ ἔτερον προσδοκῶμεν;" Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἰπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη, ἃ

5 ἀκούετε καὶ βλέπετε τυφλοὶ ἀναβλέπουσι, καὶ χωλοὶ περι- ε Εσα. xxxv. πατοῦσι λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσι νεκροὶ

ε εγείρονται, καὶ πτωγοὶ εὐαγγελίζονται καὶ μακάριός εστιν, δς

7 εαν μη σκανδαλισθή εν εμοί." Τούτων δε πορευομένων, ήρξατο 1 La. vii. 24.

ό Ἰησους λέγειν τοις όχλοις περί Ἰωάννου, "Τί εξήλθετε είς την

8 ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες, ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλέων 9 εἰσίν. ἀλλὰ τί ἐξήλθετε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ, λέγω ὑμῖν, καὶ

10 περισσότερου προφήτου πουτος γάρ έστι περί ου γέγραπται, » Mal.iii.1;

'' Ιδού, είγω ἀποστέλλω τον ἄγγελόν μου προ προσώπου σου, Mar. 1. 2; 11 δς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.' 'Αμὴν λέγω

ύμιν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοις γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῆ βασιλεία τῶν οὐρανῶν μείζων

values it very highly; and thus εὐρών is used for putting a great value upon any thing. So also if a person does not value any thing, he is apt to lose it, and thus ἀπολέσας is used for disregarding a thing. The immediate application is to the first Christians in the time of persecution.

CHAP. XI. 1. τοῦ διδάσκειν. See note at ii. 13.

2. ἀκούσαs. He heard this from his own disciples, (Luke vii. 18.) who were perhaps jealous of the fame of Jesus. See ix. 14; John iv. 1. This may have been the reason of his sending them. For the place of his prison vid. Mayerus, Ecloga Evangel. ad Dominic. iii. Advent.

5. renpol dyelporta. No such miracle has as yet been recorded by S. Matthew; but the widow's son at Nain had been raised. See Luke vii. 11—17.

 μακάριος κ. τ. λ. This may have been addressed particularly to John's disciples, who had been jealous of Jesus. Theophylact ad Luc. vii. 23. 7. "Κάλαμος έπ' δχθη παραποταμία πεφυκώς και πρός παν το πνέον σαλευόμενος." Lucian. Hermotim. It means, Did you go out to see a mere nothing?

8. "Hinc etiam κομψή illa χλαινίς και μαλακοί χιτωνίσκοι ab æmulis adversariisque probro (Demostheni) data." Aul. Gell. i. 5.

9. **epusobrepov **poophrov. This means a prophet and something more: John not only foretold, like the other prophets, that the Messiah was to come, but he immediately preceded him and shewed him to the world.

10. 'Ιδοδ δξαποστέλλω τον άγγελόν μου, και έπιβλέψεται όδον πρό προσώπου μου. LXX. Matthew, Mark, and Luke exactly agree.

Matthew, Mark, and Luke exactly agree.

11. γυναικῶν. Theophylact observes, that by this word Jesus excepted himself, because he was born of a virgin.

Ibid. δ μικρότεροs. Some persons have supposed our Saviour to mean himself: in which case ἐν τῆ Β. τῶν οὐρανῶν is connected with μείζων ἐστίν. but he who now appears inferior is greater than him in the kingdom of heaven. The ■ La. xτi.16. αὐτοῦ ἐστιν. αἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔως 12 άστι, ή βασιλεία των οὐρανων βιάζεται, καὶ βιασταὶ άρπάζουσιν αὐτήν, πάντες γὰρ οἱ προφήται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου προ- 18 · Mal. ir. 5: εφήτευσαν · καλ εί θέλετε δέξασθαι, αὐτός έστιν Ήλίας ὁ μέλ- 14 λων έρχεσθαι. Ρό έχων ώτα ἀκούειν, ἀκούετω. ٩Τίνι δὲ ὁμοι- 15 P xiii. 9 : Αρος. ii. 17. ώσω την γενεάν ταύτην; όμοία έστι παιδαρίοις εν άγοραις 16 9 Lu. vii. 81. καθημένοις, και προσφωνούσι τοις εταίροις αὐτῶν, και λέγου-17 σιν. Η υλήσαμεν ύμιν, και ούκ ώργήσασθε έθρηνήσαμεν ύμιν, και οὐκ ἐκόντασθε, ἢλθε γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, 18 καὶ λέγουσι, Δαιμόνιον έχει. ήλθεν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων 19 καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνών φίλος και άμαρτωλών. και έδικαιώθη ή σοφία άπὸ τια κ. 18; των τέκνων αὐτης." Τότε ηρξατο ονειδίζειν τας πόλεις, εν 20 αίς εγένοντο αί πλεισται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν " Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδάν, ὅτι εί ἐν Τύρφ καὶ 21 Σιδώνι εγένοντο αί δυνάμεις αί γενόμεναι εν ύμιν, πάλαι αν εν σάκκω καὶ σποδώ μετενόησαν. πλην λέγω ύμιν, Τύρω καὶ 22 Thren.iv.6; Σιδώνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρα κρίσεως, ἡ ὑμῖν.
 Καὶ σὺ, 23 Καπερναούμ, ή έως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα, έως ἄδου καταβιβασθήση δτι εί εν Σοδόμοις εγένοντο αί δυνάμεις αί γενόt x. 15. μεναι έν σολ, έμειναν αν μέγρι της σήμερον. πλην λέγω ύμιν, 24 δτι γη Σοδόμων ανεκτότερον έσται εν ήμερα κρίσεως, ή σοί" " Lu. x. 21. " Έν ἐκείνω τω καιρώ ἀποκριθείς ὁ Ἰησούς είπεν, " Έξομολο- 25 γουμαί σοι, πάτερ, κύριε του ουρανού και της γης, ότι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ

usual construction is, however, the best; The meanest preacher of the gospel in the kingdom of the Messiah has a greater and more excellent office and ministry than he. Clarke.

12. Sudjerau. Some interpret it actively, tota vi se insinuat. See Luke xvi. 16. Erasmus, Vitringa. Others explain the passage to mean, regno caelorum vis infertur, i. e. men endeavour with the greatest eagerness to enter the church. Hammond, Le Clerc, Wolfius, Krebsius.

Ibid. βιασταl is well explained by Raphel, quia in regnum colorum irrumpunt βία τῶν Φαρισαίων και τῶν λοικῶν Ἰουδαίων: or it may merely denote the earnestness with which they pressed in. (Chemnitius, Olearius.) The whole passage seems to mean, that John had begun to preach a spiritual religion, encouraging repentance and holiness, and that many had been persuaded by him and by Jesus.

13. Until the time of John the Baptist every thing was prophetical. The prophecies then began to be accomplished.

14. 'Hλlas. Surenhusius quotes the Talmud as teaching, "Eliam venturum non esse ipsam Eliæ personam, sed alium ei factis similem."

17. So Æsop, Fab. xxxix. bre ηδλουν, οδκ δρχεῖσθε. A similar proverb is found in the Talmud. Vid. Wolfius.

18. μητε άρτον ἐσθίων, μητε οίνον πίνων. Luke vii. 33.

19. καὶ ἐδικαιώθη κ. τ. λ. This is the remark of Christ upon the calumnies of those who rejected him: and he means to say, that, though his doctrine was despised and not understood by the Scribes and Pharisees, yet the wisdom of it was acknowledged and proved by those who embraced it. The children of wisdom mean the publicans and others who flocked to the preaching of Christ: for δικαιοῦν in this sense, vid. Luke vii. 29, 35; xvi. 15; and for ἀπὸ put for ὁπὸ, vid. xvi. 21; xxvii. 9; Mark viii. 31; Luke xvii. 25; Acts ii. 22; Rev. xii. 6. See Wolfins.

21. Xopafir. Some have proposed to read xápa Zir, country of Zin, because no such place as Chorasin is mentioned in any ancient writer. See Wolfius, who shews, however, that Xopafir is the true reading. It is said to be the same as Harosheth, Judg. iv. 2.

Ibid. Bŋeraiða, from בית צירן domus piscium.
It was a town on the lake of Gennesaret: but it is doubted whether it is the same as that mentioned in Luke ix. 10.

23. The reading is probably \$ ξως τοῦ οὐρανοῦ ὑψάθης, \$ ξως Φδου.

25. Έξομολογούμαι. See note at Luke xxii. 6.

26 νηπίοις. ναλ, ο πατήρ, ότι ούτως εγένετο εύδοκία εμπροσθέν

27 σου. ²Πάντα μοι παρεδόθη ύπὸ τοῦ πατρός μου καὶ οὐδεὶς ² xxviii. 18; ἐπυγινώσκει τὸν υίὸν, εἰ μὴ ὁ πατήρ οὐδὲ τὸν πατέρα τὶς ἐπι- iii. 35; vi. 46; γινώσκει, εἰ μὴ ὁ υίὸς, καὶ ῷ ἐὰν βούληται ὁ υίὸς ἀποκαλύψαι. ¹⁵; xii. 3; ex xvii. 2.

28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κάγὰ

29 ἀναπαύσω ὑμᾶς. ὅἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε τ Ζωελ. iz. 9; ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῷός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῆ καρδία καὶ εὐρήσετε Jer. vi. 16.

80 ἀνάπαυσιν ταις ψυχαις ύμων. το γὰρ ζυγός μου χρηστός, καὶ 1 3ολ. τ. 8.
τὸ φορτίον μου έλαφρόν ἐστιν."

12 ε'EN ἐκείνω τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασι διὰ • Μωτ. ii. 25; τῶν σπορίμων οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο Dout. xxiii. 2 τίλλειν στάγυας καὶ ἐσθίειν. οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπον 25.

αὐτῷ, " Ἰδού, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν, δ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν

8 σαββάτφ." 'Ο δὲ είπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἀνέγνωτε τι ἐποίησε

4 Δαβίδ, ότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ʰπῶς εἰσῆλθεν ʰ 18am. xxi. εἰς τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, xxv. 30; εἰ οὺς οὐκ ἐξὸν ῆν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς xxix. 32, 83; Lav. xxiv. 5.

5 ίερεῦσι μόνοις; ^c H οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμᾳ, ὅτι τοῖς σάβ- ⁹; «t τίἰί. 81. βασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσι, καὶ ἀναί- ***τἰἰί. 9.

6 τιοί εἰσι ; λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι τοῦ ἱεροῦ μείζων ἐστὶν ώδε. Φεὶ δὲ Δ ix. 18;

7 εγνώκειτε τι έστιν, "Ελεον θέλω και οὐ θυσίαν," οὐκ αν κατε-

8 δικάσατε τοὺς ἀναιτίους. κύριος γάρ ἐστι καὶ τοῦ σαββάτου ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου.

9 «Καὶ μεταβὰς ἐκείθεν, ἢλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 'καὶ · Mar. iii. 1;
10 ἰδοὺ, ἄνθρωπος ἢν τὴν χείρα ἔχων ξηράν καὶ ἐπηρώτησαν (Lu. xii. 14;
αὐτὸν, λέγοντες, "Εἰ ἔξεστι τοῖς σάββασι θεραπεύειν;" ἵνα «t xiv. 3;
10h. iz. 16;

26. ναλ, δτι. Subaud, εξομολογοῦμαι e v. 25. Palairet.

28. πεφορτισμένοι. Laden with the burden either of sins or of rites and ceremonies.

CHAP. XII. 1. διὰ τῶν σπορίμων, along or by the side of the corn-fields. Palairet. Or, along the paths through the corn-fields. Wolfius. Ibid. στάχυαs. Ears of barley. See note at

Luke vi. 1.

2. The Pharisees objected, because it was the sabbath. It was lawful for persons going through a corn-field to pluck the ears, Deul. xxiii. 25. but the Talmud expressly forbids it on the sabbath. See Lightfoot ad l.

3. The story is in 1 Sam. xxi. and the commandment concerning the shew-bread is in Levit. xxiv. 5—9, by comparing which two places together, it appears that David ate the bread on the sabbath.

4. el μh for dλλd, as in Luke iv. 27; John v. 19; 1 Cor. vii. 17; Gal. i. 7; Rev. ix. 4.

6. οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμφ. Have ye not read in the Law various regulations, which the priests are ordered to observe on the sabbath? See Numb. xxviii. 9.

6. You will perhaps say that this is not a profanation, because done in the temple: but I say unto you, that there is here a person greater than the temple, and what he permits cannot be a profanation.

7. "Exerv. Mercy would have led them to consider the hunger of the disciples, rather than the prohibition concerning the shew-bread: or it may mean, that the disciples were engaged in a work of mercy, and therefore might be excused for neglecting a ceremonial observance.

8. κύριος γάρ κ. τ. λ. This is connected with αναιτίους: the disciples were free from any blame, because they were authorized by him who had originally given to the sabbath its sanctity, and whose will could therefore dispense with that sanctity. Kal after ἐστι is perhaps an interpolation.

9. This was on another sabbath. Luke vi. 6.

This was on another sabbath. Luke vi. 6.
 lo. lanparnouv. According to Mark iii. 2, and Luke vi. 8, Jesus perceived their thoughts without their speaking. For el signifying num? utrum? see Luke xiii. 23; xiv. 3; xxii. 49, 67; Acts i. 6.

κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τίς ἔσται ἐξ 11 ύμων ανθρωπος, δς έξει πρόβατον εν, καὶ ἐὰν ἐμπέση τοῦτο τοις σάββασιν είς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεί: πόσω ουν διαφέρει ανθρωπος προβάτου; ώστε έξεστι τοις 19 σάββασι καλώς ποιείν." Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπφ, "Εκτεινον 18 την χειρά σου" και έξέτεινε, και αποκατεστάθη ύγιης ώς ή « Mar. iii. 6; άλλη. « Οί δὲ Φαρισαίοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἐξελ- 14 Lu. vi. 11: θόντες, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ΄Ο δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεγώ- 15 Joh. x. 89; et xi. 58. ρησεν εκείθεν και ήκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ εθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν 16 αὐτὸν ποιήσωσιν. ὅπως πληρωθή τὸ ἡηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ 17 προφήτου, λέγοντος, 'h'Ιδού, ὁ παῖς μου, δν ἡρέτισα' ὁ ἀγα-13 h iii. 17; et xvii. 5: πητός μου, είς δυ εὐδόκησεν ή ψυχή μου θήσω τὸ πνεῦμά μου Esa. zlii. 1. έπ' αὐτὸν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ 19 κραυγάσει οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατέαξει, καὶ λίνον τυφό- 20 μενον οὐ σβέσει εως αν ἐκβάλη εἰς νίκος τὴν κρίσιν. καὶ ἐν τῶ 21 ονόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσι.' Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ κωφός: 22 i Lu. zi. 14.

10. 11. 14. 16. 17 στε προσηνεχόη αυτώ οαιμονιζομενος τύφλος και κώφος 22 καὶ ἐθεράπευσεν αὐτὸν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ λαλεῖν καὶ βλέπειν. καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὅχλοι καὶ ἔλεγον, "Μήτι 23 οἴτός ἐστιν ὁ υἰὸς Δαβίδ;" * Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, 24 Ματ. 11. 15. "Οὖτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων." Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις 25 αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς, "Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἐαυτῆς οὐ σταθήσεται. καὶ πᾶσα πόλις ἡ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυ- 26 τὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; καὶ εἰ 27 ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἰοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο αὐτοὶ ὑμῶν ἔσονται κριταί. εἰ δὲ ἐγὼ ἐν 28 πνεύματι Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ

11. According to the Talmud, if a beast fell into a pit of water on the sabbath, cushions might be put under him by which he might get out; or food might be given him to support life. See Reland. Antig. Heb. p. 484.

15. δχλοι πολλοί. See Mark iii. 7, 8.
18. This quotation agrees nearly with the Hebrew, but not at all with the LXX. See note at iii. 17.

Ibid. uplous seems to mean the gospel dispensation. Hammond, Wolfius. So also in ver. 20.

20. He will neither be severe to the contrite sinner, nor try to extinguish the smallest spark of niety.

of piety.

I bid. For an englan els νίκος την κρίσιν, usque dum causam, de qua disceptatur, obtinuerit, atque adeo ex illo certamine victor discesserit. Krebsius. But see the meaning of κρίσιν in ver. 18.

23. δ vids Δαβίδ; They meant by this, Is he not the Messiah?

24. It appears from the next verse, that the Pharisees did not say this in the hearing of Jesus. Mark, iii. 22, mentions the Scribes from Jerusalem.

25. πᾶσα — ob. When πᾶs is followed by, or follows the negative, with other words intervening, it is equivalent to oὐδείs. See xxiv. 22; Mark xiii. 20; Luke i. 37; xiv. 33.

27. There were Jews who professed to cast out devils: see vii. 22; Acts xix. 13. Our Saviour asked why these persons were not accused, as well as himself, of casting out devils by Beelzebub; but since they were not, the Pharisees were convicted of partiality and prejudice.

28. Εφθασεν κ. τ. λ. The kingdom of Gol is come before you are aware of it.

29 βασιλεία τοῦ Θεοῦ. ἡ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον 80 δήση τὸν ἰσχυρὸν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει; 'Ο μὴ δυν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι' καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ,

31 σκορπίζει. ¹Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασ- ¹ Ματ. iii. 98, 29; φημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασ- La. xii. 10; ¹ Ιοh. v. 16; δο φημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. καὶ δς ᾶν εἴπη λόγον ¹ Ιοh. v. 16;

32 φημία ούκ άφεθήσεται τοις άνθρώποις. και δς άν είπη λογον _{Ηνδ. τι.} κατὰ τοῦ υἰοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ δς δ' ᾶν εἴπη ^{et x. 26}. κατὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὔτε ἐν

38 τούτφ τῷ αἰῶνι οὕτε ἐν τῷ μέλλοντι. τὴ ποιήσατε τὸ δένδρον τί. 17. καλὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλὸν, ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον τὰ. 43, σαπρὸν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρὸν ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ

34 δένδρον γινώσκεται. "Γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ = iii. 7:
λαλεῖν, πουηροί ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τω. τί. 45.

85 τὸ στόμα λαλεῖ. ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθά καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ 36 τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. λέγω δὲ ὑμῖμ, ὅτι πᾶν

ρημα ἀργὸν, δ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περὶ 87 αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρα κρίσεως. ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιω-

θήση, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήση."

88 °Τότε ἀπεκρίθησάν τινες τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, ***.1:

39 λέγοντες, " Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ίδεῖν." 'Ο δὲ Lu. xi. 16, ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ^{10 de.;} επίζητεῖ καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον

30. 'O μh δν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι. This is meant as a general assertion, and applied by Jesus to himself: if I do not promote the kingdom of Satan, (which you see that I do not,) I must be against it. Grotius, Raphel. It does not therefore contradict Mark ix. 40, which is of special application to the immediate case.

31. apethoreras. Pardon may be obtained for every sin, if the sinner will repent and have

faith in the death of Christ.

Ibid. ἡ τοῦ Πν. βλασφημία. This is in allusion to the Jews attributing our Saviour's miracles to evil spirits, whereas they were worked ἐν πνεύματι Θεοῦ. (v. 28.) So long as they held such thoughts of Jesus, they could not have faith in his atonement; and without such faith they could not be forgiven.

32. &performa airo. i. e. he may be forgiven, if he afterwards believes in Christ: but whoever continues to deny Jesus to be Christ, and consequently to deny his atonement, cannot be forgiven. There is no difficulty in this passage, if we consider that this blasphemy of the Jews was virtually a denial of Christ's atonement.

Ibid. οὐτε ἐν τούτψ κ. τ. λ. This was a phrase with the Jews to express that a thing should never be done. See Hackspanius. For the meaning of alèw see Titus i. 2.

33. Our Saviour says this with reference to himself and his own works: either speak of the

tree as good, and its fruit as good; or speak of the tree and its fruit as both being evil. It is a dilemma, in which he places the Jews. Theophylact, Beza, Schmidius, Raphel, Palairet.

35. Casaubon points out the addition of the article before άγαθλ, and not before πονηρά. The good man has evil thoughts, but he singles out the good: the bad man has nothing but evil thoughts to put forth. The words τῆς καρδίας appear to be interpolated.

37. For your words, as well as your actions, will help to decide the sentence which is passed

upon you.

38. σημεῖον, i. e. ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, as in xvi. 1.
39. You ask for some visible miraculous sign, which may convince you; but I will not gratify you: and yet there is one more sign which you will see, and of which the history of Jonas was a type: you shall see me rise again to life, after having been part of three days in the grave.

» Jon. i. 17. Ἰωνά τοῦ προφήτου. Ρώσπερ γὰρ ἢν Ἰωνάς εν τἢ κοιλία τοῦ 40 κήτους τρείς ημέρας καὶ τρείς νύκτας, ούτως έσται ὁ μίος τοῦ ανθρώπου εν τη καρδία της γης τρείς ημέρας και τρείς νύκτας.

9 Lu. xi. 82: 9 Ανδρες Νινευίται αναστήσονται εν τή κρίσει μετά τής γενεάς 41 Jon. iii. 5. ταύτης, και κατακρινούσιν αὐτήν δτι μετενόησαν είς τὸ κή-

* 1 Beg. x. 1; ρυγμα 'Ιωνά' καὶ ἰδού, πλείον 'Ιωνά ὧδε. 'βασίλισσα νότου 42 3 Par. iz. 1; εγερθήσεται εν τῆ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεί αὐτήν ὅτι ἡλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν

• Lu. zi. 24. σοφίαν Σολομώντος· καὶ ἰδού, πλείον Σολομώντος ώδε. «"Όταν 43 δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθη ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὐρίσκει. τότε 44 λέγει, Έπιστρέψω είς του ολκόν μου, όθεν εξήλθον και ελθου

ευρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον και κεκοσμημένον. [†]τότε 45 t 2 Pet. ii. 20, 21; Heb. vi. 4; πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ' έαυτοῦ έπτὰ ἔτερα πνεύματα et x. 26. πονηρότερα έαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ καὶ γίνεται τὰ ἔσγατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου γείρονα τῶν πρώτων, οῦτως έσται και τη γενεά ταύτη τη πονηρά.

" Ετι δε αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄγλοις, ίδοὺ, ἡ μήτηρ καὶ οί 46 " Mar.iii.81; Lu. viii. 19. άδελφοι αὐτοῦ εἰστήκεισαν έξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. είπε 47 δέ τις αὐτῷ, "'Ιδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω έστήκασι, ζητοῦντές σοι λαλησαι." 'Ο δὲ ἀποκριθείς είπε τῷ εἰπόντι 48 αὐτῷ, "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου; καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου:" Καὶ ἐκτείνας τὴν γεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, εἰπεν, 49 " 'Ιδού, ή μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. ὅστις γὰρ ᾶν ποιήση 50 τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφή καὶ μήτηρ ἐστίν."

* ΈΝ δὲ τῆ ἡμέρα ἐκείνη ἐξελθών ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς οἰκίας. 13 " Mar. iv. 1, σε.; Lu. τii. 4, de. ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὅχλοι 2 πολλοί, ώστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοίον ἐμβάντα καθήσθαι καὶ πᾶς ό όχλος έπὶ τὸν αὐγιαλὸν είστήκει. καὶ έλάλησεν αὐτοῖς πολλά 8 έν παραβολαίς, λέγων, "'Ιδού, έξηλθεν ο σπείρων τοῦ σπείρειν. καὶ ἐν τῶ σπείρειν αὐτὸν, ἃ μὲν ἔπεσε παρὰ τὴν ὁδόν καὶ ἦλθε 4 τὰ πετεινά, καὶ κατέφαιγεν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πε- 5

40. khrovs. See Lipenius, Thes. Theol. Philol.

tom. i. p. 987. and Wolfius.

Ibid. ἐν τῷ καρδία τῆς γῆς merely means the grave. Hackspanius, Capellus, Wolfius.

Ibid. Our Saviour was in the grave only two nights and part of three days. Compare Esther iv. 16, and v. 1. For this phrase meaning part of three days, see Pearce, Newcome, Wolfius.

42. βασίλισσα νότου. Josephus calls this queen Nicaule, meaning apparently Nitocris. (Antiq. viii. 6. 2.) The Abyssinians call her Maqueda, Nicolaa, and Belkis. Josephus makes her queen of Egypt and Ethiopia, (ibid. 5.) and says that the capital of the kings of Ethiopia was Seba, which Cambyses called

Meroe. (ibid. ii. 10. 2.) Many of the ancients, who spoke of Ethiopia, meant Arabia, or the country on the Indian Ocean.

43-45. This is said with reference to the obstinacy of the Jews in rejecting Jesus; and he quotes the case of an evil spirit on account of the conversation in ver. 24, &c. Our Saviour's preaching had driven out many evil spirits from the people, such as ignorance, malice, &c. &c.: but they returned, and found a welcome reception among the Jews.

43. ἀνόδρων. Psellus says of devils, τοῖς γὰρ μυχαιτάτοις τόποις συνδιαιτώμενα, ψυχροίς έσχά-TWS Kal avikuois oboi, K. T. A. (De Operat. Dæmon. p. 53. ed. 1615.)

44. σχολάζοντα, unoccupied.

τρώδη, όπου οὐκ είχε γην πολλήν και εὐθέως έξανέτειλε, διά ε τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, γ και διά το μη έχειν ρίζαν, εξηράνθη. άλλα δε έπεσεν έπι τάς 8 ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι, καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γὴν τὴν καλὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, δ μὲν ἑκα-9 του, δ δὲ ἐξήκοντα, δ δὲ τριάκοντα. Το ἔχων ωτα ἀκούειν, ἀκου- τ xi. 15. 10 έτω." Καὶ προσελθόντες οι μαθηταὶ είπον αὐτῷ, " Διατί ἐν 11 παραβολαίς λαλείς αὐτοίς;" *'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοίς, * xri. 17;
1 Cor. ii. 10; " "Οτι ὑμῶν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν Ι Job. ii. 27. 12 οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται: "ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται " xxv. 29;
Μετ. iv. 25; εὐτῷ, καὶ περισσευθήσεται όστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ δ ἔχει, Lu. viii. 18; 13 αρθήσεται απ' αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ. *t xix. 26. ότι βλέποντες οὐ βλέπουσι, καλ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ 14 συνιούσι, b καὶ ἀναπληρούται ἐπ' αὐτοίς ἡ προφητεία 'Ησαίου, b Esa. vi. 9; Mar. iv. 12; ή λέγουσα, ''Ακοή ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνήτε καὶ βλέποντες Και viii. 10; 15 βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τού- Joh. xii. 40; του, καὶ τοῖς ἀσὶ βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν έ- 26; Rom. κάμμυσαν μήποτε ίδωσι τοις όφθαλμοις, και τοις ώσιν ακούσωσι, καὶ τῆ καρδία συνώσι, καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς. 16 "Υμών δε μακάριοι οι όφθαλμοι, ότι βλέπουσι και τα ώτα « xti. 17; 17 ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ $^{\text{Ln. x. 23, 24.}}$ δίκαιοι επεθύμησαν ίδειν α βλέπετε, και οὐκ είδον και ἀκοῦσαι 18 α ακούετε, καὶ οὐκ ήκουσαν. Δ'Τμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παρα- 4 Ματ. it. 19 βολήν τοῦ σπείροντος. Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασι- 18, &c.; Lu. viii. 11, λείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρ- **. μένον εν τη καρδία αὐτοῦ οὐτός έστιν ὁ παρά τὴν όδὸν σπαρείς. 20 'Ο δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὐτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, 21 καὶ εὐθὺς μετὰ γαρᾶς λαμβάνων αὐτόν οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν έαυτώ, άλλα πρόσκαιρός έστι γενομένης δε θλίψεως ή διωγμού 22 διά τον λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. Ο δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, ούτός έστιν δ τον λόγον ακούων, και ή μέριμνα τοῦ αίωνος τούτου καὶ ή ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνόγει τὸν λόγον, 28 καὶ ἄκαρπος γίνεται. 'Ο δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρείς, ούτος έστιν ο του λόγον ακούων και συνιών δς δή καρποφορεί, καὶ ποιει ὁ μὲν ἐκατὸν, ὁ δὲ ἐξήκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα."

. CHAP. XIII. 7. anémpikar. Compare Xenophon, Œcon. c. 17. § 12. και δλη δὲ πολλάκις όπο των δέστων δήπου συνεξορμά τω σίτω, καὶ παρέχει πνεγμόν αυτώ. Again, τί, ην δλη πνίγη σωςξορμώσε τῷ σίτψ; § 14.
10. οἱ μαθηταί. Mark says that the multi-

tude, as well as the disciples, asked this.

12. 8 fxes. Luke writes 8 dones fxes, viii.

18. Demosthenes quotes the proverb, oper-Aristogit. I. p. 797. Bhénorres here may allude to the people seeing the miracles, and discoveres to their hearing the preaching of Jesus. 14. Beside Isaiah vi. 9, see Jer. v. 21;

Ezek. xii. 2.

17. ἐπεθύμησαν. This seems to allude to the patriarchs and prophets looking forward to the time of Christ. John viii. 56.

19. Harros here signifies any one, as in xviii.

Ibid. & mapa the soor omapels. This is not quite a correct expression: it should rather be δ δεχόμενος το παρά την δόδυ σπαρέν, and so in the other instances. Infoma is put for those receiving the seed in ver. 38.

e iii. 12.

"Αλλην παραβολήν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, "'Ωμοιώθη ή 24 βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπφ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἤλθεν αὐτοῦ ὁ 25 ἐχθρὸς καὶ ἔσπειρε ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος, καὶ καρπὸν ἐποίησε, τότε ἐφάνη 26 καὶ τὰ ζιζάνια. προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου 27 εἰπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οῦν ἔχει τὰ ζιζάνια; 'Ο δὲ ἔφη αὐτοῖς, Έχθρὸς ἄνθρωπος 28 τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ δοῦλοι εἰπον αὐτῷ, Θέλεις οῦν ἀπελθόντες σῦλλέξωμεν αὐτά; 'Ο δὲ ἔφη, Οῦ' μήποτε συλλέγοντες τὰ 29 ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἄμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. εἄφετε συναυξάνεσθαι 80 ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐγ τῷ καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου."

(Ματ. 19.30; (΄ Αλλην παραβολήν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, " Ομοία ἐστὶν 81 Ι.μ. μίιι. 18. ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· ὁ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν 82 σπερμάτων ὅταν δὲ αὐξηθῆ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶ, καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.''

8 Lu. xiii. 20. 8 Αλλην παραβολὴν ελάλησεν αὐτοῖς, "'Ομοία ἐστὶν ἡ βασι- 33 λεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἡν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὖ ἐζυμώθη ὅλον.''

h Mar. iv. h Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς 84 δχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς ὅπως πληρωθῆ 85 Γε.Ιεκνίίι. Τὸ ἡηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, '¹'Ανοίζω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου ἐρεύζομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.'

Τότε ἀφεὶς τοὺς ὅχλους, ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς· καὶ 36 προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, "Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς 37 εἶπεν αὐτοῖς, "'Ο σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα, ἔστιν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁ δὲ ἀγρὸς, ἔστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, 38 οὖτοί εἰσιν οἱ υἰοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια, εἰσὶν οἱ υἰοὶ τοῦ

k Gen. iii.15; πονηροῦ· k ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτὰ, ἔστιν ὁ διάβολος· ¹ὁ δὲ 89
Joh. viii. 44; θερισμὸς, συντέλεια τοῦ αἰῶνός ἐστιν οἱ δὲ θερισταὶ, ἄγγελοί
1 Joh. iii. 8. εἰσιν. ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια, καὶ πυρὶ κατακαίεται, 40
1 Αρος. xiv.
15; Joel. iii. οὕτως ἔσται ἐν τῆ συντελεία τοῦ αἰῶνος τούτου. ἀποστελεῖ ὁ 41
18. υἰὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ

make an epha.

^{24. &}quot;Αλλην παραβολήν. All these parables relate to the progress of the gospel. See note at v. 19.

^{33.} בליסי a אוף. unde Syrum אואר sesquimodium. Olearius. Three of these measures

^{35.} Φθέγξομαι προβλήματα απ' αμχής. LXX. The prophet was Assph, who, in 2 Chron. xxix. 30, is called Asaph the seer.

^{38.} viol. See note at 2 Thess. ii. 3.

Kep. 13.]

της βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας

42 την ανομίαν, m και βαλούσιν αὐτοὺς είς την κάμινον τοῦ πυρός. = viil. 12.

48 έκει έσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. "Τότε οί = Sap. iii. 7; δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ώς ὁ ήλιος, ἐν τῆ βασιλεία τοῦ πατρὸς αὐτῶν. 'Ο ἔγων ὧτα ἀκούειν, ἀκούετω.

"Πάλιν δμοία έστιν ή βασιλεία των οὐρανων θησαυρώ κεκρυμμένω εν τῷ ἀγρῷ, δν εύρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψε καὶ ἀπὸ της γαράς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ, καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

"Πάλιν όμοία έστιν ή βασιλεία των ούρανων άνθρώπω έμ-46 πόρφ, ζητοῦντι καλούς μαργαρίτας δς εύρων ένα πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθών πέπρακε πάντα ὅσα εἶχε, καὶ ἡγόρασεν αὐτόν.

" Πάλιν δμοία έστιν ή βασιλεία των ουρανών σαγήνη βληθείση είς την θάλασσαν, καὶ έκ παντὸς γένους συναγαγούση

48 ην, ότε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἀγιγεῖα, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβα-

49 λον. °ούτως έσται έν τη συντελεία του αιώνος εξελεύσονται οί ° xxv. 32. άγγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσι τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων,

50 Pκαί βαλούσιν αὐτούς είς την κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ Pret. 42.

51 κλαυθμός καλ ό βρυγμός των όδόντων." Λέγει αὐτοῖς ό Ἰησοῦς,

52 " Συνήκατε ταθτα πάντα;" Λέγουσιν αθτώ, " Ναλ, κύριε." 'Ο δε είπεν αὐτοῖς, "Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεύς μαθητευθείς εἰς την βασιλείαν των οὐρανων, δμοιός έστιν ἀνθρώπω οἰκοδεσπότη, δστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά."

Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολάς ταύτας,

54 μετήρεν ἐκείθεν ακαὶ ελθών είς την πατρίδα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν 9 Mar. vi. 1; αὐτοὺς ἐν τῆ συναγωγῆ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι αὐτοὺς καὶ La. iv. 16.

55 λέγειν, "Πόθεν τούτφ ή σοφία αυτη και αι δυνάμεις; τούχ τείι. 46; ουτός έστιν ο του τέκτονος υίος; ουχί ή μήτηρ αυτου λέγεται Μαριάμ, και οι άδελφοι αὐτοῦ Ἰάκωβος και Ἰωσης και Σίμων 56 καὶ Ἰούδας; καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσι;

41. Tarta tà orandala. All those persons who are the cause of others committing sin.

45. ζητούντι means seeking to purchase. Raphel.

52. Διὰ τοῦτο. If therefore ye really understand these things, you will remember that every preacher of the gospel must be able to suit his instruction to all capacities; sometimes teaching in the old way, sometimes in

55. ἀδελφοί. Theophylact says that they were sons of Joseph by the wife of his brother Clopas. Perhaps they were cousins of Jesue, being sons of Joseph's brother Clopas. Their mother's name was Mary: compare xxvii. 56;

John xix. 25.

Ibid. Ἰάκωβος. This is certainly the James

mentioned in Gal. i. 19, and is supposed to have been bishop of Jerusalem: (see Acts xii. 17; xv. 13; xxi. 18;) but probably not the same with James the son of Alphæus, one of the twelve. (x. 3.) He was surnamed the Just, and was killed A.D. 62. Josephus, Antiq. xx. 9. 1. Euseb. Hist. Eccles. ii. 1. 23. See Luke vi. 16.

Ibid. 'Iwons. Origen says, that he knew nothing concerning Joses and Simon. vol. iii. p. 462, 463.

Ibid. Σίμων. He was made bishop of Jerusalem after James, (Euseb. Hist. Eccles. iii. 11. Constit. Apost. vii. 46.) and was martyred in the reign of Trajan. Euseb. iii. 32.

Ibid. 'Iovoas. This seems to be the same with 'Ιούδας 'Ιακώβου, Judas the brother of James, mentioned in Luke vi. 16; Acts i. 13.

• Mar. vi. 4; πόθεν οὖν τούτφ ταῦτα πάντα ;" •καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 57 Lu. iv. 24; 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ι Μαι. τί. δ. ἐν τῆ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ." ^t Καὶ οὐκ ἐποίη- 58 σεν έκει δυνάμεις πολλάς, δια την απιστίαν αὐτῶν.

" ΈΝ ἐκείνω τω καιρώ ήκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης την 14 " Mar. vi.14; Lu. iz. 7. άκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, "Οὖτός ἐστιν Ἰωάν- 2 νης ὁ βαπτιστής αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο

* Μετ. τί.17; αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ." * Ο γὰρ Ἡρώδης κρατήσας 8 τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῆ, διὰ Ἡρωδιάδα την γυναϊκα Φιλίππου του άδελφου αὐτου. έλεγε γάρ αὐτώ ὁ 4

'Ιωάννης, " Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν." Καὶ θέλων αὐτὸν 5 7 xxi. 26; Lu. xx. 6. άποκτειναι, εφοβήθη τον δχλον, ότι ώς προφήτην αὐτον είχον. γενεσίων δε αγομένων τοῦ Ἡρώδου, ωρχήσατο ή θυγάτηρ της 6 'Ηρωδιάδος εν τῷ μέσφ, καὶ ήρεσε τῷ 'Ηρώδη' δθεν μεθ' δρκου 7 ώμολόγησεν αὐτή δοῦναι δ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασ-8 θείσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, " Δός μοι," φησὶν, " ὧδε ἐπὶ πίνακι την κεφαλην 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.'' Καὶ έλυπήθη ὁ βασι- 9 λεύς, διά δὲ τούς δρκους καὶ τούς συνανακειμένους ἐκέλευσε δοθήναι και πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τή φυλακή. 10 καὶ ἡνέγθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῶ κορασίω 11

He was therefore one of the twelve; and is said to have succeeded his brother Simon as bishop of Jerusalem: (Constit. Apost. vii. 46.) but this is doubtful. Origen says it was he who

wrote the Epistle. vol. iii. p. 468.

57. ἐσκανδαλίζοντο. The meanness of his birth was a stumblingblock in the way of their

receiving his doctrine. See v. 29.

CHAP. XIV. 1. It would seem from ver. 12, 18, that though Matthew does not relate the imprisonment of John in the order of time, yet

his death happened about this period.

Ibid. 'Hpadys, son of Herod the Great, who killed the innocents. He was called Herod

Antipas. See note at Luke iii, 1.

2. This was rather said by other persons than by Herod himself. See Luke ix. 7. It might be doubted whether Herod believed in a resurrection. See Mark viii. 15.

8. dv ψυλακή. He was imprisoned at Macharuns, a fort on the confines of Arabia, (Josephus, Antiq. xviii. 5. 2:) but, according to Josephus, Herod imprisoned him on account of his popularity, and for fear of an insurrec-tion. This may be alluded to in ver. 5, and Mark vi. 20.

Ibid. Φιλίππου. The brother of Herod Antipas is called Herod by Josephus: his name was probably Herod Philip. (See Krebsius.) Origen says, that, according to some accounts, Philip was dead when his brother took his wife; but he rather conceived him to be alive. (vol. iii. p. 470, 471.) So says Lightfoot ad l.; and it is confirmed by Josephus. Herod Antipas put away his own wife, daughter of Aretas, king of Arabia Petræa; for which Aretas made war against him, and totally defeated him. He and his wife Herodias were afterwards banished to Lyons. Some have thought that this Philip was not the tetrarch, but another son of Herod called Philip. See Wolfius.

4. Οἰκ ξέστι. Josephus condemns Archelaus for marrying his brother's widow, by whom his brother had had children, ἀπόμοτον δν 'Ιου-Salois γαμετάς άδελφῶν ἄγεσθαι. Antiq. xvii. 13. 1. The command in Deut. xxv. 5, only extended to the case of eldest sons dying with-

out children.

6. yeverlaw. Some have understood this of the celebration of Herod's accession to the throne: (Heinsius, Relandus:) but it probably meant his birthday. A distinction has been made between γενέσια and γενέθλια, but apparently without reason. We should probably read γενομένων.

Ibid. θυγάτηρ. Her name was Salome. (Josephus, Antiq. xviii. 5. 4.) There is a tradition that she met with a miserable death.

8. προβιβασθείσα. Our version says, being before instructed : but perhaps it only means, being put forward. See Acts xix. 33. 9. δ βασιλεύs. See note at ii. 22.

11. Lightfoot supposes that Herod was at Tiberias when he issued this order, and that the distance from thence to Macharuns would require a journey of two days. ad l. Hence some have doubted Macharuns being the place. See Wolfius.

12 καὶ ήνεγκε τῆ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῶ 18 Ίησοῦ. *καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεγώρησεν ἐκείθεν ἐν πλοίω * Μετ.τί. 32; είς ξρημον τόπον κατ' ίδιαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὅχλοι ἡκολού- Joh. τί. 2. θησαν αὐτῷ πεζη ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθών ὁ Ἰησοῦς είδε πολύν όχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 15 ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. ^a 'Οψίας a Mar.vi. 35; Lu. ix 12; δε γενομένης, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Joh. vi. 5, " Ερημός έστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ώρα ἤδη παρῆλθεν ἀπόλυσον τους δχλους, ໃνα ἀπελθόντες είς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν ἐαυτοῖς 16 βρώματα." 'Ο δε Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Οὐ γρείαν ἔγουσιν 17 ἀπελθείν δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγείν." Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, 18 " Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας." 'Ο δὲ 19 είπε. " Φέρετε μοι αὐτοὺς ώδε." καὶ κελεύσας τοὺς ὅχλους • ** 86; άνακλιθήναι έπὶ τοὺς χόρτους, καὶ λαβών τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰγθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησε καὶ κλάσας έδωκε τοις μαθηταίς τους άρτους, οι δε μαθηταί τοις 20 όχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐγορτάσθησαν καὶ ἦραν τὸ 21 περισσεύου τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ έσθίοντες ήσαν ἄνδρες ώσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρίς γυναικών καὶ 22 παιδίων. Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ έμβηναι είς τὸ πλοίον, καὶ προάγειν αὐτὸν είς τὸ πέραν, ἔως οὖ 23 ἀπολύση τοὺς ὄγλους. εκαὶ ἀπολύσας τοὺς ὄγλους, ἀνέβη εἰς τὸ ε Mar. vi 46; δρος κατ' ιδίαν προσεύξασθαι. 'Οψίας δὲ γενομένης, μόνος ην 24 έκει. τὸ δὲ πλοίον ήδη μέσον της θαλάσσης ην, βασανιζόμενον 25 ὑπὸ τῶν κυμάτων ἢν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακή τής νυκτός ἀπήλθε πρός αὐτούς ὁ Ἰησούς, περιπατών ἐπὶ 26 της θαλάσσης. καλ ίδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταλ ἐπλ τὴν θάλασσαν περιπατούντα, εταράχθησαν, λέγοντες, ""Οτι φάντασμά εστι" 27 καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ 28 'Ιησούς, λέγων, "Θαρσείτε εγώ είμι, μη φοβείσθε." 'Αποκριθείς

12. τὸ σῶμα. There is good authority for

Teading το πτῶμα αὐτοῦ.

Ibid. ἐθαψαν. Theophylact says that he was buried at Cæsarea, and his head carried to Emess

13. He crossed the sea of Galilee, (John vi. 1.) and went to a desert place near Bethsaida, (Luke ix. 10.) at the north-east end of the lake

Ibid. we'f. They therefore went round the south part of the lake, and crossed the Jordan near Tiberias. Hely does not mean literally on feet, but by land.

14. in abrovs. The true reading seems to be en abrois.

15. 'Opias yeroutens. This phrase is reeated, but in a different sense, in ver. 23. For its meaning in this place, see Mark vi. 35; Luke ix. 12. The Rabbis reckoned two evenings, the first at three, the second at sun-

17. Ol δε λέγουσω. It was Andrew who said this. John vi. 8.

22. ebbiss. Because he knew that the multitude had thoughts of forcing him to declare

himself a king. John vi. 15.

Ibid. εἰs τὸ πέραν, to the country of Gennesaret, near Capernaum.

25. Terdρτη φυλακή. The Jews are said to have divided the night into only three parts. When Matthew wrote, they had probably adopted the Roman custom. Krebsius. The fourth

watch was from three to six. 27. \$76 elm. This phrase is used in a remarkable way in the following places, Mark xiv. 62; John viii. 24, 28, 58; xiii. 19.

• Mar. τί. 4; πόθεν οὖν τούτφ ταῦτα πάντα ;" •καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτφ̂. 57 Lu. iv. 24; 'Ο δè Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ ἔστι προφήτης ἄτιμος, εἶ μή ι Mar. τί. 5. ἐν τῆ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ." ^t Kaì οὐκ ἐποίη- 58 σεν έκει δυνάμεις πολλάς, δια την απιστίαν αὐτων.

" EN έκείνω τω καιρώ ήκουσεν 'Ηρώδης ο τετράρχης την 14 " Mar. vi.14; άκοὴν Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ, " Οδτός ἐστιν Ἰωάν- 2 Lu. iz. 7. νης ὁ βαπτιστής αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο

* Mar. vi.17; αί δυνάμεις ένεργουσιν έν αὐτῷ." * Ο γὰρ Ἡρώδης κρατήσας 8 τὸν Ἰωάννην, ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακή, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναϊκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ἔλεγε γὰρ αὐτῶ ὁ 4

'Ιωάννης, " Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν αὐτήν.'' 'Καὶ θέλων αὐτὸν 5 7 xxi. 26; Lu. xx. 6. άποκτείναι, εφοβήθη του δχλου, ότι ώς προφήτην αυτον είχου. γενεσίων δε άγομενων τοῦ Ἡρώδου, ἀρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς 6 'Ηρωδιάδος εν τῷ μέσφ, καὶ ἤρεσε τῷ Ἡρώδη ὅθεν μεθ' ὅρκου 7 ώμολόγησεν αὐτή δοῦναι δ ἐὰν αἰτήσηται. Ἡ δὲ προβιβασ-8 θείσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, " Δός μοι," φησὶν, " ὧδε ἐπὶ πίνακι την κεφαλην 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ." Καὶ έλυπήθη ὁ βασι- 9 λεύς, διά δὲ τούς δρκους καὶ τούς συνανακειμένους ἐκέλευσε

καὶ ηνέγθη ή κεφαλή αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῶ κορασίω. 11

δοθήναι και πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην ἐν τή φυλακή. 10

He was therefore one of the twelve; and is said to have succeeded his brother Simon as bishop of Jerusalem: (Constit. Apost. vii. 46.) but this is doubtful. Origen says it was he who

wrote the Epistle. vol. iii. p. 463.

57. δσκανδαλίζοντο. The meanness of his birth was a stumblingblock in the way of their

receiving his doctrine. See v. 29.

CHAP. XIV. 1. It would seem from ver. 12, 13, that though Matthew does not relate the imprisonment of John in the order of time, yet his death happened about this period.

Ibid. Howens, son of Herod the Great, who killed the innocents. He was called Herod

Antipas. See note at Luke iii. 1.

2. This was rather said by other persons than by Herod himself. See Luke ix. 7. It might be doubted whether Herod believed in a resurrection. See Mark viii. 15.

8. dv φυλακŷ. He was imprisoned at Machæruns, a fort on the confines of Arabia, (Josephus, Antiq. xviii. 5. 2:) but, according to Josephus, Herod imprisoned him on account of his popularity, and for fear of an insurrection. This may be alluded to in ver. 5, and Mark vi. 20.

Ibid. DIALTHOU. The brother of Herod Antipas is called Herod by Josephus: his name was probably Herod Philip. (See Krebsius.)
Origen says, that, according to some accounts,
Philip was dead when his brother took his wife; but he rather conceived him to be alive. (vol. iii. p. 470, 471.) So says Lightfoot ad l.; and it is confirmed by Josephus. Herod Antipas put away his own wife, daughter of Aretas. king of Arabia Petræa; for which Aretas made war against him, and totally defeated him. He and his wife Herodias were afterwards banished to Lyons. Some have thought that this Philip was not the tetrarch, but another son of Herod called Philip. See Wolfius.
4. Oik Egeori. Josephus condemns Arche-

laus for marrying his brother's widow, by whom his brother had had children, ἀπώμοτον δν Ίουδαίοις γαμετάς άδελφῶν ἄγεσθαι. Antiq. xvii. 13. 1. The command in Deut. xxv. 5, only extended to the case of eldest sons dying without children.

6. yereoler. Some have understood this of the celebration of Herod's accession to the throne: (Heinsius, Relandus:) but it probably meant his birthday. A distinction has been made between γενέσια and γενέθλια, but apparently without reason. We should probably

read yevonévov.

Ibid. θυγάτηρ. Her name was Salome. (Josephus, Antiq. xviii. 5. 4.) There is a tradition that she met with a miserable death.

8. προβιβασθείσα. Our version says, being before instructed: but perhaps it only means, being put forward. See Acts xix. 33. 9. δ βασιλεύς. See note at ii. 22.

11. Lightfoot supposes that Herod was at Tiberias when he issued this order, and that the distance from thence to Machæruns would require a journey of two days. ad l. Hence some have doubted Machæruns being the place. See Wolfius.

12 καὶ ήνεγκε τῆ μητρὶ αὐτῆς. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηραν τὸ σῶμα, καὶ ἔθαψαν αὐτό καὶ ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῶ 18 Ίπσου. και ἀκούσας ὁ Ἰησους ἀνεχώρησεν ἐκείθεν ἐν πλοίφ : Ματ.τί. 82; είς ξρημον τόπον κατ' ίδίαν. καὶ ἀκούσαντες οἱ ὅχλοι ἡκολού- Joh. vi. 2. θησαν αὐτώ πεζη ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἐξελθών ὁ Ἰησοῦς είδε πολύν όχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη 15 επ' αὐτούς, καὶ εθεράπευσε τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. Δ'Οψίας Mar.vi. 35; δε γενομένης, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Ιοι. 12 12 " Ερημός έστιν ο τόπος, και ή ώρα ήδη παρήλθεν απόλυσον τους δχλους, ίνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας, ἀγοράσωσιν έαυτοῖς 16 βρώματα." 'Ο δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Οὐ χρείαν ἔχουσιν 17 άπελθεῖν δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, 18 " Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας." 'Ο δὲ 19 είπε, " Φέρετε μοι αὐτοὺς ώδε." καὶ κελεύσας τοὺς ὅχλους και 86; ανακλιθήναι επί τους χόρτους, και λαβών τους πέντε άρτους καλ τους δύο ιχθύας, αναβλέψας είς τον ουρανον, ευλόγησε καλ κλάσας έδωκε τοις μαθηταίς τους άρτους, οι δε μαθηταί τοις 20 δχλοις. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν καὶ ἦραν τὸ 21 περισσεύον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. οἱ δὲ έσθίοντες ήσαν άνδρες ώσει πεντακισχίλιοι, χωρίς γυναικών και 22 παιδίων. Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ έμβηναι είς τὸ πλοίου, καὶ προάγειν αὐτὸν είς τὸ πέραν, ἔως οὖ 23 ἀπολύση τοὺς ὅχλους. εκαὶ ἀπολύσας τοὺς ὅχλους, ἀνέβη εἰς τὸ Ματ. τί 46; δρος κατ' ιδίαν προσεύξασθαι. 'Οψίας δε γενομένης, μόνος ην 24 έκει. τὸ δὲ πλοίον ήδη μέσον της θαλάσσης ήν, βασανιζόμενον 25 ύπὸ τῶν κυμάτων ἢν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. Τετάρτη δὲ φυλακή της νυκτός ἀπηλθε πρός αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, περιπατών ἐπὶ 26 της θαλάσσης. καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατούντα, έταράχθησαν, λέγοντες, ""Οτι φάντασμά έστι" 27 καλ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. εὐθέως δὲ ελάλησεν αὐτοῖς ὁ 28 Ίησοῦς, λέγων, "Θαρσείτε έγω είμι, μη φοβείσθε." 'Αποκριθείς

12. τὸ σῶμα. There is good authority for

reading τὸ πτῶμα αὐτοῦ.

Ibid, ἔθαψαν. Theophylact says that he was buried at Cæsarea, and his head carried to

13. He crossed the sea of Galilee, (John vi. 1.) and went to a desert place near Bethsaida, (Luke ix. 10.) at the north-east end of the

Thid. we's. They therefore went round the south part of the lake, and crossed the Jordan near Tiberias. He's does not mean literally on foot, but by land.

14. en abrovs. The true reading seems to be em abrois.

15. 'Oylas yerouérys. This phrase is reeated, but in a different sense, in ver. 23. For its meaning in this place, see Mark vi. 35; Luke ix. 12. The Rabbis reckoned two evenings, the first at three, the second at sun-

17. Ol δλ λέγουσω. It was Andrew who

said this. John vi. 8.
22. 1006ws. Because he knew that the multitude had thoughts of forcing him to declare

himself a king. John vi. 15.

Ibid. εἰs τὸ πέραν, to the country of Gen-

nesaret, near Capernaum.
25. Terdorp φυλακή. The Jews are said to have divided the night into only three parts. When Matthew wrote, they had probably adopted the Roman custom. Krebsius. The fourth watch was from three to six.

27. ἐγώ εἰμι. This phrase is used in a remarkable way in the following places, Mark xiv. 62; John viii. 24, 28, 58; xiii. 19.

δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἰπε, "Κύριε, εἰ σὰ εἰ, κέλευσόν με πρός σε ελθεῖν ἐπὶ τὰ ὕδατα." 'Ο δὲ εἰπεν, "Ἐλθέ." Καὶ καταβὰς 29 ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν, ἐφοβήθη· καὶ 30 ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξε, λέγων, "Κύριε, σῶσόν με." Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ 31 λέγει αὐτῷ, "'Ολυγόπιστε, εἰς τὶ ἐδίστασας;" Καὶ ἐμβάντων 32 αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίφ ἐλ- 33 θόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, "'Αληθῶς Θεοῦ υἰὸς εἰ."

Δ Mar. vi.53. Δ Καὶ διαπεράσαντες ηλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέτ. καὶ ἐπι- 81 γνόντες αἰτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου, ἀπέστειλαν εἰς ὅλην ⁸⁵ τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ παρεκάλων αὐτὸν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ 36 κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἡψαντο, διεσώθησαν.

«ΤΟΤΕ προσέργονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμ- 15 · Mar. vii. 1. ματείς καὶ Φαρισαίοι, λέγοντες, " Διατί οι μαθηταί σου παρα- 2 Βαίνουσι την παράδοσιν των πρεσβυτέρων; ου γάρ νίπτονται τας χείρας αὐτῶν, ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς ε είπεν αὐτοῖς, " Διατί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; ''Ο γὰρ Θεὸς ἐνετείλατο λέγων, 4 f Evod xx. 12; xx. 12; Deut. v. 16; 'Τίμα τὸν πατέρα σου, καὶ τὴν μητέρα' καὶ, '΄Ο κακολογῶν Rph. vi. 3; Εχού, χχί. 17: πατέρα ἡ μητέρα, θανάτφ τελευτάτω' ὑμεῖς δὲ λέγετε, "Ος αν δ Lev. xx. 9; Prov. xx. 20. είπη τῷ πατρὶ ἡ τὴ μητρὶ, Δῶρον, δ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ἀφεληθῆς, καὶ 6 ού μή τιμήση τον πατέρα αὐτοῦ ή τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ήκυρώσατε την έντολην του Θεού δια την παράδοσιν υμών. Υπο- 7 ε Ε. εκίκ. κριταλ, καλώς προεφήτευσε περί ύμων Ήσατας, λέγων, 'ε' Εγ- 8 τίι. 6. γίζει μοι ὁ λαὸς οὐτος τω στόματι σίσου. τιμά· ή δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. μάτην δὲ σέ- 9 βονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας, εντάλματα άνθρώπων."

► Mar.vii.14. ┗ Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὅχλον, εἶπεν αὐτοῖς, "᾿Ακούετε καὶ 10

συνίετε. οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον 11

32. ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. The same expression occurs in Herodotus, (vii. 191.) and is censured by Longinus as δημεικών καὶ Ιδιωτικών, δ 43.

by Longinus as δσεμνον καὶ δίωντικόν. § 43.
33. Θεοῦ υἰός. The Jews applied this expression to the Messiah. See xxvi. 63. For the sense in which Jesus is called the Son of God, see xvi. 16; xxvii. 40.

34. Γεννησαρέτ. Josephus calls this country Γεννησάρ, and says that it extended along the shore of the lake for 30 stadia, and was 20 stadia in width. De Bel. Jud. iii. 10. 8. If we compare John vi. 17, 24, it would appear that Jesus landed near Capernaum, which was at the northern end of the country called Gennesaret.

CHAP. XV. 1. of ἀπὸ Ἱεροσολύμων γραμματεῖς, the scribes from Jerusalem. We need
not understand that they came at this time from
Jerusalem. Raphel, Palairet. See Heb. xiii.

24; Acts xvii. 13: but in Mark vii. 1, it is ελθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων.

5. This is well explained by Origen, vol. iii. p. 488. Similar forms of expression occur in the Mishna, where the sentence is completed by JIDN obligatus est. "But ye say, if any man say to his father or mother, The thing, by which you wished me to benefit you, is dedicated to God, [that he is bound by his vow,] and need not regard his father or mother." Meinhard. (Crit. Sacr.) Compare Prov. xxviii. 24. See Cochus, ad Talmud. p. 273. Masius, L. de Dieu, ad t. Wolfius. Alberti would render the last clause, although he does not honour &c.

 "Νόμιμα πολλά τινα παρέδοσαν τῷ δημῷ οἱ Φαρισαῖοι ἐκ πατέρων διαδοχῆς, ἄπερ οἰκ ἀναγέγραπται ἐν τοῖς Μωύσεως νόμοις." Josephus, Antiq. xiii. 10. 6.

άλλα τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοί τὸν ἄν-12 θρωπου." Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰπον αὐτῶ, "Οίδας ότι οι Φαρισαίοι ακούσαντες τον λόγον έσκανδαλίσ-13 θησαν:" 1' Ο δε αποκριθείς είπε, "Πασα φυτεία, ην οὐκ εφύ- 1 Joh. xv. 1. 14 τευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. κάφετε αὐτούς κατίίι. 16; όδηγοί είσι τυφλοί τυφλών τυφλός δε τυφλόν εάν όδηγη, άμ-15 φότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται." Ι'Αποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος Μετ. τίί.17. 16 είπεν αὐτῷ, "Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην." ^m O δὲ ^m xτί. 9;
Msr. vii. 18. 'Ιησούς είπεν, "'Ακμήν καὶ ύμεις ἀσύνετοι έστε; ούπω νοειτε, 17 ὅτι πῶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα, εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, 18 καὶ εἰς ἀφεδρώνα ἐκβάλλεται; "τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ " Jac. iii. 6. στόματος έκ της καρδίας έξέργεται, κάκεινα κοινοί τον άνθρω-19 που. ° έκ γὰρ τῆς καρδίας εξέρχονται διαλογισμοί πονηροί, • Gen. vi. 5; φόνοι, μοιχείαι, πορνείαι, κλοπαὶ, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι Ματ. τίι. 21; 20 ταῦτά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶ φαγείν, οὐ κοινοί τὸν ἄνθρωπον." PKal έξελθων έκειθεν ο Ίησους ανεχώρησεν είς τα μέρη P Mar.vii.24. 22 Τύρου καὶ Σιδώνος, καὶ ἰδού, γυνή Χαναναία ἀπὸ τών ὁρίων έκείνων έξελθοῦσα έκραύγασεν αὐτῷ, λέγουσα, " Έλέησόν με, 28 κύριε, υίε Δαβίδ. ή θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται." 'Ο δε ούκ ἀπεκρίθη αὐτή λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, "'Απόλυσον αὐτὴν, ὅτι κράζει ὅπισθεν 24 ήμων." 9'Ο δε ἀποκριθείς είπεν, "Οὐκ ἀπεστάλην εί μὴ είς τὰ 9 x. 5, 6; 25 πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ." 'Η δὲ ἐλθοῦσα προσ- Act. mil. 46; Rom. sv. 8. 26 εκύνει αὐτῷ, λέγουσα, "Κύριε, βοήθει μοι." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς είπεν, "Οὐκ ἔστι καλὸν λαβείν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων, καὶ βα-27 λείν τοίς κυναρίοις." 'Η δε είπε, " Ναί, κύριε καί γάρ τὰ κυνάρια έσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης

11. "Την δὶ δη τοῦ στόματος ἡμῶν δύναμιν ἐδοῦσι καὶ γλώττη καὶ χείλεσιν ἔνεκα τῶν ἀναγκαίν καὶ τῶν ἀρίστον διεκόσμησαν οἱ διακοσμοῦντες, ἢ νῦν διατέτακται, την μὶν εἴσοδον τῶν ἀναγκαίων μηχανώμενοι χάριν, την δὶ ἔξοδον τῶν ἀρίστων ἀναγκαίων μὰν γὰρ πῶν ὅσον εἰσέρχεται τροφην διδὸν τῷ σώματι, τὸ δὶ λόγων ναμα ἔξω μέσν καὶ ὅπροντοῦν φρονήσει κάλλιστον καὶ ἄριστον πάντων ναματων." Plato, Τίπωις, p. 74.—
"στόματι, δι' οδ γίνεται θνητῶν μὲν, ὡς ἔφη Πιλάτων, εἴσοδος, ἔξοδος δ' ἀρθάρτων. ἐπεισέρχεται μὰν γὰρ αὐτῷ σίνια καὶ ποτὰ, φθαρτοῦ σώματος φθαρταὶ τροφαί· λόγοι δ' ἔξίασιν, ἀθανάτου ψυχῆς ἀθάνατοι νόμοι, δι' ὧν δ λογικὸς βίος κυβερνῶται." Philo Judwus, vol. i. p. 29.

13. The answer of Jesus may be thus para-

13. The answer of Jesus may be thus paraphrased: Yes, I know that they have taken effence, but it matters not: ye need not fear them; for the time will come, when, like every plant which is not of my Father's planting, they will

be rooted out.

16. 'Ακμήν signifies adhuc in good Greek.
Alberti, Raphel, Palairet.

18. κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. "Κοινὸν καὶ ἐθνικὸν καὶ ἀπαίδευτον καὶ ἀσελγῆ δείκνυσιν αὐτὸν, οὺχὶ δὲ ἴδιον καὶ κόσμιον καὶ σώφρονα." Clem. Alex. p. 198.

21. τὰ μέρη, fines. Wolfius.

22. Χαμαρή, jose. Willus.

22. Χαμαρία. The land of Canaan, properly so called, was by the sea and by the coast of Jordan. Numb. xiii. 29. Mark calls this woman Έλληνὶs, Συροφοίνισσα τῷ γένει. vii. 26. Some of the Canaanites were not driven out. Judg. i. 31, 32.

23. 'Απόλυσον. Theophylact supposed the disciples to ask Jesus to cure her. See Luke xiii. 12. Schleusner understood it as meaning satisfac ejus precibus. Our Saviour's answer seems to confirm this,

24. Ούκ ἀπεστάλη». It was not intended that Jesus himself, during his presence on earth, should preach to any but the Jews.
27. "Εἰ δαίτες θεῶν εἰσι, καὶ σιτοῦνται θεοὶ,

27. "Εί δαίτες θεών είσι, και σιτούνται θεοί, πάντως που και θεράποντες αυτοίς είσιν, οίς μέλες τοῦ μηδὲ τὰ πίπτοντα τῆς ἀμβροσίας ἀπόλλυσθαι." Philostr. Vit. Apollon. i. 19. p. 24. τῶν κυρίων αὐτῶν." Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῆ, 28
" Π γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις γενηθήτω σοι ὡς θέλεις."
Καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Μαι.ντί.81. 'Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἡλθε παρὰ τὴν θάλασσαν 29
 ΕΔΑ. ΧΧΧΥ. τῆς Γαλιλαίας καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος, ἐκάθητο ἐκεῖ. *καὶ 30 προσῆλθον αὐτῷ ὅχλοι πολλοὶ, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς, τυφλοὺς, κωφοὺς, κυλλοὺς, καὶ ἐτέρους πολλοὺς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς, ὥστε τοὺς ὅχλους θαυμάσαι, βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, 81 κυλλοὺς ὑγιεῖς, χωλοὺς περιπατοῦντας, καὶ τυφλοὺς βλέποντας

* Μωτ. τίϊ...1. καὶ ἐδόξασαν τὸν Θεὸν Ἰσραήλ. 'Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσά- 82 μενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἰπε, " Σπλαγχίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον, ὅτι ἤδη ἡμέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θὲλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῆ ὁδῷ." Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Πόθεν 38 ἡμῶν ἐν ἐρημία ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὅχλον τοσοῦτον ;" Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πόσους ἄρτους ἔχετε ;" Οἱ 34 δὲ εἰπον, "Έπτὰ, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια." Καὶ ἐκέλευσε τοῖς 35 ὅχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν καὶ λαβῶν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους καὶ 86 τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ ἔδωκε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὅχλῳ. Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορ- 37 τάσθησαν καὶ ἤραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. οἱ δὲ ἐσθίοντες ἢσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, 38 χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὅχλους ἐνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἢλθεν 39

* xii. 38; εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά. "Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ 16

Μαι. xii. 54: Σαδδουκαῖοι, πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ
οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἰπεν αὐτοῖς, "'Οψίας 2
γενομένης λέγετε, Εὐδία πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. Καὶ πρωί, 8
Σήμερον χειμών πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. 'Τποκριταὶ, τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν,

* xii 39; τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε; * γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ 4

29. παρά την θάλασσαν. Mark says ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεων. vii. 31. He was therefore on the eastern shore of the lake. See iv. 25.

31. κυλλούs. This work signifies having lost a limb, in xviii. 8. It would appear, therefore, that Jesus actually restored limbs which had been lost.

32. ἡμέραs. The true reading seems to be ἡμέραι. The meaning is the same, though the construction is different. There is something similar in Luke ix. 28.

33. Compare Numb. xi. 13, and 2 Kings iv. 42, 43.

39. ἐνέβη. The reading seems to be ἀνέβη. Ibid. Μαγδαλά. Mark says Δαλμανουθά. viii. 10. Both places were at the southern end of the lake. Some copies read Mageden for Magdala.

CHAP. XVI. 1. σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Theophylact seems to give the true meaning, οἶον ἡλιον στῆσαι, σελήνην, κεραυνοὺς καταγαγεῖν, ἀέρα ἀλλοιῶσαι. ad Marc. viii. 11.

3. στυγνάζων. Polybius applies στυγνότης to the atmosphere, (iv. 21. 1.) and Pliny speaks of "ccell tristition." Hist. Nat. ii. 6.

of "cœli tristitiam." Hist. Nat. ii. 6.

Ibid. τῶν καιρῶν. The time predicted by the prophets for the coming of the Messiah. See Luke xxi. 8; Eph. i. 10.

4, 5. Jesus and his disciples now sailed from the southern end of the lake to Bethsaida at the north-eastern. See Mark viii. 22. τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου." Καὶ καταλιπών αὐτοὺς, ἀπῆλθε.

5 Καὶ ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο γΜας, τίι. 14;

6 ἄρτους λαβεῖν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Όρὰτε καὶ προσέ-

7 χετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων." Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες, "Οτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν."

8 Γνούς δε ό Ίησους είπεν αὐτοις, "Τί διαλογίζεσθε εν έαυτοις,

9 ολυγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; τοὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνη- x xiv. 17; μονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους Joh. vi. 9.

10 κοφίνους ελάβετε ; 10ὐδε τοὺς έπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, 1 27. 24.

11 καλ πόσας σπυρίδας έλάβετε; πως οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου εἰπον ὑμιν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης των Φαρισαίων καλ Σαδ-

12 δουκαίων;" Τότε συνήκαν, ὅτι οὐκ εἶπε προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

18 'Ελθών δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου, Ματ. vii.
ηρώτα τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, λέγων, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄν- 18.

14 θρωποι είναι, τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ;" ° Οἱ δὲ είπον, " Οἱ μὲν • xiv. 2. Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν ἄλλοι δὲ Ἡλίαν ἔτεροι δὲ Ἱερεμίαν.

15 ή ένα των προφητών." Λέγει αὐτοῖς, " Τμεῖς δὲ τίνα με λέγετε

16 είναι ;" d'Αποκριθείς δὲ Σίμων Πέτρος είπε, "Σὐ εἰ ὁ Χρι- a Job. vi. 69;

17 στὸς, ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος." • Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς et xi. 27; εἰπεν αὐτῷ, " Μακάριος el, Σίμων Βὰρ Ἰωνὰ· ὅτι σὰρξ καὶ et ix. 20; αἰμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. et v. δ.

18 κάγω δὲ σοὶ λέγω, ὅτι σὰ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτη τῆ πέτρα 1 Cor. ii.10. οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἄδου οὐ κατισχύ-

19 σουσιν αὐτής. εκαὶ δώσω σοὶ τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν Joh. xx. 23.

5. encludeerre, perceived that they had forgetten. Boisius.

been made by all the apostles, (xiv. 33.) and S. Peter now only spoke in the name of all: our

6. Zabbounalwr. Mark writes 'Hpábou. viii.

7. Or: does not mean because, but is redundant, as is often the case after $\lambda \acute{e}\gamma e\nu$. Palairet. It is very often used so by S. Mark: see vi. 14, 15, 16, 18, 23.

11. that I was not speaking of bread when I

told you to beware &c.

13. Kaucapelas. This is said to have been called anciently Laish, (Judg. xviii. 27.) and afterwards Dan, (ib. 29.) Pliny calls it Paneas, (v. 15.) from mount Paneus. Philip the tetrarch, son of Herod, enlarged it and called it Cassarea in honour of Tiberius. It is situated at the foot of Libanus, near the sources of the Jordan.

14. 'Ispepiar. The Jews reckoned Jeremiah among the forerunners of the Messiah. See R. Simon is not.

18. ἐπὶ ταύτη τῆ πέτρα. Roman catholic writers understand this to apply personally to S. Peter, in allusion to his name. Others suppose that S. Peter's confession (see ver. 16.) is intended: but the same confession had already

been made by all the apostles, (xiv. 88.) and S. Peter now only spoke in the name of all: our Saviour therefore says, You and the other opostles are a rock, upon which my church shall be built. See Eph. ii. 22.

See Eph. ii. 22.

Ibid. πόλαι ξδου. The expression seems taken from the LXX. It is used in Is. xxxviii. 10. for death; and in Psalm cvii. 18. we find πόλαι θάνανου. Our Saviour therefore seems to mean, that his church shall never be destroyed: or he perhaps alludes to the conquest which was made over death by the resurrection of Christ. See note at Luke xvi, 23.

19. Lightfoot brings many instances from the Talmud to shew that to bind means prohibere, or prohibitum declarare; and to loose means permittere, or declarare licitum; and this with reference to the precepts of the law; so that our Saviour meant to give to his apostles the power of dispensing with the Mosaic law. But it probably refers to the ministerial power of promising forgiveness of sins on the condition of faith in the atonement. The apostles and their successors have power of remitting sins, by admitting persons into the covenant of the gospel. That this was not limited to Peter, see xviii. 18.

οὐρανῶν καὶ δ ἐὰν δήσης ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς ουρανοίς και ο έαν λύσης έπι της γης, έσται λελυμένον έν τοίς h zvii. 9; οὐοανοῖς." Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα μηδενὶ 20 Mar. viii. 30; είπωσιν, ὅτι αὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. Lu. ix. 21. 1' Απὸ τότε ήρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 21 1 xx. 17; Mar. viii. 81; ότι δεί αὐτὸν ἀπελθείν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ πολλά παθείν ἀπὸ Lu. ix. 22. των πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθηναι, καὶ τὴ τρίτη ημέρα ἐγερθηναι. καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν 22 ο Πέτρος ήρξατο επιτιμαν αὐτῷ, λέγων, ""Ιλεώς σοι, κύριε οὐ μη έσταί σοι τοῦτο." 'Ο δὲ στραφεὶς εἶπε τῷ Πέτρφ, ""Υπαγε 23 οπίσω μου, Σατανα, σκάνδαλόν μου εί ότι οὐ φρονείς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων." Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπε τοῖς 24 k z. 38; Mar. viii. 34; μαθηταίς αὐτοῦ, "Εί τις θέλει ὀπίσω μου έλθειν, ἀπαρνησάσθω Lu. ix. 23; et xiv. 37. έαυτον, και άράτω τον σταυρον αὐτοῦ, και ἀκολουθείτω μοι. 1 ος 25 1 x. 39: Ματ. νιίί. 35; γὰρ ἀν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν δς δ' ἀν Lu. zvii. 33; Joh. xii. 25. ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, εὐρήσει αὐτήν τί γὰο 26 m Mar. viii. ωφελείται ανθρωπος, εαν τον κόσμον όλον κερδήση, την δε ψυχην 86; Lu. ix. αὐτοῦ ζημιωθή; ή τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τής ψυγής 25. n xxv. 31: αὐτοῦ; "μέλλει γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῆ δόξη 27 et xxvi. 64: Mar. viii. 38; τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μέτα τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ· καὶ τότε ἀποδώσει Zach. xiv. 5; Jud. ver. 14; εκάστω κατά την πράξιν αὐτοῦ. 'Αμην λέγω υμίν, εἰσί τινες 28 Pa. lali. 12; των ωδε έστηκότων, οίτινες ου μη γεύσωνται θανάτου, έως αν Rom. il. 6; Apoc. ii. 23. ίδωσι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῆ βασιλεία αὐτοῦ." . Mar. ix. 1; Lu. ix. 27. Ρ ΚΑΙ μεθ' ήμέρας εξ παραλαμβάνει ο Ίησοῦς τον Πέτρον 17 P Mar. ix. 2; καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει Lu. ix. 28. αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν. καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν 2 αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια

αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ώς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ, ὤφθησαν αὐτοῖς 3

21. μαθηταΐs. See note at Luke ix. 22.
1bid. πρεσβυτέρων. The elders were persons taken from each tribe, who sat in the sanhedrim.

22. "Ιλεώς σοι, Κόριε. Krebsius says that this phrase would be at length, Ίλεώς σοι, Κύριε, δ Θεὸτ διαμένη, which means, absit, ut quod dicis tibi contingat. See N. Fuller. Miscell. ii. 2. L. de Dieu ad l. But in 1 Mac. ii. 21, we read, Τλεως ἡμῶν καταλιπεῖν νόμον καὶ δικαιώματα.

23. oporeîv rd rivos is to take part with any one. See Rom. viii. 5.

Ibid. σκάνδαλόν μου el is the same as σκανδαλίζομαι έν σοι, I am displeased at thee.

24. τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. This was said also to the multitude. Mark viii. 34.

25. This is said with particular reference to persons meeting or shunning death in the time of persecution.

26. την ψυχην ζημιωθη. We find in Herodotus, ζημιοθοθαι την ψυχην, vita mulctari. (vii. 89.) Ψυχην in this place seems to mean that true life mentioned in ver. 25, i. e. eternal happiness in heaven. What is a man profited, if he gain every thing which this world possesses,

but if he lose that which alone deserves to be called his life? or what can one give as an equivalent for that man's eternal happiness? Abroo, at the end of the verse, does not refer to dirpowos, but to the person mentioned at the beginning of the verse: and dirpowos is the same as 715.

28. ἐρχόμενον ἐν τῆ β. αὐτοῦ is referred to the ascension by Raphel, Alberti, Palairet. The meaning probably is thia. The Jews had false expectations concerning the kingdom of Christ: but that kingdom really began when the atonement was made. Our Saviour therefore meant to say, there are many persons standing here who will see the beginning of Christ's kingdom. See Luke ix. 27.

kingdom. See Luke ix. 27.

CHAP. XVII. 1. Luke says, after about eight days, ix. 28. He reckoned the day of the last discourse, and the day of the transfiguration, inclusively: Matthew and Mark (ix. 2.)

exclusively. Theophylact.

Ibid. Spos. Mount Tabor. Theophylact ad xxvi. 37; though some have thought it was not near enough to Capernaum. See Wolfius.

4 Μωσής και Ήλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος είπε τῷ Ἰησοῦ, "Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε είναι εί θέλεις, ποιήσωμεν ώδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωση μίαν, δ καὶ μίαν Ἡλία." ^{q} Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, νεφέλη φω- ^{q} $^{iii. 17}$; τεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς καὶ ἰδοὺ, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέ- ^{q} $^{het. i. 17}$; γουσα, "Οὐτός ἐστιν ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ῷ εὐδόκησα Joh. i. 34; 6 αὐτοῦ ἀκούετε." Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ, ἔπεσον ἐπὶ πρόσ-7 ωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. τκαὶ προσελθών ὁ Ἰη- τ Dan. viii. σοῦς ήψατο αὐτῶν, καὶ εἰπεν, "Ἐγέρθητε, καὶ μὴ φοβεῖσθε." 18; et ix. 21; 8 Έπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα είδον, εἰ μὴ τὸν 'Ιησοῦν μόνον. *Kal καταβαινόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς * xτι. 20. ό Ίησούς, λέγων, " Μηδενὶ είπητε τὸ ὅραμα, ἔως οὖ ὁ νίὸς τοῦ 10 ανθρώπου έκ νεκρών αναστή." ^t Kal επηρώτησαν αὐτὸν οί : xi. 14; μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, "Τί οῦν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν, ὅτι Μαι. ix. 5: 11 'Ηλίαν δεί ελθείν πρώτον;" 'Ο δε 'Ιησούς αποκριθείς είπεν αὐτοῖς, "'Ηλίας μὲν ἔρχεται πρώτον, καὶ ἀποκαταστήσει 12 πάντα· λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Ἡλίας ἤδη ἦλθε, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλ' ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν οὕτω καὶ ὁ υίὸς 18 τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν." Τότε συνῆκαν οί μαθηταί, ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς. ^u Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὅχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἄν- * Mar.ix.14; 15 θρωπος γονυπετών αὐτώ, καὶ λέγων, "Κύριε, ελέησόν μου τὸν υίον, ότι σεληνιάζεται και κακώς πάσχει πολλάκις γαρ πίπτει 16 είς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις είς τὸ ὕδωρ. καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοις μαθηταις σου, και ουκ ήδυνήθησαν αυτον θεραπεύσαι." 17 Αποκριθείς δε ο Ίησους είπεν, " ' Ω γενεά άπιστος και διεστραμμένη, έως πότε έσομαι μεθ' ύμων; έως πότε ανέξομαι 18 ύμῶν ; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησούς, καλ εξήλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καλ εθεραπεύθη ὁ 19 παις ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ

'Ιησοῦ κατ' ιδίαν είπον, " Διατί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν

20 αὐτό ;" Σ'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, " Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν. = xxi. 21; άμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, Lu. xvii. 6; έρειτε τῷ ὅρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν ἐκεί, καὶ μεταβήσεται. 1 Cor. xiii. 2.

3. συλλαλούντες. They conversed concerning the death of Christ. Luke ix. 30.

4. Se elvai, to continue here.

9. The reading is probably de tou spous. 10. It appears from Justin Martyr's Dialogue with Trypho, that the Jews of those days expected Elias to come and anoint the Messiah. (p. 110.) The expectation is abundantly proved from the Talmud by Lightfoot, ad l. The disciples did not understand what Jesus meant by the resurrection of the dead; (Mark ix. 10.) but they conceived it to relate to something which must happen very soon, and they wondered

why Elias had not already appeared. See note at Mark ix. 11, 12: and also Luke xviii. 34.

11. ἀποκαταστήσει. So Acta iii. 21. ἄχρι ούνων ἀποκαταστάσεως πάντων. 'Αποκατάχρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων. 'Αποκατάστασις means τελείωσις. Knatchbull, Lightfoot, Schleusner. See Mal. iv. 6.

15. κακώς πάσχει. He was dumb. Mark ix.

17. This rebuke referred to the Jews in

general, not to the Apostles. Wolfus.

20. δρέτε κ. τ. λ. This seems to have been a proverbial expression for accomplishing difficulties. See xxi. 21; 1 Cor. xiii. 2.

καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῶν. τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται. 21 εί μη έν προσευχή και νηστεία."

7 xvi. 21;

τ' ΑΝΑΣΤΡΕΦΟΜΕΝΩΝ δε αὐτῶν εν τῆ Γαλιλαία, είπεν 22 et xx. 18; Μας. ix. 31: αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Μέλλει ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι Lu. ix. 44; εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτον, καὶ τῆ τρίτη 28 ημέρα έγερθήσεται." Καὶ ελυπήθησαν σφόδρα.

2 Mar. ix.33: Exod. xxx.

* Έλθόντων δε αὐτῶν είς Καπερναούμ, προσήλθον οἱ τὰ 24 δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρφ, καὶ είπον, "Ο διδάσκαλος ύμων οὐ τελεί τὰ δίδραγμα;" Λέγει " Nal." Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν 25 είς την οικίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Τί σοὶ δοκεί, Σίμων; οἱ βασιλείς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ή κήνσον ; ἀπὸ τῶν υίῶν αὐτῶν, ἡ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ;" Λέγει 26 αὐτῶ ὁ Πέτρος, "'Απὸ τῶν ἀλλοτρίων." "Εφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Αραγε ελεύθεροι είσιν οι υίοι. ΐνα δε μή σκανδαλίσωμεν 27 αὐτούς, πορευθείς είς τὴν θάλασσαν, βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρώτον ἰγθῦν ἀρον καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὐρήσεις στατήρα ἐκείνον λαβών δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ."

"ΈΝ ἐκείνη τῆ ὥρα προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγον- 18 a Mar. ix.33; Lu. ix. 46. τες, "Τίς ἄρα μείζων έστιν έν τη βασιλεία των οὐρανων;" Και 2 προσκαλεσάμενος δ Ίησους παιδίου, έστησεν αυτό εν μέσφ αὐτῶν, καὶ εἰπεν, "'Αμὴν λέγω ύμιν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ 8 1 Cor. xiv. 20. γένησθε ως τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὅστις οὖν ταπεινώση ἐαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὖ- 4 τός έστιν ὁ μείζων έν τη βασιλεία των ουρανών. εκαί δς έαν 5 c x. 42. d Marin.42; δέξηται παιδίον τοιούτον εν επί τῷ ὀνόματί μου, εμε δέχεται dos 6 Lu. xvii. 2; δ' αν σκανδαλίση ενα των μικρών τούτων των πιστευόντων είς έμε, συμφέρει αὐτῷ, ἵνα κρεμασθη μύλος ὀνικὸς ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθή ἐν τῷ πελάγει τής θαλάσσης.

· Lu. xvii. 1; · Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν 7

21. τοῦτο τὸ γένος, i. e. the evil spirits.

24. δίδραχμα. At the numbering of the people (Exod. xxx. 13.) every Israelite twenty years old was to pay half a shekel as an offering of the Lord. The LXX write 70 hunov row 818962400. That the didrachma was sent by the Jews in every country to the temple at Jerusalem, is shewn by Philo Judæus, vol. ii. p. 578, Josephus, Antiq. xviii. 9. 1, and Cicero, Pro L. Flacco. c. 28. After the taking of Jerusalem, Vespasian ordered all Jews to send the same sum of two drachmas to the Capitol; Josephus, De Bel. Jud. vii. 6. 6. Theophylact refers this payment to the redemption of the firstborn, mentioned in Numb. iii. 40-51, and considered our Saviour to be called upon to pay five shekels, (δίδραχμον,) as being πρωτότοκος: but it appears from ver. 27, that Peter was also to pay it, and he is supposed to have been the younger brother.

26. oi vioi. Jesus therefore, as the Son of God, was not bound to pay to the temple, which was his Father's house.

CHAP. XVIII. 1. See note at Luke ix. 46. Ibid. τῆ βασ. τῶν οδρανῶν. The disciples used this expression for the kingdom of the Messiah, (see v. 19.) but they looked to an earthly kingdom.

2. maidior. This child has been said to be Ignatius, who was hence called Θεάφορος. But the earliest writer, who mentions the story, is Anastasius, who lived at the end of the ninth century: and the falsehood of it has been

clearly proved.
5. ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, vice mea. bergius

6. συμφέρει. It would be better for him, before he did this, that a mill-stone &c.

Ibid. δυικόs. The upper mill-stone was so

called, because it was turned by an ass.

τα σκάνδαλα πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπω ἐκείνω, δι' οὖ τὸ σκάνδα-8 λον έρχεται. Εί δὲ ή χείρ σου ή ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, 17. 30; έκκονου αὐτά καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ καλόν σοι ἐστὶν εἰσελθεῖν εἰς την ζωην χωλον ή κυλλον, ή δύο χείρας ή δύο πόδας έχοντα 9 βληθήναι είς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. καὶ εί ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, έξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ καλόν σοι έστὶ μονόφθαλμον είς την ζωήν είσελθεῖν, ή δύο όφθαλμούς έχοντα 10 βληθήναι είς την γέενναν τοῦ πυρός. Β' Οράτε μη καταφρονή- ε Pr. xxxiv. σητε ένδς των μικρών τούτων λέγω γάρ ύμιν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πα-11 τρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Εξικές γὰρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρόπου σῶσας & Lu. xix. 10. 12 τὸ ἀπολωλός. Τί ὑμιν δοκεί; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπφ ἐκατὸν ι Lu. xv. 4. πρόβατα, καὶ πλανηθή ἐν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐννενηκον-13 ταεννέα επί τὰ δρη πορευθείς ζητεί τὸ πλανώμενον; καὶ εάν γένηται εύρειν αὐτὸ, ἀμὴν λέγω ύμιν, ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλ-14 λου, η έπὶ τοῖς έννενηκονταεννέα τοῖς μη πεπλανημένοις. οὕτως ούκ έστι θέλημα έμπροσθεν τοῦ πατρὸς ύμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, 15 ίνα ἀπόληται είς των μικρών τούτων. κ'Εάν δὲ άμαρτήση είς La. xrii.8; σε ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε καὶ ελεγξον αὐτὸν μεταξύ σοῦ καὶ Lev. xix. 17; 16 αὐτοῦ μόνου. ἐάν σου ἀκούση, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου Ιέὰν 18, ἐε.; δὲ μὴ ἀκούση, παράλαβε μετὰ σοῦ ἔτι ἔνα ἡ δύο, ἵνα ἐπὶ στό- 1 Deut. xix. 17 ματος δύο μαρτύρων ή τριών σταθή παν ρήμα. " ἐὰν δὲ παρ- τίι. 17; ακούση αὐτῶν, εἰπὲ τῆ ἐκκλησία: ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρ- 2 Cor. xiii. 1; 18 ακούση, έστω σοὶ ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. "'Αμὴν λέγω = Rom. xvi. ύμιν, δσα έαν δήσητε έπὶ τῆς γῆς, ἔσται δε δεμένα έν τῷ οὐρανῷ 3. 14; καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 1 Cor. v. 9; 19 °πάλιν λέγω ύμιν, ότι έὰν δύο ύμῶν συμφωνήσωσιν ἐπὶ τῆς γῆς «xi. 19; Job. xx. 28, περί παντὸς πράγματος οὖ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς • 1 Job. iii. 20 παρά τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. οὖ γάρ εἰσι δύο ἡ τρεῖς 23; et v. 14. συνηγμένοι είς τὸ έμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσφ αὐτῶν."

8. καλὸν — ἡ, without μᾶλλον. See Mark ix. 43; Luke xv. 7; xvii. 2; xviii. 14; Gen. xxxviii. 26; Psal. cxvii. 8. Examples are given by Raphel, ad l., and Wesseling at Diod. Sic. xi. 11.

10. wh karapporhouse, i. e. do not think that you may do what is wrong, even though no one is present but a child. So Juvenal, xiv. 47.

"Maxima debetur puero reverentia: si quid Turpe paras, ne tu pueri centempseris annos, Sed peccaturo obsistat tibi flius infans."

Ibid. el άγγελοι abrûr. The angels that westch over them. See Heb. i. 14. He means to shew that children, as well as others, must be objects of care to God, since he sends the angels from his own immediate presence to minister to them as heirs of salvation.

11. This indeed is the wish and intention of God towards all men; and his Son came upon

earth purposely to give salvation.

12. ἐπὶ τὰ δρη may relate to ἀφεὶs, or πορευθείs. more probably to the latter: leaving upon the hills would be ἐπὶ τοῖs ὅρεσω.

14. Such is the anxiety of God that all mankind should be saved.

15. This verse may be connected with the preceding, if we lay a stress upon els of. Such is the mercy of God toward sinners: and with respect to offences committed against yourself, forgive it. See ver. 21.

16. πῶν βημα may either mean literally, every word which is uttered between you; or, the whole matter, as in Luke i. 37; ii. 15; Acts x. 37.

17. εθνικός. The Jews would not eat with Gentiles: (Acts xi. 3.) and our Saviour means, that the incorrigible offender should be treated in a similar way, and excommunicated.

19. We are perhaps to read πάλω άμψη. Ibid. παντός. See xiii, 19.

ν Τότε προσελθών αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπε, "Κύριε, ποσάκις 21 άμαρτήσει είς έμε ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἔως έπτάκις;" Λέγει αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, "Οὐ, λέγω σοι, ἔως ἐπτάκις, 22 άλλ' ξως έβδομηκοντάκις έπτά. Διὰ τοῦτο ώμοιώθη ή βασιλεία 28 των οὐρανων ἀνθρώπω βασιλεί, δς ήθέλησε συνάραι λόγον μετά των δούλων αὐτοῦ. ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη 24 αὐτῶ εἶς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων, μὴ ἔγοντος δὲ αὐτοῦ 25 ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθήναι, καὶ τὴν γυναϊκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶγε, καὶ ἀποδοθῆναι. πεσών οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ λέγων, Κύριε, μακρο- 26 θύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ πάντά σοι ἀποδώσω. σπλαγχνισθεὶς δὲ 27 ο κύριος του δούλου έκείνου άπελυσεν αὐτον, καὶ το δάνειον άφηκεν αὐτῷ. Ἐξελθών δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὖρεν ἔνα τῶν συν- 28 δούλων αὐτοῦ, δς ὤφειλεν αὐτῷ ἐκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνυγε λέγων, ᾿Απόδος μοι ὅ τι ὀφείλεις. πεσών οὖν ὁ 29 σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοῖ, καὶ πάντα ἀποδώσω σοι. ὁ δὲ οὐκ 30 ήθελεν, άλλα άπελθών έβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν, ἔως οὖ ἀποδώ τὸ ὀφειλόμενον. Ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα, 81 έλυπήθησαν σφόδρα καὶ έλθόντες διεσάφησαν τῶ κυρίω αὐτῶν πάντα τὰ γενόμενα. τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐ- 32 τοῦ λέγει αὐτῶ, Δοῦλε πουηρὲ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην άφηκά σοι, έπεὶ παρεκάλεσάς με οὐκ ἔδει καὶ σὲ έλεησαι τὸν 33 σύνδουλόν σου, ώς καὶ ἐγώ σε ήλέησα; Καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος 84 αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἔως οὖ ἀποδῷ πᾶν τὸ όφειλόμενον αὐτώ. Ουτω καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποι- 35 9 vi. 14; ήσει ύμιν, έαν μη άφητε, εκαστος τω άδελφω αὐτοῦ, ἀπὸ των καρδιών ύμων τα παραπτώματα αὐτών."

ΤΚΑΙ εγένετο ότε ετέλεσεν ο Ίησους τους λόγους τούτους, 19 r Mar. x. 1. μετήρεν ἀπὸ τής Γαλιλαίας, καὶ ἡλθεν είς τὰ ὅρια τής Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὅχλοι πολλοὶ, καὶ 2 έθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. Καὶ προσήλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι 8

· Gen. i. 27: πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, "Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπφ et γ. 2; ΜαΙ, ii, 15. ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν ;" ε' Ο δὲ ἀπο- 4 · Gen. ii. 24; κριθείς είττεν αὐτοῖς, " Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας ἀπ' ἀρχῆς Ephen. v. 31; αρσεν καὶ θήλυ εποίησεν αὐτούς, καὶ είπεν, "Ενεκεν τούτου 5

^{21.} See ver. 15.

^{25.} καὶ ἀποδοθηναι is generally rendered, and that the debt should be paid. Hombergius thought it should be coupled with mpatina, - that they should be sold and given up [to the purchaser,] as in xxvii. 58.

^{28.} The reading is probably ἀπόδος μοι εί τι δφείλεις.

^{29.} πάντα is perhaps an interpolation. CHAP. XIX. 1. πέραν τοῦ Ἰορδάνου. Mark

writes more precisely, διὰ τοῦ πέραν τοῦ Ἰορδά-

νοῦ, x. l. i. e. in going from Galilee to Judæa, he performed part of the journey by crossing the Jordan. The more regular and expeditious way was through Samaria. John iv. 4. Or this may agree with John x. 40, where Jesus is said to have gone πέραν τοῦ 'lopδάνου, after the feast of the Dedication.

^{3.} This question was then in dispute between the schools of Hillel and Shammai. Krebsius.

ἀπ' ἀρχῆς. Hombergius refers these words to ἐποίησεν.

καταλείψει ανθρωπος τον πατέρα και την μητέρα και προσκολληθήσεται τη γυναικί αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα 6 μίαν; ωστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ σὰρξ μία δ οὖν δ Θεὸς 7 συνέζευξεν, ανθρωπος μη γωριζέτω." Λέγουσιν αὐτῶ, ""Τί * ". \$1; ούν Μωσής ενετείλατο δούναι βιβλίον αποστασίου, και απο-8 λύσαι αὐτήν: " Λέγει αὐτοῖς, ""Οτι Μωσής πρὸς την σκληροκαρδίαν ύμῶν ἐπέτρεψεν ύμιν ἀπολῦσαι τὰς γυναίκας ύμῶν 9 ἀπ' ἀρχής δὲ οὐ γέγονεν οὕτω. τλέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι δς ἄν ἀπο- = τ. 32; λύση την γυναϊκα αὐτοῦ, εἰ μη ἐπὶ πορνεία, καὶ γαμήση ἄλλην, Τα. χτι. 18 10 μοιγάται καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιγάται." Λέγουσιν 1 Cor. vii.11. αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. "Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία τοῦ ἀνθοώ-11 που μετά της γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι." τ'Ο δὲ είπεν τ 1 Cor. τίι. αὐτοῖς, "Οὐ πάντες χωροῦσι τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἶς δέδοται. 2, 7, 9, 17. 12 είσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἴτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτω • 1 Cor. τίι. και είσιν εύνοῦχοι, οίτινες εύνουχισθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων εί ix. 5. 35. καί είσιν εύνουχοι, οίτινες εύνούχισαν έαυτους, διά την βασιλείαν των οὐρανων. ὁ δυνάμενος χωρείν, χωρείτω." 13 ^{*} Τότε προσηνέχθη αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ • Mar. x. 13 · Lu. xviii. 15. 14 αὐτοῖς, καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς· οἱ ὁ x xiii. 3. δὲ Ἰησοῦς είπεν, " Αφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ έλθειν πρός με των γάρ τοιούτων έστιν ή βασιλεία των ούρα-15 νων." Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας, ἐπορεύθη ἐκεῖθεν. 16 ·KAI ίδού, είς προσελθών είπεν αὐτῷ, "Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί · Mar. x.17; 17 ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω ζωὴν αἰώνιον ;" ΄Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, " $T\iota^{\text{Lu. xviii. 18.}}$ με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ είς ὁ Θεός. εἰ δὲ θέλεις 18 εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς." Λέγει αὐτῷ, xx. 13; "Ποίας;" 'Ο δε Ἰησους είπε, " d Τὸ, οὐ φονεύσεις οὐ μοι- Deut. v. 17. 19 γεύσεις οὐ κλέψεις οὐ ψευδομαρτυρήσεις τίμα τὸν πατέρα εκ. xxii. 39; σου καὶ τὴν μητέρα καὶ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυ- Epbes. vi. 2; 20 τόν." Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, "Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην Rom. πίιί. 9; Gal. v. 14; 21 έκ νεότητός μου τί έτι ὑστερω ;" ι Εφη αὐτω ὁ Ἰησοῦς, "Εί Ј. . . . .

5. Kal elwer. Epiphanius observes, that these words were not spoken by God, but by Adam, vol. i. p. 225. So Philo Judæus understood them, vol. ii. p. 653. Theophylact says that what Adam spoke, he spoke & Geoû.

Ibid. el 360. These words are not in the

Ibid. of 860. These words are not in the Hebrew, but are in the Samaritan Pentateuch and the LXX.

8. Hackspanius remarks the difference between ἐπέτραψεν in this verse, and ἐνετείλατο in the preceding.

9. According to Mark, this was said to the disciples afterwards in the house. x. 10.

Ibid. el μή. The reading is probably μη έπι

10. alτία, conditio. Boisius, Schwarzius. 11. χωρούσε τον λόγον does not mean, are able to understand this saying, but, are able to observe what is expressed in this saying. The saying was, ob συμφέρει γαμῆσαι. Our Saviour observes, Ye say truly: there may be cases, in which it is better for persons not to marry: (see 1 Cor. vii. 26.) but all cannot comply with this.

12. εὐνούχισαν ἐαυτούς. For such cases see Selden in *Otiis Theolog*. p. 499. Wolfius. 16. είς. Luke calls him ἄρχων. xviii. 18.

17. Τί με λέγεις ἀγαθόν; in what sense do you call me good? Origen understood it as if it was τί με λέγεις περί ἀγαθοῦ; and so R. Simon translates it: but they are certainly wrong, as is plain from our Saviour's answer.

18. See note at Mark x. 19.

δὸς πτωχοίς καὶ έξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι." 'Ακούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον, ἀπηλθε λυ- 22 πούμενος ην γαρ έχων κτήματα πολλά.

ε 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἰπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, " 'Αμὴν λέγω ὑμῖν. 23 g Mar. x. 24; 1 Tim. τί. 9, ὅτι δυσκόλως πλούσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ 24 τρυπήματος ραφίδος διελθείν, ή πλούσιον είς την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν." 'Ακούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ έξε- 25 πλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, "Τίς ἄρα δύναται σωθήναι;"

» Jer. xxxii. 'Εμβλέψας δε δ Ίησοῦς είπεν αὐτοῖς, " h Παρά ἀνθρώποις 26 17; Zach. τοῦτο ἀδύνατόν ἐστι, παρὰ δὲ Θεφ πάντα δυνατά ἐστι."

Lu. i. 37. 1 Mar. z. 28;

viii. 6 :

ι Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος είπεν αὐτῷ, "Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφή- 27 Lu. xviii. 28. καμεν πάντα, καὶ ἡκολουθήσαμέν σοι τί ἄρα ἔσται ἡμιν;" k Act. iii. 21: k'O δè Ἰησους είπεν αὐτοις, "'Αμὴν λέγω ὑμιν, ὅτι ὑμεις οί 28 x ret. 11. 12. ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τἢ παλιγγενεσία, ὅταν καθίση ὁ υίὸς Lu. xxii. 29, τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ 30. δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τοῦ Ἰσραήλ. καὶ 29 πας δς αφηκεν οικίας, η αδελφούς, η αδελφας, η πατέρα, η μητέρα, η γυναϊκα, η τέκνα, η άγρους, ενεκεν τοῦ ὀνόματός μου. έκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

1πολλοί δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. 30 1 xx. 16: Mar. x. \$1; 'Ομοία γάρ έστιν ή βασιλεία των οὐρανων ἀνθρώπω οἰκο- 20 δεσπότη, όστις εξήλθεν άμα πρωί μισθώσασθαι εργάτας είς τὸν ἀμπελώνα αὐτοῦ. συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ 2 δηναρίου την ημέραν, απέστειλεν αὐτούς είς τον αμπελώνα αὐτοῦ. καὶ ἐξελθών περὶ τὴν τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἐστῶ- 8 τας εν τη άγορα άργούς κάκείνοις είπεν, Τπάγετε και ύμεις 4

21. ἀκολούθει μοι. This shews that he was only enjoined to sell his possessions, if he intended to become one of the regular attendants of Jesus. The twelve disciples had forsaken all and followed him; and he now invited this person to do the same: but as we cannot follow Jesus in this sense, the precept cannot be of universal application.

23. βασ. των οὐρανων. See note at v. 19, and Index.

24. κάμηλον. It has been proposed to read κάμιλον, a cable, as a more natural expression: but κάμηλον is certainly right; and our Saviour was using a Jewish proverb to denote an impossibility. Lightfoot quotes from the Talmud, "Non ostendunt homini palmam ex auro, nec elephantem incedentem per foramen acus:" and again, "Forte tu e Pombedithanis es, qui introducere posunt elephantem per foramen acus." See Caninius De Lect. N. T. Heb. c. 9. p. 35. Vorstius De Adag. N. T. c. 3. p. 14. It is singular that the Arabic terms for a camel

(عمل) and a cable (عمل) only differ in the points.

26. παρά Θεφ. By the grace and assistance of God. Clarke.

28. The words er τη παλιγγενεσία should be connected, not with of ἀκολουθήσωντές μοι, but with δταν καθίση κ. τ. λ. In the parallel place of Luke xxii. 30. we read er τη βασιλεία μου. Philo Judæus uses παλιγγενεσία for the future state of the soul. vol. i. p. 159. See Raphel, Palairet, Wolfius. Theophylact explains it to mean ή ανάστασις.

29. ἐκατονταπλασίονα. What is wor hundred times as much. See Mark x. 30. What is worth a

30. Such will be the reward of those who give up any thing for sake of the gospel: but all will not do this; and many, who have had the gospel preached to them early, will reject it, and be as if they had never heard it; while many, who were late in hearing it, will embrace it as eagerly as if they had heard it at first. Or it may mean, Many who are great in this world, will find themselves humbled in the next.

CHAP. XX. 1. This parable refers to the Jews and Gentiles; the former were called early, the latter late.

2. την ημ. either for that day, or by the day.

5 είς τον άμπελώνα, και δ έαν ή δίκαιον δώσω ύμιν. οι δε άπηλθου. Πάλιν έξελθων περί έκτην καὶ εννάτην ώραν, εποίησεν 6 ώσαύτως. περί δε την ενδεκάτην ώραν έξελθων, εύρεν άλλους έστωτας άργους, και λέγει αυτοίς, Τί ώδε έστήκατε όλην την 7 ήμέραν άργοί; λέγουσιν αὐτῷ, "Οτι οὐδεὶς ήμᾶς εμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς, Τπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελώνα, καὶ δ ἐὰν 8 ή δίκαιον λήψεσθε. 'Οψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ άμπελώνος τώ ἐπιτρόπω αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἔως 9 των πρώτων. Καὶ έλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ώραν, ἔλα-10 Βου ανά δηνάριου. έλθόντες δε οί πρώτοι ενόμισαν ότι πλείονα 11 λήθονται καὶ έλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον. λαβόντες δὲ 12 εγόγγυζον κατά τοῦ οἰκοδεσπότου λέγοντες, "Οτι οὖτοι οἱ ἔσγατοι μίαν ώραν εποίησαν, καὶ Ισους ήμιν αὐτοὺς εποίησας, τοῖς 18 βαστάσασι τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. ὁ δὲ ἀποκριθείς είπεν ένι αὐτῶν, Εταίρε, οὐκ ἀδικῶ σε οὐχὶ δηναρίου 14 συνεφώνησάς μοι ; άρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτω τῶ 15 έσγάτω δούναι ώς καὶ σοί ή οὐκ ἔξεστί μοι ποιήσαι δ θέλω έν τοις έμοις; ή ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός 16 είμι; ^mούτως έσονται οί έσχατοι πρώτοι, καὶ οἱ πρώτοι έσχα- = xix. 30; τοι πολλοί γάρ είσι κλητοί, όλίγοι δὲ ἐκλεκτοί"

" ΚΑΙ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, παρέλαβε τοὺς Lu. xiii. 30. 18 δώδεκα μαθητάς κατ' ίδιαν έν τῆ όδῷ, καὶ είπεν αὐτοῖς, "'Ιδού, Μετ. x. 82 άναβαίνομεν είς 'Ιεροσόλυμα, καὶ ὁ υίὸς τοῦ άνθρώπου παραδο-• θήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ γραμματεῦσι καὶ κατακρινοῦσιν

19 αὐτὸν θανάτφ, °καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ · Joh. xviil. έμπαίξαι και μαστυγώσαι και σταυρώσαι και τή τρίτη ήμέρα ἀναστήσεται."

20 Γ Τότε προσήλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υίῶν Ζεβεδαίου μετὰ κίν. 21; 21 των υίων αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Mar. x. 35. είπεν αὐτή, "Τί θέλεις;" Λέγει αὐτώ, "Είπε ΐνα καθίσωσιν ούτοι οι δύο υίοι μου, είς έκ δεξιών σου, και είς έξ εὐωνύμων, έν 22 τη βασιλεία σου." 'Αποκριθείς δε δ Ίησοῦς είπεν, Οὐκ οίδατε

τί αἰτεῖσθε. οδύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον, δ εγώ μέλλω πίνειν, 1 xxvi.39,42;
Joh. xviil.11. καλ τὸ βάπτισμα, δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήναι;" Λέγουσιν

9. This cannot be applied to the case of late repentance: for such persons were called long before; only they did not obey the call till the eleventh hour.

12. ἐποίησαν, sc. ἔργον. Ποιεῖν is used in the same sense in Ruth ii. 19. See Boisius, Hombergius. Stephens and Casaubon understood it to mean commerceri, as in Acts xx. 3.

16. ἐφθαλμὸς ποντρὸς generally means an soious eye: the meaning is here, is your jeausy excited, because I am acting kindly? See Mark vii. 22.

16. AARTOL-ERASKTOL. The difference be-

tween these two terms is this: KAnrel are all those who have an opportunity of hearing the gospel: exterrol are those who are finally accepted for the use they have made of their call. The labourers, who were called early, were discontented, and therefore not exherrol. See xxii.

20. Mark does not mention the mother, x.

35. Her name was Salome. 22. τὸ ποτήριον. The cup of affliction and martyrdom. See xxvi. 39; John xviii. 11.

Ibid. βάπτισμα. See Luke xii. 50. Martyrdom used to be called baptismus sanguinia.

αὐτῶ, " Δυνάμεθα." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριόν μου 28 πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα, δ ἐνὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν * Mar. x. 41. έμον δούναι, άλλ' οίς ήτοίμασται ύπο του πατρός μου." ΓΚαί 24 · Mar. x. 42; ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. οἱ δὲ 25 Lu. xxii. 25. Ίησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, " Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες των έθνων κατακυριεύουσιν αὐτων, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν ὑμῖν ἀλλ' δς ἐὰν θέλη 26 έν ύμιν μέγας γενέσθαι, έστω ύμων διάκονος και δς έαν θέλη έν 27 · Phil. ii. 7: ὑμῖν εἶναι πρώτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος· ὑσσπερ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώ- 28 $\frac{\text{Lu. xxii. } 27}{1 \text{ Tim. ii. } 6}$: που οὐκ ἢλθε διακονηθήναι, ἀλλὰ διακονήσαι καὶ δοῦναι τὴν Τίι. ii. 14; 1 Pet. i. 18, ψυχήν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν."

*ΚΑΙ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχὼ, ἢκολούθησεν αὐτῷ 29 " Mar. x. 46; δχλος πολύς. καὶ ἰδοὺ, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδὸν, 30 άκούσαντες ότι Ίησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες, " Έλέησον ήμας, κύριε, υίδς Δαβίδ." 'Ο δε όχλος επετίμησεν αὐτοῖς ΐνα 81 σιωπήσωσιν. οί δε μείζον έκραζον λέγοντες, "Έλέησον ήμας, κύριε, υδος Δαβίδ." Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ 82 είπε, "Τί θέλετε ποιήσω υμίν;" Λέγουσιν αυτώ, "Κύριε, ίνα 88 άνοιγθωσιν ήμων οι οφθαλμοί." Σπλαγχνισθείς δε ό Ίησους 84 ηψατο των όφθαλμων αὐτων καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτων οἰ όφθαλμοί, καὶ ἡκολούθησαν αὐτῶ.

*ΚΑΙ ότε ήγγισαν είς Ίεροσόλυμα, καὶ ήλθον είς Βηθφαγή 21 * Mar. xi. 1; Lu. xix. 29. πρὸς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν, τότε ὁ Ἰησοῦς ἀπέστειλε δύο μαθητας, λέγων αὐτοις, "Πορεύθητε είς την κώμην την απέναντι? ύμων και εύθέως εύρήσετε όνον δεδεμένην, και πώλον μετ' αὐτῆς λύσαντες ἀγάγετε μοι. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη τὶ, ἐρεῖτε, 8 "Οτι ὁ Κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει: εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς."

τ Κω. Ιπίι. 11: Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθη τὸ ἡηθὲν διὰ τοῦ προφήτου, 4 Zach. ix. 9; Joh. xii. 15, λέγοντος, 'ΙΕίπατε τῆ θυγατοί Σιων, 'Ιδού, ὁ βασιλεύς σου 5

23. οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι. It does not depend upon any arbitrary preference, as you suppose, nor will exaltation in my kingdom be such as you expect: but there is happiness prepared by my Father for those persons, and upon those conditions, which he has appointed.

29. έστω. Probably έσται. 29. έκπορευομένων. Luke says έν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν els Ἰεριχώ. xviii. 35. Newcome sup-poses that Jesus stayed a few days at Jericho, and met the blind men when he had left the city and was returning to it.

30. δύο τυφλοί. Mark mentions only one, Bartimæns, x. 46. Luke also only mentions

one, xviii. 35.

CHAP. XXI. 1. Bethphage was about fifteen stadia from Jerusalem, on the other side of the mount of Olives. Compare Mark xi. 1; John xi. 18. Lightfoot was mistaken in saying that it was within the walls of Jerusalem;

(Centur. Chorogr. c. 37.) as is shewn by Hug. (vol. i. p. 20. Engl. translat.)
3. δ Κύριος probably means the Lord. It is

plain, that the owner was preternaturally moved to let them go, and he therefore would not inquire into what was meant by the Lord having need of them. Others think that it means the Master, and that the owner was acquainted with Jesus. See xxvi. 18.

Ibid. εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. L. de Dieu observes, that this may apply either to the owner of the beasts letting them go, or to Christ returning them. He prefers the former, which seems certainly the true meaning: but the reading is probably ἀποστέλλει.

 The first part seems to be taken from Isaiah lxii. 11. Είπατε τῆ θυγατρὶ Σιὰν, 'Ιδοὸ, δ σωτήρ σοι παραγέγονεν, and the remainder from Zech. ix. 9. χαίρε σφόδρα, θύγατερ Σιών, κήρυσσε, θύγατερ Ίερουσαλήμι ίδου, δ Βασιλεύς

έργεταί σοι, πραθς καλ έπιβεβηκώς έπλ δνον καλ πώλον υίὸν 6 ύποζυνίου.' Πορευθέντες δε οί μαθηταί, και ποιήσαντες καθώς

7 προσέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ἤγαγον τὴν ὅνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν

8 ἐπάνω αὐτῶν. το δὲ πλεῖστος ὅχλος ἔστρωσαν ἐαυτῶν τὰ ἰμάτια = Joh. xii.13. έν τη όδω. ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ των δένδρων, καὶ

9 ἐστρώννυον ἐν τἢ ὁδῷ. "οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκο- * **iii. 39; Pa. cxviii. 26. λουθούντες εκραζον, λέγοντες, " Ωσαννά τω υίω Δαβίδ εύλογημένος δ έρχόμενος εν δυόματι Κυρίου. 'Ωσαννά εν τοις ύψίστοις."

Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ή

11 πόλις. λέγουσα, "Τίς έστιν ούτος;" Οί δὲ δχλοι έλεγον, 6 ii. 23. " Οὖτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης, ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας."

«ΚΑΙ είσηλθεν ο Ἰησους είς το ίερον του Θεου, και εξέβαλε «Mar. xi.15; πάντας τους πωλούντας και αγοράζοντας έν τω ίερω, και τας Ιομ. ΙΙ. 13. τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψε, καὶ τὰς καθέδρας τῶν

18 πωλούντων τὰς περιστεράς. d καὶ λέγει αὐτοῖς, "Γέγραπται, d Esa. lti. 7; 'Ο ολκός μου, ολκος προσευχής κληθήσεται' ύμεις δε αὐτὸν Jerem. τίι.11.

14 έποιήσατε σπήλαιον ληστών." Καὶ προσήλθον αὐτώ τυφλοὶ

έρχεταί σοι δίκαιος καὶ σώζων, αυτός πραθς, κιλ ἐπιβεβηκώς ἐπὶ ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Origen gives five different translations. vol. iii. p. 742. John quotes the same passage, xii. 15, but differs from Matthew and the LXX. See Carpzovius, Surenhusius.

7. Spor Kal walow. Our Saviour sate on the foal. Mark xi. 7.

Ibid. ἐπάνω αὐτῶν, sc. τῶν ἰματίων. Βεza, Hombergius: but it more probably means the ass and foal, though Jesus only rode on one of them. Hackspanius, Wolfius.

8. 7à ludria. See 2 Kings ix. 13. Plutarch speaks of Cato being received, ὁποτιθέντων τὰ Ιμάτια τοῖς πόσυ. Compare also Herodian's account of Commodus entering Rome. Lightfoot observes, that it may mean, that they made tabernacles of their garments and boughs of trees by the sides of the road. See Wolfius.

Ibid. κλάδους. " κλάδους έλαίας ή φοινίκων." Clem. Alex. vol. i. p. 104. Philo Judæus speaks of Agripps returning from Jerusalem ούχ ύπο μιας πόλεως, άλλ' ύπο της χώρας απάσης, φυλλοβολούμενος τε και θαυμαζόμενος έπ ebσeβelq. vol. ii. p. 589.

9. 'Ocarrà is not a Syriac word, but purely Hebrew, הוֹשְיעוה serva nunc. The two words had become one, and were in frequent use as an exclamation: &σανὰ ἔστω τῷ νίῷ Δαβίδ, salus ea, auxilium illud, quod in dictionibus κ] με continetur, contingat filio Davidis: Louved form er rois bylorois, salus illa, auxilium illud, quod per Hosannem innuitur, contingat ei in locis altissimis. L. de Dieu. This description may be compared with that given in PseudoHippocr., Epist. vol. iii. p. 794. οι μεν έπόμενοι, οι δε προθέοντες, ετέρωθεν έτεροι, " σώζε," λέγγοντες, "βοήθει," "θεράπευσον."

Ibid. er orduar: Kuplov. These words are connected with εὐλογημένος, not with ἐρχόμενος, by Hombergius. They are taken from Psalm cxviii. 26. and it appears from the Talmud that children were taught by their parents to repeat this psalm. See Wolfius.

12. εἰσῆλθεν. This was the next day. Mark xi. 11—15. The scene took place in the court of the Gentiles.

Ibid. τας τραπέζας των κολλυβιστών. The κολλυβισταl were persons who changed money for those who came to pay the didrachma for the temple (see xvii. 24.): and received a small piece of money, called κόλλυβος, οτ κέρμα, (John ii. 15.) for their profit. Among other instances from the Talmud, Lightfoot brings the following; "Opus est, ut habeat unusquisque hemisiclum, quem pro se persolvat. Cum ergo accedit ad Trapezitam, ad siclum mutandum duobus hemisiclis, lucrum ei aliquod reddere tenetur, quod vocatur קולבון

κόλλυβος." Ibid. των πωλούντων τας περιστέρας. These persons furnished doves for those who came to be purified according to Levit. xii. 6, 8; xv.

13. οίκος προσευχής κληθήσεται. adds, πασι τοις έθνεσιν, and our Saviour might particularly allude to that part of the temple being allotted to Gentile proselytes.

Ibid. ληστών. Josephus says that ἐκδοχεῖον κλεπτών, φονέων, ἀρπάγων τὸ ἰερὸν γέγονε. De Bel. Jud. vii. 11.

i Mar. zi. 27;

Lu. xx. 1.

k xiv. 5;

καὶ γωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. Ἰδόντες δὲ οί 15 ἀργιερείς καὶ οί γραμματείς τὰ θαυμάσια α ἐποίησε, καὶ τοὺς παίδας κράζοντας έν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας, " Ωσαννὰ τῷ υἱῷ Δαβίδ," ηγανάκτησαν, καὶ είπον αὐτῷ, "'Ακούεις τί οὐτοι 16 λέγουσιν;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, "Ναί οὐδέποτε ἀνέ-

• Ps. τίϊ. 2. γνωτε, '• "Οτι έκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αίνου: "Καὶ καταλιπών αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς 17 Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

Πρωίας δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασε καὶ ἰδών συ- 18 f Mar. zi. 13. κην μίαν έπι της όδου, ηλθεν έπ' αυτήν, και ουδέν εύρεν έν αυτή 19 εί μη φύλλα μόνον και λέγει αὐτή, "Μηκέτι έκ σοῦ καρπὸς γένηται είς του αίωνα." Καὶ έξηράνθη παραχρήμα ή συκή. Καὶ ιδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν, λέγοντες, "Πῶς παραχρημα 20

έξηράνθη ή συκή;" ε'Αποκριθείς δε ό Ίησοῦς είπεν αὐτοῖς, 21 g zvii. 20. "'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίσταν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κᾶν τῶ ὅρει τούτω εἴπητε,

Αρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται καὶ πάντα 22 h vii. 7; Mar. xi. 24; δσα αν αἰτήσητε ἐν τῆ προσευχῆ, πιστεύοντες, λήψεσθε." Joh. xv. 7 1ΚΑΙ έλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι 23 1 Joh. iii. 22: et v. 14.

οί ἀρχιερείς καὶ οί πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, " Έν ποία έξουσία ταῦτα ποιείς; καὶ τίς σοι έδωκε τὴν έξουσίαν ταύτην;" 'Αποκριθείς δε ό 'Ιησούς είπεν αὐτοίς, " 'Ερωτήσω ύμας κάγω 24 λόγον ένα, δυ έὰν εἴπητέ μοι, κάγὼ ὑμιῖν ἐρῶ ἐν ποία ἐξουσία ταθτα ποιώ, τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἢν; έξ οὐρανοῦ, ἢ 25 έξ ἀνθρώπων;" Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ' ἐαυτοῖς, λέγοντες, " Έαν είπωμεν, Έξ οὐρανοῦ, έρει ἡμιν, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύ-

σατε αὐτῷ; κέὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν 26 Mar. vi. 20; δχλον πάντες γάρ έχουσι τον Ίωάννην ώς προφήτην." Καί 27 Lu. xx. 6. άποκριθέντες τω Ίησου είπον, "Ούκ οίδαμεν." "Εφη αυτοις καὶ αὐτὸς, "Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ. Τί δε ύμιν δοκεί; ἄνθρωπος είχε τέκνα δύο, και προσελθών τώ 28 πρώτφ είπε, Τέκνον, υπαγε, σήμερον εργάζου εν τῷ ἀμπελῶνί μου. ΄Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω ὕστερον δὲ μεταμελη- 29 θείς, ἀπηλθε. Καὶ προσελθών τῷ δευτέρω είπεν ώσαύτως. ὁ 80 δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγὼ, κύριε καὶ οὐκ ἀπῆλθε. τίς ἐκ τῶν 81

16. κατηρτίσω alvov. In the Hebrew it is fundasti robur. The word riy signifies laus vehementer pronunciata, laus solida.

17. Byfarlar. Lightfoot says that Bethany was the name of a district as well as of a town, and signifies locus dactylorum. That there were palm trees near is evident from John xii. 13.

18. Πρωΐας. Tuesday morning.

19, 20. The disciples did not perceive the tree to have withered till the following morning: (compare Mark xi. 13, 14. 20, 21:) or perhaps they saw the sentence take effect impediately, and remarked upon the more complete withering of the tree the next day. Our Saviour meant his disciples to learn from this miracle, that faith without works is dead.

21. τφ δρει τούτφ. Lightfoot has shewn that the expression eradicator montium is common in the Talmud, as applied to their doctors. Compare Is. xi. 4; Zech. iv. 7.

28. τέκνα δύο. These represent the Jews and Gentiles: the former knew the will of God, and professed to do it, but did not; the latter were disobedient to God for a long time, but afterwards repented and were converted.

δύο εποίησε τὸ θέλημα τοῦ πατρός;" Λέγουσιν αὐτῶ, "'Ο πρώτος." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "'' Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι οί | La. vii. 19, τελώναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ 80.

82 Θεού. ¹⁰ ήλθε γάρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ 11 Lu, iii, 12. ούκ επιστεύσατε αὐτῶ, οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν 13. αὐτῶ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῶ.

"Αλλην παραβολήν ἀκούσατε. "Ανθρωπός τις ήν οίκο- Mar. xii. 1; δεσπότης, όστις εφύτευσεν άμπελώνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περι- Εια. ν. 1; έθηκε, καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν, καὶ ῷκοδόμησε πύργον, καὶ Pe. lxxx. 8; 84 εξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ και- Cant. viii.

ρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωρ-85 γούς, λαβείν τούς καρπούς αὐτοῦ· καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τούς δούλους αὐτοῦ, δυ μέν ἔδειραν, δυ δὲ ἀπέκτειναν, δυ δὲ ἐλιθοβό-

36 λησαν. πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τών πρώ-

87 των καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. ὕστερον δὲ ἀπέστειλε πρὸς αὐτοὺς τὸν υίὸν αὐτοῦ, λέγων, Ἐντραπήσονται τὸν υίόν μου.

38 ° Οί δε γεωργοί ιδόντες του υίου, είπου εν έαυτοις, Ουτός εστιν δ · xxti. \$; κληρονόμος δεύτε ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, καὶ κατάσχωμεν τὴν Joh. xi. 53.

89 κληρονομίαν αὐτοῦ. Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ

40 άμπελώνος καὶ ἀπέκτειναν. ὅταν οὖν ἔλθη ὁ κύριος τοῦ ἀμπε-

41 λώνος, τί ποιήσει τοις γεωργοίς εκείνοις;" Λέγουσιν αὐτώ, " Κακούς κακώς ἀπολέσει αὐτούς καὶ τὸν ἀμπελώνα ἐκδόσεται άλλοις γεωργοίς, οίτινες αποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν

42 τοις καιροίς αὐτων." ΡΛέγει αὐτοίς ὁ Ἰησούς, "Οὐδέποτε » Pa. extil. ανέγνωτε έν ταις γραφαις, ' Λίθον δυ απεδοκίμασαν οι οικοδο- xxviii. 16 μοῦντες, οῦτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας παρὰ Κυρίου ἐγέ- Ματ. xii. 10;

43 νετο αύτη, καὶ ἔστι θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν ;' Διὰ τοῦτο Act. iv. 11; Bom. iz. 33; λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀρθήσεται ἀφ᾽ ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, καὶ Ερh. ii. 20; 1 Pet. ii. 7. 44 δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. $^{\rm q}$ καὶ ὁ πεσὼν $^{\rm q}$ Esa. viii.

έπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται: ἐφ' δν δ' ἄν πέση, λικ- 15; Lu. xx. 18. μήσει αὐτόν." Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι

81. τελώναι κ. τ. λ. Publicans and harlots are more likely than you to repent and believe the gospel. See v. 19.

32. dr 684 Sikaioobras. Pointing out a way by which ye might become righteous, viz. by repentance and believing in Christ.

Ibid. του πιστεύσαι. See ii. 13. 33. Nearly all these expressions are in Isaiah

35. έδειραν. Δέρω is properly to take the skin off: and since this was done by beating or scourging, seew came to have this signification. 41. Aeyovow. In Mark xii. 9, Luke xx. 16, these words are attributed to Christ.

42. ypapais. The quotation is taken from different passages, but particularly Psalm exviii. 22, 23. It is connected with the declaration in ver. 41, and the corner stone implies that Christ would unite the Jews and Gentiles in one build-

ing.
Ibid. abrn. This is in the feminine, because the Hebrew has no neuter. Olearius, Casaubon, Vorstius. Or it may refer to κεφαλή γωvias. Elsner, Wolfius.

43. The kingdom of God is here applied to the Jews, who were once the chosen people of God: but all their privileges now belong to the Christians, and hence the kingdom of God means the gospel. See v. 19.

44. δ πεσών έπι του λίθον is the same as δ σκανδαλισθείs, he that takes offence at the gospel: and therefore eq' by he weap means the person with whom our Saviour will be offended at the day of judgment. Compare Mark viii. 88.

τὰς παραβολάς αὐτοῦ, ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει καὶ 46 ζητοῦντες αὐτὸν κρατήσαι, έφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ὡς προφήτην αὐτὸν είχον.

ΚΑΙ ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς πάλιν είπεν αὐτοῖς εν παραβο- 22 · Lu. xiv. 16; λαις, λέγων, " · ΄ Ωμοιώθη ή βασιλεία των οὐρανων ἀνθρώπω 2 Αρος. xix. 7, βασιλεί. ὄστις ἐποίησε γάμους τῷ υἰῷ αὐτοῦ καὶ ἀπέστειλε 8 τούς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, και ουκ ήθελον έλθειν. Πάλιν ἀπέστειλεν άλλους δούλους. 4 λέγων, Είπατε τοίς κεκλημένοις, Ίδου, το ἄριστόν μου ήτοίμασα, οι ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα έτοιμα δεύτε εἰς τοὺς γάμους. Οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπηλθον. 5 ό μεν είς τον ίδιον άγρον, ό δε είς την εμπορίαν αὐτοῦ οί 6 δέ λοιποί κρατήσαντες τούς δούλους αὐτοῦ, ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 'Ακούσας δὲ ὁ βασιλεὺς ὡργίσθη, καὶ πέμψας τὰ τ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσε τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησε. Τότε λέγει τοις δούλοις αὐτοῦ, 'Ο 8 μεν γάμος ετοιμός εστιν, οί δε κεκλημένοι οὐκ ήσαν άξιοι. πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἄν εὕ- 9 ρητε, καλέσατε είς τους γάμους. Καὶ έξελθόντες οἱ δοῦλοι 10 έκεινοι είς τὰς ὁδοὺς, συνήγαγον πάντας ὅσους εὐρον, πονηρούς • Apoc. iii. 4; τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. • εἰσελθών 11

et xvi. 15; δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους, είδεν ἐκεῖ ἄνθρωet xix. 8. που οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου καὶ λέγει αὐτῷ, Έταῖρε, 12 πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη. 18 t viii. 12: ^ετότε είπεν ὁ βασιλεύς τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας et xiii. 42; καὶ χειρας, άρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε είς τὸ σκότος τὸ έξώet xxv. 30. τερου έκει έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων.

" xx. 16. υπολλοί γάρ είσι κλητοί, όλύγοι δὲ ἐκλεκτοί."

*Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον Ελαβον ὅπως 15 * Mar.xii.13: Lu. xx. 20. αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγω, καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῶ τοὺς 16 μαθητάς αὐτῶν μετά τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, " Διδάσκαλε,

CHAP. XXII. 2. yauous. A marriage feast. So Arrian, & be kal yapous enolycer er Zovoois δαυτοῦ τε καὶ τῶν ἐταἰρων. Exped. Alex. vi. 4.
 6. See Raphel, Elsner. Christ is said to be wedded to the church in Eph. v. 23, &c.

3. τοὺς δουλοὺς αὐτοῦ are the apostles and preachers of the gospel.

Ibid. τους κεκλημένους answers to the persons who hear the gospel preached: whether they accept the terms of it, depends upon themselves. See xx. 16. The men in the parable had received one invitation (τους κεκλημένους), and persons were now sent to see whether they would accept it (καλέσαι).
4. τεθυμένα. Elsner understands this lite-

rally of sacrifices performed at weddings: but it probably means merely killed for the feast. Wolfing

9. διεξόδους τῶν ὁδῶν probably means the

places where one street passes into another, and where there is more likely to be an assemblage of people.

11. ἔνδυμα γάμου represents a life and conduct suitable to a person who professes to believe in Christ. It is said that garments were distributed to the guests as they entered; so that allusion may be made to the assistance of the Holy Spirit, which is given to every Chris-

12. ἐφιμώθη, from φίμος, capistrum. Josephus uses the same metaphor, δ μέν πεφίμωτο τοις ιμέροις. De Bel. Jud. i. 22. 3.

13. σκότος. See viii, 12.

14. See xx. 16. It will be observed, that the man was not chosen, because he had not a wedding garment; but it was his own fault that he had not.
16. Ἡρωδιανῶν. There have been many

οίδαμεν ότι άληθης εί, και την όδον του Θεού εν άληθεία διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενὸς, οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσω-17 που ανθρώπων. είπε οδυ ήμευ, τί σοι δοκεί; έξεστι δούναι κήν-18 σον Καίσαρι, ή ού ;" Γνούς δὲ ὁ Ἰησούς τὴν πονηρίαν αὐτῶν 19 είπε, "Τί με πειράζετε, υποκριταί; επιδείξατε μοι το νόμισμα 20 τοῦ κήνσου." Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. καὶ λέγει 21 αὐτοῖς, "Τίνος ή εἰκὼν αὕτη καὶ ή ἐπυγραφή;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Καίσαρος." Τότε λέγει αὐτοῖς, "Υ Απόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος, τ Bom.xiii.7. 22 Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ, τῷ Θεῷ." Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπηλθον. 23 * Έν ἐκείνη τῆ ἡμέρα προσήλθον αὐτῷ Σαδδουκαίοι, οἱ λέ- : Mar.xii.18; γουτες μή είναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγουτες, Αει xxiii. 8, 24 " Διδάσκαλε, Μωσής είπεν, ' a 'Εάν τις ἀποθάνη, μὴ ἔχων τέκνα, . Deat. xxv. έπυγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀνα-25 στήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.' 'Ησαν δὲ παρ' ἡμιν ἐπτὰ άδελφοί και ο πρώτος γαμήσας ετελεύτησε και μη έχων σπέρ-26 μα, άφηκε την γυναϊκα αὐτοῦ τῷ άδελφῷ αὐτοῦ. ὁμοίως καὶ ὁ 27 δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἔως τῶν ἐπτά. ὕστερον δὲ πάντων ἀπέ-28 θανε καὶ ή γυνή. ἐν τῆ οὖν ἀναστάσει, τίνος τῶν ἐπτὰ ἔσται 29 γυνή; πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν." Αποκριθείς δὲ δ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "Πλανᾶσθε, μη εἰδότες τὰς γραφὰς, μηδὲ τὴν 30 δύναμιν τοῦ Θεοῦ. ἐν γὰρ τῆ ἀναστάσει οὕτε γαμοῦσιν, οὕτε 31 έκγαμίζονται, άλλ' ώς άγγελοι τοῦ Θεοῦ εν οὐρανῷ εἰσι. περί δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ἡηθὲν ὑμῖν ὑπὸ 32 τοῦ Θεοῦ, λέγοντος, ' b 'Εγώ εἰμι ὁ Θεὸς 'Αβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς » Exod. iii. Ίσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς Θεὸς νεκρῶν, 6, 15, 16; Ματ. xii, 26; ε3 άλλα ζώντων." 'Και ακούσαντες οι όχλοι εξεπλήσσοντο επί Lu. xx. 37; Αct. vii. 32 τη διδαχή αὐτοῦ. ⁴Οί δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσε τοὺς Σαδδουκαίους, ^{ο τἰι. 28}. 85 συνήχθησαν έπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ ἐπηρώτησεν εἶς ἐξ αὐτῶν νομικὸς, La. x. 25; 36 πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων, " Διδάσκαλε, ποία ἐντολή μεγάλη

discussions concerning the meaning of this term, for which see Wolfius: but it seems to have been forgotten that Herod Antipas was now in Jerusalem, Luke xxiii. 7, and it may merely mean the persons who came with him. They would have been likely to ask this question about the tribute on account of Judas of Galilee, who had resisted the payment of it. See Acts v. 37. The word may have the same meaning in Mark iii. 6.

Ibid. ἐν ἀληθεία, really, indeed. Palairet. 17. This was the great grievance. Judas of Galilee (who is mentioned Acts v. 37.) raised a sedition, κακίζων, εί φόρον τε 'Ρωμαίοις τελείν ὑπομέρουσι, και μετά τον Θεον οίσουσι θνητούς Secretras. Josephus, De Bel. Jud. ii. 8. 1.

18. Ti me weipdiere; The persons who asked the question consisted of Pharisees and Herodians: the former would have condemned him, if he had answered in the affirmative: the latter

if he had answered in the negative.
21. We read in the Talmud, "Ubicunque numisma regis alicujus obtinet, illic incolæ regem istum pro domino agnoscunt."

24. The precept in Deut. xxv. 5, only applied to an eldest son dying without issue. See xiv. 4. 31. This argument was brought from the Pentateuch, because the Sadducees did not acknowledge any other books of the Old Testa-

33. ol δχλοι. The Sadducees were mostly of the wealthier classes. The Pharisees were most popular with the lower orders.

34. ἐπὶ τὸ αὐτὸ is always said of persons meeting together in the same place. See Luke xvii. 35; Acts i. 15; ii. 1, 44; iii. 1; iv. 26.

35. νομικός. Mark calls him γραμματεύς. xii. 28. See Matt. v. 20.

• Deut. vi. 5; ἐν τῶ νόμω; " • Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, " ᾿Αγαπήσεις Κύριον 87 τὸν Θεόν σου, ἐν ὅλη τῆ καρδία σου, καὶ ἐν ὅλη τῆ ψυχῆ σου, καὶ ἐν ὅλη τῆ διανοία σου. αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. 88 ¹ Lov.xix.18; ¹Δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῆ, 'Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ώς σεαυ- 89 Mar. xii. 31; I.n. x. 27: τόν. ⁸έν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφή- 40 Bom. xiii. 9; ται κρέμανται." Gal. v. 14; 1 Tim. i. 5: h Συνηγμένων δè των Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ 41 Jac. ii. 6. Ίησοῦς, λέγων, "Τί ὑμιν δοκεί περί του Χριστου; τίνος υίός 42 g vii. 12. h Mar. xii. έστι ;" Λέγουσιν αὐτῷ "Τοῦ Δαβίδ." Λέγει αὐτοῖς, "Πῶς 48 35 ; Lu. xx. ουν - Δαβίδ εν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεί; λέγων, ' Είπεν 44 i Ps. ex. 1; ο Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἄν θῶ 1 Cor. xv. 15; τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου.' Εἰ οὖν Δαβὶδ 45 et z. 12, 13. καλεί αὐτὸν κύριον, πως υίὸς αὐτοῦ ἐστι;" Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο 46 αὐτῶ ἀποκριθήναι λόγον οὐδὲ ἐτόλμησέ τις ἀπ' ἐκείνης τής ήμέρας ἐπερωτήσαι αὐτὸν οὐκέτι.

k Nehem. viii. 4.

ΤΟΤΕ ο Ίησους ελάλησε τοις όχλοις και τοις μαθηταίς 23 αὐτοῦ, κλέγων, " Ἐπὶ τῆς Μωσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμ- 2 ματείς καὶ οἱ Φαρισαίοι πάντα οὖν, ὅσα αν εἴπωσιν ὑμιν τηρείν, ε τηρείτε καὶ ποιείτε κατά δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιείτε λέγουσι

1 Lu. xi. 46; γάρ, καὶ οὐ ποιοῦσι. 1δεσμεύουσι γάρ φορτία βαρέα καὶ δυσβάσ- 4 Act. xv. 10; Gal. vi. 13. τακτα, καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων τῷ δὲ δακτύλω αυτών ου θέλουσι κινήσαι αυτά. "πάντα δὲ τὰ ἔργα 5 Νυπ. 27. 38; αὐτῶν ποιοῦσι πρὸς τὸ θεαθήναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσι Deut. vi. 8; δε τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσι τὰ κράσπεδα τῶν ■ Mar.xii.88; ίματίων αὐτῶν· □φιλοῦσί τε τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, 6 καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασ- 7 et. xx. 46 ; 8 Joh. ver. 9. μούς έν ταις άγοραις, και καλείσθαι ύπο των άνθρώπων, ραββί,

• Jac. III. 1. ραββί. ύμεις δὲ μὴ κληθήτε, ραββί °είς γάρ ἐστιν ύμῶν ὁ 8 » Μω. i. 6. καθηγητής, ὁ Χριστός πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. »καὶ 9 πατέρα μη καλέσητε ύμων ἐπὶ της γης: είς γάρ ἐστιν ὁ πατηρ ύμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μηδὲ κληθητε καθηγηταί εἶς γὰρ 10

9 xx. 26, 27. ύμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής, ὁ Χριστός. 9ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται 11

39. We perhaps ought to read δευτέρα δμοία αδτη.

40. κρέμανται. So Plutarch, speaking of the sayings, γνώθι σεαυτόν and μηδέν άγαν, says, έκ τούτων γαρ ήρτηται τα λοιπά πάντα. Consol. ad Apol. p. 116.

43. For the application of Psalm cx. to Christ, see Wolfius. Mark writes ἐν πνεύματι ἀγίφ. xii. 36.

44. Kiows in the Hebrew is Jehovah, but not

киріф. Снар. XXIII. 3. таута воа, i. e. all the things which they tell you while they are deliver-ing the law of Moses. Schmidius, Wolfius.

4. φορτία. The numerous ceremonies which the Pharisees enjoined upon the strength of pretended traditions. See Acts xv. 10.

δ. φυλακτήρια. The Jews were commanded

to wear fringes in the borders of their garments. Numb. xv. 38. The following texts were worn by them on the forehead and left arm, and in the borders of their garments: Exod. xiii. 3-16; Deut. vi. 5-9; xi. 13-21. "Dicta sunt Græce φυλακτήρια, i. e. observatoria, eo quod essent memorativa Legia: ac conservatoria etiam fortassis dicta, eo quod vim quandam habere existimarentur ad fugandos dæmonas." Lightfoot. See Fulleri Miscell Sacr. v. 7. Wolfius.

6. πρωτοκλισίαν. "Εν τε τοις συλλόγοις τον πρώτον ένεμε τόπον, και παρά τας έστιάσεις προκατακλίνων έξηπάτα." Josephus, Antiq. xv. 2. 4.

8. δ Χριστδs is probably an interpolation. 9. Call no one among you father upon earth, Clarke: or rather, Call no one father among yourselves upon earth.

12 ύμων διάκονος, "όστις δε ύνωσει εαυτόν, ταπεινωθήσεται καὶ - La. xiv. 11; et zviii. 14; Job zzii. 29; οστις ταπεινώσει έαυτον, ύλουθήσεται. " • Οὐαὶ ὑμιν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαίοι, ὑποκριταὶ, ὅτι κατ- Prov. xxix. 28; Jac.iv.6; εσθίετε τὰς οἰκίας τῶν γηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευγό- 1 Pet v. 8. 14 μενοι διά τοῦτο λήθεσθε περισσότερον κρίμα. t Οὐαὶ δὲ ὑμῶν, La. xx. 47. γραμματείς και Φαρισαίοι, υποκριταί, ότι κλείετε την βασιλείαν : Lu. zi. 52. τών οὐρανών ἔμπροσθεν τών ἀνθρώπων ύμεις γὰρ οὐκ εἰσέρ-15 γεσθε, οὐδε τοὺς εἰσεργομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματείς καὶ Φαρισαίοι, ὑποκριταὶ, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηράν, ποιῆσαι ένα προσήλυτον, καὶ δταν γένηται, 16 ποιείτε αὐτὸν υίὸν γεέννης διπλότερον ύμῶν. "Οὐαὶ ὑμῖν, ὁδη- * * 14: γολ τυφλολ, οἱ λέγοντες, Ος αν ομόση ἐν τῶ ναῶ, οὐδέν ἐστιν 17 δς δ' αν δμόση έν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. μωροί καὶ τυφλοί τίς γαρ μείζων έστιν, ο χρυσός, ή ο ναός ο ώγιάζων τον 18 χρυσόν ; καὶ, Ος ἐὰν ὀμόση ἐν τῷ θυσιαστηρίφ, οὐδέν ἐστιν 19 δς δ' αν όμόση έν τῷ δώρφ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. * μωροί καὶ * Exod. τυφλοί· τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον, ἡ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἀγιάζον xxix. 37. 20 το δώρον; ο οὐν ομόσας εν τφ θυσιαστηρίφ, ομνύει εν αὐτφ 21 καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ Τκαὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει τ 1 Reg. 22 ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικοῦντι αὐτόν καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐ- 3 Par. vi. 2. ρανώ, όμνύει εν τώ θρόνω τοῦ Θεοῦ, καὶ εν τώ καθημένω επάνω * 7.84. αὐτοῦ. " • Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φασισαῖοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἀπο- • Lu. xi. 42. δεκατούτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον καὶ τὴν 24 πίστιν ταθτα έδει ποιήσαι, κάκεινα μή άφιέναι. 'Οδηγοί τυφλοί, οι διϋλίζοντες τον κώνωπα, την δε κάμηλον καταπίνοντες. ρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ Mar. vii. 4. 26 γέμουσιν έξ άρπαγής καὶ ἀκρασίας. Φαρισαίε τυφλέ, καθάρισον πρώτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος. ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν καθαρόν.

" Coval ύμιν, γραμματείς και Φαρισαίοι, ύποκριται, ότι « Lu. xi. 44.

παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μεν φαίνονται

13. naveotiere. So Homer, Od. B'. 237. after

κατέδουσι βιαίως Ο**ϊκον 'Οδυσ**σήος.

It means that they took the money of the widows, and so at length deprived them of their houses.

Ibid. και προφάσει, idque, pro και ταῦτα προφάσει κ. τ. λ. Palairet.

15. υίδν γέεννης. See note at 2 Thess. ii. 3. 23. κρίσω, έλεον, πίστιν, What doth the Lord require of thee, but to do justly, (κρίσω,) and to love mercy, (έλεον,) and to walk humbly with thy God? (πίστω.) Micah vi. 8.

24. The Jews were forbidden to eat whatever had not fins and scales in the water; and in

after times they disputed whether this applied to the animalculæ which might be in any liquid. Our Saviour perhaps alluded to such scrupulous persons. It was decided that the prohibition did not extend to such cases. Maimon. De Cib. Vet. § 17. 20.

25. γέμουσιν εξ άρπαγης. They are filled by extortion.

Ibid. ἀκρασίαs. The reading is probably αδικίαs.

27. τάφοις κεκονιαμένοις. The tombs were whitewashed, that persons might be aware of them, and not incur pollution from touching them. Lightfoot. See Luke xi. 44.

ώραιοι, έσωθεν δε γέμουσιν όστέων νεκρών και πάσης άκαθαρσίας. οὕτω καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις 28 4 Lu. xi. 47. δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 4 Οὐαὶ 29 ύμιν, γραμματείς καὶ Φαρισαίοι, ύποκριταλ, ότι οἰκοδομείτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων. και λέγετε, Εί ημεν εν ταις ημέραις των πατέρων ημών, ούκ αν 80 ημεν κοινωνοί αὐτῶν ἐν τῷ αἴματι τῶν προφητῶν. ὥστε μαρτυ- 31 ρείτε έαυτοίς, ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας καὶ ύμεις πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. "ὄφεις, 32 • iii. 7. γεννήματα έχιδνών, πώς φύγητε άπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης; 33 ι Lu. xi. 49; Διὰ τοῦτο, ἰδοῦ, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ 81 σοφούς καὶ γραμματείς καὶ έξ αὐτών ἀποκτενείτε καὶ σταυρώet xxii. 19 ^{2 Cor. xi. 24,} σετε, καὶ έξ αὐτῶν μαστυγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν, καὶ s Gen. iv. 8; διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν εὅπως ἔλθη ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἰμα 85 δίκαιον, ἐκχυνόμενον ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ αἵματος "Αβελ τοῦ δικαίου, εως τοῦ αίματος Ζαγαρίου υίοῦ Βαραγίου, δυ εφονεύσατε μεταξύ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. άμην λέγω ύμιν, ήξει 86 h Lu.xiii.34: ταῦτα πάντα ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. h'Ιερουσαλὴμ, 'Ιερου- 37 σαλημ, ή ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς άπεσταλμένους πρός αὐτὴν, ποσάκις ήθέλησα ἐπισυναγαγείν τὰ τέκνα σου, δυ τρόπου ἐπισυνάγει ὅρυις τὰ νοσσία ἐαυτῆς ύπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ήθελήσατε; ἰδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ 38 οίκος ύμων έρημος. 'λέγω γάρ ύμιν, Ού μή με ίδητε ἀπ' ἄρτι, 89 i xxi. 9: Ps. 118, 26. έως αν είπητε, Εύλογημένος ὁ έρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου." κΑΙ έξελθων ο Ίησους επορεύετο από του ίερου και προσήλ- 24 k Mar. xiii.1; Lu. xxi. 5. θον οι μαθηταί αὐτοῦ ἐπιδείξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ίεροῦ.

32. What was wanting in your fathers to make their wickedness complete, that fill ye up. He probably alluded to his own crucifixion.

33. φύγητε ἀπό. 'Αποφυγεῖν is a common term for acquittat in judicial processes. Raphel. 34. Διᾶ τοῦτο. The thing being so.

Ibid. εγώ ἀποστέλλω. În Luke xi. 49. we read διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, 'Αποστέλῶ κ. τ. λ. Jesus therefore was the Wisdom of God.

Ibid. και σοφούς και γραμματείς. In Luke zi. 49. we read και άποστόλους.

35. Zaxaplov. Zacharias, one of the twelve minor prophets, was son of Berechiah: (Zech. i. 1.) but we know nothing of his death. Some of the Fathers considered him to be intended. (Origen, vol. iii. p. 781, Athanasius, p. 1194, Epiphanius, p. 281.) In 2 Chron. xxiv. 20, &c. we read of Zechariah a priest being killed in the court of the temple; but he was son of Jehoiada. A tradition has been preserved, that it was the father of John the Baptist, who was killed at the time of the murder of the Innocents, (Origen, vol. iii. p. 845, Petrus Alex. apud Ret. Sacr. vol. iii. p. 341, 2, Theophylact.) Krebsius, Const. L'Empereur. Hug thinks

that Jesus spoke prophetically of Zacharias, who is said by Josephus to have been viòs Bapoóχου, and to have been killed ἐν μέσφ τῷ lepῷ. (De Bel. Jud. iv. 5. 4.) This happened A.D. 67. Perhaps S. Matthew's Gospel was published about that time. See Glassius, Philol. Sacr. i. p. 109, L. de Dieu ad l., Wolfius.

37. ποσάκις ἡθέλησα; This seems an express declaration of the preexistence and divinity of Christ. He would not have spoken thus of his personal preaching during the short time of his being on earth; and all the former attempts to reclaim the Jews, by sending to them prophets, were made by God: but Jesus says that they were made by himself.

Ibid. καὶ οὐκ ἡθελήσατε. We may observe the change of number. The apostrophe is made to Jerusalem, the guilt is attributed to the people.

39. ἀπ' ἄρτι, after this present festival. Mede. It probably means, The time is soon coming, when you will not see me any more: nor will you see me at all, unless you acknowledge me to be the Messiah.

CHAP. XXIV. 1. of μαθηταί. Mark says one of the disciples, xiii. 1. He perhaps made

2 ο δε Ίπσους είπεν αὐτοις, "Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα: ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ¹οὐ μὴ ἀφεθῆ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, δς οὐ μὴ καταλυ- ι Lu. xix. 44. 3 θήσεται." Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὅρους τῶν ἐλαιῶν, προσήλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ιδίαν, λέγοντες, "Εἰπὲ ἡμιν, πότε ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ 4 της συντελείας του αιώνος;" " Καὶ ἀποκριθείς ὁ Ἰησους είπεν " Mar.xiii.5; Ερλ. τ. 6; 5 αὐτοῖς, "Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήση, πολλοί γὰρ ἐλεύσονται Col. ij. 8: ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός καὶ πολλοὺς 3 Thoss. ii. 3. 6 πλανήσουσι. Μελλήσετε δε ακούειν πολέμους και ακοάς πολέμων. δράτε, μη θροείσθε δεί γαρ πάντα γενέσθαι. άλλ' ούπω τ έστι το τέλος. Έγερθήσεται γαρ έθνος έπι έθνος, και βασιλεία έπλ βασιλείαν καλ έσονται λιμολ καλ λοιμολ καλ σεισμολ κατά 8 τόπους. πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ώδίνων. Τότε παραδώσουσιν • 1.17; 9 ύμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς καὶ ἔσεσθε μισούμενοι Lu. xxi. 12; 10 ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. καὶ τότε σκανδαλισ- et xτί. 3. θήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσι, καὶ μισήσουσιν 11 άλλήλους καὶ πολλοὶ ψευδοπροφήται έγερθήσονται, καὶ πλανή-12 σουσι πολλούς καὶ διὰ τὸ πληθυνθήναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσε-18 ται ή αγάπη των πολλων ο δε ύπομείνας είς τέλος, ούτος 14 σωθήσεται. καλ κηρυγθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας

the observation in consequence of what Jesus had said, xxiii. 38.

1. olnosouds. See note at Mark xiii. 1.

2. Josephus writes thus: Κελεύει Καῖσαρ τήν τε πόλιν ἄπασαν καὶ τὸν νεὰν κατασκάπτειν Τὸν δ΄ ἄλλον ἄπαντα τῆς πόλεως περίβολον οδτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὰ πώποτ' οἰκηθῆναι πίστ.ν ὰν ἔτι παρασχεῖν τοῖς προσελεθοῦσιν. De Bel. Jud. vii. 1. 1. — τὸν ναὸν τὸν ἄγιον οδτως ἀνοσίως ἐξορωρυγμένον. vii. 8. 7. p. 430. The Talmud speaks of T. Rufus ploughing up the foundations of the temple. Lightfoot.

3. ex τοῦ δρους. Mark writes els τὸ δρος, xiii. 3, which seems to mean facing the mount.

Ibid. The disciples evidently considered the coming of Christ and the end of the world to be contemporaneous: but they meant by the coming of Christ, his coming as a king to take vengeance on his enemies. Our Saviour did not at present entirely undeceive them; and the two points embraced in their question may furnish a clue to our Saviour's answer, who appears to connect the destruction of Jerusalem with the end of the world. Mark specifies Peter, James, John, and Andrew, xiii. S. For alieror see Tit. i. 2.

6. τὸ τέλος. This is said in allusion to the question of the disciples in ver. 3. See also ver.
 14. It perhaps refers to the end of the Jewish war, and the end of the world. See ver. 8.

7. λιμοί. Such was that in the reign of Claudius, predicted by Agabus, Acts xi. 28. Josephus writes, 'Αναιρούμενος δὲ ὁ Νίγερ τιμωpebs 'Ρωμαίους αὐτοῖς ἐπηράσατο, λιμόν τε καὶ λοιμὸν ἐπὶ τῷ πολέμφ, καὶ πρὸς ἄπασ: τὰς ἀλλή-

λων χείρας. & δη πάντα κατά τῶν ἀσεβῶν ἐκύρωσεν ὁ Θεός. De Bel. Jud. iv. 6. 1.— κατακαῆναι δὲ πλην ὁλίγου πάντα τὸν σῖτον, δς ἀν αὐτοῖς οὐκ ἐπ' ὁλίγα διήρκεσεν ἔτη πολιορκουμένοις. λιμῷ γοῦν ἐάλωσαν. v. 1. 4.— καὶ σπάνει τῶν ἐπετηδείων ήδη διελύοντο πολλοί. v. 8. 2. See also v. 10. 2; v. 12. 3; vi. 3. 3.

Ibid. λοιμοί. — δοτε τὸ μὲν πρώτον αὐτοῖς τὴν στενοχωρίαν γενέσθαι λοιμώδη φθοράν, αδθις δὲ καὶ λιμὸν ὡκύτερον, vi. 9. 3.

δὲ καὶ λιμον ἀκύτερον. vi. 9. 3. Ibid. σεισμοί. See Tacitus, Annal. xiv. 27; xv. 22, Sueton. Galba 18, Philostr. Vit. Apol. iv. 34.

8. & ores are perturbationes animi, cruciatus et dolores gravissimi. Keuchenius.

10. σκανδαλισθήσονται. Many will take offence at Christianity on account of the troubles which it brings upon its professors.

11. Josephus, speaking of the great slaughter after the burning of the temple, says, τούτοις αίτιος τῆς ἀπωλείας ψευδοπροφήτης τις κατέστη, κατ' ἐκείνην κηρύξας τὴν ἡμέραν τοῖς ἐπὶ τῆς πόλεως, ὡς ὁ Θεὸς ἐπὶ τὸ ἰερὸν ἀναβῆναι κελεύει, δεξομένους τὰ σημεῖα τῆς σωτηρίας. Πολλοὶ δ΄ ἤσαν ἐγκάθετοι παρὰ τῶν τυράννων τότε πρὸς τὸν δῆμον προφῆται, προσμένειν τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν καταγγέλλοντες. De Bel. Jud. vi. 5. 2.

18. σωθήσεται perhaps refers to being saved from the destruction of Jerusalem, and to final salvation.

14. Compare Rom x. 18; Col. i. 6. 23. From which it appears that the apostles spoke of the gospel being preached throughout the world some years before the destruction of Jerusalem. For olsoysém see Luke iv. 5.

έν όλη τη οἰκουμένη, είς μαρτύριον πάσι τοις έθνεσι. και τότε ηξει τὸ τέλος. "Όταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα της ἐρημώσεως, 15 o Mar. ziii. 14; Lu. τὸ ἡηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστὰς ἐν τόπω ἀγίω (ὁ xxi. 20; Dan. ix. 27: άναγινώσκων νοείτω) τότε οἱ ἐν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ 16 et. xii. 11. όρη δ έπλ τοῦ δώματος, μη καταβαινέτω άραί τι έκ τῆς οἰκίας 17 αὐτοῦ καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ, μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἄραι τὰ 18 ίματια αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζού- 19 P Act. i. 12. σαις έν έκείναις ταις ημέραις. Ρπροσεύχεσθε δὲ ίνα μη γένηται 20 q Dan. xii. 1. ή φυγή ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ ἐν σαββάτω. q εσται γὰρ τότε 21 θλίψις μεγάλη, οία οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχής κόσμου ἔως τοῦ νῦν, οὐδ' οὐ μὴ γένηται. καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, 22 ουκ αν εσώθη πασα σάρξ δια δε τους εκλεκτους κολοβωθήσον-·Mar.xiii.21; ται αι ἡμέραι ἐκείναι. · Τότε ἐάν τις ὑμίν εἴπη, Ἰδοὺ, ὧδε ὁ 23 Lu. xvii. 23; Χριστὸς, ἡ ώδε, μὴ πιστεύσητε. " Έγερθήσονται γὰρ ψευδό- 24 χριστοι καὶ ψευδοπροφήται, καὶ δώσουσι σημεῖα μεγάλα καὶ · Mar. ziii. 44 τέρατα, ώστε πλανήσαι, εί δυνατον, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἰδοὺ, 25 προείρηκα ύμιν. έαν οθν είπωσιν ύμιν, Ίδου, έν τη έρήμω έστι, 26 μη εξέλθητε 'Ιδού, εν τοις ταμείοις, μη πιστεύσητε. ώσπερ 27 γάρ ή ἀστραπή εξέρχεται ἀπὸ ἀνατολών καὶ φαίνεται εως

15. ξρημάσεως. Josephus uses ξρημία to express the calamity which befel Jerusalem. De Bel. Jud. vi. 5. 3. and again, ἀλοῦσα δὲ καὶ πρότερον πεντάκις, τοῦτο δεύτερον ἡρημώθη. vi. 10. The abomination was the Roman army. Krebsius, Wolfius. Compare Luke xxi. 20.

Ibid. ἐστὰς is probably neuter, ἐστακὸς, ἐσ-

Ibid. ἐστὰν is probably neuter, ἐστακὸς, ἐσταὸς, ἐστὰν, and so will agree with βδέλυγμα.
Hombergius, taking it for the masculine, would
connect it with ἀναγινώσκων. There is good
authority for reading ἐστὸς, as in Mark xiii. 14.

authority for reading έστδς, as in Mark xiii. 14. Ibid. ἐν τόπφ ἀγίφ. Josephus writes, Ἦν γὰρ δή τις παλαιδε λόγος ἀνδρῶν, ἔνθα τότε τὴν πόλιν ἀλώσσσθαι καὶ καταφλεγήσσσθαι, τὰ ἄγια νόμφ πολέμου στάσις ἐὰν κατασκήψη, καὶ χεῦρες οίκεῖαι προμιάνωσι τὸ τοῦ Θεοῦ τέμενος. De Bel. Jud. iv. 6.3. The Jews applied this prophecy to the profanstion of the temple by Antiochus Ερίρhanes: τὸ ἀγίασμα αὐτῆς ἡρημώθη ὡς ἔρημος. 1 Μας. i. 39. ἀκοδόμησων βδέλνγμα ἐρημώσσως ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον. ib. 54.

Ibid. & draywworker. Our Saviour would hardly have spoken of a person reading his prophecy. It might be thought that these three words were inserted by S. Matthew; in which case we might also infer, that he published his Gospel during the siege. Outhovius, Hug. The same words, however, are used by Mark xiii. 14, and our Saviour may have alluded to persons reading the prophecy of Daniel. See Dan. ix. 27; xi. 31; xii. 11. but particularly the first. 16. Many persons wished to quit Jerusalem

16. Many persons wished to quit Jerusalem during the siege, but the zealots would not suffer them. Some however succeeded, and were allowed by Titus to escape. Josephus, De Bel. Jud. v. 10. 1. Epiphanius says, that the Christians were warned by an angel to quit

Jerusalem, and went to Pella. vol. ii. p. 171. See Baierus De Migratione Christianorum in Pellam.

17. The reading is probably τὰ ἐκ τῆς οἰκίας.
21. Josephus, speaking of the destruction of Jerusalem, says, τὰ πάντων ἀτ αιῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ Ἰουδαίων, ἡττᾶσθαί μοι δοκεῖ κατὰ σύγκρισιν. De Bel. Jud. i. proem. 4. μήτε πόλιν ἄλλην τοιαῦτα πεπουθέναι, μήτε γενέαν ἐξ αιῶνος γεγονέναι κακίας γονιμωτέραν. ibid. v. 10. 5.

22. οδ — πασα. See xii. 25.

Ibid. ἐκλεκτούς. See xx. 16. It here perhaps means the Christians, as ἐκλογὴ in Rom. xi. 7.

24—26. ΟΙ δε γόητες και άπατεωνες άνθρωποι τον όχλον έπειθον αυτοῖς εἰς την ερημίαν έπεσθαι, δείξειν γὰρ έφασαν εναργή πέρατα και σημεῖα κατά την τοῦ Θεοῦ πρόνοιαν γενόμενα και πολλοί πεισθέντες τῆς άφροσύνης τιμωρίας ὑπέσχον. Josephus, Απίις, xx. 8. 6. He also speaks of persons ἀπατηθέντας ὑπό τινος ἀνθρώπου γόητος, σωτηρίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλομένου και παύλαν κακῶν, εἰ βουληθεῖεν ἔπεσθαι μέχρι τῆς ἐρημίας

abro. ibid. 10.

27. This was unintelligible then to the disciples, who expected Jesus to return soon in visible pomp and glory: but he himself knew that he should not return till the day of judgment; and he therefore says, Think nothing of these impostors who pretend to be the Christ: he will never come again, till he come suddenly to judge the world. He then makes the secondary application of the prophecy to the destruction of Jerusalem: Christ will return to punish the Jews as swift as the lightning, or as eagles darting upon their prey.

δυσμών, οξιτως έσται καλ ή παρουσία του υίου του ανθρώπου. 28 'ὅπου γὰο ἐὰν ἢ τὸ πτώμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. "Εὐ- ' Ιοδ θέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθή- La. 17. 37: σεται, καὶ ή σελήνη οὐ δώσει το φέγγος αὐτης, καὶ οἱ ἀστέρες xiii. 24: πεσούνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σα- La. xxi. 25; 80 λευθήσονται. *καὶ τότε φανήσεται τὸ σημείον τοῦ υίοῦ τοῦ xxxii. 7: ανθρώπου εν τῷ οὐρανῷ καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ Joel ii. 31: τής γής, καὶ δψονται τον υίον τοῦ ἀνθρώπου, ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν Act. ii. 20. 81 νεφελών του ουρανού μετά δυνάμεως και δόξης πολλής. Tκαι = Apoc. i. 7. αποστελεί τους αγγέλους αυτού μετα σάλπυγγος φωνής μεγάλης, 1 cor. xv. 82: καὶ ἐπισυνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, 1 Those. iv. άπ' ἄκρων οὐρανῶν ἔως ἄκρων αὐτῶν. "'Απὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αυτής γένηται άπαλος, και τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε 33 ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος τοὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, : المدر عند به المدرد ب 84 γινώσκετε ότι έγγύς έστιν έπὶ θύραις. «άμὴν λέγω ύμιν, οὐ μὴ «Mar. xiii. 85 παρέλθη ή γενεὰ αύτη, έως αν πάντα ταῦτα γένηται. b' Ο οὐρα- La. xxi. 82, νὸς καὶ ἡ γὴ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσι. 57, 18. 36 °Περί δε της ημέρας εκείνης και της ώρας οὐδείς οίδεν, οὐδε οί · Mar. xiii. 37 ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. Δ' Ωσπερ δὲ 31. αί ήμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἡ παρουσία τοῦ υἰοῦ τοῦ 26, 27; 1 Pet. iii. 20; 88 ἀνθρώπου. ὥσπερ γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ κατα- Gen. τί. κλυσμοῦ, τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, et vii. 5. 89 ἄγρι ἡς ἡμέρας εἰσῆλθε Νῶε εἰς τὴν κιβωτὸν, καὶ οὐκ ἔγνωσαν. έως ηλθεν ο κατακλυσμός και ηρεν απαντας, ούτως έσται και ή

40 " • Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ• ὁ εἶς παραλαμβάνεται, κεὶ • Lu. xτii.85.
41 ὁ εἶς ἀφίεται. δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλωνι· μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

28. τὸ πτῶμα probably refers to Jerusalem, oi ἀστοὶ to the Roman armies. Wolfius.

παρουσία τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

29. If we apply this to the destruction of Jerusalem, the sun, moon, and stars mean the whole Jewish polity: but if to the end of the world, the meaning is, that the world will then be destroyed. See 2 Pet. iii. 10.

30. 75 σημεῖον. Hippolytus, Cyril, Chrysostom, Augustin, Theophylact, &c. considered this sign to be a cross appearing in the heavens. Pfeiffier agreed with them. (Crit. Sacr.) But the sign of the Son of man probably meant merely the Son of man. See Mark xiii. 26; Luke xxi. 27.

Ibid. κόψονται. If there is allusion to Zech. xii. 12, καὶ κόψοται ἡ γῆ κατὰ φυλὰς φυλὰς, the land of Judæa seems alone to be intended.

81. If the whole of this prophecy had a double application, this passage would mean that after the destruction of Jerusalem the gospel would be preached to all nations. For dκ-λεκτούς, see xxiv. 22. Αγγάλους would therefore mean, in the one case, literally The angels;

in the other, the apostles and preachers of the gospel.

34. This shews plainly, that one application at least of the prophecy is to the destruction of Jerusalem.

36. keelens. But concerning that other day, about which you ask me, vis. the day of judgment.

Ibid. el µh is used for but in Luke iv. 26, 27. See Matt. xii. 4.

38. Now. The case of the flood is quoted, not so much on account of its suddenness, (for long notice was given to Noah, and by him to mankind,) but because the warning was not heeded. Compare Gen. vi. 3; 1 Pet. iii. 20.

40. παραλαμβάνεται — ἀφίεται. Perhaps allusion is still intended to the sudden approach of an hostile army: one will be taken prisoner, another will be suffered to escape. Elsner, Le Clerc, Schleusner.

41. That women ground at the mill, appears from Exod. xi. 5; Isaiah xlvii. 2. Elsner proves it also of the Lesbians and Athenians.

f xxv. 13; Mar. ziii. 33, 35. g 1 Thess.v.2 2 Pet. iii. 10 Lu. xii. 39; Apoc. iii. 3; et xvi. 14.

" Γρηγορείτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποία ὥρα ὁ κύριος ὑμῶν 42 έρχεται. Ε έκεινο δε γινώσκετε, ότι εί ήδει ο οικοδεσπότης ποία 43 φυλακή ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν αν, καὶ οὐκ αν εἴασε διορυγήναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοι- 44 μοι ότι ή ώρα οὐ δοκείτε, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔργεται. 1 Τίς 45 h Lu. xii. 42. ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, δν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ι Αρος. κτί. ἐν καιρῷ; ιμακάριος ὁ δοῦλος ἐκείνος, δν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ 46 εύρήσει ποιούντα ούτως. ' 'Αμήν λέγω ύμιν, ὅτι ἐπὶ πασι τοῖς 47 Lu. xxii. 29, υπάργουσιν αυτού καταστήσει αυτόν. 'Εαν δε είπη ο κακός 48 δούλος ἐκείνος ἐν τῆ καρδία αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου ἐλθείν,

k xxv. 21:

15.

1 viii. 13 : et ziii. 43; et xxv. 30.

καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν 49 μετά των μεθυόντων, ήξει ο κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρα 50 $\mathring{\eta}$ οὐ προσδοκ $\mathring{a}$, καὶ ἐν ὥρ $\mathring{a}$ η οὐ γινώσκ ϵ ι, ^{1} καὶ διχοτομήσ ϵ ι ^{51} αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει ἐκεῖ

έσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

"ΤΟΤΕ δμοιωθήσεται ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρ- 25 θένοις, αίτινες λαβούσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου, πέντε δὲ ησαν έξ αὐτῶν φρόνιμοι, καὶ αί 2 πέντε μωραί, αίτινες μωραί, λαβούσαι τὰς λαμπάδας ξαυτών, 8 οὐκ ἔλαβον μεθ ἐαυτῶν ἔλαιον αἱ δὲ Φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον 4 έν τοις άγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν. γρονίζοντος 5 δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. μέσης δὲ 6 νυκτός κραυγή γέγονεν, Ίδού, ὁ νυμφίος έρχεται, έξέρχεσθε είς απάντησιν αὐτοῦ. Τότε ηγέρθησαν πασαι αι παρθένοι εκειναι, 7 καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν. αἱ δὲ μωραὶ ταῖς Φρονί- 8 μοις είπου, Δότε ήμιν έκ τοῦ έλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ήμῶν σβέννυνται. 'Απεκρίθησαν δὲ ai φρόνιμοι, λέγουσαι, 9 Μήποτε οὐκ ἀρκέση ἡμιν καὶ ὑμιν πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς ■ Lu. xiii.25, τούς πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε ἐαυταῖς. Τ'Απερχομένων δὲ 10 αὐτῶν ἀγοράσαι, ἢλθεν ὁ νυμφίος καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ'

45. τροφήν may be understood of spiritual food, and the preachers of the gospel are alluded to. Ἐν καυρῷ is added, as meaning that the teacher should always be ready, and watch every opportunity.

46. ποιούντα οδτως. Preaching the gospel. 47. God will reward him as much as a master who promotes his servant to a post of honour in his household.

49. The reading is probably ἐσθίη δὲ καὶ πίνη.

51. διχοτομήσει. Beza, Casaubon, and Valckenser, considered this to mean, He shall separate him from the rest of the servants. But all the ancient versions interpret it literally, as did Boisius, Maius, Schmidius, &c. See Wolflus. What is added of ral to uspos R. T. A. seems rather to favour the former.

Ibid. ὁποκριτών. The warning is addressed

to teachers of the gospel: see ver. 45: and if they neglect their duty, though they really believed the gospel, they will have the same punishment as those who merely pretended to believe.

CHAP. XXV. 1. Tore. I conceive the meaning still to be, that at the destruction of Jerusalem there will be a marked difference between the Jews who have embraced the gospel and those who have not: though it may also allude to the distinction between the good and bad at the last day. All the Jews professed to be expecting their Messiah; but the wise among them embraced the gospel, and this was their protection, when he came to take vengeance on the nation.

2. We should probably read nal merre mapai.

3. αλτινες. Probably αl.
9. Μήποτε, i. e. δράτε μήποτε. Elsner, Alberti.

11 αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἄνοιξον 12 ήμεν. " Ο δε ἀποκριθείς είπεν, 'Αμήν λέγω ύμεν, οὐκ οίδα = τίι. 23: 13 ύμας. ° Γρηγορείτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν • xxiv. 42; ώραν, εν ή ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. 33, 35. " Ρ" Ωσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσε τοὺς ἰδίους La. xxi. 86; 15 δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· καὶ ῷ μὲν 1 Pet. v. 8; Αρος. xvi.18 έδωκε πέντε τάλαντα, ῷ δὲ δύο, ῷ δὲ ἐν, ἐκάστφ κατὰ τὴν ἰδίαν , Lu. xix. 12 16 δύναμιν και άπεδήμησεν εὐθέως, πορευθείς δε δ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, εἰργάσατο ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε 17 τάλαντα, ώσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο, ἐκέρδησε καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο. 18 ο δε τὸ εν λαβών, ἀπελθών ὤρυξεν ἐν τῆ γῆ, καὶ ἀπέκρυψε τὸ 19 ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν ἔρχεται ὁ 20 κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον. καὶ προσελθών ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβών, προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας 21 ίδε, άλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς. ٩ Εφη δὲ αὐτῷ ٩ **iv. 47; ο κύριος αὐτοῦ, Εὐ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ, ἐπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς, 50. έπλ πολλών σε καταστήσω είσελθε είς την γαράν τοῦ κυρίου 22 σου. Προσελθών δε καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβών είπε, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας ίδε, άλλα δύο τάλαντα εκέρδησα 23 ἐπὰ αὐτοῖς. "Εφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, έπὶ ὀλίγα ἢς πιστὸς, ἐπὶ πολλών σε καταστήσω· 24 είσελθε είς τὴν χαράν τοῦ κυρίου σου. Προσελθών δὲ καὶ ό τὸ εν τάλαντον είληφως είπε, Κύριε, έγνων σε ὅτι σκληρὸς εί ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ 25 διεσκόρπισας καὶ φοβηθείς, ἀπελθών ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου 26 εν τη γη ίδε, έχεις τὸ σόν. 'Αποκριθείς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ είπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρὲ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου 27 οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα; ἔδει οὖν σε βαλείν τὸ ἀργύριον μου τοίς τραπεζίταις καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκο-παντί δοθήσεται, καὶ περισσευθήσεται ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, et xix. 26.

10. γάμους. The marriage between Christ and his church may be said to have been finally completed, when God cast off the Jews, whom he had before addressed as his wife. Al ετοιμοι mean the Jews who had already embraced the gospel.

14. There is a similar parable in Luke xix.
11. This seems to apply particularly, if not exclusively, to the day of judgment. The man travelling into a far country is our Saviour, who, before his departure from earth, made known to mankind the terms of salvation.

21. xapdr. The allusion is to a feast or banquet, to which the faithful servant is here invited. Wolfius.

24. This is the argument of those who say that God requires too much: to which the answer is obvious, as in ver. 26, that this is a reason why we should increase our exertions.

26. Κοινωφελεις γάρ αι τοῦ πρώτου ἡγεμόνος δωρεαι, ας δίδωσιν ένίοις, ούχ ω έκεινοι λαβόντες ἀποκρύψωσιν ἡ καταχρήσωνται πρός ζημίαν έτέρων, άλλ ω είν είς μέσον προενεγκόντες ὅσπερ ἐν δημοθοινία, πάντας δσους οίδν τε καλέσωσιν ἐπὶ τὴν χρῆσιν καὶ ἀπόλαυσιν αὐτῶν. Philo Jud. vol. ii. p. 404.

27. τραπεζίταις, bankers; from τράπεζα, a table of accounts. See Luke xix. 23.

29. περισσευθήσεται. Abunde dabitur. Wolfius.

= vii. 23 ;

Ps. vi. 8.

καὶ δ ἔγει, ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. • Καὶ τὸν ἀγρεῖον δοῦλον ἐκ- 80 • viii. 12; Βάλλετε είς τὸ σκότος τὸ εξώτερον. εκεί έσται ὁ κλαυθμὸς καὶ et zzii. 13. δ βρυγμός των δδόντων.

" t" Όταν δὲ ἔλθη ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ δόξη αὐτοῦ, καὶ 81 t xvi. 27; Zach. xiv. 5; πάντες οἱ ἄγιοι ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου iv. 16; 2 Them. i. 7: δόξης αὐτοῦ, ακαὶ συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ 32 Juda ver.14; έθνη, καὶ ἀφοριεί αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμην ἀφ-Apoc. i. 7. * Rom. xiv. ορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα 33 10; 2 Cor. v. έκ δεξιών αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.

xx. 88; "Τότε έρει ὁ βασιλεύς τοις έκ δεξιών αὐτοῦ, Δεῦτε, οί εὐλο- 84 et xxxiv. 17, γημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν 90

Σ Esa. Ινίϊι.7; βασιλείαν ἀπὸ καταβολής κόσμου. Σ ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ 35 μοι φαγείν εδίψησα, καὶ εποτίσατε με ξένος ήμην, καὶ συνηzviii. 7: Eccl. vii. 39; γάγετε με γυμνὸς, καὶ περιεβάλετε με ἠσθένησα, καὶ ἐπ- 86 Jac. i. 27. εσκέψασθέ με εν φυλακή ήμην, καὶ ήλθετε πρός με. Τότε 37 άποκριθήσονται αὐτῶ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ είδομεν πεινώντα, καὶ εθρεψαμεν; ἡ διψώντα, καὶ εποτίσαμεν: πότε δέ σε είδομεν ξένον, καὶ συνηγάγομεν; ή γυμνὸν, καὶ 39 περιεβάλομεν; πότε δέ σε είδομεν ἀσθενῆ, ἡ ἐν Φυλακῆ, καὶ 89

ηλθομεν πρός σε: Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς, 40 7 Prov. xix. 17; Heb. vi. 10. ' Αμήν λέγω ύμιν, εφ' όσον εποιήσατε ενὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαγίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε.

" Τότε έρει και τοις έξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' έμου, οί 41 Lu. ziii. 27 ; κατηραμένοι, είς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλφ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γὰρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ 42 μοι φαγείν εδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με ξένος ήμην, καὶ οὐ 48 συνηγάγετε με γυμνός, και ου περιεβάλετε με άσθενής, και έν φυλακή, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ 44 καλ αὐτολ, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἴδομεν πεινῶντα, ἡ διψῶντα, η ξένον, η γυμνον, η ἀσθενη, η έν φυλακή, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, 'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' 45 όσον οὐκ ἐποιήσατε ένὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποι-

* Joh. v. 29; ήσατε. * Καὶ ἀπελεύσονται οὐτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον οἱ δὲ 46 Dan. zii. 2, δίκαιοι είς ζωήν αἰώνιον."

δ ΚΑΙ εγένετο ότε ετέλεσεν ο Ίησους πάντας τους λόγους 26 b Mar. ziv.1; Lu. xxii. 1. τούτους, είπε τοις μαθηταις αὐτου, "Οίδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέ- > ρας τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται είς τὸ σταυρωθήναι." Τότε συνήχθησαν οι άρχιερείς και οί ε

29. 8 fxet. Luke has 8 doneî fxetr. viii. 18. 83. Δικαστάς δε μεταξό τούτων καθήσθαι, obs, όπειδή διαδικάσειαν, τους μέν δικαίους κελεύειν πορεύεσθαι την είς δεξίαν τε καί άνω διά τοῦ οὐρανού - τους δε αδίκους την els αριστεράν τε nal narw. Plato De Republ. x. p. 614. 40. See note at v. 19.

CHAP. XXVI. 2. to ndoxa yiveras. The feast of the Passover begins. Gerhardus, Raphel.

This was spoken on Tuesday: see xxi. 18; xxvi. 17.

Ibid. παραδίδοται. It is probable that Judas had made his agreement with the chief priests while Jesus was delivering his prophecy, which will account for this intimation of his treachery.

3. apxiepeis. At this time Caiaphas was properly the high priest: but the office was now frequently changed, and the persons who had γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ 4 ἀργιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν

5 Ἰησοῦν κρατήσωσι δόλφ, καὶ ἀποκτείνωσιν. ἔλεγον δὲ, Μὴ ἐν τῆ ἐορτῆ, ἴνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ.

6 ° Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανία ἐν οἰκία Σίμωνος τοῦ Mar. xiv. 3 Joh. xi. 2; 7 λεπροῦ, προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ, ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα et xii. 3.

βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακείμενου.

8 ίδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠγανάκτησαν, λέγοντες, "Εἰς τί ἡ 9 ἀπώλεια αὕτη ; ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι πολλοῦ,

10 καὶ δοθήναι τοῖς πτωχοῖς." Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰπεν αὐτοῖς,

"Τί κόπους παρέχετε τῆ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο
11 εἰς ἐμέ. Φπάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ ἑαυτῶν ἐμὲ δὲ Φαιι.

12 οὐ πάντοτε ἔχετε. βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ Joh. xii. 8.

13 σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. ἀμὴν λέγω ύμιν, ὅπου ἐὰν κηρυχθη τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο, ἐν ὅλφ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, εἰς μνημόσυνον αὐτῆς."

14 ° Τότε πορευθεὶς εἶς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκα- ° x. 4;
15 ριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, εἶπε, "Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὰ Lu. xxi. 4.

ὑμιν παραδώσω αὐτόν;" Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀρ- 'Zach.xi.12.

16 γύρια· καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

***

*ΤΗ δὲ πρώτη τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῶ Ἰησοῦ, Լα. εκἰ. 7.

held it retained the name. The heads of the twenty-four orders or courses of priests were also called dayseeft

also called doxiesess.

5. Exergor 86. But some among them said that they must not attempt a public execution: and therefore they devised the plan of delivering him to Pilate.

6. This story is told in Mark xiv. 3. and John xii. 1. That in Luke vii. 37. happened at a different time. Matthew does not mention it in the order of time, for it happened six days before the passover; (John xii. 1.) he probably inserted it here to account for the treachery of Judas: yesophison implies an event which was past; and rore mopenbels, in ver. 14, may be connected with the end of ver. 5. The proper place for this story would be at the end of chap. xx.

Ibid. Ziparros. Theophylact mentions a notion, that Simon was the father of Lazarus; which seems improbable. See John xii. 2, where Lazarus is mentioned as a guest. Simon had probably been cured by Jesus.

7. yord. This was Mary the sister of Lazarus, (John xii. 3,) who was also present. (2.)

Ibid. μόρου. A pound of spikenard. John xii. S. For the phrase ἀλάβαστρον μόρου, see Alberti ad l. and Elsner at Luke vii. 37. 'Aλάβαστρον was used for a vessel of any material holding ointment.

Ibid. κατέχεεν. Plato mentions it as an honour, μύρον κατά της κεφαλής καταχέειν. De Remahl. iii. p. 396.

De Republ. iii. p. 396.

8. ol µasyral. It was Judas who said this.
John xii. 4.

9. πολλοῦ, for three hundred pence. Mark xiv. 5; John xii. 5.

10. Troos. Knowing the real sentiments of

Judas. See John xii. 6.

Ibid. \$\(\text{toyov}\) \(\text{καλδν}\). It is a good work, and one which you would approve of, if you knew that I should soon require anointing.

that I should soon require anointing.

12. βαλοῦσα γάρ. The particle γὰρ explains the words, ἐμὲ οῦ πάντοτε ἔχετε, Yε will not have me always with you, for I am soon to die and to be buried.

Ibid. *pos to evr. She has done it with reference to the laying out of my body for burial: see Mark xiv. 8.

13. τὸ εὐαγγέλιον is particularly connected with the allusion to his death in the preceding verse: wherever the joyful news of this my death shall be announced, &c.

14. Tore. See note at ver. 6. He did not go to the chief priests immediately after the anointing of Jesus, but four days afterwards.

15. ξοτησαν may either signify weighed, or fixed, agreed upon. The former is preferred by Beza, Raphel, Palairet; the latter by Theophylact, L. de Dieu. Mark has ξεηγγείλαντο, Luke συνέθεντο.

Ibid. τριάκοντα ἀργύρια. Eusebius quotes τρ. στατῆρας. Dem. Evang. p. 479. Tillemont says that the sum was not more than ten crowns. Mémoires, tome i. p. 50. Drusius observes that the price for a slave was thirty silver ahekels, of a freeman, sixty. It was also the price of a m:n-servant's life: Exod. xxi. 32.

17. This was on Wednesday evening: they

λέγοντες αὐτῷ, "Ποῦ θέλεις ετοιμάσωμέν σοι φαγείν τὸ πάσγα;" 'Ο δὲ εἶπεν, "'Υπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, 18 καὶ είπατε αὐτῶ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου έγγύς έστι πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου." Καὶ 19 έποίησαν οἱ μαθηταὶ ώς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

h 'Οψίας δε γενομένης ανέκειτο μετά των δώδεκα. καὶ εσθιόν- 20 h Mar. xiv. 18: xiv. 10; Lu. xxii. 14; των αὐτῶν εἶπεν, "'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει ²¹ με." Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ήρξαντο λέγειν αὐτῷ, ἔκαστος 22 ι Ματ.χίν.20. αὐτῶν, "Μήτι ἐγώ είμι, κύριε;" ι'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "'Ο 23 έμβάψας μετ' έμοῦ ἐν τῷ τρυβλίω τὴν γεῖρα, οὖτός με παραδώσει, ὁ μὲν υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ 24 αὐτοῦ οὐαὶ δὲ τῶ ἀνθρώπω ἐκείνω, δι' οὖ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται καλον ήν αὐτώ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος." 'Αποκριθείς δε 'Ιούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν, είπε, "Μήτι 25 ένω είμι, δαββί:" Λέγει αὐτω, Σὰ είπας."

κ Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβών ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον, καὶ εὐλο- 26 k 1Cor.xi.24; Mar. xiv. 22 ματ. Σίν. 22; Lu. 22ii. 19. γήσας, ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπε, "Λάβετε, φάγετε τοῦτό έστι τὸ σῶμά μου." Καὶ λαβών τὸ ποτήριον, 27 1 xx. 28; καὶ εὐχαριστήσας, ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, "Πίετε έξ αὐτοῦ πάν-Rom. v. 15.

" Mar. xiv. τες' Ιτοῦτο γάρ ἐστι τὸ αξμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ 28 25; Lu. xxii. περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. Τλέγω δὲ ὑμῶν, 29

were to eat the passover on Thursday: or it may have been spoken on Thursday morning.

17. Ποῦ θέλεις; the inhabitants of Jerusalem received no pay for the use of their houses at the festivals, but opened them gratis. Saubert. (Crit. Sacr.) Lightfoot ad l.

18. ποιείν τὸ πάσχα would be a phrase in good Greek, as Xenophon uses ποιείν τὰ 'Ολύμ-

19. of μαθηταί. Peter and John. See Luke xxii. 8.

Ibid. Nicephorus and Cedrenus say that it was in the house of S. John. But it is highly improbable that at this time he had a house in Jerusalem. Beza thought it was the house of Mary the mother of John Mark, mentioned in Acts xii. 12. Theophylact mentions a notion of it being the house of Simon the leper: but that was in Bethany, ver. 6. Others have named Nicodemus and Joseph of Arimathea. 20. 'Oψίαs. On the evening of Thursday.

Ibid. dreneuro. Luke says drenege. They were obliged to lie down, not to sit, when the passover was eaten. Saubert. (Crit. Sacr.) This is proved from rabbinical writings: but the original order might seem to imply that they were to eat it standing, (Exod. xii. 11.) and Theo-phylact supposes that they are the paschal lamb standing, after which they lay down.

It would seem, from Luke xxii. 21, that our Saviour said this after the institution of the Lord's supper.

23. If these words are the same with those recorded by John xiii. 26, they were said privately to John, and not openly to all. 'Eußayas seems to imply that the action was passed, or then going on: Judas was perhaps at that time dipping his hand in the dish. Boisius thought that Jesus meant merely to designate his own familiar friend, one who has dipped his hand in the dish with me.

24. This seems fully to prove that Judas did not act merely from mistaken zeal, or an error of judgment, as some have supposed.

25. ἀΑποκριθείς. See John xiii. 27. Ibid. Σὸ εἶπας. So Xenophon, αὐτὸς, ἔφη, τοῦτο λέγεις, ὁ Σώκρατες. Mem. Socr. iii. p. 618. See Schmidius. The expression implies assent. See xxvi. 64; xxvii. 11; Mark xv. 2; Luke xxii. 70.

26. εὐλογήσας. It was the custom for one person to give the blessing. Thes. Crit. Sacr. part i. p. 197. The reading is probably edgaριστήσας.

28. περί πολλών. Theophylact observes that πολλών is put for πάντων. Perhaps our Saviour said wollow on account of the prejudices of the apostles, who did not yet understand the universality of redemption. See Exod. xxiv. 8.

29. Irenæus quotes Papias, who had seen S. John, as saying, that when Jesus spoke these words, Judas asked, Quomodo, tales geniture a Domino perficientur? to which Jesus replied, Videbunt qui venient in illa. p. 333.

ότι οὐ μὴ πίω ἀπ ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπελου, ἔως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῆ βασιλεία τοῦ πατρός μου."

80 Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν ἐλαιῶν. ¹ τότε λέγει » Μαι.xiv.27; αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν Ζαch. xiii. 7. τῆ νυκτὶ ταύτη. γέγραπται γὰρ, 'Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ

διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης.' °μετὰ δὲ τὸ • xxriii. 16;
 ἐγερθῆναί με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν." 'Αποκριθεὶς «t xvi. 7.
 δὲ ὁ Πέτρος εἰπεν αὐτῷ, "Εἰ καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται

34 ἐν σοὶ, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι." ^{p *}Εφη αὐτῷ ὁ • Mar.xir.30;
Ἰησοῦς, " 'Αμὴν λέγω σοι, ὅτι ἐν ταύτη τῆ νυκτὶ, πρὶν ἀλέκτορα Joh. xiii. 38.

35 φωνήσαι, τρὶς ἀπαρνήση με." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κὰν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι." 'Ομοίως καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἰπον.

36 ΥΤΟΤΕ ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενου 9 Μετ. xiv. 32;
Γεθσημανῆ, καὶ λόγει τοῖς μαθηταῖς, "Καθίσατε αὐτοῦ, ἔως οὖ Joh. xviii. 1.

87 ἀπελθών προσεύξωμαι έκει." ^{*}Καὶ παραλαβών τὸν Πέτρον ^{*} i+. 21; καὶ τοὺς δύο υίοὺς Ζεβεδαίου, ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. ^{Joh. xii. 27}.

88 τότε λέγει αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου

39 μείνατε ώδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ." ^{*} Καὶ προελθών μικρὸν, ^{*} Η.Δ. τ.7.8; ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, " Πάτερ ^{Joh. xii. 17}. μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο·

40 πλην ούχ ώς έγω θέλω, άλλ' ώς σύ." Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητάς, καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρφ,

41 "Ούτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. τὸ

42 μεν πνεθμα πρόθυμον, ή δε σαρξ ασθενής." Πάλιν εκ δευτέρου

29. γεντήματος. Philo Judæus writes, δ μεν οδνον και τό γεντητικόν οδνου φυτόν άμπελον κ. τ. λ. vol. i. p. 679. We find in Anacreon γόνον άμπελου. Most MSS. read γενήματος.

Ibid. to rip Barkela. Scaliger understood this to mean, till after my resurrection. Ad Luc. xxii. 16. So did Theophylact. I conceive our Saviour merely to have intimated that this was the last meal he should eat with his disciples before his death. See the words as reported by Luke xxii. 18: and the note at Matt. i. 24, for the meaning of two.

30. burhowres. An hymn was sung before and after the feast. That which was sung after consisted of Psalms cxv—cxviii. cxxxvi. Thes.

Crit. Sacr. part. i. p. 198.

31. Πατάξατε τους ποιμένας και ἐκοπάσατε τὰ πρόβατα. LXX. The Alexandrian MS. agrees exactly with Matthew, except that it reads πάταξον, which is most like the Hebrew.

32. µerà 32 rd. But though ye will all leave me and be dispersed, and go to your own homes again in Galilee, ye will find me arrived there before you. See xxviii. 7.

34. Triv dientopa configur. The dientopaconfa was properly at three in the morning. See Mark xiii. 35.

36. Γεθσημανή has been said to signify vallis pinguium, prelum olei, or vallis signi, i. e. insignis vallis. See L. de Dieu. Most MSS. read Γεθσημανεί.

38. Περίλυπος. For the agony of Jesus see Luke xxii. 44; Heb. v. 7.

Thid. Tws θανάτου. In Jonah iv. 9, we find σφόδρα λελύπημαι έγιο δως θανάτου, where it seems to mean, I am in such pain, that I am almost dead.

39. προσελθών. A great majority of MSS. read προσελθών.

Ibid. ποτήρων. This term may allude to the custom of a cup of some liquor being given to a person who was going to be executed. See Mark xv. 23, and Matt. xx. 22.

40. Obτωs seems to answer to our expression, So! See 1 Cor. vi. 5.

41. πνεθμα — σάρξ. Many of the Fathers interpreted these expressions of the divine and human nature of Jesus: but Polycarp, who had seen S. John, understood them of the dis-

άπελθών προσήυξατο, λέγων, "Πάτερ μου, εί οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου." Καὶ έλθων εύρίσκει αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας 43 ησαν γάρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς, 44 απελθών πάλιν, προσηύξατο έκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. τότε έργεται πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς. 45 "Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε; ιδού, ήγγικεν ή ώρα, καὶ ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς γείρας άμαρτωλών. έγείρεσθε, άγωμεν. ίδου, ήγγικεν ο παραδιδούς με."

καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, Ἰούδας είς τῶν δώδεκα ήλθε, 47 t Mar.xiv.43; Lu. xxii. 47; Joh. xviii. 8. καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν άργιερέων και πρεσβυτέρων του λαού. ὁ δὲ παραδιδούς αὐτον 48 έδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, " Ον αν φιλήσω, αὐτός ἐστι κρατήσατε αὐτόν." Καὶ εὐθέως προσελθών τῷ Ἰησοῦ είπε, "Χαῖρε, 49 ραββί." καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτώ, 50

"Έταιρε, εφ' ὁ πάρει;" Τότε προσελθόντες επέβαλον τὰς " Joh. xviii. χείρας έπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. "Καὶ ἰδού, είς 51 τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασε τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, ἀφεῖλεν αὐτοῦ

* Gen. iz. 6; τὸ ἀτίον. * τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Ἀπόστρεψόν σου τὴν 52 Apoc. ziii.10 μάγαιραν είς τον τόπον αὐτης πάντες γάρ οἱ λαβόντες μάχαιραν, έν μαγαίρα ἀπολοῦνται. ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρα- 53 καλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἡ δώδεκα

7 Bea. IIII. 7, λεγεώνας ἀγιγέλων ; γπώς οὖν πληρωθώσιν αί γραφαί, ὅτι οὕτω 54 8, 10. δεῖ γενέσθαι;"

'Εν έκείνη τη ώρα είπεν ο Ίησους τοις όχλοις, "'Ως έπὶ λησ- 55 την έξηλθετε μετά μαγαιρών και ξύλων συλλαβείν με; καθ' ήμέραν πρός ύμας εκαθεζόμην διδάσκων εν τῷ ίερῷ, καὶ οὐκ

«Μων.xiv.49. ἐκρατήσατέ με. «τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθώσιν αῖ 56 γραφαί των προφητών." Τότε οι μαθηταί πάντες άφέντες αὐτὸν, ἔφυγον.

*ΟΙ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν 57 aMar.xiv.53; Lu. xxii. 54; τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 'Ο δε Πέτρος ηκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, έως της 58 αὐλης τοῦ ἀρχιερέως καὶ εἰσελθών ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπ-» Mar.xiv.55. ηρετών, ίδειν τὸ τέλος. Οί δὲ ἀρχιερείς καὶ οί πρεσβύτεροι καὶ 59

ciples, as all modern interpreters do. Ep. ad

Phil. § 7. p. 189.

46. I have put a note of interrogation after αναπαύσσθε. So Luther, H. Stephens, Colomesius, R. Simon, Wolfius. Are ye sleeping and resting yourselves for the remainder of the time? Luke writes tl kallebere; xxii. 46.

50. έφ' δ πάρει; For what a purpose art thou shows that there is equal authority for $\ell\phi'$, or $\ell\phi'$ 8, but most MSS. in this place read $\ell\phi'$ 8.

53. δώδεκα. Theophylact observes, that he named twelve legions on account of the twelve disciples.

56. I have followed the majority of commentators in making this a continuation of our Saviour's words. See i. 22.
57. Καϊάφαν. The Apostolical Constitutions

say that Caiaphas killed himself. viii. 2. Jesus was taken first to Annas, who sent him to Caiaphas. John xviii. 13, 24.

τὸ συνέδριον δλον εζήτουν Ψευδομαρτυρίαν κατά τοῦ 'Ιησοῦ. 60 όπως αὐτὸν θανατώσωσι, καὶ οὐχ εὐρον καὶ πολλών ψευδομαρτύρων προσελθόντων, ούγ εύρον. ύστερον δέ προσελθόντες 61 δύο ψευδομάρτυρες είπου, " Ούτος έφη, Δύναμαι καταλύσαι · Joh. ii. 19. τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν." 62 Καλ άναστας ὁ άρχιερεύς είπεν αὐτῷ, "Οὐδὲν ἀποκρίνη; τί 68 οὐτοί σου καταμαρτυρούσιν:" 'Ο δὲ Ἰπσούς ἐσιώπα, καὶ ἀποκριθείς ὁ ἀρχιερεύς είπεν αὐτῷ, "Ἐξορκίζω σε κατά τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ΐνα ἡμῶν εἴπης, εἰ σὰ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υίὸς τοῦ 64 Θεού." 4 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησούς, "Σὰ εἶπας. πλὴν λέγω ὑμῶν 4 κπ. 27; ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν et xxiv. 30; τής δυνάμεως, και έρχόμενον έπι των νεφελών του ουρανού." 1 Thess. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξε τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, λέγων, "ΘΟτι Αρος. i. 7: Paal. ex. l. έβλασφήμησε τι έτι χρείαν έχομεν μαρτύρων; ίδε, νῦν ηκού-66 σατε την βλασφημίαν αὐτοῦ. τί ὑμῖν δοκεῖ;" Οἱ δὲ ἀποκρι-67 θέντες είπου, "Ενοχος θανάτου έστί." • Τότε ενέπτυσαν • xxvii. 30; είς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν οἱ δὲ ἐρρά- Εσ. ὶ. ઉ. 68 πισαν, λέγοντες, "Προφήτευσον ήμιν, Χριστέ, τίς έστιν δι Mar.ziv.63; παίσας σε :" ε Ο δε Πέτρος έξω εκάθητο εν τη αυλή, και προσηλθεν αυτώ εμαι. είν. 66;

μία παιδίσκη λέγουσα, " Καὶ σὰ ησθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλι- Joh. xviii. \$5; 70 λαίου." 'Ο δὲ ἡρνήσατο ἔμπροσθεν πάντων, λέγων, "Οὐκ 17, 25. 71 οίδα τί λέγεις." Έξελθόντα δε αὐτὸν είς τὸν πυλώνα, είδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει τοῖς ἐκεῖ, "Καὶ οὖτος ἢν μετὰ Ἰησοῦ 72 τοῦ Ναζωραίου." Καὶ πάλιν ήρνήσατο μεθ' ὅρκου, ""Οτι οὐκ 78 οίδα τὸν ἄνθρωπον." h Μετά μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες h La. xxii.59. είπον τῷ Πέτρω, "'Αληθώς καὶ σὰ ἐξ αὐτῶν εί καὶ γὰρ ἡ 74 λαλιά σου δήλον σε ποιεί." Τότε ήρξατο καταναθεματίζειν καί

ομνύειν, ""Οτι οὐκ οίδα τὸν ἄνθρωπον." Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ

59. obx elpor. They did not find any which would enable them to put him to death. Ones Carathouses abror means, that they might be able to effect his death: such evidence as would procure his death. They probably tried to get some proof of his having spoken against the

Roman government. See xxvi. 5.
60. The Talmud has been quoted as confirming the fact of two false witnesses being suborned against Jesus; but it is not certain.

See Lightfoot ad L
61. Matthew has not himself recorded this speech of Jesus. John supplies it, ii. 19. Some MSS. also insert it at Mark xiii. 2.

Ibid. διὰ τριῶν ἡμερῶν. This expression is used for every third day, i. e. every other day, by Philo Judzens, vol. ii. p. 476. See Matt. xvii. 40, where it is dy rosoly huspass.

64. an apri. Some have coupled these words with heyes, some with byeste. The latter is probably right; and the high-priest charged Jesus with blasphemy for daring to announce the immediate presence of the Messiah: though he seems also to have understood that Jesus spoke of himself. See John xix. 7.

65. By the law of Moses it was unlawful for the high-priest to rend his clothes. Levit. xxi. 10. But perhaps this only related to mourning for the dead.

68. Προφήτευσον. Matthew does not mention that Jesus was blindfolded: (see Luke xxii, 64.) but it is implied in the word *poophrevoor.

70. We ought probably to read εμπροσθεν αὐτῶν πάντων.

71. ἄλλη. Mark says it was the same maid, xiv. 69. Luke says it was a man, ετερος, xxii. 58: but they may be reconciled by John, who says, εἶπον αὐτῷ: there was more than one person who spoke to Peter.

73. For the corrupt dialect of Galilee, see Lightfoot, Centur. Chorog. lxxxvii. Wolfius.

έφώνησε. 'καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ 57 i ver. 34; Lu. xxii. 61. είρηκότος αὐτῷ, ""Οτι πρὶν ἀλέκτορα φωνήσαι, τρὶς ἀπαρνήση με." καὶ ἐξελθών ἔξω ἔκλαυσε πικρώς.

k Mar. xv. 1; * ΗΡΩΙΑΣ δέ γενομένης, συμβούλιον έλαβον παντες οί άρχ- 27 Lu. xxii. 66; ιερείς και οί πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατά τοῦ Ἰησοῦ, ώστε et xxiii. 1: Joh. xviii.28. θανατώσαι αὐτόν καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον, καὶ παρέδωκαν 2 αὐτὸν Ποντίφ Πιλάτφ τῷ ἡγεμόνι.

> Τότε ιδών Ιούδας ὁ παραδιδούς αὐτὸν, ὅτι κατεκρίθη, μετα- 3 μεληθείς ἀπέστρεψε τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοις πρεσβυτέροις, λέγων, ""Ημαρτον παραδούς αίμα άθωον," 4 Οί δὲ είπον, "Τί πρὸς ἡμᾶς; σὰ ὅψει." Καὶ ῥίψας τὰ ἀρ- 5

ι Act. i. 18. γύρια ἐν τῷ ναῷ, ἀνεχώρησε καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο. ιΟἱ δὲ 6άρχιερείς λαβόντες τὰ άργύρια είπου, "Οὐκ έξεστι βαλείν αὐτὰ είς τον κορβαναν, έπει τιμή αίματός έστι." Συμβούλιον δέ 7 λαβόντες, ήγόρασαν έξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς

■ Act. i. 19. ταφὴν τοῖς ξένοις. ™ διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος, ἀγρὸς αἵματος, 8 έως της σήμερον. τότε έπληρώθη το ρηθέν διά [ερεμίου τοῦ 9

* Zach. xi. προφήτου, λέγοντος, ' n Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμήν του τετιμημένου, δυ έτιμήσαντο, ἀπὸ υίων Ίσραήλ καὶ 10

• Ματ. ΣΤ. 2; ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέ μοι Lu. xxiii. 3; Κύριος.' Joh. xviii.

33, 37; ο Ο δε Ίησους έστη έμπροσθεν του ήγεμόνος και έπηρώ- 11 1 Tim. vi. 13.

74. Epirnos. This was about three in the morning. See xxvi. 34. CHAP. XXVII. 1. Прибаз. On Friday

morning.

Ibid. δστε θανατώσαι αὐτόν. They consulted how they could procure his death. See xxvi. 59.
2. ἀπήγαγον. They took him to the prætorium, or governor's house. See ver. 27.

Ibid. τῷ ἡγεμόνι. The procurator. See Krebsius. The Greek term usually employed was ἐπίτροπος. Pilate was appointed A.D. 26, and removed in 36.

3. δτι κατεκρίθη, that he was certain to be condemned, or, that it was settled he should die.

4. συ bye. Many commentators consider this as a Latinism, Tu videris. H. Stephens, Krebsius. They are opposed by Schwarzius.
5. ἐν τῷ ναῷ. This shews that the Sanhedrim

met in the temple.

á

Ibid. ἀπηγξατο. It appears from Acts i. 18, that, as he was suspended, he fell down, and his bowels gushed out. Some ancient writers have said that an accident prevented his dying by suspension, and that his death did not ensue till some time after. Hammond and others have interpreted Δτήγξατο to mean, that he died of grief. See Biscoe, p. 583, Krebsius, Heinsius: note at Acts i. 18. Wolfius.

7. rois Eévois. Probably the foreign Jews, who attended the festivals.

8. ξως της σημερον. This seems to shew that Matthew did not write very soon after the ascension. See xxviii. 15.

9. Tepeulov. But the quotation appears to come from Zech. xi. 13. Valckenser thinks wrote διὰ τοῦ προφήτου: the name is omitted in Syr. and Pers. Others have thought that Zech. ix.—xi. were written by Jeremiah. (Hammond, Mede, Lowth.) The Pseudo-Athanasius (p. 304.) and Epiphanius (p. 282.) suppose Matthew to have quoted both prophets. F. Woerger contends that he meant to quote Jer. xxxii. and alluded to the field which Jeremiah bought. The LXX version of Zech. xi. 13, is very different from Matthew: κάθες αὐτοὺς els το χωνευτήριον, και σκέψομαι εί δόκιμον έστιν, δυ τρόπου έδοκιμάσθην ύπερ αυτών και έλαβον τους τριάκοντα άρτυρους, και ένέβαλον αυτους είς τον οίκον Κυρίου, είς το χωνευτήριου. If in Matt. 10, we read έδωκα, (as does Syr.)

his quotation nearly resembles the Hebrew. See Glassius, Philol. Sacr. i. p. 196. Wolfius. Ibid. τοῦ τετιμημένου. "Pretiosa," Syr.; "Honorati," Ethiop.; "Æstimati," Beza, Castalio, Erasmus, Pagininus. "Innocentis," Arab.

Pasor applies it to the field.

Ibid. ἀπὸ υίῶν Ἰσραήλ. These words are connected with ἐλαβον by Junius, Piscator, Pasor, and Heinsius: with eruphourto, or retiμημένου, by Theophylact, Erasmus, Vatablus, Flacius, Schwartzen.

τησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμων, λέγων, "Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰου-12 δαίων:" 'Ο δε 'Ιησούς έφη αὐτώ, "Σὺ λέγεις." Καὶ ἐν τώ κατηγορείσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 13 οὐδὲν ἀπεκρίνατο. τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, "Οὐκ ἀκούεις 14 πόσα σοῦ καταμαρτυροῦσι ;" Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ εν δήμα, ώστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν.

P Κατά δὲ ἐορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμων ἀπολύειν ἔνα τῷ ὅχλφ » Mar. xv. 6; 16 δέσμιον, δυ ήθελον. είχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Ιολ. χνίί. 39.

17 Βαραββάν. συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος. "Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν ; Βαραββαν, ἡ Ἰησοῦν τὸν λεγό-

18 μενον Χριστόν;" "Ηιδει γὰρ ὅτι διὰ Φθόνον παρέδωκαν αὐτόν.

19 Καθημένου δε αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή αὐτοῦ, λέγουσα, "Μηδέν σοὶ καὶ τῷ δικαίω ἐκείνω πολλά

20 γαρ έπαθον σήμερον κατ' όναρ δι' αὐτόν." 9Οί δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ٩ Ματ. xv.11; οί πρεσβύτεροι έπεισαν τους δχλους, ΐνα αιτήσωνται τον Βαρ- Joh. xviii. 18; 21 αββάν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν τἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν τ Αει. iii. 14.

είπεν αὐτοῖς, "Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν;" Οί 22 δε είπον, "Βαραββάν." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τί οὖν

ποιήσω Ίησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν;" Λέγουσιν αὐτῷ 23 πάντες, "Σταυρωθήτω." Ο δε ήγεμων έφη, "Τί γαρ κακον έποίησεν;" Οἱ δὲ περισσώς ἔκραζον, λέγοντες, "Σταυρω-

24 θήτω." Ίδων δὲ ὁ Πιλάτος, ὅτι οὐδὲν ὡφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβών ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χείρας ἀπέναντι

τοῦ ὄχλου, λέγων, "'Αθωός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἴματος τοῦ δικαίου 25 τούτου ύμεις όψεσθε." Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπε, "Τὸ

26 αίμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν." Τότε ἀπ- • Μων. Ν 15; έλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας Juh. xix. 1. παρέδωκεν ΐνα σταυρωθή.

ΤΟΤΕ οί στρατιώται του ήγεμόνος, παραλαβόντες τον Ίησοῦν είς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ' αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν

11. Pilate put this question to Jesus, because the Jews who brought him said that he called himself Christ, a King. Luke xxiii. 2; John

15. A somewhat similar custom is alluded to by Suetonius, " Sed et Capitolino certamine cunctos ingenti consensu precantes ut Palfurium Suram restitueret, pulsum olim senatu' &c. Domit. c. 13. Kara coprhe might mean, at every festival, or at every passover: John xviii. 39, would rather support the latter. See Wolfius.

17. συνγγμένων. It appears, from Mark xv. 8, that the people had begun to demand the customary release of a prisoner. This had probably been preconcerted by the priests, who knew that Barabbas was popular with the people. See Mark xv. 7. Δυτηγμένων αὐτῶν may therefore refer to δχλφ.

Íbid. Βαραββαν. Ofigen says that some copies read Ίησοῦν Βαραββαν, ἢ Ἰησοῦν κ. τ. λ. vol. iii. p. 918. His name was perhaps Jesus as well as Barabbas.

18. διὰ φθόνον. Through envy at the esteem which his works and doctrine had gained him among the people. Clarke.

19. h yurh abrov. Nicephorus calls her Procula, i. 80. Origen has preserved a tradition of her being converted by this vision. vol iii. p. 918.

24. This was a Jewish custom: Deut. xxi. 6, 7: but I know no instance which shews it to have been a Roman custom. See Gerhardus, Harm. Evang. p. 1930. Wolfius.

26. φραγελλόω, and φραγέλλιον in John ii. 15, are formed from the Latin flagellum.

27. πραιτώριον. The governor's house, called also αὐλή in Mark xv. 16. It was connected with the barracks of the soldiers; and here it means that the soldiers took Jesus from the governor's house into their own quarters. Compare John xviii. 28.

Ibid. oreipar is sometimes translated Cohort,

καλ εκδύσαντες αὐτὸν, περιέθηκαν αὐτῷ γλαμύδα κοκκίνην καὶ 28 πλέξαντες στέφανον έξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν 29 αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ καὶ γονυπετήσαντες έμπροσθεν αὐτοῦ, ἐνέπαιζον αὐτῷ, λέγοντες, "Χαῖρε, ὁ βασι-

λεύς των 'Ιουδαίων'' ικαὶ έμπτύσαντες είς αὐτὸν, ἔλαβον τὸν 80 t xxvi. 67; Esa. 1. 6. κάλαμου, καὶ ἔτυπτου είς τὴυ κεφαλὴυ αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐν- 81 έπαιξαν αὐτώ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτον τὰ ιμάτια αὐτοῦ καὶ ἀπήγαγον αὐτον είς τὸ σταυρωσαι.

u Mar.xv.21; u'Eξεργόμενοι δε εύρον ανθρωπον Κυρηναίον, ονόματι Σίμωνα 32 Lu. zziii. 26. τοῦτον ήγγαρευσαν ίνα άρη τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

" Mar.xv.22: *ΚΑΙ ελθόντες είς τόπον λεγόμενον Γολγοθά, δς έστι λεγό- 88 Lu. xxiii. 38; Joh. xix. 17, μενος Κρανίου τόπος, δέδωκαν αὐτῷ πιεῖν δξος μετὰ χολής 84 7 Peal. lxix. μεμιγμένον καὶ γευσάμενος οὐκ ήθελε πιεῖν. Σταυρώσαντες 85 · Mar.xv.24; δε αὐτον, διεμερίσαντο τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλήρον· ἵνα Le. xxiii 34; πληρωθή τὸ ἡηθὲν ὑπὸ τοῦ προφήτου, ' Διεμερίσαντο τὰ ἰμάτιά Peal. xxii.18. μου έαυτοίς, καὶ ἐπὶ τὸν ίματισμόν μου ἔβαλον κλήρον.' Καὶ 86 « Mar.xv.36; καθήμενοι ετήρουν αὐτὸν εκεί. « Καὶ επέθηκαν επάνω τῆς 87 Lu. xxiii. 88; κεφαλής αὐτοῦ την αιτίαν αὐτοῦ γεγραμμένην, " Οὖτός ἐστιν b Em.lii.12; 'Ιησούς ὁ βασιλεύς τῶν 'Ιουδαίων.'' b Τότε σταυρούνται σὺν 88 αὐτῷ δύο λησταὶ, εἶς ἐκ δεξιῶν καὶ εἶς ἐξ εὐωνύμων.

· Οί δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς 89

but it seems to have been much smaller than a Cohort; at least it was so in the time of Polybius (xi. 23). It perhaps increased afterwards, for an exercorracy γις belonged to a σπερα, Acts x. 1; xxvii. 1; and even a χιλίαρχος, John xviii. 12; Acts xxi. 31. See Raphel, ad l. There were always soldiers in the tower of An-

tonia during the festivals. See Acts xxi. 31.
28, 29. The people of Alexandria treated Carabas in the same way: βύβλον εὐρύναντες àυτὶ διαδηματος ἐπιτιθέασιν αὐτοῦ τῆ κεφαλῆ, χαμαιστρώτφ δὶ τὸ ἄλλο σῶμα περιβάλλουσιν ἀυτὶ χλαμόδος, ἀυτὶ δὲ σκήπτρου βραχύ τι παπύρου τμήμα τής έγχωρίου καθ' όδον έρριμμένον iδόντες αναδιδόασιν. Philo Judæus, vol. ii. p. 522

28. χλαμύδα κοκκίνην. Mark says πορφύραν, xv. 17, and John *ξμάτιον* πορφυροῦν, xix. 2. L. de Dieu thinks that two different dresses were put on: the χλαμὸς was a military dress. Braunius thinks the colours may have been confounded. De Vest. Sac. i. 14, 15.

32. Basilides, in the second century, said that this Simon was crucified instead of Jesus. Irenseus, p. 101. Some have contended, without any proof, that he was the Simeon Niger mentioned Acts xiii. 1. See Mark xv. 21. Jesus set out bearing his own cross, John xix, 17. Scaliger supposed that Simon supported one end of it, but Wolfius thinks he carried it alone. Luke says δπισθεν τοῦ Ἰησοῦ, xxiii. 26.

Ibid. ηγγάρευσαν. See ven 41. 33. Γολγοθά. There was a Jewish tradition, that Adam was buried here. Epiphanius, vol.

i. p. 394. Theophylact. See Suicer. tom. ii. p. 156.

34. δέος μετά χολής. Mark says έσμυρνισμένον οἶνον. xv. 28. The latter was customary: Lightfoot thinks that the former was given to aggravate the sufferings of Jesus: so also L. de Dieu, who considers χολή to be the same as σμόρνα. This is a different transaction from John xix. 29.

35. The passage Iva πληρωθή κλήρον seems certainly to be an interpolation from John xix. 24.

36. erhpour. All these verbs agree with of στρατιώται. They now kept guard near the Cross.

37. alriar might mean literally his accusation; for the Jews had accused him of making himself a king: but it perhaps means a title: see Mark xv. 26; John xix. 19.

Ibid. The four Evangelists give the inscrip-

tion as follows :-

Matt. xxvii. 37. OTTOX EXTIN IHAOTA O ΒΑΖΙΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

Mark xv. 26. O BAZIAETZ TON IOT-ΔΑΙΩΝ.

Luke xxiii. 38. OTTOX EXTIN O BAXI-ΛΕΥΣ ΤΩΝ ΙΟΥΔΑΙΩΝ.

John xix. 19. IHEOTE O NAZOPAIOE O BAZIAETZ TON IOTAAION.

All agree in & Bariler's Two lovbalor, and Matthew and John both give 'Iwoovs. It is not probable that obros dorw was repeated in all the languages, so that John has probably pre-served the true inscription. See Wolfius. 40 κεφαλάς αὐτῶν, ἀκαὶ λέγοντες, "Ο καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν ⁴ xxvi. 61; τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν εἰ υίὸς εἰ τοῦ Θεοῦ, Joh. ii. 19.

41 κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ." 'Ομοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων ἔλεγον,

42 "• " Αλλους ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. εἰ βασιλεὺς • 8ωρ. Η. 18. Ἰσραήλ ἐστι, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύ-

48 σομεν αὐτῷ. ἐπέποιθεν ἐπὶ τὸν Θεόν ρυσάσθω νῦν αὐτὸν, εἰ ι Pool. xxii.8.

44 θέλει αὐτόν. εἶπε γὰρ, "Οτι Θεοῦ εἰμι νίός." εΤὸ δ' αὐτὸ καὶ ε La. xxiii. οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ ἀνείδιζον αὐτῷ.

15 'Από δὲ ἔκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως

47 έστι, " Θεέ μου, Θεέ μου, ίνατί με εγκατέλιπες;" Τινές δε τών έκει εστώτων ἀκούσαντες ελεγον, ""Οτι 'Ηλίαν φωνεί οὐτος."

48 καὶ εὐθέως δραμών είε έξ αὐτών, καὶ λαβών σπόγγον, πλήσας : Peal. Inix.

49 τε όξους, καὶ περιθεὶς καλάμφ ἐπότιζεν αὐτόν. οἱ δὲ λοιποὶ xv. 36; ἔλεγον, "Αφες, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν." Lu. xxiii.

ολεγου, πόρες κωρίευ ει ερχεται Πλίας σωσων αυτου.

30h. xix. 39.

50 ' ' Ο δε' ' Ιησοῦς πάλιν κράξας φωνῆ μεγάλη, ἀφῆκε τὸ ' Μαι.xτ.37;
Lu. xxiii. 46;
πνεῦμα.

51 ¹ Καὶ ἰδοὺ, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ¹ Exod.
^{XXVI. 31};
ἄνωθεν ἔως κάτω· καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν ² Par. iii. 14.

52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεφχθησαν, καὶ πολλά σώματα τῶν κεκοιμη-

58 μένων άγιων ήγέρθη, καὶ έξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων, μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ, εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγιαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς.

54 ^{m'}Ο δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰη- » Mar. σοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, Lu. xxtii. 47. λέγοντες, "'Αληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὖτος."

42. The reading is probably πιστεύσομεν ἐπ'

43. el ôéxes abrés. There is a similar construction in Psalm xvii. 19; xl. 11; Deut. xxi. 14.

44. ol hyoval. Only one of the thieves. Luke xxiii 39. So also compare Matt. xiv. 17, and John vi. 8; Matt. xxvi. 8, and John xii. 4; Mark vi. 38, and John vi. 8. Some, however, have thought that both reviled him at first. They were perhaps charged with the same crime as Barabbas. See John xviii. 40. 45. oxóros. Phlegon, who lived A.D. 140,

45. σπότος. Phlegon, who lived A.D. 140, and Africanus, who lived A.D. 221, are said to have noticed this darkness. See Origen, vol. i. p. 414, 482; vol. iii. p. 928; Euseb. Caron. ad Olymp. cciii.; Tertull. Apol. 21. Also Tillemont, Mémoires, tome i. p. 246; Routh's Retig. Sacr. vol. ii. p. 335. Wolfins.

Ibid. δενάτης. Josephus says that the paschal lamb was killed ἀπὸ ἐννάτης ἄρας μέχρι ἐνδεκάτης. De Bel. Jud. vii. 45. The darkness lasted from twelve to three.

46. These words are not quoted from the Hebrew, but from the Chaldee Paraphrase. Prideaux, pt. ii. bk. 8. p. 543.

Prideaux, pt. ii. bk. 8. p. 543.
47. 'Halas. They mistook 'PR, 'Hal, for

51. καταπέτασμα. "The veil shall divide unto you between the holy place and the most holy." Exod. xxvi. 33. See Heb. ix. 3. The rending of this veil was probably a token, that the distinction between Jew and Gentile was to be done away.

Thid. ἐσεἰσθη. Africanus and Phlegen, as quoted at ver. 45, bore testimony to the earthquake. Lucianus, and Cyril of Jerusalem, who wrote at the beginning and middle of the fourth century, spoke of traces being visible in their day. See Maundrell's Transle. p. 73.

in their day. See Maundrell's Travels, p. 78. 58. L. de Dieu approves of the Syriac version, which connects μετά την Εγερσιν αὐτοῦ with εἰσῆλθον.

54. ἐκατόνταρχος. Theophylact says that he was afterwards martyred.

" Ήσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, 55 αίτινες ηκολούθησαν τω Ἰησοῦ ἀπὸ της Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῶ ἐν αἶς ἡν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώ- 56 Βου καὶ Ἰωση μήτηρ, καὶ ή μήτηρ τῶν υίῶν Ζεβεδαίου.

ο'ΟΨΙΑΣ δε γενομένης, ηλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ 'Αρι- 57 • Mar.xv.42; Lu. xxiii. 50; La. EXIII. 30; μαθαίας, τούνομα 'Ιωσήφ, δς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσε τῷ 'Ιησοῦ· ούτος προσελθών τῶ Πιλάτω ἢτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 58 τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθηναι τὸ σῶμα, καὶ λαβὼν τὸ 59

» Εκα. liii. 9. σωμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιζεν αὐτὸ σινδόνι καθαρά, Pκαὶ ἔθηκεν 60 αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείφ, δ ἐλατόμησεν ἐν τῆ πέτρα. καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῆ θύρα τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. ην δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνη, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι 61 ἀπέναντι τοῦ τάφου.

> ΤΗι δε επαύριον, ήτις εστί μετά την παρασκευήν, συνήχ- 62 θησαν οἱ ἀργιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, λέγοντες, " Κύριε, εμνήσθημεν ότι εκείνος ὁ πλάνος είπεν ετι ζων, Μετά 63 τρείς ήμέρας εγείρομαι. κέλευσον οὖν ἀσφαλισθήναι τὸν τάφον 64 έως της τρίτης ημέρας μήποτε ελθόντες οι μαθηταί αὐτοῦ νυκτὸς κλέψωσιν αὐτὸν, καὶ εἴπωσι τῷ λαῷ, Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρών καὶ ἔσται ή ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης." Εφη 65 δὲ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Εχετε κουστωδίαν ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ώς οίδατε." Οι δε πορευθέντες ήσφαλίσαντο τον τάφον, 66

9 Mar. xvi.2; σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ τῆς κουστωδίας. Lu. xxiv. 1; 9 'ΟΨΕ δὲ σαββάτων, τῆ ἐπιφωσκούση εἰς μίαν σαββάτων, 28 Joh. xx. 1.

55. μακρόθεν. The Virgin Mary and the other women had been near the cross before Jesus expired. John xix. 25.

56. Mayδαληνή. From the country of Magdala. See xv. 39.

Ibid. Mapla ή τοῦ Ἰακώβου. Theophylact says this was the Virgin Mary, who was called " the mother of James and Joses," as being the wife of their father Joseph. But see note at xiii. 55.

Ibid. "The mother of Zebedee's children" was Salome. Mark xv. 40. Theophylact says that some made her to be the daughter of Joseph.

57. 'Aριμαθαίαs. It has been thought to be Ramatha (1 Sam. ii. 11; Joshua xix. 21), or Aruma (Judg. ix. 41), or Ramath (Josh. xiii. 26), or Ramah (xix. 29). Josephus calls Ramoth Gilead 'Αραμαθά. Reland says it was between Lydda and Joppa.

Thid. Theorip. Gregory of Tours says that he was imprisoned by the priests, and miraculously released. (i. 21.) Some have thought him to be the same with Joseph Gorionides, the brother of Nicodemus Gorionides, who is mentioned in the Talmud. See Wolfius, Biblioth.

Heb. vol. ii. p. 854.

Ibid. εμαθήτευσε. This verb means properly to make disciples, xxviii. 19; Acts xiv. 21; and so it is taken here by Wolfius.

59. σωδόνι. This word is said to come from

Sidon, where linen was manufactured.

60. μνημείφ. Lucianus mentions the cave as seen in his time, (A.D. 311.) apud Rufin. ix. 6. Athanasius speaks of the tomb being worshipped, p. 1196; and Cyril of το μνημα το πλησίον, δπου ετέθη, και δ έπιτεθείς τη θύρς λίθος, δ μέχρι σήμερον παρά τῷ μνημείφ κείμενος. Cateches. xiii.

Ibid. θύρφ. See note at Mark xvi. 5.

62. παρασκευή was the day preceding any great festival: and the sabbath, which followed the Friday of the crucifixion, was a great day. See John xix. 31.

63. Μετά τρεις ήμέρας. In xvi. 21; xvii. 23; and xx. 19, it is τη τρίτη ημέρα. In Deut. xiv. 27, μετά τρία έτη answers to έν τψ έτει τψ

τρίτω in xxvi. 12.
65. Έχετε might be either indicative or imperative. The latter seems preferable. Wolfius. Os oldare means, in the best manner you can.

66. Chrysostom connects μετά της κουστω-δίας with σφραγίσαντες but Raphelius supports the common construction, which connects them with hopalicarro. Merà is used for dia in Acts xiii. 17; xiv. 27; xv. 4. Chap. XXVIII. 1. 'Οψε σαββάτων. Post

Sabbatum, Sabbato transacto, seu in fine Sabbati. Mark says διαγενομένου τοῦ σαββάτου. xvi. 1. Krebsius. It means early on Sunday morn-

Kep. 28.]

ηλθε Μαρία ή Μαγδαληνή, καὶ ή ἄλλη Μαρία, θεωρήσαι τὸν 2 τάφον. Καὶ ίδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἄγγελος γὰρ Κυρίου, καταβάς έξ οὐρανοῦ, προσελθών ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς Βύρας, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἦν δὲ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστρα-4 πη, και τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ώσει χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου 5 αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ᾿Αποκριθείς δε ο άγγελος είπε ταις γυναιξί, "Μή φοβείσθε ύμεις" 6 οίδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. τοὐκ ἔστιν ὧδε τ xii. 40: ηγέρθη γαρ, καθώς είπε. δεύτε, ίδετε του τόπου, όπου έκειτο ο et xvi. 21; 7 Κύριος. *καὶ ταχὺ πορευθείσαι είπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι * *** 32. ηγέρθη από των νεκρών, και ίδου, προάγει υμάς είς την Γαλι-8 λαίαν έκει αὐτὸν δψεσθε. ἰδού, είπον ὑμιν." Καὶ ἐξελθοῦσαι ταγύ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετά φόβου καὶ γαρᾶς μεγάλης, έδρα-9 μου απαγγείλαι τοις μαθηταίς αὐτού. τως δὲ ἐπορεύοντο απαγ- : Mar. xxi. 9; γείλαι τοις μαθηταίς αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ὁ Ἰησοῦς ἀπήντησεν Joh. xx. 14. αὐταῖς, λέγων, "Χαίρετε." Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν 10 αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. "τότε λέγει αὐταῖς " Joh. xx. 17; ό Ἰησούς, "Μὴ φοβείσθε ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοίς ἀδελφοίς μου, ΐνα ἀπέλθωσιν είς την Γαλιλαίαν, κάκει με όψονται." Πορευομένων δε αὐτών, ἰδού, τινές της κουστωδίας ελθόντες είς την πόλιν απήγγειλαν τοις αρχιερεύσιν απαντα τα γενό-12 μενα. καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιόν τε 18 λαβόντες, ἀργύρια ίκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις. λέγοντες. "Είπατε, "Οτι οι μαθηταλ αὐτοῦ νυκτὸς ελθόντες εκλεψαν 14 αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων καὶ ἐὰν ἀκουσθῆ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ήμεις πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν." 15 Οί δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια, ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν. καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὖτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον. ²Οί δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς Joh. iii. 35; 17 τὸ ὅρος οὐ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἰδόντες αὐτὸν, προσ- ** ** ** 2 18 εκύνησαν αὐτῷ· οἱ δὲ ἐδίστασαν. γκαὶ προσελθών ὁ Ἰησοῦς et ii. 8.

1. The time is thus marked by the four Evangelists.

Matt. xxviii. 1. δψε σαββάτων, τῆ ἐπιφωσκούση els μίαν σαββάτων.

Mark IVi. 2. λίαν πρωί τῆς μιᾶς σαββάτων ανατείλαντος τοῦ ἡλίου.

Luke xxiv. 1. τη μιά των σαββάτων, δρθρου βαθέος.

John xx. 1. τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων πρωί, σκοτίας ἔτι ούσης.

. It is plain that they meant to speak of the morning of Sunday, when day was beginning to dawn. Mark writes της μῶς σαββάτων in xvi. 2, and πρώτη σαββάτου, 9. See Beza, Casaub. Exerc. xvi. num. 170.

Ibid. ἡ ἄλλη Μαρία. The mother of James. Mark xvi. 1; Luke xxiv. 10.

2. ἄγγελος. Luke speaks of two men. xxiv. 4. Ibid. ἀπεκύλισε. The stone was removed,

not to let Jesus out, but to let the disciples in. Theophylact.

7. Γαλιλαίαν. The disciples appear to have returned to Galilee, and to have resumed their usual employments. John xxi. 1, 3, 7.

Ibid. iδού, είπον όμῶν. Probably the whole passage, from ὅτι ἡγέρθη to είπον ὁμῶν, are the words which the women were to repeat to the disciples; and lδού, είπον ὁμῶν means, I told you before that I should do so. See xxvi. 32.

10. Μή φοβεῖσθε perhaps means, Do not be afraid that I am going to leave you. See John xx. 17.

15. Justin Martyr says that the Jews sent persons into every country to spread this story, p. 202.

Ibid. μέχρι τῆς σήμερον. See note at xxvii. 8.
17. ol δὲ, some. For this phrase without of μὲν, see L. Bos, and Raphel.

ελάλησεν αὐτοῖς, λέγων, "'Εδόθη μοι πάσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ * Μων.xvi.15; καὶ ἐπὶ γῆς. Τπορευθέντες οὖν μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, 19 Lu. xxiv. 47. βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὅνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υίοῦ καὶ τοῦ 'Αγίου Πνεύματος, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα 20 ἐνετειλάμην ὑμῦν καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. 'Αμήν."

TO KATA MAPKON

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. MARK.

It is disputed, whether Mark the Evangelist is the same as John surnamed Mark, the cousin of Barnabas, mentioned in Acts xii. 12, 25; xiii. 5, 13; xv. 37—39; Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11; Philem. 24; but if the Evangelist died in the eighth year of Nero, (A.D. 61, or 62,) as is said by Eusebius, he could not be mentioned in the Second Epistle to Timothy, which was not written before A.D. 64, and perhaps in 66. He seems therefore to have been a different person, and the companion of S. Peter, by whom he was probably converted. He is said to have been with him at Rome: and to have written his Gospel at the request of the Christians in that city; which would require us to fix its date not earlier than the year 58, perhaps a few years later. S. Mark is stated to have founded the church of Alexandria, and to have died in the eighth year of Nero.

TO KATA MAPKON

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

'ΑΡΧΗ τοῦ εὐαγγελίου 'Ιησοῦ Χριστοῦ, υίοῦ τοῦ Θεοῦ' *ώς 1 • Mal. iii. 1; Matt xi. 10; γέγραπται έν τοις προφήταις, 'Ίδου, έγω ἀποστέλλω τον ἄγ- 2 γελόν μου προ προσώπου σου, δς κατασκευάσει την δδόν σου » E.a. zl. 3; ἔμπροσθέν σου.' ' Φωνη βοῶντος ἐν τῆ ἐρήμφ, Ετοιμάσατε 3 Matt. iii. 3; την όδον Κυρίου εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ.' ε'Εγέ- 4 Τα, iii. 4; την οδον Αυριου ευνεως ποτειτ.

Joh. i. 13,23; νετο Ἰωάννης βαπτίζων εν τη ερήμω, και κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας είς άφεσιν άμαρτιῶν. ακαὶ έξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν 5 Lu. iii. 3. ⁴ Μαιι iii. δ. πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμίται καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες εν τῷ Ἰορδάνη ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ, εξομολογούμενοι τὰς • Matt. iii. 4; άμαρτίας αὐτῶν. • ἢν δὲ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου, 6 1 Matt. iii.11; καὶ ζώνην δερματίνην περί τὴν ὀσφύν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 'Καὶ ἐκήρυσσε, λέγων, ""Ερχεται ὁ ἰσχυ-7 Joh. i. 27. & Act. i. 5: ρότερός μου ὀπίσω μου, οδ οδκ εἰμὶ ἰκανὸς κύψας λῦσαι τὸν et ii. 4; et xi. 16; ίμάντα των υποδημάτων αυτού. ε έγω μεν έβάπτισα ύμας έν 8 οι κικ. 4. h Matt.iii.18; ΰδατι· αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἁγίω.'' h Kaì ἐγέ- 9 Lu. iii. 21; νετο εν εκείναις ταις ήμεραις, ηλθεν Ίησους ἀπὸ Ναζαρετ της Joh. i. 31. Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην. καὶ 10 1 ix. 7; Psal. ii. 7 εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρα-Esa. zlii. 1; Matt. iii. 17; νούς, καὶ τὸ πνεῦμα ώσεὶ περιστερὰν καταβαίνον ἐπ' αὐτόν 3 Pet. i. 17. 1καὶ φωνή εγένετο εκ των οὐρανων, "Σὺ εἶ ὁ υίός μου ὁ ἀγα- 11 h Matt. iv. 1; πητὸς, ἐν ιδ εὐδόκησα." και εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει 12

1. Some have considered this as a title, and not connected with what follows. See Raphel, ad L, and Wolfius.

2. δν τοῖς προφήτταις. This expression is used, either because the quotation is made from two different prophets, Malachi and Isaiah; or with reference to the division of the scriptures into the Law, the Prophets, and Hagiographa.

4. τῆ ἐρήμφ. The wilderness of Judæa. Matt.

Ibid. John did not himself forgive sins, but he exhorted men to repentance, and told them that a Person was coming, who would forgive the sins of those who repented. He prepared the way for Jesus by making men believe that repentance and holiness were indispensable for salvation. Baptism was the sign of their believing this. Hence we may see why it was not improper for Jesus to be baptized. Since John's baptism did not convey remission of sins, it did not imply that Jesus had sins to be forgiven: but there was no reason why he should not make his public profession, that repentance and holiness were necessary for salvation.

9. els τον Ἰροδάνην. Els is sometimes put

9. els τον 'Ιορδάνην. Els is sometimes put for èv in the New Testament, (see. i. 39; ii. 2.) but here έβαπτίσθη els is the correct expression, immersus est in fumen.

12. ἐκβάλλει. This verb is not used by S. Mark, as expressing violence. See i. 43.

18 εἰς τὴν ἔρημον. ¹καὶ ἢν ἐκεῖ ἐν τῆ ἐρήμφ ἡμέρας τεσσαράκοντα, ¹ Μαπ. Η.11. πειραζόμενας ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἢν μετὰ τῶν θηρίων καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτφ.

14 mMETA δὲ τὸ παραδοθήναι τὸν Ἰωάννην, ἡλθεν ὁ Ἰησοῦς = Matliv.12; εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τοῦ Joh. iv. 43.

15 Θεοῦ, n καὶ λέγων, "Θτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς, καὶ ἤγγικεν n Mail. iii. 2.
ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίω."

16 °Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, είδε • Matt.iv.18; Σίμωνα καὶ 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφί- Lu. v. 2.

17 βληστρου εν τη θαλάσση. ήσαν γαρ άλιεις και είπεν αυτοις δ Ίησους, "Δευτε όπίσω μου, και ποιήσω υμας γενέσθαι

18 άλιεῖς ἀνθρώπων." Καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν, 19 ἡκολούθησαν αὐτῶ. Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν ὀλίγον εἶδεν Ἰάκω-

19 ήκολούθησαν αὐτῷ. Καὶ προβάς έκεϊθεν όλίγον είδεν Ίάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ

20 αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. καὶ εὐθέως ἐκάλεσεν αὐτούς καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαίον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν, ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 PKal εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καl εὐθέως τοις σάβ- P Matt. iv. 13, 23; 22 βασιν εἰσελθών εἰς συναγωγήν εδίδασκε. ٩καl εξεπλήσσοντο La. iv. 31. επὶ τῆ διδαχῆ αὐτοῦ· ἡν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς εξουσίαν 9 Matt. vii. 28;

28 έχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. 'Καὶ ἢν ἐν τῆ συναγωγῆ Lu. iv. 32.

24 αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτω, καὶ ἀνέκραξε * λέγων, * Lu. iv. 33. "Εα, τί ἡμῖν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἡλθες ἀπολέσαι 29.

25 ήμᾶς; οἶδά σε τίς εἰ, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ."

26 Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, καὶ κράξαν

27 φωνή μεγάλη, έξήλθεν έξ αὐτοῦ. καὶ έθαμβήθησαν πάντες, ὥστε συζητεῖν πρὸς αὐτοὺς, λέγοντας, "Τί ἐστι τοῦτο; τίς ἡ διδαχὴ ἡ καινὴ αὕτη, ὅτι κατ' ἐξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασι τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

28 Ἐξῆλθε δὲ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 ^t Kal εὐθέως ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἢλθον εἰς τὴν : Matt. 30 οἰκίαν Σίμωνος καὶ 'Ανδρέου, μετὰ 'Ιακώβου καὶ 'Ιωάννου. ἡ til. 14; δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα' καὶ εὐθέως λέγου-

^{13.} See note at Matt. iv. 2.

^{14.} See note at Matt. iv. 12.

^{15.} πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίψ. Believe in this good news which I have announced.

The reading is probably 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν τοῦ Σίμωνος, ἀμφιβάλλοντας.
 αὐτούς. Zebedee was with them: ver. 20.

^{19.} abrobs. Zebedee was with them: ver. 20. and Matt. iv. 21.

^{21.} τοις σάββασιν. Wolfius takes this literally in the plural, for several sabbaths. It seems to mean, immediately upon his going to

Capernaum, he began the custom of teaching on the sabbaths.

^{23. &}quot;Ea. The Vulgate has sine, "let us alone," as from car: but it may be merely an exclamation. Wolfius.

^{26.} σπαράξαν probably means having violently convulsed: (see 2 Sam. xxii. 8; Jerem. iv. 19.) Luke says μηθέν βλάψαν αὐτόν. iv. 35.

^{28.} replywpov. Not the countries surrounding Galilee, but the whole region of Galilee itself. L. de Dieu.

σιν αυτώ περί αυτής. και προσελθών ήγειρεν αυτήν, κρατήσας 81 της χειρός αὐτης και άφηκεν αὐτην ὁ πυρετός εὐθέως, και διηκόνει αὐτοῖς. "'Οψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ήλιος, ἔφερον 82 u Matt. wiii. 16: πρός αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονίζο-Lu. iv. 40. μένους και ή πόλις όλη ἐπισυνηγμένη ήν πρὸς τὴν θύραν 83 Σ La. iv. 41; Σκαὶ εθεράπευσε πολλούς κακώς έχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ 84 Act. xvi. 17, δαιμόνια πολλά έξέβαλε, καὶ οὐκ ήφιε λαλεῖν τὰ δαιμόναι, ὅτι ήδεισαν αὐτόν.

γ La. iv. 43. ΤΚαὶ πρωί ευνυχου λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθε, καὶ ἀπῆλθεν εἰς 85 έρημον τόπον, κάκει προσηύχετο. και κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ 36 Σίμων και οί μετ' αὐτοῦ· και εὐρόντες αὐτὸν λέγουσιν αὐτῶ, 87 . Lu. iv. 43. ""Οτι πάντες ζητοῦσί σε." *Καὶ λέγει αὐτοῖς, " "Αγωμεν είς 38

τάς εγομένας κωμοπόλεις, ίνα κάκει κηρύξω είς τοῦτο γάρ έξελήλυθα." Καὶ ἡν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, εἰς 89 δλην την Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

*Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρὸς, παρακαλών αὐτὸν καὶ 40 a Matt.viii.2: Lu. v. 12. γονυπετών αὐτὸν, καὶ λέγων αὐτῷ, ""Οτι ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθαρίσαι." 'Ο δε Ίησους σπλαγχνισθείς, εκτείνας την 11 γείρα, ήνατο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῶ, "Θέλω, καθαρίσθητι" Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ, εὐθέως ἀπηλθεν ἀπ' αὐτοῦ ή λέπρα, καὶ 42 $\dot{\epsilon}$ καθαρίσ θ η. Καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ, εὐθέως ἐξέβαλεν 43 b Levit. xiv. αὐτον, b καὶ λέγει αὐτῷ, ""Ορα μηδενὶ μηδέν είπης άλλ' 44

ύπαγε, σεαυτόν δείξον τῷ ἱερεί, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμού σου α προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοις."

• Lu. v. 15. ° O δε εξελθών ήρξατο κηρύσσειν πολλά καὶ διαφημίζειν τον 45 λόγον, ώστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερώς εἰς πόλιν εἰσελθείν άλλ' έξω εν ερήμοις τόποις ήν, και ήρχοντο πρός αὐτὸν πανταγόθεν.

«Καὶ πάλιν εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ δι' ἡμερῶν καὶ ἡκού- 2 d Matt.ix.1; Lu. v. 18. σθη ότι είς ολκόν έστι, καλ εύθέως συνήχθησαν πολλολ, ώστε 2 μηκέτι χωρείν μηδέ τὰ πρὸς τὴν θύραν καὶ ἐλάλει αὐτοίς τὸν λόγον. Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες, αἰρό- 8 μενον ύπο τεσσάρων. και μη δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ δια 4 τον όχλον, απεστέγασαν την στέγην δπου ην, και έξορύξαντες γαλώσι τὸν κράββατον, ἐφ' δ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. 'Ιδών 5

32. They waited till sunset, because they thought it unlawful to heal on the sabbath. Theophylact.

37. ndrres (170000 oe. The multitude had

followed him to this place. Luke iv. 42.
45. εξελθών. The report would be still more widely spread, if (as is most probable,) our Saviour intended the leper to go and shew himself to the priest at Jerusalem.

CHAP. II. 1. 81' husper. Xenophon uses did xporou in the same sense. vid. Raphel, Elsner, Wolf Bos. Some Latin MSS, have post octo dies: whence Mill thinks that Mark may have written δι' η' ἡμερών.

Ibid. olkor. Some have thought that this could not mean a private house. L. de Dieu,

4. Jesus may have been in the court (impluvium) of a house; and the ortyn may have been the curtain or awning, which was thrown over it. 'Eξορύξαντες is wanting in some MSS. Jerom has patefacientes. But Josephus uses the expression rous opoques res ofker draσκάπτων. Antiq. xiv. 15. 12. See note at Luke v. 19.

δε δ Ίησους την πίστιν αὐτῶν, λέγει τῷ παραλυτικῷ, "Τέκνον, 6 ἀφέωνταί σοι αι άμαρτίαι σου." "Ησαν δέ τινες τῶν γραμματέων έκει καθήμενοι, και διαλογιζόμενοι έν ταις καρδίαις αὐτών, 7 " • Τί οὖτος οὕτω λαλεῖ βλασφημίας : τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαο- • Ee. xiiii. 8 τίας, εἰ μὴ εἶς ὁ Θεός;" Καὶ εὐθέως ἐπυγνούς ὁ Ἰησοῦς τῶ 25. πνεύματι αὐτοῦ, ὅτι οὕτως διαλογίζονται ἐν ἐαυτοῖς, εἰπεν 9 αὐτοῖς, "Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; τί έστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, ᾿Αφέωνταί σοι αἰ άμαρτίαι ή είπειν, "Εγειραι και άρου σου τον κράββατου, και 10 περιπάτει; ίνα δε είδητε, δτι εξουσίαν έγει ο υίδς τοῦ ανθρώπου αφιέναι έπὶ τῆς γῆς άμαστίας." (λέγει τῶ παραλυτικῶ.) 11 " Σολ λέγω, έγειραι καλ άρον τον κράββατόν σου, καλ υπαγε είς 12 του ολκόν σου." Καλ ηγέρθη εύθέως, καλ άρας του κράββατου, έξηλθεν εναντίον πάντων ώστε εξίστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν, λέγοντας, ""Οτι οὐδέποτε οὕτως εἴδομεν." Καὶ ἐξῆλθε πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν καὶ πᾶς ὁ ὅχλος 14 ήρχετο πρός αὐτὸν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. 'Καὶ παράγων είδε ι Μειι iz. 9; Δευίν τὸν τοῦ 'Αλφαίου, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει 15 αὐτῶ, " ᾿Ακολούθει μοι." Καὶ ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτῶ. Καὶ ενένετο εν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν εν τῆ οἰκία αὐτοῦ, καὶ πολλοί τελώναι και άμαρτωλοί συνανέκειντο τώ Ίησοῦ και τοῖς 16 μαθηταίς αὐτοῦ· ήσαν γὰρ πολλοί, καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ. καὶ οί γραμματείς και οί Φαρισαίοι, ιδόντες αυτόν εσθίοντα μετά των τελωνών και άμαρτωλών, έλεγον τοις μαθηταίς αὐτοῦ. "Τί ὅτι 17 μετά τῶν τελωνῶν καὶ άμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;" ΕΚαὶ ε Lu. v. ακούσας ο Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, " Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύον- 1 Tim. i. 15; τες ιατροῦ, ἀλλ' οι κακῶς ἔχοντες. οὐκ ηλθον καλέσαι δικαίους. Matt. is. 18. 18 άλλα άμαρτωλούς είς μετάνοιαν." και ήσαν οι μαθηταί . La. v. 33; 'Ιωάννου και οι των Φαρισαίων νηστεύοντες και έρχονται και λέγουσιν αὐτῷ, " Διατί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρι-19 σαίων νηστεύουσιν, οί δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσι;" Καὶ είπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Μη δύνανται οἱ υίοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν 🕉 ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστι, νηστεύειν; ὅσον χρόνον μεθ' 20 έαυτῶν ἔγουσι τὸν νυμφίον, οὐ δύνανται νηστεύειν ελεύσονται δὲ ἡμέραι, δταν ἀπαρθη ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύ-21 σουσιν εν εκείναις ταις ημέραις, και ουδείς επίβλημα ράκους άγνάφου επιρράπτει επί ίματίφ παλαιφ. εί δε μή, αίρει τὸ

12. πάντας, the multitude. Matt. ix. 8. 13. πάλω. See i. 16.

14. Assb. Heracleon, as quoted by Clem. Alex. (p. 595.) seems to have considered Levi and Matthew as different persons. So did Eussbins. Dem. Evang. p. 119, 439. Origen says, that in some copies of Mark's Gospel, $\Lambda\epsilon\beta hs$ was mentioned as a publican who followed Jesus, but that he was not one of the twelve. vol. i. p. 376. Clement himself considered

Levi and Matthew to be the same. p. 942. Some authorities read James the son of Alphaus. See Wolfius.

15. See note at Matt. ix. 10.

18. ξρχονται. Matthew ascribes this question to John's disciples. ix. 14.

21. By comparing this with Matt. ix. 16, the construction seems to be, τὸ πλήρωμα αὐτοῦ (sc. τοῦ παλαιοῦ) τὸ καινὸν αἴρει [ἀπὸ] τοῦ παλαιοῦ.

πλήρωμα αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ 22 μὴ, ῥήσσει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκοὺς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον."

1 Matt. xii. 1; 1 Kal έγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασι διὰ τῶν 23 Lu. vi. 1; Deut. xxiii. σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ, "Ἰδε, τί ποιοῦ- 24 ½ 18am. xxi. σιν ἐν τοῖς σάββασιν, ὁ οὐκ ἔξεστι;" ¾ Καὶ αὐτὸς ἔλεγεν 25 6. αὐτοῖς, "Οὐδέποτε ἀνέγνωτε, τί ἐποίησε Δαβὶδ, ὅτε χρείαν 1 Εxod. ἔσχε καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; ¹πῶς εἰσῆλθεν εἰς 26 xxix. 33; τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ ἐπὶ 'Αβιάθαρ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους et xxiv. 5, 9 τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οῦς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ ἔδωκε καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσι;" Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Τὸ 27 σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον. ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρωπου καὶ τοῦ 28 σαββάτου."

Matt.xii 9;
 MAI εἰσῆλθε πάλιν εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἡν ἐκεῖ ἄνθρω- 3 πος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα, καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς 2 σάββασι θεραπεύσει αὐτὸν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. καὶ λέγει 3 τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, "Εγειραι εἰς τὸ μέσον." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εξεστι τοῖς σάββασιν ἀγα- 4 θοποιῆσαι, ἡ κακοποιῆσαι; ψυχὴν σῶσαι, ἡ ἀποκτεῖναι;" Οἱ δὲ ἐσιώπων. καὶ περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυ- 5 πούμενος ἐπὶ τῆ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, "Εκτεινον τὴν χεῖρά σου." Καὶ ἐξέτεινε, καὶ ἀποπ Μιτ. xxii. κατεστάθη ἡ χεῖρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. π Καὶ ἐξελθόντες οἱ 6 Φαρισαῖοι εὐθέως μετὰ τῶν 'Ηρωδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν

Matt.iv.25.
 ΚΑΙ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησε μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς 7
τὴν θάλασσαν καὶ πολὺ πλήθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθησαν αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, καὶ ἀπὸ Ἱηροσολύμων, καὶ ε
ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ οἱ περὶ Τύρον

κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι,

23. ήρξωντο ποιεῖν, for ἐποιοῦν. See iv. 1; vi. 7, 55; Acts i. 1. 'Οδὸν ποιεῖν merely means, to walk along.

26. 'Aβιάθαρ. In 1 Sam. xxi. the pricst's name is Ahimelech. Matthew and Luke do not mention his name, and the words έπl' A. τοῦ ἀρχιερέως are wanting in some old MSS. Ahimelech had a son called Abiathar. 1 Sam. xxii. 20. Theophylact observes, that Ahimelech is only called the priest, and that Abiathar may have been the high priest: but this is improbable. Michaelis thinks the words may mean, in the chapter of Abiathar. See xii. 26; Rom. xi. 2. For ἐπl' Ἀβιάθαρ meaning in the time of Abiathar, see Raphel.

27. The sabbath was a positive and arbitrary

institution of God. He need not have appointed it at all, or might have appointed any other day. He appointed it for the good of man; that he might have rest for his body, and might be taught by it to think of his Creator. Consequently we are not to observe it so as to make it an injury to us: and the Son of God could not be mistaken as to the right observation of it.

Chap. III. 1. πάλω, on another sabbath. Luke vi. 6.

4. The Cambridge MS. reads μάλλον ἡ ἀποκτεῖναι. See Matt. xviii. 8.

'Ηρωδιανῶν. See note at Matt. xxii. 16.
 Jesus was now in the dominions of Herod Antipas.

```
καλ Σιδώνα, πλήθος πολύ, ἀκούσαντες ὅσα ἐποίει, ήλθον πρὸς
  9 αὐτόν, καὶ εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἴνα πλοιάριον προσκαρ-
 10 τερή αὐτώ, διὰ τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. πολλοὺς γὰρ
     εθεράπευσεν, ώστε επιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι
 11 είγον μάστυγας και τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν
      έθεώρει, προσέπιπτεν αὐτῷ, καὶ ἔκραζε λέγοντα, ""Οτι σὰ εί
 12 ο νίος του Θεού." P Καὶ πολλά ἐπετίμα αὐτοῖς, [να μη αὐτον + 1. 25.
 18 Φανερον ποιήσωσι. 4 Καὶ ἀναβαίνει είς τὸ ὅρος, καὶ προσκα- 4 τί. 7;
 14 λείται οθς ήθελεν αὐτός καὶ ἀπηλθον πρὸς αὐτόν. καὶ ἐποίησε Lu. vi. 12;
      δώδεκα, ΐνα ὦσι μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλη αὐτοὺς κηρύσσειν, «t ix. 1.
 15 καὶ ἔγειν ἐξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ ἐκβάλλειν τὰ δαι-
  16 μόνια καὶ ἐπέθηκε τῶ Σίμωνι δυομα Πέτρου καὶ Ἰάκωβου τὸν το. 1.42.
      τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου καὶ ἐπ-
  18 έθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα Βοανεργές, ὅ ἐστιν, υίοὶ βροντῆς καὶ 'Αν-
      δρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον, καὶ Ματθαῖον, καὶ Θω-
      μαν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ ᾿Αλφαίου, καὶ Θαδδαίον, καὶ Σίμωνα
  19 τον Κανανίτην, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην, δς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.
          Καὶ έρχονται εἰς οἰκον καὶ συνέρχεται πάλιν όχλος, ὥστε
  21 μη δύνασθαι αὐτοὺς μήτε ἄρτον φαγεῖν. καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ'
      αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατήσαι αὐτόν ἔλεγον γὰρ, ""Οτι ἐξέστη."
  22 * Kal οι γραμματείς οι ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες έλεγον, * Matt.ix.84;
      ""Οτι Βεελζεβουλ έχει," καὶ, ""Οτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμο- Lu. xi. 15
  23 νίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια." <sup>t</sup> Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, et viii. 48,52;
       έν παραβολαίς έλεγεν αὐτοίς, " Πως δύναται Σατανάς Σατανάν et x. 20.
  24 ἐκβάλλειν; καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἐαυτὴν μερισθῆ, οὐ δύναται
  25 σταθήναι ή βασιλεία έκείνη καὶ έὰν οἰκία έφ' έαυτὴν μερισθή,
  26 ου δύναται σταθήναι ή οικία εκείνη και ει ο Σατανάς ανέστη
      έφ' ξαυτόν και μεμέρισται, οὐ δύναται σταθήναι, άλλα τέλος
  27 έχει. "οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθὼν εἰς " Matt. xii.
      την οικίαν αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μη πρώτον τὸν ἰσχυρὸν δήση,
  28 καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. κάμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι = Μεπ.
      πάντα ἀφεθήσεται τὰ άμαρτήματα τοῦς υίοῦς τῶν ἀνθρώπων, και τοῦς οιοῦς οιο
  29 καὶ βλασφημίαι όσας αν βλασφημήσωσιν δς δ' αν βλασφη- 1 Joh. v. 16.
      μήση είς τὸ πνεθμα τὸ ἄγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν είς τὸν αίωνα,
  80 άλλ' ἔνοχός ἐστιν αἰωνίου κρίσεως." ὅτι ἔλεγον, "Πνεθμα, Matt.
 31 ἀκάθαρτον ἔχει." ^{y} ερχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ ^{xii}_{Lu. \, yiii. \, 19.}
   14. exolyce. Hotely is used in the same
                                                                   έξέστη is rightly interpreted, he is beside himself.
sense in 1 Sam. xii. 6.
                                                                   So also Alberti. (See Thes. Crit. Sacr. part. ii.
17. Boarepyés. בני רְנִשׁר, See Drusius, Caninius, L. de Dieu.
                                                                   p. 22.) Krebsius and Wolfius take ol παρ' αὐ-
                                                                   τοῦ to mean his disciples. Tillemont understood
   21. έξηλθον. They set out: their arrival is
                                                                   that the relations of Jesus thought he had
mentioned ver. 81.
                                                                   fainted from the crowd, and referred Exeyor,
   Ibid. "Or: ¿¿forn. Knatchbull translates this
                                                                   not to the relations, but to the multitude, on
  assage, "And some hearing of it went out from
                                                                   disoit. (Mémoires, tome i. p. 114.) Theophy-
him to stay it, (the multitude,) for they said, it was mad." We read in Matt. xii. 23. ¿ξίσ-
                                                                   lact interprets as Raphel.
```

spirit

ταντο πάντες οἱ δχλοι. but Raphel has shewn

that of wap' abrow means his relations, and that

22. He had just cast out a blind and dumb

31. This seems to be a continuation of ver. 21.

Matt. xii. 22.

αὐτοῦ, καὶ ἔξω ἐστῶτες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν, φωνοῦντες αὐτόν. καὶ ἐκάθητο ὄχλος περὶ αὐτόν εἶπον δὲ αὐτῷ, " Ἰδοὺ, ἡ 82 μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω ζητοῦσί σε." Καὶ ἀπεκρίθη 33 αὐτοῖς λέγων, "Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἡ οἱ ἀδελφοί μου;" Καὶ περιβλεντάμενος κύκλω τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους, λέγει, βΑ " Ίδε, ή μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. δς γὰρ ἂν ποιήση τὸ 35 θέλημα τοῦ Θεοῦ, οὖτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου καὶ μήτηρ έστί"

2 Matt.wii.1: Lu. vili. 4.

*ΚΑΙ πάλιν ήρξατο διδάσκειν παρά την θάλασσαν καὶ 4 συνήχθη πρὸς αὐτὸν ὅχλος πολὺς, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοίον καθήσθαι έν τη θαλάσση και πας ο όχλος προς την θάλασσαν έπλ της γης ην. καλ έδίδασκεν αὐτοὺς έν παραβολαίς 2 πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῆ διδαχῆ αὐτοῦ, " ᾿Ακούετε. ἰδοὺ, 3 έξηλθεν ο σπείρων του σπειραι και έγενετο εν τώ σπείρειν, δ 4 μέν έπεσε παρά την όδον, και ηλθε τα πετεινά του ούρανου και κατέφαγεν αὐτό. ἄλλο δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ ٥ είγε γην πολλήν και εύθέως έξανέτειλε, διά το μη έχειν βάθος γης ήλίου δε ανατείλαντος εκαυματίσθη, και διά το μη έχειν 6 ρίζαν εξηράνθη, καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας καὶ ἀνέβη-7 σαν αὶ ἄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτὸ, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκε. καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀνα- 8 βαίνοντα καὶ αὐξάνοντα, καὶ ἔφερεν εν τριάκοντα, καὶ εν εξήκοντα, καὶ ἐν ἐκατόν." Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "'Ο ἔχων ὧτα 9 • Matt. xiii. ἀκούειν, ἀκουέτω." • "Οτε δè ἐγένετο καταμόνας, ἠρώτησαν 10 αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν. καὶ ἔλεγεν 11 αὐτοῖς, " Τμίν δέδοται γνώναι τὸ μυστήριον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦς ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται.

10.

Matt.xiii.14; Act. xxviii. xi. 8. 19.

Εκα. τί. 9; δίνα βλέποντες βλέπωσι, καὶ μὴ ίδωσι καὶ ἀκούοντες ἀκούωσι, 12 Lu. viii. 10; καὶ μὴ συνιῶσι· μήποτε ἐπιστρέψωσι, καὶ ἀφεθή αὐτοῖς τὰ Joh. xii. 40; άμαρτήματα." Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν 18 ταύτην; καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; οδ σπεί- 14 • Ματι, χίϊ, ρων, τον λόγον σπείρει ούτοι δέ είσιν οί παρά την όδον, όπου 15 σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως ἔρχεται ὁ Σατανας και αίρει τον λόγον τον έσπαρμένον έν ταις καρδίαις αὐτων. καὶ οὖτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἱ ὅταν 16 άκούσωσι τον λόγον, εὐθέως μετά γαράς λαμβάνουσιν αὐτον, καὶ οὐκ ἔχουσι ῥίζαν ἐν ἐαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν' εἶτα 17 γενομένης θλίψεως ή διωγμού διά τὸν λόγον, εὐθέως σκανδαλίζονται. και ουτοί είσιν οι είς τας ακάνθας σπειρόμενοι, 18 οὖτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούοντες, ἀκαὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος 19

34. The reading is probably τους κύκλφ περί αὐτόν.

CHAP. IV. 12. The words καὶ ἀφεθή αὐτοῖς τὰ ἀμαρτήματα are taken from the Chaldee Paraphrase: the Hebrew and LXX have, and

I will heal them.

16. of σπειρόμενοι. They that had the seed sown, or who received the seed.

18. The second obtoi claw is perhaps to be omitted.

t xix. 26.

τούτου, και ή άπάτη του πλούτου, και αι περί τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι είσπορευόμεναι συμπνίγουσι τον λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνε-20 ται. καλ ούτοί είσιν οί έπλ την γην την καλην σπαρέντες, οίτινες **ἀκούουσι τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν**

21 τριάκοντα, καὶ εν εξήκοντα, καὶ εν εκατόν." • Καὶ Ελεγεν • Matt. v.15; αὐτοῖς, "Μήτι ὁ λύγνος ἔργεται, ໃνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθή ἡ εκ εl. 33.

22 ύπο την κλίνην, οὐγ ίνα ἐπὶ την λυγνίαν ἐπιτεθή; τοὐ γάρ ἐστί ι Μεκ. x.26; τι κρυπτον, δ εαν μή φανερωθή· ουδε εγένετο απόκρυφον, αλλ' μα. τίιί. 17;

28 ໃνα είς φανερον έλθη. Βείτις έγει ώτα ἀκούειν, ἀκουέτω." h Kal & Matt.xi.15. έλεγεν αὐτοῖς, " Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ος μέτρος μετρεῖτε, ματι τίι.3;

25 μετρηθήσεται ύμιν, και προστεθήσεται ύμιν τοις ακούουσιν. 18ς : Ματ. γαρ αν έχη, δοθήσεται αὐτῷ καὶ δς οὐκ έχει, καὶ δ έχει άρθή- «t xxv. 29; σεται ἀπ' αὐτοῦ."

Καλ έλεγεν, "Ούτως έστιν ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς ἐὰν 27 άνθρωπος βάλη τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ καθεύδη καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνη καὶ μηκύνηται 28 ώς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτομάτη γὰρ ή γη καρποφορεί, πρώτον

29 γόρτον, είτα στάχυν, είτα πλήρη σίτον έν τῷ στάγυϊ. ὅταν δὲ παραδώ ὁ καρπὸς, εὐθέως ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός."

καὶ έλεγε, "Τίνι δμοιώσωμεν την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ; ή k Matt. 81 εν ποία παραβολή παραβάλωμεν αὐτήν ; ώς κόκκφ σινάπεως, δς xiii. 31; Lu. xiii. 18. δταν σπαρή έπὶ τής γής, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶ

*2 των ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὅταν σπαρῆ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων των λαχάνων μείζων, καὶ ποιεί κλάδους μεγάλους, ώστε δύνασθαι ύπο την σκιάν αὐτοῦ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατα-

88 σκηνούν." 1 Καλ τοιαύταις παραβολαίς πολλαίς έλάλει αὐτοίς 1 Matt. xiii.

34 του λόγου, καθώς ήδύναντο ακούειν χωρίς δε παραβολής οὐκ 34. έλάλει αὐτοῖς κατ' ίδιαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἐπέλυε πάντα.

* ΚΑΙ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνη τἢ ἡμέρα ὀψίας γενομένης, * Matt. viil. 86 " Διέλθωμεν είς τὸ πέραν." Καὶ ἀφέντες τὸν ὅχλον, παραλαμ- La. riii. 22. βάνουσιν αὐτὸν ὡς ἢν ἐν τῷ πλοίω καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἢν μετ' 87 εύτου, και γίνεται λαιλαν ανέμου μεγάλη τα δε κύματα έπ-

21. This is addressed to the disciples, who were not to suppress the doctrine which they had beard from Jesus, but were to shine like lights in the world.

22. Ins. See note at Matt. i. 22.
24. ἐν ῷ μέτρφ. If you freely dispense the instruction which you have received, you shall freely receive more.

25. Is yap ar fay. He that retains what he

hears, and makes a good use of it.

26. This parable tells us, that, though the cospel appears to be spread by human means, it is really God who nourishes it. See 1 Cor. iii. 6.

29. mapabil, sc. laurie.

31. The true reading seems to be de KOKKOP. 83. rabbs houvers drovers. What he had

said of the gradual progress of the gospel, and its final extension to all mankind, was totally opposed to the Jewish notions of the kingdom of the Messiah: and if he had spoken plainer, they would not have borne it.

36. &s fir answers to our phrase, just as he was. Without making any alteration, they immediately complied with his orders, and took him, just as he was sitting in the boat. Raphel.

37. ἐπῖβαλλεν may be either intransitive, and agree with κόματα (Raphel), or transitive and agree with λαίλαψ. Hombergius, Elsnerus, Wolfius, prefer the latter. έβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸ ἤδη γεμίζεσθαι. καὶ ἦν αὐτὸς 88 ἐπὶ τἢ πρύμνη ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;" Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπε 89 τἢ θαλάσση, "Σιώπα, πεφίμωσο." Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί δειλοί ἐστε 40 οὕτω; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;" Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, 41 καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, "Τίς ἄρα οὖτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

n Matt. viii. 28; Lu. viii. 26

• ΚΑΙ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν γώραν τῶν 5 Γαδαρηνών, καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντη- 2 σεν αὐτῶ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτω, δς 8 την κατοίκησιν είχεν έν τοις μνημείοις και ούτε άλύσεσιν ούδεις ηδύνατο αὐτὸν δῆσαι, διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ άλύσεσι 4 δεδέσθαι, καὶ διεσπασθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς άλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι, καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυε δαμάσαι καὶ διαπαντὸς 5 υυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς ὅρεσι καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων έαυτὸν λίθοις. Ίδων δὲ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, 6 έδραμε καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, καὶ κράξας φωνῆ μεγάλη εἶπε, 7 "Τί έμοὶ καὶ σοὶ, Ἰησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν Θεὸν, μή με βασανίσης" έλεγε γὰρ αὐτῷ, "Εξελθε, τὸ 8 πνεθμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοθ ἀνθρώπου." Καὶ ἐπηρώτα αὐτὸν, 9 " Τί σοι δυομα;" Καὶ ἀπεκρίθη λέγων, " Λεγεών δυομά μοι, ὅτι πολλοί έσμεν." Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλά, ἵνα μὴ αὐτοὺς 10 ἀποστείλη ἔξω τῆς γώρας. ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τὰ ὅρη ἀγέλη γοίρων 11 μεγάλη βοσκομένη καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες, 12 λέγοντες, "Πέμψον ήμας είς τοὺς χοίρους, ίνα είς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν" καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελθόντα 18. τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους καὶ ώρμησεν ή αγέλη κατά τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν ήσαν δὲ ώς δισχίλιοι καλ επνύγοντο εν τη θαλάσση. Οι δε βόσκοντες τούς 14 χοίρους ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν είς τὴν πόλιν καὶ είς τοὺς άγρούς. καὶ ἐξῆλθον ἰδεῖν τί ἐστι τὸ γεγονός καὶ ἔργονται πρὸς 15 τον Ίησουν, και θεωρούσι τον δαιμονιζόμενον καθήμενον και ίματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγεῶνα· καὶ έφοβήθησαν. καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες, πῶς ἐγένετο τῷ 16

• Λει. κτί. 39. δαιμονιζομένφ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. • καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν 17
• La. τίϊί. 38. αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. • Καὶ ἐμβάντος αὐτοῦ 18

viii. 28.

^{41.} ἐφοβήθησαν. Not the disciples only, but the persons in the other boats: see ver. 36; Matt. viii. 27.

Ibid. Tls οδτος; Wolfius quotes Libanius, τουτί δε έργον ἀνθρώπου μεν ούδενος, Θεοῦ δέ τινος καὶ τύχης, ὧν καὶ θαλάττης μανία κοιμίζεται.

CHAP. V. 1. Габарпушу. See note at Matt.

^{2.} άνθρωπος. Matthew mentions two men. viii. 28.

^{3.} μνημείοις. The reading is probably μνή-

^{10.} έξω της χώρας. Luke writes είς την άβυσσον ἀπελθεῦν. viii. 31.

^{11.} τὰ ὄρη. The reading is probably τῷ ὅρει.

είς τὸ πλοῖου, παρεκάλει αὐτὸυ ὁ δαιμουισθεὶς, ἴνα ἢ μετ' αὐτοῦ. 19 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἀφῆκευ αὐτὸυ, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, " Τπαγε εἰς τὸυ οἰκόυ σου πρὸς τοὺς σοὺς, καὶ ἀνάγγειλου αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ 80 Κύριος ἐποίησε, καὶ ἢλέησέ σε." Καὶ ἀπῆλθε καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῆ Δεκαπόλει, ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς καὶ πάντες ἐθαύμαζου.

^q ΚΑΙ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ ^q Matt. iz. 1; πέραν, συνήχθη ὅχλος πολὺς ἐπ' αὐτὸν, καὶ ἢν παρὰ τὴν θάλασ ² σαν. Ἰ Καὶ ἰδοὺ, ἔρχεται εἶς τῶν ἀρχισυνογώγων, ὀνόματι ¾ Matt.iz. 18;
 ³ Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ^{Lu. γiii. 41.} παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ, λέγων, ""Οτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔγει ἵνα ἐλθὼν ἐπιθῆς αὐτῆ τὰς γείρας ὅπως σωθῆ, καὶ

24 ζήσεται." Καὶ ἀπῆλθε μετ' αὐτοῦ· καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὅχλος πολὺς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 * Καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἴματος ἔτη δώδεκα, καὶ πολλὰ * Lor. xv. 25; παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' ἐαυτῆς Lo. viii. 43. πάντα, καὶ μηδὲν ἀφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλ-27 θοῦσα, ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὅχλῳ ὅπισθεν, 28 ἤψατο τοῦ ἰματίου αὐτοῦ· ἔλεγε γὰρ, "Θτι κὰν τῶν ἰματίων 29 αὐτοῦ ἄψωμαι, σωθήσομαι." Καὶ εὐθέως ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς μάστυγος.

80 t καλ εὐθέως ὁ Ἰησοῦς ἐπυγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν · Lu. τί. 19.

31 έξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὅχλῳ, ἔλεγε, "Τίς μου ἡψατο τῶν ἱματίων;" Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Βλέπεις 32 τὸν ὅχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἡψατο;" Καὶ 33 περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα δ γέγονεν ἐπ' αὐτῆ, ἤλθε καὶ προσέπεσεν

34 αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. "ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆ, « x. 52; "Θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ Matt. ix. 32. ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου."

86 * Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, * Lm. viii. 49. λέγοντες, ""Οτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανε τί ἔτι σκύλλεις τὸν 86 διδάσκαλον;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας τὸν λόγον λαλούμενον, λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, "Μὴ φόβου, μόνον πίστευε." 37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον 38 καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. καὶ ἔρχεται

21. els τὸ πέραν. Matthew says els τὴν ίδίαν πόλιν, i. e. Capernaum. ix. 1.

Ibid. Kal Ap. This probably refers to the multitude, who were on the shore waiting for Jesus. It appears from Matt. ix. 10, 14, 18, that Jairus came to Jesus in Matthew's house.

22. ἀρχισυναγώγων. For this office see Vitringa, De Synag. ii. 10; iii. part. 1. p. 610. There seems to have been more than one in a synagogue. Acts xiii. 15.

Ibid. 'Ideipos. Josephus mentions Elea-

zarus son of Jairus. De Bel. Jud. ii. 17. 9. 26. πολλά παθοῦσα. Hombergius thinks

this may mean, had received various treatment.
33. φοβηθεῖσα. She would be still more frightened on account of the command given in Numbers v. 2, 3.

85. ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου. From his house. 87. οὐδένα. The father and mother were present. ver. 40; Luke viii. 51. It therefore means none of his disciples.

είς τὸν οἰκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας 1 Joh. xi. 11. καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. γκαὶ εἰσελθών λέγει αὐτοῖς, "Τί θορυ- 89 Βείσθε καὶ κλαίετε: τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ΄Ο δὲ ἐκβαλών ἄπαντας, παραλαμβάνει 40 τον πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ είσπορεύεται όπου ην τὸ παιδίον ἀνακείμενον. καὶ κρατήσας της 41 γειρός τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῆ, "Ταλιθά κοῦμι" ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, "Τὸ κοράσιον, (σοὶ λέγω,) ἔγειραι." καὶ εὐθέως 42 ανέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ην γαρ ετών δώδεκα καὶ έξέστησαν έκστάσει μεγάλη, καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλά. ἵνα 48 μηδείς γνώ τούτο καὶ είπε δοθήναι αὐτή φαγείν.

3 Matt xiii. 54; Lu. iv. 16.

Lu. xiii. 22.

*ΚΑΙ εξήλθεν εκείθεν, και ήλθεν είς την πατρίδα αὐτοῦ και 6 άκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. καὶ γενομένου σαββάτου, 2 ήρξατο εν τή συναγωγή διδάσκειν καὶ πολλοὶ ἀκούοντες έξεπλήσσοντο, λέγοντες, "Πόθεν τούτφ ταῦτα; καὶ τίς ή σοφία ή δοθείσα αὐτῷ, ὅτι καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ ■ Joh. τί. 42. γίνονται; *οὐγ οὖτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υὶὸς Μαρίας, ἀδελφὸς 3

δὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωση καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν αὶ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς;" Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτώ. Εξλεγε δε αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι οὐκ ἔστι προφήτης 4 Matt. ziii. 57 ; Lu. iv. 24 ; άτιμος, εί μη έν τη πατρίδι αὐτοῦ, καὶ έν τοῖς συγγενέσι καὶ έν Joh. iv. 44. τη οίκία αὐτοῦ." καὶ οὐκ ηδύνατο ἐκεῖ οὐδεμίαν δύναμιν ποι- 5 e Matt. ziii. ησαι, εί μη ολίγοις άρρώστοις επιθείς τας χείρας, εθεράπευσε. 58. « Matt.ix.35; καὶ ἐθαύμαζε διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν ἀκαὶ περιῆγε τὰς κώμας 6

κύκλφ διδάσκων. • iii. 13; •ΚΑΙ προσκαλείται τους δώδεκα, καὶ ήρξατο αὐτους ἀπο-7 Mutt. z. 1; στέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν Lu. vi. 13; et ix. 1. [Matt. x. 9; ἀκαθάρτων. ¹καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς, ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς όδὸν, 8 Lu. ix. 8. εί μη ράβδον μόνον μη πήραν, μη άρτον, μη είς την ζώνην χαλ-« Matt.x.11; κόν άλλ' ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ "μὴ ἐνδύσησθε δύο χι- 9

Lu. ix. 4. τῶνας." ΕΚαὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ""Οπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, 10 h Matt. x. 14, 15; έκει μένετε έως αν έξέλθητε έκειθεν. Εκαί οσοι αν μη δέξωνται 11 et x. 10—12; ύμας, μηδε ακούσωσιν ύμων, εκπορευόμενοι εκείθεν, εκτινάξατε Act. xiii. 51; et xviii. 6. του γοῦν τον ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

38. ἀλαλάζοντας is used for sounds of sorrow as well as of joy. See Boisius, Elsner, and the LXX.

41. Ταλιθά κουμι in Syriac is κοράσιον, έγειραι. Zol λέγω is added by S. Mark. CHAP. VI. 1. πατρίδα. Nazareth.

Luke iv. 16.

8. & récrev. This is the only place where Jesus himself is called a carpenter. But it may only have been the opinion of the people, who knew the trade of Joseph. Justin Martyr says that Jesus worked at the same trade, and made ploughs and yokes. p. 186.

Ibid. ἀδελφαί. Some have called them Es-

ther, Thamar or Martha, and Salome.

Ibid. ¿σκανδαλίζοντο. They felt his low condition to be a stumbling-block in the way of their believing on him. See Matt. v. 29.

5. ἡδύνατο. It means, that he was not able to find so many instances of faith, as to give him the opportunity of working miracles. See Alberti.

7. δύο δύο. Βο συμπόσια συμπόσια, νετ. 39. πρασιαί πρασιαί, νετ. 40.

8. They were to take nothing purposely for the journey: only the things which they had with them at the time.

9. σανδάλια. See note at Matt. x. 10.

άμην λέγω ύμιν, άνεκτότερον έσται Σοδόμοις ή Γομόρροις έν 12 ήμέρα κρίσεως, ή τη πόλει έκείνη." Καὶ έξελθόντες εκήρυσσον

18 ΐνα μετανοήσωσι 1 καλ δαιμόνια πολλά έξέβαλλον, καλ ήλειφον 1 Joo. v. 14. ελαίω πολλούς άρρώστους καλ έθεράπευον.

14 ^k Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, (φανερον γὰρ ἐγένετο τὸ ^k Mntt siv.t: ὄνομα αὐτοῦ,) καὶ ἔλεγεν, "ΘΟτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν

15 ηγέρθη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ." ¹ Αλλοι : Matt. xvi. ἔλεγον, ""Οτι Ἡλίας ἐστίν" ἄλλοι δὲ ἔλεγον, ""Οτι προφήτης ^{14.}

16 έστὶν, ἢ ὡς εἶς τῶν προφητῶν." ᾿Ακούσας δὲ ὁ Ἡρώδης εἶπεν,
""Ότι δν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὖτός ἐστιν αὐτὸς ἡγέρθη

17 ἐκ νεκρῶν." Δὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησε τὸν = La. III. 19. Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν τῆ φυλακῆ, διὰ Ἡρωδιάδα τὴν γυναίκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν.

18 ελεγε γὰρ δ Ἰωάννης τῷ Ἡρώδη, ""Οτι οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν * Lστ.
19 τὴν γυναϊκα τοῦ ἀδελφοῦ σου." Ἡ δὲ Ἡρωδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, et zs. 21.

20 καὶ ήθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι καὶ οὐκ ἡδύνατο. οό γὰρ Ἡρώδης ο Μαιι.xiv.t; ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον, καὶ οι xxi. 34 συνετήρει αὐτόν καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως

21 αὐτοῦ ἤκουε. Ρκαὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρώδης τοῖς > Μωι.xiv.&. γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει τοῖς μεγιστάσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς

22 χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος, καὶ ὀρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης τῷ Ἡρώδη καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορα-

23 σίφ, " Αἴτησόν με δ ἐὰν θέλη, καὶ δώσω σοί" καὶ ἄμοσεν αὐτῆ, " "Οτι δ ἐάν με αἰτήσης, δώσω σοὶ, ἔως ἡμίσους τῆς βασι-

24 λείας μου." 'Η δὲ ἐξελθοῦσα εἶπε τῆ μητρὶ αὐτῆς, "Τί αἰτήσο σομαι;" 'Η δὲ εἶπε, "Τὴν κεφαλὴν Ἰώαννου τοῦ βαπτιστοῦ."

25 Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἢτήσατο λέγουσα, "Θέλω ἵνα μοι δῷς ἐξ αὐτῆς ἐπὶ πίνακι τὴν

26 κεφαλήν Ίω άννου τοῦ βαπτιστοῦ." Καὶ περίλυπος γενόμενος δ βασιλεύς, διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους οὐκ ἀθέλ-

27 ησεν αυτήν άθετήσαι. 9καί εὐθέως ἀποστείλας ὁ βασιλεύς 9 Matt. xiv.

28 σπεκουλάτωρα, ἐπέταξεν ἐνεχθήναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ὁ δὲ ¹⁰ ἀπελθών ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τἢ φυλακῆ, καὶ ἤνεγκε τὴν

13. ¿\ale. This has nothing to do with the question of extreme unction. Oil was used in the east for healing. See Luke x. 34.

the east for healing. See Luke x. 34.
14. δ βασιλεύτ. Herod was not properly a king, but tetrarch, as in Luke iii. 19.

15. Some said he was a prophet, or perhaps the prophet foretold in Deut. xviii. 15; others, that he was one of the old prophets risen again. See Luke ix. 8. The reading seems to be προφήτης δοτίν, δε είς τῶν πρ.

17. The reading is probably & φυλακή.
20. ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει. He often listened to him, and did many things at his suggestion.

21. μεγιστάσιν. Used by Josephus Antiq. ix.

 2; xx. 2.
 Sueton. Calig. 5. Tacitus, Annal. xv. 27.
 See Salmasius De Ling. Hellenist. p. 110.

Ibid. χιλιάρχοις may be taken generally for officers of rank in the army.

23. Les huloves. This perhaps means, though it might cost the value of half my dominions to procure it for you.

cure it for you.

25. & abrils. All the early editions read thus, and not & aurils. Supply Spas.

27. σweκουλάτωρα. From the Latin spiculum; though Casaubon derived it from speculor. It probably means one of the body guard of Herod.

κεφαλήν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτήν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτήν τῆ μητρὶ αὐτής. Καὶ ἀκούσαντες οί 29 μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθον καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν τῶ μνημείω.

r Lu. ix. 10. τ Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγ- 30 · iii. 20. γειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. *καὶ 31 είπεν αὐτοῖς, " Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ ἰδίαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε ὀλίγον." Ήσαν γάρ οἱ ἐργόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν ηὐκαίρουν. καὶ ἀπηλθον είς 82 t Matt. xiv. 13: έρημον τόπον τῷ πλοίφ κατ' ίδιαν. Καὶ είδον αὐτοὺς ὑπάγον- 33 Lu. ix. 10: Joh. vi. 16. τας οἱ ὄγλοι, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί καὶ πεζη ἀπὸ πασών τών πόλεων συνέδραμον έκει, και προήλθον αὐτούς, και " Matt.ix.86; συνήλθον πρὸς αὐτόν. "καὶ έξελθών είδεν ὁ Ἰησοῦς πολύν 34 et xiv. 14; Jer. xxiii. 1; δχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι ἡσαν ὡς πρόβατα μὴ Ezech. έγοντα ποιμένα καὶ ήρξατο διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. *Καὶ 35 xxxiv. 2; Lu. ix 11. ήδη ώρας πολλής γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ z Matt. λέγουσιν, ""Οτι ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή ἀπό- 36 ziv. 15; Lu. ix. 12: λυσον αὐτοὺς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλφ ἀγροὺς καὶ κώμας, Joh. vi. 5. άγοράσωσιν έαυτοις άρτους τί γάρ φάγωσιν οὐκ έχουσιν." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, "Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." 37 Καὶ λέγουσιν αὐτῶ, " ᾿Απελθόντες ἀγοράσωμεν διακοσίων δηναρίων άρτους, καὶ δώμεν αὐτοῖς φαγείν;" "Ο δὲ λέγει αὐτοῖς, 38 y Matt. xiv. 17; "Πόσους άρτους έχετε; ὑπάγετε καὶ ίδετε." Καὶ γνόντες Lu. ix. 13; Joh. vi. 9. λέγουσι, "Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας." Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνα- 39 κλίναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτφ. καὶ 40 άνέπεσον πρασιαί πρασιαί, άνὰ έκατὸν καὶ ἀνὰ πεντήκοντα. καὶ 41 λαβών τους πέντε άρτους και τους δύο ιχθύας, αναβλέψας είς τον οὐρανον, εὐλόγησε καὶ κατέκλασε τους ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοις μαθηταις αὐτοῦ, ἵνα παραθώσιν αὐτοις καὶ τοὺς δύο ἰγθύας έμέρισε πασι. καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐγορτάσθησαν καὶ ἢραν 42 κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. καὶ ¾ ήσαν οί φαγόντες τους άρτους ώσει πεντακισγίλιοι άνδρες. s Matt. *Καὶ εὐθέως ἡνάγκασε τοὺς μαθητάς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ 45 Ιολ. τί. 17. πλοιον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἔως αὐτὸς ἀπολύση τὸν ὄχλον. *καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἀπῆλθεν εἰς τὸ 46 a Matt. ziv.

δρος προσεύξασθαι. b Kal οψίας γενομένης, ην τὸ πλοίον εν 47

μέσφ της θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ της γης. Καὶ είδεν 48 αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν ἡν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναν-

31. abτol, alone. Erasmus, Palairet.

Ibid. έρημον τόπον, not a desert, but a place not occupied by dwellings. Wolfius.

b Matt. xiv.

not occupied by dwellings. Wolfius.

Ibid. mohlof. They were going to the patsover. John vi. 4.

over. John vi. 4.

33. The words of δχλοι seem to be an interpolation.

38. λέγουσι. It was Andrew who said this. John vi. 8.

39. $\chi \delta \rho \tau \sigma s$ is more properly hay than grass. Mark therefore adds $\chi \lambda \omega \rho \hat{\varphi}$.

44. Beside women and children. Matt. xiv. 21.

 $d\sigma \epsilon l$ seems to be an interpolation.

45. πρὸς Βηθσαϊδάν. This seems to mean, that they were to go first towards Bethsaida, perhaps with an intention of misleading the people, and then to turn back and make for Capernaum. See John vi. 17, 24, 59.

τίος αὐτοῖς καὶ περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἤθελε παρελ-

49 θείν αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσ-

50 σης, έδοξαν φάντασμα είναι, καὶ ἀνέκραξαν πάντες γὰρ αὐτὸν είδον, καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθέως ἐλάλησε μετ' αὐτῶν, καὶ

51 λέγει αὐτοῖς, "Θαρσεῖτε" ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε." Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος καὶ λίαν ἐκ

52 περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο, καὶ ἐθαύμαζον. οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις ἡν γὰρ ἡ καρδία αὐτῶν πεπωρωμένη.

58 ° ΚΑΙ διαπεράσαντες ήλθον έπὶ τὴν γῆν Γεννησαρὲτ, καὶ · Μαιι. εἰτ. 54 προσωρμίσθησαν. καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου. εὐθέως 84.

55 επισμόντες αντάν περιλοσμόντες δλου του περίχορου ένείνου

55 ἐπυγνόντες αὐτὸν, περιδραμόντες ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, ἤρξαντο ἐπὶ τοῦς κραββάτοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν,

56 ὅπου ἡκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστι. καὶ ὅπου ἃν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἡ πόλεις ἡ ἀγροὺς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν, ἵνα κᾶν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἰματίοι αὐτοῦ ἄψωνται καὶ ὅσοι ᾶν ἡπτοντο αὐτοῦ, ἐσώζοντο.

¹ KAI συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν ι Μαιτ. xv. 1.
 ² γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ 'Ιεροσολύμων, καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσὶ, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας

δ άρτους, ἐμέμψαντο (οί γὰρ Φαρισαίοι καὶ πάντες οί Ἰουδαίοι, ἐὰν μὴ πυγμῆ νίψωνται τὰς χείρας, οὐκ ἐσθίουσι, κρατοῦντες

4 την παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς, ἐὰν μη βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσι καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ

5 κλινων) έπειτα έπερωτωσιν αὐτον οι Φαρισαίοι καὶ οι γραμματείς, "Διατί οι μαθηταί σου οὐ περιπατοῦσι κατὰ τὴν παράδοσιν των πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις χερσὶν ἐσθίουσι τον

6 ἄρτον;" • 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι καλώς προ- · Rea. xxix. εφήτευσεν 'Hσαίας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται, 18. 'Οὖτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσί με τιμᾶ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω

7 ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. ¹ μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκα- ι Mait. xv. 9; 8 λίας, ἐντάλματα ἀνθρώπων.' 'Αφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ coloss. ii. 18, Θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς Tit. i. 14.

48. Μολε παρελθεῖν αὐτούς. He seemed as if he was wishing to pass them.

52. For the miracle of the loaves had not made them fully understand the miraculous power of Christ.

55. δπου κ. τ. λ. Wherever they heard that he was in the country.

CHAP. VII. 2. ἐμέμψαντο seems to have been interpolated.

3. Vater observes, that πάντες οι Ἰουδαιοι is to be connected with κρατοῦντες τὴν π. τῶν πρ. for it was not true of all the Jews.

for it was not true of all the Jews.

Ibid. πυγμβ. "Ad cubitum usque." Theophylact, Bull. (Harm. Apost. Diss. Post. xvii.

1.) See Scaliger, Elench. Trihær. c. vii. Drusius, Præterit. Πυγμή is the arm from the elbow to the end of the hand.

4. ἀπὸ ἀγορᾶς. When they come from market. ᾿Αν μὴ εδρωμεν φαγεῖν ἐκ βαλανείου. Arrian. Epictet. iii. 19. Ἐπεὰν ἀπὸ δείπνου γένωνται. Herodot. v. Raphel, Wolfius, Elsner, Palairet. But Krebsius interprets it, They will not eat what comes from the market, unless &c.

Ibid. feorow. Erasmus derived it from féw, rado: but it more probably comes from the Latin Sextarius. Josephus uses it, Antiq. viii.

2. 9.

ξεστών καὶ ποτηρίων, καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλά ποιείτε." Καὶ έλεγεν αὐτοίς, "Καλώς άθετείτε τὴν έντολὴν 9 τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. 8 Μωσῆς γὰρ 10 g Exod. xx. 12; na. 12; Deut. v. 16; είπε, 'Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου,' καὶ 'δ κακο-Ματι χν. 4: λογών πατέρα ή μητέρα, θανάτω τελευτάτω, ύμεις δε λέγετε, 11 Εχοά. και 17; Έλν είπη ἄνθρωπος τώ πατρί ή τη μητρί, Κορβάν, ο έστι, Levit. xx. 9; Dout. xxvii. δώρον, δ έὰν έξ έμοῦ ἀφεληθής καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν 12 16; Prov. ποιήσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἡ τῆ μητρὶ αὐτοῦ, λάκυροῦντες τὸν 13 xx. 20. h Matt. xv.6. λόγον του Θεού τη παραδόσει υμών ή παρεδώκατε και παρόμοια τοιαθτα πολλά ποιείτε." ΙΚαὶ προσκαλεσάμενος πάντα 14 Matt. zv. τον. δγλον, έλεγεν αὐτοῖς, "'Ακούετέ μου πάντες, καὶ συνίετε. k Act. x. 15; k οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, δ 15 Rom. xiv. δύναται αὐτὸν κοινῶσαι άλλά τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ' αὐτοῦ, Tit. i. 15. Τι. 1. 15. 1 Ματ. xi.15. ἐκεῖνά ἐστι τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. ¹εἴτις ἔχει ὧτα ἀκούειν. 16 ■ Matt. xv. ἀκουέτω." ™ Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἰκον ἀπὸ τοῦ ὅχλου, ἐπ- 17 πρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς, καὶ λέγει 18 αὐτοῖς, " Οὕτω καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ έξωθεν είσπορευόμενον είς τὸν ἄνθρωπον, οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι; ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ' εἰς 19 την κοιλίαν και είς τον άφεδρωνα εκπορεύεται, καθαρίζον πάντα τὰ βρώματα." Ελεγε δὲ, ""Οτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου 20 έκπορευόμενου, εκείνο κοινοί τον ἄνθρωπον. "εσωθεν γάρ εκ 21 a Matt. xv. 19; της καρδίας των ανθρώπων οι διαλογισμοί οι κακοί έκπορεύet viii. 21; ονται, μοιχείαι, πορνείαι, φόνοι, κλοπαί, πλεονεξίαι, πονηρίαι, 22 Prov. vi. 14; δόλος, ἀσέλιγεια, ὀφθαλμὸς πουηρὸς, βλασφημία, ὑπερηφανία, Jer. xvii. 9. άφροσύνη, πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ 23 κοινοί τὸν ἄνθρωπον."

Matt. xv.
 ° Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ 24 Σιδῶνος. καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν, οὐδένα ἤθελε γνῶναι, καὶ οὐκ ἤδυνήθη λαθεῖν. ἀκούσασα γὰρ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἤς εἶχε 25 τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσε πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἢν δὲ ή γυνὴ Ἑλληνὶς, Συροφοινισσα 26 τῷ γένει καὶ ἤρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλη ἐκ τῆς
 Matt. xv. θυγατρὸς αὐτῆς. ^P ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῆ, " "Αφες πρῶτον 27 χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστι λαβεῖν τὸν ἄρτον

9. Kahos is here used ironically.

11. Κορβῶν. Το poblatio, meant an offering without sacrifice. Josephus interprets it to mean δῶρον, Antiq. iv. 4. and δῶρον Θεοῦ, Cont. Apion. i. He says also that persons bound by a vow were called Κορβῶν, Antiq. l. c.

12. οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι is the same as ἀφίετε αὐτὸν οὐκέτι οὐδὲν ποιῆσαι, ye suffer him to forbear doing any thing else for his father or mother. See Matt.

19. καθαρίζον. Not only is it true that οὐ δύναται κοινῶσαι, but καθαρίζει πάντα τὰ βρώ-

22. ἀσέλγεια. "Injuria," a love of injury. Raphel. 'Οφθαλμός πονηρός is envy or jealousy. See Matt. xx. 15. 'Αφροσύνη is perhaps to be taken in opposition to σωφροσύνη.

24. The reading is probably els olular.
26. Έλληνίς. This merely means an heathen, as opposed to the Jews. Hackspanius. Some have thought she was a proselyte. Heinsius, Clarke.

Ibid. Συροφοίνισσα. Matthew calls her Kavavala. xv. 22. Juvenal uses Syrophæniz, viii. 160. The reading is probably Συραφοινίκισσα. 28 τῶν τέκνων, καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις." 'Η δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, " Ναὶ, κύριε καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς 29 τραπέζης ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων." Καὶ εἰπεν αὐτῆ, " Διὰ τοῦτον τὸν λόγον, ὕπαγε ἐξελήλυθε τὸ δαιμόνιον 80 ἐκ τῆς θυγατρός σου." Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἰκον αὐτῆς, εὖρε τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθὸς, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.

81 ¶ ΚΑΙ πάλιν έξελθων έκ των όριων Τύρου καὶ Σιδώνος, ήλθε ¶ Μωι. xv. πρὸς τῆν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκα-

82 πόλεως. τκαὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρακα- : Mattix.32; 88 λοῦσιν αὐτὸν ἕνα ἐπιθῆ αὐτῷ τὴν χεῖρα. *καὶ ἀπολαβόμενος . viii. 23;

8 λοῦσιν αὐτὸν ἔνα ἐπιθἢ αὐτῷ τὴν χεῖρα. *καὶ ἀπολαβόμενος * τίἰί. 23;
αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὅχλου κατ' ἰδίαν, ἔβαλε τοὺς δακτύλους αὐτοῦ Joh. ix. 6.

24 εἰς τὰ ὅτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἡψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, ^tκαὶ ¹ Job. xi. 41; ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐστέναξε, καὶ λέγει αὐτῷ, " Ἐφ-

85 φαθά," δ ἐστι, "διανοίχθητι" καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν αὐτοῦ αἰ ἀκοαί καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει

86 ορθώς. καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅσον δὲ αὐτοῖς αὐτοῖς διεστέλλετο, μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον.

87 καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσουτο, λέγουτες, " Καλῶς πάντα πεποίηκε καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν."

8 " ΈΝ ἐκείναις ταις ἡμέραις, παμπόλλου ὅχλου ὅντος, καὶ μὴ " Matt xv. ἐχόντων τί φάγωσι, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς τοὺς μαθητὰς

2 αύτοῦ, λέγει αὐτοῖς, "Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὅχλον ὅτι ἤδη

ημέρας τρεῖς προσμένουσί μοι, καὶ οὐκ ἔχουσι τί φάγωσι. καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἰκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν

4 τῆ δδφ· τινèς γὰρ αὐτῶν μακρόθεν ἤκασι." Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Πόθεν τούτους δυνήσεται τις ὧδε χορ-

5 τάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;" Καὶ ἐπηρώτα αὐτοὺς, "Πόσους

6 έχετε ἄρτους;" Οἱ δὲ εἶπον, "Επτά." Καὶ παρήγγειλε τῷ ὅχλφ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ λαβών τοὺς ἐπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασε καὶ ἐδίδου τοῦς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα

7 παραθώσι και παρέθηκαν τῷ ὅχλφ. και εἰχον ἰχθύδια ὁλίγα.

8 καὶ εὐλογήσας, εἰπε παραθείναι καὶ αὐτά. ἔφαγον δὲ καὶ ἐχορτάσθησαν καὶ ἢραν περισσεύματα κλασμάτων, ἐπτὰ σπυρί-

9 δας. ήσαν δὲ οἱ φαγόντες ὡς τετρακισχίλιοι καὶ ἀπέλυσεν 39.

1 Matt.

10 * Καὶ εὐθέως ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, et xvl. 1; 11 ἡλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. γκαὶ ἐξήλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ Joh. vl. 80.

^{31.} ἀπὰ μέσεν τῶν ἐρίων Δεκαπόλεως, through the borders of Decapolia. See Matt. iv. 25. 34. Ἐφφαθά. Πηρκ οι πηρη.

^{86.} μάλλον περισσότερον. See 2 Cor. vii. 18. Herodotus has μάλλον δλβιώτερος, i. 82. See Palairet.

CHAP. VIII. 2. ἡμέρας. The true reading is probably ἡμέραι, as in Matt. xv. 32.
9. Beside women and children. Matt. xv. 38.
10. Δαλμανουθά. Matthew says Μαγδαλά, xv. 39. Both places were at the southern end of the lake. Lightfoot.

ήρξαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ τΜεικ.xvi.4. οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι 12 αὐτοῦ, λέγει, "Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῆ γενεὰ ταύτη σημεῖον." Καὶ ἀφεὶς αὐ- 13 τοὺς, ἐμβὰς πάλιν εἰς τὸ πλοῖον, ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

* Matt.xvi 5. * Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἔνα ἄρτου οὐκ 14

b Matt xvi.6; εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. b καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, 15

Lu. xii. 1. λέγων, "Όρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ

τῆς ζύμης Ἡρώδου." Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέ- 16

ετί. 53. γοντες, ""Οτι ἄρτους οὐκ ἔχομεν." καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς 17 λέγει αὐτοῖς, "Τί διαλογίζεσθε, ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε; καὶ ὧτα ἔχοντες οὐκ 18

α νι. 41; ἀκούετε; καὶ οὐ μνημονεύετε; α ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα 19
Μαϊτ. πίν. 19;
Lu. iκ. 16;
Βός τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων
Joh. vi. 11: ἡρατε;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Δώδεκα." "ε" Οτε δὲ τοὺς ἐπτὰ εἰς 20
ε νετ. 5;
Μαϊτ. πν. 84. τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων
ἤρατε;" Οἱ δὲ εἶπον, "Επτά." καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Πώς οὐ 21
συνίετε;"

ΚΑΙ ἔρχεται εἰς Βηθσαϊδάν καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλὸν, καὶ 22 ττὶι. 32, 33. παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. ¹ καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς 23 χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἐξήγαγεν αἰπὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν, εἴ τι βλέπει; Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγε, " Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, 24 ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας." Εἶτα πάλιν ἐπέθηκε τὰς 25 χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι· καὶ ἀποκατεστάθη, καὶ ἐνέβλεψε τηλαυγῶς ἄπαντας. καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, λέγων, " Μηδὲ εἰς 26 τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῆ κώμη."

8 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας 27
 13; Καισαρείας τῆς Φιλίππου καὶ ἐν τῆ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, "Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;" Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν, "Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν καὶ 28

11. **eipdfortes. Not that they really cared to see such a sign, but they wished to try his power, and to expose him if he failed.

12. εἰ is here used for a strong negation. If the sentence were complete, it would contain some form of abjuration: e.g. peream, si &c. or as we read in 2 Sam. iii. 35. τάδε ποιήσαι μοι δ Θεὸς καὶ τάδε προσθείη. See Heb. iii. 11.

13. εἰς τὸ πέραν. Towards Bethsaida at the north eastern end of the lake, ver. 22.

15. Ἡρώδου. Matthew writes Σαδδουκαίων, xvi. 6. from which it might be inferred that Herod was a Sadducee. But see Matt. xiv. 2. 16. Ὅτι. See note at Matt. xvi. 7.

18. οὐ μνημονεύετε; Hombergius would connect this with πόσους κοφίνους.

23. κώμης. Luke calls it πόλις ix. 10.

24. The restoration of a blind man to sight would require a double miracle; the organ of vision must be made perfect, and the mind must be made capable of comprehending the ideas which external objects present. If a blind man were suddenly to recover his sight he would not know one object from another, because he had never seen them before. Our Saviour therefore must always have given this double power: but in the present instance he chose to give it by two distinct operations.

26. This may perhaps have been on account of the want of faith in the people of Bethsaida. See Matt. xi. 21.

δυνάμει."

29 ἄλλοι Ἡλίαν ἄλλοι δὲ ἔνα τῶν προφητῶν." Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς, "Τμεῖς δὲ τίνα με λέγετε είναι;" 'Αποκριθεῖς δὲ ὁ δ Βο Πέτρος λέγει αὐτῶ, "Σὺ εἰ ὁ Χριστός." Καὶ ἐπετίμησεν

30 Πέτρος λέγει αυτφ, " 2υ ει ο Αριστος." Ααι επετιμησει αὐτοῦς, ἵνα μηδενὶ λέγωσι περὶ αὐτοῦ.

81 h KAI ήρξατο διδάσκειν αὐτοὺς, ὅτι δεῖ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώ- h ix. 31; που πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθήναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ματί. 21; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθήναι, καὶ μετὰ et xvii. 22; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθήναι, καὶ μετὰ et xvii. 22; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθήναι, καὶ μετὰ et xvii. 32;
82 τρεῖς ἡμέρας ἀναστήναι καὶ παρρησία τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ Lu. ix. 22;
83 προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἡρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ¹ ὁ δὲ et xxii. 31;
84 προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἡρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ¹ ὁ δὲ et xxii. 31;
85 προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἡρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. ¹ ὁ δὲ et xxii. 31;
86 καὶ ἰδῶν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησε τῷ Πέτρῳ, ¹ 2 8am. xix.
λέγων, "Τπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων."

84 * Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὅχλον σὰν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, * Matt.x.88; εἶπεν αὐτοῖς, ""Οστις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω tu xvi. 24; tu is. 25; γὰρ ὰν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν ος δ ὰν εί xvi. 25; ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν ος δ ὰν εί xvi. 25; ἐπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ει xrii. 83; 86 οῦτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ἀφελήσει ἄνθρωπον, ἐὰν κερδήση Joh. xii. 23. 87 τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῆ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; m ἢ τί δώσει Psal. xlix. 26; είνιθη με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῆ γενεᾶ ταύτη τῆ μοιχαλίδι tu is. 26; καὶ ἀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται Hom. i. 16; αὐτὸν, ὅταν ἔλθη ἐν τῆ δόξη τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέ- 1 Joh. ii. 23. 9 λων τῶν ἀγίων." καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι Μatt. xii. 28; τοῦ τινὲς τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανά- τι. ix. 27. Του, ἔως ἄν ἴδωσι τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν

2 PKal μεθ' ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον P Matt. καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ τὸν Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς χνὶι. 1; δρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν μόνους καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν 8 αὐτῶν, καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς 4 χιὼν, οἰα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι. καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσεῖ, καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. Εω. χὶἰι. 1; καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, " Ραββὶ, καλόν ἐστιν ετ χτὶι. 5; ἡμᾶς ὧδε εἰναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσεῖ ιω. iii. 22; εἰ ix. 35; ε μίαν, καὶ Ἡλία μίαν." οὐ γὰρ ἤδει τί λαλήση ἢσαν γὰρ ἔκφοβοι. 2 Pet. i. 17; ροι. χτὶἰί. 17 ακαὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ῆλθε φωνὴ ἐκ τῆς 19.

30. Theophylact observes that Mark omits the answer of our Saviour to Peter, (Matt. xvi. 17—9.) that he might not seem to flatter Peter. 31. μετά τρεῖς ἡμέρας. Luke writes τῷ τρίτη ἡμέρα. So in Deut. xiv. 28. μετά τρία ἔτη answers to ἀν τῷ ἔτει τρίτφ in xxvi. 12. Josephus uses μετ' ὀγδόην ἡμέραν, (Antiq. i. 12. 2.) and ὀγδόη ἡμέρα, (ib. 10.) as equivalent. Krebsius. Beza has shewn that μετά τρεῖς ἡμέρας means after the arrival of the third day. See

also Pearce and Newcome.

32. παρρησία. Not, publicly, in the hearing of the people: but, plainly, without disguise, so that the disciples could not misunderstand.

34. ἐλθεῖν. The reading is probably ἀκολου-θεῖν.

CHAP. IX. 5. καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι. Peter said this, as not wishing to go down, and see Jesus suffer what he had just before fore-told. Theophylact.

νεφέλης, λέγουσα, " Οὖτός ἐστιν ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητός αὐτοῦ ακούετε." Καὶ εξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα είδον, 8 άλλα του Ίησοῦν μόνον μεθ' ἐαυτῶν. Καταβαινόντων δὲ αὐ- 9 r Matt. xvii. 9; Lu. ix. 86. των άπο του όρους, διεστείλατο αυτοίς ίνα μηδενί διηγήσωνται ά είδου, εί μη όταν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστή. καὶ 10 τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες, τί ἐστι τὸ ἐκ • Malach. iv. νεκρών ἀναστήναι. • Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, ""Οτι 11 λέγουσιν οί γραμματείς, ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθείν πρῶτον;" 'Ο δὲ 12 άποκριθείς είπεν αὐτοίς, "Ήλίας μεν έλθων πρώτον άποκαθ-* Psal.xxii.6; ιστά πάντα *καὶ πως γέγραπται ἐπὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου. ίνα πολλά πάθη καὶ έξουδενωθή; αλλά λέγω ύμιν, ότι και 13 3. Ac. : Dan. is. 26. 'Ηλίας ελήλυθε, καὶ εποίησαν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν καθὼς u Lu. i. 17; Μαιι. χί. 14; γέγραπται ἐπ' αὐτόν." et zvii.10,&c. *Καὶ ελθών πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν δγλον πολύν περὶ 14 " Matt. zvii. 14 αὐτοὺς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς. καὶ εὐθέως πᾶς ὁ 15 Lu. iz. 37. δγλος ίδων αὐτὸν ἐξεθαμβήθη, καὶ προστρέγοντες ήσπάζοντο αὐτόν. καὶ ἐπηρώτησε τοὺς γραμματεῖς, "Τί συζητεῖτε πρὸς 16 αὐτούς;" Καὶ ἀποκριθείς εἶς ἐκ τοῦ ὅγλου εἶπε, " Διδάσκαλε, 17 y Matt. zvii. 14; Lu. iz. 38. ήνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. καὶ ὅπου 18 αν αὐτὸν καταλάβη, ῥήσσει αὐτὸν, καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς όδόντας αὐτοῦ, καὶ ξηραίνεται καὶ εἶπον τοῖς μαθηταῖς σου, ἵνα αὐτὸ ἐκβάλωσι, καὶ οὐκ ἴσχυσαν." Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ 19 λέγει, " * Ω γενεά ἄπιστος, ξως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ξως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρός με." *Καὶ ἡνεγκαν 20 # i. 36. αὐτὸν πρὸς αὐτόν καὶ ἰδών αὐτὸν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτὸν, καὶ πεσών ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. Καὶ ἐπηρώ- 21 τησε τὸν πατέρα αὐτοῦ, "Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτώ;" 'Ο δὲ εἶπε, "Παιδιόθεν, καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ είς 22 πῦρ ἔβαλε καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέση αὐτόν ἀλλ' εἴ τι δύνα-« La. xvii. 6. σαι, βοήθησον ήμιν, σπλαγχνισθείς έφ' ήμας." « Ο δε Ίησους 23 είπεν αὐτώ, "Τὸ, Εἰ δύνασαι, πίστευσαι πάντα δυνατά τώ

7. Aéyevou is probably an interpolation.

11. Ori for Sià vi; So in ver. 28. and 1 Chron. xvii. 6. See Krebsius. Perhaps we are to understand, Is this what the scribes mean, when they say that Elias must first come? The disciples did not know what was meant by rising from the dead; and they thought our Saviour might have alluded to Elias having just appeared.

12. Our Saviour's answer is designedly obscure. He tells them that Elias was really to come; but he again returns to what he had said in ver. 9. of the Son of man, and asks them to explain how it was written of the Son of man that he should suffer many things and be set at nought? If they could have understood this, they might have known that he was to die and rise again: but at present they did not; and our Saviour does not wait for their answer.

13. καθώς γέγραπται ἐπ' αὐτὸν refers to ἐλήλυθε. Clarke.

18. Enpaireras, is wasting away. Grotius, Heinsius, Olearius.

19. anioros. This shews that there was a want of faith in the parents of the child, which seems also to be implied in the words el boraou in ver. 23. See Matt. xvii. 17.

20. καὶ ίδων αὐτόν. For the nominative ab-

solute, see Raphel.
23. Τὸ, Εἰ δύνασαι, πίστευσαι. These words
refer to εἶ τι δύνασαι in ver. 22. "Believe what you have expressed by el Ti Siragai, believe the εἰ δύνασαι, and all things are possible &c." So Plato, Οὐδὲν γὰρ δέομαι τὸ, Εἰ βούλει τοῦτο, και Εί σοι δοκεί, έλεγχεσθαι. Protag. p. 551. Τὸ γὰρ, Εἰ βούλει, ἡηθὲν λύει πάντα φόβον. Phileb. p. 20. The article τὸ is used in the same manner in Luke i. 62; ix. 46; xxii. 2, 4,

24 πιστεύοντι." Καὶ εὐθέως κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου μετὰ δακρύων ἔλεγε, "Πιστεύω, κύριε, βοήθει μου τῆ ἀπιστία."

26 'Ιδών δὲ ὁ 'Ιησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὅχλος, ἐπετίμησε τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, "Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν, ἐγὼ σοὶ ἐπιτάσσω, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθης

26 είς αὐτόν." Καὶ κράξαν, καὶ πολλά σπαράξαν αὐτὸν, ἐξῆλθε

27 καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρὸς, ὥστε πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς γειρὸς ἤγειρεν αὐτόν καὶ ἀνέστη.

28 ^b Kal εἰσελθόντα αὐτὸν εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων ^b Mass. xvii.
αὐτὸν κατ' ἰδίαν, ""Οτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό ;" ^{19.}

29 Καλ είπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῆ καὶ νηστεία."

80 °KAΙ ἐκείθεν ἔξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, • Matt.
81 καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τὶς γνῷ. ἐδίδασκε γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, et xvii. 21;
καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ""Οτι ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς et xviii. 31;
γεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν καὶ ἀποκτανθεὶς, τῆ et xxiv. 7.

82 τρίτη ημέρα ἀναστήσεται." Οι δὲ ηγνόουν τὸ ρημα, καὶ έφοβούντο αὐτὸν ἐπερωτήσαι.

88 ⁴ Καὶ ἢλθεν εἰς Καπερναούμ: καὶ ἐν τῆ οἰκία γενόμενος ἐπ- 4 Ματ. 84 ηρώτα αὐτοὺς, "Τί ἐν τῆ ὁδῷ πρὸς ἐαυτοὺς διελογίζεσθε;" Οί Lu. ix. 46; δὲ ἐσιώπων πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῆ ὁδῷ, τίς ** xx. 24.

85 μείζων. εκαλ καθίσας έφώνησε τους δώδεκα, καλ λέγει αυτοίς, • x. 43; Εἴ τις θέλει πρώτος είναι, έσται πάντων έσχατος καλ πάντων Μαιι. xx. 26

86 διάκονος." Καὶ λαβών παιδίον, έστησεν αὐτὸ ἐν μέσφ αὐτῶν 🚓 16.

Ε7 καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ, εἰπεν αὐτοῖς, "ξ"Ος ἐὰν ἔν τῶν κ Μειτ.κ. 40; τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται καὶ τωι ix. 48; δς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά Joh. xiii. 20. με."

88 ^h 'Απεκρίθη δὲ αὐτῷ ὁ 'Ιωάννης λέγων, " Διδάσκαλε, εἴδομέν » Lu. ix. 49.
τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, δς οὐκ ἀκολουθεῖ

89 ήμεν και έκωλύσαμεν αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμεν.'' ΄Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπε, "Μὴ κωλύετε αὐτόν. οὐδεὶς γάρ ἐστιν, δς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, και δυνήσεται ταχὸ κακολογῆσαί Μαιτ.κίί.30.

40 με. ¹δς γὰρ οὖκ ἔστι καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστιν. ^kδς γὰρ ἀν <sup>1 Μαξι, χ.42.

⁴¹ ποτίση ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν τῷ ὀνόματί μου, ὅτι Χριστοῦ ¹ Ματι.

42 ἐστὲ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέση τὸν μισθὸν αὐτοῦ. ¹ Καὶ χαι. ¹ και. ¹ καὶ. ¹ και. ¹ καὶ. ¹ καὶ. ¹ καὶ ¹ καὶ ¹ καὶ. ¹ καὶ ¹ καὶ. ¹ καὶ ¹ κα</sup>

23, 24, 37; Acts xxii. 30; Rom. viii. 26. See Krebsius.

25. εγὰ σοὶ ἐπιτάσσω. The word ἐγὰ is here very emphatical. You before obeyed not my disciples: now I myself command you. Clarke.

28. "Oτι for διὰ τί; as in ver. 11: see Raphel, who has adduced many instances from Herodotte.

84. This disputing is mentioned by Luke ix.
46.

37. ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου probably means at

the mention of my name, i. e. as soon as he hears that he is a Christian.

Ibid. οὐκ ἐμὲ δέχεται, receives not me only. Hackspanius.

38. 'Απεκρίθη. This is perhaps an instance, where ἀποκρίνομαι is used, though the speech is not really an answer.

41. This verse seems to be connected immediately with ver. 37; our Saviour's discourse about the child having been interrupted by the question put by John.

δς αν σκανδαλίση ένα των μικρών των πιστευόντων είς έμε, καλόν έστιν αὐτῶ μᾶλλον, εἰ περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν m Matt. 7.29; τράγηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. m Kai ἐὰν 43 et xviii. 8; Deut. xiii, 6, σκανδαλίζη σε ή χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν καλόν σοι ἐστὶ κυλλον είς την ζωήν είσελθειν, ή τὰς δύο γείρας έγοντα ἀπελ-" E.a. lxvi. θείν είς την γέενναν, είς τὸ πύρ τὸ ἄσβεστον, "ὅπου ὁ σκώληξ 44 αὐτῶν οὐ τελευτᾶ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται, καὶ ἐὰν ὁ πούς σου 45 σκανδαλίζη σε, ἀπόκοψον αὐτόν καλόν ἐστί σοι εἰσελθεῖν εἰς την ζωην χωλον, η τους δύο πόδας έχοντα βληθηναι είς την γέενναν, είς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ 46 τελευτά, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός σου 47 σκανδαλίζη σε, εκβαλε αὐτόν καλόν σοι έστὶ μονόφθαλμον είσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἡ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθήναι είς τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς, ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ 48 • Let. ii. 18. τελευτά, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. • Πᾶς γὰρ πυρὶ άλισθήσε- 49 P Matt. v.18; ται, καὶ πᾶσα θυσία άλὶ άλισθήσεται. Pκαλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ 50 Lu. xiv. 34. τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοις άλας, ακαι είρηνεύετε έν άλλήλοις." 9 Rom. xii. 18: ' ΚΑΚΕΙΘΕΝ άναστας ερχεται είς τὰ ορια της 'Ιουδαίας, 10 Heb. xii. 14. * Matt.xix.1. διά του πέραν του Ἰορδάνου. καὶ συμπορεύονται πάλιν ὅχλοι πρός αὐτόν καὶ ώς εἰώθει, πάλιν εδίδασκεν αὐτούς. Καὶ 2 προσελθόντες οι Φαρισαίωι έπηρώτησαν αὐτὸν, εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναίκα ἀπολύσαι, πειράζοντες αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν 3 αὐτοῖς, "Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;" Οἱ δὲ εἶπον, "Μωσῆς 4 . Dent. xxiv. 1: έπέτρεψε βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι." Καὶ 5 Jer. iii. 1: Matt. v. 31. άποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ι Gen. i. 27; ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην τἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτί- 6 et v. z; Matt. xiz. 4, σεως, ἄρσεν καὶ θηλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ Θεός. 'μ ἔνεκεν τούτου 7 " Gen. ii. 34; καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ Ερή. γ. 81. προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο 8 = Matt.xix.6. εἰς σάρκα μίαν.' ὥστε οὐκέτι εἰσὶ δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. το οὐν 9 ό Θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω." Καὶ ἐν τῆ οἰκία 10 πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν αὐτόν. γ Ματι. τ.32; γ και λέγει αὐτοῖς, " Ος ἐὰν ἀπολύση την γυναῖκα αὐτοῦ καὶ 11 et xis. 9; Lu. xvi. 18; γαμήση ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύση τὸν 12 1 Cor. vii. 10, ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῆ ἄλλφ, μοιχᾶται."

43. καλον — ή. See Matt. xviii, 8.

49. It seems difficult to imagine that the πυρί in this verse is not connected with γέενναν τοῦ πυρός in ver. 47: and therefore πᾶς means every person who is cast into hell. Our Saviour says, For every such person shall be as a sacrifice which is salted, (Lev. ii. 13.) and then consumed in the fire. Le Clerc thinks that our Saviour used the ambiguous word τρογ, which signifies shall be salted, and shall be destroyed.

59. The salt, which I have mentioned as

used in the sacrifice, is an excellent thing: and it may remind you of the doctrine, which is to keep your minds from corruption: but if either of them lose their virtue, they are good for nothing.

CHAP. X. 2. The article before *apuraioi is perhaps to be expunded.

perhaps to be expunged.

Ibid. ἀπολύσαι. Matthew adds κατὰ πᾶσαν αἰτίαν. xix. 3.

11. μοιχάται ἐπ' abτήν, commits adultery as far as relates to her. There is the same construction of ἐπὶ in ix. 12.

* Kal προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἄψηται αὐτῶν οἱ δὲ : Matt. 14 μαθηταί επετίμων τοις προσφέρουσιν. είδων δε ο Ίησους γίγα- κικ. 13; νάκτησε, καλ είπεν αὐτοῖς, "Αφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός " Matt. με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία et xix. 14; 15 του Θεού αμήν λέγω υμίν, δε έαν μη δέξηται την βασιλείαν 1 Pet. ii. 2. 16 του Θεου ώς παιδίον, ου μη εἰσελθη εἰς αὐτήν." b Καὶ ἐναγ- b ix. 36;
Μαιτ. xix.15. καλισάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ, ηὐλόγει αὐτά. 17 καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδὸν, προσδραμών εἶς καὶ γονυ- · Matt. πετήσας αὐτὸν, ἐπηρώτα αὐτὸν, "Διδάσκαλε ἀγαθὲ, τί ποιήσω La. xviii. 18. 18 ίνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, έντολας οίδας, Μη μοιχεύσης μη φονεύσης μη κλέψης μη χχ. 12; Deat. v. 16; ψευδομαρτυρήσης μη ἀποστερήσης τίμα τὸν πατέρα σου καὶ Bom. xiii. 9. 20 την μητέρα." 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, 21 ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου." • Ο δὲ Ἰησοῦς • Μαιι. 19; έμβλέψας αὐτῷ ἡγάπησεν αὐτὸν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, ""Εν σοι tu. xii. 33; ύστερεί: ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ έξεις θησαυρον έν οὐρανώ και δεύρο ἀκολούθει μοι, ἄρας τον 22 σταυρόν." 'Ο δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγω ἀπῆλθε λυπούμενος 28 ην γαρ έχων κτήματα πολλά. 'Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰη- 1306 σοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, "Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρή- Ρεμίμιο: 24 ματα έχοντες είς την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελεύσονται." Οί Prov. xi. 28; Matt xix.23; δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοις λόγοις αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς Lu. xviii. 24; πάλιν ἀποκριθείς λέγει αὐτοῖς, "Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστι τοὺς πεποιθότας επί τοις χρήμασιν είς την βασιλείαν του Θεού 25 είσελθείν. εὐκοπώτερον έστι κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ραφίδος είσελθειν, ή πλούσιον είς την βασιλείαν του Θεού 26 είσελθείν." Οι δε περισσώς εξεπλήσσοντο, λέγοντες πρός 27 έαυτούς, "Καὶ τίς δύναται σωθήναι;" ε Έμβλέψας δὲ αὐτοῖς ε Job xiii.2; ό Ἰησους λέγει, "Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ τῷ Zach. viii. 6; 28 Θ ε $\hat{\phi}$ πάντα γὰρ δυνατά ἐστι παρὰ τ $\hat{\phi}$ Θ ε $\hat{\phi}$." h Kaì ἤρξατο ὁ $^{\text{Lu. i. 37.}}_{\text{h Matt.iv. 20}_i}$ Πέτρος λέγειν αὐτῷ, "Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα, καὶ ἡκο- et xix. 37: 29 λουθήσαμέν σοι." 'Αποκριθείς δε ό Ίησους είπεν, "'Αμήν λέγω οι xviii. 28.

15. raidior is probably the accusative, (see x. 37.) though it might be the nominative.

17. efs. Luke calls him ἄρχων. xviii. 18.
19. Mark puts the seventh commandment before the sixth: as do Luke xviii. 20. and S. Paul Rom. xiii. 9. Philo Judæus names οὐ μοιχεύσεις as the first commandment of the second table. vol. ii. p. 207, (see note there,) 300. They are so arranged in the Vatican MS. See Vossius, vol. vi. p. 457. Colomesius, Obs. Sacr. p. 98.

Ibid. μη ἀποστερήσης. This probably alludes to the tenth commandment.

20. ἐκ νεότητός μου. According to Matthew, xix. 20, he was still a young man, νεωνίσκος. 21. ἡγάπησεν αὐτόν. Adblanditus est ei, lau-

21. ηγάπησεν αὐτόν. Adblanditus est ei, laudavit eum ac studium quod legi servandæ impenderat, amicisque eum super hac re verbis compellavit. L. de Dieu. He looked kindly upon him, as in Psalm lxxviii. 36.

Ibid. Εν σοι ύστερεί. According to Matt. xix. 20. the young man had asked, τί ἔτι ὑστερῶ;

26. Καὶ τίς κ. τ. λ. Καὶ in this place is not a Hebraism. See L. Bos, El.ner, Raphel ad l. 29. Καὶ γὰρ Λευῖται τρόπον τινα φυγάδες εἰσὶν ἔνεκα ἀρεσκείας Θεοῦ, γονεῖς καὶ τέκνα καὶ ἀδελφοὺς καὶ πᾶσαν τὴν θνητὴν συγγένειαν ἀπολελοιπότες. Philo Judæus, vol. i. p. 559. He also speaks of the Essenes καταλιπόντες ἀδελφοὺς, τέκνα, γυναῖκας, γονεῖς, πολυανθρώπους συγγενείας, φιλικὰς ἐταιρείας, τὰς πατρίδας. vol. ii. p. 474.

ύμιν, οὐδείς ἐστιν δς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἡ ἀδελφοὺς, ἡ ἀδελφὰς, ἡ πατέρα, ἡ μητέρα, ἡ γυναίκα, ἡ τέκνα, ἡ ἀγροὺς, ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ 30 καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. ¹ πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ οἱ ἔσχα- 31 τοι πρῶτοι."

xix. 30; et xx. 16; Lu. xiii. 30, k viii. 31; et ix. 31; Matt. xvi.21 et xvii. 22; et xx. 17. Lu. ix. 22; et xxiii. 31; et xxii. 7. l Joh. xviii. 32.

1 Matt.

"ΉΣΑΝ δὲ ἐν τῆ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἢν 32 προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβών πάλιν τοὺς δώδεκα, ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν ""Ότι ἰδοὺ, ἀναβαίνο- 33 μεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τοῖς γραμματεῦσι, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἐμπαίζουσιν 34 αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν καὶ τῆ τρίτη ἡμέρᾳ ἀναστήσεται."

" Μαιτ. xx. " Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἰοὶ 35
Ζεβεδαίου λέγοντες, "Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα δ ἐὰν αἰτήσωμεν,
ποιήσης ἡμῖν." 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί θέλετε ποιῆσαί με 36
ὑμῖν;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Δὸς ἡμῖν, ἵνα εἶς ἐκ δεξιῶν σου καὶ 87

" Μαιτ. xx. 22:

α. xii. δο. σοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ
ποτήριον δ ἐγὼ πίνω, καὶ τὸ βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθῆναι;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Δυνάμεθα." 'Ο δὲ Ἰησοῦς 39
εἶπεν αὐτοῖς, "Τὸ μὲν ποτήριον δ ἐγὼ πίνω, πίεσθε καὶ τὸ

" Μαιτ. xx. βάπτισμα δ ἐγὼ βαπτίζομαι, βαπτισθήσεσθε οτὸ δὲ καθίσαι 40

έκ δεξιών μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου, οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ

Mail. xx. οἰς ἡτοίμασται."

Kαὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν 41

Mail. περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου.

δ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος 42

xx. 25:

Lu. xxii. 25.

ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξου-

τ ir. 35; σιάζουσιν αὐτῶν. οὐκ οὕτω δὲ ἔσται ἐν ὑμῦν ἀλλ' δς ἐὰν θὲλη 48 1 Pet. v. 8.

1 Pet. v. 8.

3 Joh. xiii.14; γενέσθαι μέγας ἐν ὑμῦν, ἔσται διάκονος ὑμῶν τκαὶ δς ᾶν θὲλη 44 Phil. ii. 7; ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. καὶ γὰρ ὁ υίὸς 45 Col. l. 14; τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ Τic. ii. 14.

1 Tim. ii. 6; Τοῦ ἀνθρώπου σὐκ ἦλθε διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ Τic. ii. 14.

1 Tim. ii. 6; ΜαΝ.

1 ΜαΝ.

1 ΜαΝ.

* Matt. * Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ 46 Lu. xviii. 85. Ἱεριχὰ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅχλου ἰκανοῦ, υἰὸς Τι-

Ibid. Most MSS. read και πατέρας και μητέ-

^{30.} έκατονταπλασίονα. What is infinitely more valuable, viz. spiritual blessings.

^{31.} In this place, **poiror* and **foxaror* seem to allude to the worldly condition, as in ix. 35: those who were accounted first in this world, will be found last in the world to come.

^{35.} According to Matthew, xx. 20, their mother came with them.

^{37.} ἐν τῷ δόξη. They evidently alluded to a state of earthly glory, which they expected Jesus to assume.

^{46.} Matthew mentions two blind men, xx. 30; and Luke says that Jesus was approaching Jericho, xviii. 35.

μαίου Βαρτίμαιος ο τυφλός εκάθητο παρά την όδον προσαι-47 των, και ακούσας ότι Ίησους δ Ναζωραίος έστιν, ήρξατο κράζειν 48 καὶ λέγειν, "'Ο υίος Δαβίδ, 'Ιησού, ελέησον με." Καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ, ἵνα σιωπήση ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν. 49 " Τις Δαβίδ, ελέησου με." Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτὸν φωνηθήναι καὶ φωνούσι τὸν τυφλὸν, λέγοντες αὐτώ, "Θάρσει 50 έγειραι, φωνεί σε." 'Ο δε αποβαλών το ίματιον αυτού, ανα-51 στας ηλθε πρός του Ίησοῦν καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησούς, "Τί θέλεις ποιήσω σοί;" Ο δὲ τυφλὸς είπεν αὐτώ, 52 " 'Ραββονί, ΐνα ἀναβλέψω." " Ο δὲ Ἰησοῦς είπεν αὐτῷ, • ν. 34; ""Τπαγε ή πίστις σου σέσωκέ σε." Καλ εὐθέως ἀνέβλεψε, καὶ ἠκολούθει τῶ Ἰησοῦ ἐν τῆ ὁδῷ. * ΚΑΙ ότε εγγίζουσιν είς 'Ιερουσαλήμ, είς Βηθφαγή και * Matt.xxi.1: Βηθανίαν πρὸς τὸ δρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν Lu. xix. 29. 2 μαθητών αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Υπάγετε εἰς τὴν κώμην την κατέναντι ύμων και εύθέως είσπορευόμενοι είς αὐτην, ευρήσετε πώλον δεδεμένον, έφ' δυ ουδείς ανθρώπων κεκάθικε 8 λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, Τί ποιεῖτε τοῦτο ; εἶπατε, "Οτι ὁ Κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει καὶ εὐθέως 4 αὐτὸν ἀποστελεῖ ὧδε." 'Απῆλθον δὲ, καὶ εὐρον τὸν πῶλον δεδεμένον πρὸς τὴν θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν 5 αὐτόν, καί τινες των ἐκει ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοις, "Τί ποιειτε 6 λύοντες τὸν πῶλον;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο ὁ 7 Ίησους καὶ ἀφήκαν αὐτούς. Τκαὶ ήγαγον τὸν πῶλον πρὸς τὸν τ Ιολ. πί. 14; 'Ιησοῦν, καὶ ἐπέβαλον αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' 3 lleg. ix. 13. 8 αὐτῷ. πολλοί δὲ τὰ ἰμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν ἄλλοι δε στοιβάδας εκοπτον εκ των δενδρων, και εστρώννυον είς την 9 όδον. *καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον λέγοντες, * Paal. exviii. 10 " Πσαννά· εὐλογημένος ὁ ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου. εὐλο- 25, 26; Matt. xxi. 9; γημένη ή έρχομένη βασιλεία εν ονόματι Κυρίου, τοῦ πατρὸς et xxiii. 39. 11 ήμων Δαβίδ. 'Ωσαννά έν τοις ύγιστοις.' Και εισήλθεν είς 'Ιεροσόλυμα ο 'Ιησούς, καὶ εἰς τὸ ἱερόν' καὶ περιβλέψαμενος πάντα, όψιας ήδη ούσης της ώρας, έξηλθεν είς Βηθανίαν μετά τῶν δώδεκα. 12 * Καὶ τῆ ἐπαύριον, ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπεί- * Μετι. xxi. 18 νασε καὶ ίδων συκήν μακρόθεν, έχουσαν φύλλα, ήλθεν εἰ ἄρα

CHAP. XI. 1. wpds to 5005 two 'Elaiws. In the direction of, or journeying toward, the mount of Olives, for Bethany was fifteen stadia from the city, (John xi. 18.) and the mount of Olives five or six stadia. Josephus, Antiq. xx. 6. De Bel. Jud. v. 2. 3.

4. Most MSS. read wallow without the article.

εύρήσει τὶ ἐν αὐτῆ· καὶ ἐλθων ἐπ' αὐτὴν, οὐδὲν εὖρεν εἰ μὴ

S. drooveled. The reading seems to be &FOOT EXXEL

^{8.} στοιβάδας seems to mean branches of trees thick with leaves.

^{10.} βασιλεία and τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαβὶδ are

connected together.
12. τῆ ἐπαυρίον. Tuesday morning.
13. μακρόθεν. He saw it at some distance off: the tree itself was by the way-side. Matt. xxi. 19.

φύλλα οὐ γὰρ ἢν καιρὸς σύκων. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν 14 αὐτη, "Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα μηδεὶς καρπὸν φάγοι," καὶ ήκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. b Kal ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ 15 b Matt. zzi. 12; είσελθων ο Ίησους είς το ίερον ήρξατο εκβάλλειν τους πωλουν-Lu. xix. 45 ; Joh. ii. 14. τας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστών, καὶ τὰς καθέδρας τών πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψε καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τὶς διενέγκη σκεῦος διὰ τοῦ ἰεροῦ, 16 καὶ ἐδίδασκε, λέγων αὐτοῖς, "Οὐ γέγραπται, "Οτι ὁ οἶκός μου, 17 e 1 Reg. viii. 29 ; οίκος προσευχής κληθήσεται πασι τοις έθνεσιν: ' ύμεις δε έποιή-Esai. lvi. 7; Jer. vii. 11. σατε αὐτὸν σπήλαιον ληστών." dKal ήκουσαν οί γραμματείς και 18 d Joh. vii. 19. οί ἀρχιερεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσουσιν ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτὸν, ὅτι πᾶς ὁ ὅχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῆ διδαχῆ αὐτοῦ, o Matt. zzi. Καὶ ὅτε ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως. •Καὶ 19 20. πρωί παραπορευόμενοι, είδον την συκήν έξηραμμένην έκ ρίζων. 20 καλ άναμνησθελς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, " Ραββλ, ἴδε, ἡ συκῆ ἡν 21 κατηράσω εξήρανται." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, 22 "Εχετε πίστιν Θεού. ' άμην γάρ λέγω ύμιν, ὅτι δς αν εἴπη τώ 23 f Matt. zvii. 20 ; δρει τούτω, "Αρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διαet xxi. 21; Lu. xvii. 6. κριθή εν τή καρδία αὐτοῦ, ἀλλά πιστεύση ὅτι ἃ λέγει γίνεται, « Matt.rii.7; ἔσται αὐτῷ δ ἐὰν εἴπη. « διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα ὅσα ἃν 24 προσευχόμενοι αιτεισθε, πιστεύετε ότι λαμβάνετε, και έσται Lu. xi. 9; Joh. xiv. 13; ύμιν. h Kal σταν στήκητε προσευχόμενοι, άφιετε εί τι έχετε 25 et xv. 7; et xvi. 23; κατά τινος ίνα και ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆ ὑμῖν Jao. i. 5, 6; 1 Joh. iii. 22; τὰ παραπτώματα ὑμῶν. εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ 26 et v. 14. ύμων ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμων." h Matt.vi.14: ΚΑΙ έρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περι- 27 Eph. iv. 33: Col. iii. 18: Βοςί. πατούντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματείς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, " Ἐν ποία 28 i Matt. xxi. 23: έξουσία ταθτα ποιείς; καὶ τίς σοι τὴν έξουσίαν ταύτην έδωκεν, Lu. xx. 1. ΐνα ταῦτα ποιῆς;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, 29 k Exod.ii.14; Act. iv. 7. " Ἐπερωτήσω ὑμᾶς κάγὼ ἔνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ έρω ύμιν έν ποία έξουσία ταθτα ποιώ. Το βάπτισμα Ιωάννου, 80 έξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ έξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι." Καὶ ἐλογί- 81 ζοντο πρὸς έαυτοὺς, λέγοντες, " Έαν εἴπωμεν, Έξ οὐρανοῦ, έρει, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ¹άλλ' ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ 82 1 vi. 20 : ανθρώπων," έφοβουντο τον λαόν απαντες γαρ είχον τον Ίωάν-

13. οδ γὰρ ἦν καιρὸς σύκων. Why then did he expect to find any? Καιρὸς may mean the time of gathering figs, as in xii. 2; Matt. xxi. 34; Luke xx. 10; and γὰρ may connect these words, not with the last but one, el ἄρα εὐρήσει τὶ ἐν αὐτῆ, as in xvi. 3, 4. The meaning then would be, "Jesus thought that there might be figs on the tree, (though perhaps not quite ripe,) for the time of gathering them was not yet come." Kidder, Demonst. p. 100.

^{14.} ἀποκριθείς. See Matt. iii. 15.

^{18.} ἐφοβοῦντο γάρ. The particle γὰρ conveys the reason why they found it difficult to kill him, and were obliged to consult about the means. Compare Luke xix. 48; xxii. 2. 20. πρωί, on Wednesday morning.

^{22.} πίστιν Θεοῦ, i. e. ἐν Θεοῦ. See Luke vi. 12; Rom. iii. 22, 26; Gal. ii. 16, 20. 32. Nearly all the MSS. omit ἐὰν before εἶπωμεν.

```
33 νην, δτι δντως προφήτης ην. καλ αποκριθέντες λέγουσι τώ
  'Ιησοῦ, " Οὐκ οἴδαμεν." Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς,
  " Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν, ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιῶ."
    ™ΚΑΙ ήρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν, "'Αμπελῶνα ἐφύ- » Μαιι.
  τευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκε φραγμον, καὶ ὥρυξεν ὑπολήνιον, Lu. xx. 9;
  καὶ ῷκοδόμησε πύργον, καὶ ἐξέδοτο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδή- Paal.ixxx.8;
 2 μησε. καὶ ἀπέστειλε πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα Jer. ii. 21;
 3 παρὰ τῶν γεωργῶν λάβη ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος. οἱ δὲ
 4 λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν καὶ πάλιν ἀπ-
  έστειλε πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες
 5 εκεφαλαίωσαν, και απέστειλαν ητιμωμένον, και πάλιν άλλον
  ἀπέστειλε κάκείνου ἀπέκτειναν καὶ πολλούς ἄλλους, τούς μέν
 6 δέροντες, τούς δὲ ἀποκτείνοντες. ἔτι οὖν ἔνα υίὸν ἔχων ἀγαπητὸν
  αὐτοῦ, ἀπέστειλε καὶ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον, λέγων, "Οτι
 7 έντραπήσονται τὸν υίόν μου. η ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς η Peal. ii. 7;
  έαυτοὺς, "Οτι οὖτός ἐστιν ὁ κληρονόμος δεῦτε, ἀποκτείνωμεν Μαιτ. πνι. 5 3.
 8 αὐτὸν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπ-
 9 έκτειναν, καὶ ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. τί οὖν ποιήσει ὁ
  κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς.
10 καὶ δῶσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. οοὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀν- ο Prelegyiii.
  11 νήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστι Μαιτ. πκ. 17; Τα. πκ. 17;
12 θαυμαστή εν όφθαλμοῖς ήμῶν.' 'Καὶ εζήτουν αὐτὸν κρατήσαι, Act. iv. 11; Bom. ix. 33;
  καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὅχλον ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν 1 Pet. ii. 7.
  παραβολήν είπε καὶ ἀφέντες αὐτὸν, ἀπήλθον.
   P Kal ἀποστέλλουσι πρὸς αὐτὸν τινὰς τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν P Matt.
14 'Ηρωδιανών, ΐνα αὐτὸν ἀγρεύσωσι λόγφ. οἱ δὲ ἐλθόντες λέγου- Τα, ππ. 20,
  σιν αὐτῷ, "Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι
  περί οὐδενός οὐ γὰρ βλέπεις είς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπ'
  άληθείας την όδον του Θεού διδάσκεις. έξεστι κήνσον Καίσαρι
15 δούναι ή ου ; δώμεν, ή μη δώμεν ;" 'Ο δὲ εἰδώς αὐτών την ὑπό-
  κρισιν, είπεν αὐτοῖς, "Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον,
16 ໃνα ίδω." Οι δε ήνεγκαν. και λέγει αὐτοις, "Τίνος ή εἰκὸν
17 αύτη καὶ ἡ ἐπυγραφή;" Οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ, "Καίσαρος." ٩ Καὶ ٩ Matt.
  ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτοῖς, "᾿Απόδοτε τὰ Καίσαρος Βοω. χίι. 7.
  Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ." Καὶ ἐθαύμασαν ἐπ'
  αὐτῷ.
   <sup>1</sup> Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαίοι πρὸς αὐτὸν, οίτινες λέγουσιν ἀνά- xxii. 23; Lu. xx. 27;
19 στασιν μη είναι καὶ έπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, " * Διδάσκαλε, Act. xxiii. 8.
  Μωσης έγραψεν ήμιν, ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνη, καὶ κατα- 5, ὅ
```

CHAP. XII. 1. παραβολαΐs. Mark and Luke only mention one parable: Matthew adds two others, xxi. 28; xxii. 1.

4. enequalwan. It is generally translated, they wounded him in the head: but Theophylact

understood it to mean, they summed up all their violence: L. de Dieu also renders it breviter egerunt. Alberti thinks it may mean, they beat him with sticks.

14. · ἐπ' ἀληθείας. Really, indeed. Palairet.

λίπη γυναικα, και τέκνα μη άφη, ίνα λάβη ὁ άδελφὸς αὐτοῦ τὴν

γυναϊκα αὐτοῦ, καὶ ἐξαναστήση σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπτὰ 20 άδελφοι ήσαν και ο πρώτος έλαβε γυναίκα, και αποθνήσκων οὐκ ἀφῆκε σπέρμα καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν, καὶ ἀπέθανε, 21 καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκε σπέρμα καὶ ὁ τρίτος ώσαύτως καὶ ἔλα- 22 βου αὐτὴν οἱ ἐπτὰ, καὶ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων ἀπέθανε καὶ ἡ γυνή. ἐν τῆ οὖν ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσι, τίνος 23 αὐτῶν ἔσται γυνή; οί γὰρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναικα." Καὶ 24 ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ είδότες τὰς γραφάς, μηδέ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ; τοταν γὰρ ἐκ 25 νεκρών αναστώσιν, ούτε γαμούσιν, ούτε γαμίσκονται, άλλ' είσιν ώς άγγελοι οί έν τοῖς οὐρανοῖς. ὑπερὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγεί- 26 ρουται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῆ βίβλω Μωσέως, ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς είπεν αὐτῷ ὁ Θεὸς λέγων, ' Ἐγὼ ὁ Θεὸς ᾿Αβραὰμ, καὶ ὁ Θεὸς Ίσαὰκ, καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ; ' οὐκ ἔστιν ὁ Θεὸς νεκρῶν, ἀλλὰ 27 Θεὸς ζώντων ύμεις οὐν πολύ πλανᾶσθε."

*Καὶ προσελθών εἶς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζη- 28

z Matt. zzii. 34 : Lu. x. 25. 7 Deut. vi. 4; et z. 13; Lu. z. 27.

2 Lev. ziz. 18; Matt.

xxii. 39 ; Lu. x. 27;

Rom. ziii. 9

Gal. v. 14; Jac. ii. 8.

t Matt. mmi. 30 :

31, 32; Heb. zi. 16.

Lu. xx. 35.

" Exod. iii.6; Matt. xxii.

> τούντων, είδως ότι καλώς αὐτοῖς ἀπεκρίθη, ἐπηρώτησεν αὐτὸν, "Ποία έστὶ πρώτη πασῶν ἐντολή;" Υ'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη 29 αὐτώ, ""Οτι πρώτη πασών των έντολών, "Ακουε, Ίσραήλ. Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν, Κύριος εἰς ἐστι. καὶ ἀγαπήσεις Κύριον 30 τὸν Θεόν σου έξ όλης της καρδίας σου, καὶ έξ όλης της ψυχης σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αύτη πρώτη έντολή. εκαὶ δευτέρα όμοία αυτη, ' Αγαπήσεις του 31 πλησίου σου ώς σεαυτόν. Μείζων τούτων άλλη έντολή οὐκ έστι." Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς, "Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' 32 άληθείας είπας, ὅτι είς ἐστι Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλην αὐτοῦ. καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης 83 τής συνέσεως, καὶ έξ όλης τής ψυχής, καὶ έξ όλης τής ἰσχύος, καί το άγαπαν τον πλησίον ώς ξαυτον, πλειόν έστι πάντων των όλοκαυτωμάτων καὶ τῶν θυσιῶν." Καὶ ὁ Ἰησοῦς ίδὼν αὐτὸν ὅτι 84 νουνεχώς απεκρίθη, είπεν αὐτώ, "Οὐ μακράν εί από της βασιλείας τοῦ Θεοῦ." Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

a Matt.

*Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε, διδάσκων ἐν τῷ ἰερῷ, "Πῶς 85 Lu. xx. 41. Psal. ex. 1; λέγουσιν οί γραμματείς, ότι ὁ Χριστὸς υίος ἐστι Δαβίδ; αὐτὸς 86 Act. ii. 34; 1 Cor. xv. 25; γὰρ Δαβίδ είπεν εν τῷ πνεύματι τῷ άγίφ, Είπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίω μου, Κάθου έκ δεξιών μου, έως αν θω τούς έχθρούς σου et x. 13.

24. διὰ τοῦτο perhaps refers to μη είδότες. Is not this the cause of your error, that you do not know &c.

26. ἐπὶ τῆς βάτου. This has been thought to mean, the chapter or section of the bush. See Luke xx. 87; Rom. xi. 2, and note at Mark ii. 26. See Jablonski Praf. ad Bibl. Heb. Wolfius thinks it may mean simply, cum apud rubum esset, as enl is used in Acts xxiv. 20.

28. els rer ypannarier. Matthew calls him

νομικός. xxii. 35.

Ibid. warer. The true reading seems to be

29. Κύριος κ. τ. λ. Jehovah is our God, Jehovah is one. Vitringa, Archisynag. p. 130. 32. Geds is probably an interpolation.

34. µакрат, і. е. ката µакрат ббот. Воз, Де Ellips. p. 339. Our Saviour meant, that he was not far from that frame of mind, which fitted him to receive the gospel.

87 υποπόδιον των ποδών σου. Αυτός ουν Δαβίδ λέγει αυτών κύριον καὶ πόθεν υίὸς αὐτοῦ ἐστι; "Καὶ ὁ πολὺς ὅγλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.

· Kal έλεγεν αὐτοῖς ἐν τἢ διδαχἢ αὐτοῦ, " Βλέπετε ἀπὸ τῶν · Matt. γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασ- και. 3, «ο 89 μούς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, εί xx. 46. 40 καλ πρωτοκλισίας εν τοῖς δείπνοις doi κατεσθίοντες τὰς οἰκίας d Matt.

τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι οὖτοι λήψον- Lu. xx. 47. ται περισσότερον κρίμα."

* Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου, ἐθεώρει • Lu. xxi 1; πως ο όγλος βάλλει γαλκον είς το γαζοφυλάκιον, καὶ πολλοί

42 πλούσιοι έβαλλον πολλά· καὶ έλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ έβαλε

48 λεπτά δύο, ὅ ἐστι κοδράντης. ¹καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθη- 12 Cor. viii. τας αὐτοῦ, λέγει αὐτοῖς, " 'Αμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἡ γήρα αὕτη ἡ πτωχή πλείον πάντων βέβληκε των βαλόντων είς το γαζοφυ-

44 λάκιον. πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν Βίον αὐτῆς."

ΒΚΑΙ εκπορευομένου αὐτοῦ εκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἶς τῶν ε Matt. μαθητών αὐτοῦ, "Διδάσκαλε, ίδε, ποταποί λίθοι καὶ ποταπαί Lu. xxi. 5.

2 οἰκοδομαί." ΤΑ Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῶ, " Βλέπεις μ 1 Βος. ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθἢ λίθος ἐπὶ λίθφ, μich, iii, 12:

8 δς οὐ μὴ καταλυθῆ." ^{1} Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὅρος τῶν ${}^{\text{Lu. xix. 44.}}$ Ελαιών κατέναντι του ίερου, έπηρώτων αυτόν κατ' ιδίαν Πέτρος xxiv. 3

4 καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ ἸΑνδρέας, "Εἰπὲ ἡμῶν, πότε Lu. xxi. 7. ταθτα έσται; καλ τί τὸ σημείον, όταν μέλλη πάντα ταθτα συν-

5 τελείσθαι;" 1'Ο δε Ἰησούς ἀποκριθείς αὐτοίς ήρξατο λέγειν, 1 Jer. xxix 8; 6 " Βλέπετε μή τις ύμας πλανήση. "πολλοί γαρ ελεύσονται επί Lu. xxi. 8;

τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, "Οτι ἐγώ εἰμι καὶ πολλούς πλανή- Ερh. v. 6; 2 Those. ii.3;

7 σουσιν. όταν δε ακούσητε πολέμους και ακοάς πολέμων, μή 1 Joh. iv. 1.

8 θροείσθε δεί γὰρ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος. η Έγερθή- οι xxiii. 21. σεται γάρ εθνος επὶ εθνος, καὶ βασιλεία επὶ βασιλείαν καὶ " Esa. xix 2.

87. δ πολύς υχλος, the greater part of the crowd.

40. of κατεσθίοντες instead of των κατεσθιόντων. So Herodotus, Λακεδαιμονίων φαμένων είναι ανάθημα οὐκ όρθως λέγοντες. See Raphel. Grotius would begin a new sentence, They that devour, &c. these shall receive greater damnation.

41. γαζοφυλακίου. There were thirteen boxes to receive this money in the court of the women.

See Relaud, De Spot. Templ. c. xii.

42. אפירים סלים. The Talmud speaks of two prutaks, חַרְיִיטְיִם, being equal to a quadrans. The prutah was the smallest Jewish coin. Compare Matt. v. 26; Luke xii. 59.

CHAP. XIII. 1. Josephus speaks of stones in the building forty cubits long. De Bel. Jud. v. 5. 1. Those of the foundations were twentyfive cubits long, twelve broad, and eight high. Antiq. xv. 11. 8. Titus tried in vain for six days to batter the walls of the temple: ἀλλὰ καί ταύτης και των άλλων το μέγεθος και ή άρμονία τών λίθων ην αμείνων. De Bel. Jud. vi. 4. 1. It is said that the eastern portico towards the mount of Olives was part of Solomon's original building. See 1 Kings v. 17.

2. After this verse the Cambridge MS. reads

καί διά τριών ήμερών άλλος άναστήσεται άνευ Cyprian also has the same reading, Testim. i. 15: but it was probably inserted to account for what is said in xiv. 58. See Matt. xxvi. 61.

3. els to bpos towards or facing the mount. See xi. 1.

έσονται σεισμοί κατά τόπους, καὶ έσονται λιμοί καὶ ταραγαί. °άργαὶ ωδίνων ταῦτα. Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ξαυτούς. παραδώσουσι 9 o Matt. v. 17, 18; γαρ ύμας είς συνέδρια, και είς συναγωγας δαρήσεσθε, και έπι et xxiv. 9: Lu. xxi. 12; ήγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ενεκεν εμοῦ, εἰς μαρτύριον Joh. xv. 19; et xvi. 2; αὐτοῖς ναὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγ- 10 Αρος. ii. 10. P Matt. xxiv. γέλιον. 9 οταν δε αγάγωσιν ύμας παραδιδόντες, μη προμεριμ- 11 νατε τί λαλήσητε, μηδε μελετατε άλλ' δ έαν δοθή ύμιν εν έκείνη 9 Matt. x.19; Τα. κύ. 11; τη ώρα, τούτο λαλείτε οὐ γάρ έστε ύμεις οι λαλούντες, άλλα τὸ et xxi. 14. πνεύμα τὸ ἄγιον. παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, 12 r Ezech. xxxviii. 31; και πατήρ τέκνον και έπαναστήσονται τέκνα έπι γονείς, και Blich.vii.5.6 • Matt. x.22: θανατώσουσιν αὐτούς· •καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ 13 et xxiv. 13; τὸ ὄνομά μου ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὖτος σωθήσεται. Lu. xxi. 19; Apoc.ii.7,10: " t" Όταν δὲ ίδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ῥηθὲν ὑπὸ 14 et iii. 10. Δανιηλ τοῦ προφήτου, έστὸς ὅπου οὐ δεῖ (ὁ ἀναγινώσκων t Matt. xxiv. 15: νοείτω) τότε οι έν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν είς τὰ ὅρη ὁ δὲ ἐπὶ 15 Lu. xxi. 20, 21; τοῦ δώματος, μη καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ εἰσελθέτω αραί Dan. ix. 27; τι έκ της οικίας αὐτοῦ καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ῶν, μη ἐπιστρεψάτω 16 et xii. 11. είς τὰ ὀπίσω, ἄραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ 17 έγούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. προσ- 18 εύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος. ἔσονται 19 γάρ αι ημέραι έκειναι θλίψις, οία ου γέγονε τοιαύτη άπ' άρχης κτίσεως ής ἔκτισεν ὁ Θεὸς, ἔως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. καὶ 20 " Matt. εί μη Κύριος εκολόβωσε τὰς ημέρας, οὐκ αν εσώθη πασα σάρξι xxiv. 23; La. xvii. 23; άλλα δια τους έκλεκτους ους έξελέξατο, έκολόβωσε τας ήμέρας. * Dout.xiii.1; " Καὶ τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπη, 'Ιδοὺ, ὧδε ὁ Χριστὸς, ἡ ἰδοὺ ἐκεῖ, 21 2Thess.ii.11. γ πιστεύσητε. εγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδο- 22 * Esa. xiii.10; προφήται, καὶ δώσουσι σημεία καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, Ezech. xxxii. εί δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. Τύμεῖς δὲ βλέπετε ἰδού, προ- 23 7; Joel. ii. 10, 81; είρηκα ύμιν πάντα. '' Αλλ' εν εκείναις ταις ήμεραις, μετά την 24 et iii. 15 ; Matt. xxiv. θλίψιν εκείκην, ο ήλιος σκοτισθήσεται, καὶ ή σελήνη οὐ δώσει 29 ; Lu. xxi. 25; τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται ἐκπίπτον- 25 Apoc. vi. 12. τες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. *καὶ 26 • xiv. 62; Dan. vii. 10; τότε δινονται του υίον τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις ει χχίν. 30; μετὰ δυνάμεως πολλής καὶ δόξης. καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς 27 Lu. xxi. 27; αγγέλους αὐτοῦ, καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν Act. i. 11; 1 Thess. iv. 1 1 ness. ιν. 16 τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου γῆς ἔως ἄκρου οὐρανοῦ. i. 10; " b' Aπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν σταν αὐτῆς 28 Apoc. 1. 7. ήδη ὁ κλάδος ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφυῆ τὰ φύλλα, γινώσκετε b Matt. xxiv. 32; xxiv. 32; La. xxi. 29. ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν' οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε γινό- 29 c Mutt. μενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. Αμὴν λέγω ὑμῶν, 80 Τα. xxi. 32. ὅτι οὐ μὴ παρέλθη ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρις οὖ πάντα ταῦτα γένη-

Saviour say eyè doon K. T. A. XXI. 15.

^{9.} εἰς μαρτύριον αὐτοῖς, that you may bear witness of my religion in their presence.

11. τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον. Luke makes our i. 32.

^{19.} θλίψις. Wolfius compares this phrase with πᾶν ἐστι ἄνθρωπος συμφορή. Herodot. i. 32.

81 ται. δο ούρανος καὶ ή γη παρελεύσονται· οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ 4 Paal. παοέλθωσι. Ees. xl. 8: " · Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ τῆς ὥρας, οὐδεὶς οἶδεν, Heb. i. 11. οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ υίὸς, εἰ μὴ ὁ πατήρ. . Matt. " Βλέπετε, αγρυπνείτε καὶ προσεύχεσθε οὐκ οἴδατε γαρ Act. i. 7. 84 πότε ὁ καιρός ἐστιν. ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν ' Matt. ποτε ο καιρος το των. ως ων μετραπού, την εξουσίαν, καὶ εκάστω τὸ et xxv. 18; Δυτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν εξουσίαν, καὶ εκάστω τὸ et xxv. 18; Lu. xii. 40; 85 έργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῆ. γρηγορεῖτε ει xxi. 36: οὖν οὖκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔργεται, ό√ε, ἢ ¹ Thess. v. 6. 86 μεσονυκτίου, η άλεκτοροφωνίας, η πρωτ μη έλθων έξαίφνης 87 ευρη υμάς καθεύδοντας. α δε υμιν λέγω, πασι λέγω, Γρηγορείτε." 14 "HN δε το πάσχα και τα άζυμα μετά δύο ήμερας και Matt. έζήτουν οι άρχιερείς και οι γραμματείς, πως αὐτὸν ἐν δόλφ τω ακίι. 1; 2 κρατήσαντες αποκτείνωσιν έλεγον δε, "Μὴ ἐν τῆ ἐορτῆ, μή- et xii. 1. 8 ποτε θόρυβος έσται τοῦ λαοῦ." Καὶ όντος αὐτοῦ ἐν Βηθανία, Μαιτ. έν τη οίκία Σίμωνος του λεπρού, κατακειμένου αὐτού, ηλθε Joh. xi. 2; γυνή έχουσα άλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικής πολυτελούς. et xii. 3. καὶ συντρίψασα τὸ ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ τῆς 4 κεφαλής. ήσαν δέ τινες άγανακτούντες πρός έαυτούς, καὶ λέγον-5 τες, "Είς τί ή ἀπώλεια αῦτη τοῦ μύρου γέγονεν; ήδύνατο γὰρ τοῦτο πραθήναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων, καὶ δοθήναι τοῖς 6 πτωγοίς." καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῆ. 'Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, ""Αφετε αὐτήν τί αὐτή κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον εἰργάσατο εἰς 7 εμέ. Ιπάντοτε γάρ τους πτωχούς έχετε μεθ' εαυτών, καὶ όταν | Dout. xv. 8 θέλητε, δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. δ είχεν αύτη, εποίησε προέλαβε μυρίσαι μου το σώμα είς του 9 ένταφιασμόν. άμὴν λέγω ύμιν, ὅπου αν κηρυχθῆ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη, λαληθήσεται 10 εἰς μνημόσυνον αὐτῆς." καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, εἶς τῶν καιτ. δώδεκα, ἀπηλθε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν αὐτοῖς. Τα. xxii. 4. 11 Οί δε ἀκούσαντες εχάρησαν, καλ επηγιγείλαντο αὐτῷ ἀριγύριον δούναι καὶ έζήτει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδώ.

32. eneloys. See Matt. xxiv. 36.

34. For the construction of this sentence see Raphelius, who illustrates it from Polybius.

35. These were the hours of 9, 12, 3, and 6. Chap. XIV. 3. πιστικής. Some have derived it from πίνω, bibo, and interpreted it to mean liquid. (Casaubon, Beza, Tossanus, Maldonatus, H. Stephanus, &c.) We find liquida sardus in Ovid. (De Art. iii.) and ράρδον καταπίνευ in Athenœus, vi. But the adjective from πίνω is πιστός. (Æsch. Prom. 479.) Others have derived it from the country: (Augustin, Cyril, Camerarius:) e. g. Opis near Babylon; (Hartungus, Schultetus;) or Pist in India. (De Dieu.) Camerarius also thought it might be a Latin term, Spicata. But the adjective πιστικός is formed from πίστις, or πείθω. Origen

uses it for calculated to persuade, vol. i. p. 492. as does Epiphanius, vol. i. p. 534; and Eusebius uses it for pure, or genuine. This is probably the true meaning; and so Syr. Arab. Theophylact, L. de Dieu, Salmasius, Scaliger, Boisius. Pliny speaks of a pseudonardus, xiii. 1. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 203.

105

1. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 203.

Ibid. συντρίψασα. Having shaken the cruse together. Knatchbull, Hammond.

6. els èμέ. All the best MSS. read èr èμοί. 8. προέλ βε μυρίσαι. Wolfius compares Alciphron, Epist. p. 323. στεφάνιά μοι καὶ ρόδα ἐσπερ ἀφρε τάφε πέμπει. Jesus perhaps alluded to the women wishing to embalm him after his burial, and not being able on account of his resurrection. 1 Matt. xxvi. 17:

1ΚΑΙ τῆ πρώτη ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ὅτε το πάσχα ἔθυον, 12 λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, "Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες Lu. xxii. 7; Exod.xii.17; έτοιμάσωμεν ίνα φάγης τὸ πάσγα;" Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν 13 Dent. xvi. 5. μαθητών αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, " Τπάγετε εἰς τὴν πόλιν καὶ απαντήσει υμίν ανθρωπος κεράμιον υδατος βαστάζων ακολουθήσατε αὐτῷ, καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθη, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότη, 14 "Οτι ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἐστι τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ πάσγα μετά τῶν μαθητῶν μου φάγω; καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον 15 μέγα ἐστρωμένον ἔτοιμον ἐκεῖ ἐτοιμάσατε ἡμῖν." Καὶ ἐξῆλθον 16 οί μαθηταί αὐτοῦ, καὶ ἡλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὐρον καθώς είπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσγα.

m Kal οψίας γενομένης έρχεται μετά των δώδεκα. n κal ava- 17 m Matt. xxvi. 20; και τος τος τος τος τος τος τος τος και διαθιώντων, είπεν ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν λέγω 18 "Joh.xiii.31; ὑμῶν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ." Οί 19 Paul. xli. 9; Act. i. 16. δὲ ἤρξαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἶς καθ' εἶς, "Μή τι έγω;" καὶ ἄλλος, "Μή τι έγω;" Ο δὲ ἀποκριθεὶς είπεθ αὐτοῖς, 20 " Είς εκ των δώδεκα, ὁ εμβαπτόμενος μετ' εμοῦ είς τὸ τρυβλίον.

° ὁ μὲν υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθώς γέγραπται περὶ αὐτοῦ 21 o Matt. xxvi. 24; xxvi. 24 : La. xxii. 22 ; οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπφ ἐκείνφ, δι' οὖ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδί-Joh. xiii. 18. δοται· καλὸν ἢν αὐτῷ, εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος."

p Matt. ΡΚαὶ ἐσθιόντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας 22 xxvi. 26: xxvi. 20; La. xxii. 19; ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπε, "Λάβετε, φώγετε. τοῦτό 1 Cor. xi. 23. έστι τὸ σῶμά μου." Καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐγαριστήσας 28 έδωκεν αὐτοῖς καὶ ἔπιον έξ αὐτοῦ πάντες καὶ εἶπεν αὐτοῖς, 24 q Matt. xxvi. 30; xxvi. 30; Lu. xxii. 39; "Τοῦτό ἐστι τὸ αἶμά μου, τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ περὶ Joh. zviii. 1. πολλών έκχυνόμενον. άμην λέγω ύμιν, ότι οὐκέτι οὐ μη πίω έκ 25 r Matt. xxvi. 31; τοῦ γεννήματος της άμπέλου, ἔως της ήμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ Lu. xxii. 31; Ιολ. χτι 33; πίνω καινον έν τη βασιλεία του Θεου."

Zach, xiii, 7. ⁹Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν. ^{*}καὶ 26 * xvi. 7; λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ²⁷ Matt. zzvi. 82; et xxviii. έμοι έν τη νυκτί ταύτη στι γέγραπται, Πατάξω τον ποιμένα, 10. t Matt. καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.' εάλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί 28 Lu. xxii. 33; με, προάξω ύμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν." 'Ο δὲ Πέτρος ἔφη 29 Joh. xiii. 37. αὐτῶ, "Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ." u Matt. xxvi. 34 : "Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Άμὴν λέγω σοι, ὅτι σήμερον ἐν 80 Job. xiii. 38. τη νυκτί ταύτη, πρίν ή δίς άλέκτορα φωνήσαι, τρίς άπαρνήση Joh. ziii. με." - Ο δὲ ἐκ περισσοῦ ἔλεγε, "Μᾶλλον ἐάν με δέη συναπο- 81

^{13.} δύο. Peter and John. See Luke xxii. 8. 19. εἶs καθ' εἶs, for εἶs καθ' εἶνα. Beza wrote els #46 els for els #al elra els. See John viii. 9; Rom. xii. 5.

^{22.} ἐσθιόντων might be either while they were eating, or when they had eaten. Clarke.

Ibid. pdyere is wanting in many MSS. 23. It appears from hence, that at the passover each person had not a separate cup, but

all drank out of the same cup: and it is said by R. Mordechai, that twenty-two persons might drink out of the same cup. Thes. Crit.

Sacr. pt. i. p. 199.
27. The words έν έμοι έν τῆ νυκτι ταύτη are wanting in many MSS.

^{30.} πρίν ή δὶς ἀλέκτορα φωνήσαι. Before the second cock-crowing, which was said to be at three in the morning. See xiii. 35.

θανείν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι." 'Ωσαύτως δὲ καὶ πάντες έλεγον.

82 ΓΚΑΙ έργονται είς γωρίον, ου τὸ δυομα Γεθσημανή καὶ τ Μαιτ. λέγει τοις μαθηταίς αὐτοῦ, " Καθίσατε ὧδε, ἔως προσεύξωμαι." Συ. χχίί. 39:

28 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην Joh. xviii. 1. 84 μεθ' έαυτοῦ. Καὶ ἡρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. *καὶ * Matt.

λέγει αὐτοῖς, "Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου μεί- Lu. xxii. 44;

35 νατε ώδε καὶ γρηγορείτε." • Καὶ προελθών μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ Joh. xii. 27. της γης, και προσηύχετο, ίνα, εί δυνατόν έστι, παρέλθη ἀπ'

36 αὐτοῦ ἡ ώρα ' καὶ ἔλεγεν, "'Αββά ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. b Joh. vi. 38. παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ τοῦτο ἀλλ' οὐ τί ἐγὼ θέλω,

87 άλλα τί σύ." · καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, · Matt. καὶ λέγει τῷ Πέτρφ, "Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν και. 41; 45.

88 ώραν γρηγορήσαι; αγρηγορείτε καὶ προσεύχεσθε, ΐνα μὴ εἰσέλ. 4 Gal. v. 17. θητε είς πειρασμόν. τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ή δὲ σὰρξ ἀσθε-

89 νής." Καὶ πάλιν ἀπελθών προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.

40 καὶ ὑποστρέψας εὐρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδοντας. ἦσαν γὰρ οἰ οφθαλμοί αὐτῶν βεβαρημένοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί αὐτῶ ἀπο-

Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Καθεύδετε τὸ λοιπον καὶ ἀναπαύεσθε; ἀπέχει, ἢλθεν ἡ ὥρα· ἰδοὺ, παραδίδο-

42 ται ο υίος του άνθρώπου είς τὰς χείρας τῶν άμαρτωλῶν. ἐγείρεσθε, άγωμεν ίδου, ό παραδιδούς με ήγγικε."

43 • Kal εὐθέως, ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἶς • Matt. ων των δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος πολὺς μετὰ μαχαιρών καὶ Lu. xxii. 47; ξύλων, παρά των άρχιερέων και των γραμματέων και των πρεσ- Joh. xviii. 8.

44 βυτέρων, δεδώκει δε ο παραδιδούς αὐτον σύσσημον αὐτοις, λέγων, "'Ον αν φιλήσω, αὐτός ἐστι κρατήσατε αὐτὸν, καὶ

45 ἀπαγάγετε ἀσφαλώς." Καὶ ελθών, εὐθέως προσελθών αὐτῷ 12 8am. xx.

46 λέγει, "'Paββί, ραββί'" καὶ κατεφίλησεν αὐτόν οἱ δὲ ἐ π - 9. έβαλον ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν.

Είς δέ τις των παρεστηκότων, σπασάμενος την μάγαιραν, ἔπαισε τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ἀτίον. ε Poul. 48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, " Ως ἐπὶ ληστὴν ἐξήλ- εἰ Ικίκ. 10;

49 θετε μετά μαχαιρών καὶ ξύλων συλλαβείν με ; καθ' ἡμέραν Ματι. xxvi. ημην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με 36; Lu.xxiv.

50 εάλλ' ΐνα πληρωθώσιν αί γραφαί." h Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάν- h Joh xix. 51 τες έφυγον. καὶ είς τις νεανίσκος ήκολούθει αὐτῷ, περιβεβλη- Ιχχνίϊί. 8.

36. 'Aββâ. See Gal. iv. 6.

41. ἀπέχει. Sufficit. So Anacreon, ἀπέχει βλέπω γαρ αὐτήν. xxviii. penult. Herodotus also writes καί μοι παρέχει νθν δμέων άρχειν, iii. 142. Beza, Raphel.

44. ἀσφαλώs. Elsner translates it without danger or fear of a rescue: but it probably means securely, in safe custody. See Acts zvi. 23.

51. This has been said to be St. John by Ambrose, Gregory, Bede, &c. It is opposed by Tillemont, Mémoires, tome i. p. 1082. and Casaubon ad L Epiphanius seems to have thought it was James, the brother of our Lord. vol. i. p. 1045. So also Theophylact: and Petrus de Natalibus says it was James, who was mistaken for our Lord from his likeness, iv.

μένος σινδόνα έπι γυμνού και κρατούσιν αύτον οι νεανίσκοι ο 52 δὲ καταλιπών τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

ι ΚΑΙ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα καὶ συνέρ- 53 i Matt. xxvi. 57 xxvi. 3/; Lu. xxii. 54; χονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ Joh. xviii. γραμματείς. καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ήκολούθησεν αὐτῷ ἔως 54 13. 24. έσω είς την αὐλην τοῦ ἀρχιερέως καὶ ην συγκαθήμενος μετά τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. κοί δὲ ἀργιερεῖς 55 k Matt. xxvi. 59; καὶ όλον τὸ συνέδριον εζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς Act. vi. 13. τὸ θανατῶσαι αὐτόν καὶ οὐχ εὕρισκον. πολλοὶ γὰρ έψευδομαρ- 56 τύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ Ισαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἢσαν. καί τινες 57 αναστάντες εψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, λέγοντες, 1"" Οτι 58 1 xv. 29; Joh. ii. 19. ήμεις ήκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος, "Οτι έγω καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν γειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀγειροποίητον οικοδομήσω." Καὶ οὐδὲ οῦτως ἴση ἢν ἡ μαρτυρία 59 m Matt.xxvi. αὐτῶν. m Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ μέσον, ἐπηρώτησε 60 69 τὸν Ἰησοῦν, λέγων, " Οὐκ ἀποκρίνη οὐδέν; τί οὖτοί σου κατα-» Εκα, ΙΙΙΙ. 7; μαρτυροῦσιν ;" η Ο δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. πάλιν ὁ 61 άργιερεύς έπηρώτα αὐτὸν, καὶ λέγει αὐτῶ, "Σὰ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ · Dan.vii.10: υίὸς τοῦ εὐλογητοῦ;" · O δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, " Ἐγώ εἰμι. καὶ 62 Ματι χνί.27; δινεσθε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάet xxv. 31; μεως, καὶ ἐργόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ." 'Ο δὲ 68 et xxvi. 64; La. xxi. 27; άργιερεύς διαρρήξας τούς γιτώνας αὐτοῦ, λέγει, "Τί ἔτι γρείαν et xxii. 69; έχομεν μαρτύρων; ηκούσατε της βλασφημίας τί υμιν φαίνε- 64 Act. i. 11; 1Thess.iv.16; ται;" Οί δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν είναι ένοχον θανάτου. Αρος. i. 7. P Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσ- 65 p Joh.xvi.10: ωπον αὐτοῦ, καὶ κολαφίζειν αὐτὸν, καὶ λέγειν αὐτῷ, "Προ-Esa. 1. 6: Matt. xxvi. φήτευσον" καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον. 67 ; Joh. xix. 8. 9 Καὶ όντος τοῦ Πέτρου ἐν τῆ αὐλῆ κάτω, ἔρχεται μία τῶν 66 q Matt. ****1. 58, 69: παιδισκών τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, 67 Lu. xxii. 55; Joh. xviii.16. ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, " Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ησθα." 'Ο δὲ ηρνήσατο λέγων, "Οὐκ οἶδα, οὐδὲ ἐπίσταμαι τί 68 σὺ λέγεις." Καὶ ἐξῆλθεν ἔξω είς τὸ προαύλιον καὶ ἀλέκτωρ έφώνησε. Καὶ ἡ παιδίσκη ιδοῦσα αὐτὸν πάλιν, ἡρξατο λέγειν 69 r Matt. xxvi. 71; La. xxii. 58; τοις παρεστηκόσιν, ""Οτι ούτος εξ αὐτῶν ἐστιν." ὁ δὲ πάλιν 70 Joh. xviii.13. ήρυείτο. Καὶ μετὰ μικρον πάλιν οἱ παρεστώτες ἔλεγον τῷ Πέτρω, " 'Αληθώς έξ αὐτών εί καὶ γάρ Γαλιλαίος εί, καὶ ή • Matt. xxvi. 84,75; λαλιά σου δμοιάζει." ΄Ο δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, 71 Lu. xxii. 61: ""Οτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, δν λέγετε." • Καὶ ἐκ δευ- 72 Joh. xiii. 38; τέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησε. καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος,

garment on.

^{51.} pôs is used for a fire in Xen. Cyrop. vii.

^{56.} obe low is said to mean, not sufficient to condemn him, by Budæus, Grotius, Heupelius:

^{52.} γυμνόs. Perhaps he had only his under but it more probably means, not consistent with each other : H. Stephens, Wolfius,

^{57.} See note at xiii. 2.

^{68.} Oùk olda, I know him not. See ver. 71. 70. δμοιάζει, is like to their speech.

ου είπεν αυτώ ὁ Ἰησούς, ""Οτι πρίν αλέκτορα φωνήσαι δίς, ἀπαρνήση με τρίς." καὶ ἐπιβαλών ἔκλαιε.

15 κΑΙ εὐθέως ἐπὶ τὸ πρωτ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιε- : Pral. ii. 2: ρείς μετά των πρεσβυτέρων και γραμματέων, και όλον τὸ συν- Lu. xxii. 66; έδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ ο xxiii. 1; 2 Πιλάτω. "καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, "Σὺ εἰ ὁ βασι- Δοτ. iii. 13. λεύς των Ἰουδαίων;" 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς είπεν αὐτῷ, " Σὰ "Matt. 8 λέγεις." Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. τό δὲ La. xxiii. 3; ⁴ Πιλάτος πάλιν επηρώτησεν αὐτον, λέγων, "Οὐκ ἀποκρίνη « Matt. δ οὐδέν; ίδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν." 'Ο δὲ Ἰησοῦς οὐκ- Ιοh. xix. 10, έτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον. 6 γ Κατά δὲ ἐορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον, ὅνπερ ἢτοῦντο. τ Ματι. 7 * ἡν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδε- κατίί. 15; 8 μένος, οίτινες εν τη στάσει φόνον πεποιήκεισαν. και άναβοήσας 3 Μαι. 9 ὁ ὅχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι, καθώς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλά- *** 16: τος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων, " Θέλετε ἀπολύσω ὑμῶν τὸν βασι- Ιολ. Στιι. 40. 10 λέα των Ἰουδαίων;" Ἐγίνωσκε γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώ-11 κεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. εοἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὅχλον, • Matt. 12 ΐνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύση αὐτοῖς. ὁ δὲ Πιλάτος ἀπο- Τσ. χχίί. 18: κριθείς πάλιν είπεν αὐτοίς, "Τί οὐν θέλετε ποιήσω ον λέγετε Joh. xviii.40; 18 βασιλέα τῶν Ἰουδαίων;" Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, "Σταύρωσον 14 αὐτόν." Ο δὲ Πιλάτος Ελεγεν αὐτοῖς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;" Οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν, "Σταύρωσον αὐτόν." 15 b' Ο δε Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὅχλφ τὸ ἰκανὸν ποιῆσαι, ἀπ- » Matt. έλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββαν καὶ παρέδωκε τὸν Ἰησοῦν, φρα- Joh. xix. 1. γελλώσας, ἵνα σταυρωθή. · Οί δὲ στρατιώται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστι · Matt. 17 πραιτώριου, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν, καὶ ἐνδύουσιν Joh. xix. 1. αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῶ πλέξαντες ἀκάνθινον 18 στέφανον, καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτὸν, "Χαῖρε, βασιλεῦ 19 των Ίουδαίων" καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμφ, καὶ 20 ενέπτυον αὐτφ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτφ. Καὶ

ότε ενέπαιξαν αὐτῷ, εξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ενέδυσαν 21 αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια· καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν, ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν. α καὶ ἀγγαρεύουσι παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναΐων, « Matt. έρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα 'Αλεξάνδρου καὶ 'Ρούφου, ἵνα κτίί. 32; άρη τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.

72. ἐπιβαλών. Theophylact says, ἐπικαλυψάμενος την κεφαλήν, η άντι του άρξάμενος μετά σφοδρότητος. So Salmasius, Bos, Elsnerus, Wolfius, Krebsius. Cum se foras proripuisset, Beza, L. de Dieu, Raphel. Casaubon approves of either the first, or quum hoc animadvertisset. Respiciens ipsum, Hammond, Palairet. CHAP. XV. 1. If we compare xiii. 35.

wowt means six o'clock.

7. er th ordoes. Josephus mentions two

seditions at the beginning of Pilate's government, in which there was much bloodshed: and since they arose from a love of liberty, we may suppose that Barabbas was popular, and his release was much desired. Antiq. xviii. 3. 2.

14. περισσοτέρως. The true reading is probably περισσώς.

16. See note at Matt. xxvii. 27.

21. 'Ρούφου. S. Paul salutes Rufus and his mother in Rom. xvi. 13, at which time they

· ΚΑΙ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθα τόπον, ὅ ἐστι μεθερμη- 22 e Matt. xxvii. 33: Lu, xxiii, 33: νευόμενον, κρανίου τόπος. Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν ἐσμυρνισ- 28 Joh. xix. 17. μένον οίνον ό δè οὐκ ἔλαβε. ¹ Καὶ σταυρώσαντες αὐτὸν, διεμέ- 24 [Peal wii. ριζον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κληρον ἐπ' αὐτὰ, τίς τί ἄρη. 18 · Matt. xxvii. 33 : Lu. xxiii. 34; 8 ην δε ώρα τρίτη, καὶ εσταύρωσαν αὐτόν. h Kal ην ή επιγραφή 25 Joh. xix. 23. της αιτίας αυτοῦ ἐπιγεγραμμένη, "'Ο βασιλεύς τῶν Ἰουδαίων." 26 g Matt. mavii. 45: Καὶ σὺν αὐτῶ σταυροῦσι δύο ληστὰς, ενα ἐκ δεξιῶν καὶ ενα ἐξ 27 Lu. xxiii. 44: Joh. xix. 14. εὐωνύμων αὐτοῦ. kal ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Κal μετά 28 h Matt ανόμων έλογίσθη. ' Καὶ οἱ παραπορευόμενοι έβλασφήμουν αὐ- 29 zzvii. 37: Lo. xxiii. 38; τὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, "Οὐαὶ, ὁ κατα-Joh. xix. 19. λύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν σῶσον σεαυτὸν, 30 i Matt. xxvii. 38; Lu. xxiii. 32, καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ." 'Ομοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς 31 h Esa liii.13; έμπαίζοντες πρός άλλήλους μετά των γραμματέων έλεγον, 1 Psal. πxii.7; "Αλλους ἔσωσεν, ἐαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. ὁ Χριστὸς ὁ 82 et laix. 20; βασιλεύς τοῦ Ἰσραηλ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα et cix. 25: Matt. xxvii. ίδωμεν και πιστεύσωμεν." Και οι συνεσταυρωμένοι αυτώ ώνεί-39 : Lu.xxiii. 85; supr. xiv. 58; διζον αὐτόν. Τενομένης δὲ ωρας εκτης, σκότος εγένετο εφ' 83 Joh. ii 19. όλην την γην, έως ώρας έννάτης πκαὶ τη ώρα τη έννάτη έβό- 84 m Matt. ησεν ὁ Ἰησοῦς φωνή μεγάλη, λέγων, " Έλωτ, Έλωτ, λαμμά Lu. xxiii. 44; σαβαγθανί;" ο έστι μεθερμηνευόμενον, "Ο Θεός μου, ο Θεός n Pual, xxii. 1; μου, είς τί με εγκατέλιπες;" Καὶ τινές τῶν παρεστηκότων 85 46. ακούσαντες, έλεγον, "'Ιδού, 'Ηλίαν φωνεί." · Δραμών δέ 36 o Psal είς, και γεμίσας σπόγγον δξους, περιθείς τε καλάμω, επότιζεν lxix. 21; Joh. xix. 29. αὐτὸν, λέγων, ""Αφετε, ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ήλίας καθελεῖν P Matt. αὐτόν." xxvii. 50: Lu. xxiii. 46 ; P'O δε Ίησοῦς ἀφείς φωνήν μεγάλην, εξέπνευσε. ٩καὶ τὸ 37 Joh. xix. 30. q 2 Par. iii. καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο, ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω. 88 14; Matt. xxvii. 51; ' Ίδων δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκως έξ έναντίας αὐτοῦ, ὅτι οὕτω 89 Lu. xxiii. 45. κράξας εξέπνευσεν, είπεν, "'Αληθώς ο ανθρωπος ούτος υίος ην r Matt. xxvii. 54; Ευ. xxiii. 47. Θεοῦ." * Ησαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν 40 αίς ην και Μαρία ή Μαγδαληνή, και Μαρία ή τοῦ Ἰακώβου Lu. xxiii. 49. τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωση μήτηρ, καὶ Σαλώμη, t αι καὶ, ὅτε ἡν ἐν τῆ 41 ^{ε Lu. viii.2,3.} Γαλιλαία, ἠκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι u Matt. πολλαί αί συναναβάσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα. xxvii. 57 : Lu. xxiii. 50 : " Καὶ ήδη όψίας γενομένης, έπεὶ ην παρασκευή, ο έστι προ- 42 Joh. xix. 38.

were living at Rome; and S. Mark's Gospel was probably published at Rome, which may account for the mention of Rufus in this place. Simon was probably a disciple of Jesus, and therefore singled out to carry his cross.

23. This was a custom observed towards criminals, and said to be founded on Prov. xxxi. 6. We find in the Talmud, "Prodeunti ad supplicium capitis potum dederunt, granum thuris in poculo vini, ut turbaretur intellectus ejus." Lightfoot. See Matt. xxvii. 34. Newcome observes, that this action did not contra-

dict the declaration of Jesus in xiv. 25, for the Jews did not consider &cos as wine; he quotes Spartianus, "Jussit vinum in expeditione neminem bibere: sed aceto universos esse contentos."

25. ην δὲ Ερα τρίτη. Some have separated this from καὶ ἐσταύρωσαν αὐτὸν, and connected it with what goes before.

40. τοῦ μικροῦ. S. Paul uses μείζων and ελάσσων for elder and younger. Rom. ix. 12. Ibid. Σαλώμη is said to have been the wife of Zebedee. Compare Matt. xxvii. 56.

48 σάββατον, ηλθεν 'Ιωσηφ ὁ ἀπὸ 'Αριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτης, δς καὶ αὐτὸς ην προσδεχόμενος την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· τολμήσας εἰσηλθε πρὸς Πιλάτον, καὶ ἢτήσατο τὸ σῶμα τοῦ

44 Ίησοῦ. ὁ δὲ Πιλάτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκε καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανε

45 καὶ γνούς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, εδωρήσατο τὸ σῶμα τῷ Ἰωσήφ.

46 καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελῶν αὐτὸν, ἐνείλησε τῆ σινδόνι. ² Matt. καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείφ, δ ἢν λελατομημένον ἐκ πέτρας ¹ La. xxiii. 58; 47 καὶ προσεκύλισε λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. ἡ δὲ Maρία 43. ¹ ἡ Mayδαληνὴ καὶ Maρία 'Ιωσῆ ἐθεῶρουν ποῦ τίθεται.

16 γ ΚΑΙ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ γ Ματί. xxviii. 1;
 καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἢγόρασαν ἀρώματα, Lu. xxiv. 1;
 2 ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς σαβ- Joh. xx. 1.

3 βάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτὰς, "Τίς ἀποκυλίσει ἡμῦν τὸν λίθον ἐκ τῆς

4 θύρας τοῦ μνημείου;" Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀπο-

5 κεκύλισται ὁ λίθος· ἢν γὰρ μέγας σφόδρα. εκαὶ εἰσελθοῦσαι εἰς ε Matt.
παντίι. 2;
τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβε- Joh. ππ. 12.

6 βλημένου στολην λευκήυ και έξεθαμβήθησαν. δο δε λέγει αὐ- « Μαιι. ταῖς, " Μη ἐκθαμβεῖσθε. 'Ιησοῦν ζητεῖτε τον Ναζαρηνον τον La. xxiv. 5. ἐσταυρωμένου ἡγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν

7 αὐτόν. ^{b} ἀλλ' ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Π έ- ^{b} xiv. ^{28} ; τρφ, ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γ αλιλαίαν ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, ^{32} ; et

8 καθώς εἶπεν ὑμῖν." καὶ ἐξελθοῦσαι ταχὺ ἔφυγον ἀπὸ τοῦ xxvii. 10; μνημείου εἶχε δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις καὶ οὐδενὶ οὐδεν et xiii. 31; 1 Cor. xv. & eἶπον, ἐφοβοῦντο γάρ.

9 ἀ'Αναστὰς δὲ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρία Lu. xxiv. 9;
10 τῆ Μαγδαληνῆ, ἀφ' ἡς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ δαιμόνια. ἐκείνη πο- Joh. xx. 18.
ρευθεῖσα ἀπήγγειλε τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσι καὶ 14, 16;
11 κλαίουσι. κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῆ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς. Lu. viii. 3.

43. εὐσχήμων seems to mean a person of condition. See Acts xiii. 50; xvii. 12.

Ibid. βουλευτήs, Decurio. Vulg., Casaub. But from Luke xxiii. 51. he would seem to have been a member of the council or sanhedrim at Jerusalem. Theophylact says that his office was to take care of the market.

44. ἐθαύμασεν εἰ. Raphel gives similar instances of εἰ for δτι after θαυμάζειν from Xenophon and Herodotus. Krebsius does the same from Josephus.

46. ἐκ πέτραs. According to Salmasius, this does not mean cut out of a rock, but made of

wrought stone. Ad Solin. p. 851.

Chap. XVI. 4. Αν γὰρ μέγας σφόδρα. This is to be connected with τίς ἀποκυλίσει κ. τ. λ. See xi. 13.

δ. els τὸ μτημεῖον. This seems not to agree with Matt. xxviii. 2, where we read that the angel was sitting on the stone, which he had

roiled ἀπὸ τῆς θύρας. But a μνημεῖον consisted of two parts, the sepulchre, or inner part, where the bodies were deposited, the entrance to which was closed with a stone; and the outer approach or vestibule. The stone therefore was rolled from the mouth of the sepulchre, but was still within the vestibule, into which the women entered, and saw the angel. See John xx. 1, which reconciles Matthew and Mark. See Wolfius.

8. ταχὸ is wanting in most MSS.

Ibid. oùder elwor. i. e. they told no one on the road.

9. For the genuineness of the remaining part of this Gospel, see Mill in his edition of the New Testament.

Ibid. This appearance of Jesus to Mary Magdalene is told at length in John xx. 14, &c.

• Lu.xxiv.13. ηπίστησαν. • Μετά δὲ ταῦτα δυσίν εξ αὐτῶν περιπατοῦσιν 12 έφανερώθη εν ετέρα μορφή, πορευομένοις είς άγρόν, κάκείνοι 18 (La.xxiv.86; ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοις λοιποις οὐδε ἐκείνοις ἐπίστευ-1 Cor. xv.5,7. σαν. "Τστερον ανακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ενδεκα έφανερώθη, 14 & Matt. καλ ώνείδισε την άπιστίαν αὐτών καλ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς xxviii. 19 -Joh. zv. 16. θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 8 Καὶ εἶπεν 15 b Joh. iii. 18, 86; et xil. 48. αὐτοῖς, "Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἄπαντα, κηρύξατε τὸ ευαγγέλιον πάση τη κτίσει. δ πιστεύσας καὶ βαπτισθείς 16 I Lu. x. 17; Act. v. 16; σωθήσεται δ δε απιστήσας κατακριθήσεται. Ισημεία δε τοίς 17 et viii. 7 : et zvi. 18; πιστεύσασι ταῦτα παρακολουθήσει εν τῷ ονόματί μου δαιet ii. 4; μόνια έκβαλουσι γλώσσαις λαλήσουσι καιναίς. κόφεις άρουσι 18 et x. 46; et xix. 6; 1 Cor. xii. καν θανάσιμόν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψει ἐπὶ ἀρρώστους 10, 28. χείρας ἐπιθήσουσι, καὶ καλῶς ἔξουσιν." k Lu. x. 19; 1'Ο μεν οθν Κύριος, μετά τὸ λαλησαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη είς 19 Act. xxviii. 3, 8, $\frac{\pi}{1}$ $\frac{\pi$ έξελθόντες εκήρυξαν πανταχού, τού Κυρίου συνεργούντος, καί Act. i. 2, 8, 9. του λόγου βεβαιούντος διά των έπακολουθούντων σημείων. * Act. xiv. 8; 'Αμήν. Heb. ii. 4.

12. Surfe. Some have thought these were not the two mentioned by S. Luke xxiv. 13, who went to Emmaus; because Mark adds, that the disciples did not believe them. But perhaps some believed and some doubted, as in Matt. xxviii. 17.

13. οὐδὰ ἐκείνοις ἐπίστευσαν. This seems to contradict Luke xxiv. 33—36. Theophylact says that by τοῖς λοιποῖς Mark did not mean the apostles.

14. τοῦς ἔνδεκα. But there were only ten, for Thomas was not there. See John xx. 24. So Xenophon calls the tyrants οι τριάκοντα, after Critias and Hippomachus had been killed. Hellen. ii. 4. 24.

16. outhorera, will be put in the way of salvation: he will be released from all his former sins, and at the moment of his baptism will be in a state of salvation, and reconciled with God.

Ibid. κατακριθήσεται. This does not necessarily mean that he will be punished for his unbelief as a positive and specific sin; but he was born under a sentence of condemnation, and if he does not believe in Christ, he rejects the only means of having that sentence removed. He that does not believe in Christ, will have the sentence executed which was already hanging over him. See John iii. 17, 18. 36; v. 24; viii. 24; xii. 47, &c.

17. σημεῖα. These miracles were very common among believers in the first century, and our Saviour's words were literally fulfilled.

20. Taptaxov. This seems to shew that St. Mark did not write his Gospel till many years after the ascension.

TO KATA AOYKAN

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. LUKE.

Luke was a physician, (Col. iv. 14.) and perhaps a proselyte of Antioch. Nothing is known as to the time of his conversion: but he accompanied S. Paul from Troas in 46, (Acts xvi. 10.) and was with him on several occasions afterwards. He probably wrote his Gospel during the imprisonment of S. Paul at Cæsares, A.D. 53-55; and the Acts during his imprisonment at Rome, A.D. 56-58. He seems to have been particularly connected with the church at Philippi; and the earliest traditions represent him to have died in Achaia.

TO KATA AOYKAN

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

'ΕΠΕΙΔΗΠΕΡ πολλοί ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγη- 1 • Heb. ii. 8; σιν περί τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, *καθὼς 2 παρέδοσαν ήμιν οἱ ἀπ' ἀρχής αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενό-

▶ Δet. i. 1. μενοι τοῦ λόγου, ὅἔδοξε κάμοὶ, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν 8 άκριβώς, καθεξής σοί γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, ΐνα επιγνώς 4 περί ων κατηχήθης λόγων την άσφάλειαν.

e Matt. ii. 1. ς ἘΓΕΝΕΤΟ ἐν ταις ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως τῆς 5 'Ιουδαίας ίερεύς τις ονόματι Ζαχαρίας, δέξ έφημερίας 'Αβιά. xxiv. 10, 19; Νου. καὶ ή γυνή αὐτοῦ ἐκ τῶν θυγατέρων 'Ααρων, καὶ τὸ ὅνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. ἡσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ 6 Θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασι τοῦ Κυρίου ἄμεμπτοι, καὶ οὐκ ἡν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ 7 'Ελισάβετ ην στειρα, και αμφότεροι προβεβηκότες εν ταις ημέραις αὐτῶν ησαν. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν 8 εν τη τάξει της εφημερίας αὐτοῦ εναντι τοῦ Θεοῦ, «κατὰ τὸ 9 · Exod. Η ΕΝ. ΙΣ. 6. Εθος της ιερατείας, έλαγε του θυμιάσαι είσελθών είς τον ναον

1. ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι, the same as ἀνετάξαντο. Casaubon, Raphel, Krebsius.

Ibid. πεπληροφορημένων. Fully believed. See Rom. iv. 21; xiv. 5; 2 Tim. iv. 17. Ibid. παρέδοσαν ἡμῦν. This seems to shew

that St. Luke himself was not an eyewitness.

- 2. τοῦ λόγου. Some ancient and modern commentators have understood this of the personal Logos or Christ: but probably without
- 3. παρηκολουθηκότι. The meaning of this verb is shewn by Raphel to be, mente atque.intelligentia consequi.

Ibid. arweer. From the beginning. Acts xxvi. 5.

Ibid. καθεξη̂s might mean, after the others, or, in regular order: probably the latter.

3. Θεόφιλε. Theophilus is said to have been third bishop of Cæsarea. Constit. Apost. vii. 46. but this testimony is very doubtful. The epithet *kpdrioros* is applied to Felix in Acts xxiii. 26; xxiv. 3. and to Festus, xxvi. 25. Theophilus was perhaps a man of some rank at

Antioch. Some have supposed it not to be a real name. See Lardner.

4. κατηχήθηs. This verb, from whence comes our word catechism, means, literally, to

instruct by word of mouth.
5. έφημερίας 'Aβία. This was the eighth course: there were twenty-four in all. 1 Chron. xxiv. 10, and each served for one week. Joseph. Antiq. vii. 15. 7.

Ibid. 'Ελισάβετ. This was the name of Aaron's wife, Exod. vi. 23.

6. ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ may be coupled with δίκαιοι or πορευόμενοι. In the latter case a comma would be put after πορευόμενοι. See ver. 15. 19.

Ibid. Auxaloua means any decree, or enact-

ment of a law. See Rom. ii. 26; Heb. ix. 1.

9. £\alpha\chi\$. The priests cast lots four times
a day to decide what office each was to fill.
Reland. Antiq. Heb. p. 193. Having entered into the temple, he had obtained the lot of burning incense.

10 του Κυρίου και παν το πλήθος του λαού ήν προσευγόμενον 11 έξω τη ώρα του θυμιάματος. ' ώφθη δε αὐτφ άγιγελος Κυρίου, ' Brod. xxx-12 έστως έκ δεξιών του θυσιαστηρίου του θυμιάματος και έτα-1. 18 ράχθη Ζαχαρίας ίδων, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Είπε ε τοι. 60. δέ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, "Μη φοβοῦ, Ζαχαρία διότι εἰσηκούσθη ή δέησίς σου, καὶ ή γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υίον 14 σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῆ γεννήσει αὐτοῦ χαρή-15 σονται. Εξσται γάρ μέγας ενώπιον τοῦ Κυρίου καὶ οίνον καὶ Mum. vi. 3; σίκερα οὐ μὴ πίη, καὶ πνεύματος άγίου πλησθήσεται έτι ἐκ Jer. i. s; 16 κοιλίας μητρός αὐτοῦ. 'καὶ πολλούς τῶν υίῶν 'Ισραὴλ ἐπι- Gal. L. 15.
18 κοιλίας μητρός αὐτοῦ. 'καὶ πολλούς τῶν υίῶν 'Ισραὴλ ἐπι- Hal. iv. 5; 17 στρέψει επί Κύριον τον Θεον αὐτών και αὐτος προελεύ- Matt. xi. 14. σεται ενώπιον αὐτοῦ εν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, επι- Mat. iil. 1; στρέψαι καρδίας πατέρων έπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεὶς, ἐν φρονή- Ματ. iz. 12. 18 σει δικαίων, έτοιμάσαι Κυρίφ λαδν κατεσκευασμένου." 'Καὶ Gen. xvii. είπε Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, "Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; έγω γάρ είμι πρεσβύτης, και ή γυνή μου προβεβηκυία έν 19 ταις ημέραις αὐτης." "Kal ἀποκριθείς ὁ ἄγγελος είπεν αὐτφ, "Dan. "Έγω είμι Γαβριήλ ὁ παρεστηκώς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ et iz. 21; απεστάλην λαλήσαι πρός σε, και εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. 10. 20 και ίδου, έση σιωπών και μη δυνάμενος λαλήσαι, άχρι ής ήμέρας γένηται ταθτα άνθ' ων οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις 21 μου, οίτινες πληρωθήσονται είς τον καιρον αὐτῶν." Καὶ ἡν ό λαὸς προσδοκών τὸν Ζαχαρίαν καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρο-22 νίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ. ἐξελθών δὲ οὐκ ἢδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ καὶ 23 αὐτὸς ἢν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενε κωφός. καὶ ἐγένετο ὡς επλήσθησαν αι ήμεραι της λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπηλθεν εἰς 24 τον οίκον αὐτοῦ. Μετά δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ελισάβετ ή γυνή αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν έαυτήν μήνας

13. εΙσηκούσθη. It would seem from this that John had prayed to have a son. Theophylact says, that he had been praying for the ains of the people, and that the angel alluded to his son being the forerunner of Him who was to take away sin.

Ibid. Todorns means, in favour with God.

15. God said to Aaron, elrev και σίκερα οὐ

wleede. Levit. z. 9.

Ibid. σίκερα from τομό inebriavit. Πῶν τὸ μέθην ἐμποιεῦν δυνάμενον, οδκ δν δὲ ἐξ ἀμπέλου. Theophylact.

Ibid. 471. Jam inde. Erasmus. See Raphel. ad L and at Rom. v. 6. Bos.

17. ет требрать кай бирация, і. е. ет бирация трепратику. Valcken. in Luc. p. 29.

Toid. ἐπιστρέψει κ. τ. λ. Valckenaer explains this to mean, Qui dissidia religiosa componat, qua in ipsas quoque familias penetraverani. So Wolfius. Bos translates the latter part, et

rebelles, suadendo justitiam, reddat Domino instructum populum. In Mal. iv. 6. the LXX read, δs άποκαταστήσει καρδίαν πατρός πρὸς υίον but in Ecclus. xlviii. 10. it is ἐπιστρόψει καρδίαν πατρός πρὸς υίον.

καρδίαν πατρὸς πρὸς νίδν.
18. πρεσβότης. The commentators on the Koran say, that Zacharias was ninety-nine and Elizabeth eighty-nine years of age. c. 3.

19. Γαβριήλ ΈργηΣ] means a man of God.
The name occurs in Dan. viii. 16; ix. 21.

20. dro dr. Because. See xii. 3; xix. 44; Acts xii. 23; 2 Thess. ii. 10. It is so used by Aristophanes, Plut. 433.

*Η σφά ποιήσω τήμερον δοῦναι δίκην,
 'Ανθ δν εμέ ζητεῖτον ενθένδ ἀφανίσαι.
21. προσδοκών. They were waiting for
Zachariah to give them the blessing.
23. els τὸν οἶκον αὐτοῦ. He is said to have

lived at Hebron.

πέντε, λέγουσα, "" Ότι ούτω μοι πεποίηκεν δ Κύριος έν 25 a Gen. xxx. 23 ημέραις, αίς ἐπείδεν ἀφελείν τὸ ὅνειδός μου ἐν ἀνθρώποις." Esa. iv. 1.

ΈΝ δὲ τῶ μηνὶ τῷ ἔκτω ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ 26 ύπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἡ ὄνομα Ναζαρέτ,

• Matt. i. 19. • πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ ῷ ὄνομα Ἰωσὴφ, ἐξ 27 οίκου Δαβίδ καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου, Μαριάμ. καὶ εἰσελ- 28 θων ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε, "Χαῖρε, κεχαριτωμένη ὁ Κύριος μετά σοῦ, εὐλογημένη σὰ ἐν γυναιξίν." Ἡ δὲ ἰδοῦσα 29 διεταράχθη έπὶ τῷ λόγφ αὐτοῦ, καὶ διελογίζετο ποταπὸς είη ό ἀσπασμὸς οὐτος. Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῆ, "Μὴ φοβοῦ, 30 Μαριάμ· εὖρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. ρκαὶ ἰδοὺ, συλ-31 p ii. 21 : Ενα. vii. 14 : λήψη ἐν γαστρὶ, καὶ τέξη υίον, καὶ καλέσεις τὸ ὅνομα αὐτοῦ

9 Esa. ix. 6; Ἰησοῦν. 9οῦτος ἔσται μέγας, καὶ Υίὸς 'Υψίστου κληθήσεται' 32 et xvi. 5: καὶ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς et liv. 5: 2 Sam.vii.12: αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, 83 καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος." Είπε δὲ Μαριάμ 34 τ Dan. ii. 44; et γii. 14, 27; πρὸς τὸν ἄγγελον, "Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω;"

Mich. iv. 7; Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῆ, "Πνεῦμα ἄγιον ἐπ- 35 1Ρατ. αχιί. 10; ελεύσεται έπι σε, και δύναμις 'Τψίστου επισκιάσει σοι διο Paal. xiv. 5; et hxxxix. 36; καλ τὸ γεννώμενον ἄγιον κληθήσεται Υίὸς Θεοῦ. καλ ἰδοὺ, 86 Jer. xxiii. 5; Ελισάβετ ή συγγενής σου, καὶ αὐτή συνειληφυία υίὸν έν Heb. i. 8. γήρα αὐτης καὶ οὖτος μην ἔκτος ἐστὶν αὐτη τη καλουμένη

• xriii. 27: στείρα· • ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ Θεῷ πᾶν ῥῆμα." Εἰπε 37 Job xlii. 2; Jer. xxxii.17; δὲ Μαριὰμ, " Ἰδοὺ, ἡ δούλη Κυρίου γένοιτό μοι κατὰ τὸ ἡῆμά 38 Zach. viii. 6; σου." Καὶ ἀπηλθεν ἀπ' αὐτης ὁ ἄγγελος. Matt. xix.26.

'Αναστάσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταις ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη 83 είς την ορεινην μετά σπουδής, είς πόλιν Ἰούδα, καὶ είσηλθεν 40 είς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. καὶ 41 έγένετο, ώς ήκουσεν ή Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας, έσκίρτησε τὸ βρέφος ἐν τῆ κοιλία αὐτῆς καὶ ἐπλήσθη πνεύματος αγίου ή Ἐλισάβετ, καὶ ἀνεφώνησε φωνή μεγάλη καὶ 42

25. τὸ ὅνειδός μον. For similar expressions sce Gen. xvi. 5; xxx. 23; 1 Sam. i. 6; Isaiah iv. 1; Tobit iii. 9.

26. ἔκτω. The sixth month from the conception of Elizabeth, ver. 36.

27. εξ οίκου Δαβίδ is referred to Ίωσηφ by Brynæus (De Nat. J. Christi, p. 35.) and Wolfius. See ii. 4. This seems to be confirmed by the repetition of της παρθένου after δνομα.

28. κεχαριτωμένη seems to be explained by εύρες χάριν παρά τῷ Θεῷ in ver. 30.
31. Ίησοῦν. Seċ Matt. i. 21.

32. κληθήσεται here and in ver. 35. means merely :hall be.

Ibid. Δαβίδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. If we compare this with ver. 34, 35, it proves that Mary must have been descended from David.

36. ή συγγενής σου. The commentators on the Koran say that Elizabeth was aunt to Mary, being the sister of Imram, or Amram, the father of Mary. There are other instances of the tribes of Judah and Levi intermarrying. Thus Aaron (Levi) married Elisheba (Judah). Exod. vi. 23; Numb. ii. 3. Eleazar (Levi) married the daughter of Putiel (Judah), Exod. vi. 25. A Levite of the family of Judah is mentioned Judg. xvii. 7. Philo Judæus says, that the high priest was obliged to marry a priest's daughter, but the other priests might marry any one of the nation. vol. ii. p. 229. See Witsius, Miscell. vol. ii. p. 479.

39. είς πόλιν Ἰούδα. Reland understood the city called 'Ioira. Palast. p. 870. Others think it was Hebron, which was in the hillcountry of Judah, Josh. xi. 21, and was given to the children of Aaron, xxi. 11. See Tillemont, Mémoires, tome i. p. 316. Beza, L. de

είπεν, "Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξὶ, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς 43 της κοιλίας σου, καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ΐνα ἔλθη η μήτηρ τοῦ 44 κυρίου μου πρός με ; ίδου γάρ, ως εγένετο ή φωνή του άσπασμοῦ σου είς τὰ ὧτά μου, ἐσκίρτησεν ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος 45 ἐν τῆ κοιλία μου καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα, ὅτι ἔσται τελείωσις τοις λελαλημένοις αὐτή παρά Κυρίου." 46 Καὶ είπε Μαριάμ, "Μεγαλύνει ή ψυγή μου τὸν Κύριον, 47 καλ ήγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρί μου 48 ιστι επέβλεψεν επί την ταπείνωσιν της δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ : 1 Sam.i.11; 49 γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αί γενεαί ὅτι ἐποίησέ Gen. XXX.18. 50 μοι μεγαλεία ο δυνατός, και άγιον το δνομα αύτοῦ ακαὶ τὸ « Gen. xvii.?) 51 έλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. Τέποίησε Paal. είμ. 17. κράτος εν βραχίονι αὐτοῦ διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοία xxix. 14: 52 καρδίας αὐτῶν. *καθείλε δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὕψωσε et li. 9 58 ταπεινούς. Υπεινώντας ενέπλησεν αγαθών, καὶ πλουτούντας Psal. xxxiii. 54 εξαπέστειλε κενούς. εάντελάβετο Ίσραηλ παιδός αὐτοῦ, μνη- 👯 5. 5. 55 σθήναι έλέους, (*καθώς έλάλησε πρὸς τοὺς πατέρας ήμῶν,) τῶ 1 8am. 66 'Αβραάμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ eἰς τὸν αἰῶνα." Εμεινε δὲ Psal. exiii. 7; Μαριάμ σύν αὐτη ώσει μήνας τρείς και ὑπέστρεψεν είς τὸν et xii. 18, 19, οίκον αὐτῆς. 7 Peal. Τη δε Έλισάβετ επλήσθη ο χρόνος του τεκείν αυτήν, και *** 10; 58 εγέννησεν υίον. καὶ ήκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς : Επα. xxx. αὐτῆς, ὅτι ἐμεγάλυνε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ 18; et xli. 8; 59 συνέχαιρον αὐτῆ. Kal ἐγένετο ἐν τῆ ὀγδόη ἡμέρα, ἡλθον Jer xxxi. 3, περιτεμείν το παιδίον καὶ ἐκάλουν αὐτο ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ • Gon. 60 πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ xvii. 19 61 είπεν, "Ούχι, άλλα κληθήσεται Ίωάννης." Και είπον προς Paal. CXXXIII. αὐτὴν, ""Οτι οὐδείς ἐστιν ἐν τῆ συγγενεία σου, δς καλεῖται b Gen. 62 τῷ ὀνόματι τούτῳ." Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἀν xvii. 12; Lev. xii. 3. 63 θέλοι καλείσθαι αὐτόν. ακαὶ αἰτήσας πινακίδιον, ἔγραψε λέγων, « ver. 13. " Ίωάννης έστὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ" καὶ ἐθαύμασαν πάντες. 4 ver. 13. 64 ἀνεώνθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραγρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα 65 αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τούς περιοικούντας αὐτούς καὶ ἐν ὅλη τῆ ὀρεινή τῆς 66 Ιουδαίας διελαλείτο πάντα τὰ ρήματα ταῦτα καὶ ἔθεντο πάντες οι ἀκούσαντες εν τῆ καρδία αὐτῶν, λέγοντες, "Τί ἄρα τὸ παιδίου τοῦτο ἔσται;" Καὶ χεὶρ Κυρίου ἢν μετ' αὐτοῦ.

45. Sri form, because there will be: or the construction might be, blessed is she that hath believed that there will be &c.

48. Tamelroour does not mean humility, but loss condition.

51. ἐποίησε κράτος. Egregium, forte facinus fecit. Raphel.

Ibid. Înephodrous diavola. Those that are haughty in their minds.

54, 55. There is a manifest allusion to the

last verse of Micah, Δώσει εἰς ἀλήθειαν τῷ Ἰακὼβ, ἔλεον τῷ ἸΑβραὰμ, καθότι ώμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἔμπροσθεν. Perhaps also to Psalm xcviii. 3. ἐμνήσθη τοῦ ἐλέους αὐτοῦ τῷ Ἰακὼβ, καὶ τῆς ἀληθείας αὐτοῦ τῷ οἴκῳ Ἰσραήλ. The last passage supports the connecting τῷ ᾿Αβραὰμ with μνησθῆναι ἐλέους.

63, λέγων. His verbis. Krebsius.

Καὶ Ζαγαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου, 67 καὶ προεφήτευσε λέγων, " Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ 68 e ii. 30; Matt. i. 21. 'Ισραήλ, ότι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ καὶ ήγειρε κέρας σωτηρίας ήμιν, ἐν τῷ οἴκω Δαβίδ τοῦ 69 ! Pual. exxxii. 17. παιδὸς αὐτοῦ (εκαθώς ἐλάλησε διὰ στόματος τῶν ἀγίων τῶν 70 g Psal. άπ' αἰῶνος προφητών αὐτοῦ) σωτηρίαν ἐξ ἐγθρών ἡμών, καὶ 71 luxii. 12: Jer. xxiii. 6; έκ χειρός πάντων των μισούντων ήμας ποιήσαι έλεος μετά 72 et xxx. 10: Dan. ix. \$7. των πατέρων ήμων, καὶ μνησθήναι διαθήκης άγίας αὐτοῦ, δρκον δν ώμοσε πρός 'Αβραάμ τὸν πατέρα ήμῶν, τοῦ δοῦναι 78 h Gen. xxii. 16; xxii. 10; Paal. στ. 9: ἡμιν, ἰἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἐχθρῶν ἡμῶν ῥυσθέντας, λα-74 Jer.xxxi.33; τρεύειν αὐτῷ ¹ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνη ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας 75 1 Heb. iz. 14. τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἡμῶν. Lal σù, παιδίον, προφήτης ὑψί- 76 11 Pet. L 18. στου κληθήση· προπορεύση γάρ πρὸ προσώπου Κυρίου, έτοιk ver. 17; ΜαΙ. ΙΙΙ. 1: μάσαι όδοὺς αὐτοῦ, 1 τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐ-77 et iv. 5. τοῦ ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν, πδιὰ σπλάγχνα ἐλέους Θεοῦ 78 1 iii. 3. = Mal.tr. 2; ήμων, εν οίς επεσκέψατο ήμας ανατολή εξ ύψους n επιφαναι 79 τοις εν σκότει και σκιά θανάτου καθημένοις, του κατευθύναι et vi. 12. " Ess. ix. 1; τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης." ο Τὸ δὲ παιδίον ηὕξανε καὶ 80 et xlii. 7: et zliii. 8; έκραταιοῦτο πνεύματι καὶ ην ἐν ταις ἐρήμοις, ἔως ἡμέρας ἀναet xlix. 9; δείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Matt. iv. 16. ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθε δόγμα 2 • il. 40. παρά Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, αύτη ή ἀπογραφή πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς 2 Συρίας Κυρηνίου. καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἔκα- 8 » Mich v. 2; στος είς την ίδιαν πόλιν. "'Ανέβη δὲ καὶ 'Ιωσήφ ἀπὸ τῆς 4 Joh. vii. 42; Γαλιλαίας, έκ πόλεως Ναζαρέτ, είς την Ιουδαίαν, είς πόλιν Matt. i. 1, Δαβίδ, ήτις καλείται Βηθλεέμ, διά τὸ είναι αὐτὸν έξ οίκου et segg. καὶ πατριᾶς Δαβίδ, ἀπογράψασθαι σύν Μαριὰμ τῆ μεμνησ- 5 τευμένη αὐτῷ γυναικὶ, οὕση ἐγκύῳ. Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι 6 9 Matt. i. 23. αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν 9 καὶ 7 έτεκε τὸν υίὸν αὐτής τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτον, και ανέκλινεν αὐτον εν τη φάτνη διότι οὐκ ην αὐτοῖς τόπος εν τῶ καταλύματι.

73. Sprop is in the accusative instead of the genitive on account of by which follows it, as in Mark vi. 16, 'Indryp for 'Indryp: Elsner. See Matt. xxi. 42.

75. ரிர் வேரிர். These words are wanting in several MSS.

77. ἐν ἀφόσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν is to be coupled with συντηρίαs. John was to tell the people that one was coming who would give salvation by the remission of sins. See iii. 3.

80. In rais in includes. Lightfoot understands this merely to mean in the country, as opposed to cities. Ad Matt. iii. 1.

CHAP. II. 1, 2. The best solution of this difficult passage seems to be, that the names were enrolled several years before the tax was

made. Augustus ordered a general census three years before the birth of Christ, when Sentius Saturninus was president of Syria, but no money was paid till twelve years afterwards, when P. Sulp. Quirinius (Kuphuos) was president. See Josephus, vol. i. p. 867; ii. p. 194. 422. Justin Martyr refers to the tax-roll as existing in his day, p. 65. So doen Tertullian, p. 417. 433. These two verses may be paraphrased, Augustus issued a decree, that the inhabitants of the whole Roman empire should have their names enrolled; which enrolment was first completed when P. S. Quirinius was procurator of Judea.

4. πόλιν. John calls it κώμη. vii. 42.
7. ἐν τῷ φάτνη. Justin Martyr says it was

Καὶ ποιμένες ήσαν έν τῆ χώρα τῆ αὐτῆ, ἀγραυλοῦντες καὶ 9 φυλάσσοντες φυλακάς της νυκτός έπι την ποίμνην αὐτῶν. και ίδου, άγγελος Κυρίου επέστη αυτοίς, και δόξα Κυρίου περι-10 ελαμψεν αὐτούς καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. καὶ εἶπεν αὐτοις ὁ ἄγγελος, "Μὴ φοβεισθε ίδου γάρ, εὐαγγελίζομαι υμίν 11 γαράν μεγάλην, ήτις έσται παντί τῷ λαῷ. ὅτι ἐτέχθη ὑμίν 12 σήμερον σωτήρ, ός έστι Χριστός Κύριος, έν πόλει Δαβίδ. καλ τοῦτο ύμιν τὸ σημείον εύρήσετε βρέφος έσπαργανωμένον, κεί-18 μενον εν τη φάτνη." 'Καὶ εξαίφνης εγένετο σύν τῷ ἀγγέλω : Dan.vii.10; πλήθος στρατιάς οὐρανίου, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων, Αροε. τ. 11. 14 " • Δόξα εν υψίστοις Θεώ, καὶ επὶ γῆς εἰρήνη εν ανθρώποις • xix. 88; 15 εὐδοκία." Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν Ερh. ii, 17; οί ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους, " Διέλθωμεν δή έως Βηθλεέμ, καὶ ίδωμεν τὸ ἡήμα τοῦτο τὸ 16 γεγονός, δ ο Κύριος εγνώρισεν ήμιν." Και ήλθον σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον τήν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κεί-17 μενον εν τη φάτνη. ιδόντες δε διεγνώρισαν περί του ρήματος 18 τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. καὶ πάντες οί ακούσαντες έθαύμασαν περί των λαληθέντων ὑπὸ των ποιμένων 19 πρὸς αὐτούς, ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα 20 συμβάλλουσα εν τη καρδία αὐτης. καὶ επεστρεψαν οί ποιμένες, δοξάζοντες και αινούντες τον Θεον επί πασιν οις ήκουσαν και είδον, καθώς έλαλήθη πρός αὐτούς. t Gen. zvii. 12; *ΚΑΙ ότε επλήσθησαν ήμεραι όκτω του περιτεμείν το παι- Let. xii. 3; δίου, ακαὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ σοὶ 10. 11. 22. αγγέλου πρό τοῦ συλληφθήναι αὐτὸν ἐν τῆ κοιλία. Matt. i. 21. 22 x KAI ότε ἐπλήσθησαν αι ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, et seqq. κατά τον νόμον Μωσέως, ανήγαγον αυτον είς Ίεροσόλυμα, Exod. 23 παραστήσαι τῷ Κυρίφ, Γκαθὼς γέγραπται ἐν νόμφ Κυρίου, εἰ κκιί. 29; "Ότι παν άρσεν διανοίγον μήτραν άγιον τῷ Κυρίφ κληθήσεται.' et xxxiv. 19; Num. iii. 18; 24 εκαλ τοῦ δοῦναι θυσίαν, κατά τὸ εἰρημένον ἐν νόμφ Κυρίου, «t viii. 16, 17.

Let. xii. 6, ' Ζεῦγος τρυγόνων ἡ δύο νεοσσούς περιστερών.'

in a sort of cave near the village, p. 175. Athanasius also speaks of it as a cave in a field, p. 1227. Origen says that the cave and the manger were to be seen in his time, vol. i. p. 367, as does Eusebius, Dem. Evang. p. 97.

7. κατάλυμα seems to have been an apartment allotted to strangers, not always in an inn, but in a private house. See Mark xiv. 14; Lu. xxii. 11.

8. φυλάσσοντες φυλακὰς may be a similar expression to ἐφοβήθησαν φόβον in ver. 9, and many others: but φυλακή is also used for a division of the night. See Matt. xiv. 25.

9. driorn does not necessarily mean stood above. See iv. 39.

14. ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία seems to be the same with εὐδοκεῖ Κύριος ἐν λαῷ αὐτοῦ, Psalm exlix. 4. The cause of there being glory in

heaven and peace on earth was, that God was reconciled to man. See Alberti.

19. συμβάλλουσα. Sensum et vim horum verborum mente probe assecuta, or conjiciens, conjectura assecuta. Elsner, Alberti, Krebeius. The words eν τῆ καρδία αθτῆς are to be coupled with συνετήρει. See ii. 51. Palairet. Theophylact takes ἡήματα for πράγματα, as in ver. 15.

πρὸ τοῦ συλληφθηναι. See i. 31; Matt.
 i. 21.

22. The days of purification were forty. Lev. xii. 2, 4. Κατὰ τὸν νόμον Μωσέως may refer either to καθαρισμοῦ or to ἀνήγαγον.

24. The proper offering was a lamb for a burnt-offering, and a young pigeon or a turtle-dove for a sin-offering: and if she be not able to bring a lamb, then she shall bring two turtles, or two young pigeons; the one for the burnt-

Καὶ ιδού. ἢν ἄνθρωπος ἐν Ἱερουσαλὴμ, ῷ ὄνομα Συμεών, καὶ 25 ο ανθρωπος ούτος δίκαιος καὶ εὐλαβης, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἄγιον ἦν ἐπ' αὐτόν καὶ ἦν 26 αὐτῷ κεγρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ άγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρίν ή ίδη τον Χριστον Κυρίου. Καὶ ήλθεν έν τώ 27 πνεύματι είς τὸ ἱερόν καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγείν τοὺς γονείς τὸ παιδίον Ίησοῦν, τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατά τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περί αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας 28 αὐτοῦ, καὶ εὐλόγησε τὸν Θεὸν, καὶ εἶπε, "Νῦν ἀπολύεις τὸν 29 δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥημά σου, ἐν εἰρήνῃ "ὅτι εἶδον 80 Psal. revil. 2; οἱ ὀΦθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, δ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον 81 πάντων τῶν λαῶν ὁφῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν, καὶ δόξαν λαοῦ 82 Ενα. xiii. 6; σου Ἰσραήλ." Καὶ ἡν Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ θαυμάζοντες 83 Act. xiii. 47; έπὶ τοις λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συ- 84 et xxviii. 28. ε Εξε. τίϊι. 14: μεών καὶ είπε πρὸς Μαριάμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, " Ἰδοὺ, οὐτος Matt. xxi.44; κείται είς πτώσιν και ἀνάστασιν πολλών εν τῷ Ἰσραήλ, και είς Rom. ix. 32, 33; 1 Pet. ii. 8; σημείον ἀντιλεγόμενον (ακαὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύ- 35 1 Cor.i.23,24; σεται ρομφαία·) όπως αν αποκαλυφθώσιν έκ πολλών καρδιών et 2 Cor.ii.16; Act. xxviii. διαλογισμοί." Καὶ ἢν "Αννα προφήτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ Φυλής 'Ασήρ' 86 d Joh.xix.25. αύτη προβεβηκυία εν ήμεραις πολλαίς, ζήσασα έτη μετά ανδρός •18am.i.22. έπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς· •καὶ αὕτη χήρα ὡς ἐτῶν ὀγδοη- 87 κοντατεσσάρων, ή οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ δεήσεσι λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν καὶ αὕτη αὐτῆ τῆ ὧρα 88 έπιστασα ανθωμολογείτο τῷ Κυρίφ, καὶ ελάλει περὶ αὐτοῦ πασι τοις προσδεχομένοις λύτρωσιν εν 'Ιερουσαλήμ. Και ώς 89 έτέλεσαν απαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον Κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς

offering, and the other for the sin offering. Lev. xii. 6-8

χάρις Θεοῦ ἢν ἐπ' αὐτό.

f ver. 52;

25. Zuptév. The Talmud mentions a Simeon, who was son of Rabbi Hillel the elder. Some have supposed this to be the person here mentioned. See Wolfius, Bibl. Heb. pt. ii. p. 862. He is said also to have been the father of Gamaliel, mentioned in Acts v. 34.

Ibid. πνεθμα άγιον ἢν ἐπ' αὐτόν. This perhaps means, that occasionally he received the

gift of prophecy.

27. ἐν τῷ πνεύματι. This was one of the occasions when he was inspired.

29. Νῦν ἀπολύεις. Nicephorus says that Simeon died as soon as he had finished these words.

Ibid. κατὰ τὸ βῆμά σου. See ver. 26. 34. κεῖται, destinatus est. See Phil. i. 17; 1 Thess. iii. 3.

Ibid. ἀντιλεγόμενον. See Heb. xii. 3. 85. βομφαία. This seems to allude to the death of Jesus.

την Γαλιλαίαν, είς την πόλιν αύτων Ναζαρέτ. Το δε παιδίον 40

ηύξανε, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, πληρούμενον σοφίας καὶ

37. λατρεύουσα. This merely means, that she was constant in attending in the temple. See xxiv. 53; Acts xxvi. 7; 1 Tim. v. 5.

38. ἀνθωμολογεῖτο. This verb is not used elsewhere in N. T. In Psalm lxxix. 13. it signifies laudate; and in Esdr. iii. 11. ἀνθομολογησις is laudatio. We find ἐξομολογεῖσθαμ in Matt. xi. 25. and ὁμολογεῖν in Heb. xiii. 15. in the same sense.

39. It seems certain that Joseph and Mary went to Jerusalem at the expiration of forty days from the birth of Jesus, ver. 22; and it appears equally plain from this place, that they went straight from Jerusalem to Nazareth. The flight into Egypt must therefore have happened afterwards; and Epiphanius is probably right, who says that the Magi came when Mary was at Bethlehem in the following year, p. 48. 154. 430. She went to Jerusalem every year, ver. 41.

41 *ΚΑΙ επορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ετος εἰς Ἱερουσαλημ Ε Deut.xvi.1; 42 τῆ ἐορτῆ τοῦ πάσχα. καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων 15, 17; 48 αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἐορτῆς, καὶ τελειωσάν- Lev. xxiii. 8. των τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ό παις εν Ίερουσαλήμι και ούκ έγνω Ίωσηφ και ή μήτηρ αὐ-44 τοῦ. νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῆ συνοδία είναι, ἡλθον ἡμέρας όδον, καλ ανεζήτουν αὐτον έν τοις συγγενέσι καλ έν τοις γνω-45 στοίς καὶ μη ευρόντες αυτον, υπέστρεψαν είς Ίερουσαλημ, 46 ζητοῦντες αὐτόν. Καὶ ἐγένετο μεθ' ἡμέρας τρεῖς, εὖρον αὐτὸν έν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσφ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα 47 αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. hἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκού- h iv. 23, 22; Kal Mar. i. 22; 48 οντες αὐτοῦ, ἐπὶ τἢ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. ιδόντες αὐτὸν, έξεπλάγησαν καὶ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ 46. ελπε. "Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμιν οὕτως; ίδοὺ, ὁ πατήρ σου 49 κάγω όδυνωμενοι εζητουμέν σε." Και είπε προς αὐτους, "Τί ότι εζητειτέ με ; οὐκ ήδειτε ότι εν τοις του πατρός μου δει είναί 50 με;" 'Καὶ αὐτοὶ οὐ συνήκαν τὸ ῥήμα δ ἐλάλησεν αὐτοῖς. Καὶ ι ix. 45; κατέβη μετ' αὐτῶν, καὶ ἡλθεν εἰς Ναζαρέτ καὶ ἡν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα 52 ταῦτα ἐν τῆ καρδία αὐτῆς. καὶ Ἰησοῦς προέκοπτε σοφία καὶ κί 80; ήλικία, καὶ χάριτι παρὰ Θεῷ καὶ ἀνθρώποις. 1 8am. ii. 26. ΈΝ έτει δὲ πεντεκαιδεκάτφ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ήγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου της 'Ιουδαίας, και τετραρχούντος της Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ 1 Joh. xi. αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, 49, 51; et xviii. 18; 2 καλ Λυσανίου της 'Αβιληνης τετραρχούντος, 'έπ' άρχιερέων Δει. ίτ. 6.

44. They went a day's journey from Jerusalem without missing him; and when they halted at night, they expected to find him among his relations. The Jews, in returning from the festivals, travelled in large companies, and those of the same town or district kept together. Heinsius and others understood ourodia to mean relations, persons of the same family; but Krebsius observes, that it may mean merely companions of a journey.

49. ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου. This probably means "in my Father's house," as it was understood by all the early writers; and by Capellus, Krebsius, L. de Dieu. It is so in the Syriac version. See Fulleri Miscell. Sacr. iv. 17. Palairet. Our Saviour probably used this ex-pression, because Mary had called Joseph his father.

51. See note at Mark vi. 3.

52. ἡλικία. Some say in age, some in stature, as in Matt. xi. 27. See Wolfius.

CHAP. III. 1. πεντεκαιδεκάτφ. Some have dated this from A. U. C. 767, when Augustus died; others from 765, when he admitted Tiberius to a partnership of the empire. Augustus died on the 19th of August.

Ibid. Eusebius says it was the fourth year of Pilate's government. (Hist. Eccles. i. 10.) Pilate was appointed A. U. C. 779. According to Josephus, Herod Antipas was tetrarch of Galilee and Peræa; Philip, of Batanæa, Trachon, and Auranitis. vol. ii. p. 157. These two tetrarchies formed half of the kingdom of Herod the Great; the other half, upon the death of Archelaus, was made a Roman province, of which Pilate was now the procurator. See Krebsius. For Lysanias, see Tillemont, Mémoires, tome i. p. 218. and Krebsius.

Ibid. 'Iroupalas. Reland says that Ituræa is the country called Auranitis by Josephus.

2. It is difficult to explain why Luke mentions two high priests. Annas was father-inlaw of Caiaphas, John xviii. 13, and in Acts iv. 6. Annas is called high priest, though Caiaphas was certainly in office; so that the difficulty is not removed by reading dexiepews. Some have thought that the high priest had a deputy, whose office may be indicated in 2 Kings xxv. 18; Jer. lii. 24; and Annas may have been this deputy. But it seems most probable that Annas still retained all the authority, though his son-in-law was nominally

"Αννα καὶ Καϊάφα, εγένετο δήμα Θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν τοῦ ω Matt. iii.1; Ζαγαρίου υίὸν ἐν τῇ ἐρήμφ· ™καὶ ἢλθεν εἰς πᾶσαν τὴν περι- 8 γωρον του 'Ιορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας είς ἄφεσιν ■ Esa. xl. 3; αμαρτιών Βώς γέγραπται ἐν βίβλω λόγων Ἡσαίου τοῦ προ- 4 φήτου, λέγοντος, ' Φωνή βοώντος έν τη έρήμω, ετοιμάσατε την Mar. i. 3; Joh. i. 23. όδον Κυρίου εύθείας ποιείτε τας τρίβους αυτού. πάσα φάραγξ 5 πληρωθήσεται, και παν δρος και βουνός ταπεινωθήσεται και έσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραγεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας. οκαλ δίνεται πάσα σάρξ τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ.' ΤΕλεγεν οὖν 6 • ii. 30: Pual.πετίίι.2; τοίς εκπορευομένοις όχλοις βαπτισθήναι ὑπ' αὐτοῦ, "Γεννή-» Matt. iil. 7; ματα εχιδνών, τίς ὑπέδειξεν ὑμιν φυγείν ἀπὸ τῆς μελλούσης 9 Matt. iil.8; οργής; 9 ποιήσατε οθυ καρπούς άξίους της μετανοίας καὶ μη 8 Joh. viii. 39; ἄρξησθε λέγειν ἐν ἐαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν ᾿Αβραάμ. λέγω γαρ ύμιν, ότι δύναται ο Θεός έκ των λίθων τούτων έγειραι * Matt iii.10: τέκνα τω 'Αβραάμ. 'ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν των 9 δένδρων κείται παν οδν δένδρον μή ποιούν καρπον καλον έκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται."

• Act. ii. 87. • Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὅχλοι λέγοντες, "Τί οὖν ποιήσο- 10
• 13οh.iii.17; μεν ;" • 'Αποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς, " 'Ο ἔχων δύο χιτῶνας, 11
• • 1ν. 20; μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα, ὁμοίως ποιείτω." • Ήλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἰπον πρὸς 12
αὐτὸν, " Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν ;" 'Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 18
• 'Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε." 'Επ- 14
ηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες, " Καὶ ἡμεῖς τί
ποιήσομεν ;" Καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, " Μηδένα διασείσητε,
μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν."

Προσδοκώντος δε τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογιζομένων πάντων εν 15 ταις καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς είη ό ύδατι βαπτίζω ύμας έρχεται δε ο ισχυρότερος μου, οὐ οὐκ Act. i. 5: et xi. 16; είμι ικανός λύσαι τον ιμάντα των υποδημάτων αυτού. * αυτός et xili. 25 : ύμας βαπτίσει έν πνεύματι αγίω και πυρί γου το πτύον έν τη 17 et xix. 4. " Ess.xliv.3; χειρί αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ καὶ συνάξει τὸν Joel ii. 28; σίτον είς την ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρί et xi. 15. 7 Matt.iii.12. ἀσβέστω." Πολλά μεν ούν και έτερα παρακαλών εύηγγε- 18

high priest; and therefore Annas is mentioned first. Caiaphas was appointed A. U. C. 779, and held the office seven years.

2. βημα. Part of this revelation is mentioned in John i. 33.

Ibid. τŷ ἐρήμφ, the wilderness of Judæa. Matt. iii. 1.

7. δχλοις. They were the Pharisees and Sadducees. Matt. iii. 7.

13. πράστευ, when applied to money, is to exact. See xix. 23, and πράκτωρ xii. 58. Beza, Raphel, Elsner, &c.

14. στρατευόμενοι, men who were marching. Josephus tells us that at this time an army of Herod was marching against his father-in-law Aretas, which must have passed through the country were John was baptizing. Astiq. xviii. 5; (Michaelis, Introd. vol. i. p. 51.)

Ibid. Stageless seems to mean, to extort any thing from a person by threats or violence. See 3 Macc. vii. 20.

18. εθηγγελίζετο, he prepared the people for the gospel.

19 λίζετο τὸν λαόν το δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' : Mait.xiv.8; αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ Ματ. vi. 17. 20 αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησε πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, προσ-ἐθηκε καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσι, καὶ κατέκλεισε τὸν Ἰωάννην ἐν τῆ

φυλακή. Έγένετο δè ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἄπαντα τὸν λαὸν, καὶ • Μεπ.iii.18; 'Ιησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεριχθηναι τὸν οὐ- Joh. i. 32. 22 ρανὸν, καὶ καταβήναι τὸ πνεύμα τὸ ἄγιον σωματικώ είδει και 35; ώσει περιστεράν επ' αὐτὸν, και φωνήν εξ οὐρανοῦ γενέσθαι Matt. iii. 17: λέγουσαν, "Σύ el ὁ υίός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν σοὶ ηὐδόκησα." ει xvii. 5; Μαι. iz. 7 28 · Kal αὐτὸς ἢν ὁ Ἰησοῦς ώσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος, ὧν, 3 Pet. i. 17. 24 ώς ενομίζετο, υίος Ἰωσηφ, τοῦ Ἡλὶ, ατοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευτ, xiii. 35; 25 τοῦ Μελχὶ, τοῦ Ἰαννὰ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ ᾿Αμὰς, Joh. vi. 42. 26 τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἐσλὶ, τοῦ Ναγγαὶ, τοῦ Μαὰθ, τοῦ Ματτα- 4 Matt. i. 1, 27 θίου, τοῦ Σεμεὶ, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωαννᾶ, τοῦ ει seqq. 28 'Ρησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, τοῦ Μελχί, 29 τοῦ ᾿Αδδὶ, τοῦ Κωσὰμ, τοῦ Ἐλμωδὰμ, τοῦ Ἦρ, τοῦ Ἰωσὴ, τοῦ 20 Έλιέζερ, τοῦ Ἰωρεὶμ, τοῦ Ματθάτ, τοῦ Λευτ, τοῦ Συμεών, τοῦ 81 Ἰούδα, τοῦ Ἰωσὴφ, τοῦ Ἰωνὰν, τοῦ Ἐλιακεὶμ, τοῦ Μελεᾶ, τοῦ 82 Μαϊνάν, τοῦ Ματταθά, τοῦ «Ναθάν, τοῦ Δαβίδ, ¹τοῦ 'Ιεσσαί, • 28am.y.14; 88 τοῦ ᾿Ωβὴδ, τοῦ Βοὸζ, τοῦ Σαλμών, τοῦ Ναασσών, τοῦ ᾿Αμιν- Zach. xii. 12-84 αδάβ, τοῦ ᾿Αρὰμ, τοῦ Ἐσρὼμ, τοῦ Φαρès, τοῦ Ἰούδα, τοῦ ¡ Buthiv. 18; Ίακωβ, τοῦ Ἰσαὰκ, τοῦ ε'Αβραὰμ, τοῦ Θάρα, τοῦ Ναχώρ, « Gen. xi. 85 τοῦ Σαρούχ, τοῦ 'Payaῦ, τοῦ Φάλεκ, τοῦ "Εβερ, τοῦ Σαλὰ. 24-36. 86 "τοῦ Καϊνὰν, τοῦ ᾿Αρφαξὰδ, τοῦ Σημ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμεχ, " Gen. v.

87 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνὼχ, τοῦ Ἰαρὲδ, τοῦ Μαλελεὴλ, τοῦ $\overset{\circ}{\text{et}}$ πί. 10, &c. 88 Καϊνὰν, τοῦ Ἐνὼς, τοῦ ἱ Σὴθ, τοῦ ᾿Αδὰμ, τοῦ Θεοῦ. $\overset{\circ}{\text{Gen. y. 8.}}$

19. Φιλίππου is probably an interpolation.

22. The words &σεὶ περιστερὰν are perhaps not to be coupled with σωματικῷ είδει, but with καταβήναι. They may mean, that there was some visible appearance, which hovered and descended like a dove. Alberti. See Matt. iii. 16.

23. Justin Martyr understood this to mean thirty years, more or less, p. 186. Josephus uses ἐρχόμενος in the same sense, οξον εἰκὸς ἐπὰ ἀρχομένος βασιλεῖ. vol. i. p. 414. The phrase probably means, that our Saviour wanted a little of being full thirty years of age.

ittle of being full thirty years of age.

Ibid. vibs 'Isor)φ τοῦ 'Hλί. Matthew says that Jacob begat Joseph. Some have coupled δω with τοῦ 'Hλί, and put δε ἐνομίζετο vibs 'Isos)φ in a parenthesis, so that Jesus, and not Joseph, would be called the son of Heli. See Wolfius, Cur. Philol. p. 604. But it is plain that the article τοῦ in every instance does not belong to the name which follows it, but to that which precedes, and means, the son of the otherwise we should find vibs τοῦ 'Isor)φ. Joseph therefore is certainly called the son of Heli. See Raphel, Palairet. Africanus con-

ceived that Jacob was the natural, and Heli the legal, father of Joseph; for that Jacob married the widow of his half-brother Heli. (ap. Euseb. H. E. i. 7.) Some have thought that Heli was the father of Mary; so it is said in the Talmud: but this seems irreconcileable with S. Luke.

24. It will be observed that row Marder, row Acot, occur again in ver. 29. They seem to have been omitted in ver. 24. by Africanus (L.c.) Greg. Naz. (Carm. 38. De Christi Geneal.) and Ambros. (Com. in Luc. l. 3.) Perhaps also by Irenœus, for he says that Luke mentioned seventy-two generations (p. 219). Our present copies have seventy-seven, i. e. from Christ to God inclusive: if we omit these two, and Matthat and Levi in ver. 24. and Cainan in ver. 36. (see note ad L) we have seventy-two generations.

35. Zapobx. Nearly all the MSS, read Zepobx.

36. 700 Kalvár. There is no mention of Cainan in the Hebrew at Gen. xi. 12. The LXX mention him. See Thes. Crit. Sacr. pt. ii. p. 87. Gomarus, De Genealogia Caristi.

* 'ΙΗΣΟΤΣ δὲ πνεύματος άγιου πλήρης ὑπέστρεψεν ἀπὸ 4 1 Matt. iv. 1: Mar. i. 12. τοῦ Ἰορδάνου καὶ ήγετο εν τῶ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον ὶ ἡμέρας 2 1 Exod. xxxiv. 28; τεσσαράκοντα, πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον ἐπείνασε. καὶ εἰπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, "Εἰ υίὸς εἰ τοῦ Θεοῦ. 8 = Deat. viii. είπε τῷ λίθω τούτω ΐνα γένηται ἄρτος." Εκαὶ ἀπεκρίθη Ίη- 4 σούς πρὸς αὐτὸν λέγων, " Γέγραπται, "Ότι οὐκ ἐπ' ἄρτω μόνω - Man. iv. 8. ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι Θεοῦ.'" "Kal 5 άναγαγών αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν, ἔδειξεν αὐτώ πάσας τὰς βασιλείως τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῆ χρόνου καὶ 6 είπεν αὐτῷ ὁ διάβολος. " Σοὶ δώσω τὴν έξουσίαν ταύτην ἄπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ὧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσης ἐνώπιόν μου, ἔσται σου 7 • Deut vi.13; πάντα." • Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῶ είπεν ὁ Ἰησοῦς, ""Τπαγε ὀπίσω 8 et x. 20; 18am. vii. 3. μου, Σατανά γέγραπται γάρ, ' Προσκυνήσεις Κύριον τον Θεόν P Matt. iv. 5. σου, καλ αὐτῶ μόνω λατρεύσεις.'" P Καλ ήγαγεν αὐτὸν εἰς 9 'Ιερουσαλήμ, καλ έστησεν αὐτὸν ἐπλ τὸ πτερύγιον τοῦ ίεροῦ, καὶ είπεν αὐτῷ, "Εἰ ὁ υίὸς εί τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν 9 Paul. xei. κάτω 9 γέγραπται γὰρ, 'Θτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται 10 περί σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσί σε, 11 ε Deut.vi.16. μήποτε προσκόψης πρὸς λίθου τὸυ πόδα σου.'" καὶ ἀποκρι- 12 θεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι εἴρηται, 'Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου.' " Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ 13 διάβολος, ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ. * Matt.iv.12: *ΚΑΙ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῆ δυνάμει τοῦ πνεύματος 14 Mar. i. 14; Joh. iv. 43; είς την Γαλιλαίαν καὶ φήμη έξηλθε καθ' όλης της περιχώρου Act. x. 87. περί αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, 15 · Matt. ii. 23; δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων. • καὶ ἡλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ, οὖ ἡν 16

τεθραμμένος καὶ εἰσῆλθε κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ, ἐν τῆ ἡμέρα

τῶν σαββάτων, εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. καὶ 17 - ἐπεδόθη αὐτῶ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ προφήτου καὶ ἀναπτύξας

· Снар. IV. 1. εν τῷ πνεύματι. In Matt. iv. 1. it is ὑπὸ τοῦ πνεύματος.

Joh. iv. 48.

 The Syriac and Vulgate connect ημέρας τεσσαράκοντα with what goes before, and not with πειραζόμενος. The temptation appears to have begun on the fortieth day: compare Matt. iv. 1—3.

5. της οἰκουμένης. Ἡ οἰκουμένη is used in different senses by Josephus. 1. literally, the inhabited part of the world: τίνας οδν ἐπὶ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς ἀκυήτου παραλήψεσθε συμμάχους; οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης πάντες εἰοὶ Ῥωμαῖοι, vol. ii. p. 190. 2. the Roman empire, vol. ii. p. 98. 222. καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης προστάτης Καῖσαρ. p. 137. Ambassadors came to Vespasian ἐκ πάσης τῆς iδίας οἰκουμένης. 3. Judæa. He speaks of the Britons τῆς καθ ἡμᾶς οἰκουμένης οὐκ ἐλασσόνα τῆσον οἰκοῦντας. p. 189. Philo Judæus opposes οἰκουμένη το κόσμος in vol. ii. p. 98. and he says still more distinctly,

τῶν πλείστων καὶ ἀναγκαιστάτων μερῶν τῆς οἰκουμένης, ὰ δὴ καὶ κυρίως ἄν τις οἰκουμένην εἴποι, δυσὶ ποτάμοις δριζομένην, Εὐφράτη τε καὶ Ὑρήνφ. p. 547. We may therefore understand that the devil pointed out the different parts of the Roman empire. See note at Matt. iv. 8, and Krebsius ad Luc. ii. 1.

Ibid. ἐν στιγμῆ χρόνου. So Lucretius, Temporis in puncto. iv. 165.

7. πάντα. Nearly all the MSS. read πασα.
13. πάντα πειρασμόν. Hombergius infers from this, that there were other temptations. which are not mentioned.

14. See note at Matt. iv. 12.

17. ἀναπτύξας τὸ βιβλίον. Herodotus has this expression, i. 125. An ancient MS, was literally unrolled. This seems to shew that our Saviour made his own selection of the passage.

Ibid. Seven persons were called out to read in the synagogues: I. a priest; 2. a Levite,

18 το βιβλίου, εύρε του τόπου ου ην γεγραμμένου, ""Πνεθμα " Matt. xi. 5; Κυρίου επ' εμέ ου ενεκεν έχρισε με ευαγγελίζεσθαι πτωχοις, «ι ι ι. 1, 2. ἀπέσταλκέ με ιάσασθαι τους συντετριμμένους την καρδίαν κηρύξαι αίγμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοίς ἀνάβλεψιν ἀποστεί-

19 λαι τεθραυσμένους εν άφεσει κηρύξαι ενιαυτον Κυρίου δεκτόν. " Lay. xxv. 20 καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδούς τῷ ὑπηρέτη, ἐκάθισε καὶ

πάντων εν τη συναγωγή οι οφθαλμοί ήσαν άτενίζοντες αὐτώ.

21 "Ηρξατο δε λέγειν προς αὐτούς, "" Οτι σήμερον πεπλήρωται ή

22 γραφή αυτη έν τοις ωσιν υμών." Και πάντες έμαρτύρουν τ !. 47; αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος, τοῖς ἐκπορευο- Μαιι. κιίί. 54; μένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, "Οὐχ οὖτός ἐστιν ὁ Mar. vi. 2,3;

28 υίδς Ἰωσήφ;" *Καὶ είπε πρὸς αὐτοὺς, "Πάντως ἐρεῖτέ μοι : Ματι.iv.18; την παραβολην ταύτην, Ίατρε, θεράπευσον σεαυτόν οσα ήκού- et xiii. 34. σαμεν γενόμενα έν τη Καπερναούμ, ποίησον καλ δδε έν τη πατρίδι σου."

24 Είπε δὲ, " 'Αμὴν λέγω ὑμῶν, ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός • Ματ. 25 έστιν εν τἢ πατρίδι αὐτοῦ. ਖἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῶν, πολλαὶ Mar. vi. 4; χήραι ήσαν έν ταις ήμέραις 'Ηλίου έν τῷ 'Ισραήλ, ὅτε ἐκλείσθη b 1 Beg. ο οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας εξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας xτίι. 7;
Jac. v. 17; 26 έπὶ πᾶσαν τὴν γῆν καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας.

27 εί μη είς Σάρεπτα της Σιδώνος πρός γυναϊκα χήραν. εκαί πολ. • 1 Beg. v. λοί λεπροί ήσαν έπι Έλισσαίου τοῦ προφήτου έν τῷ Ἰσραήλ.

28 καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος." Καὶ έπλήσθησαν πάντες θυμοῦ εν τῆ συναγωγῆ, ἀκούοντες ταῦτα.

29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἔως τῆς ὀφρύος τοῦ ὄρους, ἐφ' οὖ ἡ πόλις αὐτῶν ώκο-

80 δόμητο, είς τὸ κατακρημνίσαι αὐτόν αὐτὸς δὲ διελθών διά μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

d ΚΑΙ κατήλθεν είς Καπερναούμ πόλιν τής Γαλιλαίας και d Matt.iv.13; 32 ην διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασι. εκαὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ • Matt. vii. 38 τἢ διδαχἢ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσία ἡν ὁ λόγος αὐτοῦ. 'Kaì ἐν τῷ ^{26, 29}; Mar, i. 22. συναγωγή ήν ἄνθρωπος έχων πνεύμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ι Μετ. i. 13. .. 84 ἀνέκραξε φωνή μεγάλη, λέγων, "Εα, τί ήμιν καὶ σοὶ, Ἰησοῦ

and then five Israelites. Our Saviour was one of the latter. Lightfoot ad Matt. iv. 23. Others have thought that he read this passage, not in the regular order, but as a teacher or expounder. See Wolfius.

18. Prideaux thought that these words must have been taken from some Chaldee Targum: (Connex. pt. ii. bk. 8.) but they agree with the LXX, except that αποστείλαι-αφέσει are neither in Heb. nor LXX. What the LXX render τυφλοις ανάβλεψιν is in the Hebrew vinctis apertionem ergastuli. See Is. xlii. 7; It has been thought, from this passage, that our Saviour began his ministry in a year of jubilee. See Beza ad l.
21. "Hpfaro. See note at Mark ii. 23.

Ibid. The Syriac renders it, To day is completed this scripture which is in your ears, i. e. which you have just heard.

23. ἐν τῆ Καπερναούμ. This residence of Jesus in Capernaum is not mentioned by Luke: but it is in Matt. iv. 13. See also John iv. 46 -53. This latter miracle may be the one intended.

25. Ετη τρία και μήνας Εξ. The same is said. in James v. 17, which seems to differ from 1 Kings xviii. 1; but see Grotius.

26. el μh is used for but in Matt. xii. 4. q. v. 29. δφρύος. Not the summit of the hill; but a projecting eminence on the side of it. Elsner. Most MSS. omit the article Tis.

Ναζαρηνέ; ηλθες ἀπολέσαι ήμᾶς; οδδά σε τις εἰ, ὁ ἄγιος τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Φιμώθητι, 35 καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ." Καὶ ρίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς τὸ μέσον, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. καὶ ἐγένετο 36 θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες, "Τίς ὁ λόγος οὐτος, ὅτι ἐν ἐξουσία καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασι, καὶ ἐξέρχονται;" Καὶ ἐξεπορεύετο 37 ηχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

g Matt. viii. 14; Mar. i. 29, 30. ⁶ 'Αναστάς δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν 88 Σίμωνος ἡ πευθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἡν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω 89 αὐτῆς, ἐπετίμησε τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

■ Mar. i. 33. λεῖν, ὅτι ἤδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι. ▼Γενομένης δὲ ἡμέ- 42
ρας ἐξελθῶν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὅχλοι ἐζήτουν
αὐτὸν, καὶ ἤλθον ἔως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ""Οτι καὶ ταῖς ἐτέραις 43
πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ' ὅτι
εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι." Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς 44
τῆς Γαλιλαίας.

1 Matt.xiii.2; 1 'EΓΕΝΕΤΟ δε εν τφ τον δχλον επικείσθαι αὐτφ τοῦ 5 Mar. iv. 1. ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἢν έστὼς παρὰ τὴν λίμ-

- Matt.iv.18; νην Γεννησαρέτ. ™καὶ είδε δύο πλοῖα έστῶτα παρὰ τὴν λίμνην ²
Ματ. i. 16.
οἱ δὲ άλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν, ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα. ἐμβὰς 3
δὲ εἰς ἐν τῶν πλοίων, δ ἢν τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ

• 10b. xxi. 6. πλοίου τοὺς ὅχλους. • 'Ως δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπε πρὸς τὸν 4 Σίμωνα, " Ἐπανάγωγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν." Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ, " Ἐπι- 5 στάτα, δι ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες, οὐδὲν ἐλάβομεν ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον." Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, 6 συνέκλεισαν ἰχθύων πλῆθος πολύ διερρήγυυτο δὲ τὸ δίκτυον

35. μηδέν βλάψαν αὐτόν. See note at Mark i. 26.

36. The Syriac refers ἐπιτάσσει, not to Jesus, but to δ λόγος.

42. diffrour. The reading seems to be ex-

43. apòs abrovs. This seems to mean the disciples. See Mark i, 36—38.

44. A considerable time was taken up in this preaching: see Matt. iv. 23—25.

CHAP. V. 1—11. This seems to be a different circumstance from that mentioned in Matt. iv. 18—22, and Mark i. 16—20. That Jesus was acquainted with Simon before the miraculous draught, is shewn also by S. Luke iv. 38. Greswell.

1. Ferryouper. Josephus says that the lake was called Ferryoup by the natives. vol. ii. p. 254.

6. Biepphyrore, was breaking.

7 αὐτῶν, καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν τῷ ἐτέρφ πλοίφ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς καὶ ἢλθον, καὶ ἔπλησαν 8 αμφότερα τὰ πλοία, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. ἰδων δὲ Σίμων Πέτρος, προσέπεσε τοις γόνασι του Ίησου λέγων, "Εξελθε

9 ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἀμαρτωλός εἰμι, κύριε." Θάμβος γὰρ περιέσγεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῆ ἄγρα τῶν ἰγθύων

10 ή συνέλαβον ο όμοίως δε καὶ Ιάκωβον καὶ Ιωάννην υίους Ζεβε- • Ιστ. ΣΤΙ. δαίου, οι ήσαν κοινωνοί το Σίμωνι. Και είπε πρός τον Σίμωνα κιτίι. 9; ο Ἰησοῦς, " Μη φοβοῦ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔση ζωγρῶν." Mat. iv. 19; Mar. i. 17.

11 PKal καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἄπαντα, P xviii. 28; Mast. iv. 30; ηκολούθησαν αὐτῶ.

4 ΚΑΙ εγένετο εν τῷ είναι αὐτὸν εν μιῷ τῶν πόλεων, καὶ ίδου Μετ. χ. 26. άνηρ πλήρης λέπρας καὶ ίδων τον Ἰησούν, πεσών ἐπὶ πρόσω- Μας. 1. 40. πον, έδεήθη αὐτοῦ λέγων, " Κύριε, ἐὰν θέλης, δύνασαί με καθα-18 ρίσαι." Καὶ ἐκτείνας τὴν χείρα, ἡψατο αὐτοῦ εἰπών, "Θέλω,

14 καθαρίσθητι." Καὶ εὐθέως ή λέπρα ἀπήλθεν ἀπ' αὐτοῦ. καὶ 'Ler. xiii. 2; αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν "άλλά ἀπελθών δεῖξον 21, 22; σεαυτον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου,

15 καθώς προσέταξε Μωσής, είς μαρτύριον αὐτοῖς." Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ καὶ συνήρχοντο ὅχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ' αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν

16 αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, καὶ προσευχόμενος. 17 Καλ εγένετο εν μιά των ήμερων, καλ αὐτὸς ην διδάσκων καλ

ήσαν καθήμενοι Φαρισαίοι και νομοδιδάσκαλοι, οι ήσαν έληλυθότες έκ πάσης κώμης της Γαλιλαίας καὶ Ίουδαίας καὶ Ἱερου-

18 σαλήμ καὶ δύναμις Κύριου ην είς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. *καὶ ἰδού, * Μεπ. iz *; ανδρες φέροντες επί κλίνης ανθρωπον δς ην παραλελυμένος, Act. iz. 33.

19 καὶ εζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ενώπιον αὐτοῦ καὶ μή εύρόντες διά ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διά τὸν ὅχλον, ἀναβάντες έπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινι-

20 δίω είς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἰδών τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῶ, " "Ανθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι

21 σου." Καὶ ήρξαντο διαλογίζεσθαι οι γραμματεῖς καὶ οί : Peal. Φαρισαίοι, λέγοντες, "Τίς έστιν ούτος δς λαλεί βλασφημίας; Εσ. κίτί. 25,

7. Sore Buliferbas abra, so that they were sinking, i. e. beginning to sink. There is no need of wapd Ti, which Beza has inserted.

9. § συνέλαβον. Hombergius would render it, in which they had assisted; but he is refuted by Wolfius.

12. This city appears to have been Capernaum, Matt. viii. 5; and Luke probably meant the suburbs; for lepers were not allowed to enter the towns. Lev. xiii. 46.

15. Διήρχετο κ. τ. λ. The leper had spread the fame of Jesus. Mark i. 45.

17. This was in Capernaum. Mark ii. 1. Ibid. rouodiddorados. In ver. 21. they are called γραμματείs. See Matt. v. 20.

19. διὰ ποίας, sc. δδοῦ, by what means. Διὰ is wanting in all the old MSS.

Ibid. δια των κεράμων. See note at Mark ii. 4. These words do not necessarily imply, that they broke through the tiles: they may mean, by, or along the tiling. Thus Jupiter is said se in hominem convertisse, aique per alienas tegulas venisse clanculum per impluvium: Ter. Eunuch. iii. 5. 37: and a snake is said per implevium decidisse de tegulis. Phorm. iv. 4. 27. And in Acts ix. 25. we find διά τοῦ τείχους. Els τὸ μέσον may mean the impluvium, or court.

21. Tis - βλασφημίας. Senarius.

ziz. 27;

τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας, εἰ μὴ μόνος ὁ Θεός;" Ἐπιγνοὺς 22 δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, ἀποκριθεὶς εἶπε πρὸς Μαιι. ικ. δ. αὐτοὺς, "Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; "τί ἐστιν 28 εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, 'Αφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου ἡ εἰπεῖν, 'Εγειραι καὶ περιπάτει; ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἰὸς 24 τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας," εἶπε τῷ παραλελυμένῳ, "Σοὶ λέγω, ἔγειραι, καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύου εἰς τὸν οἰκόν σου." Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον 25 αὐτῶν, ἄρας ἐφ' ῷ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἄπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν 26 Θεὸν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες, ""Οτι εἴδομεν παράδοξα σήμερον."

*Καὶ μετά ταῦτα εξήλθε, καὶ εθεάσατο τελώνην, ονόματι 27 2 Matt. ix. 9: .. Ματ. ii. 14, Λευίν, καθήμενον έπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "'Ακολούθει μοι." Καὶ καταλιπών ἄπαντα, ἀναστὰς ἡκολούθησεν αὐτώ. 28 γΚαὶ ἐποίησε δογὴν μεγάλην ὁ Λευίς αὐτῷ ἐν τῆ οἰκία αὐτοῦ 29 7 xv. 1; Matt. is. 10 ; Ματ. ii. 15. καὶ ἡν ὅχλος τελωνῶν πολὺς, καὶ ἄλλων οὶ ἡσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρι- 80 σαίοι πρός τούς μαθητάς αὐτοῦ, λέγοντες, "Διατί μετά τελωνων και άμαρτωλών έσθιετε και πίνετε;" *Και άποκριθείς ό 31 Matt ix. 12; 'Ιησοῦς είπε πρὸς αὐτοὺς, "Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ■ Matt.ix.13; ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. Δοὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, 82 1 Tim. i.15. ἀλλὰ ἀμαρτωλούς εἰς μετάνοιαν." ^bΟί δὲ εἶπον πρὸς αὐτὸν, 88 ^{b Matt.ix.14}: "Διατί οἱ μαθηταὶ 'Ιωάννου νηστεύουσι πυκνὰ, καὶ δεήσεις ποιούνται, όμοίως και οί των Φαρισαίων οί δε σοι εσθίουσι και ε Esa. lxii. 5; πίνουσιν;" ε 'Ο δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Μὴ δύνασθε τοὺς υίοὺς 34 2 Cor. zi. 2. τοῦ νυμφωνος, ἐν ῷ ὁ νυμφίος μετ' αὐτων ἐστι, ποιῆσαι νη. στεύειν ; έλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθη ἀπ' αὐτῶν ὁ 85 νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν εν εκείναις ταις ημέραις." b * Ελεγε 86 d Matt. ix. δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς, ""Οτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἰματίου Mar. ii. 21. καινοῦ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ καινον σχίζει, και τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνει ἐπίβλημα τὸ ἀπὸ τοῦ καινού. καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς εἰ δὲ 87 μήγε, βήξει ο νέος οίνος τους ασκούς, και αυτός εκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκούς καινούς 88

26. dπανταs, the multitude. Matt. ix. 8. 27. dξηλθε. Mark adds παρά την θάλασσαν, ii. 13.

Ibid. τελώνιον. Valckenaer preferred τελωνείον, for τελώνιον means the tribute received, τὸ τέλοs. ad L

29. See note at Matt. ix. 10.

30. ol γραμματεῖs abτῶν. Those of them soho were scribes; though abτῶν may mean the Jews generally, and not the persons who were now invited by Levi. See Matt. xi. 1; xii. 9. L. de Dieu ad l.

33. Ol δè εἶπον. They were the disciples of

John who said this. Matt. ix. 14.

35. Our version renders this as if the conjunction και was before τότε, and not before δταν. Έλευσονται δὶ ἡμέροι is the same as, but other days will arrive.

36. TO KAINDY $\sigma_X(f_e)$. Beza takes to KAINDY for the nominative, and supplies to $\pi \alpha \lambda \alpha i \partial \nu$ after $\sigma_X(f_e)$: but L. de Dieu observes that two separate reasons are adduced—If he do this, he both tears, or cuts off, [and therefore wastes,] the new does not agree with the old. (ad l.) 'E $\pi(\beta \lambda \eta \mu \alpha$, at the end of the verse, is perhaps an interpolation.

89 βλητέον, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται. καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν εὐθέως θέλει νέον λέγει γὰρ, 'Ο παλαιὸς χρηστότερός ἐστιν.''

6 ° ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν σαββάτφ δευτεροπρώτφ διαπορεύεσθαι · Deut. αὐτὸν διὰ τῶν σπορίμων καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς Ματι. ii. 1; 2 στάχυας, καὶ ἤσθιον, ψώχοντες ταῖς χερσί. ¹τινὲς δὲ τῶν Φαρι- Ματ. ii. 23. ΄ Εκοά. σαίων εἰπον αὐτοῖς, ''Τί ποιεῖτε δ οὐκ ἔξεστι ποιεῖν ἐν τοῖς κα. 10; ε καὶὶ. 13; '' Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, δ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς εἰ καιὶ. 15; '' Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, δ ἐποίησε Δαβὶδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς εἰ καιὶ. 15; καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὅντες; 'h ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ, καὶ. 6. καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβε, καὶ ἔφαγε, καὶ ἔδωκε καιακι. 31; καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὖς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἰ καν. 8. 31; καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὖς οὐκ ἔξεστι φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ικιν. 6, 9. 5 ἱερεῖς;'' ¹Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, ''' Οτι κύριός ἐστιν ὁ υἰὸς τοῦ ἀν- ὶ Ματ. κὶ. 8; θρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.''

8 * Έγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν * Matt. συναγωγὴν καὶ διδάσκειν καὶ ἢν ἐκεῖ ἄνθρωπος, καὶ ἡ χεὶρ Mat. iii. i. 7 αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἢν ξηρά. παρετήρουν δὲ αὐτὸν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει ἵνα εὕρωσι κατ-8 ηγορίαν αὐτοῦ. αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα, " Εγειραι, καὶ στῆθι

9 είς τὸ μέσον." 'Ο δὲ ἀναστὰς ἔστη. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτοὺς, " Ἐπερωτήσω ὑμᾶς, τί ἔξεστι τοῖς σάββασιν, ἀγαθο-

10 ποιήσαι, ή κακοποιήσαι; ψυχὴν σῶσαι, ή ἀπολέσαι;" ¹Καὶ _{11 Beg. xiii.} περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς, εἶπε τῷ ἀνθρώπῳ, " Εκτεινον ^{6.} τὴν χεῖρά σου." Ο δὲ ἐποίησεν οὕτω. καὶ ἀποκατεστάθη ή 11 γεὶο αὐτοῦ ὑτνιὸς ὡς ἡ ἄλλη, αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ

11 χείρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. αὐτοί δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους, τί ἃν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

12 ^m Έγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὅρος = Matt. xiv. προσεύξασθαι· καὶ ἢν διανυκτερεύων ἐν τῆ προσευχῆ τοῦ Θεοῦ· ^{23.}
18 ⁿκαὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησε τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ Matt. x. 1; ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οῦς καὶ ἀποστόλους ἀνόμασε, et γι. 7.

39. wider — véor. Senarius. Wolfius considers this to be said with reference to the Pharisees, who, being accustomed to their former doctrine, would not immediately adopt that of Jesus.

CHAP. VI. 1. δευτεροπρώτφ. Valckenaer conceived that the sabbaths which followed the three great festivals were called μεγάλα, or πρώτα: so that the sabbath which followed the passover was called πρωτόπρωτον; that which followed Pentecost was called δευτερόπρωτον; that which followed the feast of tabernacles, τρετόπρωτον. So also Grotius, Maldonatus, &c. Scaliger said that Luke intended the first sabbath after the second day of unleavened bread, on which day the first sheaf was offered. Lev. xxiii. 10, 11. The barley-harvest was at that time; but the wheat-harvest was at Pentecost. Exod. xxiii. 16. The feast of Pentecost was called the feast of weeks, because seven weeks were reckoned from the day on which the sheaf

was offered. Lev. xxiii. 15. Luke probably meant the first Sabbath in this series of weeks. So also Lightfoot ad Matt. xii. 1. Newcome, Greswell.

9. Έπερωτήσω. It appears from Matt. xii.
10. that the Scribes and Pharisees first asked him, Is it lawful to heal on the Sabbath day? Our Saviour's question was meant as an answer to theirs, which is implied in ἐπερωτήσω. Some have pointed this, ἐπερωτήσω ὑμῶς τι' ἔξεστι κ.τ.λ.;

11. avolas is generally rendered rage: it perhaps means literally, that they were at their wits' end: they did not know what to do.

12. προσευχή. Some interpret this of a place of prayer, as in Acts xvi. 13. Olearius. But προσευχή τοῦ Θεοῦ is prayer to God, as πίστω Θεοῦ in Mark xi. 22.

13. ἐκλεξάμενος. It will be observed, that he selected them after passing the night in prayer, and in John xvii. 6, 9, 12. God is

• Joh. i. 42. ° Σίμωνα δυ καὶ ωνόμασε Πέτρου, καὶ 'Ανδρέαν τὸν ἀδελφὸν 14 αὐτοῦ, Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον καὶ Βαρθολομαΐον. Ματθαίον καὶ Θωμάν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ ᾿Αλφαίου καὶ Σίμωνα 15 τον καλούμενον Ζηλωτήν, 'Ιούδαν 'Ιακώβου, καὶ 'Ιούδαν 'Ισκα-16 » Matt.iv.23; ριώτην, δς καὶ ἐγένετο προδότης νκαὶ καταβάς μετ' αὐτῶν. 17 Mar. iii. 7. έστη έπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλήθος πολύ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλημ, καὶ της παραλίου Τύρου καὶ Σιδώνος, οι ηλθον ἀκούσαι αὐτού, καὶ laθηναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, καὶ οἱ ὀχλούμενοι ὑπὸ πνευμά- 18 των ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο. ακαὶ πᾶς ὁ ὅχλος ἐζήτει 19 q Matt. xiv. 36; απτεσθαι αὐτοῦ ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο, καὶ ἰᾶτο Mar. v. 30. πάντας. · Matt. v. 2.

ΤΚαὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς 20 • Ε. Ιν. 1; αὐτοῦ, ἔλεγε, " Μακάριοι οἱ πτωχοὶ, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ et lxi. 3; Βασιλεία τοῦ Θεοῦ. *μακάριοι οἱ πεινώντες νῦν, ὅτι χορτασθή- 21 et lxv. 13; et lxvi. 10 σεσθε. μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε. τμακάριοι ἐστε, 22 4 Matt. v. 11: 1 Pet. ii. 19: όταν μισήσωσιν ύμας οι ανθρωποι, και όταν άφορίσωσιν ύμας et iii. 14; καὶ ὀνειδίσωσι, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, ἔνεκα et iv. 14. " Act. v. 41; τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου. "χαίρετε ἐν ἐκείνη τἢ ἡμέρα καὶ σκιρ- 23 et vii. 51. τήσατε ίδου γάρ, ο μισθος υμών πολυς έν τῷ οὐρανῷ κατά x Amos vi. 1, 8; ταθτα γάρ εποίουν τοις προφήταις οι πατέρες αὐτων. ΤΠλήν 24 Eccl. xxxi. οὐαὶ ὑμιν τοις πλουσίοις ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. y Esa.lzv.18: Τοὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ ὑμῖν, οἱ 25 Jac. iv. 9: at v. 1. γελώντες νῦν ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. οὖαὶ ὑμῖν, ὅταν 26 s Exod. xxiii. 4: καλώς ύμας είπωσι πάντες οι άνθρωποι κατά ταῦτα γάρ ἐποί-Μετι. ν. 44; ουν τοις ψευδοπροφήταις οι πατέρες αὐτῶν. Rom. zii.

Rom. xii.
14. 20; "'' 'Αλλ' ύμιν λέγω τοις ἀκούουσιν, 'Αγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς 27
1 Cor. iv. 12. ὑμῶν, καλῶς ποιείτε τοις μισοῦσιν ὑμᾶς, εὐλογεῖτε τοὺς κατ- 28
xxiii. 34;
Act. vii. 60. αρωμένους ὑμιν, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς.
b Matt. v. 39;
1 Cor. vi. 7.
1 Cor. vi. 7.
1 Cor. vi. 7.
1 Cor. vi. 7.
2 Δελλην καὶ 29

said to have given them to him. S. Peter says they were chosen by God. Acts x. 41.

Ibid. ἀποστόλους. Eusebius writes, 'Αποστόλους δε εἰσέτι καὶ νῦν ἔθος ἐστὶν Ἰουδαίοις δυσμάζειν τοὺς ἐγκύκλια γράμματα παρὰ τῶν ἀρχόντων αὐτῶν ἐπικομιζομένους. In Esaiam. Moses and Aaron are called τητ γράμματα το αροκείες, in the Chaldee Paraphrase. Lightfoot ad Mats. z. l. The word τηκ γραματικός αλοστολος. See Hag. i. 13; Mal. ii. 7. Spanheim, De Apostolatu et Apostolis. Wolfius ad l.

De Apostolatu et Apostolis. Wolfius ad l.

15. Ζηλωτήν. See note at Matt. x. 4. The
zealots were well known during the Jewish war.
See Josephus, De Bel. Jud. iv. 6. 3; vi. 8. 1.

16. 1068av 1ak6βov. Most persons have proposed to substitute brother: but the Syriac and Arabic versions supply som. I should prefer the former; and I cannot conceive this James to be the son of Alphæus who had just been mentioned. Luke would then have written, James and Judas sons of Alphæus. The

brother of Judas was probably bishop of Jerusalem: and it was on that account that Luke thus distinguished Judas. See note at Matt. xiii. 55.

18. δχλούμενοι. So Herodian, ἐνοχλεῖσθαι ὑπὸ νόσου. iii. 11. All the oldest MSS. read ἀπό.

22. ἐκβάλωσι. Dodwell understood this of their names being erased from the list of the synagogue: but it probably alludes to the putting forth of a false report.

24. ἀπέχετε. "Quoniam recepistis advocationem vestram, utique ex divitiis, de gloria earum et secularibus fructibus." Tertull. p. 427.

26. οὐαὶ ὑμῶν. 'Τμῶν is probably an interpolation.

Thid. ψευδοπροφήταιs. The Jews only spoke well of false prophets, who flattered them. Our Saviour cautions the apostles against praise of this kind.

άπὸ τοῦ αξροντός σου τὸ ίματιον, καὶ τὸν χιτώνα μὴ κω-80 λύσης. επαντί δὲ τῷ αἰτοῦντί σε, δίδου καὶ ἀπὸ τοῦ αἴρον- « Deat. xv. 7; 81 τος τὰ σὰ, μὴ ἀπαίτει. ἀκαὶ καθώς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν 4 Matt. 82 οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. εκαὶ εἰ ἀγαπᾶτε τί. 13; Τορ. iv. 16. τους αγαπώντας ύμας, ποία ύμιν χάρις έστί; και γάρ οι άμαρ- • Μ. ... .. 16. 83 τωλοί τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσι. καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῶν χάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ 84 άμαρτωλοί το αυτό ποιούσι. [καὶ ἐὰν δανείζητε παρ' ὧν ! Matt. v. 43; έλπίζετε ἀπολαβείν, ποία ὑμίν γάρις ἐστί; καὶ γὰρ οἱ ἀμαρ-85 τωλοί άμαρτωλοίς δανείζουσιν, ίνα άπολάβωσι τὰ Ισα. 8 πλήν ε Μεκ. τ. 44. αναπάτε τούς έγθρούς ύμων, καὶ αγαθοποιείτε, καὶ δανείζετε μηδεν ἀπελπίζοντες καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε υίοι τοῦ ὑψίστου ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρί-86 στους καὶ πονηρούς. Αγίνεσθε οθν οἰκτίρμονες, καθώς καὶ ὁ h Matt. v. 48. 87 πατηρ ύμῶν οἰκτίρμων ἐστί. ¹καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθήτε. ¹ Ματ. vii. 1; μη καταδικάζετε, καὶ οὐ μη καταδικασθήτε, ἀπολύετε, καὶ ἀπο- 1 Cor. iv. b. 88 λυθήσεσθε *δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν μέτρον καλὸν, πεπιε- * Ριοτ. ** 31; σμένον καὶ σεσαλευμένον καὶ ὑπερεκχυνόμενον δώσουσιν είς τὸν Μειι. τίί. 2; κόλπον ύμῶν. τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ῷ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσε- Mar. iv. 24. ται ὑμῖν." 89 Είπε δὲ παραβολὴν αὐτοῖς, "Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ΕσεκΙΙΙ.19; 40 οδηγείν; ούχὶ ἀμφότεροι είς βόθυνον πεσούνται; πούκ έστι m Matt.x.24; μαθητής ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος δὲ πᾶς Joh. xiii. 16; 41 έσται ως ο διδάσκαλος αὐτοῦ. τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν = Matt.vii.3. τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίφ 42 ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς ; °ἡ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, • Prot. xtiii. 'Αδελφε, ἄφες εκβάλω το κάρφος το εν τῷ οφθαλμῷ σου, αὐτὸς την έν τω όφθαλμω σου δοκον ου βλέπων; υποκριτά, έκβαλε πρώτον την δοκον έκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις 43 ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου. Ροὐ γιι. 17; γάρ έστι δένδρον καλον, ποιούν καρπον σαπρόν οὐδε δένδρον et xii. 33.

29. ἱμάτιον, χιτῶνα. See note at Matt. v. 40. 32. ποία ὑμῶν χάρις ἐστί; Hombergius interprets it, what sort of kindness is this of yours? but χάρις is more properly rendered thanks or return. Matthew has μισθόν, v. 46. as Luke in yer. 35.

35. μηδέν ἀπελπίζοντες. Knatchbull reads μηδεν', causing no man to despair; and says that the Syriac, Arabic, and Persian versions so render it; with whom L. de Dieu agrees: but the usual reading and interpretation, expecting to receive nothing, (see ver. 34. παρ' δυ ἐλπίζετε ἀπολαβεῦν.) is approved by Beza, Erasmus, Cassaubon, Salmasius, Glassius, Abreschius, Krebsius, Hackspanius. This interpretation is better than that of Elsner, nihil desperantes; i. e. not despairing of being rewarded: it is confirmed also by the word λχαρίσνουν in ver. 36.

40. κατηρτισμένοs. Every one who has been instructed will copy his master, whether in his good or bad points. Elsner, L. de Dieu. But if we compare Matt. x. 24; John xv. 20. the whole passage seems to mean, that the disciples were to expect to be treated as their Master. In ver. 39. he tells them, that, before they attempted to teach others, they must teach themselves. In ver. 40. he adds, that, even when they were thus qualified to teach, they must be prepared to be treated as their Master was.

43. Our version is not correct: it should be, For that is not a good tree which brings forth bad fruit: and so that is not a good man who, although he reproves others for their faults, does

bad actions himself.

44. Ούτε γάρ έκ σκίλλης βόδα φύεται, οδδ ύάκινθος. Theogn. v. 537.

44 σαπρου, ποιούν καρπον καλόν. Εκαστον γάρ δένδρον έκ του 16.

r Matt. zii. 34, 35. ίδίου καρποῦ γινώσκεται οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσι σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσι σταφυλήν. το ἀγαθος ἄνθρωπος ἐκ τοῦ 45 ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοὺ προφέρει το ἀγαθόν καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ πονηρόν ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

* Matt. vii. 21; et xxv. 11; Rom. ii. 13; Jac. i. 22, t Matt. vii. 24.

a Matt. viii.

" ΈΠΕΙ δὲ ἐπλήρωσε πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς 7 τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ. ἐκατοντάργου δέ τινος 2 δούλος κακῶς ἔχων ἤμελλε τελευτᾶν, δς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. ἀκού- 8 σας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους των Ίουδαίων, έρωτων αὐτὸν, ὅπως ἐλθων διασώση τὸν δοῦλον αὐτοῦ, οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν 4 σπουδαίως, λέγοντες, ""Οτι άξιός έστιν & παρέξει τοῦτο άγα- 5 πά γάρ τὸ ἔθνος ήμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ώκοδόμησεν ήμιν." 'Ο δε Ίησους επορεύετο σύν αὐτοις. ήδη δε αὐτου οὐ 6 μακράν ἀπέγοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ έκατόνταρχος φίλους, λέγων αὐτώ, "Κύριε, μη σκύλλου οὐ γάρ είμι ίκανὸς ΐνα ύπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθης. διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν τ ηξίωσα πρός σε έλθειν άλλα είπε λόγω, και ιαθήσεται ο παίς μου. καὶ γὰρ ἐγὰ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων 8 ύπ' έμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτω, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται καὶ ἄλλφ, "Ερχου, καὶ ἔρχεται καὶ τῷ δούλφ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεί." 'Ακούσας δὲ ταῦτα ὁ Ίησοῦς ἐθαύ- 9 μασεν αὐτόν καὶ στραφείς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλφ εἶπε, " Λέγω ὑμιν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὖρον." Καὶ 10 ύποστρέψαντες οι πεμφθέντες είς τὸν οἰκον, εὖρον τὸν ἀσθενούντα δούλον ύγιαίνοντα.

ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τἢ ἐξῆς, ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλουμένην 11 Ναίν καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ

CHAP. VII. 2. κακῶς ἔχων. Paralytic. Matt. viii. 6.

είπε λόγφ, say it by a word.

lbid παῖs. In ver. 3. he is called δοῦλος. Mœris says that the Athenians called a slave παῖs, even when he was old.

^{45.} περισσεύματος. Qui loquitur, de iis libenter loquitur, que vehementer amat. Morus.
49. ἐπὶ τὴν γῆν. Matthew writes, ἐπὶ τὴν τιμιον. vii. 26.

^{5.} aὐτὸs, himself, at his own charge.

^{11.} Natv. Origen says it was on mount Hermon. vol. ii. p. 775. In Josephus, Antiq. xx. 6. some MSS. read Nats as a village through

```
12 όγλος πολύς. ώς δὲ ήγγισε τῆ πύλη τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ, ἐξ-
  εκομίζετο τεθνηκώς, υίὸς μονογενής τῆ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῆ
18 γήρα καὶ ὅχλος τῆς πόλεως ίκανὸς ἦν σὺν αὐτῆ. καὶ ἰδών
  αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῆ, καὶ εἶπεν αὐτῆ, "Μὴ
14 κλαίε." *Καὶ προσελθών ήγγατο τῆς σοροῦ οἱ δὲ βαστάζοντες * Ακ. 12. 40.
15 έστησαν καὶ είπε, "Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι." Καὶ
  ανεκάθισεν ὁ νεκρὸς, καὶ ήρξατο λαλεῖν καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῆ
16 μητρὶ αὐτοῦ. τελαβε δὲ φόβος ἄπαντας, καὶ εδόξαζον τὸν Θεὸν τ i. 66; λέγοντες, ""Οτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῦν καὶ ὅτι μως vii. 81;
17 ἐπεσκέψατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ." Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος son iv. 19;
  ούτος εν όλη τη 'Ιουδαία περί αὐτού, και εν πάση τη περι- * ix. 17.
  χώρω.
18 *ΚΑΙ ἀπήγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων * Μειι. Ε. 2.
19 τούτων, καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ
  'Ιωάννης, ἔπεμψε πρὸς τὸν 'Ιησοῦν λέγων, " Σὰ εἰ ὁ ἐργόμενος,
20 η άλλον προσδοκώμεν;" Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οί
  άνδρες είπου, " Ίωάννης ὁ βαπτιστής ἀπέσταλκεν ήμας πρός
21 σε λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἡ ἄλλον προσδοκῶμεν;" Ἐν
  αὐτή δὲ τή ὥρα ἐθεράπευσε πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων
  καὶ πνευμάτων πονηρών, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς έγαρίσατο τὸ
22 βλέπειν. *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες * Ε...
  άπαγγείλατε Ίωάννη à είδετε καὶ ἡκούσατε. ὅτι τυφλοὶ ἀνα- « xxxv. »;
  βλέπουσι, χωλοί περιπατούσι, λεπροί καθαρίζονται, κωφοί et ixi. 1.
28 ἀκούουσι, νεκροί ἐγείρονται, πτωχοί εὐαγγελίζονται καὶ μακά-
24 ριός έστιν δς έὰν μὴ σκανδαλισθή ἐν ἐμοί." Β' Απελθόντων δὲ κ Μακ. τί. 7.
  των άγγελων Ίωάννου, ήρξατο λέγειν πρός τούς όγλους περί
  Ἰωάννου, "Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλα-
25 μον ύπο ἀνέμου σαλευόμενον; ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν;
  άνθρωπον εν μαλακοίς ίματίοις ημφιεσμένον; ίδού, οί εν ίμα-
  τισμφ ενδόξφ και τρυφή υπάρχοντες εν τοις βασιλείοις είσίν.
26 άλλα τι έξεληλύθατε ίδειν; προφήτην; ναλ, λέγω ύμιν, καλ
27 περισσότερον προφήτου. ουτός έστι περί ου γέγραπται, ' Ίδου, • Μαί 🖽 18.
  έγω ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, δς κατα- Μες. i. 1.
28 σκευάσει την όδον σου έμπροσθέν σου. Λέγω γαρ υμίν, μείζων
  έν γεννητοίς γυναικών προφήτης 'Ιωάννου τοῦ βαπτιστοῦ οὐδείς
  έστιν. ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, μείζων αὐτοῦ
29 έστι." Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν
80 τον Θεον, βαπτισθέντες το βάπτισμα 'Ιωάννου' οι δε Φαρισαίοι
  καὶ οι νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ ἡθέτησαν εἰς έαυτοὺς, μὴ
```

which persons passed, who went from Galilee to Jerusalem. Havercamp reads rivalas. See Reland, Palestin. p. 905.

29-30. Grotius considered these two verses to be a continuation of Christ's discourse: so did Dr. Clarke, but they are most probably

wrong.
29. ἐδικαίωσαν τὸν Θεὸν, acknowledged God to be just, or praised God for his justice.
30. τὴν βουλὴν κ. τ. λ. frustrated the intentions which God had toward them. For ἀθετεὰν see x. 16.

4 Μαιι.πί.16. βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. Φεἶπε δὲ ὁ κύριος, "Τίνι οὖν ὁμοιώσω 31 τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης ; καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι ; ὅμοι- 32 οί εἰσι παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾳ καθημενοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν, Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὡρχήσασθε·

• Μωπ. ii. 4; ἐθρηνήσαμεν ὑμιν, καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. • ἐλήλυθε γὰρ Ἰωάννης 33 δ βαπτιστης μήτε ἄρτον ἐσθίων μήτε οἰνον πίνων, καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει. ἐλήλυθεν ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πί- 34 νων, καὶ λέγετε, Ἰδοὺ, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων 85 αὐτῆς πάντων."

'Ηρώτα δέ τις αὐτὸι τῶν Φαρισαίων, ἵνα φάγη μετ' αὐτοῦ 36 καὶ εἰσελθών εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. Καὶ ίδοὺ, 87 γυνή εν τη πόλει, ήτις ην άμαρτωλός, επυγνούσα ὅτι ἀνάκειται έν τη οἰκία τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, καὶ 88 στασα παρά τους πόδας αυτου οπίσω κλαίουσα, ήρξατο βρέχειν τούς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ f xv. 2. μύρφ. Ιίδων δε ό Φαρισαίος ό καλέσας αὐτον, εἶπεν ἐν ἑαυτώ, 39 λέγων, " Ούτος εί ην προφήτης, εγίνωσκεν αν τίς και ποταπή ή γυνη, ήτις απτεται αὐτοῦ ὅτι άμαρτωλός ἐστι." Καὶ ἀποκρι- 40 θεὶς ὁ Ἰησοῦς εἰπε πρὸς αὐτὸν, " Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν." 'Ο δέ φησι, "Διδάσκαλε, εἰπέ." "Δύο χρεωφειλέται ήσαν 41 δανειστή τινι ὁ είς ὤφειλε δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἔτερος πεντήκοντα. μη εχόντων δε αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις εχα- 42 ρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν, εἰπὲ, πλείον αὐτὸν ἀγαπήσει;" 'Απο- 43 κριθείς δε δ Σίμων είπεν, "Υπολαμβάνω ότι ὁ τὸ πλείον έχαρίσατο." 'Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, "'Ορθῶς ἔκρινας." Καὶ στραφεὶς 44 πρός την γυναικα, τω Σίμωνι έφη, " Βλέπεις ταύτην την γυναϊκα : εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου ούκ έδωκας αυτη δε τοις δάκρυσιν έβρεξέ μου τους πόδας, καί ταις θριξί της κεφαλης αὐτης εξέμαξε. φίλημά μοι οὐκ εδωκας 45 αύτη δε άφ' ής εἰσηλθον, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τους πόδας. έλαίφ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας αὕτη δὲ μύρφ 46 ήλειψέ μου τοὺς πόδας. οὖ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἰ 47 άμαρτίαι αὐτης αἱ πολλαὶ, ὅτι ηγάπησε πολύ οἱ δὲ ολί-« Matt. ix. 2. γου ἀφίσται, ολίγου ἀγαπά." «Είπε δε αὐτή, " Αφέωνταί 48 h Matt.ix. 3; σου αι άμαρτίαι." h Kal ήρξαντο οι συνανακείμενοι λέγειν 49 έν έαυτοις, "Τίς οὖτός ἐστιν δς καὶ άμαρτίας ἀφίησιν;"

31. The words είπε δὲ ὁ κύριος are wanting days before the in nearly all the old MSS, and were probably Thes. Crit. Sac.

days before the passover. John xii. 1. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 202. Neither is there any reason to suppose that this woman was Mary Magdalen. See Lardner, Deylingius, Obs. Sacr. pt. iii. p. 227.

Ibid. ἐν τῆ πόλει. Nain. L. de Dieu ad l. 45. εἰσῆλθον. Some authorities read εἰσῆλθεν, which seems better. See ver. 37.

added to complete the sense.

36. The The Papicalur. His name was Simon;

see ver. 40.

37. This seems certainly not the same story which is told by Matt. xxvi. 7; Mark xiv. 3; and John xii. 3. That happened only six

50 Είπε δε πρός την γυναίκα, "Η πίστις σου σέσωκέ σε ι τίμι 49: et zviii. 43 ; Matt. iz 33; πορεύου είς ειρήνην." ΚΑΙ εγένετο εν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευε κατὰ πόλιν Msr. v. 34; καὶ κώμην, κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος την βασιλείαν τοῦ 2 Θεοῦ καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, καὶ γυναῖκές τινες αῖ ἡσαν Ματτ.xxvil. τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρών καὶ ἀσθενειών, Μαρία Mer. xvi. 9: 3 ή καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ής δαιμόνια έπτὰ έξεληλύθει. καὶ Joh. xix. 25. 'Ιωάννα γυνή Χουζα ἐπιτρόπου 'Ηρώδου, και Σουσάννα, και έτεραι πολλαί, αίτινες διηκόνουν αὐτῷ ἀπὸ τῶν ὑπαργόντων αύταῖς. 1 Συνιόντος δε δγλου πολλού, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευο- 1 Matt.xiii 3; 5 μένων πρός αὐτὸν, εἶπε διὰ παραβολής, " Ἐξήλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείραι τὸν σπόρον αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν, δ μὲν ἔπεσε παρά την όδον, και κατεπατήθη, και τὰ πετεινά τοῦ οὐ-6 ρανοῦ κατέφαγεν αὐτό, καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ 7 φυεν εξηράνθη, δια το μη έχειν ικμάδα. και ετερον επεσεν εν μέσφ των ακανθων, και συμφυείσαι αι ακανθαι απέπνιξαν 8 αὐτό. καὶ ἔτερον ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ φυὲν έποίησε καρπον έκατονταπλασίονα." Ταῦτα λέγων έφώνει, "'Ο 9 έγων ωτα ακούειν, ακουέτω." m'Επηρώτων δε αὐτὸν οί μαθηταί » Matt. 10 αὐτοῦ λέγοντες, τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη τό δὲ εἶπεν, " Τμῖν Mar. iv. 10. δέδοται γνώναι τὰ μυστήρια της βασιλείας τοῦ Θεοῦ τοῖς δὲ " Matt. xi. λοιποις εν παραβολαίς, ίνα βλέποντες μη βλέπωσι, καὶ ἀκού- et xiii. 14; 11 οντες μὴ συνιῶσιν. ^{ο "}Εστι δὲ αὕτη ἡ παραβολή ὁ σπόρος ^{2 Cor. ill.}
12 ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδὸν, εἰσὶν οἱ ἀκούον- Esech.xil. 2; τες, είτα έρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρ- Mar. iv. 18: Joh. xii. 40; 13 δίας αὐτῶν, ἴνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. Poi δὲ ἐπὶ τῆς Αct. xxviii. πέτρας, οὶ ὅταν ἀκούσωσι, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ xi. 8. ούτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἱ πρὸς καιρὸν πιστεύουσι, καὶ ἐν καιρῷ καιροῦ 14 πειρασμοῦ ἀφίστανται. Υτὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσὸν, οὖτοι Μωτ. iv. 18. είσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν xiii. 20: 15 τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσι. τὸ Ματ. iv. 16. δὲ ἐν τῆ καλῆ γῆ, οὖτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδία καλῆ καὶ ἀγαθῆ, Ματι.xix 23; άκούσαντες, τον λόγον κατέχουσι, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπο- 1 Tim, vi. 9. 16 " Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας, καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἡ ὑποκάτω Mat. v. 15; Mar. iv. 21.

Chap. VIII. 3. ἐπιτρόπου. Some understand this of Herod's deputy in the government: others of his treasurer or steward. See Matt. xx. 8; Gal. iv. 2; 2 Macc. xi. 1.

Ibid. abro. The best MSS. read abrois.

4. Zuriorros relates to the whole sentence: When the multitude, and they who had come to him from coery city, were assembled together.

L. de Dieu. Jesus addressed them from a boat. Matt. xiii. 2; Mark iv. 1.

Ibid. των κατά πόλιν. The persons from dif-

ferent cities.

6. lκμάδα. Matthew and Mark write βάθος

12. οι παρά την όδον, i. e. οι δεχόμενοι τον σπόρου παρά την όδον.

14. πορευόμενοι, going away from hearing the word. Elsner, Wolfius. Or it may merely mean, as they go along in life.

16—18. Having spoken of the effect of the

16—18. Having spoken of the effect of the word upon the hearers, he now tells his disciples what they must do as teachers of the

• zii. 2 : Matt. x. 26; Job zii. 22. t xix. 26:

κλίνης τίθησιν άλλ' έπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν, ΐνα οἱ εἰσπορενόμενοι βλέπωσι τὸ φῶς. "οὐ γάρ ἐστι κρυπτὸν, δ οὐ φανερὸν 17 Μετ. 17. 22; γενήσεται οὐδὲ ἀπόκρυφον, δ οὐ γνωσθήσεται, καὶ εἰς φανερὸν έλθη. Εβλέπετε ουν πως ακούετε δς γαρ αν έγη, δοθήσεται 18 Ματι. τίιί.12: αὐτῷ καὶ δς αν μὴ ἔχη, καὶ δ δοκεῖ ἔχειν, ἀρθήσεται ἀπ' et xxv. 29; Mar. iv. 25. aὐτοῦ."

- Matt. zii. 46; et ziii. 55 Mar. iii. 31.

"Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, 19 καὶ οὐκ ήδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὅχλον. καὶ ἀπηγγέλη 20 αὐτῷ, λεγόντων, " Η μήτηρ σου καὶ οδ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν * Joh. xv.14 εξω, ίδειν σε θέλοντες." * Ο δὲ ἀποκριθείς εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 21 ^{2 Cor. v. 16.} "Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὖτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν."

y Matt. viii. 28 ; Mar. iv. 35,

*Καὶ ἐγένετο ἐν μιὰ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοίον 22 καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, " Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν της λίμνης." καὶ ἀνήχθησαν. πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπ- 28 νωσε. καὶ κατέβη λαίλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληρούντο, καὶ ἐκινδύνευον. προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν, λέ- 24 γοντες, " Έπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα." Ο δὲ ἐγερθεὶς επετίμησε τῷ ἀνέμφ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. είπε δὲ αὐτοῖς, "Ποῦ ἐστιν ή 25 πίστις ύμων;" Φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλή-Psal. cvii. 25. λους, "Τίς ἄρα οὖτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;"

a Matt. viii. 28; Mar. v. l.

s Joh xxvi. 12;

> *ΚΑΙ κατέπλευσαν είς την χώραν των Γαδαρηνών, ήτις 26 έστιν άντιπέραν της Γαλιλαίας. έξελθόντι δε αὐτῶ ἐπὶ τὴν γῆν, 27 υπήντησεν αυτώ ανήρ τις έκ της πόλεως, δς είχε δαιμόνια έκ γρόνων ίκανων, καὶ ιμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκία οὐκ έμενεν, άλλ' εν τοις μνήμασιν. ίδων δε τον Ίησουν, και άνα- 28 κράξας, προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνή μεγάλη εἶπε, "Τί ἐμοὶ καὶ σολ, Ίησοῦ, υἱὲ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσης." Παρήγιγειλε γάρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτω 29 έξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτὸν, καὶ ἐδεσμεῖτο άλύσεσι καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ήλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους. έπηρώτησε δε αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων, "Τί σοι έστιν 80 δυομα;" 'Ο δε είπε, " Λεγεών" ὅτι δαιμόνια πολλά εἰσῆλθεν

word. They must not keep it to themselves; for it cannot be concealed; and if they do not preach what they have learnt, they will themselves receive no more instruction.

20. απηγγέλη αυτφ, λεγόντων. There is a similar construction in Herodotus, τῷ χρυσέφ έπτρέγραπται, Λακεδαιμονίων φαμένων είναι ανά-θημα. i. See Wolfius, Alberti, Raphel. 23. και συνεπληρούντο, and they were filling

with water, i. e. the ship was filling. 26. Γαδαρηνών. See note at Matt. viii. 28.

29. πολλοιs χρόνοις. Beza renders it long ago: but Erasmus and L. de Dieu, frequently.

27. ανήρ τις. Matthew says there were two He had not the habit of wearing clothes, or of living in a house, but among the tombs. Έκ τῆς πόλεως means a native of the city, or belonging to the city. Grotius, Wetstein, Newcome. See John i. 45. 'Iudrior is perhaps to be taken literally, and means only the upper garment, or cloak. See Matt. v. 40.

81 είς αὐτόν. καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξη αὐτοῖς εἰς τὴν 82 ἄβυσσον ἀπελθείν. Ϋν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων έν τω δρει καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψη αὐτοῖς εἰς ἐκεί-88 νους είσελθεῖν. καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια άπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσηλθεν εἰς τοὺς χοίρους καὶ ὥρμησεν ή 84 αγέλη κατά του κρημνού είς την λίμνην, και απεπνίγη. ιδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον, ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες ἀπήγ-85 γειλαν είς την πόλιν καὶ είς τους άγρους. Εξηλθον δε ίδειν το γεγονός καὶ ηλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὖρον καθήμενον τὸν ανθρωπον, αφ' οδ τα δαιμόνια εξεληλύθει, ίματισμένον καλ σωφρονούντα, παρά τούς πόδας του Ίησου και έφοβήθησαν. 36 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες, πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 87 bκαλ ήρώτησαν αὐτὸν ἄπαν τὸ πλήθος τής περιγώρου τῶν b Act. xvi. \$9. Γαδαρηνών ἀπελθείν ἀπ' αὐτών, ὅτι φόβφ μεγάλφ συνείχοντο. 88 αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον, ὑπέστρεψεν. εἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ • Mar. v. 18. ἀνὴρ ἀφ' οὖ έξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ. ἀπέλυσε 89 δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, "Υπόστρεφε εἰς τὸν οἰκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέ σοι ὁ Θεός." Καὶ ἀπῆλθε, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων όσα ἐποίησεν αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς. 'ΕΓΕΝΕΤΟ δε εν τώ υποστρέψαι τον Ίησουν, απεδέξατο αὐτὸν ὁ ὅχλος: ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. d Kal ίδου, ήλθεν άνηρ & δνομα Ίάειρος, καλ αὐτὸς ἄρχων της 4 Matt.ix 18; συναγωγής ύπήρχε, καὶ πεσών παρά τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, 42 παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ· ὅτι θυγάτηρ μονογενής ήν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αῦτη ἀπέθνησκεν. ἐν δὲ 43 τῷ ὑπάγειν αὐτὸν, οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. • Καὶ γυνὴ οὖσα • Matt.ix 20; έν ρύσει αίματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ήτις εἰς ἰατρούς προσαν- Let. 27. 25. αλώσασα όλον τον βίον, ούκ Ισχυσεν ύπ' ούδενος θεραπευθήναι, 44 προσελθούσα όπισθεν, ήψατο του κρασπέδου του ίματίου αὐ-45 του καλ παραχρήμα έστη ή ρύσις του αίματος αὐτής. καλ είπεν ό Ἰησοῦς, "Τίς ὁ ἀψάμενός μου;" ᾿Αρνουμένων δὲ πάντων, είπεν ο Πέτρος και οι μετ' αὐτοῦ, " Ἐπιστάτα, οι δχλοι συνέγουσι σε και αποθλίβουσι, και λέγεις, Τίς ὁ αψάμενός μου;" 46 'Ο δε Ίησοῦς είπεν, ""Ηψατό μου τίς εγώ γάρ εγνων δύναμιν 47 ἐξελθοῦσαν ἀπ' ἐμοῦ." Ίδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθε, τρέ-

μουσα ήλθε, καὶ προσπεσούσα αὐτῷ, δι' ἡν αἰτίαν ἡγατο αὐτοῦ, ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἰάθη παρα-48 χρῆμα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῆ, "Θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέ-

31. els τὴν ἄβυσσον. Mark writes ἔξω τῆς χώρας. v. 10. ''Αβυσσον probably means the place of torment. See Rev. ix. 1, 2, 11; xi. 7; xvii. 8. Clarke.

Ibid. ἀπεδέξατο implies that they received him gladly.

42. ἀπέθνησκεν, was dying, or, on the point of death. See ver. 49. Mark says ἐσχάτως ἔχει. v. 23.

^{32.} ἰκανῶν. There were 2000. Mark v. 13. 39. τὴν πόλιν. Mark says ἐν τῆ Δεκαπόλει.

^{40.} ὑποστρέψαι, to Capernaum. Matt. ix. 1.

^{43.} els laτρούs. Nearly all the best MSS. read laτροῖs.

* Μωτ. v. 33. σωκέ σε' πορεύου εἰς εἰρήνην." f * Ετι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχε- 49 ται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ, "" Οτι τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου μὴ σκύλλε τὸν διδάσκαλον." 'Ο δὲ Ἰησοῦς 50 ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων, "Μὴ φοβοῦ μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται." Εἰσελθών δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν 51 εἰσελθεῦν οὐδένα, εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ 52 ἐκόπτοντο αὐτήν. ὁ δὲ εἶπε, "Μὴ κλαίετε οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει." Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. αὐτὸς 53 δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφών-

8 Joh. xi. 11, ησε λέγων, " Η παῖς, ἐγείρου." 8 Καὶ ἐπέστρεψε τὸ πυεῦμα 55 αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα καὶ διέταξεν αὐτῆ δοθῆναι φαγεῖν. καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς 56 μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

ΕΣΤΓΚΑΛΕΣΑΜΕΝΟΣ δὲ τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, 9 h vi. 13; Matt. z. 1 : Ματ. ΙΙΙ. 13; Εδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ εξουσίαν επὶ πάντα τὰ δαιμόνια. καὶ et vi. 7. νόσους θεραπεύειν και απέστειλεν αυτούς κηρύσσειν την βασι- 2 i Matt. x. 7 λείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἰᾶσθαι τοὺς ἀσθενοῦντας. καὶ εἶπε πρὸς ε k xxii. 85: Matt. x. 9: αὐτοὺς, "Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν μήτε ῥάβδους, μήτε πήραν, Mar. vi. 8. 1 x. 5, 6; μήτε άρτον, μήτε άργύριον, μήτε άνα δύο χιτώνας έχειν. 1καί 4 Mar. vi. 10. είς ην αν οικίαν είσελθητε, εκεί μένετε, και εκείθεν εξέρχεσθε. = x 10, 11; m καὶ ὅσοι ἀν μὴ δέξωνται ὑμᾶς, έξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως 5 Ματ. τί. 11; ἐκείνης, καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε, Αετ χίϊι. 51; είς μαρτύριον επ' αὐτούς." Έξερχόμενοι δε διήρχοντο κατά 6 τας κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταγοῦ.

Matt.xiv.1; "Ήκουσε δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα ὑπ' αὐτοῦ 7 Ματ. vi. 14: πάντα καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων, ""Οτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν" ὑπό τινων δὲ, ""Οτι Ἡλίας 8 ἐφάνη" ἄλλων δὲ, ""Οτι προφήτης εἶς τῶν ἀρχαίων ἀνέστη." Καὶ εἶπεν ὁ Ἡρώδης, "Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα τίς δέ 9 ἐστιν οὖτος, περὶ οὖ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα;" Καὶ ἐζήτει ἰδεῦν αὐτόν.

^{49.} παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, belonging to the ruler, as τὰ παρ' αὐτῶν in x. 7. el παρ' αὐτοῦ in Mark iii. 21.

^{54.} wdras, except the father and mother and the three disciples. Mark v. 40.

CHAP. IX. 2. ἀπέστειλες. Not in a body, but two and two. Mark vi. 7.

^{3.} μήτε βάβδους. This seems to mean that they were only to carry one staff. See Mark

vi. 8. Perhaps in every instance the meaning is, that they were to take nothing purposely for the journey, but to go just as they were.

^{9.} εζήτει. See xxiii. 8.
12. κλίνειν is used for ad finem vergere, without any reference to the going down of the sun: for Polybius writes, δμα δὲ τῷ κλῖναι τὸ τρίτον μέρος τῆς νύκτος. iii. 9. 3. Raphel, ad l.

δώδεκα είπου αὐτώ, " 'Απόλυσου του δγλου, ζυα ἀπελθόντες είς τας κύκλω κώμας καί τους άγρους καταλύσωσι, καί εύρωσιν 18 ἐπισιτισμόν ότι ὧδε ἐν ἐρήμφ τόπφ ἐσμέν." Εἰπε δὲ πρὸς αὐτούς, " Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν." Οἱ δὲ εἴπον, " Οὐκ εἰσὶν ημίν πλείον ή πέντε άρτοι καὶ δύο ἰχθύες, εἰ μήτι πορευθέντες 14 ήμεις αγοράσωμεν είς πάντα τον λαον τουτον βρώματα" ήσαν γάρ ώσει άνδρες πεντακισχίλιοι. Είπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς 15 αὐτοῦ, "Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα" καὶ 16 εποίησαν ούτω, καὶ ἀνέκλιναν ἄπαντας. λαβών δε τούς πέντε άρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασε, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατι-17 θέναι τῷ ὄγλφ. καὶ ἔφαγον καὶ ἐγορτάσθησαν πάντες καὶ ήρθη τὸ περισσεύσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

¶ ΚΑΙ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας, ¶ Ματι. συνήσαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων, Μες. τίὶ. 27. 19 "Τίνα με λέγουσιν οἱ δχλοι είναι;" 'Οἱ δὲ ἀποκριθέντες είπον, ' Μαιι. " Ίωάννην τὸν βαπτιστήν ἄλλοι δὲ Ἡλίαν. ἄλλοι δὲ, ὅτι προ- Μετ. τί. 14. 20 φήτης τις των άρχαίων άνέστη." ΕΊπε δὲ αὐτοῖς, "Τμεῖς δὲ • Joh. ٧. 69.

τίνα με λέγετε είναι;" 'Αποκριθείς δε ο Πέτρος είπε, "Τον

21 Χριστον του Θεου." 'Ο δε επιτιμήσας αυτοις, παρήγιγειλε 22 μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο, 'εἰπὼν, ""Οτι δεῖ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ' ΧΥΙΙΙ. 31; πολλά παθείν, καὶ ἀποδοκιμασθήναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων Matt.xvi.21; καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθηναι, καὶ τῆ τρίτη Ματ. τίὶ. 32; ημέρα έγερθηναι."

"Ελεγε δὲ πρὸς πάντας, "Εί τις θέλει όπίσω μου ελθεῖν, " xiv. 27; ἀπαρνησάσθω ξαυτον, καὶ ἀράτω τον σταυρον αὐτοῦ καθ' ήμε- «t xti. 24; 24 ραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. *δς γὰρ ᾶν θέλη τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Mar. viii. \$4. σωσαι, ἀπολέσει αὐτήν δς δ' αν ἀπολέση τὴν ψυχὴν αὐτοῦ Μακ. x. 39; 25 ένεκεν έμοῦ, οὖτος σώσει αὐτήν. τί γὰρ ἀφελεῖται ἄνθρωπος, «t xvi. 25; Mar. viii. 35; κερδήσας του κόσμου όλου, έαυτου δε άπολέσας ή ζημιωθείς; Joh. xii. 25. 26 τος γαρ αν επαισχυνθή με και τους έμους λόγους, τοῦτον ὁ υίος γ xii. 9; Matt. x. 33;

τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθη ἐν τῆ δόξη αὐτοῦ Mar. viii. 36; 2 Tim. ii. 12; 27 καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. * Λέγω δὲ ὑμῶν ἀλη- 1 Joh. ii. 23. θῶς, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἐστηκότων, οἱ οὐ μὴ γεύσονται θανάτου, xvi. 28; έως αν ίδωσι την βασιλείαν του Θεού."

* Έγενετο δε μετά τους λόγους τούτους ώσει ήμεραι όκτω, Mar. iz. 2.

xxiv. 7, 8, they were spoken in the presence of other persons beside the disciples. See xviii.

* Matt.xvii.1;

farms. For καταλύσωσι see note at κατάλυμα 13. of 82 elwor. This was Andrew. See John vi. 8.

12. dypoùs seems to answer to our word

14. πεντακισχίλιοι, beside women and children. Matt. xiv. 21.

21. ἐπιτιμήσας. This perhaps alludes to the rebuke given to Peter, which is mentioned by Matt. xvi. 22, 23, and which makes this passage of S. Luke more intelligible.

22. If these were the words alluded to in

23. warras, the multitude as well as his disciples. Mark viii. 34.

27. ἀληθῶs might perhaps be coupled with elσί τινες. Our Saviour means to say, But though the time which I have just mentioned is far distant, when Christ's heavenly kingdom will begin, I tell you that his earthly kingdom will begin very soon.
28. See note at Matt. xvii. 1, and for the

καὶ παραλαβών τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη είς τὸ όρος προσεύξασθαι. καὶ ἐγένετο ἐν τῶ προσεύνεσθαι 29 αὐτὸν τὸ είδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον, καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς έξαστράπτων. Καὶ ίδοὺ, ἄνδρες δύο συνελάλουν 30 αὐτῶ, οἴτινες ἦσαν Μωσῆς καὶ Ἡλίας οἱ ὀΦθέντες ἐν δόξη 31 έλεγον την έξοδον αὐτοῦ, ην έλελλε πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. ο δε Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῶ ἡσαν βεβαρημένοι ὅπνω. διαγρη- 32 γορήσαντες δε είδον την δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστώτας αὐτφ. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' 38 αὐτοῦ, εἶπεν ὁ Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν, "Ἐπιστάτα, καλόν έστιν ήμας ώδε είναι καὶ ποιήσωμεν σκηνάς τρείς, μίαν σοὶ, καὶ Μωσεῖ μίαν, καὶ μίαν Ἡλίᾳ." μὴ εἰδώς δ λέγει. ταῦτα δὲ 34 αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν αὐτούς ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν εἰς τὴν νεφέλην. καὶ φωνή 85 εγένετο εκ της νεφέλης, λέγουσα, "Οὐτός έστιν ο υίός μου ο άγαπητὸς, αὐτοῦ ἀκούετε." Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνὴν, 86 ευρέθη ο Ίησους μόνος, και αυτοί εσύνησαν, και ουδενί άπην-2 Pet. i. 17; γειλαν έν έκείναις ταις ήμέραις οὐδὲν ὧν έωράκασιν.

et ix. 7; Esc. zlii. 1; Col. i. 13 Dent. xviii. 19; Act. iii. 4 Mass zvii. 14; Mar. iz. 14.

• iii. 22 ;

Matt. iii. 17:

et zvii. 5; Mar. i. 11;

b Dan

viii. 18;

et x. 9.

d'Εγένετο δὲ ἐν τῆ ἐξῆς ἡμέρα, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ 87 δρους, συνήντησεν αὐτῷ ὅχλος πολύς. Καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ἀπὸ 88 τοῦ δχλου ἀνεβόησε, λέγων, "Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψον ἐπὶ τὸν υίόν μου, ὅτι μονογενής ἐστί μοι καὶ ἰδοὺ, 89 πνευμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ έξαίφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν, καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου, ἵνα ἐκβάλλωσιν αὐτὸ, 40 καὶ οὐκ ήδυνήθησαν." 'Αποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς είπεν, " 'Ω 41 γενεά ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσάγαγε ὧδε τὸν υίόν σου." Έτι δὲ 42 προσεργομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν ἐπετίμησε δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτω, καὶ iάσατο τὸν παίδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. έξ- 43 επλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῆ μεγαλειότητι τοῦ Θεοῦ. Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἶς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, εἶπε πρὸς τούς μαθητάς αὐτοῦ, "Θέσθε ύμεῖς εἰς τὰ ὧτα ύμῶν τοὺς 44

• xviii. 32 : Matt. xvi.21: λόγους τούτους ό γὰρ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι

Ματ. ίχ. 82. παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό καὶ ἐφοε xxii. 24 ; βοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου. εΕἰσῆλθε 46 Ματ. xxiii.1 ; δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς ἃν εἴη μείζων αὐτῶν. ὁ δὲ

construction of \(\eta\mu \) see note at Matt. xv. 32. Kal before παραλαβών is perhaps an interpolation.

31. την ξεοδον αὐτοῦ, his death, as in 2 Pet. i. 15.

44. Géobe bueis. There is an emphasis in busis. Ye hear all the people expressing astonishment at my miracles: but they little think what I now announce to you, that he who has worked these miracles is to be delivered up &c.

45. Iva μή. See note at Matt. i. 22.

46. διαλογισμός here may mean merely a thought, and not a conversation: but see Mark ix. 34, where it appears that Jesus noticed this

' Ιησούς ίδων τον διαλογισμον τής καρδίας αὐτών, ἐπιλαβομενος 48 παιδίου, ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἐαυτῷ, λκαὶ είπεν αὐτοῖς, ""Ος ἐὰν λ ΜΑΝ. δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται καὶ Μετ. iz. \$7; δς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. ¹ὁ γὰρ μικρό- Joh. xiii. 20. τερος εν πασιν υμιν υπάρχων, ούτος έσται μέγας." Matt. zxiii. 49 κ' Αποκριθείς δε δ' Ιωάννης είπεν, " Επιστάτα, είδομέν τινα 11. έπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα τὰ δαιμόνια καὶ ἐκωλύσαμεν ^{k Mar. ix.88}. 50 αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.'' Καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ 1 xi. 23; 'Ιησούς, "Μη κωλύετε δς γαρ οὐκ ἔστι καθ' ήμων, ὑπὲρ ήμων Μες ix. 40. έστιν." ΈΓΕΝΕΤΟ δε εν τώ συμπληρούσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξε τοῦ 52 πορεύεσθαι είς 'Ιερουσαλήμ. και ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· m καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμα- » Joh. iv. 58 ρειτῶν, ὥστε ἐτοιμάσαι αὐτῷ. καὶ οἰκ ἐδέξαντο αὐτὸν, ὅτι τὸ ^{4,9} . 54 πρόσωπον αὐτοῦ ἢν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. n ἰδόντες δὲ • 2 Reg. i. οί μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπον, "Κύριε, θέλεις 10, 12. είπωμεν πύρ καταβήναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτοὺς. 55 ώς καὶ Ἡλίας ἐποίησε;" Στραφείς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ 56 είπεν, "Οὐκ οἴδατε οἴου πνεύματός ἐστε ὑμεῖς; οἱ γὰρ υίὸς ο Joh. iii. 17; τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἡλθε ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ et xii. 47. σωσαι." Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἐτέραν κώμην. ^p Έγένετο δὲ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῆ ὁδῷ, εἰπέ τις πρὸς p Matt. viii. 58 αὐτὸν, "'Ακολουθήσω σοι ὅπου ᾶν ἀπέρχη, κύριε." Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσι, καὶ τὰ πετεινά τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις ὁ δὲ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει 59 ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνη." Εἶπε δὲ πρὸς ἔτερον, "'Ακολούθει 9 Μαι. τίι. μοι." 'Ο δὲ είπε, "Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον 60 θάψαι τὸν πατέρα μου." Εἶπε δὲ αὐτῶ ὁ Ἰησοῦς, ""Λφες τους νεκρούς θάψαι τους έαυτων νεκρούς συ δε άπελθων διάγ-61 γελλε τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Είπε δὲ καὶ ἔτερος, "'Ακο- * 1 Reg. xix. λουθήσω σοι, κύριε πρώτον δε επίτρεψόν μοι αποτάξασθαι 62 τοις είς τὸν ολκόν μου." Είπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς.

είς τὰ ὀπίσω, εὕθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ."

10 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἐτέρους ἐβδομήκοντα,

" Οὐδεὶς ἐπιβαλών τὴν χειρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον, καὶ βλέπων

dispute, not at the time, but afterwards in the house.

48. τοῦτο τὸ παίδιον. Matthew writes τοιοῦτον. xviii. 5.

51. το πρόσωπον αυτοῦ ἐστήριξε, Firmiter animo destinavit. Valcken. ad l. The phrase is used by the LXX in Jerem. xxi. 10; Ezech. vi. 2; xiv. 8. See also 2 Kings xii. 17; Jerem. xlii. 15.

Ibid. els 'Ιερουσαλήμ. This can hardly be his last journey to Jerusalem at the passover. It may have been to the feast of tabernacles, as

in John vii. 2, 10, or to the feast of the dedication, x. 22, 23. See Luke x. 38—42.

55. Οὐκ οἴδατε κ. τ. λ.; Some read this without an interrogation. Ye are not aware whence this hasty disposition and desire of revenge in you proceeds. Clarke. With the interrogation it means, Do ye not know of what disposition ye ought to be? The whole passage κal εἶνεν—
ἀλλὰ σῶσαι is omitted in the best MSS.

57. τις. One of the Scribes. Matt. viii. 19. CHAP. X. 1. This was after the sending of the twelve, mentioned by Matt. x. 5. Eus.

καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν • Matrix 37: πόλιν καὶ τόπον οὖ ἔμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι. • Ελεγεν οὖν 2 Joh. iv. 35; πρὸς αὐτοὺς, "Ο μὲν θερισμὸς πολὺς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγου δεήθητε οθυ τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλλη ἐργάτας « Matt. z. 16. είς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. ^t Τπάγετε ἰδού, εγώ ἀποστέλλω 8 ύμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσφ λύκων. τμὴ βαστάζετε βαλάντιον, μὴ 4 οι χχίι. 35; Ματι. χ. 9, 10; πήραν, μηδε ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. Mar. vl. 8; ΣΕίς ην δ' αν οἰκίαν εἰσέρχησθε, πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ 5 * Matt.x.12; οίκω τούτω, καὶ ἐὰν μὲν ἢ ἐκεῖ ὁ υίὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται 6 τ Lev.xix.13; ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. ϶ ἐν τ Dent. xxiv. 14; et xxv.4; αὐτἢ δὲ τἢ οἰκία μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν Matt. x. 10; ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστι. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οικίας είς οικίαν. και είς ην δ' αν πόλιν είσερχησθε, και δέχων- 8 et seqq.; 1 Tim. v. 18. 1 1 11 7.18. ται ύμας, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, *καὶ θεραπεύετε τοὺς 9 έν αὐτη ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, "Ηγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιet iv. 17. a iz. 5: λεία τοῦ Θεοῦ. *εἰς ἡν δ' ἀν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ μὴ δέχωνται 10 Matt. x. 14; Μετ. τι. 11; ύμας, εξελθόντες είς τας πλατείας αὐτης, είπατε, Καὶ τὸν κονι- 11 Act. ziii. 51 ορτον τον κολληθέντα ήμιν έκ της πόλεως υμών απομασσόμεθα et xviii. 6. ύμιν πλην τουτο γινώσκετε, ότι ηγγικεν έφ' ύμας ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ. λέγω δὲ ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῆ ἡμέρα ἐκείνη ἀνεκ- 12 τότερον έσται, ή τη πόλει έκείνη οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί 18 b Matt. zi. 21, &c. σοι, Βηθσαϊδά ότι εί εν Τύρφ και Σιδώνι εγένοντο αί δυνάμεις αί γενόμεναι εν ύμιν, πάλαι αν εν σάκκω και σποδώ καθήμεναι μετενόησαν. πλην Τύρφ καὶ Σιδώνι ανεκτότερον έσται έν τη 14 κρίσει, ή ύμιν. καὶ σὺ, Καπερναούμ, ή ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψω- 15 « Matt.x.40; θείσα, εως ἄδου καταβιβασθήση. ° Ο ἀκούων ὑμῶν, ἐμοῦ 16 Mar. iz. 37; Joh. ziii. 20; ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς, ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ 1 Thess.iv.8. τὸν ἀποστείλαντά με."

Υπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, 17 d Apoc. xii. 8, 9 ; " Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου." «Mar.xvi.18; 4 Είπε δὲ αὐτοῖς, " Έθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ 18 f Exod. ουρανού πεσόντα. είδου, δίδωμι υμίν την έξουσίαν του πατείν 19 xxxii. 32: Esa. iv. 3: επάνω ὄφεων καλ σκορπίων, καλ επλ πάσαν την δύναμιν τοῦ Phil. iv. 3; έχθροῦ καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήση. πλην ἐν τοῦτφ μη 20 Αρος. καὶ ι γαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα ὑμιν ὑποτάσσεται γαίρετε δὲ μᾶλλον g Matt. xi. 25; ότι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς οὐρανοῖς." Ε'Εν αὐτῆ τῆ 21 Esa. zxix.14; ώρα ήγαλλιάσατο τῷ πνεύματι ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, " Ἐξομο-1 Cor. i. 19, 26; λογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπet ii. 6, 7.

H. E. i. 10. He says that there was no account of the names of these seventy, (ib. 12.) Other writers have mentioned several, but they seem only to have taken the names which occur in the New Testament: e. g. the seven deacons, Mark, Luke, Matthias, Barnabas, Sosthenes, Barsabas, &c. &c. Lists may be seen in Fabricius, Lux Evangelii, Townsend's Harmony.

4. μηδένα κατά την δδον άσνασησθε. Do not

stop to use the common and tedious forms of salutation. See 2 Kings iv. 29. Hackspanius.
6. υίδε εἰρήνης. See note at 2 Thess. ii. 3.
Many MSS. omit the article before υίδε.

7. μη μεταβαίνετε, i. e. in the same town.
17. A considerable time must have elapsed between ver. 16. and 17.

20. μᾶλλον appears to be an interpolation.

Kep. 10.7

έκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις ναὶ, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν 22 σου." Καὶ στραφείς πρὸς τοὺς μαθητάς είπε, " Η Πάντα παρ- 1 Pool. +Η.6; εδόθη μοι ύπο τοῦ πατρός μου καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς έστιν ὁ Matt. xi. 27: έὰν βούληται ὁ υίὸς ἀποκαλύψαι." ¹Και στραφεις προς τους 1 Cor. xv. 27; μαθητὰς κατ' ἰδίαν εἶπε, "Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες Βρλ.ί.21,22; Phil. ii. 9; Phil. ii. 9; Thi ii. 19; 28 εαν βούληται ο υίος αποκαλύψαι." Και στραφείς προς τους ετ πτί. 2; 24 α βλέπετε. λέγω γὰρ ὑμιν, ὅτι πολλοὶ προφήται καὶ βασιλεῖς Τολ. Ι. 18: ήθελησαν ίδειν α ύμεις βλέπετε, και ούκ είδον και ακούσαι α et vi. 46; ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν." καὶ ίδου, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, καὶ λέγων, 1 Pet. i. 10. 26 " Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωήν αιώνιον κληρονομήσω;" 'Ο δε Matt. είπε πρὸς αὐτὸν, " Ἐν τῷ νόμφ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώ- Μω. ΧΙΙ 28. 27 σκεις;" 1'Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, "'Αγαπήσεις Κύριον τον 1 Deut. vi. 5; Θεόν σου, έξ όλης της καρδίας σου, καὶ έξ όλης της ψυχης σου, et xxx. 6; Let. xix. 18 καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ Βοm. xtii. 9; 28 τον πλησίον σου ώς σεαυτόν." Είπε δε αὐτῷ, "' 'Ορθῶς Jac. !! 8. 29 ἀπεκρίθης τοῦτο ποίει, καὶ ζήση." Ο δὲ θέλων δικαιοῦν ἐαυ- "Ley.xviii.5; τον, είπε προς τον Ίησοῦν, "Καὶ τίς έστί μου πλησίον;" 11, 18. 80 Τπολαβών δε δ Ίησους είπεν, "Ανθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχὼ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οί καὶ έκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγάς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες 81 ήμιθανή τυγχάνοντα. κατά συγκυρίαν δε ίερεύς τις κατέβαινεν 82 ἐν τῆ ὁδῷ ἐκεῖνη, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαρῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, γενόμενος κατά τὸν τόπον, έλθων καὶ ιδων άντιπαρηλ-88 θεν. Σαμαρείτης δέ τις όδεύων ήλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν 84 αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη· καὶ προσελθών κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτήνος, ήγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλών δύο δηνάρια ἔδωκε τῷ πανδοχεί, και είπεν αὐτώ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ και ὅ τι αν προσδαπανήσης, έγω εν τω επανέρχεσθαί με άποδώσω σοι. 86 Tl_S οὖν τούτων τῶν τριῶν δοκεῖ σοι πλησίον γεγονέναι τοῦ 87 έμπεσόντος είς τοὺς ληστάς;" 'Ο δὲ εἶπεν, "'Ο ποιήσας τὸ έλεος μετ' αὐτοῦ." Είπεν οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὁμοίως."

" ΈΓΕΝΕΤΟ δε εν τώ πορεύεσθαι αὐτούς, και αὐτος εἰσηλ- et xii. 2, 2.

26. πως αναγινώσκεις; Our Saviour alluded to the Schema, which was read every morning and evening, and which contained this precept.

Vitringa, De Vet. Synag. p. 1060.
29. θέλων δικαιοῦν. He wished to prove himself righteous by shewing that he had always it έρημον και πετρώδες. vol. ii. p. 299.

acted in this way to persons of his own country.

30. Jerom says, that the road between Jerusalem and Jericho was so infested with robbers, as to be called the bloody way. Josephus calls

^{37.} By this answer the lawyer was made to confess that a Samaritan was the neighbour of a Jew. "Look not upon those only to be your neighbours who dwell near you, or are of the same nation, religion, or sect: but think every one such, who stands in any need of your relief or assistance, however otherwise he may be a stranger to you." Clarke.

θεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἰκον αὐτῆς. καὶ τῆδε ἢν ἀδελφὴ καλουμένη 39 Μαρία, ἢ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακο- 40 νίαν ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε, "Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῆ ἵνα μοι συναντιλάβηται." ᾿Αποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῆ ὁ Ιησοῦς, "Μάρθα, 41 Μάρθα, μεριμνᾶς καὶ τυρβάζη περὶ πολλά· ἑνὸς δὲ ἐστι χρεία. 42 Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἤτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς."

ΚΑΙ εγένετο εν τῷ είναι αὐτὸν εν τόπφ τινί προσευγόμενον, 11 ώς ἐπαύσατο, εἶπέ τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν, "Κύριε, δίδαξον ήμας προσεύχεσθαι, καθώς καὶ Ἰωάννης εδίδαξε τοὺς • Matt. vi. 9. μαθητάς αὐτοῦ." • Είπε δὲ αὐτοῖς, ""Οταν προσεύχησθε, 2 λέγετε, Πάτερ ήμων ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου έλθέτω ή βασιλεία σου γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ώς έν οὐρανώ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου 8 ήμιν τὸ καθ' ήμέραν καὶ ἄφες ήμιν τὰς άμαρτίας ήμων, καὶ 4 γλο αὐτοὶ ἀφίεμεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν καὶ μὴ εἰσενέγκης P xviii. 1, &c. ήμας είς πειρασμον, άλλα ρύσαι ήμας από τού πονηρού." P Kal 5 είπε πρός αὐτούς, "Τίς έξ ύμων έξει φίλον, και πορεύσεται προς αὐτον μεσονυκτίου, καὶ είπη αὐτώ, Φίλε, χρησόν μοι τρείς άρτους, ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρός με, καὶ οὐκ 6 έχω δ παραθήσω αὐτῷ κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπη, Μή τ μοι κόπους πάρεχε ήδη ή θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' έμοῦ είς τὴν κοίτην είσιν οὐ δύναμαι ἀναστάς δοῦναί σοι. Λέγω ύμιν, εί και οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ είναι αὐτοῦ 8 φιλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ, ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων 9 Matt.vii.7; γρήζει. 9 καγώ ύμιν λέγω, Αιτείτε, και δοθήσεται ύμιν ζητείτε, 9 et xxi. 22; Ματ. xi. 24; καὶ εὐρήσετε κρούετε, καὶ ἀνουγήσεται ὑμῖν. πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν 10 Job. xiv. 18; λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὐρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. et xvi. 23,24; ττίνα δε ύμων τον πατέρα αἰτήσει ο υίος άρτον, μη λίθον έπι- 11 Jac. 1. 5, 6; 1 Joh. III. 22. δώσει αὐτῷ ; εἰ καὶ ἰχθὺν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ ; r Matt. vii. 9. ἡ καὶ ἐὰν αἰτήση ἀὸν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον; εἰ οὖν 12 ύμεις πονηροί υπάρχοντες οίδατε αγαθά δόματα διδόναι τοις 13 τέκνοις ύμων, πόσω μαλλον ό πατήρ ό έξ ούρανοῦ δώσει πνεθμα • Matt.ix.32; άγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν ;"

et xii. 22. *Καὶ ἡν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἡν κωφόν ἐγένετο δὲ, 14

38, 39. Martha and Mary were sisters of Lazarus. John xi. 2. The village would scem to be Bethany: (John xi. 1, 18; xii. 1:) and if so, Jesus must have been going to Jerusalem for some festival: perhaps the feast of tabernacles, mentioned in John vii. 10; or according to Newcome, the feast of the dedication, x. 22; but Greswell supposes that this village was in Galilee. vol. ii. Diss. 17.

42. The different conduct of Martha and Mary is also shewn in John xi. 20; xii. 2, 3.

CHAP. XI. 2. Origen says that the prayer reported by Matt. vi. 9. is not the same with this, though there are similar clauses in both. The time and place appear to have been different. vol. i. p. 226.

ferent. vol. i. p. 226.

14. κωφόν. Blind as well as dumb. Matt. xii. 22.

Ked. 11.]

```
΄ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἰ
15 δγλοι. τινές δὲ έξ αὐτῶν εἶπον, " Ἐν Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν : Matt.ix.84;
16 δαιμονίων εκβάλλει τὰ δαιμόνια." "Ετεροι δε πειράζοντες Mar. iii. 21;
17 σημείον παρ' αὐτοῦ ἐζήτουν ἐξ οὐρανοῦ. Δὐτὸς δὲ είδὼς αὐ- "Matt. 88:
  τουν τα διανοήματα, είπεν αὐτοῖς, "Πάσα βασιλεία εφ' έαυτην ** ** 1.
18 διαμερισθείσα έρημούται καὶ οίκος έπὶ οίκον, πίπτει. εἰ δὲ καὶ xii. 25:
  ά Σατανάς εφ' εαυτόν διεμερίσθη, πώς σταθήσεται ή βασιλεία Ματ. 111. 14.
  αὐτοῦ; ὅτι λέγετε, ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.
19 εί δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υίοὶ ὑμῶν ἐν
20 τίνι ἐκβάλλουσι; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. εἰ δὲ
  έν δακτύλφ Θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς
21 ή βασιλεία του Θεού. Τόταν ο ίσχυρος καθωπλισμένος φυ- 7 Μαιι. 11.
  λάσση την έαυτου αὐλην, εν είρηνη εστι τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ 29
22 έπαν δε δ ισχυρότερος αυτού έπελθων νικήση αυτον, την παν-
  οπλίαν αὐτοῦ αἴρει, ἐφ' ἡ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκύλα αὐτοῦ διαδί-
23 δωσιν. το μη ων μετ' έμου, κατ' έμου έστι και ο μη συνάγων : Μεπ. πί.
24 μετ' έμοῦ, σκορπίζει. "Όταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα έξελθη « Mast. xii.
  ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνά- 43.
  παυσιν καὶ μὴ ευρίσκου, λέγει, Υποστρέψω είς του οἰκόν μου
25 οθεν εξήλθον καὶ ελθὸν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμη-
26 μένου. Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει έπτὰ έτερα πνεύ- 5 Joh. v. 14;
  ματα πονηρότερα έαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ καὶ Η θb. τί. 4;
  γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώ- et x. 26.
  των,"
    'Εγένετο δε εν τώ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, επάρασά τις γυνή φω-
  νην έκ τοῦ δχλου, εἶπεν αὐτῷ, "Μακαρία ή κοιλία ή βαστάσασά
28 σε, καὶ μαστοὶ οῦς ἐθήλασας." εΑὐτὸς δὲ εἶπε, "Μενοῦνγε · Matt.
  μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ φυλάσσοντες Rom. ii. 13;
29 αὐτόν." <sup>d</sup>Τῶν δὲ ὅχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν, "'Η Jac. i. 22.
  γενεά αύτη πονηρά έστι σημείον επιζητεί, και σημείον οὐ δο- xii. 39
80 θήσεται αὐτῆ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. καθώς
  γάρ εγένετο Ίωνας σημείον τοίς Νινευίταις, ούτως έσται καὶ ό
31 υίδη τοῦ ἀνθρώπου τῆ γενεῖ ταύτη. *βασίλισσα νότου ἐγερθή- • 1 Beg. x.1;
  σεται εν τἢ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ Ματι. κῶι 42.
  κατακρινεί αὐτούς. ὅτι ἢλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι
  την σοφίαν Σολομώντος, καὶ ἰδού, πλείον Σολομώντος ώδε.
32 ανδρες Νινευτ αναστήσονται εν τη κρίσει μετά της γενεάς ι Jon. iii. 5.
  ταύτης, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν δτι μετενόησαν είς τὸ κή-
  ρυγμα 'Ιωνά, καὶ ἰδού, πλείον 'Ιωνά ὧδε.
```

15. The best MSS. read τῷ ἄρχοντι. 16. Exepot. Some of the Scribes and Pharisees. Matt. xii. 38. 17. olkos ἐπὶ olkov, sc. διαμερισθείς. Theophylact. Grotius.

20. δακτύλω Θεού. In Matt. xii. 28. it is

πνεύματι Θεοῦ.

Ibid. έφθασεν έφ' δμας. Has come upon you before you expected it. Valcken. ad 1. 32. μετενόησαν είς το κήρυγμα. They were brought by repentance to the doctrine which was preached by Jonas.

ε τιι. 16; "ε Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας, εἰς κρυπτὸν τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν 83 Matt. τ. 15; μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος Ματ. ν. 21. μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος δταν 34 οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἀπλοῦς ἢ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν ἐπὰν δὲ πονηρὸς ἢ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. σκόπει 35 οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον 36 φωτεινὸν, μὴ ἔχον τὶ μέρος σκοτεινὸν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῆ ἀστραπῆ φωτίζη σε."

όταν ὁ λύχνος τη ἀστραπή φωτίζη σε." Έν δὲ τῶ λαλῆσαι, ἡρώτα αὐτὸν Φαρισαίός τις, ὅπως ἀρι- 87 1 Mar. vii. \$. στήση παρ' αὐτῷς εἰσελθών δε ἀνέπεσεν. 16 δε Φαρισαίος ἰδών 38 k Matt. έθαύμασεν ότι οὐ πρώτον έβαπτίσθη πρό τοῦ ἀρίστου. εἶπε δὲ 89 xxiii. 25; ό κύριος πρός αὐτὸν, "Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ Tit. i. 15. ποτηρίου και τοῦ πίνακος καθαρίζετε τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει άρπανής καὶ πονηρίας, ἄφρονες, οὐν ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν, καὶ 40 τὸ ἔσωθεν ἐποίησε: 1πλην τὰ ἐνόντα δότε έλεημοσύνην καὶ 41 l xii. 33; Bea. lyiii. 7 ; ίδοὺ, πάντα καθαρὰ ὑμῶν ἐστιν. "ἀλλ' οὐαὶ ὑμῶν τοῦς Φαρι- 42 m Matt. σαίοις, ότι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν ix. 18; et xii. 7; λάγανον, καὶ παρέργεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ. ει ΧΧΙΙΙ. 20; 18am.xv.92; ταῦτα ἔδει ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφιέναι. Γοὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρι- 43 Ose. vi. 6; Mich. vi. 8. σαίοις, ότι άγαπατε την πρωτοκαθεδρίαν έν ταις συναγωγαίς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. οοὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς 44 Μετ. χίι. 38. καὶ Φαρισαίοι, ὑποκριταὶ, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, • Matt. xxiii. καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν." 'Απο- 45 27. κριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, "Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις." Ρ'Ο δὲ εἶπε, "Καὶ ὑμῖν τοῖς νομι- 46 P Matt. xxiii. 4; κοίς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, Ees. x. 1. καὶ αὐτοὶ ένὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. ¶ Matt. xxiii. qoùal ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ 47 πατέρες ύμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. ἄρα μαρτυρεῖτε καὶ συνευ- 48 δοκείτε τοις έργοις των πατέρων ύμων ότι αὐτοί μέν άπr x. 3; Matt. x. 16; έκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα. Τδιὰ 49 et xxiii. 84; Job. xvi. 2; τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ εἶπεν, ᾿Αποστελῶ εἰς αὐτοὺς προ-Act. vii. φήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσι καὶ ἐκδιώξ-51, 52; • Matt. xxiii. χυνόμενον άπὸ καταβολής κόσμου, ἀπὸ τής γενεάς ταύτης,

38. ἐβαπτίσθη. This word cannot here be applied to immersion of the whole body: and this perhaps is the only place in the New Testament where it signifies a sprinkling or partial washing.

40. Elsner would read this without an interrogation: He that hath cleansed the outside, hath not also cleansed the inside: but the usual interpretation is better, Did not God, who made the outside, make the inside also? and therefore you ought to attend to the latter as well as to the former.

41. τὰ ἐνόντα mean, the things which are in

the cup and platter, i. e. meat and drink. Instead of attending to the outside, they were to give real and substantial alms. Raphel. Wolfius.

42. παρέρχεσθε. Palairet takes this to mean, ye pass over in silence, do not enforce.

44. \$\delta\eta_1\alpha. If we compare Matt. xxiii. 27. this word seems to allude to a tomb being disguised by outward ornament, so that a man might inadvertently approach it, not knowing it to be a tomb.

49. See note at Matt. xxiii. 84.

Ked. 11, 12.]

53. δεινώς ενέχειν. L. de Dieu explains this to mean, undequaque imminere ipsi et incumbere, sicut qui de corpore alicujus pendet nec inde avelli potest, ut malum ipsi creet.

Ibid. ἀποστοματίζειν, to harass him with ques-

tions. Beza, Grotius, Boisius.

8. are &r is translated quoniam by L. de Dieu, who considers this verse as containing

the reason of what is said in the preceding. See i. 20; xix. 44; Acts xii. 23. where it also signifies because.

6. docapler, a diminutive from the Latin word as.

8. δμολογήση ἐν ἐμοὶ is said to be an Hebraism.

δε είπεν αὐτῷ, "Ανθρωπε, τίς με κατέστησε δικαστήν ή 15 μεριστήν εφ' ύμας;" Είπε δε προς αὐτούς, "Όρατε καὶ φυ- 1 Τιπ. νι.7.

λάσσεσθε ἀπὸ τῆς πλεονεξίας ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ή ζωή αὐτοῦ ἐστιν ἐκ τῶν ὑπαργόντων αὐτοῦ." Εἰπε δὲ παρα- 16 βολήν πρός αὐτούς, λέγων, "Ανθρώπου τινός πλουσίου εὐφόοπσεν ή γώρα καὶ διελογίζετο εν εαυτώ, λέγων, Τί ποιήσω, 17 ότι οὐκ ἔγω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; καὶ εἶπε. Τοῦτο 18 ποιήσω καθελώ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω έκει πάντα τὰ γεννήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου. « Ecol. xi. 9; εκαλ έρω τη ψυχή μου, Ψυχή, έχεις πολλά άγαθά κείμενα είς 19 Sirach.xi.19; τη πολλά ἀναπαίου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. h εἰπε δὲ αὐτῷ ὁ 20 Jac. v. 5. Α Job xx. 22; Θεος, "Αφρων, ταύτη τῆ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ et xxvii. 8; σοῦ à δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; οὕτως ὁ θησαυρίζων ἐαυτώ, 21 καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν." Jer. xvil. 11. Είπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, "Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, 22 i Matt.vi.25; 1 Pet. v. 7; μη μεριμνατε τη ψυχή ύμων, τί φάγητε μηδὲ τῷ σώματι, τί 1 Τιπ. τί. 8; ενδύσησθε. ή ψυχή πλείόν έστι της τροφής, καὶ τὸ σῶμα τοῦ 23 ένδύματος. Κατανοήσατε τους κόρακας, δτι ου σπείρουσιν, 24 οὐδὲ θερίζουσιν οίς οὐκ ἔστι ταμείον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ Θεὸς Psal.exivii.9. τρέφει αὐτούς πόσω μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν:

1 Μακ. τί.27. 1τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν 25 αὐτοῦ πῆχυν ἔνα ; εἰ οὖν οὕτε ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν 26 λοιπών μεριμνάτε; Κατανοήσατε τὰ κρίνα, πώς αὐξάνει οὐ 27 κοπιά, οὐδὲ νήθει λέγω δὲ ὑμίν, οὐδὲ Σολομών ἐν πάση τῆ δόξη αὐτοῦ περιεβάλετο ώς εν τούτων. εἰ δὲ τὸν χόρτον εν τῷ 28 άγρω σήμερον όντα, καὶ αύριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ Θεὸς ούτως αμφιέννυσι, πόσφ μαλλον ύμας, όλιγόπιστοι; Καλ ύμεις 29 μή ζητείτε τι φάγητε, ή τι πίητε και μή μετεωρίζεσθε. ταῦτα 30 γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ = 1 Reg. m. 13; Peal. xxxvii. οίδεν ὅτι χρήζετε τούτων. ™πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ 31 Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. "μὴ φοβοῦ, τὸ 82

iii. 13 ; 25. a Matt, zi. 25, 26. o Matt. mix. 21; Act. ii. 45; et iv. 34. P xvi. 9;

et lii. 7;

Phil. iv. 6.

k Job

μικρον ποίμνιον ότι εὐδόκησεν ὁ πατήρ ύμων δοῦναι ύμιν τήν βασιλείαν. ° Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν, καὶ δότε ἐλεη- 83 μοσύνην. Ρποιήσατε έαυτοῖς βαλάντια μὴ παλαιούμενα, θησαυρον ανέκλειπτον, έν τοις ουρανοις, όπου κλέπτης ουκ έγγιζει, πετ. τι. 20; οὐδὲ σὴς διαφθείρει. ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ 34

15. Most MSS. read πάσης τῆς πλεονεξίας. Ibid. St. our k. t. d. for not even when a man has abundance does his life consist in his possessions.

16-20. Compare Philo Judæus, vol. i. p. 132. 21. els Bedr, to the glory of God, or, in a manner agreeable to God. So Lucian, els rò κοινον πλουτείν. Epist. Saturnal. p. 830. Elsner. 22, 23. The conclusion of this argument is omitted, which is, If God has given you life, which is more than food, and the body, which

is more than raiment, why should you be so anxious about food and raiment? as if God would not give you the lesser, when he has given you the greater.

29. μη μετεωρίζεσθε. The best commentators understand this de fluctuatione animi inter spem metumque dubii et suspensi. The metaphor is taken from ships at sea; Elsner, Palairet, Alberti; or, according to L. de Dieu, from meteors in the air. Raphel thinks that the term implies an anxiety about useless

32. την βασιλείαν. This refers to what was said in ver. 31, ζητεῖτε τὴν β. τοῦ Θεοῦ. I told you to seek the kingdom of God: and I now say, that God intends to give you this kingdom. Do not therefore value your worldly possessions, but prepare for the world to come.

85 ή καρδία ύμων έσται. 9 Εστωσαν ύμων αι όσφύες περιεζωσ- 9 Ερλ. vi.14; 36 μέναι, και οι λύγνοι καιόμενοι και ύμεις ομοιοι ανθρώποις προσδεγομένοις του κύριου έαυτων, πότε αναλύσει έκ των γάμων, ίνα, ελθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτώ. 87 μακάριοι οί δούλοι ἐκείνοι, οθς ἐλθών ὁ κύριος εύρήσει γρηγορούντας, αμήν λέγω ύμιν, ότι περιζώσεται καὶ ανακλινεί 88 αὐτοὺς, καὶ παρελθών διακονήσει αὐτοῖς. καὶ ἐὰν ἔλθη ἐν τῆ Ματι ΧΧΙΝ. δευτέρα φυλακή, καὶ ἐν τή τρίτη φυλακή ἔλθη, καὶ ευρη ουτω, 89 μακάριοί είσιν οι δούλοι έκεινοι. * τούτο δε γινώσκετε, ότι, εί ήδει . Matt. ο οἰκοδεσπότης ποία ώρα ο κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν αν, 1 These, v. 2: 40 καὶ οὐκ ἀν ἀφῆκε διορυγήναι τὸν οἰκον αὐτοῦ. ^tκαὶ ὑμεῖς οὖν Αρος. iii, 8; γίνεσθε ετοιμοι ότι ή ώρα οὐ δοκείτε, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ερ- et xvi. 15. 41 γεται." Είπε δε αὐτῶ ὁ Πέτρος, "Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παρα- Matt. xxiv. 42 βολήν ταύτην λέγεις, ή καὶ πρὸς πάντας;" "Είπε δὲ ὁ κύριος, ***, 18; "Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος, δν καταστήσει Mar. xiii. 38: ό κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σι- " Matt. ο κυριος επι της υτρωπείως αυτού, του οποίου ο κύριος αὐτοῦ «xxiv. 45; 48 τομέτριον ; μακάριος ὁ δοῦλος ἐκείνος, δυ ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ «xxiv. 21; 44 ευρήσει ποιούντα ούτως. άληθως λέγω υμίν, ότι ἐπὶ πᾶσι τοῦς 1 Cor. iv. 2. 45 ύπάργουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. Ἐὰν δὲ είπη ὁ δοῦλος έκεινος εν τη καρδία αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριός μου έργεσθαι καλ άρξηται τύπτειν τούς παίδας και τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ 46 πίνειν καλ μεθύσκεσθαι, * ήξει ο κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν = Matt. xxiv. ήμέρα ή οὐ προσδοκά, καὶ ἐν ώρα ή οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 Υ Έκεινος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἐαυτοῦ, καὶ τ Jac. iv. 17. μή έτοιμάσας, μηδέ ποιήσας πρός τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται 48 πολλάς ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ολίγας. παντί δε ο εδόθη πολύ, πολύ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ 49 καὶ ῷ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. * Πῦρ * Μειι. x. 84. 50 ήλθου βαλείν εἰς τὴν γῆν καὶ τί θέλω; εἰ ήδη ἀνήφθη. * βάπ- *** 22; τισμα δὲ ἔχω βαπτισθήναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἔως οὖ τελεσθή; Ματ. x. 38. 51 b δοκείτε ότι εἰρήνην παρεγενόμην δούναι ἐν τῆ γῆ; οὐχὶ, λέγω Mich. vii. 6.

42. Tis κ. τ. λ. Theophylact understood our Saviour to mean that there would be few such. Ad xviii. 8.

49. καὶ τί θέλω; εἰ ἡδη ἀτήφθη. Origen quotes it, καὶ είθε δὲ ἐκάη. vol. ii. p. 117. So also Rufinus translates Origen, et quam vole ut accendatur! vol. ii. p. 236. 243. 317. Jerom translates Origen, et utinam jam ardeat. vol. iii. p. 963. But in another place Origen gives the common reading, (vol. ii. p. 610,) which may have the same signification; καὶ τί θέλω; εἰ ἡδη ἀτήφθη, et quid volo? utinam jam accenderetur. El may signify utinam in xix. 42; xxii. 42. See Viger. viii. 6. 2. and Raphel. Obs. Herod. ad Luc. xix. 42. Grotius, Palairet. Our Saviour means to say, My religion will at first

give rise to persecution and suffering; and as this must take place, I wish that it had already begun, that it might sooner finish.

50. και πῶς συνέχομαι ἔως οδ τελεσθῆ; This seems to confirm the interpretation proposed in ver. 49. Irenœus quotes it, apparently from memory, και πάνυ ἐπείγομαι εἰς αὐτό. p. 94. Ερίphanius paraphrases the two verses thus, ποτήριον ἔχω πιεῖν, και τί σπεύδω ἔως οδ πίω αὐτό; και βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι και τί θέλω; εἰ ἤδη ἐβαπτίσθην. vol. i. p. 784. He means to say as before, that he wishes the time of his death were come.

51. οὐχὶ—ἀΑλ' ή. I came to cause nothing except division. See 2 Cor. i. 13. He alludes to the effect produced at the first promulgation of the gospel.

ύμιν, άλλ' ή διαμερισμόν. ἔσονται γάρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν 52 οίκω ένλ διαμεμερισμένοι, τρείς έπλ δυσλ, καλ δύο έπλ τρισί. « Matt. x 33. · διαμερισθήσεται πατήρ έφ' υίφ, καὶ υίὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ 53 έπι θυγατρί, και θυγάτηρ έπι μητρί πευθερά έπι την νύμφην

αὐτης, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτης."

d Ελεγε δε καὶ τοις σχλοις, "" Όταν ίδητε τὴν νεφέλην άνα- 54 4 Matt.xvi.2. τέλλουσαν από δυσμών, εύθέως λέγετε, "Ομβρος ἔργεται καὶ γίνεται ούτω. καὶ όταν νότον πνέοντα, λέγετε, "Οτι καύσων 55 έσται καὶ γίνεται. ὑποκριταὶ, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ 56 ουρανού οίδατε δοκιμάζειν τον δέ καιρον τούτον πώς οὐ δοκιμάζετε; Τί δὲ καὶ ἀφ' ἐαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; εώς γὰρ 57 e Prov xxv. 8; Matt. v. 25. ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῆ ὁδῷ δὸς ἐρ- ⁵⁸ γασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ μήποτε κατασύρη σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλλη εἰς φυλακήν. λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθης ἐκείθεν, ἔως οὖ 59 καὶ τὸ ἔσγατον λεπτὸν ἀποδώς."

ΠΑΡΗΣΑΝ δέ τινες εν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῶ 13 περί τῶν Γαλιλαίων, ὧν τὸ αίμα Πιλάτος ἔμιξε μετὰ τῶν θυσιών αὐτών. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, "Δοκεῖτε, ὅτι 2 οί Γαλιλαίοι ούτοι άμαρτωλοί παρά πάντας τούς Γαλιλαίους έγενοντο, δτι τοιαθτα πεπόνθασιν; οὐχὶ, λέγω ὑμῶν ἀλλ' ἐὰν 3 μη μετανοήτε, πάντες ώσαύτως ἀπολεῖσθε. ή ἐκεῖνοι οἱ δέκα 4 καὶ ὀκτώ, ἐφ' οθς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ, καὶ ἀπέκτεινεν αὐτοὺς, δοκείτε ὅτι οὖτοι ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἱερουσαλήμ; οὐχὶ, λέγω ὑμῖν 5 1 Em. v. 2; άλλ' εάν μή μετανοήτε, πάντες όμοίως άπολείσθε." 1 Ελεγε δέ 6 ταύτην την παραβολήν, "Συκήν είχε τις εν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην καὶ ηλθε καρπὸν ζητών ἐν αὐτῆ, καὶ οὐχ εὖρεν. είπε δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργὸν, Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι ζητῶν 7 καρπον έν τη συκή ταύτη, καὶ ούχ ευρίσκω ἔκκοψον αὐτην,

56. δποκριταί. Schmidius save that δποκριτής is occultus judez, occultarum et abstrusarum rerum judez, conjector. Lucian speaks of ovelpow Sworperds: which may be the meaning in this

Ibid. τον καιρον τοῦτον. Why do you not know that this is the time predicted for the

coming of the Messiah?

Matt. xxi.19.

57. You might learn this from the declarations of the prophets; and these ought to make you reform: but why do you not also learn your duty in this respect from what you do in ordinary cases? If you are likely to be called to account for any worldly matter, you endeavour to satisfy your adversary: so you ought to make your peace with God.

58. 80s doyaclar is said to be a Latinism, da peram. Beza: and so Theophylact. But L. de Dieu prefers, da quæstum, sive mercedem, adversario tuo, ut ab eo libereris ; or, negotium quod cum adversario habes, da, cede illi. Theophylact also says that it may mean, δανείσθητι, δὸς τόκον ύπερ του απηλλάχθαι αυτου, i. e. if you have no money of your own, borrow it, that you may get rid of him. So Salmasius.

CHAP. XIII. 1. τῶν Γαλιλαίων. Theophy-

lact thinks that these may have been the followers of Judas of Galilee, (Acts v. 37.) who persuaded his countrymen not to offer sacrifice for the emperor, and that Pilate caused them to be killed at these sacrifices.

3. woavrws. This was literally fulfilled in the destruction of Jerusalem by the Romans. 4. Σιλωάμ. Siloam, anciently Gihon, (1 Kings i. 33.) was the name of a spring of water on the western side of Jerusalem. See John

ix. 7.

Ibid. ὀφειλέται. We know nothing further of this story, nor of the tower in Siloam: but it may possibly have been a prison for debtors.

τους, γυνη ην πνευμα εχουσα ασυενείας ετη σεκα και οκτω, και ην συγκύπτουσα, και μη δυναμένη άνακύψαι εἰς τὸ παντελές.

12 ίδων δὲ αὐτην ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησε και εἶπεν αὐτη, "Γύναι,

13 ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου." Καὶ ἐπέθηκεν αὐτη τὰς χεῖρας

14 καὶ παραχρημα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζε τὸν Θεόν. δ' Αποκριθεὶς ε Εκοί. τκ. το δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτω ἐθεράπευσεν Εκού. τκ. 12; ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγε τῷ ὅχλω, " Εξ ἡμέραι εἰσὶν, ἐν αἰς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῆ ἡμέρα

15 τοῦ σαββάτου." ^h'Απεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, h τί. 7;
"'Τποκριτὰ, ἔκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτω οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ Exod.xxiii.is:

16 ή του δυου ἀπό τής φάτυης, καὶ ἀπαγαγών ποτίζει; ταύτην δὲ, Dout. xxii. 4; θυγατέρα ᾿Αβραὰμ οὖσαν, ἡν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἰδοὺ, δέκα καὶ 1, 11; ὀκτὰ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθήναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῆ ἡμέρα τοῦ Joh. vii. 25.

¶8 i*Eλεγε δὲ, "Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ; καὶ τίνι : Matt. 19 ὁμοιώσω αὐτήν; 'Ομοία ἐστὶ κόκκφ σινάπεως, δν λαβὼν ἄνθρω- Mat. iv. 30. πος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὕξησε, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῦς κλάδοις

20 αὐτοῦ." και πάλιν είπε, "Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ κ Ματι. xiii.

21 Θεοῦ; ὁμοία ἐστὶ ζύμη, ἡν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου 33.
σάτα τρία, ἔως οὖ ἐζυμώθη ὅλον."

1KAI διεπορεύετο κατά πόλεις καὶ κώμας, διδάσκων, καὶ 1 Matt.iz.35;
 23 πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. εἰπε δέ τις αὐτῷ, "Κύριε, Mar. vi. 6.

24 εἰ ὁλίγοι οἱ σωζόμενοι;" Ὁ δὲ εἰπε πρὸς αὐτοὺς, " ^m 'Αγωνίζεσθε ^m Μαιι. τἰι. εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης ὅτι πολλοὶ, λέγω ὑμῖν, ζητή- ^{18.} τὶ. 46;

25 σουσιν είσελθεῖν, καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. "'Αφ' οὖ αν εγερθη ὁ Matt. vii. οἰκοδεσπότης, καὶ ἀποκλείση τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστα- «t xxv.10,12.

7. Iranl κal. The conjunction κal is not redundant: the meaning is, the tree not only bears no fruit itself, but it also hinders the ground from being useful for other things.

8. The ἀμπελουργός, who thus intercedes for

8. The ἀμπελουργὸs, who thus intercedes for the fig-tree, represents our Saviour and his apostles, who still gave the Jews one more chance by presching to them the goane!

chance by preaching to them the gospel.

9. κὰν μέν ποιήση καρπόν—There is a similar ellipse in Plato, καὶ ἐὰν μὲν ἐκὰν πείθηται el ἐὲ μἡ, ἀσπὲρ ξύλον διαστρεφόμενον εὐθυνοῦσιν.

Protag. p. 325. See Raphel. ad l. who cites many from Xenophon and Polybius.

15. Most MSS. read bwokperal.

16. δ Σατανᾶs. The power of evil spirits in inflicting diseases is indicated in Matt. x. 1; Acts x. 38; 1 Cor. v. 5; 2 Cor. xii. 7; 1 Tim. i. 20.

22. Newcome argues that Jesus was now going to the feast of the dedication mentioned in John x. 22.

23. εὶ δλίγοι. See note at xii. 10.

24. The narrowness of the gate was implied in the question put to Jesus; and in his answer he does not assert whether it is narrow or no; but tells all men to make it their own business to enter in.

P Matt.

viii. 12 :

et xiii. 43 : et xxiv. 51.

9 Esa. ü.2,3 Mal. i. 11:

Matt. viii

xix. 80:

• Matt xxiii. 37 :

t Psal.

lxix. 25;

Esa. i. 7; Jer. vii. 13;

Matt. xxiii.

38: Pual. cxviii. 26.

10.

Paul. xvii. 8 et zci. 4.

11. r Matt.

ναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμιν καλ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ τότε 26 άρξεσθε λέγειν, Έφαγομεν ενώπιον σου καὶ επίομεν, καὶ εν ταίς • Paal. vi. 8; πλατείαις ήμων εδίδαξας· • καὶ έρει, Λέγω ύμιν, οὐκ οίδα ύμας, 27 Mast. vii. 23; πόθεν εστέ ἀπόστητε ἀπ' εμοῦ πάντες οι εργάται της ἀδικίας. Ρέκει έσται ο κλαυθμός και ο βρυγμός των οδόντων, σταν όψη- 28 σθε 'Αβοράμ καὶ Ίσαὰκ καὶ Ίακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας έν τη βασιλεία του Θεού, υμάς δε εκβαλλομένους έξω. 9καί 29 ήξουσιν ἀπὸ ἀνατολών καὶ δυσμών, καὶ ἀπὸ βορρά καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 'καὶ ἰδοὺ, 30 είσιν έσγατοι οι έσονται πρώτοι, καί είσι πρώτοι οι έσονται ы хх. 16; Маг. х. 31. Еσχατοι."

Έν αὐτή τή ήμέρα προσήλθόν τινες Φαρισαίοι, λέγοντες 31 αὐτῶ, " Εξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε άποκτείναι." Καὶ είπεν αὐτοῖς, "Πορευθέντες είπατε τῆ ἀλώ- 82 πεκι ταύτη, 'Ιδού, εκβάλλω δαιμόνια καὶ ιάσεις επιτελώ σήμερον καὶ αὖριον, καὶ τἢ τρίτη τελειοῦμαι. πλὴν δεῖ με σήμερον 33 και αύριον και τη έγομένη πορεύεσθαι ότι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι έξω Ίερουσαλήμ. 'Ίερουσαλήμ, Ίερουσα- 34 λημ, η αποκτείνουσα τους προφήτας, και λιθοβολούσα τους άπεσταλμένους πρός αὐτήν, ποσάκις ήθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ

τέκνα σου, δυ τρόπου δρυις την έαυτης νοσσιάν ύπο τάς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; τίδοὺ, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν 35 έρημος αμήν δε λέγω ύμιν, ότι ού μή με ίδητε έως αν ήξη ότε είπητε, Εύλογημένος ὁ έργόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου."

Mich. iii. 12; ΚΑΙ εγένετο εν τω ελθείν αὐτὸν είς οἰκόν τινος των ἀργόν- 14 των των Φαρισαίων σαββάτφ φαγείν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ήσαν

παρατηρούμενοι αὐτόν καὶ ἰδοὺ, ἄνθρωπός τις ἢν ὑδρωπικὸς 2 ξμπροσθεν αὐτοῦ· uκal ἀποκριθείς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τοὺς 3 " Matt. zii. νομικούς και Φαρισαίους, λέγων, "Ει έξεστι τώ σαββάτω θεραπεύειν;" Οἱ δὲ ἡσύχασαν. καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο 4

* xiii. 15; Exod.xxiii.5: αὐτὸν, καὶ ἀπέλυσε. καὶ ἀποκριθείς πρὸς αὐτοὺς εἶπε, "Τίνος 5 Deat. xxii. 4. ύμων όνος η βούς είς φρέαρ έμπεσείται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνα-

32. δήμερον κ. τ. λ. Some have thought that our Saviour here alluded to the three years of his ministry. But it is probably only a He-

brew phrase.

Ibid. τελειοῦμαι. This verb is often used by Eusebius for suffering martyrdom. Hist. Eccl. iii. 35; iv. 15; vii. 15. Alberti thinks that allusion is made to a race, and that it is equivalent to δ δρόμος μου τελειοῦται: see Philipp. iii. 12. (ad 2 Tim. iv. 7.) The answer is equivalent to this: Tell Herod, that I shall be employed some time longer in the work of my ministry; after which I shall be put to death: but my ministry will not be interrupted by Herod : I shall finish it in spite of him; and after all shall

not be put to death in Galilee, but in Jerusalem. 33. πορεύεσθαι. Our Saviour used this word, because his life was occupied in moving from place to place.

CHAP. XIV. 1. των αρχόντων των Φαρισαίων, of the rulers, who were Pharisees. The persons of highest rank and fortune were generally Sadducees: but it is mentioned particularly that these were Pharisees. "Apxwv sometimes signifies the ruler of the synagogue; (Matt. ix. 18.) sometimes a member of the sanhedrim; (Luke xxiii. 13.) sometimes a magistrate. (xii.

5. Spor. It is singular, that some of the best MSS. read vios.

6 σπάσει αὐτὸν ἐν τῆ ἡμέρα τοῦ σαββάτου;" Καὶ οὐκ ἴσχυσαν άνταποκριθήναι αὐτῶ πρὸς ταῦτα. Ελεγε δέ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πῶς 8 τὰς πρωτοκλισίας εξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτοὺς, """ Οταν τ Ριον. xxx. κληθής ύπό τινος είς γάμους, μη κατακλιθής είς την πρωτο-9 κλισίαν μήποτε εντιμότερος σου ή κεκλημένος υπ' αὐτοῦ, καὶ έλθων ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτω τόπον καὶ 10 τότε ἄρξη μετ' αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. ἀλλ' όταν κληθής, πορευθείς ανάπεσον είς τὸν ἔσγατον τόπον ἵνα όταν έλθη ὁ κεκληκώς σε, είπη σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερου τότε έσται σοι δόξα ενώπιον των συνανακειμένων σοί. 11 - ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν, ταπεινωθήσεται καὶ ὁ ταπεινῶν ἐαυ- • i. 51; τὸν, ὑψωθήσεται." *Ελεγε δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτὸν, "Όταν ποιῆς ἄριστον 23; Matt. ή δείπνου, μή φώνει τους φίλους σου, μηδέ τους άδελφούς σου, xxiii.13; Jac iv. 6,10; μηδέ τους συγγενείς σου, μηδέ γείτονας πλουσίους μήποτε 1 Pot. v. 5. 13 καὶ αὐτοί σε ἀντικαλέσωσι, καὶ γένηταί σοι ἀνταπόδομα. ἀλλ' * Tob. iv. 7; όταν ποιής δοχήν, κάλει πτωχούς, άναπήρους, χωλούς, τυφλούς 14 καὶ μακάριος ἔση, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι ἀνταποδο-

θήσεται γάρ σοι έν τη ἀναστάσει τῶν δικαίων." 'Ακούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα, εἶπεν αὐτῶ, "Μα-16 κάριος, δς φάγεται άρτον εν τη βασιλεία του Θεου." b'O δε b Matt. είπεν αὐτῷ, " Ανθρωπός τις ἐποίησε δείπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσε xxii. 3; 17 πολλούς καὶ ἀπέστειλε τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῆ ὥρα τοῦ δείπνου,

εὶπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ερχεσθε, ὅτι ἤδη ἔτοιμά ἐστι πάντα. 18 Καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Αγρὸν ἠγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν καὶ ίδεῖν αὐ-19 του έρωτω σε, έχε με παρητημένου. Καὶ έτερος είπε, Ζεύγη βοῶν ἢγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, 20 έχε με παρητημένον. Καὶ έτερος είπε, Γυναικα έγημα, καὶ διὰ 21 τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος άπήγιγειλε τῷ κυρίφ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης είπε τῷ δούλφ αὐτοῦ, "Εξελθε ταχέως είς τὰς πλατείας καὶ ρύμας της πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ

7. παραβολή is used in this sense in Matt. xv. 15; Luke iv. 23.

Ibid. ἐπέχων, sc. τὸν νοῦν. See Acts iii. δ; 1 Tim. iv. 16. Plato writes τὴν διάνοιαν ἐπέχειν. De Leg. xi.; or τους όφθαλμούς. Bos. It perhaps means, that he had been observing the persons who were at the Pharisee's table. See ver. 1.

12. άριστον was properly an earlier meal than Seinvoy.

Ibid. Kal utv 8h kal tv raîs iblais bandvais ού τούς φίλους άξιον παρακαλείν, άλλά τούς ροσαιτούντας και τους διομένους πλησμονής. Plato, Phædr. p. 233.

15. This person seems to have taken our

Saviour literally, and to have supposed that the happiness of a future state would consist in

the enjoyments of sense. See Matt. viii. 11.
18. ἀπὸ μιᾶς, scil. γνώμης. Valcken. ad l. Olearius says γνώμης, alτίας, ψυχῆς, οτ φωνῆς. Raphel, γλωσσης. See Wolfius. Fuller, Miscell. i. 1. who says δρας.

18-20. There seems an allusion to Deut. xx. 5-7.

18. έχε με παρητημένον. Literally, habe me eum, qui invitationem ad cænam deprecatus est. Krebsius.

19. Ζεύγη βοῶν, for sacrificing, according to Corn. Adamus and Amelius; but more probably for husbandry.

πάτηρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ᾿ Ωργίσθη δὲ, καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν. ὁ οὖν πατὴρ 28
αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ 29
πατρὶ, Ἰδοὺ, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν
σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἴνα μετὰ τῶν
φίλων μου εὐφρανθῶ. ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὖτος, ὁ καταφαγών 30
σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν, ἤλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον
τὸν σιτευτόν. ᾿ Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ᾽ ἐμοῦ 81
εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν. εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι 82
ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὖτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησε καὶ ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὐρέθη."

*ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς αὐτοῦ, " *Ανθρωπός τις 16 ην πλούσιος, δς είγεν οἰκονόμον καὶ οῦτος διεβλήθη αὐτώ ώς διασκυρπίζων τὰ ὑπάρχυντα αὐτοῦ. καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν 2 αὐτώ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου οὐ γάρ δυνήση έτι οἰκονομείν. Εἰπε δὲ ἐν ἐαυτώ 3 ο ρίκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' έμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. έγνων τί ποιήσω, ίνα, όταν μετασταθώ της οἰκονομίας, δέξωνταί 4 με είς τούς οίκους αὐτῶν. Καὶ προσκαλεσάμενος ενα εκαστον 5 των χρεωφειλετών του κυρίου έαυτου, έλεγε τώ πρώτω, Πόσον όφείλεις τῷ κυρίφ μου; 'Ο δὲ εἶπεν, Έκατὸν βάτους ελαίου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ καθίσας ταγέως γράψον πεντήκοντα. Επειτα έτέρφ είπε, Σὺ δὲ πόσον όφεί- 7 λεις: 'Ο δε είπεν, 'Εκατον κόρους σίτου. Και λέγει αὐτώ, Δέξαι σου τὸ γράμμα, καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. καὶ ἐπήνεσεν 8 ό κύριος του οἰκονόμου της ἀδικίας, ὅτι Φρονίμως ἐποίησεν 1 Eph. v. 8; 1 ότι οι υίοι του αιώνος τούτου φρονιμώτεροι ύπερ τους υίους

1 Thess. v. 5. Το το στον του ακανός του του φρονεμαντερού υπέρ τους τους = Mait.vi.19; του φωτός εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἐαυτῶν εἰσι. ^m Κἀγὼ ὑμῦν 9 et xix. 31; 1 Tim. vi. 19. λέγω, ποιήσατε ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας,

27. by alrowra. Palairet understands a healthy state of the mind.

28. This represents the jealousy and indignation of the Jews at the Gentiles being admitted to equal privileges.

mitted to equal privileges. CHAP. XVI. 3. σκάπτειν κ. τ. λ. Τί γὰρ πάθω; σκάπτειν γὰρ οὐκ ἐπίσταμαι. Aristoph. Δυ. 1432.

6. βάτους. From the Hebrew η3. Josephus says δ δὲ βάδος δύναται χωρῆσαι ξέστας ἐβδομήκοντα καὶ δυό. Αntiq. viii. 2. Some call it an Attic amphora.

7. κόρους. From the Hebrew ή 5. Josephus says, δύναται μεδίμνων 'Αττικούς δέκα. vol. i. p. 770. elol δὲ μόδιοι τριάκοντα. Epiphan. vol. ii. p. 177.

8. δ κόριος. The master of the steward. Our Saviour is still continuing the parable, which ends at ἐποίησεν, after which he adds his own remarks.

Ibid. τον οἰκονόμον τῆς ἀδικίας. i. e. τον οἰκονόμον ἄδικον: as μαμωνα τῆς ἀδικίας in ver. 9. is the same as τῷ ἀδίκφ μαμωνα in ver. 11. See κνiii. 6. In Col. ii. 20. we have στοιχείων τοῦ κόσμου for κοσμικῶν στοιχείων: in ver. 18. τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς for σαρκικοῦ νοός: in James i. 25. ἀκροατής ἐτιλησμονής for ἐτιλησμων ἀκροατης: in Rom. i. 26. πάθη ἀτιμίας for ἄτιμα πάθη. See Rom. vii. 5, 24; viii. 3, 21; Eph. i. 13; iv. 29.

Ibid. oi viol τοῦ alῶros τούτου are the persons, who only look to this world. Oi viol τοῦ φωτὸs are the persons, who have a knowledge of religion. See notes at Titus i. 2; 2 Thess. ii. 3; Heb. vi. 4.

9. ποιεῦν φιλοὺς ἐκ τοῦ μαμωνα is to make friends by means of the mammon. Our Saviour tells us to make such an use of our worldly goods, that our conduct may give us friends both in earth and heaven. The moral of the parable is, that we should be as active in furthering the interest of our souls, as bad men

10 ίνα, δταν εκλίπητε, δέξωνται ύμᾶς είς τὰς αἰωνίους σκηνάς. " Ο = xix. 17. πιστός εν ελαχίστω, καὶ εν πολλώ πιστός εστι. καὶ ὁ εν ελα-

11 γίστω ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκω μα-

12 μωνά πιστοί οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει : καὶ εί εν τῷ ἀλλοτρίφ πιστοί οὐκ εγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν

18 δώσει; · Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ή γάρ · Matt.vi.24. τον ένα πισήσει, καὶ τον έτερον ἀγαπήσει ἡ ένὸς ἀνθέξεται, καλ τοῦ ἐτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε Θεώ δουλεύειν καλ μαμωνᾶ."

14 Ρ Ηκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρ- » Μετι. ΧΧΙΙΙ.

15 χουτες, καὶ εξεμυκτήριζου αὐτόυ. q καὶ είπευ αὐτοῖς, "Τμεῖς q Paal vii.9; έστε οι δικαιούντες έαυτούς ενώπιον των ανθρώπων, ο δε Θεός 18am. xvi.7. γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν, βδέ-

16 λυγμα ενώπιον τοῦ Θεοῦ έστιν. 'Ο νόμος καὶ οἱ προφήται : Matt. xi. έως Ἰωάννου ἀπὸ τότε ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίζεται,

17 καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. • Εὐκοπώτερον δέ ἐστι τὸν οὐρα- • Psal.eii.26; νον καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἡ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. et li. 6;

18 t Πας ὁ ἀπολύων την γυναίκα αὐτοῦ καὶ γαμών ἐτέραν, μοι- Matt. v. 18; γ. 18 χεύει καὶ πᾶς ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν, μοιχεύει. 10.

19 Ανθρωπος δέ τις ην πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ et xix. 9;

20 βύσσον, εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. πτωχὸς δέ τις 1 Cor. vii. 10. ην ονόματι Λάζαρος, δς έβέβλητο πρός τον πυλώνα αὐτοῦ ήλ-

21 κωμένος, καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθηναι ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπ-

are in furthering their worldly interest. For μαμωνά see note at Matt. vi. 24. Μαμωνά τῆς adiklas does not mean riches unjustly acquired, but the idol of injustice, or that which unjust men make their idol. In ver. 11. it is opposed to 7d Δληθινόν.

9. ἐκλίπητε, sc. τὸν βίον. Bos, Palairet. See Gen. xxv. 8; Jer. xlii. 17, 22.

Ibid. alwrious σκηνάς. This was perhaps a common expression: for Josephus, speaking of those who die a natural death, says that there remains for them κλέος μεν αδώνιον, οἶκοι δε και γενέαι βέβαιοι, καθαραί δε και ἐπήκοοι μένουσιν 70 και μεται χώρον ούρανοῦ λαχοῦσαι τον ἀγιώτα-τον. vol. ii. p. 247, 248. 10. ἐν ἐλαχίστφ is applied to worldly wealth.

as being a thing of small real value: ἐν πολλφ̂ is applied to the true and invaluable riches of the world to come. He that has been a faithful steward of the worldly wealth committed to him, by employing it to a good purpose, will have a much greater treasure committed to him hereafter: but he that employs his worldly wealth improperly, will not be thought worthy of the greater treasure. Compare Matt. xxv. 21. έπὶ δλίγα ης πιστός, ἐπὶ πολλών σὲ καταστήσω. The moral is the

same in both parables. See also Luke xix. 17
12. ἀλλοτρίφ. The notion is still kept up of riches not being really our own, but entrusted to us as stewards. Τὸ δμέτερον implies that the heavenly treasure will be our own for ever.

16. ή βασιλεία κ. τ. λ. Matthew writes ή βασ. των ουρανών βίαζεται, και βιασται άρπάζουσιν αὐτήν, xi. 12. where βιάζεται is passive: but Luke seems to use it in the middle voice, and every one presses eagerly into it. So Appian, του Ήλιόδωρου Εύμενης και Άτταλος ές την άρχην βιαζόμενον έκβάλλουσι. De Bel Syr. p. 187. The Scribes and Pharisees tried to shut up the kingdom of heaven, and therefore men were obliged to force their way into it.

17. Not that the gospel is to destroy the law: it is to complete it; and every tittle of the law will be accomplished and perfected in

the gospel.
18. This verse seems to have no connexion with what goes before. Tertullian says it was introduced on account of John the Baptist being mentioned in ver. 16, and that it was intended as a reproof of Herod. He says also that the following parable was intended to shew the different conditions of Herod and John in the next life, p. 450. Dr. Clarke considers ver. 18. to be an illustration of the general remark in ver. 17. "For instance, Moses permitted a man in several cases to give his wife a writing of divorcement, and to put her away: but under the gospel-state no such thing shall be permitted any more."

20. Adapos. Theophylact mentions a tradition, that Lazarus was a real character.

τόντων ἀπὸ της τραπέζης τοῦ πλουσίου ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐργόμενοι ἀπέλειχον τὰ έλκη αὐτοῦ. ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν 22 πτωγον, και απενεγθήναι αὐτον ύπο των αγγέλων είς τον κόλπον τοῦ 'Αβραάμ' ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. καὶ 23 έν τω άδη επάρας τους όφθαλμους αυτού, υπάργων εν βασάνοις, όρα τὸν 'Αβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ ακαὶ αὐτὸς φωνήσας είπε, Πάτερ 'Αβραάμ, ελέη- 24 · Esa. lxvi. 24: Ζach, xiv, 12: σόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψη τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου Mar. ix. 44. αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξη τὴν γλῶσσάν μου ὅτι ὀδυνῶμαι * Job xxi. 18. ἐν τῆ φλογὶ ταύτη. * Εἰπε δὲ ᾿Αβραὰμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι 25 ἀπέλαβες σὺ τὰ ἀγαθά σου ἐν τῆ ζωῆ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά νῦν δὲ ὅδε παρακαλεῖται, σὰ δὲ ὀδυνάσαι, καὶ ἐπὶ 26 πασι τούτοις μεταξύ ήμων καὶ ύμων χάσμα μέγα έστήρικται, όπως οἱ θέλοντες διαβήναι ἐντεῦθεν πρὸς ὑμᾶς, μὴ δύνωνται, μηδε οἱ ἐκείθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερώσιν. Εἰπε δε, Ἐρωτώ οὖν 27 σε, πάτερ, ίνα πέμψης αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου, ἔγω 28 γαρ πέντε άδελφούς όπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μη καὶ τ Esa. viii. 20; αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. Υ Λέγει αὐτῶ 29 et xxxiv. 16; 'Αβραὰμ, Έχουσι Μωσέα καὶ τοὺς προφήτας ἀκουσάτωσαν Ατ. 21; αὐτῶν. ΄Ο δὲ εἰπεν, Οὐχὶ, πάτερ Αβραάμ ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ 80 νεκρών πορευθή πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. Εἰπε δὲ αὐτώ, 31 Εί Μωσέως καλ των προφητών οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρών ἀναστή, πεισθήσονται."

* Matt. * ΕΙΠΕ δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, " 'Ανένδεκτόν ἐστι μὴ ἐλθεῖν 17 xviii. 6, 7; Ματ. ix. 42. τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὖ ἔρχεται. λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος 2 οὐκὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν

« Matt. xviii. θάλασσαν, ἡ "να σκανδαλίση ἔνα τῶν μικρῶν τούτων. * προσ- 8
15, 21:

Jac. v. 19; έχετε ἐαυτοῖς. ἐὰν δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον

Lev. xix. 17; αὐτῷ· καὶ ἐὰν μετανοήση, ἄφες αὐτῷ. ʰκαὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς 4

Beel. xix. 18. ἡμέρας ἀμάρτη εἰς σὲ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψη ἐπὶ

Matt. xviii.

σὲ, λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ."

21. ἀλλὰ καί. This is to express still more strongly the wretched state of Lazarus: not only did he desire &c. but also the dogs &c.

22. The Jews had three expressions for the place whither the souls of just men were conveyed, The garden of Eden, The throne of glove, Abraham's bosom, Lightfoot, Oleavius.

glory, Abraham's bosom. Lightfoot, Olearius. 23. 459, in the New Testament, almost always means the place of departed souls: (see Acts ii. 27, 31; i Cor. xv. 55.) and not the place of final torment. That this parable applies to the intermediate state, and not to that which follows the day of judgment, see ver. 27, &c.

25. 88e. Many MSS. read &8e.

30. Oòxi. I know that they will not hear them.
31. This was said with a special application to the Jews, who were not persuaded even when Jesus rose from the dead.

CHAP. XVII. 1. 'Ανένδεκτον is the same as οὐκ ἐνδέχεται in xiii. 33.

Ibid. σκανδαλα. Any thing which is done to take away a person from his religion. See Matt. v. 29.

5. This was perhaps said upon the occasion of the apostles not being able to work some miracle, and being rebuked by Jesus for want of faith. Compare Matt. xvii. 20.

6. συκαμίνω, a mulberry tree. Beza.

7 τη θαλάσση καὶ ὑπήκουσεν αν ὑμιν. Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον έχων αροτριώντα ή ποιμαίνοντα, δς είσελθόντι έκ τοῦ αγροῦ 8 έρει, Εὐθέως παρελθων ἀνάπεσαι ἀλλ' οὐχὶ έρει αὐτώ, Ετοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, έως φάγω ο καὶ πίω καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ : Μὴ γάριν έχει τῷ δούλφ ἐκείνφ, ὅτι ἐποίησε τὰ διαταχθέντα αὐτῷ; οὐ 10 δοκώ. οὕτω καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταγθέντα ύμιν, λέγετε, "Οτι δούλοι άγρειοί έσμεν ότι δ ώφείλομεν ποιήσαι, πεποιήκαμεν."

ΚΑΙ εγένετο εν τῶ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλημ, καὶ 12 αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροί 13 ἄνδρες, οι ἔστησαν πόρρωθεν και αὐτοι ήραν φωνήν λέγοντες,

14 " Ίησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς." α Καὶ ἰδών είπεν αὐτοῖς, 4 ν. 14; "Πορευθέντες επιδείξατε εαυτούς τοις ιερεύσι." Καλ εγένετο εν μετ. 2: 15 τῷ ὑπάγειν αὐτοὺς, ἐκαθαρίσθησαν. εἶς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι Ματι. τίἰί. Δ

16 ιάθη, υπέστρεψε, μετά φωνής μεγάλης δοξάζων τον Θεόν καλ έπεσεν επί πρόσωπον παρά τούς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν 17 αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἢν Σαμαρείτης. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,

18 " Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; οὐχ εὐρέθη- • ττίὶ. 48. σαν υποστρέψαντες δούναι δόξαν τῷ Θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς εἰ xτiii. 42; Μαιι. ix. 22;

19 ούτος;" εκαὶ είπεν αὐτῷ, "'Αναστὰς πορεύου ή πίστις σου Mar. v. 34; σέσωκέ σε."

Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασι- Matt. xxiv. 23; Mar. λεία τοῦ Θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, "Οὐκ ἔρχεται ἡ xiii. 31. 21 βασιλεία του Θεού μετά παρατηρήσεως Γούδε ερούσιν, Ίδου κτίν. 23 ώδε, η ίδου έκει. ίδου γαρ, η βασιλεία του Θεου έντος υμών Mar. xiii. 21. 22 ἐστίν." Είπε δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς, "Ἐλεύσονται ἡμέμαι, 27. ότε ἐπιθυμήσετε μίαν των ἡμερων τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου ίδεῖν, et xriii. 31; 28 καὶ οὐκ ὅψεσθε. ⁸ καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὧδε, ἡ ἰδοὺ ἐκεῖ· μὴ et xxiv. 7,26; Matt. xvi. 21;

24 ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. "ὅσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα et xxii. 22; έκ της ύπ' οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ' οὐρανὸν λάμπει οὕτως ἔσται καὶ Μετ. τίϊ. 31; 25 ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῆ ἡμέρα αὐτοῦ. ἱ πρώτον δὲ δεῖ αὐτὸν et z. 33.

7. But even if you have this faith, you must not pride yourselves upon it, or think that you have done a great thing in having it : for which you having a servant &c.
9. ob dorw should not be translated, I do not

think so, but, I think he will not.

11. dià µérov. Per locum inter Samariam et Galileam medium, Samaria ad deztram, Galilea ad sinistram relictis. Olearius. So also Krebsius, per medios fines Samariæ et Galilææ, and L. de Dieu. But Vorstius took it to mean, through the middle of Samaria and Galilee.

18. I have put a note of interrogation after obros, as Luther, Pricæus, Wolfius, Vater.

20. μετά παρατηρήσεως, with circumstances of outward show to excite observation.

21. ἐντὸς ὁμῶν. Raphel interprets this apud vos, among you, in your presence, alluding to the presence of Jesus himself. See John i. 26, So Beza and others; but some have taken it to mean, in your minds. The former is probably the true meaning, as the words were addressed to the Pharisees, and the kingdom of heaven was certainly not in their minds; unless we take buor as an expression for men in general.

22. This seems to mean, that the time would come, when the apostles, in the midst of their sufferings and afflictions, would long to have their Master again among them upon earth. Beza, Calovius, Clericus, Wolfius.

24. τη ήμέρα αὐτοῦ, the destruction of Jerusalem. Calovius, Wolfius. Or it may mean,

πολλά παθείν, καὶ ἀποδοκιμασθήναι ἀπὸ τής γενεάς ταύτης. L Matt. xxiv. L καὶ καθώς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ 26 ον, ος; 1 Pet. iii. 20; εν ταις ημέραις του υίου του άνθρώπου. ήσθιον, επινον, εγάμουν. 27 έξεγαμίζοντο, άχρι ής ήμέρας είσηλθε Νώε είς την κιβωτόν. et vii. 7 καὶ ηλθεν ὁ κατακλυσμὸς, καὶ ἀπώλεσεν ἄπαντας. Ιδμοίως 28 l Gen. ziz. καὶ ώς εγένετο εν ταις ημέραις Λώτ ήσθιον, επινον, ήγόραζον. = Gem. xlx. ἐπώλουν, ἐφύτευον, ωκοδόμουν π ή δὲ ἡμέρα ἐξῆλθε Λωτ ἀπὸ 29 24 : Dent. Σοδόμων, έβρεξε πύρ καὶ θείον ἀπ' οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν xxix. 23 : Εσε. ΧΙΙΙ. 19, ἄπαντας· κατὰ ταῦτα ἔσται ἢ ἡμέρα ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπο- 30 Λωσι ίν. 11: καλύπτεται. η έν έκείνη τη ήμέρα, δς έσται έπὶ τοῦ δώματος, 31 » Matt. xxiv. καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῆ οἰκία, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά καὶ ό εν τῷ ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω. ° μνημο- 32 o Gen. xix. νεύετε της γυναικός Λώτ. ν δς έαν ζητήση την ψυχην αὐτοῦ 33 26. P ix. 24; Matt. x. 39; σωσαι, απολέσει αὐτήν καὶ δς ἐὰν ἀπολέση αὐτὴν, ζωογονήσει αὐτήν, ٩ λέγω ὑμιν, ταύτη τῆ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης 34 μιᾶς ὁ εἶς παραληφθήσεται, καὶ ὁ ἔτερος ἀφεθήσεται. δύο 85 Joh. xii. 25. q Matt. zziv. έσονται άλήθουσαι έπὶ τὸ αὐτό ἡ μία παραληφθήσεται, καὶ ή έτέρα ἀφεθήσεται." Καὶ ἀποκριθεντες λέγουσιν αὐτῶ, "Ποῦ, 86 r Matt. xxiv. 28; κύριε:" 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, ""Οπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναγθή-Job xxxix. 30. σονται οἱ ἀετοί." • ΕΛΕΓΕ δὲ καὶ παραβολήν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντυτε 18 * xi. 5; et xxi. 36: ει xxi. 50; Εκεί.xviii.22; προσεύχεσθαι, καὶ μὴ ἐκκακεῖν, λέγων, "Κριτής τις ἢν ἔν τινι 2 Βοπ. xii. 12; πόλει, του Θεου μη φοβούμενος, καὶ ἄνθρωπου μη εντρεπόμενος. Col. iv. 3; 1 Thess.v.17. χήρα δὲ ἢν ἐν τῆ πόλει ἐκείνη, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν, λέγουσα, 3 Έκδίκησόν με άπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. Καὶ οὐκ ἠθέλησεν ἐπὶ 4 χρόνον μετά δε ταθτα είπεν εν εαυτώ, Εί και τον Θεον ου φοβούμαι, καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι διά γε τὸ παρέγειν μοι 5 κόπου την γήραν ταύτην, έκδικήσω αὐτην, ίνα μη είς τέλος έρχομένη υπωπιάζη με." Είπε δὲ ὁ κύριος, "'Ακούσατε τί ὁ 6

* Apoc. ri.10. κριτής της άδικίας λέγει το δε Θεός ου μή ποιήσει την εκδί-7

κησιν των έκλεκτων αὐτοῦ, των βοώντων πρὸς αὐτὸν ἡμέρας

at the day when he will really come again at the end of the world: or, he will not shew himself in one particular place, as you expect; but as the lightning shines from one end of heaven to the other, so will the religion of Christ extend throughout the whole earth.

29. Εβρεξε might agree with πῦρ και θεῖον, as in Rev. xi. 6, or with Θεὸs understood, as in Gen. ii. 5; xix. 24. The latter construction is

probably right.

33. Whoever shall seek to save his life by abjuring his religion, will lose it in the destruction of Jerusalem: but whoever, by adhering to his religion, shall be put to death, shall gain a much better life hereafter.

36. Some MSS. add, Δύο ξσονται εν τφ άγρφ δ είς παραληφθήσεται, και δ έτερος άφεθήσεται. Ibid. Ποῦ; Where will these misfortunes from hostile invasion be felt? Wolfius.

CHAP. XVIII. 1. πάντοτε. See note at Acts xxvi. 7.

5. els τέλος. L. de Dieu and Schleusner interpret it semper, assidue: but, in a great majority of instances, it signifies prorsus, omnino, and so Raphel understands it. I would therefore couple it with ὑπωπιάζη, Lest by coming she should quite wear me out. Oleanius and Palairet render it tandem. See 1 Thess. ii. 16.

render it tandem. See 1 Thess. ii. 16.

Ibid. twowidtp. "Ne me obtundas de hac re sæpius." Terent. Ad. i. 2. 33. It is a metaphor from repeated blows to repeated importunity.

6. κριτής τῆς ἀδικίας, an Hebraism for κριτής άδικος. So βήματα ἀληθείας, Act. xxvi. 25. γῆ τῆς ἐπαγγελίας, Heb. xi. 9. See note at xvi. 8.

8 καὶ νυκτὸς, καὶ μακροθυμῶν ἐπ' αὐτοῖς; λέγω ὑμῖν, ὅτι ποιήσει την εκδικησιν αὐτῶν εν τάχει. πλην ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ελθών άρα ευρήσει την πίστιν έπι της γης:" Είπε δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἐαυτοῖς ὅτι εἰσὶ δίκαιοι, καλ έξουθενούντας τους λουπούς, την παραβολήν ταύ-10 την " Ανθρωποι δύο ανέβησαν είς τὸ ίερὸν προσεύξασθαι ό 11 είς Φαρισαίος, καὶ ὁ ἔτερος τελώνης. "ὁ Φαρισαίος σταθείς = Ε. i. 15; πρὸς ἐαυτὸν ταῦτα προσηύχετο, Ὁ Θεὸς, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι Αρος. τί. 17. ούκ είμὶ ώσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοι-12 χοὶ, ή καὶ ώς οὖτος ὁ τελώνης. νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, 18 ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. Καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἐστὼς ούκ ήθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι ἀλλ' έτυπτεν είς τὸ στήθος αὐτοῦ, λέγων, 'Ο Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τώ 14 άμαρτωλώ. * Λέγω ύμιν, κατέβη οὐτος δεδικαιωμένος είς τὸν • xiτ. 11; οίκον αὐτοῦ, ἡ ἐκεῖνος. ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἐαυτὸν, ταπεινωθήσεται Prot. xxiz. 23; Matt. ό δὲ ταπεινῶν ἐαυτὸν, ὑψωθήσεται." xxiii. 12: 16 γ Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται Jac. iv. 6,10; 1 Pet. v. 6. 16 ιδόντες δè οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. το δè Ἰησοῦς προσ- τ Matt. καλεσάμενος αὐτὰ, εἶπεν, ""Αφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, xix. 13; με, x. 13. καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ : Matt. 17 Θεοῦ. * ἀμὴν λέγω ὑμῶν, δς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ et xix. 14: Θεού ώς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθη εἰς αὐτήν." b Kal έπηρώτησε τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, "Διδάσκαλε ἀγαθέ, • Mar. z. 15. 19 τί ποιήσας ζωήν αἰώνιον κληρονομήσω;" Είπε δὲ αὐτῷ ὁ Ἰη- xix. 16 σους, "Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς, εἰ μὴ εῖς ὁ Θεός. Ματ. 1.17. 20 ° τὰς ἐντολὰς οίδας, Μὴ μοιχεύσης μὴ φονεύσης μὴ κλέψης Εκοί. ΧΕ. μή ψευδομαρτυρήσης. τίμα τον πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα Deut. γ. 21 σου." 'Ο δὲ εἶπε, "Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός 16, 17; Rom. xiii. 9; 22 μου." α' Ακούσας δε ταῦτα ὁ Ἰησοῦς είπεν αὐτῷ, " Ετι εν Ερι. vi. 2; σοι λείπει πάντα όσα έχεις, πώλησον, καὶ διάδος πτωχοίς, α Μαιι.τί.19; 23 καὶ έξεις θησαυρόν εν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι." 'Ο δὲ ot xix. 21; άκούσας ταῦτα, περίλυπος εγένετο ην γάρ πλούσιος σφόδρα. 24 ° Ίδων δε αὐτον ο Ἰησους περίλυπον γενόμενον, είπε, "Πως • Prov. xi.28; δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται εἰς τὴν βασι- Ματ. 2.23. 25 λείαν τοῦ Θεοῦ. Εὐκοπώτερον γάρ ἐστι, κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς

7. και μακροθυμών. Beza translates και etiamsi: and Theophylact understood it so: but L. de Dieu observes that μακροθυμών and εν τάχει would then contradict each other: he renders it—et super quos (sc. electos) longanimis est. Hombergius takes μακροθυμών to mean hearing them patiently, as in Acts xxvi.3. Elsner would read μακροθύμων, and refer it to the elect, who bear every thing patiently: but the former interpretation is preferable: and εν τάχει may mean, that the vengeance will be swift when it

comes. See note at Gal. i. 6.

11. πρὸς ἐαυτὸν may be coupled either with σταθείς οι προσηύχετο. The latter is preferred by Arndius, Hombergius, Boisius, Wolfius.

12. σάββατον here means a week, though it is generally in the plural. xxiv. 1; Matt. xxviii. 1; Mark xvi. 2. 9.

Ihid. «Tôµau in the present tense significanto acquire. Raphel.

All the best MSS. read \$ γὰρ ἀκείνος.
 See note at Mark x, 19.

ραφίδος είσελθειν, ή πλούσιον είς την βασιλείαν του Θεου είσ-

ελθεῖν." Εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες, "Καὶ τίς δύναται σωθη- 26 1: 27 ναι :" ''Ο δὲ εἶπε, "Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις, δυνατά ἐστι 27 Job zlii. 2 παρά τῶ Θεῶ." Εἶπε δὲ ὁ Πέτρος, "Ἰδοὺ, ἡμεῖς ἀφήκαμεν 28 Jer.xxxii.17: Zach. viii. 6 πάντα, καὶ ἡκολουθήσαμέν σοι." ι Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, "'Αμὴν 29 g v. 11; Matt. iv. 20 λέγω ύμιν, ότι οὐδείς ἐστιν δς ἀφήκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς, ἡ ἀδελet xix. 27: Mar. z. 28. φούς, ή γυναϊκα, ή τέκνα, ένεκεν τής βασιλείας του Θεού, ος ού 30 h Deut. μη ἀπολάβη πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ xxxiii. 9. αιώνι τω έργομένω ζωήν αιώνιον."

ΙΠΑΡΑΛΑΒΩΝ δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Ἰδοὺ, 81 1 iz. 22; et xxiv. 7; Matt. xvi. 21 άναβαίνομεν είς Ίεροσόλυμα, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεet zvii. 22; γραμμένα διά τῶν προφητῶν τῷ υἰῷ τοῦ ἀνθρώπου. *παρα- 32 et xx. 17 ; Μετ. τίϊι. 31; δοθήσεται γάρ τοις έθνεσι, και έμπαιχθήσεται, και ύβρισθήet ix. 31; σεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, καὶ μαστυγώσαντες ἀποκτενοῦσιν 33 et z. 32 ; Paul, xxii. 6 αὐτόν καὶ τῆ ἡμέρα τῆ τρίτη ἀναστήσεται." Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν 34 Esa. liii. 7. k zxiii. 1 ; τούτων συνήκαν καὶ ήν τὸ ρήμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτών, Joh. xviii.28; καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

Αετ. Η. 13.

1 Μετ. χ. 29;

Μετ. χ. 46.

ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν ἀκούσας δὲ ὅχλου διαπο- 36 ρευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ, ὅτι 37

Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται καὶ ἐβόησε λέγων, "Ἰησοῦ, 38 υἰὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με." Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ 39

ἴνα σιωπήση αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, "Τὶὲ Δαβὶδ, ἐλέησόν με." Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι 40 πρὸς αὐτόν ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, 41
"Τί σοι θέλεις ποιήσω;" 'Ο δὲ εἶπε, "Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω."

= xrii. 19. That δ' Ιησοῦς εἰπεν αὐτῷ, "'Ανάβλεψον ἡ πίστις σου σέ- 42 σωκέ σε." Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψε, καὶ ἡκολούθει αὐτῷ 48 δοξάζων τὸν Θεόν καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ Θεῷ.

ΚΑΙ εἰσελθων διήρχετο τὴν Ἱεριχων καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ ὀνόματι 19 καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἢν ἀρχιτελωνης, καὶ οὐτος ἢν ² πλούσιος καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν, τίς ἐστι, καὶ οὐκ ἢδύ- 8 νατο ἀπὸ τοῦ ὅχλου, ὅτι τῆ ἡλικία μικρὸς ἢν. καὶ προδραμων 4 ἔμπροσθεν, ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν, ἵνα ἴδη αὐτόν ὅτι δι ἐκεί-νης ἤμελλε διέρχεσθαι. καὶ ὡς ἢλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας 5

80. πολλαπλασίονα. Things which are much more valuable: i. e. spiritual blessings.

32. See note at ix. 22.

35. els 'Ιεριχώ. Matthew (xx. 29.) and Mark (x. 46.) say that he was going out of Jericho. It has been thought that ἐγγίζειν εἰς 'Ιεριχώ may mean to be near to Jericho, though he was going from it; and that ἥγγισεν εἰς Βηθφαγή καὶ Βηθανίαν has the same meaning in xix. 29. But see xix. 1, and note at Matt. xx. 29.

CHAP. XIX. 2. Zaxxaios. Clement of Alexandria informs us that some considered Zaccheus to be Matthias, p. 579; but Tillemont observes that this could not be, because Matthias had accompanied Jesus from the beginning of

his ministry. Mémoires, tome i. p. 223. Tertullian calls Zacchæus, "allophylus fortasse." p. 454. The Apostolical Constitutions make him to have been the first bishop of Cæsarea, vii. 46.

Ibid. If there is any difference intended between αὐτὸς and οὖτος, the latter perhaps means that the office of chief publican was a lucrative

3. ἀπὸ τοῦ ὅχλου. See Matt. xi. 19; John xxi. 6.

 δι' δκείνης. Erasmus and Beza supply δδοῦ, but L. de Dieu thinks it may mean συκομωραίας. The preposition διὰ seems certainly to be an interpolation.

ό Ἰησούς είδεν αὐτὸν, καὶ είπε πρὸς αὐτὸν, "Ζακγαίε, σπεύσας 6 κατάβηθι σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκφ σου δεῖ με μεῖναι." 7 σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. καὶ ἰδοντες άπαντες διεγόγγυζον, λέγοντες, ""Οτι παρά άμαρτωλώ άνδρί 8 εἰσῆλθε καταλύσαι." η Σταθείς δε Ζακχαίος είπε πρός τὸν ι ιι. 14. κύριον, "'Ιδού, τὰ ἡμίση τῶν ὑπαργόντων μου, κύριε, δίδωμι τοις πτωγοίς και εί τινός τι έσυκοφάντησα, αποδίδωμι τετρα-9 πλούν." ο Είπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησούς, ""Οτι σήμερον σω- ο πίιί. 16. τηρία τῷ οἴκφ τούτφ ἐγένετυ, καθότι καὶ αὐτὸς υίὸς ᾿Αβραάμ 10 έστιν. Ρήλθε γάρ ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητήσαι καὶ σῶσαι τὸ κ Μειτ. κ. 6; et EV. 34 : ἀπολωλός." et xviii. 11. 'ΑΚΟΥΟΝΤΩΝ δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπε παραβολὴν, Αει. κίἱί. 46. διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν είναι Ἱερουσαλημ, καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι 12 παραγρήμα μέλλει ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἀναφαίνεσθαι 9 εἶπεν 9 Μαπ. ούν, "Ανθρωπός τις εύγενης επορεύθη είς χώραν μακράν, Ματ. 14; 34. 18 λαβείν έαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. καλέσας δὲ δέκα δούλους έαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, 14 Πραγματεύσασθε έως έρχομαι. Οί δὲ πολίται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτὸν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ 15 θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ έπανελθείν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπε φωνηθηναι μύτω τους δούλους τούτους, οίς έδωκε το άργύριον, ίνα 16 γνώ τίς τί διεπραγματεύσατο. παρεγένετο δὲ ὁ πρώτος λέγων, 17 Κύριε, ή μνα σου προσειργάσατο δέκα μνας. Καὶ είπεν αὐτῷ, * xvi. 10. Ευ, αγαθε δούλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστω πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν 18 έχων ἐπάνω δέκα πόλεων. Καὶ ἢλθεν ὁ δεύτερος λέγων, Κύριε, 19 ή μνα σου εποίησε πέντε μνας. Είπε δε και τούτω, Και συ 20 γίνου ἐπάνω πέντε πόλεων. Καὶ ἔτερος ἢλθε λέγων, Κύριε, 21 ίδου ή μυᾶ σου, ην είγον, ἀποκειμένην ἐν σουδαρίω. ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ. αἴρεις ὅ οὐκ ἔθηκας, καὶ 22 θερίζεις δ οὐκ ἔσπειρας. • Λέγει δὲ αὐτῶ, Ἐκ τοῦ στόματός • 28am i.16; σου κρινώ σε, πονηρε δούλε. ήδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός Μαιι. κιί. 87. 23 είμι, αἴρων δ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων δ οὐκ ἔσπειρα· καὶ διατί ούκ έδωκας τὸ ἀργύριον μου ἐπὶ τὴν τράπεζαν, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν 24 σύν τόκω αν έπραξα αὐτό; Καὶ τοῖς παρεστώσιν εἶπεν, "Αρατε

7. ἀμαρτώλφ. They used this term, because he was a publican.

8. δίδωμι. I promise to give. Grotius.

up to heaven.

13. Πραγματεύομαι is to deal or traffick in any thing; and when applied to money, it means putting it out to interest, or making profit by it, so as to increase the capital.

14. Of πολίται αὐτοῦ are opposed to δουλοὺς ἐαυτοῦ in ver. 13, and represent the Jews, who claimed more immediate connexion with the Messiah, and were really of the same country with Jesus,

17. Ισθι εξουσίαν έχων. Scias te habere potestatem. Valcken. ad l.

Grotius shews that Zacchæus was probably a Jew; but the Jews looked upon the publicans as no better than gentiles. See Matt. xviii. 17.

^{12.} This person seems to have gone to be invested with regal authority from some superior power; as Archelaus went from Judæa to Rome that he might obtain the throne of Judæa. The application is to Jesus, when he ascended

ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνῶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. (Καὶ 25 είπου αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μυᾶς.) 'Λέγω γὰρ ὑμῖυ, ὅτι παυτί 26 t viii. 18: Matt.xiii.12; τῶ ἔγοντι δοθήσεται ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔγοντος, καὶ δ ἔγει ἀρθήet xxv. 29; Μωτ. iv. 25. σεται ἀπ' αὐτοῦ. πλην τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους, τοὺς μη 27 θελήσαντάς με βασιλεύσαι έπ' αὐτούς, ἀγάγετε ώδε, καὶ κατα-» Mar. x.32. σφάξατε έμπροσθέν μου." «Καὶ εἰπων ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπρο- 28 σθεν, αναβαίνων είς Ίεροσόλυμα. = Matt.xxi.1; *ΚΑΙ έγενετο ώς ήγγισεν είς Βηθφαγή και Βηθανίαν, πρός τὸ 🕫 δρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλε δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, είπων. " Τπάγετε είς την κατέναντι κώμην εν ή είσπορευόμενοι 30 ευρήσετε πώλον δεδεμένον, έφ' δυ ούδεις πώποτε ανθρώπων έκάθισε λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾶ, Διατί 31 λύετε; ούτως έρειτε αὐτώ, "Οτι ὁ κύριος αὐτοῦ γρείαν ἔγει." 'Απελθόντες δε οἱ ἀπεσταλμένοι εύρον καθώς εἶπεν αὐτοῖς 32 λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐ- 83 τούς, "Τί λύετε τὸν πῶλον;" Οἱ δὲ εἶπον, "'Ο κύριος αὐτοῦ 34 ν Joh. xii.14; χρείαν ἔχει." Υ Καὶ ήγωγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐπιρ- 85 % Βeg. ix. 13. ρίθαντες έαυτών τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πώλον, ἐπεβίβασαν τὸν 'Ιησοῦν. πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυον τὰ ἰμάτια αὐτῶν 36 έν τη όδω. Έγγίζοντος δε αὐτοῦ ήδη, πρὸς τη καταβάσει τοῦ 37 δρους των 'Ελαιών, ήρξαντο άπαν το πλήθος των μαθητών γαίροντες αίνειν τον Θεον φωνή μεγάλη περί πασων ών είδον δυνάμεων, ελέγοντες, "Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεύς ἐν ὀνό- 38 s ii. 14: Ps. cxviii. 26: ματι Κυρίου εἰρήνη εν οὐρανώ, καὶ δόξα εν ὑψίστοις." Καί 39 Rph. ii. 14. τινες των Φαρισαίων άπο του όχλου είπον προς αὐτον, "Διδάσ-· Hab. ii. 11. καλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου." · Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν 40

αὐτοῖς, "Λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐὰν οὖτοι σιωπήσωσιν, οἱ λίθοι κεκράξονται." Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῆ, 41
λέγων, ""Οτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ, καί γε ἐν τῆ ἡμέρα σου ταύτη, 42
τὰ πρὸς εἰρήνην σου νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου ὅτι 43
ἤξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σὲ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά

26. warrl τῷ ἔχοντι. Since these are the words of the king in the parable, they merely mean, to every one of you that has made profit by my money something shall be given. The general application is to a person profiting by the gifts which he receives from God.

28. Εμπροσθεν. Erasmus understands it merely to mean, he went forward: but Beza and L. de Dieu think that Jesus went before his disciples, or rather at the head of them. See Mark x. 32.

37. Έγγίζοντος, as he was drawing near to Jerusalem.

Ibid. ηρξαυτο απαν το πλήθος χαίροντες. There is a similar construction in Xen. Ephes. βλθον δὲ εἶς το lepor θύσοντες απαν το πλήθος. i. p. 4.

i. p. 4.

Thid. Surducer. It was particularly the raising of Lazarus which caused the multitude to

receive Jesus in this way. John xii. 17, 18.
40. Οθε εἰ σιωπήσαιμεν, οἰ λίθοι τάχα
Φωνὰς ἄπορρήξουσι τῶν πεπραγμένων.

Pisidas ap. Suid. v. ἀπορρήξαι.
41. ἐπ' αὐτῆ. On account of it, or over it.
42. εἰ ἔγνως, Utinam novisses. See note at xii. 49.

Ibid. ἡμέρα. This might truly be called the day of Jerusalem, when their Messiah was come to them.

43. Compare Isaiah xxix. 3. καὶ κυκλόσω ὡς Δαυίδ ἐπὶ σὲ κόρ γους κ. τ. λ. Josephus states, that in the fifth year of the war Titus raised a wall round the whole of Jerusalem. vol. ii. p. 357, 358. Raphel thinks that it was a wall of wood, and that our Saviour's words (χάρακα) were literally accomplished. ad λ.

44 σοι, καὶ περικυκλώσουσί σε, καὶ συνέξουσί σε παντοθεν, b καὶ b xxi. 6; ου, και περικοκλασσσσστος, και συνεζουστος παρίσσεν, και - 1 Reg. ix.7,8; έδαφιοῦσί σε καὶ τὰ τέκνα σου έν σοὶ, καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν Mieb. ii.13; σοὶ λίθον ἐπὶ λίθω ἀνθ' ὡν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκο- Matt. xxiv. πης σου." Mar. xiii. 2. · Καὶ εἰσελθών εἰς τὸ ἱερὸν, ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦν. • Matt. 46 τας έν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας, ά λέγων αὐτοῖς, " Γέγραπται, "Ο Mar. xi. 11: ολκός μου ολκος προσευχής έστιν' ύμεις δε αὐτὸν ἐποιήσατε 4 1 Beg. σπήλαιον ληστών." Jer. vii. 11 : · Καὶ ἢν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς Matt.xxi.13 καὶ οι γραμματεῖς εζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οι πρώτοι τοῦ Mar. xi. 17.
• Mar. xi. 18; 48 λαοῦ καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἐξ- Joh. vii. 19; εκρέματο αὐτοῦ ἀκούων. ΚΑΙ εγένετο εν μιᾶ των ήμερων εκείνων, διδάσκοντος αὐτοῦ Μετι τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἀρχιε- Μωτ. xi. 27; 2 ρείς καὶ οί γραμματείς σύν τοίς πρεσβυτέροις, καὶ είπον πρὸς Αοτ. iv. 7. αὐτὸν, λέγοντες, "Εἰπε ἡμῖν, ἐν ποία ἐξουσία ταῦτα ποιεῖς, ἡ 8 τίς έστιν ὁ δούς σοι τὴν έξουσίαν ταύτην;" 'Αποκριθείς δὲ είπε προς αὐτοὺς, "Έρωτήσω ὑμᾶς κάγω ἔνα λόγον, καὶ εἴπατέ μοι 4 Το βάπτισμα Ἰωάννου έξ οὐρανοῦ ἢν, ἢ έξ ἀνθρώπων ;" Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς έαυτούς, λέγοντες, ""Οτι έὰν εἴπωμεν, Έξ 6 ούρανοῦ ἐρεῖ, Διατί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Έξ ανθρώπων πας ο λαός καταλιθάσει ήμας πεπεισ-7 μένος γάρ έστιν Ίωάννην προφήτην είναι." Καὶ ἀπεκρίθησαν 8 μη είδεναι πόθεν. και ό Ίησους είπεν αὐτοις, "Οὐδε εγώ λέγω ύμιν, εν ποία εξουσία ταθτα ποιώ." "Ηρξατο δε πρός τον λαον λέγειν την παραβολήν ταύτην' « Matt. " Ανθρωπός τις έφύτευσεν άμπελώνα, καὶ έξέδοτο αὐτὸν γεωρ- xxi. 33; 1; 10 γοίς, καὶ ἀπεδήμησε χρόνους ἰκανούς. καὶ ἐν καιρῷ ἀπέστειλε Esa. v. 1; πρὸς τοὺς γεωργοὺς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος et xii. 10. δωσιν αὐτώ οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν, ἐξαπέστειλαν κενόν. 11 καὶ προσέθετο πέμψαι έτερον δοῦλον οι δὲ κἀκεῖνον δείραντες 12 καὶ ἀτιμάσαντες έξαπέστειλαν κενόν, καὶ προσέθετο πέμψαι 13 τρίτον οι δε και τουτον τραυματίσαντες εξέβαλον. είπε δε δ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; πέμψω τὸν υἰόν μου τὸν 1, 7; Gen.
14 ἀγαπητόν ἴσως τοῦτον ἰδόντες ἐντραπήσονται. h'Ιδόντες δὲ xxxvii. 18; αὐτὸν οἱ γεωργοὶ, διελογίζοντο πρὸς ἐαυτοὺς, λέγοντες, Οὐτός et xxvii. 1 Joh. xi. 58 έστιν ὁ κληρονόμος· δεύτε, ἀποκτείνωμεν αὐτὸν, ἴνα ἡμῶν γένη- Hab. i. 2. 15 ται ή κληρονομία. Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, exviii. 22 ἀπέκτειναν. τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; εω. viii. 14;

44. ἐπισκοπῆς. This has probably the same plains it, τῆς ἐμῆς παρουσίας, ὅτε ἤλθον ἐπισκέmeaning as ἡμέρα in ver. 42. Theophylact exψασθαί σε καὶ σῶσαι.

16 έλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν Matt.xxi.42;
Ματ. xxi. 10;
ἀμπελῶνα ἄλλοις." 'Ακούσαντες δὲ εἶπον, " Μὴ γένοιτο." Act. iv. 11;
17 ' Ο δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπε, " Τί οὖν ἐστι τὸ γεγραμμένον 1 pet.ii. 4.7.

τοῦτο ' Λίθον δν ἀπεδοκίμασαν οι οικοδομοῦντες, οὐτος έγε-LE Esa. viii.18; ψήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; ' L Πας ὁ πεσων ἐπ' ἐκείνον τὸν 18 λίθου. συνθλασθήσεται έφ' δυ δ' αν πέση, λικμήσει αὐτόν." Καὶ εζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐπιβαλεῖν ἐπ' 19 αὐτὸν τὰς γείρας ἐν αὐτη τη ώρα, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν λαόν έγνωσαν γάρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπε.

I Matt. 1 Καλ παρατηρήσαντες απέστειλαν έγκαθέτους, υποκοινο- 20 xxii. 15; Μαν. πίι. 18. μένους ξαυτούς δικαίους είναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου. είς τὸ παραδούναι αὐτὸν τῆ ἀρχῆ καὶ τῆ έξουσία τοῦ ἡγεμόνος.

■ Matt. xxii. m καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, " Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι 21 16. όρθως λέγεις και διδάσκεις, και οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, άλλ' έπ' άληθείας την όδον του Θεού διδάσκεις. έξεστιν ημών Καί- 22 σαρι φόρον δοῦναι, ή οὕ;" Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουρ- 23 γίαν, είπε πρὸς αὐτοὺς, "Τί με πειράζετε; ἐπιδείξατέ μοι δη- 24 νάριον τίνος έχει εἰκόνα καὶ ἐπυγραφήν;" Αποκριθέντες δὲ είπον, "Καίσαρος." η Ο δε είπεν αὐτοις, " Απόδοτε τοίνυν τὰ 25 a Matt. xxii. 21 :

κοι. 11; καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῶ." Καὶ οὐκ ἴσχυ- 26 σαν επιλαβέσθαι αὐτοῦ ῥήματος εναντίον τοῦ λαοῦ καὶ θαυμάσαντες έπὶ τῆ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσύγησαν.

o Matt. ο Προσελθόντες δέ τινες των Σαδδουκαίων, οι αντιλέγοντες 27 xxii. 23: Ματ. χιί. 18; ἀνάστασιν μη είναι, επηρώτησαν αὐτον, Ρλέγοντες, "Διδάσ- 28 Act. xxiii. 8. καλε, Μωσης έγραψεν ήμιν, εάν τινος άδελφος άποθάνη έγων P Deut. xxv. γυναϊκα, καὶ οὐτος ἄτεκνος ἀποθάνη, ἵνα λάβη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ την γυναϊκα, καὶ έξαναστήση σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. ἐπτὰ 29 ουν άδελφοι ήσαν, και ό πρώτος λαβών γυναίκα άπέθανεν άτεκνος καὶ ἔλαβεν ὁ δεύτερος τὴν γυναίκα, καὶ οὖτος ἀπέθανεν 80 άτεκνος· καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν, ώσαύτως δὲ καὶ οί ἐπτά· 81 καὶ οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ ἀπέθανον ὕστερον δὲ πάντων ἀπ- 32 έθανε καὶ ή γυνή. ἐν τῷ οὖν ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται 83 γυνή; οι γὰρ έπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναικα." Καὶ ἀποκριθεὶς 84 είπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οἱ υίοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσι καὶ έκγαμίσκονται οί δὲ καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν 85 καὶ τῆς ἀναστάσεως τῆς ἐκ νεκρῶν, οὕτε γαμοῦσιν οὕτε ἐκγαμί-

4 1 Joh. iii. 2. σκονται· 4 ούτε γὰρ ἀποθανείν ἔτι δυνανται· ἰσώγγελοι γάρ εἰσι, 86 * Exod. iii.6; καὶ υίοι είσι τοῦ Θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως υίοὶ ὄντες. * ὅτι δὲ ἐγεί- 87 Matt.xxii.32; Μωτ. αιί. 26; ρονται οί νεκροί, καὶ Μωσής εμήνυσεν επί της βάτου, ώς λέγει Heb. xi. 16. Κύριον τὸν Θεὸν 'Αβραὰμ καὶ τὸν Θεὸν 'Ισαὰκ καὶ τὸν Θεὸν 'Ιακώβ' Θεὸς δὲ οὐκ ἔστι νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. πάντες γὰρ 88

20. εγκάθετος is a person suborned or sent by another to lie in ambush, and seems to be deduced from εγκαθίημι, which has this meaning. See Salmas. Praf. ad Com. de Ling. Hell. p. 44. Ibid. Sixalous perhaps means here, scrupulous

persons, who wished to do exactly what was right. 27. For the negative μη after αντιλέγοντες, see Glassius, Gram. Sacr. p. 493. Raphel. Not. Xenoph.

34. aiŵvos. See note at Gal. i. 4. 36. ούτε γάρ ἀποθανεῖν. This reason is given,

as shewing that there is no occasion for marriage, which was appointed to continue the human race.

88. πάντες γάρ αυτφ ζώσιν. This is not an argument, but the assertion of a fact: for all that belong to God are alive.

```
89 αὐτῷ ζῶσιν." Αποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον.
40 " Διδάσκαλε, καλώς είπας." Οὐκ ἔτι δὲ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν
  αὐτὸν οὐδέν.
     * Είπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Πῶς λέγουσι τὸν Χριστὸν υίὸν Matt.
42 Δαβίδ είναι; καὶ αὐτὸς Δαβίδ λέγει ἐν βίβλφ ψαλμῶν, Mar. xii. 85.
48 · Είπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἃν · Peal. ex. 1; Δε. ii. 34 :
44 θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σοῦ.' Δαβὶδ οὖν 1 Cor. xr. 25;
45 κύριον αὐτὸν καλεί, καὶ πῶς υίὸς αὐτοῦ ἐστιν;" 'Ακούοντος δὲ α z. 13.
46 παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, " τ Προσέχετε ἀπὸ τ τί. 43;
  τῶν γραμματέων τῶν θελόντων περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φι- 5,6; Mar.
  λούντων ἀσπασμούς εν ταις ἀγοραίς, καὶ πρωτοκαθεδρίας εν xii. 38, 39.
47 ταις συναγωγαίς, και πρωτοκλισίας εν τοις δείπνοις τοι κατεσ- " Matt.
  θίουσι τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχον- Ματ. xii. 40;
  ται. οὖτοι λήψονται περισσότερον κρίμα."
    7 ΑΝΑΒΛΕΨΑΣ δὲ είδε τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν τ² Beg.xii.9;
 2 είς τὸ γαζοφυλάκιον πλουσίους είδε δὲ καί τινα γήραν πενι-
 8 χραν βάλλουσαν έκει δύο λεπτά, εκαι είπεν, "'Αληθώς λέγω : 2 Cor. viii.
 4 ύμιν, δτι ή χήρα ή πτωχή αυτη πλείον πάντων έβαλεν άπαν-
  τες γάρ οὖτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα
  τοῦ Θεοῦ, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἄπαντα τὸν βίον
  δν είχεν έβαλε."
    * ΚΑΙ τινων λεγόντων περί τοῦ ίεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ * Matt.
 6 ἀναθήμασι κεκόσμηται, εἶπε, " b Ταῦτα α θεωρεῖτε, ελεύσονται Ματ. xiii. 1.
  ήμέραι ἐν αἶς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθφ, δς οὐ καταλυθή- ½ Reg.ix.7.4
7 σεται." Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες, "Διδάσκαλε, πότε Mich. iii. 12.
  οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλη ταῦτα
  γίνεσθαι :"
8 ° Ο δὲ εἶπε, " Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε πολλοὶ γὰρ ἐλεύ- • Jer. xiv. 14;
  σονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, "Οτι ἐγώ εἰμι, καὶ, 'Ο et xxiii. 21;
9 καιρὸς ήγγικε. μὴ οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. ὅταν δὲ ἀκού- Matt. xxiv.4;
  σητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε δεῖ γὰρ ταῦτα [1. 2, 8]
10 γενέσθαι πρώτον, άλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος." Τότε έλεγεν αὐ-
  τοῖς, "Έγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν · Matt. x.17;
11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, Mar. xiii. 9:
12 Φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. ⁴ Πρὸ δὲ Joh. xvi. 2; Αρος. ii. 10;
  τούτων ἀπάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χείρας αὐτῶν, καὶ Act. iv. 8;
  διώξουσι, παραδιδόντες είς συναγωγάς καὶ φυλακάς, άγομένους et xii. 4;
```

18 επί βασιλείς καὶ ἡγεμόνας, ενεκεν τοῦ ὀνόματός μου. ἀποβή- ει xxx. 23

CHAP. XXI. 6. Taura. Raphel quotes similar cases of nominatives absolute from Xenophon.

7. Έπηρώτησαν. They were Peter, James, John, and Andrew. Mark xiii. 3.

8. O καιρός, the time of the Messiah.

11. φόβητρά τε καὶ σημεία. Josephus says that the Jews did not attend τοῖς ἐναργέσι καὶ

προσημαίνουσι την μέλλουσαν ερημίαν τέρασω τοῦτο μεν 8τε ύπερ την πόλιν ἄστρον ἔστη βομφαία παραπλήσιον, και παραπείνας ἐπ' ἐνιαυτόν κομήτης. vol. ii. p. 388. "Evenerant prodigia, quæ neque hostiis neque votis piare fas habet gens" &c. &c. Tacit. Hist. v. 13.

habet gens' &c. &c. Tacit. Hist. v. 13.

13. It will give you an opportunity of bearing witness to your religion.

• xii. 11; σεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. • θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, 14 Mat. x. 19; Mar. xiii. 11. μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθήναι· ¹ ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ 15 * Exod.iv.12; σοφίαν, ή οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν οὐδὲ ἀντιστήναι πάντες οί Αετ. τί. 10. άντικείμενοι ύμιν. Επαραδοθήσεσθε δε καὶ ύπο γονέων καὶ 16 8 Mich. vii. 6; ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φιλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν· et zii. 3. h καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου 1 καὶ 17 Mar. xiii. 13. θρίξ έκ της κεφαλής ύμων ου μη απόληται. έν τη υπομονή 19 1 Matt. x. 30; ύμων κτήσασθε τὰς ψυχάς ύμων. "Όταν δὲ ἴδητε κυκλου- 20 1 Sam. xiv. 45 : 2 Sam. μένην ύπο στρατοπέδων την Ίερουσαλημ, τότε γνώτε ότι ήγ-1 Beg. i. 52. γικεν ή ερήμωσις αὐτῆς. τότε οἱ εν τῆ Ἰουδαία φευγέτωσαν εἰς 21 k Matt. τὰ όρη καὶ οἱ ἐν μέσφ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν καὶ οἱ ἐν ταῖς χώxxiv. 15: Ματ. ΧΙΙΙ. 14; ραις μη είσερχέσθωσαν είς αὐτήν. ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὖταί 22 είσι, τοῦ πληρωθήναι πάντα τὰ γεγραμμένα. οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν 23 γαστρί έγούσαις καί ταις θηλαζούσαις έν έκείναις ταις ήμέραις. έσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὀργή ἐν τῷ λαῷ 1 Rom. xi.25, τούτω. ^{1} καὶ πεσοῦνται στόματι μαγαίρας, καὶ αἰγμαλωτισθή- ^{2} 4 m Matt. σονται είς πάντα τὰ ἔθνη καὶ Ἱερουσαλημ ἔσται πατουμένη Mar. xiii. 24; ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι πληρωθῶσι καιροὶ ἐθνῶν. * Καὶ ἔσται σημεῖα 25 2 Pet. iii. ἐν ἡλίφ καὶ σελήνη καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνογὴ ἐθνῶν 10, 12; Esa. xiii. 10; έν ἀπορία, ἢχούσης θαλάσσης καὶ σάλου, ἀποψυχόντων ἀνθρώ- 26 xxxii. 7; πων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχόμενων τῆ οἰκουμένη Joelii.10,31; αί γαρ δυνάμεις των οὐρανων σαλευθήσονται. Εκαλ τότε όψον- 27 et iii. 35 ; Apoc. vi. 12. «Dan, vii.10; ται τον υίον τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλη μετὰ δυνάμεως Matt. xvi.27; και δόξης πολλής. et xxiv. 30; " Αργομένων δε τούτων γίνεσθαι, ανακύψατε και επάρατε 28 et xxv. 31; et xxvi. 64; Mar. xiii. 26; τὰς κεφαλὰς ὑμῶν διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν." ° Καὶ εἶπε παραβολὴν αὐτοῖς, " Ἰδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα 29 3 Thess. i.10; τὰ δένδρα. ὅταν προβάλωσιν ήδη, βλέποντες ἀφ' ἐαυτῶν γινώ- 30 Apoc. i. 7. • Matt. σκετε ότι ήδη έγγυς τὸ θέρος έστίν. οὕτω καὶ ύμεῖς όταν ίδητε 31 xxiv. 32; Ματ. ΧΙΙΙ. 28. Ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

15. The Sacre. Mark says that the Holy Ghost should speak for them. xiii. 11.

18. It is plain, from θανατώσουσιν in ver. 16, that the declaration in ver. 18, does not mean that none of them should die. It means, that God would carefully watch over them; that not a hair of their head should perish, without God taking account of it. Compare Matt. x. 29, 30.

19. κτήσασθε τας ψυχάς δμών. Retinete animos vestros. Raphel. ad l., who compares dvaκτάσθαι τὰς ψυχάς, Polyb. iii. 60. 87. If we compare Matt. xxiv. 13, and Mark xiii. 13, the passage means, the only way in which you can save your lives is by patience.
22. πληρωθήναι. The true reading is pro-

bably TANGERVAL

23. ardyrn is used for affliction by Josephus, but apparently for affliction caused by oppression. See Krebsius. Dionysius Hal. speaks of \$ aνάγκη τοῦ λιμοῦ, Antiq. i. p. 94: and Ælian

of h dudykn this merias. Var. Hist. xiv. 24.

Ibid. ἐν τῷ λαῷ. Most MSS. omit ἐν. 24. ἄχρι πληρωθώσι. Until the time, which is allotted to the Gentiles for doing this, is finished. See Rev. xi. 2.

27. This may perhaps mean, then shall they perceive that this was what Daniel meant by the Son of man coming with the clouds of heaven, vii. 13.

28. ἀπολύτρωσις. Though persecutions from the heathen continued a long time after, the Christians of Judæa were greatly relieved, when the Jews were no longer able to injure them.

30. δταν προβάλωσιν. Matthew and Mark write, ἐκφυῆ τὰ φύλλα, and Beza supplies folia: but the Vulgate has producant fructum, and Erasmus protrudunt gemmas.

31. It appears, therefore, that the kingdom of God was not fully established till after the destruction of the Jewish polity. See Matt.

```
82 αμήν λέγω ύμιν, ότι οὐ μή παρέλθη ή γενεά αΰτη, έως αν πάντα
88 γένηται. Ρό οὐρανὸς καὶ ή γη παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ κ Prelicii.26:
34 μη παρέλθωσι. 4 Προσέγετε δὲ ἐαυτοῖς, μήποτε βαρυνθῶσιν Matt.
  ύμων αι καρδίαι εν κραιπάλη και μέθη και μερίμναις βιωτικαίς, xxiv. 35;
85 καὶ αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστη ἡ ἡμέρα ἐκείνη τως παγὶς γὰρ *Pet.iii.7,10.
  ἐπελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης xiii. 18;
86 της γης. ε αγρυπνείτε ουν εν παντί καιρφ δεόμενοι, ίνα καταξιω- 1 These v. 6; 1 Pet. iv. 7.
  θητε εκφυγείν ταθτα πάντα τὰ μελλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθήναι : 1 Τι 1.3;
                                                                  2 Pet. iii. 10;
  έμπροσθεν τοῦ υίοῦ τοῦ ἀνθρώπου."
                                                                  Apoc. iii. 3;
et xvi. 15.
  Ην δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων τὰς δὲ νύκτας ἐξερ- ται. 13
88 χόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. καὶ πᾶς ὁ et xriii. 1;
Matt. xxiv.
  λαὸς ὤρθριζε πρὸς αὐτὸν ἐν τῶ ἱερῶ ἀκούειν αὐτοῦ.
                                                                   42; et
    " ΗΓΓΙΖΕ δὲ ἡ ἐορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη πάσχα. Mar. xiii. 35;
2 x καὶ εζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, τὸ, πῶς ἀνέλωσιν 1 Thou. v. δ.
  αὐτόν ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.
     y Εἰσῆλθε δὲ ὁ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Ἰσ- xii. 18; Matt. xxvi. 1;
 4 καριώτην, όντα έκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· καὶ ἀπελθὼν συν- Mar. xiv. 1.
  ελάλησε τοις άρχιερεύσι και τοις στρατηγοίς, τὸ, πως αὐτὸν Joh. xi. 47
5 παραδῷ αὐτοῖς. καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον Ακτ. iv. 27.
6 δοῦναι· καὶ ἐξωμολόγησε, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι xxvi. 14:
  αὐτὸν αὐτοῖς ἄτερ ὄγλου.
                                                                  Joh.xiii.2.37.
    * Ήλθε δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ἡ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσγα : Μεκ.
8 καὶ ἀπέστειλε Πέτρου καὶ Ἰωάννην, εἰπων, "Πορευθέντες έτοι- Ματ. χίν. 12.
 9 μάσατε ήμιν τὸ πάσχα, ίνα φάγωμεν." Οἱ δὲ εἶπον αὐτῶ.
10 "Ποῦ θέλεις εποιμάσωμεν;" Ο δε είπεν αὐτοῖς, " Ίδοὺ, είσ-
  ελθόντων ύμων είς την πόλιν, συναντήσει ύμιν ἄνθρωπος
  κεράμιον ύδατος βαστάζων ἀκολουθήσατε αὐτώ εἰς τὴν οἰκίαν
11 οδ είσπορεύεται καὶ έρειτε τῷ οἰκοδεσπότη τῆς οἰκίας, Λέγει
  σοι ο διδάσκαλος, Ποῦ έστι το κατάλυμα, ὅπου το πάσγα
12 μετά τῶν μαθητῶν μου φάγω; Κάκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνώγεον
13 μέγα έστρωμένον έκει έτοιμάσατε." Απελθόντες δε εύρον
  καθώς είρηκεν αὐτοῖς καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.
                                                                  a Matt.
                                                                  xxvi. 20:
    * Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσε, καὶ οἱ δώδεκα ἀπόστολοι Mar, xiv. 17.
35. ώs παγls, as a trap falls upon birds or
                                     xliv. 25. See Matt. xx. 2; συμφωνήσας έκ δη-
```

36. ταῦτα is perhaps an interpolation.

Ibid. σταθηνάι. Either to be saved at the destruction of Jerusalem, or to be acquitted at the day of judgment.

87. els το δρος is governed by εξερχόμενος. CHAP. XXII. I. Ήγγιζε. The passon The passover was in two days. See Matt. xxvi. 2.

2. ἐφοβοῦντο γάρ. See note at Mark xi. 18. 4. στρατηγοίs. See note at Acts iv. 1. Theophylact says, τους άρχοντας των οἰκοδομών τοῦ ໂερου, η καί τους της ευταξίας επιμελουμένους. 5. αὐτῷ may refer to συνέθεντο or δοῦναι. Raphel.

6. εξωμολόγησε, he agreed to it: 25 in Jer.

vaplou: but the Arabic version has, he thanked them, and this is the meaning of the word in Matt. xi. 25; Luke x. 21; Rom. xv. 9. Keuchenius says, juramento confirmavit, obstrinxit se.

7. Matthew (xxvi. 17.) and Mark (xiv. 12.)

call it ή πρώτη των άζύμων. 11. κατάλυμα. See note at ii. 7; Matt. xxvi. 17.

12. avareov. The reading seems to be avayatov. It means a room above the ground.

14. This was the day after that mentioned in ver. 7. Our Saviour spoke to the disciples on Wednesday evening: (the Jewish day beginning in the evening:) and on Thursday they ate the passover.

σὺν αὐτῷ. καὶ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Ἐπιθυμία ἐπεθύμησα τοῦτο 15 τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν, πρὸ τοῦ με παθεῖν ὁ λέγω γὰρ 16 b Matt. zzvi. 29 : xxvi. xv; Mar. xiv. 25. ὑμιν, ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ, ἔως ὅτου πληρωθῆ ἐν τῆ βασιλεία του Θεου." Και δεξάμενος ποτήριον, ευχαριστήσας 17 είπε, " Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε ξαυτοίς · Ελέγω γὰρ ὑμῖν, 18 c Matt. xxvi. 29 Mar. xiv. 25. ότι οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου, ἔως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἔλθη." ^d Καὶ λαβών ἄρτον, εὐχαριστήσας 19 d Matt. xxvi. 26; Ματ. xiv. 22; ἔκλασε, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, "Τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. 1 Cor. xi. 23, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν." 'Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνησαι, λέγων, 20 "Τοῦτο τὸ ποτήριον, ή καινή διαθήκη ἐν τῷ αἴματί μου, τὸ • Matt. xxvi. ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον. •Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος 21 21, 25; Ματ. xiv. 18; με μετ' έμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 'καὶ ὁ μὲν υίὸς τοῦ ἀνθρώπου 22 Joh. xiii. 21. πορεύεται κατά τὸ ώρισμένον πλην οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δί f Joh.xiii.18; Psal. xii. 9; οὐ παραδίδοται." Καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συζητεῖν πρὸς ἐαυτοὺς, τὸ, 23 Act. i. 16. τίς ἄρα εἴη εξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν. Ἐγένετο δὲ 24 καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ, τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. εἱ δὲ 25 g Matt. xx. 25; Mar. x. 42. είπεν αὐτοῖς, "Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οί εξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. Εύμεις δε οὐγ 26 h ix. 48; 1 Pet. v. 3. ούτως άλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμιν, γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος καὶ ὁ ήγούμενος, ως ο διακονών. ¹τίς γαρ μείζων, ο ανακείμενος ή ο 27 i Matt. xx. 28; διακονών; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσφ ὑμών ὡς Joh. xiii. 14: Phil. ii. 7. ό διακονών. Υμείς δέ έστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς 28 πειρασμοῖς μου κάγὼ διατίθεμαι ύμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ 29 k wii. 32 : Matt. zziv. πατήρ μου βασιλείαν, ίνα ἐσθίητε καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης 80 47. μου εν τη βασιλεία μου, και καθίσησθε επι θρόνων, κρίνοντες 1 Matt. xix. 28; Αρος. iii. 21. τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ." Εἶπε δὲ ὁ κύριος. "Σίμων. 81 m 1 Pet. v. 8. Σίμων, ίδου, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ώς τὸν σίτον έγω δε εδεήθην περί σου, ίνα μη εκλείπη ή πίστις σου 32 . καὶ σὺ ποτὲ ἐπιστρέψας στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου." 'Ο δὲ 33

16. Ews 870v. This does not necessarily mean that he should eat it in the kingdom of God, but that he should not eat it again till the kingdom of God was come, i. e. till his death. Πληρωθŷ means that the type of the passover was completed when Christ died.

17. It was customary at the passover for four cups to be drunk by each person. This was the first: see ver. 20; Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 198; Lightfoot ad Matt. xxvi. 26, 27; Bartoloccius, Biblioth. Rabbin. vol. ii. p. 745.

20. This was perhaps the third cup, and called the cup of blessing, as S. Paul calls it, PCor. x. 16, though Buxtorf considered it to be the fourth and last cup. Thes. Crit. Sacr.

pt. i. p. 198.

Ibid. ἐκχυνόμενον. This agrees with ποτήpior, but in Matt. xxvi. 28, and Mark xiv. 24, with alua. For similar instances of solecism see Krebsius: but perhaps the passage has not been rightly translated. In ver. 19. we read τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου and so I would understand here τοῦτό ἐστι τὸ ποτήριον This is my body, viz. that which is given for you: - this is the cup, viz. the new covenant in my blood, that which is shed for you. Tooro means this thing which I hold in my hands, and is made to refer to άρτος which is masculine, as well as to ποτήριον.

25. εὐεργέται. See Herodotus iii. 140; viii. 85. 26. ώς δ διακονών. These words had particular force, since Jesus had just been washing the disciples' feet. John xiii. 4, &c.

29. διατίθεμαι. Ego vobis tanquam testamento lego regnum. Krebsius.

31. εξητήσατο. Tertullian compares this with Satan usking leave of God to tempt Job. p. 537. We may observe the distinction between εξητήσατο ύμας and έδεήθην περί σου. So far from this passage supporting the pre-eminence of S. Peter, it would rather shew, that there was more danger of his falling than the rest.

32, 33. There may be an allusion to 2 Sam.

```
είπεν αὐτῶ, " Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμος είμι καὶ είς φυλακὴν καὶ
84 εἰς θάνατον πορεύεσθαι." "Ο δε εἶπε, "Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ " Μετι. 34;
   μή φωνήσει σήμερον άλέκτωρ, πρίν ή τρίς άπαρνήση μη είδέναι Ματ. xiv. 80;
85 με." • Kal είπεν αὐτοῖς, ""Οτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαν- ix. 3:
   τίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινὸς ὑστερήσατε;" Οἱ δὲ et x. 4; Matt. x. 9;
ε6 εἶπον, "Οὐδενός." Εἶπεν οὖν αὐτοῖς, "'Αλλὰ νῦν ὁ ἔχων Ματ. τί. 8.
   Βαλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν καὶ ὁ μὴ ἔγων, πωλησάτω
37 τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγορασάτω μάγαιραν. Ρλέγω γὰρ ὑμῖν, P Res.liii.12;
   ότι έτι τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθηναι ἐν ἐμοὶ, τὸ, 'Καὶ
ε8 μετά ἀνόμων έλογίσθη" καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔγει." Οἰ
   δὲ εἰπον, " Κύριε, ἰδοὺ, μάχαιραι ὧδε δύο." 'Ο δὲ εἰπεν αὐτοῖς,
   " 'Ικανόν ἐστι."
     4ΚΑΙ εξελθών επορεύθη κατά τὸ εθος είς τὸ όρος των 4 Matt.
40 Έλαιῶν ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. τγενό- Μετ. κίν. 32;
   μενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἰπεν αὐτοῖς, "Προσεύχεσθε μὴ εἰσελ- et xriii. 1;
41 θείν εἰς πειρασμόν." • Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ώσεὶ · Matt.
42 λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο λέγων, "Πάτερ, Μωτ. χίν. 38.
   εί βούλει παρενεγκείν τὸ ποτήριον τοῦτο ἀπ' ἐμοῦ' πλὴν μὴ τὸ * Μειι. 39;
43 θέλημά μου, άλλὰ τὸ σὸν γενέσθω." "Ωφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Ματ. xiv. 35.
44 ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. ακαὶ γενόμενος ἐν ἀγωνία, ἐκτεν- «Joh. xii. 27;
   έστερον προσηύχετο. εγένετο δε δ ίδρως αὐτοῦ ώσεὶ θρόμβοι Heb. v. 7.
45 αίματος καταβαίνοντες έπὶ τὴν γῆν. Καὶ ἀναστάς ἀπὸ τῆς
   προσευχής, ελθών πρός τούς μαθητάς αὐτοῦ, εὖρεν αὐτοὺς κοι-
46 μωμένους ἀπὸ τῆς λύπης, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τί καθεύδετε;
  άναστάντες προσεύγεσθε, ΐνα μη εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν."
47 * Ετι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ, ὅχλος, καὶ ὁ λεγόμενος * Μειι.
  'Ιούδας, είς των δώδεκα, προήρχετο αὐτων, καὶ ἤγγισε τῷ Μωτ. χίν. 43;
48 Ἰησοῦ φιλήσαι αὐτόν. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, " Ἰούδα, φιλή- Joh. xviii. 3.
49 ματι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως ;" Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ , Matt.
  αὐτὸν τὸ ἐσόμενον, εἶπον αὐτῷ, "Κύριε, εἶ πατάξομεν ἐν μα- κκί. 51;
50 χαίρα ;" ' Kal ἐπάταξεν είς τις έξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχ- Mar. xiv. 47; Joh. xviii.10.
```

ΣΥ. 20. ἐπιστρέφου καὶ ἐπίστρεψον τοὺς ἀδελφούς σου μετά σου. S. Peter's answer is also like the answer of Ittai in ver. 21. εἰς τὸν τόπου οδ ἐλν β ὁ κύριός μου, καὶ ἐὰν εἰς θάνατον καὶ ἐὰν εἰς ζωὴν, ὅτι ἐκεῖ ἔσται ὁ δοῦλός σου.

34. of peoper is spoken with reference to the Jewish method of beginning the day from the evening.

36. δ μη ξχων. L. de Dieu understands it to mean, he that has no money to buy a sword, and refers to 1 Cor. xi. 22.

37. τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει, either, my life is drawing to a close; or, the things predicted of me must have their completion. Raphel, Krebsius, and L. de Dieu prefer the latter.

38. The disciples took Jesus literally, and thought that they wanted swords for immediate use: whereas he meant to warn them of the

trials and hardships which were coming on

Ibid. Ίκανόν ἐστι. Forma vetantis. See 1 Kings xii. 28. Others interpret it, satis de his dictum.

39. ol μαθηταί. All except Judas. See John xiii. 30.

42. παρενεγκεῦν. The infinitive for the imperative. Grotius, Raphel, Palairet. Others have taken it in the infinitive, and el for utinam; see Palairet, and note at xii. 49.

44. θρόμβοι «Ιματος. Dionysius of Alexandria did not understand that our Saviour literally sweated blood, but only drops as thick as blood, p. 39. Other Fathers agreed with him. See Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 210.

45. αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

ιερέως, και ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς τὸ δεξιόν. ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἱ Ἰησοῦς εἶπεν, " Ἐᾶτε ἔως τούτου." Καὶ ἀψάμενος τοῦ ἀτίου μα Μαιι. αὐτοῦ, ἰάσατο αὐτόν. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενο- 52 Μαι. χιν. 48. μένους ἐπ' αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἰεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, " Ὠς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἱ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλ' αὕτη ὑμῶν ἐστιν ἡ ῶρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους."

*ΣΥΛΛΑΒΟΝΤΕΣ δὲ αὐτὸν ήγαγον, καὶ εἰσήγαγον αὐτὸν 54 a Mass xxvi. 57; Ματ. χιν. 53; είς τὸν οἰκον τοῦ ἀρχιερέως ὁ δὲ Πέτρος ἡκολούθει μακρόθεν. Joh zviii. ι άψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσφ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων 55 12, 24. αὐτῶν, ἐκάθητο ὁ Πέτρος ἐν μέσφ αὐτῶν. ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παι- 56 b Matt. xxvi. 69 : δίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπε, Mar. xiv. 54. 66: "Καὶ οὖτος σὺν αὐτῷ ἡν." 'Ο δὲ ἡρνήσατο αὐτὸν, λέγων. 57 Joh. xviii. " Γύναι, οὐκ οίδα αὐτόν." Καὶ μετὰ βραχὺ ἔτερος ἰδων αὐτὸν, 58 16, 25. έφη, " Καὶ σὺ έξ αὐτῶν εὶ." Ο δὲ Πέτρος εἰπεν, ""Ανθρωπε, οὐκ εἰμί." Καὶ διαστάσης ώσεὶ ώρας μιᾶς, ἄλλος τις διϊσχυρί- 59 ζετο λέγων, " Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὖτος μετ' αὐτοῦ ἦν καὶ γὰρ c Matt. xxvi. Γαλιλαίός έστιν." c Είπε δè ὁ Πέτρος, ""Ανθρωπε, οὐκ οίδα δ 60

• Matt. • Kal οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν, ἐνέπαιζον αὐτῷ, 63 xxvi. 67; Μωτ. xiv. 65; δέροντες καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσ- 64 Job xvi. 10; ωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν, λέγοντες, "Προφήτευσον, τίς Job. xviii. 22; ἐστιν ὁ παίσας σε ;" Καὶ ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον 65 εἰς αὐτόν.

51. 'Εᾶτε ξως τούτου. This is either addressed to the disciples, as telling them to suffer him to be taken; or to the multitude, as asking them to allow him to touch the man and heal him.

52. στρατηγούs. See note at Acts iv. 1: but L. de Dieu says that these persons had no connexion with the στρατηγὸs in Acts iv. 1; v. 24. and were not military officers, but had different duties in the temple.

53. σκότους. See Col. i. 13.

59. άλλος. See Matt. xxvi. 71. and note.
60. The article before ἀλέπτωρ is wanting in many MSS.

66. els τὸ συνέδριον ξαυτών, to their place of meeting.

meeting.
69, 70. This shews, that the Jews considered the phrases, Son of man, and Son of God, to be equivalent. See note at Matt. viii. 20.

είπον, "Τί έτι χρείαν έχομεν μαρτυρίας; αὐτοί γὰρ ἡκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ."

h KAI αναστάν απαν τὸ πληθος αὐτῶν ήγαγεν αὐτὸν ἐπὶ τὸν h Matt. 2 Πιλάτον. Τηρξαυτο δε κατηγορείν αὐτοῦ λέγουτες, "Τοῦτον Μες. Χ. 1; εύρομεν διαστρέφοντα τὸ έθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους το xx. 25; 3 διδόναι, λέγοντα έαυτὸν Χριστὸν βασιλέα είναι." * Ο δὲ Πιλά- Ματ. xii. 11; Ματ. xii. 17; τος επηρώτησεν αὐτὸν, λέγων, "Σύ εί ὁ βασιλεύς τῶν Ἰου- κοπ. κιίί. 7; 4 δαίων;" 'Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, "Σὰ λέγεις." 'Ο δὲ Πιλά- κ Matt. τος είπε πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὅχλους, " Οὐδὲν εὐρίσκω xxii. 11; Mar. xv. 2; αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπω τούτω." 1 Tim. vi. 13. Οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες, ""Οτι ἀνασείει τὸν λαὸν, διδάσκων καθ' όλης της 'Ιουδαίας, ἀρξάμενος ἀπὸ της Γαλιλαίας εως 6 ώδε." Πιλάτος δε ακούσας Γαλιλαίαν, επηρώτησεν εί ο αν-7 θρωπος Γαλιλαΐός έστι 1 καὶ έπιγνους ότι έκ της έξουσίας 1 iii. 1. 'Ηρώδου έστιν, ανέπεμψεν αύτον προς 'Ηρώδην, δντα καί 8 αὐτὸν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν ταύταις ταις ἡμέραις. Τό δὲ Ἡρώδης τις 7; ίδων του Ίησοῦν έχάρη λίαν ην γάρ θέλων έξ ίκανοῦ ίδεῖν αὐτὸν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ περὶ αὐτοῦ καὶ ἤλπιζέ τι σημείον 9 ίδειν ύπ' αὐτοῦ γινόμενον. ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ίκανοις: 10 αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς 11 καλ οί γραμματείς, εὐτόνως κατηγορούντες αὐτού. ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαίξας, περιβαλών αὐτὸν ἐσθήτα λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πι-12 λάτφ, η εγένοντο δε φίλοι ο τε Πιλάτος και ο Ήρώδης εν αὐτῆ η Αςι. ίν. 27. τή ήμερα μετ' άλλήλων προϋπήρχου γὰρ ἐν ἔχθρα ὅντες πρὸς . Mett. 13 εαυτούς. °Πιλάτος δε συγκαλεσάμενος τους άρχιερείς και τους xxvii. 23; 14 ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν, εἶπε πρὸς αὐτοὺς, "Προσηνέγκατέ μοι Joh. xviii.38; τον ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν καὶ ἰδοὺ, ἐγὼ * xix. 4.

τον ανορωπον τουτον, ως αποστρεφοντα τον λαον και ιοου, εγω , Matt. ενώπιον ύμων ανακρίνας οὐδεν εύρον εν τῷ ανθρώπῳ τούτῳ xxvii. 26; 15 αἴτιον, ων κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ ἀλλ' οὐδε' Ἡρώδης ἀν- Joh. xiz. 1. έπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἰδοὺ, οὐδεν ἄξιον θανάτου xxvii. 15; 16 ἐστὶ πεπραγμένον αὐτῷ. Ρπαιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω." Ματ. xx. 6; Joh. xviii 39, 17 α'Ανάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐορτὴν ἕνα. τὰν- τΑct. iii. 14.

CHAP. XXIII. 2. There is an emphasis in the words Χριστὸν βασιλέα. They accused Jesus of calling himself, not only a king, but a king superior to all others, as being Christ. L. de Dieu. They seem to have said this out of the hearing of Jesus. Compare John xviii. 34.

3. This conversation is given more at length in John xviii. 33, &c.

5. Γαλιλαίαs. They probably mentioned Galilee, in order to persuade Filate that Jesus was connected with Judas of Galilee, and so to gain credit for their accasation in ver. 2.

See ix. 9.
 Ibid. ἐξ ἰκανοῦ. We find χρόνων ἰκανῶν in
 Ψiii. 27, and ἰκανῷ χρόνῳ in Acts viii. 11.

11. εξουθενήσας. This implies his great disappointment.

Thid. ἐσθῆτα λαμπράν. Raphel shews that this meant a white robe, such as candidates were. ad l. So also L. de Dicu. The Vulgate has alba, or candida, here and Acts x. 30, and James ii. 2. The angel is said to have appeared ἐν ἐσθῆτι λαμπρῷ in Acts x. 30, and the angel is clothed in ἐνθυμα λευκὸν in Matt. xxviii. 3.

15. οὐθὲν ἄξιον—αὐτῷ. This may either mean that Jesus had done nothing worthy of death, or that Herod had done nothing to Jesus which answered to death. L. de Dieu.

17. κατά ξορτήν. At every feast.

. Matt. xxvii. 25;

t Matt.

xxvii. 32:

έκραξαν δὲ παμπληθεὶ λέγοντες, "Αίρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ημίν του Βαραββάν" σστις ην διά στάσιν τινά γενομένην έν 19 τη πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν. Πάλιν οὖν ὁ 20 Πιλάτος προσεφώνησε, θέλων ἀπολύσαι τὸν Ἰησούν. οἱ δὲ 21 έπεφώνουν λέγοντες, "Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν." Ο δέ 22 τρίτον είπε πρὸς αὐτούς, "Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν ούτος: οὐδὲν αίτιον θανάτου εθρον έν αὐτώ παιδεύσας οθν αὐτὸν ἀπολύσω." Οί δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρω- 23 θηναι και κατίσχυον αι φωναι αὐτῶν και τῶν ἀρχιερέων. 'Ο 24 xxvii. 25; δε Πιλάτος επέκρινε γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν ἀπέλυσε δε 25 Joh. xix. 16. αὐτοῖς τὸν διὰ στάσιν καὶ Φόνον βεβλημένον εἰς τὴν Φυλακὴν. δυ ητούντο τον δε Ίησούν παρέδωκε τῷ θελήματι αὐτῶν. ι Καὶ ώς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνός τινος Κυρη- 26 xxvii. 31; Μαι. xv. 11, ναίου τοῦ ἐρχομένου ἀπ' ἀγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν. Φέρειν δπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. ἸΗκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλήθος 27 τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν, αὶ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. στραφείς δε προς αυτάς ο Ίησους είπε, " Θυγατέρες Ίερου- 28 σαλήμ, μή κλαίετε έπ' έμὲ, πλήν έφ' έαυτας κλαίετε καὶ έπὶ τὰ τέκνα ύμων. ὅτι ἰδοὺ, ἔργονται ἡμέραι ἐν αἶς ἐροῦσι, Μακάριαι 29 αί στείραι, και κοιλίαι αι οὐκ ἐγέννησαν, και μαστοι οι οὐκ ἐθή-« Esa. ii. 19; λασαν. " τότε ἄρξονται λέγειν τοις όρεσι, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ 30 Ose. x. 8; Αρος. τί. 16; τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. Τότι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλφ ταῦτα 31 ποιούσιν, έν τῷ ξηρῷ τί γένηται;"

et ix. 6. ▼ 1 Pet.iv.17; * "Ηγοντο δε και ετεροι δύο κακούργοι σύν αὐτῷ ἀναιρεθηναι. 32 Jer. xxv. 29. * Joh. xiz. 18; γ Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ 33 έσταύρωσαν αὐτὸν, καὶ τοὺς κακούργους, δν μὲν ἐκ δεξιῶν, δν δὲ y Matt. πεντίί. 38; Μετ. χτ. 22; εξ ἀριστερών. '' ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγε, "Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς' οὐ 34 Joh. xix. 17. γὰρ οἴδασι τί ποιοῦσι." Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, έβαλον κλήρον. ε καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρών. 'Εξεμυκτήριζον 35 et vn. 00; 1 Cor. iv. 13; Peal.xxii.18; δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς, λέγοντες, " Αλλους ἔσωσε, σω-Matt.xxvii. σάτω έαυτου, εἰ οὖτός έστιν ὁ Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ ἐκλεκτός." 85 ; Mar. xy. 24 ; Joh. xix. 23. Ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὄξος 36 προσφέροντες αὐτῷ καὶ λέγοντες, "Εἰ σὰ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν 37 Matt. xxvii. 39 εκτίι, 39; . 'Ιουδαίων, σώσον σεαυτόν.' ' Ην δε και επυγραφή γεγραμ- 38 b Matt. μένη ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Έλληνικοῖς καὶ 'Ρωμαϊκοῖς καὶ xxvii. 37 ; Ματ. χν. 26; Έβραϊκοίς, "Οὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων." Joh. zix. 19.

Είς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτὸν, 89

25. abroîs is perhaps an interpolation. 26. τοῦ before ἐρχομένου is wanting in all the best MSS.

29. Some think that this is an allusion to the woman who killed and ate her child at the siege of Jerusalem.

31. The Jews in proverbial language called good men green trees, and bad men dry trees. Jesus says, If the sufferings of good men are so great, what must be those of bad men?

86. Seos. This was the common drink of the Roman soldiers; and the action is not the same with that mentioned in Matt. xxvii. 34.

39. Hilarius conceived the penitent thief to be on the right. So did the pseudo-Athanasius, vol. ii. p. 264. He has been called Dimas, or Dismas.

```
40 λεγων, "Εί σὺ εί ὁ Χριστὸς, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς." 'Απο-
   κριθείς δε δ έτερος επετίμα αὐτῷ λέγων, "Οὐδε φοβή σύ τὸν
41 Θεον, ότι εν τῷ αὐτῷ κρίματι εί; καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως ἄξια
   γάρ ων επράξαμεν απολαμβάνομεν ούτος δε ούδεν ατοπου
42 έπραξε." Καὶ έλεγε τῷ Ἰησοῦ, "Μνήσθητί μου, κύριε, ὅταν
48 έλθης εν τη βασιλεία σου." Καὶ είπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν
   λέγω σοι, σήμερον μετ' έμοῦ ἔση ἐν τῷ παραδείσω."
41 c Hu δε ώσει ώρα έκτη, και σκότος εγένετο εφ' όλην την . Matt.
45 γην, έως ώρας έννάτης. α και έσκοτίσθη ο ήλιος, και έσχίσθη το Μες. xx 33.
46 καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον καὶ φωνήσας φωνή μεγάλη ὁ « Matt.
   'Ιησους είπε, "Πάτερ, είς χειράς σου παραθήσομαι τὸ πνευμά Μετ. Χτ. 38.
47 μου" καὶ ταῦτα εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 'Ίδων δὲ ὁ ἐκατόνταρχος * Psal. xxxi.
   τὸ γενόμενου ἐδόξασε τὸν Θεὸν, λέγων, "Όντως ὁ ἄνθρωπος κανίι 50; Μας. αν. 37
48 ούτος δίκαιος ήν." Καὶ πάντες οι συμπαραγενόμενοι όχλοι ἐπὶ Joh. xix. 80;
   την θεωρίαν ταύτην, θεωρούντες τὰ γενόμενα, τύπτοντες ξαυτών 60.
49 τὰ στήθη ὑπέστρεφον. εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ ' Matt.
   μακρόθεν, καὶ γυναίκες αἱ συνακολουθήσασαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Μωτ. xv. 39.
   Γαλιλαίας, δρώσαι ταῦτα.
     * ΚΑΙ ιδού, ανήρ ονόματι Ἰωσήφ, βουλευτής, υπάρχων ανήρ « Matt.
51 ἀγαθὸς καὶ δίκαιος (hοὖτος οὐκ ἢν συγκατατεθειμένος τῆ βουλῆ Ματ. xv. 42;
   καὶ τῆ πράξει αὐτῶν') ἀπὸ ᾿Αριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, hii. 25, 38.
52 δς καλ προσεδέχετο καλ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· οὖτος
58 προσελθών τῷ Πιλάτω, ἢτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ Μεκ.
   καθελών αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν μνή- et xxvii. 12;
54 ματι λαξευτῷ, οὐ οὐκ ἢν οὐδέπω οὐδεὶς κείμενος. k καὶ ἡμέρα Mat. xv. 46.
   ην παρασκευή, καὶ σάββατον ἐπέφωσκε.
    1 Κατακολουθήσασαι δε καὶ γυναίκες, αίτινες ήσαν συνεληλυ- 1 viii. 2.
   θυίαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημείον, καὶ ὡς
56 ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. ™ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα ™ Exod. xx.
   καὶ μύρα καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύγασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.
24 Tη δε μια των σαββάτων δρθρου βαθέος ηλθον επί το « Matt.
   μνήμα, φέρουσαι à ήτοίμασαν άρώματα, καί τινες σύν αὐταις. Ματ. xvi. 1;
 2 Ευρον δε τον λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημεῖου, καὶ Joh. xx. 1.
 🕯 εἰσελθοῦσαι οὐχ εὖρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. καὶ ἐγένετο
   έν τῷ διαπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ ἰδοὺ, δύο ἄνδρες • iz. 23;
 5 ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις. ἐμφόβων δὲ ot xvii. 32. Ματι. xvi. 21;
   γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον εἰς τὴν γῆν, et xvii 22;
   είπου πρός αὐτάς, "Τί ζητείτε του ζώντα μετά των νεκρών; Mar. viii. 31;
 6 ° οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλ' ἡγέρθη· μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι et x. 33.
```

43. σήμερον. Some persons have connected this with λόγω σοι, but improperly.

Ibid. παραθείσα. See note at 2 Cor. xii. 4.

Ibid. παραδείσφ. See note at 2 Cor. xii. 4. 46. παραθήσομαι. Most MSS. read παρατίθεμαι.

51. και before προσεδέχετο is perhaps to be

expunged.

CHAP. XXIV. 1. δρθρου βαθέσε. Very early in the morning. The phrase is used by Plato, Criton. init.

Ibid. τινές. Some other women. See ver. 10.

ων έν τη Γαλιλαία, λέγων, "Οτι δεί τον υίον του άνθρώπου 7

παραδοθήναι είς χείρας ανθρώπων άμαρτωλών, καὶ σταυρω-P Joh. ii. 22. θηναι, καὶ τὴ τρίτη ἡμέρα ἀναστήναι." P Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν 8 ρημάτων αὐτοῦ ٩ καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγ- 9 q Matt. xxviii. 8 ; xxviii. σ; Mar. xvi. 10. γειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς. τῆσαν 10 r viii. 2 : δὲ ή Μαγδαληνή Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου, καὶ αί λοιπαί σύν αὐταίς, αί έλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ώσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, 11 • Joh.xx.3,6. καὶ ἢπίστουν αὐταῖς. • ὁ δὲ Πέτρος ἀναστάς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ 12 μνημείον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ οθόνια κείμενα μόνα καὶ απήλθε πρὸς ξαυτὸν θαυμάζων τὸ γενονός. * Καὶ ἰδοὺ, δύο έξ αὐτῶν ἡσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῆ τῆ ἡμέρα 13 t Mar.vvi.12. είς κώμην ἀπέγουσαν σταδίους έξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλημ, ή όνομα Έμμαούς καὶ αὐτοὶ ώμιλουν πρὸς άλλήλους περὶ πάν- 14 των των συμβεβηκότων τούτων. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐ- 15 τούς καὶ συζητείν, καὶ αὐτὸς ὁ Ἰησούς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μη ἐπιγνῶναι 16 αὐτόν. Εἰπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Τίνες οἱ λόγοι οὖτοι, οὖς ἀντι- 17 βάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καί έστε σκυθρωποί;" Αποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς, ῷ ὄνομα Κλεόπας, εἰπε πρὸς αὐτὸν, "Σὺ 18 μόνος παροικείς εν Ίερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα εν αὐτη ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις;" " Καὶ είπεν αὐτοῖς, "Ποῖα;" 19 w vii. 16: Matt. xxi.11; Οί δὲ εἶπον αὐτῷ, "Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, δς ἐγένετο Joh. iv. 19; άνηρ προφήτης, δυνατός εν έργφ καλ λόγφ εναντίον τοῦ Θεοῦ et vi. 14. καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς 20 καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν = Act. i. 6. αὐτόν τήμεῖς δὲ ήλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦ- 21 σθαι τὸν Ἰσραήλ. ἀλλά γε σὺν πᾶσι τούτοις τρίτην ταύτην

7 Matt. ήμέραν ἄγει σήμερον, ἀφ' οὖ ταῦτα ἐγένετο. 9 ἀλλὰ καὶ γυναῖκές 22 xxiii. 8; Mar. xxi. 10; τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι ἐπὶ τὸ μνηJoh. xx. 18. μεῖον· καὶ μὴ εὐροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἢλθον, λέγουσαι καὶ 28 ἀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἱ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν. καὶ ἀπῆλ- 24

ἐμνήσθησαν. See note at ix. 22.
 10. Ἰωάννα. See viii. 3.
 Ibid. Ἰακάβου. See note at vi. 16.

Ibid. at before theyor is perhaps an inter-

12. προδ ξαυτον may be coupled either with απήλθε, to his own home, or with θαυμάζων, within himself: most probably the former.

13. Έμμαούς. Josephus also speaks of Άμμαοῦς, or Ἐμμαοῦς, as sixty stadia from Jerusalem. vol. ii. p. 419. Sozomen says that it was named Nicopolis by the Romans after the taking of Jerusalem; and that there was a fountain near it, which healed diseases, because our Saviour had washed his feet in it. v. 21. Another Emmaus near Tiberias had its name from some sourm aprings. Joseph. vol. ii. p. 264.

16. eyylous. He must have overtaken them,

for he was coming from Jerusalem. See ver. 18.

18. It would seem from ver. 33. that neither of these persons were of the twelve: and yet Tertullian supposes them both to be so, p. 209. Origen says that they were Simon and Cleopas. vol. i. p. 434. 438; iii. p. 274; iv. p. 8. 11. Epiphanius says Nathaniel and Cleopas. vol. i. p. 67. Symeon Metaphrastes says that the other was S. Luke himself, and the notion is mentioned by Theophylact.

Ibid. παροικείs. They probably supposed Jesus to be a person who had come to Jerusalem for the passover. See note at Acts ii, 14.

'Er before 'Ιερουσ'. is perhaps an interpolation.
19. ἀναντίον τοῦ Θεοῦ. This seems to be the same phrase as ἀνάπιον τοῦ Θεοῦ in i. 6; Acts iv. 19; viii. 21. literally, is the face of God, so that God could bear witness to it.

```
θον τινές των σύν ήμιν έπι το μνημείον, και εύρον ούτω καθώς
25 καὶ αί γυναίκες είπον αὐτὸν δὲ οὐκ είδον." Καὶ αὐτὸς είπε
   26 έπὶ πᾶσιν οἶς ἐλάλησαν οἱ προφήται. Ιουχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν : Ε. 1. 6 6
27 του Χριστου, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;" * Καὶ ἀρξά- Phil.ii.7. de.;
   μενος, ἀπὸ Μωσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διηρμή- Heb. xii. 2;
28 νευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἐαυτοῦ. Καὶ • Gen. iii. 15;
   ηγγισαν είς την κώμην οὐ έπορεύοντο καὶ αὐτὸς προσεποιείτο et xxvi. 4;
29 πορρωτέρω πορεύεσθαι. <sup>b</sup> καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν, λέγοντες, et xiix. 10;
   "Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστὶ, καὶ κέκλικεν ἡ ^{8-10}; εt xxii. toto ;
80 ημέρα." Καὶ εἰσηλθε τοῦ μείναι σύν αὐτοίς. καὶ ἐγένετο ἐν et exxxii.11;
   τῷ κατακλιθήναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλό- 🚓
81 γησε, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ Act. xvi. 15:
   οφθαλμοί, και επέγνωσαν αὐτόν και αὐτὸς ἄφαντος εγένετο Η. . . . .
32 ἀπ' αὐτῶν. Καὶ εἶπον πρὸς ἀλλήλους, " Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν
   καιομένη ην εν ημίν, ώς ελάλει ημίν εν τη όδω, και ώς δι-
33 ήνουγεν ήμιν τὰς γραφάς;" Καὶ ἀναστάντες αὐτῆ τῆ ὥρα, ὑπ-
   έστρεψαν είς 'Ιερουσαλήμ, καὶ εὖρον συνηθροισμένους τοὺς ἔν-
34 δεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ε λέγοντας, ""Οτι ἡγέρθη ὁ κύριος : 100r. xy. 5.
85 όντως, καὶ ὤφθη Σίμωνι." Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῆ ὁδῷ,
   καλ ώς εγνώσθη αὐτοῖς εν τῆ κλάσει τοῦ ἄρτου.
     d Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς ἔστη ἐν μέσφ 4 Mar.
87 αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, "Εἰρήνη ὑμῖν." Πτοηθέντες δὲ καὶ τοι. 14; 19.
38 έμφοβοι γενόμενοι εδόκουν πνεθμα θεωρείν. καὶ είπεν αὐτοίς,
   "Τί τεταραγμένοι έστέ; καὶ διατί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν
89 εν ταις καρδίαις ύμων; είδετε τὰς χειράς μου καὶ τους πόδας Joh. xx. 20,
   μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι: ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε: ὅτι πνεῦμα
40 σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθώς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα." Καὶ
41 τούτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. <sup>†</sup>ἔτι ! Joh. xxi.10.
   δε άπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν
 42 αὐτοῖς, " Έχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε ;" Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ
48 ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου. καὶ λαβὼν ἐνώ- ε ix. 22; et xriii. 31;
44 πιον αὐτῶν ἔφαγεν. ΕΕἶπε δὲ αὐτοῖς, "Οὕτοι οἱ λόγοι, οὖς et zzir. 6; Matt. xvi. 21;
   έλάλησα πρὸς ύμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθήναι πάντα et xrii. 22;
   τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμφ Μωσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλ- et xx. 18; Mar. viii. 31;
45 μοις περί έμου." Τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι et ix. 31;
46 τὰς γραφάς: h καὶ εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι οὕτω γέγραπται, καὶ h ver. 26;
   ούτως έδει παθείν τὸν Χριστὸν, και ἀναστήναι ἐκ νεκρῶν τῆ Act. xvii. 8.
```

34. It might be thought from Mark xvi. 13. that some of the eleven did not believe the report of these two disciples.

39. This no doubt was the popular notion concerning spirits; and the argument was valid, whether our Saviour meant to confirm the notion or no: he appealed to their own idea of a spirit, and proved that he could not be one.

42. This also was done out of the notion that spirits do not eat.

44. The Hagiographa began with the Psalms, and contained also Proverbs, Job, Song of Solo-mon, Ruth, Lamentations, Ecclesiastes, Esther, Daniel, Ezra, Nehemiah, Chronicles 1. and 2. The remainder of the Bible was contained in the Law (the Pentateuch) and the Prophets.

 ^{1} Act. Sii. 88; τρίτη ήμέρα, ^{1} καὶ κηρυχθήναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν 47 ^{1} Joh. ii. 12. καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερου-

\$\text{Loh.xt.27. } \sigma\hat{\eta}\mu. \text{Loh.xt.26}; \text{Lo

* Act. L. 12. ** ** Εξήγαγε δὲ αὐτοὺς ἔξω ἔως εἰς Βηθανίαν* καὶ ἐπάρας τὰς 50

** Mar. ** χεῖρας αὐτοῦ, εὐλόγησεν αὐτούς. ** καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν 51

** αὐτὸν αὐτοὺς, διέστη ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

** καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτὸν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ 52

μετὰ χαρᾶς μεγάλης* καὶ ἢσαν διαπαντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες 58

καὶ εὐλογοῦντες τὸν Θεόν. ᾿Αμήν.

47. ἀρξάμενον. For participles placed absolutely in this manner see Fischer. in Weller. vol. iii. p. 389. Herodotus uses ἀρξάμενον in the same manner, iii. 91.

50. The place of the ascension was shewn on the mount of Olives. Helens, the mother

of Constantine, built a church over a cave, in which it was said that our Saviour instructed his disciples in the mysteries of his religion. Eus. Vit. Const. iii. 43.

53. lepq. See note at ii. 37. and Acts i. 13.

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

S. JOHN.

John is supposed to have been the youngest of the apostles. He was the son of Zebedee and Salome, and by trade a fisherman. (Matt. iv. 21; Mark i. 19; Matt. xxvii. 56; Mark xv. 40.) He was the favourite disciple of Jesus. (John xiii. 23; xxi. 20.) His subsequent history, to the year 46, is mentioned in Acts viii. 14; xv. 6. compared with Gal. ii. 9. It has been supposed, that he afterwards preached in Parthia. The last years of his life seem to have been spent at Ephesus, or in the neighbourhood: but he can hardly have gone thither till after the death of S. Paul, and perhaps much later. He suffered from the persecution in the latter part of Domitian's reign; and is said by Tertullian to have been put into a vessel of boiling oil at Rome, and to have come out unhurt. He was banished to Patmos, where he saw the Apocalypse; and was probably released at the beginning of the reign of Nerva, A.D. 96. He then returned to Ephesus, where he published the Apocalypse: and there are good reasons for thinking, that his Gospel and Epistles were published after this period, though some have placed them much earlier. He died at Ephesus in the beginning of the reign of Trajan, perhaps about A.D. 100

ΤΟ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ

ΑΓΙΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ.

* ΈΝ ἀρχή ἢν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἢν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ 1 . z. 33, 36; 1 Joh. i. 1,2; Θεὸς ἢν ὁ Λόγος. οὖτος ἢν ἐν ἀρχἢ πρὸς τὸν Θεόν. Η Πάντα 2 Apoc. xix.13. δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. Ο γέγονεν 3 b v. 26: et viii. 12; έν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὸ 5 et ix. 5; φως εν τη σκοτία φαίνει, καὶ ή σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν. Eph. ili. 9; d'Εγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ Θεοῦ, ὅνομα αὐτῶ 6 Col. i. 17: Hab. i. 2: 1 Joh. v. 11. Ίωάννης. οὐτος ηλθεν είς μαρτυρίαν, ίνα μαρτυρήση περί τοῦ 7 til. 19.
 d Matt. til. 1; φωτὸς, ἵνα πάντες πιστεύσωσι δι' αὐτοῦ. οὐκ ἡν ἐκεῖνος τὸ φῶς, 8 Mar. i. 2, &c-; Lu. iii. 3; et vii. 27; Act. xiii. 24.

CHAP. I. 1. 6 Abyos. There can be no doubt that by the Logos S. John meant Jesus Christ; and he perhaps used the term, because it was already in use with the Gnostic heretics. The Logos, or Reason, or Mind of God, which is spoken of by Plato, and which was nothing else but God himself, had gradually been personified by the Alexandrian Jews, who almost spoke of the Logos as a separate being from God. The Gnostics (whose doctrine was compounded from the Persians, the Platonists, and the Jews,) completed this process, and made the Logos an emanation from God. The Christians, who were corrupted by Gnosticism, found a resemblance between the Logos of the Gnostics and Jesus Christ: and it is probable that towards the end of the first century, the name of Logos came to be applied even by orthodox Christians to Jesus Christ. S. John wrote his Gospel against these heretics, and in the opening of it he shews the difference between

Jesus Christ and the Logos of the Gnostics.

Ibid. Έν ἀρχῆ. The Gnostics made the Logos to have been put forth by God after the creation of the world. S. John asserts that Christ was in the beginning.

Ibid. Geds. This is a direct assertion of the divinity of Christ. The Gnostics considered the Logos merely as an emanation from God.3. All the early Fathers made the sentence

end at obbe ev, and coupled b yeyover with ev αὐτφ̂. The modern punctuation seems to have been adopted in the fourth century, because the Macedonian heretics availed themselves of the other.

4. O yéyover èr abrê fut to may mean, the thing which was made in or through him; i. e. the benefit which was gained for man through him, was life. When Adam fell, man lost the power of living for ever; and this power was regained for man by Jesus Christ. See v. 26;

5. το φως έν τη σκοτία φαίνει, the light shines where darkness was before: i. e. the power of living for ever is given to men, who before had lost it: and the darkness did not come upon or succeed to the light: i. e. it was not a light which was followed again by darkness. See xii. 35.

6. 'Eyévero is to be taken with areparos, not with ἀπεσταλμένος: there was a man who was sent from God. Elsner, Palairet,

7. περί τοῦ φωτός. The meaning of the light, as explained in ver. 4. is, the gift of eternal life, which was regained for man by Jesus Christ; and John taught that eternal life was to be obtained by repentance, and by believing on him who was to come after him: thus he bore witness of the light, that all through his preaching might believe in him, who brought light and immortality to life. See 2 Tim. i. 10. where the words καταργήσαντος μέν τον θάνατον, φωτίσαντος δε ζωήν και άφθαρσίαν διά τοῦ εὐαγγελίου are exactly in accordance with ver. 4-7. of this chapter.

8. John was not the person who actually regained for man the power of living for ever, but he came to announce that person. See

note at v. 35.

9 άλλ' ίνα μαρτυρήση περί του φωτός. " ήν τὸ φως τὸ άληθινον, " 19; 10 δ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. ^εἐν τῷ et ix. 5; κόσμο ήν, καὶ ὁ κόσμος δι αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν et xii. 46. 11 οὐκ ἔγνω. εἰς τὰ ἴδια ἡλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. « Rom. 12 5 οσοι δε ελαβον αὐτὸν, εδωκεν αὐτοῖς εξουσίαν τέκνα Θεού Gal. iii. 26: 18 γενέσθαι, τοις πιστεύουσιν είς τὸ ὄνομα αὐτοῦ h οι οὐκ έξ ai- 2 Pet. i. 4; μάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, κ ιιί. 5; άλλ' έκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. 1 Pet. i. 23. 14 ι Καὶ ὁ Λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ι Μαπ. i. 16; έθεασάμεθα την δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ώς μονογενοῦς παρά La i. 81; 15 πατρός,) πλήρης χάριτος καὶ άληθείας. L'Ιωάννης μαρτυρεί 2 Pet. i. 17: περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγε λέγων, "Οὐτος ἢν δν εἶπον, Ο οπίσω col. i. 19; μου έρχόμενος, έμπροσθέν μου γέγονεν ότι πρωτός μου ήν." * ***.26.40.; 16 Kal έκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν καὶ Mart. iii. 11; 17 χάριν ἀντὶ χάριτος: "ότι ὁ νόμος διὰ Μωσέως ἐδόθη, ἡ χάρις Lu. iii. 16. 18 καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγένετο. ⁿΘεὸν οὐδεὶς ¹ Col. i. 19: έωρακε πώποτε ο μονογενής υίος, ο ων είς τον κόλπον τοῦ « Kud. xx. Deut. v. 6, &c. = vi. 46; Exod. xxxiii. 20; Deut. iv. 12; 1 Joh. iv. 12; 1 Tim. vi. 16; Matt. xi. 27; Lu. x. 22.

9. δρχόμενον is referred to φῶs by Grotius, Beausobre, Doddridge: to δινθρωπον by Wolfius, Palairet. The latter seems most natural, though the former is supported by iii. 19; xii. 46. The light which giveth life to every man is the true

light.

11. 7à 1812 and of 18101 evidently mean the Jews.

12, 13. This still continues the notion, of men having no power by their birth to live for ever, but of their having the power restored to them when born again through Jesus Christ.

13. of εγεντήθησαν. Whose birth was henceforth to be reckoned, not as from their earthly parents, but from God: or the 11th, 12th, and 13th verses may be paraphrased thus; The Jews rejected him: but whoever received him, became a child of God, of whatever country he was, and without any regard to his being descended from Abraham.

14. ἐθεασάμεθα. S. John alludes to his having witnessed the transfiguration of Christ. (See 2 Pet. i. 17.) Παρά πατρός may either be connected with movoyevous, the only begotten of the Father; or with dofar, we saw him in a state of glory, in the glory which came from the Father, when he pronounced him to be his beloved or only begotten Son. The whole verse means, Jesus Christ appeared upon earth as a man; but we, his chosen disciples, saw him in a state of glory; and while he was upon earth, he was filled with the Holy Ghost to preach the truth : or perhaps αληθείαs means that Christ was the true end of the types and ordinances of the Mosaic law: see ver. 17. Δόξαν ώς μονογενοῦς may mean the glory which is suited to him who was then declared by God to be his only begotten Son.

15. πρώτός μου ήν. Πρώτυς is used for before

in xv. 18. Since John the Baptist was born before Jesus, he could only have said that Jesus was before him on account of his pre-existence. The same testimony is repeated in ver. 27, 30, and it is inserted here as agreeing with what is said in ver. 14, that Jesus existed in a state of glory previous to his appearing on earth. It might be paraphrased thus, What I have said of the glory which we saw come upon Jesus, agrees with the testimony which John bore to his previous state of glory. This testimony was borne by John for the first time upon the occasion mentioned in ver. 27, and is anticipated in ver. 15. Έμπροσθεν perhaps denotes priority of rank, πρώτος priority of existence: He who came after me into the world, has become superior to me, because he existed before me.

16, 18. Some of the Fathers have made these verses a continuation of John the Baptist's testimony. See Tillemont, Mémoires, tom. i.

p. 325.

Ibid. πληρώματος. This is in allusion to πλήρης χάριτος και άληθείας in ver. 14: and so is χάριν άντι χάριτος in this verse, and χάρις και ή άλήθεια in ver. 17. Jesus was full of the Holy Ghost: and we all partook of the same spiritual grace, χάριν άντι χάριτος, grace answering to the grace of Christ.

17. Moses gave the Law, which did not convey spiritual grace, and was only a shadow: Christ has been the means of our receiving spiritual grace, and is the substance of the Law. Χάρις and ἀλήθεια perhaps mean the same as πνεῦμα and ἀλήθεια in iv. 23.

18. Nor is this all: he has also revealed tous the true nature of God: no one could see Him visibly, but Christ has revealed him to us.

πατρός, έκεινος έξηγήσατο. ο Και αυτη έστιν ή μαρτυρία του 19 · v. 33. 'Ιωάννου, ότε ἀπέστειλαν οί 'Ιουδαίοι έξ 'Ιεροσολύμων ίερεις καὶ Λευίτας, ίνα έρωτήσωσιν αὐτὸν, "Σὺ τίς εί;" ΡΚαὶ ώμο- 20 p iii. 28; Act. ziii. 25 λόγησε, καὶ οὐκ ἡρνήσατο καὶ ώμολόγησεν, ""Οτι οὐκ εἰμὶ 9 Deut. xviii. έγω ὁ Χριστός." 9 Καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν, " Τί οὖν; 'Ηλίας εί 21 σύ;" Καὶ λέγει, "Οὐκ εἰμί." "'Ο προφήτης εὶ σύ;" Καὶ ἀπεκρίθη, "Ου." Είπον ουν αὐτῷ, "Τίς εί; ϊνα ἀπόκρισιν 22 · Esa. x1. 3; δώμεν τοις πέμψασιν ήμας· τί λέγεις περί σεαυτοῦ;" · *Εφη, 28 Matt. iii. 8 ; " Έγω ' φωνή βοώντος εν τη ερήμω, εὐθύνατε την δδον Κύριου' Mar. i. 3; Lu. iii. 4. καθώς είπεν 'Ησαίας ὁ προφήτης." Καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι 24 • Deut. xviii. ησαν έκ των Φαρισαίων • καὶ ηρώτησαν αὐτὸν, καὶ εἶπον αὐτῷ, 25 "Τί οὖν βαπτίζεις, εὶ σὺ οὖκ εὶ ὁ Χριστὸς, οὕτε Ἡλίας, οὕτε ι Μαιι. iii.11; ὁ προφήτης:" τ' Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ 'Ιωάννης λέγων, " Έγω 26 βαπτίζω εν ύδατι μέσος δε ύμων εστηκεν, δι ύμεις ούκ οίδατε. Lu. iii. 16; Act. i. 5 ; αὐτός ἐστιν ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, δς ἔμπροσθέν μου γέγονεν 27 et xi. 16: et xix. 4. οὖ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος." Ταῦτα ἐν Βηθαβαρᾶ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, 28 δπου δην 'Ιωάννης βαπτίζων.

« vor. 36; "Τη ἐπαύριον βλέπει ὁ Ἰωάννης τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς 29 Εχού. χἰι. 3; αὐτὸν, καὶ λέγει, " Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἀμαρ- 1 Pot. i. 19. τίαν τοῦ κόσμου. τοὖτός ἐστι περὶ οὖ ἐγὼ εἶπον, 'Οπίσω μου 30 ἔνοτ. 27. ἔρχεται ἀνὴρ, δς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἢν. γ Ματί. ii. 16; κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν ἀλλ' ἵνα φανερωθη τῷ Ισραὴλ, διὰ 31 Ματ i. 10; τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι βαπτίζων." γ Καὶ ἐμαρτύρησεν 82

19. Kal afry. And this testimony, which I have just quoted, was borne upon the following occasion.

21. John does not here contradict what our Saviour says in Matt. xvii. 12; he meant, that he was not really Elias risen from the dead. 'O wpoophyrs might mean, the prophet promised in Deut. xviii. 15, though that would be the same with the Messiah. The Jews expected Jeremiah or one of the prophets to reappear. See Matt. xvi. 14.

26. μέσος κ. τ. λ. Tillemont observes that this may have been literally true. Mémoires, tome i. p. 160.

28. Βηθαβαρφ. Almost all the old MSS. and versions read Βηθανίφ. but if this be the true reading, it cannot be the Bethany near Jerusalem; nor can πέραν τοῦ Ἰορδάνου (compare iii 26; x. 40.) have any other meaning than beyond, or on the other side of Jordan. See L. de Dieu.

Bethany may have been the name of a district, (see note at Matt. xxi. 17.) and perhaps the same which Josephus calls Beravala: but the place, where John baptized, seems certainly to have been in Judæa. See Matt. iii. 1; Mark i. 5; Luke iii. 8.

29. The emalpion. This was after the baptism of Jesus; and in ver. 33. John reminds the people of what he had said the day before: but

τŷ ἐπαόριον refers not to the baptism, but to the mission of the priests and Levites. The temptation intervened between the baptism and this mission. The order of events is therefore as follows: 1. The baptism of Jesus. 2. The temptation. (Neither of these related by S. John.) 3. The mission from Jerusalem, ver. 19—27. 4. The address of John on the following day, ver. 29, &c.

Ibid. δ allows, that taketh upon himself. L.

Ibid. b alpur, that taketh upon himself. L. de Dieu.

30. He appeals to his saying recorded in ver. 27.

31. κάγὰ οὐκ ἄδεω αὐτόν. And at first I did not know him. This is explained more at length in ver. 33. John began to exhort persons to believe in him who was to come after him, before he had seen that person or knew who he was. He knew him, however, before he baptized him. See Matt. iii. 14.

Ibid. ἀλλ' Γνα φανερωθή. But I baptized persons in the water, with the view to preparing them by repentance to receive him who was coming: by these means his coming was made known to the people of Israel.

İbid. ἐν τῷ δδατι βαπτίζων. The phrase in the water is exactly applicable to the ancient mode of baptizing, but in ver. 33. we find ἐν πνεύματι ἀγίφ, so that ἐν δδατι may properly be translated with water.

'Ιωάννης λέγων, ""Οτι τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ 88 περιστεράν έξ οὐρανοῦ, καὶ ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. *κάγὼ οὐκ ἤδειν * Μαιι. iii.11; αὐτόν ἀλλ' ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, 'Εφ' δυ δυ ίδης τὸ πυεθμα καταβαίνου καὶ μένου ἐπ' αὐτὸν, 84 οὖτος ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἀγίφ. κἀγὼ ἐώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ότι οὐτός έστιν ὁ υίδς τοῦ Θεοῦ." Τη ἐπαύριον πάλιν είστηκει ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν 36 αὐτοῦ δύο. *καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, • ver. 39. 87 " Τδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ λα-88 λούντος, καὶ ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. στραφείς δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, "Τὶ ζητεῖτε;" Οί δὲ εἶπον αὐτῷ, " 'Ραββὶ," δ λέγεται ἐρμηνευόμενον, Διδάσ-89 καλε, "ποῦ μένεις;" Λέγει αὐτοῖς, "Εργεσθε καὶ ίδετε." *Ηλθον καὶ είδον ποῦ μένει καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν 40 εκείνην ώρα δε ην ώς δεκάτη. "Ην 'Ανδρέας ὁ ἀδελφὸς Σί - Μαιι.iv.18. μωνος Πέτρου είς εκ των δύο των ακουσάντων παρά Ἰωάννου, 41 καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. εὑρίσκει οὖτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, "Εὐρήκαμεν τὸν Μεσσίαν," 42 δ έστι μεθερμηνευόμενον, ὁ Χριστός καὶ ήγαγεν αὐτὸν πρὸς « Matt. xvi. τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπε, " Σὰ εἶ Σίμων 18. υίὸς Ἰωνᾶ. σὺ κληθήση Κηφᾶς" δ έρμηνεύεται Πέτρος.
• xxi. 2;
Τῆ ἐπαύριον ἠθέλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν et xxii. 18; ο υίος 'Ιωνά. σὺ κληθήση Κηφάς." δ έρμηνεύεται Πέτρος. καὶ ευρίσκει Φίλιππου, καὶ λέγει αυτφ, "'Ακολούθει μοι." et xlix. 10; 44 d Hu δè ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως 'Ανδρέου 15; 3 8am 45 καὶ Πέτρου. Εὐρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει Ε. ντί. 14; αὐτῷ, " Ον ἔγραψε Μωσῆς ἐν τῷ νόμφ καὶ οἱ προφήται, εὐρή- et xl. 10, 11; 46 καμεν, Ἰησοῦν τὸν υίὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ." fkal et liii. 1, de.; είπεν αὐτῷ Ναθαναὴλ, " Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν είναι;" et xxxiii. 14; 47 Δέγει αὐτῷ Φίλιππος, "Ερχου καὶ ἴδε." Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν **xxiv. 18; Ναθαναήλ έρχόμενου πρὸς αὐτὸν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, " "Ιδε et xxxvii. 14; 48 ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ῷ δόλος οὐκ ἔστι." Δέγει αὐτῷ Ναθα- Mich. v. 1; Zach. vi. 12; ναήλ, "Πόθεν με γινώσκεις;" 'Απεκρίθη ὁ Ίησους καὶ είπεν et iz. 9. αὐτῷ, "Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνήσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν Matt. ti. 23; 49 είδον σε." 'Απεκρίθη Ναθαναήλ και λέγει αὐτῷ, "' Ραββί, σὺ Lu. ii. 4. 50 εί ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, σὰ εί ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ." ᾿Απεκρίθη ١٠

33. This notice was evidently given to John at the beginning of his ministry, when, as S. Luke says, the word of God came unto him in the wilderness, iii. 2.

35. Τἢ ἐπαύριον. Two days after the mission of the priests and Levites: see ver. 29. It must have been at least forty-two days after the baptism of Jesus: see Mark i. 12. (εὐθύς.)

Ibid. 860. One of these was Andrew, ver. 41. the other has been supposed to be John. Epiphanius says John or James. vol. i. p. 436.—438.

39. δεκάτη. Some think that S. John followed the Roman computation of time.

41. The reading is perhaps Xpiords without the article.

43. The words δ Ἰησοὺs seem to be an interpolation, though perhaps they ought to be added after λέγει αὐτῷ.

44. ἀπὸ Βηθσαϊδά is an inhabitant of Bethsaida: ἐκ τῆς πόλεως, a native of the city. Greswell. The city of Peter and Andrew was Capernaum.

45. Ναθαναήλ. Nathanael has been supposed to be the same with Bartholomew: but Augustin and Gregory did not believe him to be an apostle. See xxi. 2.

Ίπσους και είπεν αυτώ, ""Οτι είπον σοι, Είδον σε υποκάτω της συκης, πιστεύεις; μείζω τούτων όψει." Καὶ λέγει αὐτώ, 51 b Gen. zzviji. 12 : "' Αμην αμην λέγω ύμιν, απ' άρτι όψεσθε τον ουρανον ανεω-Matt. iv. 11: Lu. xxii. 43; γότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίet axiv. 4: Act. i. 10. νοντας έπὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου."

ΚΑΙ τη ημέρα τη τρίτη γάμος εγένετο εν Κανά της Γαλι- 2 λαίας καὶ ην ή μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ. ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς 2 και οι μαθηται αὐτοῦ είς τὸν γάμον. και ὑστερήσαντος οίνου, 8 λέγει ή μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτὸν, "Οἰνον οὐκ ἔχουσι." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, "Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, γύναι; οὕπω ήκει ή 4 ώρα μου." Λέγει ή μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, ""Ο τι âν 5 1 Mar. vii. 3. λέγη υμίν, ποιήσατε." 1 Ήσαν δὲ ἐκεῖ υδρίαι λίθιναι ἐξ κείμε- 6 ναι κατά τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰουδαίων, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητας δύο ή τρείς. λέγει αὐτοίς ὁ Ἰησούς, " Γεμίσατε τας ύδρίας 7 ύδατος." Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἔως ἄνω. Καὶ λέγει αὐτοῖς, 8 " 'Αντλήσατε νυν και φέρετε τώ άργιτρικλίνω." Και ήνεγκαν. ώς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οίνον γεγενημένον, καὶ 9 ούκ ήδει πόθεν έστιν (οί δε διάκονοι ήδεισαν οί ηντληκότες τὸ ύδωρ) φωνεί τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, καὶ λέγει αὐτώ, 10 "Πας ανθρωπος πρώτον τὸν καλὸν οίνον τίθησι, καὶ όταν μεθυσθώσι, τότε τὸν ελάσσω σὰ τετήρηκας τὸν καλὸν οίνον ξως άρτι." Ταύτην εποίησε την άρχην των σημείων ο Ίησους 11 έν Κανά της Γαλιλαίας, καὶ έφανέρωσε την δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

ΜΕΤΑ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναούμ, αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ 12 αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας. Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰου- 18 δαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. καὶ εὐρεν ἐν τῶ 14 ππί. 13; οαιων, και ανερή τος Στροτίτης βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ Ματ. πί. 15; ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ

51. This was perhaps a proverbial expression for a person working miracles.

h Matt.

CHAP. II. 1. On the third day after leaving Bethabara (Wetstein, Priestley): after returning into Galilee (Newcome). The latter is probably right, because Jesus had now some disciples,

Ibid. yduos. Symeon Metaphrastes said, that this was the marriage of Clopas and Mary: but this seems impossible on account of the age of James, Joses, Simon, and Judas, who were sons of Clopas and Mary. Compare John xix. 25; Matt. xxvii. 56; John vii. 3, 5, 10. It is equally improbable that it was the marriage of John himself.

Ibid. Kard. Josephus mentions a village of Galilee called Cana. Vit. § 16. p. 9. It took him all night to go from thence to Tiberias. ib. § 17. The Syriac version has Catna, which L. de Dieu says was not far from Nazareth.

4. Ti euol kal ool; might mean, what is that to me and thee? but the phrase generally means, what have I to do with thee? See Mark i. 24:

2 Sam. xvi. 10; 1 Kings xvii. 18.

Ibid. γύναι. The use of this term does not Ibid. yuran. imply a want of affection. See Palairet. Compare xix. 26.

6. μετρητάs. See L. de Dieu, ad l. For drà see Matt. xx. 9.

8. ἀρχιτρικλίνφ. Concerning this person see Ursinus, Append. ad Ciaccon. de Triclin. p. 344. Bulengerus, De Conviviis, iv. 4. et 5.

10. μεθύω sometimes means merely to drink plentifully, as in Gen. xliii. 34. Hackspanius, Boisius.

11. enlotevour. Were confirmed in their

12. μήτηρ. It is thought from this that Joseph was now dead. See also xix. 26.

Ibid. ἀδελφοί. See note at Matt. xiii. 55. 13. τὸ πάσχα. This was the first passover which Jesus attended after his baptism. See vi. 4; xi. 55.

14. περιστέρας. See note at Matt. xxi. 12.

15 τούς κερματιστάς καθημένους, καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σγοινίων, πάντας εξέβαλεν έκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τούς βόας, καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέγες τὸ κέρμα, καὶ τὰς τρα-16 πέζας ἀνέστρεψε καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, " Αρατε ταθτα έντεθθεν μη ποιείτε τον οίκον του πατρός μου 17 οίκον εμπορίου." 'Εμνήσθησαν δε οι μαθηταί αὐτοῦ, ὅτι · Psal. laix.9. γεγραμμένον έστιν, 'Ο ζήλος τοῦ οἰκου σου κατέφαγέ με.' 18 " Απεκρίθησαν ούν οί 'Ιουδαίοι καὶ είπον αὐτώ, " Τί σημείον = 1.30; 19 δεικυύεις ήμιν, ότι ταθτα ποιείς;" η Απεκρίθη ὁ Ἰησοθς καὶ et xvi. 1; είπεν αὐτοῖς, "Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις Mar. τιϊ. 11; Lu. xi. 19. 20 εγερω αὐτόν." Είπον οὐν οἱ Ἰουδαῖοι, "Τεσσαράκοντα καὶ ἐξ • ΜΑΙΙ. ετεσιν φκοδομήθη ὁ ναὸς οὖτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς et xxvii. 40; 21 αὐτόν ;" Ἐκείνος δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. Ματ. κίν. 50; 22. οστε οθν ηγέρθη εκ νεκρών, εμνήσθησαν οι μαθηταί αθτοθ ότι · La. xxiv. 8. τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς καὶ ἐπίστευσαν τῆ γραφῆ, καὶ τῷ λόγφ ῷ 23 είπεν ὁ Ἰησοῦς. ὡς δὲ ἡν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα, ἐν τῆ έορτη πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ 24 τὰ σημεία & ἐποίει. αὐτὸς δὲ ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἑαυτὸν 25 αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας Ρκαὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ν νί. 64; ίνα τὶς μαρτυρήση περὶ τοῦ ἀνθρώπου αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκε τί Αρο. ii. 24;

ην εν τῷ ἀνθρώπῳ.
3 ⁹ΗΝ δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὅνομα q vii. 50;
2 αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων. τοῦτος ηλθε πρὸς τὸν Ἰησοῦν τix. 16, 38;
νυκτὸς, καὶ εἰπεν αὐτῷ, "'Ραββὶ, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ Θεοῦ ἐλή- Δοτ. x. 88.
λυθας διδάσκαλος οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται ποιεῦν,

3 à σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἢ ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ." ''Απεκρίθη ὁ 'Ιη- ' Τι. iii. 5.
σοῦς καὶ εἰπεν αὐτῷ, "'Αμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεν4 νηθἢ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." Λέγει

15. φραγέλλιον. From the Latin fagellum. It will be observed, that Jesus cleared the temple a second time a few days before his crucifixion. Matt. xxi. 12.

17. κατέφαγε. The reading is probably

катафауета.

18. Str. Beza and L. de Dieu understand it as since, or because. They knew that he had no commission from the high-priests, and they said, If you claim authority from heaven, what miracle do you work in proof of this? See iii. 2.

20. Eusebius observes, that the second tem-

20. Eusebius observes, that the second temple was built in forty-six years, from the beginning of the reign of Cyrus to the sixth year of Darius. Dem. Evang. p. 392. But the Jews probably spoke of a more recent building. Josephus says that Herod began to repair the temple in the fifteenth year of his reign; (A. U. C. 734.) vol. ii. p. 105. and finished it in eighteen months, vol. i. p. 782. But he was eight years in building the porticos, &c. ib.; and Prideaux appears to be right, who translates the passage thus, Forty-six years hath this temple been in building; and adds, "For

although then forty-six years had passed from the time this building had begun, and in nine years and an half it was made fit for the divine service, yet a great number of labourers and artificers were still continued at work during all the time of our Saviour's being here on earth, and for some years after." Connex. sub an. 17. B. C.

22. abroîs is wanting in many MSS.

Ibid. γραφῆ. See xx. 9. They then believed the prophecies in the Old Testament, and that which had been delivered by Jesus himself.

23. ev t p eopt During the continuance of the feast. iv. 45.

25. And because he had no need of information concerning any of these persons who professed to believe in him.

Chap. III. 1. $\delta \rho \chi \omega \nu$. Probably a member of the sanhedrim.

2. τὸν Ἰησοῦν has perhaps been substituted for the true reading αὐτόν.

3. drwder signifies either again, or from above. Josephus uses it for again, vol. i. p. 48; but

προς αυτον ο Νικόδημος, "Πως δύναται ανθρωπος γεννηθήναι γέρων ών : μη δύναται είς την κοιλίαν της μητρός αὐτοῦ δεύτερου είσελθείν και γεννηθήναι;" 'Απεκρίθη ὁ Ίησοῦς, "'Αμὴν δ άμην λέγω σοι, έὰν μή τις γεννηθή έξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται είσελθεῖν είς την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον 6 έκ της σαρκός, σάρξ έστι καὶ τὸ γεγεννημένον έκ τοῦ πνεύματος, πνεθμά έστι. μή θαυμάσης ότι είπον σοι, Δεί ύμας νεν- 7 t Beel. xi. 5; νηθήναι ἄνωθεν. το πνεύμα όπου θέλει πνεί, καὶ τὴν φωνήν 8 αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οίδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει * τί. 52, 60. ούτως έστὶ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος." " Απεκρίθη 9 Νικόδημος και είπεν αὐτώ, "Πώς δύναται ταῦτα γενέσθαι;" 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, " Σὰ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ 10 Ίσραὴλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; τάμὴν άμὴν λέγω σοι, ὅτι ὁ 11 × ver. 32; et viii. 28; οίδαμεν λαλούμεν, και δ έφράκαμεν μαρτυρούμεν και την μαρet zii. 49; et xiv. 24. τυρίαν ήμων οὐ λαμβάνετε. εἰ τὰ ἐπύγεια εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ 12 πιστεύετε, πώς, έλν είπω ύμιν τὰ έπουράνια, πιστεύσετε; γκαί 18 y vi. 63; Eph. iv. 9. ούδεις αναβέβηκεν είς τὸν οὐρανὸν, εί μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταs viii. 28 ; βας, ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ῶν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ καθὼς 14 et xii. 32; Ναι. xxi. 9; Μωσης ύψωσε τὸν ὄφιν ἐν τη ἐρήμω, οῦτως ὑψωθηναι δεῖ τὸν 2 Reg.xviii.4. υίον του ανθρώπου. * Ίνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπ- 15 a ver. 36 : Lu. xiz. 10; όληται, άλλ' έχη ζωήν αιώνιον. ούτω γάρ ήγάπησεν ο Θεός τον 16 1 Joh. v. 10. ь Rom. v. 8; κόσμον, ώστε τὸν υίὸν αὐτοῦ τὸν μονογενή ἔδωκεν, ίνα πᾶς ὁ et viii. 82; 1 Joh. iv. 9. πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. ° οὐ 17 e ix. 39 : γαρ απέστειλεν ο Θεός τον υίον αὐτοῦ είς τον κόσμον, ίνα κρίνη τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθή ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ. ὁ ὁ πιστεύων εἰς 18 Lu. iz. 56: 1 Joh. iv. it. αὐτὸν οὐ κρίνεται ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίσet vi. 40, 47; τευκεν είς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υίοῦ τοῦ Θεοῦ. * αὕτη δέ 19 • i. 5, 10, 11. έστιν ή κρίσις, ότι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀγάπησαν οι άνθρωποι μάλλον το σκότος, ή το φως ήν γαρ πονηρά αὐτῶν τὰ ἔργα. ' πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων, μισεῖ τὸ φῶς, καὶ 20 18, et segg. ε Eph. v. 8. οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ ἔργα αὐτοῦ ε ὁ δὲ 21

Origen considered it to mean, in this place, from above, vol. iv. p. 561; and this is certainly its meaning in ver. 31; xix. 11. 23; James i. 17; iii. 15; Matt. xxvii. 51. Nicodemus seems to have taken it for δείστερου, but that is not conclusive as to our Saviour's meaning; and he that is born from above is in fact born again, so that our Saviour may be said to have intended both.

3. ob 36rara. He cannot enter into the covenant of the gospel.

5. εξ εδατος και πνεύματος. The meaning would be equally expressed by εξ εδατος εν πνεύματι. A person is born again of the Spirit, (ver. 6.) and this takes place at baptism.

8. 70 wreturn. Our version says, the wind; but many early writers took it literally for the Spirit. It does not signify wind in any other

place of the New Testament. See Wolfius.

12. 7à ên'iyeu. That part of the scheme of our redemption, which has its operation in this world.

18. In Prov. xxx. 4. we read Tis ανέβη els τον ουρανον και κατέβη;

Ibid. καταβάs. This seems decisive for the pre-existence of Christ, see ver. 31; and the words δ δν are very remarkable, as shewing that Christ was still in heaven while he was on

earth.
17. If any persons are not saved through Christ, their condemnation will not be in consequence of his coming into the world: they were condemned already, and have rejected the only means of having that condemnation removed. See ver. 18, 36; v. 24: Mark xvi. 16.

ποιών την άληθειαν, έρχεται πρός το φώς, ίνα φανερωθή αὐτοῦ τα έργα, ότι εν Θεφ εστιν είργασμένα." 22 h Μετά ταθτα ήλθεν ὁ Ἰησούς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν h iv. 1. 23 Ιουδαίαν γην. και έκει διέτριβε μετ' αὐτων και έβάπτιζεν. ήν : Ματι. Η. δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνων ἐγγὺς τοῦ Σαλεὶμ, ὅτι ὕδατα [6, 16]. 24 πολλά ην έκει και παρεγίνοντο και έβαπτίζοντο. Εούπω γάρ La. iii. 1 25 ην βεβλημένος είς την φυλακήν δ Ίωάννης. Έγενετο ουν 3. ζήτησις έκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίων περί καθα-26 ρισμοῦ Ικαὶ δίλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον αὐτῶ, "Ραββί, 11.7.15. δς ην μετά σου πέραν του Ἰορδάνου, ο συ μεμαρτύρηκας, ίδε Matt. iii. 11: 27 ούτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν." m'Aπ- Mar. i. 7; Lu. iii. 16. εκρίθη Ἰωάννης καὶ είπεν, "Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν = 1 Cor.iv.7; 28 οὐδὲν, ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. " αὐτοὶ ὑμεῖς Jac. i. 17. μοι μαρτυρείτε ότι είπου, Ούκ είμι έγω ὁ Χριστός, άλλ' ότι Μαί. !!!. 1; 29 άπεσταλμένος είμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. ὁ ἔχων τὴν νύμφην, Μετ. ί. 3; νυμφίος έστίν ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ έστηκῶς καὶ et rii. 27. άκούων αὐτοῦ, χαρά χαίρει διά τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη 30 οὖν ή χαρά ή έμη πεπλήρωται. ἐκείνον δεί αὐξάνειν, ἐμὲ 31 δὲ ἐλαττοῦσθαι. ο ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστίν. ὁ ο viii. 23; ων έκ της γης, έκ της γης έστί, και έκ της γης λαλεί ὁ έκ 82 τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος, ἐπάνω πάντων ἐστὶ, Pκαὶ δ ἐώρακε P. v. 20; καὶ ήκουσε, τοῦτο μαρτυρεῖ καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς et xii. 49 33 λαμβάνει. 9 ὁ λαβών αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν, ἐσφράγισεν ὅτι q 1 Joh. v.10; 34 ὁ Θεὸς ἀληθής ἐστιν τον γὰρ ἀπέστειλεν ὁ Θεὸς, τὰ ῥήματα Rom. iii. 4. τοῦ Θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα. Ερλ. iv. 7. 35 ο πατήρ ἀγαπᾶ του υίου, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῆ χειρὶ «τ. 22; κτίι. 2; 86 αὐτοῦ. 'ὁ πιστεύων εἰς τὸν υίὸν, ἔχει ζωὴν αἰώνιον' ὁ δὲ ἀπει- Matt. xi. 27 θων τῷ υἰῷ, οὐκ ὄψεται ζωὴν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' Τω. κ. 22; Heb. ii. 8. αιπόν." t iii. 15, 16; 4 " ΩΣ οὖν ἔγνω ὁ κύριος, ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι, ὅτι Ἰη- st vi. 47; 1 Job. v. 11. 2 σούς πλείονας μαθητάς ποιεί και βαπτίζει ή Ἰωάννης καίτοιγε . 11. 21, 26.

22. The lovdalar yar. This must mean the territory of Judgea in contradistinction to Jerusalem. See ii. 23. It was perhaps in the neighbourhood of the Jordan. See iv. 43.

Ibid. και έβάπτιζεν. But see iv. 1, 2. Tillemont infers that Jesus at first baptized his disciples, and that afterwards they alone baptized.

Mémoires, tome i. p. 30. 218.

23. Σαλείμ has been supposed to be Shalim, mentioned in 1 Sam. ix. 4, which was in the tribe of Benjamin. But L. de Dieu thinks it was a different place in the tribe of Manasseh, where it joins the tribe of Issachar. Ænon signifies fons columbi, so that there was probably a spring there.

25. περί καθαρισμού. Concerning the real effect of baptism. As soon as Jesus baptized, persons began to doubt whether there was any use in John's baptism: and John's disciples

came now to consult him about this. Many MSS, read 'Iovôalov.

27. He means to say, that he was only executing a commission.

29. νύμφιος. See note at Matt. ix. 15.

31. He that has his origin from the earth, belongs to the earth.

32. obsels. Scarcely any one.

33. But if any one does receive it, he thereby expresses his conviction that God is true: i. e. ha receives the testimony of Jesus, because he knows that he is sent by God, and that therefore he speaks the words of God, which must

86. µévet. It does not come upon him on account of his unbelief: it was hanging over him before, and he refused the only means of having it removed. See ver. 17.

Ιησούς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀφῆκε 3 την Ιουδαίαν, καὶ ἀπηλθε πάλιν εἰς την Γαλιλαίαν. ἔδει δὲ 4 = Gon. iii 19; αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. Ξ ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν 5 et xivii. 12; Jos. xxiv. 32, της Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ γωρίου ὁ ἔδωκεν 'Ιακώβ 'Ιωσὴφ τῷ υἰῷ αὐτοῦ. ἢν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ 'Ιακώβ. ὁ 6 ουν Ίησους κεκοπιακώς έκ της δδοιπορίας, έκαθέζετο ούτως έπλ τη πηγή. ώρα ην ώσει έκτη. Εργεται γυνη έκ της Σαμαρείας τ ἀντλήσαι ὕδωρ. λέγει αὐτή ὁ Ἰησοῦς, " Δός μοι πιεῖν." οἱ γὰρ 8 μαθηταί αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν είς την πόλιν. Ίνα τροφάς ἀγοράσωσι. Τλέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις, "Πῶς σὸ Ἰου- 9 y viii. 48; Lu. ix. 52,58; δαίος ων παρ' έμου πιείν αίτεις, ούσης γυναικός Σαμαρεί-Act. x. 28; 2 Reg. zvii. τιδος;" οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. " Απεκρίθη 10 24. 'Ιησούς καὶ είπεν αὐτή, "Εὶ ήδεις την δωρεάν τοῦ Θεού, καὶ τίς = vi. 85: ει τίι 38, 39 ; έστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν, σὺ αν ήτησας αὐτὸν, καὶ • Jer. ii. 18. ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν." • Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, " Κύριε, οὐτε 11 αντλημα έχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ύδωρ τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ος 12 έδωκεν ήμιν το φρέαρ, καὶ αὐτὸς έξ αὐτοῦ ἔπιε, καὶ οἱ υίοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;" ὁ Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ 18 b vi. 58. είπεν αυτή, "Πας ο πίνων έκ του υδατος τούτου, διψήσει • vi. \$7, \$5; πάλιν • δς δ αν πίη έκ τοῦ ὕδατος οὖ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ 14 et vii. 38, 39. διψήση είς τὸν αίωνα άλλα τὸ ὕδωρ δ δώσω αὐτώ, γενήσεται έν αὐτῷ πηγή ὕδατος άλλομένου εἰς ζωήν αἰώνιον." Λέγει 15 πρὸς αὐτὸν ή γυνή, "Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, "να μή διδού, μηδε ξογωμαι ενθάδε άντλειν." Λέγει αὐτη ὁ Ἰησούς, 16 " Τπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρά σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε." ' Απεκρίθη 17 d vi. 14; Lu. vii. 16; ή γυνή και είπεν, "Οὐκ ἔχω ἄνδρα-" Δέγει αὐτή ὁ Ἰησοῦς, et xxiv. 19. " Καλώς είπας," Οτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες. 18 · Deut. xii. καὶ νῦν δν ἔχεις, οὐκ ἔστί σου ἀνήρ τοῦτο ἀληθές εἴρηκας." 5, 11; 1 Reg. ix. 8; 4 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, "Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. °οί 20

CHAP. IV. 4. εδει. Josephus says that it was the custom of the Galileans to travel through Samaria, when they went to the festivals at Judæa. Antiq. xx. 6. 1. and again, πάντων έδει for those who wish to go quickly, to pass through Samaria; for by that means the journey from Galilee to Jerusalem may be performed in three days. Vita. 52. Jesus was probably obliged to quit Judæa as quick as he could. Sometimes he took a more circuitous route. Mark x. 1.

5. Συχάρ. Josephus mentions a town in Samaria called Σίκιμα, near to mount Garizim, vol. i. p. 582. and this hill was near to Sychar, ver. 20. It is supposed to be the place afterwards called Flavia Neapolis.

6. obress may be rendered eo facto, postea. L. de Dieu, Alberti. It probably means, he sat down just as a tired person would do. See xiii. 25. (note;) Acts xxvii. 17.

7. yurs. The name of Photina is given to

her by Greek writers. Tillemont, Mémoircs, tome i. p. 219.

9. où yap-Zauapelraus. This is the remark of the evangelist.

12. πατρός. Josephus says that the Samaritans claimed to be descended from Joseph. Antiq. ix. 14. 3.

13, 14. Οὐδὲ ὰν οὖν ἐκ λάκκου πίοι, ῷ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὰς ἀκράτου μεθύσματος πόσεις, τότε μὲν διά τινος ὑπηρετοῦντος τῶν ἀγγέλων, ὁν οἰνοχοεῦν ἡξίωσε: τότε δὲ καὶ δι' ἐαυτοῦ, μηδένα τοῦ δίδοντος καὶ τοῦ λαμβάνοντος μεταξὺ τιθείς. Philo Jud. vol. i. p. 296.

18. were. Heinsius conceived that these five had been lawful husbands.

20. — καί πρός άλλήλους έπολέμουν, τών μέν Ίεροσολυμιτών το παρ' αὐτοῖς ίερον ἄγιον είναι λεγόντων, καὶ τὰς θυσίας έκεῖ πέμπειν άξιούντων τών δὲ Σαμαρειτών είς τὸ Γαριζείν δρος κελευόντων. Joseph. vol. i. p. 685.

πατέρες ἡμῶν ἐν τούτῳ τῷ ὅρει προσεκύνησαν καὶ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος, ὅπου δεῖ προσκυνεῖν."
21 Λέγει αὐτἢ ὁ Ἰησοῦς, " Γύναι, πίστευσόν μοι, ὅτι ἔρχεται ὥρα,
ὅτε οὕτε ἐν τῶ ὅρει τούτῳ, οὕτε ἐν Ἰεροσολύμοις προσκυνήσετε

22 τῷ πατρί. ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε ἡμεῖς προσκυνοῦμεν : 2 Βος.

28 δ οίδαμεν ότι ή σωτηρία έκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν. ἀλλ' ἔρχεται χτίι 29; ὅρα καὶ νῦν ἐστὶν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσι Ετικτίν. 47; τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθεία καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους εἰ ix. 4.

24 ζητεί τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. Επνεῦμα ὁ Θεός καὶ τοὺς ε 2 Con. 31.17. προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθεία δεί προσκυνεῖν."

25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, " Οίδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται," (ὁ λεγόμενος

26 Χριστός) " όταν έλθη ἐκείνος, ἀναγγελεί ήμιν πάντα." Α Λέγει κ ix. 37.

27 αὐτἢ ὁ Ἰησοῦς, "ἸΕγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι." Καὶ ἐπὶ τούτῷ ἢλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει οὐδεὶς μέντοι εἶπε, "Τί ζητεῖς;" ἢ, "Τί λαλεῖς μετὰ αὐτῆς:"

28 'Αφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν
 29 πόλιν, καὶ λέγει τοῦς ἀνθρώποις, " Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, δς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὖτός ἐστιν ὁ Χριστός;"
 30 ἘΕῆλθον οὖν ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤργοντο πρὸς αὐτόν.

30 Εξηλύον ουν εκ της πολεως, και ηρχοντό προς αυτόν.
31 'Εν δε τῷ μεταξύ ἡρώτων αὐτὸν οι μαθηταί, λέγοντες,

82 " 'Ραββὶ, φάγε." 'Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, " Έγω βρωσιν ἔχω

88 φαγείν, ην ύμεις οὐκ οἴδατε." Έλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς

84 άλλήλους, " Μήτις ήνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;" Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-

35 ψαυτός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. ¹οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι : Matt.ix 37; ἔτι τετράμηνόν ἐστι, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται ; ἰδοὺ, λέγω ὑμῖν, Lu. x. 2. ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι

86 λευκαί εἰσι πρὸς θερισμὸν ἤδη. καὶ ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ 87 χαίρη καὶ ὁ θερίζων. ἐν γὰρ τούτω ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς, 88 ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. ἐγὼ ἀπέστειλα

21. προσκυνήσετε. The time is coming, when there will be no particular place for worshipping God. Or it may mean literally, that sacrifices would soon cease to be offered in Judæa or Samaria.

22. σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων. This was pro-

bably expected by the Samaritans.

25. This is a curious passage, as shewing that the Samaritans expected the Messiah. The words δ $\lambda e \gamma \delta \mu e \nu o \tau \delta s$ are an explanation of the evangelist.

. 27. ἐθαύμαζον, which is the reading of many MSS., is better than ἐθαύμασαν.

29. 18ere—μήτι, See whether. Beza, Hom-

bergius.

35. It is generally understood from these words, that they were spoken four months before the passover. Heinsius conjectured that

the four months, in which were the feasts of Easter and Pentecost, were called rerpdupou, and that our Saviour meant to speak of the harvest coming soon. Aristarch. Others think that he may have alluded to a proverbial expression, there being four months between seed-time and harvest. See Newcome. If we take the expression literally, the time was probably November or December. The true reading seems to be rerpdupous.

36. And the reaper receives his reward, though he had not the trouble of so ring; and gathers

in a crop to everlasting life.

87. For in this instance the saying is the truth, that one soweth and another reapeth. John the Baptist and our Saviour had prepared the minds of men, and the disciples had only to follow it up. See Vorstius, De Adagiis N. T.

ύμᾶς θερίζειν δ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε ἄλλοι κεκοπιάκασι, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε." Ἐκ δὲ τῆς πόλεως 89 ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ""Οτι εἰπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα." 'Ως οὖν ἢλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων 40 αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ 41 πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, τῆ τε γυναικὶ 42 ἔλεγον, ""Οτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὖτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ Χριστός."

k zvii. 8.

l Matt. xiii. 57; Mar. vi. 4; Lu. iv. 24.

Μετά δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς 43 τὴν Γαλιλαίαν. ¹αὐτὸς γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν, ὅτι προφήτης 44 ἐν τῆ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. "Ότε οὖν ἢλθεν εἰς τὴν 45 Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαίοι, πάντα ἐωρακότες ἃ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῆ ἐορτῆς καὶ αὐτοὶ γὰρ ῆλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

• ii. 1, 11. m *Ηλθεν οὖν ὁ 'Ιησοῦς πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, 46 ὅπου ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. καὶ ἢν τις βασιλικὸς, οῦ ὁ υίὸς ἠσθένει ἐν Καπερναούμ. οὖτος ἀκούσας ὅτι 'Ιησοῦς ἤκει ἐκ τῆς 47 'Ιουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα καταβῆ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υίόν ἤμελλε γὰρ

* 1 Cor 1.22. ἀποθυήσκειν. * εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτὸν, " Ἐὰν μὴ ση- 48 μεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε." Λέγει πρὸς αὐτὸν 49 ὁ βασιλικὸς, "Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου." Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Πορεύου ὁ υἰός σου ζῷ." Καὶ 50 ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ῷ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. ἡδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήν- 51 τησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες, "Ότι ὁ παῖς σου ζῷ." Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν ἐν ἢ κομψότερον ἔσχε καὶ 52 εἶπον αὐτῷ, "Ότι χθὲς ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός." Έγνω οὖν ὁ πατὴρ, ὅτι ἐν ἐκείνη τῷ ὥρα, ἐν ἢ εἶπεν 53 αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ότι ὁ υἰός σου ζῷ" καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν 54 ὁ Ἰησοῦς, ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

ΜΕΤΑ ταῦτα ἢν ἐορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς 5

48, 44. τῆ Ιδία πατρίδι must mean Nazareth; and therefore Γαλιλαίαν must mean the country of Galilee, exclusive of Nazareth. See iii. 22. He afterwards went to Nazareth, Luke iv. 16.

46. βασιλικόs is often used by Josephus, and always for a person, qui in familii o et ministerio regis sit. Krebsius. He was probably attached to Herod's court. See Heinsius, Aristarch.

47. &cotous. Capernaum was about twenty-five miles from Cana.

52. πομφότερον έσχε. So Epictetus, δταν δ λατρός εἰσέρχηται, μή φοβεῖσθαι τί εξηγ μή δ' αν εξηγ, Κόμψως έχεις, ὑπερχαίρεω. Diss. iii. 10. 54. Jesus had worked many miracles subsequent to that at Cana: see iii. 2; iv. 45: so that this perhaps means, This was the second time that Jesus worked a miracle upon his coming out of Judea into Galilee.

CHAP. V. 1. toprh, a festival, most probably not the festival of the passover; for this happened soon after, (vi. 4.) and is called h toprh. John probably meant the feast of Purim, which was kept about a month before the passover. Petavius, Kepler, Hug. For its being the passover, see Newcome.

2 είς Ίεροσόλυμα. "Εστι δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῆ προβατική κολυμβήθρα, ή ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά. πέντε ε στοάς έχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλήθος πολύ τῶν ἀσθενούντων, τυφλών, χωλών, ξηρών, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος 4 κίνησιν. άγγελος γάρ κατά καιρον κατέβαινεν έν τή κολυμβήθρα, και ετάρασσε τὸ ὕδωρ ὁ οὖν πρώτος εμβάς μετά τὴν ταραγήν τοῦ ὕδατος ὑγιὴς ἐγίνετο, ικο δήποτε κατείγετο νοσή-5 ματι. Ήν δέ τις ἄνθρωπος έκει τριάκοντα όκτω έτη έχων έν 6 τη ἀσθενεία, τοῦτον ίδων ὁ Ἰησούς κατακείμενον, καὶ γνούς ὅτι πολύν ήδη χρόνον έχει, λέγει αὐτφ, "Θέλεις ύγιης γενέσθαι;" 7 'Απεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, "Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔγω. Ίνα όταν ταραχθή τὸ ὕδωρ, βάλλη με εἰς τὴν κολυμβήθραν ἐν δ 8 δὲ ἔργομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει." • Λέγει αὐτῷ ὁ • Matt.ts.6; Ἰησους, "Εγειραι, άρου του κράββατου σου, καὶ περιπάτει." La. τ. 24. 9 P. Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἢρε τὸν κράββατον , ix. 14. αὐτοῦ, καὶ περιεπάτει. ἢν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα. 10 9 Ελεγον οὐν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένω, "Σάββατόν 9 Εκολ. 11 έστιν οὐκ ἔξεστί σοι άραι τὸν κράββατον." 'Απεκρίθη αὐτοῖς, Deut. v. 18: " Ο ποιήσας με ύγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, Αρον τὸν κράββατόν Noh. 1811. 19; 12 σου, καὶ περιπάτει." Ἡρώτησαν οὖν αὐτὸν, "Τίς ἐστιν ὁ 11, 40; Μαιι. nil. 2; ανθρωπος ὁ εἰπών σοι, Αρον τὸν κράββατόν σου, καὶ περι- Μετ. il. 24; 13 πάτει;" 'Ο δὲ ἰαθεὶς οὐκ ήδει τίς ἐστιν ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἐξένευ- La. vi. 3. 14 σεν, δίλου όντος έν τῶ τόπω. Μετὰ ταῦτα εύρίσκει αὐτὸν ὁ : viii. 11; Ίησους εν τῷ ἱερῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, " Ἰδε ὑγιὴς γέγονας μη-15 κέτι άμάρτανε, ίνα μη χειρόν τί σοι γένηται." 'Απηλθεν ό άνθρωπος, καὶ ἀνήγιγειλε τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ.

Καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἐζήτουν 17 αὐτὸν ἀποκτείναι, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτω. • ὁ δὲ Ἰησοῦς • xiv. 10. ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, "Ο πατήρ μου ἔως ἄρτι ἐργάζεται, κάγὼ ει τίιι. 19; 18 εργάζομαι." Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον εζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαιοι et x. 4; ἀποκτείναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυε τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα Phil. ii. 6. 19 ίδιον έλεγε τὸν Θεὸν, Ισον έαυτὸν ποιῶν τῷ Θεῷ. "ἀπεκρίνατο οι τίμι. 38.

2. Ect. It has been thought from this expression, that John wrote his Gospel before the destruction of Jerusalem. But the pseudo-Athanasius says, ην κολυμβήθρα και νυν έστιν: and he seems to speak accurately, for he adds, πέντε στοάς είχε, νθν γάρ περιηρέθη τὰ πέριξ οἰκοδομήματα vol. ii. p. 70.

Ibid. προβατική. Arnoldus understands πύλη, as in Nehem. iii. 1; xii. 39. Thes. Crit. Sacr.

pt. i. p. 375.

Ibid. Bethesda means either domus misericordia, or effusionis.

Ibid. στοds. These were probably rooms at the edge of the pool, formed by a covering, and divided by side walls from each other.

6. L. de Dieu is inclined to translate 871

πολύν ήδη χρόνον έχει, that he was old.

13. Eféveurer, from exreir, enatare, ex malis emergere, secedere. Krebsius. Jesus escaped without notice, because there was a great crowd. L. de Dieu.

17. epydjeras. This is probably in allusion to God resting from his works on the Sabbath; and Jesus meant to say, Ye think that works such as these must not be done on the Sabbath, because God rested on the Sabbath: but I tell you, that God has never rested to this time from doing works of mercy such as these, and I shall persist in doing them.
18. Toor. This shews in what sense the

Jews understood the term, Son of God.

οθυ ο Ίησους καὶ είπεν αὐτοις, " 'Αμὴν άμὴν λέγω ύμιν, οὐ δύναται ο υίδη ποιείν αφ' έαυτοῦ οὐδεν, εαν μή τι βλέπη τον πατέρα ποιούντα: α γαρ αν έκεινος ποιή, ταύτα και ο υίος όμοίως ποιεί. * ὁ γὰρ πατήρ φιλεί τὸν υίὸν, καὶ πάντα δείκνυσιν 20 = iii. 35. αὐτῶ α αὐτὸς ποιεί καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῶ ἔργα. ἵνα ύμεις θαυμάζητε. ὥσπερ γὰρ ὁ πατήρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ 21 ζωοποιεί, ούτω καὶ ὁ υίὸς οῦς θέλει ζωοποιεί. Τοὐδὲ γὰρ ὁ πατήρ 22 y iii. 35 : et zvii. 2; et xvu. x; Ματι. xi. 27; κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ υἰῷ· είνα 23 et xxviii. 18; πάντες τιμώσι τὸν υίὸν, καθώς τιμώσι τὸν πατέρα. ὁ μὴ τιμών 1 Joh. ii. 23. τὸν υίὸν, οὐ τιμᾶ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν.
 Αμὴν 24 • ##. 18; et vi. 40, 47; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῶ et viii. 51. πέμψαντί με, έγει ζωήν αἰώνιον καὶ είς κρίσιν οὐκ έργεται, b Eph. ii.1,5; ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. b' Αμὴν ἀμὴν 25 λέγω υμίν, ότι ξρχεται ώρα καλ νύν έστιν, ότε οἱ νεκροὶ ἀκού-Apoc. iii. 1; Βοπ. τί. 4; σονται της φωνής του υίου του Θεού, και οι ακούσαντες ζήσον-Gal. ii. 20. ται. ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔγει ζωὴν ἐν ἐαυτώ, οὕτως ἔδωκε καὶ 26 τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἐαυτῷ· καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ 27 • Dan. xii.2; κρίσιν ποιείν, ὅτι υίὸς ἀνθρώπου ἐστί. κρίσιν θαυμάζετε τοῦτο 28 1 Cor. xv. 52; ότι ξργεται ώρα, εν ή πάντες οί εν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται 16. της φωνης αὐτοῦ, ακαὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, 29 d Matt. xxv. είς ἀνάστασιν ζωής οί δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν 46. κρίσεως. εού δύναμαι έγω ποιείν ἀπ' έμαυτοῦ οὐδέν. καθώς 30 • ver. 19; et vi. 38. ακούω, κρίνω· καὶ ή κρίσις ή έμη δικαία έστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός. ' Έλν έγω μαρτυρώ περί έμαυτου, ή μαρτυρία μου οὐκ έστιν 31 f viii. 14. ε Esa. xlii. 1; ἀληθής. εἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής 32 Matt. iii. 17; ἐστιν ἡ μαρτυρία ῆν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. " Τμείς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκε τῆ 83 b i. 19. άληθεία· έγω δε οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, 84

19. dav μη is to be taken for daad, as in Gal. ii. 16, and so is ei uh in Matt. xii. 4; xxiv. 36.

20. I have written a αύτδς ποιεί. The Father points out to the Son, and enables him to do, the

works which he himself does.

21. There is probably a double allusion here, to dead persons being restored to life, and to eternal life being given again to man when it was lost. Jesus told the Jews in ver. 20. that he was yet to do greater works than those which they had seen: it will be a work analogous to the greatest of all miracles, raising the dead; for I shall give eternal life to those whom I judge worthy of it.
22. οὐδὲ γάρ. The connexion denoted by the

particle yap is with behes in ver. 21. For this gift of eternal life will depend upon the Son only: since the Father has given him the power of judg-

25. renpol. Those that by sin had lost all title to eternal life, shoorau, shall be put in the way of obtaining eternal life, viz. by listening to the preaching of Jesus.

26. Swhe probably means, the power of restor-ing eternal life to man: For as the Father has the power of again giving to man the eternal life which had been lost, in the same manner has He enabled His Son to give this eternal life. See i. 4. This is merely one instance of what is said generally in ver. 19.

27. STI vios. Because he is not only the Son of God, but he has taken upon himself every part of the mediatorial office of the Messiah; and this will not be complete till he has judged the world.

28. Do not wonder at what I have said of giving eternal life to man: for the time will come, when the dead will actually rise again from their graves. Chrysostom and Theophylact connected δτι vidos ανθρώπου έστί with μη θαυμάζετε.

31. This seems to contradict viii. 14. meaning is here, My witness of myself will not be received as true, though it is really true.
34. οὐ λαμβάνω. I am not anxious to receive

```
35 άλλα ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθητε. ἐκεῖνος ἡν ὁ λύγνος ὁ καιό-
   μενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἡθελήσατε ἀγαλλιασθῆναι πρὸς ὥραν
86 εν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. Τέγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάν- 1 i. 33;
  νου τὰ γὰρ ἔργα ὰ ἔδωκέ μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ et viii. 18;
  τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπ- et xii. 28,
87 έσταλκε· καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περί ε Exod.
  έμοῦ. οὕτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὕτε εἶδος αὐτοῦ Deat. iv. 13:
88 εωράκατε. καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι 1 Tim. vi. 16
89 δυ ἀπέστειλευ ἐκεινος, τούτφ ὑμεις οὐ πιστεύετε. ¹ Ερευνατε ι 1.46; τὰς γραφὰς, ὅτι ὑμεις δοκείτε ἐυ αὐταις ζωὴυ αἰώνιου ἔχειν, καὶ et xxxiv. 16;
40 ἐκεῖναί εἰσιν αὶ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν tu. xvi. 29;
41 πρός με, ίνα ζωὴν ἔγητε. Δόξαν παρά ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. Act. xvii. 11;
42 άλλ' έγνωκα ύμας, δτι την αγάπην του Θεού οὐκ έχετε έν έαυ- 15.
48 τοις. εγώ ελήλυθα εν τώ ονόματι του πατρός μου, και ου λαμ-
  Βάνετέ με εάν ἄλλος ελθη εν τω ονόματι τω ίδίω, εκείνον
44 λήθεσθε. Επώς δύνασθε ύμεις πιστεύσαι, δόξαν παρά άλλή- = xii. 48;
  λων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου Θεοῦ οὐ Rom. ii. 29.
45 ζητείτε ; μὴ δοκείτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα:
46 έστιν ὁ κατηγορών ὑμών, Μωσής, εἰς δν ὑμεῖς ἡλπίκατε. " εἰ = Gen. iii. 15;
  γαρ επιστεύετε Μωση, επιστεύετε αν εμοί περί γαρ εμοῦ εκεί et xxii. 18;
47 νος ἔγραψεν. εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς Dent. xviii.
  τοις έμοις δήμασι πιστεύσετε;"
    ΜΕΤΑ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν της θαλάσσης της
2 Γαλιλαίας της Τιβεριάδος καὶ ηκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς,
  ότι έώρων αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων.
8 ἀνηλθε δὲ εἰς τὸ ὅρος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν
4 μαθητών αὐτοῦ. ° ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. • Exod.
5 P ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ θεασάμενος ὅτι xii. 18; Lev. xxiii. 5;
  πολύς όχλος ἔρχεται πρὸς αὐτὸν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον, Νυπ. αχνίδι.
6 "Πόθεν ἀγοράσομεν ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὖτοι;" Τοῦτο δὲ ανί. 1.
7 έλεγε πειράζων αὐτόν αὐτὸς γὰρ ἤδει τί ἔμελλε ποιεῖν. 'Απ- xiv. 15;
  εκρίθη αὐτῷ Φιλιππος, "Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν ^{\mathrm{Mar.\,vi.\,35}}_{\mathrm{Lu.\,ix.\,12.}}
8 αὐτοῖς, ἵνα ἔκαστος αὐτῶν βραχύ τι λάβη." Λέγει αὐτῷ εἶς
  έκ των μαθητών αὐτοῦ, 'Ανδρέας ὁ άδελφὸς Σίμωνος Πέτρου,
9 " 9 Εστι παιδάριον εν ώδε, δ έχει πέντε άρτους κριθίνους καὶ 12 Reg. Iv.
10 δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;" Εἶπε δὲ <sup>43.</sup>
```

testimony from men: and I only mention this of John, because ye think much of it; and perhaps it may lead you to receive my offer of salvation.

35. h0ehhaare. Ye were pleased.

Ibid. αὐτοῦ, sc. τοῦ λύχνου. John was not

the Light, τὸ φῶs, i. 8. but he was ὁ λύχνοs.
39. Ἐρευνᾶτε might be indicative or imperative. See Raphel. ad l. Wolfius.

45. μη δοκείτε. The Syriac version takes this interrogatively, and so Palairet.

Ibid. harkare, ye used to hope, and still continue to hope, which is the proper force of the

perfect tense.

CHAP. VI. 1. wέραν. He crossed from Capernaum, on the western side of the lake, to a place near Bethsaida, on the north-eastern side. Tiberias was a town on the southern extremity of the lake.

4. This was the second passover. See ii. 13; xi. 55.

5. πρὸς τὸν Φίλιππον. Jesus may have addressed Philip, because he was of Bethsaida, i. 44. and the desert place was near to Bethsaida. Luke ix. 10.

ο Ίησους, "Ποιήσατε τους ανθρώπους αναπεσείν" ην δε γόρτος πολύς εν τω τόπω. ανέπεσον οθν οι άνδρες τον αριθμον ώσει πεντακισγίλιοι. έλαβε δὲ τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαρισ- 11 τήσας διέδωκε τοις μαθηταίς, οι δε μαθηταί τοις ανακειμένοις ομοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, 12 λέγει τοις μαθηταις αὐτοῦ, "Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ΐνα μή τι ἀπόληται." Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν 18 δώδεκα κοφίνους κλασμάτων έκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, α έπερίσσευσε τοις βεβρωκόσιν. τοι ουν ανθρωποι ιδόντες ο 14 εποίησε σημείον ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγον, "Οτι οὐτός ἐστιν ἀληθῶς δ προφήτης δ ερχόμενος είς τον κόσμον." Ίησους ουν γνούς 15 ότι μέλλουσιν έρχεσθαι καὶ άρπάζειν αὐτὸν, ΐνα ποιήσωσιν αὐτὸν βασιλέα, ἀνεγώρησε πάλιν εἰς τὸ ὅρος αὐτὸς μόνος.

r i. 21 ; at iv. 19: et vii. 40; Lu. vii. 16; et xxiv. 19: Deut. zviii.

ì

· Matt. ziv. 22:

• 'Ως δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν 16 117. 12; Μετ. τί. 47. θάλασσαν, καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον, ἤρχοντο πέραν τῆς θα- 17 λάσσης είς Καπερναούμ. καὶ σκοτία ήδη εγεγόνει, καὶ οὐκ έληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, ή τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου 18 πνέοντος διηγείρετο. έληλακότες οὖν ώς σταδίους εἰκοσιπέντε ή 19 τριάκοντα, θεωροῦσι τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ έγγυς τοῦ πλοίου γινόμενον καὶ έφοβήθησαν. ὁ δὲ 20 λέγει αὐτοῖς, "Έγώ εἰμι μη φοβεῖσθε." "Ηθελον οὖν λαβεῖν 21 αὐτὸν εἰς τὸ πλοίον, καὶ εὐθέως τὸ πλοίον ἐγένετο ἐπὶ τῆς γῆς είς ην ύπηγον.

> Τη επαύριον ὁ όχλος ὁ έστηκως πέραν της θαλάσσης, ίδων 22 ότι πλοιάριον άλλο οὐκ ην ἐκεῖ εἰ μη ἐν ἐκεῖνο εἰς δ ἐνέβησαν οί μαθηταί αὐτοῦ, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπηλθον, (ἄλλα δὲ ηλθε πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ 28 τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου ότε οὺν είδεν ὁ όχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθη- 24 ταὶ αὐτοῦ,) ἐνέβησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα, καὶ ἡλθον εἰς

* τοτ. 40, 54; Καπερναούμ, ζητούντες τὸν Ἰησούν. καὶ ευρόντες αὐτὸν πέραν 25 et i. 32; της θαλάσσης, είπον αὐτώ, "' Ραββί, πότε ώδε γέγονας;" et iv. 14: et v. 37; Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, " ᾿Αμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, 26 et viii. 18; Απεκρίθη αυτοις ο 110 ους και τους Ματι iii. 17; ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν et xvii. 5; Mar. i. 11; άρτων καὶ έχορτάσθητε. 'έργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολ- 27 et ix. 7; La. iii. 22; λυμένην, άλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ῆν ὁ et ix. 35: 3 Pet. i. 17. υίος του ἀνθρώπου ὑμῶν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν

10. πεντακισχίλιοι, beside women and children. Matt. xiv. 21.

17. εls Καπερναούμ. See note at Mark vi. 45. 22. δ δχλος. These were the multitudes who had been fed on the north-eastern side of the lake, and some of them probably had not dis-persed, but waited for Jesus to come down from the hill, (15.) where they supposed him to have passed the night.

24. είς Καπερναούμ. They crossed over in the direction of Capernaum, because they thought that Jesus might have gone in some of the boats from Tiberias, which is on the western side of the lake to the south of Capernaum.

27. doppdywer. A man affixes his seal, to acknowledge a thing to belong to him: and so God gave many infallible proofs that Jesus was sent by him.

28 ο Θεός." Είπου οθυ πρός αθτόυ, "Τί ποιοθμευ, ζυα έργαζώ-29 μεθα τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ;" "Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἰπεν = 1 Ιολ. Ε. αὐτοῖς, "Τοῦτό ἐστι τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε εἰς δν 80 απέστειλεν εκείνος." Είπον οθν αθτώ, "Τί οθν ποιείς συ = Matt. 81 σημείον, ΐνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; τί ἐργάζη; τοί πα- xi. 38; τέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῆ ἐρήμφ, καθώς ἐστι γεγραμ- Mar. viii. 11; La. xi. 29; 82 μένον, '"Αρτον έκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν.'" Είπεν 1 Cor. i. 22. οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "'Αμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς δέδω- χνί. 4, 14 κευ ύμιν τον άρτον εκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν Peal, Ixaviii. 88 ύμιν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ 24; 8ap. Θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ Ι Cor. z. 8. 84 κόσμω." Είπον οθν πρὸς αὐτὸν, "Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμιν τὸν 35 άρτον τοῦτον." Είπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐγώ εἰμι ὁ άρτος • ir. 14; της ζωής ο έρχομενος πρός με, ου μη πεινάση και ο πιστεύων Ε. 17. 1. 86 είς έμε, ου μη διψήση πώποτε. άλλ' είπον υμίν, ότι και έωράκατέ 87 με καὶ οὐ πιστεύετε. πᾶν δ δίδωσί μοι ὁ πατήρ, πρὸς ἐμὲ ἤξει· 88 καλ τον έρχομενον πρός με ου μη έκβάλω έξω· • ὅτι καταβέβηκα • iv. 84; έκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ έμὸν, ἀλλὰ τὸ Matt. xxvl. 89 θέλημα τοῦ πέμψαντός με. Ετοῦτο δέ έστι τὸ θέλημα τοῦ πέμ- 39; Ματ. ψαντός με πατρὸς, ΐνα πᾶν δ δέδωκέ μοι, μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ, Lu. xxii. 42. 40 ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα. °τοῦτο δέ ἐστι τὸ « xvii. 12; θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ໃνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υίὸν καὶ πισ- ετ xriii. 9. τεύων είς αὐτὸν, ἔχη ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῆ 41 έσχάτη ἡμέρα." Έγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι 42 είπεν, " Έγώ είμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ." ακαὶ 4 Μεπ. έλεγον, "Οὐχ οὐτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υίδς Ἰωσηφ, οῦ ἡμεῖς Mar. vi. 8; οίδαμεν τον πατέρα καλ την μητέρα; πως ουν λέγει ουτος, "Οτι La. iv. 11. 48 έκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα;" Απεκρίθη οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ 44 είπεν αὐτοῖς, "Μὴ γογγύζετε μετ' άλλήλων. οὐδεὶς δύναται έλθειν πρός με, έὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με έλκύση αὐτὸν, καὶ 45 όγω ἀναστήσω αὐτὸν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα. εστι γεγραμμένον ἐν Εκε. liv. 18; τοις προφήταις, ' Kal εσονται πάντες διδακτοί του Θεου.' Πας Heb. vii. 10; ουν ο ακούσας παρά του πατρος και μαθών, έρχεται πρός με ιι. 18: 46 'ούχ ὅτι τὸν πατέρα τίς ἐώρακεν εἰ μὴ ὁ ῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, Matt. xi. 27;

80, 31. The multitude seem now to have thought less of the late miracle than they had done before: see ver. 14: they now contrast it with the miracle of the manna, which was bread from heaven, and fed many thousands for forty

32. Jesus replies, that Moses did not really give bread from heaven; but it was now given y God in the doctrine preached by his Son. Philo Judæus allegorizes the giving of manna, and compares it with the word of God, vol. i. p. 120, 121, 484, 499, 566. See Deut. viii.

83. The real bread of God is that which comes

down from heaven. See ver. 50.

36. Tri kal éwpákaré με, that ye have even seen me, and yet do not believe.

39. Γνα πᾶν κ. τ. λ. See a similar construction in xvii. 2. Here it means, Iva ex marrer, οθε δέδωκέ μοι, μη ἀπολέσω. 40. θεωρών. Vitringa thinks that allusion is

intended to the brasen serpent.

44. ἐλκύση. This is an obscure intimation of the future gift of the Holy Spirit. See ver. 63, 65.

45. ἐν τοῖς προφήταις. One of the divisions of the scriptures was called The Prophets.

ε ΙΙΙ. 16, 18, οὖτος ἐώρακε τὸν πατέρα. Βάμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων 47 είς έμε, έχει ζωήν αιώνιον. εγώ είμι ὁ άρτος της ζωής. hoi πατέ- 48 h Exod. ρες ύμων έφαγον το μάννα εν τη ερήμω, και απέθανον οὖτός 50 xvi. 15; Num. xi. 7; Ρεαλ. Ιχχνάϊ. Εστιν ὁ ἄρτος ὁ εκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τὶς εξ αὐτοῦ 24; 1Cor.x.5; φάγη καὶ μὴ ἀποθάνη. 'έγω εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζων, ὁ ἐκ τοῦ οὐρα- 51 Heb. iii. 16, νοῦ καταβάς εάν τις φάγη εκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται είς τὸν i iii. 13: αἰῶνα. καὶ ὁ ἄρτος δὲ δν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἐστὶν, ἡν ἐγὼ δώσω ύπερ της του κόσμου ζωής" κ'Εμάχοντο ουν προς άλ. 52 k iii. 9. λήλους οἱ Ἰουδαίοι, λέγοντες, "Πῶς δύναται οὖτος ἡμίν δοῦναι την σάρκα φαγείν;" Είπεν οθν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " ᾿Αμὴν, 58 άμην λέγω ύμιν, έαν μη φάγητε την σάρκα του υίου του άνθρώπου, καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἶμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. ¹ὁ 54 l iv. 14. τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ ἀναστήσω αὐτὸν τῆ ἐσχάτη ἡμέρα, ἡ γὰρ σάρξ 55 μου άληθως έστι βρώσις, καὶ τὸ αξμά μου άληθως έστι πόσις. ό τρώγων μου τὴν σάρκα, καὶ πίνων μου τὸ αἶμα, ἐν ἐμοὶ μένει, 56 κάγω εν αὐτω. καθως ἀπέστειλέ με ὁ ζων πατήρ, κάγω ζω διά 57 τον πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται δι' ἐμέ. Τοῦτός 58 m iii. 18. έστιν ο άρτος ο έκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς οὐ καθώς ἔφαγον οί πατέρες ύμῶν τὸ μάννα, καὶ ἀπέθανον ὁ τρώγων τοῦτον τὸν άρτον, ζήσεται είς τὸν αἰωνα." Ταῦτα είπεν εν συναγωγή 59 διδάσκων έν Καπερναούμ. Πολλοί οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον, " Σκλη- 60 ρός έστιν οὖτος ὁ λόγος τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν;" Είδως 61

δε ό Ίησους εν εαυτώ, ότι γογγύζουσι περί τούτου οί μαθηταί αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; "ἐὰν οὖν θεω- 62 Mar. xvi. 19; ρητε του υίου του ανθρώπου αναβαίνοντα δπου ην το πρότερον; Lu. xxiv. 51 °τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ἀφελεῖ οὐδέν τὰ 68 ρήματα α έγω λαλω ύμιν, πνευμά έστι και ζωή έστιν. ν άλλ' 64 . 2 Cor. iii. 6. είσιν έξ ύμων τινές οι ού πιστεύουσιν." "Ηιδει γάρ έξ άρχης ό Ιησούς, τίνες είσιν οί μη πιστεύοντες, και τίς έστιν ὁ παραδώ-

σων αὐτόν. ⁹Καὶ ἔλεγε, "Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς 63 9 ver. 44. δύναται έλθειν πρός με, έὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου." Έκ τούτου πολλοί ἀπηλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ 66

53. It does not seem necessary to believe, that Jesus here alluded to his future institution of the eucharist. See Wolfius, ad L.

a iii. 13 :

Eph. iv. 8.

P ii. 25;

et xiii. 11.

57. διὰ τὸν πατέρα, because the Father lives. The full meaning would be, I have life in myself, and have power to give life, because the Father (who dwelleth in me, and I in Him,) hath life in

Himself, and hath power to give life.
61-63. The Jews had taken offence at two things: 1. that Jesus said he had come down from heaven, ver. 42: 2. that he spoke of giving his flesh to eat, ver. 52. He now notices both these points; the first in ver. 62, the second in ver. 63.

62. If ye see me ascending up into heaven, ye

may believe that I came down from heaven.

63. He had said in ver. 51. that he should give his flesh for the life of the world: he now says, in explanation, that it is not merely his flesh, which will enable men to live for ever, but the Holy Spirit, which is given to men as a consequence of his death. See vii. 39.

64. See ver. 47.

65. Διὰ τοῦτο. He alludes to what was said in ver. 44, and explains it of the gift of the Spirit, as is intimated in ver. 63.

66. Έκ τούτου, not from that time, but there-

fore. L. de Dieu.

Ibid. πολλοί. Epiphanius says that Mark was one of them, vol. i. p. 428. and Luke, ib.

67 οπίσω, καλ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν, είπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς 68 τοις δώδεκα, "Μή και ύμεις θέλετε υπάγειν:" 'Απεκρίθη ουν αὐτῶ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ἡήματα 69 ζωής αἰωνίου ἔχεις. 'καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν, καὶ ἐγνώκαμεν : 1.27; 70 ότι σὸ εἰ ὁ Χριστὸς ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζώντος." * Απεκρίθη Μαι. xvii. 29; αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Οὐκ ἐγὰ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ τοῦς δώδεκα ἐξελεξάμην, καὶ τοῦς 44: 71 έξ ύμων είς διάβολός έστιν;" Έλεγε δε τον Ιούδαν Σίμονος La. vi. 18. 'Ισκαριώτην' οὖτος γάρ ήμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, εἶς ὧν ἐκ τῶν δώδεκα. ΚΑΙ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα ἐν τῆ Γαλιλαία οὐ γαρ ήθελεν εν τη 'Ιουδαία περιπατείν, ότι εζήτουν αὐτὸν οί 'Ιου-2 δαίοι ἀποκτείναι. ^t Ην δε έγγυς ή έρρτη των Ιουδαίων ή Lev. xxiii. 3 σκηνοπηγία. είπον οθν προς αυτον οι άδελφοι αυτου, " Μετά- " Matt. βηθι εντεύθεν, καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταὶ xii. 46; Μετ. iii. 31; 4 σου θεωρήσωσι τὰ ἔργά σου ἃ ποιεῖς οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τί Act. i. 14. ποιεί, καὶ ζητεί αὐτὸς ἐν παρρησία είναι. εἰ ταῦτα ποιείς, φανέ-5 ρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμφ." "Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίσ- " Ματ. iii. \$1. 6 τευον είς αὐτόν. Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ὁ καιρὸς ὁ έμὸς οὔπω πάρεστιν ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν 7 ετοιμος. *οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι * iii. 19; έγω μαρτυρώ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. et xiv. 17; 8 γύμεις ανάβητε είς την έορτην ταύτην έγω ούπω αναβαίνω είς, τίμ. 20. την έορτην ταύτην, ότι ὁ καιρὸς ὁ έμὸς οὔπω πεπλήρωται." 9 Ταῦτα δὲ εἰπων αὐτοῖς, ἔμεινεν ἐν τῆ Γαλιλαία. ΄ Ως δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς 11 την έορτην, οὐ φανερώς, άλλ' ώς έν κρυπτώ. Οἱ οὖν Ἰουδαίοι : xl. 56. έζήτουν αὐτὸν ἐν τῆ ἐορτῆ, καὶ ἔλεγον, "Ποῦ ἐστιν ἐκείνος ;" 12 * Καὶ γογγυσμός πολύς περί αὐτοῦ ἢν ἐν τοῖς ὅχλοις. οἱ μὲν • νοτ. 40; έλεγον, "ὅτι ἀγαθός ἐστιν." ἄλλοι δὲ ἔλεγον, "Οῦ ἀλλὰ et vi. 14; 13 πλανᾶ τὸν ὅχλον." ^bΟὐδεὶς μέντοι παρρησία ελάλει περὶ et x. 19; Matt. xxi. 46; αὐτοῦ, διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. Lu. vii. 16. 14 "Ηδη δὲ τῆς ἐορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἰερὸν, et xii. 42; 15 καὶ ἐδίδασκε. καὶ ἐθαύμαζον οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, "Πῶς οὖτος et xix. 38. 16 γράμματα οίδε, μη μεμαθηκώς ;" ε' Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ε νιίί. 28; καὶ είπεν, " Ή έμη διδαχή οὐκ ἔστιν έμη, ἀλλὰ τοῦ πέμψαν- είχιν. 10, 24. 17 τός με εάν τις θέλη το θέλημα αὐτοῦ ποιείν, γνώσεται περί

p. 433. The same is said in the list of the seventy disciples in the works of Hippolytus, vol. i. Append. p. 41.

Vol. 1. Append. p. 41.

70. διάβολος is perhaps here taken in its

literal sense of an accuser.

CHAP. VII. 2. The feast of tabernacles was on the fifteenth day of the seventh month, and lasted seven days. Lev. xxiii. 34.

 Not all his brethren: for Jude, the brother of James, was probably one of the twelve. See Luke vi. 16. 14. της ξορτης. See ver. 2.

^{6. &#}x27;O καιρόs, the time of his being put to death. He knew that the Jews would try to do this when he went to the feast, ver. 1, 11, 30. See xiii. 1.

^{15.} γράμματα means learning.
17. Schomerus understood this verse to mean, If a man wish to do the will of God, he will observe or satisfy himself concerning any doctrine which he may hear, whether it is really of God or no. Theol. Moral. vii. 6. But τῆς διδαχής perhaps alludes to διδαχή in ver. 16. If a

της διδαχής, πότερον έκ του Θεου έστιν, η έγω απ' έμαυτου d v. 41. λαλώ. δό ἀφ' ἐαυτοῦ λαλών, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῦ· ὁ δὲ 18 ζητών την δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτὸν, οὖτος άληθής ἐστι, καὶ • Exod.xx.1; ἀδικία ἐν αὐτῶ οὐκ ἔστιν. •οὐ Μωσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον. 19 et xxiv. 8; Δει τίι. \$\$ καὶ οὐδεὶς εξ΄ ύμῶν ποιεί τὸν νόμον; 'τί με ζητείτε ἀποκτείf v. 16, 18; ναι;" Β' Απεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ είπε, " Δαιμόνιον έχεις τίς σε 20 et z. 89; ζητεί ἀποκτείναι;" 'Απεκρίθη ὁ Ίησοῦς καὶ είπεν αὐτοῖς, " Εν 21 et zi, 53; Matt. zii, 14; έργον εποίησα, και πάντες θαυμάζετε δια τουτο. Μωσής 22 Mar. iii. 6. « τίιι. 48,52; δέδωκεν ύμιν την περιτομήν, ούχ ότι έκ τοῦ Μωσέως έστιν, et x. 20. άλλ' έκ των πατέρων καὶ έν σαββάτω περιτέμνετε ἄνθρωπον. h Gen. zvii. 10; εί περιτομήν λαμβάνει ἄνθρωπος έν σαββάτω, ΐνα μή λυθή δ 23 Lev. xii. 8. νόμος Μωσέως, έμοι γολάτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα i Deut. 1. έν σαββάτω: 'μη κρίνετε κατ' όψιν, άλλα την δικαίαν κρίσιν 24 16, 17; κρίνατε." "Ελεγον οὖν τινές ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, " Οὖχ 25 Prov. xxiv. 28 ; Jac. ii. 1. οὐτός ἐστιν, δν ζητοῦσιν ἀποκτείναι; καὶ ίδε, παρρησία λαλεί, 20 καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσι. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄργοντες. k Matt. ότι ουτός έστιν άληθως ὁ Χριστός; κάλλα τουτον οιδαμεν 27 xiii. 55 : πόθεν έστίν ό δε Χριστός δταν έργηται, ούδεις γινώσκει πόθεν Mar. vi. 8: Lu. iv. 22. έστίν." Εκραξεν οὐν εν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ 28 l viii. 26, 42, λέγων, "Κάμε οίδατε, καὶ οίδατε πόθεν εἰμί καὶ ἀπ' εμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμινας μὲ, δν ὑμεῖς οὐκ οίδατε τέγω δε οίδα αὐτον, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ, κάκεῖνός με 29 m x. 15; Matt. xi, 27. απέστειλεν." "Έζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι καὶ οὐδεὶς ἐπ- 30 = viii. 20, 37; Mar. xi, 18; έβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χειρα, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. Lu. xix. 47; •Πολλοί δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν, καὶ ἔλεγον, 81 et xx. 19. • viii. 30. "" Οτι ο Χριστός όταν έλθη, μήτι πλείονα σημεία τούτων ποιήσει, ών ούτος εποίησεν;" "Ηκουσαν οί Φαρισαίοι του όγλου 32 γογγύζοντος περί αὐτοῦ ταῦτα καὶ ἀπέστειλαν οἱ Φαρισαῖοι P ziii. 33: καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ὑπηρέτας, ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. Ρεἶπεν οὖν 33 et xvi. 16. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ετι μικρὸν χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. Υζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε καὶ 34 9 viii. 21 ; et xiii. 35 όπου είμι έγω, ύμεις οὐ δύνασθε έλθειν." Είπον οὐν οί Ίου- 85 δαίοι πρὸς ἐαυτοὺς, "Ποῦ οὖτος μέλλει πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς

person doubt concerning my doctrine, whether it be of God, let him do the will of God, and then see whether my doctrine is not in accordance with that will.

21. See ver. 16. I have coupled διὰ τοῦτο with βαυμάζετε rather than with Μωσῆς, according to Theophylact, H. Stephens, Casaubon, Bega. &c.

Beza, &c.

22. This seems to prove, that the Sabbath
was an earlier institution than circumcision, or
the argument would not be valid.

23. δλον άνθροπον. Circumcision only affected part of a man: Jesus made him altogether sound.

24. Kar' bur. He means to say, do not condemn in me what you approve of in Moses: if you allow a man to be circumcised on the sabbath, because Moses ordered it, but do not allow him to be healed, when I do it, you judge Kar' byw, according to the person, and not according to justice. L. de Dieu.

27. πόθεν must mean of what parents, or, of what father; for they knew where Christ was to be born, ver. 42, and Christ in his answer shews who was his father. Raphel. The Jews might allude to Isaiah liii. 8. Who shall declare his generation?

33. αὐτοῖs is probably an interpolation.
34. εἰμί. Η Stephens, Βεκα, and Casaubon read εἶμί, εο, instead of εἰμί, sum. So also Theophylact, and the Arabic version. "Owow signifies whither in viii. 21, 22; Matt. viii. 19.

ούχ εύρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων 86 μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἑλληνας; τίς ἐστιν οὐτος ὁ λόγος δν εἶπε, Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὐρήσετε καὶ, "Οπου εἰμὶ ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;"

87 ' Έν δὲ τἢ ἐσχάτη ἡμέρα τἢ μεγάλη τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ ct vi. 88; Τησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων, " Ἐάν τις διψᾶ, ἐρχέσθω πρός με Lev.xiii.36; Rea. lv. 1; 88 καὶ πινέτω δ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποτα- Αροι. xxii. 39 μοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος." Τοῦτο δὲ ${}_{\bullet}$ ίπε περί τοῦ πνεύματος, οὖ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες et xliv. 3. είς αὐτόν οὔπω γὰρ ἢν πνεῦμα ἄγιον, ὅτι ὁ Ἰησοῦς οὐδέπω Δει. ιι. 17. 40 έδοξάσθη. "πολλοί οὖν ἐκ τοῦ ὅχλου ἀκούσαντες τὸν λόγον, • i. 11; 41 έλεγου, " Ουτός έστιν άληθως ό προφήτης." * Αλλοι έλεγου, et vi. 14; " Οὐτός ἐστιν ὁ Χριστός." "Αλλοι δὲ ἔλεγον, " Μη γὰρ ἐκ Deut. xviii. 42 της Γαλιλαίας ο Χριστός έρχεται; γούχὶ ή γραφή είπεν, ότι xxi. 46 έκ τοῦ σπέρματος Δαβίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου 1 τοτ. 52; 43 ην Δαβίδ, ὁ Χριστὸς ἔρχεται;" Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὅχλφ ἐγέ- et i. 46. 44 νετο δι' αὐτόν. τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτὸν, ἀλλ' exxxii. 11; 45 οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς γειρας. ἡλθον οὖν οἱ ὑπηρέται Matt. ii. 5: προς τους άρχιερείς και Φαρισαίους και είπον αυτοίς έκεινοι, 1 Bam. xvi. 46 " Διατί οὐκ ἢγάγετε αὐτόν;" 'Απεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται, " Οὐ- 1, 4. δέποτε ούτως ελάλησεν ἄνθρωπος, ώς ούτος ὁ ἄνθρωπος." et x. 16; 47 Απεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, "Μὴ καὶ ὑμεῖς πεπλά-48 νησθε; μή τις έκ των ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν, ἡ ἐκ • xii. 42: 49 τῶν Φαρισαίων ; ἀλλ' ὁ ὅχλος οὖτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον, et ii. 8; 50 επικατάρατοι είσι." ⁶Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτοὺς, ὁ ελθών Αct. vi. 7 51 νυκτὸς πρὸς αὐτὸν, εἶς ὧν έξ αὐτῶν, " c M ἡ ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει c Exod. τον ανθρωπον, έαν μη ακούση παρ' αὐτοῦ πρότερον, καὶ γνῷ τί και: 15; 15; 52 ποιεί;" d' Απεκρίθησαν καὶ είπον αὐτῷ, " Μὴ καὶ σὰ ἐκ τῆς Deut. i. 17; et xvii. 4, 8; Γαλιλαίας εί; ερεύνησον καὶ ίδε, ότι προφήτης εκ της Γαλι- et xix. 16. 53 λαίας οὐκ ἐγήγερται." Καὶ ἐπορεύθη ἔκαστος εἰς τὸν οἰκον Εια. 1, 1, 2; ₈ αὐτοῦ. Matt. iv. 15.

 $\hat{m{E}}$ ' $m{IH\SigmaOT\Sigma}$ δὲ ἐ $m{\pi}$ ορεύ $m{ heta}\eta$ εἰς τὸ ὄρος τῶν $m{E}$ λ $m{a}$ ίων $m{E}$ ου δὲ

35. την διασποράν τῶν Ἑλλήνων. i. e. the Jews, who were dispersed in various countries, and spoke Greek. They were looked down upon by the Jews of Jerusalem. Biscoe, p. 81, &c. L. de Dieu, Grotius. Others have understood it of the Gentiles. Salmasius, Krebsius.

37. The eighth day of the feast of tabernacles. See L. de Dieu.

38. There are no words in the Old Testament like these. On the last day of the feast of tabernacles the Jews used to bring water from Siloah, and pour it on the altar, saying, With joy shall ye draw water out of the wells of salvation, Isaiah xii. 8. See also xliv. 3; lv. 1; lviii. 11; Ezek. xxxvi. 25; Zach. xiv. 8. Heinsius understood the passage to mean, He that believeth on me as the scripture has com-

manded, &c. &c. So also Theophylact, Glassius, Calovius, &c. Perhaps the whole passage is to be pointed thus: ἐὰν τις διψῷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή. Ποταμοί κ. τ. λ.

39. οὐπω ἢν, was not yet given to men. The Holy Spirit was to be given when Jesus was taken away, but not till then. See xvi. 7. The meaning of ἐδοξάσθη may be seen in xii. 16.

meaning or εοοξασση may be seen in xii. 10.
40. τον λόγον. The reading is probably τῶν λόγων.

48. ἀρχόντων. But see ver. 26. and xii. 42. 52. It has been shewn, however, that Elijah, Elisha, Jonas, Amos, Hosea, and Nahum, were of Galilee. See Wolfius.

CHAP. VIII. 1—11. The eleven first verses of this chapter are wanting in several MSS. but many more MSS. contain them, and Scholz.

πάλιν παρεγένετο είς τὸ ίερον, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἤρχετο πρὸς αὐτόν καὶ καθίσας εδίδασκεν αὐτούς. ἄγουσι δε οί γραμματείς 3 καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν γυναῖκα ἐν μοιχεία κατειλημμένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσφ, λέγουσιν αὐτῷ, " Διδάσ- 4 • Lev. xx.10; καλε, αύτη ή γυνή κατελήφθη επαυτοφώρφ μοιχευομένη. • εν 5 δὲ τῶ νόμω Μωσης ημίν ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολείσθαι σύ οὖν τί λέγεις;" Τοῦτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτὸν, 6 ίνα έγωσι κατηγορείν αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας τώ δακτύλω έγραφεν είς την γην ώς δε επέμενον ερωτώντες αὐτὸν, 7 άνακύ νας είπε πρός αὐτούς, "Ο άναμάρτητος ύμων, πρώτος τὸν λίθον ἐπ' αὐτῆ βαλέτω." Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν 8 είς την γην, οι δε ακούσαντες, και ύπο της συνειδήσεως έλεγγό- 9 μενοι, έξήρχοντο είς καθ' είς ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων έως των έσγάτων καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησούς, καὶ ή γυνή έν μέσφ έστώσα. ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασά- 10 μενος πλην της γυναικός, είπεν αὐτή, "'Η γυνή, ποῦ είσιν ἐκείνοι οἱ κατήγοροί σου : οὐδείς σε κατέκρινεν ;" H δὲ είπεν, 11 " Οὐδεὶς, κύριε." Εἰπε δὲ αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω πορεύου καλ μηκέτι άμάρτανε."

f i. 5, 9; et ix. 5; et xii. 46.

£ v. 31.

Πάλιν οὖν ὁ Ἰησοῦς αὐτοῖς ἐλάλησε λέγων, "Ἐγώ εἰμι τὸ 12 φῶς τοῦ κόσμου ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ, οὐ μὴ περιπατήσει ἐν τῆ σκοτία, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς." Εἰπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρι- 13 σαῖοι, "Σὰ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής." ε' Απεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Κὰν ἐγὼ μαρ- 14 τυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου ὅτι οἶδα πόθεν ἢλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ ποῦ ὑπάγω. ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε ἐγὼ οὐ 15 κρίνω οὐδένα. καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγὼ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθής 16 ἐστιν ὅτι μόνος οὐκ εἰμὶ, ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. καὶ ἐν τῷ νόμῷ δὲ τῷ ὑμετέρῷ γέγραπται, ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ 17 μαρτυρία ἀληθής ἐστιν. ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ 18 μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ." Ελεγον οὖν αὐτῷ, 19 "Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου;" 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς, "Οὕτε ἐμὲ οἴδατε, οὕτε τὸν πατέρα μου εἰ ἐμὲ ἤδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου

b Deut. zvii. 6; et xix. 15; Matt. xviii. 16; 2 Cor. xiii. 1; Heb. x. 29.

decides that the passage is undoubtedly authentic

5. λιθοβολεῖσθαι. Stoning is not specified in Levit. xx. 10. which only says, that the parties shall be put to death. It appears however to be alluded to in Ezek. xvi. 38, 40. and stoning is mentioned as the punishment for a betrothed person in Deut. xxii. 24. A tradition of the Mahometans has been quoted to prove, that stoning was formerly mentioned in the Pentateuch. See notes to Sale's Koran, vol. i. p. 55, 56. Philo Judæus says of a πόρνη, ώς λύμη οδν καὶ ζημία καὶ κοινὸν μίασμα καταλευέσθω. vol. ii. pr. 308. He is not speaking of adultery.

6. πειράζοντες. Some say that they wished to accuse him of exciting rebellion, if he determined that she ought to be stoned, because the Jews had not the power of life and death. But Biscoe thinks they only wished to lead him to speak in mitigation of the law of Moses, p. 144. See xviii. 31.

9. ἐστῶσα. The reading is probably οδσα.
10. οδδείς σε κατέκρικε: Hath no one executed the sentence upon thee in the way that I proposed?

15. οὐ κρίνω οὐδένα. Judico neminem, i. e. non testor de me ipso. Raphel. See viii. 50. where κρίνων is used in the same sense.

20 ἥδειτε ἄν." Ταῦτα τὰ ῥήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ γαζο- 1 τɨl. 8, 30. φυλακίφ, διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτὸν, ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Είπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ κτίι. 84: ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῆ άμαρτία ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ^{et xiii.} 83.

22 ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν.'' Ελεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Μήτι ἀποκτενεῖ ἐαυτὸν, ὅτι λέγει, "Οπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ

28 δύνασθε έλθεῖν;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Τμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστὲ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστὲ,

24 έγω οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. εἶπον οὖν ὑμῶν, ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς άμαρτίαις ὑμῶν ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγω

25 εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν." Ελεγον οὖν αὐτῷ, "Σὺ τίς εἶ;" Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ἀργὴν ὅ, τι

26 καὶ λαλῶ ὑμῖν. ¹πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν ἀλλ' ι τιι. 28. ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστι, κάγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα

27 λέγω εἰς τὸν κόσμου." Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς

28 ἔλεγεν. Εἰπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Οταν ὑψώσητε τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδὲν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέ με ὁ πατήρ μου, ταῦτα

29 λαλῶ. καὶ ὁ πέμψας με, μετ' ἐμοῦ ἐστιν' οὐκ ἀφῆκέ με μόνον

80 ὁ πατὴρ, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε." Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

81 Έλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους, " Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθη-

82 ταί μου ἐστέ· καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευ-

83 θερώσει ὑμᾶς." 'Απεκρίθησαν αὐτῷ, " Σπέρμα 'Αβραάμ ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε: πῶς σὰ λέγεις," Οτι ἐλεύθεροι

84 γενήσεσθε;" ^m Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " 'Αμὴν ἀμὴν λέγω » Rom.vi.16; ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἀμαρτίας. ^{2 Pet. ii. 19.}

85 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῆ οἰκία εἰς τὸν αἰῶνα ὁ υίὸς μένει εἰς

36 τον αίωνα. εάν ουν ο υίος υμάς ελευθερώση, όντως ελεύθεροι

87 έσεσθε. οίδα ὅτι σπέρμα ᾿Αβραάμ ἐστε ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀπο-

88 κτείναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. ἐγὼ δ ἑώρακα παρὰ τῷ πατρί μου, λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν δ ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ

89 ύμῶν, ποιεῖτε." ᾿Απεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῷ, "˙Ο πατὴρ ἡμῶν ᾿Αβραάμ ἐστι." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ τέκνα τοῦ

20. γαζοφυλακίφ. This was in the court of the women. See Mark xii. 41.

21. πάλιν. This may be with reference to vii. 33, 34.

23. This is the reason why they could not follow him.

24. See note at Mark xvi. 16.

25. The ἀρχην is used for altogether, at all, and for originally, at first. It is used in the latter sense in Gen. xiii. 4; xliii. 18, 20; Dan. viii. 1. Raphel prefers the former; he reads

öτι, and places only a comma after buw; from the fact of my speaking to you at all, because you do not believe me, I have many things to allege against you. See xii. 48; xv. 22. For τhν άρχην signifying omnino, see Palairet. The meaning perhaps is, I am altogether what I have before told you that I am.

35. Compare Heb. iii. 5, 6.

37. οὐ χωρεί ἐν ὑμῶν, non penetrat in vobia. L. de Dieu.

'Αβραλμ ήτε, τὰ ἔργα τοῦ 'Αβραλμ ἐποιεῖτε ἄν. νῦν δὲ ζητεῖτέ 40 με ἀποκτείναι, ἄνθρωπον δς την ἀλήθειαν ὑμίν λελάληκα, ην ήκουσα παρά του Θεού τουτο 'Αβραάμ ουκ εποίησεν, υμείς 41 ποιείτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν." Εἰπον οὖν αὐτῷ, " Ἡμεῖς έκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα: ενα πατέρα έχομεν, τὸν Θεόν." Είπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἢν, ἢγα- 42 πατε αν εμέ εγώ γαρ εκ του Θεου εξηλθον και ήκω ουδε γαρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλε. διατί τὴν 48 λαλιάν την έμην οὐ γινώσκετε, ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον = 1 Joh. iii 8; τὸν ἐμόν; τύμεῖς ἐκ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ, καὶ τὰς ἐπιθυ- 44 μίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποικτόνος ἢν άπ' ἀρχης, καὶ ἐν τῆ ἀληθεία οὐχ ἔστηκεν' ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια έν αὐτώ. ὅταν λαλή τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ· ὅτι Ψεύστης έστι και ο πατήρ αὐτοῦ. έγω δε ὅτι τὴν ἀλήθειαν 45 λέγω, οὐ πιστεύετέ μοι. τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγγει με περὶ ἁμαρτίας ; 46 • 1 Joh. iv. 6. εἰ δὲ ἀλήθειαν λέγω, διατί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι ; οἱ ὧν ἐκ 47 τοῦ Θεοῦ τὰ ρήματα τοῦ Θεοῦ ἀκούει διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ακούετε, ὅτι ἐκ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἐστέ." ^p'Απεκρίθησαν οὖν οἱ 48 P vii. 20 : et x. 20. 'Ιουδαΐοι καὶ είπον αὐτῷ, "Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς, ὅτι Σαμαρείτης εί σύ, και δαιμόνιον έχεις;" 'Απεκρίθη 'Ιησούς, 49 " Έγω δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλά τιμω τὸν πατέρα μου, καὶ ύμεις ατιμάζετε με. εγώ δε ου ζητώ την δόξαν μου εστιν δ 50 ζητῶν καὶ κρίνων. άμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν 51 έμον τηρήση, θάνατον οὐ μη θεωρήση είς τον αίωνα." Είπον 52 οὖν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔγεις. 'Αβραάμ ἀπέθανε, καὶ οἱ προφήται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήση, οὐ μὴ γεύσεται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. μὴ 58 σύ μείζων εί τοῦ πατρὸς ἡμῶν ᾿Αβραὰμ, ὅστις ἀπέθανε; καὶ οί προφήται ἀπέθανον τίνα σεαυτὸν σὺ ποιείς;" 'Απεκρίθη 'Ιησοῦς, " Ἐὰν ἐγὰ δοξάζω ἐμαυτὸν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν 54 έστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, δν ύμεις λέγετε, ὅτι Θεὸς ύμων έστι, καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτὸν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν καὶ ἐὰν 55 είπω ότι ούκ οίδα αὐτὸν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν, ψεύστης ἀλλ' οίδα αὐτὸν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. ᾿Αβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν 56

41. ἐκ πορνείαs. Origen thinks that the Jews meant to reproach Jesus with being born of fornication. ad l.

42. ἐξῆλθον relates to his coming originally from God, as being begotten by him: ἤκω to his now coming into the world, as sent by him. See xvi. 28; xvii. 8.

43. Beza translates it, Quare locutionem istam meam non agnoscitis, quod non potestis audire sermonem meam? L. de Dieu presers making the second part of the verse an answer to the first: acover is to obey. Compare vii. 17. Λαλία is discourse, λόγος, doctrine.

44. The reading is probably έκ τοῦ πατρός.
Ibid. ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. These

words do not contain the cause, but the proof: we may know that the devil did not continue in the truth, because there is no truth in him. L. de Dieu.

Ibid. $\kappa al \delta \pi a \tau h \rho \alpha b \tau o \hat{\nu}$. sc. $\psi \epsilon \delta \delta o v s$. In the Syriac there is no ambiguity: the pronoun is feminine: he is a liar, and the father of it, i. e. of a lie. L. de Dieu.

48. Σαμαρείτης. The Samaritans would perhaps have said of the Jews, as Jesus had now said, that they were not God's people.

50. ἔστιν δ ζητῶν καὶ κρίνων. There is one that seeketh my glory, and decideth in my favour. See viii. 15.

54. Most MSS. read Θεδς ημών.

ηγαλλιάσατο ἵνα ἴδη τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν καὶ εἰδε καὶ ἐχάρη."

57 Εἰπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτὸν, "Πεντήκοντα ἔτη οὔπω

58 ἔχεις, καὶ ᾿Αβραὰμ ἑώρακας;" Εἰπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "᾿Αμὴν

19 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν ᾿Αβραὰμ γενέσθαι, ἐγὰ εἰμι."

1 Ἡραν ٩ κ 31.

οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, διελθὰν διὰ μέσου αὐτῶν καὶ παρῆγεν οὖτως.

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. καὶ ἠρώ² τησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, " 'Ραββὶ, τίς ἤμαρ⁸ τεν, οὖτος, ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῆ;" 'Απεκρίθη ο 'Ιησοῦς," Οὕτε οὖτος ἤμαρτεν, οὕτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ ἀλλ' ἵνα
⁴ φανερωθῆ τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ. ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με, ἔως ἡμέρα ἐστίν ἔρχεται νὺζ, ὅτε
⁵ οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. ὅταν ἐν τῷ κόσμῷ ὦ, φῶς εἰμι τοῦ 'Lō, 9.
⁶ κόσμου." Ταῦτα εἰπὼν, ἔπτυσε χαμαὶ, καὶ ἐποίησε πηλὸν ἐκ εἰιὶ. 12; τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισε τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς
⁷ τοῦ τυφλοῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, " Τπαγε, νίψαι εἰς τὴν κολυμβή-θραν τοῦ Σιλωάμ'" δ ἐρμηνεύεται, ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἢλθε βλέπων.

8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς ἢν, ἔλεγον, "Οὐχ οὖτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαι9 τῶν;" "Αλλοι ἔλεγον, ""Οτι οὖτός ἐστιν" "Αλλοι δὲ, ""Οτι
10 ὅμοιος αὐτῷ ἐστιν." Ἐκεῖνος ἔλεγεν, ""Οτι ἐγώ εἰμι." "Ελε11 γον οὖν αὐτῷ, "Πῶς ἀνεψχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;" 'Απεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἰπεν, ""Ανθρωπος λεγόμενος 'Ιησοῦς πηλὸν ἐποίησε, καὶ ἐπέχρισέ μου τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ εἰπέ μοι, "Τπαγε εἰς
τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωὰμ, καὶ νίψαι. ἀπελθὼν δὲ καὶ
12 νιψάμενος ἀνέβλεψα." Εἰπον οὖν αὐτῷ, "Ποῦ ἐστιν ἐκεῖ13 νος;" Λέγει, "Οὐκ οἶδα."

14 Αγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τὸν ποτὲ τυφλόν. Ϋν

56. ἡγαλλιάσατο Iva 18η, was greatly anxious to see. Beza, Glassius, Elsner, &c. See Matt. xiii. 17.

57. Jortin supposes that the Jews judged from our Saviour's countenance. Remarks, vol. i. p. 45. So also Amelius,

58. πρὶν 'Αβραὰμ γενέσθαι, before Abraham was born. Erasmus, who thinks that a difference is intended between Abraham and Christ as to the mode of their existence.

59. ἐκρύβη. He probably concealed himself

miraculously.

CHAP. IX. 2. It has been argued from this passage, that the Jews believed in a transmigration of souls, or they could not have supposed that a man's own sins could have caused him to be born blind. We might, perhaps, suppose them to be ignorant whether he was born blind or no, and alter the punctuation thus: Master, who did sin? this map? [that

he has been struck blind:] or his parents, that he was born blind? Josephus speaks of the Pharisees believing a metempsychosis, but it was only of the souls of good men. Astiq. xviii. 1. 3; De Bel. Jud. ii. 8. 14. The Talmudists, however, held the transmigration of the souls of all men. See Biscoe, p. 85, &c. The same notion is perhaps alluded to in Matt. xvi. 14.

3. Obre obros Huaprev. Neither hath this man's sin, nor that of his parents, been the cause of his blindness: but the result of it will be, that the operations of God will be displayed. See note at Matt. i. 22.

 τυφλόs. Most MSS. read προσαίτης. The man was no longer sitting and begging, but walking about of himself.

11. ἀνέβλεψα. This verb does not always mean to recover sight, but often simply to see: here it would be to begin to see. L. de Diou.

* xii. 42.

₽ viii 14.

Eco. i. 15.

δὲ σάββατον, ὅτε τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέφξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρι- 15 σαίοι, πως ανέβλεψεν. ὁ δὲ είπεν αὐτοῖς, "Πηλὸν ἐπέθηκεν έπὶ τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω." Ελεγον 16 οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινὲς, " Οὖτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἔστι παρά τοῦ Θεοῦ, ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ." "Αλλοι ἔλεγον, "Πῶς δύναται ἄνθρωπος άμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν:" Καὶ σγίσμα ην εν αὐτοῖς. Λέγουσι τῷ τυφλῷ πάλιν, "Σὺ τί 17 λέγεις περί αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέ σου τοὺς ὀφθαλμούς:" Ὁ δὲ είπεν, ""Οτι προφήτης έστίν." Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ιου- 18 δαίοι περί αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἢν καὶ ἀνέβλεψεν, ἔως ὅτου ἐφώνησαν τούς γονείς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, καὶ ἡρώτησαν 19 αὐτοὺς, λέγοντες, "Οὐτός ἐστιν ὁ υίὸς ὑμῶν, δν ὑμεῖς λέγετε ότι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;" 'Απεκρίθησαν 20 αὐτοῖς οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον, "Οἴδαμεν ὅτι οὐτός ἐστιν ὁ υίὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ 21 οίδαμεν ή τίς ήνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν αὐτὸς ήλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει." *Ταῦτα εἶπον οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰου- 22 δαίους ήδη γάρ συνετέθειντο οί Ἰουδαίοι, ΐνα έάν τις αὐτὸν όμολογήση Χριστον, ἀποσυνάγωγος γένηται. διὰ τοῦτο οἱ γο- 23 νεις αὐτοῦ εἶπον, "Οτι ήλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε." Ἐφώ- 24 υησαν ουν εκ δευτέρου τον άνθρωπον δς ην τυφλός, καὶ είπον αὐτῷ, " Δὸς δόξαν τῷ Θεῷ ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὖτος άμαρτωλός έστιν." 'Απεκρίθη οὖν έκεῖνος καὶ εἶπεν, "Εἰ 25 άμαρτωλός έστιν, οὐκ οίδα εν οίδα, ὅτι τυφλὸς ὡν ἄρτι βλέπω." Είπον δὲ αὐτῷ πάλιν, "Τί ἐποίησέ σοι; πῶς ἤνοιξέ 26 σου τοὺς ὀφθαλμούς;" 'Απεκρίθη αὐτοῖς, "Εἶπον ὑμῖν ἤδη, 27 καὶ οὐκ ἡκούσατε τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;" Ἐλοιδόρησαν οὖν αὐτὸν, καὶ 28 είπου, "Σύ εί μαθητής έκείνου ήμεις δέ του Μωσέως έσμεν μαθηταί. τήμεις οιδαμεν ότι Μωσή λελάληκεν ο Θεός τούτον 29 δε οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστιν." Απεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν 30 αὐτοῖς, " Έν γὰρ τούτω θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε « Prov.xv. 19; πόθεν ἐστὶ, καὶ ἀνέφξέ μου τοὺς ὀφθαλμούς. □οἴδαμεν δὲ ὅτι 81 άμαρτωλών ο Θεός οὐκ ἀκούει ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβής ή, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἡκού- 82 σθη, ὅτι ἤνοιξέ τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου. εἰ μὴ ἢν 83 ούτος παρά Θεού, ούκ ηδύνατο ποιείν οὐδέν." 'Απεκρίθησαν 84 καὶ είπον αὐτῷ, " Ἐν άμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ

^{15.} The reading is probably πηλον ἐπέθηκέ μοι έπὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

^{22.} anoourdywyos. Either deprived of the common advantages of society, or prohibited from entering the synagogues.

^{30.} It is extraordinary that ye should say, that ye do not know whence this man is, when he hath been able to open my eyes. It is plain, that a man who can do this must be from God.

85 διδάσκεις ήμας;" καὶ έξέβαλον αὐτὸν έξω. "Ηκουσεν ὁ Ίησούς ότι εξέβαλον αὐτὸν έξω καὶ εύρων αὐτὸν, είπεν αὐτώ, 36 "Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ;" 'Απεκρίθη ἐκεῖνος καὶ 87 είπε, "Τίς έστι, κύριε, ΐνα πιστεύσω είς αὐτόν;" Είπε δὲ αὐτώ ο Ίησοῦς, " Καὶ έώρακας αὐτὸν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ, ἐκεῖνός 88 έστιν." 'Ο δὲ ἔφη, "Πιστεύω, κύριε." καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 89 * Καὶ είπεν ὁ Ἰησοῦς, "Είς κρίμα έγω είς τὸν κόσμον τοῦτον * iii. 19; ηλθον, ίνα οι μη βλέποντες βλέπωσι, και οι βλέποντες τυφλοι et xii. 47. 40 γένωνται." Καὶ ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ' 41 αὐτοῦ, καὶ εἰπον αὐτῷ, "Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;" ΤΕίπεν τ 21. αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Εὶ τυφλοὶ ἡτε, οὐκ ἀν εἴγετε ἀμαρτίαν νῦν δε λέγετε. "Οτι βλέπομεν" ή οθν άμαρτία ύμων μένει. " 'ΑΜΗΝ, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσεργόμενος διὰ τῆς θύρας είς την αυλην των προβάτων, άλλα άναβαίνων άλλαγόθεν, έκει-2 νος κλέπτης έστι και ληστής ο δε είσερχομενος διά της θύρας. 8 ποιμήν έστι των προβάτων, τούτω ο θυρωρός ανοίγει, και τα πρόβατα της φωνής αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ 4 κατ' δνομα, καὶ έξάγει αὐτά. καὶ ὅταν τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλη, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ. 5 δτι οίδασι τὴν φωνὴν αὐτοῦ. ἀλλοτρίφ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν, άλλα φεύξονται άπ' αὐτοῦ· ὅτι ρὐκ οἴδασι τῶν άλλοτρίων τὴν 6 φωνήν." Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοις ὁ Ἰησους ἐκεινοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἢν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς. Είπεν οθν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῶν, 8 ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. πάντες ὅσοι πρὸ ἐμοῦ ηλθον, κλέπται είσι και λησταί άλλ' οὐκ ήκουσαν αὐτών τὰ 9 πρόβατα. ἐγώ εἰμι ἡ θύρα δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθη, σωθή-10 σεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται, καὶ νομὴν εὐρήσει. ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εί μὴ ΐνα κλέψη καὶ θύση καὶ ἀπολέση. 11 εγώ ηλθον ίνα ζωήν έχωσι, καὶ περισσὸν έχωσιν. Εγώ εἰμι : Ε. π. 11; ό ποιμην ο καλός ο ποιμην ο καλός την ψυχην αυτού τίθησιν χχχίν. 23 12 ύπερ των προβάτων. ὁ μισθωτὸς δε, καὶ οὐκ ων ποιμὴν, οὖ οὐκ οι ΕΣΕΥΝΙ. 34. είσι τὰ πρόβατα ίδια, θεωρεί τὸν λύκον ἐρχόμενον, και ἀφίησι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει καὶ ὁ λύκος άρπάζει αὐτὰ, καὶ σκορ-18 πίζει τὰ πρόβατα. ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει, ὅτι μισθωτός ἐστι, 14 καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν,

15 καθώς γινώσκει με ό πατήρ, κάγω γινώσκω τον πατέρα καὶ

36. The reading is probably καl τίς ἐστι;
89. Els κρίμα. A consequence of my coming will be to make a distinction between those who see the truth, and those who do not.

41. If ye had been really blind, and could not have seen this miracle, ye would not have been guilty in denying it. Elsner, Clarke.

CHAP. X. 6. παροιμίαν is opposed to παρρησία in xvi. 25, 29. 8. This has been supposed to refer to Theudas and Judas of Galilee, and such like impostors. See Acts v. 36, &c. Whitby. The words πρὸ ἐμοῦ are wanting in many MSS.

14, 15. The members of this sentence, if properly disposed, would be as follow: γινώσκω τὰ ἐμὰ, καθὰς γινώσκω τὸν πατέρα καὶ γινώσκοιμα ὑπὸ τῶν ἐμῶν, καθὰς γινώσκει με ὁ πατήρ.

την ψυγήν μου τίθημι ύπερ των προβάτων. *καὶ ἄλλα πρό- 16 a Reach xxxvii. 22. βατα έχω, α οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης κάκεινά με δεί άγαγείν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσι καὶ γενήσεται μία ποίμνη, είς ποιμήν. διὰ τοῦτο ὁ πατήρ με ἀγαπᾶ, ὅτι ἐγὼ 17 τίθημι την ψυχήν μου, ΐνα πάλιν λάβω αὐτήν. οὐδεὶς αἴρει 18 αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγώ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν έγω θείναι αὐτὴν, καὶ έξουσίαν έγω πάλιν λαβείν αὐτήν. ταύτην την έντολην έλαβον παρά τοῦ πατρός μου." Σχίσμα οὖν 19 πάλιν εγένετο εν τοις Ιουδαίοις διά τους λόγους τούτους, Εξλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, "Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται 20 et viii. 48, 52, τί αὐτοῦ ἀκούετε;" "Αλλοι ἔλεγον, "Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ 21 έστι δαιμονιζομένου μη δαιμόνιον δύναται τυφλών όφθαλμούς ἀνοίνειν :" • 1 Mac. iv. ς ΈΓΕΝΕΤΟ δε τὰ εγκαίνια εν τοῖς Ίεροσολύμοις, καὶ 22 γειμών ην και περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῆ στοᾶ 23 τοῦ Σολομώντος. ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαίοι, καὶ ἔλεγον 24 αὐτῷ, "Εως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, είπε ήμιν παρρησία." Απεκρίθη αὐτοις ὁ Ἰησους, "Είπον 25 d ver. 38; et v. 36. ύμιν, και οὐ πιστεύετε, τὰ ἔργα α ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεί περὶ έμοῦ εἀλλ' ὑμεῖς οὐ πισ- 26 • viii. 19. τεύετε οὐ γάρ έστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ύμιν. τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, κάγὼ γινώσκω 27 αὐτά καὶ ἀκυλουθοῦσί μοι, κάγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς 28 καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται είς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ έκ της χειρός μου. Τό πατήρ μου, δς δέδωκέ μοι, μείζων πάντων 29 f xiv. 28. έστί και οὐδεις δύναται άρπάζειν έκ της χειρός τοῦ πατρός ε ετίι. 11, 22. μου. ε έγω καὶ ὁ πατήρ ἔν ἐσμεν." h'Εβάστασαν οὖν πάλιν 30 h viii. 59. λίθους οἱ Ἰουδαῖοι, ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ 32 Ίησοῦς, "Πολλά καλά ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου δια ποίον αὐτῶν ἔργον λιθάζετέ με;" 'Απεκρίθησαν αὐτῷ οί 38 Ιουδαΐοι, λέγοντες, "Περί καλοῦ έργου οὐ λιθάζομέν σε, άλλά περί βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ, ἄνθρωπος ὧν, ποιεῖς σεαυτὸν Prol.lxxxii. Θεόν." Ι'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Οὐκ ἔστι γεγραμμένον 84 έν τῷ νόμφ ὑμῶν, ''Εγὰ εἶπα, θεοί ἐστε;' εἰ ἐκείνους εἶπε 85

θεούς, πρός ούς ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐγένετο, καὶ οὐ δύναται λυθη-

22. τὰ ἐγκαίνια. This feast was instituted by Judas Maccabeus, when the temple was purified from the profanation of Antiochus Epiphanes. 1 Macc. iv. 59; Josephus, Antiq. xii. 7. It continued eight days from the twenty-fifth day of the month Casleu, which fell about the middle of December. See Wolfius.

23. For Solomon's porch see Josephus, Antiq. XX. 9. 7. A porch, or portico, στοά, was a kind of cloister, or covered colonnade enclosing a square.

24. alpeis, do you keep in suspense? Erasmus, Beza, Camerarius.

^{25.} Elwov. I have said to you before, that my works &c. See v. 36.

^{33.} ποιεῖς σεαντόν Θεόν. This shews in what sense the Jews understood those words, *I* and the Father are one, ver. 30. and the phrase, Son of God: see ver. 36.

^{34.} $\nu \delta \mu \varphi$ is here used for all the scriptures, as in xii. 34; xv. 25; Rom. iii. 19. The passage is in the Psalms.

^{35.} This proves, that Jesus is God in a higher sense than those, πρὸς οθς δ λόγος τοῦ Θαοῦ δγένετο.

88 ναι ή γραφή, δυ ό πατήρ ήγίασε καὶ ἀπέστειλευ είς τὸυ κόσμου, ύμεις λέγετε, "Οτι βλασφημεις, ότι είπον, Υίος του Θεού είμι;

87 εί οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι ξεί δὲ μεν. 10, 11; 88 ποιῶ, κὰν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε· ἵνα *txvii. \$1,\$2. γνωτε και πιστεύσητε, ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κάγω ἐν αὐτω."

89 Έζήτουν οὖν πάλιν αὐτὸν πιάσαι καὶ έξηλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

ΚΑΙ ἀπηλθε πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου, εἰς τὸν τόπον ὅπου 41 δυ Ίωάννης τὸ πρώτον βαπτίζων καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. καὶ πολλοί ηλθον προς αὐτον, καὶ ἔλεγον, ""Οτι Ἰωάννης μεν σημείον έποίησεν οὐδέν πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, 42 άληθη ην." Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.

11 ΗΝ δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης 2 Μαρίας καὶ Μάρθας της ἀδελφής αὐτής. κ ην δε Μαρία ή κχίι. 3; άλεί ψασα του κύριου μύρφ, καὶ ἐκμάξασα τους πόδας αὐτοῦ Ματ. xiv. 8. 8 τοις θριξίν αυτής, ής ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ησθένει. ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, "Κύριε, ἴδε, δν φιλεῖς 4 ἀσθενεί." 'Ακούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, "Αὕτη ἡ ἀσθένεια ούκ έστι πρὸς θάνατον, άλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα 5 δοξασθή ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτής." 'Ηγάπα δὲ ὁ Ίησοῦς 6 την Μάρθαν και την άδελφην αυτής και τον Λάζαρον. ώς οθν ηκουσεν ότι ασθενεί, τότε μεν έμεινεν εν ώ ην τόπω δύο ημέρας. 7 Επειτα μετά τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, " Αγωμεν εἰς τὴν 8 Ἰουδαίαν πάλιν." Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ, " Ραββὶ, νῦν έζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ;" 9 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς, " Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὧραι τῆς ἡμέρας ; ἐάν τις περιπατή εν τή ήμερα, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ 10 κόσμου τούτου βλέπει έὰν δέ τις περιπατή έν τή νυκτὶ, προσ-11 κόπτει, δτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ." Ταῦτα εἶπε, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, "Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται ἀλλὰ 12 πορεύομαι ζνα έξυπνίσω αὐτόν." Είπον οὖν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 18 "Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται." Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περί τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περί τῆς κοι-14 μήσεως του υπνου λέγει. τότε ουν είπεν αυτοίς ο Ίησους παρ-15 ρησία, "Λάζαρος ἀπέθανε καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, 16 ότι οὐκ ήμην ἐκεῖ· ἀλλ' ἄγωμεν πρὸς αὐτόν." Εἰπεν οὖν Θω-

35. και οὐ δύναται λυθήναι ή γραφή. And the scripture cannot be contradicted: i. e. if the scripture calls these persons Gods, and in this respect cannot be wrong.

40. Jesus staid at Bethabara about a month. Newcome.

CHAP. XI. 1. Epiphanius has preserved a tradition that Lazarus was thirty years old at this time, and that he lived thirty years more. vol. i. p. 652. For the prepositions από and ἐκ, see note at i. 45. and also Luke x. 38.

2. ἀλείψασα. This anointing is mentioned

afterwards, xii. 3. and is perhaps anticipated here, because it had become so generally known, as was predicted in Matt. xxvi. 13.

9. τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου, the natural light.

Jesus meant to say, that his time was not yet

come: (see vii. 6; ix. 4.)
10. ἐν αὐτῷ. sc. τῷ κόσμῳ. Knatchbull,
Saubertus, Franckius. Others refer it to the man walking in the night.

16. Θωμαs, in Hebrew DND, from DND, gemellos parere.

1 v. 29.

m vi. 35.

= iv. 42;

e ix. 6.

μας, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοις συμμαθηταίς, " Αγωμεν καί ήμεις. Ίνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ."

Έλθων οὖν ὁ Ἰησοῦς εὖρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἤδη 17 έγοντα έν τω μνημείω. ην δε ή Βηθανία έγγυς των Ίεροσολύ- 18 μων, ώς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε καὶ πολλοὶ ἐκ τῶν Ἰουδαίων 19 έληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν, ἵνα παραμυθήσωνται αὐτάς περί τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν. ἡ οὖν Μάρθα, ὡς 20 ήκουσεν ότι ὁ Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτώ Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκφ ἐκαθέζετο. εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν, 21 " Κύριε, εὶ ἢς ὧδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἃν ἐτεθνήκει. ἀλλὰ καὶ 22 νῦν οίδα ὅτι ὅσα ἀν αἰτήση τὸν Θεὸν, δώσει σοι ὁ Θεός." Λέγει 23 αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " ἸΑναστήσεται ὁ ἀδελφός σου." ΙΛέγει αὐτῷ 24 Μάρθα, " Οίδα ὅτι ἀναστήσεται, ἐν τῆ ἀναστάσει ἐν τῆ ἐσχάτη ήμέρα." Είπεν αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ 25 ή ζωή, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, κὰν ἀποθάνη, ζήσεται m καὶ πᾶς ὁ 26 ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ μὴ ἀποθάνη εἰς τὸν αἰῶνα. πιστεύεις τοῦτο ;" n Λέγει αὐτῷ, " Naì, κύριε ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι 27 οι γι. 69; Matt. xvi.16, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος." Καὶ ταῦτα εἰποῦσα, ἀπῆλθε καὶ ἐφώνησε Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν 28 αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα, "'Ο διδάσκαλος πάρεστι καὶ φωνεί σε." Έκείνη ώς ήκουσεν, έγείρεται ταχύ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν. 29 ούπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπω 30 δπου υπήντησεν αυτώ ή Μάρθα. οι ουν Ίουδαιοι οι όντες μετ' 31 αὐτης ἐν τῆ οἰκία καὶ παραμυθούμενοι αὐτην, ἰδόντες την Μαρίαν ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἡκολούθησαν αὐτῆ, λέγοντες, ""Οτι ὑπάγει είς τὸ μνημείον, ΐνα κλαύση ἐκεί." 'Η οὖν 32 Μαρία ώς ηλθεν όπου ην ό Ἰησούς, ιδούσα αὐτὸν, ἔπεσεν είς τούς πόδας αὐτοῦ, λέγουσα αὐτῷ, "Κύριε, εἰ ἢς ὧδε, οὐκ ἄν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός." Ίησοῦς οὖν ὡς είδεν αὐτὴν κλαίου- 38 σαν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτη Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἐαυτὸν, καὶ εἶπε, "Ποῦ 84 τεθείκατε αὐτόν;" Λέγουσιν αὐτῷ, "Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε." Έδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἰδε, πῶς 85 έφίλει αὐτόν." • Τινές δὲ έξ αὐτῶν εἶπον, " Οὐκ ἠδύνατο οὐτος 37 ό ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιήσαι ἵνα καὶ οὖτος μη ἀποθάνη;" Ίησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτώ, 38 ἔρχεται εἰς τὸ μνημείον. ἢν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ΄

αὐτώ. λέγει ὁ Ἰησοῦς, " "Αρατε τὸν λίθον." Λέγει αὐτῷ ἡ 89

17. τέσσαρας ημέρας έχοντα. So Arrian, ήδη δὶ τρίτην ἡμέραν αὐτῷ τοῦ πλοῦ ἔχοντι ἐξαγ-γέλλεται. vi. 17. 9.

20. Mary probably staid in the house from excessive grief. See xii. 2, 3; Luke x. 40-42.

88. ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι is said of a

person who suffers inwardly as much as another person who expresses it by outward groans. In xiii. 21, we have εταράχθη τῷ πνεύματι.

38. ἐπέκειτο is improperly translated, lay upon it; for a Jewish tomb was not open at top, but it was a chamber with an aperture at the side. (See note at Mark xvi. 5.) Έπέκειτο means, was applied to it.

^{25.} Έγώ είμι. It is by my death and resurrection, that the power of rising again and living for ever is restored to man.

άδελφη του τεθνηκότος Μάρθα, "Κύριε, ήδη όζει τεταρταίος 40 γάρ έστι." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς "Οὐκ εἶπόν σοι, ὅτι ἐὰν 41 πιστεύσης, όψει την δόξαν τοῦ Θεοῦ;" "Ηραν οὖν τὸν λίθον, οῦ δην ὁ τεθνηκώς κείμενος. 'Ο δὲ Ἰησοῦς δρε τοὺς ὀφθαλμοὺς 42 άνω, καὶ είπε, "Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις ἀλλὰ διὰ τὸν ὅχλον τὸν περι-48 εστώτα είπον, ίνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας." Καὶ ταθτα είπων, φωνή μεγάλη ἐκραύγασε, "Λάζαρε, δεθρο ἔξω." 44 Καὶ ἐξηλθεν ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τούς πόδας καὶ τὰς χειρας κειρίαις, και ή όψις αὐτοῦ σουδαρίω περιεδέδετο. λέγει αὐτοῖς ὁ 'Ιησούς, " Λύσατε αὐτὸν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν." 45 Πολλοί οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν, καλ θεασάμενοι α εποίησεν ο Ίησους, επίστευσαν είς αὐτόν. 46 τινές δε εξ αὐτῶν ἀπηλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ είπον 47 αὐτοῖς à ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς. Ρσυνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ » Matt. οί Φαρισαίοι συνέδριον, καὶ έλεγον, "Τί ποιούμεν; ὅτι ούτος ὁ Ματ. xir. 1; 48 ἄνθρωπος πολλὰ σημεία ποιεί. ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτω, πάντες Lu. xxii. 2. πιστεύσουσιν είς αὐτόν καὶ έλεύσονται οί Ρωμαίοι καὶ άροῦ-49 σιν ήμων και τὸν τόπον και τὸ ἔθνος." Είς δέ τις έξ αὐτων Καϊάφας, άρχιερεύς ων του ένιαυτου έκείνου, είπεν αυτούς, 50 " Τμείς οὐκ οἴδατε οὐδέν οιδέ διαλογίζεσθε, ὅτι συμφέρει 9 xviii. 14. ήμιν, ίνα είς ἄνθρωπος ἀποθάνη ὑπερ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ 51 έθνος ἀπόληται." Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ είπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεύς ων του ενιαυτου εκείνου, προεφήτευσεν ότι έμελλεν δ Ίη-52 σούς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, άλλ' ίνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συν-58 αγάγη είς εν. ἀπ' ἐκείνης οὖν της ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα 54 ἀποκτείνωσιν αὐτόν. Ἰησοῦς οὖν οὐκ ἔτι παρρησία περιεπάτει έν τοις 'Ιουδαίοις, άλλα άπηλθεν έκειθεν είς την χώραν έγγυς της ερήμου, είς Έφρατμ λεγομένην πόλιν, κάκει διέτριβε μετά 55 τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων καὶ άνέβησαν πολλοί εἰς Ἱεροσόλυμα έκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσγα, 56 ໃνα άγνίσωσιν έαυτούς. έζήτουν οθν τον Ίησοθν, καὶ έλεγον μετ' άλλήλων εν τῷ ἱερῷ ἐστηκότες, "Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ

39. τεταρταῖοs. He had been buried four days, see ver. 17. He may have been dead a longer time.

48. Ψωμαῖοι. The Romans would have done this, if the Jews had set up Jesus for a king.
49. Καϊάφαs. See note at Luke iii. 2.

51. προεφήτευσεν. It seems from this passage, that the gift of prophecy was continued in the high priests, though they did not always understand their predictions. Caiaphas had been inspired to deliver this prophecy, and he perhaps thought that it might be fulfilled by putting Jesus to death; but he was totally ignorant of the way in which his death would be expedient. His words seem to have been caused

immediately by the remark in ver. 48. and he said in reply, If this be so, it is better that Jerus should die, than the whole nation be destroyed by the Romans.

52. S. John means to say, that, though Caiaphas applied his prophecy to the Jews only, it had reference to all mankind.

54. Jesus staid at Ephraim about a month. Newcome. It was two miles from Jerusalem. 55. This was the third passover which Jesus

had attended since his baptism. See ii. 18; vi. 4.

Ibid. ἀγνίσωσιν. This probably means, that they took some vow upon themselves. See Acts xxi. 24.

έλθη είς την έρρτην:" Δεδώκεισαν δε και οι άργιερείς και οι 57 Φαρισαίοι έντολην, ίνα έάν τις γνώ που έστι, μηνύση, όπως πιάσωσιν αὐτόν.

r Matt. " O OTN Ίησους πρὸ εξ ήμερων του πάσχα ήλθεν είς Βη- 12 xxvi. 6; Mar. xiv. 8. θανίαν, δπου ην Λάζαρος ὁ τεθνηκώς, δυ ήγειρεν ἐκ νεκρών. έποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει ὁ δὲ 2

s xi. 3. Λάζαρος είς ην των συνανακειμένων αὐτώ. ' Η οὖν Μαρία 3 λαβούσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικής πολυτίμου, ήλειψε τούς πόδας του Ίησου, και έξέμαξε ταις θριξίν αὐτης τούς πόδας αὐτοῦ ή δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. λέγει οὖν εἶς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώ- 4 της, ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, "Διατί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ 5

t ziñ. 29. έπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωγοῖς;" Είπε δὲ 6 τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ην, καὶ τὸ γλωσσόκομον είχε, καὶ τὰ βαλλόμενα εβάσταζεν. είπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, ""Αφες αὐτήν εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐντα- 7 φιασμού μου τετήρηκεν αὐτό. "τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε 8 u Deut. xv.

11; Matt. έγετε μεθ' έαυτων, έμε δε ού πάντοτε έγετε." xxvi. 11;

*Εγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστι· καὶ 9 ηλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ίδωσιν, δν ήγειρεν έκ νεκρών. έβουλεύσαντο δè οἱ ἀργιερεῖς. ἵνα 10 καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν. ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον 11 των 'Ιουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν 'Ιησοῦν.

* Τῆ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἐορτὴν, ἀκούσαν- 12 = Matt. xxi. 8: τες ότι ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, Τέλαβον τὰ βαία των 18 Mar. xi. 7; Lu. xix. 35, φοινίκων, καὶ έξηλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον, "Ωy Psal.czvili. σαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς 25, 26, τοῦ Ἰσραήλ." Εύρων δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτὸ, 14

« Zach. iz. 9. καθώς ἐστι γεγραμμένου, ' * Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών' ἰδοὺ, ὁ 15 βασιλεύς σου ἔργεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου.' Ταῦτα δὲ 16 οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἀλλ' ὅτε ἐδοξάσθη ὁ 'Ιησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῶ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὅχλος ὁ ὧν μετ' αὐ- 17 τοῦ, ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἢγειρεν

Chap. XII. 1. πρὸ ἐξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. So in Amos i. 1. πρὸ δύο ἐτῶν τοῦ σεισμοῦ. See also 2 Mac. xv. 36. S. John meant Saturday.

2. delwoor. It was in the house of Simon the leper. Matt. xxvi. 6. He may have been the father of Judas Iscariot. See ver. 4. and vi. 71.

 λίτραν, from the Latin libram.
 ἐβάσταζεν. Huetius explains this to be, auferebat, furabatur, as at xx. 15. Not. in Origen. vol. iii. p. 490, 491. This is supported by Krebsius, Elsner, Deylingius: but opposed by Abreschius, p. 535, who interprets βαστάζειν, tractare, administrare.

9. The multitude probably did not come on the evening of the arrival of Jesus, but the day after, i. e. Sunday. Greswell.

10. εβουλεύσαντο, determined. Grotius, Palairet.

12. Τη ἐπαύριον. If the remark at ver. 9. is correct, this was not Sunday, as is commonly supposed, but Monday.

15. John appears to quote this from memory.

See note at Matt. xxi. 5.

16. The disciples did not understand these prophecies the first time, i. e. when their ful-filment was first offered to them; but afterwards &c.

18 αὐτὸν ἐκ νεκρῶν διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ἔχλος, ὅτι 19 ήκουσε τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οἱ οὖν Φαρισαῖοι είπον πρός έαυτούς, "Θεωρείτε ότι οὐκ ώφελείτε οὐδέν; ίδε, δ κόσμος όπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν."

20 'Ησαν δέ τινες 'Ελληνες έκ των άναβαινόντων, ໃνα προσκυ-21 νήσωσιν έν τη έρρτη οδτοι οδν προσηλθον Φιλίππω τω άπο Βηθσαϊδά της Γαλιλαίας, καὶ ήρώτων αὐτὸν λέγοντες, "Κύριε, 22 θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν." Ερχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ 'Ανδρέα· καὶ πάλιν 'Ανδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσι τῷ Ἰησοῦ. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων, "Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα 24 δοξασθή ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσών εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει

25 έὰν δὲ ἀποθάνη, πολύν καρπὸν φέρει. ο φιλών τὴν ψυχὴν • Μεκ. κ. 39; αὐτοῦ, ἀπολέσει αὐτήν καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ Mar. viii. 35; 26 κόσμφ τούτφ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. εἀν ἐμοὶ δια- Lu. iz. 24; κουή τις, εμοί ἀκολουθείτω καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ἐκεῖ καὶ ὁ διά- " xiv. 8; κονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐὰν τὶς ἐμοὶ διακονῆ, τιμήσει αὐτὸν ὁ 1 Thoms. iv. πατήρ.

" Νῦν ἡ ψυγή μου τετάρακται καὶ τί εἴπω; πάτερ, σῶσόν με έκ της ώρας ταύτης, άλλα δια τοῦτο ηλθον είς την ώραν 28 ταύτην. πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα." "Ηλθεν οὖν φωνή ἐκ 29 τοῦ οὐρανοῦ, "Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω." Ο οὖν ὅχλος ο έστως και ἀκούσας έλεγε βροντήν γεγονέναι. ἄλλοι έλεγον, 80 " Αγγελος αὐτῷ λελάληκεν." 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, ἀ ιιι. 14. 81 " Οὐ δί ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ γέγονεν, ἀλλὰ δί ὑμᾶς. ενῦν κρίσις * 2 8am. έστὶ τοῦ κόσμου τούτου νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβλη- Peal. Ixxxix. 82 θήσεται έξω d κάγω εαν ύψωθω έκ της γης, πάντας ελκύσω et ex. 4 83 πρὸς ἐμαυτόν." Τοῦτο δὲ ἔλεγε, σημαίνων ποίφ θανάτφ ήμελ- Esseh. 34 λεν ἀποθυήσκειν. ^e Απεκρίθη αὐτῷ ὁ ὅχλος, " Ἡμεῖς ἡκούσα- xxxvii. 25; Dan. ii. 44 μεν έκ τοῦ νόμου, ὅτι ὁ Χριστὸς μένει είς τὸν αίωνα καὶ πως ει τίι. 14, 27.

20. Ελληνες. See note at vii. 35.

22. Philip and Andrew were natives of the same city: (see i. 45.) it is probable therefore that these foreigners lived near that country.

23. ἀπεκρίνατο. Philip and Andrew asked him, whether he would allow these foreigners to see him: and he answered, The time is coming, when all persons will desire to see me: but it will not be till after my death.

25. Having mentioned his own death, he takes the opportunity of preparing his disciples for similar sufferings.

27. τί είπω; Irenæus adds, οὐκ οίδα. i. 8. 2. Ibid. ἀλλά. Athanasius reads 'Aββd. p. 1195. 28. δόξασον. These are words of resignation: Cause thy name to be glorified in any manner that seemeth good to thee.

Ibid. Kal ¿86Eava. I have caused my name to be glorified by my former dispensations, and now I shall do so again by thy death. See xiii.

30. δι' έμέ, To afford me any conviction or satisfaction.

31. κρίσις seems very like our English word crisis. Now is the critical time, which will decide whether the prince of this world will prevail

Ibid. ἄρχων. See xiv. 30; xvi. 11; 2 Cor.

iv. 4; Eph. ii. 2.32. This is a prediction of the conversion of the world to Christianity, which would necessarily cause the power of Satan to end. 34. νόμου. See note at x. 34.

Ibid. If we compare this with ver. 32, it seems plain that the Jews knew that Jesus called himself the Son of Man, and that they understood the Son of Man to mean Christ. (See note at Matt. viii. 20.) They now ask, what Jesus meant by calling himself the Son of Man, if he was not the Messiah; and they thought that he could not be the Messiah, because he spoke of his being taken away

σὺ λέγεις, "Οτι δεῖ ὑψωθηναι τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν ούτος ὁ υίὸς τοῦ ἀνθρώπου;" Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. 85 t i. 9. " Ετι μικρον χρόνον το φως μεθ' ύμων έστι. περιπατείτε έως τὸ φῶς ἔγετε, ἴνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβη καὶ ὁ περιπατῶν έν τη σκοτία οὐκ οίδε ποῦ ὑπάγει. ἔως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε 86 είς τὸ φῶς, ΐνα υίοὶ φωτὸς γένησθε." Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησούς, καὶ ἀπελθών ἐκρύβη ἀπ' αὐτών.

Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεία πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ 87 Rom. x. 16. ρωθή, δυ είπε, 'Κύριε, τίς ἐπίστευσε τή ἀκοή ήμων; καὶ ὁ Βραγίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Διὰ τοῦτο οὐκ ἢδύναντο 89 Lea. vi. 9; πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαίας, ΄ h Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς 40

Matt.xiii.14: Lu. viii. 10; Act. Exviii. 26; Rom. ri. 8.

Ματ. iv. 12: ὀφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν αὐτῶν τὴν καρδίαν ἵνα μὴ ἴδωσι τοις όφθαλμοις, και νοήσωσι τη καρδία, και επιστραφώσι, και ιάσωμαι αὐτούς.' Ταῦτα εἶπεν Ἡσαίας, ὅτε εἶδε τὴν δόξαν 41 αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόν- 42 των πολλοί επίστευσαν είς αὐτόν άλλά διά τοὺς Φαρισαίους

1 v. 44. ούγ ώμολόγουν, ΐνα μη ἀποσυνάγωγοι γένωνται. 1 ήγάπησαν 43 γαρ την δόξαν των ανθρώπων μαλλον ήπερ την δόξαν του Θεου.

ε Ίησοῦς δὲ ἔκραξε καὶ είπεν, "Ο πιστεύων εἰς ἐμὲ, οὐ 44 ≥ 1 Pet. i. 21. πιστεύει είς έμε, άλλ' είς τον πεμψαντά με και ο θεωρών έμε, 45 θεωρεί τὸν πέμψαντά με. 'ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, 46 1 i. v. 9; et ini. 19: ΐνα πας ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, ἐν τῆ σκοτία μὴ μείνη. m καὶ ἐάν 47 et viii. 12: et ix. 5. τις μου ἀκούση τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύση, ἐγὼ οὐ κρίνω m iii. 17 Ματ. κτί. 16. αὐτόν οὐ γὰρ ἡλθον ΐνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ' ΐνα σώσω τὸν κόσμον. ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει 48 τὸν κρίνοντα αὐτόν ὁ λόγος δν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν

εν τη εσχάτη ημέρα. "ὅτι εγω εξ εμαυτοῦ οὐκ ελάλησα ἀλλ' ὁ 49 a xiv. 10. πέμθας με πατήρ, αὐτός μοι ἐντολήν ἔδωκε, τί εἴπω καὶ τί λαλήσω καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. α οὖν 50 λαλῶ ἐγὼ, καθὼς εἴρηκέ μοι ὁ πατὴρ, οὕτω λαλῶ."

o Matt. οΠΡΟ δὲ τῆς ἐορτῆς τοῦ πάσχα, είδως ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυ- 13 xxvi. 1: Mar. xiv. 1; La. xxii. 1. θεν αὐτοῦ ἡ ὧρα, ἵνα μεταβὴ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πα-

35. Instead of answering their question, he tells them, that only a short time remained for them to find out who he really was.

36. viol φωτός. See note at 2 Thess. ii. 3. Ibid. ἐκρύβη. He went to Bethany. Matt. xxi. 17.

39. οὐκ ἡδύναντο, i. e. they could not believe on account of their obstinate prejudice. See viii. 43: xiv. 17.

40. John appears to quote from memory. The quotation at Matt. xiii. 14, is almost word for word from the LXX, so that hads obros appears to be the nominative to τετύφλωκεν and

41. αὐτοῦ, i. e. of Christ. John therefore thought that Isaiah saw the glory of Christ: but Isaiah says that he saw the Lord of hosts, vi. 1. 3. Again in Acts xxviii. 25. S. Paul says that the Holy Ghost spake to Isaiah in this place. It appears therefore that Christ and the Holy Ghost are identified with the Lord of hosts. Athanasius observes this, p. 878, 976.

47. See note at Mark xvi. 16.

48. δ λόγος. The doctrine. This was, that a person must believe in Christ, or he cannot be saved.

50. And I know that this doctrine, which he has commanded me to preach, will give eternal life to those that embrace it.

CHAP. XIII. 1. els Télos. See note at Luke xviii. 5.

τέρα, αγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἡγάπη-2 σεν αὐτούς, καὶ δείπνου γενομένου, τοῦ διαβόλου ήδη βεβληκότος είς την καρδίαν 'Ιούδα Σίμωνος 'Ισκαριώτου, ΐνα αὐτὸν 3 παραδώ, ρείδως ὁ Ἰησούς, ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτώ ὁ πατήρ εἰς κ ιιι. 85; τας χείρας, και ότι από Θεού έξηλθε και πρός τον Θεον υπάγει, 6t xvii. 2; 4 εγείρεται εκ του δείπνου, και τίθησι τὰ ιμάτια, και λαβών 18. 5 λέντιον, διέζωσεν έαυτόν είτα βάλλει ύδωρ είς τὸν νιπτήρα, καὶ ήρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ 6 λεντίω ω ην διεζωσμένος. Ερχεται οθν πρός Σίμωνα Πέτρον καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος, "Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας;" 7 'Απεκρίθη 'Ιησούς καὶ είπεν αὐτῷ, ""Ο έγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οίδας 8 ἄρτι, γνώση δὲ μετὰ ταῦτα." Λέγει αὐτῷ Πέτρος, "Οὐ μὴ νίψης τούς πόδας μου είς τὸν αἰῶνα." 'Απεκρίθη αὐτῷ ὁ 9 Ίησους, "Έαν μη νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμου." Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, "Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλά 10 καὶ τὰς χείρας καὶ τὴν κεφαλήν." Αλέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 9 xv. 8. "'Ο λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἡ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' έστι καθαρὸς όλος καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες." 11 "Ηιδει γάρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν διὰ τοῦτο εἶπεν, "Οὐχί πάντες καθαροί έστε." 12 "Ότε οὖν ἔνιψε τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβε τὰ ἰμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσων πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, " Γινώσκετε τί πεποίηκα 18 ύμιν; τύμεις φωνείτε με, Ο διδάσκαλος, και ο κύριος και τ Ματι. παίίι. 14 καλώς λέγετε, εἰμὶ γάρ. εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ι Cor. τίμ. 6. ο κύριος και ο διδάσκαλος, και ύμεις οφείλετε άλλήλων νίπ-15 τειν τούς πόδας. ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθώς 16 έγω έποίησα ύμιν, και ύμεις ποιήτε. εάμην, άμην, λέγω ύμιν, • ** 20: ούκ ἔστι δούλος μείζων του κυρίου αὐτου, οὐδὲ ἀπόστολος Τα. τί. 40, 17 μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν, εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε 18 έὰν ποιήτε αὐτά. οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἰδα οθς έξελεξάμην άλλ' ἵνα ή γραφή πληρωθή, ''΄Ο τρώγων μετ' : Paal. xli. 9. 19 έμοῦ τὸν ἄρτον, ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 'Απ' ἄρτι λέγω ύμιν πρό του γενέσθαι, ίνα όταν γένηται, πιστεύσητε ότι 20 εγώ είμι. "άμην, άμην, λέγω ύμιν, 'Ο λαμβάνων εάν τινα " Καιι. κ. 40.

2. δείπνου γενομένου. When the supper had taken place: not when it was over; for it was resumed afterwards: see ver. 12. The same is implied in εγείρεται έκ τοῦ δείπνου, in ver. 4.

 τὰ ἰμάτια, probably not all his clothes, but the pallium and stola: the tunica may have remained. See xxi. 7; Matt. v. 40; Mark xiv. 52. Τὰ ἱμάτια is used for an outer garment, or cloak, in Mark xv. 20.

10. Peter had asked Jesus to wash his hands and his head as well as his feet: Jesus tells him that it was not his intention to wash their whole

body, but only their feet, for this was the only part which required washing: He that has bathed himself has no need of washing himself again, except his feet. He wished Peter to understand, that he did not do this merely as an ordinary washing, but to give them a lesson of humility.

11. τὸν παραδιδόντα αὐτόν. Him that was betraying him, i. e. seeking or meditating to betray him.

18. Ό τρώγων κ. τ. λ. In the LXX, δ έσθίων άρτους μου έμεγάλυνεν έπ' έμλ πτερνισμόν.

πέμψω, έμε λαμβάνει ο δε έμε λαμβάνων, λαμβάνει τον πέμψαντά με."

¹ Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύ- 21 = Matt. xxvi. 21; xxvi. 21; Mar. xiv. 18; ρησε καὶ εἶπεν, " 'Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῶν, ὅτι εἶς ἐξ ὑμῶν Lu. xxii. 21. παραδώσει με." Έβλεπον οὖν εἶς ἀλλήλους οἱ μαθηταὶ, ἀπο- 22 ρούμενοι περί τίνος λέγει. Την δε ανακείμενος είς των μαθητών 28 y xxi. 20. αὐτοῦ ἐν τῶ κόλπω τοῦ Ἰησοῦ, δν ἢγάπα ὁ Ἰησούς νεύει οὖν 24 τούτω Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς αν είη περί οδ λέγει. ἐπιπε- 25 σων δε εκείνος επί το στήθος του Ίησου, λέγει αὐτώ, "Κύριε, τίς έστιν;" 'Αποκρίνεται ὁ 'Ιησοῦς, " 'Εκεῖνός έστιν, ὁ έγω 26 Βάψας τὸ ψωμίον ἐπιδώσω." Καὶ ἐμβάψας τὸ ψωμίον, δίδωσιν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτη, καὶ μετά τὸ ψωμίον, τότε 27 είσηλθεν είς εκείνον ὁ Σατανάς. λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " Ο ποιείς, ποίησον τάχιον." Τοῦτο δὲ οὐδείς ἔγνω τῶν ἀνα- 28 = xii. 6. κειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῶ. *τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσ- 29 σόκομον είχεν ὁ Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, " ᾿Αγόρασον ών γρείαν έχομεν εἰς τὴν έορτήν." ἡ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τὶ δῷ. λαβών οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν ἢν δὲ νὺξ, ὅτε 30 οὖν ἐξῆλθε.

> Λέγει ὁ Ἰησοῦς, "Νῦν ἐδοξάσθη ὁ νίὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. εἰ ὁ Θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ 82 Θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. *Τεκνία, 33 έτι μικρον μεθ' ύμων είμι. ζητήσετέ με, καὶ καθώς είπον τοῖς 'Ιουδαίοις, "Οτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ

b xv. 12; ύμιν λέγω ἄρτι. δέντολην καινήν δίδωμι ύμιν, ἵνα άγαπατε 34 Lev. xix. 18; Ματι.χχιί 39; ἀλλήλους καθώς ήγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλή-Gal. vi. 2; λους. ἐν τούτω γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν 85 1 Pet. i. 22: ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις." Αέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, 86 1 Joh. iii. 11; οι iv. 16, 21. "Κύριε, που υπάγεις;" 'Απεκρίθη αυτώ ο 'Ιησους, ""Οπου • xxi. 19. ύπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθήσαι. ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι." Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, "Κύριε, διατί οὐ δύναμαι 37

σοι ἀκολουθήσαι ἄρτι; τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω." d' Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θή- 38

d Matt. . Ματ. κίν. 30; σεις ; ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσει, εως οὖ La. zzii. 34. ἀπαρνήση με τρίς.

> " Μη ταρασσέσθω ύμων η καρδία πιστεύετε είς τον Θεον, 14 καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. ἐν τῆ οἰκία τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ 2

a vii. 34;

et viii. 21.

λγάπα, for whom he had a particular affection.
25. Most MSS. read οδτως after έκεινος. See

note at iv. 6.

Ibid. Aéyet abrê. This was said in a low tone, so as not to be heard by the rest. Philo

Judæus speaks of a person, wollders de kal ἐπικλίνας πρὸς οὖς, ἵνα μὴ κατάκουοί τις ἔτερος, ήσυχη και πράως ένουθέτει. vol. ii. p. 552. The answer of Jesus was alike inaudible to the rest.

28. σὐδεὶς ἔγνω. Because they had not heard what Jesus said to John.

30. δτε οδν έξηλθε. Οδν is probably an interpolation, or else these words should be connected with what follows.

CHAP. XIV. 2. poral wolkal. This was

εταράχθη. See xi. 33.
 els. S. John himself. He must have been on the right hand of our Saviour, for it was ordered that each person should lie on his left side. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 197. Or

είσίν εί δὲ μὴ, εἶπον αν ὑμῶν. Πορεύομαι ἐτοιμάσαι τόπον 8 ύμιν. καὶ ἐὰν πορευθώ καὶ ἐτοιμάσω ὑμιν τόπον, πάλιν ἔρχο- * τετ. 18; μαι καὶ παραλήψομαι ύμᾶς πρὸς έμαυτόν ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, ει χτιι. 24. 4 καὶ ὑμεῖς ἢτε. καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε." 5 Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, "Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις" καὶ πῶς 6 δυνάμεθα την όδον είδεναι;" Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγὰ εἰμὶ ή όδὸς καὶ ή ἀλήθεια καὶ ή ζωή οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, 7 εί μὴ δι' ἐμοῦ. εἰ ἐγνώκειτέ με, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε 8 αν· καὶ ἀπ' ἄρτι γινώσκετε αὐτὸν, καὶ ἐωράκατε αὐτόν." Λέγει αὐτώ Φίλιππος, "Κύριε, δείξου ήμιν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεί 9 ήμιν." Ι Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν (τοτ. 20; είμι, καλ ούκ έγνωκάς με, Φίλιππε; ο έωρακως έμε, έωρακε τον εί κτι. 21 10 πατέρα καὶ πῶς σὺ λέγεις, Δείξον ἡμίν τὸν πατέρα; οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστι; τὰ ῥήματα, ά έγω λαλώ ύμιν, ἀπ' έμαυτοῦ οὐ λαλώ ὁ δὲ πατήρ, ὁ ἐν ἐμοὶ 11 μένων, αὐτὸς ποιεί τὰ ἔργα. πιστεύετέ μοι, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί εἰ δὲ μὴ, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετέ μοι. 12 'Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα α ἐγὼ ποιῶ, κάκεινος ποιήσει, και μείζονα τούτων ποιήσει ότι έγω πρός τον 13 πατέρα μου πορεύομαι. εκαὶ ὅ τι ἀν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, ε **. 16; 14 τοῦτο ποιήσω ίνα δοξασθή ὁ πατήρ ἐν τῷ υἰῷ. ἐάν τι αἰτήσητε Μετ. τίι. 7; έν τῷ ὀνόματί μου, ἐγὼ ποιήσω.

" Έαν άγαπατέ με, τας έντολας τας έμας τηρήσατε. και έγω έρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα 17 μένη μεθ' ύμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, δ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ, οὐδὲ γινώσκει αὐτό ύμεις δε γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμιν μένει, καὶ ἐν ὑμιν ἔσται. 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς: ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. ἔτι μικρὸν καὶ 19 ὁ κόσμος με οὐκ ἔτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ με. ὅτι ἐγὼ ζῶ, 20 καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε. ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα γνώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ 21 ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ, κάγὼ ἐν ὑμῖν. ὁ ἔγων τὰς έντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτὰς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με ὁ δὲ άγαπων με, άγαπηθήσεται ύπὸ τοῦ πατρός μου καὶ έγω άγα-22 πήσω αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν." Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, "Κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις

understood of different degrees of rewards in the next life by Irenæus, p. 337; Clem. Alex. p. 579-797; and Tertullian, p. 492, 531. But it may merely mean that the mercy of God is without bounds, and that heaven is capable of admitting all men.

3. πορεύομαι. This is said in explanation of his declaration in xiii. 33. which had perplexed Peter. He repeats, that he was going, but states the reason.

4. Thus ye know that heaven is the place to which I am going; and all my former teaching was suited to shew you the way to heaven.

11. εί δὲ μή. But if you will not believe my assertion.

12. ὅτι ἐγώ. This perhaps means, that, when he was gone to the Father, he would send the Holy Ghost to his disciples, which would enable them to work miracles. They were to do greater things, inasmuch as they were to convert a much greater number than Jesus thought fit to convert in his life.

16. παράκλητος is properly advocatus, a person called in for advice or assistance. Αλλον is used with reference to Jesus, who was going

22. Most MSS. read nal tl yéyover, and what has happened?

h xv. 26

1 x. 29. k ziii. 19.

1 xii. 31 : et zvi. 11.

m z. 18.

έμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμφ;" 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς 23 καὶ εἶπεν αὐτῶ, "Ἐάν τις ἀγαπᾶ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῶ ποιήσομεν. ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους 24 μου οὐ τηρεῖ καὶ ὁ λόγος, δυ ἀκούετε, οὐκ ἔστιν ἐμὸς, ἀλλά τοῦ πέμψαντός με πατρός. Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ' ὑμῖν μένων 25 ιό δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, δ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῶ 26 et xvi. 7; La. xxiv. 49. ονόματί μου, εκείνος ύμας διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμας πάντα & είπον ύμιν. ειρήνην ἀφίημι ύμιν, ειρήνην τὴν ἐμὴν 27 δίδωμι ύμιν οὐ καθώς ὁ κόσμος δίδωσιν, έγω δίδωμι ύμιν. μή ταρασσέσθω ύμῶν ή καρδία, μηδὲ δειλιάτω, ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ 28 είπον ύμιν, Υπάγω, καὶ ἔρχομαι πρὸς ύμας. εἰ ήγαπατέ με, έγάρητε αν ότι είπον, Πορεύομαι προς τον πατέρα ίστι ο πατήρ μου μείζων μου έστί. ε καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι. ἵνα 29 όταν γένηται, πιστεύσητε. "¹Οὐκ ἔτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ 30 κόσμου τούτου ἄργων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν^{, m} ἀλλ' ἵνα 81 γνώ ὁ κόσμος, ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ό πατήρ, ούτω ποιώ, έγείρεσθε, άγωμεν έντεύθεν. " ΈΓΩ είμι ή ἄμπελος ή άληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωρ- 15

γος έστι. πᾶν κλημα έν έμοι μη φέρον καρπον, αίρει αὐτό και 2 πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ, ἵνα πλείονα καρπὸν φέρη. " ήδη ύμεις καθαροί έστε, διὰ τὸν λόγον δν λελάληκα ύμιν. μεί- 8 a xiii. 10. νατε εν εμοί, κάγω εν ύμιν. καθώς το κλήμα ου δύναται καρπον 4

φέρειν ἀφ' ἐαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνη ἐν τῆ ἀμπέλφ, οὕτως οὐδὲ ύμεις, έαν μη έν έμοι μείνητε. έγω είμι η ἄμπελος, ύμεις τα 5 κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ, (κάγὼ ἐν αὐτῷ,) οὖτος Φέρει καρπὸν

• Matt.ii.10; πολύν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. ο ἐὰν μή τις 6 et vii. 19. μείνη εν εμοί, εβλήθη εξω ώς το κλημα, καὶ εξηράνθη, καὶ συν-

άγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς πῦρ βάλλουσι, καὶ καίεται. Ρ εὰν μείνητε 7 P xvi. 23; 1 Joh. iii. 22. έν έμοὶ, καὶ τὰ ρήματά μου έν ύμιν μείνη, δ έὰν θέλητε αἰτήσεσθε, καὶ γενήσεται ὑμῖν. ἐν τούτω ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα 8 καρπον πολύν φέρητε, και γενήσεσθε έμοι μαθηταί. Καθώς 9 ηγάπησε με ὁ πατὴρ, κἀγὼ ηγάπησα ὑμᾶς, μείνατε ἐν τῆ ἀγάπη

τη έμη. έὰν τὰς έντολάς μου τηρήσητε, μενείτε έν τη ἀγάπη 10 9 miii. 34; Eph. v. 2; μου καθώς έγω τὰς έντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ 1 Joh. in. μένω αὐτοῦ ἐν τἢ ἀγάπη. ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ 11 11, 16; oi iv. 21 : 1 Thess.iv. 9. έμη έν ύμιν μείνη, καὶ ή χαρὰ ύμῶν πληρωθή. 9 αὕτη ἐστὶν ή 12

been occasioned by the speech reported in Matt. xxvi. 29.

^{30.} Epxerai yap. For the devil is now coming to make his final effort against me, and I shall submit to death, though he has not really any power over me. Tourou is probably an inter-

^{31.} ἀλλ' Ίνα γνφ. But the result of his coming will be, that the world will know &c.

CHAP. XV. 1. This discourse may have

Ibid. yewpyds is applied to the culture of vines by Porphyry and Herodian. See Palairet. 5. χωρίς έμοῦ, i. e. ἐν έμοὶ οὐ μένοντες.

^{8.} και γενήσεσθε. And so will ye be my disciples.

έντολή ή έμή, Ίνα άγαπατε άλλήλους, καθώς ήγώπησα ύμας. 13 μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τὶς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ 14 θη ύπερ των φίλων αὐτοῦ. ὑμεῖς φίλοι μου ἐστὲ, ἐὰν ποιῆτε 15 οσα εγώ εντέλλομαι ύμιν. οὐκετι ύμιας λένω δούλους, ότι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδε τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι 16 πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου, ἐγνώρισα ὑμῖν. Τοὐγ Μαιι. ύμεις με έξελέξασθε, άλλ' έγω έξελεξάμην ύμας, και έθηκα ύμᾶς, ἵνα ύμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένη. ΐνα ὅ τι ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῶ ὀνόματί μου, δῶ 17 ύμιν. ταθτα έντέλλομαι ύμιν, Ίνα αγαπάτε αλλήλους. "Εί ὁ κόσμος ύμας μισεί, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ύμῶν 19 μεμίσηκεν. * εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἢτε, ὁ κόσμος ᾶν τὸ ἴδιον ἐφίλει * 1 Joh. iv. 5. ότι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστὲ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ 20 τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. ὑμνημονεύετε τοῦ ὑπίι. 16; λόγου οὖ ἐγὰ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστι δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου Lu. τί. 40. αὐτοῦ. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν εἰ τὸν λόγον μου 21 ετήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. "ἀλλὰ ταῦτα πάντα * **i. 3; ποιήσουσιν ύμιν δια τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασι τὸν πέμ Ψαντά Matt. xxiv.9. 22 με. * εί μη ηλθον καὶ ελάλησα αὐτοῖς, άμαρτίαν οὐκ είχον νῦν * ίχ. 41. 23 δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ὁ ἐμὲ μισῶν, 24 καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς, ἃ ούδεις άλλος πεποίηκεν, άμαρτίαν ούκ είχον νῦν δὲ καὶ έωρά-25 κασι, καὶ μεμισήκασι καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου' γ ἀλλ' ἵνα τ Ραι. πληρωθη ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν τῷ νόμῷ αὐτῶν, '"Οτι ἐμί- et lxix. 4. 26 σησάν με δωρεάν.' εδταν δὲ ἔλθη ὁ παράκλητος, δν ἐγὼ πέμψω: xiv. 26; ύμιν παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁ παρὰ τοῦ εt xvi. 7; 27 πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· * καὶ ὑμεῖς * Act. i. \$1; δὲ μαρτυρείτε, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστε. 16 "Ταῦτα λελάληκα ὑμιν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. ἀποσυν-2 αγώγους ποιήσουσιν ύμας άλλ' έρχεται ώρα, ίνα πας ὁ άπο-8 κτείνας ύμας, δόξη λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. Εκαὶ ταῦτα Επ. 21. 4 ποιήσουσιν ύμιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. ε ἀλλὰ · Matt.ix.15; ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἴνα ὅταν ἔλθη ἡ ὥρα, μνημονεύητε αὐτῶν, Lu. τ. 34. ότι έγω είπου ύμιν ταυτα δε ύμιν εξ άρχης ούκ είπου, ότι μεθ 5 ύμῶν ἤμην. νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ 6 ύμων έρωτα με, Ποῦ ὑπάγεις; ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμιν,

20. ἐτήρησαν, τηρήσουσιν. Knatchbull conceives τηρεῖν here to be the same as παρατηρεῖν, insidiose observare. So also Ferus, Gatakerus, R. Simon, &c.

22. el μη ηλθον. If I had not come in the way in which I have come, i. e. with miracles, and convincing proofs of my divine mission. See ver. 24.

24. ἐωράκασι. They have seen my miracles. 26. ἐκεῦνοs. It is to be observed that this is masculine, though πνεῦμα is neuter.

CHAP. XVI. 2. λατρείαν προσφέρειν is, to offer sacrifice. Compare Exod. vii. 16; viii. 20; 3. 24.

3. vulv is probably an interpolation.

4-6. I did not tell you of these persecutions at first, because I was then going to stay with you some time: but now I am on the point of returning to my Father, and therefore tell you of them: and when I have done it, you only think of the sorrouful part, without asking me any question as to the place to which I am going.

ή λύπη πεπλήρωκεν ύμῶν τὴν καρδίαν. άλλ' ἐγὼ τὴν άλήθειαν 7 λέγω ύμιν, συμφέρει ύμιν ίνα έγω ἀπέλθω εάν γάρ μη ἀπέλθω, ο παράκλητος οὐκ έλεύσεται πρὸς ὑμᾶς ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμλοω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περί 8 άμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως. περὶ άμαρτίας 9 μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ περὶ δικαιοσύνης δὲ, ὅτι πρὸς 10 τον πατέρα μου υπάγω, και ουκ έτι θεωρειτέ με θπερί δε κρί- 11

σεως, ὅτι ὁ ἄργων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.

e xiv. 26; et xv. 26.

4 xii. 31.

" Έτι πολλά έγω λέγειν ύμιν, άλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν 12 άρτι " όταν δὲ ἔλθη ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει 18 ύμας είς πασαν την αλήθειαν ου γαρ λαλήσει αφ' έαυτου, άλλ'

f zvii. 10.

όσα αν ακούση λαλήσει, και τα έργόμενα αναγγελεί ύμιν. έκεινος 14 έμε δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. ¹πάντα 15 οσα έχει ὁ πατὴρ, ἐμά ἐστι διὰ τοῦτο είπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ 16 πάλιν μικρον καὶ όψεσθέ με, ὅτι ἐγὼ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα." Είπον ούν έκ των μαθητών αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, "Τί έστι 17 τοῦτο, δ λέγει ήμιν, Μικρον καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρον και όψεσθέ με : και, ότι έγω υπάγω προς τον πατέρα :" Έλεγον ούν, "Τούτο τί έστιν δ λέγει, τὸ μικρόν; ούκ οἴδαμεν 18 τί λαλεί." Εγνω οὖν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ήθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ 19 είπεν αὐτοῖς, "Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' άλλήλων, ὅτι είπον, Μικρον καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρον καὶ ὅψεσθέ με. άμην, άμην, λέγω ύμιν, ότι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ύμεις, ὁ δὲ 20 κόσμος γαρήσεται ύμεις δε λυπηθήσεσθε, άλλ' ή λύπη ύμων είς γαράν γενήσεται. ή γυνή όταν τίκτη, λύπην έχει, ότι ήλθεν 21 ή ώρα αὐτής. ὅταν δὲ γεννήση τὸ παιδίον, οὐκ ἔτι μνημονεύει της θλίψεως, διὰ τὴν γαρὰν, ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε πάλιν δὲ ὄψομαι 22 ύμας, καὶ χαρήσεται ύμων ή καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμων οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν, εκαὶ ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε 28

et xv. 16; Matt. vii. 7 et xxi. 22 ; Mar. xi. 24 Lu. xi. 9; Jac. i. 5.

g xiv. 13;

οὐδέν. 'Αμην, ἀμην, λέγω ὑμίν, ὅτι ὅσα ἀν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει ὑμῖν. ἔως ἄρτι οὐκ ἢτήσατε 24 οὐδεν εν τῷ ὀνόματί μου αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ύμων ή πεπληρωμένη, ταθτα έν παροιμίαις λελάληκα ύμθν 25

^{7.} ἀλλ' ἐγώ. But though you have not asked me, yet I tell you of myself, &c.

^{8.} ελέγξει τον κόσμον. Will convince the world, or, furnish proof to the world.

^{9.} wepl amaprias. That those persons have been guilty of sin, who do not believe in me.
10. περί δικαιοσύνης. Of my righteousness;

that I was not an impostor as they supposed, but that I have ascended up into heaven.

^{11.} mepl koloews. Of my power to judge my enemies.

^{15.} λήψεται. The reading is probably λαμβάνει.

^{16.} δτι ὑπάγω. Because my being taken away from you is not perishing, but only returning to my Father. Clarke.

^{20.} δ κόσμος χαρήσεται. The world, who are 20. δ κόσμος χαρηστιώ.
your enemies, will rejoice and triumph over you,
Clarke. For as if they had destroyed me. Clarke. κόσμος, see xvii. 9.

^{22.} our sporthrers. Ye will not want to ask me any questions, because all things will be revealed to you.

^{24.} πεπληρωμένη. Perfect.

άλλ' ἔργεται ὅρα ὅτε οὐκ ἔτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, άλλὰ 26 παρρησία περί του πατρὸς ἀναγγελῶ ὑμιν. ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα έν τω ονόματί μου αιτήσεσθε και ού λέγω υμίν ότι έγω έρω-27 τήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν ι αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, κ κτίί. 8, 25. ότι ύμεις έμε πεφιλήκατε, και πεπιστεύκατε ότι έγω παρά του 28 Θεοῦ ἐξῆλθον. ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρὸς, καὶ ἐλήλυθα εἰς τον κόσμον πάλιν άφίημι τον κόσμον, καὶ πορεύομαι προς τὸν πατέρα." Λέγουσιν αὐτῶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ""Ιδε, νῦν παρρησία λαλεῖς, 80 καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ ού γρείαν έγεις ίνα τίς σε έρωτα. έν τούτω πιστεύομεν δτι άπδ 81 Θεοῦ ἐξηλθες." 'Απεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, ""Αρτι πιστεύετε. 82 i ίδου, έργεται ώρα καλ νυν έλήλυθεν, ίνα σκορπισθήτε έκαστος ι Matt. είς τὰ ἴδια, καὶ ἐμὲ μόνον ἀφῆτε καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ xxvi. 31; 83 μετ' έμου έστι. ταυτα λελάληκα υμίν, ίνα έν έμοι ειρήνην έγητε, έν τω κόσμω θλίψιν έξετε άλλα θαρσείτε, έγω νενίκηκα τον κόσμον." ^k TATTA ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς ^k xii. 23. 17 αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ εἶπε, "Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ώρα 2 δόξασόν σου τὸν υίὸν, ἵνα καὶ ὁ υίός σου δοξάση σέ ικαθώς ιτ. 27; έδωκας αὐτῶ ἐξουσίαν πάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν δ δέδωκας αὐτῷ, ¾8. 3 δώση αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσι σε τὸν μόνον άληθινὸν Θεὸν, καὶ δυ ἀπέστειλας 4 Ίησοῦν Χριστόν. ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς τὸ ἔργον ἐτε-5 λείωσα, δ δέδωκάς μοι ίνα ποιήσω καὶ νῦν δόξασόν με σὺ, πάτερ, παρά σεαυτώ, τη δόξη ή είγον πρό του τον κόσμον είναι 6 παρὰ σοί. Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις, οθς δέδωκάς μοι έκ τοῦ κόσμου σοὶ ήσαν, καὶ ἐμοὶ αὐτοὺς δέδωκας καὶ 7 τὸν λόγον σου τετηρήκασι. νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς 8 μοι, παρά σοῦ ἐστιν ^m ὅτι τὰ ῥήματα ἃ δέδωκάς μοι, δέδωκα ^m ver. 25; αὐτοῖς καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς, ὅτι παρὰ σοῦ $^{\text{et} \, \text{xvi.} \, 27, 30.}$ 9 έξηλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. ἐγὼ περὶ αὐτων έρωτω οὐ περὶ τοῦ κόσμου έρωτω, άλλα περὶ ὧν δέδωκάς 10 μοι, ὅτι σοί εἰσι. " καὶ τὰ ἐμὰ πάντα σά ἐστι, καὶ τὰ σὰ ἐμά " xvi. 15. 11 καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. ο καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ο τοτ. 21 εί x. 30.

26. καὶ οὐ λέγω. Knatchbull points it καὶ ού, λέγω δμίν, δτι έγω κ. τ. λ. It perhaps means, I say nothing of my asking the Father for you. Wolfius, Clarke.

30. Iva vis on sporq. This refers to ver. 19. The disciples felt that Jesus did not require them to ask him the question, for he knew their thoughts. Knatchbull, Clarke.

33, Tra er epol. That when these things come to pass, ye may be able to bear them by the comfort which my doctrine gives you.

Ibid. Efere. Most MSS. read Exere.

CHAP. XVII. 2. Iva παν κ. τ. λ. See a

similar construction in vi. 39. Here it means, Ίνα πασιν, οθε δέδωκας αὐτῷ, δώση ζωήν αἰώνιον.

3. The conditions of a man's enjoying eternal life are, that he should believe in God, and in Jesus Christ.

5. This passage is decisive for the pre-existence of Christ.

The disciples. Some put 6. τοις ανθρώποις. a full stop after this word, and connect obs δεδωκάς with what follows.

9. τοῦ κόσμου. The unbelieving part of the world. See xvi. 20.

p xviii. 9 ;

οὖτοι ἐν τῶ κόσμω εἰσὶ, καὶ ἐγὼ πρός σε ἔρχομαι. πάτερ ἄγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου, οθς δέδωκάς μοι, ἵνα ὧσιν εν, καθώς ήμεις. Ρότε ήμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμφ, ἐγὼ ἐτή- 12 ρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου οθς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ υίὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφή πληρωθή, νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν 13 τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσι τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς. ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμί- 14 σησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθώς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ έκ τοῦ κόσμου, οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ' 15 ໃνα τηρήσης αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσὶ, 16 καθώς εγώ εκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί. ἀγίασον αὐτοὺς εν τῆ ἀλη- 17 θεία σου ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστι. καθώς ἐμὲ ἀπέστειλας 18 είς τὸν κόσμον, κάγω ἀπέστειλα αὐτούς είς τὸν κόσμον και 19 ύπερ αὐτῶν εγὼ ἁγιάζω εμαυτον, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὧσιν ἡγιασμένοι έν άληθεία. Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, άλλὰ καὶ περὶ 20 τῶν πιστευσόντων δια τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ ٩ ἵνα πάντες εν 21 ωσι καθώς σύ, πάτερ, εν εμοί, κάγω εν σοί, ίνα και αὐτοί εν ημίν θν ὦσιν Ίνα ὁ κόσμος πιστεύση ὅτι σύ με ἀπέστειλας. καὶ 22 έγω την δόξαν ην δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ΐνα ὧσιν Εν καθώς ήμεις εν έσμεν εγώ εν αὐτοις, και σὺ εν εμοί, ίνα ὧσι 28 τετελειωμένοι είς εν, καὶ ἵνα γινώσκη ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτούς, καθώς ἐμὲ ἡγάπησας. Ταίτερ, 24 οθς δέδωκάς μοι, θέλω ΐνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ, κἀκεῖνοι ὧσι μετ' έμου τνα θεωρώσι την δόξαν την έμην, ην έδωκάς μοι, ότι ηγάπησάς με, πρὸ καταβολής κόσμου. Πάτερ δίκαιε, καὶ δ 25 κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὖτοι ἔγνωσαν δτι σύ με ἀπέστειλας καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ 26 έν αὐτοῖς."

r ver. 5; et xii. 26: et xiv. 3; 1 Thess. iv.

. Matt. zzvi. 36 ;

23. Matt.

2 Sam. zy.

Act. i. 16.

9 x. 38; et xiv. 10; 1 Joh. i. 8;

et iii. 24.

* ΤΑΥΤΑ είπων ὁ Ἰησοῦς έξηλθε σύν τοις μαθηταις αὐτοῦ 18 Mar. xiv. 32 La. xxii. 39; πέραν τοῦ χειμάρρου των Κέδρων, ὅπου ἢν κῆπος, εἰς δν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἤδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παρα- 2 διδούς αὐτὸν, τὸν τόπον ὅτι πολλάκις συνήχθη ὁ Ἰησούς ἐκεῖ Ματ. xiv. 43; μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. το οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖραν, 8 Lu. xxii. 47; καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ

11. obs. Most MSS. read \$.

CHAP. XVIII. 1. Προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς εξ ἀπέχοντας τῶν Ἱεροσολύμων σταδίους στρατοπεδεύσασθαι κατά τὸ Έλαιῶν καλούμενον δρος, δ τη πόλει προς ανατολήν αντίκειται, μέση φάραγγι βαθεία διειργόμενον, η Κεδρώκ ωνόμασται. Joseph. vol. ii. p. 321. He also speaks of gardens at the foot of the mount of Olives. Ib. p. 324. John perhaps wrote τοῦ Κέδρων, which is the reading of many MSS. The brook was not named from cedars, but from darkness,

2. πολλάκις. See Luke xxi. 37.

^{11, 12.} abrobs. Judas was not included in this prayer, for he was already gone out, xiii.

^{12.} vids arwhelas. See note at 2 Thess. ii. 3. 17. άγιασον αὐτοὺς ἐν τῆ ἀληθεία σου. Consecrate them to the preaching of thy word.

^{19.} I devote myself for them, that they also may be devoted to preaching the truth.

^{20.} πιστευσόντων. Most MSS. read πιστευbrtwr.

4 μετά φανών καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. Ἰησοῦς οὖν είδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν, ἐξελθών εἶπεν αὐτοῖς, "Τίνα 5 ζητείτε;" 'Απεκρίθησαν αὐτώ, " Ίησοῦν τὸν Ναζωραίον." Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Ἐγώ εἰμι." Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰού-6 δας, ο παραδιδούς αὐτον, μετ' αὐτῶν. ώς οὖν εἶπεν αὐτοῖς, ""Οτι εγώ είμι," ἀπηλθον είς τὰ ὀπίσω, καὶ ἔπεσον χαμαί. 7 πάλιν οθν αὐτοὺς ἐπηρώτησε, "Τίνα ζητεῖτε;" Οἱ δὲ εἶπον. 8 " Ίησοῦν τὸν Ναζωραῖον." 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, " Είπον ύμιν, ὅτι ἐγώ εἰμι. εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν." 9 " ίνα πληρωθή ὁ λόγος δυ είπευ, "Ότι οθς δέδωκάς μοι, οὐκ = xvii. 12. 10 ἀπώλεσα έξ αὐτῶν οὐδένα.' Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν, είλκυσεν αὐτὴν, καὶ ἔπαισε τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ 11 ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ἀτίον τὸ δεξιόν. ἢν δὲ ὅνομα τῷ δούλφ Μάλχος. είπεν οθν δ Ἰησοθς τῷ Πέτρφ, "Βάλε τὴν μάχαιράν σου είς την θήκην, τὸ ποτήριον δ δέδωκέ μοι ὁ πατήρ, οὐ μή πίω αὐτό :" " Ή οὖν σπείρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰου- : Matt. 18 δαίων συνέλαβον τον Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτον, γκαὶ ἀπήγαγον Mar. xiv 53; αὐτὸν πρὸς "Ανναν πρῶτον" ἡν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, δς ἡν [1. 33]. Μ 14 ἀργιερεύς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. * ἡν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύ- * τί. 50. σας τοις 'Ιουδαίοις, ότι συμφέρει ένα άνθρωπον απολέσθαι ύπερ 15 τοῦ λαοῦ. Α Ἡκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ « Matt. αλλος μαθητής. ὁ δὲ μαθητής ἐκεῖνος ἡν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, Mar. xiv. 54; 16 καὶ συνεισηλθε τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως. ὁ δὲ Lu. xxii. 54. Πέτρος είστήκει πρὸς τῆ θύρα ἔξω. ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ άλλος, δς ην γνωστός τῷ ἀρχιερεί, καὶ εἶπε τῆ θυρωρῷ, καὶ 17 είσήγαγε τὸν Πέτρον. λέγει οὖν ή παιδίσκη ή θυρωρὸς τῷ Πέτρφ, " Μη καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τού-18 του ;" Λέγει ἐκεῖνος, "Οὐκ εἰμί." Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἢν, καὶ ἐθερμαίνοντο ην δε μετ' αὐτων ὁ Πέτρος έστως και θερμαινόμενος. 19 'Ο οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησε τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐ-20 τοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαγῆς αὐτοῦ. ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Έγω παρρησία ελάλησα τω κόσμω είγω πάντοτε εδίδαξα εν τη συναγωγή και έν τφ ίερω, όπου πάντοτε οί Ιουδαίοι συνέρ-21 γονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. Τί με ἐπερωτᾶς; ἐπερώτησον τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς ἴδε, οὖτοι οἴδασιν 22 δι είπον εγώ." Ταθτα δε αὐτοθ εἰπόντος, είς των ὑπηρετων παρεστηκώς έδωκε ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπων, " Οὕτως ἀπο-

6. This can only be considered as the effect of Jesus (ver. 19, 23.) took place. of something miraculous.

11. σοῦ seems certainly an interpolation. 12, 13. It is plain from what follows, that Jesus did not stay with Annas, but was taken immediately to Caiaphas, in whose house Peter's denial, (ver. 15-18.) and the first examination

15. Δλλος μαθητής. Chrysostom and Jerom thought that this was S. John himself: Augustin doubted. See Tillemont, Mémoires, tome i.

20. The article before συναγωγή is an interpolation.

κρίνη τῶ ἀργιερεῖ;" 'Απεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Εἰ κακῶς 23 ελάλησα, μαρτύρησον περί του κακου εί δε καλώς, τί με δέρεις;" (Απέστειλεν αὐτὸν ὁ "Αννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν 24 τὸν ἀρχιερέα.)

b Matt b Ήν δε Σίμων Πέτρος εστώς καὶ θερμαινόμενος είπον ουν 25 xxvi. 69: Ματ. χίν. 66; αὐτῶ, " Μὴ καὶ σὰ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ;" Ἡρνήσατο Lu. xxii. 55. έκεινος, και είπεν, "Οὐκ εἰμί." Λέγει είς ἐκ τῶν δούλων τοῦ 26 άργιερέως, συγγενής ων οδ απέκοψε Πέτρος το ωτίον, "Οὐκ έγω σε είδον εν τῷ κήπφ μετ' αὐτοῦ;" Πάλιν οὖν ἠρνήσατο ὁ 27 Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

c Matt. xxvii. 1: Mar. xv. 1: Lu. xxiii. 1; Act. x. 28; et xi. 3.

c'AΓΟΥΣΙΝ οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραι- 28 τώριον. ην δε πρωία και αυτοι ουκ εισηλθον εις το πραιτώριον. ΐνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ' ΐνα φάγωσι τὸ πάσχα. ἐξῆλθεν οὖν ὁ 29 Πιλάτος πρὸς αὐτοὺς, καὶ εἶπε, "Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;" 'Απεκρίθησαν καὶ εἶπον αὐτῶ, "Εί 30 μη ην ούτος κακοποιός, ούκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν." Είπεν 31 ουν αυτοις ο Πιλάτος, "Λάβετε αυτον υμείς, και κατά τον νόμον ύμων κρίνατε αὐτόν." Εἰπον οὖν αὐτώ οἱ Ἰουδαίοι,

"'Ημιν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτείναι οὐδένα." ^d ἵνα ὁ λόγος τοῦ 32 d Matt. xx. 19; 'Ιησοῦ πληρωθή, δυ είπε σημαίνων ποίω θανάτω ήμελλεν ἀπο-Mar. x. 33: Lu. xviii. 32. θυήσκειν. Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν ὁ Πιλάτος, 83 . Matt. καὶ ἐφώνησε τὸν Ἰησοῦν, καὶ είπεν αὐτῷ, "Σὰ εί ὁ βασιλεὺς xxvii. 11; Mar. zv. 2; ματ. ΧΥ. Σ΄, τῶν Ἰουδαίων ;" ἸΑπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "'Αφ' ἐαυτοῦ σὸ 84 τοῦτο λέγεις, ἡ ἄλλοι σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ;" ᾿Απεκρίθη ὁ Πι- 35 λάτος, "Μήτι έγω Ἰουδαίός είμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ άρχιερείς παρέδωκάν σε έμοί τι έποίησας;" 'Απεκρίθη ὁ Ίη-36

23. el κακῶς ἐλάλησα. This alludes to his doctrine, concerning which the high priest had examined him, ver. 19: and ελάλησα is the same as in ver. 20. If I have ever taught a bad doc-

trine, bring proofs of it.
24. This verse has been taken to mean, that Annas now sent Jesus to Caiaphas: but it is plain, that the high priest, who had examined Jesus, was Caiaphas, so that he had been sent to him before; and S. John only meant to mark that Jesus was bound, when he was sent. This made him more helpless, when the officer struck him. The word obv, which some MSS. insert after ἀπέστειλεν, is an interpolation.

28. πραιτώριον. See note at Matt. xxvii. 27. Jesus was now brought to Pilate's house.

Ibid. These words have been quoted as proving that Jesus anticipated the passover; for the Jews had not yet eaten it. But it has been shewn, that all the other victims, which were eaten during the solemnity, were called πάσχα. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 191. 'Αλλ' Tra paywor, but that they might be fit to eat the

31. ημών οὐκ ἔξεστιν κ. τ. λ. i. e. the power of life and death was taken away from them A.D. 8, when Judæa was reduced to the form of a Roman province. (Prideaux, Lardner.) But Biscoe has argued very ably that the Jews retained this power, p. 133, &c. He thinks these words mean, It is not lawful for us to put any man to death this holy festival: for by the Jewish law execution was to follow on the day after the trial, and Jesus must have been executed on the Sabbath. This was the inter-pretation of Augustin, Cyril, and Chrysostom. See Lightfoot ad Matt. xxvii. 1. Krebsius thought that the Jews had power to punish capitally for offences against religion, but not for those against the state. See xix. 7; Acts xxiv. 6.

32. If Jesus had been put to death by the Jewish law, he would not have been crucified, for that was a Roman and not a Jewish punishment. He had predicted the manner of his death in Matt. xx. 19; xxvi. 2; John xii. 32, 33; and the meaning of S. John's remark is, that the Jews fulfilled this prophecy, when they declined passing sentence on Jesus by their own law. Biscoe, p. 133.

33. βασιλεύs. Pilate had heard this from the people who brought Jesus to him. See

Luke xxiii. 2.

Kep. 18, 19.]

223

σούς, "'Η βασιλεία ή έμη οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου εἰ έκ τοῦ κόσμου τούτου ην ή βασιλεία ή έμη, οι υπηρέται αν οί έμοι ήγωνίζοντο, ΐνα μη παραδοθώ τοις 'Ιουδαίοις νύν δέ ή 87 βασιλεία ή έμη οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν." Είπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, " Οὐκοῦν βασιλεύς εἶ σύ;" 'Απεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, " Σύ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. ἐγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ είς τοῦτο ελήλυθα είς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῆ ἀληθεία. 88 πας ὁ ων ἐκ τῆς ἀληθείας, ἀκούει μου τῆς φωνῆς." Λέγει αὐτω ο Πιλάτος, "Τί έστιν αλήθεια;" Καὶ τοῦτο εἰπων, πάλιν έξηλθε πρός τους 'Ιουδαίους, και λέγει αὐτοις, "'Εγώ οὐδεμίαν 89 αιτίαν εύρισκω εν αὐτω. Εξστι δε συνήθεια ύμιν, ίνα ενα ύμιν Μακ. ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα. βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασι- Mar. zv. (40 λέα τῶν Ἰουδαίων ;" 8 Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες, λέγον- Lu. xxiii. 17. τες, "Μη τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββάν" ην δὲ ὁ Βαραββάς 19 ληστής. h Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστί- h Matt. 2 γωσε. καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπ. Μετ. xv. 15. έθηκαν αὐτοῦ τῆ κεφαλῆ, καὶ ἰμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐ-8 τον, καὶ έλεγον, "Χαίρε, ὁ βασιλεύς των Ἰουδαίων" καὶ έδί-4 δουν αὐτῷ ῥαπίσματα. Ἐξῆλθεν οὖν πάλιν ἔξω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, " Ἰδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι ἐν αὐτῶ 5 οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω." Ἐξηλθεν οὐν ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον, καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει 6 αὐτοῖς, " Ίδε, ὁ ἄνθρωπος." "Ότε οὖν είδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς και οι υπηρέται, εκραύγασαν λέγοντες, " Σταύρωσον, σταύρωσον." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυ-7 ρώσατε εγώ γαρ ούχ εύρίσκω εν αυτώ αιτίαν." 'Απεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, "Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ήμων οφείλει αποθανείν, ότι έαυτον υίον του Θεού εποίησεν." "Ότε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφο-9 βήθη, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῶ Ἰησοῦ, "Πόθεν εί σύ;" 'Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτώ. 10 λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, " Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ οἶδας ὅτι έξουσίαν έγω σταυρώσαί σε, καὶ έξουσίαν έγω ἀπολῦσαί σε ;" 11 'Απεκρίθη ὁ 'Ιησοῦς, " Οὐκ είχες έξουσίαν οὐδεμίαν κατ' έμοῦ, εὶ μὴ ἢν σοι δεδομένον ἄνωθεν διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι 12 μείζονα άμαρτίαν έχει." Έκ τούτου έζήτει ὁ Πιλάτος ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον λέγοντες, "Ἐὰν τοῦτον άπολύσης, οὐκ εὶ φίλος τοῦ Καίσαρος. πᾶς ὁ βασιλέα αὐτὸν 13 ποιών, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι." Ο οὖν Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τον λόγον, ήγαγεν έξω τον Ίησοῦν, καὶ εκάθισεν επί τοῦ

CHAP. XIX. 1. εμαστίγωσε. Philo Judæus, speaking of the persecution of the Jews in Alexandria, says of the scourges, als flos robs κακούργων πονηροτάτους προπηλακίζεσθαι. vol. ii.

2. Ιμάτιον πορφυρούν. See Matt. xxvii. 28.

6. Most MSS. add αὐτὸν after σταύρωσον. 7. νόμον. Some think that allusion is made to Lev. xxiv. 16.

9. Πόθεν. Of what parents, vii. 27.
13. τοῦτον τὸν λόγον. The reading is perhaps τούτων λόγων.

βήματος, είς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Έβραϊστὶ δὲ Γαβ-Βαθά ην δε παρασκευή του πάσγα, ώρα δε ώσει έκτη και λέγει 14 τοις 'Ιουδαίοις, " 'Ιδε, ὁ βασιλεύς ὑμῶν." Οἱ δὲ ἐκραύγασαν, 15 " Αρον, άρον, σταύρωσον αὐτόν." Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, "Τον βασιλέα υμών σταυρώσω;" 'Απεκρίθησαν οι άρχιερείς, " Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα." Τότε οὖν παρέδωκεν 16 αὐτὸν αὐτοῖς, ἵνα σταυρωθῆ.

1 Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἀπήγαγον καὶ βαστάζων τὸν 17 1 Matt. xxvii. 33; xx11. 33; Ματ. xv. 22; σταυρον αὐτοῦ, ἐξῆλθεν εἰς τον λεγόμενον κρανίου τόπον, δς λέγε-Lu. xxiii. 33. ται $E\beta$ ραϊστ λ Γ ολγο θ $\hat{a}$. ὅπου αὐτον ἐσταύρωσαν, κα λ μετ' αὐτο $\hat{v}$ 18 ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. ^{k} $^{n}E_{-}$ 19 k Watt πεντίι. 87; Μεν. τ.ν. 26; γραψε δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἡν δὲ Lu. xxiii. 39. γεγραμμένον, "' Ιησούς ὁ Ναζωραίος ὁ βασιλεύς τῶν 'Ιουδαίων." Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι 20 έγγυς ήν της πόλεως ο τόπος, όπου έσταυρώθη ο Ίησους καί ην γεγραμμένον Έβραϊστὶ, Έλληνιστὶ, Ῥωμαϊστί. ἔλεγον οὖν 21 τῷ Πιλάτφ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων, "Μὴ γράφε, Ο βασιλεύς των 'Ιουδαίων' άλλ' ότι έκεινος είπε, Βασιλεύς είμι των 'Ιουδαίων." 'Απεκρίθη ὁ Πιλάτος, "'Ο γέγραφα, γέγραφα." 22 1 Matt. 1 Οί οὖν στρατιώται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ 28 xxvii. 35; Μετ. ΣΥ. 24; ἱμάτια αὐτοῦ, (καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτη Lu. xxiii. 34. μέρος,) καὶ τὸν χιτῶνα. ἢν δὲ ὁ χιτὼν ἄρραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν = Psal. xxii. ὑφαντὸς δι' ὅλου. ™ εἶπον οὖν πρὸς ἀλλήλους, " Μὴ σχίσωμεν 24 αὐτὸν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται" ίνα ἡ γραφὴ πληρωθή, ή λέγουσα, ' Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἐαυτοῖς, καὶ

> Οί μεν οὖν στρατιώται ταῦτα ἐποίησαν εἶστήκεισαν δὲ παρὰ 25 τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. Ἰη- 26

13. Λιθόστρωτον. Γαββαθά. Gabbatha signifies properly a parapet encompassing a flat roof; but here it seems to mean, a paved place upon which there was a bound, or tribunal. Aristeas, speaking of the temple, says, to be ray έδαφος λιθόστροτον καθέστηκε, apud Eus. Prep. Evang. p. 453. There was probably a raised pavement all round the temple. See Krebsius.

έπλ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κληρον.

14. παρασκευή τοῦ πάσχα. This does not mean, that it was the time when the Jews prepared the passover: but the day before the sabbath was always called παρασκευή; and the meaning here is, it was the day preceding the passover sabbath. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 193. See ver. 31.

1bid. ἔκτη. Mark says, τρίτη xv. 25. See also Matt. xxvii. 45; Luke xxiii. 44. Some MSS. also read τρίτη in this place. That John used the Roman notation of time is not probable, and will not solve the difficulty. See Newcome, Wolfius.
17. ἀπήγαγον. See note at Acts xii. 19.

but perhaps the reading is #yayov.

Ibid. βαστάζων κ. τ. λ. This was the custom, as we learn from Plutarch, και τῷ μὰν σώματι των κολαζομένων έκαστος κακούργων έκφέρει τον αύτου σταυρόν. De Sera Num. Vind. p. 554. A. See also Dion. Hal. vii. p. 456; Chariton, p. 66. ed. D'Orville; Artemid. ii. 61. p. 148. It would appear that Jesus was unable to carry the cross the whole distance, for it was carried by Simon of Cyrene. Matt. xxvii. 32. See Matt. x. 38; xvi. 24.

19. τίτλον. From the Latin titulus. Suetonius, "Patremfamilias detractum e spectaculis in arenam canibus objecit, cum hoc titulo, Impie locutus parmularius." Domit. c. 10.

25. Μαρία ή τοῦ Κλωπά. Theophylact considered this to be the daughter of Joseph by the wife of his brother Clopas, and to be the sister of Salome. ad Matt. xiii. 55. But if we compare Matt. xxvii. 56, she seems to have been the mother of James and Joses, who were called ἀδελφοί, î. e. cousins of our Lord. See Matt. xiii. 55.

σούς οὖν ἰδών τὴν μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα δυ 27 ηγάπα, λέγει τῆ μητρὶ αὐτοῦ, " Γύναι, ἰδοὺ, ὁ υίός σου." Είτα λέγει τῷ μαθητῆ, " Ίδοὺ, ἡ μήτηρ σου." Καὶ ἀπ' ἐκείνης τῆς 28 ωρας έλαβεν αὐτὴν ὁ μαθητὴς εἰς τὰ ίδια. η Μετὰ τοῦτο εἰδως Paal. Ixix. ό Ἰησοῦς, ὅτι πάντα ἤδη τετέλεσται, ἵνα τελειωθῆ ἡ γραφὴ, 29 λέγει, " Δινώ." · Σκεύος οὐν ἔκειτο ὄξους μεστόν οἱ δὲ πλή- · Matt.xxvil σαντες σπόγγον δξους, καὶ ὑσσώπφ περιθέντες, προσήνεγκαν 30 αὐτοῦ τῷ στόματι. ὅτε οὖν ἔλαβε τὸ ὅξος ὁ Ἰησοῦς, εἶπε, " Τετέλεσται" καὶ κλίνας την κεφαλήν, παρέδωκε τὸ πνεθμα. Οί οὖν Ἰουδαίοι, ἵνα μὴ μείνη ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα έν τῷ σαββάτω, ἐπεὶ παρασκευή ην (ην γὰρ μεγάλη ή ημέρα έκείνου τοῦ σαββάτου) ήρώτησαν τὸν Πιλάτον, ἵνα κατεαγώσιν 32 αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν, ἡλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυ-33 ρωθέντος αὐτώ· ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἤδη 84 τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη ἀλλ' εἶς τῶν στρατιωτων λόγχη αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξε, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν αίμα 35 καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἐωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ή μαρτυρία, κάκεινος οίδεν ότι άληθη λέγει, ίνα ύμεις πιστεύ-36 σητε. Ρ εγένετο γὰρ ταῦτα, ἵνα ή γραφή πληρωθή, ''Οστοῦν οὐ Ε Exod. 37 συντριβήσεται αὐτοῦ. ⁹ Καὶ πάλιν έτέρα γραφή λέγει, ⁹Οψον- Νυμ. ix. 12. q Zach. xii. ται είς δυ έξεκέντησαν. ' META δὲ ταῦτα ἠρώτησε τὸν Πιλάτον ὁ Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ · xii. 4?;

'Αριμαθαίας, ων μαθητής του 'Ιησού, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν 57; Mat. φόβον των Ἰουδαίων, ἵνα ἄρη τὸ σωμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπ- xv. 42; έτρεψεν ο Πιλάτος. ηλθεν οθν καλ ηρε το σώμα του Ίησου.

39 " ηλθε δε καὶ Νικόδημος, ὁ ελθών πρὸς τὸν Ἰησοῦν νυκτὸς τὸ • ιι. 1. πρώτον, φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡσεὶ λίτρας ἐκατόν. 40 έλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸ ὀθονίοις μετὰ

27. There was a tradition that the Virgin accompanied S. John to Ephesus.

29. ὑσσώπφ. Matthew and Mark says καλάμφ. See L. de Dieu, Wolfius.

31. See Deut. xxi. 23; Josh. x. 27. Josephus also says, τοσαύτην 'Ιουδαίων περί τὰς ταφάς πρόνοιαν ποιουμένων, ώστε και τους έκ καταδίκης άνασταυρουμένους πρό δύντος ήλίου καθελείν τε καl θάπτειν. vol. ii. p. 287.

Ibid. μεγάλη. It was in fact an union of two sabbaths, the ordinary seventh day of the week, and also the extraordinary sabbath on the 15th of Nisan. Greswell.

34. els τῶν στρατιώτων. His name is said by Bede to have been Legorrius, by others Longinus.

Ibid. alμα και 55ωρ. Many writers have supposed the two Sacraments to be prefigured, and have connected this passage with 1 John v. 6. It has been said also, that the presence of water in the pericardium is a proof of death. But such interpretations are fanciful and uncertain: and it seems much more likely that John recorded this circumstance, and used the strong attestations of ver. 35, to refute the Docetæ, who held that Jesus had not a real

body, but was only a phantom.

36. In Exod. xii. 46. the LXX write, and δστοῦν οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ: but the quotation more nearly resemblea Psalm xxxiii. 20. φυλάσσει πάντα τὰ δστα αὐτών, ξυ ἐξ αὐτών οὐ συντριβήσεται.

37. Καὶ ἐπιβλέψονται πρός με, ἀνθ ὧν κατωρ-χήσαντο. LXX. John appears to have read אַלָּין him, instead of אֵלָי me: and so read thirty-six Hebrew MSS. 'Eferermous is in the versions of Aquila, Theodotion, and Symmachus, though not in the LXX.

39. τὸ πρώτον. On the first occasion of his going to him.

Ibid. λίτρας έκατον. It has been said that Alrpa signified a small coin, obolus Ægineticus.
Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 276.
40. oborious. Most MSS. read ir oborious.

των αρωμάτων, καθώς έθος έστι τοις Ιουδαίοις ένταφιάζειν. ην 41 δὲ ἐν τῶ τόπω, ὅπου ἐσταυρώθη, κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπω μνημείον καινον, έν ω οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη. ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρα- 42 σκευών των Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγύς ἢν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν 'Ιησοῦν.

t Matt. xxviii. 1; Lu. xxiv. 1.

y Matt. xxviii. 9:

τΤΗ δὲ μιὰ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται 20 Ματ. ανί. 1; πρωί, σκοτίας έτι ούσης, είς τὸ μνημείου καὶ βλέπει τὸν λίθον ηρμένον εκ τοῦ μνημείου. τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα 2 Πέτρου καὶ πρὸς τὸυ ἄλλου μαθητὴν δυ ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς. καὶ λέγει αὐτοῖς, " Τραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." "Έξηλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος 3 μαθητής, καὶ ήρχοντο είς τὸ μνημεῖον. ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ 4 καὶ ὁ ἄλλος μαθητής προέδραμε τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ήλθε πρώτος είς τὸ μνημείον, καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ 5 οθόνια, ου μέντοι εισηλθεν. ἔρχεται ουν Σίμων Πέτρος ακο- 6 λουθών αὐτώ, καὶ εἰσηλθεν είς τὸ μνημείον, καὶ θεωρεί τὰ οθόνια κείμενα, καὶ τὸ σουδάριον ὁ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, 7 ού μετά των όθονίων κείμενον, άλλά χωρίς έντετυλιγμένον είς ένα τόπον. τότε οὖν εἰσῆλθε καὶ ὁ ἄλλος μαθητής ὁ ελθών 8 πρώτος είς τὸ μνημείον, καὶ είδε, καὶ ἐπίστευσεν οὐδέπω γὰρ 9 ήδεισαν την γραφην, ότι δεί αὐτον έκ νεκρών ἀναστηναι. ἀπηλ- 10 * Mar. xvi. 5. θου οὖυ πάλιν πρὸς ἐαυτοὺς οἱ μαθηταί. * Μαρία δὲ εἰστήκει 11 προς το μνημείον κλαίουσα έξω. ως οθν έκλαιε, παρέκυψεν είς τὸ μνημείον, καὶ θεωρεί δύο ἀγγέλους ἐν λευκοίς καθεζομένους, 12 ένα πρὸς τῆ κεφαλῆ, καὶ ενα πρὸς τοῖς ποσὶν, ὅπου ἔκειτο τὸ σωμα τοῦ Ἰησοῦ. καὶ λέγουσιν αὐτῆ ἐκεῖνοι, " Γύναι, τί κλαί- 13 εις;" Λέγει αὐτοῖς, ""Οτι ήραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οίδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν." ΤΚαὶ ταῦτα εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ 14 όπίσω, καὶ θεωρεί τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα καὶ οὐκ ἤδει ὅτι ὁ Ἰησούς έστί. λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησούς, "Γύναι, τί κλαίεις; τίνα 15 ζητείς;" Έκείνη δοκούσα ότι ὁ κηπουρός έστι, λέγει αὐτώ. " Κύριε, εί σὺ ἐβάστασας αὐτὸν, εἰπέ μοι ποῦ αὐτὸν ἔθηκας. κάγω αὐτὸν ἀρω." Λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, "Μαρία." Στρα- 16 φείσα έκείνη λέγει αὐτώ, "' Ραββουνί." δ λέγεται, Διδάσκαλε. λέγει αὐτῆ ὁ Ἰησοῦς, " Μή μου ἄπτου, οὕπω γὰρ ἀναβέβηκα 17 πρὸς τὸν πατέρα μου πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου, καὶ είπε αὐτοῖς, 'Αναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν,

καὶ Θεόν μου καὶ Θεὸν ὑμῶν." "Ερχεται Μαρία ή Μαγδα- 18

40. Tois lovdalois. The insertion of this remark seems to confirm the notion of this Gospel being written at Ephesus, or at least not for the Jews.

11. Mapía. Epiphanius supposed it to be the Virgin, vol. i. p. 1075. but it was certainly Mary Magdalene. See ver. 1, 18; Mark xvi. 9. 17. Μή μου άπτου perhaps means, do not be in a hurry to lay hold of me and to keep me, for I have not yet ascended to my Father, but shall stay some time longer with you.

CHAP. XX. 1. Mapla. Both the Maries came, Matt. xxviii. 1; Mark xvi. 1, 2.

^{10.} πάλω merely means back again. Palairet.

ληνη ἀπαγγέλλουσα τοις μαθηταις, ὅτι ἐώρακε τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἰπεν αὐτης.

19 * Οὔσης οὖν οঁψίας, τἢ ἡμέρα ἐκείνη τἢ μιὰ τῶν σαββάτων, *Mar.xvi.14; καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι, ὶ Cor. xv. 36 διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἢλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ 20 μέσον, καὶ λέγει αὐτοῦς, "Εἰρήνη ὑμῖν." Καὶ τοῦτο εἰπὰν ἔδειξεν αὐτοῦς τὰς χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ. ἐχάρησαν 21 οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν κύριον. εἶπεν οὖν αὐτοῦς ὁ Ἰησοῦς πάλιν, "Εἰρήνη ὑμῖν καθὰς ἀπέσταλκέ με ὁ πατὴρ, κἀγὰ 22 πέμπω ὑμᾶς." Καὶ τοῦτο εἰπὰν ἐνεφύσησε καὶ λέγει αὐτοῦς,

23 " Λάβετε πυεθμα άγιου. * άν τινων ἀφητε τὰς ἀμαρτίας, ἀφ. * Μακ.

24 ίενται αὐτοῖς ἄν εινων κρατήτε κεκράτηνται." Θωμᾶς δὲ, εἶς εἶς κιμί. 18. εἰκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἢν μετ' αὐτῶν ὅτε 25 ἢλθεν ὁ Ἰησοῦς. ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταὶ, "Ἐωρά-

καμεν τον κύριον." 'Ο δε είπεν αὐτοῖς, " Εὰν μὴ ἴδω εν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τον τύπον τών ἥλων, καὶ βάλω τον δάκτυλόν μου εἰς τον τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν χεῖρά μου εἰς τὴν πλευ- ρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω." Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἡσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ

'Ιησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ ²⁷ εἶπεν, "Εἰρήνη ὑμῶν." Εἶτα λέγει τῷ Θωμῷ, "Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου καὶ μὴ γίνου ἄπιστος, ἀλλὰ

28 πιστός." Καὶ ἀπεκρίθη ὁ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "'Ο κύριός
29 μου καὶ ὁ Θεός μου." ⁶ Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ""Οτι ἐώρακάς 6 1 Pot. 1. 8.
με, Θωμᾶ, πεπίστευκας μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες."

30 ° Πολλά μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώ- ° xxi. 25. πιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἃ οὐκ ἔστι γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ
 31 τούτῳ. ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσητε ὅτι ὁ Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

21 ΜΕΤΑ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος ἐφανέρωσε δ 2 οὕτως. ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ 3 Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, "Υπάγω ἀλιεύειν." Λέγουσιν αὐτῷ, "Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί." Ἐξῆλθον καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον 4 εὐθὺς, καὶ ἐν ἐκείνη τῆ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. πρωΐας δὲ ἤδη γενομένης ἔστη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν οὐ μέντοι ἤδεισαν 5 οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστί. λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Παι-

29. Θωμᾶ appears to be an interpolation.

Chap. XXI. 3. It would seem, that the ment. All the best MSS. read ενέβησων.

4 xiii. 23.

δία, μή τι προσφάγιον έχετε;" 'Απεκρίθησαν αὐτώ, "Ου." 'Ο δε είπεν αὐτοῖς, " Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ 6 δίκτυον, καλ ευρήσετε." Έβαλον οθν, καλ οθκ έτι αθτό έλκύσαι ἴσχυσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. ἀ λέγει οὖν ὁ μαθητής 7 έκεινος, δυ τιγάπα ὁ Ἰησούς, τώ Πέτρω, "Ο κύριος ἐστί." Σίμων οδυ Πέτρος, ακούσας ότι ο κύριος έστλ, του επευδύτηυ διεζώσατο, (ήν γαρ γυμνός,) καὶ έβαλεν έαυτον είς την θάλασσαν. οί δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἢλθον οὐ γὰρ ἦσαν 8 μακράν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ' ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 'Ως οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέ- 9 πουσιν ανθρακιαν κειμένην και όψαριον επικείμενον, και άρτον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, " Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιά- 10 σατε νῦν." 'Ανέβη Σίμων Πέτρος, καὶ είλκυσε τὸ δίκτυον ἐπὶ 11 της γης, μεστον ιχθύων μεγάλων έκατον πεντηκοντατριών καί τοσούτων δυτων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον.

Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, "Δεῦτε, ἀριστήσατε." Οὐδεὶς δὲ 12 ετόλμα των μαθητών εξετάσαι αὐτὸν, "Σύ τίς εί ;" είδότες ὅτι - ὁ κύριος ἐστίν. ἔρχεται οὖν ὁ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον 18 καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. τοῦτο ἤδη τρίτον 14 έφανερώθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

"Ότε οὖν ἠρίστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρω ὁ Ἰησοῦς, 16 "Σίμων Ίωνα, αγαπάς με πλείον τούτων;" Λέγει αὐτώ. "Ναὶ, κύριε σὺ οίδας ὅτι φιλῶ σε." Λέγει αὐτῶ, "Βόσκε τὰ ἀρνία μου." Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, "Σίμων Ἰωνα, 16 άγαπậς με;" Λέγει αὐτώ, "Nal, κύριε σὺ οίδας ὅτι φιλώ σε." Λέγει αὐτῷ, "Ποίμαινε τὰ πρόβατά μου." Λέγει αὐτῷ 17 τὸ τρίτον, "Σίμων Ἰωνα, φιλεις με;" Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος, ὅτι έλπεν αὐτῶ τὸ τρίτον, "φιλεῖς με ;" καὶ ελπεν αὐτῷ, "Κύριε, σύ πάντα οίδας σύ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε." Λέγει αὐτῷ ὁ • 2 Pet. i. 14. Ἰησοῦς, " Βόσκε τὰ πρόβατά μου. ε ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω σοι, ὅτε 18

ης νεώτερος, εζώννυες σεαυτον, καὶ περιεπάτεις ὅπου ήθελες. όταν δε γηράσης, εκτενείς τας χειράς σου, και άλλος σε ζώσει, και οίσει όπου ου θέλεις." Τούτο δε είπε, σημαίνων ποίω 19 θανάτω δοξάσει τὸν Θεόν. καὶ τοῦτο εἰπων λέγει αὐτῷ, "'Ακολούθει μοι." 'Έπιστραφεὶς δὲ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν, 20 f wer. 7 : et xiii. 23. δυ ηγάπα ὁ Ἰησοῦς, ἀκολουθοῦντα, δς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τώ δείπυφ έπὶ τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ είπε, "Κύριε, τίς έστιν ὁ πα-

ραδιδούς σε;" Τοῦτον ίδων ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, "Κύριε, 21 ούτος δὲ τί;" Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν 22

^{7.} γυμσόs. He had only his under garment on. Mark xiv. 52.

^{15.} πλείον τούτων. This was perhaps added, because Peter alone had come out of the boat to meet Jesus. Am I to infer from this action, that thou lovest me more than these do?

^{18.} Κάντυες - περιεπάτεις. Dr. Clarke

thinks that this alludes to Peter having put on his fisher's coat and come to Jesus.

Ibid. extereis. This perhaps alludes to crucifixion, by which Peter is said to have died at Rome in the reign of Nero.

^{22.} μένειν. See 1 Cor. xv. 6.

23 εως ερχομαι, τι πρός σε; σù ἀκολούθει μοι." 'Εξηλθεν οὖν ὁ λόγος οὖτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, "Οτι ὁ μαθητης ἐκεῖνος οὖκ ἀποθνήσκει καὶ οὖκ εἰπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὖκ ἀποθνήσκει ἀλλ', "Έὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρός σε;"

24 ΟΤΤΟΣ ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία 25 αὐτοῦ. ⁸ ἔστι δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ε xx. 20. ἄτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἐν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. ᾿Αμήν.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ACTS OF THE APOSTLES.

This is unquestionably the work of S. Luke, and was written subsequently to his Gospel, i. 1. It appears from xxviii. 30. that it was at least not published till after the end of S. Paul's first imprisonment at Rome, i. e. till the year 58; but it was probably written during that period, or at the beginning of it; otherwise S. Luke would have been likely to say more of S. Paul's history during those two years. The two last verses may have been added, when the imprisonment was over, at which time the work was probably published; for, if it had been written later, the history of S. Paul would have been continued. I conclude therefore, that the Acts of the Apostles were written at Rome between the years 56 and 58, and were published in 58.

ΠΡΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ

ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ.

ΤΟΝ μεν πρώτον λόγον εποιησάμην περί πάντων, & Θεό- Α.D. 31. 2 φιλε, ων ήρξατο ο Ίησους ποιείν τε και διδάσκειν, άχρι ής ήμέρας εντειλάμενος τοις αποστόλοις δια πνεύματος αγίου, οθς 3 έξελέξατο, ανελήφθη. οίς καὶ παρέστησεν έαυτον ζώντα μετά τὸ παθείν αὐτὸν, ἐν πολλοίς τεκμηρίοις, δι' ἡμερῶν τεσσαράκοντα όπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ τῆς βασιλείας 4 τοῦ Θεοῦ. * καὶ συναλιζόμενος παρήγιγειλεν αὐτοῖς ἀπὸ Ἱερο- * Lu xxiv.49; σολύμων μη χωρίζεσθαι, άλλα περιμένειν την επαγγελίαν τοῦ et xv. 26; 5 πατρός, " ην ηκούσατέ μου b ὅτι Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν b Matt.iii.11; ύδατι, ύμεις δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίφ, οὐ μετὰ Lu iii 16 6 πολλάς ταύτας ήμέρας." Οί μεν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων infr. ii. 4; αὐτὸν, λέγοντες, "Κύριε, εὶ ἐν τῷ χρόνφ τούτφ ἀποκαθιστάνεις οι κι. 16; τ την βασιλείαν τῷ Ἰσραήλ;" Είπε δὲ πρὸς αὐτοὺς, "Οὐχ ὑμῶν έστι γνώναι χρόνους ή καιρούς ούς ο Πατήρ έθετο έν τή ιδία 8 έξουσία: ε άλλά λήψεσθε δύναμιν, έπελθόντος τοῦ άγίου πνεύ- ε ii. 2. ματος έφ' ύμας, καὶ ἔσεσθέ μοι μάρτυρες ἔν τε 'Ιερουσαλήμ καὶ έν πάση τη Ἰουδαία καὶ Σαμαρεία καὶ εως εσχάτου της γης." 9 d Kai ταῦτα εἰπὼν, βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλη ὑπ- d Mar. avi.19; 10 έλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὡς ἀτενίζοντες ήσαν είς τὸν οὐρανὸν, πορευομένου αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ, ἄνδρες δύο 11 παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθητι λευκή, οῖ καὶ εἶπον, "Ανδρες

CHAP. I. 1. Τον πρώτον λόγον. The allusion to S. Luke's Gospel is evident. Philo Judæus uses λόγος in the same way, ὁ μέν πρότερος λόγος ην ήμων, ὁ Θεόδοτε, περί τοῦ κ. τ. λ. vol. ii. p. 445.

Ibid. Θεόφιλε. See Luke i. 3.

Ibid. ων ήρξατο-άχρι η πρέρας, the things which he did from the beginning of his ministry

till the day when, &c. See Mark ii. 23.
2. The words διὰ πτεύματος άγίου have been connected with ¿ξελέξατο, but they more properly belong to evreidauevos, and may mean, having told the apostles that his commands would be more fully made known to them by the Holy Ghost.

4. συναλιζόμενος. Camerarius (with the

Vulgate) understands this of Jesus associating with his disciples after his resurrection: but Erasmus, Raphel, and Alberti, refer it more properly to his convening them for the last time immediately before his ascension.

Ibid. ην ηκούσατέ μου. He had promised this in Matt. x. 20; John xiv. 26; xv. 26.

Compare Luke xxiv. 49.

7. έθετο έν τῆ ίδια έξουσία. Hath appointed

by his own power.

8. Jerusalem-Judæa-Samaria-the whole world. The gradual extension of the gospel is here foretold. When the disciples were sent out, as related in Matt. x. 5, the Samaritans and the Gentiles were expressly excluded.

10. The reading is probably ἐσθήσεσι λευκαίς.

Α.D. \$1. Γαλιλαίοι, τι έστήκατε έμβλέποντες είς τὸν οὐρανόν; οὖτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται δν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν."
Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ ἀπὸ ὅρους τοῦ καλουμένου 12 Ἐλαιῶνος, ὅ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλὴμ, σαββάτου ἔχον ὁδόν.

Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον οὖ ἦσαν κατα- 13 μένοντες, ὅ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ ᾿Ανδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος, Ἰάκωβος ᾿Αλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. οὖτοι 14 πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῆ προσευχῆ καὶ τῆ δεήσει, σὰν γυναιξὶ καὶ Μαρία τῆ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὰν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

ΚΑΙ έν ταις ημέραις ταύταις αναστάς Πέτρος έν μέσφ των 15 μαθητών είπεν (ήν τε όχλος ονομάτων έπὶ τὸ αὐτὸ ὡς έκατὸν • Joh. xiii.18; εἴκοσιν) " • Ανδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθήναι τὴν γραφὴν ταύ- 16 et xviii. 3. την, ην προείπε το πνεύμα το άγιον διά στόματος Δαβίδ, περί 'Ιούδα τοῦ γενομένου όδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσι τὸν 'Ιησοῦν' ὅτι 17 κατηριθμημένος ην σύν ημίν, καὶ έλαχε τὸν κληρον της δια-1 Μαιι. χανίι. κουίας ταύτης." ('Οὐτος μεν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ τοῦ 18 μισθού της αδικίας, και πρηνής γενόμενος ελάκησε μέσος, και έξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ, καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσι 19 τοίς κατοικούσιν Ίερουσαλήμ, ώστε κληθήναι το χωρίον έκείνο τη ιδία διαλέκτω αὐτων 'Ακελδαμά, τουτέστι, χωρίον αίματος.) " ε γέγραπται γὰρ εν βίβλφ Ψαλμών, ' Γενηθήτω ή έπαυλις 20 g Psal. luix. 25: αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῆ.' καὶ 'τὴν ἐπιet cix. 8. σκοπήν αὐτοῦ λάβοι ἔτερος.' Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ήμιν 21 ανδρών εν παντί χρόνφ, εν φ είσηλθε και εξηλθεν εφ' ήμας δ κύριος Ίπσοῦς, ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου εως 22

12. σαββάτου όδόν. About two miles. The ascension took place at Bethany, (Luke xxiv. 50,) which was fifteen stadia from Jerusalem; (John xi. 18.) Josephus says that the mount of Olives was five stadia from Jerusalem: Antig. xx. 8, 6. but he measured from the foot of the hill nearest to the city. See L. de Dieu.

of the hill néarest to the city. See L. de Dieu. 13. ὁπερφον. L. Bos and Valckenaer derive this word from ὑπὲρ, ὅπερος, as from πατρὸς comes πατρώῖος. Krebsius and L. de Dieu interpret it of a chamber in the temple. Josephus mentions such, Antiq. viii. 3, 2; xi. 5, 4. Luke says, that, when they returned to Jerusalem, they were continually in the temple, xxiv. 53. See also Acts ii. 46; v. 20, 21, 42. The pasage seems to mean, that they went into the upper room, where they had been in the habit of meeting.

of meeting.

13. 'Ιούδας 'Ιακώβου. See note at Luke vi. 16.

14. The words καὶ τῆ δεήσει are wanting in many MSS.

Ibid. ywaifi. We find mention of several women, Mary Magdalene, Mary mother of James, Salome, Joanna.

15. δνομάτων. See Rev. iii. 4; xi. 13. For έπι τὸ αὐτό see note at Matt. xxii. 34.

16. γραφήν ταύτην. He quotes it in ver. 20. 17. συν ήμεν. Probably έν ήμεν.

Ibid. ἔλαχε τὸν κλῆρον. He had his share. See ver. 25.

18, 19. These two verses should be in a parenthesis, as containing the remark of S. Luke, and not part of S. Peter's speech. This seems plain from the latter part of ver. 19.

18. ἐκτήσατο. According to Matthew xxvii.
7. it was not Judas himself who bought the field, but the chief priests with his money.

Ibid. Matthew says that he hanged himself, ἀπήγξατο, xxvii. 5. It is supposed that the rope broke, and he fell down. See Raphel. ad Matt. A very different story is told by Theophylact: see Routh's Reliq. Sacr. vol. i. p. 9. and notes; Wolfius.

20. Γενηθήτω ή έπαυλις αυτών ήρημωμενη, και εν τοις σκηνώμασιν αυτών μή έστω ο κατοικών. LXX.

22. ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου, from the time of his being baptized by John. Wolfius.

της ημέρας ης ἀνελήφθη ἀφ' ημῶν, μάρτυρα της ἀναστάσεως Α.D. 81.
23 αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ημῶν ἔνα τούτων.' Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωστὸς καὶ σὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν, δς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ

24 Ματθίαν. καὶ προσευξάμενοι είπον, " Σὺ, Κύριε, καρδιογνῶστα

25 πάντων, ἀνάδειξον ἐκ τούτων τῶν δύο ἔνα, δν ἐξελέξω, λαβεῖν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἐξ ἦς παρέβη

26 Ἰούδας, πορευθηναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον." Καὶ ἔδωκαν κλήρους αὐτῶν, καὶ ἔπεσεν ὁ κλήρος ἐπὶ Ματθίαν, καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἔνδεκα ἀποστόλων.

2 ΚΑΙ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς,
2 ἢσαν ἄπαντες ὁμοθυμαδὸν ἐπὶ τὸ αὐτό. καὶ ἐγένετο ἄφνω ἐκ
τοῦ οὐρανοῦ ἢχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλή3 ρωσεν ὅλον τὸν οἰκον οὖ ἢσαν καθήμενοι· καὶ ὤφθησαν αὐτοῦς
διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὡσεὶ πυρὸς, ἐκάθισέ τε ἐφ' ἔνα ἔκαστον
4 αὐτῶν, ʰκαὶ ἐπλήσθησαν ἄπαντες πνεύματος ὡγίου, καὶ ἤρξαντο ʰ i. s.

λαλείν ετέραις γλώσσαις, καθώς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀπο-5 Φθέγγεσθαι. * Ήσαν δὲ ἐν Ἱερουσαλημ κατοικοῦντες Ἰουδαίοι

6 ἄνδρες εὐλαβεῖς ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνῆλθε τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη:

23. Both these persons were said to have been of the seventy disciples. Eus. H. E. i. 12. Barsabas has been supposed to be Barnabas, but without foundation. Papias said, that he drank poison without being hurt. (Apud Eus. iii. 39.) Clement of Alexandria says, that some had considered Matthias to be Zacchæus, which seems highly improbable, p. 579. Many MSS. read Βαρσαββῶν.

24. Κύριε. If this prayer was addressed to Christ, as it seems to have been, it ascribes to him an unquestionable attribute of Deity. See vii. 59; 2 Cor. xii. 8.

25. κλήρον. Many MSS. read τόπον, and ἀφ' ήs for ἐξ ήs.

Ibid. τον τόπον τον ίδιον. Some have understood this of a successor going into the place of Judas: but it seems certainly to refer to the place of departed spirits, into which Judas was gone. See Bull. Sermon ii. Wolfius.

gone. See Bull, Sermon ii. Wolfius.

26. ἐδωκαν κλήρουs. Mosheim supposes this merely to mean, they gave their votes. De Rebus ante Const. Cent. i. 14. Luke writes ἐβαλον κλήρον in his Gospel, xxiii. 34.

CHAP. II. 1. Πεντηκοστής. This feast was celebrated on the fiftieth day after the 16th of Nisan, which was the second day of the passover. It was the last day of the feast of weeks, i. e. seven weeks after the passover. It was also called the feast of harvest, Exod. xxiii. 16, because the barley harvest, which began at the passover, ended at this time: and this day was called the day of the first fruits, Numb. xxviii. 26, because on that day a new meat offering was offered. It has also been shewn, that the Law was delivered from Sinai on the fiftieth day after the Israelites left Egypt.

Ibid. Exartes. It is doubted whether this means all the apostles, or the hundred and twenty also, who are mentioned in i. 15.

1 bid. ἐπὶ τὸ αὐτό. See note at Matt. xxii. 34. They appear to have assembled at the third hour, (ver. 15.) i. e. nine o'clock, which was an hour of prayer.

was an hour of prayer.

2. τ'ν ο Ικον. The house has been said to be that of Mary the mother of John, (xii. 12.) of Simon the leper, of Joseph of Arimathea, of Nicodemus, &c. Krebsius thinks it was a room in the temple. See i. 13.

3. διαμεριζόμεναι γλώσσαι. This has generally been taken to mean cloven tongues: but διαμεριζόμεναι may signify distributed, i. e. to each of the apostles. See Heb. ii. 4. Theodoret conceived that the apostles' tongues were divided, and appeared to be on fire. A tongue of fire occurs at Isaiah v. 24. in the Hebrew.

Ibid. ἐκάθισε seems to have no nominative. L. de Dieu says it agrees with $\pi \hat{\nu} \rho$ but it might agree with $\pi \nu \epsilon \hat{\nu} \mu a$ understood.

4. λαλείν. They seem to have gone out of the room where they were sitting, and to have mixed with the multitude below.

Ibid. ἐτέραιs. In Mark xvi. 17. it is καιναῖς. 5. εὐλαβεῖς. Luke calls Simeon δίκαιος καὶ εὐλαβής, ii. 25. They may have been called εὐλαβεῖς, because they were come to attend the festival.

6. φωνήs. This may perhaps allude to the sound. (ήχος ver. 2.) It was certainly heard by the multitude, (see ver. 33.) who were perhaps assembled in the temple for prayer. Ψωνή is nowhere used in the New Testament for a report.

ίσταντο δὲ πάντες καὶ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, "Οὐκ, ίδου, πάντες ούτοι είσιν οι λαλούντες Γαλιλαίοι; και πώς ήμεις 8 άκούομεν εκαστος τη ιδία διαλέκτω ήμων εν ή εγεννήθημεν, Πάρ- 9 θοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμίται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, 'Ιουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν 'Ασίαν, Φουγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αίγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης 10 της κατά Κυρήνην, και οι επιδημούντες 'Ρωμαίοι, 'Ιουδαίοί τε καὶ προσήλυτοι. Κρήτες καὶ "Αραβες, ἀκούομεν λαλούντων αὐ- 11 τῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ;" Έξ- 12 ίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες. "Τί αν θέλοι τοῦτο είναι;" "Ετεροι δε γλευάζοντες έλεγον, 18 "" Οτι γλεύκους μεμεστωμένοι είσί"

Σταθείς δε Πέτρος σύν τοις ενδεκα, επήρε την φωνήν αὐτού, 14 καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, ""Ανδρες 'Ιουδαίοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες 'Ιερουσαλήμ απαντες, τοῦτο ὑμιν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ἡήματά μου. οὐ γὰρ ὡς ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὖτοι μεθύου- 15 i Joel ii. 28. σεν έστι γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας Ιάλλὰ τοῦτό ἐστι τὸ εἰρη- 16 μένον διά τοῦ προφήτου Ἰωήλ, 'Καὶ ἔσται ἐν ταις ἐσχάταις 17 ήμέραις, λέγει ὁ Θεὸς, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα, καὶ προφητεύσουσιν οἱ υἱοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν καὶ οι νεανίσκοι ύμων δράσεις δινονται, καὶ οι πρεσβύτεροι ύμων ενύπνια ενυπνιασθήσονται. καί γε επί τους δούλους μου καί επί 18 τας δούλας μου, εν ταις ημέραις εκείναις εκχεώ από το πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσι. καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ 19 άνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αίμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνού. ὁ ήλιος μεταστραφήσεται είς σκότος, καὶ ή σελήνη είς 20 αίμα, πρὶν ἡ ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπι-L Rom. x. 13. φανή. καὶ ἔσται, πᾶς δς ᾶν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου, 21

9, 10. These verses seem to be in a paren-

thesis, and probably added by S. Luke.
9. Έλαμῶται. Persians. See Isaiah xxi. 2. There was a country called Elymais, bordering upon Persia.

Ibid. 'Iovõalar. It seems singular that Judæa should be mentioned between Mesopotamia and Cappadocia, or why it should be mentioned at all, since the persons now spoken of were foreign Jews. The countries seem to be enumerated in regular order, beginning from the east; and

if so, Judge is rightly placed.

Ibid. 'Ασίαν. This means the proconsular Asia, or the province, of which Ephesus was the capital. In xx. 4. Δερβαῖος is not included

among 'Ασιανοί.
10. οι ἐπιδημοῦντες 'Ρωμαῖοι, 'Ιουδαῖοί τε και προσήλυτοι. The Romans that are in the country, whether Jews who have been made citizens of Rome, or Romans who have become proselytes to Judaism. Perhaps the ἐπιδημοῦντες Ρωμαΐοι may have been the Jews

who had been banished from Rome by Tiberius, and who were not suffered to return till about this period.

12, 13. The foreign Jews were amazed at hearing their own languages spoken: the natives heard a language which they did not understand, and attributed it to drinking. This distinction seems to be observed in ver. 14. avopes 'loudaios are the natives, of kar. 'lepouσαλήμ, the foreigners.

18. Most MSS. read διαχλευάζοντες. Ibid. γλεῦκος is explained by Suidas, τὸ

αποστάλαγμα τῆς σταφυλῆς πριν πατηθῆ.
15. τρίτη. This was one of the hours of prayer. See iii. 1; x. 3, 9.

17. ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις. The LXX have μετὰ ταῦτα, as it is in the Hebrew. The expression of the last days generally alludes to

The gospel dispensation. See I Tim. iv. 1.

Ibid. ἐνόπνια. Many MSS. read ἐνυπνίοιs.

20. ἡμέραν. The first coming of Christ.
Calovius, Wolfius.

22 σωθήσεται.' Ανδρες Ίσραηλίται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τού- Α.D. 31. τους 'Ιησούν τὸν Ναζωραίον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀποδεδειν-1 x. 38. μένον είς ύμας δυνάμεσι καὶ τέρασι καὶ σημείοις, οίς ἐποίησε δί 23 αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐν μέσω ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ οἴδατε, τοῦτον τῆ ώρισμένη βουλή και προγνώσει του Θεού έκδοτον λαβόντες, διά λύσας τὰς ἀδίνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἢν δυνατὸν κρατεί- et iii. 15: 25 σθαι αὐτὸν ὑπ' αὐτοῦ. η Δαβίδ γὰρ λέγει εἰς αὐτὸν, Ἡροω- et x. 40; ρώμην τον Κύριον ενώπιον μου δια παντός στι εκ δεξιών μου et xvii. 81; Rom. iv. 24; 26 έστιν, ίνα μη σαλευθώ· δια τούτο εύφρανθη ή καρδία μου, και et viii. 11 ηγαλλιάσατο ή γλώσσά μου έτι δὲ καὶ ή σάρξ μου κατασκη- et xv. 15: 27 νώσει ἐπ' ἐλπίδι. ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις την ψυχήν μου εἰς ² Cor. iv. 14; Gal. i. 1; 28 ἄδου, οὐδὲ δώσεις τον ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν. ἐγνώρισάς μοι Ερλ. i. 10; Col. ii. 12; όδοὺς ζωής πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου.' 1 Thess. i. 10; 29 ° Ανδρες άδελφολ, έξον είπειν μετά παρρησίας προς ύμας περλ Heb. xiii. 20. τοῦ πατριάρχου Δαβίδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησε καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ • xiii. 86; 30 μνήμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. Ρπροφήτης ρχίϊι. 84; οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὅρκφ ὤμοσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, ἐκ καρ- 28am.vii.12;
1Par.xxii.10; ποῦ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν Χριστὸν, Peal. exxxii. 31 καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, ٩προϊδών ἐλάλησε περὶ τῆς ἀνα- q xiii. 35; στάσεως του Χριστου, ότι οὐ κατελείφθη ή ψυχη αὐτου εἰς Paal. xvi. 10. 32 ἄδου, οὐδὲ ή σὰρξ αὐτοῦ είδε διαφθοράν. τοῦτον τὸν Ἰησοῦν 33 ἀνέστησεν ὁ Θεὸς, οὖ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες, τη δεξιᾶ ούν τοῦ Θεοῦ ὑψωθεὶς, τήν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἀγίου πνεύματος λαβών παρά του πατρός, έξέχεε τουτο δ νυν ύμεις βλέπετε καί 34 ἀκούετε, οὐ γὰρ Δαβίδ ἀνέβη είς τοὺς οὐρανούς. Λέγει δὲ αὐ-35 τὸς, ΄ Εἰπεν ὁ Κύριος τῷ κυρίφ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἔως · Paal. ex. 1.

22. ἀποδεδειγμένον. Krebsius translates it, qui multis documentis Dei filius verusque Messias demonstratus est. Alberti, celebrem factum inter vos.

23. δρισμέτη. So in Luke xxii. 22. δ μέν νίδις τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὡρισμένον. See also Acts iv. 28. Diodorus Siculus writes, οὺχ ὡς ἐτυχεν, οὐδ' αὐτομάτως, ὰλλ' ἀρισμέτη τινι καὶ βεβαίως κεκυρωμέτη θεών κρίσει. ii. 30. p. 116. The βουλή and πρόγνωσις of God relate to ἔκδοτον: it was determined by God to give up Jesus to the Jews. Λαβόντες is wanting in some MSS.

Ibid. διά χειρών άνόμων perhaps means, by the instrumentality of the Gentiles. Wolfius; and the true reading seems to be γειρές

the true reading seems to be χειρός.

24. ἀδῦνας. If we take this word in its usual sense of pains of labour, it may mean that the grave was made to render back the Lord with violent convulsions and throes. We find ἀδῶνες ἔδου περιεκύκλωσὰν με in Psalm xvii. 5. ἸΩδίνων signifies sorrows in Matt. xxix. 8.

27. ἄδου. See note at Luke xvi. 23. Most MSS. read ἄδην.

29. Jerom speaks of often going to pray at the tomb of David. S. Paul makes a similar application of this prophecy in xiii. 36. 30. The words in Psalm cxxxi. 11. are Εμοσε Κύριος — ἐκ καρποῦ τῆς κοιλίας σου θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου.

Ibid. αναστήσειν here has no reference to the resurrection of Christ, but to God raising him up, or causing him to appear among the Jews. See iii. 22, 26; vii. 37; αxiii. 33. Τὸ κατὰ σάρκα evidently implies that Christ had another nature beside the human; but the words are omitted in many MSS.

31. Many MSS. read ούτε κατελείφθη είς φδου, ούτε κ. τ. λ. and omit ή ψυχή αὐτοῦ.

33. ἐπαγγελίαν. If this speech had been addressed to the apostles only, S. Peter might have alluded to the places quoted at i. 4. but as it was addressed to the multitude, he probably alluded to the prophecy of Joel: and ἐξέχεε refers to ἐκχεῶ in ver. 17. See also ver. 39.

33. βλέπετε. This shews that there was some visible appearance, which the people saw as well as the apostles. Nûν is wanting in many MSS.

34. τῷ κυρίφ μου. We have our Saviour's own authority for saying, that David applied these words to Christ. Matt. xxii, 43,

s iv. 32.

'Ακυύσαντες δὲ κατενύγησαν τῆ καρδία, εἶπόν τε πρὸς τὸν 37 Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, "Τί ποιήσομεν, ἄνδρες ἀδελφοί;" Πέτρος δὲ ἔφη πρὸς αὐτοὺς, " Μετανοήσατε, καὶ 38 βαπτισθήτω ἔκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν καὶ λήψεσθε τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου πνεύματος. ὑμῶν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ 39 πᾶσι τοῖς εἰς μακρὰν, ὅσους ᾶν προσκαλέσηται Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν." 'Ετέροις τε λόγοις πλείοσι διεμαρτύρετο καὶ παρ-40 εκάλει, λέγων, " Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς ταύτης." Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ 41 ἐβαπτίσθησαν καὶ προσετέθησαν τῆ ἡμέρα ἐκείνη ψυχαὶ ὡσεὶ τρισχιλιαι.

"Ήσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῆ διδαχῆ τῶν ἀποστόλων καὶ 42 τῆ κοινωνία καὶ τῆ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς. ἐγέ- 43 νετο δὲ πάση ψυχῆ φόβος, πολλά τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. "πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ 44 αὐτὸ, καὶ εἶχον ἄπαντα κοινὰ, καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρξεις 45

επίπρασκου, καὶ διεμέριζου αὐτὰ πᾶσι, καθότι ἄν τις χρείαν
είχε: 'καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ 46

****.7. εἶχε· 'καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ 46 ἰερῷ, κλῶντές τε κατ' οἰκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, αἰνοῦντες τὸν Θεὸν καὶ 47 ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. 'Ο δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζομένους καθ' ἡμέραν τῆ ἐκκλησία.

'ΕΠΙ τὸ αὐτὸ δὲ Πέτρος καὶ 'Ιωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ἰερὸν 3 ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐννάτην. καί τις ἀνὴρ χωλὸς 2 ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο δν ἐτίθουν καθ'

36. Most MSS. read 3τι αὐτὸν καὶ Κύριον καὶ Χοιστόν.

38. Many MSS, read τοῦ κυρίου 'Ιησοῦ Χ.
39. τοῖs els μακράν. It has been doubted, whether this means the Gentiles, or the remote posterity of the Jews. It is certainly applied to the Gentiles in Eph. ii. 13, 17. S. Peter, however, could hardly at this time have contemplated the conversion of the Gentiles. The Jews perhaps believed in the future admission of the Gentiles, but merely by their embracing Judaism.

41. ἀσμένως is omitted in many MSS.

42. Rowwiq. Hammond interprets it of making contributions for the poor. So also Mosheim, De Rebus ante Const. Cent. i. 37. See Rom. xv. 26; 2 Cor. viii. 4; ix. 13; Heb. xiii. 16.

Ibid. κλάσει τοῦ ἄρτου seems to mean the Eucharist. See xx. 7; 1 Cor. x. 16. So Pearson, Wolfius.

43. Many MSS. add έν Ἱεροισαλήμ after

44. Mosheim has shewn, that they did not literally have all their goods in common, but considered themselves bound to assist all who were in need. See iv. 32; v. 4. For ἐπὶ τὸ αὐτό see note at Matt. xxii. 34.

46. κατ' olkor probably means, in the different places or apartments, where the Christians assembled. See v. 42; viii. 3; xx. 20.

47. Xdpis means kindness in iv. 33; 1 Cor. xvi. 3; 2 Cor. viii. 4.

Ibid. σωζομένους is used for those who are placed in a state of salvation by baptism.

Ibid. ἐκκλησία. S. Luke used the term in the sense which it bore at the time of his writing.

CHAP. III. 1. The ninth hour of prayer, i. e. three p. m. is mentioned in x. 3, 30. This probably happened very soon after the day of Pentecost.

ημέραν πρὸς την θύραν τοῦ ἱεροῦ την λεγομένην ὡραίαν, τοῦ A.D. 31. 8 αίτειν ελεημοσύνην παρά των είσπορευομένων είς το ίερον. δς ίδων Πέτρον και Ίωάννην μέλλοντας είσιέναι είς το ίερον, 4 ηρώτα έλεημοσύνην λαβείν. ἀτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν ο τῷ Ἰωάννη, εἶπε, "Βλέψον εἰς ἡμᾶς." 'Ο δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, 6 προσδοκών τὶ παρ' αὐτών λαβείν. εἶπε δὲ Πέτρος, "'Αργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι δ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. ἐν τῶ ονόματι Ίησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι καὶ περιπάτει." 7 Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς γειρὸς ἤγειρε παραγρημα δὲ 8 έστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις καὶ τὰ σφυρὰ, καὶ έξαλλόμενος έστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθε σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ίερὸν, περι-9 πατών καὶ άλλόμενος καὶ αἰνών τὸν Θεόν. καὶ είδεν αὐτὸν πᾶς 10 δ λαδς περιπατούντα καλ αλνούντα τον Θεόν επεγίνωσκόν τε αὐτὸν ὅτι οὖτος ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῆ ώραία πύλη τοῦ ἱεροῦ καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως έπὶ τῶ συμβεβηκότι αὐτῶ.

Κρατούντος δε του ιαθέντος χωλού τον Πέτρον και Ίωάννην, συνέδραμε πρός αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς ἐπὶ τῆ στοᾶ τῆ καλουμένη 12 Σολομώντος, ἔκθαμβοι. ἰδών δὲ Πέτρος ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαὸν, " "Ανδρες 'Ισραηλίται, τί θαυμάζετε έπὶ τούτω, ἡ ἡμίν τί ατενίζετε, ώς ιδία δυνάμει ή εύσεβεία πεποιηκόσι του περι-

13 πατείν αὐτόν; "ὁ Θεὸς ᾿Αβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, ὁ " τ. 30. Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασε τὸν παίδα αὐτοῦ Ἰησοῦν δν ύμεις παρεδώκατε, και ηρνήσασθε αὐτὸν κατά πρόσωπον Πιλά-

14 του, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. "ύμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον = Matt. 15 ηρνήσασθε, καὶ ἢτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθηναι ὑμῖν, τὸν Ματ. xv. 11;

δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε ' δν ὁ Θεὸς ῆγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ια. xxiii. 18; 16 οὖ ἡμεῖς μάρτυρές ἐσμεν. καὶ ἐπὶ τῆ πίστει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, τ ii. 24.

τοῦτον δν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ ή πίστις ή δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὁλοκληρίαν ταύτην ἀπ-

17 έναντι πάντων ύμῶν. καὶ νῦν, ἀδελφοὶ, οἶδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν 18 έπράξατε, ώσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν τό δὲ Θεὸς α προ- ι Lu xxiv.44.

κατήγγειλε διά στόματος πάντων των προφητών αὐτοῦ παθείν 19 του Χριστου, επλήρωσεν ούτω. μετανοήσατε ούν καὶ επι-

2. ¿palar. Josephus mentions a gate of the temple which was covered with Corinthian brass. De Bel. Jud. v. 5. 3.

5. eneixev. See note at Luke xiv. 7.

8. εξαλλόμενος έστη και περιεπάτει. He first leapt up, then stood upon his legs, and then walked about, to convince himself of his cure.

11. αὐτοῦ is probably the true reading, in-

stead of τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ.

Ibid. στοά. This was a kind of cloister, or covered colonnade. Philo Judæus speaks of

four such about the temple, vol. ii. p. 223.
12. τοῦ περιπατεῖν. There is a similar construction in vii. 19: and in xxvii. 1. (ubi v. not.) Perhaps in every such case weel is to be understood, and the construction here may be, -as if we had acted by our own power concerning this man's walking.
13. Most MSS. read δμεῖς μὲν παρεδώκατε.

14. δίκαιον. Jesus is called δ δίκαιος in vii. 52; xxii. 14.

15. τὸν ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς. S. Peter seems to explain this of Jesus being the first to rise from the dead, and by that means the cause of all men rising again.

16. πίστε. This was the faith of the apostles.

17. δσπερ οἱ ἄρχοντες δμῶν perhaps relates only to επράξατε, and not to κατά άγνοιαν.

18. Many MSS. place abrou after Xpiords instead of after προφητών.

. vii. 37; Deut. xviii.

A.D. 31. στρέψατε, εἰς τὸ ἐξαλειφθήναι ὑμῶν τὰς ἁμαρτίας, ὅπως ἀν έλθωσι καιροί ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, καὶ ἀπο- 20 στείλη τὸν προκεκηρυγμένον ὑμιν Ἰησοῦν Χριστὸν, ὃν δεί οὐ- 21 ρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ων ελάλησεν ο Θεος δια στόματος πάντων αγίων αὐτοῦ προφητών ἀπ' αἰώνος. Μωσης μέν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας εἶπεν. 22 "Οτι προφήτην ύμιν αναστήσει Κύριος ο Θεος ύμων έκ των άδελφων ύμων, ως έμε αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατά πάντα ὅσα αν λαλήση πρὸς ύμᾶς. ἔσται δὲ, πᾶσα ψυχὴ, ἥτις ἄν μὴ ἀκούση 23 τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἐξολοθρευθήσεται ἐκ τοῦ λαοῦ. Καὶ 24 πάντες δε οι προφήται ἀπὸ Σαμουήλ και των καθεξής, ὅσοι b Gen. xii. 3; ελάλησαν, καὶ προκατήγγειλαν τὰς ἡμέρας ταύτας. b ὑμεῖς 25 έστε υίοι των προφητών, και της διαθήκης ης διέθετο ὁ Θεός προς τους πατέρας ήμων, λέγων προς 'Αβραάμ, ' Καὶ τῷ σπέρ-

et xxii. 18: et xxvi. 4; Rom. xv. 8.

ματί σου ενευλογηθήσονται πάσαι αι πατριαί της γης. εύμιν 26 c xiii. 46. πρώτον ὁ Θεὸς ἀναστήσας τὸν παίδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλογοῦντα ὑμῶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἔκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν."

> ΛΑΛΟΥΝΤΩΝ δε αὐτών πρὸς τὸν λαὸν, ἐπέστησαν αὐτοῖς 4 οί ίερεις και ό στρατηγός του ίερου και οι Σαδδουκαίοι, διαπο- 2 νούμενοι διά τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαὸν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῶ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τὴν ἐκ νεκρῶν καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς 3 τάς γείρας, και έθεντο είς τήρησιν είς την αυριον ην γάρ έσπέρα ήδη, πολλοί δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευ- 4

19. δπως αν έλθωσι καιροί can hardly mean, when the times shall come. Wolf, Raphel, L. de Dieu, Alberti, all translate them literally ut veniant. Repent, and be converted, for the remission of your sins, that you may see the time which the Lord has appointed, &c. Compare xvii. 30, 31; 2 Pet. iii. 12. (σπεύδοντας.)

Ibid. ardyuges generally means refrigeratio, from ψύχω: but its meaning in this place is perhaps taken from $\psi v \chi \eta$, as except is exspiravit in v. 5. It would then mean, the resurrection to eternal life. It seems certainly to refer to the end of the world, and may be the same as the arear in 2 Thess. i. 7. See Wolfius.

20. ἀποστείλη, in allusion to the second coming of Christ. The reading is probably προκεχειρισμένον.

21. δν δει οὐρανον δέξασθαι is translated by some, quem occupare oportet cœlum; but more commonly, quem cœlum oportet receptum contimere.

Ibid. dmokaraordoews. See Matt. xvii. 11; Heb. ix. 10. The word is used by Polybius for a return to peace after disturbance, iv. 23. 1. and therefore the passage may be the same as 1 Cor. xv. 25. ^{*}Ων ελάλησεν may perhaps relate to χρόνων, and not to πάντων. Most MSS. read τῶν ἀγίων.

22. Many MSS. read merely Ματής μέν elwer.

23. This is very different in the LXX. sal & άνθρωπος, δς εαν μη ακούση δσα αν λαλήση ό προφήτης έκείνος έπι τῷ ὀνόματί μου, έγὰ έκδικήσω έξ αὐτοῦ.

24. The literal construction is perhaps thus: And to the same effect spoke all the prophets from Samuel downwards, as many as spoke and pre-dicted these days. The true reading seems to be κατήγγειλαν.

25. viol. See note at 2 Thess. ii. 3. Ibid. τφ σπέρματι. Most MSS. read έν τφ

σπέρματι. 26. πρῶτον is perhaps used with reference to Christ's first coming, as opposed to his second. Compare ver. 20, 21, 22.

Ibid. ἀναστήσας. See note at ii. 30. CHAP. IV. 1. στρατηγός τοῦ ἰεροῦ. was not a Roman, but a Jewish officer, probably one of the priests or Levites, who kept watch in the temple. Josephus says, δραμόντες δ' οί τοῦ leροῦ φύλακες ήγγειλαν τῷ στρατηγῷ. De Bel. Jud. vi. 5. 3. See v. 24. See Deylingius, Obs. Sacr. pt. iii. p. 304.

Ibid. Zabboukaios. See v. 17. This affords an additional reason for the persecution, since the Sadducees denied a resurrection.

3. τήρησιν perhaps means a prison.

Ibid. ἐσπέρα. The miracle had been worked at about three o'clock, iii. 1.

1 Pet. ii. 7.

ήμᾶς."

σαν καὶ ἐγενήθη ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ώσεὶ χιλιάδες πέντε. Α.D. 31. 5 Έγενετο δε επί την αύριον συναχθήναι αυτών τους άρχοντας 6 καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ "Ανναν τον ἀρχιερέα και Καϊάφαν και Ίωάννην και 'Αλέξανδρον, και 7 οσοι ήσαν εκ γένους άρχιερατικού. καλ στήσαντες αὐτούς εν τώ μέσω, επυνθάνοντο, "Εν ποία δυνάμει ή εν ποίω ονόματι 8 έποιήσατε τούτο ύμεις:" Τότε Πέτρος πλησθείς πνεύματος άγιου είπε πρὸς αὐτοὺς, ""Αργοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι 9 τοῦ Ἰσραήλ, εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐερνεσία ἀν-10 θρώπου ἀσθενούς, εν τίνι ούτος σέσωσται, α γνωστον έστω 4 ii. 24. πασιν ύμιν και παντί τω λαώ Ίσραήλ, ότι έν τω ονόματι Ίησοῦ Χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, δυ ύμεις εσταυρώσατε, δυ δ Θεὸς ήγειρεν εκ νεκρών, εν τούτω ούτος παρέστηκεν ενώπιον 11 ύμων ύγιής. Θούτός έστιν ὁ λίθος ὁ έξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμων των • Paal. extii. 12 οἰκοδομούντων, ὁ γενόμενος εἰς κεφαλήν γωνίας. καὶ οὐκ ἔστιν χχιίί 16; έν ἄλλφ οὐδενὶ ή σωτηρία. 'οὕτε γὰρ ὄνομά ἐστιν ἔτερον ὑπὸ Mat. xxi.42; Mar. xxi.10;

τον ουρανον το δεδομένον εν ανθρώποις, εν ο δεί σωθήναι Ln. xx. 17;

Θεωρούντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ Ματτ. i. 21. καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοί εἰσι καὶ ἰδιῶται, ἐθαύ-14 μαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἦσαν τὸν δὲ ανθρωπον βλέποντες σύν αὐτοῖς έστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, 15 οὐδὲν είγον ἀντειπεῖν. κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου 16 ἀπελθεῖν, συνέβαλον πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, "Τί ποιήσομεν τοις ανθρώποις τούτοις; ότι μεν γάρ γνωστον σημείον γέγονε δι' αὐτών, πᾶσι τοῖς κατοικοῦσιν 'Ιερουσαλημ φανερὸν, καὶ οὐ 17 δυνάμεθα ἀρνήσασθαι· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπὶ πλείον διανεμηθή εἰς τὸν λαὸν, ἀπειλή ἀπειλησώμεθα αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ 18 τῷ ὀνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων." Καὶ καλέσαντες αὐτους, παρήγγειλαν αὐτοῖς τὸ καθόλου μη φθέγγεσθαι μηδὲ 19 διδάσκειν έπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ. εὁ δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάν- ε τ. 29.

νης αποκριθέντες πρός αὐτοὺς είπον, "Εί δίκαιον έστιν ένώπιον 20 τοῦ Θεοῦ, ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἡ τοῦ Θεοῦ, κρίνατε. οὐ δυνά-

4. χιλιάδες πέντε. It is not said whether this means five thousand new converts, or two thousand in addition to those mentioned in ii.

5. εis Ίερουσαλήμ. Probably εν Ίερ.

6. 'Aνναν τον άρχιερέα. Annas is mentioned first, though Caiaphas was certainly the high priest. Annas went by the name of "Annas the high priest," as long as he lived. See note at Luke iii. 2.

Ibid. 'Iwdwyw. Lightfoot thinks this may have been Rabbi Jochanan ben Zaccai, who was the first president of the sanhedrim after the destruction of Jerusalem.

Ibid. 'Αλέξανδρον. This has been supposed to be Alexander, the brother of Philo Judæus, who was Alabarch of the Jews at Alexandria. Krebsius.

Ibid. γένους ἀρχιερατικοῦ. Annas had five

sons, who held the office of high priest.
11. οἰκοδομούντων. Many MSS. read οἰκο-

12. οδτε γάρ δνομα. For neither is the name, which is given among men, whereby we are to be saved, any other name than this. Most MSS. read oùôé.

14. ἐστῶτα, standing upon his legs, perfectly cured.

17. ἀπειλή ἀπειλησώμεθα. So παραγγελία παρηγγείλαμεν, ν. 28.

18. Many MSS. omit abroîs.

Α.D. 31. μεθα γὰρ ἡμεῖς, ἃ εἴδομεν καὶ ἠκούσαμεν, μὴ λαλεῖν." Οἱ δὲ 21 προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτοὺς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσωνται αὐτοὺς, διὰ τὸν λαὸν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγονότι. ἐτῶν γὰρ ῆν πλειόνων τεσσαράκοντα ὁ 22 ἄνθρωπος, ἐφ' δν ἐγεγάνει τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἰάσεως.

'Απολυθέντες δὲ ἢλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα 23 πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἰπον. οἱ δὲ ἀκού-24 σαντες, ὁμοθυμαδὸν ἦραν φωνὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ εἰπον, " Δέσποτα, σὺ ὁ Θεὸς ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ

Ενειλ. ii. 1. τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, το διὰ στόματος Δαβὶδ 25 τοῦ παιδός σου εἰπὼν, "Ινα τὶ ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχον- 26 τες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ, κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ.' Συνήχθησαν γὰρ ἐπ' ἀληθείας ἐπὶ τὸν ἄγιον 27 παιδά σου, 'Ιησοῦν, δν ἔχρισας, 'Ηρώδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσι καὶ λαοῖς 'Ισραὴλ, ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ 28 ἡ βουλή σου προώρισε γενέσθαι. καὶ τὰ νῦν, Κύριε, ἔπιδε ἐπὶ 29 τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δὸς τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, ἐν τῷ τὴν χεῖρά σου ἐκτείνειν σὲ, 30 εἰς ἱασιν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀγίου παιδός σου 'Ιησοῦ." Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ 31 τόπος ἐν ῷ ἢσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἄπαντες πνεύματος ἀγίου, καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ μετὰ παρρησίας.

1 ii. 44. ΤΟΥ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἢν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ 32 μία καὶ οὐδὲ εἶς τὶ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἢν αὐτοῖς ἄπαντα κοινά. καὶ μεγάλῃ δυνάμει ἀπεδίδουν 38 τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κύριου Ἰησοῦ χάρις τε μεγάλη ἢν ἐπὶ πάντας αὐτοῦς οὐδὲ γὰρ ἐνδέης τις 34 ὑπῆρχεν ἐν αὐτοῖς ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἢ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, καὶ 35 ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων διεδίδοτο δὲ ἐκάστω καθότι ἄν τις χρείαν εἶγεν.

Ίωσης δὲ ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ὑπὸ τῶν ἀποστόλων, ὁ 86

23. robs lblovs. See xxiv. 23. In both places it means the Christians.

240

24. S. Luke was probably present when this speech was delivered.

27. We ought perhaps to add, ἐν τῷ πόλει ταύτη after ἀληθείας.

30. σè after ἐκτείνειν is perhaps an interpolation.

32. ψυχή μία. This is mentioned as a proverb among friends, by Aristotle, Eth. Nic. ix. 8.

Ibid. τῶν ὑπαρχόντων. This word seems to confirm what was said at ii. 44. They were still ὑπάρχοντα αὐτῷ. i. e. his own property, though he felt that the poor had an interest in them. Κοινὰ τὰ τῶν φίλων was a common

proverb.

33. xdpis. See note at ii. 47.

34. πωλοῦντες. Selling portions of them.
36. Bapráßas. Commentators are puzzled to derive Barnabas from any Syriac words signifying Son of consolation. Schleusner says κΣι is vaticinari, hortari, consolari. L. de Dieu says και is the third person of the future from και, consolari, in Syriac. According to Eusebius, Barnabas was one of the seventy disciples, H. E. i. 12: but this seems improbable. Simeon Metaphrastes says that he had studied under Gamaliel with S. Paul. Many MSS. have Ἰωσήφ instead of Ἰωσῆς, and ἀπὸ for ὑπό.

έστι μεθερμηνευόμενον, υίὸς παρακλήσεως, Λευίτης, Κύπριος Α.D. 31. 87 τω γένει, υπάρχοντος αυτώ άγρου, πωλήσας ήνεγκε το χρήμα, 5 καὶ έθηκε παρά τους πόδας των αποστόλων. 'Ανήρ δέ τις Ανανίας ονόματι, σύν Σαπφείρη τη γυναικί αὐτοῦ, ἐπώλησε 2 κτήμα, καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τής τιμής, συνειδυίας καὶ τής γυναικός αὐτοῦ, καὶ ἐνέγκας μέρος τὶ παρὰ τοὺς πόδας τῶν 8 ἀποστόλων ἔθηκεν. είπε δὲ Πέτρος, "'Ανανία, διατί ἐπλήρωσεν ο Σατανάς την καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε το πνεύμα το άγιον, 4 καλ νοσφίσασθαι άπὸ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; οὐχὶ μένον σοὶ έμενε, καλ πραθέν έν τη ση έξουσία ύπηρχε; τί ὅτι ἔθου ἐν τη καρδία σου τὸ πραγμα τοῦτο; οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις. ἀλλὰ 5 τῶ Θεῶ." 'Ακούων δὲ 'Ανανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν εξέψυξε καὶ εγένετο φόβος μέγας επί πάντας τούς ακούοντας ε ταύτα. ἀναστάντες δε οί νεώτεροι συνέστειλαν αὐτὸν, καὶ έξ-7 ενέγκαντες έθαψαν. Έγένετο δε ώς ώρων τριων διάστημα, καλ 8 ή γυνή αὐτοῦ μη είδυια τὸ γεγονὸς εἰσηλθεν. ἀπεκρίθη δὲ αὐτη ο Πέτρος, "Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου το χωρίον ἀπέδοσθε;" 'Η δὲ 9 είπε, " Ναὶ, τοσούτου." 'Ο δὲ Πέτρος είπε πρὸς αὐτὴν, " Τί ότι συνεφωνήθη υμίν πειράσαι το πνευμα κυρίου; ίδου, οί πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῆ θύρα, καὶ ἐξοίσουσί 10 σε." "Επεσε δὲ παραγρήμα παρά τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ έξέψυξεν είσελθόντες δε οί νεανίσκοι εύρον αὐτὴν νεκράν, καὶ 11 έξενέγκαντες έθαψαν πρός τὸν ἄνδρα αὐτῆς. καὶ ἐγένετο φόβος

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά· καὶ ἦσαν ὁμοθυμαδὸν ἄπαντες ἐν τῆ στοῷ 18 Σολομῶντος· τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, 14 ἀλλ' ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πισ-15 τεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν· ὥστε κατὰ τὰς πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων, ἵνα ἐρχομένου Πέτρου κᾶν ἡ σκιὰ ἐπισκιάση 16 τινὶ αὐτῶν. συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος τῶν πέριξ πόλεων εἰς Ἱερουσαλὴμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἄπαντες.

μέγας εφ' όλην την εκκλησίαν, και επι πάντας τους ακούοντας

17 'Αναστάς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ, ἡ οὖσα

CHAP. V. 2. abroû is perhaps an interpolation.

4. This also confirms what was said at ii. 44. Ibid. τί δτι. Perhaps the construction is τί δστιν δτι: but we find in Aristophanes δτι τί δή; and in Plato δτι δή τί;

6. νεώτεροι. In ver. 10 we find ol νεανίσκοι. Mosheim conceives them to have been persons who held a certain office in the church, like to that of deacons. De Rebus ante Const. Cent. i. 87.

Ibid. συνέστειλαν. The verb more commonly used is περιστέλλειν.

7. ὡρῶν τριῶν. This perhaps shews that the Christians observed the Jewish hours of prayer. See iii. 1; x. 3. Εἰσῆλθεν means, entered the place where the Christians were holding their meeting.

meeting.
11. ἐκκλησία is here used for an assembly of Christians.

13. κολλασθαι, to associate familiarly with them. See ix. 26.

15. κατά τὰs πλατείαs, in every street. Many MSS. read καὶ εἰs for κατά.

17. 'Aναστάs is not used literally for rising

Α. D. 31. αίρεσις των Σαδδουκαίων, επλήσθησαν ζήλου, καὶ επέβαλον 18 τας γείρας αὐτῶν ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτοὺς ἐν τηρήσει δημοσία. ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξε τὰς 19 θύρας της φυλακής, έξαγαγών τε αὐτοὺς εἶπε, "Πορεύεσθε, καὶ 20 σταθέντες λαλείτε έν τῷ ἱερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ἡήματα τῆς ζωής ταύτης." 'Ακούσαντες δε είσηλθον ύπο τον δρθρον είς το 21 ίερου, και εδίδασκου. παραγενόμενος δε ο άρχιερεύς και οί σύν αὐτῶ συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν υίων Ίσραηλ, και άπέστειλαν είς το δεσμωτήριον, άγθηναι αύτούς. οί δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι οὐχ εὖρον αὐτοὺς ἐν τῆ 22 φυλακή άναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν λέγοντες, ""Οτι τὸ 28 μεν δεσμωτήριον ευρομεν κεκλεισμένον εν πάση ασφαλεία. καὶ τούς φύλακας έξω έστωτας πρό των θυρών άνοιξαντες δέ, έσω οὐδένα εὔρομεν." 'Ως δὲ ἤκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὁ τε 24 ίερεὺς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ίεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περί αὐτῶν, τί αν γένοιτο τοῦτο, παραγενόμενος δέ τις ἀπήγ- 25 νειλεν αὐτοῖς λέγων, ""Οτι ἰδού, οἱ ἄνδρες, οθς ἔθεσθε ἐν τῆ φυλακή, είσιν έν τφ ίερφ έστωτες και διδάσκοντες τον λαόν." Τότε ἀπελθων ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ήγαγεν αὐτοὺς, 26 οὐ μετά βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαὸν, ἵνα μὴ λιθασθώσιν. άγαγόντες δε αὐτοὺς ἔστησαν εν τῷ συνεδρίφ καὶ επηρώτησεν 27 αὐτοὺς ὁ ἀρχιερεὺς κλέγων, "Οὐ παραγιγελία παρηγιγείλαμεν 28 k iv. 18. ύμιν μη διδάσκειν έπι τῷ ὀνόματι τούτφ; και ἰδού, πεπληρώκατε την Τερουσαλημ της διδαχης ύμων, και βούλεσθε έπαγαγείν έφ' ήμας τὸ αίμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου." 1'Αποκριθείς 29 l iv. 19. δε ὁ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον, "Πειθαρχεῖν δεῖ Θεώ μαλλον ή ανθρώποις. το Θεός των πατέρων ήμων ήγειρεν κα m ii. 34; 'Ιησοῦν, δν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου τοῦ- 31 m Heb. ii.10; Lu. xxiv. 47. του ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτήρα ὕψωσε τῆ δεξιᾶ αὐτοῦ, δοῦναι • Joh. xv. 26, μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν άμαρτιῶν. ° καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν 32 αὐτοῦ μάρτυρες τῶν ἡημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ τὸ άγιον, δ έδωκεν ό Θεός τοις πειθαρχούσιν αὐτώ."

Οί δὲ ἀκούσαντες διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο ἀνελεῖν αὐ- 88 τούς. ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὀνόματι Γαμα- 84

wp, but beginning. See vi. 9. The high priest was Caiaphas, or perhaps Annas. See iv. 6.

17. alpears. This term was not yet used as one of reproach; but merely meant a sect or party. See xv. 5; xxvi. 5.

20. τὰ βήματα τῆς ζωῆς ταύτης perhaps mean τὰ βήματα ταῦτα τῆς ζωῆς, and may be compared with δ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης in xiii. 26.

21. Schleusner considers συνέδριον and γερουσία to be synonymous.

24. lepeus. Mill would read apxiepeus. Krebsius defends the common reading, but understands it to mean the high priest, as in Matt.

viii. 4. In ver. 27. we have δ ἀρχιερεύs. Many MSS, omit lepeds και δ.

31. ἀρχηγόν. In iii. 15. Christ is called ἀρχηγόν τῆς ζωῆς, and in Heb. ii. 10. ἀρχηγόν τῆς σωτηρίας.

32. τὸ πνεῦμα. This is perhaps an appeal to the miraculous gifts of the Spirit, which many of the believers received. Some MSS. omit δί. 33. διεπρίοντο. The metaphor is said to be

33. διεπρίοντο. The metaphor is said to be taken from the grinding of the teeth against each other. See vii. 54.

34. Gamaliel was by his mother of the seed of David. He was grandson of Hillel, and said by some to be son of Symeon, who took up Christ in his arms: (Luke ii. 25.) he was pre-

λιήλ, νομοδιδάσκαλος τίμιος παντί τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω Α. D. 31. 85 βραγύ τι τους αποστόλους ποιήσαι, είπε τε πρός αὐτους, " Ανδρες Ίσραηλίται, προσέχετε έαυτοίς έπὶ τοίς ανθρώποις 86 τούτοις τί μέλλετε πράσσειν. πρὸ γὰρ τούτων τῶν ἡμερῶν ανέστη Θευδας, λέγων είναι τινα ξαυτον, δ προσεκολλήθη άριθμὸς ἀνδρῶν ώσεὶ τετρακοσίων δς ἀνηρέθη, καὶ πάντες 87 οσοι επείθοντο αὐτῷ, διελύθησαν καὶ εγένοντο εἰς οὐδέν. μετά τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαίος, ἐν ταίς ἡμέραις τῆς ἀπογραφής, καὶ ἀπέστησε λαὸν ἱκανὸν ὀπίσω αὐτοῦ κἀκεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 88 καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε αὐτούς. ὅτι ἐὰν ἢ ἐξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ αὕτη ἡ 89 τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται εἰ δὲ ἐκ Θεοῦ ἐστὶν, οὐ δύ-40 νασθε καταλύσαι αὐτὸ, μήποτε καὶ θεομάχοι εὐρεθῆτε." Έπείσθησαν δε αὐτῷς καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μη λαλείν έπι τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ, 41 καλ ἀπέλυσαν αὐτούς. POi μέν οθν ἐπορεύοντο χαίροντες » Matt. v. ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Βοπ. γ. 3:

42 κατηξιώθησαν άτιμασθήναι πασάν τε ήμέραν έν τῷ ἱερῷ Phil. i. 30; καὶ κατ' οἰκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι 1 Pet. iv. 13.

6 'EN δε ταις ημέραις ταύταις πληθυνόντων των μαθητών, εγένετο γογγυσμός των Ελληνιστών πρός τους Εβραίους, ότι παρεθεωρούντο εν τη διακονία τη καθημερινή αι χήραι αὐτών. 2 προσκαλεσάμενοι δε οἱ δώδεκα τὸ πλήθος τῶν μαθητῶν, εἶπον,

sident of the sanhedrim, and died eighteen years before the destruction of Jerusalem. He was perhaps less disposed, as being a Pharisee, to second the high priest, who was a Sadducee

'Ιησοῦν τὸν Χριστόν.

34. έξω ποιήσαι, sc. έαυτούς. Krebsius. Many MSS. omit τι after βραχύ.

35. The construction is, προσέχετε ξαυτοῖς, τι μέλλετε πράσσειν ξπι τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. Bos, Alberti, Palairet.

86. Gevbas. Josephus mentions Theudas, a leader of an insurrection: (Antiq. xx. 5.) but this happened fourteen or fifteen years after Gamaliel's speech. There were probably two persons of the same name, as there were four Simon's within forty years, and three Judas' within ten years, all leaders of insurrections. Casaubon, Krebsius.

Ibid. Twa. In Philo Judæus we find dotas #αρ' αὐτῷ τις elvai, vol. ii. p. 537. and in Epictetus, καν δόξης τισιν είναι τις. In Acts viii. 9. we read, heyer elval tiva éauthr méyar, and in Gal. vi. 3. el bokeî tis elval ti. The phrases elval Twa and eyérorro els obder may be opposed to each other.

37. '1008as. Josephus mentions this Judas, and calls him a Galilean, and a Gaulonite, from Gaulon, a city in Batangea. He excited the people against the payment of the tax. Antiq.

xviii. 1. 6; De Bel. Jud. ii. 8. 1.

Ibid. ἀπογραφής. This payment was about ten years after the enrolment mentioned in Luke ii. 2: but it was one and the same ἀπογραφή.

Ibid. lκανδν is perhaps an interpolation.
39. δύνασθε. We should perhaps read δυνήσεσθε, and αὐτούς.

40. δείραντες. Δέρω came to have this signification from the excoriation caused by scourg-

41. αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

42. κατ' οίκον. See note at ii. 46. CHAP. VI. 1. Έν ταις ημέραις ταυταις, See i. 15, where the words can only imply the lapse of a few days. I conceive the appointment of the deacons to have happened within a few months after the ascension: perhaps a little before the feast of tabernacles, which took place about October.

Ibid. Έλληνιστών. These were the Jews, who lived in foreign countries, and read the scriptures in Greek. The Έβραῖοι were the resident inhabitants of Jerusalem, who spoke the language of the country.

Ibid. παρεθεωροῦντο. It is observed by Biscoe, that the Jews in Jerusalem looked down upon the Hellenistic Jews, p. 83.

[Ked. 6.

Δ.D. 81. "Οὐκ ἀρεστόν ἐστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. ἐπισκέψασθε οὖν, ἀδελφοὶ, ἄνδρας 8 ἐξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτὰ, πλήρεις πνεύματος ἀγίου καὶ σοφίας, οὖς καταστήσομεν ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης ἡμεῖς δὲ 4 τῆ προσευχῆ καὶ τῆ διακονία τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν."
Καὶ ἤρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους καὶ ἐξ- 5 ελέξαντο Στέφανον ἄνδρα πλήρη πίστεως καὶ πνεύματος ἀγίου,

q viii. 5. 26; και Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον 'Αντιοχέα, οῦς ἔστησαν 6 ἐνώπιον τῶν ἀποστύλων' καὶ προσευξάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας. καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὕξανε, καὶ ἐπληθύνετο ὁ τ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλὴμ σφόδρα, πολύς τε ὄχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῷ πίστει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ δὲ πλήρης πίστεως καὶ δυνάμεως ἐποίει 8 τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ. ἀνέστησαν δέ τινες 9 των έκ της συναγωγής της λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ 'Αλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ 'Ασίας. συζητούντες τώ Στεφάνω και ούκ ισχυον άντιστήναι τή 10 σοφία καὶ τῷ πνεύματι ῷ ἐλάλει. τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέ- 11 γοντας, "Οτι ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ἡήματα βλάσφημα είς Μωσην καὶ τὸν Θεόν." Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τούς 12 πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτὸν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, ἔστησάν τε μάρ- 13 τυρας ψευδείς λέγοντας, "Ο άνθρωπος ούτος οὐ παύεται ρήματα βλάσφημα λαλών κατά τοῦ τόπου τοῦ άγίου τούτου καὶ τοῦ νόμου. ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος, "Οτι 'Ιησοῦς 14 ο Ναζωραίος ούτος καταλύσει τον τόπον τούτον, και άλλάξει τὰ ἔθη ὰ παρέδωκεν ἡμιν Μωϋσης." Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐ- 15 τὸν ἄπαντες οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίω, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ώσεὶ πρόσωπον ἀγγέλου.

2. διακονείν τραπέζαις, to keep an account of the money. See note at Matt. xxv. 27.

3. Epiphanius says, that the seven deacons were of the seventy disciples mentioned in Luke x. 1. vol. i. p. 50.

Ibid. πλήρεις πνεύματος άγίου seems always to mean, possessing the miraculous gifts of the Spirit. For σοφία see 1 Cor. xii. 8.

5. πλήρη πίστεως και πνεύματος άγιου. I understand this expression, like that in ver. 3, to allude to the miraculous gifts of the Spirit: πίστες is mentioned as one of these in I Cor. xii. 9. See also ver. 3, 10; xi. 24.

Ibid. Φίλιππον. See viii. 5, 26, 40; xxi. 8. He seems to have lived at Cæsarea.

Ibid. Νικόλαον. The Nicolaitans, whom S. John condemns, Rev. ii. 6, 15, claimed this Nicolas as their founder: but probably without

8. Alphys mlorews kal durduews. Filled with that faith which enabled him to work miracles;

but many MSS. read xaperos for mloreus.

9. Λιβερτίνων. This may come from the Latin word Libertinus: (L. de Dieu.) Biscoe thinks they were Roman Jews, or Jews who ordinarily had their residence in Rome, and were free of that city. Others have thought, that they came from Libertum, a town of Africa; and since they are mentioned with the Cyrenians, &c. this seems not improbable. The word λεγομίνης would then apply to all these genitives. Biscoe adds, that there were 460 or 480 synagogues in Jerusalem, and many probably were built by Jews of different countries, who resorted to them at the great festivals. They may have come now to the feast of tabernacles.

Ibid. τῶν ἀπὸ Κιλικίας. Saul was probably one of these.

13. βλάσφημα is wanting in many MSS. as is τούτου after άγιου.

Είπε δὲ ὁ ἀργιερεὺς, "Εἰ ἄρα ταῦτα οὕτως ἔχει;" 'Ο δὲ Α.Δ. 31. 2 έφη, ""Ανδρες άδελφοί και πατέρες, ακούσατε. ὁ Θεὸς τῆς δόξης ὤφθη τῶ πατρὶ ἡμῶν ᾿Αβραὰμ ὄντι ἐν τῆ Μεσοποταμία, 3 πρίν ή κατοικήσαι αὐτὸν έν Χαρράν, καὶ εἶπε πρὸς αὐτὸν, Gen. xii. 1. "Εξελθε έκ της γης σου καὶ έκ της συγγενείας σου, καὶ δεύρο 4 είς γην ην αν σοι δείξω.' Τότε έξελθων έκ γης Χαλδαίων, κατώκησεν εν Χαρράν κάκειθεν μετά το άποθανείν τον πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἡν ὑμεῖς 5 νῦν κατοικεῖτε καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῆ, οὐδὲ βημα ποδός και επηγηείλατο αυτώ δουναι είς κατάσγεσιν αὐτὴν, καὶ τῶ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτὸν, οὐκ ὄντος αὐτῶ 6 τέκνου. • ελάλησε δε ούτως ο Θεός, 'δτι έσται το σπέρμα αὐ- • Gon. xv. 13. τοῦ πάροικον ἐν γἢ ἀλλοτρία, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸ καὶ κακώ-7 σουσιν, έτη τετρακόσια. καὶ τὸ ἔθνος, ῷ ἐὰν δουλεύσωσι, κρινῶ έγω, είπεν ὁ Θεός και μετά ταῦτα έξελεύσονται, και λατρεύ-8 σουσί μοι εν τῷ τόπφ τούτφ.' 'Καὶ εδωκεν αὐτῷ διαθήκην 'Gen.xvii.9; περιτομής· καὶ οὕτως ἐγέννησε τὸν Ἰσαὰκ, καὶ περιέτεμεν αὐ- et xxi. 2; τὸν τῆ ἡμέρα τῆ ὀγδόη· καὶ ὁ Ἰσαὰκ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ • Ιακώβ • Ιακώβ 9 τους δώδεκα πατριάρχας. "καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν " Gon. 10 Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον καὶ ἢν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, *καὶ *xxxvu. zo. 10 Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον καὶ ἢν ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, *καὶ *xxxvu. zo. έξείλετο αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ γάριν και σοφίαν εναντίον Φαραώ βασιλέως Αιγύπτου, και κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὅλον τὸν οἶκον 11 αὐτοῦ. ἡλθε δὲ λιμὸς ἐφ' ὅλην τὴν γῆν Αἰγύπτου καὶ Χαναὰν, καὶ θλίψις μεγάλη καὶ οὐχ εὕρισκον χορτάσματα οἱ πατέρες

CHAP. VII. 2. In reading this speech, we must remember that Stephen was accused of speaking against Moses and the temple. He shews, that the Jews were God's chosen people long before the temple was built; and that at first they rejected Moses.

Ibid. It might be thought from the passage in Gen. xii. 1. that these words were spoken to Abram, while he was in Haran: but it will bear the sense drawn from it by Stephen. Some think he received a call in both places. Lightfoot, Biscoe. Josephus speaks of God calling him out of Chaldæa. Antiq. i. 7, 1. See also Gen. xv. 7; Heb. xi. 8.

Ibid. Xappdv. In the Hebrew אָקָה, perhaps the place called by Lucan Charrae.

4. ἐν γῆς Χαλδαίων. From Ur, which appears from ver. 2. to have been in Mesopotamia.

Ibid. μετὰ τὸ ἀποθανεῖν. In Gen. xi. 26, 32. Terah is said to have begot Abram when he was seventy, and to have been two hundred and five when he died: and since Abraham was seventy-five when he left Haran, (xii. 4.) Terah lived many years after. But Eusebius states, according to the Samaritan chronology, that Terah lived only seventy-five years after the birth of Abram: and the Samaritan Penta-

teuch makes his whole age one hundred and forty-five years. Biscoe thinks, that, though Terah is said to have lived seventy years, and begot Abram, Nahor, and Haran, perhaps Abram was not the eldest, and Terah may have been one hundred and thirty, when Abram was born. So also Mercerus. L. de Dieu thinks that Stephen may have alluded to Abram settling at Hebron, literally in the tribe of Judah: (els hp dueis viv κατοικείτε:) and sixty years elapsed between this and his leaving Haran.

6. rerpandoia. So also in Gen. xv. 13. though the exact number was four hundred and thirty, as in Exod. xii. 40; Gal. iii. 17. Josephus says four hundred and thirty years in Antiq. ii. 15, 2. and four hundred in ii. 9, 1. De Bel. Jud. v. 9, 4. L. de Dieu computes the dates thus: five years in Haran; twenty-five between Abram leaving Haran and the birth of Isaac; sixty between the births of Isaac and Jacob; one hundred and thirty between the birth of Jacob and his going into Egypt; two hundred and ten in Egypt.

The words καl λατρεύσουσί μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ are not in the LXX nor in the Hebrew.
 They may refer to ver. 16. and they shall come hither again.
 Wolfius refers to Exod. iii. 12.

Α. D. 31. ήμων. Υἀκούσας δὲ Ιακωβ όντα σῖτα ἐν Αἰγύπτω, ἐξαπέστειλε 12 γ Gen. xlii. 1. τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον καὶ ἐν τῷ δευτέρφ ἀνεγνωρίσθη 18 ε Gen. xΙν. 3. 'Ιωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ γένος τοῦ Ἰωσήφ. • ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν 14 · Gen. xlvi. 27; Deut. x. 22, πατέρα αὐτοῦ Ἰακὼβ, καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν αὐτοῦ. ἐν b Gen.xlvi. 5; ψυχαις έβδομηκονταπέντε. bκατέβη δὲ Ἰακωβ εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν καὶ μετετέθησαν 16 c Gen. είς Συγέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῶ μνήματι δ ὢνήσατο 'Αβραάμ Gen. xxiii.16; τιμής άργυρίου, παρά των υίων Έμμορ του Συχέμ. d Καθώς 17 et xxxiii 19; δε εγγίζεν ο χρόνος της επαγγελίας ης ώμοσεν ο Θεός τώ ⁴ Exod.i.7,8. 'Αβραάμ, ηύξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἰγύπτω, ἄγρις 18 οὖ ἀνέστη βασιλεὺς ἕτερος δς οὐκ ἤδει τὸν Ἰωσήφ. οὖτος κατα- 19 σοφισάμενος τὸ γένος ήμῶν, ἐκάκωσε τοὺς πατέρας ήμῶν, τοῦ • Exod. ii. 2; ποιείν εκθετα τὰ βρέφη αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονείσθαι. • Ἐν 20 Η ο καιρώ εγεννήθη Μωσής, και ην άστείος τῷ Θεῷ δς άνι Εχος, ii. 7, ετράφη μηνας τρείς έν τῷ οἴκφ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ι ἐκτεθέντα 21 δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο αὐτὸν ή θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνεθρέψατο αὐτὸν έαυτη εἰς υἱόν. καὶ ἐπαιδεύθη Μωσης πάση σοφία 22 Αίγυπτίων ην δε δυνατός εν λόγοις και εν εργοις. 'Ως δε 28 έπληρούντο αὐτῷ τεσσαρακονταετὴς χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ, ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υίοὺς ε Exod.ii.11. Ίσραήλ. εκαὶ ιδών τινα ἀδικούμενον, ημύνατο καὶ ἐποίησεν 24 έκδίκησιν τῷ καταπονουμένῳ, πατάξας τὸν Αἰγύπτιον. ἐνόμιζε 25 δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ὅτι ὁ Θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ h Exod.ii.13. δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν οἱ δὲ οὐ συνήκαν. h τἢ δὲ ἐπιούση 26 ήμέρα ὤφθη αὐτοῖς μαγομένοις, καὶ συνήλασεν αὐτοὺς εἰς άλλήλους; ' 'Ο δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον, ἀπώσατο αὐτὸν, εἰπὼν, 27 'Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν ἐφ' ήμας; μη αν-

12. We should perhaps read σίτια εἰs Αἴ-

γυπτον.
14. Ίακὸβ is perhaps an interpolation.

Thid. 4βδομηκονταπέντε. It appears from Gen. xlvi. 26, 27. that all the persons were seventy, including Jacob himself, Joseph and his two sons who were born in Egypt. The LXX say seventy-five, but they interpolate ver. 20. by adding the children of Manasseh and Ephraim. If we except Joseph and his two sons, there were sixty-seven who came into Egypt: and Jacob's sons' wives may have made the number seventy-five. But it is most probable that Stephen followed the LXX.

16. There seems some confusion here. Abraham bought a burying place of Ephron the Hittite at Macpelah, Gen. xxiii.: and the patriarchs were carried from Egypt and buried at that place according to Jacob's request, xlix. 29—32: but it was Jacob, who bought a parcel of a field of Hamor the father of Shechem, xxxiii. 19. and nothing is said here of a burying

place. This however became the inheritance of the children of Joseph; and he himself was buried there, Josh. xxiv. 32. Many MSS. read Εμμόρ ἐν Συχέμ.

17. Εμοσεν. Many MSS. read ὑμολόγησεν.

11. ωμοσεν. Many MSS. read ωμολογήσεν.
19. τοῦ ποιεῦν. See iii. 12. Here also I should understand ἔνεκα. He afflicted our fathers, for the purpose of making them expose their own children. So Krebsius.

20. ἀστεῖος τῷ Θεῷ. Almost all the commentators take this for a Hebraism, exceedingly beautiful. Palairet thinks it is the same as σὸν Θεῷ, by the direction of God. Josephus speaks of the extreme beauty of Moses. See Heb. xi. 23.

Ibid. Many MSS. omit αὐτοῦ.

21. The reading is perhaps ἐκτεθέντος δὲ αὐτοῦ.

22. Philo Judæus mentions at great length the learning of Moses, vol. ii. p. 83.

Ibid. Some MSS. read Epyois abrov.

27. Some MSS. read ἐφ' ἡμῶν.

ελείν με σὺ θέλεις, δυ τρόπου ἀνείλες χθές τὸν Αὐγύπτιου; Δ. D. 31. 29 Εφυγε δε Μωσης εν τῷ λόγφ τούτφ, καὶ εγένετο πάροικος εν 80 γη Μαδιάμ, ου έγεννησεν υίους δύο. Καὶ πληρωθέντων έτων Εποί. Ε. 1. τεσσαράκοντα, ἄφθη αὐτῷ ἐν τῆ ἐρήμω τοῦ ὅρους Σινᾶ ἄγγε-81 λος Κυρίου ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου. ὁ δὲ Μωσῆς ἰδὼν ἐθαύμασε τὸ δραμα προσεργομένου δὲ αὐτοῦ κατανοῆσαι, ἐγένετο φωνὴ 82 Κυρίου πρός αὐτὸν, ' Έγω ὁ Θεὸς των πατέρων σου, ὁ Θεὸς 'Αβραάμ καὶ ὁ Θεὸς Ἰσαάκ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβ.' Εντρομος δὲ 88 γενόμενος Μωσης οὐκ ἐτόλμα κατανοήσαι. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ Κύριος, 'Λύσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου ὁ γὰρ τόπος ἐν 84 ο έστηκας, γη άγια έστιν. ίδων είδον την κάκωσιν του λαου μου τοῦ ἐν Αἰγύπτφ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἤκουσα· καὶ κατέβην έξελέσθαι αὐτούς καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελώ σε εἰς 35 Αίγυπτον.' Τοῦτον τὸν Μωϋσῆν δυ ἡρνήσαντο, εἰπόντες, 'Τίς σε κατέστησεν άρχοντα και δικαστήν; τοῦτον ὁ Θεὸς άρχοντα καλ λυτρωτήν απέστειλεν έν χειρί αγγέλου τοῦ οφθέντος αὐτῶ '86 εν τη βάτφ. κούτος εξήγαγεν αυτούς, ποιήσας τέρατα καὶ ε Σκοί. τι.; σημεία έν γή Λιγύπτου καὶ έν έρυθρά θαλάσση καὶ έν τή et x; et xi, 87 ερήμω έτη τεσσαράκοντα. 1 Οὐτός εστιν ὁ Μωϋσης ὁ εἰπὼν ***** 1. 1. τοις υίοις Ίσραηλ, 'Προφήτην ύμιν αναστήσει Κύριος ο Θεος 1 !!!. 22; 88 ύμῶν ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε.' ΤΟ ὑτός 15, 18. έστιν ὁ γενόμενος ἐν τῆ ἐκκλησία ἐν τῆ ἐρήμφ μετὰ τοῦ ἀγγέ- " Exod. xix. λου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὅρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων 89 ήμων, δς εδέξατο λόγια ζωντα δούναι ήμιν. 🕉 οὐκ ήθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ' ἀπώσαντο, καὶ ἐστρά-40 φησαν ταῖς καρδίαις αὐτῶν εἰς Αίγυπτον, "εἰπόντες τῷ 'Ααρὼν, = Εκοά. 'Ποίησον ήμεν θεούς οι προπορεύσονται ήμων ο γάρ Μωσής **** 1. οὖτος, δς ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἶδαμεν τί γέγο-41 νεν αὐτώ. Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν 42 χειρών αὐτών. *Εστρεψε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς • Jer. xiz. 18; λατρεύειν τῆ στρατιᾶ τοῦ οὐρανοῦ καθώς γέγραπται ἐν βίβλω Amou v. 14.

29. Έφυγε. In Exod. ii. 15. Moses is said to have fled through fear of Pharaoh. Philo represents Pharaoh as afraid of Moses conspiring

against him, vol. ii. p. 87, 88.

Ibid. Maðidµ. Midian was to the south of the Dead sea, rather to the east, and extended as far south as the Red sea.

33. ἐν δ. Perhaps ἐφ' δ. 34. ἰδών είδον. This seems to be an Hebraism, though it is used by Lucian, Dial. Mar. 4. sub fin. vol. i. p. 300.

The allusion 35. άρχοντα καὶ λυτρωτήν. here to our Saviour is evident: he had been rejected, as Moses was at first rejected; and, like him, he was made an apxww sel Autpurte. Some MSS. read ἀπέσταλκεν σὺν χειρί.

Ibid. dyyéhov. See Exod. xxiii. 20; Numb.

xx. 16; Judg. ii. 1. There can be no doubt, that it was God himself who spoke to Moses out of the bush : but the Jews believed, as did the Fathers, that the visible appearance, which Moses saw, was an Angel, or the second person in the Trinity. See Elsner, Diss. de Lege Mosis per Angelos data.

37. Most MSS. read ἀναστήσει ὁ Θεὸς ἐκ. 38. λόγια ζώντα. The λόγια were all the commands given by God to Moses. They are called Gerra, not because they gave life, (for see Gal. iii. 21,) but as the oracles of the true and living God, in opposition to pretended oracles. See Rom. iii. 2; Heb. v. 12.

42. Εστρεψε. Wolfius understands έαυτέν, Krebaius γνώμην,

A.D. 31. των προφητών, ' Μη σφάγια καὶ θυσίας προσηνέγκατέ μοι έτη τεσσαράκοντα εν τη ερήμω, οίκος Ίσραήλ; καὶ ἀνελάβετε την 48 σκηνήν του Μολόγ, και τὸ ἄστρον του θεου υμών 'Ρεμφάν. τούς τύπους οθς εποιήσατε προσκυνείν αὐτοίς καὶ μετοικιώ ύμας επέκεινα Βαβυλώνος. ' Τ' Η σκηνή του μαρτυρίου ήν εν 44 P Exod. XXV. 40: Ηου, γιϊ. 5. τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν τἢ ἐρήμφ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῶ 4 Jos. iii. 14. Μωσή, ποιήσαι αὐτὴν κατά τὸν τύπον δν ἐωράκει· 4 ἡν καὶ 45 εισήγαιγον διαδεξάμενοι οι πατέρες ήμων μετά Ίησου, εν τή κατασχέσει των έθνων ων έξωσεν ο Θεος από προσώπου των πατέρων ήμων, εως των ήμερων Δαβίδ. Τος εδρε χάριν ενώπιον 46 r 1 Sam. xvi. 12, 13; 2 Sam. vii. τοῦ Θεοῦ, καὶ ἢτήσατο εύρεῖν σκήνωμα τῷ Θεῷ Ἰακώβ. • Σο- 47 1, &c.; 1Par.xvii.12; λομῶν δὲ ψκοδόμησεν αὐτῷ οἰκον. 'Αλλ' οὐχ ὁ ὕψιστος ἐν 48 Psal. exxxii. γειροποιήτοις ναοίς κατοικεί, καθώς ὁ προφήτης λέγει, ''' Ο 49 * xvii. 24; οὐρανός μοι θρόνος, ή δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου ποίον 1 Reg. vi. 1; οίκον οἰκοδομήσετέ μοι, λέγει Κύριος; ή τίς τόπος της κατα-*Ε. Ι. Ι. Ι. παύσεώς μου; οὐγὶ ἡ γείρ μου ἐποίησε ταῦτα πάντα; " Σκληροτράχηλοι, καὶ ἀπερίτμητοι τῆ καρδία καὶ τοῖς 51 et ix. 25, 26; Esech. zliv. ωσίν, ύμεις ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ἀντιπίπτετε· ως οἰ πατέρες ύμῶν, καὶ ὑμεῖς. τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ 52 πατέρες ύμων; καὶ ἀπέκτειναν τούς προκαταγγείλαντας περὶ της έλεύσεως του δικαίου, ου νυν υμείς προδόται και φονείς = Exod. xix. γεγένησθε - Σοίτινες ελάβετε τον νόμον είς διαταγάς άγγέλων, 58 3, et seqq.; καὶ οὐκ ἐφυλάξατε." 'Ακούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταις 54 καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυγον τοὺς ὀδόντας ἐπ' αὐτόν. 'Υπάρ- 55 χων δε πλήρης πνεύματος άγίου, άτενίσας είς τον οὐρανον, είδε δόξαν Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, καὶ 56 είπεν, "'Ιδοῦ, θεωρώ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεφγμένους, καὶ τὸν υίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ Θεοῦ." Κράξαντες δὲ 57 φωνή μεγάλη, συνέσγον τὰ ὧτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυ-7 xxii. 20. μαδον ἐπ' αὐτόν γκαὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθο- 58 βόλουν. καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια αὐτῶν παρὰ

43. ἀνελάβετε. The Hebrew word signifies to raise up: but some have taken ἀνελάβετε to mean, we have borrowed or adonted. Raphel.

mean, ye have borrowed or adopted. Raphel.

Ibid. 'Ρεμφάν. In the LXX 'Ραμφάν; but the Hebrew is μις, Kijoun, which is supposed to be the same as the Sun or Saturn. See L. de Dieu.

Thid. τύπους. Images. Josephus calls Rachel's images τύποι. Antiq. i. 19. 11. Polybius also speaks of θεῶν τύπους. v. 9, 3.

44. Most MSS. read he tois warpdow.

45. Stadet duevol. Successores, Erasmus, Hombergius. Postea, deinceps, Wolfius: but Krebergius understands it, quod patres vestri, qui id, quasi per manus traditum, a majoribus acceperant, attulerunt. So L. de Dieu.

Ibid. ἐν τῷ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, while they were taking possession of the land of the heathen. This was not fully effected till the time of David.

48. ναοῖs is perhaps an interpolation.
50. The Hebrew and LXX have this verse affirmatively, πάντα γὰρ ταῦτα ἐποίησεν ἡ χείρ μου.

51. ἀπερίτμητοι τῆ καρδία. See Jerem. ix. 26; Ezech. xliv. 7; Rom. ii. 29; Phil. iii. 3. Many MSS. read καρδίαιs.

52. τοῦ δικαίου. Christ was the only descendant of Adam, who was in himself perfectly righteous, and hence he is called δ δίκαιος. See iii. 14; xxii. 14; James v. 6; 1 Pet. iii. 18.

53. See ver. 35. S. Paul speaks of δ νόμος διαταγείς δι' ἀγγέλων, Gal. iii. 19. and δ δι' ἀγγέλων Ααληθείς λόγος, Heb. ii. 2. Josephus also says, ήμῶν δὲ τὰ ὀσιώτατα τῶν ἐν τοῖς νόμοις δι' ἀγγέλων παρὰ τοῦ Θεοῦ μαθόντων. Απίτα. Χν. 5. 3.

58. ol udprupes. See Deut. xvii. 7. The

59 τούς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου, καὶ έλιθοβόλουν Α. D. \$1. τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, "Κύριε Ἰησοῦ, Ματι. τ. 44; 60 δέξαι τὸ πνεῦμά μου." Θεὶς δὲ τὰ γόνατα, ἔκραξε φωνῆ et xxiii. 84. μεγάλη, "Κύριε, μη στήσης αὐτοῖς την άμαρτίαν ταύτην." 8 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκοιμήθη. * Σαῦλος δὲ ἢν συνευδοκῶν τἢ * *xii. 30.

αναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα διωγμὸς μέγας έπι την εκκλησίαν την εν Ιεροσολύμοις πάντες τε διεσπάρησαν κατά τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας. 2 πλην των αποστόλων. συνεκόμισαν δε τον Στέφανον ανδρες

8 εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. Εξαῦλος Επίι. 4; δὲ ελυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευό- 11. μενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου είς φυλα-

4 κήν. οι μεν οθν διασπαρέντες διηλθον, εθαγγελιζόμενοι τον λόγον.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ δὲ κατελθών εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας, ἐκή-6 ρυσσεν αὐτοῖς τὸν Χριστόν. προσεῖχόν τε οἱ δχλοι τοῖς λεγομένοις ύπο του Φιλίππου ομοθυμαδού, έν τώ ακούειν αὐτούς 7 καλ βλέπειν τὰ σημεία α ἐποίει. πολλών γάρ των ἐγόντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοώντα μεγάλη φωνή ἐξήρχετο πολλοί 8 δὲ παραλελυμένοι καὶ γωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. καὶ ἐγένετο γαρά 9 μεγάλη εν τη πόλει εκείνη. 'Ανήρ δε τις ονόματι Σίμων προϋπήρχεν εν τη πόλει μαγεύων καὶ εξιστών τὸ εθνος της Σαμα-10 ρείας, λέγων είναι τινα έαυτὸν μέγαν φ προσείχον πάντες άπὸ μικροῦ ἔως μεγάλου, λέγοντες, "Οὐτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ 11 Θεοῦ ἡ μεγάλη." Προσείχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἰκανῷ χρόνω 12 ταις μαγείαις έξεστακέναι αὐτούς. "Ότε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππφ εὐαγγελιζομένφ τὰ περί της βασιλείας τοῦ Θεοῦ καί τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ 13 γυναίκες. ὁ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσε, καὶ βαπτισθεὶς ἢν προσκαρτερών τῷ Φιλίππφ. θεωρών τε σημεία καὶ δυνάμεις 14 μεγάλας γινομένας, εξίστατο. 'Ακούσαντες δε οι εν Ιεροσολύ-

witnesses laid down their clothes, that they might more readily throw the stones. See xxii. 23.

58. veaviou generally meant a man of about

thirty years of age.
CHAP. VIII. 1. συνευδοκών. See note at vi.9. Ibid. εν εκείνη τη ήμέρα. I understand this literally, that the persecution began immediately after the death of Stephen. His funeral is mentioned afterwards. Την έκκλησίαν perhaps means particularly all those who bore office in the Church, such as the six other deacons.

3. κατά τους οίκους. Mosheim understands this of the places or apartments, where the Christians used to assemble. See ii. 46.

5. Φίλιππος. This happened immediately after the death of Stephen, while Saul continued in Jerusalem. It was Philip the deacon.

Some MSS. read πολλοί —— ἐξήρχοντο.

9. Zimor. Justin Martyr informs us, that he was of the village of Gittum in Samaria: that the Samaritans eagerly followed him; that he went to Rome in the reign of Claudius, was worshipped as a god, and honoured with a statue. More doubtful authorities state him to have studied at Alexandria, and to have been versed in Grecian philosophy. The Fa-thers represent him as the founder of every heresy, by which they mean Gnosticism: and he was perhaps the first Gnostic, who mixed up the name of Christ with that philosophy.

Ibid. έξιστών. Perhaps εξιστάνων. 10. marres seems to be an interpolation, and most MSS. read ή καλουμένη μεγάλη.

14. We need not allow many days for the conversions in Samaria. In the mean time the persecution had lessened at Jerusalem by Saul having gone to Damascus, (though this is not A.D. \$1. μοις ἀπόστολοι, ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, άπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην οἵτινες 15 καταβάντες προσηύξαντο περί αὐτῶν, ὅπως λάβωσι πνεῦμα άγιον. οὖπω γὰρ ἢν ἐπ' οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκὸς, μόνον δὲ 16 Βεβαπτισμένοι ύπηργον είς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. τότε 17 έπετίθουν τὰς χείρας ἐπ' αὐτοὺς, καὶ ἐλάμβανον πνεύμα ἄγιον. Θεασάμενος δε ο Σίμων, ότι δια της επιθέσεως των γειρών 18 των αποστόλων δίδοται το πνεύμα το αγιον, προσήνεγκεν αὐτοις χρήματα, λέγων, " Δότε κάμοι την έξουσίαν ταύτην, ίνα 19 ο δ καν καιθώ τας χείρας, λαμβάνη πνεύμα άγιον." Πέτρος δε 20 είπε πρὸς αὐτὸν, "Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ είη είς ἀπώλειαν, ότι την δωρεάν του Θεου ενόμισας διά χρημάτων κτασθαι. ούκ ἔστί σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγφ τούτφ. ἡ γὰρ 21 καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. μετανόησον 22 οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ Θεοῦ, εἰ ἄρα άφεθήσεταί σοι ή επίνοια της καρδίας σου. είς γάρ χολήν 28 πικρίας καὶ σύνδεσμον άδικίας όρῶ σε ὅντα." 'Αποκριθεὶς 24 δὲ ὁ Σίμων εἶπε, "Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθη ἐπ' ἐμὲ ὧν εἰρήκατε."

Οί μεν ουν διαμαρτυράμενοι και λαλήσαντες τον λόγον του 25 κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλημ, πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτών εὐηγγελίσαντο.

"Αγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησε πρὸς Φίλιππον, λέγων, " 'Ανά- 26 στηθι καὶ πορεύου κατά μεσημβρίαν, ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλημ εἰς Γάζαν" αύτη ἐστὶν ἔρημος. καὶ 27 άναστας επορεύθη. καὶ ἰδοὺ, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὐνοῦχος δυνάστης Κανδάκης της βασιλίσσης Αιθιόπων, δς ην έπλ πάσης της γάζης αὐτης ος έληλύθει προσκυνήσων εἰς Ίερουσαλημ, ην τε ὑποστρέ- 28 φων καλ καθήμενος έπλ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καλ ἀνεγίνωσκε τὸν προφήτην 'Hoatav. είπε δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππω, "Πρόσελθε 29 καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτω." Προσδραμών δὲ ὁ Φίλιπ- 80

related till ch. ix. that the history of Philip may be finished:) and perhaps many of the foreign Jews had left the city, the feast of tabernacles

being over.

16. This shews that only the apostles could communicate the miraculous gifts of the Spirit. The deacons could baptize, and impart the ordinary spiritual grace. See Rom. i. 11.
18. Θεασύμανος. Most MSS. read Ιδών.
22. Θεοῦ. Most MSS. read κυρίου.

28. The phrases χολήν πικρίας and σύνδεσμον donlas seem taken from Deut. xxix. 18. Isaiah

26. Inpues. Strabo says the same of the city of Gaza, ένδοξος πότε γενομένη, κατεσπασμένη

8è όπὸ 'Αλεξάνδρου, καὶ μένουσα έρημος. xvi. 2. 27. εὐνούχει. His name is said to have been Indich. He was probably a Jew, or Cornelius would not have been considered the first Gentile convert. Eunuchs were forbidden to enter into the congregation of the Lord, Deut xxiii. 1but Isaiah foretold, that the eunuch should be admitted to a participation of the Gospel, lvi. 3 -8. This may have been the reason of Philip being sent on this journey.

Ibid. Karddans. Candace was a name of the female sovereigns of the country. Plin. H. N. vi. 29. The country was probably the modern

Abyssinia.

Ibid. προσκυνήσων. This seems to shew, that he was at least a proselyte, if not a Jew. It seems certain that no Gentile had been baptized before Cornelius. He had perhaps gone to the feast of tabernacles, and was now returning. See note at ver. 14.

28. 'Hoafar. This also shews that he was a proselyte.

πος ήκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην 'Hσatay, καλ A.D. \$1. 81 είπεν. " 'Αρά γε γινώσκεις à αναγινώσκεις:" 'Ο δè είπε, "Πῶς γάρ αν δυναίμην, έαν μή τις όδηγήση με;" Παρεκάλεσε τε τον 82 Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. τἡ δὲ περιοχή τῆς • Res. liii. 7. γραφής ην ανεγίνωσκεν, ην αύτη, ' Ως πρόβατον επί σφαγην ήγθη, καὶ ώς άμνὸς έναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος οὕτως 88 οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. ἐν τῆ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ κρίσις αὐτοῦ ήρθη, τὴν δὲ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; ὅτι αἴρεται 84 ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ.' Αποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππω είπε, " Δέομαί σου, περί τίνος ὁ προφήτης λέγει 85 τοῦτο ; περὶ ἐαυτοῦ, ἡ περὶ ἐτέρου τινός ;" 'Ανοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς 36 παύτης, εὐηγιγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατά την όδον, ηλθον επί τι ύδωρ καί φησιν ο εύνουχος, 87 " Ίδου, ὕδωρ: τί κωλύει με βαπτισθήναι;" Είπε δὲ ὁ Φίλιππος, "Εί πιστεύεις έξ όλης της καρδίας, έξεστιν." 'Αποκριθείς δε είπε, " Πιστεύω τον υίον του Θεού είναι τον Ίησουν 88 Χριστόν." Καὶ ἐκέλευσε στήναι τὸ ἄρμα καὶ κατέβησαν άμφότεροι είς τὸ ὕδωρ, ὅ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος καὶ 89 εβάπτισεν αὐτόν. ὅτε δε ἀνέβησαν εκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ήρπασε τον Φίλιππον και ούκ είδεν αύτον ούκετι ο 40 εύνοῦγος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. Φίλιππ κ δε ευρέθη είς "Αζωτον και διερχόμενος ευηγιγελίζετο τας πόλεις πάσας, εως τοῦ έλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν. d'O ΔΕ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλης καὶ φόνου εἰς τοὺς 4 xxvi. 10; 2 μαθητάς τοῦ κυρίου, προσελθών τῷ ἀρχιερεῖ, ἢτήσατο παρ 1 Tim. i. i8. αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἐάν

τινας εὕρη τῆς ὁδοῦ ὅντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους 8 ἀγάγη εἰς Ἱερουσαλήμ. εἰν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν • xxii. 6; ἐγγιζειν τῆ Δαμασκῷ, καὶ ἐξαίφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἱ Cor. xv. 8. 4 ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσε φωνὴν λέ-5 γουσαν αὐτῷ, " Σαοὺλ, Σαοὺλ, τί με διώκεις;" Εἶπε δὲ, "Τίς

33. ἐν τῷ ταπεινώσει. S. Luke follows the LXX. The Hebrew is different, and is translated by Lowth, By an oppressive judgment he was taken off.

36. Eusebius says that the place was twenty miles from Jerusalem, called *Bethsoron*.

37. It seems from this, that persons were expected to confess Jesus Christ to be the Son of God, before they were admitted to baptism: but the verse is wanting in the best MSS.

39. Eusebius says, that the cunuch preached

the gospel in Ethiopia. H. E. ii. 1.

CHAP. IX. 1. This perhaps happened before the baptism of the eunuch, or even before the journey of Peter and John into Samaria. Saul may have set out at the end of the feast of tabernacles, and his conversion took place at the same time as the conversions in Samaria.

2. Δαμασκόν. Damascus was probably at this time in the possession of Aretas, king of Arabia Petræa; and Aretas would perhape favour the Jews, that they might assist him against the Romans. See 2 Cor. xi. 32. This may have been the reason why Saul went thither. Josephus speaks of many Jews being in Damascus in the reign of Nero. De Bel. Jud. ii. 20.

Ibid. πρὸς τὰς συναγωγάς. The high priest could have no power in other places, and he only sent to the rulers of synagogues, who acknowledged the power of the high priest. See Biscoe. u. 234.

Biscoe, μ. 234.

Ibid. της δδού. See xix. 23; xxii. 4; xxiv.
14.

3. Most MSS. read & τοῦ οἰρανοῦ.

5, 6. This passage is perhaps interpolated.

A.D. 11. εί, κύριε;" 'Ο δὲ κύριος είπεν, "Έγώ είμι Ἰησοῦς, δν σὺ διώκεις σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν." Τρέμων τε καὶ 6 θαμβών είπε, "Κύριε, τί με θέλεις ποιήσαι;" Καὶ ὁ κύριος πρὸς αὐτὸν, "'Ανάστηθι καὶ εἴσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί σε δεί ποιείν." Οί δε άνδρες οί συνοδεύοντες 7 αὐτῶ είστήκεισαν έννεοὶ, ἀκούοντες μὲν τῆς Φωνῆς, μηδένα δὲ θεωρούντες. ήγερθη δε ο Σαύλος από της γης ανεωγμένων δε 8 των οφθαλμών αὐτοῦ, οὐδένα ἔβλεπε, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτον εισήγαγον είς Δαμασκόν, καὶ ην ήμέρας τρεῖς μη βλέπων, 9 καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν. Ἡν δέ τις μαθητής ἐν Δαμασκώ 10 ονόματι 'Ανανίας, καὶ είπε πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὁράματι, "'Ανανία." 'Ο δε είπεν, "'Ιδού, εγώ, κύριε." 'Ο δε κύριος 11 πρὸς αὐτὸν, "'Αναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ρύμην τὴν καλουμένην εύθειαν, και ζήτησον εν οικία Ιούδα Σαῦλον ονόματι, Ταρσέα. ίδου γαρ προσεύχεται, και είδεν εν δράματι ἄνδρα 12 ονόματι 'Ανανίαν είσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ γεῖρα, ὅπως ἀναβλέψη." 'Απεκρίθη δὲ ὁ 'Ανανίας, "Κύριε, ἀκήκοα ἀπὸ 18 πολλών περί του άνδρος τούτου, όσα κακά εποίησε τοις άγίοις σου εν Ιερουσαλήμι καὶ ώδε έχει εξουσίαν παρά των άρχιε- 14 ρέων, δήσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου." Εἶπε 15 δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, "Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν ούτος, του βαστάσαι το δνομά μου ενώπιον εθνών και βασιλέων, υίων τε Ίσραήλ. έγω γάρ υποδείξω αυτώ, όσα δει αυτόν 16 ύπερ τοῦ ὀνόματός μου παθείν."

'Απηλθε δὲ 'Ανανίας καὶ εἰσηλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπι- 17 θεὶς ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας εἰπε, " Σαοὺλ ἀδελφὲ, ὁ κύριος ἀπεσταλκέ με, 'Ιησοῦς ὁ ὀφθείς σοι ἐν τῆ ὁδῷ ἢ ἤρχου, ὅπως ἀναβλέψης καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου." Καὶ εὐθέως ἀπ- 18 έπεσον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ λεπίδες, ἀνέβλεψέ τε παραχρημα, καὶ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, καὶ λαβὼν τροφὴν 19 ἐνίσγυσεν.

The best MSS. read, Εἶπε δὲ, "Τίς εἶ, κύριε;" Ο δὲ, "Έγω εἰμι Ἰησοῦς, δν σὸ διώκεις. ἀλλὰ ἀνίστηθι καὶ στολές κ. τ. λ"

δυάστηθι καὶ είσελθε κ. τ. λ."

5. σκληρόν κ. τ. λ. This proverb occurs in Eschylus, Prom. 323; Agam. 1633; Eurip. Bacchø, 794; Peliad. fragm. and Pindar, Pyth. ii. 173.

7. elorinesicar, had stopped: for they fell to the ground, xxvi. 14.

Ibid. ἀκούοντες. In xxii. 9. it is said, την φωνήν οὐκ ἥκουσαν. They heard the sound of the words, but not the words themselves: or perhaps Saul's Cilician companions did not understand the language of Palestine, in which the words from heaven were spoken, xxvi. 14.

10. 'Avarias. See his character in xxii.

12. Most MSS. read xeipas.

18. Ananias may have heard of Saul from the Jews who returned from the feast of tabernacles, or from the Christians who fled from Jerusalem.

15. σκεῦος. So Polybius, Δαμοκλῆς ὁπηρετικὸν ἡν σκεῦος εἰφυές. xiii. 5. For σκεῦος ἐκλογῆς being put for σκεῦος ἐκλεκτόν, see note at Luk xvi. 8.

19. This account should be compared with S. Paul's own words in Gal. i. 18—21. He went to Damascus immediately after the vision, ix. 8. staid there a very short time, and then went to Arabia, and returned to Damascus, Gal. i. 17. He probably staid in Arabia great part of the three years mentioned in Gal. i. 18. i. e. he went into Arabia late in the year 31, and returned to Damascus early in 33. S. Luke may have been ill informed of S. Paul's movements at this time, because he left Jerusalem upon the persecution, viii. 1. and was one of those who went to Antioch, xi. 19. which appears to have been his native city.

Έγενετο δε δ Σαῦλος μετὰ τῶν εν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας Α.Β 33. 20 τινάς καὶ εὐθέως έν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυσσε τὸν Χριστὸν. 21 ότι ουτός έστιν ο υίος του Θεού. Εξίσταντο δε πάντες οι ακούοντες καὶ έλεγον, "Ούχ οὖτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ιερουσαλημ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὧδε εἰς τοῦτο έληλύθει, ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγη ἐπὶ τοὺς ἀρχιερεῖς;" 22 Σαύλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμούντο, καὶ συνέχυνε τοὺς Ἰουδαίους τούς κατοικούντας έν Δαμασκώ, συμβιβάζων ότι ούτός έστιν ό 23 Χριστός. ώς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναὶ, συνεβουλεύσαντο 24 οί Ἰουδαίοι ἀνελείν αὐτόν ε εγνώσθη δε τῷ Σαύλφ ἡ ἐπιβουλὴ ε 2 Cor. xi. αὐτῶν. παρετήρουν τε τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς ὅπως 25 αὐτὸν ἀνέλωσι λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ νυκτὸς, καθῆκαν 26 διὰ τοῦ τείχους, γαλάσαντες ἐν σπυρίδι. Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος εἰς Ίερουσαλημ, ἐπειρᾶτο κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς καὶ πάντες έφοβοῦντο αὐτὸν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶ μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγε πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῆ ὁδῷ εἶδε τὸν κύριον, καὶ ὅτι έλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ 28 ονόματι τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ἡν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος καὶ 29 έκπορευόμενος έν Ίερουσαλημ, καὶ παρρησιαζόμενος έν τώ ονόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς 80 Έλληνιστάς οί δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελείν. ἐπυγνόντες δὲ οί άδελφοι κατήγαγον αὐτὸν είς Καισάρειαν, και έξαπέστειλαν 81 αὐτὸν εἰς Ταρσόν. Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι καθ' ὅλης τῆς 'Ιουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας είχον εἰρήνην, οἰκοδομούμεναι καὶ πορευόμεναι τῷ φόβφ τοῦ κυρίου, καὶ τῆ παρακλήσει τοῦ άγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.

'ΕΓΕΝΕΤΟ δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων, κατελθεῖν Α.D. 32. 83 καὶ πρὸς τοὺς άγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν. εὖρε δὲ ἐκεῖ ανθρωπόν τινα Αινέαν ονόματι, έξ έτων οκτώ κατακείμενον έπί

20. eibeiss, i. e. immediately upon his return from Arabia, the second time of his being in Damascus. Most MSS. read Ίησοῦν for Χρισ-

21. This seems to prove that he was a very short time in Damascus on his first visit, or he would have been better known.

22. συμβιβάζειν means, to put arguments together.

24. It was the governor of Damascus under Aretas, who wished to seize Paul, 2 Cor. xi. 32. 27. ἀποστόλους. One of his reasons for going to Jerusalem was to see Peter, and he saw no apostle except him, and James the bishop of Jerusalem, Gal. i. 18, 19.

28. He staid in Jerusalem fifteen days, Gal. i. 18, 19. and had a vision while he was there,

Act. xxii. 17.

29. Έλληνιστάς of δè κ. τ. λ. He reasoned only with the foreign Jews: but the natives of Jerusalem wished to kill him.

30. Kaiodpeiar. This is thought to be Czesarea Philippi by L. de Dieu, Benson, and Doddridge: but probably without reason.

31. Γαλιλαίαs. Churches therefore had been founded in Galilee, though the fact had not been mentioned by S. Luke. They were perhaps founded by the persons who fled after the death of Stephen. See xi. 19.

32. Nothing is said of the date of this journey of Peter. It is probable, that, as soon as the gospel spread in Samaria and Galilee, the apostles began to make circuits from Jerusalem, and visit the churches. S. Luke particularizes this one of Peter, because he went from Lydda to Joppa, and he was at Joppa when Cornelius sent for him. There is no reason why it may not have happened in the year following S. Paul's conversion, A.D. 32: and Saul's wish to see Peter may have arisen from the affair of Cornelius. See xv. 7.

Α.D. 82. κραββάτφ, δς ην παραλελυμένος. καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, 34 "Αἰνέα, ἰᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ Χριστός ἀνάστηθι καὶ στρῶσον σεαυτῷ." Καὶ εὐθέως ἀνέστη καὶ εἶδον αὐτὸν πάντες οἱ κατοι- 85 κοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Σαρωνᾶν, οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν

> Έν Ἰόππη δέ τις ην μαθήτρια ὀνόματι Ταβιθά, η διερ- 86 μηνευομένη λέγεται Δορκάς αυτή ην πλήρης άγαθων εργων καὶ έλεημοσυνών ών εποίει εγένετο δε εν ταις ημέραις εκείναις 37 ασθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν ἐν ύπερώω. έγγυς δε ούσης Λύδδης τῆ Ἰόππη, οι μαθηταὶ ἀκού- 88 σαντες ότι Πέτρος έστιν εν αυτή, απέστειλαν δύο άνδρας πρός αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνήσαι διελθεῖν ἔως αὐτῶν, ἀναστὰς 89 δὲ Πέτρος συνηλθεν αὐτοῖς δυ παραγενόμενου ἀνήγαγου εἰς τὸ ύπερφον, και παρέστησαν αὐτφ πάσαι αι χήραι κλαίουσαι και επιδεικυύμεναι γιτώνας καὶ ίμάτια δσα εποίει μετ' αὐτών οὖσα ή Δορκάς. ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος, θεὶς τὰ γόνατα 40 προσηύξατο και έπιστρέψας πρός τὸ σῶμα, είπε, "Ταβιθά, ανάστηθι." 'Η δὲ ήνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτής καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισε. δοὺς δὲ αὐτῆ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτήν 41 φωνήσας δε τους άγίους και τας χήρας, παρέστησεν αυτήν ζώσαν. γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόππης, καὶ πολλοὶ 42 έπίστευσαν έπὶ τὸν κύριον. ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἰκανὰς μεῖναι 48 αὐτὸν ἐν Ἰόππη παρά τινι Σίμωνι βυρσεί.

'ANHP δέ τις ην ἐν Καισαρεία ὀνόματι Κορνήλιος, ἐκατον- 10 τάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης 'Ιταλικῆς, εὐσεβης καὶ ² φοβούμενος τὸν Θεὸν σὰν παντὶ τῷ οἴκῷ αὐτοῦ, ποιῶν τε ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ Θεοῦ διαπαντός εἶδεν ἐν ὁράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν ἐννάτην τῆς ἡμέρας, ἄγ- 8 γελον τοῦ Θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτὸν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, "Κορνήλιε." 'Ο δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος 4 εἶπε, "Τί ἐστι, κύριε;" Εἶπε δὲ αὐτῷ, "Αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμψαι 5 Σίμωνα, δς ἐπικαλεῖται Πέτρος οὖτος ξενίζεται παρά τινι 6

35. Σαρωνάν. Saron was a plain that reached from Joppa to Cæsarea. See I Chron. xxvii. 29; Isaiah xxxiii. 9; xxxv. 2; lxv. 10. The LXX call it Δρύμος, as does Josephus, Antiq. xiv. 13, 3; De Bel. Jud. i. 13, 2. It is called Ono in Nehem. vi. 2; xi. 35; I Chron. viii. 12.

38. -ἐγγόπ. Three leagues. Lightfoot. CHAP. X. 1. σπείρης ¹Ιταλικῆς. The σπείρης ¹Ιταλικῆς. The σπείρης Ἰταλικῆς. The σπείρης Ἰταλικῆς. The σπείρης Ταρίτις. p. 73. and the legio prima Italica by Tacitus, Hist. i. 59, 64; ii. 100; iii. 22: but this legion was not raised till Nero's reign. Σπείρη generally signified a cohort; and Biscoe thinks that this was an independent cohort, stationed at Cæ-

sarea, p. 302. Many MSS. omit ην after τις.
2. εὐσεβης καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. These

2. εύσεβής καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν. These expressions are applied to Gentiles, who, though not proselytes to Judaism, yet by living among Jews had abandoned heathenism, and worshipped the true God. Other expressions were σεβόμενος, σεβόμενος τὸν Θεόν. See xiii. 43; xvii. 4.

3. Spar irrdtyr. About three o'clock, which was a Jewish hour of prayer. See iii. 1; v. 7. This seems to shew that Cornelius conformed to the Jewish worship.

Ibid. άγγελον. At ver. 20. this angel is identified with the Spirit.

Σίμωνι βυρσεί, ο έστιν οἰκία παρά θάλασσαν οὐτος λαλήσει Α.D. 31. 7 σοι τί σε δεί ποιείν." 'Ως δὲ ἀπηλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλών τώ Κορνηλίω, φωνήσας δύο των οἰκετων αὐτοῦ, καὶ στρατιώτην 8 εὐσεβη των προσκαρτερούντων αὐτώ, καὶ ἐξηγησάμενος αὐτοῖς 9 απαντα, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην. Τῆ δὲ ἐπαύριον όδοιπορούντων εκείνων καὶ τῆ πόλει εγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος 10 έπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἔκτην. ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, και ήθελε γεύσασθαι παρασκευαζόντων δε εκείνων, επ-11 έπεσεν επ' αὐτὸν ἔκστασις, καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεωγμένον. καλ καταβαίνον επ' αὐτὸν σκεῦός τι, ώς οθόνην μεγάλην, τέσσαρ-12 σιν άρχαις δεδεμένον, και καθιέμενον έπι της γης εν ώ ύπηργε πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ έρπετὰ καὶ 18 τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ἐγένετο φωνή πρὸς αὐτὸν, "'Ανα-14 στάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε." 'Ο δὲ Πέτρος είπε, "Μηδαμώς, κύριε ότι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον." 15 Καὶ φωνή πάλιν έκ δευτέρου πρός αὐτὸν, " Α ὁ Θεὸς έκα-16 θάρισε, σύ μη κοίνου." Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς καὶ πάλιν ανελήφθη τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν. 'Ως δε εν εαυτώ διηπόρει ο Πέτρος, τί αν είη το δραμα δ είδε, και ίδου, οι άνδρες οι άπεσταλμένοι άπο του Κορνηλίου. διερωτήσαντες την οίκιαν Σίμωνος, επέστησαν επί τὸν πυλώνα 18 καλ φωνήσαντες έπυνθάνοντο, εί Σίμων ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος 19 ενθάδε ξενίζεται. Τοῦ δὲ Πέτρου ενθυμουμένου περὶ τοῦ ὁράματος, είπεν αὐτῷ τὸ πνεῦμα, "Ίδοὺ, ἄνδρες τρεῖς ζητοῦσί σε 20 λάλλα αναστάς κατάβηθι, και πορεύου σύν αὐτοῖς, μηδέν δια- * **. 7. 21 κρινόμενος διότι έγω ἀπέσταλκα αὐτούς." Καταβάς δὲ Πέτρος πρός τους ἄνδρας τους ἀπεσταλμένους ἀπό τοῦ Κορνηλίου πρὸς αὐτὸν, είπεν, "Ἰδού, έγω είμι δυ ζητείτε τίς ή αἰτία, δι 22 ην πάρεστε;" Οι δε είπον, "Κορνήλιος εκατοντάρχης, άνηρ

δίκαιος καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν, μαρτυρούμενος τε ὑπὸ δλου τοῦ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου, μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ῥήματα 28 παρὰ σοῦ." Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτοὺς ἐξένισε. Τῆ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος ἐξῆλθε σὰν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν 24 ἀπὸ τῆς Ἰόππης συνῆλθον αὐτῷ. καὶ τῆ ἐπαύριον εἰσῆλθον

 The words οδτος λάλησει—ποιεῦν are perhaps an interpolation.

9. Tr drauper. Casarea is about thirty miles from Joppa.

 dw' αὐτὸν is perhaps an interpolation. Ibid. ἀρχαῖs, the ends or corners. Euripides speaks of πλεκτὰς πεισμάτων ἀρχάς, Hippol. 760. and Philo Judæus of δεκίδος τὰς ἀρχάς, vol. ii. p. 117.

vol. ii. p. 117.

12. Many MSS. read τὰ τοτράποδα και τὰ ἐρποτὰ τῆς γῆς και τὰ ποτεινὰ τοῦ οἰρανοῦ.

14. Compare Ezek. iv. 14. For oblivere was see note at Matt. xii. 25.

15. κοίνου. So in Lev. xiii. when the priest declares the leper to be cured or not cured, he is said καθαρίζευν, or μιαίνευν.

16. waλır is omitted in many MSS.

20. eys, i. e. the Spirit, ver. 19. who in ver. 3. is called the Angel of God; and Cornelius addresses him as Lord, ver. 4.

21. The words τους ἐπεσταλμένους πρὸς αύτον are perhaps an interpolation.

23. Many MSS, read dragges before &

Ibid. rives. There were six. See xi. 12.

Δ.D. 31. εἰς τὴν Καισάρειαν ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτοὺς, συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους . φίλους.

'Ως δε ενένετο είσελθειν τον Πέτρον, συναντήσας αὐτώ ο 25 Κορνήλιος, πεσών έπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. ὁ δὲ Πέτρος 26 αὐτὸν Τιγειρε, λέγων, "'Ανάστηθι κάγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός εἰμι." Καὶ συνομιλών αὐτώ εἰσῆλθε, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας 27 1 Joh. iv. 9. πολλούς, ι έφη τε πρός αὐτούς, " Τμεῖς ἐπίστασθε, ὡς ἀθέμιτόν 28 έστιν ανδρί 'Ιουδαίω κολλασθαι ή προσέρχεσθαι αλλοφύλω. καὶ έμοὶ ὁ Θεὸς ἔδειξε μηδένα κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον λέγειν ἄνθρωπον διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ήλθον μεταπεμφθείς. πυνθά- 29 νομαι οὖν, τίνι λόγω μετεπέμψασθέ με;" Καὶ ὁ Κορνήλιος 30 έφη, "'Απὸ τετάρτης ημέρας μέχρι ταύτης της ώρας ημην υπστεύων, καὶ τὴν ἐννάτην ὥραν προσευχόμενος ἐν τῷ οἰκω μου καὶ ίδοὺ, ἀνὴρ ἔστη ἐνώπιόν μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾶ, καί 31 φησι, Κορνήλιε, είσηκούσθη σου ή προσευχή, καὶ αί έλεημοσύναι σου έμνήσθησαν ένώπιον τοῦ Θεοῦ. πέμψον οὖν εἰς 32 'Ιόππην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα δς ἐπικαλεῖται Πέτρος· ούτος ξενίζεται εν οἰκία Σίμωνος βυρσέως παρά θάλασσαν δς παραγενόμενος λαλήσει σοι. έξ αὐτῆς οὖν ἔπεμψα πρός σε 33 σύ τε καλώς εποίησας παραγενόμενος. νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ενώπιον τοῦ Θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ύπὸ τοῦ Θεοῦ."

' Ανοίξας δε Πέτρος το στόμα είπεν, "Επ' άληθείας κατα- 84 k Deut. x.17; 2 Par. xix. 7; λαμβάνομαι, ὅτι οὐκ ἔστι προσωπολήπτης ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἐν 85 Job xxxiv. 19; Sap. vi. παντί έθνει ὁ φοβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην. 7; Eccl. 222v. 16; δεκτός αὐτώ έστι. τὸν λόγον δυ ἀπέστειλε τοῖς υίοῖς Ἰσραήλ, 86 Bom. ii. 11 : εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, (οὐτός ἐστι πάν-Gal. ii. 6 ; Ephes. vi. 9 ; των κύριος,) ι ὑμεῖς οἴδατε τὸ γενόμενον ῥημα καθ' ὅλης τῆς 87 Ool. iii. 25; 1 Pet. i. 17. 'Ιουδαίας, ἀρξάμενον ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα δ 1 Lu. iv. 14. » Lu. i. 18. έκήρυξεν 'Ιωάννης' " Ίησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ, ὡς ἔγρισεν 38 αὐτὸν ὁ Θεὸς πνεύματι ἀγίφ καὶ δυνάμει, δς διῆλθεν εὐεργετῶν καλ ιώμενος πάντας τούς καταδυναστευομένους ύπο του διαβόλου, ὅτι ὁ Θεὸς ἢν μετ' αὐτοῦ καὶ ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες 89

24. ἀναγκαίους φίλους. We have the same expression in Eurip. Alcest. 651. and τους ἀναγκαιστάτους τῶν φίλων in Polybius viii. 9. It means, the most intimate friends.

25. Most MSS. read εγένετο τοῦ είσελθεῖν. 27. συνομιλῶν. Beza takes this in its usual sense, colloquens cum eo: Valckenaer, ejus lateri

junctus.

30. 'Aπὸ τετάρτης ἡμέρας, four days ago. On the day of the vision he sent off the messengers, ver. 7, 8: the next day they arrived at Joppa, ver. 9; the next, they set out for Cæsarea, ver. 23: and on the fourth they arrived there, ver. 24. For this use of ἀπὸ see xxiii. 23.

Ibid. μέχρι ταύτης της δρας, four days ago

he had fasted up to the same hour at which he was then speaking.

36. τὸν λόγον. Some have understood Jesus Christ, who is called Logos in John i. 1. (Heinstus, Marckius:) but there is no evidence that this term was in use so early. In xiii. 26. we find ὑμῶν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη, where λόγος means doctrine. The construction is perplexed, but λόγον as well as ῥῆμα may be governed of οίδατε: Ye know the communication which God sent to the children of Israel—the doctrine which was preached, or, the thing which took place throughout the whole of Judæa—I mean, ye know about Jesus of Nazareth, &c.

πάντων ων ἐποίησεν ἔν τε τῆ χώρα των Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱε- A.D. 31. 40 ρουσαλήμ δν ἀνείλον κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. "τοῦτον ὁ Θεὸς = ii. 14. 41 ήγειρε τη τρίτη ημέρα, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν εμφανή γενέσθαι· °οὐ · xiii. 31. παντί τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυσι τοῖς προκεγειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ, μετὰ 42 τὸ ἀναστήναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν καὶ παρήγγειλεν ἡμιν κηρύξαι > xvii. 81; τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ ὡρισμένος ὑπὸ 2 Cor. v. 19. 48 τοῦ Θεοῦ κριτής ζώντων καὶ νεκρῶν. ⁹ τούτω πάντες οἱ προ- 9 xτ. 9; φήται μαρτυρούσιν, ἄφεσιν άμαρτιών λαβείν διὰ τοῦ ὀνόματος Mich. τίί. 18. 44 αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν." "Ετι λαλοῦντος τοῦ Πέτρου τὰ ῥήματα ταῦτα, ἐπέπεσε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπὶ 45 πάντας τους ἀκούοντας τον λόγον, και έξέστησαν οι έκ περιτομής πιστοί όσοι συνήλθον τῷ Πέτρω, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ 46 δωρεά τοῦ άγίου πνεύματος ἐκκέχυται ἤκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν Θεόν. τότε ἀπεκρίθη 47 ὁ Πέτρος, "ΤΜήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναταί τις τοῦ μὴ βαπ- τ 27.8. τισθήναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔλαβον καθώς καὶ 48 ήμεις;" Προσέταξέ τε αὐτούς βαπτισθήναι έν τῶ ὀνόματι τοῦ κυρίου. τότε ηρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ημέρας τινάς. *ΗΚΟΥΣΑΝ δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ την Ίουδαίαν, ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. 2 καὶ ὅτε ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα, διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν 8 οἱ ἐκ περιτομής, λέγοντες, ""Οτι πρὸς ἄνδρας ἀκροβυστίαν 4 έχουτας εἰσῆλθες, καὶ συνέφαγες αὐτοῖς." 'Αρξάμενος δὲ ὁ 5 Πέτρος έξετίθετο αὐτοις καθεξής λέγων, " Eyw ήμην έν πόλει · x. 9. 'Ιόππη προσευχόμενος, καὶ είδον ἐν ἐκστάσει δραμα, καταβαίνον σκεύός τι ώς όθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν άρχαίς καθιε-6 μένην έκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διθεν άγρις ἐμοῦ εἰς διν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ είδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ η έρπετα και τα πετεινά του ούρανου. ήκουσα δε φωνής λεγούσης 8 μοι, 'Αναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. Είπον δὲ, Μηδαμώς, κύριε ότι πῶν κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσ ἡλθεν εἰς τὸ 9 στόμα μου. 'Απεκρίθη δέ μοι φωνή έκ δευτέρου έκ τοῦ οὐρανοῦ, 10 "Α ο Θεός εκαθάρισε, σύ μη κοίνου. Τοῦτο δε εγένετο επί τρίς, 11 καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη ἄπαντα είς τὸν οὐρανόν. καὶ ίδοὺ, έξ αὐτης τρείς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἡ ἡμην, ἀπ-12 εσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. είπε δέ μοι τὸ πνεθμα, συνελθείν αὐτοίς, μηδέν διακρινόμενον ήλθον δέ σύν έμοι καί οί εξ άδελφοι ούτοι, και εισήλθομεν είς τον οίκον του άνδρος, 13 ἀπήγγειλέ τε ήμιν πως είδε τὸν ἄγγελον ἐν τῷ οἴκω αὐτοῦ στα-

^{42.} ὁρισμένοs. Appointed. See xi. 29; Rom.
43. There is an emphasis in πάντα, as applying to the Gentiles. See Rom. x. 11, 12.
CHAP. XI. 2. οἱ ἐκ περιτομῆς. Epiphanius

says that Cerinthus was one of these, vol. i. p. 111. but this is probably unfounded.

8. wāv is omitted in many MSS, but see note to Matt. xii. 25.

A.D. 32. θέντα καὶ εἰπόντα αὐτῷ, ᾿Απόστειλον εἰς Ἰόππην ἄνδρας, καὶ μετάπεμιναι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, δς λαλήσει 14 ρήματα πρός σε, έν οίς σωθήση σύ και πας ο οίκος σου. τέν δε 15 t B. 4. τω άρξασθαί με λαλείν, ἐπέπεσε τὸ πνεύμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτούς, ώσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῆ. εμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος 16 m i. 5; ot zix. 4; Matt. iii. 11: κυρίου, ώς έλεγεν, ' Ιωάννης μεν εβάπτισεν ύδατι, ύμεις δε Mar i. 8: Βαπτισθήσεσθε εν πνεύματι άγιω. Εί ουν την ίσην δωρεάν 17 Lu. iii. 16; Job. i. 26. έδωκεν αύτοις ὁ Θεὸς ὡς καὶ ἡμίν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον 'Ιησούν Χριστόν, έγω δε τίς ημην δυνατός κωλύσαι τον Θεόν:" 'Ακούσαντες δε ταῦτα ήσύχασαν, καὶ εδόξαζον τὸν Θεὸν, λέ- 18 γοντες, ""Αραγε καὶ τοῦς ἔθνεσιν ὁ Θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν είς ζωήν.". A.D. 31-42.

* ΟΙ μέν ουν διασπαρέντες άπὸ της θλίψεως της γενομένης 19 2 viii. 1. έπὶ Στεφάνω, διηλθον έως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ 'Αντιογείας, μηδενί λαλούντες τον λόγον εί μη μόνον Ίουδαίοις. ησαν 20 δέ τικες έξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναίοι, οἴτινες εἰσελθόντες είς 'Αντιόγειαν, ελάλουν πρός τους Έλληνιστάς, εύαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. καὶ ἢν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν 21 πολύς τε ἀριθμὸς πιστεύσας ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. 'Η- 22 κούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὧτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις περί αὐτῶν καὶ έξαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν ἔως Αντιοχείας. δς παραγενόμενος καὶ ιδών τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ, 28 έγάρη, και παρεκάλει πάντας τη προθέσει της καρδίας προσμένειν τῷ κυρίφ. ὅτι ἢν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος 24 άγίου καὶ πίστεως. καὶ προσετέθη όχλος ίκανὸς τῷ κυρίφ.

> Έξηλθε δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας ἀναζητήσαι Σαῦλον, καὶ 25 εύρων αὐτὸν ήγαγεν αὐτὸν εἰς 'Αντιόχειαν. ἐγένετο δὲ αὐτοὺς 26 ένιαυτον όλον συναχθήναι έν τή έκκλησία, και διδάξαι όχλον ίκανον, χρηματίσαι τε πρώτον έν Αντιοχεία τούς μαθητάς

13. ἄνδρας is perhaps an interpolation.
16. See i. 5. John the Baptist himself had also said this, Matt. iii. 11.

17. ἐγὰ δὲ τίς ήμην. Beza rejects δὲ, which is wanting in some MSS. but Raphel defends it. Cicero often uses ego vero in the same manner.

19. ἐπὶ Στεφάνφ, post Stephanum, Alberti, Palairet; ob Stephanum, Castalio, Beza, Erasmus, L. de Dieu.

Ibid. Kómpioi. Mnason of Cyprus, an old disciple, is mentioned in xxi. 16.

20. 'Αντιόχειαν. Josephus says that the Jews brought over a great number of Greeks to their religion at Antioch, κάκείνους τρόπφ τινι μοΐραν αὐτῶν πεποίηντο. De Bel. Jud. vii. 3. 3.

Ibid. Hoar dé twes. This probably happened some time after what is mentioned in the preceding verse.

Ibid. Kupnvaior. Lucius of Cyrene is mentioned in xiii. 1.

Ibid. Examplords. The reading of Exampas is supported by Grotius, Beza, Usher, Cocceius, Bengelius, Le Clerc, Drusius, Benson, &c. But there is more authority for Exampleras, and if "Eddyras means Gentiles, and if this took place before the conversion of Cornelius, it seems highly improbable that any Gentiles were converted. I conceive, however, that S. Luke was speaking of a later period, and, if so, there would be no objection to reading "Ex-Anras, and understanding by it devout Gentiles.

21. Philostratus may have alluded to this rapid progress of the gospel at Antioch, when he speaks of Apollonius leaving it, and Th's 'Arτιοχείας συνήθως δβριζούσης, και μηδέν των Έλληνικών έσπουδακυίας. iii. 58. p. 139. This was between A.D. 37 and 47.

25. Saul had gone to Tarsus A.D. 33. See ix. 30; Gal. i. 21. He had probably preached in Syria and Cilicia; see xv. 41.

26. χρηματίσαι. See Rom. vii. 3. We find χρηματίζειν βασιλευs in Polybius xxx. 2. and χρηματίσας ώς βασιλεύς in Josephus De Bel. Jud. ii. 2. 5. It is said that Christianus is rather a Latin than a Grecian form.

27 Χριστιανούς. Έν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Α.D. 42. 28 Ιεροσολύμων προφήται είς 'Αντιόχειαν. αναστάς δε είς εξ αὐτῶν ὀνόματι "Αγαβος ἐσήμανε διὰ τοῦ πνεύματος, λιμὸν μέγαν μέλλειν έσεσθαι έφ' όλην την οίκουμένην όστις καί

29 εγένετο επί Κλαυδίου Καίσαρος. Υτών δε μαθητών καθώς 7 Rom xv.25; ηὐπορεῖτό τις, ὥρισαν ἔκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι 2 Cor. vii. 1;

80 τοις κατοικούσιν εν τη Ἰουδαία ἀδελφοίς το καὶ εποίησαν, x xii. 25. άποστείλαντες πρός τούς πρεσβυτέρους διά χειρός Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

ΚΑΤ' ἐκείνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεύς Α. D. 44. 12 2 τὰς γείρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. ἀνείλε δὲ 3 Ίακωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρα. καὶ ἰδών ὅτι ἀρεστόν έστιν τοις 'Ιουδαίοις, προσέθετο συλλαβείν και Πέτρον ήσαν 4 δε ήμεραι των άζύμων ον και πιάσας έθετο είς φυλακήν, παραδούς τέσσαρσι τετραδίοις στρατιωτών φυλάσσειν αὐτὸν, 5 βουλόμενος μετά τὸ πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. ὁ μὲν

ουν Πέτρος έτηρειτο εν τή φυλακή προσευχή δε ήν εκτενής γινομένη ύπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ.

6 "Ότε δὲ ἔμελλεν αὐτὸν προάγειν ὁ Ἡρώδης, τῆ νυκτὶ ἐκείνη ην ο Πέτρος κοιμώμενος μεταξύ δύο στρατιωτών, δεδεμένος άλύσεσι δυσί, φύλακές τε πρό της θύρας ετήρουν την φυλακήν. 7 καὶ ἰδοὺ, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκή-

28. dvards & els. The Alexandrian MS. reads ήν δέ πολλή άγαλλίασις. συνεστραμμένων δὲ ἡμῶν ... Augustin also reads congregatis autem nobis. If this was the true reading, S. Luke was himself present. The fact is not improbable, though the reading may be wrong.

Ibid. "AyaBos. See xxi. 10.

Ibid. Aimor. Josephus mentions this famine. It began in the fourth year of Claudius, A.D. 44. but raged chiefly in the two following years. Antiq. xx. 2, 6. It is mentioned also by Suetonius, Claud. 18. Tacitus, Ann. xii. 43. See Krebsius. It might seem that this famine was predicted by Agabus before the reign of Claudius, which began January 24, A.D. 41. and S. Paul came to Antioch A.D. 42. If so, the words ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις relate to a former period, and the prophecy is mentioned here, because it was now fulfilled, and because the famine was the cause of Paul and Barnabas going to Jerusalem. Many MSS, read Audor μεγάλην, and fires for δστις.

28. olsoupérny. This has been thought to mean only Judsea, as in Luke xxi. 26. but there were famines about this time in every

country. See Biscoe, p. 60, 61.
30. πρεσβυτέρους. This is the first mention of elders in the Christian church. They were perhaps appointed in that period of ten or twelve years between 33 and 44, of which S. Luke says so little. Some have thought that there were now no Apostles in Jerusalem, because the money was sent to the elders; but this does not

follow: the apostles gave up the distribution of money to the deacons, vi. 2: and the elders were probably chosen from the deacons.

CHAP. XII. 1. Howons. Herod Agrippa, son of Aristobulus, and grandson of Herod the Great. He was made king of the tetrarchy of Philip, i. e. of Trachonitis, by Caligula A. D. 37. The same emperor afterwards gave him Galilee; and Claudius added Judgea and Samaria.

Ibid. τινάς των ἀπό της ἐκκλησίας perhaps means, some who had office in the church.

2. Eusebius says that the person, who was the cause of James being brought before Herod, was converted to Christianity, and beheaded

together with James. H. E. ii. 9.

Ibid. μαχαίρφ, i. e. he was beheaded. See
Petr. Alex. apud Routh, Rel. Sacr. vol. iii. p. 332.

3. ἀζόμων. Easter in the year 44 fell on the 31st of March. Most MSS. read at huspan.

4. τέσσαρσι τετραδίοις. Four soldiers watched at a time, two in the prison, and two at the gate, where they were relieved every three hours. Sixteen soldiers therefore were employed. So Polybius, διδόασι δὲ καὶ φυλάκεια δύο, τὸ δὲ φυλάκειου έστιν έκ τεττάρων ανδρών. vi. 38, 7.

6. axocor duoi. He had a chain on both hands, each of which had the other end fastened

to a soldier.

lbid. ετήρουν την φυλακήν. Raphel thinks this means agebant excubias, they kept the watch. So Polybius, vi. 35, 6. Α. D. 44. ματι πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, "'Ανάστα εν τάγει." Καὶ εξέπεσον αὐτοῦ αἱ άλύσεις έκ των χειρών. εἰπέ τε ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὸν, "Περίζωσαι, καὶ 8 ύπόδησαι τὰ σανδάλιά σου" ἐποίησε δὲ οὕτω, καὶ λέγει αὐτῶ, "Περιβαλοῦ τὸ ἰμάτιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι." Καὶ ἐξελθών 9 ηκολούθει αὐτώ καὶ οὐκ ήδει ὅτι ἀληθές ἐστι τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. διελθόντες δὲ πρώτην 10 φυλακήν καὶ δευτέραν, ήλθον ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηράν, τὴν φέρουσαν είς την πόλιν, ητις αὐτομάτη ηνοίχθη αὐτοῖς καὶ έξελθόντες προήλθον βύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος άπ' αὐτοῦ. καὶ ὁ Πέτρος γενόμενος ἐν ἐαυτῷ εἶπε, "Νῦν οίδα 11 άληθως ὅτι ἐξαπέστειλε κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετό με έκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν 'Ιουδαίων.'' Συνιδών τε ηλθεν έπὶ την οἰκίαν Μαρίας της 12 μητρός Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οδ ήσαν ίκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι.

> Κρούσαντος δε τοῦ Πέτρου τὴν θύραν τοῦ πυλώνος, προσ- 13 ηλθε παιδίσκη υπακούσαι, ονόματι 'Ρόδη' καὶ ἐπυγνούσα τὴν 14 φωνήν του Πέτρου, ἀπὸ τής χαρας οὐκ ήνοιξε τὸν πυλώνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστᾶναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. οι δε πρός αὐτην είπον, "Μαίνη." Η δε διϊσχυρίζετο 15 ούτως έχειν. Οι δὲ έλεγον, "'Ο άγγελος αὐτοῦ ἐστίν." 'Ο δὲ 16 Πέτρος επέμενε κρούων ανοίξαντες δε είδον αὐτον, καὶ εξέστησαν. κατασείσας δε αὐτοῖς τῆ γειρί συγάν, διηγήσατο αὐτοῖς 17 πως ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. είπε δὲ, "'Απαγγείλατε Ίακώβφ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα." Καὶ ἐξελθών ἐπορεύθη είς ετερου τόπου. Γενομένης δε ημέρας, ην τάραχος οὐκ 18 ολύγος εν τοις στρατιώταις, τί άρα ὁ Πέτρος εγένετο. Ήρώδης 19 δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εύρων, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, έκέλευσεν ἀπαγθηναι καὶ κατελθών ἀπὸ της Ἰουδαίας είς την

8. Hepitwoai. Most MSS. read twoai.

10. The first watch were the two soldiers within the prison: the second were the two between the door of the prison and the iron gate which formed the termination of a street leading

which formed the termination of a street leading from the prison to the town.

11. γενόμενος ἐν ἐαντῷ. We find the same phrase in Xen, Cyrop. i.; Polyb. i. 49. 8.

12. Μάρκου. Probably the same Mark, who

was son of the sister of Barnabas, Col. iv. 10: but not Mark the Evangelist. See Grotius, Simon, ad l.

13. του Πέτρου is perhaps an interpolation for αὐτοῦ.

Ibid. śwanovou. This was the term for a person stationed at the door of a house, who was to attend to persons knocking: he was called δ δπακούων. So Xenophon, Φίλιππος δέ δ γελωτοποιός κρούσας την θύραν είπε τῷ ὑπακοδσαντι, είσαγγείλαι δστις τε είη. Sympos. p. 690. Έγω δε κόπτω προσελθών την θύραν, και μόλις μέν και βραδέως ύπήκουσε δ' οδν ή γυνή, είτα και προσήλθεν. Lucian. See Raphel and L. de Dieu.

14. ἐστᾶναι. See 1 Cor. z. 12.

15. ἄγγελος. See Matt. xviii. 10. the early writers, that James was bishop of Jerusalem. See also xv. 13; xxi. 18. He was one of the cousins of our Lord, and most probably not one of the twelve apostles. See Matt. xiii. 55. It might be conjectured from Gal. i. 19. that he was appointed soon after the conversion of S. Paul. When the apostles began to make circuits from Jerusalem, (see note at ix. 32.) they probably appointed James to be the permanent head of the Church at Jerusalem.

19. ἀπαχθηναι, i. e. ad supplicium. See Esther xii. 3. So Philo Judæus, ἀπήγοντο, ἐμαστιγοῦντο, ἐτροχίζοντο, vol. ii. p. 527. Pliny writes, " perseverantes duci jussi." Epist. x. 97. 20 Καισάρειαν διέτριβεν. * Ήν δὲ ὁ Ἡρώδης θυμομαχῶν Τυρίοις Α.D. 44. καὶ Σιδωνίοις ομοθυμαδον δὲ παρήσαν προς αὐτον, καὶ πεί- • 1. Bog. τ. σαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἦτοῦντο Εsech. xxvii. εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βα-17. σιλικής.

Τακτή δε ήμερα δ Ἡρώδης ενδυσάμενος εσθήτα βασιλικήν, 22 καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. ὁ δὲ 23 δήμος ἐπεφώνει, "Θεοῦ φωνή καὶ οὐκ ἀνθρώπου." Παρα-

χρημα δε επάταξεν αὐτον ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ εδωκε την δόξαν τῷ Θεῷ καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 $^{\rm b}$ ΄ $^{\rm c}$ δὲ λόγος τοῦ Θεοῦ ηὕξανε καὶ ἐπληθύνετο. $^{\rm c}$ Βαρνάβας δὲ $^{\rm b}$ τι. $^{\rm c}$: καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν ἐξ Ἱερουσαλὴμ, πληρώσαντες τὴν $^{\rm ct. xix. 20}$: $^{\rm co. 1t. 1i}$; διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην τὸν ἐπικληθέντα Col. 1. 6. Μάρκον.

*ΗΣΑΝ δέ τινες εν 'Αντιογεία κατά την ουσαν εκκλησίαν Α.D. 45. 13 προφήται καὶ διδάσκαλοι, ὅ τε Βαρνάβας καὶ Συμεών ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναίος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ

2 τετράρχου σύντροφος, καὶ Σαῦλος. Αλειτουργούντων δὲ αὐτῶν 4 iz. 15; τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, είπε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, "'Αφορί- Bom. i. 1; σατε δή μοι τόν τε Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαθλον εἰς τὸ ἔργον δ στ 18; Gal. i. 18;

8 προσκέκλημαι αὐτούς." •Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι, et ii. 8; Eph. iii. 8; 4 καὶ ἐπιθέντες τὰς χεῖρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν. Οὐτοι μεν οὖν ἐκ- 1 Tim. ii. 7

πεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, κατῆλθον εἰς τὴν Σε- ½ Tim. L. 11; Matt. iz. 38.

ο λεύκειαν, εκείθεν τε απέπλευσαν είς την Κύπρον. και γενόμενοι • τί. 6; et τίι. 15; έν Σαλαμίνι, κατήγιγελλον τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταίς συναγω- •ι xiv. 26.

6 γαις των Ἰουδαίων ι είχον δε καὶ Ἰωάννην ύπηρέτην. εδιελ- ι xii. 25; θόυτες δὲ τὴν νῆσον ἄχρι Πάφου, εὐρόν τινα μάγον ψευδοπρο- * τιμ. 9.

7 φήτην Ἰουδαίον, ῷ ὄνομα Βαρίησοῦς, δς ἢν σὺν τῷ ἀνθυπάτφ Σεργίφ Παύλφ, ἀνδρὶ συνετφ. οὐτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον, ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

20. θυμομαχών. Determined to continue hostilities. Raphel, Wolfius. Ἡρώδης is perhaps an interpolation.

21. Josephus confirms this account of the death of Herod. He was celebrating games at Cæsarea in honour of Claudius. It was on the second day that he appeared in the theatre in a robe of silver. He lingered five days. Antiq. xix. 8, 2. He was perhaps celebrating the birthday of Claudius, August 1. See Ranischius.

Ibid. βήματος. It means here a raised seat in the theatre.

23. ἀνθ ἄν. See Luke i. 20.

CHAP. XIII. 1. Λούκιος. In Rom. xvi. 21. S. Paul calls him ovyyerhs. There seems no reason to suppose that Lucius was the same with S. Luke.

Ibid. Marahr. Josephus mentions Manaen an Essene, who foretold of Herod the Great, while he was a boy at school, that he would be a king. Antiq. xv. 10, 5. The son of this Manaen may have been educated with Herod's

Ibid. σύντροφος. One who had been a companion of Herod when a boy, as was the custom in great families. See Raphel.

4. Σελεύκειαν. Seleucia was on the Orontes, fifteen miles from Antioch, and five from the sea. See Strabo xvi. 2. p. 751.

6. διελθόντες. Cyprus is 140 miles in length. We may remember, that the gospel had been preached here before, xi. 19. Many MSS. read δλην την νήσον.

7. ανθυπάτφ. Proconsul. Beza and Grotius observed, that Cyprus was not governed by a proconsul: but Dio Cassius informs us, that Augustus restored Cyprus to the people, και οδτως ανθύπατοι και ές εκείνα τα έθνη πέμπεσθαι ήρξαντο, liv. p. 523. See also Sueton. Aug. 47. There is a coin of Proclus, who probably succeeded Sergius Paulus, on which he is called ANOTHATOZ.

262

Α.D. 45.

\[
\begin{align*} \begin{

'Αναγθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν Παῦλον, ἦλθον 13 είς Πέργην της Παμφυλίας. κ'Ιωάννης δε απογωρήσας απ' k xv. 38. αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα, αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ 14 της Πέργης, παρεγένοντο είς 'Αντιόχειαν της Πισιδίας, καί είσελθόντες είς την συναγωγήν τη ημέρα των σαββάτων, εκάθισαν. Μετά δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, 15 ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτοὺς, λέγοντες, "Ανδρες άδελφοί, εἰ ἔστι λόγος ἐν ὑμῖν παρακλήσεως πρὸς τὸν λαὸν, 1 xil. 17; λέγετε." '' Αναστάς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῆ χειρὶ, 16 et xix. 33; et xxi. 40. είπεν, ""Ανδρες 'Ισραηλίται, και οι φοβούμενοι τον Θεον, m Exod, i. 1: άκούσατε. Τό Θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου Ἰσραήλ έξελέξατο τοὺς 17 et vi. 6: et xii. 31: πατέρας ήμων και τον λαον ύψωσεν εν τη παροικία εν γή

* Exod. xri. Αἰγύπτφ, καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ 2, 35; Num. xiv.84; αὐτῆς· ^{n} καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς 18 Paal. xcv. 10. ^{n} Jos. xiv. 1, ἐν τῆ ἐρήμφ· ^{o} καὶ καθελὼν ἔθνη ἐπτὰ ἐν γῆ Χαναὰν, κατεκλη- 19 2. ^{n} ροδότησεν αὐτοῖς τὴν γῆν αὐτῶν. ^{n} καὶ μετὰ ταῦτα, ὡς ἔτεσι 20 ^{n} τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα, ἔδωκε κριτὰς ἔως Σαμουὴλ τοῦ

8. Έλύμαs has the same signification as μάγος in Persian and Arabic.

9. It was the custom for Jews to take Roman names. See Acts i. 23: Col. iv. 11.

10. passoupyla seems to mean properly whatever is done carelessly or at random, and hence any wickedness.

11. It has been thought that Pliny alluded to this miracle: "Est et alia factio a Mose et Jamne et Jotape Judæis pendens, sed multo millibus post Zoroastrem. Tanto recentior est Cypria." H. N. xxx. 1. (2.)

12. If the proconsul was baptized, as seems nearly certain, he was the first Gentile convert

properly so called.

13. John went as far as Perga, or at least to the coast of Pamphylia, xv. 38. He may perhaps have been displeased at the baptism of Sergius Paulus, having taken up his notions from Peter.

16. ἀνάγνωσιν. The Law used to be read ever every year: but, when this was forbidden by Antiochus Epiphanes, they substituted the

Prophets. When the Maccabees restored the reading of the Law, this served for the first lesson, and the section out of the Prophets for the second. See xv. 21. Prideaux, L. de Dieu.

κατασείσας τῆ χειρί. So in xii. 17; xxi.
 but in xix. 33. it is κατασείσας τὴν χεῖρα.
 'Ισραὴλ is perhaps an interpolation.

18. ἐτροποφόρησεν. Most MSS. read ἐτροφορίστον, which we also find in Deut. i. 31. This is preferred by Hammond, Heinsius, Mill, &c.

19. έπτα. The Canaanites, Hittites, Amorites, Perizzites, Gergesites, Hivites, and Jebusites. Most MSS. read κατεκληρονόμησεν.

20. It seems uncertain, whether this means, four hundred and fifty years after this he gave judges, or, he gave judges for four hundred and fifty years. Knatchbull dates the four hundred and fifty years from the covenant made with Abraham, from which period to the Judges were very nearly four hundred and fifty years. L. de Dieu makes four hundred and fortyseven years from the birth of Isaac to the

21 προφήτου ακάκειθεν ήτήσαντο βασιλέα, καὶ έδωκεν αὐτοις ὁ Α. D. 45. Θεὸς τὸν Σαούλ υίὸν Κὶς, ἄνδρα ἐκ φυλής Βενιαμὶν, ἔτη τεσ- 116.5: 22 σαράκοντα: Γκαλ μεταστήσας αὐτὸν, ήγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαβλδ et iz. 15; 'Ιεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, δς ποιήσει πάντα τὰ 18am mil.14; 23 θελήματά μου.' *Τούτου ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ' ** ***. 28. 24 έπαγγελίαν ήγειρε τῷ Ἰσραὴλ σωτήρα Ἰησοῦν, προκηρύξ- Peal. Ixxxix. αντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα 12 84m. 25 μετανοίας παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ. "ὡς δὲ ἐπλήρου ὁ Ἰωάννης τίι. 13; Ε.α. χί. 1. τον δρόμον, έλεγε, 'Τίνα με ύπονοείτε είναι; ούκ είμὶ έγω, : Μαὶ. iii. 1; άλλ' ίδου, ξρχεται μετ' έμε, ου ουκ είμι άξιος το υπόδημα των Ματ. i. 2; 26 ποδών λῦσαι.' * Ανδρες ἀδελφοὶ, νίοὶ γένους 'Αβραὰμ, καὶ οί Τα. iii. 3; έν ύμιν φοβούμενοι τὸν Θεὸν, ὑμιν ὁ λόγος τῆς σωτηρίας ταύ- « Joh. i. 20, 27 της ἀπεστάλη. Τοί γὰρ κατοικοῦντες ἐν Ἱερουσαλημ καὶ οί Μαι. iii. 11: άρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνάς τῶν προ- Lu, iii. 16. φητών τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες = ver. 46; 28 ἐπλήρωσαν καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εὐρόντες, ἢτήσαντο Matt. z. 6. 29 Πιλάτον ἀναιρεθήναι αὐτόν. "ώς δὲ ἐτέλεσαν ἄπαντα τὰ περί τία. 17; αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνη- Joh. xvl. 3 80 μείον. δό δε Θεός ήγειρεν αὐτὸν εκ νεκρών, οδς ὤφθη επὶ ἡμε- 1 Tim. i. 18. ρας πλείους τοις συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Matt. xxvii. 32 Ίερουσαλημ, οἴτινές εἰσι μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. ακαὶ Mar. 27. ήμεις ύμας ευαγγελιζόμεθα την προς τους πατέρας επαγγελίαν Lu. xxiii. γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ Θεὸς ἐκπεπλήρωκε τοῦς τέκνοις αὐτῶν Joh, xis. 6. 83 ήμιν, αναστήσας Ίησουν εώς καὶ έν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρω · Matt. 34 γέγραπται, ' Τίος μου εί σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε.' [" Οτι Μετ. Σν. 46; δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν Joh. xiz. 88. είς διαφθοράν, ούτως εξρηκεν, "Ότι δώσω ύμιν τὰ δσια Δαβίδ 6 11. 14. 85 τὰ πιστά.' 8 Διὸ καὶ ἐν ἐτέρφ λέγει, 'Οὐ δώσεις τὸν ὅσιόν σου Matt. xxviii. 2, 16; Mar. xvi. 6, 14; Lu. xxiv. 36; Joh. xx. 19; et xxi. 1; 1 Cor. xv. 5, 6. d Gen. iii. 15; et xxii. 18; et xxvi. 4; et xlix. 10; Deut. xviii. 15; 3 Sam. vii. 13; Psal. cxxxii. 11; Ess. iv. 2; et vii. 14; et ix. 6; et xl. 10; Jer. xxiii. 5; et xxxiii. 14; Essch. xxiv. 23; et xxxvii. 24; Dan. ix. 24, 25. Psal. ii. 7; Heb. i. 8; et v. 5. f Ess. iv. 3. g il. 27, &c.; Psal. xvi. 10.

Judges. From the division of the Judges to Samuel was only three hundred and forty-eight years. Some would read τριακοσίοιs for τετρακοσίοις.

21. Josephus says that Saul reigned forty years, Antiq. vi. 14, 9; and the probability of

it is shewn by Biscoe, p. 558.
22. μεταστήσαs. Vel e regno, vel e vita Raphel.

Ibid. Εύρον κ. τ. λ. These words are not taken from any one passage in scripture, but from several, e. g. 1 Sam. xiii. 14; Psalm lxxxix. 20.

23. Hyeipe. Most MSS. read Hyaye. 25. ἐπλήρου. As John was fulfilling his

course.

Ibid. Raphel removes the note of interrogation after elvas, and interprets the whole passage, I am not the man whom you suppose me to be. So Palairet. I should then translate foxeras, not there comes one, but he comes.

Having condemned Jesus. 27. KOLVANTES. Knatchbull, Beza, Hammond, Wolfius.

31. This seems to imply that S. Paul had not himself seen Jesus. See Heb. ii. 8.

32. huir is omitted in many MSS.

33. ἀναστήσαs. See note at ii. 30. Ibid. ψαλμφ. This psalm was always considered to be prophetic of the Messiah. Heb. i. 5. Many MSS. omit τῷ δευτέρφ.

34. Stapper. Death, the dissolution of soul and body.

34. "Οτι δόσω κ. τ. λ. In the LXX, καὶ διαθήσομαι όμιν διαθήκην αλώνιον, τὰ δσια Δανίδ τὰ πιστά. Our translators render δσια mercies, and the same Hebrew term, which is translated δσια here, is έλέη in 2 Chron. vi. 42. It means, I will fulfil the mercies promised to David.

Α. D. 45.

Δαβίδ μὲν γὰρ ἰδιὰ γενεὰ ὑπηρετήσας τῆ 86

Δαβίδ μὲν γὰρ ἰδιὰ γενεὰ ὑπηρετήσας τῆ 86

Δαβίδ μὲν γὰρ ἰδιὰ γενεὰ ὑπηρετήσας τῆ 86

αὐτοῦ, καὶ εἶδε διαφθοράν ὁν δὲ ὁ Θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδε δια-87

Lu. xxiv.47; φθοράν. ¹Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῦν, ἄνδρες ἀδελφοὶ, ὅτι διὰ τού-88

Rom. iii.

24, 28;

του ὑμῦν ἄφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται καὶ ἀπὸ πάντων, 89

Gal. ii. 16;

1 Joh. ii. 13. ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμφ Μωσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτφ

λ Rom. viii. 3; πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. βλέπετε οὖν μὴ ἐπὲλθῃ ἐφ' ὑμᾶς 40

et x. 4;

Heb. vii. 19; τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, '¹ Ἰδετε, οἱ καταφρονηταὶ, καὶ 41

et ix. 15.

1 Esa.

θαυμάσατε καὶ ἀφανίσθητε ὅτι ἔργον ἐγὰ ἐργάζομαι ἐν ταῖς

xxviii. 14;

ἡμέραις ὑμῶν, ἔργον ῷ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἐάν τις ἐκδιηγῆται

ὑμῦν.'"

'Εξιόντων δὲ ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων, παρεκάλουν 42
τὰ ἔθνη εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ῥήματα

□ xi. 23;
εἰ xi. 23.
Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ
Βαρνάβᾳ· οἴτινες προσλαλοῦντες αὐτοῖς, ἔπειθον αὐτοὺς ἐπιμένειν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ.

Τῷ δὲ ἐρχομένφ σαββάτφ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη 44 ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς 45 ὅχλους, ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύ-

λου λεγομένοις, ἀντιλέγοντες καὶ βλασφημούντες. **παρρη- 46 m ver. 26: et i. 8: οι ιιί. 25, 26; σιασάμενοι δε ο Παῦλος καὶ ο Βαρνάβας είπον, " Τμίν ην et xviii. 6; et xxviii. 28; άναγκαιον πρώτον λαληθήναι του λόγον του Θεού έπειδή δε άπωθείσθε αὐτὸν, καὶ οὐκ άξίους κρίνετε έαυτους της αίωxxxii. 21 : νίου ζωής, ιδού, στρεφόμεθα είς τὰ ἔθνη. °οὕτω γὰρ ἐντέ- 47 Eca. lv. 5 Matt. viii.12: ταλται ήμιν ο Κύριος, 'Τέθεικά σε είς φως έθνων, του είναί et xxi. 43; Rom. x. 19. σε είς σωτηρίαν έως έσχάτου της γης." 'Ακούοντα δέ τὰ 48 · Esa. zliz.6: et zlii. 6 ; Lu. ii. 32, έθνη έχαιρον, καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν, οσοι ήσαν τεταγμένοι είς ζωήν αιώνιον. διεφέρετο δε δ 49 P 2 Tim. iii. λόγος τοῦ Κυρίου δι' ὅλης τῆς χώρας. Poi δὲ Ἰουδαῖοι παρ- 50 ώτρυναν τὰς σεβομένας γυναΐκας καὶ τὰς εὐσχήμονας καὶ τους πρώτους της πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον

39. ἐν τούτφ is not to be connected with δ πιστεύων, but is opposed to ἐν τῷ νόμφ Μωνσέων. For δικαιωθήναι ἀπὸ—see Rom. vi. 7.
41. ˇΙδετε. In the LXX ˇΙδετε, οἱ κατα-

41. "ίδετε. In the LXX "ίδετε, οί καταφρονηταί, και ἐπιβλέψατε, και θαυμάσατε θαυμάσια, και ἀφανίσθητε.

42. Most MSS. read εξιόντων δε αυτών παρ-

εκάλουν els το μεταξύ.

264

Ibid. µeraţi. Lightfoot understood this of the second and fifth days of the week, upon which the synagogues were held. ad Matt. iv. 23. But Krebsius quotes Josephus as using µeraţio for post: so it is understood by Erasmus, Capellus, L. de Dieu.

43. ἐπειθον αὐτούς. Rogabant eos. Raphel. Most MSS. read προσμένειν.

46. our actous refere caurous is the same as

kplvere fauroùs obk delous, ye pass sentence upon yourselves as unworthy.

47. This quotation agrees with the Hebrew. 48. τεταγμένοι. This verse is to be contrasted with ver. 46: ἀπωθείσθε τον λόγον τοῦ Θεοῦ is opposed to ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, and οὸκ ἀξίους κρίνετε ἐαυτοὸς τῆς αἰωνίου ζωῆς to ἤσαν τεταγμένοι els ζωὴν αἰώνιον. The Jews rejected the gospel, the Gentiles accepted it: the former act was voluntary, and so was the latter: τάσσεσθαι εls is therefore to enrol oneself in, to put oneself in the number of. See Rom. x. 3; 1 Cor. xvi. 15.

50. εὐσχήμονας. See xvii. 12; Mark xv. 43. It seems to mean, persons of condition. Most

MSS. omit rds.

καὶ τὸν Βαρνάβαν, καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. Α.D. 45. 61 θοί δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν ἐπ' αὐτούς q xiv. 6, 11; 52 ήλθον εἰς Ἰκόνιον, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύ- Μειι. x. 14; Mar. vi. 11: ματος άγίου. Ln. iv. 5. ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν Ἰκονίω, κατὰ τὸ αὐτὸ εἰσελθεῖν αὐτοὺς είς την συναγωγήν των Ιουδαίων, και λαλήσαι ούτως ώστε 2 πιστεύσαι 'Ιουδαίων τε καὶ Ελλήνων πολύ πλήθος. οἱ δὲ άπειθοῦντες Ἰουδαίοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς 3 των έθνων κατά των άδελφων. Γίκανον μεν οθν χρόνον δι- xxix. 11; έτριψαν παρρησιαζόμενοι έπὶ τῷ κυρίφ τῷ μαρτυροῦντι τῷ Η. ί. 4. λόγφ της χάριτος αὐτοῦ, καὶ διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνε-4 σθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. ἐσχίσθη δὲ τὸ πλήθος τῆς πόλεως και οι μέν ήσαν σύν τοις Τουδαίοις, οι δέ σύν τοις άπο-5 στόλοις. * 'Ως δὲ ἐγένετο ὁρμὴ τῶν ἐθνῶν τε καὶ 'Ιουδαίων σὺν ! Tim. ili. 6 τοις άργουσιν αὐτών, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολήσαι αὐτοὺς, ^tσυν- : Matt. x. 23. ιδοντες κατέφυγον είς τας πόλεις της Λυκαονίας, Λύστραν καί 7 Δέρβην καὶ τὴν περίχωρον, κάκει ήσαν εὐαγγελιζόμενοι. 8 "Kal τις άνηρ εν Λύστροις άδύνατος τοις ποσίν εκάθητο, " iii. 2. χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων, δς οὐδέποτε περι-9 επεπατήκει. οὐτος ήκουε τοῦ Παύλου λαλοῦντος δς ἀτενίσας 10 αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει τοῦ σωθῆναι, εἶπε μεγάλη τἢ ε Εε. ΧΧΧΥ. φωνή, "'Ανάστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὀρθός." Καὶ ήλλετο 11 καὶ περιεπάτει. ΤΟί δὲ δχλοι ἰδόντες δ ἐποίησεν ὁ Παῦλος, Τ ΧΧΨΙΙΙ. 6. έπηραν την φωνην αὐτών Λυκαονιστί, λέγοντες, "Οί θεοί όμοιω-12 θέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς" ἐκάλουν τε τὸν μὲν Βαρνάβαν, Δία, τὸν δὲ Παῦλον, Ερμην, ἐπειδη αὐτὸς ην ὁ 13 ήγούμενος τοῦ λόγου. ὁ δὲ ίερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὅντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν, ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγ-14 κας σὺν τοῖς ὅχλοις, ἤθελε θύειν. * Ακούσαντες δὲ οἱ ἀπό- • Matt. xxvi. στολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἰμάτια αὐτῶν 15 είσεπήδησαν είς τὸν ὅχλον, κράζοντες καὶ λέγοντες, "Ανδρες, . 12.

τί ταῦτα ποιείτε; καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἄνθρωποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν

51. Iconium is placed in Lycaonia by Strabo xii. 6; Cic. ad Fam. xv. 4; Plin. H. N. v. 27 (25), in Pisidia by Ammian. Marcell. xiv., and the last city in Phrygia by Xen. Anab. i. See Raphel.

52. ἐπληροῦντο πνεύματος άγίου. This means, that Paul and Barnabas, before their departure, imparted the miraculous gifts of the Holy Ghost. See vi. 3.

CHAP. XIV. 3. τῷ λόγφ τῆς χάριτος αὐτοῦ, literally, the announcement of his free pardon. This was made by the apostles, and God bore witness to the truth of their words by enabling them to work miracles. See xx. 32.

6. It took Cyrus six days to march through Lycaonia. Xen. Anab. i.

Ibid. Δέρβην. It is probable that Timothy

was converted during this visit to Derbe. See xvi. 1; 1 Tim. i. 2. Drusius thinks that Lystra and Derbe are not meant to be included among the cities of Lycaonia, being in fact in Isauria.

8. ὑπάρχων is perhaps an interpolation.

9. πίστιν τοῦ σωθήναι. The lame man heard Paul announce the terms of salvation, and Paul knew that he had faith in the salvation which had been procured.

11. Aukaoviori. A dissertation was written by Jablonski, De Lingua Lycaonica. 13. τοῦ ὅντος. Who had a temple. So Æschy-

lus, πρὸ πόλεως. Theb. 170.

Ibid. πυλώνας. The gates of the house in which the apostles were. Wolfius. which the apostles were.

14. είσεπήδησαν. Probably έξεπήδησαν.

Α. D. 45. ἐπὶ τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα, ὁδς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὑςῶντα, ὁδς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὑςῶντα, ὁδς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ὑς εκκίτ. ἐς καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς ετ εκίτ. δ φχημέναις γενεαῖς εἴασε πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς Αρος. κίτ. τ. αὐτῶν καί τοι γε οὐκ ἀμάρτυρον ἑαυτὸν ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν, 17 ε κτίὶ. 30; ροὐρανόθεν ἡμῶν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμ-πιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν." Καὶ 18 ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὅχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

d 2 Cor. ά Επηλθον δὲ ἀπὸ 'Αντιοχείας καὶ 'Ικονίου 'Ιουδαίοι, καὶ 19 π. 23; 2 Τω. Η. 11. πείσαντες τοὺς ὅχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον ἔσυρον ἔξω της πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι. κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν 20 των μαθητών, αναστάς είσηλθεν είς την πόλιν και τη έπαύριον έξηλθε σύν τῷ Βαρνάβα εἰς Δέρβην. εὐαγγελισάμενοί τε 21 την πόλιν εκείνην, και μαθητεύσαντες ικανούς, υπέστρεψαν είς την Λύστραν καὶ Ἰκόνιον καὶ ᾿Αντιόχειαν ἐπιστηρίζοντες 22 • xi. 28 : et ziii. 43; π πιι. 43) Ματτ. x. 38; τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῆ πίστει, et xvi. 34; καὶ, "ὅτι διὰ πολλών θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν Lu. xxii. 28, 29; βασιλείαν τοῦ Θεοῦ." [Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυ- 23 et xxiv. 36; 2 Tim. iii.12; τέρους κατ' έκκλησίαν, προσευξάμενοι μετά νηστειών, παρ-Rom. viii. 17. έθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίφ εἰς δν πεπιστεύκεισαν. καὶ διελθόντες 24 f j. 26: Titus i. 5. την Πισιδίαν, ηλθον είς Παμφυλίαν καὶ λαλήσαντες εν Πέργη 25 s xiii. 1, 3. του λόγου, κατέβησαν είς 'Αττάλειαν' κακείθευ απέπλευσαν 26 είς 'Αντιόχειαν, οθεν ήσαν παραδεδομένοι τη χάριτι του Θεού h xv. 4; είς τὸ ἔργον δ ἐπλήρωσαν. παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες 27 1 Cor. zvi. 9; 2 Cor. ii. 12; την εκκλησίαν, ανήγγειλαν όσα εποίησεν ο Θεος μετ' αὐτών, καὶ Apoc. iii. 8. ότι ήνοιξε τοις έθνεσι θύραν πίστεως. διέτριβον δὲ ἐκεῖ χρόνον 28 ούκ όλίγον σύν τοις μαθηταις.

Α. D. 46. ΙΚΑΙ τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς 15 ¹Gen.xvii.10; ἀδελφοὺς, " " Οτι ἐὰν μη περιτέμνησθε τῷ ἔθει Μωϋσέως, οὐ Gal. τ. 1.3; ὁύνασθε σωθῆναι." ^kΓενομένης οὖν στάσεως καὶ συζητήσεως 2 Phil. iii. 2; οὐκ ὀλίγης τῷ Παύλφ καὶ τῷ Βαρνάβα πρὸς αὐτοὺς, ἔταξαν 16. ^b Gal. ii. 1. ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἐξ αὐτῶν

15. Most MSS. read ent Ochr Corra.

17. Compare Cicero, "Nam et fruges et reliqua quæ terra pariat, et tempestates ac temporum varietates, cœlique mutationes, quibus omnia, quæ terra gignat, maturata pubescant, a diis immortalibus tribui generi humano putant." De Nat. Deor. i. 2.

22. παρακαλοῦντες—δτ.. Polybius uses παρακαλεῦν with δτι precisely in this way. See Raphel and Krebsius. But the form of the sentence seems to be like that in i. 4; xvii. 3; xxiii. 22.

28. κατ' ἐκκλησίαν, in every church, i. e. in every place where they had made converts.

26. τῆ χάριτι τοῦ Θεοῦ. By the special interposition of God. See xiii. 2.

27. #rote. The door therefore had not been

fully opened before to the Gentiles. See xv. 3. Cornelius, though not a proselyte, was not an idolatrous Gentile: see x. 2: and the gospel does not seem to have been openly preached to idolatrous Gentiles till now. See xiii. 12.

toes not seem to have been openly prescued to dolatrous Gentiles till now. See xiii. 12.

28. \(\frac{4}{8} \varepsilon \); is perhaps an interpolation.

CHAP. XV. 1. \(\tau \varepsilon \); Epiphanius says that
Cerinthus was one of them, but probably with-

Cerinthus was one of them, but probably without foundation. vol. i. p. 111. They may have been inhabitants of Jerusalem, or persons who had gone up from Antioch and returned. See xv. 24.

2. Turds &Alous. Titus was one of them. Gal. ii. 1. S. Paul speaks of having had a special revelation concerning this journey, Gal. ii. 2. See Buxtorfius, Catalect. p. 268.

προς τους αποστόλους και πρεσβυτέρους είς Ίερουσαλημ, περί Α. D. 46. 8 του ζητήματος τούτου. οι μέν ουν προπεμφθέντες υπό της έκκλησίας διήρχοντο την Φοινίκην και Σαμάρειαν, εκδιηγούμενοι την επιστροφήν των έθνων και εποίουν γαράν μεγάλην πασι 4 τοις άδελφοις. ¹παραγενόμενοι δὲ εἰς Ίερουσαλημ, ἀπεδέχθησαν ^{1 xiv. 27}. ύπο της εκκλησίας και των αποστόλων και των πρεσβυτέρων, 5 ανήγγειλάν τε όσα ο Θεος έποίησε μετ' αυτών. έξανέστησαν δέ τινες των από της αίρεσεως των Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες, "" Οτι δεί περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρείν τὸν νόμον Μωϋσέως." Συνήχθησαν δε οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἰδεῖν περὶ 7 τοῦ λόγου τούτου. ™πολλης δὲ συζητήσεως γενομένης, ἀναστὰς * x 20; Πέτρος είπε πρὸς αὐτοὺς, " "Ανδρες άδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ότι ἀφ' ήμερων ἀρχαίων ὁ Θεὸς ἐν ήμῶν ἐξελέξατο διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πισ-8 τεῦσαι. "καὶ ὁ καρδιογνώστης Θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς " x. 48, &c.; 9 αὐτοῖς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, καθώς καὶ ἡμιν καὶ οὐδὲν διέκρινε ** Τοῖι. 9 μεταξύ ήμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῆ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας Psal. vil. 9; 10 αὐτῶν. Ρυῦν οὖν τί πειράζετε τὸν Θεὸν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν et xrii. 10: τράχηλον των μαθητών, δν ούτε οι πατέρες ήμων ούτε ήμεις et xx. 12; 11 ίσχύσαμεν βαστάσαι; ٩άλλα δια της χάριτος κυρίου Ίησοῦ • 1 Ροι. i. 22. 12 Χριστοῦ πιστεύομεν σωθήναι, καθ' δυ τρόπου κάκεινοι." 'Εσί- P Gal. v. 1. γησε δὲ πῶν τὸ πληθος, καὶ ῆκουον Βαρνάβα καὶ Παύλου ἐξ- Τίτο iii. 4. ηγουμένων όσα εποίησεν ο Θεος σημεία και τέρατα έν τοις έθνεσι 18 δι' αὐτῶν. Μετὰ δὲ τὸ συγήσαι αὐτοὺς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος τείι. 17. 14 λέγων, ""Ανδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου. "Συμεών ἐξηγήσατο, " Pet. i. 1.

15 τῷ ὀνόματι αὐτοῦ· καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προ-16 φητών, καθώς γέγραπται, ' Μετά ταῦτα ἀναστρέψω καὶ ἀν- Διο ix. οικοδομήσω την σκηνην Δαβίδ την πεπτωκυΐαν και τα κατ-

καθώς πρώτον ὁ Θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἐθνών λαὸν ἐπὶ

2. πρεσβυτέρους. When the apostles were absent from Jerusalem, the church there was managed by James and the elders. See xii. 17; xxi. 18. S. John was now at Jerusalem, Gal. ii. 9.

4. ἀνήγγειλαν. This was a private communication, (Gal. ii. 2.) made perhaps only to the apostles.

5. Some have made this verse a continuation of the relation of Paul and Barnabas. Beza.

The notion is refuted by Wolfius.

Ibid. περιτέμνειν. S. Paul refused to have Titus circumcised, Gal. ii. 3. It would seem from Gal. ii. 2. that this dispute was promoted by some persons who pretended to be Chris-

6. τοῦ λόγου τούτου. There were two questions, (see ver. 5.) 1. whether the Gentiles should be circumcised; 2. whether they should observe the customs of the Mosaic law. The former was answered decidedly in the negative; the latter partly in the affirmative. See xxi. 21. 7. ἀφ' ἡρερῶν ἀρχαίων. This confirms what was said at ix. 32. The conversion of Cornelius was perhaps fourteen years ago.

Ibid. ev huiv. Among us apostles.

10. weipdseir tor Bedr is to try the patience of God by doing any thing wrong.

11. Most MSS. read του Kuolov 'Ιησου without Xoures.

Ibid. kakeivot sc. of marépes. Wolfius. We believe that it is through the grace of Jesus Christ that we have had salvation offered, and it was by faith in the same grace that our fathers were saved.

13. 'Ιάκωβος. See xii. 17.
14. Συμεών. Wolfius thought that this was Simon the Canaanite: but it seems certainly to be Simon Peter: see ver. 7.

Ibid. ent ro dr. Most MSS. read er ro dr. 16,17. This quotation agrees nearly with the LXX; but instead of brus as extyrhours -

Α. D. 46. εσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν ὅπως 17 αν εκζητήσωσιν οι κατάλοιποι των ανθρώπων τον Κύριον, καί πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οθς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς. λέγει Κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.' Γνωστὰ ἀπ' αἰῶνός ἐστι 18 τῶ Θεῶ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ. διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενογλεῖν 19 τοις ἀπὸ τῶν ἐθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν Θεόν αλλὰ ἐπι- 20 u war. 20 : Gen. ix. 4: στείλαι αὐτοίς τοῦ ἀπέγεσθαι ἀπὸ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώ-Lev. iii. 17: et zvii. 14; λων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ αίματος. *Μω- 21 Deut. xii. 23; σης γάρ έκ γενεών άργαίων κατά πόλιν τούς κηρύσσοντας 1 Cor. viii. 1, 9, 10; αὐτὸν ἔχει ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναet x. 14, 20, 21; 1 Thees. iv. 3. γινωσκόμενος." = wiii. 27 : Τότε έδοξε τοις αποστόλοις και τοις πρεσβυτέροις σύν όλη 22 Neh. viii. 1. τη έκκλησία, έκλεξαμένους ἄνδρας έξ αὐτῶν πέμψαι εἰς 'Αντιόγειαν σύν τῷ Παύλφ καὶ Βαρνάβα, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον Βαρσαβάν, καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε, "Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσ- 23 βύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ, τοῖς κατὰ τὴν Αντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν άδελφοῖς τοῖς έξ έθνων, χαίρειν. Τ'Επειδή ήκού- 24 y wer. 1: Gal. ii. 4: 1 Joh. ii. 19. σαμεν ότι τινές έξ ήμων έξελθόντες ετάραξαν ύμας λόγοις. άνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρείν τον νόμον, οίς οὐ διεστειλάμεθα, έδοξεν ήμιν γενομένοις 25 όμοθυμαδον, εκλεξαμένους ανδρας πέμψαι προς ύμας, σύν τοις άγαπητοις ήμων Βαρνάβα και Παύλφ, ' άνθρώποις παραδεδω- 26 * xiii. 50 : et xiv. 19. κόσι τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ. ἀπεστάλκαμεν οὖν 'Ιούδαν καὶ Σίλαν, καὶ 27 αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. ἔδοξε γὰρ τῷ ἀγίω 28 a ver. 20; πνεύματι καὶ ήμιν, μηδεν πλέον επιτίθεσθαι ύμιν βάρος, πλήν et xvi. 4; τῶν ἐπάναγκες τούτων, *ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἵματος 29 et xxi. 25.

aνθρώπων, it is in the Hebrew, that they may possess the remnant of Edom. The LXX appear to have read אַרָּה for מֵּוֹה, and S. Luke added τὸν Κόριον, which is not in the LXX. See Wolfius and L. de Dieu.

17—19. Most MSS. read ὁ ποιῶν ταῦτα γνωστὰ ἀπ' αἰῶνος. Διὸ ἐγὼ κ.τ.λ.

20. ἐπιστείλαι αὐτοίς τοῦ ἀπέχεσθαι, to write to them for the purpose of their abstaining.

Ibid. woppelas. All the other precepts are merely arbitrary or positive: fornication is specified, because the Gentiles did not look upon it as a sin. See ver. 29.

Ibid. καl τοῦ αματος. Irenæus adds, "et quæcunque nolunt sibi fieri, aliis ne faciant," p. 199; and there is other authority for this insertion. See Lardner, vol. iii. p. 22—35.

21. Μωσῆς γdρ. The Gentiles were advised to abstain from these things, because they would give great offence to the Jews. The Law of Moses was still read in the synagogues, and since these things were forbidden in the Law.

the Jews would constantly be reminded of them.

22. τοῖς ἀποστόλοις — ἐκλεξαμένους — γράψαντες. For similar instances, see Raphel, Wolfius, Krebsius.

Ibid. Σίλαν. He is called Silvanus in 2 Cor. i. 19, &c. See note at Rom. xvi. 22.

23. Most MSS. read οἱ πρεσβύτεροι ἀδελφοί.

Ibid. Κιλικίαν. This is a proof that churches now existed in Cilicia, which had probably been planted by S. Paul. See xv. 41.

24. The words λέγοντες — νόμον are perhaps an interpolation.

28. τῶν ἐπάναγκες τούτων. These things, which, though in themselves indifferent, may yet be considered necessary, when Jews and Gentiles are living familiarly together.

29. The order of the words seems more natural here than in ver. 20, since the pronibition of fornication rests on very different grounds from the others: see ver. 20. It is the same in xxi. 25.

καὶ πνικτοῦ καὶ πορνείας ἐξ ὧν διατηροῦντες ἐαυτοὺς, εὖ Α.D. 46. πράξετε, έρρωσθε."

Οί μεν ουν ἀπολυθεντες ηλθον είς 'Αντιόχειαν' καὶ συναγα-81 γέντες τὸ πλήθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν, ἀναγνόντες δὲ 82 εγάρησαν επί τη παρακλήσει. 'Ιούδας δε καί Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφήται όντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς άδελ-83 Φούς, καὶ ἐπεστήριξαν. Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν 84 μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους. ἔδοξε 85 δε τῷ Σίλα ἐπιμεῖναι αὐτοῦ. Παῦλος δε καὶ Βαρνάβας διότριβον εν Αντιοχεία, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετά καὶ ἐτέρων πολλών, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

ΜΕΤΑ δέ τινας ἡμέρας είπε Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν. " Επιστρέψαντες δη έπισκεψώμεθα τους άδελφους ήμων κατά πασαν πόλιν. ἐν αίς κατηγιγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς

87 έχουσι." Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν τὸν Ἰω- b xii. 12,25; 88 άννην τὸν καλούμενον Μάρκον ' Παῦλος δὲ ἠξίου, τὸν ἀπο- col. iv. 10; στάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς ^{2 Tim.iv.11}; Philem. 24;

89 είς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν τοῦτον, ἐγένετο οὖν παροξ- • πίι. 13. υσμός, ώστε αποχωρισθήναι αὐτούς απ' αλλήλων, τόν τε Βαρ-

40 νάβαν παραλαβόντα τον Μάρκον έκπλευσαι είς Κύπρον Παυλος δε επιλεξάμενος Σίλαν εξήλθε παραδοθείς τη χάριτι τοῦ « xiv. 6;

41 Θεοῦ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν, et xii. 14; 16 ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας. α Κατήντησε δὲ εἰς Δέρβην καὶ et xx. 4; 21;

Λύστραν καὶ ἰδοῦ, μαθητής τις ἡν ἐκεῖ, ὀνόματι Τιμόθεος, ^{1 Cor. iv. 17}; Phil. ii. 19; 2 υίὸς γυναικός τινος Ἰουδαίας πιστής, πατρὸς δὲ Ελληνος δς ι Thoma iii.s;

8 έμαρτυρείτο ύπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίφ ἀδελφῶν. ¹τοῦ- 1 Tim. i. 2; τον ήθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἐξελθεῖν, καὶ λαβών περιέτε- • τί. 3. μεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὅντας ἐν τοῖς τόποις ἐκεί- Gal. ii. 3.

29. εδ πράξετε. Felices, beati eritis. Irenæus adds, "ambulantes in Spiritu Sancto," p. 199; and there is other authority for the insertion.

33. ἀποστόλους. Many MSS. read ἀποστείλαντας αὐτούς.

35. It is probable that Peter came to Antioch in this interval, as is mentioned in Gal. ii. 11.

36. ἡμῶν is perhaps an interpolation.

37. ἐβουλεύσατο. Most MSS. read ἐβούλετο. Ibid. Μάρκον. When he left Paul and Barnabas at Perga (xiii. 13.) he went to Jerusalem. He may either have accompanied Paul and Barnabas to Antioch, (xv. 30.) or he may have come afterwards with Peter. See note at ver. 35. 38. htlow might be either he thought fit, or he asked. The Vulgate has rogabat.

Ibid. It is pleasing to know that S. Paul was afterwards reconciled to Mark. See Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11.

39. Kumpov. Barnabas was a native of Cyprus, iv. 36.
41. ἐπιστηρίζων. These churches, therefore,

had been planted by S. Paul before: but he did not go through Syria and Cilicia on his first journey; it is probable, therefore, that he planted them during his residence at Tarsus from A.D. 33 to 42. See xv. 23. For $\ell\pi$ -

στηρίζων see xviii. 23. CHAP. XVI. 1. Τιμόθεος. If he was not converted in S. Paul's first visit to Derbe, (see xiv. 6.) he had been converted in the interval. His mother Eunice and grandmother Lois are praised by S. Paul, 2 Tim. i. 5. He had known the scriptures from a child, 2 Tim.

3. περιέτεμεν. This seems contrary to S. Paul's own conduct in the case of Titus, (Gal. ii. S.) and he was now delivering the apostolical decree, which released the Gentiles from circumcision (ver. 4). But S. Paul was quite consistent: he admitted Timothy to baptism without being circumcised: it was only when he was taking him with him to preach, that he had him circumcised; and this was to avoid giving offence to the Jews. See note at xv. 21, 28.

A.D. 46. νοις· ήδεισαν γάρ απαντες τον πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ελλην ε 27. 20, 29. ύπηρχεν. εώς δε διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν αὐτοῖς 4 φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. αἱ μὲν οὖν ἐκ. δ κλησίαι έστερεούντο τη πίστει, καὶ ἐπερίσσευον τῷ ἀριθμῷ καθ' ημέραν.

Διελθόντες δε την Φρυγίαν καὶ την Γαλατικήν γώραν, κωλυ- 6 θέντες ύπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος λαλησαι τὸν λόγον ἐν τη 'Ασία, ελθόντες κατά την Μυσίαν επείραζον κατά την Βιθυ-7 νίαν πορεύεσθαι· καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα. hπαρελ-8 · Στος. i. 13; 2 Cor. ii. 13; 2 Tim. iv. 13. θόντες δὲ τὴν Μυσίαν, κατέβησαν εἰς Τρωάδα. καὶ ὅραμα διὰ 9 της νυκτός ώφθη τῷ Παύλφ ἀνήρ τις ην Μακεδών έστως, παρακαλών αὐτὸν καὶ λέγων, "Διαβάς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ήμιν." 'Ως δε το δραμα είδεν, εὐθέως εξητήσαμεν εξελ- 10 θείν είς την Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέκληται ήμας ὁ κύριος εὐαγγελίσασθαι αὐτούς. 'Αναγθέντες οὖν ἀπὸ 11 της Τρωάδος, εὐθυδρομήσαμεν είς Σαμοθράκην, τη τε έπιούση είς Νεάπολιν, ἐκείθέν τε είς Φιλίππους, ήτις ἐστὶ πρώτη τῆς 12 μερίδος της Μακεδονίας πόλις κολωνία.

> *Ημεν δὲ ἐν ταύτη τῆ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινὰς, τῆ τε 18 ημέρα των σαββάτων εξήλθομεν της πόλεως παρά ποταμών, οδ ένομίζετο προσευχή είναι, καὶ καθίσαντες έλαλοῦμεν ταις συνελθούσαις γυναιξί. Καί τις γυνή δνόματι Αυδία, πορφυρό- 14 - πωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν Θεὸν, ἤκουεν ής ὁ κύριος διήνοιξε την καρδίαν προσέχειν τοις λαλουμένοις ύπὸ τοῦ Παύλου. ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἰκος αὐτῆς, παρεκάλεσε 15 λέγουσα, "Εἰ κεκρίκατέ με πιστην τῷ κυρίφ είναι, εἰσελθόντες

1 xix. 24; 1 Sam.xxviii. είς τὸν οἰκόν μου, μείνατε" καὶ παρεβιάσατο ήμας. 'Έγένετο 16 δὲ πορευομένων ήμῶν εἰς προσευχὴν, παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεύμα Πύθωνος ἀπαντήσαι ήμιν, ήτις έργασίαν πολλήν παρ-

6. Alexborres. Most MSS, read defix for, and

έλθόντες δε in ver. 7.
Ibid. Γαλατικήν. They were warmly received in Galatia, Gal. iv. 13-15, and worked miracles there, iii. 5.

Ibid. 'Aσίq. See ii. 9. 7. κατά την Μυσ., ad fines Mysia. Most MSS.

read els την Βιθυνίαν, and τὸ πνεῦμα Ἰησοῦ.
10. εξητήσαμεν. This is the first place where S. Luke speaks of himself as accompanying S. Paul.

Ibid. συμβιβάζοντες. Collatis argumentis col-

Ibid. & stopies. Many MSS. read & Ocos.

11. Nedπολιν, distant about sixty-five miles from Samothrace

12. πρώτη. Philippi was the first city in Macedonia to which a person came, who was going from Neapolis. This meaning is given to wporn by Casaubon, Raphel, Palairet, as in Polybius, μέχρι πόλοως Πίσης, η πρώτη κείται της Τυρρηνίας. ii. 16. 2.

Ibid. Kolwela. Pliny calls Philippi a colony, H. N. iv. 18. The people call themselves Romans in ver. 21.

18. πόλεως. Probably πύλης.

Ibid. προσευχή is taken for a place of prayer by Knatchbull, Krebsius, Drusius, L. de Dieu, Elsner. The word is used in this sense by Josephus, vol. ii. p. 26. and Philo, vol. ii. p. 523, 565: but evoustero can hardly be reconciled with this sense; and kalloures youast rather points out a place of general resort in the open air.

14. πορφυρόπωλις. Wheeler mentions an inscription in the ruins of Thyatira with the words OI BAPEIZ, vol. iii. p. 233.

16. Many MSS. read την προσευχήν. Ibid. Πύθωνος. Plutarch writes, δοπερ τους δγγραστριμύθους Εύρυκλέας πάλαι, νυνί Πύθωνας προσαγορευομένους. De Defect. Orac. p. 414. Hittur was a person supposed to be inspired.

17 είχε τοίς κυρίοις αὐτής, μαντευομένη. αὕτη κατακολουθήσασα Α.D. 46. τῶ Παύλω καὶ ἡμῖν, ἔκραζε λέγουσα, "Οὖτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσὶν, οἴτινες καταγγέλλουσιν ἡμίν 18 όδον σωτηρίας." Τούτο δε εποίει επί πολλάς ήμερας. Εδιαπο- Ε Ματ. Ανί. νηθείς δε δ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι είπε, "Παραγγέλλω σοι, έν τω ονόματι Ίησου Χριστου, έξελεθειν άπ' αὐ-19 της." Καὶ ἐξηλθεν αὐτη τη ώρα. ''Ιδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτης. 12 Cor. vi. 5. ότι έξηλθεν ή έλπὶς της έργασίας αὐτών, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παύλον και τὸν Σίλαν, είλκυσαν είς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρ-20 γοντας πκαί προσαγαγόντες αὐτούς τοῖς στρατηγοῖς, εἶπον, = xvii. 6; " Οὖτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι 17. 21 ὑπάργοντες καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη, ἃ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παρα-22 δέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, 'Ρωμαίοις οὐσι.'' "Καὶ συνεπέστη ὁ = 2 Cor.xi 25; όχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ, περιρρήξαντες αὐτῶν τὰ ^{1 Those. ii. 2}. 28 ίματια, εκέλευον ραβδίζειν πολλάς τε επιθέντες αὐτοῖς πληγάς, έβαλον είς φυλακήν, παραγιγείλαντες τω δεσμοφύλακι. 24 ἀσφαλώς τηρείν αὐτούς δς παραγιγελίαν τοιαύτην είληφώς, έβαλεν αὐτούς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν, καὶ τούς πόδας 25 αὐτῶν ἠσφαλίσατο εἰς τὸ ξύλον. ο Κατὰ δὲ τὸ μεσονύκτιον ο iv. 31. Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι υμνουν τὸν Θεόν ἐπηκρο-26 ώντο δὲ αὐτών οἱ δέσμιοι. Ράφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, Ρ τ. 19; ώστε σαλευθήναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου ἀνεφχθησάν τε 27 παραχρήμα αί θύραι πάσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. ἔξυπνος δε γενόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ίδων ἀνεφγμένας τὰς θύρας της φυλακής, σπασάμενος μάγαιραν, έμελλεν έαυτον άναιρείν. 28 νομίζων εκπεφευγέναι τους δεσμίους. εφώνησε δε φωνή μεγάλη ο Παύλος, λέγων, "Μηδεν πράξης σεαυτώ κακόν απαντες γάρ 29 έσμεν ενθάδε." Αιτήσας δε φωτα είσεπήδησε, και έντρομος 30 γενόμενος προσέπεσε τῷ Παύλφ καὶ τῷ Σίλα. ٩καὶ προ- 9 ii. 37; αγαγών αὐτούς έξω, έφη, "Κύριοι, τί με δεί ποιείν ίνα σωθώ;" Lu. iii. 10. 81 'Οί δε είπου, " Πίστευσον επί τον κύριου Ίησοθν Χριστον, καί · Joh. iii. 82 σωθήση σύ καὶ ὁ οἰκός σου." Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον et ri. 47; 88 τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσι τοῖς ἐν τῷ οἰκία αὐτοῦ. καὶ παραλαβών 1 Joh. τ. 10. αὐτούς ἐν ἐκείνη τῆ ώρα τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, 84 καὶ έβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα: 'ἀν- • Lu. v. 29; αγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἰκον αὐτοῦ, παρέθηκε τράπεζαν καὶ et xix. 6. ηγαλλιάσατο, πανοικί πεπιστευκώς τῷ Θεῷ.

20. στρατηγοίς. This was generally the Greek term for prators. Biscoe thinks that they were the duumviri of the town, who were

sometimes called prators, p. 317.
21. The introduction of new gods was forbidden by the laws of Rome; and the apostles put an end to the worship of the gods of the Romans. See xvii. 7; xviii. 13.

22. abrov rà ludria. Erasmus said that it was doubtful whether the magistrates tore their own clothes or those of the apostles: but Alberti brings many instances of clothes being torn off the backs of persons who were scourged; and the magistrates are said to have done what they ordered to be done. See Mark xv. 15. Dion. Hal. τοῦς βαβδούχοις ἐκέλευσαν τὴν ἐσθήτά τε περικαταρρήξαι και ταις βάβδοις το σώμα ξαίνειν, ix. p. 596. 32. Many MSS. read συν πάσι.

A.D. 46. ΄ Ημέρας δὲ γενομένης ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδού- 85 χους, λέγοντες, "'Απόλυσον τους ανθρώπους εκείνους." 'Απήγ- 86 γειλε δε ο δεσμοφύλαξ τους λόγους τούτους προς τον Παθλον. ""Οτι ἀπεστάλκασιν οί στρατηγοί, ΐνα ἀπολυθήτε νῦν οὖν xxii. 25. έξελθόντες, πορεύεσθε εν ειρήνη." 'Ο δε Παῦλος εφη προς 87 αὐτοὺς, "Δείραντες ἡμᾶς δημοσία, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους 'Ρωμαίους υπάρχοντας, έβαλον είς φυλακήν, και νύν λάθρα ήμας εκβάλλουσιν ου γάρ αλλα ελθόντες αυτοί ήμας εξαγαγέτωσαν." 'Ανήγιγειλαν δέ τοις στρατηγοίς οι ραβδούχοι 88 τὰ δήματα ταῦτα καὶ ἐφοβήθησαν ἀκούσαντες ὅτι ἡΡωμαῖοί είσι, "καὶ ελθόντες παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ εξαγαγόντες ήρώ- 89 των έξελθειν της πόλεως. έξελθόντες δε έκ της φυλακής είσηλ- 40 θον είς την Λυδίαν και ιδόντες τους άδελφους, παρεκάλεσαν αὐτοὺς, καὶ ἐξῆλθον. ΔΙΟΔΕΤΣΑΝΤΕΣ δὲ τὴν 'Αμφίπολιν καὶ 'Απολλωνίαν, 17

ηλθον είς Θεσσαλονίκην, ὅπου ην ή συναγωγή τῶν Ἰουδαίων. κατά δὲ τὸ εἰωθὸς τῷ Παύλφ εἰσῆλθε πρὸς αὐτοὺς, καὶ ἐπὶ 2 * Peal,xxii.6; σάββατα τρία διελέγετο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, *διανοίγων 8 Στα. 101.; 1 καὶ παρατιθέμενος, ὅτι τὸν Χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι έκ νεκρών, καὶ "ὅτι οὖτός ἐστιν ὁ Χριστὸς Ἰησοῦς, δν ἐγὰ 26, 45; Joh. i. 41. καταγγέλλω ύμιν." ΤΚαί τινες έξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσ- 4 7 vor. 17; et xxviii. 24, εκληρώθησαν τῷ Παύλφ καὶ τῷ Σίλα, τῶν τε σεβομένων Έλλήνων πολύ πλήθος, γυναικών τε τών πρώτων οὐκ ὀλίγαι. ζηλώσαντες δὲ οἱ ἀπειθοῦντες Ἰουδαίοι, καὶ προσλαβόμενοι 5 τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν την πόλιν επιστάντες τε τη οἰκία Ἰάσονος, εζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν εἰς τὸν δῆμον μη εὐρόντες δὲ αὐτοὺς, ἔσυρον 6 s xvi. 20. τὸν Ἰάσονα καί τινας ἀδελφούς ἐπὶ τούς πολιτάρχας, βοώντες, "" Οτι οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὖτοι και ἐνθάδε πάρ-* Lu. xxiii.2; Joh. xix. 12. εισιν, *οθς ὑποδέδεκται Ἰάσων καὶ οὖτοι πάντες ἀπέναντι 7

35. βαβδούχους, the lictors. The Codex Bezæ reads, συνηλθον οί στρατηγοί έπι το αυτό είς την άγοράν, και άναμνησθέντες τον σεισμόν τον γε-

γονότα ἐφοβήθησαν καὶ ἀπέστειλαν τοὺs— 37. 'Ρωμαίουs. "Facinus est vinciri civem Romanum, scelus verberari." Cic. in Ver. vi. 66. " Porcia lex virgas ab omnium civium Romanorum corpore amovit." Id. pro Rabir. 4.

89. παρεκάλεσαν, comforted them. Biscoe,

p. 324.

40. εls την Λυδίαν, or, as the reading probably is, πρὸς την Λυδίαν, to the house of Lydia. See Bos, Alberti, Raphel, Palairet.

Ibid. εξηλθον. S. Luke appears to have staid

at Philippi. See xxi. 5. CHAP. XVII. 1. Απολλωνίαν. Stephanus Byzant. places Apollonia in Illyria. See Rom.

Ibid. Geogalovíkyv. While S. Paul was at Thessalonica, the Philippians sent him assistance, Phil. iv. 15, 16. He worked miracles there, 1 Thess. i. 5. and maintained himself by his own labour, 1 Thess. ii. 9; 2 Thess. iii. 8. He praises their faith and labour of love, 1 Thess. i. 3, 8, 9. Many MSS. omit & before

3. παρατιθέμενος. Putting one passage by the side of another, so as to shew the reference of the whole to Christ,

4. προσεκληρώθησαν. Were added to the number of the followers of.

5. Tur dyopalar. Circumforanci. Demosthenes speaks of *epirpipua &yopds. De Cor. 269. 19. See Aul. Gell. xvii. 3. These persons were probably Gentiles: see 1 Thess. ii. 14.

Ibid. 'Idooros. He seems afterwards to have been with S. Paul at Corinth, Rom. xvi. 21.

Ibid. άγαγεῖν. Probably προαγαγεῖν. 7. ἀπέναντι. In every other place this signifies, before, in front of; and so here it may mean, in the face of the decrees. They probably alluded to the Christians' refusing to worship

των δογμάτων Καίσαρος πράττουσι, βασιλέα λέγοντες έτερον ... Δ. D. 46. 8 είναι, Ίησοῦν." Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὅχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας 9 ἀκούοντας ταῦτα' καὶ λαβόντες τὸ ἱκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος 10 καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς. Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ της νυκτός εξέπεμθαν τόν τε Παύλον και τον Σίλαν είς Βέροιαν οίτινες παραγενόμενοι, είς την συναγωγήν των Ἰουδαίων 11 ἀπήεσαν. δούτοι δὲ ἢσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκη, ε Εικ. οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέ- κανί. 16; 12 ραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. πολλοὶ μὲν Joh. v. 39. οδυ έξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν 13 εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης Ἰουδαίοι, δτι καὶ ἐν τῆ Βεροία κατηγιέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡλθον κάκεῖ σαλεύοντες τοὺς 14 δγλους. εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἐξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ώς έπὶ τὴν θάλασσαν ὑπέμενον δὲ ὅ τε Σίλας καὶ 15 ὁ Τιμόθεος ἐκεί. Οἱ δὲ καθιστώντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον αὐ- c xviii. 5. τον έως 'Αθηνών καὶ λαβόντες έντολην προς τον Σίλαν καὶ Τιμόθεον, ΐνα ώς τάχιστα έλθωσι πρὸς αὐτὸν, έξήεσαν. Έν δὲ ταῖς 'Αθήναις ἐκδεχομένου αὐτοὺς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεθμα αὐτοθ ἐν αὐτῷ θεωροθντι κατείδωλον οὖσαν 17 την πόλιν. διελέγετο μέν οθν έν τη συναγωγή τοις Ιουδαίοις 4 ver. 4. καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῆ ἀγορᾶ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς 18 τούς παρατυγχάνοντας. τινές δὲ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στωϊκών φιλοσόφων συνέetaαλλον αὐτ $\hat{\omega}$ · καί τινες έλεγον, "Tiαν θέλοι ο σπερμολόγος ούτος λέγειν;" Οί δὲ, " Εένων δαιμονίων δοκεί καταγγελεύς είναι." ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνά-19 στασιν αὐτοῖς εὐηγγελίζετο. ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Αρειον πάγον ήγαγον, λέγοντες, "Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ 20 καινή αΰτη ή ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχή; ξενίζοντα γάρ τινα είσφέρεις είς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί 21 αν θέλοι ταῦτα είναι." 'Αθηναίοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδη-

the Roman deities: or perhaps Claudius had issued a special edict against Jewish and Christian superstitions, when he banished the Jews from Rome. See xviii. 2; xix. 26.
9. τὸ ἰκανόν. Peter of Alexandria under-

stood this, as if Jason gave money to escape punishment, Reliq. Sacr. vol. iii. p. 338; but most interpreters conceive that he gave security. Grotius, Raphel.

10. Bépoiav. Berœa was fifty-one miles from Thessalonica. Timothy followed, ver. 14. See note at xxiii. 31.

11. εὐγενέστεροι. Of a superior rank or class.

12. εὐσχημόνων. See xiii. 50. 13. Many MSS. read σαλεύοντες καὶ ταράσ-

14. ως επί την θάλασσαν. Raphel says that it merely means, to the sea. Many MSS. read Tos and bremeirar.

15. Ol δέ καθιστώντες, but others conducting -So Arrian. Hist. Ind. xxvii. 1. καταστήσειν αὐτοὸς μέχρι Καρμανίας.

Ibid. ἐντολήν. S. Paul afterwards directed Timothy to go to Thessalonica, 1 Thesa iii. 2, which order may have been sent from Athens.

18. σπερμολόγος would be applied literally to a bird picking up seed, then to a person picking up any idle report.

Ibid. Zévwy δαιμονίων. So Socrates was accused of introducing Frepa nal naira Saupória. Xen. Apol. Socrat. p. 555; Mem. i.

Ibid. avdoraow. Some think that the Athenians took 'Aváoraous for a goddess.

19. It is disputed whether S. Paul was brought before the court of Areopagus, or whether this place was merely chosen as convenient for hearing him. Nothing is said of a trial.

Α.Β. 46. μοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἔτερον εὐκαίρουν, ἡ λέγειν τὶ καὶ ἀκούειν καινότερον.

Σταθείς δὲ ὁ Παῦλος ἐν μέσω τοῦ Αρείου πάγου, ἔφη, " Αν- 22 δρες 'Αθηναίοι, κατά πάντα ώς δεισιδαιμονεστέρους ύμας θεωρώ. διερχόμενος γὰρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὖρον καὶ :3 βωμον εν ω επεγέγραπτο, Αγνώστω Θεώ. δυ οδυ άγνοοθυτες εὐσεβεῖτε, τοῦτον ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. εὁ Θεὸς, ὁ ποιήσας 24 τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὖτος οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος 2 Par. τι. 30; ὑπάρχων, οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, 'οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν 25 et exxiv. 8; ἀνθρώπων θεραπεύεται προσδεόμενος τινός, αὐτός διδούς πᾶσι ; ζωήν καὶ πνοήν καὶ τὰ πάντα εἐποίησέ τε ἐξ ἐνὸς αἵματος πᾶν 26 Αροο. xiv. 7. ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον τῆς γῆς, (ὁρίσας προτεταγμένους καιρούς και τάς δροθεσίας της κατοικίας αὐτῶν,) ζητεῖν τὸν κύριον, εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ 27 ευροιεν, καίτουγε οὺ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἐκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. έν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καί έσμεν ώς καί τινες τῶν 28 καθ' ύμας ποιητών εἰρήκασι, 'Τοῦ γάρ καὶ γένος ἐσμέν.' h Ean xl. 18. h Γένος οὖν ὑπάργοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν 29 χρυσφ ή άργύρφ ή λίθω, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως άνθρώπου, τὸ θεῖον είναι όμοιον. Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς 30 άγνοίας ύπεριδων ο Θεός, τανύν παραγγέλλει τοις άνθρώποις πασι πανταχοῦ μετανοείν κδιότι ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ἡ μέλλει 31 κρίνειν την οἰκουμένην εν δικαιοσύνη, εν ανδρὶ ορ ωρισε, πίστιν παρασχών πασιν, άναστήσας αὐτὸν έκ νεκρών." Ακούσαντες 32 δε ανάστασιν νεκρών, οί μεν εχλεύαζον οί δε είπον, "'Ακουσόμεθά σου πάλιν περί τούτου." Και ούτως ο Παύλος έξηλθεν 33

21. καινότερον. So Demosthenes, ή βούλεσθε περιίοντες αὐτοῦ πυνθάνεσθαι κατά την άγοράν, " Λέγεταί τι καινόν;" Philip. i. p. 43. ημείς δε οὐδεν ποιοῦντες ενθάδε καθήμεθα, μέλλοντες άελ και ψηφιζόμενοι και πυνθανόμενοι κατά την άγοράν, εί τι λέγεται νεώτερον. In Philip. Epist. p. 156, 157. Most MSS. read λέγειν τὶ ħ ἀκ-

• vii. 48: et xiv. 15:

Gen. i. 1;

Psal.xxxiii.6:

et czlvi. 6;

Esa. lxvi. 1

f Gen. ii. 7; Pual. 1. 8.

g Deut.

xxxii. 8.

1 ziv. 16; Lu. xxiv. 47.

k ii. 24 : et x. 42.

22. δεισιδαιμονεστέρους. Δεισιδαιμονία is used in a good sense by Josephus, Antiq. p. 708, 709. Philo says, μέση δεισιδαιμονίας και ἀσεβείας εὐσεβεία. S. Paul perhaps meant the term in a had sense, though he knew it to be one which would not give offence. Isocrates calls the Athenians πρός τὰ τῶν θεῶν εὖσεβέστατα διακειμένους. Panegyr. p. 208. Pausanias says, λέλεκται δέμοι καὶ πρότερον, ὡς Αθηναίοις πε-ρισσότερον τι ἡ τοῖς ἄλλοις εἰς τὰ θεῖά ἐστι σπουôns. Attic. p. 42. Josephus says of the Athenians and Spartans, ων τους μεν ανδρειστάτους τους δε ευσεβεστάτους των Ελλήνων απαντες

λέγουσιν. Antiq. p. 479.
23. εδρον και βωμόν. I observed different altars, and among them one &c.

Ibid. 'Αγνώστφ Θεφ. Lucian mentions an altar at Athens with this inscription. Philopat. p. 997. Diogenes Laërtius gives the origin of it. Epimen. i. 10. Philostratus also speaks of an altar άγνώστων δαιμόνων. Vit. Apol. vi. 3. 25. ανθοώπων. Probably ανθρωπίνων.

26. All mankind are descended from one stock, though different nations occupy different countries, and they flourish or decay at different times. Some have thought that S. Paul meant to oppose the notion of the Athenians being αὐτόχθονες. Many MSS. read παντός προσώπου.

27. ζητείν as well as κατοικείν is governed by ἐποίησε. It was the intention of God that mankind should cover the whole earth, and that all should worship him. Many MSS. read ζητείν τον Θεόν.

28. ποιητών. The quotation is from Aratus, who was a native of Cilicia. Cleanthes in his hymn to the Deity has—ἐκ σοῦ γὰρ γένος ἐσμέν.

30. ὑπεριδών. It may either mean, that God overlooked the times of ignorance, i. e. suffered them to be, without punishing at the time; or, that he had now pardoned the times of ignorance, overlooking them and blotting them from his memory. L. de Dieu says, spernens, negligens. Krebsius, condonans, remittens. Compare iii. 19-21.

31. διότι. Many MSS. read καθότι.

84 ἐκ μέσου αὐτῶν. τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν Α.D. 46.
ἐν οῖς καὶ Διονύσιος ὁ ᾿Αρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις,
καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

18 ΜΕΤΑ δὲ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος ἐκ τῶν ᾿Αθηνῶν ἢλθεν
2 εἰς Κόρινθον ¹καὶ εῦρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι ᾿Ακύλαν, Πον-¹ Rom.xvi.3;
τικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ ² Tim. iv. 19.
Πρίσκιλλαν γυναῖκα αὐτοῦ, διὰ τὸ διατεταχέναι Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ τῆς Ὑρώμης, προσῆλθεν αὐ-

3 τοις παι διὰ τὸ ὁμότεχνον είναι, ἔμενε παρ' αὐτοις και εἰρ- π xx. 34; 1 Cor. 4. 12; 4 γάζετο ἢσαν γὰρ σκηνοποιοι τὴν τέχνην. διελέγετο δὲ ἐν τῆ 2 Cor. xi. 9; συναγωγῆ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέ τε 'Ιουδαίους και Ελ- 1 Them. ii. 9:

5 ληνας. " Ως δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὅ τε Σίλας καὶ 3 Thoss. iii.8.
ο Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος • xiii. 43, 51;

6 τοις Ἰουδαίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. °ἀντιτασσομένων δὲ αὐ- Δεν. χχ. 9,12; τῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἰμάτια, εἶπε πρὸς Ενεκ. 11, 19; αὐτοὺς, "Τὸ αἶμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν καθαρὸς ἐγώ Μαιι. χ. 14; εν χνίι. 25.

7 ἀπὸ τοῦ νῦν eἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι." Καὶ μεταβάς ἐκεῖθεν ** **** 25.
ἢλθεν eἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου, σεβομένου τὸν Θεὸν,

8 οὖ ή οἰκία ἢν συνομοροῦσα τἢ συναγωγἢ. •Κρίσπος δὲ ὁ άρ- • ι ^{con. l. la.}
χισυνάγωγος ἐπίστευσε τῷ κυρίῳ σὰν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ
πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο.

9 9 Είπε δε ό κύριος δι' δράματος εν νυκτί τῷ Παύλφ, "Μή 4 xxiii. 11.

10 φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσης: τδιότι ἐγώ εἰμι μετὰ τ Joh. z. 16. σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεταί σοι τοῦ κακῶσαί σε διότι λαός ἐστί

11 μοι πολύς ἐν τἢ πόλει ταύτη." Ἐκάθισέ τε ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας Α. D. 16-18. Εξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος τῆς 'Αχαΐας, κατεπέστησαν ὁμοθυμαδὸν οἱ 'Ιουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ

34. Διονόσιος. Some spurious works are ascribed to him, and many fabulous things told of him. See Eusebius, H. E. iii. 4; iv. 23.

CHAP. XVIII. 2. KARAGO. Suetonius mentions this decree, "Judæos impulsore Chresto assidue tumultuantes Roma expulit." Claud. 25.

3. σκηνοποιοί. Biscoe says, that all the Jews brought up their sons to some trade, p. 248. S. Paul had maintained himself by his own labour at Thessalonica, 1 Thess. ii. 9; 2 Thess. iii. 8. See Witsius, Meletem. Leidens. p. 12. He was also supplied with assistance from Macedonia, 2 Cor. xi. 9. His trade was probably that of making small portable shades of leather.

5. κατήλθον. Compare 1 Thess. iii. 6. Silas probably went to Corinth first, and Timothy, who had been to Thessalonica, followed after.

Ibid. overlyero. S. Paul became still more earnest in preaching the gospel in consequence of the good accounts which were brought by Timothy from Thessalonica, 1 Thess. 1, 7; iii. 6.

Many MSS. read λόγφ for πνεύματι, and εἶναι after 'Ιουδαίοις.

7. It seems to have been after this opposition from the Jews, that he wrote his first Epistle to the Thessalonians. See 1 Thess. i. 7; iii. 6.

8. Kolowos. He was baptised by 8. Paul himself, 1 Cor. i. 14. According to the Apostolical Constitutions he was bishop of Ægina,

Ibid. εβαπτίζοντο. S. Paul himself only baptized Crispus and Caius, and the family of Stephanas, 1 Cor. i. 14, 16.

11. He seems to have worked many miracles at Corinth, 2 Cor. xii. 12. It was during this period that he wrote his second Epistle to the Thessalonians.

12. Γαλλίωνος. This Gallio was probably the elder brother of Seneca. He was banished by Tiberius, A.D. 32, but afterwards recalled. Tacit. Ann. vi. 3. His servility to Nero is mentioned, ib. xv. 73: he was put to death. Seneca gives a high character of him. Nat. Quest. iv.

A.D. 48. βημα, λέγοντες, "Οτι παρά τὸν νόμον οὐτος ἀναπείθει τοὺς 13 άνθρώπους σέβεσθαι τὸν Θεόν." Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου 14 άνούνειν τὸ στόμα, είπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, "Εἰ μεν οθν ην αδίκημα τι η ραδιούργημα πονηρον, ω 'Ιουδαίοι, κατα λόγον αν ήνεσχόμην ύμων εί δε ζήτημά έστι περί λόγου και 15 ονομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ' ὑμᾶς, ὅψεσθε αὐτοί κριτής γὰρ έγω τούτων οὐ βούλομαι είναι." Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ 16

• 1 Cor. t. 1. τοῦ βήματος. •ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ Ελληνες Σωσθένην 17 τον άρχισυνάγωγον έτυπτον έμπροσθεν τοῦ βήματος καὶ οὐδὸν τούτων τῶ Γαλλίωνι ἔμελεν.

> 'Ο ΔΕ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἱκανὰς, τοῖς ἀδελφοῖς 18 άποταξάμενος, έξέπλει είς την Συρίαν, και σύν αὐτῷ Πρίσ-

* xxi. 23, 24; κιλλα καὶ 'Ακύλας, * κειράμενος την κεφαλην έν Κεγγρεαίς* Num. vi. 18, είχε γάρ εὐχήν. κατήντησε δὲ εἰς "Εφεσον, κάκείνους κατέλιπεν 19 αὐτοῦ αὐτὸς δὲ εἰσελθών εἰς τὴν συναγωγὴν, διελέχθη τοῖς 'Ιουδαίοις. ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι 20 παρ' αὐτοῖς, οὐκ ἐπένευσεν ἀλλ' ἀπετάξατο αὐτοῖς, εἰπών, 21 " Δεί με πάντως την έορτην την έρχομένην ποιήσαι είς 'Ιεροσό-

■ 1Cor.iv.19; λυμα· πάλιν δὲ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, "τοῦ Θεοῦ θέλοντος." Jac. iv. 15; Heb. vi. 3. Καὶ ἀνήγθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου καὶ κατελθών εἰς Καισάρειαν. 22 άναβάς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς 'Αντιόχειαν. καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ, ἐξῆλθε, διερχόμενος καθεξής 23 την Γαλατικήν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

* Ἰουδαίος δέ τις ᾿Απολλώς ὀνόματι, ᾿Αλεξανδρεύς τῷ γένει, 24 * 1 Cor. i. 12. άνηρ λόγιος, κατήντησεν είς "Εφεσον, δυνατός ων έν ταις γρα-

φαίς. Υούτος ην κατηχημένος την όδον του κυρίου, καλ ζέων τώ 25 y xix. 3. πνεύματι ελάλει καὶ εδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, επιστάμενος μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου σὐτός τε ήρξατο 26 παρρησιάζεσθαι εν τή συναγωγή, ακούσαντες δε αυτού Ακύ-

. 14. κατά λόγον αν ηνεσχόμην ύμων, rationi consentaneum esset, ut vos ferrem. L. de Dieu.
15. Many MSS. read ζητήματα.
1bid. δψεσθε αὐτοί. The Jews had been al-

lowed by several decrees to govern themselves after their own laws in matters of religion.

Joseph. Astiq. xiv. 10, 2, 23; xvi. 2, 3; xix. 5,

2, 3. Many MSS. omit γὰρ after κριτής.

17. Ξασθένην. Some have thought that Sostenes was now the enemy of S. Paul, and

beaten by the unbelieving Greeks for troubling the proconsul. Beza, Grotius. Others, that he was already converted, and beaten at the insti-tation of the Jewa. Basnage. See I Cor. i. l. 18. Κεγχρεαῖs. S. Paul appears to have

18. κεγχρεαις. S. Faul appears we have founded a church here, Rom. xvi. l.

Ibid. είχε γὰρ εὐχήν. This might apply to S. Paul or Aquila. It is referred to Aquila by Chrysostom, Grotius, Alberti: to S. Paul by Jerom, Augustin, Theophylact, Benson, Lard-

ner, Whitby, Le Clerc, Basnage. The head was shaved at the end of the vow : see xxi. 24.

19. κατήντησε. Probably κατήντησαν. 21. Many MSS. read αποταξάμενος αὐτοῖς καὶ εἰπών.

Ibid. ¿oprhv, probably Pentecost, which fell this year on the sixth of June.

22. ανήχθη and κατελθών imply that he went by sea.

Ibid. draβds, having gone up to Jerusalem, as in Matt. xx. 17; John ii. 13.

25. κατηχημένος. He had heard of the way in which the Lord wishes men to walk. John the Baptist proclaimed the coming of the Messiah, and exhorted men to repent. Apollos had learnt these two points of doctrine, and preached them to others; but he did not as yet know that Jesus was the Messiah. See xix. 4. Many MSS. read περί τοῦ Ἰησοῦ.

26. Aquila and Priscilla were at Ephesus,

λας καὶ Πρίσκιλλα, προσελάβοντο αὐτὸν, καὶ ἀκριβέστερον Α.D. 48. 27 αὐτ $\hat{\varphi}$ ἐξέθεντο τὴν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. ^{2} βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελ- ^{1} 1 Cor. iii. 6. θείν είς την 'Αχαίαν, προτρεψάμενοι οι άδελφοι έγραψαν τοις μαθηταίς ἀποδέξασθαι αὐτόν δς παραγενόμενος συνεβάλετο 28 πολύ τοις πεπιστευκόσι διά της χάριτος εὐτόνως γάρ τοις Ιουδαίοις διακατηλέγγετο δημοσία, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν. είναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν. * ΈΓΕΝΕΤΟ δὲ ἐν τῷ τὸν ᾿Απολλὰ εἶναι ἐν Κορίνθφ, * **iii. 24; Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη έλθειν είς "Εφεσον καί 2 εύρων τινας μαθητάς, είπε πρός αὐτούς, "Εί πνεῦμα ἄγιον 5 χ. 44, &6.; ελάβετε πιστεύσαντες;" Οί δὲ είπου πρὸς αὐτὸν, "'Αλλ' οὐδὲ Joh. vii. 39. s el πνεύμα αγιόν έστιν, ήκούσαμεν." Εlπέ τε πρὸς αὐτούς, "Είς τί οὖν έβαπτίσθητε;" Οἱ δὲ εἶπον, "Είς τὸ Ἰωάννου 4 βαπτισμα." εΕίπε δὲ Παῦλος, "Ίωάννης μὲν ἐβάπτισε βάπ- ε i. 5; τισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων, εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν Μεκ. iii 11: δ ίνα πιστεύσωσι, τουτέστιν είς τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν." 'Ακού- Ματ. 1. 4, 8; 6 σαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὅνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. d καὶ Joh. i. 26. έπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς χεῖρας, ηλθε τὸ πνεῦμα τὸ ει τί. 6; 7 αγιον ἐπ' αὐτοὺς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον. ἦσαν ει κ. 46; 8 δε οι πάντες άνδρες ώσει δεκαδύο. Είσελθων δε είς την συν- et xi. 18. αγωγην επαρρησιάζετο, επί μηνας τρείς διαλεγόμενος και πείθων 9 τὰ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ. ε΄ Ως δέ τινες ἐσκληρύνοντο Α. D. 49. καὶ ηπείθουν, κακολογούντες την όδον ενώπιον του πλήθους. * \$ Tim.i.15. άποστας άπ' αὐτῶν ἀφώρισε τοὺς μαθητας, καθ' ἡμέραν δια-10 λεγόμενος εν τη σχολή Τυράννου τινός. Τοῦτο δὲ εγένετο επὶ Α. D. 49-51. έτη δύο, ώστε πάντας τους κατοικούντας την 'Ασίαν άκούσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, Ἰουδαίους τε καὶ Ελληνας. 11 Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ Θεὸς διὰ τῶν χειρῶν (xiv. 3; Ματ. xvi. 20.

12 Παύλου, δώστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι ἀπὸ τοῦ ε τ. 15.

A.D. 52, when S. Paul wrote to the Corinthians, 1 Cor. xvi. 19. They were at Rome A.D. 53, when he wrote to the Romans, Rom. xvi. 3. having probably left Ephesus on account of the tumult, ib.: but they were again at Ephesus A.D. 64 or 66, when S. Paul wrote his second Epistle to Timothy, 2 Tim. iv. 19. Theophylact says that they were martyred under Nero, ad Rom. xvi. 4.

26. ἀκριβέστερον They explained to Apollos, that the Messiah, whom he expected, was already come, εἶναι τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν, as in ver. 28.

27. ἀδελφοί. Aquila and Priscilla, and perhaps a few others: see xix. 1: but there does not seem yet to have been a church at Ephesus. Chap. XIX. 1. τὰ ἀνωτερικὰ μέρη. Phrygia and Galatia, xviii. 23. It meant the inland parts, as opposed to the sea-coast.

Ibid. τινάς μαθητάς. They had probably come with Apollos: see xviii. 25.

2. S. Paul meant to ask, whether they had

received any χάρισμα, or miraculous effusion of the Holy Ghost, and they answered that they had not heard of any such effect. Grotius. Compare John vii. 39. They had perhaps been converted by Aquila, who had not power to impart these miraculous gifts. See Rom. i. 11.

4. Most MSS. omit Χριστόν.
5. 'Ακούσωντες. Some make this a continuation of S. Paul's speech. Beza, Cocceius. It is opposed by G. J. Vossius and Grotius.

10. Etn 8600, beside the three months mentioned in ver. 8: but in xx. 31, he speaks of the two years and three months in Ephesus and the immediate neighbourhood, and during the nine other months he took a voyage to Crete, touching at Corinth in his way. It was probably in this interval, that some of the events happened, which are mentioned in 2 Cor. xi. 23—26. Many MSS. omit 'Indoo' after kuplou.

12. ἐπιφέρεσθαι. Probably ἀποφέρεσθαι.

Α. D. 49-\$1. γρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἡ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέργεσθαι ἀπ' αὐτῶν. Ἐπεγείρησαν δέ τινες ἀπὸ τῶν περιερχομένων Ἰου- 13 δαίων εξορκιστών ονομάζειν επί τους έχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρά τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, "Ορκίζομεν ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν, δυ ὁ Παῦλος κηρύσσει." ἸΗσαν δέ τινες υίοὶ 14 Σκεῦα Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπτὰ οἱ τοῦτο ποιοῦντες. ἀποκριθὲν 15 δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπε, "Τὸν Ἰησοῦν γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι ὑμεῖς δὲ τίνες ἐστέ;" Καὶ ἐφαλλόμενος 16 έπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος, ἐν ὁ ἡν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν, καὶ κατακυριεύσας αὐτῶν, ἴσχυσε κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους εκφυγείν εκ τοῦ οίκου εκείνου. τοῦτο δὲ 17 έγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ "Ελλησι τοῖς κατοικοῦσι τὴν "Εφεσον, καὶ ἐπέπεσε φόβος ἐπὶ πάντας αὐτοὺς, καὶ

h Matt. iii. 6. έμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. h Πολλοί τε των 18 πεπιστευκότων ήρχοντο έξομολογούμενοι καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περίεργα πραξάντων, 19 συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὐρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. Ιούτω κατά κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου ηύξανε καὶ 20 i vi. 7; et xii. 24;

Esa. lv. 11.

A. D. 53. k Rom. xv. 25.

1 Rom.

* ΩΣ δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, 21 διελθών την Μακεδονίαν και 'Αγαίαν, πορεύεσθαι είς 'Ιερουσαλήμ, είπων, ""Οτι μετά το γενέσθαί με έκει, δεί με καί 'Ρώμην ίδειν." ''Αποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν 22 xτι. 33; 2 Tim. iv. 20. διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ "Εραστον, αὐτὸς ἐπέσχε χρό-

m 2 Cor. i. 8. νον είς την 'Ασίαν. m' Εγένετο δὲ κατά τὸν καιρὸν ἐκεῖνον 28 τάραχος οὐκ ὀλίγος περὶ τῆς ὁδοῦ. " Δημήτριος γάρ τις ὀνό- 24 n zvi. 16. ματι, άργυροκόπος, ποιών ναούς άργυρούς 'Αρτέμιδος, παρείγετο τοις τεγνίταις έργασίαν οὐκ ὀλίγην οθς συναθροίσας, 25 καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, " Ανδρες, ἐπίστασθε

12. σουδάρια and σιμικίνθια are both Latin words. Sudarium signified properly linteum quo sudor detergitur, and then any cloth: see Luke xix. 20; John xi. 44; xx. 7. Semicinetium answers exactly to our word apron.

18. τωès ἀπό. Probably τωès καί.

Ibid. Appriorior. For these exorcists see Josephus, Antiq. viii. 2, 5; Luke xi. 19.

14. doxiepeus. There was no high priest, properly so called, of the name of Sceva. He may have been one of the heads of the twentyfour courses, and the chief of the priests then living at Ephesus.

16. και κατακυριεύσας αὐτῶν. Most MSS. read κατακυριεύσας διμφοτέρων.

19. replepyos signified properly prater rem curlosus: then in rebus humanæ menti imperviis male curiosus. Horace uses curiosus so in Eped. xviii. 25. The Ephesian letters, or characters, were celebrated in magic.

Ibid. apyuplov. About 1614L if we understand Roman denarii: or 6250L if we take it to mean the Jewish siclus.

21. έθετο πορεύεσθαι. So Ælian έθηκα έρειν, statui dicere. Hist. Animal. ii. 11. Compare with this verse 1 Cor. xvi. 4, 5.

22. χρόνον. He meant to stay till Pentecost, which fell this year on the 24th of May, 1 Cor. xvi. 8.

23. 795 6800. See ix. 2; xxii. 4; xxiv. 14. 24. vaovs. The vads meant properly a shrine inclosing a statue. See Herodot. ii. 63. Hence it came to signify a small portable shrine.

24, 25. The ἀργυροκόπος was the silversmith, who received orders for these shrines: he employed factors or tradesmen, rexpiras, whose labourers or ipydrau made the shrines. 26 ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν ἐστι: οκαὶ θεωρεῖτε Α.Β. 52. καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, άλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς · l'anlean.4; 'Ασίας ὁ Παῦλος οὖτος πείσας μετέστησεν ίκανὸν ὄχλον, 27 λέγων ότι οὐκ εἰσὶ θεοὶ οἱ διὰ γειρών γινόμενοι. οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλά καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς 'Αρτέμιδος ίερὸν εἰς οὐδὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα αὐτῆς, ἡν ὅλη ἡ 28 'Ασία καὶ ἡ οἰκουμένη σέβεται.' 'Ακούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, "Μεγάλη ἡ "Αρτεμις 'Εφε-29 σίων." Γκαὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὅλη συγχύσεως ιδρμησάν τε Γ xx. 4; όμοθυμαδον είς το θέατρον, συναρπάσαντες Γάιον καὶ 'Αρίστ- col. iv. 10. 30 αρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους τοῦ Παύλου. τοῦ δὲ Παύλου Βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί. 31 τινές δε καλ των 'Ασιαρχων όντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς 32 αὐτὸν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἐαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. ἄλλοι μὲν ουν άλλό τι ἔκραζον ήν γαρ ή ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οί 33 πλείους οὐκ ἤδεισαν, τίνος ἔνεκεν συνεληλύθεισαν. ἐκ δὲ τοῦ όχλου προεβίβασαν 'Αλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν 'Ιουδαίων ὁ δὲ ᾿Αλέξανδρος ٩κατασείσας τὴν χεῖρα, ἤθελεν ἀπο- 9 xii. 17; 34 λογείσθαι τῷ δήμω. ἐπιγνόντων δὲ ὅτι Ἰουδαίος ἐστι, φωνὴ-et xxi. 40. έγένετο μία έκ πάντων, ώς έπὶ ώρας δύο κραζόντων, "Μεγάλη 35 ή Αρτεμις 'Εφεσίων.' Καταστείλας δε ο γραμματεύς τον όγλον, φησίν, " "Ανδρες Εφέσιοι, τίς γάρ έστιν ἄνθρωπος, δς ού γινώσκει την Έφεσίων πόλιν νεωκόρον ούσαν της μεγάλης 36 θεᾶς 'Αρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦς: ἀναντιροήτων οὖν ὅντων τούτων, δέον έστιν ύμας κατεσταλμένους υπάρχειν, και μηδέν 37 προπετές πράττειν. ηγάγετε γαρ τούς ανδρας τούτους, οὔτε 38 ίεροσύλους οὔτε βλασφημοῦντας τὴν θεὰν ὑμῶν. εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται πρός τινα λόγον ἔχουσιν, αγόραιοι άγονται, καὶ ανθύπατοι είσίν εγκαλείτωσαν άλλή-

28. Μεγάλη. So Aristides speaks of the people of Smyrna crying out, Great is Esculopius, Serm. Sacr. ii. p. 520.
29. 'Αρίσταρχον, a native of Thessalonica,

29. 'Αρίσταρχον, a native of Thessalonica, xx. 4; xxvii. 2; συνεκδήμους, who had left their

own country together with Paul.

Ibid. Philostratus speaks of the Ephesians being on the point of stoning the governor, τον δρχοντα, because the baths were not heated. Vit. Apol. i. 16, and of Apollonius convening all the population in the theatre, iv. 10.

31. 'Aσιαρχών. There were thirteen Asiarchs of the thirteen confederate cities of Asia Minor: but they had little else to do than to preside over the games at Ephesus. See Biscoe, p. 277.

- 33. προεβίβασαν. Many MSS, read συνεβίβασαν.
- 34. The reading seems to be emiyeories, the nominative absolute.
  - 35. γραμματεύε. Apollonius wrote, Έφεσίων

γραμματεῦσι, Epist. xxxii. See Biscoe, p. 279. Ibid. νεωκόρον. This signified properly a person who swept the temple, then the æditus, who took care of the temple: and, lastly, it was applied to cities which were the votaries of some particular deity. See Rubenius De Urbibus Neocoris. Θεᾶs is perhaps an interpolation.

Ibid. Διοπετοῦς. Which fell from heaven. The statue is mentioned by Pliny, H. N. xvi. 79. It

was of Diana.

38. ἀγόραιοι. That the word should be accented thus, and not ἀγοραῖοι, is said by Casaubon, Salmasius, Raphel, Krebsius. See also Wolfius, and Suicer. in v. We are probably to understand ἡμέραι, days for trying causes.

understand ἡμέραι, days for trying causes.

Ibid. ἀνθύπατοι. Though this is in the plural, he probably only meant to say, that such causes are always decided by the proconsuls. There was only one proconsul at Ephesus, and the Syriac version uses the singular.

Δ. D. 32. λοις. εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων ἐπιζητεῖτε, ἐν τῆ ἐννόμφ ἐκκλησία 89 ἐπιλυθήσεται. καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ 40 τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὐ δυνησόμεθα ἀποδοῦναι λόγον τῆς συστροφῆς ταύτης." Καὶ ταῦτα εἰπῶν, 41 ἀπέλυσε τὴν ἐκκλησίαν.

τ 1 Tim. 1. 3. τ ΜΕΤΑ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος ὁ 20 Παῦλος τοὺς μαθητὰς, καὶ ἀσπασάμενος, ἐξῆλθε πορευθῆναι εἰς τὴν Μακεδονίαν. διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρα- 2

Δ. D. 53. καλέσας αὐτοὺς λόγω πολλώ, ἢλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιήσας 3 τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑπο-

* xvi. 1; στρέφειν διὰ Μακεδονίας. *συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς ᾿Ασίας 4 Σώπατρος Βεροιαῖος: Θεσσαλονικέων δὲ ᾿Αρίσταρχος καὶ Σεσι χνίι. 20; κοῦνδος, καὶ Γάῖος Δερβαῖος καὶ Τιμόθεος, ᾿Ασιανοὶ δὲ Τυχικὸς Ερρ. vi. 21; καὶ Τρόφιμος, οὖτοι προελθόντες ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρωάδι: ἡμεῖς 5 Τὶπ. iv. 12, 20; Τὶτ. iii. 12. καὶ ἤλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρωάδα ἄχρις ἡμερῶν πέντε,

τ ii. 42, 46; οὖ διετρίψαμεν ἡμέρας ἐπτά. 'Εν δὲ τῆ μιᾶ τῶν σαββάτων, 7 l Cor. x. 16; συνηγμένων τῶν μαθητῶν τοῦ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἐξιέναι τῆ ἐπαύριον, παρέτεινέ τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου ἡσαν δὲ λαμπάδες ἰκαναὶ ἐν τῷ 8 ὑπερώῳ οὖ ἡσαν συνηγμένοι. καθήμενος δέ τις νεανίας ὀνόματι 9 Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὕπνω βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἔπε-

1 Beg. σεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἤρθη νεκρός. "καταβὰς δὲ ὁ 10 xvii. 31; 34; Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπε, "Μὴ θορυ-

CHAP. XX. 1. προσκαλεσάμενος. Many MSS. read μεταπεμψάμενος, and παρακαλέσας before ασπασάμενος.

2. τὰ μέρη ἐκεῖνα. He was at Troas, 2 Cor. ii. 12, 13, and Titus met him in Macedonia, vii. 6. He probably wrote the first Epistle to Timothy from Troas, and the second to the Corinthians from Macedonia. He passed some months in the north of Greece, and went to the confines of Illyria, Rom. xv. 19.

Thid. Έλλαδα. Hellas is here opposed to Macedonia, as in Arrian, η Έλληνων μεν ἀφέξη, Μακεδόσι δε προσθήσεις τήνδε την ἀτιμίαν; Esped. Alex. iv. 11, 14; and Q. Curtius, "Nec Macedonum hace erat culpa, sed Græcorum." viii. 5. 7.

3. ποιήσας, the nominative absolute for ποιήσαντι. So Arrian, καὶ ίδων τε ταπεινῶς διακειμένους, καὶ ἀκούσας σὸν οἰμωγῆ τῶν πολλῶν Βοώντων, καὶ ἀὸτῷ προχεῖται δάκρυα. Exped. Alex. vii. 11, 8.

Ibid. μῆνας τρεῖς. He wintered at Corinth, and there wrote his Epistle to the Romans.

4. owefacero. This seems to refer only to Sopater; for the rest did not literally accompany S. Paul till after he had come to Troas, nor did they all go only as far as Asia: Trophi-

mus certainly accompanied him to Jerusalem, xxi. 29, as did Aristarchus, xxvii. 2.

Ibid. Σάπατρος, probably the same person as Sosipater, who was a relation of S. Paul, and with him at Corinth, Rom. xvi. 21. Many MSS. read Σάπατρος Πύρρου.

Ibid. Θεσσαλονικόων. Jason is mentioned in Rom. xvi. 21. together with Sosipater, and he was probably the Jason of Thessalonica, Acts xvii. 5. If so, he either staid at Corinth, or accompanied S. Paul as far as Thessalonica. See note at 2 Cor. viii. 19.

Ibid. $\Gamma dios$. Caius a Macedonian is mentioned xix. 29, which has led some persons to read $\Delta \epsilon \rho \beta a \hat{i} o s$ $\delta \epsilon T \iota \mu \delta \theta \epsilon o s$.

Ibid. Τρόφιμος was an Ephesian, xxi. 29. 5. ήμας. S. Luke here resumes the first

 ἡμᾶs. S. Luke here resumes the first person plural, which he had not used since xvi.
 It is probable therefore that he had staid all this time at Philippi.

6. ἀζύμων. Easter this year fell on the 23rd of March.

7. Many MSS. read συνηγμένων ήμων κλάσα.. 8. ήσαν συνηγμένοι. Probably ήμεν συν.

9. καταφερόμενος—κατενεχθείς. The former implies the progress of his drowsiness, the latter his being completely overcome by it.

11 βεῖσθε ή γὰρ ψυχή αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν." 'Αναβὰς δὲ καὶ Α. D. 53. κλάσας ἄρτον καὶ γευσάμενος, ἐφ' ἱκανόν τε ὁμιλήσας ἄγρις 12 αὐγῆς, οὕτως ἐξῆλθεν. ἤγαγον δὲ τὸν παίδα ζώντα, καὶ παρ-18 εκλήθησαν οὐ μετρίως. Ήμεις δὲ προελθόντες ἐπὶ τὸ πλοίον, ανήγθημεν είς την "Ασσον, εκείθεν μέλλοντες αναλαμβάνειν τον Παῦλον οὕτω γὰρ ἢν διατεταγμένος, μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 ώς δὲ συνέβαλεν ἡμιν εἰς τὴν "Ασσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν 15 ήλθομεν είς Μιτυλήνην κάκειθεν άποπλεύσαντες, τῆ ἐπιούση κατηντήσαμεν άντικρύ Χίου. τη δε ετέρα παρεβάλομεν είς Σάμον καὶ μείναντες εν Τρωγυλλίφ, τῆ εχομένη ήλθομεν είς 16 Μίλητον. * ἔκρινε γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεῦσαι τὴν *Εφεσον, * ** 12. δπως μη γένηται αὐτῷ χρονοτριβήσαι ἐν τῆ ᾿Ασία; ἔσπευδε γάρ, εί δυνατὸν ἢν αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι είς 'Ιεροσόλυμα. 'Απὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς εΕφεσον, μετεκαλέσατο 18 τους πρεσβυτέρους της έκκλησίας. γώς δὲ παρεγένοντο πρὸς τ xix. 10. αὐτὸν, εἶπεν αὐτοῖς, "'Τμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας άφ' ής ἐπέβην εἰς τὴν 'Ασίαν, πῶς μεθ' ὑμῶν τὸν πάντα γρόνον 19 εγενόμην, δουλεύων τῷ κυρίφ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ: πολλών δακρύων καὶ πειρασμών, τών συμβάντων μοι έν ταῖς 20 έπιβουλαίς των Ἰουδαίων ως ούδεν ύπεστειλάμην των συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσία καὶ 21 κατ' οίκους, εδιαμαρτυρόμενος 'Ιουδαίοις τε καλ" Ελλησι την είς : Μωτ. i. 15; τον Θεον μετάνοιαν, καὶ πίστιν την είς τον Κύριον ήμων Ίη-22 σοῦν Χριστόν. καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὼ δεδεμένος τῷ πνεύματι πορεύομαι είς Ίερουσαλημ, τὰ ἐν αὐτη συναντήσοντά μοι μη 28 είδως, *πλην δτι το πνεύμα το άγιον κατά πόλιν διαμαρτύρεται * xxi. 4, 11. 24 λέγου, "Οτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσιν. bάλλ' οὐδενὸς λό- b xxi. 18. γον ποιούμαι, οὐδὲ ἔχω τὴν ψυχήν μου τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειώσαι τον δρόμον μου μετά χαράς, «καὶ τὴν διακονίαν ἡν ἔλα- · Gal. i. 1; βον παρά τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς 25 χάριτος τοῦ Θεοῦ. καὶ νῦν ἰδοὺ, ἐγὰ οἶδα, ὅτι οὐκέτι ὅψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ύμεις πάντες, εν οίς διηλθον κηρύσσων την βασι-26 λείαν τοῦ Θεοῦ. διὸ μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τἢ σήμερον ἡμέρα, ὅτι

11. obrw:. See Raphel ad l.

16. Expire. Most MSS. read Kenpikei.

Ibid. Πεντηκοστής. It fell this year on the

13th of May.

17. πρεσβυτέρους. In ver. 28, they are called ἐπίσκοποι. It appears also from 1 Tim. iii. 1. that there were then ἐπίσκοποι at Ephesus, and that Timothy had power to ordain them, v. 22. Perhaps the distinction did not yet exist: all πρεσβύτεροι were literally and by their office ἐπίσκοποι, and of these there were many at Ephesus: but Timothy was the bishop, in the modern sense of the term, having authority over the presbyters.

19. πολλών is perhaps an interpolation.

20. δημοσία καὶ κατ' οἴκους, in the place where the delegates from the different congregations met, and in the houses where these different congregations were held. See Mosheim De Rebus ante Const. Cent. i. 37.

22. δεδεμένος τῷ πνεύματι. Spiritu munitus, firmatus, et quasi circumligatus. Alberti. Palairet points it και νῦν ἐγὰ δεδεμένος, τῷ πνεύματι πορεύομαι. But see ver. 23; xxi. 4.

25. This seems to imply that S. Paul never visited Ephesus after this time: unless he meant that all of them would not see him again; and there was at least an interval of four years before he could have been at Ephesus. See ver. 38. Τοῦ Θεοῦ is perhaps an interpolation.

A.D. 53. καθαρὸς εγώ ἀπὸ τοῦ αίματος πάντων οὐ γὰρ ὑπεστειλάμην 27 d Lu. vii. 30; τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. επροσ- 28 • 1 Pet. v. 2; έχετε οὖν ἐαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίω, ἐν ιῷ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα 1Τιπ. ιιι.1,2; τὸ ἄγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, et N. 10; Philipp i.1; ἡν περιεποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Γεγὼ γὰρ οἶδα τοῦτο, 29 Bph. i 7; Col. i. 14; ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, 1 Pet. i. 19; μη φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται 30 Apoc. v. 9. 12 Pet. ii. 1; ανδρες λαλούντες διεστραμμένα, του ἀποσπάν τους μαθητάς Matt. vii. 15. οπίσω αὐτῶν. διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετιαν 81 z i. 17: Psal. xli. 9; νύκτα καλ ημέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετά δακρύων νουθετῶν ἕνα Matt. xxvi. 21; 1 Joh. εκαστον. 'καὶ τανῦν παρατίθεμαι ύμας, ἀδελφοὶ, τῷ Θεῷ και 82 u. 19. τῶ λόγω τῆς γάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένω ἐποικοδομῆσαι καὶ h wix. 10. i Eph. i. 18. δούναι ύμιν κληρονομίαν έν τοις ήγιασμένοις πάσιν. κάργυρίου 33 k 1 Sam. η γρυσίου η ίματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα Ιαὐτοὶ δὲ γινώσκετε 34 xii. 3; 1 Cor. ix. 12; στι ταις χρείαις μου και τοις ουσι μετ' έμου υπηρέτησαν αί χείρες αύται. πάντα υπέδειξα υμίν, ότι ούτω κοπιώντας δεί 35 I xviii. 3: 1 Cor. 17. 12; αντιλαμβάνεσθαι των ασθενούντων, μνημονεύειν τε των λόγων 1 Thess. ii. 9; 2 Του Κυρίου Ίησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε, ΄ Μακάριον ἐστι διδόναι μάλλον ή λαμβάνειν.' " καὶ ταῦτα εἰπων, θεὶς τὰ γόνατα 36 m xxi. 5. αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηύξατο. Ἱκανὸς δὲ ἐγένετο 37 κλαυθμός πάντων καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου, κατεφίλουν αὐτόν οδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγω 38 ο εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. προεπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοίον.

 ${}^\prime\Omega \Sigma$ δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ $^\prime$ αὐτῶν, 21εὐθυδρομήσαντες ήλθομεν είς την Κῶν, τῆ δὲ έξης είς την Ρόδον, κάκειθεν είς Πάταρα. και ευρόντες πλοίον διαπερών είς Φοινί- 2 κην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. ἀναφάναντες δὲ τὴν Κύπρον, καὶ 8 καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν είς Τύρον εκείσε γάρ ην το πλοίον αποφορτιζόμενον του γόμου. "καὶ ἀνευρόντες τους μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ 4 ημέρας έπτά οίτινες τῷ Παύλφ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μη αναβαίνειν είς Ίερουσαλήμ. °ὅτε δὲ ἐγένετο ήμας ἐξαρτίσαι 5 τὰς ἡμέρας, ἐξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάν-

n ver. 12; nt xx. 23. • xx. 36.

28. Θεοῦ-αίματος. The blood must be referred to Christ, who is plainly called God: but many MSS. read kuplou for Ocoû. The Vatican MS. however has Ocov, and the church of God occurs eleven times in the New Testament, but the church of the Lord not once. The

reading seems to be αίματος τοῦ ἰδίου.

29. ἀφιζω. This word generally means arrival; here it means departure, as in Demosthenes De Pace, p. 58, penult. L. de Dieu. But it may mean, after this my visit to you.

30. τους μαθητάς means the disciples, i. e. Christians: many of whom after the death of S. Paul were seduced to embrace the errors of the Gnostics. See 2 Thess. ii. 3; 1 Tim. iv. 1.

31. τριετίαν. See note at xix. 10.
34. Compare 1 Cor. iv. 12. which Epistle was written from Ephesus.

35. των ασθενούντων. Chrysostom took it to mean the poor, and so Raphel.

Ibid. Mandow. For this saying, which is not recorded by the Evangelists, see Fabricius,

Cod. Apoc. N. T. p. 322.
CHAP. XXI. 3. We should probably read αναφανέντες την Κύπρον. There is a phrase somewhat similar in Lucian, τηλικούτον άχθος έπικείμενος. Necyomant. vol. i. p. 480.

283

των σύν γυναιξί καὶ τέκνοις ἔως ἔξω τῆς πόλεως, καὶ θέντες τὰ Α.D. 53. 6 γόνατα επί τὸν αἰγιαλὸν προσηυξάμεθα. καὶ ἀσπασάμενοι άλλήλους, επέβημεν είς το πλοίον, εκείνοι δε υπέστρεψαν είς 7 τὰ ἴδια. Ἡμεῖς δὲ τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου κατηντήσαμεν είς Πτολεμαίδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς 8 εμείναμεν ήμεραν μίαν παρ' αὐτοῖς. τῆ δε επαύριον εξελθόντες οί περί τον Παύλον ήλθον είς Καισάρειαν και είσελθόντες είς τον ολκον ΡΦιλίππου τυῦ εὐαγγελιστοῦ, τοῦ ὄντος ἐκ τῶν ἐπτὰ, Ρ τί. 5; 9 εμείναμεν παρ' αὐτῷ. ⁹τούτῷ δὲ ἦσαν θυγατέρες παρθένοι τέσ- ετ viii. 26, 40; Eph. iv. 11. 10 σαρες προφητεύουσαι. τέπιμενόντων δὲ ἡμῶν ἡμέρας πλείους, q ii. 17; Jool ii. 28. 11 κατήλθέ τις ἀπὸ τής Ἰουδαίας προφήτης ὀνόματι "Αγαβος" καὶ τχι. 28. έλθων πρός ήμας, καὶ άρας την ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε • • • • • 33; αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας είπε, "Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, Τὸν ἄνδρα, οὖ ἐστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτω δήσουσιν ἐν 'Ιερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἐθνῶν." 12 Ως δὲ ηκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ημεῖς τε καὶ οἱ ἐντό-18 πιοι, του μή αναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ. ἀπεκρίθη δὲ ὁ ١ xx. 24. Παύλος, "Τί ποιείτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; έγω γαρ οὐ μόνον δεθήναι, άλλα καὶ ἀποθανεῖν εἰς 'Ιερουσαλήμ έτοίμως έχω ύπερ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Ίη-14 σου." "Μή πειθομένου δε αὐτου, ήσυχάσαμεν εἰπόντες, "Το " Matt.vi.10; La. xi. 2. θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω." Μετά δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀποσκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν 16 είς 'Ιερουσαλήμ. συνήλθον δέ και των μαθητών άπο Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ' ὧ ξενισθωμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίω, ἀρχαίω μαθητή.

ΓΕΝΟΜΕΝΩΝ δὲ ἡμῶν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο

18 ήμας οι άδελφοί. Ττη δε επιούση είσηει ο Παθλος συν ήμιν προς = xv. 18:

19 Ίακωβον, πάντες τε παρεγένοντο οι πρεσβύτεροι. και ἀσπασάμενος αὐτοὺς, ἐξηγεῖτο καθ' ἐν ἔκαστον ὧν ἐποίησεν ὁ Θεὸς

20 έν τοῖς ἔθνεσι διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. Τοἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδό- 1 Rom. x. 2; ξαζον τὸν κύριον εἶπόν τε αὐτῷ, "Θεωρεῖς, ἀδελφὲ, πόσαι μυριάδες είσλυ 'Ιουδαίων των πεπιστευκότων' καλ πάντες ζη-

21 λωταί του νόμου υπάρχουσι. κατηχήθησαν δε περί σου, δτι άποστασίαν διδάσκεις άπὸ Μωσέως τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας

8. οί περί τον Παῦλον is perhaps an interpolation.

Ibid. Φιλίππου. See viii, 40.

9. θυγατέρες. Clement of Alexandria says, that his daughters married, vol. i. p. 535. Sozomen says, that they raised a person from the dead, vii. 27, but see Reliq. Sacr. vol. i. p. 30,

10. "Αγαβος. See xi. 28.

11. Many MSS. read δήσας ξαυτοῦ τοὺς πόδας ral ras xeipas.

15. αποσκευασάμενοι. Probably επισκευασ-

16. άγοντες κ. τ. λ. either, bringing with them one Mnason a Cyprian, with whom we might lodge; or, bringing us to one Mnason, with whom &c. Wolfius prefers the former, which is perhaps too Attic: Grotius and Valckenaer support the latter.

18. 'Ιάκωβον. James the bishop of Jerusalem. See note at xii. 17. It would appear from this verse, that none of the apostles were

now in Jerusalem.

20. τον κύριον. Probably τον Θεόν: and ev Tois 'Ioudalois for 'Ioudalwr.

281

Α.D. 53. Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς έθεσι περιπατείν, τί οὐν ἐστι; πάντως δεῖ πληθος συνελθεῖν 22 ακούσονται γαρ ότι ελήλυθας. *τοῦτο οὖν ποίησον, ὅ σοι λέγο- 23 = xviii. 18; Num. vi. 2, μεν είσιν ήμιν ἄνδρες τέσσαρες εύχην ἔχοντες ἐφ' ἐαυτών 13, 18. τούτους παραλαβών άγνίσθητι σύν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' 24 αὐτοῖς, ἵνα ξυρήσωνται τὴν κεφαλὴν, καὶ γνῶσι πάντες ὅτι ὧν κατήγηνται περί σοῦ οὐδέν έστιν, άλλα στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν • xv. 20, 20. νόμον φυλάσσων. • περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς 25 έπεστείλαμεν, κρίναντες μηδέν τοιούτον τηρείν αὐτούς, εί μή φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε είδωλόθυτον καὶ τὸ αίμα καὶ πνικb xxiv. 18; τον καὶ πορνείαν." b Τότε ὁ Παῦλος παραλαβών τοὺς ἄνδρας, 26 Num. vi. 13. τη έχομένη ημέρα σὺν αὐτοῖς άγνισθεὶς εἰσήει εἰς τὸ ἱερὸν, διαγγέλλων την έκπληρωσιν των ήμερων του άγνισμου, έως ού προσηνέγθη ύπερ ένὸς εκάστου αὐτῶν ή προσφορά. ὡς δὲ 27 έμελλον αι έπτα ήμέραι συντελεισθαι, οι από της 'Ασίας 'Ιουδαίοι θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῶ ἱερῶ, συνέχεον πάντα τὸν ὅχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χείρας ἐπ' αὐτὸν, κράζοντες, " "Ανδρες 'Ισ- 28 ραηλίται, βοηθείτε. οὐτός ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ διδάσκων έτι τε καὶ Ελληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ίερὸν, καὶ κεκοίνωκε τὸν ἄγιον τόπον τοῦτον." ε Ήσαν γὰρ προεωρακότες Τρόφιμον 29 ² Tim. iv. ²⁰. του Ἐφέσιον ἐν τῆ πόλει σὺν αὐτῷ, δν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ἱερὸν d xxvi. 21. εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. ἀ ἐκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συν- 80 δρομή τοῦ λαοῦ καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου, εἶλκον αὐτὸν έξω τοῦ ίεροῦ καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ζητούντων δὲ 31 αὐτὸν ἀποκτείναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχω τῆς σπείρης, ὅτι

21. Hear. Such as abstaining from blood,

things strangled, &c.
24. ayrloonr. This is the word used for the separation of a Nazarite in Numb. vi. It does not allude to the purification at the end of the vow, but to their abstaining and keeping them-

selves pure from certain things during the vow.

Ibid. δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς. When the vow was ended, the person was to make an offering, Numb. vi. 14, 15, and it sometimes happened, that persons were not able to provide these offerings, and therefore could not be released from their vow. S. Paul now took upon him to defray this expense. See Josephus, Antiq. xix. 6, 1; De Bel. Jud. ii. 15, 1.

Thid. Iva ξυρήσωνται. They were not to shave

their heads during the continuance of the vow, Numb. vi. 5; so that these persons had been waiting since the continuance of their vow, and not being able to provide the offering, they could not cut their hair. The phrase, Iva Evphowera, is therefore equivalent to, that they may end their vow. Maimonides mentions the saying, Miki incumbit, ut radatur Naziræus per me. The best MSS. read γνώσονται.

25. τηρεῖν — φυλάσσεσθαι. There is a difference between these words. The Gentiles

were not bound to keep these customs: but they were advised to guard against certain causes of offence. See xv. 21.

26. διαγγέλλων. They had not been able before to name any precise time for the duration of the vow, because they could not provide the offering.

27. ξμελλον. It was perhaps the sixth day from the commencement of the vow.

Ibid. συνέχεον. Epiphanius says, that Cerinthus was one of these, but probably without reason, vol. i. p. 112.

28. κεκοίνωκε. Philo Judæus says, θάνατος άπαραίτητος Ερισται κατά των els τους έντος περιβόλους παρελθόντων των ούχ δμοεθνών, vol. ii. p. 577.

29. Τρόφιμον. See xx. 4.

31. χιλιάρχφ. This was the Roman officer. who commanded in the tower of Antonia overlooking the temple. Josephus says of it, καθά δε συνήπτο ταις του ίερου στοαις, είς αμφοπέρας είχε καταβάσεις, δι' ὧν κατιόντες οἱ φρουροὶ, (καθήστο γὰρ ἀεὶ ἐπ' αὐτῆς τάγμα 'Ρωμαίων,) και διζοτάμενοι περί τὰς στοὰς μετά τῶν ὅπλων, έν ταις δορταις τον δήμον, ως μή τι νεωτερισθείη, παρεφύλαττον. De Bel. Jud. v. 5, 8.

32 όλη συγκέχυται 'Ιερουσαλήμ' δς έξ αὐτης παραλαβών στρα- Α.D. 58. τιώτας καὶ έκατοντάρχους, κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς. οἱ δὲ ἰδόντες τὸν γιλίαργον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν 33 Παῦλον. *τότε ἐγγίσας ὁ χιλίαρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέ- • ver. 11. λευσε δεθήναι άλύσεσι δυσί και έπυνθάνετο τίς αν είη, και τί 34 έστι πεποιηκώς. ἄλλοι δὲ ἄλλό τι ἐβόων ἐν τῷ ὄγλω· μὴ δυνάμενος δε γνώναι τὸ ἀσφαλες διὰ τὸν θόρυβον, εκέλευσεν 85 ἄγεσθαι αὐτὸν είς τὴν παρεμβολήν. ὅτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς άναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν 36 διὰ τὴν βίαν τοῦ ὄχλου. Τὴκολούθει γὰρ τὸ πλήθος τοῦ λαοῦ (xxii. 22; Lu. xxiii. 18: κράζον, "Αίρε αὐτόν." Joh. viv. 15. Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχω, "Εἰ ἔξεστί μοι εἰπεῖν τι πρός σε;" Ο δὲ ἔφη, 88 "Ελληνιστί γινώσκεις; ούκ ἄρα σὺ εί ὁ Αὐγύπτιος, ὁ πρὸ τούτων των ήμερων αναστατώσας και έξαγαγών είς την έρημον 39 τοὺς τετρακισγιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων ;" εΕἶπε δὲ ὁ Παῦ- ε ix. 11, 30; λος, " Έγω ἄνθρωπος μέν είμι Ιουδαίος Ταρσεύς, της Κιλικίας ούκ ἀσήμου πόλεως πολίτης δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλησαι πρὸς τὸν λαόν." 40 h Επιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθ- h xii. 17; μών κατέσεισε τἢ χειρὶ τῷ λαῷ· πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, et xix. 33. 22 προσεφώνησε τη Έβραίδι διαλέκτω, λέγων, " "Ανδρες άδελφοί καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου της πρὸς ὑμᾶς νῦν ἀπολογίας." 2 'Ακούσαντες δὲ ὅτι τῆ 'Εβραίδι διαλέκτω προσεφώνει αὐτοῖς, 17.34; 3 μαλλον παρέσχον ήσυχίαν. καί φησιν, "1'Εγώ μέν είμι άνηρ σείκ. 11; Ιουδαίος, γεγεννημένος εν Ταρσφ της Κιλικίας, ανατεθραμ- 2 Cor. x1, 22: μένος δὲ ἐν τῆ πόλει ταύτη παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιὴλ, πεπαι- Gal. i. 14; δευμένος κατά ἀκρίβειαν τοῦ πατρώου νόμου, ζηλωτής ὑπάρχων κ 🚻 3; 4 τοῦ Θεοῦ, καθώς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον κος ταύτην τὴν et xxri. 9;

34. έβοων. Many MSS. read ἐπεφώνουν. Ibid. παρεμβολήν. Quarters for the soldiers. The tower of Antonia. Beza, L. de Dieu. 35. ἀναβαθμούς. Josephus, as quoted at ver.

31, mentions the KaraBareis.

38. Αἰγύπτιος. Josephus mentions this impostor approaching Jerusalem with thirty thousand men. From S. Luke's expression εξαγαγών, we may perhaps infer that these four thousand sicarii were induced to follow him from Jerusalem. Antiq. xx. 8, 6; De Bel. Jud. ii. 13, 5. Josephus also mentions the rise of these sicarii.

39. οὐκ ἀσήμου. Xenophon calls Tarsus πόλιν της Κιλικίας μεγάλην και εὐδαίμονα. Anab. i. 2. 23: and Josephus says of it, Ταρσός γάρ παρ' αυτοῖς των πόλεων ἡ ἀξιολογωτάτη, μητρόπολις οδοα. Antiq. i. 6, 1. Stephanus Byzant.

όδον εδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδιδούς εἰς φυλα- 1 Cor. xv. 9: Gal. i. 18; 5 κας ανδρας τε καὶ γυναίκας, 'ώς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεί μοι, ^{1 Tim. i. 13}. καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον παρ' ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος et xxvi. 13.

> calls it ἐπισημοτάτη. CHAP. XXII. 3. Γαμαλιήλ. See v. 34. Josephus speaks of him as modems mer 'Ispoσολύμων, γένους δὲ σφόδρα λαμπροῦ, τῆς τῶν Φαρισαίων αἰρέσεως, οἱ περὶ τὰ πάτρια νόμιμα δοκοῦσι των άλλων ακριβεία διαφέρειν. Vita, 38. S. Paul had been educated at Jerusalem en veότητος, xxvi. 4.

285

İbid. Ζηλωτής του Θεού is used by Arrian. Epictet. ii. 14. See xxi. 20.

5. δ άρχιερεύs. He seems to mean the high priest who had given him the letters to Damascus, who was probably Caiaphas: or he might mean Annas: see iv. 6. Schmidius and Wolfius say, that μαρτυρεί is the future.

Ibid. πρὸς τοὺς ἀδελφούς. In ix. 2. it is πρὸς τάς συναγωγάς.

A.D. 53. πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς έκεισε όντας δεδεμένους είς Ίερουσαλημ, Ίνα τιμωρηθώσιν. n ix. 3; m εγένετο δέ μοι πορευομένω καὶ εγγίζοντι τη Δαμασκώ περί 6 et axvi. 13 : 1 Cor. xτ. 8; μεσημβρίαν εξαίφνης εκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ίκανὸν 2 Cor. xii. 2. περὶ ἐμέ "ἔπεσόν τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἤκουσα φωνής λεγού-7 n xxvi.14.15. σης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Έγω δε άπεκρίθην, 8 Τίς εί, κύριε; Είπέ τε πρός με, Έγω είμι Ίησους ὁ Ναζωραίος, δυ σύ διώκεις. Οι δέ σύν έμοι δυτες το μέν φώς έθεά- 9 o ix. 7; Dan. x. 7. σαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἤκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. Είπον δὲ, Τί ποιήσω, κύριε; 'Ο δὲ κύριος είπε 10 πρός με, 'Αναστάς πορεύου είς Δαμασκόν' κάκει σοι λαληθήσεται περί πάντων ών τέτακταί σοι ποιήσαι. ΄ Ως δε οὐκ έν- 11 έβλεπον από της δόξης του φωτός εκείνου, χειραγωγούμενος ύπὸ τῶν συνόντων μοι, ἢλθον εἰς Δαμασκόν. ρ'Ανανίας δέ τις, 12 P ix. 17. άνηρ εύσεβης κατά τὸν νόμον μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, έλθων πρός με καὶ ἐπιστὰς εἰπέ μοι, 13 Σαούλ άδελφε, ανάβλεψον κάγω αὐτή τή ώρα ανέβλεψα εἰς 9 iii. 14: αὐτόν. ο δε είπεν, Ο Θεος των πατέρων ήμων προεγειρίσατό 14 et vii. 52 : σε γνώναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι et xxvi. 16; 1 Joh. ii. 1. φωνήν εκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· ὅτι ἔση μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάν- 15 r Matt.iii.11; τας ἀνθρώπους, ὧν εωρακας καὶ ήκουσας. Γκαὶ νῦν τί μέλλεις; 16 Mar. i. 4: άναστας βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τας άμαρτίας σου, ἐπικαλε-Lu. iii. 3. σάμενος τὸ δνομα τοῦ κυρίου. * Έγενετο δε μοι ὑποστρεναντι 17 s ix. 26. είς Ίερουσαλημ, και προσευχομένου μου εν τῷ ἱερῷ, γενέσθαί με εν εκστάσει, καὶ ιδείν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ 18 έξελθε εν τάχει έξ 'Ιερουσαλήμ' διότι οὐ παραδέξονταί σου την μαρτυρίαν περί έμοῦ. Κάγω είπον, Κύριε, αὐτοί ἐπίστανται, 19 I ver 1. ότι έγω ήμην φυλακίζων καὶ δέρων κατά τὰς συναγωγάς τοὺς πιστεύοντας έπὶ σέ ακαὶ ὅτε έξεχεῖτο τὸ αίμα Στεφάνου τοῦ 20 u vii. 58; et viii. 1. μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἤμην ἐφεστὼς καὶ συνευδοκῶν τῆ άναιρέσει αὐτοῦ, καὶ φυλασσων τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. *Καὶ εἶπε πρός με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν 21 * ix. 15; et xiii. 2 έξαποστελώ σε." Gal. i. 15; et ii. 8; γ Ηκουον δε αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν 22 Bph. iii. 8; 1 Tim. ii. 7; φωνήν αὐτῶν, λέγοντες, "Αἶρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον οὐ 2 Tim. i. 11. γάρ καθήκου αὐτὸν ζήν." Κραυγαζόντων δὲ αὐτῶν, καὶ ρίπ- 28 y xxi. 36. τούντων τὰ ἰμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα, ἐκ- 24 έλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι εἰς τῆν παρεμβολὴν, εἰπὼν μάστιξιν άνετάζεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐπιγνῶ δι' ἢν αἰτίαν οὕτως έπεφώνουν αὐτῷ. 'ώς δὲ προέτεινεν αὐτὸν τοῖς ἱμᾶσιν, εἶπε 25 # xvi. 37.

^{12.} εὐσεβής. Many MSS. read εὐλαβής. 13. ἐπιστάς. In ix. 17. it is ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας.

^{16.} τοῦ κυρίου. Probably αὐτοῦ.

^{20.} τŷ ἀναιρέσει αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

^{23.} βιπτούντων τὰ Ιμάτια, throwing off their clothes, preparatory to stoning him. See vii. 58.

Ibid. κονιορτόν. This also was perhaps indicative of their picking up stones to throw at him.

^{25.} τοῖς lμᾶσω has been taken to mean either the ropes with which he was bound, or the

πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, "Εἰ ἄνθρωπον 'Ρω- Α. D. 88. 26 μαΐον και ακατάκριτον έξεστιν ύμιν μαστίζειν;" 'Ακούσας δέ ό έκατόνταργος, προσελθών ἀπήγγειλε τω γιλιάργω λέγων. ""Ορα τι μέλλεις ποιείν ό γὰρ ἄνθρωπος οὖτος 'Ρωμαίός 27 έστι." Προσελθών δε ό χιλίαρχος είπεν αὐτῷ, "Λέγε μοι, εί 28 σὺ Ῥωμαῖος εἰ;" Ὁ δὲ ἔφη, "Ναί." ᾿Απεκρίθη τε ὁ χιλίαργος, "Έγω πολλοῦ κεφαλαίου την πολιτείαν ταύτην έκτησά-29 μην." 'Ο δε Παῦλος ἔφη, " Έγω δε καὶ γεγέννημαι." Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ' αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάζειν. καὶ ὁ χιλίαρχος δε εφοβήθη, επιγνούς ὅτι Ῥωμαίος ἐστι, καὶ ὅτι ἡν αὐτὸν δεδεκώς. Τη δε επαύριον βουλόμενος γνώναι το άσφαλες, το τί κατηγορείται παρά των Ἰουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ των δεσμών, καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον αὐ-23 των και καταγαγών τὸν Παύλον ἔστησεν είς αὐτούς. " Ατενί- * xxiv. 16; σας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίφ εἶπεν, ""Ανδρες ἀδελφοὶ, ἐγὼ πάση συνειδήσει αγαθή πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ ἄχρι ταύτης τής 2 ήμέρας." δ' Ο δὲ ἀρχιερεὺς 'Ανανίας ἐπέταξε τοῖς παρεστῶσιν 6 1 Rog. 3 αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν είπε, Jer. xx. 2 "Τύπτειν σε μέλλει ὁ Θεὸς, τοῖχε κεκονιαμένε καὶ σὰ κάθη Joh. xviii. 22. κρίνων με κατά τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσ-4 θαι." Οἱ δὲ παρεστώτες εἶπον, "Τὸν ἀρχιερέα τοῦ Θεοῦ ο λοιδορείς;" ε"Εφη τε ὁ Παῦλος, "Οὐκ ἤδειν, ἀδελφοί, ὅτι • Exod. xxii. έστὶν ἀρχιερεύς· γέγραπται γὰρ, '*Αρχοντα τοῦ λαοῦ σου οἰκ 28. 6 έρεις κακώς.'" 4 Γυούς δε ό Παύλος ότι το εν μέρος έστι Σαδ- 4 xxiv.15,21; δουκαίων, τὸ δὲ ἔτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν ἐν τῷ συνεδρίω, et xxvi. 5, 6;

" Ανδρες άδελφοί, έγω Φαρισαίός είμι, νίος Φαρισαίου περί τ έλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρών είγω κρίνομαι." Τοῦτο δε αὐτοῦ

scourges: in either case the meaning is, that they were preparing to scourge him; but rois inagiv should be translated for the scourges, and προέτεινεν, or προέτειναν, (which is probably the true reading,) means, they were stretching him

out, or making him bend forward.
25. 'Ρωμαΐον. "Illa vox et imploratio, 'Civis Romanus sum,' quæ sæpe multis, in ultimis terris, opem inter barbaros et salutem tulit." Cic. in Ver. Act. ii. 5, 57.

26. Opa is perhaps an interpolation.
27. el ob. Many MSS. omit el.

28. κεφάλαιον answers to our word sum. Dio Cassius speaks of the freedom of Rome costing

a large sum. lx. p. 955.

Ibid. Έγα γεγέννημαι. The people of Tarsus had taken part with J. Cæsar, and had suffered much from Cassius. Antony therefore gave them the freedom of the city, and Augustus extended their privileges. Tarsus was called Juliopolis. Hence S. Paul was by birth a Roman citizen. See Appian, De Bel. Civ. p. 1077; Dio Chrys. xlvii. p. 508.

30. There are many various readings in this

verse: the best MSS. read-δπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ έλυσεν αὐτὸν, καὶ ἐκέλευσε συνελθεῖν τοὺς άρχιερείς και παν το συνέδριον και κ.τ.λ.

CHAP. XXIII. 1. πεπολίτευμαι τῷ Θεῷ. I have lived according to the laws of God.
3. Τύπτειν. This may be considered prophetic. Ananias was killed in a sedition. Joseph. De Bel. Jud. ii. 17, 2, 6, 9.

Ibid. κεκονιαμένε. Appearing fair outwardly.

See Matt. xxiii. 27.

5. Oùn focu. These words may perhaps be translated, I was not aware, that there is now an high priest. Ananias had been made high priest some years before, and was sent to Rome in consequence of a dispute between the Jews and Samaritans. During his absence Jonathan was made high priest, but was soon put to death by Felix. Ananias then returned from Rome, and took the office upon himself without any regular appointment. It was at this period that S. Paul arrived at Jerusalem. See Michaelis, Introd. vol. i. p. 51-54. Krebsius. Biscoe gives a different explanation, p. 64.
6. Φαρισαίου. Probably Φαρισαίων.

A.D. 88. λαλήσαντος, εγένετο στάσις των Φαρισαίων καὶ των Σαδδουκαίων, καὶ ἐσγίσθη τὸ πλήθος. • Σαδδουκαίοι μὲν γὰρ λέγουσι 8 e Matt. xxii. 23: xxii. 23; Mar. xii. 18; μὴ είναι ἀνάστασιν, μηδὲ ἄγγελον μήτε πνεῦμα· Φαρισαΐοι δὲ Lu. xx. 27. όμολογοῦσι τὰ ἀμφότερα. 'εγένετο δὲ κραυγή μεγάλη καὶ 9 f v. 39; άναστάντες οι γραμματείς του μέρους των Φαρισαίων διεμάet xxv. 25; et xxvi. 31. γοντο, λέγοντες, "Οὐδὲν κακὸν εύρισκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπω τούτω. εί δε πνεθμα ελάλησεν αὐτῷ ἡ ἄγγελος, μὴ θεομαγῶμεν." Πολλής δε γενομένης στάσεως, εὐλαβηθείς ὁ γιλίαργος 10 μη διασπασθή ὁ Παῦλος ὑπ' αὐτῶν, ἐκέλευσε τὸ στράτευμα καταβάν άρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἄγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

g zviji. 9.

Matt. xxvi.

TH δε επιούση νυκτί επιστάς αὐτῷ ὁ κύριος εἶπε, " Θάρσει, 11 Παῦλε· ὡς γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλημ, οὕτω τοτ. 20,30; σε δεῖ καὶ εἰς Ῥώμην μαρτυρήσαι." Γενομένης δὲ ἡμέρας, 12 ποιήσαντές τινες των Ιουδαίων συστροφήν, ανεθεμάτισαν έαυτούς, λέγοντες μήτε φαγείν μήτε πιείν, έως οδ άποκτείνωσι τὸν Παῦλον ήσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα οἱ ταύτην τὴν συν- 13 ωμοσίαν πεποιηκότες οίτινες προσελθόντες τοίς άρχιερεῦσι καὶ 14 τοις πρεσβυτέροις είπον, "'Αναθέματι ανεθεματίσαμεν έαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι έως οδ ἀποκτείνωμεν τὸν Παθλον. νθν οδν 15 ύμεις εμφανίσατε τῷ χιλιάρχφ σὺν τῷ συνεδρίφ, ὅπως αὔριον αὐτὸν καταγώγη πρὸς ὑμᾶς, ὡς μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ ἡμεῖς δὲ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτὸν, ἔτοιμοί έσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν." 'Ακούσας δὲ ὁ υίὸς τῆς ἀδελφῆς 16 Παῦλου τὸ ἔνεδρον, παραγενόμενος καὶ εἰσελθών εἰς τὴν παοεμβολην, ἀπήγγειλε τῷ Παύλφ. προσκαλέσαμενος δὲ ὁ Παῦ- 17 λος ενα των έκατοντάρχων, έφη, "Τον νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον έχει γάρ τι ἀπαγγείλαι αὐτῷ." 'Ο μεν 18 ούν παραλαβών αὐτὸν ήγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον, καί φησιν, " Ο δέσμιος Παθλος προσκαλεσάμενος με ηρώτησε, τοθτον τον νεανίαν άγαγεῖν πρός σε, έχουτά τι λαλησαί σοι." Έπιλα- 19 βόμενος δε της χειρός αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναγωρήσας κατ' ιδίαν επυνθάνετο, "Τί εστιν, δ έχεις απαγγείλαί μοι;" Είπε δε, ""Οτι οι 'Ιουδαίοι συνέθεντο του έρωτησαί σε, όπως 20

i war. 12.

αύριον είς τὸ συνέδριον καταγάγης τὸν Παῦλον, ώς μέλλοντές τι ακριβέστερον πυνθάνεσθαι περί αὐτοῦ. σὰ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς Ενεδρεύουσι γὰρ αὐτὸν Εξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσα- 21 ράκοντα, οίτινες ανεθεμάτισαν έαυτούς μήτε φαγείν μήτε πιείν, ξως ου ανέλωσιν αυτόν και νυν ξτοιμοί είσι, προσδεγόμενοι

Ibid. ἀμφότερα. The two things are, 1, the resurrection: 2, angels and spirits.

in many MSS.

10. εὐλαβηθείs. Probably φοβηθείs. 12. The best MSS. read nothgartes guotpoφην οί 'Ιουδαίοι.

20. μέλλοντες. Many MSS, have a better reading, μέλλων.

^{8.} Σαδδουκαίοι. Josephus says of them, ψυχής τε την διαμονην και τας καθ' άδου τιμωρίας και τιμάς ἀναιροῦσι. De Bell. Jud. ii. 8, 14.

^{9.} οί γραμματείς. Probably τινες των γραμματέων. The words μή θεομαχώμεν are omitted

22 την ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν." 'Ο μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσε τὸν Δ. D. 32. νεανίαν, παραγγείλας μηδενὶ έκλαλησαι, "ὅτι ταύτα ἐνεφάνισας 28 πρός με." Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν ἐκατοντάργων είπεν, " Έτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους, όπως πορευθώσιν έως Καισαρείας, καὶ ἱππεῖς ἐβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους δια-24 κοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός' κτήνη τε παραστῆσαι, **ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Πα**ῦλον διασώσωσι πρὸς Φήλικα τὸν 25 ήγεμόνα" γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν τὸν τύπον τοῦ-26 τον "Κλαύδιος Λυσίας τω κρατίστω ήγεμόνι Φήλικι, γαί-27 ρειν. Τον άνδρα τοῦτον συλληφθέντα ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 1 xxi. \$5. καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ' αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύ-28 ματι έξειλόμην αὐτὸν, μαθών ὅτι Ῥωμαῖός ἐστι. βουλόμενος δε γνώναι την αιτίαν δι' ην ενεκάλουν αυτώ, κατήγαγον αυτόν 29 είς τὸ συνέδριον αὐτῶν. δν εὖρον ἐγκαλούμενον περὶ ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν δὲ ἄξιον θανάτου ἡ δεσμῶν ἔγκλημα 80 έχουτα. μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλής εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, ἐξ αὐτῆς ἔπεμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ.

*Ερρωσο."

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἤγαγον διὰ τῆς νυκτὸς εἰς τὴν 'Αντι
82 πατρίδα. τῆ δὲ ἐπαύριον ἐάσαντες τοὺς ἰππεῖς πορεύεσθαι σὺν

83 αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν οἵτινες εἰσελθόντες εἰς
τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρ
84 ἐστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. ἀναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμὼν, καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας ἐστὶ, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ

85 Κιλικίας, "Διακούσομαί σου," ἔφη, "ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται." Ἐκέλευσέ τε αὐτὸν ἐν τῷ πραιτωρίφ τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.

24 * ΜΕΤΑ δὲ πεντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς 'Ανανίας μετὰ ε εκίίί. 2. τῶν πρεσβυτέρων καὶ ῥήτορος Τερτύλλου τινὸς, οἴτινες ἐνεφά-2 νισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἤρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλλος, λέγων, "Πολλῆς εἰρήνης

21. την ἐπαγγελίαν. The order to be given by you for Paul to be brought to the council.

23. δεξιολάβουs. Lancearios, satellites. Some say, that it was their special office to guard prisoners.

24. Φήλικα. Antonius Felix, the brother of Pallas, was made procurator of Judæa and Samaria together with Cumanus A.D. 48. Upon the banishment of Cumanus in 51, he was sole procurator. See Tacitus, Annal. xii. 54. Hist. v. 9. Sueton. Claud. 28.

25. τύπον. Conceived in this form.

30. μέλλειν is perhaps an interpolation.

31. διὰ τῆς νυκτός. Biscoe says that this does not necessarily mean in one night, but that they travelled by night, p. 356. Cæsarea was sixty miles distant from Jerusalem. See also xvii. 10.

Ibid. Antipatris was about two-thirds of the distance.

32. πορεύεσθαι. Many MSS. read ἀπέρχεσθαι.

34. δ ἡγεμῶν is perhaps an interpolation.
35. πραιτωρίω. The building of this magnificent palace by Herod is mentioned by

Josephus.

CHAP. XXIV. 1. πέντε ἡμέρας. These are perhaps dated from the notice given to the high priest by C. Lysias, xxiii. 30, which was

on the day before S. Paul arrived at Cæsarea.

Ibid. τῶν πρεσβυτέρων. Probably πρεσβυτέρων τινῶν.

2. elphyns. Felix had liberated the country from banditti and impostors. Joseph. Antiq. xx. 8, 5. See Krebsius.

A.D. 53. τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων γινομένων τῷ ἔθνει 8 τούτω διά της σης προνοίας πάντη τε καὶ πανταχοῦ, ἀποδεγόμεθα, κράτιστε Φήλιξ, μετά πάσης ευχαριστίας. ἵνα δὲ μὴ ἐπὶ 4 πλείου σε εγκόπτω, παρακαλώ άκουσαί σε ήμων συντόμως τη ση έπιεικεία, εύροντες γάρ του ἄνδρα τοῦτον λοιμον, καὶ κι- 5 νούντα στάσιν πασι τοις Ιουδαίοις τοις κατά την οικουμένην, πρωτοστάτην τε της των Ναζωραίων αίρέσεως ίδς και τὸ 6 1 xxi. 28. ίερον ἐπείρασε βεβηλώσαι, δυ καὶ ἐκρατήσαμεν καὶ κατά τὸν ημέτερον νόμον ηθελήσαμεν κρίνειν. παρελθών δε Λυσίας 67 γιλίαργος μετά πολλής βίας έκ των χειρών ήμων απήγαγε. κελεύσας τους κατηγόρους αὐτοῦ ἔργεσθαι ἐπὶ σέ παρ' οῦ 8 δυνήση αὐτὸς ἀνακρίνας περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι, ὧν ήμεις κατηγορούμεν αὐτού." Συνέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαίοι, 9 φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔγειν.

'Απεκρίθη δε ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν, 10 "Έκ πολλών ετών όντά σε κριτήν τω έθνει τούτω επιστάμενος. εύθυμότερον τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι δυναμένου σου 11 γνώναι ότι οὐ πλείους εἰσί μοι ἡμέραι ἡ δεκαδύο, ἀφ' ἡς ἀνέβην προσκυνήσων εν Ίερουσαλήμ. m καὶ οὔτε εν τῷ ίερῷ εὖρόν με 12 et xxviii. 17. πρός τινα διαλεγόμενον ή ἐπισύστασιν ποιούντα ὄγλου, οὕτε ἐν ταις συναγωγαις, ούτε κατά την πόλιν ούτε παραστήσαι με 13 δύνανται περί ων νθν κατηγοροθσί μου. δμολογώ δε τοθτό σοι, 14 ότι κατά την όδον ην λέγουσιν αίρεσιν, ούτω λατρεύω τώ πατρώω Θεώ, πιστεύων πασι τοις κατά τὸν νόμον καὶ τοις προ-

» Dan. xii. 2: Φήταις γεγραμμένοις, ελπίδα έγων είς τον Θεον, ήν καὶ αὐτοὶ 15 Joh. v. 39,29. ούτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν, δικαίων τε καὶ ἀδίκων ° ἐν τούτω δὲ αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνεί- 16 o zziii. 1. δησιν έχειν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διαπαντός. Ρδί' 17 σαι. μ. 10; Rom. xv. 25. έτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην έλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ 9 xxi. 26, 27. ἔθνος μου καὶ προσφοράς· 9 ἐν οἶς εὖρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ 18

2. κατορθωμάτων. Some MSS, read διορθωμάτων.

E EXV. 8;

3. Adorty to nal martaxoù, at all times and in all places. These words are to be coupled with γινομένων, not with αποδεχόμεθα.

5. εδρόντες. The construction is imperfect. Many MSS. read ordoeis.

9. Συνέθεντο. Probably συνεπέθεντο. 10. Έκ πολλών έτων. This was spoken A.D. 53; and so Tacitus, writing of the year 52, speaks of Felix, "Jampridem Judææ impositus," Ann. xii. 54. This is explained at xxiii. 24. See Krebsius.

Ibid. εὐθυμότερον. Many MSS. read εὐ-

11. δυναμένου σου γνώναι. Felix would know, that, if S. Paul came up to worship at the feast, it was not more than twelve days ago. See xxi. 17, 18, 26, 27; xxii. 30; xxiii. 12, 32; xxiv. 1. Most MSS. read ἡμέραι δάδεκα without ή.

14. κατά την όδον ην λέγουσιν αίρεσιν. Αίpeas was the common term for a sect, and is applied by Josephus to the sects of the Pharisees and Sadducees: see also v. 17; xxvi. 5. It was not therefore necessarily a term of reproach: but \$\hat{\eta}\$ \$\delta \delta \del sense: (see ix. 2.) so that S. Paul's words should perhaps be rendered, but as to the Way, which is the name they give to our sect, it is thus that I worship the God of our fathers.

15. νεκρών is perhaps an interpolation. 16. ἐν τούτφ, on this account. L. de Dieu.

Ibid. ἀσκῶ is a neuter verb in Polybius, oi περί τὰς βαναύσους τέχνας ἀσκοῦντες, ix. 20. 9. 17. δι' έτων πλειδνων. This speech was spoken A.D. 53. The last time he had been at Jerusalem was in 48. See xviii. 22.

18. èv ols. In the performance of which, as in xxvi. 12. But some MSS, read èv als.

Ibid. hypioméror. See xxi. 24.

ιερώ, οὐ μετὰ ὄγλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς δὲ ἀπὸ τῆς 'Ασίας ... A. D. 58. 19 Ἰουδαίοι, οθς δεί έπὶ σοῦ παρείναι καὶ κατηγορείν εἴ τι ἔχοιεν

20 πρός με ή αὐτοὶ οὖτοι εἰπάτωσαν, εἴ τι εὖρον ἐν ἐμοὶ ἀδίκημα,

21 στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, τη περὶ μιᾶς ταύτης φωνής, ής * **iii. 6; έκραξα έστως εν αὐτοῖς, "Οτι περὶ ἀναστάσεως νεκρων εγώ κρίνομαι σήμερον ὑΦ' ὑμῶν."

'Ακούσας δε ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτοὺς, ἀκριβέστερον είδως τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπων, ""Οταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος

28 καταβή, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς'' •διαταξάμενός τε τῷ ἐκα- • ΣΕΥΙΙ. 3; τοντάργη τηρείσθαι τὸν Παῦλον, ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα

κωλύειν των ιδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἡ προσέρχεσθαι αὐτώ.

Μετά δὲ ἡμέρας τινάς παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλλη τη γυναικί αὐτοῦ οὕση Ἰουδαία, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ήκουσεν αὐτοῦ περὶ τής εἰς Χριστὸν πίστεως. 25 διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος του μέλλοντος έσεσθαι, έμφοβος γενόμενος ο Φηλιξ άπεκρίθη, "Τὸ νῦν ἔγον πορεύου καιρὸν δὲ μεταλαβών μετα-26 καλέσομαί σε." άμα δὲ καὶ ἐλπίζων, ὅτι χρήματα δοθήσεται

αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύση αὐτόν διὸ καὶ πυκνότερον 27 αὐτὸν μεταπεμπόμενος ώμίλει αὐτῶ. Διετίας δὲ πληρωθείσης έλαβε διάδοχου ὁ Φηλιξ Πόρκιου Φηστου θέλων τε χάρι- ' ** 14.

τας καταθέσθαι τοις 'Ιουδαίοις ο Φηλιξ κατέλιπε του Παύλου δεδεμένον. ΦΗΣΤΟΣ οὖν ἐπιβὰς τῆ ἐπαρχία, μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη

2 είς Ίεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεύς και οι πρώτοι των Ἰουδαίων κατά του Παύλου, και παρ-8 εκάλουν αὐτὸν, αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψη-

ται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλημ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ

19. τινές 'Ιουδαίοι. The sentence is imperfect. L. de Dieu supplies elow: some MSS. read rives and the 'Aglas without be, and so connect it with what goes before; but the authority is in favour of 8é.

20. εl is perhaps an interpolation.

22. The reading seems to be ανεβάλετο δὲ αὐτοὺς ὁ Φῆλιξ.

23. Exer aveciv, relaxandum esse a vinculis.

24. παραγενόμενος perhaps means, that Felix had been absent from Cæsarea, and was now returned.

Ibid. Δρουσίλλη- loudalq. Tacitus says that Drusilla, the wife of Felix, was daughter of Antony and Cleopatra. Hist. v. 9. But Felix married three wives, Sueton. Claud. 28, and this Drusilla was sister to Agrippa: she had been married before to Azizus king of the Emeseni. See Josephus, Antiq. xx. 7, 2. Most

MSS. read τŷ lôla γυναικὶ without αὐτοῦ.
25. ἔμφοβος. Felix might well tremble. He had persuaded Drusilla to abandon her lawful husband; and Tacitus says of him, "per omnem sævitiam ac libidinem jus regium servili ingenio exercuit." Hist. v. 9. "Εσεσθαι is per-

haps an interpolation.
26. χρήματα. Josephus states, that, in the time of Albinus, who succeeded Festus, bribery of this sort was very common : και μόνος ὁ μη δούς τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατελείπετο. De Bel. Jud. ii. 14, 1.

27. χάριτας. The Jews were dissatisfied with Felix, and sent a deputation to Rome to accuse him, after he had been removed. Josephus.

Most MSS. read χάριτα.

CHAP. XXV. 1. ἐπαρχία. The more proper term would be ἐπιτροπή, but Josephus calls Festus ἔπαρχος, though he was only procurator. Antiq. xx. 8, 11.

2. Most MSS. read of apxiepeis.

3. ¿νέδραν. Josephus mentions, that, when Festus succeeded Felix, there were many sicaris who infested the country and committed murder. Antiq. xx. 8, 10.

Α. D. 55. τὴν όδόν. ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον 4 έν Καισαρεία, έαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι: "Οί 5 ουν δυνατοί εν ύμιν," φησί, "συγκαταβάντες, εί τι εστίν εν τώ ανδρὶ τούτω, κατηγορείτωσαν αὐτοῦ." Διατρίλιας δὲ ἐν αὐτοῖς 6 ήμέρας πλείους ή δέκα, καταβάς είς Καισάρειαν, τή ἐπαύριον καθίσας έπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσε τὸν Παῦλον ἀγθηναι. παρα- 7 γενομένου δε αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων κατα-Βεβηκότες 'Ιουδαίοι, πολλά και βαρέα αιτιάματα φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου, ἃ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, "ἀπολογουμένου 8 # xxiv. 12: et xxviii. 17. αὐτοῦ, ""Οτι οὕτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὕτε εἰς τὸ ίερον, ούτε εἰς Καίσαρα τὶ ήμαρτον." 'Ο Φήστος δὲ τοῖς Ίου- 9 δαίοις θέλων γάριν καταθέσθαι, ἀποκριθείς τῷ Παύλφ είπε, " Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβὰς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι έπ' έμοῦ;" Είπε δὲ ὁ Παῦλος, "Επὶ τοῦ βήματος Καίσαρος 10 έστως είμι, ου με δεί κρίνεσθαι. 'Ιουδαίους οὐδὲν ήδίκησα, ως καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. τεὶ μὲν γὰρ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θα- 11 νάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν εἰ δὲ οὐδέν έστιν ών ούτοι κατηγορούσί μου, ούδείς με δύναται αὐτοίς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι." Τότε ὁ Φῆστος συλλαλή- 12 σας μετά τοῦ συμβουλίου, ἀπεκρίθη, "Καίσαρα ἐπικέκλησαι,

'Ημερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, 'Αγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ 13 Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασόμενοι τὸν Φῆστον.

7 καίν. 27. Τώς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβον ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ 14 ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, "'Ανήρ τις ἐστὶ καταλειμμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, περὶ οῦ, γενομένου μου 15 εἰς 'Ιεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν 'Ιουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην πρὸς οῦς ἀπ- 16 εκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος 'Ρωμαίοις χαρίζεσθαί τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν, πρὶν ἡ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. συνελθόντων οὖν αὐτῶν ἐνθάδε, ἀναβολὴν 17 μηδεμίαν ποιησάμενος, τῆ ἑξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος,

5. of duratol. Homines potentes, qui auctoritate dignitateque cæteris omnibus præstant.

ἐπὶ Καίσαρα πορεύση."

Ibid. ἀνδρί τούτφ. Many MSS. read ἄτοπον for τούτφ.

6. Most MSS. read ημέρας οὐ πλείους ὅκτω η δέκα.

7. Many MSS. read αὐτὸν after περιέστησαν, and αἰτιώματα καταφέροντες without κατὰ τοῦ Παύλου ἐπολογ.

10. οδ με δεί κρίνεσθαι. He perhaps alludes to his being a Roman citizen.

11. Krebsius wrote a dissertation, De Provocatione Pauli ad Casarem.

13. 'Αγρίππας. Agrippa II., son of Agrippa the Great. On his father's death, the province of Judæa was attached to that of Syria. Five

years after, A.D. 49, his uncle Herod dying, the kingdom of Chalcis was given him by Claudius: four years after, Claudius took away Chalcis from him, and gave him Ituræa, Trachonitis, Batanea, and Abilene. Nero, A.D. 55, added part of Galilee, Peræa, and some other towns. After a reign of fifty-one years he died A.D. 100.

Ibid. Βερνίκη. Bernice was sister of Agrippa. She first married her uncle Herod, king of Chalcis: and upon his death, being suspected of incest with her brother, she married Polemon, king of Cilicia. See Juvenal, vi. 154; Biscoe, p. 46, 47.

16. είς ἀπάλειαν is perhaps an interpolation.

18 ἐκέλευσα ἀχθήναι τὸν ἄνδρα· περὶ οὖ σταθέντες οἱ κατήγοροι Α.D. 55. 19 οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον ὧν ὑπενόουν ἐγώ. ζητήματα δέ τινα περί της ίδίας δεισιδαιμονίας είχον πρός αὐτὸν, καὶ περί τινος 20 Ίησοῦ τεθνηκότος, δυ ἔφασκευ ὁ Παῦλος ζην. ἀπορούμενος δὲ έγω είς την περί τούτου ζήτησιν, έλεγον, εί βούλοιτο πορεύ-21 εσθαι είς 'Ιερουσαλήμ, κάκει κρίνεσθαι περί τούτων. του δέ Παύλου επικαλεσαμένου τηρηθήναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτὸν, ἔως οὖ πέμψω αὐτὸν 22 πρὸς Καίσαρα." 'Αγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη, "'Εβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκοῦσαι." 'Ο δὲ, "Αὔριον," φησὶν, " ἀκούση αὐτοῦ." Τη ουν επαύριον ελθόντος του Αγρίππα και της Βερνίκης μετά πολλής φαντασίας, και είσελθόντων είς τὸ ἀκροατήριον, σύν τε τοις γιλιάργοις καὶ ἀνδράσι τοις κατ' έξογην οὖσι της 24 πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φήστου, ήχθη ὁ Παῦλος. καί φησιν ὁ Φηστος, "'Αγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ήμιν ἄνδρες, θεωρείτε τοῦτον, περὶ οὖ πῶν τὸ πλήθος των Ιουδαίων ενέτυχον μοι έν τε Γεροσολύμοις και ενθάδε, 25 επιβοώντες μη δείν ζην αὐτὸν μηκέτι. είγω δε καταλαβόμενος = xxiii. 9; μηδεν άξιον θανάτου αὐτὸν πεπραχέναι, καὶ αὐτοῦ δὲ τούτου et xxvi. 31. 26 έπικαλεσαμένου τον Σεβαστον, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν. περί οῦ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίφ οὐκ ἔχω διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ' ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ ᾿Αγρίππα, 27 όπως της άνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι. ἄλογον γάρ μοι δοκεί, πέμποντα δέσμιον, μή καὶ τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτίας • xxiii. 6; Phil. iii. 5. σημᾶναι." b xxiv.15,21; 'ΑΓΡΙΠΠΑΣ δέ πρὸς του Παῦλου έφη, " Επιτρέπεταί σοι Gen. iii. 15; ύπερ σεαυτοῦ λέγειν." Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογείτο, εκτείνας et xxvi. 4; 2 την γείρα, "Περὶ πάντων ων έγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασι- Deat. xriii. λεῦ ᾿Αγρίππα, ἡγημαι ἐμαυτὸν μακάριον, μέλλων ἀπολογεῖσθαι 13; 2 sam. 3 επί σοῦ σημερον· μάλιστα γνώστην ὅντά σε πάντων τῶν κατὰ κακί. 11: 'Ιουδαίους έθων τε καὶ ζητημάτων. διὸ δέομαί σου, μακροθύμως et vii. 14; 4 ακουσαί μου. Την μέν οδυ βίωσίν μου την έκ νεότητος, την εκ κί. 10; ἀπ' ἀρχής γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις, ἴσασι σε xxxii. 14 5 πάντες οἱ Ἰουδαίοι, *προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσι κκτίν. 23;

μαρτυρείν, ότι κατά την άκριβεστάτην αίρεσιν της ήμετέρας et xxxvii. 24; 6 θρησκείας έζησα Φαρισαίος. b καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς τοὺς Mich. vii. 20,

18. ἐπέφερον. Many MSS, read έφερον ων ύπενόουν έγω πονηρών.

20. τούτου. Probably τούτων. 21. πέμψω. Probably αναπέμψ

^{25.} καταλαβόμενος. Many MSS. read κατελαβόμην, and omit και before αὐτοῦ.

^{26.} γράψαι. Probably γράψω. CHAP. XXVI. 3. γνώστην. For the accusative absolute, see Elmsley ad Heraclid. 693. Wolfius, Raphel, Alberti.

^{4.} en veornros. Because he was educated in the school of Gamaliel, xxii. 3.

^{5.} alρεσιν. Josephus applies this term to the three sects of the Pharisees, Sadducees, and Essenes. Vita.

Ibid. ἀκριβεστάτην. For expressions in Josephus confirming this, see Biscoe, p. 85; and note at xxii. 3.

^{6.} Many MSS, read της els τους πατέρας

πατέρας ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, είς ην το δωδεκάφυλον ημών εν εκτενεία νύκτα και ημέ- 7 ραν λατρεύον έλπίζει καταντήσαι περί ής έλπίδος έγκαλούμαι. βασιλεῦ 'Αγρίππα, ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, τί; ἄπιστον κρίνεται κ παρ' ύμιν, εί ὁ Θεὸς νεκροὺς εγείρει; ε εγώ μεν οὖν εδοξα έμαυ- 9 e viii. 3; et ix. 1; τῶ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία et xxii 4: 1 Cor. xv. 9: πράξαι δο καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλούς τῶν 10 Gal. i. 13: άγίων έγω φυλακαίς κατέκλεισα, την παρά των άρχιερέων έξ-1 Tim. i. 13. d vini. 3. ουσίαν λαβών άναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψήφον, καὶ 11 κατά πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρών αὐτούς, ἡνώνκαζον βλασφημείν περισσώς τε έμμαινόμενος αὐτοίς, έδίωκον έως καὶ εἰς τὰς έξω πόλεις. εἐν οἶς καὶ πορευόμενος εἰς τὴν 12 • ix. 2; et xxii. 6. Δαμασκὸν μετ' έξουσίας καὶ έπιτροπής τής παρά των άρχιερέων, τήμέρας μέσης, κατά την όδον είδον, βασιλεύ, οὐρανόθεν 13 f ix. 3. ύπερ την λαμπρότητα του ήλίου, περιλάμψαν με φως καὶ τους σὺν έμοὶ πορευομένους. πάντων δὲ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν 14 γην, ήκουσα φωνήν λαλούσαν πρός με και λέγουσαν τη Εβραίδι διαλέκτω, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; σκληρόν σοι πρός κέντρα λακτίζειν. 'Εγώ δὲ είπον, Τίς εί, κύριε; 'Ο δὲ είπεν, 'Εγώ 15 είμι Ίπσοῦς, δυ σὺ διώκεις. άλλα ἀνάστηθι, καὶ στήθι ἐπὶ τοὺς 16 πόδας σου είς τοῦτο γὰρ ὤφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὧν τε είδες, ὧν τε ὀφθήσομαί σοι, έξαιρού- 17 μενός σε, έκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ἐθνῶν, εἰς οῦς νῦν σε ἀποστέλλω, ε ἀνοίξαι ὀφθαλμούς αὐτῶν, τοῦ ἐπιστρέψαι ἀπὸ σκότους εἰς 18 g Esa. xxxv. 5; et xlii. 7; φως και της έξουσίας του Σατανά έπι τόν Θεον, του λαβείν αὐτοὺς ἄφεσιν άμαρτιῶν, καὶ κλήρον εν τοῖς ἡγιασμένοις, πίστει et lx. 1: Eph. i. 18; τη είς εμέ. "Οθεν, βασιλεῦ Αγρίππα, οὐκ εγενόμην ἀπειθης τη 19 Col. i. 13; οὐρανίω οπτασία, αλλά τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσο- 20 h ix. 20, 28; et xiii. 14: λύμοις, είς πασάν τε την χώραν της Ίουδαίας, καὶ τοις έθνεσιν, et xxii.17,21; Matt. iii. 8. άπαγγελλων μετανοείν και έπιστρέφειν έπι τον Θεον, άξια της μετανοίας έργα πράσσοντας. Ενεκα τούτων με οί Ιουδαίοι συλ- 21 i xxi. 30. λαβόμενοι εν τῷ ίερῶ, ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. ἐπικουρίας 22 k ver. 18; οὖν τυχὼν τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα, 1 Cor. xv. 20; μαρτυρούμενος μικρώ τε καὶ μεγάλω, οὐδεν εκτός λέγων ὧν τε οί προφήται ελάλησαν μελλόντων γίνεσθαι, καὶ Μωσής, εί 23

7. νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεύειν seems to have been a phrase for constant devotion. See Luke i. 75; ii. 37; xviii. 1; xxiv. 53; 1 Tim. v. 5; 1 Thess. v. 17.

Lu. ii. 32.

Ibid. Many MSS. read έγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ, without 'Αγρίππα.

12. Ev ols. In the performance of which, as in xxiv. 18.

14. τη Έβραίδι διαλέκτφ. This proves that 8. Paul addressed Agrippa in Greek. Many MSS. read φωνήν λέγουσαν πρός με τη Έβ. δ.

15. Many MSS. read & de kúpios.

16. ων τε δφθήσομαί σοι. This seems to promise future revelations. See xxii. 17; Gal. ii. 2; 2 Cor. xii. 2; Eph. iii. 3. It may be paraphrased, and of the things which I shall tell you in future revelations.

17. εξαιρούμενός σε, εκ τοῦ λαοῦ. Selecting you, that out of the Jews and the Gentiles, (to whom I am now sending you,) you may open the eyes of some of them. Most MSS. omit rov.

22. μαρτυρούμενος. All persons whatever, high or low, would be obliged to acknowledge, that I never said any thing contrary &c.

23. εί παθητός. He uses this phrase, as meaning that he was in the habit of reasoning out of the prophets, whether Christ was to suffer.

παθητὸς ὁ Χριστὸς, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς Α. D. 55. 24 μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ καὶ τοῖς ἔθνεσι." Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογουμένου, ὁ Φήστος μεγάλη τῆ φωνῆ ἔφη, "Μαίνη, 25 Παθλε τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει." 'Ο δὲ, "Οὐ μαΙνομαί," φησι, "κράτιστε Φηστε, ἀλλ' ἀληθείας καὶ 26 σωφροσύνης δήματα ἀποφθέγγομαι. Επίσταται γάρ περί τού- 1 Joh. xviii. των ὁ βασιλεύς, πρὸς δυ καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ. λανθάνειν γάρ αὐτόν τι τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν. οὐ γάρ ἐστιν ἐν γωνία 27 πεπραγμένον τοῦτο. πιστεύεις, βασιλεῦ ᾿Αγρίππα, τοῖς προ-28 φήταις; οίδα ὅτι πιστεύεις." 'Ο δὲ ᾿Αγρίππας πρὸς τὸν Παθλον έφη, "'Εν ολίγω με πείθεις Χριστιανον γενέσθαι." 29 'Ο δὲ Παῦλος είπεν, "Εὐξαίμην αν τῷ Θεῷ, καὶ ἐν ὀλίγφ καὶ έν πολλώ, οὐ μόνον σὲ άλλά καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον γενέσθαι τοιούτους όποιος κάγω είμι, παρεκτός των 80 δεσμών τούτων." Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη ὁ βασιλεύς καὶ ὁ ἡγεμων, ή τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς. 81 m και αναγωρήσαντες ελάλουν προς αλλήλους, λέγοντες, ""Οτι = xxiii. 9; οὐδὲν θανάτου ἄξιον ἡ δεσμῶν πράσσει ὁ ἄνθρωπος οὖτος." et xxv. 25. 32 'Αγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, "' Απολελύσθαι ἐδύνατο ὁ ἄνθρωπος ούτος, εί μη ἐπεκέκλητο Καίσαρα." n' ΩΣ δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν, παρ- * xxv. 12. εδίδουν τόν τε Παῦλον καί τινας έτέρους δεσμώτας έκατοντάρχη, 2 ονόματι Ίουλίω, σπείρης Σεβαστής. ἐπιβάντες δὲ πλοίω 'Αδοαμυττηνώ, μέλλοντες πλείν τούς κατά την 'Ασίαν τόπους, άνήχθημεν, δυτος σύν ήμιν ο'Αριστάρχου Μακεδόνος Θεσσαλο- • xix. 29; 3 νικέως. τη τε έτερα κατήχθημεν είς Σιδώνα· ρφιλανθρώπως τε col. it. io. ο Ἰούλιος τῷ Παύλφ χρησάμενος, ἐπέτρεψε πρὸς φίλους πορευ- et xxviii. 16. 4 θέντα επιμελείας τυγείν. κάκειθεν άναγθέντες ύπεπλεύσαμεν 5 την Κύπρον, διά τὸ τοὺς ἀνέμους είναι ἐναντίους. τό τε πέλαγος τὸ κατά τὴν Κιλικίαν καὶ Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλ-6 θομεν είς Μύρα της Λυκίας. Κάκει εύρων ο έκατόνταργος πλοίον 'Αλεξανδρίνον πλέον είς την 'Ιταλίαν, ενεβίβασεν ημάς τ είς αὐτό. ἐν ἱκαναῖς δὲ ἡμέραις βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατά την Κυίδου, μη προσεώντος ήμας του άνέμου, υπ-

28. ἐν ὀλίγφ generally signifies shortly, in a short time: but here it is the same as παρ' ὀλίγον, within a little. S. Paul in his answer makes a play upon the word. Raphel.

29. ἐν πολλφ. Many MSS. read ἐν μεγάλφ.

30. Most MSS. read ανέστη τε without και ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ.

Chap. XXVII. 1. ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶs. Valckenaer (ad 1 Cor. ii. 2.) notices two other instances of τοῦ being thus used with an infinitive, iii. 12; 1 Cor. ii. 2: he compares also Acts xx. 3. ἐγένετο γνώμη τοῦ ὑποστρέφειν, and thinks that here the meaning is the same as ὡς δὲ ἐγένετο κρίσις τοῦ ἀποπλεῖν. But in all these

cases we may supply $\pi \epsilon \rho l$. See also 1 Cor. vii. 37; Gal. iii. 10.

Ibid. σπείρης Σεβαστής. Josephus mentions Τλην Ιππέων καλουμένην Σεβαστηνών being at Cæsarea a little before this time. De Bel. Jud. ii. 12, 5. Biscoe conceives this to have been an independent cohort, p. 312. See x. 1.

2. μέλλοντες. Some MSS. read μέλλοντι
πλείν είς.

Ibid. 'Apiστάρχου. See xix. 29; xx. 4; Col. iv. 10; Philemon 24.

 ὑπεπλεὐσαμεν was a naval term for sailing on the south side of a place: see ver. 7, 16.
 It means, we sailed close under the southern shore of Cuprus. A.D. 55. επλεύσαμεν την Κρήτην κατά Σαλμώνην μόλις τε παραλε- 8 γόμενοι αὐτην, ήλθομεν είς τόπον τινά καλούμενον Καλούς Λιμένας, ῷ ἐγγὺς ἢν πόλις Λασαία. Ἱκανοῦ δὲ χρόνου δια- 9 γενομένου, καὶ ὄντος ήδη ἐπισφαλοῦς τοῦ πλοὸς, διὰ τὸ καὶ τὴν υηστείαν ήδη παρεληλυθέναι, παρήνει ὁ Παῦλος λέγων αὐτοῖς, 10 " Ανδρες, θεωρώ ότι μετά υβρεως και πολλής ζημίας οὐ μόνον τοῦ φόρτου καὶ τοῦ πλοίου, άλλὰ καὶ τῶν ψυγῶν ἡμῶν μέλλειν έσεσθαι τὸν πλοῦν." 'Ο δὲ ἐκατόνταργος τῶ κυβερνήτη καὶ 11 τῷ ναυκλήρο ἐπείθετο μᾶλλον ἡ τοῖς ὑπὸ τοῦ Παύλου λεγομένοις. ἀνευθέτου δὲ τοῦ λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχει- 12 μασίαν, οι πλείους έθεντο βουλήν αναχθήναι κακείθεν, είπως δύναιντο καταντήσαντες είς Φοίνικα παραγειμάσαι, λιμένα της Κρήτης βλέποντα κατά λίβα καὶ κατά χῶρον. ὑποπνεύσαντος 13 δὲ νότου, δόξαντες τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἀσσον παρελέγοντο την Κρήτην. μετ' οὐ πολύ δὲ ἔβαλε κατ' αὐτης 14 άνεμος τυφωνικός, ο καλούμενος Ευροκλύδων. συναρπασθέντος 15 δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμφ, ἐπιδόντες έφερόμεθα, νησίον δέ τι υποδραμόντες καλούμενον Κλαύ- 16 δην, μόλις ισχύσαμεν περικρατείς γενέσθαι της σκάφης ην:7 άραντες, βοηθείαις έχρωντο, υποζωννύντες τὸ πλοίον φοβούμενοί τε μή είς την σύρτιν έκπέσωσι, χαλάσαντες τὸ σκεῦος, ούτως εφέροντο. Σφοδρώς δε γειμαζυμένων ήμων, τη έξης 18 έκβολην έποιούντο και τη τρίτη αὐτόγειρες την σκευήν του 19 πλοίου ἐρρίψαμεν μήτε δὲ ἡλίου, μήτε ἄστρων ἐπιφαινόντων 20 έπὶ πλείονας ἡμέρας, γειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικειμένου, λοιπον περιηρείτο πάσα έλπις του σώζεσθαι ήμας. πολλής δέ 21

7. Σαλμώνην. Pliny calls it Sammonium, iv. 12. (20.); Dionysius, Salmonis, Perieg. 110. It was a promontory on the eastern side of Crete.

8. Aasala. No other writer mentions such a city in Crete. Pliny speaks of Lasos. (l. c.) The Vulgate reads Thalassa. Biscoe thinks that Try's for may imply that the city was in ruins. p. 348.

9. morelar. This was the fast on the 10th day of the month Tisri, which fell this year on the 19th of September. See Levit. xvi. 29; xxiii. 27. Philo Judæus mentions the weather being stormy at this time, vol. ii. p. 296, 297, and says that October was the latest month in which any persons thought of sailing, p. 548. Vegetius also says, "Post hoc tempus (xviii Kal. Octob.) usque in 111 Idus Novemb. incerta navigatio est, et discrimini propior." v. 9.

10. θεωρώ δτι — μέλλειν. Raphel brings many similar instances from Polybius and Arrian.

11. ναυκλήρφ. The owner of the ship.

12. έθεντο βουλήν. Consilium dederunt. Raphel. 13. vorov. The south wind was favourable, because after the Fair Havens the coast makes a bend to the north towards Phoenix.

Ibid. apartes, sc. The aykupar. Bos, Palairet,

Ibid. dogor. The Vulgate takes this for the name of a place, as did Heinsius: but it is shewn to mean close, or near, by Krebsius and Alberti. Pliny mentions Asus in Crete, but it was inland. H. N. iv. 12. (20.)

14. κατ' αὐτῆς sc. Κρήτης.
Ibid. Εὐροκλόδων. This wind is mentioned by no other author. The Vulgate has Εκιναquilo; and Bentley would read Εὐρακύλων. It seems to mean a stormy east wind.

15. ἐπιδόντες, sc. ἐαυτούς. Raphel.

17. ὑποζωννύντες. This alludes to the custom of passing ropes under the bottom of a vessel to keep it together. Polybius uses the term xxvii. 3, and Plato speaks of ὑποζώματα τῶν τριήρων, De Repub. x. See Horace, Carm. i.

Ibid. την σύρτιν. On the coast of Africa. Ibid. χαλάσαντες το σκευος, pulling down the mast and rigging. In ver. 19. it is okeuh.

18. ἐκβολην ἐποιοῦντο, they threw out part of the cargo: not the whole of it, see ver. 88.

19. ερρίψαμεν. Probably έρρηψαν.

άσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθείς ὁ Παῦλος ἐν μέσω αὐτῶν Α.Τ. 55. είπεν, "Εδει μεν, & ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μη ἀνάγεσθαι άπὸ της Κρήτης, κερδησαί τε την υβριν ταύτην καὶ την ζημίαν. 22 καὶ τανῦν παραινῶ ύμᾶς εὐθυμεῖν ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς οὐδε-23 μία ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι τῆ 24 νυκτί ταύτη ἄγιγελος τοῦ Θεοῦ, οδ εἰμί, δ καὶ λατρεύω, λέγων. Μη φοβού, Παύλε, Καίσαρί σε δεί παραστήναι και ίδου, 25 κεγάρισταί σοι ὁ Θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. διὸ εὐθυμεῖτε, ἄνδρες πιστεύω γὰρ τῷ Θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' 26 δυ τρόπου λελάληταί μοι. Φείς υήσου δέ τινα δεί ήμας έκπε- 9 xxviii. 1. 27 σείν." 'Ως δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ήμων εν τω 'Αδρία, κατά μέσον της νυκτός ύπενόουν οι ναθται 28 προσάγειν τινά αὐτοῖς χώραν καὶ βολίσαντες εὖρον ὀργυιὰς είκοσι βραγύ δε διαστήσαντες, και πάλιν βολίσαντες, εύρον 29 δργυιάς δεκαπέντε φοβούμενοί τε μήπως είς τραχείς τόπους έκπέσωμεν, έκ πρύμνης ρίψαντες άγκύρας τέσσαρας, ηὔχοντο 80 ήμέραν γενέσθαι. των δε ναυτών ζητούντων φυγείν έκ του πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προ-31 φάσει ώς έκ πρώρας μελλόντων άγκύρας έκτείνειν, εἶπεν ὁ Παθλος τῷ ἐκατοντάρχη καὶ τοῖς στρατιώταις, "Ἐὰν μὴ ούτοι μείνωσιν έν τῷ πλοίφ, ὑμεῖς σωθηναι οὐ δύνασθε." 82 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ 83 είασαν αὐτὴν ἐκπεσείν. ἄχρι δὲ οὖ ἔμελλεν ἡμέρα γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἄπαντας μεταλαβεῖν τροφής, λέγων, "Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ήμέραν προσδοκώντες, ἄσιτοι 34 διατελείτε, μηδέν προσλαβόμενοι. διὸ παρακαλώ ύμᾶς προσλαβείν τροφής τούτο γάρ πρός τής ύμετέρας σωτηρίας ύπάρ-35 χει· τούδενὸς γὰρ ὑμῶν θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται." *Εἰπὼν : Matt. x. 30; δὲ ταῦτα, καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαρίστησε τῷ Θεῷ ἐνώπιον πάν- et xxi. 18. 86 των, και κλάσας ήρξατο εσθίειν. εύθυμοι δε γενόμενοι πάντες, 1 Sam. 37 καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφής ήμεν δὲ ἐν τῷ πλοίφ αἰ Joh. vi. 11; φης, εκούφιζον τὸ πλοιον, εκβαλλόμενοι τὸν σίτον εἰς την θά- et vii. 14; 39 λασσαν. "Ότε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον 1 Pet. iii. 20. κόλπον δέ τινα κατενόουν έχοντα αίγιαλον, είς δυ έβουλεύ-40 σαντο, εί δύναιντο, έξωσαι τὸ πλοίον. καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες είων είς την θάλασσαν, αμα ανέντες τας ζευκτηρίας των

21. κερδήσαι, evitare. So Josephus, τό γε μιανθήναι τὰς χείρας αυτούς κερδαίνειν, Antiq. ii. 3, 2. See Beza, Elsner, Palairet.

little distance from the head of the ship.

34. The best MSS. read μεταλαβεῖν and ἀπολεῖται.

^{27. &#}x27;Aspla. Strabo says that the name of Adriatic was extended in his day to the Ionian

^{29.} The best MSS. read μήπου κατά τραχείς τόπους έκπέσωμεν.

^{30.} erreivew. They pretended that they were were loosened, they went lower into taking the boat to let down the anchor at some and checked the motion of the ship.

^{40.} είων είς την θάλασσαν. They let the ship make way.

Ibid. ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας. Alberti says that ships had two rudders, one in the prow, and one in the stern; and that when the chains were loosened, they went lower into the water, and checked the motion of the ship.

Α. D. 55. πηδαλίων καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα τῆ πνεούση κατείγον είς τὸν αἰγιαλόν. περιπεσόντες δὲ είς τόπον διθάλασσον, ἐπ- 41 ώκειλαν την ναθν και η μέν πρώρα έρείσασα έμεινεν ασάλευτος. ή δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίας τῶν κυμάτων. τῶν δὲ στρα- 42 τιωτών βουλή εγένετο ίνα τούς δεσμώτας αποκτείνωσι, μήτις έκκολυμβήσας διαφύγοι. ὁ δὲ έκατόνταργος βουλόμενος δια- 43 σώσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουληματος, ἐκέλευσέ τε τοὺς δυναμένους κολυμβαν, ἀπορρίψαντας πρώτους έπὶ τὴν γὴν ἐξιέναι, καὶ τοὺς λοιποὺς, οῦς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οῦς 44 δὲ ἐπί τινων τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθήναι έπὶ τὴν γήν.

υΚΑΙ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος κα- 28 n verii. 26. * Rom. i. 14: λείται Οί δὲ * βάρβαροι παρείγον οὐ τὴν τυγοῦσαν φιλανθρω- 2 1 Cor. xiv.11; πίαν ἡμῶν ἀνάψαντες γὰρ πυρὰν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψύχος. Συστρέψαντος 8 δέ τοῦ Παύλου Φρυγάνων πληθος, καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν. έγιδνα έκ της θέρμης έξελθοῦσα καθήψε της χειρός αὐτοῦ. ὡς 4 δὲ είδον οι βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς γειρὸς αὐτοῦ. έλεγον πρός άλλήλους, "Πάντως φονεύς έστιν ὁ ἄνθρωπος ούτος, δυ διασωθέντα έκ της θαλάσσης η δίκη ζην οὐκ εἴασεν." y Mar.xvi.18; " Ο μεν οὖν ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδεν δ Lu. x. 19. κακόν. τοί δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ή κατα- 6 2 xiv. 11. πίπτειν ἄφνω νεκρόν έπὶ πολύ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδέν ἄτοπον είς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι έλεγου θεου αυτου είναι. Έν δε τοις περί του τόπου έκεινου 7 ύπηρχε χωρία τῷ πρώτω της νήσου, ὀνόματι Ποπλίω, δς ἀνα-* Jac. v. 14, δεξάμενος ήμας τρείς ήμερας φιλοφρόνως εξένισεν, * εγένετο δε 8 τον πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοίς καὶ δυσεντερία συνεχόμενον κατακείσθαι πρός δυ ό Παύλος είσελθών, και προσευξάμενος, έπιθεις τὰς γειρας αὐτῶ, ἰάσατο αὐτόν. τούτου οὖν γενομένου, 9 καὶ οἱ λοιποὶ, οἱ ἔγοντες ἀσθενείας ἐν τἢ νήσφ, προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ 10 άναγομένοις επέθεντο τὰ πρὸς τὴν γρείαν.

Μετά δὲ τρεῖς μῆνας ἀνήχθημεν ἐν πλοίφ παρακεχειμακότι 11 A. D. 56. έν τη νήσφ, 'Αλεξανδρίνφ, παρασήμφ Διοσκούροις καὶ κατ- 12 αχθέντες είς Συρακούσας, επεμείναμεν ήμέρας τρείς. ὅθεν περι- 18 ελθόντες κατηντήσαμεν είς 'Ρήγιον, καὶ μετά μίαν ἡμέραν ἐπι-

40. κατείχον εls τον αίγιαλόν. They made for

the shore. Raphel.

CHAP. XXVIII. 1. MeAltn. The majority of commentators suppose this to be Malta, though some have conceived it to be an island in the Adriatic.

6. πίμπρασθαι, to be inflamed, and swell. See Num. v. 21, 22, 27.

7. τφ πρώτφ. An inscription has been found in Malta, in which the person is called πρώτος Μελιταίων. In Cicero's time Malta was subject to the prætor of Sicily. In Ver. iv. 18. Publius is said in the martyrologies to have been bishop of Malta and afterwards of Athens.

10. την χρείαν. Probably τας χρείας. 11. παρασήμφ Διοσκούροις. The ancient vessels had some image in the prow, under the protection of which they were supposed to sail. Castor and Pollux were the patrons of mariners. See Alberti.

14 γενομένου νότου δευτεραίοι ήλθομεν εἰς Ποτιόλους οὖ εὐρόντες Α. D. 56. άδελφούς, παρεκλήθημεν έπ' αὐτοῖς ἐπιμεῖναι ἡμέρας ἐπτά· καὶ 15 ούτως είς την 'Ρώμην ήλθομεν. κάκείθεν οι άδελφοι άκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν ἡμῶν ἄχρις ᾿Αππίου Φόρου καὶ Τριών Ταβερνών οθς ίδων ὁ Παθλος, εθγαριστήσας τώ Θεώ, έλαβε θάρσος. 16 6" ΟΤΕ δὲ ἤλθομεν εἰς Ῥώμην, ὁ ἐκατονταρχος παρέδωκε καίν. 23; τους δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχη τῷ δὲ Παύλω ἐπετράπη et xxvii. 8. μένειν καθ' εαυτόν, σύν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτη. 17 ε Έγενετο δε μετά ήμερας τρείς συγκαλέσασθαι τον Παύλον • xxi. 33: τους όντας των Ἰουδαίων πρώτους συνελθόντων δε αὐτων, et xxv. 8. έλεγε πρός αὐτοὺς, ""Ανδρες ἀδελφοί, εγώ οὐδεν εναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἡ τοῖς ἔθεσι τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ 'Ιε-18 ροσολύμων παρεδόθην είς τὰς χείρας τῶν 'Ρωμαίων' οἴτινες 4 xxii. 24; ανακρίναντές με εβούλοντο απολύσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν ει xxv 8; 19 θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. °ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ἰουδαίων, ει xxv. 31. ηναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ύμας ίδειν και προσλαλήσαι. Ενεκεν γαρ της ελπίδος του 'Ισ- et xxiv. 31; 21 ραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι." Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον, ^{7, 29}; _{Eph. vi. 20</sup>;} ''Ήμεις οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς 'Ιουδαίας, ³ Tim. i. 16. ούτε παραγενόμενός τις των άδελφων απήγγειλεν ή ελάλησε τι 22 περί σου πυνηρόν. Εάξιουμεν δὲ παρὰ σου ἀκούσαι ἃ φρονείς. ε xxiv. 5, 14. περί μεν γάρ της αίρεσεως ταυτης, γνωστόν έστιν ήμιν ότι παν-28 ταγοῦ ἀντιλέγεται." Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἡκον πρὸς 1 xxvi. 6. αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες οις έξετίθετο διαμαρτυρόμενος την βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, πείθων τε αὐτοὺς τὰ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωὶ ἔως 24 έσπέρας. Ικαί οί μεν επείθοντο τοις λεγομένοις, οι δε ηπίστουν. 1 24 ε. 4. 25 ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου βήμα εν, ""Οτι καλώς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ελάλησε Esa. vi. 9; 26 διὰ Ἡσατου τοῦ προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, κλέγον, Mat. xii. 12: ΄ Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπὲ, ᾿Ακοῆ ἀκούσετε, Lu. viii. 10:
Joh. xii. 40;

14. Ποτιόλους. Josephus mentions Jews at Pliny, Ep. x. 65. Puteoli. Antiq. vol. i. p. 864.

Ibid. ἐπ' αὐτοῖς. Probably παρ' αὐτοῖς. 15. Appii Forum and Tres Tabernæ were on the Appian way; the former fifty-one, the latter twenty-eight, miles from the city. Cicero writes to Atticus, "Ab Appii Foro hora quarta: dederam aliam paulo ante Tribus Tabernis."

16. στρατοπεδάρχη. The commander of the prætorian bands, who at this time was Burrus. He commanded them from 51 to 62: before and after his time there were two commanders. Krebsius. For prisoners from the provinces being committed to the præfectus prætorii, see

καὶ οὐ μὴ συνήτε καὶ βλεποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. Rom. xi. 8.

Ibid. Kab' faurdy is either by himself, or according to his own fancy. Beza and Alberti render it seorsim.

Ibid. στρατιώτη. His left arm was fastened by a chain to the prisoner's right arm. See Seneca, Ep. 5. § 6. De Tranquil. 21. Since S. Paul sailed from Cæsarea, there

had not been time for the Jews to send to Rome about him: and the Jews at Rome had not heard of him lately, because he had been two years in prison.

23. Eerlar. See Philemon 22.

25. Most MSS. read πατέρας ὑμῶν.

- Α.D. 56. ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ἀσὶ βαρέως 27 ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν μήποτε ἴδωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ἀσὶν ἀκούσωσι, καὶ τῆ καρδία συνῶσι ιχὶὶ. 46; καὶ ἐπιστρέψωσι, καὶ ἰάσωμαι αὐτούς.' Ίνωστὸν οὖν ἔστω 28 τι χτὶν. 47. ὑμῖν, ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ σωτήριον τοῦ Θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται." Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος ἀπῆλθον οἱ Ἰου- 29 δαῖοι, πολλὴν ἔγοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.
- A.D. 56-58. *EMEINE δὲ ὁ Παῦλος διετίαν ὅλην ἐν ἰδίφ μισθώματι, 30 καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτὸν, κηρύσ-81 σων τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας ἀκωλύτως.
  - 29. This verse is omitted in many MSS: as are the words δ $\Pi \alpha \hat{\nu} \lambda o s$ in ver. 30.

THE EPISTLES OF S. PAUL.

THE order, in which these Epistles are printed, is certainly not the order, in which they were written. The dates of some of them cannot be exactly ascertained, e. g. the Epistles to the Galatians, Titus, and the first to Timothy. With respect to the others, there is little doubt as to the places from which they were written, and their relative connexion with the history of S. Paul: though the precise years will vary according to the scheme of chronology which we adopt. I should place them in the following order:

5	1 ThessaloniansA.D. 46 from Corinth.
3	2 Thessalonians 47
3	Titus 51 Ephesus.
6	Galatians 52
16	1 Corinthians 52
6	1 Timothy 52 Troas.
13	2 Corinthians 52 Macedonia.
10	Romans 53 Corinth.
6	Ephesians \
5	Colossians Rome.
1	Philemon
1.	Philippians)
10	Hebrews 58 uncertain.
3	2 Timothy 64, 65, or 66 Rome.
•7	

EPISTLE TO THE ROMANS.

The Epistle to the Romans was written from Corinth early in the year 53, when S. Paul had been spending three months in that part of Greece, and was on the point of setting out for Jerusalem with the collections of the Macedonian and Achæan churches. See Acts xix. 21; xx. 1, 3; 1 Cor. xvi. 3; Rom. xv. 25. For it being written from Corinth. see notes at xvi. 23.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

н прох

ΡΩΜΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*ΠΑΤΛΟΣ, δούλος Ἰησού Χριστού, κλητὸς ἀπόστολος, • Act. ix. 15; 2 ἀφωρισμένος είς εὐαγγέλιον Θεοῦ, (bô προεπηγγείλατο διὰ τῶν Gal. i. 15. 3 προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις επερὶ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, τοῦ b Tit. i. 2; 4 γενομένου εκ σπέρματος Δαβίδ κατά σάρκα, ατοῦ δρισθέντος xxii. 18; υίου Θεου εν δυνάμει, κατά πνευμα άγιωσύνης, εξ άναστάσεως xix. 10: 5 νεκρών, Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, εδι' οὖ ελάβομεν 15; 2 8am γάριν καὶ ἀποστολην, εἰς ὑπακοην πίστεως ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνε- τίι. 12; Peal. ς σιν ύπερ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, εν οις εστε καὶ ὑμεῖς, κλητοὶ Εω. iv. 2; 7 Ἰησοῦ Χριστοῦ·) Ἰπᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν Ῥώμη ἀγαπητοῖς Θεοῦ, ix. 6; κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν Jer. xxiii. 5; καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 8Πρώτον μεν ευχαριστώ τώ Θεώ μου δια Ίησου Χριστου ***** 23; ύπὲρ πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῷ Dan. ix. 24; 9 τῷ κόσμφ. h μάρτυς γάρ μου ἐστὶν ὁ Θεὸς, ῷ λατρεύω ἐν τῷ Mich. τί. πνεύματί μου εν τῷ εὐαγγελίφ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως · Matt. i. 10 μνείαν ύμῶν ποιοῦμαι, ἱπάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου δεό- La.i. 22; μενος, είπως ήδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι, ἐν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ $\frac{\text{iii. 23, 31;}}{\text{Act. ii. 80;}}$ 11 έλθειν πρὸς ὑμᾶς κἀπιποθῶ γὰρ ἰδειν ὑμᾶς, ἴνα τὶ μεταδῶ xiii. 23; 23 Τim. ii. 8. d Joh. x. 30, &c.; Act. xiii. 32, 33; Heb. i. 5; v. 5, 6. exii. 3; xv. 15; xvi. 26; 1 Cor. xv. 10; Epb. iii. 8. f 1 Cor. i. 2; Epb. i. 1; 1 These. iv. 7. g Epb. v. 20; Heb. xiii. 15; 1 These. i. 8. h ix. 1; 2 Cor. i. 23; xi. 31; Gal. i. 20; Phil. i. 8; 1 These. ii. 5; iii. 10; 2 Tim. i. 3. l xv. 23, 32; 1 These. iii. 10. k xv. 29.

CHAP. I. 1. ἀφωρισμένος. See Acts xiii. 2; proved to be the Son of God by many tokens of Gal. i. 15.

3. γενομένου. Born. Pyle, Macknight. See Gal. iv. 4.

4. δρισθέντος. Declared. Chrysostom, Theophylact, Œcumenius. See Elsner. Le Clerc says that δρίζειν signifies demonstrare, ita clare definire, ut nulla possit esse ambiguitas. See Acts x. 42.

Ibid. er durdues. Efficaciter, potenter, as in Col. i. 29. He was proved to be the Son of God by many signs of power.

Ibid. κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης. This is op-

posed to Kard odoka, and means the divine nature of Christ, as in 1 Pet. iii. 18.

Ibid. εξ ἀναστάσεως νεκρών. Raphel gives reasons for thinking this may mean, after the resurrection of the dead. So Palairet. Christ was

power, but particularly by his resurrection from the dead. See Acts x. 42; xvii. 31.

5. els ὑποκοὴν—ξθνεσιν, to make all the Gentiles obedient unto faith. See a similar construction in ver. 16, 17; xvi. 26; 2 Cor. ix. 13; 1 Pet. i. 22.

8. ὑπέρ. Most MSS. read weel. 9. εν τφ πνεύματί μου. With all my heart, and all my soul.

10. ἐλθεῖν should be coupled with δεόμενος. Beza, Schmidius: but Raphel connects δεόuevos with elwas. The former construction seems preferable, and εὐοδωθήσομαι alludes to his intended journey to Jerusalem. See xv.

Ibid. ήδη ποτέ. Tandem aliquando. Raphel.

γαρισμα ύμιν πνευματικόν, είς τὸ στηριχθήναι ύμας 1τουτο 12 1 xv. 32. δέ έστι, συμπαρακληθήναι έν ύμιν διά της έν άλληλοις πίσm xv. 22; τεως ύμῶν τε καὶ ἐμοῦ. Τοὐ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, 13 1 These, ii. 18. ότι πολλάκις προεθέμην έλθειν προς ύμας, (καὶ ἐκωλύθην ἄχρι n 1Cor.ix.16: 3 Cor. xi. 28. τοῦ δεῦρο,) ἵνα καρπόν τινα σχῶ καὶ ἐν ὑμῖν, καθὼς καὶ ἐν ο Psal.xl.10; τοις λοιποις έθνεσιν. "Ελλησί τε και Βαρβάροις, σοφοις τε 14 1 Cor. i. 18; καὶ ἀνοήτοις ὀφειλέτης εἰμί οὕτω τὸ κατ' ἐμὲ πρόθυμον καὶ 15 xv. 2. ύμιν τοις εν Ρώμη εὐαγγελίσασθαι. Οθο γάρ επαισχύνομαι 16 p iü. 21 : Hab. ii. 4 τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. δύναμις γὰρ Θεοῦ έστιν εἰς σωτη-Joh. iii. 36: Gal. iii. 11; ρίαν παντί τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίφ τε πρώτον καὶ "Ελληνι. Phil. iii. 9: Heb. x. 38. P δικαιοσύνη γάρ Θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως 17 q Act. xiv. είς πίστιν, καθώς γεγραπται, "Ο δε δίκαιος εκ πίστεως 14, &c.; εις ... χήσεται.' 'ΑΠΟΚΑΛΤΠΤΕΤΑΙ γὰρ ὀργὴ Θεοῦ ἀπ' οὐρανοῦ ἐπὶ 18 1, &c.; extviii, 3, &c. επιτιμ. σ, σε. πασαν ασέβειαν καὶ αδικίαν ανθρώπων των τὴν αλήθειαν ἐν 28, 29; άδικία κατεγόντων. 9διότι τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ φανερόν έστιν 19 Eph. iv. 17. έν αὐτοῖς ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς έφανέρωσε τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ 20 t Deut. iv. 15, &c.; άπὸ κτίσεως κύσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ή τε 2 Reg. zvii. 29; xτιι. 39; Paal. στί. 10; ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους. διότι γυόντες τὸν Θεὸν, οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν, ἡ εὐ- 21 Sap. xii. 23, &c.; χαρίστησαν, άλλ' έματαιώθησαν έν τοις διαλογισμοίς αὐτῶν, Jer. ii. 11: Esa. xl. 18; Αςτ. χνίι. 29. καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία φάσκοντες εἶναι 22 u Paal. σοφοὶ, ἐμωράνθησαν, τκαὶ ἤλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου 23 luxei, 12 Αετ. χίν. 16; Θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν 2 Thess. ii. καὶ τετραπόδων καὶ έρπετῶν. "διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς 24

11. χάρισμα πνευματικόν. It seems to have been the privilege of an apostle to confer these spiritual gifts: from which it has been inferred, that no apostle had as yet visited Rome. This seems also to be shewn by the word καρπὸν in verse 13. See Acts viii. 16; Rom. xv. 18—22, 29.

12. συμπαρακληθήναι. That I also may receive comfort together with you by the faith which is common to both of us.

common to both of us.

13. καρπόν. He wished to sow the gospel among them, that their proficiency in it might be his fruit.

14. Βαρβάροιs. Krebsius says that S. Paul meant Romans.

15. οδτω τὸ κατ' ἐμέ. Thus even on my own account I am anxious &c.

16. τοῦ Χριστοῦ is perhaps an interpolation.

Ibid. els σωτηρίων. Το produce salvation, as els ὑπακοὴν in ver. 5.

17. Scaliger translates έκ πίστεως els πίστιν, progressu et incremento fidei, and compares it with έκ γενεάς els γενεάν. So Fell, Le Clerc. Or it may mean, God's method of justifying us by faith in Christ is revealed els πίστιν, to bring in all to believe it. Pyle. Δικαισσύνη Θεοῦ is the righteouness appointed and approved by God. Fell, Lock, Macknight. See iii. 21.

Ibid. 'Ο δὲ δίκαιος κ. τ. λ. Macknight renders it, The just by faith shall live.

18. κατεχόντων. Who confine or hinder. See ii. 8.

19. Because that which can be known of God is manifested among them, if they would discern it.

20. ἀπὸ κτίσεως κόσμου. Hackspanius takes ἀπὸ for ἐκ. The invisible things are known by the visible works of creation. Ad Matt. xxvii. 22. This was also the interpretation of Theophylact, Luther, Pearson, Hombergius, Wolfius. There is a similar sentiment in Aristotle, De Mundo, c. 6. πάση θνητῆ φύσει γινόμενος ἀθεώρητος ἀπὰ αὐτῶν τῶν ἔργων θεωρεῖται ὁ Θεός: and in Plato ap. Cyrill. Αἀυ. Julian. iii. p. 97. ἀπὸ τοῦ κάλλους τῶν αἰσθητῶν ἐπὶ τὸ νοητὸν τοῦ Θεοῦ κάλλος ἀναφοιτῆσαι δεῆσαι. See Matt. vii. 20.

23. οἱτὸν ἀληθῆ Θεὸν καταλιπόντες, τοὺς ψευδωνύμους ἐδημιούργησαν, φθαρταῖς καὶ γενηταῖς οὐσίαις τὴν τοῦ ἀγενήτου καὶ ἀφθάρτου πρόσρησιν ἐπιφημίσαντες. Philo Jud. vol. ii. p. 161. Δόξα is used for the visible appearance of God, so far as it can be visible: Exod. xxxiii. 18, 22; 1 Cor. xi. 7; 2 Cor. iv. 6. So also in Psalm cvi. 20. καὶ ἡλλάξαντο τὴν δόξαν αὐτῶν ἐν ὁμοι-

ώματι μόσχου.

ό Θεός εν ταίς επιθυμίαις των καρδιών αὐτών είς ἀκαθαρσίαν. 25 τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς. Οἴτινες μετήλλαξαν την άληθειαν του Θεου εν τω ψεύδει, και εσεβάσθησαν καὶ ελάθρευσαν τῆ κτίσει παρά τὸν κτίσαντα, ὅς ἐστιν εὐλο-26 γητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. εδιὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ Ε Let. x till. Θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας αι τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν Ερά.τ.11.12. 27 την φυσικήν χρησιν είς την παρά φύσιν, όμοίως τε καὶ οί άρρενες, άφέντες την φυσικήν χρήσιν της θηλείας, έξεκαύθησαν εν τη δρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες εν ἄρσεσι την άσγημοσύνην κατεργαζόμενοι, και την άντιμισθίαν ην έδει της 28 πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Καὶ καθώς οὐκ έδοκίμασαν τον Θεον έγειν εν επιγνώσει, παρέδωκεν αὐτούς 29 ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, πεπληρωμένους πάση αδικία, πορνεία, πονηρία, πλεονεξία, κακία μεσ-80 τους φθόνου, φόνου, εριδος, δόλου, κακοηθείας ψιθυριστάς. καταλάλους, θεοστυγείς, ύβριστας, ύπερηφάνους, άλαζόνας, 81 έφευρετάς κακών, γονεύσιν άπειθείς, άσυνέτους, άσυνθέτους. 82 ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας οἴτινες τὸ δικαίωμα τοῦ Θεοῦ ἐπιγγόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου είσιν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσι τοίς πράσσουσι. γΔΙΟ ἀναπολόγητος εἶ, ὧ ἄνθρωπε, πᾶς ὁ κρίνων ἐν ὧ γὰρ Matt. vit. 1; 1 Cor. iv. 5. κρίνεις τὸν ἔτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις : Εξε. ΧΧΧ.18; 2 ο κρίνων. οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ ἐστὶ κατὰ ἀλήθειαν 15.

8 ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. Λογίζη δὲ τοῦτο, ὁ ἄνθρωπε, ε iz. 22; Deul. xxxii. ό κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας, καὶ ποιῶν αὐτὰ, ὅτι σὺ \$4; Jac. τ. 8. 4 εκφεύξη τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; τη τοῦ πλούτου της χρηστότητος εxiv. 12; Jobxxxiv.11; αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν Pual. lxii. 13; 5 ότι τὸ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; κατὰ δὲ τὴν *** 19; σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ Matt. xvi.27; $_6$ ὀργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ^{2} Cor. τ. 10; ^{2} Τος ἀποδώσει ἐκάστῷ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ τοῖς μὲν καθ' ὑπο- ^{12} .

Jer. zvii. 10:

25. την αλήθειαν. The true idea, or the reality. Philo speaks of Moses wondering door yevoos άνθ' δσης άληθείας ύπηλλάξαντο. I. c. p. 160.

Ibid. παρά τον κτίσοντα. Magis quam Creatorem, Krebsius. Prater Creatorem, Chemnitius, Valckenaer. See I Cor. iii. 11, and note at Rom. xiv. 5.

26, 27. Compare Philo Judæus, vol. ii. p. 20, 280, 306.

Ibid. πάθη ἀτιμίας, i. e. ἄτιμα πάθη. See vii. 5; Luke xvi. 8.

28. Et sicut noluerunt Deum accuratius cog noscere. Krebsius. Οὐκ ἐδοκίμασαν ἔχειν is the same as έδοκίμασαν οὐκ έχειν.

101d. άδόκιμον νοῦν. A mind incapable of judging. Macknight, Fell, Pyle. See ii. 18. (δοκιμάζειν.)

29. πορνεία is omitted in many MSS.
31. ἀσυνθέτους, fædifragos: ἀσπόνδους, qui reconciliari et placari nequeunt. Raphel: but ἀσπόνδουs is wanting in many MSS.

32. δικαίωμα is merely a law or ordinance: or it may be the same as κρίμα in ii. 2. See ii. 26; viii. 4; Heb. ix. 1.

CHAP. II. 1, was. This is addressed to both Jews and Gentiles. See ver. 17.

2. κατά άλήθειαν. Revera, certissime. Raphel, Palairet.

4. Lyen Is intended to lead. 5. kard, propter. Raphel.

6. υπομονήν έργου άγαθου. Continuance in performing good works. See 1 Thess. i. 3. xall ύπομονήν refers to κατά τὰ ἔργα.

μονην έργου άγαθοῦ, δόξαν καὶ τιμην καὶ άφθαρσίαν ζητοῦσι. • 2 Them. 1. ζωήν αἰώνιον· τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσι μὲν τη ἀλη- 8 θεία, πειθομένοις δὲ τῆ ἀδικία, θυμὸς καὶ ὀργή, θλίψις καὶ 9 στενογωρία, επί πασαν ψυχην ανθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακὸν, Ἰουδαίου τε πρώτον καὶ "Ελληνος δόξα δὲ καὶ τιμή 10 καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένφ τὸ ἀγαθὸν, Ἰουδαίω τε πρώτον 4 Deut. x.17; καὶ "Ελληνι' οὐ γάρ ἐστι προσωποληψία παρὰ τῶ Θεῶ. ὅσοι 11 2 Par. xix.7; γὰρ ἀνόμως ῆμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμω 12 Act. x. 34; Gal. ii. 6; ημαρτον, δια νόμου κριθήσονται (οὐ γαρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ 18 Eph. vi. 9; νόμου δίκαιοι παρά τῷ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ νόμου δικαιω-Col. iii. 35; νύμου οικασιο παρα. Το Το Το Το μη νόμον έχοντα φύσει τὰ τοῦ 14 1 Ρει. 17. Θήσονται. "Όταν γὰρ ἔθνη τὰ μη νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ 14 •Matt.vii.21: νόμου ποιή, ούτοι νόμον μή έχοντες, έαυτοις είσι νόμος οίτινες 15 1 Joh. iii. 7. ενδείκνυνται τὸ εργον τοῦ νόμου γραπτὸν εν ταῖς καρδίαις αὐτων, συμμαρτυρούσης αὐτων της συνειδήσεως, καλ μεταξύ άλλήλων των λογισμών κατηγορούντων ή και ἀπολογουμένων,) ι έν ημέρα ότε κρινεί ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ 16 f Matt. xxv. 31; xxv. 31; Act. xvii. 81; τὸ εὐαγγέλιόν μου, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 1 Cor. iv. 5. ε Ίδε, σὺ Ἰουδαίος ἐπονομάζη, καὶ ἐπαναπαίη τῷ νόμφ, καὶ 17 g ix. 4; Job. viil. 38, καυγάσαι εν Θεφ, b και γινώσκεις το θέλημα, και δοκιμάζεις τα 18 h Phil. i. 10. διαφέροντα, κατηχούμενος έκ τοῦ νόμου πέποιθάς τε σεαυτόν 19 όδηγον είναι τυφλών, φώς των έν σκότει, παιδευτήν άφρόνων, 20 διδάσκαλον νηπίων, έχοντα την μόρφωσιν της γνώσεως καὶ της άληθείας εν τῷ νόμφ. ό οὖν διδάσκων ετερον, σεαυτὸν οὐ δι- 21 i Psal. l. 16, &c.; δάσκεις; ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; ὁ λέγων μὴ μοι- 22 Matt. xxiii. χεύειν, μοιχεύεις; ὁ βδελυσσόμενος τὰ είδωλα, ίεροσυλείς; έδς 28 toto. k ix. 4. έν νόμφ καυχάσαι, διά της παραβάσεως του νόμου τον Θεον ατιμάζεις; '1 Τὸ γαρ ονομα τοῦ Θεοῦ δί υμας βλασφημείται 24 1 2 Sam. xii. 14; έν τοις έθνεσι, καθώς γέγραπται. Περιτομή μέν γάρ ώφελει, 25 Rus. lii. 5: Ezech.xxxvi. έὰν νόμον πράσσης εὰν δὲ παραβάτης νόμου ής, ή περιτομή 20, 23. σου ἀκροβυστία γέγονεν. ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα 26

8. τοις έξ έριθείας. Those who act from contentiousness, as τον έκ πίστεως in iii. 26. τοις έκ περιτομής iv. 12. οι έκ πίστεως, Gal. iii. 9.

Ibid. θυμόs is rage: δρηή, anger with desire of revenge.

9. θλίψις καὶ στενοχωρία. See 2 Cor. iv. 8. 12. ἀνόμως. Without a law expressly revealed. These persons ἀνόμως ἀνολοῦνται, they will not require a special law to condemn them.

14. τὰ τοῦ νόμου ποιŷ. Raphel says that this does not mean, perform the commands of the law, but do every thing that the law could do.

15. μεταξύ άλληλων. Among their own selves.
16. κατά το εδαγγέλιον μου, according as I have explained the doctrines of Christianity.

17. He now turns particularly to the Jews. See ver. 1. We should perhaps read ei δε for τδε. Ibid. ἐπαναπαύη τῷ νόμφ. Restest upon the Law, as if nothing was required of thyself.

18. δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα. See Phil. i. 10.

Raphel gives three meanings to διαφέροντα, eximia, utilia, and controversias, but he does not decide between them. The phrase probably means, to observe the distinctions which are proper to be kept, whether those distinctions relate to the ceremonial law, as in this passage, or to the moral law, as in Phil. i. 10. Theophylact explains it, κρίνεις τί δεῖ πρᾶξαι, καὶ τί μὴ δεῖ πρᾶξαι. Andocides has a similar expression, δεινὸν μὲν οῦν ἐστι καὶ ὑπὸ τῶν ἀγνοούντων τὰ δίκαια πάσχειν κακῶς πολὺ δὲ χαλεπάτερον, σταν τις ἐπιστάμενος τὰ διαφέροντα, παραβαίνειν τολμᾶ, In Alcib. p. 121. So also Arrian, ἔργον τοῦ φιλοσόφου τὸ μέγιστον καὶ πρῶτον, δοκιμάζειν τὰς φαντασίας καὶ διακρίνειν, καὶ μηδεμίαν ἀδοκίμαστον προσφέρεσθαι, Ερίετ. i. 20. See i. 28, (ἀδόκιμον;) xiì. 2; Heb. v. 14.

μόρφωσω. A complete scheme. Pyle.
 12. leροσυλείς. Dost thou not pay the proper offerings to the temple and the priests?

Phil. iii. 2, 3;

τοῦ νόμου φυλάσση, οὐχὶ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν 27 λογισθήσεται, καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομής παραβάτην νόμου;

28 m οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαίός ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ m ix. 7; 29 έν σαρκὶ περιτομή. "αλλ' ὁ έν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαίος, καὶ περι- "Deat.x.16; τομή καρδίας εν πνεύματι, οὐ γραμματι οὖ ὁ ἔπαινος οὐκ εξ xxx. 6; Jer. iv. 4 άνθρώπων, άλλ' έκ τοῦ Θεοῦ.

Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἢ τίς ἡ ἀφέλεια τῆς περι- 1 Ρετ. iii. 4; 2 τομής; °πολύ, κατά πάντα τρόπον. πρώτον μέν γάρ ὅτι ἐπισ- 1 Thess. ii. 4. 8 τεύθησαν τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ. Ρτί γὰρ, εἰ ἢπίστησάν τινες; · ii. 18; 4 μη ή ἀπιστία αὐτῶν την πίστιν τοῦ Θεοῦ καταργήσει; 9 μη Deut. iv. 7,8; γένοιτο γινέσθω δὲ ὁ Θεὸς ἀληθης, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, 19, 10. καθώς γέγραπται, "Όπως αν δικαιωθής έν τοις λόγοις σου, καὶ μίκ. 6; 5 νικήσης εν τῷ κρίνεσθαί σε. Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν Θεοῦ δικαιο- 19; 2 Tim. σύνην συνίστησι, τί ερούμεν; μη άδικος ὁ Θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν Heb. iv. 2. 6 δργήν; κατὰ ἄνθρωπον λέγω: τμὴ γένοιτο: ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ q Paal. li. 4; 7 Θεὸς τὸν κόσμον ; Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύ- σχτί. 11 σματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγὰ ὡς άμαρ- ¡Gen. 8 τωλὸς κρίνομαι ; καὶ μὴ, (καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθώς το τοῦι. 3; 3ος τοῦι. 3; φασί τινες ήμας λέγειν,) ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθη τὰ ***** 17.

CHAP. III. 2. ἐπιστεύθησαν agrees with 'louδαΐοι, not with λόγια. They had the oracles of God entrusted to them. See 1 Cor. ix. 17. Abyta means the Old Testament. See Alberti. The advantage (τὸ περισσὸν) to the Jews was, that they had the opportunity of knowing the conditions of the covenant, which the heathen did not. $\Gamma d\rho$ is perhaps an interpolation.

άγαθά; ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι.

3. halornoav. Had not faith. He is referring to the covenant which God made with the Jews, of which faith was the condition: and hence he argues, that the promise of God was not broken, when he cast off the Jews, because they had not fulfilled the condition of the covenant. Την πίστιν τοῦ Θεοῦ is the faithfulness, or promise of God: this promise was still kept to those who had faith, i. e. to Jews or Gentiles.

4. ἀλήθης, a keeper of the covenant : ψεύστης, a violator of the covenant. He means to say, that God still keeps to his covenant; it was the unbelieving Jews who violated it. See anybelas in xv. 8.

5. If the fact of our being unrighteous, and consequently our rejection, is the means of establishing God's righteousness, (see iii. 21.) might it not be said, that He is unjust in being angry with us? He speaks in the person of the unbelieving Jews.

Ibid. κατά ἄνθρωπον λέγω. Origen says, that some copies divided the sentence thus, emissioner την δργην κατά άνθρωπον; λέγω, κ. τ. λ. vol. iv. p. 502. But S. Paul generally uses κατά άνθρωπον, when he is not speaking of himself, or any particular individual, but of men in general. See 1 Cor. ix. 8; xv. 32.

6. enel. Otherwise. See 1 Cor. v. 10. He perhaps alludes to Gen. xviii. 25.

7, 8. This is a continuation of the question or objection in ver. 5. If the fact of the Jews having broken the covenant (by not believing in Christ) has been the cause that the promise of God has been extended (excelorevoer) to a still greater number of people, why are the Jews punished as sinners? It would be enough for them to lose the privileges of the covenant; or rather, they should continue to live wickedly, because good comes from it to the world at large.
Kal μη δτι ποιήσωμεν is, and why should we not do &c. (Grotius, Wolfius:) the words καθώς -Aéyeur are inserted by S. Paul in the midst of

the objection of the Jew.

8. ὧν τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστι. This refers to the unbelieving Jews in general, or to those who say, ποιήσωμεν κ. τ. λ. The Jews had asked, τί κάγὰ κρίνομαι; S. Paul says, τὸ κρίμα ένδικόν ἐστι, and the reason is given in ver. 9.

9. The Jew then asks, τί οδν προεχόμεθα; If our punishment is just, I ask again, (as in ver. 1.) what advantage have we over the Gentiles? To which S. Paul answers, Οὐ πάντως, None at all, as to an immunity from punishment: for I have before charged both Jews and Gentiles with being guilty of many sins in their own persons. This charge was made against both in ii. 1 -16; and against the Jews in particular in ver. 17.

* Poal. xiv.3; δαίους τε καὶ "Ελληνας πάντας ὑφ' άμαρτίαν είναι, *καθώς γέ- 10 m. s. u Psal. v. 9; γραπται, "Ότι οὐκ ἔστι δίκαιος οὐδὲ είς οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, 11 $\frac{\text{exi. S.}}{\text{z}}$ $\frac{1}{\text{Posl. x. 7.}}$ οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν Θεόν. πάντες ἐξέκλιναν, ἄμα ἠχρειώ- 12 7 Prov. i. 16; θησαν. οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἔως ἐνός. "τάφος 18 ΕΒΒ. ΙΙΧ. /. 2 Ρωαί.ΧΧΧΥΙ. ἀνεφγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· 1. Εκεκ, κτι. ίδη ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πι- 14 κρίας γέμει. Τόξεις οι πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αίμα σύντριμμα καὶ 15 63. b vii. 7: Gal. ii 16; ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν. 17 e i. 17; *οὐκ ἔστι φόβος Θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.' *Oἴ- 18 Act. xv. 11; δαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ· ἵνα 19 xxvi. 22. πᾶν στόμα φραγή, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ. d x. 12: Gal. iii. 29 ; διότι εξ εργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ενώπιον αὐ- 20 Col. iii. 11. • xi. 32; Gal. iii. 22. τοῦ διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας. ·Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη Θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυ- 21 f Matt.xx.29; Eph. i. 7; ρουμένη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, δίκαιοσύνη δὲ Θεοῦ 22 ii. 8; 1 Tim ii. 6; διὰ πίστεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς Tit. iii. 5, 7; 1 Pet. i. 18. πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστι διαστολή· επάντες γὰρ ήμαρτον, καὶ 23 Z Act. xiii. ύστεροῦνται της δόξης τοῦ Θεοῦ, δικαιούμενοι δωρεάν τη αὐτοῦ 24 ανίι. 30 : χάριτι, διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, εδν προ- 25 Col. 1, 20 : έθετο ὁ Θεὸς ἱλασπίσιου \$ \$ έθετο ο Θεος ίλαστήριον δια της πίστεως εν τώ αὐτοῦ αἵματι, 1 Joh. ii. 2; είς ενδειξιν της δικαιοσύνης αὐτοῦ διὰ τὴν πάρεσιν τῶν προ-

10, 11. S. Paul here quotes very loosely. The LXX read, οὐκ ἔστι ποιῶν χρηστότητα, ούκ έστιν έως ένός. Κύριος έκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψεν έπλ τούς υίους των ανθρώπων, του ίδειν ei έστι συνιών, ή ἐκζητών τον Θεόν. These verses, from 10 to 18, all occur together in some good MSS. of Psalm xiv.

15. The LXX read, of δε πόδες αὐτῶν ἐπὶ πονηρίαν τρέχουσι, ταχινοί έγχέαι αίμα. See Prov. i. 16.

19. vouos. See note at John x. 34. This argument is addressed particularly to the Jews. They would have allowed that the Gentiles deserved punishment for their sins: but S. Paul shews, that the Jewish scriptures spoke of the Jews being all guilty in the sight of God; and therefore the whole world is guilty.

20. Consequently, if Jews or Gentiles were to be tried by their obedience to the law, either the law of Moses, or the natural law written upon their hearts, they could not appear righteous in the sight of God: for either of these laws would only serve to convict them of sin. There seems an allusion to Psalm exliii. 2. For οὐ - πᾶσα, see note at Matt. xii. 25.

21. χωρίς νόμου, without any reference to their having obeyed the law.

Ibid. δικαιοσύνη is the being righteous, or accounted righteous in the sight of God; and is used by S. Paul for that state in which a man is placed when he is taken into covenant with God. At that time he is righteous in the sight of God; for all his past sins are forgiven: but this is done because he has faith in Christ, and

has no reference whatever to his past life: the greatest sinner, if he has this faith, is at that time accounted righteous: and the best of men is not accounted righteous for his own works, but on account of his faith in Christ. This righteousness is called δικαιοσύνη Θεοῦ, because it is not a man's own righteousness, or the result of his own merits, but because God allows him to be accounted righteous for sake of his faith. See x. 3; Phil. iii. 9. where it is called The ék Θεοῦ δικαιοσύνην.

22. els mártas nal en mártas. It has been made known (πεφανέρωται) to all men, and the privilege extends to all men.

23. ὖστεροῦνται is a metaphor from persons left behind in a race. Δόξης Θεου is the image of God, in which man was created. See i. 23; 1 Cor. xi. 7: or it may mean the glory and happiness of heaven, as in ii. 10; v. 2; viii. 18.

25. ίλαστήριον was not a victim, but the covering of the ark of the testimony. See Deylingius, Observ. pt. ii. § 41. Krebsius. It is so used in Lev. xvi. 13, 15, 16; Heb. ix. 5: but it may be an adjective, signifying habens vim propitiandi. Vulg., Chrysost., Theophylact, Erasmus, Le Clerc.

25, 26. διά την πάρεσιν - Θεοῦ. Raphel understands dia to mean with respect to; but the passage may be rendered, so that the righteousness ordained by Him (see note at ver. 21. δικαιοσύνη Θεοῦ) is made manifest, on account of the remission of past sins by the forbearance of

God.

26 γεγονότων άμαρτημάτων εν τη άνοχη του Θεού, προς ενδειξιν της δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δί-

27 καιον καὶ δικαιούντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. Ποῦ οὖν ἡ καύγησις; έξεκλείσθη δια ποίου νόμου; των έργων; οὐχὶ, άλλα

28 διὰ νόμου πίστεως. hλογιζόμεθα οὖν, πίστει δικαιοῦσθαι ἄν- h Act xiii.89; 29 θρωπου, χωρὶς ἔργων νόμου. ἡ Ἰουδαίων ὁ Θεὸς μόνον; οὐχὶ Gal. ii. 16.

80 δὲ καὶ ἐθνῶν; ναὶ καὶ ἐθνῶν. ἐπείπερ εἶς ὁ Θεὸς, δς δικαιώσει

31 περιτομήν έκ πίστεως καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; μὴ γένοιτο ἀλλὰ νόμον ίστῶμεν.

ΤΙ οὖν ἐροῦμεν ᾿Αβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι κατὰ ι Ε. Ε. Σ.

2 σάρκα; εί γὰρ 'Αβραὰμ έξ ἔργων έδικαιώθη, ἔχει καύχημα.

8 'Αλλ' οὐ πρὸς τὸν Θεόν κτί γὰρ ή γραφή λέγει; ' Επίστευσε L Gon. AT. 6;

4 δὲ ᾿Αβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην.' Τῷ Jac. ii. 23. δὲ ἐργαζομένφ ὁ μισθὸς οὐ λογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ι xi. 6.

ε όφείλημα τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένω, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβή, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην.

6 τοῦ ἀνθρώπου, ὦ ὁ = Peal.xxxii.

7 Θεός λογίζεται δικαιοσύνην χωρίς έργων, ' Μακάριοι, ων άφ-

8 έθησαν αι ἀνομίαι, και ὧν ἐπεκαλύφθησαν αι ἀμαρτίαι. μακά-

9 ριος άνηρ, ώ οὐ μη λογίσηται Κύριος άμαρτίαν.' 'Ο μακα-

26. els tò elvai autòr dikaior. To shew that it is He, and not man, who is righteous. See δικαιοσύνη Θεού in ver. 21. Τον έκ πίστεως 'Iησοῦ, him that has faith in Jesus, as τοῖς ἐξ epibelas in ii. 8, and of eκ πίστεως Gal. iii. 9.

27. oùxi. A law of works would not exclude boasting: but, if a man complied with the law, he would boast. The only thing which can hinder his boasting is the principle, that his own works are evil, and that he is justified by the free grace of God.

28. We should perhaps read λογιζόμεθα γάρ. 29. In ver. 20. he had drawn a negative conclusion, that no person whatever, Jew or Gentile, could be righteous from his own works. In ver. 28. he draws a positive conclusion, that every person, Jew or Gentile, may be righteous, if he has faith: and in order to shew that this proposition is universal as well as the other, he says, that God is the God of the Gentiles as well as of the Jews.

30. ἐπείπερ. Many MSS. read εἴπερ.

Ibid. The opposition between the prepositions en and did is perhaps more apparent than real. Περιτομήν έκ πίστεως should be taken together, as meaning circumcision which is made by or with faith; and δικαιώσει is not to be connected with έκ πίστεως, but only with δια της πίστεως. God will justify the Jews who accompany circumcision with faith; and he will also allow faith to be the means of justifying the Gentiles. This construction would be more apparent, if S. Paul had written περιτομήν την έκ πίστεως, as in ix. 30; and in Gal. iii. 9. we have of &k wlorews. But S. Paul omitted the article, as in ii. 29; Eph. ii. 11. Ι conceive περιτομήν έκ πίστεωs to be a similar expression with ή ἐκ

φύσεως ἐκροβυστία, ii. 27.

CHAP. IV. 1. Having asserted that no person is righteous by his works, he proceeds to prove it by the case of Abraham, the father of the nation, to whom the promise was originally given. What shall we say that Abraham gained by the observance of any ordinances, such as circumcision in his flesh? Some persons have connected κατά σάρκα with πατέρα ήμῶν, but it more probably relates to circum-For the answer to this question, see ver. 11.

2. Let us see whether Abraham was righteous by any works which he performed: if he was, we shall find him boasting of them: but we find him doing no such thing when conversing with God.

3. έλογίσθη. It was put or added to the balance of his account out of pure grace and favour. Pyle.

4. Τφ έργαζομένφ. Το a man who is performing the work which is appointed to him. The article before δφείλημα is perhaps to be

5. τον ἀσεβη. It has been inferred from hence, that Abraham had once been an idolater. Bull.

6. λέγει τον μακαρισμόν, says of the happiness. Palairet. See x. 5; John i. 45.

9. Now must this blessing be necessarily confined to persons who are circumcised, or does it extend also to persons who are uncircumcised?

ρισμός οθυ οθτος έπι την περιτομήν, ή και έπι την άκροβυστίαν; λέγομεν γὰρ ὅτι ἐλογίσθη τῷ ᾿Αβραὰμ ἡ πίστις εἰς δικαιοσύνην πως οὖν έλογίσθη; έν περιτομή ὅντι, ἡ ἐν ἀκροβυστία; 10 ούκ έν περιτομή, άλλ' έν άκροβυστία καὶ σημείον έλαβε 11 . Gen. xvii. 11; Gal. iii. 7. περιτομής, σφραγίδα τής δικαιοσύνης τής πίστεως τής έν τή ακοοβυστία είς τὸ είναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι' ἀκροβυστίας, (είς τὸ λογισθήναι καὶ αὐτοῖς τὴν δικαιοσύνην,) καὶ πατέρα περιτομής τοῖς οὐκ ἐκ περιτομής μόνον, 12 άλλα και τοις στοιγούσι τοις ίγνεσι της έν τη ακροβυστία · Gen. xv. 6; πίστεως τοῦ πατρὸς ἡμῶν ᾿Αβραάμ. ΟΟὐ γὰρ διὰ νόμου ἡ 13 χνίι. 2, &c.; ἐπαγγελία τῷ ᾿Αβραὰμ ἡ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν είναι τοῦ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. εἰ γὰρ 14 οί εκ νόμου, κληρονόμοι, κεκένωται ή πίστις, καὶ κατήργηται ή έπαγγελία· ρό γὰρ νόμος οργήν κατεργάζεται· οὖ γὰρ οὐκ ἔστι 15 p iii. 20 ; v. 18, 20; νόμος, οὐδὲ παράβασις. ٩διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, 16 vii. 8, 10: Joh. xv. 22; εἰς τὸ είναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ 1 Cor. xv. 56: 2 Cor. iii. 7.9. ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως ᾿Αβραὰμ, ὅς ἐστι ዓ. Gal. iii. 16, πατὴρ πάντων ἡμῶν (καθὼς γέγραπται, '"Οτι πατέρα πολλῶν 17 = Gen. xvii.5. εθνών τέθεικά σε,) κατέναντι οδ επίστευσε Θεοδ, τοδ ζωοποι-• Gen.xv.4,5; οῦντος τοὺς νεκροὺς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα. • Ος 18 Heb. zi. 12. παρ' έλπίδα ἐπ' έλπίδι ἐπίστευσεν, είς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλών έθνών, κατά το είρημένον, 'Οὕτως ἔσται το t Gen. zvii. 17 : σπέρμά σου' 'καὶ μὴ ἀσθενήσας τῆ πίστει, οὐ κατενόησε τὸ 19 zviii. 11; Heb. si. 11, ξαυτοῦ σῶμα ἤδη νενεκρωμένον, ξκατονταέτης που ὑπάρχων, « Hob. xi.18. καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· "εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν 20

We may see this in the case of Abraham: for I have said, that his faith was allowed to reckon as righteousness: i. e. his sins were forgiven, like those mentioned in the psalms above quoted.

11. This is a kind of answer to the question in ver. 1. So far was circumcision from being the cause of Abraham's justification, that he was justified (i. e. his sins were forgiven, and he was accounted righteous,) before he was circumcised: and circumcision was merely the seal of his faith being accepted.

faith being accepted.

Ibid. els 70 elvau abróv. So that he is, as in ver. 16, 18; i. 20; vi. 12. Allusion seems to be made to the promise in Gen. xvii. 5. a father of many nations have I made thee: and S. Paul takes the promise in a spiritual sense, as if Abraham was to be the father of all persons who resembled him in his faith.

13. Οὐ γὰρ διὰ νόμου. This refers to τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνου in ver. 12. Abraham was not the father of the Jews only; for the promise made to him had nothing to do with the Law.

Ibid. τοῦ κόσμου. S. Paul seems certainly to allude to Gen. xvii. 8. I will give unto thee, and to thy seed after thee, the land wherein thou art a stranger, all the land of Canaan, for an

everlasting possession: and again, as in ver. 11. he takes the promise spiritually, as applying to believers throughout the world. We should perhaps read κόσμου without the article.

14. el γλρ ol ἐκ κόμου [δίκαιοι], κληρονόμοι

[elσw].

15. For the law is sure to make persons deserving of punishment for the violation of it: i. e. if persons were to be tried by their obedience to any law, either written or unwritten, they would be found to deserve punishment. 'Οργη is punishment in v. 9. The negative proposition οδ γλφούκ έστι κ. τ. λ. may be expressed positively, wherever there is a law there is sure to be transgression. We should perhaps read οδ δέ.

16. διὰ τοῦτο [οί] ἐκ πίστεως [δίκαιοι, κληρονόμοι εἰσιν], Ινα [ἡ δικαιοσύνη ἢ] κατὰ χάριν. Ibid. εἰς τὸ εἶναι. See note at ver. 11.

17. κατέναντι οδ έπίστεισε Θεοῦ is to be connected with πατήρ πάντων ήμῶν, who is looked upon as the father of us all in the sight of that God in whom he believed. Pyle. Allusion is perhaps intended to Gen. xvii. 8. And I will be their God.

Ibid. νεκρούs is explained by σῶμα νενεκρωμένον in ver. 19.

19. οὐ before κατενόησε is omitted in some MSS.

τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τη ἀπιστία, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τη πίστει, 21 δούς δόξαν τω Θεώ, καὶ πληροφορηθείς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, * Peal.ext.3; 22 δυνατός έστι καὶ ποιήσαι. διὸ καὶ ελογίσθη αὐτῷ εἰς δικαι- Lu. i. 87. 28 οσύνην. ΤΟὐκ ἐγράφη δὲ δι' αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ, τ xv. 4;
1 Cor. x. 6, 24 τάλλα και δι' ήμας, οις μέλλει λογίζεσθαι, τοις πιστεύουσιν 11. 25 έπλ του εγείραυτα Ἰησοῦν του Κύριου ήμῶν ἐκ νεκρῶν, δς : Act. ii. 24. παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δι- 1 Joh. i. 7: καίωσιν ήμων. 1 Cor. xv. 17. b ΔΙΚΑΙΩΘΕΝΤΕΣ οὐν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς b Eph. ii. 18. 2 τον Θεον δια του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού, 'δι' ου και την . Joh. x. 9; προσαγωγήν ἐσχήκαμεν τῆ πίστει εἰς τὴν χάριν ταύτην, ἐν τ 1 τος. xv. 1; έστηκαμεν και καυγώμεθα επ' ελπίδι της δόξης του Θεού. Eph. ii. 18; 8 ου μόνον δε, άλλα και καυγώμεθα εν ταις θλίψεσιν, είδότες Heb. iii 6. d Phil. i. 29; 4 ότι ή θλίψις υπομουήν κατεργάζεται, "ή δε υπομουή δοκιμήν, Jac. i. 2, 8. 5 ή δè δοκιμή ελπίδα, ή δè έλπὶς οὐ καταισχύνει ὅτι ἡ ἀγάπη • Jac. i. 3. τοῦ Θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου 6 τοῦ δοθέντος ήμιν. 'Ετι γὰρ Χριστός όντων ήμων ἀσθενών 'Eph. ii. 1; 7 κατὰ καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανε. μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου Hob. ix. 15; τὶς ἀποθανεῖται ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τὶς καὶ τολμᾶ 1 Pet. iii. 18. 8 ἀποθανείν Εσυνίστησι δὲ τὴν ἐαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ε Joh. xv. 13; ότι έτι άμαρτωλών όντων ήμων Χριστος ύπερ ήμων απέθανε. 1 Pel. iii. 18. 9 πολλώ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, 10 σωθησόμεθα δί αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. λεί γὰρ ἐχθροὶ ὄντες + 2 Cor. v. 18; κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υίοῦ αὐτοῦ, πολλῶ Col.i. 21,21

20. διεκρίθη. See xiv. 1; Matt. xxi. 21; Acts x. 20; xi. 2; Jude 9.

25. Sid. Horsley observes, that, as our transgressions were the cause of Jesus being delivered up, so our justification must be the cause of his being raised again. When Christ died, the anger and justice of God were satisfied: He consented, that men should be accounted righteous, if they had faith in Christ, and there was therefore nothing which required Christ to continue in the grave. His resurrection was the immediate consequence of man's forgiveness and justification. See viii. 10.

CHAP. V. 1. Δικαιωθέντες. Having been justified. He speaks of it as a thing passed. See note at iii. 21.

2. καυχώμεθα. This verb is frequently used by S. Paul for to rejoice: ver. 11.

Ibid. δόξης. See ii. 10; iii. 23.

8. But even in afflictions we rejoice with hope: for afflictions make us patient; patience brings us acquainted with the mercies of God: and this experience gives us hope of mercies yet to come: and this hope is one which in the end will not cause us to be ashamed of it. We know this from the earnest of the Spirit, which God has already powed into our hearts.

6. Some MSS, read elye yap X. bytwo huws doverno byt.

Ibid. aoverav. Without power to save our-

selves from the consequence of sin.

Ibid. Kard Kauph, at the appointed time, as in John v. 4; see Gal. iv. 4. Bos, Raphel, Alberti.

7. τοῦ ἀγαθοῦ, the public good. Vater. Ibid. τολμῷ. Sustinet. Bexa, Valcken. See xv. 18; 1 Cor. vi. 1.

 ἐπἐρ ἡμῶν. It is shewn by Raphel, that this can only mean vice nostrum, and such is the meaning in ver. 7. Some MSS. omit ô Θεός.

Ibid. Scultetus observes, that S. Paul could say literally to most of the Christians at Rome, Christ died for us while we were yet sinners. We should now say, that Christ died for us long before we were born.

9. δικαιωθέντες—σωθησόμεθα. The antithesis is here clearly marked between justification, i. e. our first admission into the covenant, and final salvation. Δικαιωθέντες, having been justified, is the same as καταλλαγέντες, having been reconciled. See z. 10.

10. The death of Christ caused God to forget what was passed. He looked upon man as having received his punishment in the person of Christ. But the resurrection (ζ_{wh}) of Christ effected still more than this: it enabled all men to rise again and live for ever. See John vi. 57; xiv.

μάλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα έν τῆ ζωῆ αὐτοῦ οὐ μόνον 11 δέ, άλλα και καυχώμενοι έν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ίησοῦ Χριστοῦ, δι' οῦ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

1 vi. 23; Gen. ii. 17; iii. 6; 1 Cor. xv. 21.

k iv. 15. 1 1 Cor. xv. 21, 22, 45.

1 Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ένὸς ἀνθρώπου ή άμαρτία είς τὸν 12 κόσμον εἰσῆλθε, καὶ διὰ τῆς άμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως είς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ὁ πάντες ημαρτον. κάχρι γαρ νόμου άμαρτία ην έν κόσμφ· άμαρ- 13 τία δὲ οὖκ ἐλλογεῖται, μὴ ὄντος νόμου Ιάλλ' ἐβασίλευσεν ὁ 14 θάνατος ἀπὸ ᾿Αδὰμ μέχρι Μωσέως καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ άμαρτήσαντας έπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως 'Αδὰμ, ὅς ἐστι τύπος τοῦ μέλλοντος. 'Αλλ' οὐχ ώς τὸ παράπτωμα, οὕτω 15 καὶ τὸ χάρισμα. εἰ γὰρ τῷ τοῦ ένὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλώ μάλλον ή χάρις τοῦ Θεοῦ καὶ ή δωρεά έν χάριτι τη τοῦ ένὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς πολλούς επερίσσευσε. καὶ ούχ ώς δι' ένὸς άμαρτήσαντος, 16 τὸ δώρημα τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ένὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ γάρισμα έκ πολλών παραπτωμάτων είς δικαίωμα. εί γὰρ 17 τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσε διὰ τοῦ ένὸς, πολλώ μαλλον οι την περισσείαν της χάριτος καὶ της δωρεας της δικαιοσύνης λαμβάνοντες, εν ζωή βασιλεύσουσι δια τοῦ ένὸς Ἰησοῦ Χριστοῦ. "Αρα οὖν ώς δι' ένὸς παρα- 18 πτώματος, είς πάντας ἀνθρώπους, είς κατάκριμα, οὕτω καὶ

11. And not only have we this hope of the future, but at the present time we rejoice in

12. Δια τοῦτο. Some translate it, therefore, and make καὶ οὖτως (even so) answer to ὧσπερ: but the sentence is probably incomplete, and is not finished till ver. 18: δια τοῦτο alludes to the reconciliation, mentioned in ver. 11. and this leads him to speak of the sin of Adam, which made that reconciliation necessary.

12. ἐφ' φ. Some translate it, in whom, or after whom, viz. Adam; but it more probably means, in as much as, or because: (See 2 Cor. v. 4. (see note): Phil. iii. 12; iv. 10.) all men were subject to death, because all men were sinful (ημαρτον, which is the same as άμαρτωλοί κατεστάθησαν in ver. 19).

13. But since it might be said, that, where there was no law, there was no transgression, and consequently death ought not to have been inflicted, he observes, that all persons died between the times of Adam and Moses; and, as death comes by sin, it must have been the sin of Adam, which caused all his descendants to die. whether they committed actual sin or no. "Axpi νόμου is generally understood to mean, until the law of Moses: but I would rather render the passage, As far as there was law, so was there sin in the world: (which is given as a proof, that all men had sinned: for all men have a law of some kind or other:) but in cases where there is no law, (as in infants or ideots,) personal sin is not imputed to them: but still they are subject

to death, which must therefore come on account of the sin of Adam. The words end to ou. This παραβ. 'Aδdμ are perhaps to be connected with έβασίλευσεν.

14. δε έστι τύπος του μέλλοντος, εc. ανθρώwov. Adam was the type of all mankind which was to come after him. Knatchbull. But most commentators take it to mean, that Adam was a type of Christ. All mankind were represented in Adam, as the cause of their punishment; and so they are all represented in Christ, as the cause of their restoration.

15. ἐπερίσσευσε. The difference between the παράπτωμα and the χάρισμα is this: the pardon granted by God is not merely for that one sin of Adam, but for all the sins which are committed by all men. Of wohlol is the same

AS TAVTES.

16. δώρημα and χάρισμα are in fact the same thing: the latter is free pardon; the former is the gift of eternal life. Kal obx ws &i' evos αμαρτήσαντος [τὸ κρίμα, οδτω δι' ένδι δικαιοῦν-τος] τὸ δώρημα. The two effects did not take place exactly in the same way.

Ibid. έξ ένδς, ες. παραπτώματος. 17. Most MSS. read εί γάρ έν τῷ ένὶ παραπτώματι.

18. After παραπτώματος, we are to supply the word κρίμα, and after δικαιώματος we are to supply $\chi d\rho_{10}\mu a$. This verse does not contradict ver. 15. The righteousness of Christ extended to all men, as the sin of Adam extended to all men: but the parallel does not δι ένδς δικαιώματος, εἰς πάντας ἀνθρώπους, εἰς δικαίωσιν
19 ζωῆς. ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ένδς ἀνθρώπου άμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοὶ, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς
20 τοῦ ένδς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί. ™ Νόμος δὲ ™ iv. 15;
παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάση παράπτωμα. οὖ δὲ ἐπλεόνασεν τοῦ θαι. iii. 19,
21 ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις τνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτω καὶ ἡ χάρις βασιλεύση διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ
τοῦ Κυρίου ἡμῶν.

6 ΤΙ οῦν ἐροῦμεν ; ἐπιμενοῦμεν τῆ ἀμαρτία, ἵνα ἡ χάρις πλεο2 νάση ; "μὴ γένοιτο. οἵτινες ἀπεθάνομεν τῆ ἀμαρτία, πῶς ἔτι " Gal. vi. 14.
8 ζήσομεν ἐν αἰτῆ; ° ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χρισ- • Gal. iii. 27.
4 τὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αἰτοῦ ἐβαπτίσθημεν ; ρσυνετάφη- Γίσι ντ. 14;
μεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον ἵνα ισπερ 22—24;
ἡγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρὸς, οὕτω καὶ iii. 10;
5 ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν.

"Εἰ γὰρ σύμφυτοι 1. Pet. iv. 1,
γεγόναμεν τῷ ὁμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀνα- q viii. 11;
ρηθοπος συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῆ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας, "Gal. ii. 20;
τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῆ ἀμαρτία. "δ γὰρ ἀποθανὼν δεδι- 1 Pet. iv. 1.
8 καίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. "Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν Χριστῷ, 12 Tim. ii. 11.
9 πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ, "εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγερ- " Αρος. i. 18.
θεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκ ἔτι ἀποθνήσκει θάνατος αὐτοῦ οὐκ ἔτι * La. π. 38;
Heb. iz. 27,
10 κυριεύει. *δ γὰρ ἀπέθανε, τῆ ἀμαρτία ἀπέθανεν ἐφάπαξ· δ δὲ 28.

hold in every particular. All the sins of men are forgiven, though one sin only was committed; and not only is the punishment of death removed, but eternal life is bestowed.

20. Τνα πλεονάση denotes the effect, and not the cause. See note at Matt. i. 22. Sin and death, which were the consequences of Adam's fall, existed always: and so far from men being freed from them by obedience to any law, the only consequence of their having any law, was that their sin became more apparent. But even here, the free grace of God through faith in Christ is sufficient to atone for sin.

CHAP. VI. 1. ἐπιμενοῦμεν. The best MSS. read ἐπιμένομεν. He had said (v. 18.) that Christ's death atones for all the personal sins of men: and he now prevents the mistaken notion, that therefore men should continue in sin.

2. $\tau \hat{\eta}$ àmapriq. By sin, as in ver. 10, 11. See other instances at Gal. ii. 19. It was sin, which caused all men to suffer the punishment of death. S. Paul's argument is, If sin is such a dreadful thing as to have exposed us all to the punishment of death (which was suffered for us by Christ, and from which his death has alone freed us,) how can we think of continuing in it any longer?

any longer?

3. Christ died for all men: i. e. when he died, all mankind were supposed to die with him, and so the penalty was paid in the person

of Christ: but each man is admitted to his share of this benefit, when he is baptized: he then professes his faith in the death of Christ, and he is said figuratively to die with him at baptism. After which he rises again, and becomes as it were a new creature.

4. διά τῆς δόξης τοῦ πατρός. By the power of the Father: or perhaps, because he is the image of the Father. See 1 Cor. xi. 7.

5. I would connect τοῦ θανάτου with σύμφυτοι, not with τῷ ὁμοιώματι. He had shewn in the preceding verse that the burial and resurrection of Christ was a representation of the burial and resurrection of Christians; and he continues, For if by this resemblance or representation we have been partakers in his death, we shall also be partakers in his resurrection. It is then only necessary to supply σύμφυτοι before ἀναστάσεως, and I should understand this, not of our final resurrection, but of that figurative or spiritual resurrection, by which we rise again at baptism to a newness of life.

6. παλαιός ἄνθρωπος is man before he is baptized, while he is under sentence of death. After baptism he becomes a new man.

Ibid. τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας. Το keep up the metaphor, he says that sin is the body which is nailed to the cross, when each individual is crucified with Christ at baptism.

10. τ β άμαρτία, by or in consequence of sin :

τ Gal. ii. 19; ζη, ζη τῶ Θεῶ. Τοῦτω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε ἐαυτούς νεκρούς μέν 11 είναι τη άμαρτία, ζώντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυριώ ήμων. Μή οθν βασιλευέτω ή άμαρτία εν τώ θνητώ 12 ύμων σώματι, είς τὸ ὑπακούειν αὐτῆ ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ *μηδε παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῆ ἀμαρτία 13 s wii. 1; Lu. i. 74; άλλα παραστήσατε έαυτους τῷ Θεῷ, ὡς ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ Gal. ii. 20: Η εδ. ίτ. 14; τὰ μέλη ύμων ὅπλα δικαιοσύνης τῷ Θεῷ. ἀμαρτία γὰρ ύμων οὐ 14 1 Pet. iv. 2. κυριεύσει οὐ γάρ έστε ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ γάριν. *Τί οὖν : άμαρτήσομεν, ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμον, ἀλλ' ὑπὸ 15 a Gal. ii. 18. 19. b Joh. viii. 34; χάριν ; μὴ γένοιτο. b οὐκ οἴδατε ὅτι ιῷ παριστάνετε ἐαυτοὺς 16 2 Pet. ii. 19. δούλους εἰς ὑπακοὴν, δοῦλοί ἐστε 🗳 ὑπακούετε, ἤτοι ἀμαρτίας είς θάνατον, ή ύπακοής είς δικαιοσύνην; γάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὅτι 17 ητε δούλοι της άμαρτίας, ύπηκούσατε δε έκ καρδίας είς δυ παρ-« Joh viii 32; εδόθητε τύπον διδαχής. ε έλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, 18 1 Pet. ii. 16. έδουλώθητε τη δικαιοσύνη. 'Ανθρώπινον λέγω δια την ασθέ- 19 νειαν της σαρκός ύμων. ώσπερ γαρ παρεστήσατε τα μέλη ύμων δούλα τη ἀκαθαρσία καὶ τη ἀνομία είς την ἀνομίαν, οὕτω νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ύμῶν δοῦλα τῆ δικαιοσύνη εἰς άγιασμόν. 4 Joh. viii. 34. α ότε γαρ δούλοι ήτε της αμαρτίας, ελεύθεροι ήτε τη δικαιοσύνη. 20 τίνα οὖν καρπὸν εἴγετε τότε, ἐφ' οἶς νῦν ἐπαισγύνεσθε; τὸ γὰρ 21 τέλος ἐκείνων, θάνατος. νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς άμαρ- 22 τίας, δουλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς άγιασμόν τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον, ετὰ γὰρ ὀψώνια τῆς άμαρτίας, 23 * v. 13; Gen. ii. 17: 1 Cor. xv. z1; θάνατος τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ζωὴ αἰώνιος, ἐν Χριστῷ Ἰη-Jac. i. 15; 1 Pet. i. 3, σοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. *Η ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί; γινώσκουσι γὰρ 7 νόμον λαλώ, ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον

i. e. the sinful nature which he assumed: τφ Θεφ, by or in consequence of his divine nature.

ϵἶναι and τῶ Κυρίφ ἡμῶν are perhaps interpolations.

12. Most MSS. omit αὐτῆ ἐν.

13. Do not give up your members to sin, which will use them as instruments of wickedness.

14. où ydo. This is given as a reason, why sin should not now be their master: and the reason is, because ye are not under the law: i. e. your righteousness is not made to depend upon your perfect obedience to any law: if it were, you could only be accounted guilty for the violation of the law: sin would be sure to get the better of you: but you are put into a state of being accounted righteous by the free grace of God.

16. He now tells them of the alternative which is before them: Do ye not know, with respect to the Master whom ye are to serve, that you must either serve sin, which leads to death, or obedience, which leads to justification?

17. τύπον. The proper construction would be, δπηκούσατε τῷ τύπφ διδαχῆς, els by παρεδόθητε, ye have obeyed that form or scheme of doctrine, to the guidance of which ye were committed.

19. 'Ανθρώπινον λέγω. I am speaking of what is the common case with men, in consequence of that weakness which is natural to your flesh. He means, that he was not addressing or censuring them personally, but he was speaking of the common case of all men.

Ibid. els την ἀνομίαν, the effect of which was that you became wicked: els άγιασμὸν, the effect of which is that you are made holy.

20. ἐλεύθεροι ἦτε τῆ δικαιοσύνη. Quod ad justitiam attinet, liberi eratis. Righteousness certainly could not claim you as its servants.

21. τίνα καρπόν. What enjoyment?

CHAP. VII. 1. γινώσκουσι νόμον. I am speaking to persons who know what is the nature of a law, viz. that the law imposed by any man is in force so long only as the man is alive. Many persons make τοῦ ἀνθράπου to be governed by κυριεύει—has force over the man—but the former construction is preferred by Elsner, Hammond, Mosheim; and the illustration in ver. 2. seems to require it. There is a construction somewhat similar in 1 Cor. ii. 11, and perhaps in James iii. 8. Some make νόμος the nominative to ξη, but I have preferred δ ἄνθρωπος, as in 1 Cor. vii. 39.

2 ζη. τη γαρ υπανδρος γυνη τω ζωντι ανδρί δέδεται νόμφι έαν δὲ 1 Cor. vil. 8 ἀποθάνη ὁ ἀνὴρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. εἄρα ε Matt. v. 32. οὖν ζώντος τοῦ ἀνδρὸς μοιγαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ έτέρω εαν δε αποθάνη ὁ ανήρ, ελευθέρα εστίν από τοῦ νόμου,

4 τοῦ μη είναι αὐτην μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρφ. "ὅστε, h viii. 2; άδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῷ διὰ τοῦ σώματος τ. 18, 22. τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς έτέρω, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερ-

5 θέντι, ΐνα καρποφορήσωμεν τῷ Θεῷ. Ιότε γὰρ ημεν ἐν τὴ σαρκὶ, [τί. 21; τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς Gal. v. 19.

- 6 μέλεσιν ήμῶν, εἰς τὸ καρποφορήσαι τῷ θανάτῳ. κυυνὶ δὲ κατηρ- κ ii. 29; γήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες, ἐν ῷ κατειχόμεθα, ὥστε ½ Cor. iii. 6. δουλεύειν ήμας εν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.
- 1Τί οὖν ἐροῦμεν; ὁ νόμος ἀμαρτία; μὴ γενοιτο ἀλλὰ τὴν 1 iii. 20; άμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου τήν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ Dout. τ. 21.
- 8 ήδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, 'Οὐκ ἐπιθυμήσεις' màφορμὴν δὲ miv. 15; λαβούσα ή άμαρτία, διά της έντολης κατειργάσατο έν έμοι (3.1. iii. 19.
- ο πασαν επιθυμίαν χωρίς γαρ νόμου άμαρτία νεκρά. εγώ δε έζων γωρίς νόμου πότε έλθούσης δε της εντολης, η άμαρτία

2. rouge and rouge tou drops mean the universal law or principle, that a woman is to be subject to her husband.

3. xpnµarlζew signifies to be called, or named. See Raphel, Elsner.

Ibid. yérnrai is the proper term in this place, as in Lev. xxii. 13. and Heliodorus, els diadoχήν σποράς τήνδε έμαυτῷ γενέσθαι διεσκεψάμην, i. p. 40.

4. He is still pursuing the metaphor of men having before been the slaves of sin: but the law sentenced sinners to death, and he supposes all men to have suffered death in the person of Christ (διά τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ). τώθητε τῷ νόμφ, Ye were put to death by the law, (see Gal. ii. 19.) els τὸ γενέσθαι, so that you are released from your slavery to sin, and are become the servants of another Master. (See note at iv. 11.) "Ira καρποφορήσωμεν, that we might have our enjoyment (see vi. 21.) through God: he alludes to those spiritual comforts and blessings which God bestows on the regenerate.

5. $\tau \hat{\eta}$ vapel is the unregenerate state, when men obeyed the lusts of the flesh, without being influenced by the Spirit. See viii. 8, 9.

Ibid. παθήματα των άμαρτιων, i. e. παθ. άμαρτωλά. See i. 26.

Ibid. τὰ διὰ τοῦ νόμου. Some take this merely to mean, which were under the law, as did is used in iv. 11; 2 Cor. v. 10; 1 Tim. ii. 15. But see Gal. ii. 19. It may mean, the lusts which became sinful in consequence of the law, (which prohibited them.)

Ibid. eis τὸ καρπ. So that we reaped the fruit of them by death: i. e. death was the fruit of

6. κατηργήθημεν. See Gal. v. 4. The read-

ing of αποθανόντες is preferable to αποθανόντος. S. Paul does not speak of the law being dead: (see note at ver. 1.) but he supposes all persons to have died in the person of Christ. 'Er & κατειχόμεθα, in which we were held fast: we could not free ourselves from it.

Ibid. ἐν καινότητι πνεύματος, i. e. καινότητι πνευματική, in a new state which gives us the assistance of the Spirit: παλαιότητι γράμματος, the old or former state, where the letter of the law condemned us. See 2 Cor. iii. 6; Gal. iii. 9, 10.

- 7. He had spoken of men being freed from the law, and of the penalties denounced by the law making men still more sinful, and he therefore asks, Is then the law itself sinful? By no means. All I meant to say was, that the actions of men would not have been sinful, if there had been no law, natural or revealed, which prohibited them. The auaptlar our tyrur is, I should not have known the nature of sin: and enthuliar obk Beer is, I had not known the sinful nature of covetousness.
- 8. èv èµol. He is still speaking of an unregenerate man (see ver. 5). He supposes sin to know that the law forbade certain acts, and to have taken every opportunity to urge men to do them.

Ibid. xwols vouov. If it were not for the prohibitions of the law, sin would not exist.

9. έγω δε έζων χωρίς νόμου ποτ έ. I will suppose there to have been a time when men did not know any thing of the prohibitions of the law: (and all infants are in such a state:) at that time their actions were not sinful: but as soon as they were aware of the commandments and prohibitions, they did what was prohibited, their actions were sinful, and they incurred the penalty of death. 'Eyà is used for any person whatever.

» Lev.xviii.5; ἀνέζησεν, ενώ δε ἀπέθανον καὶ εύρέθη μοι ή έντολή ή είς 10 ζωήν, αυτη εἰς θάνατον, ή γὰρ άμαρτία ἀφορμήν λαβούσα, διὰ 11 11, 13, • 1 Tim. 1.8. της έντολης έξηπάτησε με, καὶ δι' αὐτης ἀπέκτεινεν. Θώστε ὁ 12 μεν νόμος άγιος, καὶ ή εντολή άγια καὶ δικαία καὶ άγαθή. Τὸ 18 οὖν ἀγαθὸν, ἐμοὶ γέγονε θάνατος; μὴ γένοιτο ἀλλὰ ἡ ἁμαρτία. ΐνα φανή άμαρτία διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον. ίνα γένηται καθ' ύπερβολήν άμαρτωλός ή άμαρτία διά της » 1 Reg. xxi. έντολής. P Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν' ἐγὼ δὲ 14 20, 25; Esa. l. 1; σαρκικός είμι, πεπραμένος ύπὸ τὴν άμαρτίαν. 9ο γὰρ κατερ- 15 1 Μας. i. 15. γάζομαι, οὐ γινώσκω οὐ γὰρ δ θέλω, τοῦτο πράσσω ἀλλ' δ 9 Gal. v. 17. μισώ, τοῦτο ποιώ. εἰ δὲ δ οὐ θέλω, τοῦτο ποιώ, σύμφημι τώ 16 νόμω ὅτι καλός, νυνὶ δὲ οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, 17 r Gen. vi. 5; άλλ' ή οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ άμαρτία. 'Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν 18 έμοὶ, τουτέστιν ἐν τῆ σαρκί μου, ἀγαθόν. τὸ γὰρ θέλειν παράκειταί μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὐρίσκω. οὐ γὰρ 19 δ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν ἀλλ' δ οὐ θέλω κακὸν, τοῦτο πράσσω, εί 20 δὲ δ οὐ θέλω ἐγὼ, τοῦτο ποιῶ, οὐκ ἔτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτὸ, άλλ' ή οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ άμαρτία. Εύρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ 21 θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλὸν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. • Pual. i. 3; •συνήδομαι γὰρ τῷ νόμφ τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον 22 2 Cor. iv. 16; t βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατευόμενον 28 · Gal. v. 17. τῷ νόμφ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμφ τῆς άμαρτίας τῷ ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. ταλαίπωρος ἐγὼ ἄνθρω- 24 πος τίς με ρύσεται έκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; εὐγα- 25 ριστῶ τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. ἄρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοἱ δουλεύω νόμφ Θεοῦ, τῆ δὲ σαρκὶ, νόμφ άμαρτίας. Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, 8

11. Εξηπάτησε, persuaded me that it was lawful to do that which I liked: καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινε, and made me subject to death in consequence of the commandment which I had broken...

13. I have followed the punctuation of Beza, Elsner, Schmidius, Wolfius. Has that which is good been the cause to me of death? By no means: it was sin which was the cause: so that sin appears to have effected my death in consequence of the law, which is good, having denounced penalties: so that sin becomes still more sinful, because it caused me to transgress so good a law. Péyore is perhaps an interpolation.

14. πνευματικόs. Persuades a man to do that which his better part approves: εγὰ δὲ σαρκικόs εἰμι, but men in their natural state are inclined to follow their lusts. Πεπραμένος the metaphor is still kept up of a man being the slave of sin.

15. οὐ γινώσκω. The meaning is, that a servant does not act from his own judgment; he does merely what his master tells him.

16. νόμος all throughout this passage means a law, natural or revealed. If I do what my master (sin) tells me, which is not the wish of

my own mind, it follows of course, that the law, which forbids me to do it, must be good.

21. I find, therefore, this law or principle in me, viz. δτι τὸ κακὸν παράκειται ἐμοὶ θέλοντι ποιεῖν τὸ καλόν.

22. τὸν ἔσω ἄνθρωπον. We find this expression in Plato, φαίη αν δεῖν ταῦτα πράττειν καὶ ταῦτα λέγειν, δθεν τοῦ ἀνθρώπου δ ἔντος ἄνθρωπος δοται ἐγκρατέστατος. De Republ. ix. p. 589, and in the Talmud, "Cutis et caro vestis est hominis; sed spiritus interior homo vocatur." See Elsner.

24. σώματος τοῦ θανάτου is the same as σώματος θνητοῦ οτ νεκροῦ, (see vi. 12; viii. 11,) and therefore τούτου agrees with σώματος. See Luke xvi. 8.

25. I thank God, He will deliver me, through Jesus Christ. Knatchbull. Many MSS. read χάρις for εὐχαριστῶ. CHAP. VIII. 1. Οὐδὲν κατάκριμα. This is

CHAP. VIII. 1. Οὐδὲν κατάκριμα. This is the conclusion from the preceding verse. If God has saved me through Christ from that death to which I was condemned, there is now no sentence of condemnation to those who believe in Christ, and have applied to them-

2 μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. ο γὰρ τι 18, 22;
Joh. viii. 36; νόμος τοῦ πνεύματος της ζωής εν Χριστώ Ἰησοῦ ηλευθέρωσε με Gal. v. 1. 8 ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς άμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. *Τὸ γὰρ ἀδύνα- * 2 Cor. v. 21; τον τοῦ νόμου, ἐν ιῷ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκὸς, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ Gal. iii. 13; υίον πέμψας εν δμοιώματι σαρκός άμαρτίας καὶ περὶ άμαρτίας 19. 4 κατέκρινε τὴν ἀμαρτίαν ἐν τἢ σαρκὶ, ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθή εν ήμιν, τοις μή κατά σάρκα περιπατούσιν, άλλα 5 κατά πυεθμα. ⁹Οί γὰρ κατά σάρκα ὄντες, τὰ τῆς σαρκὸς 1 Cor.ii.14. 6 φρονοῦσιν οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα, τὰ τοῦ πνεύματος. τὸ γὰρ τί. 21; φρόνημα της σαρκός, θάνατος τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος. η ζωή καὶ εἰρήνη. Διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς, ἔχθρα εἰς Θεόν 8 τῶ γὰρ νόμφ τοῦ Θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται *οί • 1 Cor.ii.14. 9 δε εν σαρκί όντες, Θεώ άρεσαι ου δύνανται. "Τμείς δε ουκ 1 Cor.iii.16; έστε εν σαρκί, άλλ' εν πνεύματι, είπερ πνεύμα Θεού οἰκεί εν Phil. i. 19. ύμιν. εί δέ τις πνευμα Χριστού ούκ έχει, ούτος ούκ έστιν αύτου, 10 εί δὲ Χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν δι' ἀμαρτίαν, τὸ δὲ ٩τί. 4,5; 11 πνεθμα ζωή δια δικαιοσύνην. εεί δε το πνεθμα τοθ εγείραντος 1 Cor. vi. 141 'Ιησοῦν ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν Χριστὸν ἐκ νεκ- Ερb. ii. 5; ρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν ἀ τί. 7, 18, αὐτοῦ πνεῦμα ἐν ὑμῖν. e Eph. iv. 22; α ΑΡΑ οῦν, ἀδελφοὶ, ὀφειλέται ἐσμὲν οὐ τῆ σαρκὶ, τοῦ κατὰ col. iii. 5, 6. 18 σάρκα ζην εί γὰρ κατὰ σάρκα ζητε, μέλλετε ἀποθνήσκειν Gal. v. 18. εί δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 2 Tim. i. 7; 14 ^{f"} Οσοι γ λρ πνεύματι Θεοῦ ἄγονται, οὐτοί εἰσιν υίοὶ Θεοῦ. δοὐ (κ. 5, 6; 15 γαρ ελάβετε πνεθμα δουλείας πάλιν είς φόβον, άλλ' ελάβετε Ματ. πίν. 36. h 2 Cor.i. 23; 16 πνεθμα υίοθεσίας, εν ο κράζομεν, "'Αββα ὁ πατήρ." hαὐτὸ τὸ τ. 5; πνεθμα συμμαρτυρεί τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα Θεοθ. iv. 30. 17 εί δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι κληρονόμοι μὲν Θεοῦ, συγκλη- Act. xiv.22; 2 Tim. ii. 11,

ρονόμοι δε Χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶ- 12.

selves the benefit of that death. The words μη πνεῦμα are probably an interpolation, and were added by some person who did not know that οὐδὲν κατάκριμα applied to the state of a man when he was taken into covenant, and had no reference to his subsequent sins. Those who are taken into covenant with Christ, have at that time nothing to condemn them.

2. 'Ο νόμος τοῦ πν. τῆς ζωῆς ἐν Χ. 'I. The ordinance of God, that spiritual grace and eternal life shall belong to those who believe in Christ. Τοῦ νόμου τῆς ἀμ. καὶ τοῦ θανάτου, the ordinance of God, that sin and death shall always accompany each other.

3. τοῦ νόμου is here the natural law, or knowledge of right and wrong. This was not able to make a man do what is right, because his lusts drew him to what was wrong. Τὸ ἀδύνατον is the accusative absolute.

Ibid. σαρκός άμαρτίας, i. e. σαρκός άμαρτωλής. Ibid. περὶ άμαρτίας. See note at Heb. x. 6. Ibid. κατέκρινε, inflicted sentence upon, i. e. put to death. God no longer suffered sin to reign over us.

4. So that we now are able to fulfil the command of the law.

5. φρονεῖν τὰ τινος is to take the part of any one. See Matt. xvi. 23.

6. τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς is the same as τὸ φρονεῖν τὰ τῆς σαρκὸς in ver. 5. and therefore means the addicting oneself to the flesh, joining the party of the flesh.

7. οὐ δύναται. Man has no power to do this of himself, without the assistance of the Spirit.

9. elmep. Since.

Ibid. The Spirit of God, and Spirit of Christ, appear to be synonymous.

10. In your bodies you may be considered to have suffered death for your sins, but spiritually you have been restored to life, because your faith is counted for righteousness. See iv. 25.

15. 'Αββά ὁ πατήν See Gal. iv. 6.

17. είπερ. Since the end of our suffering with him is that we may be glorified with him.

προς την μέλλουσαν δόξαν αποκαλυφθήναι είς ήμας. ή γαρ 19 Phil. iii. 10, 21; 1 Pet. i. 6; άποκαραδοκία της κτίσεως την άποκάλυψιν των υίων του Θεου ἀπεκδέγεται. τῆ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, οὐχ ἐκοῦσα, 20 iv. 13: άλλα δια του υποτάξαυτα, έπ' έλπίδι, ότι και αυτή ή κτίσις 21 έλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν έλευθερίαν της δόξης των τέκνων του Θεού. οίδαμεν γάρ ότι πάσα 22 1 Lu. xxi. 28; ή κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. 1οὐ μόνον δὲ, 23 1 Joh. iii. 2; 2 3λλα καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, υίοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπο-■ 2 Cor. v. 7. λύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. ™τῆ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν. ἐλπὶς 24 δὲ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς δ γὰρ βλέπει τὶς, τί καὶ ἐλn 2 Cor.iv.18; πίζει; nei δè ô οὐ βλέπομεν, έλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδε- 25 Heb. xi. 1. γόμεθα. ° Ωσαύτως δὲ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς 26 e Zach. xii. 10 ; Matt. xx. 22 ; ἀσθενείαις ἡμῶν. τὸ γὰρ τί προσευξώμεθα καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, άλλ' αὐτὸ τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγ-Jac. iv. 3. μοῖς ἀλαλήτοις ρό δὲ ἐρευνῶν τὰς καρδίας οἶδε τί τὸ Φρόνημα 27 p 1 Par. xxviii. τ; Psul. vii. 9; τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ Θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. Οἴδα- 28 Jer. xi. 20; μεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσι τὸν Θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθὸν, xvii. 10. 9 Kph.i.5,11; τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. ⁹ὅτι οὖς προέγνω, καὶ προ- 29 ώρισε συμμόρφους της εἰκόνος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἰναι αὐτὸν Col. i. 18. r Paal. lvi,11: πρωτότοκου ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· οθς δὲ προώρισε, τούτους καὶ crviii. 6. έκάλεσε, καὶ οῦς ἐκάλεσε, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν οῦς δὲ ἐδι- 80 • iv. 25; καίωσε, τούτους καὶ εδόξασε. Τί οδυ ερούμεν πρός ταθτα; εί 31 v. 6, 9; Esa. liii. 5 ; Joh. iii. 16. ο Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; "ὅς γε τοῦ ἰδίου υίοῦ οὐκ 32

19. For created beings look anxiously for the time when it shall be revealed, who are the sons of God.

20. For all creation is subject to a state which must come to an end, (not by any will of its own, but according to the will of Him who thus made it subject,) with an expectation, that this creation will be freed &c. For krivis, see Mark xvi. 15; Col. i. 23.

21. δτι is not because, as in our translation, but that, and is to be coupled with ἐπ' ἐλπίδι, ἐπ the hope that this creature &c. We may either put the words τῆ γὰρ ματαιότητι —ὑποτάξαντα in a parenthesis, and couple ἐπ' ἐλπίδι with ἀπεκδέχεται, or the sentence may be completed at ἀπεκδέχεται, and ἐπ' ἐλπίδι may be coupled with ὑποτάξαντα. I should prefer the former.

22. συστενάζει, συνωδίνει. The metaphor is from a woman in labour. The whole human race looks anxiously forward to its future state.

23. οὐ μόνον. Nor is this confined to the heathen: even Christians are anxious to be released from the body.

24. ἐσώθημεν. We were placed in a state of salvation.

Ibid. βλεπομένη. Josephus uses this word in the same sense, έπεὶ γὰρ ἐναργῆ καὶ βλεπόμενα τεκμήρια παρεχόμεθα, vol. i. p. 715.

26. ὑπερεντυγχάνω. See note at ver. 34. The meaning is, that the prayers which a Christian offers up, are offered by the Holy Spirit which dwells in him. 'Υπὸρ ἡμῶν are wanting in the best MSS.

Ibid. ἀλαλήτοιs, Ineffabilibus. Beza, Castalio, &c.: but Bos renders it, occultis, qua non audiuntur.

27. τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος. God knows which of our thoughts proceed from the Holy Spirit: (see ver. 6.) because the Spirit prays for Christians according to the will of God.

28. τοις κατά πρόθεσω κλητοίς. Who are called, i. e. taken into covenant, in the manner which was before ordained of God, (see iii. 21.) viz. by faith, and not for their own merits.

29. For God knew before who these would be, and determined that they should be created anew after the image of his Son: so that we all are sons of God and joint-heirs with Christ, (see ver. 16, 17.) he being the cldest Son.

30. ἐκάλεσε. He offered the terms of His covenant to those who conformed to the conditions of it, viz. to those who had faith. Ἑδι-καίωσεν, He freely forgave them all their sins. Ἐδδέμσε, He hath designed them for a future state of glory.

32. The argument requires, that we should take $\tau o \hat{v}$ low viou in its strict literal sense: for

έφείσατο, άλλ' ύπερ ήμων πάντων παρέδωκεν αὐτον, πώς οὐχὶ : Ess. 1.8,9. 88 καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; ^tτίς ἐγκαλέσει κατὰ "Paal.ex.1; 84 έκλεκτών Θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιών; ατίς ὁ κατακρίκων; Χριστὸς Hob. i. 3; ό ἀποθανών, μάλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, δς καὶ ἔστιν ἐν δεξιά τοῦ 🕮 2; 85 Θεοῦ, δς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν; τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς 1 Ιολ. ii. 1. αγάπης του Χριστου; θλίψις, ή στενοχωρία, ή διωγμός, ή xliv. 22; 86 λιμὸς, ή γυμνότης, ή κίνδυνος, ή μάχαιρα; τκαθώς γέγραπται, 1 Cor. iv. 9; 2 Cor. iv. 11; "Οτι ένεκα σου θανατούμεθα όλην την ημέραν ελογίσθημεν xi. 28. 87 ώς πρόβατα σφαγής.' * 'Αλλ' εν τούτοις πασιν ύπερνικωμεν 2 Cor. ii. 14; 88 διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὕτε θάνατος, ^{1 Joh. iv. 4}; οὔτε ζωή, οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε δυνάμεις, οὔτε ἐν- Αρος. xii. 11. 89 εστώτα ούτε μέλλοντα, ούτε ύψωμα ούτε βάθος, ούτε τὶς κτίσις 2 Cor. i, 23; έτέρα δυνήσεται ήμας χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ, τῆς Gal. i. 30; 1 Thees. ii. 5. έν Χριστώ Ἰησοῦ τῷ Κυρίω ἡμῶν. 9 γ 'ΑΛΗΘΕΙΑΝ λέγω εν Χριστώ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυ- « Exod.xxxii. 2 ρούσης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίω τὅτι λύπη τος 17: 8 μοί έστι μεγάλη, καὶ άδιάλειπτος όδύνη τῆ καρδία μου ηὐχό- iii. 2; Rxod. iv. 22; μην γάρ αὐτὸς έγω ἀνάθεμα είναι ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν Dout. vii. 6; 4 ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα. οἶτινές εἰσιν 19; Jer. Ἰσραηλίται, ὧν ή υίοθεσία, καὶ ή δόξα, καὶ αἱ διαθῆκαι, καὶ ή Ερβ. ii. 12. 5 νομοθεσία, καὶ ή λατρεία, καὶ αι ἐπαγγελίαι, οων οι πατέρες, • Matt. i. καὶ έξ ων ὁ Χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ων ἐπὶ πάντων Θεὸς Γα. ΕΕΙ. 23,40.; Heb. i. 8, 9.

if Christ was merely an adopted Son, whom God allowed to be put to death, we could not infer from thence that He would also give us all things.

33. I have followed the punctuation of Lock, Wells, Blackwall, Vater, which seems still more necessary if Χριστὸς before ὁ ἀποθανὰν is an interpolation.

34. έντυγχάνει. See Heb. vii. 25. The Socinians deny that έντυγχάνειν means to intercede. But it is so used by Philo Judæus, who makes Abraham say to God, δεδιώς καὶ τρέμων έντυγχάνω, Gen. xv. 2, and ἐπειδὰν γῆν καὶ τέφραν ἐμαυτὸν αΐσθωμαι, τηνικαῦτα ἐντυγχάνειν σοι θαρρῶ, xviii. 27; vol. i. p. 476, 477.

37. ὑπερνικῶμεν. Alberti denies that this

37. θπερνικωμέν. Alberti denies that this means amplius quam victores sumus; but simply vincimus.

38. ἀρχὰs seems to be used for spiritual beings in Eph. vi. 12; Col. ii. 15. Some take ἀρχαὶ and δυνάμεις for persons in authority. Obre byωμα obre βάθος, neither things in heaven, nor things on earth.

things on earth.

CHAP. IX. 1. ἐν Χριστῷ, teste Christo. See
Matt. v. 34; Eph. iv. 17.

Ibid. συμμαρτυρούσηs. This seems to mean, that his own conscience, and the Holy Spirit which dwelt in him, bore witness to this.

3. ἀνάθεμα is a thing set apart, and generally in a bad sense, i. e. devoted to destruction: but it has not necessarily that sense: ἀνάθεμα ἀπό τυνος is set apart by any one. S. Paul had been

set apart and consecrated by Christ to his service: and he had prayed that this devotion of himself might be for the good of his countrymen.

4. 'Ισραηλίται. This term was only applied to the genuine descendants of Jacob. See John i. 48; Acts xiii. 16; 2 Cor. xi. 22.

Ibid wind selection for the control of the

Ibid. νίοθεσία. See Exod. iv. 22; Hos. xi. 1; Jer. xxxi. 9.

Ibid. δόξα. In allusion to the Glory of the Lord which appeared on the ark of the covenant. 1 Sam. iv. 21; Psalm lxxviii. 61.

Ibid. διαθήκαι. Not different covenants, for

Ibid. διαθήκαι. Not different covenants, for there was only one between the times of Adam and Christ: but God renewed the covenant at various times, e. g. with Noah, Abraham, Isaac. See Eph. ii. 12. Elsner has brought instances from heathen writers: it perhaps meant ai πλάκες τῆς διαθήκης.

Ibid. Aurpela. The privilege of worshipping the true God.

5. The last privilege enumerated is, that Christ, as far as he could be born of human parents, was descended from the Jews. They had the honour of giving birth to him, who in his higher nature was the ever-blessed God. This passage is expressly quoted as asserting the divinity of Christ by Irenæus, Tertullian, Hippolytus, Cyprian, Athanasius, &c.; nor did any person ever propose a different interpretation till after the Socinian controversy began.

εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. Οὐχ οίον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν 6 J ii. 28 : ό λόγος τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὖτοι Ἰσραήλ. Num. xxiii. ουδ΄ ότι είσὶ σπέρμα 'Αβραάμ, πάντες τέκνα, άλλ', ' Έν 7 viii. 39; 'Ισαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα.' ¹τουτέστιν, οὐ τὰ τέκνα της 8 2 Tim. ii. 13. · Gen.xxi.12; σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας Gal. iv. 23; Heb. xi. 18; λογίζεται είς σπέρμα. βέπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὐτος, 'Κατὰ 9 ¹ Gal. iv. 28. του καιρου τούτου έλεύσομαι, καὶ έσται τη Σάρρα υίος. 10 10 μόνον δε, άλλα καὶ 'Ρεβέκκα εξ ενὸς κοίτην εχουσα, Ίσαακ τοῦ h Gen. xxv. πατρὸς ήμῶν μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τὶ 11 άγαθον ή κακον, ίνα ή κατ' έκλογην του Θεού πρόθεσις μένη. ι Gen. xxv. οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ' ἐκ τοῦ καλοῦντος, ἱἐρρήθη αὐτῆ, '"Οτι ὁ 12 23. μείζων δουλεύσει τῷ ἐλάσσονι. καθὼς γέγραπται, Τον Ία- 18 κωβ ηγάπησα, τον δε 'Ησαῦ ἐμίσησα.'

• Ess. xiv. 9; ετι μέμφεται ; τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκε ; ° Μεν- 20 lair. 8; Jer. xviii. 6; οῦνγε, ὧ ἄνθρωπε, σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ ; μὴ Sap. xv. 7.

6. What I have said of these high privileges, might seem at variance with what I have also said, of the Jews being no longer the chosen nation: but it is not that the word of God has failed: he promised blessings to the true Israelitee: but this did not mean all the descendants of Jacob, but those who have faith.

9. The LXX is very different: Έπαναστρέφων ήξω πρός σε κατά τον καιρον τοῦτον εἰς Ερρις, καὶ ἔξει νίον Σάρρα ἡ γυνή σου. The force of this quotation lies in the words τῷ Σάρρα: the promise was not to the children of Abraham generally, but to his son by Sarah.

10-13. Nor was this the only restriction of the promise. For Rebecca conceived from one specified individual, from Isaac, and before the children were born, it was said &c. &c. Kolthy Exer is utero gerre. V. Schleusner.

ξχειν is utero gerere. V. Schleusner.
11. ἡ κατ' ἐκλογὴν πρόθεσιs. The method which God had determined for choosing those persons who were to be justified, namely, by faith. See viii. 28, 29.

12. δ μείζων, the elder, if applied to the two individuals: the greater, if applied to the two nations. Le Clerc.

13. ἐμίσησα. Μισεῖν sometimes means, to love less than another: Luke xiv. 26; John xii. 25: but the passage in Malachi alludes to the temporal condition of Jacob's and Esau's children.

14. μη ἀδικία; Is God unjust in preferring Jacob to Esau, Isaac to Ishmael, or the Jews

to any other nation? Certainly not. Neither is he now unjust in pardoning the Gentiles and accepting their faith: for this is just what he did to the Jews, when he pardoned their idolatry at the intercession of Moses, Exod. xxxiii.

16. θέλοντος probably relates to Abraham wishing that his son Ishmael might have the promise, Gen. xvii. 18, or Isaac wishing to bless Esau, Gen. xxvii. and τρέχοντος to Esau running to hunt for venison, xxvii. 5.

17. In the LXX it is, Eveney robrou dieryophons, which means, for this cause hast thou been
preserved in the midst of all these plagues: and
so Expressed ore may mean, I have raised thee
up from these plagues. Hammond, Le Clerc,
Junius, Wolfius. See James v. 15. S. Paul
had before brought an instance of God pardoning sinners: he now brings an instance of his
not pardoning.

19. See iii. 5, 7.

20. It must be remembered, that S. Paul is speaking of temporal blessings, and of the Jews being the chosen people of God. With respect to the offer of eternal happiness, it is plain that this was made to the Jews first, and they wilfully rejected it. S. Paul is shewing in this passage, that it was not for any merit of their own, that God made the Jews his chosen people: and therefore he could not be unjuat, if he cast them off for positive disobedience.

21 έρει τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, "Τί με ἐποίησας οὕτως;" Ρη με Στίμ. ii. οὐκ ἔγει ἐξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράμα-22 τος ποιήσαι δ μέν εἰς τιμήν σκεῦος, δ δ è εἰς ἀτιμίαν; qεὶ δ è q ii. 4, 5. θέλων ὁ Θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὀργὴν, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἤνεγκεν ἐν πολλῆ μακροθυμια σκευη ὀργῆς κατηρτισμένα 23 είς ἀπώλειαν καὶ ἵνα γνωρίση τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ. 24 έπὶ σκεύη έλέους, ἃ προητοιμασεν εἰς δόξαν, οθς καὶ ἐκάλεσεν 25 ήμας οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐθνῶν τώς καὶ ἐν τῷ τ િse. ii 25; 'Ωση ελέγει, 'Καλέσω τον οὐ λαον μου, λαόν μου' καὶ τὴν οὐκ 1 Pet. ii. 10. 26 ηγαπημένην, ηγαπημενην.' '*καὶ ἔσται ἐν τῶ τόπω οδ ἐρρήθη • Ose. i. 10. αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ὑμεῖς, ἐκεῖ κληθήσονται υίοὶ Θεοῦ ζῶντος. 27 'Hoatas δε κράζει υπερ του Ισραήλ, 'Εαν ή ὁ αριθμός των txi. 5; υίων Ίσραὴλ ώς ή ἄμμος της θαλάσσης, το κατάλειμμα σωθή-28 σεται λογον γάρ συντελών καὶ συντεμνων ἐν δικαιοσύνη ὅτι 29 λόγον συντετμημένον ποιήσει Κυριος έπὶ τῆς γῆς.' "Καὶ καθώς "Gen.xix.24; προείρηκεν 'Hoatas, 'Εὶ μὴ Κύριος Σαβαωθ εγκατέλιπεν ἡμιν xiii. 19; σπέρμα, ως Σόδομα αν εγενήθημεν, καὶ ως Γόμορρα αν ωμοι- Iem. iii. 22; 80 ώθημεν.' Τι οὖν ἐροῦμεν ; ὅτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύ- Εzech. **! νην, κατέλαβε δικαιοσύνην, δικαιοσυνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως . . . . . 31 x Ίσραηλ δε διώκων νόμον δικαιοσύνης, είς νόμον δικαιοσύνης xi. 7.

πέτραν σκανδάλου καὶ πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισ- La. ii. 84; 1 Pet. ii. 7, χυνθήσεται. * ix. 31: 'ΑΔΕΛΦΟΙ, ή μεν εὐδοκία της έμης καρδίας, καὶ ή δέησις ή Ακτ. xxi. 20; xxii. 3;

2 πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ ἐστιν εἰς σωτηρίαν. *μαρτυρῶ Gal. i. 14.

32 οὐκ ἔφθασε γδιατί; ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων : Εσω, τίϊι. 14; 83 νόμου. προσέκοψαν γὰρ τῷ λίθφ τοῦ προσκόμματος, *καθὼς **xviii. 16; Psal. exviii. γέγραπται, ''Ιδού, τίθημι ἐν Σιων λίθον προσκόμματος, καὶ 22; Matt.

21. Compare Wisdom xv. 7. For ecouriar τοῦ πηλοῦ see Matt. x. 1.

22. Something is wanting to make this sentence complete. Elsner supplies oby Exer efouσίαν :

Ibid. σκεθη δργής. This may apply to Pharaoh, or to the Jews: both of them incurred the anger of God, but God bore with the Jews much longer than with Pharaoh. So far therefore from complaining of being cast off now, they were treated with great forbearance.

23. σκεύη έλέους. The Gentiles, or any persons who obtain pardon on account of their faith. 27. ὑπὲρ τοῦ Ἰσραήλ, concerning Israel. Raphel. Isaiah seems to be speaking of a remnant returning from captivity. S. Paul applies it to the small portion of the Jews who believed in Christ.

28. γάρ is not in the LXX. We must supply έστι after συντελών. It may mean, God will soon settle the matter, or he will soon sum up the account.

29. προείρηκεν. Had said before the passage last quoted. See Gal. i. 9.

Ibid. Σαβαώθ is an Hebrew word signifying

an host.

30. This is the substance of this whole chapter. Though the Gentiles did nothing to deserve the favour of God, He chose of His own grace and mercy to allow them to become righteous by faith in Christ. The Jews, however, were not cast off by the arbitrary will of God: the offer was made to them before it was made to the Gentiles, and they rejected it. The terms &idκειν, καταλαμβάνειν, φθάνειν, προσκόπτειν, ατο all borrowed from persons running in a race.

81. διώκων νόμον δικαιοσύνης. Thinking to arrive at a law of righteousness, i. e. to reduce it to rule and certainty. Most MSS. omit the second δικαιοσύνης.

32. δτι οὐ [διώκουσιν] ἐκ πίστεως.
33. This quotation is made up of two passages from Isaiah : καὶ οὐχ ὡς λίθου προσκόμματι συναντήσεσθε, οὐδὲ ώς πέτρας πτώματι, viii. 14. ίδοὺ, ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια Σιὼν λίθον πολυτελή, έκλεκτον, ακρογωνιαΐον, έντιμον, είς τὰ θεμέλια αὐτῆς, καὶ ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταισχυνθῆ, xxviii. 16. Most MSS. omit

CHAP. X. I. του Ίσραήλ. Most MSS. read αὐτῶν.

γὰρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον Θ εοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. b iv 31 Εάγγροοῦντες γάρ την τοῦ Θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ την ίδίαν δι- 3 καιοσύνην ζητούντες στήσαι, τή δικαιοσύνη του Θεού ούχ υπc Matt. v.17; ετάγησαν. c τέλος γὰρ νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ 4 Act. xiii. \$8; πιστεύοντι. ΦΜωσής γάρ γράφει την δικαιοσύνην την έκ τοῦ 5 Gal. iii. 24. νόμου, "Ότι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἄνθρωπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς." d Lev.xviii 5: Esech.xx.11; • 'Η δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτω λέγει, ' Μὴ εἴπης ἐν τῆ 6 Gal. III. 12. ο Deut. xxx. καρδία σου, Τις αναβήσεται είς τὸν οὐρανόν; τοῦτ ἔστι Χριστον καταγαγείν 'ή τίς καταβήσεται είς την άβυσσον;' τοῦτ' τ 11, 12. Deut. xxx. ἔστι Χριστον ἐκ νεκρῶν ἀναγαγείν 'άλλὰ τί λέγει; 'Έγγύς 8 σου τὸ ἡῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῆ καρδία σου? « Matt. x. 32. τοῦτ' ἔστι, τὸ ῥημα της πίστεως, δ κηρύσσομεν εὅτι ἐὰν ὁμο- 9 λογήσης έν τῶ στόματί σου Κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσης έν τη καρδία σου ότι ὁ Θεὸς αὐτὸν ήγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήση καρδία γάρ πιστεύεται είς δικαιοσύνην, στόματι δε ομολογείται 10 είς σωτηρίαν. h Λέγει γαρ ή γραφή, 'Πας ὁ πιστεύων ἐπ' 11 h ix. 33; αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.' Οὐ γάρ ἐστι διαστολή Ἰουδαίου 12 16. ί ιι. 22, 29; τε καὶ "Ελληνος ὁ γὰρ αὐτὸς Κύριος πάντων, πλουτών εἰς Act. x.34,33; πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους αὐτόν ' Πας γάρ, δς αν ἐπικα- 13 λέσηται τὸ ὄνομα Κυρίου, σωθήσεται. Πῶς οὖν ἐπικαλέσον- 14 Eph. i. 7; ται είς δυ ούκ επίστευσαν; πως δε πιστεύσουσιν οδ ούκ ήκουσαν ; πῶς δὲ ἀκούσουσι χωρὶς κηρύσσοντος ; ¹πῶς δὲ κηρύξου- 15 1 Esa. lii. 7; σιν έὰν μὴ ἀποσταλῶσι; καθὼς γέγραπται, ' Ως ὡραῖοι οί πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην, τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ w Ess. liii. 1; αγαθά.' m Αλλ οὐ πάντες ὑπήκουσαν τῷ εὐαγγελίφ 'Hoatas 16 γὰρ λέγει, 'Κύριε, τίς ἐπίστευσε τἢ ἀκοἢ ἡμῶν;' ἄρα ἡ πίστις 17 " Paul. xix. έξ ἀκοῆς, ἡ δὲ ἀκοὴ διὰ ῥήματος Θεοῦ. "ἀλλά λέγω, Μὴ οὐκ 18 ήκουσαν; μενούνγε 'είς πασαν την γην εξηλθεν ο φθόγγος

2. ζήλον Θεοῦ, a godly zeal.

3. τοῦ Θεοῦ δικ. See iii. 21. The second δικαιοσύνην is omitted in some MSS.

Ibid. οὐχ ὑπετάγησαν. They have not been arranged or included under. Acts xiii. 48.

4. τέλος. The terminer and bound; the scope and aim; the perfection and accomplisher. Fell. When a man believes in Christ, the law is at an end, so far as to obtaining his justification. Vater.

5. γράφει. See iv. 6.

Ibid. aura. All the things which the law ordered. If a man literally complied with this,

he might have been righteous.

Ibid. S. Paul here accommodates to the gospel what Moses said of the first covenant. alters τίς διαπεράσει ήμιν είς το πέραν της θαλάσσης; into τίς καταβήσεται είς την άβυσ-

9. σωθήση. Thou shalt be placed in the way of salvation.

10. δικαιοσύνη. The first step in a man's salvation, when he believes in Christ, and is taken into covenant: σωτηρία, his final salvation, which is granted upon his confessing Christ before men. See ver. 9.

12. Ob ydo. This contains the reason of his saying was & misterewer.

13. He here quotes Joel as saying παs.

14. If the prophets thus foretold the universality of the gospel, how can the Jews be angry with us apostles for preaching to the Gentiles? For how can they call &c.?

15. If Isaiah said this of those who preached peace, how can we be blamed for doing so? Many MSS. read ἐπικαλέσωνται, πιστεύσωσιν,

ακούσωσι, κηρύξωσι.

16. And if some have rejected the gospel,

this also was foretold by Isaiah.

17. πίστις εξ ἀκοῆς. This is deduced from the words επίστευσε τῆ ακοῆ. Isaiah therefore shews, that, if the word of God is preached, faith is produced in the hearers. Many MSS. omit Θεοῦ.

18. It appears from this verse, that the gospel had now been preached in great part of the world. See Col. i. 6, 23.

αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν.

19 ° 'Αλλὰ λέγω, Μὴ οὖκ ἔγνω Ἰσραήλ; πρῶτος Μωσῆς λέγει, • Deut. xxxii.
 ' Ἐγὼ παραζηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὖκ ἔθνει, ἐπὶ ἔθνει ἀσυνέτω ²¹.

20 παροργιῶ ὑμᾶς.' ^P Hσαΐας δὲ ἀποτολμῷ καὶ λέγει, 'Εὐρέθην P Ess. lxv. l. τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανὴς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσι.'

21 Φπρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, "Ολην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς ٩ Εω. Ιχτ. 2. χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα."

1] ΓΛΕΓΩ οὖν, Μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ Jer.xxxi.37; γένοιτο καὶ γὰρ ἐγὰ Ἰσραηλίτης εἰμὶ, ἐκ σπέρματος ᾿Αβραὰμ, Fhil. iii. 5.

2 φυλής Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ, δυ προέγνω. ἡ οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλία τί λέγει ἡ γραφή; ὡς ἐντυγχάνει

8 τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων, ' *Κύριε, τοὺς προφήτας σου · 1 Beg. xix. ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν κάγὼ ὑπελειφθην μόνος, καὶ ζητοῦσι τὴν ψυχήν μου.' ' 'Αλλὰ τί λέγει · 1 Beg. xix. αὐτῷ ὁ χρηματισμός; 'Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους 18.

δ ἄνδρας, οἶτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῆ Βάαλ.' ^αΟὕτως οὖν καὶ ^α ix. 27. ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν, ^xεἰ δὲ ^{α ix.} 4, 5; 6 χάριτι, οὐκ ἔτι ἐξ ἔργων ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκ ἔτι γίνεται χάρις. εἰ Dent. ix. 4.

δε εξ εργων, ουκ ετι εστι χάρις. επει το εργον ουκ ετι εστιν

7 έργου. ΤΤί ουν; δ ἐπιζητεῖ Ἰσραηλ, τούτου οὐκ ἐπέτυχεν, ή τ ιπ. 31.

8 δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν' οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν, *καθὼς γέγραπ- : Εκα. vi. 9;
ται, ' Εδωκεν αὐτοῖς ὁ Θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὀφθαλμοὺς τοῦ Matt xiil.14;
μὴ βλέπειν, καὶ ὧτα τοῦ μὴ ἀκούειν,' ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας. ^{Joh. xii. 40;}
Αct. xxviii.
9 *καὶ Δαβὶδ λέγει, ' Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ ^{26.}

9 *και Δαβιό λεγει, · Ι ενηθητω η τραπεζα αυτων εις παγιοα και · Peal. lxix.
10 εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· σκοτι- 22.

σθήτωσαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον
11 αὐτῶν διαπαντὸς σύγκαμψου.' ΕΛέγω οὖν, Μὴ ἔπταισαν, ἵνα ΕΔει.xiii.46.

19. Mη ουκ έγνω Ίσραηλ; Did not the Jews know that God meant to make his word known to the Gentiles?

CHAP. XI. 1. awsouro. Has he entirely excluded them from the covenant? By no means: for all those who believe in Christ (like myself,) are still in covenant with him.

2. προέγνω. God may be said not to have known the Gentiles before they believed in Christ, Gal. iv. 8, 9. He knew the Jews, and was known by them. See Amos iii. 2.

Ibid. & HA(a. Probably, in the section or chapter containing the history of Elias. See Mark xii. 26.

3. κατέσκαψαν. LXX καθείλαν. S. Paul follows the Hebrew.

4. χρηματισμός. See Matt. ii. 22.

Ibid. $\tau \hat{\eta}$ Bdaλ. In the LXX the article is masculine, and in Josephus, vol. i. p. 491. Some supply $\sigma \tau \hat{\eta} \lambda \eta$ or $\epsilon \hat{\iota} \kappa \sigma \nu$. Lightfoot says δαμάλει: but in Tobit i. 5. we read $\tau \hat{\eta}$ Bdaλ $\tau \hat{\eta}$ δαμάλει, and in Jer. xii. 16. $\tau \hat{\eta}$ Bdaλ.

5. κατ' ἐκλογὴν χάριτος, according to that method which God has devised of choosing persons out of his own free will: i. e. of allowing their faith to be accounted as righteousness.

6. ἐπεί. Otherwise. See 1 Cor. v. 10. The latter clause, εἰ δὲ ἐξ ἔργων—ἔργον seems an interpolation.

7. τούτου, viz. Justification. See ix. 30, 31.

Ibid. ἐκλογὴ for ἔκλεκτοι, as περιτομὴν in
iii. 30 · Gal ii. 7. 8. 9 · Enh. ii. 11.

iii. 30; Gal. ii. 7, 8, 9; Eph. ii. 11.

Ibid. ἐπωρώθησαν. In John xii. 40. πεπώρωκεν is opposed to τετύφλωκεν, and therefore means, hardened.

8. This is not an exact quotation from any part of scripture: it most resembles Isaiah xxix. 10. the sentiment of the latter part is to be found in vi. 9; Ezek. xii. 2. The words ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας do not belong to the quotation.

9. κal els θήραν. These words are not in the LXX nor in the Hebrew. Τράπεζα means the food placed upon the table: and the metaphor is taken from birds being caught by the food placed in the trap: so the Jews did not understand what was their spiritual food.

10. σύγκαμψον. Make them stoop under oppression and affliction.

11. μη Επταισαν; εc. προς τον λίθον τοῦ προσκόμματος, ix. 32. Γνα πέσωσι, so that they have fallen.

πέσωσι; μη γένοιτο άλλα τῷ αὐτῶν παραπτώματι ή σωτηρία τοις έθνεσιν, είς τὸ παραζηλώσαι αὐτούς. εί δὲ τὸ παράπτωμα 12 αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἐθνῶν. πόσω μάλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν; (ε΄ Τμῖν γὰρ λέγω τοῖς 13 e xv. 16; Act. ix. 15: έθνεσιν εφ' οσον μέν είμι εγώ εθνών απόστολος, την διακονίαν wiii. 2: xxii. 21: μου δοξάζω, εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω 14 Gal. i 16; τινας έξ αὐτῶν.) εί γὰρ ἡ ἀποβολὴ αὐτῶν, καταλλαγὴ κόσμου. 15 Eph. iii. 8 τίς ή πρόσληψις, εί μή ζωή έκ νεκρών; εί δὲ ή ἀπαρχή ἀγία, 16 1 Tim. ii. 7; 2 Tim. i. 11. καὶ τὸ φύραμα καὶ εἰ ἡ ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι. Δεὶ δέ τινες 17 d Jer. xi. 16. των κλάδων έξεκλάσθησαν, σύ δε άγριέλαιος ών ενεκεντρίσθης έν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ῥίζης καὶ τῆς πιότητος τῆς έλαίας έγενου, μή κατακαυχῶ τῶν κλάδων εἰ δὲ κατακαυγᾶσαι, 18 οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ' ἡ ρίζα σέ. Ἐρεῖς οὖν, Ἐξ- 19 εκλάσθησαν οἱ κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρισθῶ. *καλῶς τῆ ἀπιστία 20 e zii. 16: Prov. xxviii. έξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῆ πίστει ἔστηκας. μὴ ὑψηλοφρόνει. 14; Ess. lxvi. 2; άλλα φοβοῦ εἰ γαρ ὁ Θεὸς τῶν κατα φύσιν κλάδων οὐκ ἐφεί- 21 σατο, μή πως οὐδὲ σοῦ φείσηται. Ἰδε οὖν χρηστότητα καὶ 22 11 Cor. xx. 2; ἀποτομίαν Θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσύντας, ἀποτομίαν fèπὶ δὲ σε, χρηστότητα, εάν επιμείνης τη χρηστότητι επεί και σύ ε 2 Cor iii.16. έκκοπήση. Εκαὶ έκείνοι δὲ ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσι τῆ ἀπιστία, ἐγκεν- 23 τρισθήσονται δυνατός γάρ έστιν ο Θεός πάλιν εγκεντρίσαι αὐτούς. εί γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ Φύσιν ἐξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ 24 παρά φύσιν ενεκεντρίσθης είς καλλιέλαιον, πόσφ μάλλον οὖτοι h Lu. xxi. 24. οί κατὰ φύσιν ἐγκεντρισθήσονται τῆ ίδία ἐλαία; h Οὐ γὰρ 25 θέλω ύμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, τὸ μυστήριον τοῦτο, (ἴνα μὴ ἦτε παρ' έαυτοις φρόνιμοι,) ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ

παράπτωμα is perhaps used with reference to ἔπταισαν and πέσωσι. It means a falling off to one side, a slip. Αὐτοὺs means the Jews.

12. πλοῦτος κόσμου. The means of making the world rich. Τὸ ἤττημα αὐτῶν, that which is taken away from them, τὸ πλήρωμα αὐτῶν, that which is brought to supply the deficiency (see Matt. ix. 16). If the rejection of the gospel by the Jews has been the cause of many Gentiles embracing it, how many more will embrace it, when they see the Jews themselves fill up the deficiency which is now made among them?

13. την διακονίαν μου δοξάζω, I am in the habit of boasting of the great success of my ministry among the Gentiles.

15. For if the rejection of the Jews from the covenant has been the means of reconciling the world to God, the admission of them into the covenant (whenever it shall take place,) may be said to raise the whole world from death to life.

16. ἀπαρχή and ρίζα relate to Abraham as the parent stock of the Jewish nation: φύραμα and κλάδοι mean the whole nation as branches aprung from him. "You must not look upon them as finally and entirely rejected. God has

still an eye upon them, as a people in covenant with him from Abraham, and as branches sprung from the root of the pious and holy patriarchs." Pyle. There is an allusion to Lev. xxiii. 17.

17, 18. The Christian covenant is not altogether a new one, but an enlargement of the former: the promise of Christ was made to Abraham; and therefore Christians are grafted upon the stock of Abraham, and grow from him as the root.

19. Ira is here used for the consequence, not the cause, or else S. Paul would not have answered, καλῶs. He merely admits the fact of some of the Jews being rejected, and gives the reason of it, viz. for not believing in Christ.

20. ἔστηκαs, in opposition to πέσονταs in ver.

22. ἐπεὶ, otherwise, as in ver. 6.

23. This seems to preclude the notion of arbitrary and irrespective election or reprobation. Those who are rejected now, may, if they have faith, be accepted.

25. παρ' ξαυτοῖς φρόνιμοι. See xii. 16. Ibid. ἀπὸ μέρους. In allusion to part of the Jews having embraced the gospel. See xv. 15.

26 γέγονεν, ἄχρις οὖ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθη ικαὶ οὕτω ι Esa. lix. 20. πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται, καθώς γέγραπται, "Ηξει ἐκ Σιων ὁ 27 ρυόμενος, καὶ ἀποστρέψει ἀσεβείας ἀπὸ Ἰακώβ. καὶ αὕτη κ Peal. xiv.7; αὐτοῖς ἡ παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς άμαρτίας Jer. xxxi. 28 αὐτῶν. Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, έχθροὶ δι' ὑμᾶς κατὰ δὲ 31, &c.; 16; 29 τὴν ἐκλογὴν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ Heb viii.8; 80 γαρίσματα καὶ ή κλήσις τοῦ Θεοῦ. "Ωσπερ γὰρ καὶ ὑμεῖς ποτε ηπειθήσατε τω Θεώ, νῦν δε ηλεήθητε τη τούτων ἀπειθεία, 81 ούτω καὶ ούτοι νῦν ἀπείθησαν τῶ ὑμετέρω ἐλέει. ἵνα καὶ αὐτοὶ 82 έλεηθώσι. Ισυνέκλεισε γάρ ὁ Θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπείθειαν, 1 iii. 9; 83 ΐνα τοὺς πάντας ἐλεήση. ^m ? Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ _{m Job xi. 7;} γνώσεως Θεού ως ανεξερεύνητα τα κρίματα αὐτοῦ, καὶ ανεξ- Psal.xxxvi.6; 34 ιχνίαστοι αι όδοι αὐτοῦ. ητίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου; ἡ τίς η Εωπ. xl.18; 85 σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο ; °ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταπο- $\frac{\text{Jer. xxiii. 10}}{\text{Bap. iz. 13}}$; 86 δοθήσεται αὐτῷ ; ρότι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ $\frac{1}{1}$ Cor. ii. 16. πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. ${}^{q}\Pi APAKA\Lambda\Omega$ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ ${}^{1}_{
m Col.~i.}$ 16. Θεοῦ, παραστήσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐ- 9 τί. 13, 16; 2 άρεστον τῷ Θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν τκαὶ μὴ συσχη- Eph. i. 18; ματίζεσθε τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθε τἢ ἀνακαινώσει $\frac{1}{1}$ τοῦ νοὸς ὑμῶν, εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς, τί τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ $\frac{1}{1}$ These. Is. 3; 3 ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον. •Λέγω γὰρ διὰ τῆς χάριτος 1 Joh. ii. 15. της δοθείσης μοι, παντί τῷ ὄντι ἐν ὑμίν, μη ὑπερφρονείν παρ' δ : 1 Cor. xii. δεί φρονείν, άλλα φρονείν εἰς τὸ σωφρονείν, ἐκάστῳ ὡς ὁ Θεὸς Ερλ. iv. 7.

4 ἐμέρισε μέτρον πίστεως. ^tΚαθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη ^{1 Cor. xii.} πολλὰ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν, Ερρ. iv. 16.

25. το πλήρωμα τῶν ἐθνῶν. The Gentiles who come in to fill up the vacancy caused by the Jews. Sec ver. 12.

26. ἐκ Σιών. The LXX read ἔνεκεν Σιών. The last words, ὅταν ἀφ. τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν, seem taken from Is. xxii. 9, καὶ τοῦτό ἐστιν ἡ ευλογία αὐτοῦ, ὅταν ἀφέλωμαι τὴν ἀμαρτίαν αὐτοῦ. See Psalm xiii. 7.

28. With respect to the offer which has actually been made to them in the gospel, they have made God their enemy, because He is now reconciled to you: but with respect to his inviting all men into his covenant, they are still objects of his love on account of their forefathers: i. e. God still wishes, that they would have faith and enter into the covenant: it depends upon themselves, whether they are elect or no.

29. For God can never repent of the favour which he shewed formerly to the Jews, nor of his having called them to be his peculiar people.

31. ηπείθησαν τῷ δμετέρφ. Have been excited to unbelief by jealousy at seeing the mercy shewn to you. He means to say, that as the Gentiles have been freely forgiven by God, so may the Jews be.

32. Has convicted all of disobedience. Raphel. 35. Neither Jew nor Gentile can say that he

deserves a favour at the hand of God as a reward for his services.

36. εξ αὐτοῦ, from Him, as the Creator; δι' αὐτοῦ, by Him, as the Governor and Disposer; εἰς αὐτὸν, to Him, as the end and object of them.

Chap. XII. 1. λογικήν. So Philo Judæus says, Τόδε ἐστι σύμβολον οὺχ ἐτέρου τινος, ἢ τοῦ παρὰ Θεῷ μὴ τὸ πλῆθος τῶν καταθυσμένων εἶναι τίμιον, ἀλλὰ τὸ καθαρώτατον τοῦ θύοντος, πνεῦμα λογικόν. vol. ii. p. 254. It means the service of the heart, as opposed to the sacrifice of animals which have no reason, ἄλογα.

2. Most MSS. read συσχηματίζεσθαι and μεταμορφοῦσθαι.

Ibid. τί τὸ θέλημα κ.τ. λ. Rufinus mentions two translations, Quæ sit voluntas Dei, quod bonum et beneplacitum et perfectum; and, Quæ sit voluntas Dei bona et beneplacita et perfecta. Origen. vol. iv. p. 644.

3. διὰ may be a form of adjuration, as in ver. 1. He is supposed to allude to the distribution of spiritual gifts.

Ibid. μέτρον πίστως. If we compare ver. 6, Eph. iv. 7, it might be thought that these spiritual gifts were bestowed in proportion to the faith of individuals.

* 1 Cor.xii.27; "ούτως οί πολλοί εν σωμά εσμεν εν Χριστώ, ο δε καθ' είς άλλή- 5 λων μέλη κέχοντες δε χαρίσματα κατά την χάριν την δοθείσαν 6 $^{\text{Col. i. 24.}}_{* \ 1 \ \text{Cor. xii.}}$ ήμ $^{\hat{\text{i}}}$ ν διάφορα· εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίσ-4, 5, 6, 10; τεως. Υείτε διακονίαν, εν τῆ διακονία: είτε ὁ διδάσκων, εν τῆ δι- 7 τ 1Cor.xii.2e; δασκαλία είτε ὁ παρακαλών, ἐν τῆ παρακλήσει ὁ μεταδιδοὺς, 8 Ερμ. 17. 11; 11; εν άπλότητι ο προϊστάμενος, εν σπουδή ο έλεων, εν ίλαρότητι. 11. " Η ἀγάπη ἀνυπόκριτος. ἀποστυγούντες τὸ πονηρὸν, κολ- 9 s Matt. vi. λώμενοι τῷ ἀγαθῷ. Τῆ φιλαδελφία εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι 10 1, &c.; 2 Cor. ix. 7 , τη τιμη άλληλους προηγούμενοι τη σπουδή μη όκνηροί, τω 11 1 Pet. v. 2. a Paul. πνεύματι ζέοντες, τώ καιρώ δουλεύοντες τη έλπίδι γαίροντες, 12 xxxvi. 4: τη θλίψει ὑπομένοντες, τη προσευχή προσκαρτερούντες ταίς 18 zevii. 10: Amos v. 15; χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες, τὴν φιλοξενίαν διώκοντες εὐ- 14 1 Tim. i. 5; 1 Pet. i. 22; λογείτε τους διώκοντας ύμας εύλογείτε, και μη καταράσθε. iv A. b Heb. xiii. 1, Χαίρειν μετά γαιρόντων, καὶ κλαίειν μετά κλαιόντων. 5 το 15 Phil. ii. 3; 1 Pet. ii. 17; αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ 2 Pet. i. 7. ε Αρος.iii.13. τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. μη γίνεσθε φρόνιμοι παρ' έαυτοίς. ημηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι 17 d xv. 13: Eph. vi. 18 ; καλά ενώπιον πάντων ανθρώπων ιεί δυνατόν, το εξ ύμων, 18 1 Thess. v. 16, 17; μετά πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. κμή έσυτους εκδικοῦντες, 19 Heb. xii 1; άγαπητοί, άλλα δότε τόπον τη όργη γέγραπται γάρ, ' Εμοί Jac. v. 7. •1 Cor. xvi.1; εκδίκησις, εγώ ανταποδώσω, λέγει Κύριος.' ' Έαν οὖν πεινά 20 ο έχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν έὰν διψά, πότιζε αὐτόν τοῦτο 2, 16; 1 Pet. iv. 9. γαρ ποιών, ανθρακας πυρός σωρεύσεις επί την κεφαλήν αὐτοῦ.

1 Matt. v. 44; ' μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τ**ῷ ἀγαθῷ τὸ κακ**όν. Lu. vi. 18; 1 Cor. iv. 12; g xi. 25; xv. 5; Prov. iii. 7; Psal. cxxxi. 1; Esa. v. 21; 1 Cor. i. 10; Phil. ii. 2, 3, 16. 1 Pet. iii. 9. h Prov. xx. 22; Matt. v. 39; 1 Cor. vi. 7; 2 Cor. viii. 21; 1 Thess. v. 15; 1 Pet. iii. 8, 9. Heb. xii. 14. k Lev. xix. 18; Deut. xxxii. 35; Eccl. xxviii. 1; Matt. v. 39; Heb. x. 30. i Mar. ix. 50 : I Prov. xxv. 21; Matt. v. 44.

5. καθ' els. See note at Mark xiv. 19. Most MSS. read to be kat' els.

6, 7, 8. We must supply ξχοντες and ξστω. Elsner, Wolf: or perhaps σωφρονείν, let him bear himself meekly in the exercise of any of these gifts.

6. κατά την άναλ. της πίστεως. According to the proportion in which he has received this gift, which is in proportion to his faith. See ver. 3.

7. Stakovlav, exercising the public office of a

8. μεταδιδούs. He who is inspired to impart his possessions to others. Charity was one of

the spiritual gifts; 1 Cor. xii. 28.

Ibid. ἀπλότητι. Tacitus says of L. Vitellius, "Inerat tamen simplicitas ac liberalitas." Hist. iii. 86. See 2 Cor. viii. 2; James i. 5.

9. αγάπη — αποστυγοῦντες. There is a similar construction in Heb. xiii. 5.

10. αλλήλους προηγούμενοι. Each thinking the other his superior. See Phil. ii. 3.

11. Seortes. See note at 1 Thess. v. 19. Ibid. τῷ καιρῷ δουλεύοντες. The reading of kuple is supported by more authority than καιρφ. S. Paul meant to exhort them to give themse'ves up entirely to the Lord. See Acts xx. 19; Eph. vi. 7; Col. iii. 24.

[Keø. 12.

16. συναπαγόμενοι. Suffering yourselves to be

led away with, i. c. following.
18. el durardr, if the thing is possible, to el ύμῶν, at least as fur as you are concerned.

19. δότε τόπον. Plutarch says, δεί δε μήτε παίζοντας τῆ ὀργῆ διδόναι τόπον, De Cohib. Ira, p. 462. and in Eph. iv. 27. we find μήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλφ, so that S. Paul perhaps meant in this passage, give place to him who is properly the minister of vengeance: for it is written, &c. Knatchbull, Krebsius. This is also the interpretation of Chrysostom, Œcumenius, Hammond, Beza, Casaubon, and the Gothic version appears to supply 8000 after δργή. So in Ecclus. xix. 17, έλεγξον τον πλησίον σου πρίν ή ἀπειλησαι, και δὸς τόπον νόμφ ύψίστου.

19. The LXX is very different: 'Εν ἡμέρς ἐκδικήσεως ἀνταποδώσω.

20. άνθρακας. Such a forgiving behaviour will move him much more than if in a passion you were to heap coals of fire upon his head.

■ ΠΑΣΑ ψυχὴ ἐξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω. οὐ γάρ ■ Prov. viii. έστιν έξουσία εί μη άπο Θεού αί δε ούσαι έξουσίαι ύπο του Dan. iv. 32; 2 Θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. ὥστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῆ εξουσία, τῆ βαρ. vi. 4; τοῦ Θεοῦ διαταγῆ ἀνθέστηκεν οἱ δὲ ἀνθεστηκότες, ἑαυτοῖς κρίμα $\frac{\text{Tit. iii. 1}}{1 \text{ Pet. ii. 1}}$. 3 λήψονται. οἱ γὰρ ἄρχοντες οὐκ εἰσὶ φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, • 1 Pet. ii.14. άλλα των κακών. Θέλεις δε μή φοβείσθαι την εξουσίαν; το Mutt. xxii. 4 αγαθον ποίει, καὶ έξεις έπαινον έξ αὐτης Θεού γαρ διάκονός p. Gal. v. 14: έστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβοῦ· οὐ γὰρ ^{1 Tim. i. 5}. εἰκή τὴν μάχαιραν φορεί Θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς 12, &c.; δ ὀργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ Dout. v. 6 μόνον διὰ τὴν ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. διὰ τοῦτο γὰρ Matt.xiz. 18: καὶ φόρους τελείτε λειτουργοί γὰρ Θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο xxii. 39. 7 προσκαρτερούντες. ° ἀπόδοτε οὖν πᾶσι τὰς ὀφειλάς τῷ τὸν φό- xxii. 40; ρου, τὸν φόρου· τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος· τῷ τὸν φόβου, τὸν φό- Jac. ii. 8. 8 βου τῶ τὴν τιμὴν, τὴν τιμήν. ΡΜηδενὶ μηδέν ὀφείλετε, εἰ μὴ • 10οτ. Στ. 34; τὸ ἀγαπῶν ἀλλήλους ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἔτερον, νόμον πεπλή- 1 Τhoos. τ. 6. $9 \ \rho \omega \kappa \epsilon$. $^{q} T \dot{o} \ \gamma \dot{a} \rho$, $^{c} O \dot{u} \ \mu o i \chi \epsilon \dot{u} \sigma \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \phi o \nu \epsilon \dot{u} \sigma \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \kappa \lambda \dot{\epsilon} \psi \epsilon i \varsigma$, $o \dot{u} \ \psi \epsilon \nu - \frac{t \ Eph. \ v. \ 11}{vi. \ 13. \ 14}$ δομαρτυρήσεις, οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἐτέρα ἐντολὴ, ἐν Col. iii. 8. τούτφ τῷ λόγφ ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ, ''Αγαπήσεις τὸν πλη- ¡Cor.τί.9,10; 10 σίον σου ώς έαυτόν.' τη ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζε- Ερδ. v. 5 ... Gal.v.19, dc.; ται πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη. 1 Thees.iv.12; *ΚΑΙ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρὸν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἤδη ἐξ ὕπνου τ. 6, Δο.; έγερθηναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία, ἡ ὅτε ἐπιστεύ- 1 Pet. iv. 8. 12 σαμεν. τή νὺξ προέκον εν, ή δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. ἀποθώμεθα οὖν τριον. 18 τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. "ὡς Gal. iii. 27; έν ημέρα, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μη κώμοις καὶ μέθαις, 1 Pet. H. 11; 14 $\mu\dot{\eta}$ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, $\mu\dot{\eta}$ ἔριδι καὶ ζήλ $\dot{\phi}$ * ἀλλ' ἐνδύσασ $\theta\epsilon$ 1 Joh. ii. 16. τον Κύριον Ίησοῦν Χριστον, καὶ της σαρκός πρόνοιαν μή y xv. 1, 7; ποιείσθε είς ἐπιθυμίας. 1 Cor. viii.

ΥΤΟΝ δε ασθενούντα τη πίστει προσλαμβάνεσθε, μη είς ιτ. 22.

CHAP. XIII. 1. It may be remembered that this Epistle was probably written A.D. 53, in the last year but one of the reign of Claudius. He says πασα ψυχή, but he perhaps alluded particularly to the Jews, who were apt to think that they were subject only to God. Most MSS. read όπο Θεοῦ for ἀπὸ Θεοῦ, and omit έξουσίαι.

Ibid. ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τεταγμέναι perhaps refers to ὑποτασσέσθω. The expression is used by Epictetus, ώs ύπο τοῦ Θεοῦ τεταγμένος είς ταύτην την τάξιν. Enchir. 29.

3. φόβος. A cause of fear. So al ημέραι έσονται θλέψις, Mark xiii. 19; μηδε συμφοράν δέχου τὸν ἄνδρα, Soph. Aj. 985. Most MSS. read τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ.
4. διάκονος εἰς τὸ ἀγαθὸν is opposed to διά-

κονος είς δργήν.

5. Sid and Sid τουτο in ver. 6. mean, because these authorities are ordained by God.

6. είς αὐτὸ τοῦτο, sc. την Θεοῦ λειτουργίαν. 8. εί μη το άγαπαν άλληλους. You may, if you please, always reckon yourselves in debt to your neighbour, as to loving him.

Ibid. πεπλήρωκε may mean simply, fulfils: but perhaps it means literally, he makes up for his deficiency in not fulfilling the whole law. See xi. 12.

9. οὐ ψευδομαρτυρήσεις seems to be an interpolation.

10. πλήρωμα. See ver. 8.

11. καὶ τοῦτο. And let us do this, i. e. let us love our neighbour. 'Huas is perhaps an interpolation.

Ibid. eyybrepor. It either means literally, that every day brings them nearer to their final salvation; or, that they now understood the doctrines of salvation better than when they were first converted, η δτε επιστεύσαμεν: so πιστεύσαντες in Eph. i. 13.

CHAP. XIV. 1. προσλαμβάνεσθε. Wolfius interprets it pro membro ecclesia agnoscite. Krebsius, corrigite, meliora docete, and he thinks that αὐτὸν προσελάβετο has the same meaning

διακρίσεις διαλογισμών. Ος μεν πιστεύει φαγείν πάντα, δ 2 2 Col. ii. 16. δε ασθενών λάγανα εσθίει. 26 εσθίων, τον μη εσθίοντα μη 8 έξουθενείτω καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω ὁ ■ Jac. iv. 12. Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. ασύ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον 4 οἰκέτην: τῶ ἰδίω κυρίω στήκει, ἡ πίπτει, σταθήσεται δέ δυναb Gal. iv. 10; τὸς γάρ ἐστιν ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. b Oς μὲν κρίνει ἡμέραν 5 παρ' ήμέραν, δς δὲ κρίνει πάσαν ήμέραν. Εκαστος ἐν τῷ ἰδίω • 1Cor. x. \$1; νοί πληροφορείσθω. ο φρονών την ημέραν, Κυρίω φρονεί καὶ 6 1 Τιμ. iv. 3. δ μη φρονών την ημέραν, Κυρίω οὐ φρονεῖ. ὁ ἐσθίων, Κυρίω έσθίει, εὐχαριστεί γὰρ τῷ Θεῷ καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίφ οὐκ d 2 Cor. v.15; ' ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ Θεῷ· ἀοὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἐαυτῷ ζῆ, 7 1Thess. v.10; καὶ οὐδεὶς ἐαυτῷ ἀποθνήσκει. ἐάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ Κυρίῳ 8 · Act. x. 42; ζωμεν· εάν τε ἀποθνήσκωμεν, τω Κυρίω ἀποθνήσκομεν. εάν 2 Cor. v. 15. τε οὖν ζῶμεν, ἐάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ Κυρίου ἐσμέν. εεἰς 9 f Matt. xxv. 31; 2 τοῦτο γὰρ Χριστὸς καὶ ἀπέθανε καὶ ἀνέστη καὶ ἀνέζησεν, ἵνα g Ena.xlv.33; καὶ νεκρών καὶ ζώντων κυριεύση. Σύ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν 10 Phil. ii. 10. σου; ή καὶ σὺ τί ἐξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ xii. 86; παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. Εγέγραπται γὰρ. 11 1 Cor. iii. 8; 'Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος' ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα Gal. vi. 5. ι Matt. xviii. γλώσσα έξομολογήσεται τώ Θεώ.' Αρα οὐν ἔκαστος ἡμών 12 1 Cor. x. 32; περὶ ἐαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὐν ἀλλήλους κρί- 18 2 Cor. vi. 3. νωμεν άλλα τοῦτο κρίνατε μαλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα k Matt. xv. 11; τῶ ἀδελφῶ ἡ σκάνδαλον, κοίδα καὶ πέπεισμαι ἐν Κυρίω Ἰησοῦ, 14 Act. x. 15; 1 Cor. viii. ότι οὐδὲν κοινὸν δι' ἐαυτοῦ, εί μὴ τῷ λογιζομένο τὶ κοινὸν είναι, 4, 7, 10; 1 Tim. iv. 4; ἐκείνω κοινόν ιεί δὲ διὰ βρώμα ὁ ἀδελφός σου λυπείται, οὐκ 15 11 Cor. viii. έτι κατὰ ἀγάπην περιπατείς. μὴ τῷ βρώματί σου ἐκείνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὖ Χριστὸς ἀπέθανε. Μὴ βλασφημείσθω οὖν 16 11. ολλύε, υπέρ ου 22-11. Επί 1 Cor. τίϊι. ὑμῶν τὸ ἀγαθόν. Τοὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βρῶσις 17

in ver. 3, but it probably means, admit him to your company. The metaphor is from taking hold of a person who is weak and unable to stand. See xv. 1; 1 Thess. v. 14.

Ibid. μη είς διακρίσεις διαλογισμών. judge of his inward thoughts. Knatchbull.

2. The Jews when in foreign countries sometimes would not eat meat. Dan. i. 8-17. Josephus mentions some priests, who when at Rome οὐκ ἐξελάθοντο τῆς εἰς τὸ Θεῖον εὐσεβείας, διατρέφοιντο δέ σύκοις καλ καρύοις. Vit. 3.

4. τῷ ίδίφ κυρίφ. By his own master's sentence. Σταθήσεται is understood by Macknight to allude to the day of judgment.

5. κρίνει ἡμέραν ταρ ἡμέραν, compares one day with another: as Sophocles, Aj. 475,

Τί γὰρ παρ' ἡμαρ ἡμέρα τέρπειν έχει; Παρὰ is never used by S. Paul (except in the Epistle to the Hebrews,) for præ. Valckenaer ad 1 Cor. iii. 11.

Ibid. πληροφορ. be fully convinced. See iv. 21. Grotius renders it, let each keep his own opinion. 6. Kuple. By what he considers the will of the Lord. The words ral & uh pp. the hu Kuple où φρονεί are omitted in many MSS. which read και δ ἐσθίων.

7. έαυτῷ ξῷ — ἐαυτῷ ἀποθνήσκει. Dion. Hal. iii. p. 153. εὐσεβὲς μὲν πρῶγμα ποιείτε, ἄ παίδες, τῷ πατρὶ ζῶντες, καὶ οὐδὲν ἄνευ τῆς ἐμῆς γνῶμης διαπραττόμενοι. Soph. Aj. 990, Θεοίς τέθνηκεν ουτος. Έαυτφ is by himself, i. e. by his own power: and Kuple in ver. 8. is by the will of the Lord.

9. els τοῦτο, sc. that we may be the Lord's. The reading seems to be-Χριστός ἀπέθανε καλ έζησεν.

10. Χριστοῦ. The best MSS. read Θεοῦ. 11. This quotation nearly resembles the Alex-

andrian copy of the LXX.

14. el μη. See Matt. xii. 4.

15. μη τῷ βρώματι. See 1 Cor. viii. 11. 16. τὸ ἀγαθόν. That which is in itself so good, viz. your liberty. Let it not be evil spoken of and abused, which might be the case, if the Christians were known to dispute upon these

17. Admission into the Christian covenant does not require abstinence from certain food; but it

καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι 18 άγίφο ὁ γὰρ ἐν τούτοις δουλεύων τῷ Χριστῷ, εὐάρεστος τῷ Θεῷ, 19 καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, 20 καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ 21 ἀνθρώπω τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι: "καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν • 1 Cor. viii. κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ῷ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει 22 ή σκανδαλίζεται ή άσθενεί. Σύ πίστιν έχεις; κατά σαυτόν έχε ενώπιον τοῦ Θεοῦ μακάριος ὁ μὴ κρίνων ξαυτον εν ῷ δοκιμάζει. 23 ο δε διακρινόμενος, εαν φώγη, κατακέκριται, ότι οὐκ εκ πίσ-15 τεως· πῶν δὲ δ οὐκ ἐκ πίστεως, ἀμαρτία ἐστίν. ° 'Οφείλομεν • 1 Cor.ix 22; δὲ ἡμεῖς οι δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ Gal. vi. 1. 2 μη έαυτοις ἀρέσκειν Ρέκαστος γαρ ημών τῷ πλησίον ἀρεσκέτω + 1 Cor.iz.19; 8 είς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. ٩καὶ γὰρ ὁ Χριστὸς οὐχ ἐαυτῷ Phil. ii. 4, 5. ήρεσεν, άλλα καθώς γέγραπται, ' Οι ονειδισμοί των ονειδιζόντων 9 Psal. lxix.9. 4 σε, ἐπέπεσον ἐπ' ἐμέ.' '"Οσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν τίν. 28, 24; διδασκαλίαν προεγράφη, ίνα διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρα- 2 τιμ. iii. 16. 5 κλήσεως των γραφων την έλπίδα έχωμεν. "ό δε Θεός της ύπο- 🛚 🖽 16; μονής καὶ τής παρακλήσεως δώη ύμιν το αὐτο φρονείν ἐν ἀλλή- Phil. ii. ½; 6 λοις κατά Χριστὸν Ἰησοῦν, ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι [11. 15, 16. δοξάζητε τον Θεον καὶ πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ- * xiv. 1, 3. 7 του. Δίο προσλαμβάνεσθε άλλήλους, καθώς καὶ ὁ Χριστός xv. 24; ε προσελάβετο ήμας, είς δόξαν Θεού. "λέγω δέ, Ίησούν Χριστον 26.

gives justification, reconciliation with God, and sanctification, all which is the cause of joy : for he who has received these gifts, being the servant of Christ, is in favour with God and man. The best MSS. read εν τούτφ for εν τούτοις in ver. 18.

19. Being therefore at peace with God, let us pursue that course which consults the peace of our brother.

20. τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ. What God has already done in his conversion.

21. μηδέ ἐν φ. Nor to do any thing by which &c.

22. πίστις here means a persuasion that one is acting right.

Ibid. µaxdpios. He is happy, who does not condemn himself in that which he is determined to do. 23. A great majority of MSS. place the three

last verses of the Epistle at the end of this chapter.

CHAP. XV. 1. SUVATOL - Basta Cew. A metaphor from strong persons helping the weak to carry a burden, and not consulting their own ease. So those who have no scruples about things indifferent should not always indulge their wishes, but consider the case of those who have scruples.

2. Nearly all the best MSS. omit ydo.

3. The example of Christ is quoted, who carried his consideration for other persons so far, that he even suffered the wicked to reproach him without resenting it.

4. "Οσα προεγράφη. Any passage in the scripture, like that in Psalm lxix. 10, may be applied to our own example and instruction. The second wpoeypdon is eypdon in the best MSS.

Ibid. Γνα διά της ὑπομονής. Herzogius makes the construction thus: Γνα δια της ύπομονης έχωμεν την έλπίδα και της παρακλήσεως τών γραφων, that by following these examples of patience we may hope also to receive the consolations which the scriptures hold out.

5. κατά Χριστόν 'Ιησοῦν. After the pattern or example of Christ Jesus. Raphel.

6. δμοθυμαδόν. This implies unanimity between Jews and Gentiles, or those who differed

upon any immaterial points

7. He reminds them, that Christ had admitted both Jews and Gentiles into his covenant. Els δόξαν Θεού may relate either to προσλαμβάνεσθε, or προσελάβετο. The glory of God is promoted by Christ admitting men into his covenant, and by Christians tolerating each other: see doctor τον Θεον in ver. 9. Most MSS. read δμαs for ἡμᾶs.

8, 9. He now observes, that the gospel was preached to the Jews, because they were already in covenant with God, and had received the promise of Christ: it was preached to the Gentiles out of the free grace and mercy of God, as had been foretold by the prophets. Most MSS. read λέγω γὰρ Χριστόν.

διάκονον γεγενήσθαι περιτομής ύπερ άληθείας Θεού, είς τὸ

× xi. 30; βεβαιώσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ 9 2 Sam. έλέους δοξάσαι τὸν Θεὸν, καθώς γέγραπται, ' Διὰ τοῦτο έξομοwxii. 50: Psal. zviii. λογήσομαί σοι έν έθνεσι, καὶ τῷ ὀνόματί σου ψαλῶ.' ΥΚαὶ 10 49. 7 Deut πάλιν λέγει, 'Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ.' *Καὶ 11 xxxii. 43; Psal. lavii. 5. πάλιν, ' Αίνειτε του Κύριον, πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἐπαινέσατε s Psal. exvii. αὐτὸν, πάντες οἱ λαοί.' αΚαὶ πάλιν 'Hoatas λέγει, '"Εσται 12 ή ρίζα τοῦ 'Ιεσσαὶ, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἐθνῶν, ἐπ' αὐτῶ a Esa. xi. 1, 10; έθνη έλπιοῦσιν.' 'Ο δὲ Θεὸς τῆς έλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς 13 Apoc. v. 5; πάσης γαράς καὶ εἰρήνης εν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περισσεύειν ύμας εν τη ελπίδι, εν δυνάμει πνεύματος άγίου. υΠΕΠΕΙΣΜΑΙ δὲ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ 14 b 2 Pet. i. 12; 1 Joh. ii. 21. ύμων, ότι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετείν. ετολμηρό- 15 • i. 5; xii. 3. τερον δε έγραψα ύμιν, άδελφοί, άπο μέρους, ώς επαναμιμνήσκων ύμας, δια την γάριν την δοθεισάν μοι ύπό τοῦ Θεοῦ, Φείς 16 4 xi. 13: τὸ είναί με λειτουργον Ίησοῦ Χριστοῦ είς τὰ έθνη, ίερουργοῦντα xiii. 2 ; Gal. ii. 7, 8; τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἐθνῶν Tim. i. 11. εύπρόσδεκτος, ήγιασμένη έν πνεύματι άγίφ. έχω οὖν καύχησιν 17 έν Χριστώ Ἰησοῦ τὰ πρὸς Θεόν οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι ὧν 18 οὐ κατειργάσατο Χριστὸς δι' έμοῦ είς ὑπακοὴν έθνῶν, λόγω • i. 5; xvi. 26. καὶ ἔργω, ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύμα- 19 τος Θεού ωστέ με ἀπὸ Ἱερουσαλημ και κύκλω μέγρι τοῦ 'Ιλλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, 'οὕτω δὲ 20 f 2 Cor. x. 15, 16. φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ἀνομάσθη Χριστὸς, 8 Baa. lii. 15. (ΐνα μὴ ἐπ' ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ,) 8 ἀλλὰ καθὼς γέ- 21h i. 13; 1Thess.ii.18. γραπται, 'Οίς οὐκ ἀνηγγέλη περὶ αὐτοῦ, ὅψονται' καὶ οῖ οὐκ i. 10; άκηκόασι, συνήσουσι.' Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλά τοῦ 22 xv. 32; 1 Thess. έλθειν πρὸς ύμᾶς. Ινυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοις κλίμασι 28 iii. 10: 2 Tim. i. 4. τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔγων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν

9. The construction is, [είs] δὲ [τδ] τὰ ἔθνη δοξάσαι. The words ὑπὲρ ἀληθείας and ὑπὲρ ἀλέους have a reference to each other.

10. έθνη. The LXX read οὐρανοί.

13. περισσεύειν. He wishes, that the gifts of the Holy Ghost, which they receive at present, may encourage them to hope for still greater blessings hereafter.

15. and utpous. Some think that this means, to part of you, viz. to the Gentiles. See xi. 25; 2 Cor. ii. 5. Though I am confident that you will act thus of yourselves, yet I write to remind you of it, and I write more boldly, because I am the apostle of the Gentiles.

16. λειτουργόν — Ιερουργοῦντα — προσφορὰ — ἡγιασμένη. All these terms are borrowed from the service in the temple. See Isaiah lxvi. 20.

17. Having been so employed by Jcsus Christ in the service of God, I will boast of what has

been done: but I will not boast of any thing of my own; for I shall not venture to speak of any thing, except what Christ has employed me to do, in converting the Gentiles.

19. πνεύματος Θεοῦ. Most MSS. read πν. άγίου.

Ibid. Ἰλλυρικοῦ. This does not mean, that he had undertaken any journey to Illyria, not recorded in the Acts, but in traversing Macedonia he had gone to the borders of Illyria. Apollonia is placed in Illyria by Steph. Byz. See Acts xvii. 1.

20. οδτω δε φιλ. εδαγγελίζεσθαι, And I am anxious to preach with the same success. For φιλοτιμούμενον, see 2 Cor. v. 9; 1 Thess. iv. 11. 22. Διό. In consequence of this wish to visit new countries.

23. He had been passing the three winter months at Corinth. Acts xx. 3.

24 ετών, ώς εάν πορεύωμαι είς την Σπανίαν, ελεύσομαι πρός ύμας. έλπίζω γαρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ύμας, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθήναι έκει, έαν ύμων πρώτον από μέρους έμπλησθώ. 25 k Νυνί δε πορεύομαι είς 'Ιερουσαλήμ, διακονών τοις άγίοις. k Act.xix.21; 26 ιευδόκησαν γλο Μακεδονια καὶ 'Αχαία κοινωνίαν τινά ποιήσα- 1 1 Cor. xvi.1; 27 σθαι είς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. m εὐδό- 2 Cor. viii. κησαν γάρ, καὶ ὀφειλέται αὐτῶν εἰσίν. εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς iz. 3, 12; Gal, ii. 9, 10. αὐτῶν ἐκοινώνησαν τὰ ἔθνη, ὀφείλουσι καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς m xi. 17; 28 λειτουργήσαι αὐτοῖς. τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφαγισάμενος 1 Cor.is.11; Gal. vi. 6. αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι' ὑμῶν εἰς τὴν Σπα-29 νίαν. "οίδα δὲ ότι ἐργόμενος πρὸς ὑμᾶς, ἐν πληρώματι εὐλογίας " 1. 11. 80 τοῦ εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ έλεύσομαι. °Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, • 2 Cor. i. 11; άδελφοί, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς Phil. ii. i. άγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς 81 ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν Θεὸν, μίνα ρυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν » 2 Them. iii. τη 'Ιουδαία, καὶ ίνα ή διακονία μου ή εἰς 'Ιερουσαλημ εὐπρόσ-32 δεκτος γένηται τοις άγιοις είνα εν χαρά έλθω πρός ύμας διά 9 τοι. 23; 88 θελήματος Θεού, καὶ συναναπαύσωμαι ύμιν. το δε Θεος της Δετ. 2711. 21; 1 Cor. iv. 19: εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. Jac. iv. 15. ΣΥΝΙΣΤΗΜΙ δε ύμιν Φοίβην την άδελφην ημών, ουσαν ττι 20; 2 διάκουου της ἐκκλησίας της ἐυ Κεγχρεαίς είνα αὐτην προσ- 2 Cor. xiii.11; δέξησθε εν Κυρίω άξίως των άγίων, και παραστήτε αὐτή εν ω Phil. iv. 9; αν ύμων χρήζη πράγματι καὶ γὰρ αὔτη προστάτις πολλών τ. 25; 2 These. 3 έγενήθη, καὶ αὐτοῦ έμοῦ. ''Ασπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ iii. 16; 4 'Ακύλαν τοὺς συνεργούς μου εν Χριστφ 'Ιησοῦ' οἴτινες ὑπερ 3 Joh. 6. της ψυχης μου τον έαυτων τράχηλον ύπέθηκαν οίς ούκ εγώ Δει. ΧΤΙΙΙ. 5 μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν καὶ Στιμ. iv. 19. την κατ' οίκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν αγαπητόν μου, δς έστιν απαρχή της 'Axatas είς Χριστόν. 6 ασπάσασθε Μαριάμ, ήτις πολλά εκοπίασεν είς ήμας. ασπάσασθε 'Ανδρόνικον καὶ 'Ιουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχ-

24. εάν. Most MSS read αν, and omit ελεύ-

σομαι πρός ύμᾶς. Ibid. εάν — εμπλησθώ. After I have staid a little while with you.

28. σφραγισάμενος. Having safely delivered.

29. ἐν πληρόματι εὐλογίας. With most plentiful gifts of the Holy Ghost. Fell. See i. 11; Eph. i. 3. Most MSS. omit τοῦ εὐαγγελίου τοῦ.

30. της άγάπης του πνεύματος. Such love as the Spirit inspires. See Col. i. 8.

32. συναναπαύσωμαι δμίν. And rest myself on my journey in your company. Many MSS. omit these words.

CHAP. XVI. 1. Φοίβην. She seems to have gone with the persons who carried this letter to Rome.

Ibid. Sidnoror. The deaconesses attended upon the female converts. See 1 Tim. iii. 11.

Ibid. Keyxpeais. The eastern port of Corinth. nine miles from the city. See Acts aviii. 18.

331

- 3. 'Arthar. See Acts xviii. 26. Most MSS. read Πρίσκαν.
- 4 This perhaps happened at Ephesus.

5. Either Aquila's own family, or the Christians who used to meet in his house.

Ibid. Δπαρχή. In 1 Cor. xvi. 15, the house of Stephanas is called ἀπαρχή τῆς 'Axatas. Epænetus probably was related to Stephanas; and if so, was baptized by S. Paul himself: see 1 Cor. i. 16. but nearly all the old MSS. and several other authorities read 'Aolas for 'Axalas, which is considered to be the true reading by Grotius, Mill, Valckenaer. 'Amapxi els Xpioτον, the first offering which Achaia made to Christ. 6. huas. Most MSS. read buas.

7. συγγενείε may merely mean Jews. See ix. 3.

μαλώτους μου οιτινές είσιν επίσημοι εν τοις αποστόλοις, οί καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν ἐν Χριστῷ. ἀσπάσασθε ᾿Αμπλίαν τὸν 8 αγαπητόν μου εν Κυρίφ. ασπάσασθε Ούρβανον τον συνεργον 9 ήμων εν Χριστώ, και Στάχυν τον αγαπητόν μου. ασπάσασθε 10 'Απελλην τον δόκιμον εν Χριστφ. ασπάσασθε τους εκ των 'Αριστοβούλου. ἀσπάσασθε 'Ηροδίωνα τὸν συγγενή μου. ἀσπά- 11 σασθε τούς έκ των Ναρκίσσου τούς όντας έν Κυρίφ. ἀσπά- 12 σασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφώσαν τὰς κοπιώσας ἐν Κυρίω. ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητὴν, ήτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν u 1 Cor. Κυρίφ. ἀσπάσασθε 'Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν Κυρίφ, καὶ τὴν 13 xvi. 20: 2 Cor.xiii.12 1Thess. v.26; μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. ἀσπάσασθε ᾿Ασύγκριτον, Φλέγοντα, 14 1 Pet. v. 14. Έρμαν, Πατρόβαν, Έρμην, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. z Matt. zviji. ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν 15 N. 17: Col. ii. 8: 3 Thess. iii. αὐτοῦ, καὶ 'Ολυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας άγίους: 6, 14; "ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίφ. ἀσπάζονται ὑμᾶς αί 16 2 Tim. iii. 2; εκκλησίαι τοῦ Χριστοῦ. *Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, σκο- 17 Tit. iii. 10: πείν τούς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν 2 Joh. 10. y Ezech. ην ύμεις εμάθετε, ποιούντας καὶ εκκλίνατε ἀπ' αὐτῶν. Τοί γὰρ 18 xiii. 18; Phil. iii. τοιούτοι τῷ Κυρίφ ἡμῶν Ἰησού Χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ 18, 19: 2 Pet. ii. 3. τή έαυτων κοιλία και διά τής χρηστολογίας και εύλογίας έξα-* 1. 5. * Ματι. x. 16: πατῶσι τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. * ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς 19 100 τ. χίν. 20. πάντας ἀφίκετο χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῶν •θέλω δὲ ὑμᾶς σοφούς ο Act. xiii. 1; μέν είναι είς τὸ ἀγαθὸν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. ο δὲ Θεὸς 20 b Gen. iii.15. της είρηνης συντρίψει τὸν Σατανάν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν xvii. 5; τάχει, ή χάρις τοῦ Κυρίου ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν. xx. 4; 1 Thess. iii. 2; c 'Ασπάζονται ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ 21

7. συναιχμαλώτους. S. Paul was not now in prison: so this must relate to some imprisonment not mentioned in the Acts. It probably happened during the three years which he is said to have passed at Ephesus. See 2 Cor. xi. 23; Philemon 23.

Ibid. ἐν τοῖς ἀποστόλοις. Not that they were themselves called apostles, but they were well known to the apostles. Some old MSS. read τοῦς πρό ἐμοῦ, which would materially alter the Other persons, however, are called apostles in 2 Cor. viii. 23; Phil. ii. 25.

8. 'Aμπλίαν. Amplias is the same name as Ampliatus, and some old MSS. read 'Aμπλία-

10. 'Απελλην. Origen thought this might be Apollos, vol. iv. p. 682.

11. Ναρκίσσου. Some have understood the celebrated freedman of Claudius, who was put to death in the first year of Nero, (Tacit. Annal. xiii. 1.) which is possible, if the Epistle was written in 53.

13. 'Ροῦφον. See note at Mark xv. 21. Ibid. καὶ ἐμοῦ, who has behaved like a mother to me also. This was probably at Jerusalem, where she may have been with her husband Simon of Cyrene.

14. Έρμαν. Origen thought that this was the Hermas of whom there is an Epistle still extant. vol. iv. p. 683.

17, 18. Either the persons who wished to introduce Judaism, or the Gnostics; probably the latter.

18. κοιλία. Allusion is made to false teachers being actuated by motives of gain in Acts xx. 29; 2 Cor. ii. 17; 1 Thess. ii. 5; 1 Tim. vi. 5; Tit. i. 11; 2 Pet. ii. 3; Jude 16.

Ibid. xρηστολογίαs, using soft and persuasive words. The emperor Pertinax was called Chrestologus, " qui bene loqueretur, et male faceret." Jul. Capit. 13, or as he elsewhere calls him, "magis blandus quam benignus," c. 12. Eb-Aoylas means complimentary words.

19. ή γάρ. This is connected with ἐκκλίνατε. Avoid such men; I am sure that you will do so, for your obedience is universally known.

20. τον Σαταναν. In allusion to the false teachers mentioned in ver. 17.

21. Λούκιος. Probably Lucius of Cyrene, mentioned Acts xiii. 1. Some thought him to be Luke. Origen, vol. iv. p. 686

22 Ιάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. ἀσπάζομαι ὑμᾶς 23 έγω Τέρτιος, δ γράψας την επιστολήν, εν Κυρίω. αἀσπάζεται α Ακτ.χίχ.?2;

ύμας Γάιος ὁ ξένος μου καὶ της ἐκκλησίας ὅλης. ἀσπάζεται 2 Tim. iv. 20. ύμας "Εραστος ὁ οἰκονόμος της πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ άδελφός.

'Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων

25 ύμων. ἀμήν. *Τῷ δὲ δυναμένω ύμᾶς στηρίξαι κατά τὸ εὐαγγέ- ... Eph. i. 9; λιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν Col. i. 26

26 μυστηρίου χρόνοις αἰωνίοις σεσιγημένου, ¹φανερωθέντος δὲ νῦν, Tit. i. 2; διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ' ἐπιταγὴν τοῦ αἰωνίου Θεοῦ, ¹Pet. i. 20; ²⁷ εἰς ὑπτονὸν Τίτ. 124.

27 είς ὑπακοὴν πίστεως είς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, Εμόνω (1 Joh. i. 1. σοφῷ Θεῷ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν. [Heb.

1 Tim. i. 17; Jud. 25.

Πρὸς 'Ρωμαίους ἐγράφη ἀπὸ Κορίνθου διὰ Φοίβης τῆς διακόνου της έν Κεγχρεαίς έκκλησίας.

21. 'Ιάσων. He was of Thessalonica, Acts xvii. 5.

Ibid. Σωσίπατρος. Probably Sopater of Berœa, Acts xx. 4.

22. Τέρτιος. Burman thought that this might be Silas: "Er Kuple is to be coupled with dowd ouas.

23. Pdios. This was probably the Caius who was baptized by S. Paul, and apparently an inhabitant of Corinth, 1 Cor. i. 14. Origen says there was a tradition of his being the first bishop of Thessalonica, vol. iv. p. 687, but this was more probably Caius the Macedonian, mentioned in Acts xix. 29.

Ibid. "Epacros. See Acts xix. 22; 2 Tim. iv. 20.

Ibid. olkovouós. Administrator, dispensator pecuniarum publicarum. Krebsius.

Ibid. της πόλεως. Corinth.

25. See note at xiv. 23.

Ibid. χρόνοις αλωνίοις. We find ἀποκεκρυμμένου από των αίωνων in Eph. iii. 9, αποκ. από των αίωνων και άπο των γενεών in Col. i. 26, χάριν δοθείσαν έν Χ. Ί. πρό χρόνων αλωνίων in 2 Tim. i. 9, ζωής αλωνίου, ην έπηγγείλατο πρό χρόνων αλωνίων in Tit. i. 2, Χριστοῦ προεγνωσμένου πρό καταβολής κόσμου in 1 Pet. i. 20; all which passages seem to prove, that the doctrine of redemption had been revealed from the beginning, but faintly and obscurely.

26. The construction is, γνωρισθέντος τε διὰ ραφών προφητικών—είς ύπ. πίστεως είς πάντα τα έθνη, and which was made known by prophetical declarations, which were given by the command of God, for the purpose of bringing all nations into obedience to the gospel. See i. 5. 27. μόνφ σόφφ. See 1 Tim. i. 17.

The inscriptions at the end of the Epistles are later additions, and not to be depended on. Many of them are demonstrably wrong.

FIRST EPISTLE TO THE CORINTHIANS.

This Epistle was written before Easter in the year 52, at the end of S. Paul's long residence in Ephesus. The Corinthians had written to S. Paul, vii. 1, and he had accounts of schisms and dissensions among them, i. 11; 2 Cor. i. 23; ii. 1. Perhaps the same false teachers who had been to Galatia had been also to Corinth. S. Paul probably sent his Epistle by Timothy, iv. 17; Acts xix. 22, who was to pass through Macedonia, and he himself meant to go to Corinth after Pentecost, xvi. 8; iv. 19; xvi. 6.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

```
ΠΑΥΛΟΣ κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελή-
2 ματος Θεού, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφὸς, *τῆ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ *Joh.xvii.19;
 τη ούση ἐν Κορίνθφ, ἡγιασμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς 14, 21;
 άγίοις, σύν πᾶσι τοις ἐπικαλουμένοις τὸ ὅνομα τοῦ Κυρίου χχίι. 16;
 ήμων Ίησου Χριστου, εν παντί τόπω αὐτων τε καὶ ήμων Bob. i. 1:
3 χάρις ύμιν και εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν και Κυρίου <sup>1</sup> Thess. iv. 7; <sup>2</sup> Tim. i. 9;
 'Ιησοῦ Χριστοῦ.
    εΕὐγαριστῶ τῷ Θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τἢ χάριτι ο Rom. i. 7;
5 τοῦ Θεοῦ τῆ δοθείση ὑμιν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ἀὅτι ἐν παντὶ Εμh. 1. 2;
6 ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγω καὶ πάση γνώσει, καθὼς • Rom. i. 8.
7 τὸ μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν εωστε ὑμᾶς μὴ ἀ xii. 8; 2 Cor. viii. 7;
 ύστερείσθαι εν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκά- Col. i. 9.
8 λυψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ός καὶ βεβαιώσει Τίτ. ii. 13.
 ύμας εως τέλους ανεγκλήτους εν τη ημέρα του Κυρίου ημών (1 These iil. 13;
9 Ίησοῦ Χριστοῦ. Επιστὸς ὁ Θεὸς, δι' οῦ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν ν. 23;
 τοῦ υίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν.
                                                                   £ x. 13;
    h Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου Joh. xv. 5;
 ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ΐνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἢ ἐν τ. 34; 2Them.iii.5;
                                  h Rom. xii. 16; xv. 5; Phil. ii. 2; iii. xv. 16; 1 Pet. iii. 8.
                     1 1 Joh. 1. 3.
```

CHAP. I. 1. Σωσθένης. See note at Acts xviii. 17. Eusebius says he was one of the seventy disciples, i. 12, but this is highly improbable.

2. ἐπικαλουμένοις. Some render it, who are called by the name. Olearius, Hammond, Lock, But it has an active sense in Acts vii. 59; xxii. 16; Rom. x. 14; 2 Tim. ii. 22. The expression is a proof that Jesus Christ was worshipped.

Ibid. αὐτῶν τε καὶ ἡμῶν. This is connected with Κυρίου ἡμῶν, their Lord and ours, by Chrysostom, Photius, Beza, Fell, Schmidius, Valckenaer: with τόπφ by Luther, Erasmus.

5. ἐπλουτίσθητε in the past tense is not inconsistent with his censures in iii. 2.

Ibid. λόγω, alluding to the gift of tongues.

Fell, Macknight. See xaplopars in the next verse.

Ibid. γνῶσιs is used by S. Paul for that knowledge of the mysteries of Christianity which formed one of the spiritual gifts.

6. μαρτύριον τοῦ Χριστοῦ, the testimony concerning Christ, i.e. the gospel. See ii. 1; 2 Tim. i. 8.

Ibid. εβεβαιώθη. The truth of what S. Paul had preached had been confirmed to the Corinthians by their receiving spiritual gifts.

8. Ss. i. e. God, see ver. 4. Who will confirm this hope to those of you who are found blame-less &c.

9. πιστός, will keep his promise, as expressed in ver. 8.

4

ύμιν σχίσματα, ήτε δε κατηρτισμένοι έν τῷ αὐτῷ νοὶ καὶ έν τῆ αὐτή γνώμη. ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ 1 των Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμιν εἰσι λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι ἔκαστος 1 1 iii. 4 : xvi. 12: Αςτ. χτίϊ. 24. ύμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ ᾿Απολλὼ, ἐγὼ δὲ Κηφα, έγω δε Χριστού. Μεμέρισται ο Χριστός; μη Παύλος 1 έσταυρώθη ύπερ ύμων, η είς το όνομα Παύλου εβαπτίσθητε: * Act.xviii.8; * εύχαριστῶ τῷ Θεῷ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον 1 καί Γάιον ίνα μή τις είπη ότι είς τὸ έμὸν όνομα έβάπτισα, 1 ι ενί. 15, 17. 1 έβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἶκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα 1 άλλον έβάπτισα.

m ii. 1, 4, 13; 2 Pet. i. 16. ^mΟυ γαρ απέστειλέ με Χριστός βαπτίζειν, αλλ' ευαγγε- 1 λίζεσθαι οὐκ ἐν σοφία λόγου, ἵνα μὴ κενωθή ὁ σταυρὸς τοῦ ■ Rom. i. 16. Χριστοῦ. πό λόγος γὰρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις 1. μωρία έστι, τοις δε σωζομένοις ήμιν δύναμις Θεού έστι. °γέ- 1 o Esa. xxix. 14: γραπται γάρ, ' 'Απολώ τὴν σοφίαν τών σοφών, καὶ τὴν σύνεσιν Job v. 12. τῶν συνετῶν ἀθετήσω. ΤΠοῦ σοφός; ποῦ γραμματεύς; ποῦ 2 p Eug. xxxiii. 18: συζητητής τοῦ αἰῶνος τούτου; οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ Θεὸς τὴν σο-Job zii, 17, 20, 24. φίαν τοῦ κόσμου τούτου; α'Επειδή γάρ ἐν τἢ σοφία τοῦ Θεοῦ 2 9 Matt.xi.25: ουκ έγνω ο κόσμος δια της σοφίας τον Θεον, ευδόκησεν ο Lu. x. 21; Rom. i. 21, Θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. τέπειδή καὶ Ἰουδαίοι σημείον αἰτοῦσι, καὶ Ελληνες σοφίαν 2: r Matt. xii. 38; ζητοῦσιν ήμεις δε κηρύσσομεν Χριστον εσταυρωμένον, Ίου- 25 xvi. 1; Joh. iv. 48. δαίοις μέν σκάνδαλον, "Ελλησι δέ μωρίαν ταὐτοῖς δέ τοῖς 24 κλητοίς 'Ιουδαίοις τε καὶ "Ελλησι, Χριστον Θεού δύναμιν καὶ ^t Rom. i. 16; Col. ii. 3. Θεοῦ σοφίαν. ὅτι τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώ- 🖭

10. κατηρτισμένοι. This verb implies the repairing of a breach, as in Herodotus, Πάριοι μέν νῦν οδτω Μιλησίους κατήρτισαν, v. 29. See 2 Cor. xiii. 11; Gal. vi. 1. Bos, Elsner, Valckenaer.

11. των Χλόης, the children of Chloe. Grotius, Valckenaer. See Rom. xvi. 10, 11, where this can hardly be the meaning.

12. λέγω δὲ τοῦτο. I mean to say. See Rom. xv. 8; Eph. v. 32; Col. ii. 4. Raphel.
Ibid. 'Απολλώ. See Acts xviii. 24, 27; xix. 1.

Ibid. Knoa. It does not follow, that Peter had been to Corinth. The Judaizing teachers had perhaps made use of his name.

13. μεμέρισται, does Christ belong to any one part only?

14. ευχαριστώ. I am now very thankful.
Ibid. Κρίσπον. See note at Acts xviii. 8.
Ibid. Γάϊον. Caius had a house at Corinth, and received S. Paul. Rom. xvi. 23,
16. Στεφανα. Stephanas and his family

were the first Corinthian converts, xvi. 15, and he was perhaps employed by S. Paul to baptize. Theophylact says that he was a person of note.

17. Tra μη κ. τ. λ. He did not use eloquent arguments, lest his hearers should be attracted by them, rather than by the doctrine of faith in

18. σωζομένοις. This word is applied S. Paul to those who have been put into a sta of salvation at baptism. See Index, σώζεσθα 19. αθετήσω. In the LXX, κρύψω.

20. Valckenaer applies σοφὸs to moral phi sophers, γραμματεύs to persons acquainted wi history, laws, &c., συζητητήs to natural philos

phers. Fell understands γραμματεύς of t Jews. See Isaish xxxiii. 18. 21. ἐν τῷ σοφία τοῦ Θεοῦ. In the wise g vernment of God, or, in the clear manifestatic of the wisdom of God. Fell, Macknight. means, that human wisdom did not lead men perceive the wisdom of God, which they mig have done by the works of nature. See Ro

22. σημείον. Since S. Paul worked ma miracles, this must mean a sign from heav some visible manifestation of God coming redeem his people. See Matt. xii. 38; xvi. 23. σκάνδαλον. See Gal. v. 11.

24. δύναμιν - σοφίαν. This means, that (gospel is really the sign, which the Jews ask for, and the wisdom, which the Greeks sous

25. το μωρον τοῦ Θεοῦ, the counsels of G which are thought foolish by the heathen,

πων έστί: καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώ-26 πων ἐστί. "Βλέπετε γὰρ τὴν κλησιν ὑμῶν, ἀδελφοὶ, ὅτι οὐ " Joh. vii. 48; πολλοί σοφοί κατά σάρκα, οὐ πολλοί δυνατοί, οὐ πολλοί εὐ-27 γενείς άλλα τα μωρά του κόσμου έξελέξατο ο Θεός, ίνα τους 28 σοφούς καταισχύνη· καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ , Rom iii.27; Θεὸς, Ίνα καταισχύνη τὰ ἰσχυρά καὶ τὰ ἀγενη τοῦ κόσμου Ερλ. Ε. 9. καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεὸς, καὶ τὰ μὴ ὅντα, ἴνα χτίί. 19; 29 τὰ ὄντα καταργήση τοπως μη καυχήσηται πᾶσα σὰρξ ἐνώ- Rom iv. 25; 80 πιον αὐτοῦ. Τέξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, δς Col. ii. 3. πιον αυτού. τες αυτού σε ομες το το το το το το το το το το το καὶ άγιασμὸς ε Εεε.lxv.16; εγενήθη ήμῶν σοφία ἀπὸ Θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ άγιασμὸς Jer.ix.23,24; 81 καὶ ἀπολύτρωσις "ἴνα καθώς γέγραπται, 'Ο καυχώμενος, ^{2 Cor. x. 17}. 2 ἐν Κυρίφ καυχάσθω.' *Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, i.17;
ἢλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῦν ² Pot. i.16.
6 Gal. vi.14. 2 το μαρτύριον του Θεού. ου γαρ έκρινα του είδεναι τὶ έν . Act. xviii. 8 ύμιν, εί μη Ἰησούν Χριστον, και τούτον εσταυρωμένον. και 1,8; 2 Cor. x. 10; $\dot{\epsilon}$ γ $\dot{\omega}$ $\dot{\epsilon}$ ν $\dot{\epsilon}$ υ $\dot{\epsilon}$ υ $\dot{\epsilon}$ υ φόβ $\dot{\omega}$ καὶ $\dot{\epsilon}$ ν τρόμ $\dot{\omega}$ πολλ $\dot{\omega}$ $\dot{\epsilon}$ γενόμην $\dot{\omega}$ 1. 30; $\dot{\omega}$ 1. 30; $\dot{\omega}$ 1. 30; $\dot{\omega}$ 2. 30 $\dot{\omega}$ 3. 30 $\dot{\omega}$ 4. 30 $\dot{\omega}$ 5. 30 $\dot{\omega}$ 6. 30 $\dot{\omega}$ 6. 30 $\dot{\omega}$ 7. 30 $\dot{\omega}$ 8. 30 $\dot{\omega}$ 9. 30 $\dot{\omega}$ 4 πρὸς ὑμᾶς καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πει- Gal. iv. 13. θοις ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος Δ 2 Cor.iv.?. 5 καὶ δυνάμεως. Το το ή πίστις ύμων μὴ ἢ ἐν σοφία ἀνθρώπων, Job xxviii.
21; Jac. iii. άλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ. «Σοφίαν δε λαλούμεν εν τοις τελείοις σοφίαν δε οὐ τοῦ [iv. 1; Rom. xvi.25; αίωνος τούτου, οὐδὲ των ἀρχόντων τοῦ αἰωνος τούτου, των Eph. iii. 9; 7 καταργουμένων ' άλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν Θεοῦ ἐν μυστηρίω Ττιπ. i s.

26. την κλησιν ύμων, the manner in which you were called to the gospel, as ekkoyhr in 1 Thess.

28. τὰ μὴ ὅντα, things which are held in no account : so Euripides, Troad. 608.

Όρω τὰ των θεών, ώς τὰ μέν πυργούσ' άνω Τὰ μηδέν δντα, τὰ δὲ δοκοῦντ' ἀπάλεσαν.

29. μη-πασα σάρξ, no human being. See Matt. xii. 25.

30. εξ αὐτοῦ, by the will and mercy of God alone you are now Christians.

Ibid. δικαιοσύνη. Valckenaer connects this. not with be eyerhon, but with bueis eore: ejus beneficio vos estis in Christo Jesu bucatoriry &c. i. e. estis justificati, sanctificati et redempti. So did Alethæus, Le Clerc: but the common construction is to be preferred. The doctrine of Christ not only contains wisdom, and much truer wisdom than what the Gentiles seek; but it also gives, what human wisdom cannot give. justification, &c.

31. In Jerem. ix. 24. the LXX read, dr τούτφ καυχάσθω δ καυχώμενος, συνιείν καλ γινώσκειν δτι έγώ είμι Κύριος.

Снар. II. 1. µартириот. Some MSS. read, μυστήριον, which is preferred by Beza and Valckenaer. See i. 6.

2. ἔκρινα τοῦ εἰδέναι. See note at Acts xxvii. 1. But the τοῦ is probably an interpolation here. It is the same as expera elderar ouder.

3. dobevelq. See note at 2 Cor. xii. 7.

4. λόγος - κήρυγμα, private discourse-public

teaching.

Ibid. πειθοίs. The adjective πειθόs is used by no other author. Eusebius read er πειθοί à. σ. λόγων, which is followed by Beza, Cocceius, and Schmidius. Alberti proposed weißous à. o. λόγοις. Kuhnius considered πειθοίς, οτ πιθοίς, to have been a contraction for midarois, in which he is followed by Valckenzer. But weedls may be an adjective, like φειδός, μιμός. 'Ανθρωπίνης is perhaps to be expunged.

Ibid. ev anodelee: nvecuaros nal dividueses.

Origen understands wveluaros of the prophecies concerning Christ, and δυνάμεως of the miracles worked by S. Paul: vol. i. p. 320. but wrebματος probably refers to the gifts of the Spirit, which he imparted: these were his means of demonstrating the truth of the gospel.

6. ἐν τοῖς τελείοις. In holy, or perfect things. Knatchbull, Elsner, Hombergius: but if we compare this passage and iii. 1, 2. with Heb. v. 12, 13, 14; 1 Cor. xiv. 20; Eph. iv. 13; Phil. iii. 15. the meaning more probably is, Nevertheless we preach that which is known to be wisdom by those who are perfect, i. e. who have been initiuted. Τέλη, or τελεταί, signified mysteries, as is observed by Valckenaer.

Ibid. τῶν ἀρχόντων. Theophylact interprets it of τους σοφούς και λογογράφους και ρήτορας. It probably means, the persons in office and au-

thority, whether Jews or Gentiles.

« Matr.xi.25; τὴν ἀποκεκρυμμένην, (ἡν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων Joh. vii. 48; εἰς δόξαν ἡμῶν, 8 ἡν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου 8 xvi. 3; Act. iii. 17; εγνωκεν εί γάρ εγνωσαν, ούκ αν τον Κύριον της δόξης έσταύxiii. 27: 2 Cor. iii. 14. ρωσαν) τάλλα καθώς γέγραπται, "Α όφθαλμός οὐκ είδε, καὶ 9 h vor. 14; Ενα. Ικιν. 4. οὐς οὐκ ήκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τημίν δὲ ὁ Θεὸς ἀπεκά- 10 i Matt. xiii. 11 : λυψε διά τοῦ πνεύματος αὐτοῦ τὸ γάρ πνεῦμα πάντα έρευνα, zvi. 17 ² Cor. iii. 18; καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. ^kτίς γὰρ οἰδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀν- 11 θρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ k Prov. Ex. 27 : τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ¹ἡμεῖς δὲ 12 zzvii. 19 Jer. xvii. 9. οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ελάβομεν, ἀλλά τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ l Rom. viii. Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. • Α 13 m ver. 4: καὶ λαλούμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' i. 17: 2 Pet. i. 16. έν διδακτοίς πνεύματος άγίου, πνευματικοίς πνευματικά συγ-B Rom.viii.7. κρίνοντες. "Ψυχικός δε ανθρωπος ου δέχεται τα του πνεύματος 14 · Prov. τοῦ Θεοῦ, μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι zzviii. 5 ; 1Thoss. v. 11; πνευματικώς ἀνακρίνεται. °ό δὲ πνευματικός ἀνακρίνει μὲν 15 1 Joh. iv. 1. » Joh xx. 8: πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. Ρτίς γὰρ ἔγνω νοῦν 16 Bsa. xi. 18; Jer. xxiii. 18; Κυρίου, δς συμβιβάσει αὐτόν; ήμεις δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν. 8ap. in. 13; Καὶ ἐγώ, ἀδελφοὶ, οὐκ ἠδυνήθην λαλησαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, 3 άλλ' ώς σαρκικοίς, ώς νηπίοις έν Χριστώ. Υγάλα ύμας έπότισα, 2 q Heb. v. 12, 13; 1 Pet, ii. 2, καὶ οὐ βρῶμα· οῦπω γὰρ ἠδύνασθε, ἀλλ' οῦτε ἔτι νῦν δύνασθε·

7. ἀποκεκρυμμένην, which before was hidden. See Rom. xvi. 25.

Ibid. els δόξαν ἡμῶν, for the future glory of us believers.

Κόριον τῆς δόξης. See Psalm xxiv. 10;
 Acts vii. 2.

9. I have followed Valckenaer in placing the words ην προώρισεν—ἐσταύρωσαν in a parenthesis; and then ἀλλὰ ἃ ὀφθαλμὸς κ. τ. λ. is a continuation of ἀλλὰ λαλοῦμεν in ver. 7.

Ibid. This quotation agrees neither with the Hebrew, the LXX, nor with any other translation. Origen says of it, "In nullo regulari libro invenitur, nisi in secretis Elize prophetze." vol. iii. p. 916. The passage does not refer to the happiness of a future state, but the doctrines of the gospel.

of the gospel.

11. I would not connect τίς with ἀνθρώπων, but take the words as they stand: For who kno vs, even in the case of men, the deep things (τὰ βάθη) of a man, except &c. See Rom. vii. 1.

12. τὸ τνεῦμα τοῦ κόσμου, worldly wisdom.

Ibid. τὰ χαρισθέντα, the whole of God's gracious dispensation in the gospel.

13. διδακτοῖs. See a similar construction in John vi. 45.

Ibid. πνευματικοῖς, sc. λόγοις. Interpreting what the Spirit has revealed in words which the Spirit directs. For συγκρίνειν see Gen. xl. 8, 16, 22; xli. 12, 13, 15.

14. Yuxukos. Yuxi is the vital principle

L

which we have in common with other animals: \(\pi \) which is peculiar to man. See xv. 44. and Valckeneer ad h. l. Theophylact says, \(\pu \) uxukdu yap \(\pi \) uppervolong Africa the kard \(\phi \) but the foliar form, kal \(\pu \) dependents Anyopolong disinces form are equal the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar to \(\pi \) the foliar the man who has only the natural powers of the mind, unenlightened by the Spirit.

Ibid. **revuations dramplered, they are only examined and understood by means of spiritual illumination.

15. πάντα, every man. Bos. Others refer it to τὰ τοῦ πνέυματος τοῦ Θεοῦ.

Ibid. ὑπ' οὐδενός, i. e. ψυχικοῦ.

19. Neither here, nor in Rom. xi. 84. is the whole quotation given, which is in the LXX, τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου; καὶ τίς αὐτοῦ σύμβουλος ἐγένετο, δε συμβιβῷ αὐτόν;

Ibid. νοῦν Χριστοῦ is probably a mind enlight-

ened by Christ.

CHAP. III. 1. σαρκικός is different from ψυχικός, (see ii. 14.) and means a man who fol-

lows his natural lusts and appetites.

2. Compare Heb. v. 12. where γdλα is synonymous with τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ. Ἐπότισα cannot properly be applied to βρῶμα: but Homer in the same manner has οἶνον οὐνζοντο σῖτόν τε. Il. 6'. 546.

8 τέτι γάρ σαρκικοί έστε. ὅπου γάρ ἐν ὑμῖν ζηλος καὶ ἔρις καὶ τι. 11; διχοστασίαι, ούχὶ σαρκικοί έστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περι- Gal. v. 19,30; Jac. iii. 16. 4 πατείτε; εσταν γάρ λέγη τὶς, Ἐγὰ μέν εἰμι Παύλου, ἔτερος : i. 12. δε, Έγω 'Απολλώ, οὐγὶ σαρκικοί έστε; 5 Τίς οὐν ἐστι Παῦλος, τίς δὲ ᾿Απολλως, ἀλλ᾽ ἡ διάκονοι, δι᾽ : 1. 12. 6 ων επιστεύσατε, καὶ εκάστω ως ο Κύριος εδωκεν; "εγώ εφύ- » Ach. 7 τευσα, 'Απολλώς ἐπότισεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ηὕξανεν ὥστε οὕτε ὁ xiii. 16: 8 φυτεύων έστι τι, ούτε ὁ ποτίζων, ἀλλ' ὁ αὐξάνων Θεός. Σό φυ- = Paal. τεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων εν εἰσιν, εκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν Jer. xvii. 10; 9 λήψεται κατά τὸν ίδιον κόπον. ΤΘεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί xxxii. 19; Matt. xxi. 27; 10 Θεοῦ γεώργιον, Θεοῦ οἰκοδομή ἐστε. *Κατὰ τὴν χάριν τοῦ Rom. H. 6; Gal. vi. 8; Θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα Αρος. ii. 35; άλλος δὲ ἐποικοδομεῖ· ἔκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. τ 2 cor. τί. 1; 11 θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, Eph. ii. 20; 12 ὅς ἐστιν Ἰησοῦς ὁ Χριστός. εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν ὶ Pet. ii. 5. θεμέλιον τοῦτον, γρυσὸν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, γόρτον, **. 10. 18 καλάμην, ^b ἐκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ἡ γὰρ ἡμέρα * Esa.
δηλώσει· ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἐκάστου τὸ ἔργον Matt. xvi.18; 14 οποιόν έστι, τὸ πῦρ δοκιμάσει. εἴ τινος τὸ ἔργον μένει, δ ι Και 15 ἐπφκοδόμησε, μισθὸν λήψεται. εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, χιτίίι 10; ζημιωθήσεται αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός, 1 Cor. iv. 5: 16 ° Ούκ οίδατε ὅτι ναὸς Θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ οἰκεῖ iv. 13. 17 ἐν ὑμῖν ; εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ $^{\circ}_{2 \text{ Cor. vi. 16}}$; Θεός ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἄγιός ἐστιν, οἴτινές ἐστε ὑμεῖς. Ερh.ii.21,22; 18 d Μηδείς έαυτον έξαπατάτω· εί τις δοκεί σοφος είναι εν υμίν, εν 1 Pet. ii. b. 19 τῷ αἰῶνι τούτῷ μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. •ἡ γὰρ [Prov. iii. 7 ; σοφία τοῦ κόσμου τούτου, μωρία παρά τῷ Θεῷ ἐστι. γέγραπται • Ιοὸ τ. 18. γαρ, "Ο δρασσόμενος τους σοφούς εν τη πανουργία αὐτῶν." 20 καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, 11.

4. σαρκικοί. The true reading is perhaps aν-

5. ἀλλ' ή. See 2 Cor. i. 13. There is authority also in Xenophon, ἀργύριον μὲν οὐκ ἔχω, ἀλλ' ἡ μικρόν τι, Anab. vii. 7. 53 : but the words are perhaps to be expunged from the present passage.

Ibid. ἐκάστφ, i. e. διάκονοι ἐκάστφ. 8. ἔν είσιν. They do not belong to different parties, but are sent by one master to perform one and the same work.

9. Our translation says, For we are labourers together with God: perhaps it should be, for we are only fellow-labourers of, i. e. employed by,

10. άλλος. Alluding to any persons, who had followed him at Corinth.

12. χουσόν κ. τ. λ. So Xenophon, είθισμένοι όραν οι άνθρωποι σωρούς σίτου, ξύλων, λίθων —. Hell. iv. 4. 12. S. Paul may speak here of true and false doctrines, or of true and false believers.

13. ἡ ἡμέρα. This perhaps means the day of

persecution; which S. Paul often foretold, as in vii. 29. The metaphor of a fire is applied to the trial of persecution in James v. 3; 1 Pet. i. 7; iv. 12.

15. des did wupos. The metaphor of a fire is still kept up. To escape, as from a fire, i. e. narrowly and with difficulty, seems to have been a proverb. See Amos iv. 11; Zech. iii. 2; Jude 23. So Livy says of L. Æmil. Paulus, "prope ambustus evaserat," xxii. 35. - Gedy πάντα τρόπον έκ μέσου, φασί, πυρός τον Ενδρα σώζεω. Aristid.

16. vads Geoù is used for the Christian Church, or body of believers. See 2 Thess. ii. 4.

 φθείρει, corrupts with false doctrines.
 Origen and Chrysostom couple & τθ αίωνι τούτφ with μωρός γενέσθω.

19. Ο δρασσόμενος κ. τ. λ. S. Paul agrees with the Hebrew: the LXX read, & Karalauβάνων σοφούς έν τῆ φρονήσει. 20. τῶν σοφῶν. In LXX and Heb. ἀνθρά-

TWY.

ότι είσὶ μάταιοι.' "Ωστε μηδεὶς καυγάσθω ἐν ἀνθρώποις πάντα 21 γαρ ύμων έστιν, είτε Παύλος, είτε 'Απολλώς, είτε Κηφας, είτε 22 g xi. 3. κόσμος, είτε ζωὴ είτε θάνατος, είτε ένεστῶτα είτε μέλλοντα: h Matt. xxiv. 45: πάντα ὑμῶν ἐστιν. ε ὑμεῖς δὲ, Χριστοῦ Χριστὸς δὲ, Θεοῦ. ΑΟυ-28 2 Cor. iv. 5: τως ήμας λογιζέσθω ανθρωπος, ως ύπηρέτας Χριστοῦ καὶ οἰκονόvi. 4; Col. i. 25; Tit. i. 7; μους μυστηρίων Θεοῦ όδ δε λοιπον, ζητεῖται εν τοῖς οἰκονόμοις, 2 1 Pet. iv. 10. ι Lu. xii. 42. ΐνα πιστός τις εύρεθη εμοί δε είς ελάχιστόν εστιν ίνα ὑφ' ὑμῶν 8 k Eved. ανακριθώ, ή ύπὸ ανθρωπίνης ήμέρας άλλ' οὐδὲ έμαυτὸν ανα-EXRIV. 7: Psal.cxxx.8; κρίνω κουδεν γαρ εμαυτώ σύνοιδα, άλλ' οὐκ εν τούτω δεδικαίω- 4 exliii. 2: μαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με, Κύριός ἐστιν. Ιώστε μὴ πρὸ καιροῦ τι δ Job ix. 3 Βοω. iii. 20; κρίνετε, έως αν έλθη ὁ Κύριος, ος καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ 1 Joh. iii. 20, σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλάς τῶν καρδιῶν καὶ τότε δ 21. 1 Dan. vii.10; έπαινος γενήσεται έκάστω ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. ^m Ταῦτα δὲ, ἀδελφοὶ, μετεσχημάτισα εἰς έμαυτὸν καὶ ᾿Απολλώ 6 Rom. ii. 1, m Prov. iii. 7; διακρίνει ; τί δὲ ἔχεις δ οὐκ ἔλαβες ; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυ-■ Joh.iii. № ; γασαι ώς μη λαβών; "Ηδη κεκορεσμένοι έστὲ, ήδη ἐπλου- 8 Bom. xii. 6; χάσαι Jac. i. 17; τήσατε, χωρὶς ἡμῶν ἐβασιλεύσατε καὶ ὅφελόν γε ἐβασιλεύ-1 Pot. iv. 10. σατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. Οδοκῶ γὰρ ὅτι ὁ 9 Θεὸς ήμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανα-2 Cor.iv. 11; τίους, ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμο καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις. Ρήμεις μωροί διὰ Χριστὸν, ύμεις δὲ φρόνιμοι ἐν 10 2 Cor. xiii. 9. Χριστώ ήμεις ασθενείς, ύμεις δε ισχυροί ύμεις ενδοξοι, ήμεις

21. This may be addressed to the false teachers, or to the Corinthians themselves: let no one boast of belonging to one set or party of men: for all things, which have any connexion

with your salvation, belong equally to you all.
22. είτε Παῦλος κ. τ. λ. Every teacher belongs equally to all of you: elte koopos, the world was made for all of you: elte Swh, elte Odratos, all of you have an equal share in the good things of life, and are equally certain to die. See Pyle.

CHAP. IV. 1. I have no wish to be looked upon as the head of a party: but let every one consider us merely as servants of Christ.

2. 8 8è hourdy. As for anything else, my only wish is to be found a faithful servant.

3. But as to my being found faithful, I care very little for the inquiry being made by man.
Ibid. ἡμέραs. This refers to the custom of

fixing a day (diem dicere,) for a trial.

4. For I am not conscious to myself of anything wrong, but still that does not justify me. Plato writes οὐδὲ μέγα, οὐδὲ σμικρὸν ἐμαυτῷ σύνοιδα. Apol.

5. κρίνετε. Raphel understands this in a good sense: do not single any one out as an object of praise. See the end of the verse.

6. μετεσχημάτισα. Hence some have inferred, that S. Paul used his own name and that of Apollos merely out of consideration for the Corinthians, but that the real names were different. See Tillemont, Mémoires, tome i. p. 831. If so, ev ημών would signify, by the case which I have put of Apollos and myself.

Ibid. μη ύπερ δ γέγραπται φρονείν, non magnificentius de vobis sentire, quam scriptum est; nempe in hac epistola, verbis præcedentibus,

quibus laudem et gloriationem detraxerat Apostolus sibi et Apollo. Palairet, Elsner.

Ibid. ὑπὲρ τοῦ ἐνόs. On account of any particular teacher. If it meant one above another,

it would be els bate tor end.

Ibid. Γνα μη φυσιοῦσθε. For Γνα with an indicative see ix. 18; xi. 34; Gal. iv. 17; Rev. xxii. 14. and Valcken. ad l.

8. This is said ironically: ye fancy yourselves full of knowledge and spiritual gifts.

Ibid. και δφελον. And I wish you were really enjoying that pre-eminence, which is reserved for us apostles: viz. in the next world: for in this world we are exposed to persecution.

9. ἐσχάτους ἀπέδειξεν, contemptissimos constituit. Krebsius. It may allude to the custom of the combats with wild beasts being the last of

the shows in the amphitheatre.

Ibid. &s ensavarious. Velut bestiarios. Tertull. p. 566. He understood an allusion to persons exposed to wild beasts in the amphitheatre. The word θέατρον seems to countenance this idea. See 1 Cor. xv. 32. So also Krebsius.

11 δὲ ἄτιμοι. ^qἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, ^q Act. xxiii.2; ² Cor. iv. 8; 12 καὶ γυμνητεύομεν, καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, καὶ κο- xi. 23. πιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ἰδίαις χερσί λοιδορούμενοι, εὐλογοῦ- Ματι. τ. 44; 13 μεν διωκόμενοι, ἀνεχόμεθα βλασφημούμενοι, παρακαλοῦμεν χίμι. 34; ιώς περικαθάρματα του κόσμου έγενήθημεν, πάντων περίθημα **iii. 3; 14 εως άρτι. ^tΟὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνά Rom. xii. 14; 15 μου ἀγαπητὰ νουθετῶ. "ἐὰν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν 1 Thess. ii. 9 Χριστῷ, ἀλλ' οὐ πολλούς πατέρας ἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ διὰ • Lam. iii.45. 16 τοῦ εὐαγγελίου ἐγὰ ὑμᾶς ἐγέννησα. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμη- 11. 17 ταί μου γίνεσθε. ΙΔιὰ τοῦτο ἐπεμψα ύμιν Τιμόθεον, ὅς ἐστι «Αct. χυϊί. 11; τάι μου τινεστέ.
Τέκνον μου ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν Κυρίφ, δς ὑμᾶς ἀναμνήσει [Gal. iv. 19; Philem. 10; τας όδούς μου τας εν Χριστφ, καθώς πανταχού εν πάση εκκλη. Ј. 18. 18 σία διδάσκω. 'Ως μη ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώ- x xi. 1; 19 θησάν τινες ελεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ Κύριος 1 Thoss. i. 6; 2 Thoss. ii. 9. θελήση, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τ 1 Τίμ. i. 2; 20 την δύναμιν. οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν : Rom.xv.82; 21 δυνάμει τι θέλετε; ἐν ῥάβδφ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπη, Jac. iv. 18: Heb. vi. 8. πνεύματί τε πραότητος; νεύματί τε πραότητος ; ο"ΟΛΩΣ ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ½ Pet. i. 16. ητις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται, ὥστε γυναῖκά τινα τοῦ ε 2 Cor.x. 2; 2 πατρός έχειν καὶ ύμεις πεφυσιωμένοι έστε, καὶ οὐχὶ μᾶλλον . Lev.xviii 8; έπενθήσατε, ΐνα έξαρθη έκ μέσου ύμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιή- Dout. xxvil. 8 σας. ἀ έγω μεν γὰρ ως ἀπων τῷ σωματι, παρων δὲ τῷ πνεύματι, ά Col. li. 5. 4 ήδη κέκρικα ώς παρών, τὸν οὕτω τοῦτο κατεργασάμενον, εἐν τῷ xvi. 19: ονόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, συναχθέντων ὑμῶν Joh. xx. 28.

11. dotatoûµev, we are obliged frequently to change our place of residence.

12. κοπιώμεν. We labour in promoting the gospel. Mosheim, De Rebus ante Const. Cent. i. 38. not. z.

Ibid. lolars xepol. The truth of this is confirmed by Acts xx. 34.

13. &s περικαθάρματα κ.τ.λ. In Lam. iii. 45. we only read ἔθηκας ἡμᾶς ἐν μέσφ τῶν λαῶν in the LXX: but there are two words in the Hebrew answering to περικαθάρματα and περί-ψημα. Mayer interprets these words to mean homines piaculares, persons devoted to death to expiate some public calamity. Thes. Crit. Sacr. pt. i. p. 512. Krebsius translates περικαθάρματα, quisquilias, sterquilinia, omnium bipedum nequissimos. See L. Bos, Animadv. Philol. ad l. Dio calls Commodus το κάθαρμα, p. 1216.

Ibid. περίψημα, res circumquaque abrasa.

15. παιδαγωγούς, πατέρας. Valckenaer supposed S. Paul to contrast the severity of masters with the gentleness of fathers.

17. It is not certain, whether Timothy was the bearer of this Epistle, or whether he had been sent before. See xvi. 10.

19. την δύναμιν. Their spiritual gifts. See Acts vi. 8; x. 38; 1 Cor. ii. 4, 5.

21. ράβδοι The rod of the master is again

contrasted (as in ver. 15.) with the love of a father. Valckenaer.

CHAP. V. 1. "Olos, generally.

Thid. bvoudfera. Yet such cases certainly occurred among the heathen; and hence Elsner renders it, cum laude commemoratur, probatur: but it means, that the heathen did not talk of such cases. Cicero says, "Nubit genero socrus, nullis auspicibus, nullis auctoribus, funestis ominibus omnium omnibus. O mulieris scelus incredibile, et præter hanc unam in omni vita inauditum." Pro Cluent. c. 5. bvoudfera is perhaps an interpolation.

Ibid. warpos. It might seem from 2 Cor. vii. 12. that he was still living, which aggravates the offence.

2. I have removed the note of interrogation at the end of the verse. The expression is rather one of indignation: And yet, notwithstanding this flagrant case, ye are puffed up, and have not rather lamented &c See Raphel. It alludes to their being proud of their spiritual gifts: but Pyle understands it of their being

proud of this offender.

3. & s & w. Perhaps & s is to be expunged.

Ibid. πνεύματι. See 2 Kings v. 26; Col.
ii. 5.

καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῆ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν 11 Tim. 1.20. 1ησού Χριστού, (παραδούναι τὸν τοιούτον τῷ Σατανά εἰς ὅλε- 5 θρον της σαρκός, ίνα τὸ πνεθμα σωθή ἐν τή ἡμέρα τοῦ Κυρίου ε Gal. v. 9. Ἰησοῦ. εΟὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ 6 ζύμη όλον τὸ φύραμα ζυμοί; εκκαθάρατε οὖν τὴν παλαιάν 7 Esa. liii. 7: ζύμην, ίνα ήτε νέον φύραμα, καθώς έστε ἄζυμοι καὶ γὰο τὸ Joh. i. 29; I Pet. i. 19. πάσχα ήμων ύπερ ήμων ετύθη, Χριστός. 'ωστε εορτάζωμεν, μη 8 i Exod. zii. 8, 15; Deut. zvi. 8. έν ζύμη παλαιά, μηδε έν ζύμη κακίας και πονηρίας, άλλ' έν άζύμοις είλικρινείας καὶ άληθείας.

k ver. 2, 7; Matt. zviii. 17; 2 Cor. Eph. v. 11.

κ Εγραψα ύμιν έν τη έπιστολή, μη συναναμίγνυσθαι πόρνοις, ο καὶ οὐ πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου, ή τοῖς πλεονέκ- 10 ταις, ή ἄρπαξιν, ή είδωλολάτραις έπει όφείλετε ἄρα έκ τοῦ κόσμου έξελθεῖν. νυνὶ δὲ ἔγραψα ύμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν 11 τις άδελφὸς ονομαζόμενος ή πόρνος, ή πλεονέκτης, ή είδωλολάτρης, ή λοίδορος, ή μέθυσος, ή ἄρπαξ, τῷ τοιούτω μηδὲ συνέσ-

1 Mar.iv.11; θίειν. 1τί γάρ μοι καὶ τοὺς ἔξω κρίνειν; οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς 12 Col. iv. 5; κρίνετε, τους δε έξω ο Θεός κρίνει; "και εξαρείτε τον πονηρον 13 1 Thess. iv. 12; 17. 12; 1 Tim. iii. 7. ἐξ ὑμῶν αὐτῶν.

m Deut. ΤΟΛΜΑι τις ύμων, πράγμα έχων πρός τον έτερον, κρίνεσθαι β xiii. 5; xxii. 21, 22, έπι των άδικων, και ούχι έπι των άγιων; "ούκ οίδατε ότι οί 2 άγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσι; καὶ εἰ ἐν ὑμ**ῶν κρίνεται ὁ** κόσμος, " Matt. xix. 28: ανάξιοί έστε κριτηρίων έλαχίστων; οὐκ οίδατε ὅτι ἀγγέλους 3 κρινούμεν: μήτι γε βιωτικά: βιωτικά μέν οθν κριτήρια έαν 4

5. Σατανή. See 1 Tim. i. 20. It probably means the infliction of some bodily disease. So Chrysostom and Theophylact: but Beza understands δλεθρον σαρκός of the destruction of his pride, lust, &c.

6. Your boasting is unseasonable: (see ver. so long as this person is among you, none of you ought to boast.
 δπλρ ἡμῶν. These words are perhaps an

interpolation.

8. coprdicues. From this passage Michaelis has inferred that the Epistle was written shortly before Easter.

9. ἐν τῆ ἐπιστολῆ. In this Epistle. See Rom. xvi. 22; Col. iv. 16; 1 Thess. v. 27; 2 Thess. iii. 14. He alludes to what he writes after this in ver. 13; vii. 2.

10. We are perhaps to read où warres, with. out Kal.

Ibid. enel, for then, or otherwise. See Rom. iii. 6; xi. 6, 22; 1 Cor. vii. 14; xiv. 16; xv. 29. and Alberti at 1 Cor. v. 10.

12. Knatchbull (after Theophylact,) points this passage thus: Τί γάρ μοι και τους έξω κρίrew; ουχί· τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε· τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. καὶ κ.τ. λ. but I have adopted a different punctuation. The meaning is this; I have only spoken about your intercourse with Christians: for what right have I to pass sentence upon those who are not Christians? Is it not your province to pass sentence upon Christians, and will not God pass sentence upon others? Exercise therefore this power which you have, and excom-municate this offender. We are perhaps to expunge sal before étapeire.

Снар. VI. 1. Тодий. Sustinet, inducere potest in animum. Stephanus, Valcken., Wolfius.

Ibid. dolkov, the heathen, though they were not all unjust, as των άγίων means Christians, though all were not holy in their lives. It was true, however, that the heathen had not been justified, as the Christians had.

2. τον κόσμον κρινούσι. I should interpret this of some privilege reserved for Christians hereafter, which we do not now clearly understand. So also in ver. 3. See Matt. xix. 28.

2. ἀνάξιοι κ. τ. λ. Ye do not deserve, or are not worthy, to be tried before mean tribunals. Theophylact, Valcken .: but the usual interpretation is, are ye not worthy to decide trifling causes?

3. μήτι γε βιωτικά. Much more things of this life. Valcken.

4. If ye have disputes upon common matters, set those to decide them, who are of little reputs among you; and you will find them sufficient to settle it, without going before the heathen. Others have taken robs exout. for the heathen, as if S. Paul spoke ironically, So then, if you have a dispute about secular matters, you go before those, who as being heathen are looked upon as nothing !

έγητε, τους εξουθενημένους εν τη εκκλησία, τούτους καθίζετε. 5 πρὸς ἐντροπὴν ὑμῶν λέγω· οὕτως οὐκ ἔστιν ἐν ὑμῶν σοφὸς οὐδὲ 6 εls, δς δυνήσεται διακρίναι άνὰ μέσον τοῦ άδελφοῦ αὐτοῦ; άλλὰ 7 ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων ; ° Ἡδη καιτ.τ.39; μέν οὖν ὅλως ἡττημα ἐν ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ $^{\prime}$ $^{17, 19}$; ^{19} ^{17} ^{19} έαυτῶν. διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε ; διατί οὐχὶ μᾶλλον ἀπο- v. 15; 1 Pet. iii. 9. 8 στερείσθε; ἀλλά ύμεις άδικείτε και άποστερείτε, και ταῦτα , Gal. τ. 9 ἀδελφούς. Τη οὐκ οἴδατε ὅτι ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονο- 19, 4c.; Ερh. τ. 5 μήσουσι; Μη πλανασθε ούτε πόρνοι, ούτε είδωλολάτραι, ούτε 1 Tim. i. 9; 10 μοιχοὶ, οὕτε μαλακοὶ, οὕτε ἀρσενοκοῖται, οὕτε κλέπται, οὕτε $^{100}_{100}$. xxii. πλεονέκται, οὕτε μέθυσοι, οὐ λόίδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν $^{100}_{100}$ $^{100}_{100}$ $^{100}_{100}$ $^{100}_{100}$ 11 Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσι, ακαὶ ταῦτα τινὲς ήτε ἀλλὰ ἀπελού-1, 2, 3; σασθε, άλλα ήγιάσθητε, άλλ' έδικαιώθητε, έν τῷ ὀνόματι τοῦ τοι. Ηί. 7; Κυρίου Ἰησοῦ, καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. "Πάντα μοι έξεστιν άλλ' οὐ πάντα συμφέρει. πάντα μοι " x. 23. 18 ἔξεστιν ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἐξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. •Τὰ βρώ- * τετ. 19, 20; ματα τη κοιλία, καὶ ή κοιλία τοῦς βρώμασιν ὁ δὲ Θεὸς καὶ Matt. xv. 17; ταύτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῆ πορνεία, ἀλλὰ Col. ii. 23,23; 1 Thess. iv. 8. 14 τῷ Κυρίφ, καὶ ὁ Κύριος τῷ σώματι το δὲ Θεὸς καὶ τὸν Κύριον : Αςτ. ii. 24; 15 ήγειρε, καὶ ἡμᾶς εξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. "Οὐκ οἴδατε Rom. vi. b, 8; ότι τὰ σώματα ύμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν; ἄρας οὖν τὰ μέλη ^{2 Cor. iv. 14.} 16 τοῦ Χριστοῦ, ποιήσω πόρνης μέλη; μη γένοιτο. τη οὐκ οἴδατε Eph. iv. 12, ότι ὁ κολλώμενος τῆ πόρνη, εν σῶμά ἐστιν; 'Εσονται' γάρ τ. 30. 17 φησιν, 'οί δύο εἰς σάρκα μίαν' το δε κολλώμενος τῷ Κυρίω, ^{*} Gen. li. 24; Matt. xix. 5; 18 εν πνευμά έστι. Φεύγετε την πορνείαν. παν αμάρτημα δ έαν Ερh. v. 31. ποιήση ἄνθρωπος, ἐκτὸς τοῦ σώματός ἐστιν' ὁ δὲ πορνεύων, εἰς 21, 22, 23; 19 τὸ ἴδιον σῶμα άμαρτάνει. τη οὐκ οἴδατε, ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν Ερh. iv. 4; ναὸς τοῦ ἐν ὑμῶν ἀγίου πνεύματός ἐστιν, οὖ ἔχετε ἀπὸ Θεοῦ, : iii. 16; 20 καὶ οὐκ ἐστὲ ἑαυτῶν ; • ἢγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν Ερμ. ii. 21: Heb. iii. 6; 3 Pet. ii. 5. a vii. 28; Gal. iii. 13; Heb. ix. 12; 1 Pet. i. 18, 19; 2 Pet. ii. 1.

 I have said this to shame you, and as supposing there is no person of superior judgment among you.

among you.
7. I have hitherto spoken about the aettling of disputes; but it is altogether wrong, that the disputes themselves exist: ye ought not to quarrel at all.

9. Μή πλανῶσθε. They perhaps abused the saying, mentioned in ver. 12, πάντα μοι έξεστω. See viii. 9; Gal. v. 13; 1 Pet. ii. 16.

11. The end of this verse seems to contain an allusion to the form of baptism in the name &c. The whole passage alludes to a person being released from his sins at baptism, and sanctified by the Holy Spirit.

12. Πάντα μοι ξεστιν. This was perhaps a aaying of the Corinthians, when they wished to excuse their sensuality and their eating of meats offered to idols. See x. 23; Tit. i. 15.

Ibid. εξουσιασθήσομαι. I have power over all things; but none of them shall have power over me. Έξουσιασθήσομαι is used with reference to εξεστιν. Valcken.

18. Perhaps the whole of the passage τὰ βράματα — καταργήσει is to be taken, like πάντα μοι Εξεστω in ver. 12, for a saying of the Corinthians: meat is made for the belly, and the belly for meat, and both will hereafter be destroyed: to which S. Paul replies, but still the body was not made for fornication; and men will rise again hereafter to give an account of what they did in the body.

Ibid. δ Κύριος τῷ σώματι. S. Paul seems here to unite the idea of the body of a man, and of the body of believers. Christ is the head of the latter: see Rom. xii. 5; 1 Cor. xi. 3; xii. 27;

Eph. v 23; Col. i. 18.
15. αρας οδν. Some MSS. read αρα οδν, which is preferred by Bos and Valckenaer.

πῶν ἀμάρτημα, every other sin.
 ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεόματος. In iii.
 he said ναὸς Θεοῦ. See Eph. ii. 22.

20. hyopdathre. Ye do not belong to yourselves, but to God; for he has bought you by the blood of his own Son. See vii. 22, 22.

Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἄτινά έστι τοῦ Θεοῦ.

[Kep. 6, 7.

ΠΕΡΙ δὲ ὧν ἐγράψατέ μοι, καλὸν ἀνθρώπω γυναικὸς μὴ 7 άπτεσθαι διά δὲ τὰς πορνείας εκαστος τὴν ξαυτοῦ γυναίκα ? 1 Pet iii.7. εγέτω, καὶ εκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα εγέτω. 17 γυναικὶ ὁ ἀνὴρ 3 την οφειλομένην εύνοιαν αποδιδότω όμοίως δε καὶ ή γυνή τω άνδρί. ή γυνή τοῦ ίδίου σώματος οὐκ έξουσιάζει, άλλ' ὁ ἀνήρ 4 όμοίως δε και ὁ ἀνὴρ τοῦ ἰδίου σώματος οὐκ εξουσιάζει, ἀλλ' ή « Joal ii. 16. γυνή. ^cμὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μή τι αν ἐκ συμφώνου 5 πρὸς καιρὸν, ἵνα σχολάζητε τῷ νηστεία καὶ τῷ προσευχῷ, καὶ πάλιν έπι τὸ αὐτὸ συνέρχησθε, ἵνα μὴ πειράζη ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ 6

4 Matt. xix. κατ' ἐπιταγήν. Φέλω γὰρ πάντας ἀνθρώπους είναι ὡς καὶ 7 12. έμαυτόν άλλ' έκαστος ίδιον χάρισμα έχει έκ Θεού, δς μέν ούτως, δς δὲ ούτως.

Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς γήραις, καλὸν αὐτοῖς ἐστιν 8 • 1Tim. v. 14. έὰν μείνωσιν ὡς κάγώ. • εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν 9 1 Mai. ii. 14; κρείσσον γάρ έστι γαμήσαι ή πυρούσθαι. 1 Τοίς δε γεγαμηκόσι 10 Matt. v. 32; παραγγέλλω, οὐκ ἐγὼ, ἀλλ' ὁ Κύριος, γυναῖκα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ Ματ.Σ.11,19. γωρισθήναι ἐὰν δὲ καὶ χωρισθή, μενέτω ἄγαμος, ἡ τῷ ἀνδρὶ 11 καταλλαγήτω καὶ ἄνδρα γυναῖκα μὴ ἀφιέναι. Τοῖς δὲ λοιποῖς 12 έγω λέγω, ούχ ὁ Κύριος, εἴ τις ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἄπιστον, καὶ αὐτὴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν καὶ 18 γυνή, ήτις έγει ἄνδρα ἄπιστον, καὶ αὐτὸς συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτης, μη ἀφιέτω αὐτόν. ηγίασται γὰρ ὁ ἀνηρ ὁ ἄπιστος ἐν τῆ 14 γυναικί, και ήγίασται ή γυνή ή ἄπιστος εν τῷ ἀνδρί ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα ὑμῶν ἀκάθαρτά ἐστι, νῦν δὲ ἄγιά ἐστιν. Εἰ δὲ ὁ 15 άπιστος γωρίζεται, γωριζέσθω, οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἡ ἡ άδελφή εν τοις τοιούτοις εν δε ειρήνη κεκληκεν ήμας ο Θεός.

ε 1 Pot. iii. 1. 8τί γὰρ οίδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; ἡ τί οίδας, ἄνερ, εἰ 16 την γυναίκα σώσεις; Εί μη έκάστω ώς εμέρισεν ο Θεός, εκα- 17

20. The words καὶ ἐν τῷ—Θεοῦ are perhaps an interpolation.

CHAP. VII. 3. δφειλομένην εύνοιαν. The reading is probably δφειλήν.

The words τη τηστεία και are perhaps to be expunged, and πτε to be read for συνέρχησθε.
 Τοῦτο δὲ λέγω. What I am going to say

is out of consideration to your feelings, not in consequence of any positive command of our Lord. See ver. 10, 40.

7. &s καὶ ἐμαυτόν. i. e. able to command his desires. Theodoret adds er eynparela, as do some other authorities; and Theophylact writes, Bobλομαι Ινα πάντες πάντοτε ένεγκρατεύωνται. See

8. It seems certain from this verse, that S. Paul was unmarried. See ix. 4, 5.

9. πυρούσθαι. Theodoret writes πύρωσιν δέ ου την ένοχλησιν της επιθυμίας, άλλα την ήτταν ωνόμασε.

10. δ Κύριος. See Matt. xix. 9. 14. ήγίασται i. e. he is not ἀκάθαστος. He is not looked upon by God as wholly unclean.

Ibid. & del apa. For otherwise. See v. 10.

Ibid. & yea. This implies, that the Christian

parent brought up the children as Christians.

15. δεδούλωται. In this case the marriage vow is not binding. The believing party is not bound to continue with the unbelieving husband or wife, who is determined to separate.

Ibid. de be elphen. But yet we are bound to do every thing we can to live in peace: and therefore it is better for them not to separate.

17-24. These verses are parenthetical, and only incidentally connected with the precepts about marriage.

17. El μη is used for αλλά in Matt. xii. 4: Gal. i. 7. Knatchbull reads vi oldas, ei The γυναϊκα σώσεις, εl μή; Some MSS. confirm this by reading ή μή;

Kep. 7.]

στον ώς κέκληκεν ὁ Κύριος, ούτω περιπατείτω καὶ ούτως ἐν 18 ταις εκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. Περιτετμημένος τις εκλήθη; μη ἐπισπάσθω ἐν ἀκροβυστία τις ἐκλήθη; μη περιτεμ-19 νέσθω. Εή περιτομή οὐδέν ἐστι, καὶ ή ἀκροβυστία οὐδέν ἐστιν, ε Gal. v. 6; 20 άλλα τήρησις έντολων Θεού. Εκαστος έν τη κλήσει ή έκλήθη, έν 21 ταύτη μενέτω. Δοῦλος ἐκλήθης; μή σοι μελέτω ἀλλ' εἰ καὶ 22 δύνασαι ελεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρήσαι. ¹ὁ γὰρ εν Κυρίω i ix. 21; κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος Κυρίου εστίν ὁμοίως καὶ ὁ ελεύ- Rom. τί. 28 θερος κληθείς, δοῦλός ἐστι Χριστοῦ. ἐτιμῆς ἠγοράσθητε· μὴ 18, 22; Gal. τ. 13; 24 γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. ἔκαστος ἐν ῷ ἐκλήθη, ἀδελφοὶ, ἐν Ερh. vi. 6; 1 Pet. ii. 16 τούτφ μενέτω παρά τῷ Θεῷ. ντφ μενέτω παρά τῷ Θεῷ. Περί δὲ τῶν παρθένων, ἐπιταγὴν Κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην δὲ 19et.L18,19; 26 δίδωμι, ώς ήλεημένος ύπο Κυρίου πιστός είναι. νομίζω ούν, ^{2 Pet. ii. 1}. τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν 27 ανθρώπφ τὸ οὕτως εἶναι. δέδεσαι γυναικι; μὴ ζήτει λύσιν λέ-28 λυσαι ἀπὸ γυναικός; μὴ ζήτει γυναίκα. ἐὰν δὲ καὶ γήμης, οὐχ ημαρτες καὶ ἐὰν γήμη ή παρθένος, οὐχ ημαρτε θλίψιν δὲ τή 29 σαρκὶ ἔξουσιν οἱ τοιοῦτοι ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. ^{1} Τοῦτο δέ ^{1} Rom. φημι, ἀδελφοὶ, ὁ καιρὸς συνεσταλμένος τὸ λοιπόν ἐστιν, ἵνα καὶ 1 Pet. iv. 7. οί έχοντες γυναίκας ώς μη έχοντες ώσι και οί κλαίοντες, ώς μη 80 κλαίοντες καὶ οἱ χαίροντες, ώς μὴ χαίροντες καὶ οἱ ἀγορά-81 ζοντες, ώς μὴ κατέχοντες· m καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμφ τούτφ, m Paal. ώς μη καταχρώμενοι. παράγει γὰρ τὸ σχημα τοῦ κόσμου τού- Εεα. xl. 6; 82 του. ^{n} Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. ὁ ἄγαμος μεριμνᾶ τὰ $^{120.1.10}_{iv.14}$; 83 τοῦ Κυρίου, πῶς ἀρέσει τῷ Κυρίω ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾶ τὰ $^{1}_{iv.14}$ $^{10}_{iv.14}$; 17. 34 τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει τῆ γυναικί. Μεμέρισται ἡ γυνὴ καὶ 1 Τίμ. τ. 5. ή παρθένος ή ἄγαμος μεριμνά τὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα ή άγία καὶ σώματι καὶ πνεύματι ή δὲ γαμήσασα μεριμνᾶ τὰ τοῦ κόσμου, 35 πῶς ἀρέσει τῷ ἀνδρί. τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον λέγω οὐχ Ίνα βρόγον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὕσγημον

18. μη ἐπισπάσθω. Epiphanius conceived this to allude to a surgical process, by which the effect of circumcision was removed. So Theophylact. Josephus says that Antiochus Epiphanes ordered the Jews ἐπισπάσθαι. vol. ii. p. 503. See Schleusner, Celsus vii. 25; [Paul. Ægin. vi. 53;] 1 Mac. i. 15. Wolfius.

23. τιμῆς ἡγοράσθητε. Knatchbull reads

23. τιμῆς ἡγοράσθητε. Knatchbull reads this interrogatively, and understands it, not of redemption through Christ, but of liberty purchased by a slave: he opposes τιμῆς ἡγοράσθητε; to δοῦλος ἐκλήθης; but it more probably is connected with δοῦλός ἐστι Χριστοῦ, he is the servant of Christ, because Christ bought him with the price of his own blood. See vi. 20.

25. παρθένων, of either sex. Elsner, Macknight.

Ibid. bs hλεημένος. As one who by the mercy of God is in a state which entitles his opinion to some weight.

26. This is perhaps a clue to the whole pas-

sage about marriage. S. Paul knew that a time of severe persecution would come, when it would be better to have no worldly ties. See ver. 28. Tooro and obrus refer to maps seem.

29. δ καιρός συνεσταλμένος το λοιπόν έστιν.
The time, which is about to come, is one of trouble
and affliction. See Schleusner, Valcken. ad 26.
Ibid. Iva. This denotes, not the cause, but

Ibid. Iva. This denotes, not the cause, but the consequence. See Matt. i. 22. The meaning is, that in the time of persecution all persons would suffer equally.

31. χρώμενοι, καταχρώμενοι. There seems to be no opposition between these words. The time is coming, when all Christians will suffer equally, those who use the world, and those who do not. See Origen, vol. ii. p. 87, 172; Cyprian, p. 176, 307. So also Krebsius. See ix. 18.

Ibid. $\pi \alpha \rho d \gamma \epsilon_i \tau \delta \sigma \chi \hat{\eta} \mu a$. The metaphor is taken from the changing or turning of a scene. Grotius, Valcken.

καὶ εὐπρόσεδρον τῷ Κυρίφ ἀπερισπάστως. Εἰ δέ τις ἀσχη- 86 μονείν επί την παρθένον αὐτοῦ νομίζει, εὰν ή ὑπέρακμος, καὶ ούτως οφείλει γίνεσθαι, δ θέλει ποιείτω, ούγ άμαρτάνει γαμείτωσαν. δς δε έστηκεν έδραῖος εν τῆ καρδία, μὴ έχων ἀνάγκην, 87 έξουσίαν δε έγει περί του ίδιου θελήματος, και τουτο κέκρικεν έν τη καρδία αὐτοῦ, τοῦ τηρεῖν την έαυτοῦ παρθένον, καλώς ποιεί. ὥστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων, καλῶς ποιεί ὁ δὲ μὴ ἐκγαμίζων, 88 κρείσσον ποιεί.

. Rom. vii. 1, 3. ° Γυνή δέδεται νόμφ εφ' δσον χρόνον ζή ὁ ἀνήρ αὐτής· εὰν δε 89

p 1 Thees. 1v.

u x. 28;

κοιμηθή ὁ ἀνὴρ αὐτής, έλευθέρα ἐστὶν ὁ θέλει γαμηθήναι, μόνον q Act. xv. 20, 29; έν Κυρίφ. μακαριωτέρα δέ έστιν, έαν ούτω μείνη, κατά την 40 Rom. ziv. 3, 10, 14, 22. έμην γνώμην βδοκώ δὲ κάγὼ πνεθμα Θεοθ έχειν. r Gal. vi. 3; ⁴ΠΕΡΙ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν, (ὅτι πάντες γνῶσιν 8) 1 Tim. vi. 4. έγομεν ή γνωσις φυσιοί, ή δε αγάπη οἰκοδομεί τεί δε τις δοκεί 2 • x. 19; Deut. iv. 39 . είδεναι τὶ, οὐδεπω οὐδεν εγνωκε καθώς δεί γνώναι εί δε τις 3 vi. 4: Eph. iv. 6; Ερη. ιν. ο; 1 Τίπ. ii. 5. ἀγαπᾶ τὸν Θεὸν, οὖτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ·) •περὶ τῆς βρώ- 4 t xii. 3; Mal. ii. 10: σεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἴδωλον ἐν κόσμω, Joh. xiii. 13; καὶ ὅτι οὐδεὶς Θεὸς ἔτερος εἰ μὴ εἶς. καὶ γὰρ εἴπερ εἰσὶ λεγό- 5 Act xvii. 26; Rom. xi. 36; μενοι θεοί, είτε έν οὐρανφ, είτε ἐπὶ τῆς γῆς (ὥσπερ εἰσὶ θεοὶ Ερλ. ίν. 3, 6; πολλοὶ, καὶ κύριοι πολλοί·) 'ἀλλ' ήμῶν εἶς Θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὖ 6

τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν καὶ εἶς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς,

δι' οὐ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι' αὐτοῦ. "'Αλλ' οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ τ

35. εὐπρόσεδρον, or as it is in many MSS. everapeopov, implies a constant attendance, or

sitting near.

Ibid. ἀπερισπάστως. Without forcing you. Knatchbull: but Raphel defends the common interpretation, without being distracted by worldly cares.

36. El dé τ is κ . τ . λ . If any one think that he is disgraced on account of his daughter, if she is still unmarried, though past the age. Valckenaer, who quotes the pseudo-Phalaris, p. 130. πασι γάρ ανθρώποις αισχιστον δέδοκται παρά τους τής φύσεως χρόνους θυγάτηρ οίκουρουσα. 'Ασχημονείν is said with reference to εδσχημον in

Ibid. Kal obrws opelass, and there is need of it being so, i.e. if his daughter wishes it.
37. μη έχων ανάγκην, not forced by the wishes

of his daughter.

Toid. τοῦ τηρείν. See note at Acts xxvii. 1. 38. κρείσσον. Better, on account of the persecutions which are coming on.

39. νόμφ is perhaps to be expunged: but if retained, it means by law, not to the law. See Rom. vii. 2.

Ibid. µ6νον εν Κυρία Tertullian understands this of marrying a Christian, p. 167, 532. Ερίρhanius says, μή ἐν πορνεία μή ἐν μοιχεία, μή ἐν κλεψιγαμία, ἀλλ' ἐν παρρησία, ἐν σεμνό γάμφ. vol. i. p. 498, 499. Theodoret, τούτεστι σωφρόνως τε καὶ ἐννόμως, εὐσεβεῖ ἀνδρὶ καὶ πιστφ. iv. p. 310. Chap. VIII. 1. είδωλυεύτων. Feasts were

sometimes held in the temples: and the meat offered to idols was sometimes carried home, or sold in the shambles.

Ibid. Yvers. Perhaps this word had already in part acquired its technical sense, which gave a name to the Gnostics. They boasted to have the true knowledge of God: and some of them made no scruple of eating things offered to idols. See Rev. ii. 14.

2. The reading is probably, δοκεί έγνωκέναι τι, ούπω έγνω καθώς δεί γνώναι.

3. This perhaps is an allusion to the Gnostics. That man truly knows God, who shews his love to God by not giving offence to his brother.
Obros has been referred to God, and to him that loves God. See xiii. 12; Gal. iv. 9; 1 John iv. 7.

4. ἔτερος is probably an interpolation. 6. 48 ob. Compare Rom. xi. 36; Col. i. 16. It means, that God the Father is the first cause of all things being made: all things proceed from Him.

Ibid. els abrov. With reference to Him. We are to turn all our thoughts towards him, and to do everything to his honour and glory. same expression is applied in Col. i. 16. to the Son of God.

Ibid. 81' ob. Christ is often spoken of as the person by whom the Father made the world, John i. 3, Heb. i. 2, but in Rom. xi. 36. 86 αὐτοῦ is applied to God as well as έξ αὐτοῦ. The whole passage not only excepts Jesus Christ from created beings, but shews his union with God.

γνωσις τινές δε τη συνειδήσει του είδωλου έως άρτι ως είδωλόθυτον εσθίουσι, καλ ή συνείδησις αὐτῶν ἀσθενής οὖσα μολύνεται. 8 * Βρώμα δὲ ήμᾶς οὐ παρίστησι τῷ Θεῷ· οὕτε γὰρ ἐὰν φάγωμεν, * Rom. xiτ. 9 περισσεύομεν ούτε εαν μη φάγωμεν, υστερούμεθα. Βλέπετε 17. Bom. siv. δὲ μήπως ἡ ἐξουσία ὑμῶν αὕτη πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθε $^{-18, 20;}_{Gal. y. 13.}$ 10 νουσιν έὰν γάρ τις ἴδη σὲ, τὸν ἔχοντα γνῶσιν, ἐν εἰδωλείω κατακείμενον, οὐχὶ ή συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὅντος οἰκοδομηθή-11 σεται είς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; *καὶ ἀπολεῖται ὁ ἀσθενῶν : Rom. xiv. 12 ἀδελφὸς ἐπὶ τῆ σῆ γνώσει, δι' δν Χριστὸς ἀπέθανεν. οῦτω 15, 20. δὲ άμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν 18. 18 συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς Χριστὸν άμαρτάνετε. δοιόπερ εἰ βοπ. βρώμα σκανδαλίζει του άδελφου μου, ου μή φάγω κρέα εἰς του χίν. 21; 29. αίωνα, ίνα μη τον άδελφον μου σκανδαλίσω. °ΟΥΚ εἰμὶ ἀπόστολος; οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος; οὐγὶ Ἰησοῦν « iv. 15; Χριστὸν τὸν Κύριον ἡμῶν ἐώρακα; οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε Αςτ. ix. 8; 17; 2 ἐν Κυρί φ ; εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμ $\hat{\imath}$ ν εἰμι· ἡ $\frac{xxii.}{17,} \frac{18}{18}$; 3 γὰρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς ἀποστολῆς ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίφ· ἡ ἐμὴ xxiii. 11: 2 Cor. xii. 2. 4 ἀπολογία τοις έμε ἀνακρίνουσιν αυτη έστί. ΦΜη οὐκ ἔχομεν α τετ. 14; 5 έξουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν; °μὴ οὐκ ἔχομεν έξουσίαν ἀδελφὴν 1 Thoss. ii. 6; 2 Thoss. iii. 9. γυναϊκα περιάγειν, ώς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ • Μετι. 6 τοῦ Κυρίου, καὶ Κηφας; ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν χιι. 46; 7 έξουσίαν τοῦ μη έργάζεσθαι; Tis στρατεύεται ίδίοις όψωνίοις Mar. vi. 8. ποτέ; τίς φυτεύει άμπελώνα, καὶ έκ τοῦ καρποῦ αὐτοῦ οὐκ 1 Pet. v. 2. έσθίει; ή τίς ποιμαίνει ποίμνην, καὶ έκ τοῦ γάλακτος τής 8 ποίμνης οὐκ ἐσθίει ; μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ ; ἡ οὐχὶ « Deut.

9 καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει ; εἐν γὰρ τῷ Μωσέως νόμφ γέγραπται, Ττίμ. ν. 18.

εωs ερτι. Even now, after their conversion.
 This verse is probably an observation of the Corinthians, who wished to prove, that the eating of είδωλόθυτα was a thing perfectly indifferent. See vi. 12 13.

ferent. See vi. 12, 13.

Ibid. περισσεύομεν. Neither by eating any particular kind of meat do we stand higher in His favour; nor do we lose His favour by not eating.

eating.

9. This contains S. Paul's answer to the foresoing remark.

10. elδωλείον, the temple of an idol, as Ποσειδείον and 'Ηρακλείον, the temple of Neptune and of Hercules. See Alberti ad Glossar. p. 126.

Ibid. οἰκοδομηθήσεται, in a bad sense, as in Mal. iii. 15. οἰκοδομοῦνται ποιοῦντες ἄνομα. It means, that he will gradually build up to himself the principle of not caring for such things.

11. It appears from this verse, that a person who was once in the number of those for whom Christ died, may fall away, and not finally be saved. See Rom. xiv. 15, 20.

Снар. IX. 1. е́морака. See Acts ix. xxii. xxvi.; Gal. i. 12; 1 Cor. xv. 8.

2. σφραγίs. S. Paul referred to the conversion of the Corinthians, as a person refers to his

seal in proof of his own work. See 2 Cor. iii. 2. where he calls them his letter of recommendation.

4. φαγείν. It is generally supposed that the false teachers had questioned S. Paul's apostleship, because he worked with his own hands, and was not maintained by his converts.

4, 5. Have I not a right to lead about with me a sister, that sister being my wife, as the other apostles do? Clement of Alexandria inferred from this verse that S. Paul was married, p. 535: so did Methodius, Sympos. p. 84, 85. (See Thes. Crit. Sacr. pt. ii. p. 40, 41.) Tertullian, however, thought that S. Peter was the only married apostle, and that γυναϊκα meant a female attendant, p. 529, 530. Hilary says, that all the apostles except S. John and S. Paul were reported to be married. S. Peter was certainly married: Matt. viii. 14. See Wolfius.

5. ἀδελφοί. See Matt. xiii. 55. Jude, who was one of these ἀδελφοί, was married, and left descendants. Eus. H. E. iii. 19, 20.

Ibid. Knoas. See note at Gal. ii. 9.

8. μη κατά ἄνθρωτον perhaps means, do I say this with reference to any particular case, or, to my own case? See ver. 15. and xv. 32; Rom. iii. 5.

'Οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα.' Μὴ τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῶ: ▶ \$ Tim. ii.6. h ἡ δι' ήμᾶς πάντως λέγει; δι' ήμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι 10 όφειλει ό άροτριῶν άροτριᾶν, καὶ ό άλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ 1 Bom. xv.27; μετέγειν επ' ελπίδι. Εί ήμεις υμίν τα πνευματικά εσπείρα- 11 υτω. τι. ο. λ Δet. xx. 33; μεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; κεἰ ἄλλοι τῆς 12 2 Cor. xi. έξουσίας ύμων μετέχουσιν, οὐ μάλλον ήμεις; 'Αλλ' οὐκ έχρη-9, 12; zii. 13; σάμεθα τη έξουσία ταύτη άλλα πάντα στέγομεν, ίνα μη έγκο-1 Thess. ii. 7 πήν τινα δώμεν τώ εὐαγγελίω τοῦ Χριστοῦ. 1 Οὐκ οἴδατε ὅτι 18 1 Nam xviii. 8; Deut. xviii.1. οί τὰ ἱερὰ ἐργαζόμενοι, ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστη-■ Matt.x.10; ρίφ προσεδρεύοντες, τῷ θυσιαστηρίφ συμμερίζονται; ποὕτω 14 καὶ ὁ Κύριος διέταξε τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλουσιν, ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζην. "Εγω δε οὐδενὶ έχρησάμην τούτων. οὐκ 15 = iv. 12; Act. xviii. 3; εγραψα δε ταῦτα, ἵνα οὕτω γένηται εν εμοί. καλὸν γάρ μοι \$ Cor. xi. 10; μᾶλλον ἀποθανεῖν, ἡ τὸ καύχημά μου ἵνα τὶς κενώση. ° ἐὰν γὰρ 16 2 Thous. iii.8. εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστί μοι καύχημα ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκει-· Rom. i. 14. ται οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι. Ρεί γὰρ ἐκών 17 P iv. 1. τοῦτο πράσσω, μισθον έχω εί δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. τίς οὖν μοί ἐστιν ὁ μισθὸς, ἵνα εὐαγιγελιζόμενος ἀδάπανον 18 θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ μὴ καταγρήσασθαι τῆ έξουσία μου εν τῶ εὐαγγελίω; 9'Ελεύθερος γὰρ διν έκ πάντων, 19 9 Matt. xviii. 15; Rom. xi. 14. πασιν έμαυτον έδούλωσα, ζνα τους πλείονας κερδήσω· καὶ 20 * Act. xvi. 3; εγενόμην τοις 'Ιουδαίοις ώς 'Ιουδαίος, "να 'Ιουδαίους κερδήσω" xxi. 23, &c. τοις ύπο νόμον ως ύπο νόμον, ίνα τους ύπο νόμον κερδήσω. • vii. 22 : Gal. ii. 3. *τοις ἀνόμοις ώς ἄνομος, μη ῶν ἄνομος Θεῷ, ἀλλ' ἔννομος 21 t x. 33; ^{t} x. 33; t Rom. xi. 14; Xριστ $\hat{\varphi}$, ἵνα κερδήσω ἀνόμους. ^{t} ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς 22 xv. 1. ασθενής, ίνα τους ασθενείς κερδήσω. τοις πασι γέγονα τα Ρμίι. ii. 16; πάντα, ΐνα πάντως τινάς σώσω. τοῦτο δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγ- 28 1 Tim. iv. 7. γέλιον, ΐνα συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. Οὐκ οἴδατε. ὅτι οἱ ἐν 24

9. Does God care only for oxen?

10. The reading probably is—καὶ ὁ ἀλοῶν ἐπ' έλπίδι τοῦ μετέχειν.

12. εξουσίας δμών, power over you. See Matt. x. 1; John xvii. 2.

Ibid. στέγομεν. It is generally rendered, we suffer all things: but or eyes has always a sense of covering or concealing. It probably

means, we suppress everything, i. e. all the right and authority which we have. See Valckenaer. Ibid. έγκοπήν. The gospel would be hindered, if the preachers of it were suspected of looking to their own interest. .

13. These were, perhaps, proverbial expressions. See x. 18. At the siege of Jerusalem, when the zealots made use of the sacred vessels of the temple, they said, ώς δεῖ μετὰ ἀδείας καταχρήσασθαι τοις θείοις ύπερ του θείου, και τους τῷ ναῷ στρατευομένους ἐξ αὐτοῦ τρέφεσθαι. Ιο-

seph. De B. J. p. 362.

Ibid. προσεδρεύοντες. The reading is probably παρεδρεύοντες. 14. διέταξε. See Matt. x. 10.

15. καύχημα. The boast of not being a burden to any one.

17. olkovojilav, an accountable stewardskip, as in Luke xvi. 2.

Ibid. πεπίστευμαι. See Rom. iii. 2; Gal. ii.

7; 1 Thess. ii. 4; 1 Tim. i. 11; Tit. i. 3. 18. τίς μισθός. What reward then have I for thus preaching the gospel without putting my converts to expense? He answers the question in ver. 19, &c.; his reward was the accession of converts.

Ibid. καταχρήσασθαι. See vii. 31.

20. ὑπὸ νόμον. After this is probably to be inserted μη δυ αὐτός ύπο νόμον.

21. Θεώ—Χριστώ. Probably Θεού—Χριστού, and Ινα κερδανώ τους ανόμους.

22. ἀσθενής. A person who feels scruples about meats, &c. See viii. 7, 10.

23. τοῦτο. The reading is probably πάντα. 24. Perhaps the Isthmian games were at hand. They were celebrated alternately in April and July; and it may be proved that they took place in this year, A.D. 52.

25. πάντα ἐγκρατεύεται. Hotace speaks of his abstaining venere et vino. Α. Ρ. 414. Epictetus writes, δεῖ σ' εὐτακτεῖν, ἀναγκοφαγεῖν, ἀπεκκεθαία περιμάτων, γυμυάζεσθαι πρὸς δυάγκην, ἐν ώρα τεταγμένη, ἐν καύματι, ἐν ψύχει, μὴ ψυχρὸν πίνειν, μὴ οἶνον, ὡς ἔτυχεν' ἀπλῶς, ὡς ἰατρῷ παραδεδωκέναι σεαυτὸν τῷ ἐπιστάτη, εἶτα els τὸν ἀγῶνα παρέρχεσθαι, c. 26. See Spanheim. in Callim. Hymn. in Dian. 160. Faber, Agonist. iii. 1.

Ibid. Εί τὰ μηδέν ώφελοῦντα τὸν ἀνθρωπινόν βιον, τέρψιν δε μόνην και ήδονην παρέχοντα θεαταίς, έκπόνουσιν οθτω τινές, ώς ἐπαίνεῖσθαί τε και θαυμάζεσθαι, και γέρα και τιμάς και στεφάνους μετά κηρυγμάτων λαμβάνειν, τί χρη πράττειν τον της ανωτάτω και μεγίστης τέχνης έπιστημόνα; Philo Judæus, vol. ii. p. 552. " Athletæ quantum plagarum ore, quantum toto corpore excipiunt? Ferunt tamen omne tormentum gloriæ cupiditate : nec tantum quia pugnant, ista patiuntur, sed ut pugnent. Exercitatio ipsa tormentum est. Nos quoque evincamus omnia, quorum præmium non corona, nec palma est, nec tubicen prædicationi nominis nostri silentium faciens; sed virtus et firmitas animi et pax in cæterum parta, si semel in aliquo certamine debellata fortuna est." Seneca, Ep. 78. Ibid. φθαρτόν. At the Isthmian games the

crown was made of pine leaves.

26. οδκ δδήλως. Not with an uncertain object, as persons who run merely for practice. See Gal. ii. 2. Morus. Not unobserved, as all are except the winner. Grotius, Heinsius, Hombergius. With no doubt or uncertainty as to the event. Beza, Elsner, Wolfius, who quote Lucian, where Anacharsis says with reference to the games, ε[τ², δ Σόλων, ἐπὶ τῷ ἀδήλῳ καὶ ἀμφιβόλῳ τῆς νίκης τοσοῦτοι πονοῦσι; Gymnas. p. 393.

Ibid. ἀέρα δέρων. So Virgil, Æn. v. 376. . . . . "Alternaque jactat

Brachia protendens, et verberat ictibus auras." Lucian also writes, ήν τινα καὶ τῶν ἀθλητῶν ἴδη ἀσκούμενον πρὸ τοῦ ἀγῶνος, λακτίζοντα εἰς τὸν ἀέρα, ἡ πὺξ κενὴν πληγήν τινα καταφέροντα κ. τ. λ. Hermot. p. 562. S. Paul's adversary was not an imaginary one, but the lusts and

passions of the body.

27. ὑπωπιάζω. Some would read ὑποπιάζω, but without reason. Ὑπωπιάζειν alludes to the blows given in boxing, which make the face bloody. Lucian speaks of persons, μάτην τοσῶτα πάσχοντες, καὶ ταλαιπωρούμενοι, καὶ αἰψύνοντες τὰ κάλλη καὶ τὰ μεγέθη τῆ ψάμμω καὶ τοῖς ὑπωπίοις. Gymnas. p. 392.

Ibid. κηρύζας. This is perhaps a change of

Ibid. κηρύξαs. This is perhaps a change of metaphor, though still taken from the games. S. Paul compares himself to the herald, who announced the beginning of the games, and proclaimed the candidates.

Thid. ἀδόκιμος. The metaphor is still kept up of a person being rejected as unfit for the games. Philo Judæus uses the same, ἐκκκκριμένου γάρ ἐστιν ὅσπερ ἐξ ἀγῶνος ἰεροῦ καὶ ἀποδεδοκιμασμένου. vol. i. p. 152. See δόκιμος in James i. 12.

CHAP. X. 1. This may be connected either immediately with &δόκιμος, or with the subject of εδωλόθυτα mentioned in c. viii. S. Paul tells the Corintians, that they must not think every thing lawful for them on account of their being called by God as his chosen people: for the Jews were God's chosen people, and punished for disobedience. The reading is probably οὐ θέλω γάρ.

Ibid. νεφέλην. S. Paul looks upon all the circumstances of the Exodus as types of Christ. The same is said of the cloud by Isaiah, iv. 5.

2. ἐβαπτίσωντο. The reading is probably ἐβαπτίσθησαν. S. Paul makes the water of the cloud and of the Red sea a type of baptism. There may, perhaps, be an allusion to Exod. xiv. 31, and the people feared the Lord, and believed the Lord, and his servant Moses.

3. βρῶμα πνευματικόν. The manna; the spiritual intention of which is mentioned in Deut. viii. 3, and John vi. 49, &c.

4. πόμα. The manna and the water are made by S. Paul types of the body and blood of Christ.

Ibid. ἀκολουθούσης. Some Jewish writers have said that the rock literally followed the

· Num. xiv. Χριστός. · άλλ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ Θεός 5 xxvi. 64, 65. κατεστρώθησαν γάρ εν τη ερήμφ. Taûta δε τύποι ήμων 6 d Num. zi. έγενήθησαν, είς τὸ μὴ είναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς 4, 33; Psal. κάκεινοι επεθύμησαν. μηδε είδωλολάτραι γίνεσθε, καθώς τινες 7 lxxviii. 80: αὐτῶν ὡς γέγραπται, 'Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν. καὶ cvi. 14. • Exod. ἀνέστησαν παίζειν.' Μηδέ πορνεύωμεν, καθώς τινες αὐτῶν 8 xxxii. 6 έπόρνευσαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾶ ἡμέρα εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Εμηδὲ 9 f Nam. xxv. 1, 9; Psal. cri. 28. ἐκπειράζωμεν τὸν Χριστὸν, καθὼς καί τινες αὐτῶν ἐπείρασαν, g Exod. καὶ ὑπὸ τῶν ὄφεων ἀπώλοντο. μηδὲ γογγύζετε, καθώς καί 10 zvii. 2, 7 Νυμ. ** τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. Pual. lxxviii. ιταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον ἐκείνοις ἐγράφη δὲ πρὸς 11 18, 56 : xcv. 9; νουθεσίαν ήμων, είς οθς τὰ τέλη των αἰώνων κατήντησεν, κώστε 15 cvi. 14. b Exod. ό δοκών έσταναι, βλεπέτω μή πέση. 1Πειρασμός ύμας ούκ 18 zvi. 2 : είληφεν εί μη ανθρώπινος πιστός δε ό Θεός, δς ούκ εάσει ύμας zvii. 2 : Num. xiv. 3, πειρασθήναι ύπερ δ δύνασθε, άλλα ποιήσει σύν τῷ πειρασμῶ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν. "Διόπερ, ἀγα- 14 i ix. 10; πητοί μου, φεύγετε άπὸ τῆς εἰδωλολατρείας. ὡς φρονίμοις 15 Rom. xv. 4. k Rom.xi.20. λέγω, κρίνατε ύμεις ο φημι. το ποτήριον της εύλογίας ο εύλο- 16 1 i. 8, 9; 1 Τροων. Τ. 24; γούμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αίματος τοῦ Χριστοῦ ἐστι; τὸν 2 Pet. ii. 9. άρτον δυ κλώμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ m 2 Cor. $^{vi. 17}_{1. 10h. v. 21.}$ έστιν ; ° ὅτι εἶς ἄρτος, εν σῶμα οἱ πολλοί ἐσμεν οἱ γὰρ πάντες 17 » Matt. xxvi. ἐκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. βλέπετε τὸν Ἰσραήλ κατὰ 18 σάρκα οὐχὶ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας, κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου o zii. 27 : Βοπ. ΧΙΙ. 5. είσι; 9τι οὖν φημι; ὅτι εἴδωλον τι ἐστιν; ἡ ὅτι εἰδωλόθυτον 19 p Lev. iii 3; τί έστιν; τάλλ' ότι α θύει τὰ έθνη, δαιμονίοις θύει, καὶ οὐ Θεώ 20 9 viii. 4 r Lev. xvii. 7; οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. *οὐ δύνασθε 21 ποτήριον Κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων οὐ δύνασθε Deut. Psal. cvi. 37; Apoc. ix. 20. • Deut. xxxii. 38; 2 Cor. vi. 15.

Israelites. See Wolfius. S. Paul uses the word with reference to the antitype, Christ, who followed the Israelites. All the Fathers supposed the Angel, mentioned in Exod. xxiii. 20; Numb. xx. 16, to be the second person of the Trinity.

5. κατεστρώθησαν. In Numb. xiv. 16. we read κατέστρωσεν αυτούς έν τῆ έρημφ.

7. maisew, to dance, as in Homer, Od. 6'. 251; Aristoph. Ran. 445; Herodotus ix. 11. So also

ludere in Virgil, Eclog. vi. 21.
8. εἰκοσιτρεῖs. In Numb. xxv. 9. we read twenty-four thousand, and so says Josephus. Perhaps twenty-three thousand died by the plague, one thousand by the sword. Krebsius, Pyle. Alberti thinks that a stress is laid upon twenty-three thousand dying in one day.

9. Xpiorov. See note at ver. 4, and Fell's commentary.

2

4

Ibid. exelparar. They tempted God ten times. Numb. xiv. 22. It means that they tried the patience of God.

11. τύποι. The reading is probably τυπικώς. Ibid. alavar. See note at Tit. i. 2. The time of the Christian dispensation was the last those periods, into which the world may be sa to have been divided. See note at Heb. i. 1.

12. ἐστᾶναι. I have followed Valckena who forms this word thus, coracers, corace έστᾶναι

13. Πειρασμός. This was perhaps the tempt tion, which the Christians had in times of pe secution, to eat είδωλόθυτα.

16. S. Paul argues thus: When we parts of the bread and wine, we are in communi with Christ: and so a person who partakes o sacrifice offered to an idol, is in communi with the idol; and though the idol is really r thing, yet the person, who believes it to be

god, is in his own conscience guilty.
18. Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα. See Rom. ix.

Gal. vi. 16.

20. We must supply the negative ob, as Arrian, μη γαρ το ήθος εξήλωκα αυτοῦ; αλ την παιδίαν σώζων έρχομαι πρὸς αυτόν. iv. See Raphel.

```
22 τραπέζης Κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. τη παραζη- ι Deut.
22 λούμεν τον Κύριον; μη ισχυρότεροι αυτού έσμεν; "Πάντα " τι. 12.
   μοι έξεστιν, άλλ' οὐ πάντα συμφέρει πάντα μοι έξεστιν, άλλ'
24 οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. τρηδείς τὸ ἐαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ * xiii. 5;
 25 ετέρου εκαστος. Παν τὸ εν μακέλλφ πωλούμενον εσθίετε, μηδεν Phil. ii. 4.
26 ανακρίνοντες διά την συνείδησιν γτοῦ γαρ Κυρίου ή γη καὶ τὸ γ ver. 28; Exod xix. 5
27 πλήρωμα αὐτής. εἰ δέ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε Psal. xxiv. 1;
   πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρί- 1. 12.
28 νοντες διά την συνείδησιν. * έὰν δέ τις ὑμιν είπη, Τοῦτο εἰδωλό- * τετ. 26
   θυτόν έστι, μη έσθίετε, δι' έκεινον τον μηνύσαντα και την συνεί-
29 δησιν τοῦ γὰρ Κυρίου ή γη καὶ τὸ πλήρωμα αὐτης, συνείδησιν
   δε λέγω, οὐχὶ τὴν ε΄αυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ επέρου. ἵνα τί γὰρ
80 ή έλευθερία μου κρίνεται ύπὸ ἄλλης συνειδήσεως; bei δè èyò b Bom.xiv.6;
   χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὖ ἐγὼ εὐχαριστῶ; ¹ Tim. iv. 4.
81 ^{\circ}Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τὶ ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν ^{\circ} Col. iii. 17.
 32 Θεοῦ ποιεῖτε. απρόσκοποι γίνεσθε καὶ 'Ιουδαίοις καὶ Ελλησι « Rom. xiv.
33 καὶ τἢ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ· «καθώς κάγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, 13. 19, 22;
   μη ζητών τὸ έμαυτοῦ συμφέρον, άλλὰ τὸ τῶν πολλών, ἵνα Βοπ. **. 2.
11 σωθώσι. τμιμηταί μου γίνεσθε, καθώς κάγω Χριστού.
     'ΕΠΑΙΝΩ δὲ ὑμῶς, ἀδελφοί, ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ βρία. ii. 17
 8 καθώς παρέδωκα ύμιν, τὰς παραδόσεις κατέχετε. 8 θέλω δὲ ύμᾶς 1 Those. ii. 9. Those. iii. 9.
   είδεναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλή ὁ Χριστός ἐστι κεφαλή δὲ ε iii. 23;
 4 γυναικός, ὁ ἀνήρ· κεφαλή δὲ Χριστοῦ, ὁ Θεός. πᾶς ἀνήρ προσευ- Joh. xiv. 28;
   χόμενος ή προφητεύων κατά κεφαλής έχων, καταισχύνει την κε- Eph. τ. 23;
  5 φαλήν αὐτοῦ. πᾶσα δὲ γυνή προσευχομένη ή προφητεύουσα ἀκα- 9.
```

23. µoι is probably an interpolation.

24. ἔκαστος is probably an interpolation.

26. τοῦ Kuplou. Every thing in the earth was created by God, and therefore may be eaten.
28. τοῦ Kuplou κ. τ. λ. These words are

probably an interpolation from ver. 26. or else they mean, there are many other things in the

compass of the world which you may eat.
29. Iva vi. I do not tell you that you ought to feel this scruple in your own conscience; nor do I feel it in mine; for why is my liberty settled or decided by another man's conscience? I still have the liberty, though perhaps I do not choose to exercise it, on account of another man's scruples: but, independently of this, if I eat of the meat and give God thanks, there is no just reason why I should be censured. Xapire may mean, by the favour of God, or with thanks, as in xv. 57; Rom. vi. 17; 2 Cor. ii. 14; viii.

CHAP. XI. 3. The Corinthians had perhaps asked whether women, if they were inspired to speak in their assemblies, should have their heads covered or no. S. Paul treats the question as one which concerns the subjection of wives to their husbands. All married women wore veils in public: and S. Paul says, that, if they departed from this custom, they acted as if they were not subject to their husbands; and this might have brought scandal upon the Christians. See xiv. 84; 1 Tim. ii. 12.

Ibid. κεφαλή. The order of the sentence is inverted: it ought to be, κεφαλή γυναικός δ άνήρ κεφαλή τοῦ ἀνδρὸς δ Χριστός κεφαλή τοῦ Χριστοῦ ὁ Θεός. The first is proved by Gen. iii. 16; 1 Pet, iii. 1, and would have been sufficient for the argument: but S. Paul adds the analogy of order and subordination in the church. Thus the husband and the wife are one, Gen. ii. 24; but the husband is the head. The church, i. e. all Christians, are spiritually one with Christ; but Christ is the head, Eph. i. 22; v. 23; Col. i. 18. Christ is one with the Father, John x. 30; but the Father is the head. Now if the wife does not observe her subjection to her husband, she acts contrary to the whole scheme and spirit of Christianity.

4. προφητεύων. This alludes to a man being extraordinarily inspired to interpret scripture. See Index.

Ibid. κατά κεφαλής έχων. Theophylact observes, that this might imply a covering, or long hair. We find κατὰ κφαλῆς έχειν ἰμάτιον. Plutarch, Apopth. p. 200 E. See Esther vi. 12.

Ibid. την κεφαλήν. Confusion has arisen between κεφαλή in its natural sense, and its

τακαλύπτω τη κεφαλή, καταισγύνει την κεφαλήν έαυτης εν h Num. v.18; γάρ έστι καὶ τὸ αὐτὸ τῆ έξυρημένη. h εἰ γὰρ οὐ κατακαλύπ- 6 Deut. xxii. 5. τεται γυνη, και κειράσθω εί δε αισγρών γυναικι το κείρασθαι ή ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω. Ιάνηρ μέν γάρ οὐκ ὀφείλει κατα- 1 I Gen. i. 26, 27; καλύπτεσθαι την κεφαλην, είκων και δόξα Θεού υπάρχων. γυνη v. 1; ix. 6. δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν κου γάρ ἐστιν ἀνὴρ ἐκ γυναικὸς, ἀλλὰ γυνὴ ε k Gen. ii. 18, έξ ἀνδρός καὶ γὰρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνὴρ διὰ τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ γυνὴ \$ 21, 22, διά τον ἄνδρα διά τοῦτο όφείλει ή γυνή έξουσίαν έχειν έπὶ τής 1 κεφαλής διά τούς άγγελους. πλήν ούτε άνήρ χωρίς γυναικός, ούτε 1 γυνή χωρίς ανδρός, εν Κυρίω ωσπερ γαρ ή γυνή εκ του ανδρός, 1 ούτω καὶ ὁ ἀνὴρ διὰ τῆς γυναικὸς, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ Θεοῦ. ἐν 1 ύμιν αὐτοις κρίνατε πρέπον ἐστὶ γυναικα ἀκατακάλυπτον τῶ Θεώ προσεύχεσθαι; ή οὐδὲ αὐτή ή φυσις διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι 1 ανήρ μεν εάν κομά, ατιμία αὐτῷ έστι γυνή δε εάν κομά, δόξα 1 11 Τίμ. τί. 4. αὐτἢ ἐστιν; ὅτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται αὐτἢ ¹εἰ δέ 1 τις δοκεί φιλόνεικος είναι, ήμεις τοιαύτην συνήθειαν οὐκ έγομεν. ούδε αί εκκλησιαι τοῦ Θεοῦ.

Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρεῖττον, 1 = i.10,11,12. ἀλλ' εἰς τὸ ἡττον συνέρχεσθε. ™πρῶτον μὲν γὰρ συνερχομέ- 1 νων ύμων εν τη εκκλησία, ακούω σχίσματα εν ύμιν υπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω· "δεί γὰρ καὶ αίρέσεις ἐν ὑμῶν είναι, ἵνα 1 " Matt. xvii. 7; Αct. xx. 30; οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. συνεργομένων οὖν ὑμῶν 2 1 Joh. ii. 19. έπὶ τὸ αὐτὸ, οὐκ ἔστι κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν ἔκαστος γὰρ τὸ 2 ίδιον δείπνον προλαμβάνει έν τώ φαγείν, και δς μέν πεινά, δς

figurative sense in ver. 3. Theophylact observes, that την κεφαλην αυτού may mean Christ, who is the head of the man; and so Valckenaer understands it : but I would rather take it literally, he disgraces his head, because he acts as a woman.

5. It might seem as if S. Paul here countenanced or allowed women to teach in public, contrary to what he says in xiv. 34; 1 Tim. ii. 12, but he is here speaking of occasional or extraordinary inspiration.

5. εξυρημένη. The Grecian women shaved their heads for mourning. Plutarch, Quast. Rom. p. 267. For the disgrace of it see Aristoph. Thesmoph. 838; Apuleius, Met. ii. p. 44. In Germany it was a punishment for adulteresses. Tacitus, Germ. 19.

 γυνη δὲ δόξα, i. e. εἴκων καὶ δόξα.
 ἐξουσίαν. The sign of her being in subjection to, or in the power of, her husband. It means a veil or covering for the head.

Ibid. ayyéhous. I should understand this literally, as did Tertullian, Origen, &c. The angels appear to attend upon believers, and may be supposed to be present at their assemblies. See Heb. i. 14; 1 Tim. v. 21.

12. Εσπερ κ. τ. λ. As the first woman was taken out of man, so every man has since been born of a woman.

14. obois. " Non videntur tibi contra natur vivere, qui commutant cum fœminis vestem

Seneca, Ep. 122. § 7. So Phocyl. 201:—
"Αρσεσιν οἰκ ἐπέσικε κομή, χλιδαί δὲ γυναιξ
Φύσις means here custom, or the nature of this established by custom. Valckenser interpr κομάν, ornare comam muliebri cultu.

Thid. ἀτιμία, a thing held in no hone thought lightly of. Salmasius.

16. φιλόνεικος. If any one choose to disp what I have said, I can only add, that the cus does not exist in the churches.

17. The reading is probably παραγγέλλω. exairer. He had praised them in ver. 2.

18. τŷ ἐκκλησία. This is understood to me the church, i. e. the building, by Fuller, Seld Mede. But the word had hardly acquired t sense so early, though it seems to be applied an assembly of the Christians in a particuplace. See ver. 22. The article $\tau \hat{p}$ is perh to be expunged.

19. alpέσεις. This word, as well as σχίσμ in ver. 18, are not to be taken in the sense wh they acquired afterwards: but they mean h divisions, or parties, not upon matters of fait Ibid. Iva. See note at Matt. i. 22.

21. προλαμβάνει, takes his own supper be the Lord's Supper. Macknight.

22 δε μεθύει. ομή γαρ οικίας ουκ έχετε είς το εσθίειν και πίνειν; ο Ιω. ι. σ. ή της εκκλησίας του Θεού καταφρονείτε, και καταισχύνετε τούς μη έγοντας; τί ύμιν είπω; επαινέσω ύμας εν τούτφ; παρέδωκα ύμιν, ότι ὁ Κύριος Ἰησούς, ἐν τἢ νυκτὶ ἡ παρεδί- 28; Ματ. 24 δοτο, ἔλαβεν ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασε, καὶ εἶπε, "Λά- xiv. 22; La. xxii. 19. Βετε, φάγετε, τοῦτό μου έστι τὸ σῶμα τὸ ὑπερ ὑμῶν κλώ-25 μενον τοῦτο ποιείτε είς την έμην ανάμνησιν." ' Ωσαύτως καί τὸ ποτήριον, μετὰ τὸ δειπνησαι, λέγων, "Τοῦτο τὸ ποτήριον ή καινή διαθήκη έστιν εν τώ έμω αίματι τοῦτο ποιείτε όσάκις 26 αν πίνητε, είς την εμην ανάμνησιν." Θοσάκις γαρ αν εσθίητε 9 Joh. xiv. \$; τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο πίνητε, τὸν θάνατον 27 τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε, ἄχρις οὖ αν ἔλθη. " Ωστε ος αν : 21; ἐσθίη τὸν ἄρτον τοῦτον ἡ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἀν- Num. ix. 18. 28 αξίως, ενοχος έσται τοῦ σώματος καὶ αίματος τοῦ Κυρίου. *δο- • Gal. τί. 4; κιμαζέτω δὲ ἄνθρωπος ξαυτὸν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθι-29 έτω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων άναξίως, κρίμα ξαυτώ έσθίει και πίνει, μη διακρίνων το σώμα 30 τοῦ Κυρίου. διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, 81 καὶ κοιμώνται ίκανοί. 'εί γὰρ έαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ᾶν ἐκρι- : Peal. 82 νόμεθα· ακρινόμενοι δε, ύπο τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ΐνα μή Prov. aviil. 32 νυμευα πρωσμένου ς, της κόσμος κατακριθώμεν. "Ωστε, ἀδελφοί μου, συνερχύ- 17. Η. Η. Ε. Χ.Ι. Β. 84 μενοι είς το φαγείν, άλλήλους εκδέχεσθε εί δέ τις πεινά, εν 10. οίκω εσθιέτω ίνα μη είς κρίμα συνέρχησθε. τα δε λοιπά, ώς αν έλθω, διατάξομαι. ΠΕΡΙ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοὶ, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. Ερh. il. 2 τοἴδατε ότι έθνη ήτε, πρὸς τὰ εἴδωλα τὰ ἄφωνα, ὡς αν ήγεσθε, 11, 12;

8 ἀπαγόμενοι· Ιδιὸ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι Θεοῦ ^{i. 9.}
λαλῶν λέγει, ᾿Ανάθεμα Ἰησοῦν· καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύ- Joh. xiii. 18.

21. $\mu \epsilon \theta \delta \epsilon i$. This does not necessarily mean, is drunken, but drinks plentifully. See Psalm xxxv. 8; John ii. 10.

23. παρέλαβον. See note at ix. 1.

24. The words, λάβετε, φάγετε, and κλάμενον, are perhaps an interpolation. It will be observed, that S. Paul resembles S. Luke in this account more closely than the other evangelists, as might be expected.

27. τοῦτον is probably an interpolation.

Ibid. ħ πίνρ. Our version has, "and drink," which the Romanists have noticed, and contend that the disjunctive ħ proves that the bread may be given without the cup. But there is no force in the argument. Clement of Alexandria quotes it και πίνη, p. 318. The Syriac version has "and drink;" and so have some old MSS. and editions of the Vulgate. See ver. 26.

Thid. draflos, in an unworthy manner, not observing the reverence and decency which such an institution deserves.

Ibid. Eroxos with a genitive implies being

bound, or held by something. Although he partakes irreverently, yet, since the bread and wine represent the body and blood of Christ, he cannot get free from the body and blood of Christ, he will be bound by all the consequences of receiving them irreverently. See ver. 29.

34. ώs αν έλθω. When I come. See Phil. ii.

CHAP. XII. 1. **revparture**. Grotius and Lock understand spiritual *persons: but most interpreters, spiritual *gifts. The Corinthians had disputed concerning the relative excellence of these gifts.

3. The true reading seems to be ἀνάθεμα Ἰησοῦς, and Κύριος Ἰησοῦς. S. Paul means to say, no person can pronounce these two words ἀνάθεμα Ἰησοῦς were those, which the Christians were required to pronounce by their persecutors. Pliny speaks of their being required maledicere Christo. Epist. x. 97. The whole of this passage should be compared with I John iv. 1—3.

2 Rom. xii.6; ριου Ἰησούν, εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίφ. διαιρέσεις δὲ χαρι- 4 Ερh. iv. 4; σμάτων εἰσὶ, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα καὶ διαιρέσεις διακονιῶν δ 1 Pet. iv. 10. είσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος καὶ διαιρέσεις ἐνεργημάτων εἰσὶν, 6 b Eph. i. 23. ὁ δὲ αὐτός ἐστι Θεὸς, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν.

Έκάστω δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμ- 7 φέρον. ὁ μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, 8 άλλω δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα ετέρω δὲ πίστις, 9 έν τῷ αὐτῷ πνεύματι ἄλλφ δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ « Act. ii. 4; αὐτῷ πνεύματι ' άλλφ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, άλλφ δὲ προ- 10 φητεία, ἄλλφ δὲ διακρίσεις πνευμάτων, έτέρφ δὲ γένη γλωσσων, άλλω δὲ ἐρμηνεία γλωσσων ἀπάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ 11 d wii. 7 : Joh. iii. 8; Joh. iii. 8; Βοω. xii. 3,6; εν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδία εκάστφ καθώς βούλεται. * Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἔν ἐστι, καὶ μέλη ἔχει πολλά, πάντα 12 Heb. ii. 4. · Rom xii. δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ένὸς, πολλὰ ὄντα, ἔν ἐστι σῶμα, ούτω καὶ ὁ Χριστός. 'καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς 18 εν σωμα εβαπτίσθημεν, είτε 'Ιουδαίοι είτε" Ελληνες, είτε δούλοι Ερλ. ii. 14, είτε έλεύθεροι καὶ πάντες είς εν πνεθμα εποτίσθημεν. Καὶ 14 15, 10; Gal. iii. 28; γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἔστιν ἕν μέλος, ἀλλὰ πολλά. ἐὰν εἴπη ὁ ποὺς. 15 Col. iii. 11. "Ότι οὐκ εἰμὶ χεὶρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ έστιν έκ τοῦ σώματος. Καὶ έὰν είπη τὸ οὖς, "Οτι οὐκ είμὶ ὀφ- 16 θαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος, οὐ παρα τοῦτο οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ σώματος εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὀφθαλμὸς, ποῦ ἡ ἀκοή; εἰ ὅλον 17 άκοη, ποῦ ή ὄσφρησις; νυνὶ δὲ ὁ Θεὸς ἔθετο τὰ μέλη, ἐν ἔκασ- 18 τον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἡθέλησεν. εἰ δὲ ἡν τὰ πάντα 19 εν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα ; νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, εν δὲ σῶμα. 20 οὐ δύναται δὲ ὀφθαλμὸς εἰπεῖν τῆ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω 21 η πάλιν η κεφαλή τοις ποσί, Χρείαν υμών ουκ έγω. 'Αλλά 22 πολλώ μάλλον τὰ δοκούντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ύπάρχειν, ἀναγκαῖά ἐστι καὶ δι δοκοῦμεν ἀτιμότερα είναι τοῦ 20 σώματος, τούτοις τιμήν περισσοτέραν περιτίθεμεν καὶ τὰ ἀσχήμονα ἡμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει τὰ δὲ εὐσχή- 24

7. φανέρωσιs. The means of shewing openly that the Spirit dwelleth in him.

8. σοφίας—γνώσεως. If the order observed in this verse corresponds with that in ver. 28. σοφία applied to the Apostles, and meant a full and perfect knowledge of all the doctrines of the gospel: γνῶσις applied to the prophets, i. e. the expounders of scripture, and meant an under-standing of the Old Testament.

9. wloves. This gift and the two next are perhaps connected together, and wioris means that strong conviction, which enabled the first converts to work miracles: see xiii. 2; Acts vi. 5.

10. προφητεία perhaps means in this place literally prophecy, the foretelling future events. Ibid. Stanploets wevundrer. The power of dis-

tinguishing between true and false oracles; (Grotius;) or between true and false Christians. (Hammond.) See 1 John iv. 1, 2, 3.

Ibid. epunrela. The gift of tongues was given on account of persons of different countries: but if a man understood an apostle speaking a different language from his own, it

was by a special gift of the Spirit.

11. ἰδία. Some read ίδια, λία οισπ.

12. τοῦ ἐνόs. These words are probably an interpolation.

Ibid. obra kal & Xpiords. So is it with Christ: i. e. there are many members, but one

13. ἐποτίσθημεν. This is probably an allusion to the other sacrament of the eucharist. Those who drink the blood of Christ, all partake of the same spirit.

15. "Quid si nocere velint manus pedibus, manibus oculi? ut omnia inter se membra consentiant, quia singula servari totius interest." Seneca, De Ira, ii. 31.

Eph. i. 23;

μονα ήμων ου χρείαν έχει. άλλ' ὁ Θεὸς συνεκέρασε τὸ σώμα 25 τω ύστερούντι περισσοτέραν δούς τιμήν, ίνα μή ή σχίσμα έν τῷ σώματι, άλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ άλλήλων μεριμνῶσι τὰ μέλη. 26 καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη εἴτε

27 δοξάζεται εν μέλος, συγχαίρει πάντα τὰ μέλη. εύμεις δέ έστε « Rom. xil.5 : σωμα Χριστού και μέλη έκ μέρους.

λους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, επειτα δυνάμεις, h Rom. xil. είτα χαρίσματα ἰαμάτων, ἀντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσ- 6,7,8; 20 29 σων. μη πάντες ἀπόστολοι; μη πάντες προφήται; μη πάντες iv. 11.

80 διδάσκαλοι : μὴ πάντες δυνάμεις : μὴ πάντες χαρίσματα έχουσιν ιαμάτων; μη πάντες γλώσσαις λαλοῦσι; μη πάντες διερ-

81 μηνεύουσι; 1 Ζηλούτε δε τα χαρίσματα τα κρειττονα και έτι + xiv. 1. καθ' ὑπερβολὴν όδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

'ΕΑΝ ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλω και των αγγέλων, 13 αγάπην δε μη έχω, γέγονα γαλκος ηχών η κύμβαλον άλαλάζον. 2 !καὶ ἐὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ 1 xii. 8, 9; πασαν την γυωσιν, και έαν έχω πασαν την πίστιν, ώστε όρη Matt. vii. 22: 8 μεθιστάνειν, αγάπην δε μη έχω, οὐδέν είμι. καὶ εαν ψωμίσω xxi. 21. πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἐὰν παραδῶ τὸ σῶμά μου ἵνα 4 καυθήσωμαι, άγάπην δὲ μη ἔχω, οὐδὲν ώφελοῦμαι. "Η άγάπη L Prov. x.13; μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ή ἀγάπη οὐ ζηλοῖ. ή ἀγάπη οὐ περ- 1 Pet. iv. 8. 5 περεύεται, οὐ φυσιοῦται, ¹οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἐαυτῆς, 1 x. 24;
Phil. ii. 4. 6 οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακὸν, ^mοὐ χαίρει ἐπὶ τῆ μ Paal. z. 3; 7 ἀδικία, συγχαίρει δὲ τῆ ἀληθεία, πάντα στέγει, πάντα πισ- **. 4; 8 τεύει, πάντα έλπίζει, πάντα ύπομένει. 'Η ἀγάπη οὐδέποτε ἐκ- Bom. i. 32. πίπτει. είτε δὲ προφητείαι, καταργηθήσονται είτε γλώσσαι, * Prov. x. 12. 9 παύσονται είτε γνωσις, καταργηθήσεται. Εκ μέρους γάρ γινώσ-10 κομεν, και έκ μέρους προφητεύομεν όταν δε έλθη το τέλειον, 11 τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. ὅτε ήμην νήπιος, ὡς νήπιος έλάλουν, ώς νήπιος έφρόνουν, ώς νήπιος έλογιζόμην ότε δὲ γέ-

26. "Ωσπερ οδν έπι των ήμετέρων σωμάτων, καν το τυχον μέρος πονή, παραπέμπει τῷ σώματι την άλγηδόνα. Themistius, Oras. xvii. p. 463.

28. ἀντιλήψεις. This perhaps alludes to the gifts which the deacons received, and kußeprhσειs to those of the presbyters. So Theophylact, Schleusner.

29. δυνάμεις. Some consider this to be governed by Lxour. Stephens, Hombergius, Knatchbull.

31. δδόν. I will shew you something which you may pursue, which is even still more excellent than the best spiritual gifts, viz. charity. See xiv. 1.

CHAP. XIII. 1. χαλκός ἡχῶν. Some have imagined an allusion to a brazen caldron at Dodona, which made a constant noise. Maius, Palairet.

3. καυθήσωμαι. In allusion to martyrs being

burnt, Clemens Alex., Origen, Cyprian.

4. περπερεύεται. Some have derived it from the Latin word perperam, and various meanings are given to it; but Cicero uses evemepmepevσάμην in the sense of shewing oneself off: (Ad Att. i. 14.) and in this sense it is understood here by Theophylact, Valckenaer, &c. Пержеpeteras may denote pride which is shewn by words, and φυσιούται the outward actions of pride.

5. οὐ λογίζεται. Does not impute evil to any one. 7. στέγει is generally translated endureth: but this is expressed by unouterer. I would rather render it, suppresseth all things. See ix. 12.

10. τὸ ἐκ μέρους. The ἐκ μέρους mentioned in ver. 9. For the article being thus prefixed to a sentence, or clause of a sentence, see Mark ix. 23.

• 2 Cor.iii.18; γονα άνηρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. Θλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' 12 v. 7; Phil. iii. 12; ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον ἄρτι 1 Joh. iii. 2. γινώσκω έκ μέρους, τότε δὲ ἐπυγνώσομαι καθώς καὶ ἐπεγνώσθην. υυνί δε μένει πίστις, ελπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα μείζων δε 18 τούτων ή ανάπη.

p vii. 31. ΡΔΙΩΚΕΤΕ τὴν ἀγάπην ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικὰ, μᾶλ- 14 9 Δet. ii. 4; λου δὲ ἴνα προφητεύητε. 9 ὁ γὰρ λαλῶν γλώσση, οὐκ ἀνθρώποις 2 x. 46. λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ Θεῷ, οὐδεὶς γὰρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια ὁ δὲ προφητεύων, ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ πα- 8 ράκλησιν καὶ παραμυθίαν. ὁ λαλῶν γλώσση, ἐαυτὸν οἰκοδομεῖ: 4 ό δὲ προφητεύων, ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς 5 λαλείν γλώσσαις, μάλλον δε ίνα προφητεύητε μείζων γάρ δ προφητεύων ή ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰ μὴ διερμηνεύη, ἵνα ἡ έκκλησία οἰκοδομήν λάβη. Νυνὶ δὲ, ἀδελφοὶ, ἐὰν ἔλθω πρὸς 6 ύμας γλώσσαις λαλών, τί ύμας ώφελήσω, έαν μη ύμιν λαλήσω η εν αποκαλύψει, η εν γνώσει, η εν προφητεία, η εν διδαχή; "Ομως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἶτε αὐλὸς, εἶτε κιθάρα, ἐὰν 7 διαστολήν τοις φθόγγοις μή δώ, πώς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ή τὸ κιθαριζόμενον; καὶ γὰρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπυγξ 8 δώ, τίς παρασκευάσεται είς πόλεμον; ούτω καὶ ύμεις διὰ τῆς 9 γλώσσης έαν μη εύσημον λόγον δώτε, πως γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; έσεσθε γὰρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. Τοσαῦτα, εἰ 10 τύχοι, γένη φωνών έστιν έν κόσμφ, και οὐδεν αὐτών ἄφωνον έὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι 11 βάρβαρος καὶ ὁ λαλῶν, ἐν ἐμοὶ βάρβαρος οὕτω καὶ ὑμεῖς, 12 έπει ζηλωταί έστε πνευμάτων, προς την οικοδομήν της έκκλησίας ζητεῖτε ΐνα περισσεύητε. Διόπερ ὁ λαλῶν γλώσση προσ- 18

12. ἐσόπτρου. The metaphor is taken from the lapis specularis, or some such substance, which the ancients placed in their windows, and which admitted the light imperfectly.

Ibid. exervisorour. I shall then know God as

fully as I have always been known by him.

13. melter. It may seem strange to some, that charity is here preferred to faith: but the two qualities are not in fact compared, when taken separately: but charity is merely an extension of faith: (see Gal. v. 6:) it is built upon faith, and proceeds from it; and therefore must necessarily be greater than mere faith, which has not produced this fruit.

CHAP. XIV. 2. dropurois, to men, who do not understand it.

Ibid. droves, understandeth. See Deut. xxviii. 49; Acts xxii. 9.

4. laurdy olkodouel. It is a convincing evidence to himself of his being inspired.

5. διερμηνεύη. Perhaps this means, that another person should interpret. See ver.

6. dar μh . The meaning seems to be, I shall not benefit you by speaking in foreign lan-

guages; nor shall I benefit you at all, unless I speak in consequence of some revelation, or by the power which I have of understanding scripture; (see xii. 8;) or unless I explain scripture to you, or in some way or other give you instruction.

7. "Ouws, even, as in Gal. iii. 15.

Ibid. φθόγγοις means musical sounds or notes. See Raphel.

10. Τοσαθτα, el τύχοι. There is a certain number (whatever that number may be,) of different kinds of sounds. See xv. 37.

11. βάρβαρος, unintelligible. So Ovid:-"Barbarus hic ego sum, quia non intelligor ulli." Trist. v. 10.
Pliny writes, "Tot gentium sermones, tot lin-

guæ, tanta loquendi varietas, ut externus alieno pene non sit hominis vice." H. N. vii. 1.

12. πνευμάτων, spiritual gifts, as in ver. 32, and perhaps in xii. 10.

Ibid. Γνα περισσεύητε. Since ye are anxious for spiritual gifts, let the edification of the church be your only object for seeking to abound in them.

14 ευγέσθω ίνα διερμηνεύη. ἐὰν γὰρ προσεύχωμαι γλώσση, τὸ 15 πνευμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἄκαρπός ἐστι. 'τί οὖν Ερλ. ν. 19; έστι ; προσεύξομαι τῷ πνεύματι, προσεύξομαι δὲ καὶ τῷ νοι col. 11. 16. 16 ψαλώ τώ πνεύματι, ψαλώ δὲ καὶ τῷ νοί. ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσης τω πνεύματι, ο άναπληρων τον τόπον του ίδιωτου πως έρει τὸ 17 αμήν έπὶ τῆ σῆ εὐχαριστία, ἐπειδή τί λέγεις οὐκ οἶδε; σὺ μὲν 18 γὰρ καλώς εὐχαριστεῖς, ἀλλ' ὁ ἔτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. εὐγαριστώ τῷ Θεῷ μου, πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν. 19 άλλ' εν εκκλησία θέλω πέντε λόγους διά του νοός μου λαλησαι, ໃνα καὶ ἄλλους κατηγήσω, ἡ μυρίους λόγους ἐν γλώσση. 20 ° Αδελφοί, μη παιδία γίνεσθε ταις φρεσίν άλλα τη κακία νη- • Peal. 21 πιάζετε, ταις δὲ φρεσὶ τέλειοι γίνεσθε. 'έν τῷ νόμφ γέγραπται, Μ. κ. κί. 26; "Οτι εν ετερογλώσσοις, και εν χείλεσιν ετέροις, λαλήσω τώ xii. 14: λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονταί μου, λέγει Κύριος.' Ερλ. iv. 14; 22" Πστε αὶ γλῶσσαι εἰς σημεῖον εἰσὶν οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ 1 Pet. ii. 2. τοις ἀπίστοις ή δὲ προφητεία οὐ τοις ἀπίστοις, ἀλλὰ τοις πισ- xxviii. 49; 28 τεύουσιν. ἐὰν οὖν συνέλθη ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτὸ, καὶ Εκα ΧΧΥΙΙΙ. 13. πάντες γλώσσαις λαλῶσιν, εἰσέλθωσι δὲ ἰδιῶται ἡ ἄπιστοι, 24 οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθη δέ τις ἄπιστος η ιδιώτης, ελέγχεται υπό πάντων, ανακρί-25 νεται ὑπὸ πάντων, "καὶ οὕτω τὰ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ " Zach. viii. φανερά γίνεται και ούτω πεσών έπι πρόσωπον προσκυνήσει τῶ Θεῶ, ἀπαγγέλλων ὅτι ὁ Θεὸς ὄντως ἐν ὑμῖν ἐστι.

13. Ίνα διερμηνεύη. "Iva denotes the consequence, not the cause: see Matt. i. 22. The meaning is, Let no man offer up a prayer in public in a foreign language, unless there be some one to interpret it.

14. vous. The meaning of my prayer produces no fruit to others.

16. êπel, otherwise, as in v. 10.

Ibid. ἀναπληρών τον τόπον τοῦ Ιδιώτου, does not mean, sitting in the seats of the laity, as some have rendered it, but, being in the situation or condition of an uninspired person. '18:6778 means a person, who does not understand the language, neither by learning nor by inspiration. See 2 Cor. xi. 6.

Ibid. duhr. See Deut. xxvii. 15, &c.; Nehem. viii. 6; 1 Esdras ix. 47.

18. µov is probably an interpolation, and the

reading should be γλώσση λαλῶ.

19. διὰ τοῦ νοός. The reading is probably

20. wasola. To wish for the gift of tongues without any advantage from it, was certainly childish.

Ibid. τέλειος is used for a full-grown man in Eph. iv. 13; Heb. v. 14, and in several profane authors. See Schleusner.

21. νόμφ. Passages from the Psalms are quoted as from the Law in John x. 34; xii. 34; xv. 25. This seems to be taken from Isaiah xxviii. 11, 12, though it is very different in the LXX, διά φαυλισμόν χειλέων, διά γλώσσης

έτερας δτι λαλήσουσι τῷ λαῷ τούτο καὶ οὐκ ἡθέλησαν ἀκούειν. It agrees tolerably with the Hebrew. The prophecy meant, that the Is-raelites should be carried into strange countries: and S. Paul quotes it as shewing that the hearing a strange language might be a great misfortune. Perhaps what is said of children in ver. 20. may allude to the passage preceding

this prophecy. See Lowth.

22. αστε is perhaps an inference, not from the passage just quoted, but from the preceding remarks. If persons already converted (τοις persons already converted (πιστεύουσιν) heard a strange language, which they did not understand, it was no evidence to them (οὐ σημεῖον) that the persons speaking were inspired: but if any of the heathen (τοῖs ἀπίστοις) who understood this language, heard it, they would acknowledge the gift to be miraculous. On the other hand, the interpretation of scripture affords no evidence to those who are not yet converted, but it is a great evidence to those who already believe the scriptures.

24. marres, all that speak in the assembly by inspiration.

Ibid. ελέγχεται ύπο πάντων. Conviction is produced in his mind by his hearing all the prophets expounding.

Ibid. drauplrerau. He is led to examine himself. See ii. 14, 15; iv. 3, 4; ix. 3; x. 25.
25. Compare Isaiah xlv. 14. Kal obre is

probably an interpolation.

*Τί οὖν ἐστιν, ἀδελφοί; ὅταν συνέρχησθε, ἔκαστος ὑμῶν ψαλ- 26 μὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλῶσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν ἔχει, έρμηνείαν έγει πάντα προς οἰκοδομὴν γενέσθω. Είτε γλώσση τὶς 27 λαλεί, κατά δύο ή τὸ πλείστον τρείς, καὶ ἀνὰ μέρος καὶ είς διερμηνευέτω, έὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτὴς, συγάτω ἐν ἐκκλησία. 28 έαυτω δε λαλείτω και τω Θεώ. Προφήται δε δύο ή τρεις λα- 29 λείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν ἐὰν δὲ ἄλλφ ἀποκαλυφ- 80 θη καθημένω, ὁ πρώτος συγάτω. δύνασθε γὰρ καθ ἔνα πάντες 81 προφητεύειν, ίνα πάντες μανθάνωσι, καὶ πάντες παρακαλώνται. καὶ πνεύματα προφητών προφήταις ύποτάσσεται Του γάρ έστιν 82 y zi. 16. άκαταστασίας δ Θεός, άλλ' εἰρήνης, ώς εν πάσαις ταις εκκλησίαις των ωγίων. Αί γυναικες ύμων έν ταις έκκλησίαις σιγά- 84 * xi. 8; Gen. iii. 16; τωσαν οὐ γὰρ ἐπιτέτραπται αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι, Eph. v. 22; Col. iii. 18: καθώς καὶ ὁ νόμος λέγει. εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκω τοὺς 85 1 Tim. ii. ίδίους άνδρας επερωτάτωσαν αίσχρον γάρ έστι γυναιξίν εν 11, 12; 1 Pet. iii. 1. ἐκκλησία λαλείν. *Η ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθεν ; ἡ 36 • 2 Cor. x. 7; είς ύμας μόνους κατήντησεν; •εί τις δοκεί προφήτης είναι ή 87 1 Joh. iv. 6. πνευματικός, επιγινωσκέτω α γράφω ύμιν, ότι του Κυρίου είσιν b Gal. i. 11, έντολαί: εὶ δέ τις ἀγνοεί, ἀγνοείτω. "Ωστε, ἀδελφοί, ζηλοῦτε 88 12. ε i. 21; Rom. i, 16; τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλείν γλώσσαις μὴ κωλύετε. πάντα 40 Gal. iii. 4. εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω. d ver. 1: $^{b}TN\Omega PIZ\Omega$ δε $\dot{v}\mu\hat{v}$, $\dot{a}\delta\epsilon\lambda\phi o$ ί, το εὐαγγέλιον δ εὐηγγελι- 15i. 23; v. 7 : σάμην ύμιν, δ και παρελάβετε, έν 🕉 και έστήκατε, εδι' οὐ και 2 Psal. xxii. 16, 17; σώζεσθε, τίνι λόγφ εὐηγγελισάμην ύμιν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ Esa. liii. 5 ; μη είκη επιστεύσατε. αΠαρέδωκα γάρ ύμιν εν πρώτοις, δ καί ε Dan. ix. 24. 1 Pet. ii. 21. παρέλαβον ὅτι Χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν,

26. Whether any of you feel himself inspired to utter a psalm, or to give any instruction, or to speak in a foreign language, or to communicate any revelation, or to interpret words spoken in a foreign language, let this gift, whatever it be, be exercised with a view to benefit the hearers.

27. 860. Knatchbull interprets it, in two or three tongues at the most: or it may mean, If there be speaking in foreign languages, let it be with two or three persons at most, and one after the other; and let there be one person to interpret. Pyle. See ver. 29.

28. σιγάτω. Let the person, who has the gift of tongues, be silent.

29. διακρινέτωσαν. Let the rest listen to their exposition, and determine the sense of scripture accordingly.

30. But if one of these hearers should himself receive a revelation, which he wishes to communicate, let him wait till the first person has finished speaking. See Pyle.

32. This is said with reference to the heathen priests, (προφήται,) who could not control their pretended inspirations: but the spiritual gifts of the inspired expounders of scripture are under the

control of these persons; and they can be silent when they please.

Ibid. For God does not wish these gifts to be exercised in a confused and disorderly manner, but quietly.

34. ἀλλ' ὑποτάσσεσθαι. We must understand κελεύονται, or some such word. See 1 Tim. iv. 3.

34. δ νόμος. The established custom.

36. In ver. 33. he had referred to the example of other churches; and he now reminds the Corinthians, that the gospel did not begin with them.

37. He means this as a test of their being really inspired or no: if they were, they would find out that he was giving the commands of the Lord: if they did not find it out, they were not inspired.

CHAP. XV. 2. σώζεσθε. Ye are placed in your state of salvation. See Index in v. σώζεσθαι.

Ibid. sikn may either mean hastily, inconsiderately, or in vain, to no purpose.

3. èν πρώτοις. Among the very first things which I taught you. Heb. vi. 1.

4 κατά τὰς γραφάς. εκαὶ ὅτι ἐτάφη, καὶ ὅτι ἐγήγερται τῆ τρίτη · Psal.xvi.10; 5 ήμέρα, κατὰ τὰς γραφάς. ¹καὶ ὅτι ὤφθη Κηφᾶ, εἶτα τοῖς δώ- Hou. vi. 2; 6 δεκα. Επειτα ὤφθη επάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς εφάπαξ, εξ Jon. i. 17; ών οι πλείους μένουσιν εως άρτι, τινές δε και εκοιμήθησαν (Mar. xvi.14; 7 έπειτα ὤφθη Ἰακώβω, είτα τοις ἀποστόλοις πασίν. εξσχατον Joh. xx. 19; 8 δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὤφθη κάμοί. h ἐγὼ γάρ εἰμι Act. x. 41. ο ελάγιστος των αποστόλων δς οὐκ εἰμὶ ίκανὸς καλεῖσθαι ἀπό- Δει. ix. 3,17; 10 στολος, διότι εδίωξα την εκκλησίαν του Θεου· Υάριτι δε Θεου 2 Cor. xii. 2. εἰμὶ ὅ εἰμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ $^{\rm h}_{\rm ix.1}$; περισσότερου αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δὲ, ἀλλ' ἡ xxii. 4; 11 γάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. εἴτε οὖν ἐγὼ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτω Ερλ. iii. 8; 12 κηρύσσομεν, καὶ ούτως ἐπιστεύσατε. Εἰ δὲ Χριστὸς κηρύσ- 1 Τίπ. i. 18 σεται, ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσί τινες ἐν ὑμῖν, ὅτι ¡Rom. xx. 13 ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, 2 Cor. xi. 23; 14 οὐδὲ Χριστὸς ἐγήγερται εἰ δὲ Χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν χιι. 11. 15 άρα τὸ κήρυγμα ήμῶν, κενὴ δὲ καὶ ἡ πίστις ὑμῶν. وὑρισκό- Αct. ii. 94. μεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατά τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἤγειρε τὸν Χριστὸν, δν οὐκ ἔγειρεν, εἶπερ 16 άρα νεκροί οὐκ ἐγείρονται εἰ γὰρ νεκροί οὐκ ἐγείρονται, οὐδὲ 17 Χριστός εγήγερται εί δε Χριστός ουκ εγήγερται, ματαία ή 18 πίστις ύμῶν, ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς άμαρτίαις ύμῶν ἄρα καὶ οἱ κοι-19 μηθέντες εν Χριστώ, απώλοντο. εί εν τη ζωή ταύτη ήλπικότες έσμεν εν Χριστώ μόνον, ελεεινότεροι πάντων άνθρώπων

4. S. Paul did not perhaps mean, that the resurrection on the third day was predicted, but merely the burial and resurrection, as in Isaiah liii. 9; Psalm xvi. 10. See also Hosea vi. 2. Olearius, Demonst. Apost. Resur. p. 766.

5. δώδεκα. There could not be more than eleven, perhaps not so many, if this is the appearance mentioned in Luke xxiv. 36, John xx. 19, at which time Thomas was absent. John xx. 24.

6. πεντακοσίοιs. It might have been thought, that this happened in Galilee: (see Matt. xxviii. 16:) but if S. Paul followed the order of time, it would seem to have been at Jerusalem, and the five hundred may have been Galilæans, who went up to the feast.

7. ἀποστόλοις. This would seem to mean his appearance to the apostles at his ascension.

8. $\hat{\tau}\hat{\varphi}$. Valckenaer and others read $\tau\varphi$ for τ_{IMI} : but this seems too Attic. S. Paul may have meant, that he had not had the discipline and preparation of the other apostles.

11. But whatever may be the comparison between me and the other apostles, our doctrine is the same: we all preach the resurrection, and this was the faith which you received at your conversion.

Ibid. οδτως ἐπιστεύσατε. For πιστεύειν being used for the first conversion of Christians, see ver. 2; Rom. xiii. 11; Eph. i. 13.

12. It seems plain from this, that some per-

sons at Corinth denied a resurrection altogether, and apparently the immortality of the soul.

and apparently the immortality of the soul.

13. The doctrine of the resurrection is this. The promise of eternal life was lost by Adam, and all his descendants were condemned to death, without any promise of rising again. Christ undertook to represent the whole human race, and to subject himself to death for them. God accepted his death as a fulfilment of the sentence pronounced upon Adam, and when Christ rose again, the whole human race was enabled to rise again. S. Paul here says, that, if the dead do not rise again, then the power of rising again was not given them by Christ, and consequently Christ did not rise again: for if he had, he would have enabled all men to rise again.

15. ψευδομάρτυρες τοῦ Θεοῦ. We have given a false testimony concerning God.

Ibid. κατά τοῦ Θεοῦ. De Deo. Palairet. So Xenophon, ταῦτα μέν δή κατά πάντων Περσων έχομεν λέγειν. Cyrop. i. p. 6.

17. Ετι ἐστὰ κ. τ. λ. It was the sin of Adam, which made him subject to death, and lost him the power of living for ever. If Christ has not recovered for us this power, we are still subject to that grievous penalty of sin.

to that grievous penalty of sin.

18. ἀπάλοντο. They are dead, and have no

promise of rising again.
19. ἐλεεινότεροι. If there be no resurrection, then all men are equally to be pitied as to a

έσμέν. ΕΝυνὶ δὲ Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν 20 k ver. 23; Act. xxvi.23; κεκοιμημένων έγένετο. 'έπειδη γαρ δι' ανθρώπου δ θάνατος. 21 Col. i. 18: 1 Pet. i. 8; καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρών. ὥσπερ γὰρ ἐν τῶ 'Αδὰμ 22 Apoc. i. 5. ι Gen. ii. 17; πάντες ἀποθνήσκουσιν, ούτω καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιiii. 6; ηθήσονται. Εκαστος δε εν τω ίδιω τάγματι άπαρχη Χριστός, 23 Rom. v. 12, 18; έπειτα οι Χριστού εν τη παρουσία αυτού nelta το τέλος, όταν 24 vi. 23. παραδώ την βασιλείαν τώ Θεώ και πατρί, όταν καταργήση m ver. 20; πασαν αρχήν και πασαν έξουσίαν και δύναμιν οδεί γαρ αὐτὸν 25 15, 16, 17. βασιλεύειν, ἄχρις οὖ αν θη πάντας τοὺς έχθροὺς ὑπὸ τοὺς u ii. 6. · Psal. cx. 1; πόδας αὐτοῦ, ἔσγατος ἐγθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. ' ΡΠάντα' Act. ii. 34; Eph. i. 20; γὰρ 'ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ'' ὅταν δὲ εἴπη ὅτι ' πάντα Heb. i. 13; υποτέτακται,' δήλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα· P Psal.viii.6; ⁹ όταν δὲ ὑποταγῆ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ αὐτὸς ὁ υίὸς ὑποτα- 28 $rac{ex. \ 1;}{Matt. xi. 97:}$ γήσεται τ $\hat{arphi}$ ὑποτάξαντι αὐτ $\hat{arphi}$ τὰ πάντα, ἵνα $\hat{m{\eta}}$ ὁ Θεὸς τὰ xxviii. 18; πάντα εν πασιν. Έπει τί ποιήσουσιν οι βαπτιζόμενοι υπέρ 29 Eph. i. 23; Heb. ii. 8. τῶν νεκρῶν; εἰ ὅλως νεκροὶ οὐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται 9 iii. 23; ύπερ των νεκρών; τι καὶ ήμεις κινδυνεύομεν πάσαν ώραν; 80 xi. 3. *καθ' ήμέραν ἀποθνήσκω, νὴ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἢν ἔχω ἐν 31 r Rom, viii. Χριστω Ίησοῦ τω Κυρίω ήμων. εἰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθηριομά- 32 2 Cor. iv. 10, 11; 1 Thess. ii. 19.

future state: but the Christians, who in this life suffer persecution, are so far in a worse condition.

20. ἀπαρχή. Christ was the first person who rose again without being once more subject to death. See Rom. vi. 9. It is perhaps worthy of remark, that he rose on the day on which the first-fruits were offered. Levit. xxiii. 10, 11. Εγένετο is probably an interpolation.

21, 22. It was necessary that some man should recover the power of living for ever, which Adam had lost: and this could only be done by his keeping the covenant of perfect obedience, which Adam broke.

23. This may be said in opposition to the Gnostics, who denied a general and final resurrection; but said, that every man rose again when he gained the knowledge of God. This figurative resurrection, therefore, was not consequent upon the death of Christ: but S Paul shews that it was so, and that it would not happen till the last day.

24. καταργήση. He shall make of no use, he shall do away with the necessity of. This is said of Christ's mediatorial kingdom, when he reigns over men in a state of probation: or, if we compare καταργείται in ver. 26, perhaps ἀρχή, ἐξουσία, and δύναμις may refer to the power of evil spirits, which will be destroyed by Christ. See Eph. vi. 12; Col. ii. 15.

27. See note at Heb. ii. 6.

28. δ Θοδς τὰ πάστα. We thus find Ζεύς τοι τὰ πάστα apud Clem. Alex. Strom. v. p. 603; and Lucan writes, "Omnia Cæsar erat," v. 113.

29. This is a continuation of ver. 22. For twel, otherwise, see v. 10.

Ihid. βαπτιζόμενοι δπέρ τῶν νεκρῶν. Muller, in his Dissertation upon this difficult passage, mentions seventeen different interpretations of it: but I should prefer the most simple and literal one, which refers it to vicarious baptism. Epiphanius says, that this was practised by the Cerinthians, who probably began in the first century: and he and Tertullian mention it of the Marcionites, who appeared in the second century. S. Paul would then argue thus: If there be no resurrection, why are even the heretics so firmly convinced of it, as to baptize a living person for the dead? for if the dead dont rise again, what can be the use of baptizing them? Τί ποιήσουσιν may mean, what are they doing? what are they about? See Mark xi. 5. Instead of ὑπὲρ τῶν νεκρῶν, at the end of the verse, we should perhaps read ὁπὲρ αὐτῶν.

30. τί καὶ ἡμεῖς. This seems to shew, that

30. τί καὶ ἡμεῖς. This seems to shew, that he had been arguing before from heretics; and he then adds, Why also do we, the orthodox Christians, expose ourselves &c.

31. την θμετέραν καύχησω. The boasting which I have concerning you. Theophylact.
32. κατά ἄνθρωπον. This perhaps means, If any person, myself for instance. See ix. 8;

Rom. iii. 5.

Ibid. ἐθηριομάχησα. Elsner understands this literally, as if S. Paul had been exposed to beasts in the amphitheatre of Ephesus. See also 2 Cor. i. 8; 2 Tim. iv. 17. Tertullian, Origen, Cyprian, &c. assert that S. Paul was thus exposed. Others interpret it figuratively of his contests with violent and cruel men. The word is so used by Ignatius, Ad Eph. § 1.

γησα εν Έφεσω, τί μοι τὸ ὅφελος; εἰ νεκροὶ οὐκ εγείρονται, 83 t φάγωμεν καὶ πίωμεν, αυριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. μὴ πλα- ι Ε44.xxii.13; 84 νᾶσθε· "φθείρουσιν ήθη χρησθ' όμιλίαι κακαί." υ ἐκνήψατε [vi. 12; 84]. δικαίως, καὶ μὴ άμαρτάνετε ἀγνωσίαν γὰρ Θεοῦ τινὲς ἔχουσι τι. 5; πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Eph. v. 14. "'Αλλ' έρει τις, Πως έγειρονται οι νεκροί; ποίφ δε σώματι " Esseh. 86 εργονται; "Αφρον, σὺ δ σπείρεις, οὐ ζωοποιείται, ἐὰν μὴ ἀπο- , Joh. xii.24. 87 θάνη καὶ δ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, 88 άλλα γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἤ τινος τῶν λοιπῶν ὁ δὲ Θεὸς αὐτῷ δίδωσι σῶμα καθὼς ἡθέλησε, καὶ ἐκάστῷ τῶν σπερ-89 μάτων τὸ ἴδιον σῶμα. οὐ πᾶσα σὰρξ, ἡ αὐτὴ σάρξ. ἀλλὰ ἄλλη μέν σάρξ ανθρώπων, άλλη δε σάρξ κτηνών, άλλη δε ίγθύων, 40 άλλη δὲ πτηνών. καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. άλλ' έτέρα μεν ή των επουρανίων δόξα, ετέρα δε ή των επιγείων. 41 άλλη δόξα ήλίου, καὶ άλλη δόξα σελήνης, καὶ άλλη δόξα ἀστέ-42 ρων άστηρ γάρ άστέρος διαφέρει έν δόξη, οὕτω καὶ ή ἀνάστασις των νεκρών. σπείρεται εν φθορά, εγείρεται εν άφθαρσία: 48 * σπείρεται εν άτιμία, εγείρεται εν δόξη σπείρεται εν άσθενεία, • ΡΜ. Η. 21. 44 εγείρεται εν δυνάμει σπείρεται σώμα ψυχικόν, εγείρεται σώμα πνευματικόν. ἔστι σῶμα ψυχικὸν, καὶ ἔστι σῶμα πνευματικόν. • Gen. ii. 7; 45 αυτω και γέγραπται, ' Έγένετο ο πρώτος ανθρωπος 'Αδαμ eis Bom. v. 14. 46 ψυχὴν ζῶσαν' ὁ ἔσχατος 'Αδὰμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. άλλ' 31. οὐ πρῶτον τὸ πνευματικὸν, ἀλλὰ τὸ ψυχικὸν, ἔπειτα τὸ πνευ- Gen. v. 8; Joh. iii. 81; 47 ματικόν. δο πρώτος ἄνθρωπος εκ γης, χοϊκός ο δεύτερος ἄν- Bom. viii.29; 48 θρωπος, ὁ Κύριος ἐξ οὐρανοῦ. οίος ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ iv. 11; 49 χοϊκοί· καὶ οἰος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· καὶ 1 Joh. iii. 21;

33. This is generally said to have been a verse in the Thais of Menander. (See Mill.) But Clement of Alexandria calls it a tragic iambic, p. 350; and Socrates quotes it as proving that S. Paul read Euripides. Hist. Eccl. iii. 16. Perhaps Menander took it from Euripides.

34. ducales may mean perfectly, properly, or, as is fit, as you ought to do.

Ibid. uh auapravere. Ne aberretis a veritate circa resurrectionem. Palairet, Raphel, Olearius.
Ibid. ἀγνωσίαν. This word perhaps contains an allusion to the Gnostics, who pretended to know God, and denied a general resurrection. S. Paul says that they did not know God.

36. The objectors did not understand how a body, which was reduced to dust, could be raised again. S. Paul shews, by the analogy of a grain of wheat, that the same thing may rise again, though wholly altered in form and appearance.

37. εἰ τύχοι, for instance. See xiv. 10. 39. If the term flesh may be applied to things differing so much from each other as a man and a fish, the term body may be applied to that which is buried, and to that which rises again, though they differ greatly

40. This is a still closer analogy. We talk of heavenly bodies, and earthly bodies: so that which is buried may be a body, and so may that which is raised.

41. This is often quoted as proving that there will be degrees of happiness hereafter: but perhaps it only shews, that the body which is buried, and the body which is raised, may be as different as the sun and the stars.

44. ψυχικόν. See ii. 14. Σώμα πνευματικόν appears a contradiction in terms : but σωμα, in the language of S. Paul, does not mean a body as opposed to spirit. The body of an angel is σῶμα πνευματικόν. The reading is probably ef έστι σώμα ψυχικόν.

45. The quotation from Gen. ii. 7. means that Adam at his creation received a vital principle, which was calculated to last for ever. This was lost by him, and man continued subject to death, till Christ restored to him the power of living for ever.

Ibid. ἔσχατος 'Αδάμ. The parallel between Adam and Christ consisted in this, that both represented the whole human race: the one was the author of death, the other of life, to all mankind.

47. δ Κύριος is probably an interpolation.

καθώς εφορέσαμεν την είκονα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσομεν καὶ την είκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

d vi. 13; d Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοὶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἶμα βασιλείαν Θεοῦ 50 Matt. xvi. 17: κληρονομήσαι οὐ δύνανται, οὐδὲ ή φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρο-Joh. i. 13; Gal. i. 16. νομεί. είδου, μυστήριον υμίν λέγω πάντες μεν ου κοιμηθησό- 51 c 1 Thess. iv. μεθα πάντες δε άλλαγησόμεθα, εν ἀτόμω, εν ριπη οφθαλμού, 52 15, 16, 17, f Matt. έν τη έσχάτη σάλπιγγι σαλπίσει γάρ, και οι νεκροί έγερθήxxiv. 31; 1 Thess. iv. σονται ἄφθαρτοι, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. Εδεῖ γὰρ τὸ φθαρτὸν 58 2 Cor. v. 4. τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι άθανασίαν. ὅταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, 54 καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ ► Esa. xxv.8; λόγος ὁ γεγραμμένος, ' Εκατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νίκος.' $\frac{\text{Hos. xiii.} 14}{\text{Hob. ii.} 14}$; $^{\prime}$ $\mathbf{\Pi}$ $\mathbf{n}$ $\mathbf{n}$ σου, θ $\mathbf{n}$ Βοπ. iv. 15; δὲ κέντρον τοῦ θανάτου, ἡ άμαρτία ἡ δὲ δύναμις τῆς άμαρτίας, ὁ νόμος ττῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῶν τὸ νῖκος 57 vii. 5, 13. 1 Joh. v. 5. δια τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. "Ωστε, ἀδελφοί μου 58 άγαπητοὶ, έδραῖοι γίνεσθε, άμετακίνητοι, περισσεύοντες έν τώ έργω τοῦ Κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστι κενὸς ἐν Κυρίφ.

1ΠΕΡΙ δε της λογίας της είς τους άγιους, ώσπερ διέταξα 16 1 Act. xi. 29; 2 Cor. viii. 4; ταις έκκλησίαις της Γαλατίας, ούτω καὶ ύμεις ποιήσατε. Εκατά 2 ix. 1. m Act. xx. 7; μίαν σαββάτων εκαστος ύμων παρ' εαυτώ τιθέτω θησαυρίζων Αρος. i. 10. ὅ τι ἀν εὐοδῶται· ἵνα μὴ ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι γίνωνται. "ὅταν 8 a 2 Cor. viii. δὲ παραγένωμαι, οθς ἐὰν δοκιμάσητε, δι' ἐπιστολών τούτους 16, 19. πέμψω ἀπενεγκείν την χάριν ύμων είς 'Ιερουσαλήμ' ἐὰν δὲ ή 4 · Act.xix.21; ἄξιον τοῦ κάμὲ πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. · · · Ἐλεύσο- 5 μαι δὲ τρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γὰρ διέρχομαι πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἡ καὶ παραχειμάσω, 6 ໃνα ύμεις με προπέμψητε οὐ ἐὰν πορεύωμαι. οὐ θέλω γὰρ ὑμᾶς 7 άρτι ἐν παρόδω ἰδεῖν ἐλπίζω δὲ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς

50. The bodies with which we shall rise again will not be of flesh and blood.

51. πάντες οὐ κοιμ. None of us will sleep for

ever. See Matt. xii. 25.
54. Κατεπόθη κ. τ. λ. This is a literal translation of the Hebrew, and is so in Theodotion's version. The LXX is very different, κατέπιεν δ θάνατος ἰσχύσας.

55. The LXX read, ποῦ ἡ δίκη σου, θάνατε; ποῦ τὸ κέντρον σου, ἄδη; All the old versions agree nearly with this, though the Hebrew is very different. Some of the Fathers seem to have read veikos.

56. That which makes us feel the bitterness of death, is sin; and sin is forbidden by a law which annexes to it a positive punishment: but the death of Christ has given us an escape from

CHAP. XVI. 1. It might be thought that this was another point upon which the Corinthians had consulted S. Paul: and they seem to have shewn great forwardness in making the

collection. See 2 Cor. viii. 10.

Ibid. Γαλατίαs. This order was not given in the Epistle to the Galatians, except perhaps in ii. 10, but S. Paul may have given it when he visited Galatia, or by the bearers of his Epistle to the Galatians.

2. 8 Ti av ebodarai may mean, whatever he may have gained, or, according as he has the means: see Acts xi. 29; 2 Cor. viii. 12.

3. δι' ἐπιστολών is coupled with πέμψω by Theophylact, Grotius, &c. It means, If I do not go with them myself, I will send them with letters of recommendation. Xdow is a charitable contribution. See Acts ii. 47.

6. παραχειμάσω. He passed the next winter at Corinth. See Acts xx. 3.

7. ἐν παρόδω. I have conjectured that S. Paul perhaps touched at Corinth on his way to Crete the year before, to which passing visit he may now allude.

8 ύμὰς, P ἐὰν ὁ Κύριος ἐπιτρέπη. ἐπιμενῶ δὲ ἐν Ἐφέσφ ἔως τῆς p iv. 19; 9 Πεντηκοστῆς θύρα γάρ μοι ἀνέφγε μεγάλη καὶ ἐνεργῆς, καὶ Jac. iv. 15. ἀντικείμενοι πολλοί.

10 9 Έὰν δὲ ἔλθη Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς 9 iv. 17;
11 ὑμᾶς· τὸ γὰρ ἔργον Κυρίου ἐργάζεται, ὡς καὶ ἐγώ· τμήτις οὖν 1 Thom.ii. 19,22;
αὐτὸν ἐξουθενήση. προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνη, ἵνα ἔλθη · 1 Tim.iv. 13.

12 πρός με εκδέχομαι γὰρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. Περὶ δὲ ᾿Απολλῶ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν, ἵνα ἔλθη πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν καὶ πάντως οὐκ ἢν θέλημα

18 ໃνα νῦν ἔλθη, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήση. •Γρηγορεῖτε, ερλ.τί.10; 14 στήκετε ἐν τἢ πίστει ἀνδρίζεσθε, κραταιοῦσθε πάντα ὑμῶν $^{\text{Col. i. 11}}$.

εν αγάπη γινέσθω.

15 † Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, εί. 16;
ὅτι ἐστὶν ἀπαρχὴ τῆς 'Αχαίας, καὶ εἰς διακονίαν τοῦς ἀγίοις Rom. xvi. 5.

16 εταξαν εαυτούς. "ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ • Phil. ii. 29; 17 παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. Χαίρω δὲ ἐπὶ τῆ παρ- 1 Tim. v. 17; ουσία Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου καὶ ᾿Αχαϊκοῦ, ὅτι τὸ ὑμῶν Heb. xiii. 17.

18 ύστέρημα ούτοι ἀνεπλήρωσαν ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα

19 καὶ τὸ ὑμῶν. ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους. 'Ασπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς 'Ασίας' κἀσπάζονται ὑμᾶς ἐν Κυρίω Βοω. xvi. πολλὰ 'Ακύλας καὶ Πρίσκιλλα, σὺν τῆ κατ' οἰκον αὐτῶν 8, 8.

πολλα Ακυλας και Πρισκιλλα, συν τη κατ οικον αυτών 20 ἐκκλησία: ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἰἀσπάσασθε, Bom. ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίω.

21 ^{2} $^{\circ}$ $^{\circ$

23 Κυρίου Ίησοῦ Χριστοῦ μεθ' ὑμῶν ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων 17. ² Τισες. iii. ὑμῶν ἐν Χριστῶ Ἰησοῦ. ἀμήν.

Ποὸς Κοουθίους ποώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππου διὰ Στεά

Πρὸς Κορινθίους πρώτη ἐγράφη ἀπὸ Φιλίππων διὰ Στεφανᾶ, καὶ Φουρτουνάτου, καὶ 'Αχαϊκοῦ, καὶ Τιμοθέου.

8. ἐπιμενῶ. This was frustrated by the riot in the theatre. See Acts xix. 23.

 θύρα. This may be a metaphor from the door of the circus, through which the horses passed; and the ἀντικείμενοι were his antagonists. See Lydius, Agonist. Sacr. c. 30.

10. Τιμόθεος. S. Paul sent Timothy and Erastus into Macedonia. Acts xix. 22. Erastus probably staid in Macedonia, while Timothy proceeded to Corinth. See ver. 17.

Ibid. Ίνα ἀφόβως. See that you give him no cause for fear. Compare 1 Tim. iv. 12.

11. ἐκδέχομαι. It seems probable that S. Paul had left Ephesus before Timothy's return from Corinth. Pyle translates this, I and all my company shall earnestly expect him.

12. Άπολλώ. He appears to have been in Crete a little before this time. Titus iii. 13. Ibid. οὐκ ἦν θέλημα. Theophylact interprets

it, δ Θεδs οὐκ ήθελεν. Macknight, Apollos was unwilling.

Ibid. ἐλεύσεται. Jerom says, that Apollos went to Corinth after this.

15. οίδατε. Respect, pay attention to. Wolfius, Pyle.

Ibid. διακονίαν. It seems probable, that Stephanas was a deacon of the church of Corinth, or perhaps a presbyter, and that he went now to Ephesus with the letter to S. Paul.

17. Φουρτουνάτου. Fortunatus is mentioned in Clement's epistle to the Corinthians, c. ult.

Ibid. δστέρημα. These persons, by going in person to S. Paul, supplied what the Corinthians could not communicate by letter. Compare Phil. ii. 30.

19. 'Ακύλαs. See Acts xviii. 26.

22. µapar aba means, the Lord will come.

THE SECOND EPISTLE TO THE CORINTHIANS.

This Epistle was written in the summer or autumn of 52, when S. Paul was in Macedonia, on his way from Ephesus to the south of Greece: vii. 5; ix. 2. He had expected to meet Titus at Troas, (ii. 12, 13,) but was not joined by him till he had entered Macedonia, vii. 6. Titus had passed through Corinth on his road, and brought an account to S. Paul of the reception of his first Epistle in that city. Timothy had also been obliged to leave Ephesus, and following S. Paul overtook him in Macedonia. The Epistle was carried to Corinth by Titus.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

- 1 *ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ θελήματος Phil. L 1. Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, τἢ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ τἢ οὕση ἐν Κορίνθφ, σὰν τοῖς ἀγίοις πᾶσι τοῖς οὖσιν ἐν ὅλη τἢ ᾿Αχατα. 2 αχάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου » Βοπ. L 7;
- 'Ίησοῦ Χριστοῦ.

  Βρί. 1. 2;
  Βρί. 1. 2;
  Ετί. 1. 3.
  Ετί. 1. 3.
  Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ^{1 Pet. 1. 3.}

  Ερί. 1. 3.
  Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλή- 1 Pet. 1. 3.
- 4 σεως, δο παρακαλών ήμας έπὶ πάση τῆ θλίψει ήμων, εἰς τὸ 4 τιὶ. ε. δύνασθαι ήμας παρακαλεῦν τοὺς ἐν πάση θλίψει, διὰ τῆς παρα-
- 5 κλήσεως ής παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εὅτι καθώς 17. 10; περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτω διὰ ^{Col. i. 24.}
- 6 Χριστοῦ περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. ¹εἴτε δὲ θλι- 114. 15, 17. βόμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐν- εργουμένης ἐν ὑπομονῆ τῶν αὐτῶν παθημάτων ὧν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως
- 7 καὶ σωτηρίας· καὶ ἡ ἐλπὶς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν· εἰδότες ε H+b. τί. 9, ὅτι ὥσπερ κοινωνοί ἐστε τῶν παθημάτων, οὕτω καὶ τὴς παρα- 10.
- 8 κλήσεως: h Οὐ γὰρ θέλομεν ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς h Aot. xix.
  θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης ἡμῖν ἐν τῆ 'Ασία, ὅτι καθ' ὑπερ- 1 Cor. xv. 82.
  βολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ

CHAP. I. 4. robs &v wdoy Olivei, those that are in any affliction.

- 5. We are able to administer comfort to others, because in proportion to the sufferings which the gaspel of Christ exposes us to, so does the same gospel supply us with consolation, which we are able to administer to others. Compare περισσεύει τὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ with Col. i. 24.
- 6. If we suffer afflictions, it is through our endeavours to afford you spiritual consolation and to save your souls: if we ourselves receive consolation in these afflictions, it is that we may be able to administer the same to you, which will enable you to endure the same sufferings: and I have a firm

hope, that you will be able to endure them, since I know that the same spiritual consolation, which we receive, will be granted also to you. The order of the words ought perhaps to be thus ——πάσχομεν καὶ ἡ ἐλπλς ἡμῶν βεβαία ὑπὲρ ὑμῶν είτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας.

ρακλήσεως και σωτηρίας.
7. elδότες. There is a similar construction in Herodotus, κατεφαίνετό σφι είναι άδύνατα τὰ βασιλήσος πρήγματα ύπερβαλέσθαι, εδ τε έπιστόμενοι κ. τ. λ. vi. 13.

8. δπέρ. The reading is probably περί, and hμῶν is to be omitted.

Ibid. εξαπορηθήναι, we despaired. See iv. 8.

1 Jer. xvii. 5, τοῦ ζην 1 ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἐαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου 9

έσχήκαμεν, ΐνα μη πεποιθότες ώμεν έφ' έαυτοις, άλλ' έπὶ τώ 1 Cor. xv. Θεώ τω εγείροντι τους νεκρούς 10ς εκ τηλικούτου θανάτου 10 έρρύσατο ήμας καὶ ρυεται, είς δυ ήλπίκαμεν ὅτι καὶ ἔτι ρύσεται, Ισυνυπουργούντων καὶ ύμων ύπερ ήμων τη δεήσει, ίνα έκ 11 1 iv. 15; Rom. xv. 30; πολλών προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλών εὐγαρισ-Phil. i. 19: Philem. 32. τηθη ύπερ ήμων. m 1 Cor. ii. m'H γάρ καύχησις ήμων αυτη έστι, το μαρτύριον της συν- 12 4, 18 ειδήσεως ήμων, ότι εν άπλότητι καὶ είλικρινεία Θεού, οὐκ εν σοφία σαρκική, άλλ' εν χάριτι Θεοῦ ἀνεστράφημεν εν τῷ κόσμω, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῶν, 13 άλλ' η α άναγινώσκετε, η και επυγινώσκετε, ελπίζω δε ότι και ξως τέλους ἐπυγνώσεσθε, παθώς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους. 14 . v. 13; Phil. ii, 16; ότι καύγημα ύμων έσμεν, καθάπερ καὶ ύμεις ήμων, έν τὴ ἡμέρα iv. 1; 1 Thess. ii. τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. ° Καὶ ταύτη τῆ πεποιθήσει έβουλόμην 15 19, 20. • Bom. i.11; πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν πρότερον, ἴνα δευτέραν χάριν ἔχητε καὶ δί 16 1 Cor. xvi. 5. ύμων διελθείν είς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας έλθειν πρὸς ύμας, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθηναι είς τὴν 'Ιουδαίαν. τοῦτο οὖν βουλευόμενος, μήτι ἄρα τἢ ελαφρία έχρη- 17 σάμην; η α βουλεύομαι, κατα σάρκα βουλεύομαι, ίνα η παρ έμοι τὸ ναι ναι, και τὸ οῦ οῦ; πιστὸς δὲ ὁ Θεὸς, ὅτι ὁ λόγος 18 ήμων ο προς ύμας οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οῦς ὁ γάρ τοῦ Θεοῦ υίὸς 19 Ίησους Χριστός ὁ ἐν ὑμιν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο ναὶ καὶ οῦ, ἀλλά ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν ὅσαι γὰρ ἐπαγγελίαι Θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ ναὶ, καὶ 20 P v. 5; 1 Joh. ii. έν αὐτῶ τὸ ἀμὴν, τῷ Θεῷ πρὸς δόξαν, δι' ἡμῶν. τὸ δὲ βεβαιῶν 21 20, 27.

9. ἀπόκριμα. But we had made up our minds, as having received the sentence of death.

11. In a kn πολλών. That the favour being bestowed upon me at the petition of many persons, may be acknowledged with thanks by many persons on my behalf. See iv. 15. Προσώπων is here used for persons in the modern sense of the term.

12. το μαρτύριον, and that which is testified by our own consciences.

Ibid. είλικριτεία Θεοῦ. Godly sincerity, such sincerity as is well-pleasing to, or required by, God.

Ibid. χάριτι Θεοῦ. In allusion to the spi-

Ibid. χάριτι Θεοῦ. În allusion to the spiritual gifts, and power of working miracles.

13. ἀλλ' ἡ ἃ ἀναγυνώσκετε. Wolfius explains

13. ἀλλ' η & ἀναγωώσκετε. Wolfius explains it, We write nothing but what you may read in the scriptures. But it probably alludes to the ὁπλότης and εἰλικρίνεια in ver. 12: the words which I use have no other meaning than what appears when you read them, and the truth of which is acknowledged by you.

14. ἀπὸ μέρους. Some of you at least. See

Rom. xv. 15.

Ibid. καθάπερ. As we also shall boast of your conversion at the last day. See 1 Thess. ii. 19; Phil. ii. 16.

15. *pórepor. S. Paul had formed a wish of

going to Corinth before this, but was turned from his purpose. See xii. 14; xiii. 1.

Ibid. Sevrepar xdow. A second distribution of spiritual gifts.

17. βουλευόμενος. The reading is probably Βουλόμενος.

Ibid. τὸ ναὶ ναί. Perhaps the repetition of ναὶ and οἱ makes no difference in the sense: see Matt. v. 37. "Ινα ἢ παρ' ἐμοὶ τὸ ναὶ καὶ τὸ οῦ would mean that there is this change of purpose in me: or if we understand Ινα τὸ ναὶ ἢ ναὶ, καὶ τὸ οῦ ἢ οῦ, the sentence would mean, Do I form my resolutions from worldly motives? when I say yea, do I say so from worldly motives, or when I say nay, do I say if from worldly motives?

18. obx eyérero val nal ob. Has not been subject to wavering or inconsistency. He perhaps means, Whatever I may have been as to fulfilling my own intentions, yet the word of God, which I preached unto you, has not been variable.

20. δι' ἡμῶν. The promises which are made known by us. The reading is probably διὸ καὶ δι' αὐτοῦ τὸ ἀμήν.

21. βεβαιῶν els Χριστόν. Who makes us firm in Christ, i. e. in our faith in Christ. 22 ήμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς Χριστὸν, καὶ χρίσας ήμᾶς, Θεός· το καὶ η Rom. σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν Ερh. i. 13; ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Γ' Εγὼ δὲ μάρτυρα τὸν Θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυ- rii. 3; 24 χὴν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἢλθον εἰς Κόρινθον οὐχ ὅτι xiii. 20, 10; κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς Rom. i. 9; 2 ὑμῶν, τῆ γὰρ πίστει ἑστήκατε ἔκρινα δὲ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ Gal. i. 20; 1 Cor. iv. 21. 2 πάλιν ἐλθεῦν ἐν λύπη πρὸς ὑμᾶς. εἰ γὰρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς * Rom.xi. 20; 3 ἐστιν ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ; 'καὶ ἔγραψα 1 Cor. iii. 5; ὑμῦν τοῦτο αὐτὸ, ἵνα μὴ ἐλθὼν λύπην ἔχω ἀφ' ὧν ἔδει με χαί- t viii. 22; ρειν πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν Gal. v. 10. 4 ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς δλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα

1 ἐστιν. ἐκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 "Εί δέ τις λελύπηκεν, οὐκ έμὲ λελύπηκεν, ἀλλ' ἀπὸ μέρους, «1 Cor. τ.1.

6 ໃνα μη επιβαρώ, πάντας ύμᾶς. * ίκανὸν τῷ τοιούτῳ ή ἐπιτιμία = 1 Cor. v. 5.

7 αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων ὤστε τοὐναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως τῆ περισσοτέρα λύπη κατα-8 ποθῆ ὁ τοιοῦτος. διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγά-

ο πουή ο 1οιουτος. Οιο παρακακώ υμας κυρώστα εις τιστού αγα-9 πην. είς τοῦτο γάρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνώ την δοκιμην ύμών, εἰ

10 εἰς πάντα ὑπήκοοί ἐστε. ὧ δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ καὶ γὰρ

έγω εἴ τι κεχάρισμαι, ῷ κεχάρισμαι, δι' ὑμᾶς, ἐν προσώπῳ 11 Χριστοῦ, ἵνα μὴ πλεονεκτηθωμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

22. σφραγισάμενος. A person puts his seal upon any thing which he wishes to mark as his own. So the gift of the Spirit at baptism is the seal or token of Christians belonging to God.

23. φειδόμενος. The real reason of my changing my intention of coming to you before was on account of the irregularities, which I heard of among you. If I had come then, I must have censured you severely for them, and I wished to forbear doing this in person.

24. oby &t.. Not that we have power to make you believe whatever we please, though we have power to punish you for irregularities: but whatever we do, is to be done for your good, that your faith may be a source of joy to you: for it is by this faith, and not by any exertions of ours, that you are to be saved.

CHAP. II. 1. Εκρινα. At the time which I have been speaking of I determined, that, whenever I came to you again, it should not be with feelings of sorrow. He therefore wrote his first Epistle, instead of going then in person, that he might induce them to amend the irregularities which he had condemned, and so prepare the way for his going there obx &ν λύπρ.

2. For though I perhaps have caused sorrow to some of you, yet still, as I said, I shall have pleasure, when I come to you, because I shall ind that person amended by my reproof. 3. Expansa. In my former letter; or perhaps in this very letter.

Ibid. newowoods. Being certain in the case of every one of you, that whatever gave me pleasure, would give pleasure to all of you.

5. I have said, that I wished to come to you without feeling sorrow: but if any one has done any thing to cause sorrow, he causes it not only to me, but in part also (for I do not wish to aggravate the extent of it,) to all of you.

6. τῶν πλειόνων. See 1 Cor. v. 4. συναχθέντων δμῶν.

8. κυρώσαι. This signifies, that his pardon and readmission were to be effected by a public

act. Raphel, Wolfius, Macknight.

9. One of my objects in writing my former letter, in which I told you to punish this person, was to ascertain whether you would obey me in every thing. S. Paul might have punished the offender without the concurrence of the Corinthians. See I Cor. v. 3.

10. ἐν προσώπω Χριστοῦ. S. Paul had punished the offender ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. He means to say, that he had authority from Christ to punish and to pardon.

11. πλεονεκτηθώμεν. So Plutarch has πλεονεκτούμενος ύπο των πολεμίων. Parall. p. 307. It means an advantage gained by craft.

γ'Ελθών δὲ εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χρισ- 12 7 Act. xvi. 8: 1 Cor. xvi. 9. τοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεφγμένης ἐν Κυρίφ, οὐκ ἔσγηκα ἄν- 18 εσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εύρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου 'άλλα άποταξάμενος αὐτοῖς, έξηλθον εἰς Μακεδονίαν. s wii 5 • Col. i. 27. • Τῷ δὲ Θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ 14 Χριστώ, καὶ τὴν ὀσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι ▶ 1 Cor.i. 18. ήμων εν παντί τόπω. Εστι Χριστού εὐωδία εσμέν τω Θεώ 15 έν τοις σωζομένοις και έν τοις απολλυμένοις τοις μέν, όσμη 16 Lu. ii. 34. θανάτου είς θάνατον οίς δε, όσμη ζωης είς ζωήν. και πρός d iv. 2. ταῦτα τίς ίκανός; αού γάρ έσμεν ώς οί πολλοί, καπηλεύοντες 17 τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς ἐξ είλικρινείας, ἀλλ' ὡς ἐκ Θεοῦ, e v. 12: κατενώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν. ᾿Αργόμεθα πάλιν 3 **z.** 8. 1 Cor. ix. έαυτούς συνιστάνειν; εί μη χρήζομεν, ως τινες, συστατικών 2, 3. ἐπιστολών πρὸς ὑμᾶς, ἡ ἐξ ὑμῶν συστατικών; ἡ ἐπιστολὴ 2 g Exod. zziv. 12; ήμων ύμεις έστε, εγγεγραμμένη εν ταις καρδίαις ήμων, γινωσmaxiv. 1; Jer.xxxi.33; Rach.xi.19: κομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων εφανερού- 3 xxxvi. 26; Εεδ. γιϊί. 10. μενοι ὅτι ἐστὲ ἐπιστολὴ Χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, έγγεγραμμένη οὐ μέλανι, άλλά πνεύματι Θεοῦ ζώντος, οὐκ ἐν b ii. 16; Phil. ii. 13. πλαξί λιθίναις, άλλα έν πλαξί καρδίας σαρκίναις. Πεποίθησιν 4 ı v. 18; Jer.xxxi.81; δè τοιαύτην έγομεν δια τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν Θεόν h οὐχ ὅτι 5 Bom. ii. ίκανοί έσμεν άφ' έαυτων, λογίσασθαί τι, ώς έξ έαυτων, άλλ' ή 27, 29; Ψίι. 6; Η ο b. γίιι. 6.8. ίκανότης ήμων εκ του Θεου 1 ος καὶ ίκανωσεν ήμας διακόνους 6

12. This is to shew still more his affection for the Corinthians, and his desire to visit them. When he came to Tross, though there was good opportunity there for preaching the gospel, yet because he did not find Titus there, who was bringing him an account from Corinth, he passed on, and went into Macedonia.

14. θριαμβεύειν means to lead about in a triumphal procession; and is applied either to the conquered enemy, as in Col. ii. 15, or to the friends of the victor, who accompanied him. It is understood here in the latter sense by Elsner.

Ibid. δσμήν. Flowers were thrown into the car in triumphal processions: see Ovid, Trist. iv. 2, 29: and Plutarch speaks of the streets on such occasions being θυμιαμάτων πληρεῖs. Vita Æmil. p. 272.

15. If we still follow the metaphor, σωζομένοις means the conquerors who had escaped, and &πολλυμένοις the conquered, who were often put to death at the triumph. Cicero writes, "At etiam qui triumphant, eo diutius vivos hostium duces reservant, ut his per triumphum ductis pulcherrimum spectaculum fructumque victoriæ populus Romanus, percipere possit: tamen cum de foro in Capitolium currum flectere incipiunt, illos duci in carcerem jubent: idemque dies et victoribus (σωζομένοις) imperii et victis (ἀπολλυμένοις) vitæ finem facit." In Ver. v. 30.

16. ols μέν. To the vanquished, the smell of these perfumes is a prelude to death: ols δè, to

the victorious party, it is a sign of fresh life and

vigour.

Ibid. ral upbs rawra ris inaris; Theophylact explains this to mean, And who is sufficient of himself to do this without the power of God? See iii. 5.

17. καπηλεύοντες, adulterating. The metaphor is taken from vintners mixing water with wine. Valcken. ad 1 Cor. v. 6. S. Paul says, Who is able of himself to preach the gospel? We do not pretend to do so: we preach it as coming from God, without mixing with it any

thing of our own.

CHAP. III. 1. 'Αρχόμεθα. S. Paul asks,
By thus speaking of our own sincerity, are we
beginning to recommend ourselves? To which he
answers, No, unless we want recommendatory
letters to you, which we do not. But perhaps
the reading is ħ μὴ χρήζομεν; or do we want?

2, 3. There seem to be two metaphors here. In ver. 2. the conversion of the Corinthians is said to be the letter of recommendation of the apostles. In ver. 3. Christ is supposed to have written a letter, the execution of which is committed to the apostles.

4. This verse may be connected with the end of the last chapter. The sincerity, with which we preach the word of God, gives us confidence: not as if we are able to preach it of ourselves, for it comes from God. Fell.

5. Wolfius refers and faurur to the will, it faurur to the power.

καινής διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλά πνεύματος τὸ γὰρ 7 γράμμα ἀποκτείνει, τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. Lei δὲ ἡ διακονία Exod. τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις ἐγενήθη ἐν xxxiv. 1, δόξη, ώστε μη δύνασθαι άτενίσαι τοὺς υίοὺς Ἰσραήλ εἰς τὸ Deut. z. 1. πρόσωπον Μωσέως, διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὴν 8 καταργουμένην, πως ούχι μαλλον ή διακονία του πνεύματος 9 ἔσται ἐν δόξη; εἰ γὰρ ἡ διακονία τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ 10 μάλλον περισσεύει ή διακονία της δικαιοσύνης εν δόξη. καὶ γὰρ οὐδὲ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτφ τῷ μέρει, ἕνεκεν τῆς 11 ὑπερβαλλούσης δόξης. εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολ-12 λῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξη. 1 Εχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, 1 Ερά. τί. 19. 13 πολλη παρρησία χρώμεθα "καὶ οὐ καθάπερ Μωσης ἐτίθει " Exod. κάλυμμα επὶ τὸ πρόσωπον εαυτοῦ, πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς Rom. x. 4. 14 υίους Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου παλλ' ἐπωρώθη Εsact. 10; Εsach. xii.2; τὰ νοήματα αὐτῶν. ἄχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ αὐτὸ κάλυμμα Μαιι. xiii.11; ἐπὶ τῆ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτό- 26; Rom. 15 μενον, ὅτι ἐν Χριστῷ καταργεῖται ἀλλ' ἔως σήμερον, ἡνίκα xi. 8. άναγινώσκεται Μωσής, κάλυμμα έπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. 16 ° ήνίκα δ' αν επιστρέθη προς Κύριον, περιαιρείται το κάλυμμα. • Rom. 11. 17 Ρ'Ο δὲ Κύριος τὸ πνεθμά ἐστιν' οὐ δὲ τὸ πνεθμα Κυρίου, ἐκεθ μος 38, 26. 18 ελευθερία. 9 ήμεις δε πάντες ανακεκαλυμμένω προσώπω την 9 7.7; δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενοι, την αὐτην εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ Κυρίου πνεύματος.

6. γράμμα, the Law: πνεῦμα, the Gospel. The former killeth, i. e. it denounces death as a punishment, without giving any means of escape; see Gal. ii. 19: the latter conveys the privilege of rising again from the dead.

7. ἡ διακονία τοῦ θανάτου. The circumstances which attended the giving of the Law; which

Law condemns to death.

 For if the circumstances attending the giving of the condemnatory Law were glorious, much more do the circumstances attending the giving of the justificatory Gospel abound in glory.

10. For that which seemed to be glorious, was not glorious, when viewed in this respect, δν τούτφ τῷ μέρει, (see ix. 3; Col. ii. 16.) with reference to the glory which so greatly exceeds it, ἔνεκεν τῆς ὑπερβ. δόξης. See Beza, Raphel, Palairet.

11. $\delta i \lambda \delta \delta \xi \eta s$, was accompanied with glory at its delivery.

12. τοιαύτην ἐλπίδα. Such confidence in the glorious perpetuity of the gospel ministration.

13. προς το μή. Because they did not look at the real end of the Mosaic dispensation. In Rom. x. 4. Christ is said to be "the end of the Law."

14. κάλυμμα. Perhaps there is an allusion to the person wearing a veil, who read the Law in the synagogue.

Ibid. δτι έν Χριστώ καταργείται. Because it

can only be removed by their acknowledging Christ to be the end of the Law: which they will not do. See ver. 16.

16. ἡνίκα δ' ἀν ἐπιστρέψη. This is perhaps an allusion to Exod. xxxiv. 34, which is quoted by Origen, ἡνίκα δ' ἀν ἐπέστρεψε πρὸς Κύριον. When Moses turned towards God, he took the veil off his face: and when the Jews turn to Christ, the veil of ignorance will be taken from them.

17. O δè Κύριοs. In ver. 13, 14. he had binted that Christ is the end of the Law. He now says, that the Lord, i. e. Christ, is revealed spiritually in the Law: and where there is this spiritual perception of Christ, there is liberty, i. e. freedom of explaining the doctrine, (παρρησία, ver. 12.)

18. κατοπτριζόμενοι. Seeing in a glass. Bos, Elsner, Hombergius, Alberti, Wolfius. It means that Christians see clearly the glorious nature of the gospel. There is perhaps an allusion to Moses desiring to see the glory of God. Exod. xxiii. 18.

Thid. μεταμορφούμεθα. We are not only able to see the glory of the Lord, (which the Jews were not,) but we are ourselves transformed into the same image, passing from the Mosaic dispensation, which had a certain degree of glory, to the Christian dispensation, which has much greater glory; this transformation being effected by Christ, who is revealed spiritually in the Law, (ver. 17.)

1 1Cor.vii.25. 1 Διὰ τοῦτο Εχουτες την διακονίαν ταύτην, καθώς ηλεήθημεν. 4 οὐκ ἐκκακοῦμεν, ἀλλ' ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσγύνης, 2 • ii. 17: vi. 4 ; 1 Thess. il. μη περιπατούντες έν πανουργία, μηδέ δολούντες τον λόγον τού Θεού, άλλα τη φανερώσει της άληθείας συνιστώντες έαυτούς 3, 5. προς πασαν συνείδησιν ανθρώπων, ενώπιον του Θεού. Εί δε 8 t il. 15: 1 Cor. i. 18: καὶ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυ-2 These ii. 10. μένοις έστὶ κεκαλυμμένον "έν οίς ὁ Θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου 4 a iii. 18 ; Εεε. τί. 10; ετύφλωσε τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐ-Joh. xii. τοις τον φωτισμον του ευαγγελίου της δόξης του Χριστου, 31, 40; xiv. 30 ; δς έστιν είκων του Θεού. του γάρ έαυτους κηρύσσομεν, άλλά δ Col. i. 15: Χριστὸν Ἰησοῦν Κύριον έαυτοὺς δὲ, δούλους ὑμῶν διὰ Ἰη-Heb. i. 3. z i. 24. σούν. Τότι ὁ Θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι, δς 6 7 Gen. i. 3; 2 Pet. i. 19. έλαμψεν έν ταις καρδίαις ήμων, πρός φωτισμόν της γνώ-* 1 Cor. ii. 5. σεως της δόξης τοῦ Θεοῦ ἐν προσώπω Ἰησοῦ Χριστοῦ. a Psal. * Έγομεν δε τον θησαυρον τούτον εν οστρακίνοις σκεύεσιν,? zzzvii. 24. ίνα ή ὑπερβολή της δυνάμεως ή τοῦ Θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ήμῶν ἐν 8 b i. 5; Rom. vili.17; παντὶ θλιβόμενοι, άλλ' οὐ στενοχωρούμενοι· ἀπορούμενοι, άλλ' Gal. vi. 17: Phil. iii. 10: οὐκ ἐξαπορούμενοι διωκόμενοι, ἀλλ' οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι 9 2 Tim. ii. καταβαλλόμενοι, άλλ' οὐκ ἀπολλύμενοι Επάντοτε τὴν νέκρω- 10 1 Pet. iv. 13. σιν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ · Psal. xliv. 22; ζωή τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθή. εἀεὶ γὰρ ἡμεῖς 11 Rom. viii 36; οί ζώντες είς θάνατον παραδιδόμεθα δια Ίησοῦν, ενα καὶ ή ζωή xv. 31, 49; τοῦ Ἰησοῦ φανερωθή ἐν τή θνητή σαρκὶ ήμῶν. Δ Πστε ὁ μὲν 12 Col. iii. 4. d xiii. 9. θάνατος ἐν ἡμιν ἐνεργείται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμίν. Εξχοντες δὲ τὸ 13 · Psal. czvi. αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, 'Ἐπίστευσα, 10. f Rom διὸ ελάλησα,' καὶ ήμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν fεἰδότες 14 viii. 11: 1 Cor. vi. 14. ότι ὁ έγείρας τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ έγερεῖ, g i. 6, 11; 2 Tim. ii. 10. καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. Ετὰ γὰρ πάντα δι' ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις 15 h Rom. πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύση εἰς vii. 22 : Ερλ. iii. 16; τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω 16 Col. iii. 10; 1 Pet. iii. 4. ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀνακαινοῦται ἡμέρα

CHAP. IV. 2. δολοῦντες is the same as καπηλεύοντες in ii. 17.

Ibid. προς πασαν συνείδησιν is connected with φανερώσει by Bos and Wolfius.

3. ἀπολλυμένοις. See ii. 15. It means those who have incurred the punishment of death for their sins.

4. The God of this world is the Devil. See John xii. 31; xiv. 30; Eph. vi. 12.

6. εν προσώπφ. This perhaps is an allusion to Exod. xxxiii. 20, where God says to Moses, Thou canst not see my face. Though we cannot see the face of God, we may in Christ see the glory of God.

 δστρακίνοιs. The metaphor is perhaps taken from lamps. The light of the knowledge of God is a treasure, and it burned in the apostles, not as in lamps of gold or silver, but earthenware. 8. στενοχωρούμενοι is violently squeezed in the arms in wrestling. For έξαπορούμενοι see i. 8.

9. Pursued by our enemies, but not forsaken, either by God, (Raphel, Macknight,) or by our friends. (Wolfius.)

friends. (Wolfius.)

10. την νέκρωσιν κ. τ. λ. This phrase is explained by ἀεὶ εἰς θάνατον παραδιδόμεθα in ver. 11. Their continual exposure to dangers reminded men of the death of Jesus, and their preservation from them reminded them of the resurrection of Jesus. See Col. iii. 3.

12. So that, while we are incurring the danger of death, you are persuaded to embrace the gospel, and so become partakers of eternal

13, 14. We endure all these afflictions through a principle of faith.

15. τὰ γὰρ πάντα δι' ὁμᾶς. For we suffer all these things to promote your conversion.

17 καὶ ἡμέρα. ¹τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ ' Psal.xxx.5; Matt. v. 12; ύπερβολην είς ύπερβολην αιώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται Rom. viii.18; 18 ήμιν, μη σκοπούντων ήμων τὰ βλεπόμενα, άλλὰ τὰ μη βλε- ι Rom. viii. πόμενα τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, 24. 5 αἰώνια. ¹οίδαμεν γὰρ, ὅτι ἐὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκή- 14. νους καταλυθή, οἰκοδομήν έκ Θεοῦ ἔγομεν, οἰκίαν ἀγειροποίητον, * Rom. viii. 2 αἰώνιον, εν τοῖς οὐρανοῖς. Εκαὶ γὰρ εν τούτω στενάζομεν, τὸ 1 Cor. xx. 8 οἰκητήριον ήμῶν τὸ ἐξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες: εξ 53, 54, 55. 4 γε καὶ ἐνδυσάμενοι, οὐ γυμνοὶ, εὐρεθησόμεθα. "καὶ γὰρ οἱ ὄντες Rom. viii.16; έν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· ἐπειδὴ οὐ θέλομεν ἐκδύ- iv. 30. σασθαι, άλλ' επενδύσασθαι, ΐνα καταποθή τὸ θνητὸν ὑπὸ τῆς 1 Par. 5 ζωής. ° δ δε κατεργασάμενος ήμας είς αὐτὸ τοῦτο, Θεὸς, ὁ καὶ Pa MANIN.13; 6 δοὺς ἡμῶν τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος. Ρθαρροῦντες οὖν Heb. xi. 18. πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι, ἐκδημοῦμεν ٩ Rom. viil. 7 ἀπὸ τοῦ Κυρίου Αδιὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους 1 Cor. xii.12; 8 τθαρρούμεν δὲ καὶ εὐδοκούμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώμα- r Phil. L. 23. s Peal.lyfi.19: τος, καὶ ἐνδημησαι πρὸς τὸν Κύριον. 9 Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, xxii. 19; 10 εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. *τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ xxx. \$2; ἔμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἔκαστος xiv. 10, 12. τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ὰ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθὸν, εἴτε κακόν. 1 Cor. iv. 5; 11 telδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ Κυρίου, ἀνθρώπους πείθομεν, Θεῷ Αρος. ii. 23; 11 *είουτες του του φορου του Κυριου, αυτραπους πεισομέν, Θεώ κρατ.
δὲ πεφανερώμεθα: ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν τίν. 2;
12 πεφανερῶσθαι. "οὐ γὰρ πάλιν ἐαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, Jud. 23. άλλα άφορμην διδόντες ύμιν καυχήματος ύπερ ήμων, ίνα έχητε ιιί. 1; 13 πρὸς τοὺς ἐν προσώπφ καυχωμένους, καὶ οὐ καρδία. κεἴτε γὰρ * τί.1.16.17: 14 εξέστημεν, Θεφ είτε σωφρονούμεν, ύμιν. Η γαρ αγάπη του εί. 6, 11.

CHAP. V. 1. olkla τοῦ σκήνουs is used for the body: or rather σκήνοιs is the body, and olkla this world in which it dwells. Plato called the body γήνου σκήνοι. Gorgias, when asked whether he was willing to die, "μάλιστα," εἴπεν, " ώσπλρ γλρ έκ σαπροῦ καὶ βέοντοι οἰκιδίου ἀσμένως ἀπαλλάττομαι." Apud Stob. Serm. 117. p. 600.

2. ἐν τούτφ. On this account, i. e. on account of the certain knowledge (οίδαμεν) of the dwelling prepared in heaven. Olearius, Wolfius.

Ibid. εξ οδρανοῦ is heavenly, as in Luke xi. 13.

3. εδρεθησόμεθα applies to ενδυσάμενοι as well as to γυμνοί since we shall then be found to have put on, and not to have put off.

4. The reading is probably εν τῷ σκήνει τούτφ.

Ibid. ἐπειδή. He means to say, that he wishes to get rid of this body, not merely for the sake of getting rid of it, but for sake of putting on the glorified body: but the best MSS. read ἐφ' δ for ἐπειδή.

5. κατεργασάμενος. He that has made us have this desire; or, that has prepared us for this change.

7. For while we are in the body, though we hold communion with Christ, it is by the exercise of faith: we cannot really see him, as we shall do, when we have got rid of this body.

10. τὰ διὰ τοῦ σώματος. Ælian speaks of τὰ διὰ τοῦ σώματος πραττόμενα. Hist. Anim. v. 26.

11. Θεῷ πεφανερώμεθα. Our sincerity is perfectly known to God. There is perhaps an allusion to φανερωθήναι in ver. 10. The thoughts of all men will be laid open at the last day: and S. Paul says, that his thoughts are now laid open to God.

12. I have not said this, as thinking that you want to be informed of it yourselves, but have mentioned it as a topic which you may use, when speaking favourably of us. Fao is perhaps to be omitted after ob.

Ibid. ἐν προσώπφ. In outward appearances.
13. ἐξέστημεν and σωφρονοῦμεν perhaps apply to the language which S. Paul used of him-

7 Rom. v.15; Χριστοῦ συνέχει ήμᾶς, Γκρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ εἶs ὑπὲρ πάν- 15 vi. 11, 12; των ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπxiv. 7; Gal. ii. 20; Gal. ii. 20; 1 Thoss.v.10; εθανεν, ΐνα οί ζώντες μηκέτι ξαυτοίς ζώσιν, άλλὰ τῷ ὑπὲο αὐτῶν 1 Pet. iv. 3. ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. εωστε ήμεις ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα 16 # Gal. v. 6; οίδαμεν κατά σάρκα εί δὲ καὶ ἐγνώκαμεν κατά σάρκα Χριστὸν, vi. 15; Col. iii. 11. άλλα νῦν οὐκ ἔτι γινώσκομεν. "ὥστε εἴ τις ἐν Χριστῷ, καινὴ 17 a Esa, xliii. 18, 19: κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρήλθεν· ἰδού, γέγονε καινὰ τὰ πάντα. bTà δὲ 18 Rom. viii. 10: πάντα έκ τοῦ Θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ήμας έαυτῷ διὰ Ἰησοῦ Gal. vi. 15; Apoc. xxi. 5. Χριστού, καὶ δόντος ήμιν την διακονίαν της καταλλαγής οώς 19 b Rom. v.10: Col. i. 20; 1 Job. ii. 2 ότι Θεὸς ην έν Χριστώ κόσμον καταλλάσσων έαυτώ, μη λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν iv. 10. e Rom. iii. λόγον της καταλλαγής. Υπέρ Χριστοῦ οὐν πρεσβεύομεν, ώς 20 24, 25; Col. i. 20. τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν δεόμεθα ὑπὲρ Χριστοῦ, d Esa. liii. καταλλάγητε τῷ Θεῷ· ἀτὸν γὰρ μὴ γνόντα άμαρτίαν, ὑπὲρ 21 6, 9, 12; Rom. v. 19; ήμων άμαρτίαν εποίησεν, ΐνα ήμεις γινώμεθα δικαιοσύνη Θεοῦ Gal. iii. 13; ἐν αὐτῷ. συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν, μὴ εἰς κενὸν τὴν 6 1 Pet. ii. 22. γάριν τοῦ Θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς ('λέγει γὰρ, 'Καιρῷ δεκτῷ 2 • 1 Cor. iii.9; ἐπήκουσά σου, καὶ ἐν ἡμέρα σωτηρίας ἐβοήθησά σοι. ἐδοὺ, νῦν (Eas. xlix.8. καιρός εὐπρόσδεκτος, ἰδού, νῦν ἡμέρα σωτηρίας.) Εμηδεμίαν έν 3 g Rom. μηδενὶ διδόντες προσκοπην, ζνα μη μωμηθη ή διακονία. Εάλλ' 4 1 Cor. x. 89. έν παντί συνιστώντες έαυτούς, ώς Θεού διάκονοι, έν ύπομονή 1 Cor. iv. 1. πολλή, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, ἰἐν πληγαῖς, 5 έν φυλακαίς, έν ἀκαταστασίαις, έν κόποις, έν ἀγρυπνίαις, έν 6 k z. 4; 1 Cor. li. 4; νηστείαις, εν άγνότητι, εν γνώσει, εν μακροθυμία, εν χρηστό-Eph. vi. 11, τητι, εν πνεύματι αγίφ, εν αγάπη ανυποκρίτφ, εν λόγφ άλη- 7

self. If I appear to be extravagant, when speaking of myself, I speak in the presence of God: if I speak moderately, it is out of consideration to

372

15. οἱ πάντες ἀπέθανον. All men were condemned to death in Adam, and lost the promise of living for ever. Christ suffered this penalty in his own person, and when he died, the whole human race was supposed to have died.

Ibid. éaurois is perhaps by themselves, or through their own power; and To ano aufort is by or through him who died. See Gal. ii. 19; Rom. xiv. 7, 8.

16. Sore. On account of the universality of Christ's redemption, we make no distinction between men of different countries: and though we Jews may once have looked upon Christ as specially the Saviour of his own countrymen, we have no longer such views.

17. τὰ πάντα is perhaps to be omitted.

19. &s &rt. See xi. 21; 2 Thess. ii. 2. The phrase might be translated, that is, that-Ibid. Geds for er Xpioto. This is quoted by the Fathers as an assertion of the divinity of Christ.

21. auapriar is said to mean here an offering for sin, and such is frequently its signification in the LXX. The meaning is, that, though Christ was free from sin, he underwent the punishment of death, which is the consequence of sin: he was accounted as a sinner. And so the phrase, becoming the righteousness of God, means being accounted righteous by God.

CHAP. VI. 2. These words in Isaiah appear

to be spoken to Christ. God promises to assist him in saving the world.

3. The reading is probably διακονία ήμῶν.

4. It does not mean, proving ourselves to be ministers of God, which would be diakorous: but, striving to recommend ourselves, as ministers of God ought to do.

Ibid. ἐν ὑπομονῷ πολλῷ may be connected with many of the following clauses, by much

patience in affliction &c.

Ibid. ἀνάγκαις, poverty. Elsner. 5. φυλακαις. See xi. 23. We have hitherto read only of his imprisonment at Philippi. Clement of Rome speaks of S. Paul enrans

δέσμα φορέσας. Ad Cor. § 5. Ibid. ἀκαταστασίαις. Theophylact explains it, δταν μὴ ἔχη τις ποῦ στῆ ἐλαυνόμενος ἐκ τόπου

els TÓROV.

6. γνώσει. See 1 Cor. xii. 8. Ibid. ἐν πνεύματι ἀγίφ, by the diligent and proper use of the various gifts of the Holy Spirit. Pyle. θείας, ἐν δυνάμει Θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν 8 δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας 9 καὶ εὐφημίας ὡς πλάνοι, καὶ ἀληθεῖς 'ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἰτ. 10, 11; ἐπιγινωσκόμενοι ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ἰδοὺ, ζῶμεν ὡς παι- 18. 10 δευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ χαίροντες ὡς πτωχοὶ, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες ὡς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες. 11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέφγε πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν 12 πεπλάτυνται ' οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ m τɨι. 3, 3. 18 ἐν τοῦς σπλάσονος ὑμῶς πτὰν δὲ αἰσὰνι ἀντιμαθίση ὡς τέκς στον ἐνοδος πολον ἐνοδος καὶ τοῦς σπλάσονος ὑμῶς καὶ δὲς σύσκος ὑνοδος καὶ τοῦς σπλάσονος ὑνοῦς πτὰν δὲς αἰσὰνι ἀντιμαθίση ὡς τέκς στον ἐνοδος καὶ τοῦς σπλάσονος ὑνοῦς παὶν δὲς αἰσὰνι ἀντιμαθίση ὡς τέκς στον ἐνοδος καὶν τοῦς σπλάσονος ὑνοῦς καὶν δὲς αἰσὰνι ἀντιμαθίση ὡς τέκς στον ἐνοδος τέκς στον ἐνοδος καὶν ἐνοδος κα

18 ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν "τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν, ὡς τέκ- *1Cor.iv.14.

14 νοις λέγω, πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς. °Μὴ γίνεσθε ἐτεροζυγοῦντες ο Dout.vii.2; ἀπίστοις· τίς γὰρ μετοχὴ δικαιοσύνη καὶ ἀνομία; τίς δὲ κοι- χνiii.31;

15 νωνία φωτὶ πρὸς σκότος; τίς δὲ συμφώνησις Χριστῷ πρὸς Εcd. xiii.17;
Ερh. v. 11.

16 Βελίαρ; ἢ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; ^pτίς δὲ συγκατά- p Lev. xxvi. θεσις ναῷ Θεοῦ μετὰ εἰδώλων; ὑμεῖς γὰρ ναὸς Θεοῦ ἐστε xxvi. 45; ξῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς, '"Οτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ xxvii.26,27; ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός· καὶ αὐτοὶ ἔσονταί 1 Cor. iii.16; τί. 19; μοι λαός. ٩διὸ ἐξέλθετε ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει x. 7. 14; Κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄπτεσθε· κάγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 1 Pet. ii. δ.

18 ¹καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι εἰς υἰοὺς գ Faa. iii, 11; Αροc. xvii.4.

7 καὶ θυγατέρας, λέγει Κύριος παντοκράτωρ. *Ταύτας οὐν ἔχον- τ Jer. xxxi. τες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοὶ, καθαρίσωμεν ἐαυτοὺς ἀπὸ παν- λροc. xxi. 7, τὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην · 1 Tim. iv.8; ἐν φόβω Θεοῦ.

2 *Χωρήσατε ήμᾶς οὐδένα ἠδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, · xii. 17; 8 οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. αοὐ πρὸς κατάκρισιν λέγω προείρηκα « vi. 11, 12, γὰρ ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστε εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ 13. 4 συζῆν. πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις Αct. v. 41; ὑπὲρ ὑμῶν πεπλήρωμαι τῷ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῷ Phil. ii. 17; ὑπὲρ ὑμῶν πεπλήρωμαι τῷ παρακλήσει, ὑπερπερισσεύομαι τῷ Phil. ii. 17; Col. i. 34. 5 χαρῷ ἐπὶ πάσῃ τῷ θλίψει ἡμῶν. γκαὶ γὰρ ἔλθόντων ἡμῶν εἰς γ ii. 18; Μακεδονίαν, οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν 23.

 δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν. Probably in allusion to the sword in the right hand and the shield in the left. We read of the shield of faith, and the sword of the Spirit, in Eph. vi. 16, 17.

8. ωs πλάνοι, looked upon as deceivers, καl αληθεῖs, and yet true. There is the same construction in the other phrases.

11, 12. Our affection is wide enough to embrace you all: there is no want of room for you there: it is your own heart which allows little room. Camerarius. Hombergius. Schmidius.

room. Camerarius, Hombergius, Schmidius.
13. την αύτην ἀντιμισθίαν, subaudi κατά.
Knatchbull, Wolfius.

14. ἐτεροζυγοῦντες. See Lev. xix. 19; Deut. xxii. 10. It is applied here to marriages with heathens, or to any close intercourse with them.

15. Βελίαρ. The Hebrew term often occurs in the Old Testament, and is translated παρά-νομος by the LXX. It signifies a wicked

person.

16. In the LXX it is, και θήσω τὴν σκηνήν μου ἐν ὑμῖν — και ἐμπεριπατήσω ἐν ὑμῖν και ἔσομαι ὑμῶν Θεὸς, και ὑμεῖς ἔσεσθέ μοι λαός.

In the LXX, 'Απόστητε, ἀπόστητε, ἐξέλθατε ἐκεῖθεν, καὶ ἀκαθάρτου μὴ ἄψησθε, ἐξέλθετε
ἐκ μέσου αὐτῆς, ἀφορίσθητε — καὶ ὁ ἐπισωάγων ὁμᾶς Θεὸς 'Ισραήλ.

18. This does not seem to be taken exactly from any passage: it most resembles 2 Sam. vii. 14, and in ver. 8. the LXX have τάδε λέγει Κύριος παυτοκράτωρ. All these passages are spoken of the Jews, and S. Paul applies them to the Christians.

CHAP. VII. 2. Χωρήσατε ήμας. Give us a place in your affections. See vi. 12, 13.

3. προείρηκα. See iii. 2; vi. 11. Els τὸ συναποθ., so that I could live and die with you.

5. odof. This is said with reference to mapa-

παντὶ θλιβόμενοι έξωθεν μάγαι, έσωθεν φόβοι. 'άλλ' ὁ πα- 6 z i. 4. ρακαλών τους ταπεινούς παρεκάλεσεν ήμας ο Θεός εν τή παρουσία Τίτου οὐ μόνον δὲ ἐν τῆ παρουσία αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ 7 έν τη παρακλήσει ή παρεκλήθη έφ' ύμιν, αναγγέλλων ήμιν την ύμων επιπόθησιν, τον ύμων όδυρμον, τον ύμων ζήλον ύπερ εμού, ∞στέ με μαλλον χαρήναι. "Ότι εί καὶ ελύπησα υμας εν τη 8 a ii. 4.

έπιστολή, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην βλέπω γὰρ ότι έπιστολή έκείνη εί και πρός ώραν έλύπησεν ύμας. Νύν 9 γαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ' ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν έλυπήθητε γάρ κατά Θεον, ίνα εν μηδενί ζημιωθήτε εξ ήμων.

b 2 Sam. xii. 13; Matt. xxvi. 75; Lu. zviii. 13.

νή γαρ κατά Θεον λύπη μετάνοιαν είς σωτηρίαν αμεταμέ- 10 λητον κατεργάζεται ή δε τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται ιδού γάρ, αὐτὸ τοῦτο τὸ κατὰ Θεὸν λυπηθήναι ὑμᾶς, 11 πόσην κατειργάσατο ύμιν σπουδήν; άλλα άπολογίαν, άλλα ἀνανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλ' έκδίκησιν. ἐν παντὶ συνεστήσατε έαυτοὺς άγνοὺς είναι ἐν τῶ πράγματι. ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῶν, οὐχ εἵνεκεν τοῦ ἀδική- 12 σαντος, οὐδὲ είνεκεν τοῦ ἀδικηθέντος ἀλλ' είνεκεν τοῦ φανερωθηναι την σπουδην ύμων την ύπερ ημών προς ύμας ενώπιον τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο παρακεκλήμεθα ἐπὶ τῆ παρακλήσει 13 ύμων περισσοτέρως δε μάλλον εχάρημεν επί τη χαρά Τίτου, ότι αναπέπαυται τὸ πνεθμα αὐτοθ ἀπὸ πάντων ὑμῶν ὅτι εἴ 14 τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην. ἀλλ' ὡς πάντα εν άληθεία ελαλήσαμεν ύμιν, ούτω και ή καύχησις ημών η έπι Τίτου άλήθεια έγενήθη και τα σπλάγγνα αὐτοῦ 15 περισσοτέρως είς ύμας έστιν, αναμιμνησκομένου την πάντων ύμων ύπακοην, ώς μετά φόβου καὶ τρόμου εδέξασθε αὐτόν.

c 2 Thees. Philem.8,21. εχαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμίν. d Rom. xv. 26. ⁴ΓΝΩΡΙΖΟΜΕΝ δὲ ὑμῖν, ἀδελφοὶ, τὴν γάριν τοῦ Θεοῦ 8 Gal. ii. 10.

κλήσει and χαρά in ver. 4. His mind was comforted with the news brought from Corinth by Titus, though his body was afflicted by persecutions in Macedonia.

7. η παρεκλήθη έφ' δμίν, with which he himself had been comforted concerning you. Titus had been to Corinth since the arrival of S. Paul's first letter.

Ibid. ἐπιπόθησιν, your longing for me.

8. Even if I gave you pain by that letter, I do not now repent of it, though I did repent immediately after writing it : for I see that the letter gave you pain for a short time, which has had a good effect.

9. κατά Θεόν. As is agreeable to God, in the manner that God would direct. Elsner. Ibid. Tra ev underl. That you might not re-

quire any punishment from me.

10. αμεταμέλητον is coupled with σωτηρίαν by Palairet, firmam, immutabilem, auferri ne-

Ibid. ή του κόσμου λύπη. Sorrow upon

worldly principles makes a man commit fresh sin to hide his former, and so makes him more worthy of death.

11. σπουδήν. What serious conduct.

Ibid. ekbingow. Determination to punish the offender.

12. τοῦ ἀδικηθέντος is taken for the father of the incestuous person by Bos, Schmidius, Macknight. It may mean the party injured in any of the ways mentioned in the first Epistle.

Ibid. φανερωθήναι is to be coupled with πρός buas ένώπιον του Θεού, that the earnest regard which you have for us may be made manifest among yourselves in the presence of God. But many MSS. read hum the bale bus.

14. enl Tirov. The reading is probably woos Τίτον.

CHAP. VIII. 1. την χάριν τοῦ Θεοῦ. Χάρις in this chapter often means liberality, (as perhaps in Acts ii. 47; iv. 33.) but here xdois του Geoù has its usual sense of the gift of God. It

2 την δεδομένην εν ταις εκκλησίαις της Μακεδονίας στι εν πολλή δοκιμή θλίψεως ή περισσεία τής γαράς αὐτών, καὶ ή κατά βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον τῆς 3 άπλότητος αὐτῶν ὅτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ δύνα-4 μιν αὐθαίρετοι, εμετὰ πολλής παρακλήσεως δεόμενοι ήμῶν, τῆν eix. 1; χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς άγίους δέξ- Βοπ. πτ. 36; 5 ασθαι ήμας, καὶ οὐ καθώς ήλπίσαμεν, ἀλλ' έαυτοὺς ἔδωκαν 1 Cor. xvi. 1. 6 πρώτον τώ Κυρίω καὶ ἡμιν διὰ θελήματος Θεού είς τὸ παρακαλέσαι ήμας Τίτον, ίνα καθώς προενήρξατο, ούτω καὶ ἐπιτε-7 λέση εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν γάριν ταύτην. ''Αλλ' ὥσπερ ἐν παντὶ 1 Cor. i. 5. περισσεύετε, πίστει καὶ λόγω καὶ γνώσει καὶ πάση σπουδή, καὶ τῆ ἐξ ὑμῶν ἐν ἡμῶν ἀγάπη, ἵνα καὶ ἐν ταύτη τῆ χάριτι 8 περισσεύητε οὐ κατ' ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐτέρων σπουδής, καὶ τὸ τής ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων 9 εγινώσκετε γάρ την χάριν τοῦ Κυρίου ήμων Ίησοῦ Χριστοῦ, ε La iz se. ότι δι' ύμας επτώχευσε πλούσιος ων, ίνα ύμεις τη εκείνου 10 πτωχεία πλουτήσητε· h καὶ γνώμην εν τούτω δίδωμι. τοῦτο γάρ h 1 Cor. vii. ύμιν συμφέρει, οίτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, άλλα καὶ τὸ θέλειν Prov. xix. 17; 11 προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, Matt. x. 42. όπως καθάπερ ή προθυμία τοῦ θέλειν, οῦτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι 12 έκ τοῦ ἔχειν. 1Εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχη τις, 1 Prov.iii.28; 13 εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, Lu. xxi. 43; 14 ύμιν δὲ θλίψις ἀλλ' ἐξ ἰσότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν ^{1 Pet. iv. 10}.

was God who put it into their hearts to be thus charitable; and charity is mentioned as one of the spiritual gifts in Rom. xii. 7, 8. See ix. 14.

2. I would supply he or dyferero in the first clause of this verse, that the greatness of their joy was seen in a great trial of affiction: although they were suffering persecution, yet they rejoiced exceedingly in their faith.

Ibid. ἡ κατὰ βάθους πτωχεία, their deep or excessive poverty hath made their liberality ap-

pear greater.

Ibid. ἀπλότητος, liberality, as in ix. 11, 13; Rom. xii. 8; James i. 5.

4. χάριν is kindness, or liberality: and κοινωνίαν τῆς διακονίας is the relief which they have contributed. See Acts ii. 42.

Ibid. δέξασθαι ἡμᾶs. These words appear to be an interpolation, and to have been added for the sake of clearness. If they are expunged, χάριν and κοινωνίαν are governed by ἔδωκαν, and the construction is thus: for even above their means, voluntarily, and most earnestly enterating us [to permit it], they gave this charitable collection of theirs, and not merely this, which was what we hoped they would do, but they gave themselves before every thing else to the Lord and to us.

6. els τ6. So that we exhorted Titus. He had probably on a former occasion excited the Corinthians to charity (προενήρξατο), and

S. Paul urged him now to do the same.
7. ἐν ἡμῖν the same as εἰς ἡμᾶς.

Ibid. Tva κai. Some would supply videte, or operam date: as in Eph. v. 33. or perhaps it may be connected with what follows; that ye may also abound in this act of liberality, I say to you &cc.

8. οὐ κατ' ἐπιταγήν. This perhaps means, not in consequence of any positive command from God. See 1 Cor. vii. 6.

Ibid. διὰ τῆς ἐτέρων σπουδῆς, urged to it by the forwardness of others, i. e. the Macedonians.

9. πλούσιος ών. Athanasius asks, πῶς δὲ ἐπτάχευσεν ὁ Θεός; ὅτι τὴν πτωχεύσασαν φύσιν ἐν ἐαντῷ ἀνελάβετο p. 949. The passage contains a strong argument for the pre-existence and divinity of Christ.

10. γνώμην, my opinion or advice. See 1 Cor. vii. 6. 40.

Ibid. ἀπὸ πέρυσι, a year ago, or in the course of the last year. It might be thought from 1 Cor. xvi. 1. that the Corinthians had consulted S. Paul about the collection to be made for the poor in Judæa; and this was several months before the writing of this second Epistle. It appears, that they had not only made a collection at that time, but that the wish originated with themselves.

11. ἐκ τοῦ ἔχειν. In proportion to what you have. Schmidius, Wolfius.

l Rom. xii. 17;

περίσσευμα είς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα ΐνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται είς τὸ ύμῶν ὑστέρημα. ὅπως γενηται ἰσότης, μ Εκού, κτί, μκαθώς γέγραπται, 'Ο τὸ πολύ, οὐκ ἐπλεονασε' καὶ ὁ τὸ 15 όλίγου, οὐκ ήλαττόνησε.

Χάρις δὲ τῶ Θεῷ τῷ διδόντι τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν 16 έν τη καρδία Τίτου ότι την μέν παράκλησιν έδέξατο, σπου- 17 δαιότερος δε υπάρχων, αυθαίρετος εξήλθε προς υμάς. Συν- 18 επέμψαμεν δε μετ' αὐτοῦ τὸν ἀδελφὸν, οὖ ὁ ἔπαινος εν τῷ εὐαγγελίω διὰ πασών των ἐκκλησιών οὐ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ 19 χειροτονηθείς ύπὸ των έκκλησιων συνέκδημος ήμων, σύν τῆ χάριτι ταύτη τη διακονουμένη υφ' ήμων, προς την αὐτοῦ τοῦ Κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ύμῶν στελλόμενοι τοῦτο, μή τις 20 ήμας μωμήσηται έν τη άδρότητι ταύτη τη διακονουμένη ύφ ήμων. ¹προνοούμενοι καλά οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλά 21 καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν 22 1 Pet. ii. 12. ήμων, δυ έδοκιμάσαμεν έν πολλοίς πολλάκις σπουδαίον όντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον πεποιθήσει πολλή τή εἰς ὑμᾶς. είτε ύπερ Τίτου, κοινωνός έμος και είς ύμας συνεργός είτε 28 άδελφοὶ ήμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα Χριστοῦ. Τὴν οὖν 24 ἔνδειξιν της ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, είς αὐτοὺς ἐνδείξασθε, καὶ είς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν. ™Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς άγίους, περισσόν 9

m wiis. 4 : Act. xi. 29: Αστ. Χτ. 29; μοι έστι το γράφειν ύμιν. οίδα γαρ την προθυμίαν ύμων, ην 2 1 Cor. xvi. 1. ύπερ ύμων καυχώμαι Μακεδόσιν, δτι 'Αχαία παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι καὶ ὁ ἐξ ὑμῶν ζῆλος ἠρέθισε τοὺς πλείονας. ἔπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφοὺς, ἵνα μὴ τὸ καύχημα ήμῶν τὸ ὑπὲρ 3 ύμῶν κενωθη ἐν τῷ μέρει τούτω ἵνα καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ήτε, μή πως έαν Ελθωσι σύν έμοι Μακεδόνες, και 4 ευρωσιν ύμας απαρασκευάστους, καταισχυνθώμεν ήμεις, ίνα

14. περίσσευμα, subaudi γίνεται.

17. παράκλησιν. See ver. 6. (παρακαλέσαι.)

He has complied with my exhortation.
18. ἀδελφόν. This is supposed to have been S. Luke by Origen, Jerom, Grotius, Capellus, &c., and the words $\epsilon \nu \tau \hat{\varphi} \epsilon b \alpha \gamma \gamma \epsilon \lambda i \varphi$ have been supposed to allude to his gospel. But they mean in the preaching of the gospel, as in x. 14; Phil. iv. 3, 15. Some have supposed Barnabas, and some Apollos: or it may have been Silvanus.

χειροτονηθείς-συνέκδημος. true of Silvanus. See Acts xv. 40. Or perhaps it may mean, that this person was ap-pointed by the Macedonian churches to accompany S. Paul to Judæa (σὺν τῆ χάριτι ταύτη). If so, he may have been one of the persons mentioned in Acts xx. 4. The Macedonians with S. Paul at Corinth were Sopater, Jason, Aristarchus, and Secundus. In Acts xix. 29. Caius and Aristarchus are called συνέκδημοι Παύλου, and Aristarchus accompanied S. Paul

to Jerusalem.

19. προθυμίαν όμῶν. Probably ἡμῶν.
22. ἀδελφόν. This has been thought to be Silas, Apollos, or Epænetus. It might perhaps be Sosthenes, or another of the Macedonians mentioned in Acts xx. 4.

Ibid. πεποιθήσει. Through the great confidence which he has in you.

23. εἴτε ὑπὲρ Τίτου. If any inquire concerning Titus.

Ibid. ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν. Sent by the churches. This might confirm the notion of the two persons being Macedonians. Epaphroditus is called the apostle of the Philippians in Phil. ii. 25. i.e. he was sent by

24. καυχήσεως. See vii. 14; viii. 3, 24. Chap. IX. 2. από πέρυσι. See viii. 10.

3. ἀδελφούs. See viii. 18, 22.

4. Makedoves. The Macedonians, who accompanied him, are mentioned in Acts xx. 4.

μη λέγωμεν ύμεις, εν τη υποστάσει ταύτη της καυγήσεως. δ άναγκαιον οθν ήγησάμην παρακαλέσαι τους άδελφους, ίνα προέλθωσιν είς ύμας, καὶ προκαταρτίσωσι τὴν προκατηγγελμένην εύλογίαν ύμων ταύτην ετοίμην είναι, ουτως ώς εύλο-6 γίαν, καὶ μὴ ὅσπερ πλεονεξίαν. "Τοῦτο δὲ, ὁ σπείρων φειδο- " Prot. μένως, φειδομένως καὶ θερίσει καὶ ο σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, xxii 9 7 επ' εύλογίαις καὶ θερίσει. • εκαστος καθώς προαιρείται τῆ • Exod. καρδία μη έκ λύπης η έξ ἀνάγκης ίλαρον γαρ δότην ἀγαπά xxx. 2; 8 ο Θεός. δυνατός δε ο Θεός πασαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμῶς, Deut. xx. 7; Becl. xxx. ίνα έν παντί πάντοτε πάσαν αὐτάρκειαν έχοντες, περισσεύητε 11; Rom. 9 είς πᾶν ἔργον ἀγαθόν γκαθώς γέγραπται, 'Ἐσκόρπισεν, P Psal.exii.9. έδωκε τοις πένησιν, ή δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει είς τὸν αἰωνα. 10 9 Ο δε επιγορηγών σπέρμα τώ σπείροντι, καὶ άρτον είς 9 Κες. 17.10. βρώσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐ-11 ξήσαι τὰ γεννήματα της δικαιοσύνης ύμων. τέν παντί πλουτι- τί. 11: ζόμενοι είς πάσαν άπλότητα, ήτις κατεργάζεται δι' ήμῶν iv. 15. 12 εὐγαριστίαν τῷ Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης ού μόνον έστι προσαναπληρούσα τὰ ύστερήματα των ώγίων, άλλα και περισσεύουσα δια πολλών εύχαριστιών τώ Θεώ, 13 διὰ της δοκιμής της διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν. έπὶ τη ὑποταγή της ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστού, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτούς καὶ εἰς πάν-

14 τας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς, διὰ τὴν 15 ὑπερβάλλουσαν γάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. γάρις δὲ τῶ Θεῶ

4. ὑποστάσει. "Υπόστασι» means something firm and stable, and here α firm confidence. Perhaps the words τῆς καυχήσεως are an interpolation. See xi. 17; Heb. iii. 14; xi. 1.

έπὶ τῆ ἀνεκδιηγήτφ αὐτοῦ δωρεά.

5. προκατηγγελμένην. The reading is pro-

bably προεπηγγελμένην.

Ibid. εδλογίαν. This signifies generally a blessing: but S. Paul perhaps uses it here with reference to λογία, a collection: (1 Cor. xvi. 1.) and thus εὐλογία might mean a good, i. e. a liberal collection.

Ibid. καl μη δοπερ πλεονεξίαν. And not as if each person wished to have more than his neighbour.

6. Τοῦτο δὲ, i. e. λέγω. I mean to say. See 1 Cor. i. 12.

Ibid. ἐπ' εὐλογίαις. Bountifully, liberally. See ver. 5.

 περισσεῦσαι. To make to abound, as in Eph. i. 8; 1 Thess. iii. 12. God is able to make every act of liberality abound to yourselves: i. e. to repay you for it.

Ibid. abrapaeau. Sufficiency. The meaning is, That, having a perfect sufficiency yourselves, you may be able to perform every good work abundantly.

9. δικαιοσύνη. The same Hebrew word is

translated by δικαιοσύνη and ἐλεημοσύνη. See Matt. vi. 1.

10. Theophylact says of the words aprov ess βρώσι», that they come from Jeremiah: but I know of no such passage. There may be allusion to Deut. xxviii. 12; Isaiah lv. 10; Hos. x. 12.

11. πλουτιζόμενοι. The construction is not very apparent. Some connect it with Γνα περισσεύητε in ver. 8. Palairet takes the sentence as unconnected, and as containing a separate precept, In whatever manner you acquire riches, use them with all liberality.

Ibid. δι' ήμων. Administered or dispensed by

13. δοξάζοντες. It would more properly be δοξάζοντων. See Krebsius.

Ibid. ὁποταγῆ τῆς ὁμολογίας is the same as ὑποταγῆ ὁμολογουμένη, professed or avoused obedience. See Luke xvi. 8. S. Paul says, that other persons will be induced to glorify God for this instance of your obedience to the gospel, for this liberality in making a collection for them and all persons, and by offering prayers for you, while they long after you, on account of the gift of charity, which God has given you so exceedingly. See viii. 1.

ΑΥΤΟΣ δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ὑμᾶς διὰ τῆς πραότητος 10 καὶ ἐπιεικείας τοῦ Χριστοῦ, δς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς έν ύμιν, ἀπών δὲ θαρρώ εἰς ύμας. δέομαι δὲ, τὸ μὴ παρών 2 θαρρήσαι τη πεποιθήσει ή λογίζομαι τολμήσαι έπί τινας τούς λογιζομένους ήμας ώς κατά σάρκα περιπατούντας. έν σαρκί γάρ 3 • Jer. i. 10; περιπατούντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα τὰ γὰρ ὅπλα 4 της στρατείας ήμων ου σαρκικά, άλλα δυνατά τω Θεώ πρός καθαίρεσιν οχυρωμάτων λογισμούς καθαιρούντες καὶ παν 5 ύλωμα επαιρόμενον κατά της γνώσεως του Θεού, και αίνμαλωτίζοντες παν νόημα είς την ύπακοην του Χριστού, και έν 6 έτοίμω έγοντες εκδικήσαι πάσαν παρακοήν, όταν πληρωθή ύμων ή ύπακοή.

t 1 Cor. xiv.

xiii. 10.

Ephes. vi.

t Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; εἴ τις πέποιθεν ἐαυτῶ Χρισ-7 τοῦ είναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ' ἐαυτοῦ, ὅτι καθώς αὐτὸς Χριστοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς Χριστοῦ. "ἐάν τε γὰρ καὶ περισσό- 8 τερόν τι καυχήσωμαι περί της έξουσίας ημών, ης έδωκεν ό Κύριος ήμιν, είς οἰκοδομήν καὶ οὐκ είς καθαίρεσιν ὑμών, οὐκ αίσχυνθήσομαι τνα μή δόξω ώς αν έκφοβειν ύμας διά των 9 επιστολών. ὅτι αὶ μεν επιστολαί, φησι, βαρείαι καὶ ἰσχυραί· ἡ 10 δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγος ἐξουθενημένος. Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἰοί ἐσμεν τῷ λόγφ δι' ἐπι- 11 στολών ἀπόντες, τοιούτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργφ.

× iii. 1 ; v. 13.

* Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρίναι ἡ συγκρίναι ἐαυτοὺς τισὶ τῶν 12 έαυτοὺς συνιστανόντων, άλλὰ αὐτοὶ ἐν έαυτοῖς έαυτοὺς με-

y xi. 18: xii. 5, 6. τρούντες, καὶ συγκρίνοντες έαυτούς έαυτοίς, οὐ συνιοῦσιν γήμεῖς 18 δὲ οὐχὶ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ

CHAP. X. 1. is nata apissons. This was said by his enemies. Chrysostom. They said, that he was humble when he was among them, but bold and severe when at a distance.

2. δέομαι. This is the same as παρακαλώ in ver. 1. I beseech you not to force me when present to be bold with that confidence, wherewith I reckon upon shewing my courage to some who reckon upon me as a man of worldly principles.

3. er σαρκί is different from κατά σάρκα. Though my nature is human, I do not carry on my Christian warfare upon human principles.

See xi. 18; Gal. ii. 20.

4. rŵ Θεŵ is considered by some to be a superlative, (as in Acts vii. 20.) exceedingly powerful. Vorstius, Knatchbull. Others understand it literally through God, by the aid of God. Beza, Raphel, Schmidius.

Ibid. ὀχυρωμάτων. There is perhaps an allusion to the walls of Jericho being thrown down miraculously. Chrysostom explains όχυ-ρώματα to mean τον τῦφον τον Ἑλληνικον, και των σοφισμάτων και των συλλογισμών την

ίσχυν. 6. δταν πληρωθή. As soon as the major part of you have shown your obedience.

7. Ta kara moodernor means the nature or character of any one. Raphel.

Ibid. Xριστοῦ at the end of the verse is perhaps to be omitted.

8. ἡμῖν after ὁ Κύριος is perhaps to be omitted.

Ibid. οὐκ αἰσχυνθήσομαι. Even if I boast exceedingly of my power, I shall not be ashamed by finding this power fail.

9. δόξω. The reading is probably δοξώμεν.

10. βαρείαι. See 1 Thess. ii. 6.
Ibid. ἀσθενής. See xii. 7. S. Paul is said to have been short by Chrysostom, Nicephorus, &c. Ibid. Adyos is probably the style of speaking

or reasoning. See xi. 6.

12. eykpîvas. To reckon ourselves among. Elsner, Krebsius.

Ibid. and abrol. These words appear to relate to the opponents of S. Paul, who admired themselves. But if οὐ συνιοῦσιν' ἡμεῖs δὲ is an interpolation, as it appears to be, then S. Paul is speaking of himself: But we measuring ourselves by ourselves, and comparing ourselves with ourselves, will not boast of things which do not belong to us.

13. τὰ άμετρα. Things which have not been

κανόνος οδ εμέρισεν ήμιν ο Θεός μέτρου, εφικέσθαι άχρι καλ 14 ύμων ου γάρ ως μη εφικνούμενοι είς ύμας υπερεκτείνομεν έαυτούς ἄχρι γὰρ καὶ ὑμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίφ τοῦ 15 Χριστοῦς τοὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυγώμενοι ἐν άλλοτρίοις κόποις, ε Βοπ. ΧΥ. 20. έλπίδα δὲ ἔγοντες, αὐξανομένης της πίστεως ύμῶν, ἐν ύμῶν 16 μεγαλυνθήναι, κατά τὸν κανόνα ήμων, εἰς περισσείαν, εἰς τὰ ύπερέκεινα ύμων εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίφ κανόνι εἰς 17 τὰ ετοιμα καυχήσασθαι. * Ο δὲ καυχώμενος, ἐν Κυρίφ καυ- • Εκα. Ιχν. 16; 18 χάσθω. ρού γάρ ὁ ἐαυτὸν συνιστών, ἐκεῖνός ἐστι δόκιμος, ἀλλ' Jerik. 23,24; δυ δ Κύριος συνίστησιν. « ΟΦΕΛΟΝ ἀνείχεσθέ μου μικρον τη ἀφροσύνη ἀλλά καὶ Rom. ii. 29; 2 ἀνέχεσθέ μου. ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς Θεοῦ ζήλῳ ἡρμοσάμην γὰρ ^{1 Cor. iv. δ.} 8 ύμας ένὶ ἀνδρὶ παρθένον άγνην παραστήσαι τῷ Χριστῷ· dφo- 13 βούμαι δὲ μήπως ώς ὁ ὄφις Εὐαν ἐξηπάτησεν ἐν τῆ πανουρ- a Gen. iii. 4; γία αὐτοῦ, οὕτω φθαρη τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ της ἀπλότητος Joh. viii 44. 4 της είς του Χριστόν. εί μεν γάρ ο έρχόμενος άλλου Ίησοῦν (xii, 11; κηρύσσει δυ οὐκ ἐκηρύξαμευ, ἡ πυεῦμα ἔτερου λαμβάνετε δ 1 Cor. xv. 10; ούκ ελάβετε, ή εὐαγγέλιον ετερον δ ούκ εδέξασθε, καλώς είν. 2: 5 ηνείχεσθε. Ασγίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπερλίαν τ. 11; Cor. i. 17; 6 ἀποστόλων. εἰ δὲ καὶ ἰδιώτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῆ γνώσει ii. 1, 18; Ερh. ii. 4. 7 άλλ' εν παντί φανερωθέντες εν πασιν είς ύμας. h ή άμαρτίαν h 1 Cor. ix. έποίησα, έμαυτον ταπεινών ἵνα ύμεις ύψωθητε, ὅτι δωρεὰν τὸ 6,13. 8 τοῦ Θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; ἰάλλας ἐκκλησίας Ακ. xx. 33;

9 ἐσύλησα, λαβών ὀψώνιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν καὶ παρῶν Στροκο, iii.8,

measured out to us. Lock, Schmidius, Fell. S. Paul uses mérpor and karer for the province or district which God had allotted for his preaching. The line, which bounded S. Paul's preaching, took in Corinth.

14. For we are not going beyond our bounds, as if our line did not reach to you; for we were the first to come even as far as you, preaching the gospel of Christ.

15. μεγαλυνθηναι. But hoping, as your faith increases, to be enlarged with respect to my line of preaching: i. e. to have my line extended. Perhaps er buir is to be connected with abfavo-

μένης.

16. els Tà etoma. And not to boast, within another man's line, of things made ready to our

CHAP. XI. 2. ζηλώ. He uses the metaphor of jealousy, because he speaks of presenting the church as the bride of Christ. Bear with me a little in speaking of the affection which I have for you: I may be allowed to speak of it; for it is through my zeal for God that I am jealous over you: I have been anxious to present you as a pure virgin to the one husband, to whom I betrothed you, even to Christ. 'Applicar is to betroth. See Raphel, Elsner.

3. απλότητος της els του Χριστόν. The sincere affection which you ought to have for Christ, and for him only. Perhaps και της αγνότητος ought to be inserted after απλότητος.

4. δ έρχόμενος. Any person who comes to you after me.

Ibid. πνεθμα έτερον. Other and greater spiritual gifts than those which I have imparted. Ibid. εὐαγγέλιον. A new and better gospel.

Ibid. καλώς ήνείχεσθε. Ye might have been

right in bearing with him.

5. There is an ellipse here: But such is not the case: you cannot say this of these other teachers: for I conclude that my doctrine does not come short of that of the very greatest apostles.

6. lbistrys. Xenophon applies this term to

δε δέονται els άρετην ol καλώς πεπαιδευμένοι δρθώς έγνωσμένα ζητώ λέγειν. δνόματα μέν γάρ ούκ αν παιδεύσειαν, γνώμαι δέ, εί καλώς έχοιεν. De Venat. p. 787. So also Socrates, apud Platon. Hip. Min. p. 235. S. Paul perhaps alludes to the simplicity of his language: see 1 Cor. i. 17; ii. 1: or to what was said of him by his opponents: see x. 10.

Ibid. έν παντί, i. e. τρόπφ vel χρόνφ. Ibid. φανερωθέντες. He here means to include his companions as well as himself.

7. ταπεινών. By working with his own

Ibid. ὑψωθητε might be evalted in the favour of God.

▶ Phil.iv.10, πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός κτὸ γὰρ ύστέρημα μου προσανεπλήρωσαν οι άδελφοι ελθόντες από Μακεδονίας καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῆ ὑμῖν ἐμαυτὸν ἐτήρησα καὶ 1 Rom. x.1; τηρήσω. ¹ἔστιν ἀλήθεια Χριστοῦ ἐν ἐμοὶ, ὅτι ἡ καύχησις 10 αυτη οὐ σφραγίσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασι τῆς 'Αχαίας. διατί; ὅτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; ὁ Θεὸς οἶδεν δ δὲ ποιῶ, καὶ ποι- 11 ήσω, ἵνα ἐκκό ψ ω τὴν ἀφορμὴν τῶν hetaελόντων ἀφορμὴν, ἵνα ἐν $\mathring{\omega}^{12}$ καυγώνται, εύρεθώσι καθώς καὶ ήμεῖς. οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδ- 13 απόστολοι, έργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι είς ἀποστόλους Χριστοῦ καὶ οὐ θαυμαστόν αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχη- 14 ■ Phil.ii.19. ματίζεται είς άγγελον φωτός moù μέγα οὖν εἰ καὶ οἱ διάκονοι 15 αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὧν τὸ τέλος n xii. 6. έσται κατά τὰ έργα αὐτῶν. ηΠάλιν λέγω, μή τις με δόξη 16 ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μή γε, κᾶν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα μικρόν τι κάγω καυχήσωμαι. δ λαλώ, οὐ λαλώ κατά Κύριον, άλλ' ώς 17 έν άφροσύνη, έν ταύτη τη ύποστάσει της καυχήσεως. ο έπεὶ 18 o x. 13; xii. 5, 6; Phil. iii. 3, 4. πολλοὶ καυχώνται κατὰ τὴν σάρκα, κάγὼ καυχήσομαι. ἡδέως 19 γαρ ανέγεσθε των αφρόνων, φρόνιμοι όντες ανέγεσθε γαρ, εξ 20 τις ύμας καταδουλοί, εί τις κατεσθίει, εί τις λαμβάνει, εί τις έπαίρεται, εί τις ύμας είς πρόσωπον δέρει. κατά ατιμίαν λέγω, 21 ώς ὅτι ἡμεῖς ἠσθενήσαμεν ἐν ις δ' ἄν τις τολμα, ἐν ἀφροσ-P Act. xxii. 3; ύνη λέγω, τολμῶ κάγώ. P Εβραῖοί εἰσι; κάγώ Ἰσραηλῖταί 22 Bom. xi. 1. είσι; κὰγώ σπέρμα 'Αβραάμ είσι; κὰγώ 9διάκονοι Χριστοῦ 28 9 vi. 4; Act. ix. 16; είσι; παραφρονών λαλώ, ύπερ εγώ εν κόποις περισσοτέρως, mxi. 11; 1 Cor. xv. έν πληγαίς ύπερβαλλόντως, έν φυλακαίς περισσοτέρως, έν 10, 31. * Deut.xxv.8. θανάτοις πολλάκις. 'ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα 24

8. κατενάρκησα. Jerom mentions this as a Cilician word. It is said to be taken from νάρκη, torpedo, a kind of fish, which produces numbness by the touch.

9. Compare Phil. iv. 15.

10. καύχησις. The boast of not having put the Corinthians to any expense. The best MSS. read φραγήσεται for σφραγίσεται, and the more natural construction would be τὸ στόμα μου οὐ φραγήσεται εἰς τὸ μὴ καυχᾶσθαι τὴν καύχησιν ταύτην.

11. The false teachers had said, that S. Paul did not suffer the Corinthians to support him,

because he did not love them.

12. It seems also, that they boasted of doing the same themselves, i. e. of not putting the Corinthians to any expense. S. Paul says, that he would force them to keep to this, by continuing to do so himself. 'Αφορμήν means the excuse, which they really wanted, notwithstanding their boast, for being supported by the Corinthians.

14. θαυμαστόν. Perhaps the reading is θαῦμα.
16. Πάλιν λέγω. This does not imply, that he had said the same thing before; but it is equivalent to, I will now use another argument, (see xii. 19.) He then says, Let no one consider this boasting as a sign of weakness: but if you

do, then bear with me as a weak person, and suffer me to boast. For el δὲ μήγε see Matt. vi. 1. Δέξασθε is used for bear with me by Plutarch, δέξασθε ἡμᾶς, ἔφη, καὶ δπως οὐ συνάξετε τὰς δφρῦς σκοπεῖτε. De Orac. Defect. p. 412. 17. You may now, if you please, suppose me

17. You may now, if you please, suppose me to be speaking, not by inspiration, but as a weak and foolish man. For ὑπόστασιε, see ix. 4.

18. See x. 8.

19. ἀφρόνων. This is said with reference to ver. 16. Even if you suppose me to be weak, you may bear with my boasting, because you have borne with other persons who are weak.

20. λαμβάνει. Quæstumfacit. Gataker, Elsner. Ibid. ἐπαίρεται. Raise himself against you

in wrath. Macknight.

21. I am now speaking to my own disparagement, as supposing that I am weak. For is brusee v. 19.

23. φυλακαῖs. Clement in his Epistle speaks of S. Paul ἐπτάκις δέσμα φορέσας. c. 5. Only one imprisonment, that at Philippi, Acts xvi. 23, is mentioned before the date of this Epistle. See pref. to Ep. to Titus. An imprisonment seems to be alluded to in Rom. xvi. 7.

24. πεντάκις. None of these are mentioned

in the Acts.

25 παρὰ μίαν ἔλαβον, *τρὶς ἐρραβδίσθην, ἄπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς · Act.xiv.19; 26 εναυάγησα, νυχθήμερον εν τω βυθώ πεποίηκα δδοιπορίαις πολλάκις κινδύνοις ποταμών, κινδύνοις ληστών, κινδύνοις έκ γένους, κινδύνοις έξ έθνων, κινδύνοις έν πόλει, κινδύνοις έν 27 έρημία, κινδύνοις έν θαλάσση, κινδύνοις έν ψευδαδέλφοις έν κόπφ καὶ μόχθφ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῶ καὶ δίψει, 28 εν νηστείαις πολλάκις, εν ψύχει καὶ γυμνότητι. τχωρίς των Αct. xx. 18, παρεκτός, ή επισύστασίς μου ή καθ' ήμεραν, ή μεριμνα πασών 29 τῶν ἐκκλησιῶν τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδα- 1 Cor. 30 λίζεται, και οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; κει καυγάσθαι δεῖ, τὰ τῆς ix. 22. 81 ασθενείας μου καυχήσομαι. Υ Ο Θεός και πατήρ τοῦ Κυρίου * xii. 5. ήμων Ίησου Χριστου οίδεν, ὁ ων εὐλογητὸς είς τους αίωνας, Rom. i. 9; 82 ὅτι οὐ ψεύδομαι: εἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης ᾿Αρέτα τοῦ βα- ix. 1; 20; σιλέως εφρούρει την Δαμασκηνών πόλιν, πιάσαι με θέλων Phil. i. 8; 1 These, ii. 5. 83 καὶ διὰ θυρίδος ἐν σαργάνη ἐχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους, καὶ : Act. iz. 24. 12 έξέφυγον τὰς χειρας αὐτοῦ. Καυχάσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι 2 ελεύσομαι γάρ είς οπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις Κυρίου. *οίδα * Act. ix. 3; ἄνθρωπον εν Χριστώ, προ ετών δεκατεσσάρων, (είτε εν σώματι, î Cor. xv. 8. ούκ οίδα, είτε έκτὸς τοῦ σώματος, ούκ οίδα, ὁ Θεὸς οίδεν,) άρ-8 παγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ. καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον άνθρωπον, (εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα, 4 ο Θεός οίδεν,) ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν

24. παρά μίαν, sc. πληγήν. The punishment of whipping was not to exceed forty stripes, Deut. xxv. 3: and as the whip was made of three thongs, they never gave more than thirteen blows, which made thirty-nine stripes. (See Josephus, Antiq. iv. 8, 21.) S. Paul says ບໍ່ສາວ 'ໄວບວິດໃໝາ, because Jews had a right to Dunish Jews, and therefore he did not plead his Roman citizenship. Biscoe, p. 246.
25. τρὶς ἐρραβδίσθην. One of these is mentioned, that at Philippi, Acts xvi. 23.
Ibid. ἄπαξ. At Lystra, Acts xiv. 19.
Ibid. τρὶς ἐναυάγησα. None of these are mentioned in the Acts. See pref. to Ep. to

Ibid. πεποίηκα. So Cicero, " Apameæ quinque dies morati----Iconii decem fecimus." Att. v. 20.

26. ¿k yévous. A popularibus meis. Gal. i. 14.

28. των παρεκτός. Beside the things which I have omitted. Chrysostom, Wolf. Beside these external inconveniences. Raphel.

Ibid. eniovoraois is the act of many things pressing at once upon a person: but many MSS. read έπίστασις.

29. This is to shew the great interest which he took in all the churches. Who among my converts is suffering from any infirmity, and I do not partake of his sufferings? Who is perverted or misled in his Christian principles, and I burn not with grief and with real to recover him?

30. dσθενείαs is here used for sufferings.

31. Most MSS. read Kuplou 'Inσοῦ οίδεν. 32. ἐθνάρχης is a person appointed by an-

other to govern a country.

Ibid. Αρέτα. Aretas was king of Arabia Petræa, and Herod Antipas married his daughter. When Herod took his brother Philip's wife, the daughter of Aretas left him and fled to her father, who made war upon Herod. He totally defeated him in battle, and it was probably then that he got possession of Damascus.

Chap. XII. 1. We perhaps ought to read

καυχᾶσθαι δὶ, and omit γὰρ after ελεύσομαι. Ibid. ἀποκαλύψεις. See Acts xviii. 9; xxii. 17; xxiii. 11; Gal. ii. 2.

2. ἐν Χριστφ. A Christian. See v. 17. That he meant himself, is plain from ver. 6, 7.

Ibid. δεκατεσσάρων. About the year 38, while he was in Cilicia. See Acta ix. 30; xi. 25

lbid. τρίτου οδρανοῦ. The Jews are said to have spoken of three heavens: 1. the air, in which the birds fly; 2. the sky, in which the stars are; 3. the heaven, or abode of God.

3. Some persons have believed that two distinct raptures are mentioned by S. Paul. Bull, Whitby.

4. παράδεισον. This was the term used by the Jews for the place of departed souls; and was supposed by many of the Fathers to be different from the third heaven. See Luke xxiii. 43.

άρρητα δήματα, α οὐκ έξὸν ἀνθρώπω λαλησαι. Εὐπερ τοῦ 5 b xi. 30 τοιούτου καυγήσομαι ύπερ δε εμαυτού ού καυγήσομαι, εί μή έν ταις ἀσθενείαις μου. ε εαν γαρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ 6 e x. 8; xi. 16. έσομαι ἄφρων άλήθειαν γὰρ έρω φείδομαι δὲ, μή τις εἰς έμὲ λογίσηται ύπερ δ βλέπει με, ή ακούει τι έξ έμου.

d Kal τη ύπερβολη των αποκαλύψεων ίνα μη ύπεραίρωμαι, 7 d Job ii. 6. έδόθη μοι σκόλοψ τῆ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν ἵνα με κολαφίζη, ΐνα μη ύπεραίρωμαι. ύπερ τούτου τρίς τον Κύριον παρεκάλεσα, 8 ΐνα ἀποστή ἀπ' ἐμοῦ καὶ εἴρηκέ μοι, "'Αρκεῖ σοι ἡ χάρις μου 9 ή γαρ δύναμίς μου εν ασθενεία τελειοῦται." "Ηδιστα οὖν μαλλον καυχήσομαι έν ταις ασθενείαις μου, ίνα έπισκηνώση ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ. διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν 10 ύβρεσιν, εν ανάγκαις, εν διωγμοῖς, εν στενοχωρίαις, ὑπερ

• zi. 1, 5. Χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι. ${}^{\circ}\Gamma$ έγονα ἄφρων 11 καυγώμενος ύμεις με ήναγκάσατε. έγω γαρ ώφειλον ύφ' ύμων συνίστασθαι οὐδεν γαρ ύστερησα των υπερλίαν αποστόλων, εὶ καὶ οὐδέν εἰμι.

1 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάση 12 f iv. 2; ύπομονη, εν σημείοις καὶ τέρασι καὶ δυνάμεσι. Ετί γάρ έστιν δ 13 xi. 6. g xi. 9; ήπτήθητε ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ 1 Cor. ix. 13. κατενάρκησα ὑμῶν ; χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην. Ιίδοὺ, 14 h xiii. 1: Act. xx. 33. τρίτον έτοίμως έχω έλθειν πρός ύμας, και ού καταναρκήσω ύμων ου γαρ ζητω τα ύμων, άλλ' ύμας. ου γαρ όφείλει τα τέκνα τοις γονεύσι θησαυρίζειν, άλλ' οι γονείς τοις τέκνοις i i. 6; ι έγω δε ήδιστα δαπανήσω και εκδαπανηθήσομαι υπέρ των 15 Col. i. 24; 3 Tim. ii. 10. ψυχών ύμων εἰ καὶ περισσοτέρως ύμας ἀγαπών, ἦττον ἀγαπῶμαι. "Εστω δὲ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς. ἀλλ' ὑπάρχων 18 k vii. 2. πανούργος, δόλφ ύμας έλαβον. Εμή τινα ών απέσταλκα πρός 17 ¹ viii. 6, 16, ύμας, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμας; ¹παρεκάλεσα Τίτον, καὶ 18 18, 23,

4. hppnra. Either, such as S. Paul could not relate; or, such as no man could have spoken. Ibid. ¿¿óv. Non licet, pro non potest. Origen.

6. βλέπει and ἀκούει perhaps relate to what is said in x. 10, Te after acover is omitted in many MSS.

7. σκόλοψ. The most probable opinion seems to be, that S. Paul alluded to some bodily infirmity, which affected his appearance. See Bull, Sermon v., Sherlock, Whitby, Barrington, Benson, &c. Tertullian and Jerom preserve a tradition of his having a pain in his head. He alludes to the same infirmity in x. 10; 1 Cor. ii. 3; Gal. iv. 13. "Ira µ\u00e4\u00fcreepalpana at the end of the verse is perhaps an interpolation.

Ibid. Zarav. For diseases being sent by evil spirits, see Matt. x. 1; Luke xiii. 16.

8. τον Κύριον means Christ: see ver. 9.

9. Most MSS. read ή γάρ δύναμις έν ἀσθενεία TEXEÎT CL

10. See vi. 4.

Ibid. δυνατός, by the power of working miracles, and the gifts of the Spirit.

11. καυχώμενος is probably an interpolation.

12. dv is probably to be omitted before onuelois.

14. Toltor. See xiii, 1. S. Paul bad only visited Corinth once before, Acts xviii. 1, unless he also touched there in his way to Crete: (See note to 1 Cor. xvi. 7.) but he may mean in this place, This is the third time I have been ready to come to you. Paley. See i. 15; xiii. 2. We are perhaps to read τοῦτο after τρίτον, and omit δμών after καταναρκήσω.

15. και before περισσοτέρως may perhaps be omitted.

16. Eorw. He now supposes the adverse party to say, Be it so: you have not burdened the Corinthians: but you have acted thus with some crafty view.

18. Titor. This Epistle was carried by Titus. See viii. 16.

συναπέστειλα τον άδελφον μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἴγνεσι;

19 ™Πάλιν δοκείτε ὅτι ὑμίν ἀπολογούμεθα; κατενώπιον τοῦ = τ. 12. Θεοῦ ἐν Χριστῷ λαλοῦμεν τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοὶ, ὑπὲρ τῆς

20 ύμῶν οἰκοδομῆς. το φοβοῦμαι γὰρ, μή πως ἐλθὼν οὐχ οἴους τι 2; χιίι 2, 10; θέλω ευρω ύμας, καγώ ευρεθώ ύμιν οίον οὐ θέλετε μήπως 1 Cor. iv. 21. έρεις, ζηλοι, θυμοί, έριθείαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώ-

21 σεις, ακαταστασίαι μη πάλιν έλθόντα με ταπεινώση ο Θεός μου πρὸς ύμᾶς, καὶ πενθήσω πολλούς τῶν προημαστηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῆ ἀκαθαρσία καὶ ποργεία καὶ ἀσελγεία ή ἔπραξαν.

°TPITON τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς· ἐπὶ στόματος δύο μαρ- • xii. 14; 2 τύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ρημα. ^p προείρηκα καὶ προ- 30; Deut. λέγω, ως παρών το δεύτερον, καὶ ἀπών νῦν γράφω, τοῖς προ- xvii. 6; xix. 15; ημαρτηκόσι καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, Matt. xviii. 16; Job. 8 οὐ φείσομαι: ٩ ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος τοῦ. 17; 4 Χριστοῦ, δς εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν. καὶ p xii. 21. γαρ εί εσταυρώθη εξ ασθενείας, αλλα ζη εκ δυνάμεως Θεού 9 Ματι. x. 20. καὶ γὰρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα σὺν αὐτῷ 'Phil. ii. 7,8; 5 έκ δυνάμεως Θεοῦ εἰς ὑμᾶς. *ἐαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῆ • 1 Cor.xi.28; πίστει, έαυτους δοκιμάζετε ή ουκ επιγινώσκετε έαυτους, ότι 6 Ίησοῦς Χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστιν ; εἰ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. ἐλπίζω 7 δὲ ὅτι γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. εὕχομαι δὲ πρὸς τον Θεον, μη ποιήσαι ύμας κακον μηδέν, ούχ ίνα ήμεις δόκιμοι φανώμεν, άλλ' ίνα ύμεις τὸ καλὸν ποιητε, ήμεις δὲ ὡς ἀδόκιμοι : xi. 20; 8 ωμεν. οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κιί. 5, 9, 10. 9 άληθείας. *χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυ- * 2,8; 10 νατοί ήτε τούτο δὲ καὶ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν κατάρτισιν. "διὰ i Cor. iv. 21.

 18. ἄδελφον. See viii. 18, 22.
 19. Πάλιν. See note at xi. 16, but most MSS. read wakas.

Ibid. τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ. This may mean, God who is in Christ. See ii. 17; v. 19; Rom. vi. 11; Eph. iv. 32; Phil. iii. 14; Col. iii. 3.

21. ταπεινώση, by shame and grief. Most MSS. read μη πάλιν ελθόντος μου ταπεινώση με. CHAP. XIII. 1. Tolrov. See note at xii. 14.

2. γράφω is probably an interpolation. 3. The false teachers had questioned the in-

spiration of S. Paul. He now reminds them of the proofs which he had given of it by working miracles among them; and tells them in ver. 5. to examine themselves, whether they had proof of Christ being in them by miraculous gifts.

3. Suvarei, shews his power by the miracles which he enables me to work.

4. This is inserted to shew, that it was Christ who gave miraculous power to the apostles. Et dovereias means, the weakness of human nature which he had assumed, as in 1 Pet. iii. 18. and therefore ek ovedueus Geov may mean,

the divine nature which was in him. El before ἐσταυρώθη is perhaps an interpolation.

Ibid. ἀσθενουμεν—ζησόμεθα. Though I appear subject to weakness, (see xii. 7.) I will shew myself to be strong by the works which I shall do among you.
5. πειράζετε...δοκιμάζετε. He wishes them

to see, whether they still possessed the spiritual gifts which he had imparted to them: do you not know by these proofs, that Jesus Christ dwelleth in you? unless indeed ye are destitute of these proofs.

6. ἀδόκιμοι here and in ver. 5. means, without proof of divine power.

7. I pray that I may not be obliged to inflict any evil on you: or, that you may not do any evil. I do not want to give proofs of my power by punishing you. The reading is perhaps εὐχόμεθα.

8. For if you do well, I cannot exercise my power against you: there will be no need of it. 9. dobevanev. When we are not obliged to give proofs of our power.

Ibid. κατάρτισιν. See 1 Cor. i. 10.

τοῦτο ταῦτα ἀπών γράφω, ἵνα παρών μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατά την έξουσίαν ην έδωκέ μοι ο Κύριος είς οἰκοδομην, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

* Λοιπον, ἀδελφοί, χαίρετε, καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ 11 z Rom. zii. 16, 18; αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε καὶ ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρή-Phil. ii. 2; iii. 15, 16; 1 Pet. iii. 8; λήματι ἀσπάζονται ύμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες. Ἡ χάρις τοῦ 13 Η ε τ. τ. τ. Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία y Rom. τοῦ ἀγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. xvi. 16; 1 Cor.xvi.20; 1 Thess.v.26; 1 Pet. v. 14.

Πρὸς Κορινθίους δευτέρα έγράφη ἀπὸ Φιλίππων της Μακεδονίας, διά Τίτου καὶ Λουκά.

EPISTLE TO THE GALATIANS.

I conceive this Epistle to have been written from Ephesus, during S. Paul's long residence there, which began in the end of 48, and lasted till the middle of 52. (See Preface to Ep. ad Titum.) It was perhaps written at the beginning of 52. S. Paul had visited Galatia for the first time in 46; (Acts xvi. 6.) for the second in 48, (Acts xviii. 23.) He had met with a most favourable reception there: (Gal. iv. 13—15.) but after his departure, some Jewish Christians seem to have endeavoured to set the Galatians against S. Paul, by calling in question his authority as an apostle; and to have taught them, that it was necessary for them to observe the Law of Moses. S. Paul, at the beginning of this Epistle, proves his authority as an apostle, by shewing that he received it direct from God; and he then exposes the inefficacy and the fatal consequence of looking for justification by the Law of Moses.

11 ΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΓΑΛΑΤΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

*ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος, οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων οὐδὲ δί' ἀνθρω- 1 * ver. 11, 12; Tit. i. 3. που, άλλα δια Ίησοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος b Act. ii. 24, 32; αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοὶ, ταῖς ἐκκλη- 2 iii. 15 : iv. 10; σίαις της Γαλατίας χάρις υμίν και ειρήνη από Θεού πατρός 8 π. 40; καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ετοῦ δόντος ἐαυτὸν ὑπὲρ 4 xvii. 51; Bom. iv. 24; τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἐξέληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος νίιι. 11: $_{1 \, {\rm Cor. \, vi. \, 14}}$; αἰῶνος πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, xv. 15; φ ή δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. Θαυμάζω ὅτι οὕτω ταχέως μετατίθεσθε, ἀπὸ τοῦ καλέσαντος 6 Eph. i. 20; Col. ii. 12; 1 Thoss. i.10; ύμας εν χάριτι Χριστού, είς ετερον εύαγγελιον δο ούκ εστιν 7 Ηοδ. ΧΙΙΙ. 30. ἄλλο, εἰ μή τινές εἰσιν οὶ ταράσσοντες ὑμᾶς, καὶ θέλοντες Matt. xx. 28; μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. εἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς 8 Eph. v. 2; Tit. ii. 14; ή άγγελος έξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῶν παρ' δ εὐηγγελισάμεθα ύμιν, ανάθεμα έστω ώς προειρήκαμεν, και άρτι πάλιν λέγω, 9 d Act. xv. 1; 2 Cor. xi. 4 • 1 Cor. xvi. 22. f Apoc. xxii. 18.

Chap. I. 1. $d\pi^{\circ}$ $d\nu\theta\rho\omega\pi\omega\nu$ is used with reference to the word ἀπόστολος. S. Paul was not sent, i. e. did not receive his commission. from any man, obbi δι' ἀνθρώπου, nor by the agency or mediation or interest of any man. This is confirmed by Acts xiv. 26. which shews, that S. Paul was not sent by the brethren at Antioch. Origen observes, that this verse is a proof of the divinity of Christ, vol. iv. p. 690.

4. alaros. Alar is a long period of time. (See Tit. i. 2.) It here means the period which marks the present state of things in the world, i. e. this world as opposed to a future and heavenly state. See Rom. xii. 2; Luke xx. 34; 1 Cor. i. 20; ii. 6.

6. οδτω ταχέως. Some have thought from these words, that the Epistle was written very shortly after one of S. Paul's visits to Galatia. But this is not necessary. If the Galatians had been quickly and suddenly led away by the false teachers, the words obre raxées might have been used. See 1 Tim. v. 22; Luke xviii. 8.

6. τοῦ καλέσαντος. S. Paul is supposed to

mean himself by Chandler, Macknight, Wall, Olearius: but Wolfius refers the expression to God, which agrees better with the language of the Epistles. See v. 8.

Ibid. χάριτι Χριστοῦ. The latter word is

perhaps an interpolation.
7. δ οὐκ ἔστιν ἄλλο. The false teachers wished to join the Law and the Gospel, and told the Galatians, that this was the real gospel, to which they were called. S. Paul says, that this is not the gospel at all, and therefore corrects himself in having spoken of it as another

gaspel.

Ibid. el μη is here used for ἀλλὰ, as in Matt. xii. 4; Luke iv. 27; 1 Cor. vii. 17; Rev.

8. παρ' δ is generally rendered contrary to what: Whitby prefers beside what.

Ibid. ἀνάθεμα and ἀνάθημα means properly something set apart: but ἀνάθημα is generally taken in a good sense for a votive ofering, or thing consecrated; àrάθεμα in a bad sense for a thing devoted to curses. See Rom, ix. 3; 1 Cor. xvi. 22.

εί τις ύμας εὐαγγελίζεται παρ' δ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. 10 ε άρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἡ τὸν Θεόν; ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ε 1 Τhom.ii.4; ἀρέσκειν; εἰ γὰρ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ Jac. iv. 4. αν ήμην.

h Γνωρίζω δε ύμιν, άδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθέν h vor. 1; 12 ὑπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστι κατὰ ἄνθρωπον Ιοὐδὲ γὰρ ἐγὰ παρὰ Ι Ερρες (ii.3. άνθρώπου παρέλαβον αὐτὸ οὕτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι' ἀποκα-

13 λύψεως 'Ιησοῦ Χριστοῦ. κ'Ηκούσατε γάρ την έμην άνα- * Act. viii. 3; στροφην ποτε εν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολην εδίωκον παί. 4 14 την έκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν καὶ προέκοπτον Phil. ii. 6.

έν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, ¹ Tim. i. 18. περισσοτέρως ζηλωτής ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδό-

15 σεων. Ιστε δε εὐδόκησεν ο Θεος ο άφορίσας με εκ κοιλίας Act. ix. 18 4 16 μητρός μου, καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, "ἀποκαλύ- Rom. i. i; ψαι τὸν υίὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ, ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς Jer. i. 5.

17 έθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκί καὶ αΐματι, οὐδὲ ἀν- Ματι. κνί.17; ηλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλ' Ερρος ii. 6; ἀπηλθον είς 'Αραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα είς Δαμασκόν.

18 "Επειτα μετά έτη τρία ἀνηλθον είς 'Ιεροσόλυμα ίστορησαι " Αοι ix. 26.

19 Πέτρον, καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε " ετερον • Μετ. τι. 8. δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ είδον, εἰ μὴ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν

20 τοῦ Κυρίου. τὰ δὲ γράφω ὑμῖν, ἰδοὺ, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ὅτι • Rom. L 9; 21 οὐ ψεύδομαι. ΨΕπειτα ηλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας 2 Cor. i. 28; 21 ου ψευοομαι. Επειτα τηκουν εις τα κινοματια της προσώπως ταις 1. 31; 22 καὶ τῆς Κιλικίας. ήμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπως ταις 1. Thess. it. 5; 28 ἐκκλησίαις τῆς 'Ιουδαίας ταις ἐν Χριστῷ μόνον δὲ ἀκούοντες 1. Tim. v. 21; 2. Tim. iv. 1.

24 ήσαν, "Οτι ο διώκων ήμας ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν 4 Δελ. iz. 30. 2 ην ποτε επόρθει καὶ εδόξαζον εν εμοί τον Θεόν. ^{r} Eπειτα $_{r}$ $_{Act}$ $_{xx}$, $_{x}$.

10. πείθω is the same as ζητώ αρέσκειν, and S. Paul means to say, I have used this strong expression, which will perhaps give offence: but I must use it: for am I seeking to please men or God? if I sought to please men, I should perhaps support these false doctrines of the Jewish Christians: but my duty to God, and to Christ, whose servant I am, forbids me. See Krebsius, Elsner.

11. Read γνωρίζω γάρ. Ibid. κατά ἄνθρωπον. This is still in connexion with ver. 10. My gospel has no reference to human wishes and opinions.

12. ἀποκαλύψεωs. S. Paul was probably instructed in the gospel during his residence in Arabia, ver. 17. He was in the habit of receiving revelations afterwards; see Acts xxii. 17: Gal. ii. 2; 2 Cor. xii. 2, 7; Eph. iii. 3.

14. παραδόσεων. Compare Acts xxii. 3; xxvi. 5.

15. & Oeds is probably an interpolation. 16. σαρκί και αίματι. Compare Matt. xvi. 17; 1 Cor. xv. 50; Eph. vi. 12; Heb. ii. 14. S. Paul therefore was not instructed by Ana-

17. 'Apaßlav. See note at Acts ix. 19.

Ibid. πάλιν. In the third year after his conversion, as is expressed in the next verse.

18. Ιστορησαι implies a visit made with the wish to see something extraordinary. Plutarch speaks of the parents of Cicero's schoolfellows coming to the school, δψει βουλομένους ίδεῖν τὸν Κικέρωνα, και την διινουμένην αυτού περί τάς μαθήσεις δξύτητα καλ σύνεσιν ίστορησαι, p. 861. If the conversion of Cornelius happened as early as A.D. 32, (see note at Acts ix. 32,) it may have been in consequence of this, that S. Paul wished to confer with S. Peter, and to inform him of his own revelations concerning the conversion of the Gentiles.

19. 'Ιάκωβον. This was James, the bishop of Jerusalem. See note at Acts xii. 17. He was probably not one of the twelve apostles; though he seems to be called an apostle here, as Barnabas and some others were; or εί μη may be used for axxà, as in ver 7.

21. Compare Acts ix. 26-30; xxii. 17-

23. εὐαγγελίζεται. This seems to shew, that S. Paul preached the gospel while he was in Cilicia. See Acts xv. 23, 41.

διά δεκατεσσάρων έτων πάλιν ανέβην είς Ίεροσόλυμα μετά Βαρνάβα, συμπαραλαβών καὶ Τίτον ἀνέβην δὲ κατὰ ἀπο- 2 κάλυψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον δ κηρύσσω ἐν • Phil. ii. 16. τοις έθνεσι, κατ' ιδίαν δὲ τοις δοκούσι, *μήπως είς κενὸν τρέγω ι Act. xτί 3; ή έδραμου. ι'Αλλ' οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, "Ελλην ὧν, ήναγ- 3 1 Cor. iz. 21. κάσθη περιτμηθήναι "διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλ- 4 φους, οίτινες παρεισήλθον κατασκοπήσαι την έλευθερίαν ημών * Dent. x. 17; ην εχομεν εν Χριστώ Ἰησού, ΐνα ήμας καταδουλώσωνται οίς 5 Job xxxiv.19; οὐδὲ πρὸς ώραν εἴξαμεν τῆ ὑποταγῆ, ἴνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγ-Αει Σ. 84; γελίου διαμείνη πρὸς ὑμᾶς. Χ'Απὸ δὲ τῶν δοκούντων είναί 6 Bom. ii. 11; Ερhes. vi. 9; τι, οποΐοί ποτε ήσαν, οὐδέν μοι διαφέρει πρόσωπον Θεος άν-Col. iii. 25; θρώπου οὐ λαμβάνει· ἐμοὶ γὰρ οἱ δοκοῦντες οὐδὲν προσαν-7 Art.xiii.46; έθεντο, Γάλλα τουναντίον, ιδόντες ότι πεπίστευμαι τὸ εὐαγ-7 Rom. xl. 13; 1 Tim. ii. 7: γέλιον της ἀκροβυστίας, καθώς Πέτρος της περιτομης· (' ὁ γὰρ 8 Ασι. 11: 15; εμοί είς τὰ εθνη) καὶ γνόντες τὴν γάριν τὴν δοθεῖσάν μοι. 9 xiii. 2 : 'Ιάκωβος καὶ Κηφάς καὶ 'Ιωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι είναι, xxii. 21 : Bphon. iii. 8. δεξιας έδωκαν έμοι και Βαρνάβα κοινωνίας, ΐνα ήμεις εις τα π xiv. 17; ϵ θνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν μόνον τῶν πτωχῶν ἴνα 10 $^{\circ}$ 1 Cor. xxi. 1; μνημονεύωμεν, δ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι. "Ότε δὲ 11 2 Cor. viii. 1; ηλθε Πέτρος εἰς 'Αντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην,

CHAP. II. 1. διά δεκατεσσάρων έτῶν may mean, in the fourteenth year : see Matt. xxvi. 61; Mark xiv. 58. This is the journey mentioned in Acts xv. after S. Paul's first journey, when the council was held at Jerusalem, A. D. 46. Halir does not mean the next time : for he was at Jerusalem in 44, (Acts xi. 30.) but on another occasion.

Ibid. Tirov. See Titus i. 4.

ἀνεθέμην. Compare Acts xv. 4, 12.

Ibid. τοις δοκούσι. The same as των δοκούντων elval τι in ver. 6, and δοκουντες στύλοι elvas in ver. 9. It means the apostles, who were then at Jerusalem, and the chief persons in the church there. Herodian writes, sal πρώτον μέν της συγκλήτου βουλης τους δοκούν-τας και ήλικία σεμνοτάτους και βίφ σωφρονεσ-τάτους τους έκκαίδεκα έπελέξαντο, vi. 1. See note at 1 Cor. i. 28.

Ibid. els κενόν τρέχω. The metaphor is taken from a person exercising or practising himself in running without any particular object. See 1 Cor. ix. 26. Menander writes, 'Ανὴρ ἄβουλος εἰς κένον μοχθεῖ τρέχων.
4. διὰ δὲ τούς. And this was done, i. e. I

refused to have Titus circumcised, on account of the false brethren who introduced themselves into our meetings.

5. τῆ ὑποταγῆ, by submitting to them.

Ibid. ἀλήθεια. See ver. 14; iii. 1; v. 7. S. Paul's was the true gospel, which proclaimed faith in Christ as sufficient.

6. The sentence seems to be imperfect after elval τι. Grotius says, that S. Paul meant to add ολλεν προσελαβοίνην, but that altering the

form, and repeating of δοκούντες, he says οὐδέν προσανίθεντο. Hombergius thinks that the sentence is complete, and interprets and ray δοκούντων οὐδέν μοι διαφέρει, there is no difference between me and them. Elsner interprets it, I have nothing to do with what these persons may be. But I should rather agree with Grotius.

9. James is mentioned first, as being bishop of Jerusalem: see note at Acts xii. 17. Peter and John were probably the only apostles now in Jerusalem : see note at Acts ix. 32. Eusebius speaks of some persons maintaining Cephas to be a different person from Peter, and one of the seventy disciples. H. E. i. 12. The notion is defended by Harduin. Op. Select. p. 921, but it seems untenable.

10. 8 sal comobbasa. Schmidius interpreta it, which I had also been anxious to do before: and such was the fact; see Acts xi. 30: but I should rather render it, wherefore I have been anxious to do this same thing; or, which is the very thing that I have been anxious to effect: and this perhaps confirms the date assigned to the Epistle: for when S. Paul left Ephesus in 52, he intended to go to Jerusalem with contributions: see Rom. xv. 25; 1 Cor. xvi. 1-3; Acts xxiv. 17. It is probable, that the continued famine caused the apostles at Jerusalem to make this request to S. Paul. Pyle renders it, a thing I was very ready to do.

11. Πέτρος. The true reading is probably

Κηφᾶs.

Ibid. 'Artifixeiar. This visit of Peter to Antioch is not mentioned in the Acts. It pro12 ότι κατεγνωσμένος ήν. πρό του γάρ έλθειν τινάς άπό Ίακώ-Βου, μετά των έθνων συνήσθιεν ότε δε ήλθον, ύπέστελλε καί 13 αφώριζεν έαυτον, φοβούμενος τούς έκ περιτομής. και συνυπ-

εκρίθησαν αὐτῶ καὶ οἱ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας

14 συναπήχθη αὐτῶν τἢ ὑποκρίσει. "Αλλ' ὅτε είδον ὅτι οὐκ ὀρ- ١ Ακι. x. 28. θοποδούσι πρὸς τῆν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἶπον τῷ Πέτρω έμπροσθεν πάντων, "Εί σύ, Ιουδαίος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζης καὶ οὐκ Ἰουδαϊκώς, τί τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαίζειν;"

15 Ήμεις φύσει Ἰουδαίοι, καὶ οὐκ έξ ἐθνῶν άμαρτωλοὶ, εείδότες iii. 11; 16 στι οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Βοπ. i. 17: 'Ιησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν. iii. 20, 28. ΐνα δικαιωθώμεν έκ πίστεως Χριστού, καὶ οὐκ έξ έργων νόμου·

17 διότι οὐ δικαιωθήσεται ἐξ ἔργων νόμου πᾶσα σάρξ. εἰ δὲ ζη- 4 Bom. vi.: τούντες δικαιωθήναι εν Χριστώ, εύρεθημεν καὶ αὐτοὶ άμαρ- 11, 14; 14, 6;

18 τωλοί, ἄρα Χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; μη γένοιτο. εἰ γὰρ ἃ τίι. 3; τον 7, το τον 18 τον 19 κατέλυσα, ταθτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίσ- 2 Cor. τ. 13; 19 τημι. Εγώ γὰρ διὰ νόμου νόμω ἀπέθανον, ἵνα Θεώ ζήσω. 10.

bably took place, A.D. 46, after S. Paul's return from the council, and before his second journey. Mark perhaps accompanied him. See Acts xv. 37.

11. κατά πρόσωπον is said to mean secundum speciem, in appearance or pretence, by Chrysostom and Jerom: but the usual interpretation of openly, publicly, is supported by Elsner, Raphel, Krebsius. In Deut. vii. 24. we have οὐκ ἀντιστήσεται οὐδεὶς κατὰ πρόσωπόν σου: and in Xenophon κατά πρόσωπον έναντιοῦσθαι. Cyrop. iv. p. 90.

Ibid. κατεγνωσμένος ήν, he deserved to be condemned.

12. ἀπὸ Ἰακώβου. This does not imply that James sent these men, or that he agreed with them. They may perhaps have pretended this; or it may merely mean, that they came from the church at Jerusalem, of which James was the head.

Ibid. ἀφώριζεν. We are not to suppose that these persons again raised the question, which had been settled at the council, or wished to bind the Gentiles by the Law of Moses. They only declined eating with them; which they need not have done, because the decree of the council had provided against the Gentiles of-fending the Jews at their meals. See note at Acts xv.

14. Some have continued S. Paul's address to S. Peter to ver. 21; but I should confine it to ver. 14, as Vater has done.

15. άμαρτωλοί. Elsner and Schmidius connect this with lovdaios, and not merely with & θυών. The sense seems to be this. He had biamed S. Peter for obliging the Gentiles to follow the Law of Moses; and then he continues, We who are Jews by birth, and not Gentiles, and therefore used to the Law of Moses, yet being guilty of sin, and knowing that men are not justified from sin by the Law,

but by faith in Christ, we have accordingly believed in Christ, and not trusted to the Law. For dar un see note at i. 7.

16. ob — πασα σαρξ is the same as obseµlα σαρξ. See Matt. xii. 25.

17. ζητούντες δικαιωθήναι, while we think that we have been justified, or, while we seek to maintain our justification. For δικαιωθήναι implying that justification is a thing past, see Rom. v. 1.

Ibid. άμαρτωλοί. A person, who is justified by faith in Christ, is freed from sin: but if he seeks for further justification by the Law, he acknowledges himself to be still a sinner. S. Paul therefore asks, If, while we think that we were justified through Christ, we are discovered to be still in our sins by having recourse to the expiations of the Law, will Christ be the minister (i. e. will he administer spiritual benefit) to persons who are still in their sins? Certainly not. That this is the true meaning of auaprulol, appears from the next verse.

18. & κατέλυσα, the ceremonies of the Lana, which I once believed to have no effect in saving me from sin, viz. when I embraced the gospel.

19. νόμφ, not to the Law, but by the Law. The Law denounces death: and if it were not for the Law, i. e. for positive ordinances, the sinner would not be condemned to death. See Rom. iii. 20; iv. 15; v. 13; vii. 7; 1 Cor. xv. 56. S. Paul therefore says, In consequence of the Law, I was condemned to death by the Law, that I might be restored to life by God. The only consequence of the Law is, that I became subject to the sentence of death; from which there was no escape: but I am restored to life by the mercy of God, who accepts my faith in Christ. This construction of the dative may be seen in Rom. vi. 2, 10, 11; viii. 24; 2 Cor. v. 15; x. 4; Gal. v. 25; Eph. ii. 1; iv. 23; 1 Pet. ii. 24; iii. 18; iv. 6.

•Χριστώ συνεσταύρωμαι ζω δε οὐκ ἔτι ἐγω, ζη δε ἐν ἐμοὶ 20 • i. 4; v. 34; Χριστός δ δε νῦν ζω εν σαρκί, εν πίστει ζω τη του υίου vi. 14; Rom. vi. 6; τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἐαυτὸν ὑπὲρ Eph. v. 3: έμου, οὐκ ἀθετώ τὴν χάριν του Θεου ιεί γὰρ διὰ νόμου δι- 21 Tit. ii. 14. f Heb. vii.11. καιοσύνη, άρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

ε Ω ΑΝΟΗΤΟΙ Γαλάται, τίς υμας εβάσκανε τη αληθεία 3 g v. 7. μη πείθεσθαι; οίς κατ' όφθαλμούς 'Ιησούς Χριστός προεγράφη » Act. ii. 38; ἐν ὑμῖν ἐσταυρωμένος. Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἐξ 2 viii. 15 : έργων νόμου τὸ πνεθμα έλάβετε, ή έξ ἀκοής πίστεως; ούτως 8 zv. 8; Eph. i. 18. ανόητοί έστε; έναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 1τοσαθτα επάθετε είκη; εί γε καὶ είκη. ὁ οὖν ἐπιγορηγῶν ὑμιν 4 k Gen. xv. 6; τὸ πνεῦμα, καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῶν, ἐξ ἔργων νόμου ἢ ἐξ δ Bom. iv. 3; Jac. ii. 23. άκυῆς πίστεως; καθώς 'Αβραάμ ἐπίστευσε τῷ Θεῷ, καὶ έλο- 6 l Rom. iv. γίσθη αὐτῶ εἰς δικαιοσύνην. Ιγινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, 7 11, 12, 16. = Gen. xii. 3; ούτοι είσιν υίοι 'Αβραάμ. Επροϊδούσα δε ή γραφή ὅτι ἐκ πίσ- 8 xviii. 18; zzli. 18; τεως δικαιοί τὰ έθνη ὁ Θεὸς, προευηγιγελίσατο τῷ 'Αβραὰμ, zzvi. 4; Act. iii. 25. "Οτι ένευλογηθήσονται έν σοι πάντα τὰ ἔθνη' ὅστε οι έκ 9 n Deut. πίστεως, εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ ᾿Αβραάμ. ὅσοι γὰρ ἐξ 10 zzvii. 26. έργων νόμου είσιν, ύπὸ κατάραν είσι ηγέγραπται γάρ, 'Επι-• ii. 16: Rom i. 17; κατάρατος πᾶς δς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν μ 20; Heb. z. 38. τῷ βιβλίφ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά.' ° "Οτι δὲ ἐν νόμο 11

20. Χριστφ συνεσταύρωμαι. Christ submitted to the sentence of the Law, and died: and whoever has faith in his death, is said figuratively to have died with him, and so to have paid the penalty of the Law. He then rises again; but not such as he was before, a person condemned for sin; but a new creature, and freed from the guilt of sin, by faith in Christ.

Ibid. 8 δε νῦν ζῶ κ. τ. λ. Speaking figuratively, I died in Christ, and rose again: but with respect to my actual living in the body, I must shew that I have faith in the death of Christ; and not look for any other justification by the

21. οὐκ ἀθετῶ. I am not to destroy the effect

of the free grace of God.

CHAP. III. 1. 'Avontor. Callimachus calls the Galatians αφρονι φύλφ, In Delum, 184. Themistius speaks of their eagerly following any philosopher: Orat. xxiii. p. 299: and Strabo says, παραπεισθέντες δὲ εὐμαρῶς ἐνδιδόασι πρὸς τὸ χρήσιμον. iv. p. 299. This, however, was not meant as a censure.

Ibid. The words τη αληθεία μη πείθεσθαι are

perhaps an interpolation.

Ibid. ols κατ' δφθαλμούs. Who had the crucifizion of Jesus Christ clearly set before you in description. He means to say, that the importance of believing in the death of Christ had been fully explained to them.

2. τὸ πνεῦμα. He appeals to the gifts of the Spirit, which they had received; and asks, whether it was in consequence of their obedience to the Law, or of their having faith in the

doctrines which they heard, ἀκοῆς πίστεως. See I Thess. ii. 13, where λόγον ἀκοῆς is the same as λόγον ἀκουόμενον. Rom. x. 17. 3. ἐναρξάμενοι and ἐπιτελεῦσθε are said by Al.

Morus to be metaphors taken from the mysteries: but Wolfius refers them to the games. Having been prepared for the course by the spiritual assistance which you received at first, will you finish it by following these carnal ordinances? 4. ἐπάθετε. Have ye received so many tokens of divine favour to no purpose? Schomerus, Hombergius, Starckius. We have the same sense of this verb in Euripides, Med. 488. Καὶ ταῦθ' ὑρ' ἡμῶν, ὁ κάκιστ' ἀνδρῶν, παθὰν Προβδωκας ἡμᾶς;

But this interpretation is opposed by Bos, Elsner,

and Wolfius, who think that S. Paul alluded to the sufferings of the Galatians in the cause of the gospel.

Ibid. elye kal elkn. Dummodo frustra: h. e. non tantum perdidistis fructum vestrarum passionum, sed etiam in severum judicium incidistis. Cocceius, Elsnerus. If we follow Schomerus in the interpretation of endbere, S. Paul may have meant to express a doubt, whether the Galatians had really so forgotten the be-

first which they had received. See iv. 11.

5. This verse proves, that S. Paul worked miracles in Galatia, and imparted the miracu-

lous gifts of the Spirit.

10. γεγραμμένοις έν τφ βιβλίφ. Instead of these words the LXX have λόγοις. We may understand ένεκεν before τοῦ ποιήσαι. See note at Acts xxvii. 1.

οὐδεὶς δικαιοῦται παρά τω Θεω, δήλον, ὅτι 'ὁ δίκαιος ἐκ πίσ-12 τεως ζήσεται' ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ' 'ὁ ποιή-18 σας αυτά ανθρωπος ζήσεται έν αυτοίς.' PΧριστός ήμας έξηγό- » Dout ρασεν εκ της κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπερ ήμῶν κατάρα xxi. 23; Rom. viii. 3; γέγραπται γὰρ, ' Επικατάρατος πας ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου' 3 Cor. v. 21. 14 ίνα είς τὰ έθνη ή εὐλογία τοῦ Αβραάμ γένηται έν Χριστώ Ίησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς 15 πίστεως. 9'Αδελφοί, κατὰ ἄνθρωπον λέγω, ὅμως ἀνθρώπου 9 Η.δ. ix.17. 16 κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἡ ἐπιδιατάσσεται τῷ δὲ τνει 8; ᾿Αβραὰμ ἐρρήθησαν αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ οὐ χτ. 5; λέγει, ' Καὶ τοῦς σπέρμασιν,' ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἐνὸς, xxii. 18. 17 'Καὶ τῷ σπέρματί σου,' ὅς ἐστι Χριστός "τοῦτο δὲ λέγω, δια- • Gen. x. θήκην προκεκυρωμένην ύπο τοῦ Θεοῦ εἰς Χριστον, ὁ μετὰ ἔτη 13,16; και. πὶ. τετρακόσια καὶ τριάκοντα γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ ^{40, 41}; 18 καταργήσαι την επαγγελίαν. tel γαρ έκ νόμου ή κληρονομία, : Bom. tr. οὐκ ετι εξ επαγγελίας τω δε Αβραώμ δι επαγγελίας κεχάρισ- 18,14; 19 ται ὁ Θεός. "Τί οὖν ὁ νόμος ; τῶν παραβάσεων χάριν προσ- " Deat. v. 5; ετέθη, ἄχρις οὐ ἔλθη τὸ σπέρμα ῷ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δὶ Joh. i. 17; 20 ἀγγέλων, εν χειρί μεσίτου ὁ δὲ μεσίτης ενός οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ 38, 5\$; Rom. iv. 18: 21 Θεὸς εἰς ἐστιν. 'Ο οὖν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ; τί. 8. μη γένοιτο. εί γαρ εδόθη νόμος ο δυνάμενος ζωοποιήσαι, δντως

12. ἄνθρωπος is probably an interpolation.
14. ἔθνη. This is deduced from the prophecy

quoted in ver. 8.

Ibid. ἐπαγγελίαν. See Isaiah xliv. 3; Ezek. xxxix. 29; Joel ii. 28. The Spirit does not appear to have been actually promised to Abraham, but it was promised afterwards through the prophets: or την ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος may mean ἐπαγγελίαν πνευματικήν.

 κατὰ ἄνθρωπον, as would be the case in human covenants, made between man and man.
 Όμως κ. τ. λ. but even in this case, no one an-

muls &c.

16. is en' πολλών. As applying to many persons.

Ibid. τῷ σπέρματί σου. This is a reference to Gen. xxii. 18, and in thy seed shall all nations of the earth be blessed. This was after the temptation of Abraham: but God had said to him, when He first called him, in thee shall all families of the earth be blessed. Gen. xii. 3. Τῷ σπέσματι at the beginning of this verse is used in a different sense from what it bears in the latter part. The promise (mentioned in ver. 14.) was given to Abraham and his posterity: and the terms of the promise were, not in thy seeds, but in thy seed.

17. See note at Acts vii. 6. The four hundred and thirty years are dated from the call of Abraham. See Wolfius.

18. ἡ κληρονομία, the inheritance of eternal life; which mankind had lost through Adam, but which God had promised to restore through Christ. The Law only promised it on condition

of perfect obedience, which can never be performed; and therefore if the Law annulled the covenant made with Abraham, we could not obtain eternal life.

19. Some would point it, Tl οδr; δ νόμος κ. τ. λ. This question may be supposed to be asked by the false teachers: if the Law cannot give pardon and eternal life, for what did it serve?

give pardon and elernal life, for what did it serve?

1bid. τῶν παραβάσεων χάριν. If men had not committed sin, and been subject to death in consequence, the Law would not have been given, which deterred men from sin by affixing penalties.

Ibid. φ ἐπήγγελται. Το whom the promise was made.

19. ἀγγέλων. See Acts vii. 35, 53. S. Paul adds this, rather to disparage the Law. It was not given immediately from God himself; but by the ministration of angels, and by a human mediator Mosea. Έν χεφὶ μεσίνου answers to what we read in Lev. xxvi. 46. These are the statutes which the Lord made between him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.

20. But yet the Law came from God: for a mediator implies that there is more than one party: and God was one of the parties.

21. The Law is not contrary to the promise of eternal life made by Abraham: for the Law also held out eternal life as a reward to perfect obedience; and if this condition could have been fulfilled, a man would have been as righteous under the Law, as by faith in Christ.

892

= Rom. iii.9; αν εκ νόμου ην ή δικαιοσύνη κάλλα συνέκλεισεν ή γραφή τα 22 πάντα ὑπὸ άμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ 7 Matt. 7.17: Χριστοῦ δοθή τοῖς πιστεύουσι. Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, 28 ύπο νόμον εφρουρούμεθα συγκεκλεισμένοι είς την μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθήναι. Υώστε ὁ νόμος παιδαγωγός ήμῶν γέ- 24 Rom. viii. 13. γονεν είς Χριστον, ΐνα έκ πίστεως δικαιωθώμεν Ελθούσης δε 25 της πίστεως, οὐκ ἔτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμέν. ἐπάντες γὰρ υἱοὶ 26 ο Joh.xvii.21; Θεοῦ ἐστε διὰ τῆς πίστεως ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ οδσοι γὰρ εἰς 27 1 Cor. xii. 13; Χριστον έβαπτίσθητε, Χριστον ένεδύσασθε. Δούκ ένι Ιουδαίος, 28 Eph.ii 14,15: Col. iii. 11. οὐδὲ "Ελλην" οὐκ ἔνι δοῦλος, οὐδὲ ἐλεύθερος οὐκ ἔνι ἄρσεν καὶ · Gen. θηλυ πάντες γαρ ύμεις είς έστε έν Χριστώ Ίησου εί δέ 29 xxi. 13; Rom. is. 7; ύμεις Χριστοῦ, ἄρα τοῦ ᾿Αβραὰμ σπέρμα ἐστὲ, καὶ κατ᾽ ἐπαγ-4 Col. ii. 20. γελίαν κληρονόμοι. Λέγω δε, εφ' όσον χρόνον ο κληρονόμος 4 · Gen. νήπιος έστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ων άλλά ? zliz. 10; ύπὸ ἐπιτρόπους ἐστὶ καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ Eph. i. 10. πατρός, δούτω και ήμεις, ότε ήμεν νήπιοι, ύπο τα στοιχεία 8 f jii. 26: Joh. i. 12. τοῦ κόσμου ήμεν δεδουλωμένοι ότε δὲ ήλθε τὸ πλήρωμα τοῦ 4 g Rom. viii. χρόνου, έξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸν υίὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυν-15. h Rom. viii. αικός, γενόμενον ύπο νόμον, ίνα τούς ύπο νόμον έξαγοράση, ίνα 5 16, 17. 11 Cor. τώι.4; την υίοθεσίαν ἀπολάβωμεν. Εὅτι δέ ἐστε υίοὶ, ἐξαπέστειλεν ὁ 6 Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υίοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν, κράζον, Kph. ii. 11, 12. 'Αββά ὁ πατήρ. "Πστε οὐκ ἔτι εί δοῦλος, ἀλλ' υίός εί δὲ 7 1 Cor. υίος, καὶ κληρονόμος Θεοῦ διὰ Χριστοῦ. 1'Αλλὰ τότε μέν οὐκ 8 xiii. 12 ; είδότες Θεον, εδουλεύσατε τοις μη φύσει ουσι θεοις· κυθν δε, 9 Col. ii. 20.

22. But all men commit sin and transgress the Law, so that they cannot claim eternal life as a reward. See Rom. xi. 32.

Ibid. Iva here implies, not the cause, but the consequence, as in many places. Mark iv. 22; John ix. 39; x. 17; Rom. xi. 11, 32; Gal. v. 17; 1 John ii. 19.

23. την πίστιν is here used for the gospel, as in i. 23, or literally it means, before the time came when man had the power of being justified by faith.

Ibid. συγκεκλεισμένοι is perhaps not to be connected with els τὴν μέλλουσαν, but is the same as συνέκλεισεν in ver. 22. While men were under the Law, they were hindered by their sins from obtaining eternal life, and were not at liberty: they were like persons shut up in a place from which they cannot get out. Eis τὴν μέλλουσαν κ. τ. λ. means until the faith which was to come was revealed.

24. παιδαγωγός. The metaphor is taken from a father committing his children to a pedagogue, as was the custom anciently. The Law, which constantly reminded men of their transgressions, and their inability to obtain eternal life, prepared them gradually for justification by faith.

27. Χριστὸν ἐνεδύσασθε, i. e. ye have Christ dwelling in you: ye are in the condition of Christ: and as he is the Son of God by nature, so are ye by adoption. The metaphor is per-

haps from a person taking off his clothes when he is baptized, and putting them on again.

28. wdpres. Christ represented the whole human race, and therefore there is no difference between any men.

between any men.

CHAP. IV. 2. The metaphor seems to be taken from a son, whose father is dead. 'Enftoones are guardians, olsorous manage the estate.

- 3. στοιχεία τοῦ κόσμου are the same as κοσμικὰ στοιχεία, and apply to any doctrine, which is only the outline of the true doctrine. The phrase is applied either to the Law of Moses or the heathen philosophy. See ver. 9: Col. ii. 8, 20. So ἡ τοῦ κόσμου λυπή is worldly sorrow in 2 Cor. vii. 10. Τὸ ἄγιον κοσμικόν. Heb. ix. 1.
- 4. γενόμενον signifies born. See Alberti. Some of the Fathers read γεντόμενον. The passage confirms the doctrine of Christ being born of a virgin.

5. νίοθεσίαν. See iii. 27.

6. 'Aββā. Alberti considers this an allusion "ad familiarem ac blandam puerorum vocem, qua Patrem compellant, etiam balbutiendo." See Rom. viii. 15.

 The reading is probably κληρονόμος διὰ Θεοῦ.

8. This shews, that the Epistle was addressed to Gentile converts. The reading is probably τοῦς φύσει μή.

γνώντες Θεον, μάλλον δε γνωσθέντες ύπο Θεού, πως επιστρέφετε πάλιν έπι τὰ ἀσθενη και πτωγά στοιγεία, οις πάλιν ἄνω-10 θεν δουλεύειν θέλετε; ήμέρας παρατηρείσθε, και μήνας και Βοπ. χίν.5; 11 καιρούς καὶ ἐνιαυτούς. Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως εἰκῆ κεκοπίακα

eis vuâs.

Γίνεσθε ώς εγώ, ὅτι κάγὼ ώς ὑμεῖς, ἀδελφοὶ, δέομαι ὑμῶν. 18 οὐδέν με ἠδικήσατε το οἴδατε δὲ ὅτι δι' ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς τι 1 Cor. ti. 8: 14 εὐηγγελισάμην ὑμῶν τὸ πρότερον, "καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν " Mal. ii. 7.

έν τη σαρκί μου οὐκ έξουθενήσατε οὐδε έξεπτύσατε, άλλ' ώς 15 άγγελον Θεοῦ ἐδέξασθέ με, ώς Χριστὸν Ἰησοῦν. τίς οὖν ἢν

ό μακαρισμός ύμων; μαρτυρώ γαρ ύμιν ότι εί δυνατόν, τούς 16 οφθαλμούς ύμων εξορύξαντες αν εδώκατε μοι. ώστε εγθρός

17 ύμων γέγονα άληθεύων ύμιν; ° Ζηλούσιν ύμας ου καλώς, άλλα ° 2 Cor. xl. 2,

18 έκκλείσαι ύμας θέλουσιν, ίνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. καλὸν δὲ τὸ ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναί με

19 πρὸς ὑμᾶς, Ρτεκνία μου, οθς πάλιν ἀδίνω, ἄχρις οὐ μορφωθ $\hat{\eta}$ PlCor.iv.15; Philem. 10;

20 Χριστός εν ύμιν ήθελον δε παρείναι πρός ύμας άρτι, καὶ άλ- Ιω. ί. 18. λάξαι την φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

Λέγετε μοι, οι υπό νόμον θέλοντες είναι, τον νόμον οὐκ ἀκού-

22 ετε; ⁹Γέγραπται γάρ, ὅτι ᾿Αβραὰμ δύο υίοὺς ἔσχεν ἔνα ἐκ τῆς ^{9Gen.xvi.15};

23 παιδίσκης, καὶ ενα ἐκ τῆς ἐλευθέρας 'ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς παι- : Joh. τιίί 89; δίσκης κατά σάρκα γεγέννηται ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας, διὰ τῆς Bom. iz. 7,8.

24 έπαγγελίας. ἄτινά έστιν άλληγορούμενα αυται γάρ είσιν αι δύο διαθήκαι μία μέν ἀπὸ ὄρους Σινά, εἰς δουλείαν γεννώσα, ήτις

9. ἀσθενη. See Heb. vii. 18, 19; x. 1. which shews how the Jewish law was weak: it did not made men righteous, or give salvation. 'Emiστρέφειν πάλιν means to turn back: not that the Galatians turned again to the Mosaic law, for they had never followed it before: but by turning to it now, they went back, they lost ground, when compared with the progress which they had made in the gospel. Fell. But see v. 1. 10. Some put a note of interrogation after

ἐνιαυτούς.

12. Γίνεσθε ώς ἐγώ. These are expressions of intimate friendship. See 2 Chron. xviii. 3. Ibid. οὐδέν με ἡδικήσατε. I complain of no personal injury to me.

 λοθένειαν. See 2 Cor. xii. 7.
 τίς οδν. What then was the happiness which you felt? i. e. great was then your happiness. Or it may mean, What then were the blessings, i. e. how many blessings, did you then heap upon me for having converted you? The reading is probably που οδν δ μακ.

16. ωστε. At first you received me warmly; and now you depart from my doctrine: so that it seems that I have lost your good opinion, because I warned you against doing that which you are now doing. For αληθεύων see ii. 5.

17. Ζηλοῦσιν. This verb always conveys a notion of envy. It perhaps means, that these false teachers were envious of so many Gentiles being converted by S. Paul, and wished to bring them over to Judaism.

Ibid. ἐκκλείσαι. The real tendency of their conduct is to exclude you from salvation, by making you trust to the Law, rather than to faith in Christ: and they do this, not through any regard for you, but Ira αὐτοὺς ζηλοῦτε, that you may look up to them as objects of envy. For wa with an indicative see 1 Cor. iv. 6.
18. καλόν. This wish of theirs, to be looked

up to as an object of envy, is good in a good cause: and I should wish you to look up to me; but not only while I am among you.

20. ἀποροῦμαι. I am perplexed : I can hardly tell what to think of your real state. See iii. 4;

23. ἀλληγορούμενα. He now proceeds to explain his meaning by an allegory. Persons, who trust to faith in Christ, and persons who trust in the Law of Moses, may be compared to Jacob and Ishmael. The former inherit by promise, the latter are in bondage. "Arud toru αλληγορούμενα, which things have been allegorised, i. e. may be allegorised: or it may be taken literally, which things have been allegorised

by Isaiah, liv. 1. as quoted in ver. 27.
24. abrau. These two women. The reading is probably elos 860 without al.

Ibid. pla per, one of these two women, Hris έστιν Αγαρ, i. e. Hagar, από δρους Σινα, represents the covenant made from mount Sinai.

Ibid. yerrwoa, as applied to Hagar, alludes

έστὶν "Αγαρ. (τὸ γὰρ "Αγαρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν τἢ 'Αραβία, 25 συστοιχεῖ δὲ τἢ νῦν Ἱερουσαλὴμ, δουλεύει δὲ μετὰ τῶν τέκνων

• Heb.xii.22; αὐτῆς.) • ἡ δὲ, ἄνω Ἱερουσαλὴμ, ἐλευθέρα ἐστιν, ἥτις ἐστὶ 26 Αρος. iii. 12; xxi. 2,10,&c. μήτηρ πάντων ἡμῶν ὑγέγραπται γὰρ, Ἑὐφράνθητι, στεῖρα ἡ 27 ε Εκα. liv. 1. οὐ τίκτουσα ῥῆξον καὶ βόησον ἡ οὐκ ὧδίνουσα ὅτι πολλὰ τὰ

* Rom. ix. τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἡ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.' * Ήμεῖς 28 7, 8. * Gen. xxi. 9. δὲ, ἀδελφοὶ, κατὰ Ἰσαὰκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν. * ᾿Αλλ' 29 ὅσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκε τὸν κατὰ πνεῦμα.

7 Gen. xxi. οὕτω καὶ νῦν Τάλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; "Εκβαλε τὴν παι- 80 δίσκην καὶ τὸν νίὸν αὐτῆς, οὐ γὰρ μὴ κληρονομήση ὁ νίὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ νίοῦ τῆς ἐλευθέρας." "Αρα, ἀδελφοὶ, οὐκ 31 ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

* Act. xv. 10; * TH έλευθερία οὖν ή Χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσε, στήκετε, 5 1 Pet. ii. 16. καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε. ἴδε, ἐγὼ Παῦλος λέγω 2 ὑμῖν, ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, Χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ἀφελήσει μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῷ περιτεμνομένῷ, ὅτι 3 ὀφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. κατηργήθητε ἀπὸ 4

* 2 Tim. iv.8. τοῦ Χριστοῦ, οἴτινες ἐν νόμφ δικαιοῦσθε, τῆς χάριτος ἐξεπέν. 15;
Μαιτ. πί.50; σατε· *ἡμεῖς γὰρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιοσύνης ἀπ- 5
1 Cor. τίι.19; εκδεχόμεθα. Εἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομή τι ἰσχύει, 6

« iii. 1;
1 Cor. ix. 24.

α τος ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη. « Ἐτρέ- 7

α ι. 6. χετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἀνέκοψε τῷ ἀληθεία μὴ πείθεσθαι; ⁴ἡ 8

to her bearing Ishmael; as applied to the covenant, it alludes to the Law of Moses leaving men under the bondage of sin.

men under the bondage of sin.

25. "Αγαρ. This word is said to signify a rack, and to have been a name of mount Sinai. The Hagarenes are mentioned with the Ishmaelites in Psalm lxxxiii. 6.

Ibid. συστοιχεῖ, is in the same order or file. Hagar, Ishmael, the covenant from Sinai, the earthly Jerusalem, bondage &c. may be considered in one file; Sarah, Isaac, the covenant in Christ, the heavenly Jerusalem, liberty, &c. in the other file. Fell.

Ibid. δουλεύει. Ishmael the son of Hagar

Ibid. δουλεύει. Ishmael the son of Hagar was born in bondage; the Jews, as living under the Mosaic covenant, were in bondage to sin and death.

20. η δέ. There is here a considerable ellipse, which is to be supplied from the corresponding clause, 'Η δὲ, (the other woman, i. e. Sarah,) η διαθήκη ἐστιν ἀπὸ ὅρους Σιών, εἰς ἐλευθερίαν γεννῶσα, ῆτις ἐστὶ Ζάρρα, συστοιχεῖ δὲ τῆ ἄνω 'Ιερουσαλημ, ῆτις ἐστὶ μήτηρ ἡμῶν. For the comparison between Sinai and Sion, between the earthly and heavenly Jerusalem, see Heb. xii. 18—22. The word πάντων is perhaps to be expunged.

27. oreipa. S. Paul makes this quotation refer to the barrenness of Sarah.

29. ¿Slewe. Ishmael mocked Sarah, when she weaned Isaac, and for this his mother and he were cast out, Gen. xxi. 9, 10.

31. This is by no means to be taken literally,

as if the Galatians were descended from Sarah, and the Jews from Hagar: but S. Paul had chosen to explain himself by an allegory; and he now says, we are not in the state which I have represented by Hagar, but in that which I have represented by Sarah; in other words, we are not under bondage to sin and death, but we are freed from them by Christ.

CHAP. V. 1. Some persons connect the beginning of this verse with the last: but the true reading seems to be To Areverla huas Xpiords hardware arthurs offer.

ηλευθέρωσε: στήκετε οδυ.

Ibid. πάλω either means going backward, (see iv. 9.) or S. Paul meant to say, that, if they looked for salvation merely through the Law, they were as much in bondage to their sins as before their conversion.

2. περιτέμνησθε. This of course did not apply to the Jewish converts, who had all been circumcised, as had S. Paul himself: but if the Galatians were circumcised, as hoping by that to obtain salvation, they gave up their faith in Christ. The doctrine of S. Paul was exactly contrary to that of the false teachers. See Acts xv. 1.

4. κατηργήθητε. This verb signifies to be separated from in Rom. vii. 2, 6. Its primary meaning is still preserved of a thing becoming useless, or losing its effect.

Ibid. δικαιοῦσθε, who think to be justified.
7. ἐνέκοψε, or ἀνέκοψε, refers to a person being hindered or tripped up in a race. The true reading seems to be ἐνέκοψε. See Heb. xii. 15.

9 πεισμονή οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. •Μικρά ζύμη ὅλον τὸ •1 cor. 5. 6. 10 φύραμα ζυμοί. Τέγω πέποιθα είς ύμας έν Κυρίω, ὅτι οὐδὲν ἄλλο τί. τ: φρονήσετε ὁ δὲ ταράσσων ύμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις αν τίμι 3; 11 ή. Εέγω δε, άδελφοί, εί περιτομήν έτι κηρύσσω, τί έτι διώκο- ε 1 Coc. i. 21. 12 μαι ; ἄρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ ὄφελον, καὶ άποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

18 "Τμείς γάρ ἐπ' ἐλευθερία ἐκλήθητε, ἀδελφοί μόνον μὴ 1 100. τ 111.9; την έλευθερίαν είς ἀφορμην τη σαρκί, άλλα δια της ἀγάπης 2 Pet. # 19: 14 δουλεύετε άλλήλοις. 1 Ο γάρ πᾶς νόμος εν ένὶ λόγφ πλη- Jad. 4. Lev.xix.18; 15 ροῦται, ἐν τῷ, ''Αγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς ἐαυτόν.' Εἰ Matt vii. 12; δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ ἀλλή- Bom. xiii. 9; λων άναλωθητε.

16 * Λέγω δὲ, πνεύματι περιπατείτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ * Βοπ.νί.13; 17 μη τελέσητε. ή γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ κιιί. 14; δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις, ἵνα 1 Pet ii. 11. 18 μη α αν θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. Μεί δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ 15, &c. 19 έστε ὑπὸ νόμον. "φανερὰ δέ έστι τὰ ἔργα τῆς σαρκὸς, ἄτινά "Rom. 14; φαρμακεία, έχθραι, έρεις, ζήλοι, θυμοί, εριθείαι, διχοστασίαι, αί- τί. 9; 21 ρέσεις, ° φθόνοι, φόνοι, μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις α προ- Col. iii. 5: λέγω ύμιν, καθώς και προείπον, ότι οι τὰ τοιαύτα πράσσοντες 13cc. iii. 14, 22 βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. Ρό δὲ καρπὸς τοῦ πνεύ- • Αρος. xxii. ματός ἐστιν ἀγάπη, χαρὰ, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, P. Epb. v. 9; 28 αγαθωσύνη, πίστις, πραότης, εγκράτεια ακατά τῶν τοιούτων Col. iii. 19. 24 οὐκ ἔστι νόμος. τοί δὲ τοῦ Χριστοῦ, τὴν σάρκα ἐσταύρωσαν : ii. 20; 25 σύν τοις παθήμασι καὶ ταις ἐπιθυμίαις. •Εὶ ζώμεν πνεύματι, Rom. vi. 6; ziil. 14. 26 πνεύματι καὶ στοιχώμεν. μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους : Βοπ. τιί. δ. 6 προκαλούμενοι, άλλήλοις φθονούντες. 'Αδελφοί, έαν καί προ- Phil. 8, 8. ληφθή ἄνθρωπος εν τινί παραπτώματι, ύμεις οι πνευματικοί

8. πεισμονή, with reference to πείθεσθαι in ver. 7. The course, which you are now following, is not that intended by him who called you. See

10. I still am confident, that, after you have read my letter, you will not differ from me in opinion.

11. The false teachers had perhaps said, that S. Paul preached circumcision, and may have quoted the case of Timothy, Acts xvi. 3.

Ibid. σκάνδαλον. See 1 Cor. i. 23. The Jews were offended at being told, that they could only obtain salvation by believing in a person who was crucified. If S. Paul had preached that circumcision would ensure salvation, he would not have given this offence, and would not have been persecuted.

12. ἀποκόψονται. Most of the early writers explained this to mean, per me, si velint, non modo circumcidant se, sed adeo genitalia sibi ezsecent. So also Grotius, Selden, Morus, Raphel. But it is probably an allusion to everobe in ver. 7, and means literally, I wish they were cut off.

13. μόνον μή. So Arrian, ἀπὸ 'Ρώμης τίς Якеі; ио́vov ин ті како́v. Epictet. p. 373.

15. ἀναλωθητε. Take care, lest ye destroy the

church of Christ altogether. Chandler.
17. Iva μη & κ. τ. λ. This refers to the last clause, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκὸς, and means, so that you do not put in practice the sinful desires of the flesh. It agrees with ver. 16. Grotius, Bull. The true reading is probably ravra γάρ άλληλοις αντίκειται.

19. μοιχεία is probably an interpolation. 25. Εί ζώμεν πνεύματι. If it is the Spirit which restored us to life, when we were dead through our sins.

CHAP. VI. 1. weenparisol. This is probably addressed to those who had received spiritual gifts. They were persons who had office in the church.

καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος, σκοπῶν σε
1 These. αυτὸν μὴ καὶ σὰ πειρασθῆς. αλλήλων τὰ βάρη βασταζετε, 2
γ. 14; 1 Joh. iv. 21. καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. χεὶ γὰρ 8
1 Cor. xiii. 3. δοκεῖ τις εἶναι τὶ, μηδὲν ὧν, ἐαυτὸν φρεναπατῷ. Ττὸ δὲ ἔργον 4
γ 1Cor. xiii. 5. ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἔκαστος, καὶ τότε εἰς ἑαυτὸν μόνον τὸ καύ2 Psal. ixii. 18; χημα ἔξει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἔτερον. ἔκαστος γὰρ τὸ ἴδιον φορ- 5
Joer. xiii. 10; τίον βαστάσει. Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ 6
xxxii. 19; κατηχοῦντι, ἐν πᾶσιν ἀγαθοῦς. μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτη- 7
Bom. ii. 6; ρίζεται. δ γὰρ ἐὰν σπείρη ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. ὅτι 8
1 Cor. v. 10; ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἑαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν. Αροε. ii. 23; αχαίι 12.
αὶ 1 Cor. ix. δὲ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν
1 Cor. xii. δὶ ὁς θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. ἀρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, 10
2 These. ἐργαζώμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς
iii. 18. ἐξρι. ii. 19; οἰκείους τῆς πίστεως.

1 Tim. v. 8. "IΔΕΤΕ, πηλίκοις ὑμῶν γράμμασιν ἔγραψα τἢ ἐμἢ χειρί. 11
• Phil. iii. 18. εδσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὕτοι ἀναγκάζουσιν 12
ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἴνα μὴ τῷ σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ διώκωνται. οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμνόμενοι αὐτοὶ νόμον φυλάσ- 18
σουσιν ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἴνα ἐν τἢ ὑμετέρᾳ
τι. 20: σαρκὶ καυχήσωνται. 'ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι εἰ μὴ 14
κυμ. τι. 6. ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ δὶ οῦ ἐμοὶ

κ τ. 6; 1 Cor. vii. 19; κόσμος ἐσταύρωται, κάγὼ τῷ κόσμῳ. εἐν γὰρ Χριστῷ Ἰησοῦ 15 1 Coi. iii. 11. οὕτε περιτομή τι ἰσχύει, οὕτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. 1 hiii. 29; 1 kai δσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτοὺς 16 1 Bom. ii. 29; καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ Θεοῦ.

12 Cor.iv. 10. 1 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω εγώ γάρ τὰ 17

1. σκοτών. He first addressed them in the plural, πνευματικοί he now addresses each of them.

2. βαστάζετε. This does not contradict ver. 5. Each person is to be judged for his own sins: but he is not to try to lighten his own burden, by making that of his neighbour heavier: he should rather try to lighten his neighbour's sins.

 els taurdy μόνον. He shall have rejoicing in himself alone, and not in comparing himself with another.

11. wηλίκοιs γράμμασι. Chrysostom and Theophylact understood this to mean, with what kind of letters, as if the writing was very bad: so also Doddridge, Whitby. But γράμμασα means an epistle in Acts xxviii. 21, and our version, how large a letter, is followed by Beza, Le Clerc, Beausobre, Wolfius. S. Paul in general used an amanuensis: see Rom. xvi. 22; 1 Cor. xvi. 21; 2 Thess. iii. 17: but he appears to have written this Epistle himself: and perhaps the agitation of his feelings will account for the obscurity of many of the sen-

12. ebspoowsingau, speciose apparere, late lauteque vivere. Elsner. He understood S. Paul to mean, that these false teachers wished to escape persecution, and therefore to make a fair show to the Jews, by enforcing the Law of Moses.

Thid. τῷ σταυρῷ. If they had preached, that salvation could only be obtained by faith in a person who was crucified, they would have been persecuted by the Jewa.

13. καυχήσωνται. They would boast to the Jews of being so zealous for the Law.

15. τὶ Ισχύει. The reading is probably τί ἐστιν.

Ibid. Kaur) Krioss. Whoever believes in Christ, is supposed to have died with him, and then to rise again with him; so that he is born or created again, and begins a new life.

16. στοιχήσουσιν. The reading is probably στοιχοῦσιν.

Ibid. '1σραήλ τοῦ Θεοῦ. This expression probably includes Jews and Gentiles, as the true or spiritual Israel. See Rom. ii. 28, 29; ix. 6; 1 Cor. x. 18.

18 στίγματα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματί μου βαστάζω. Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. ἀμήν.

Πρὸς Γαλάτας ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης.

17. στίγματα. He alludes to the marks of stoning, scourging, &c. which were left upon his body: and he means to say, that these proved

him to be in the service of Christ, more than the mark of circumcision.

EPISTLE TO THE EPHESIANS.

The Epistles to the Ephesians, Colossians, Philemon, and Philippians, were written while S. Paul was a prisoner at Rome. (Eph. iii. 1; iv. 1; vi. 20; Col. iv. 3, 18; Philemon i. 9, 10, 13; Philip. i. 7, 13, 14, 16.) This was his first imprisonment, which began A.D. 56, and lasted two years. (Actskxviii. 30.) The Epistle to the Philippians seems to have been written shortly before his release, and the three others earlier, perhaps in 57, or at the beginning of 58. They were sent by the same messengers, Tychicus and Onesimus. (Eph. vi. 21, 22; Col. iv. 7—9; Philemon 10, 11.) It has been thought that the Epistle to the Ephesians was not written to them particularly, and some have supposed it to have been addressed to the Laodiceans. (See Col. iv. 16.) Usher considered it to be a circular Epistle: (see notes at i. 1; vi. 21.) and it is possible, that one copy may have been left by Tychicus at Ephesus, and another at Laodicea, which lay between Ephesus and Colossee.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

н прох

ΕΦΕΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 •ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ, • Rom. i. 7; τοις άγιοις τοις ουσιν έν Έφέσω και πιστοις έν Χριστώ τοι. 1.1. 2 Ἰησοῦ "χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ ¡ Pet. i. 3. Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατηρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ^{1 Pet. i. 3.}
Χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάση εὐλογία πνευματικῆ ἐν ^{Rom. viii.}
29, 30;
4 τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ, ακαθὼς ἐξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ ^{Them. ii. 18}; πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατ- 1 Pet.i. 1, 2. 5 ενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπη, επροορίσας ἡμᾶς εἰς υἰοθεσίαν διὰ Bom vill. 15, 29, 30; Ίησοῦ Χριστοῦ εἰς αὐτὸν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος Gal. iv. 5. 6 αὐτοῦ, fels ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ἢ ἐχαρίτωσεν Matt. III.17. 7 ήμας εν τῷ ἡγαπημένω εἐν ῷ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ ιι. 8, 16; τοῦ αίματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν τοὶ ι. 14; 8 πλούτον της χάριτος αὐτοῦ, ης ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς, ἐν πάση Heb. iz. 12. 9 σοφία καὶ φρονήσει, ηνωρίσας ήμιν τὸ μυστήριον τοῦ θελή- "ιι. 9; ματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἡν προέθετο ἐν αὐτῷ Col. i. 26; 10 ^{1} els οἰκονομίων τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώ- ^{2} Thm. L ^{6} ; Tt. L ^{9} ; 1 Pet. i. 20. i Gen. xlix, 10; Dan. ix. 24; Gal. iv. 4; Col. i. 20.

CHAP. I. 1. ἐν Ἐφέσψ. Basil has been thought to say that these words were omitted in some copies. They are omitted in the Vatican MS. and inserted in the margin, and in the MS. numbered 67 by Griesbach. έν 'Ρώμη at Rom. i. 7, and τοις έν 'Ρώμη at i. 15, are omitted in a Dresden MS. of the tenth century. One of Matthæi's MSS. omits vois οδσιν έν Φιλίπποις at Phil. i. 1. Hence it has been supposed, that this was a circular Epistle, in which the name of the place was left blank.
3. ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. See 20; ii. 6; iii. 10;

vi. 12. In all these places it may be rendered, in heavenly, or spiritual things. Here it may mean, Who in things pertaining to heaven has given us as Christians every spiritual blessing.

4. ἐν ἀγάπη may be coupled with elves. He hath chosen us, that we being holy and blameless in his sight should be objects of his love. Some have coupled them with *pooplous.

5. els aurde naturally follows violectar, to be

adopted as sons to himself.

6. els frauvor botns. For the purpose of

spreading the glory. See ver. 12, 14.

8. Is for h, as h, for J in ii. 4, als for A in ii. 10, Is for J in iv. 1, al for J in Rom. iv. 17, al for a in Col. i. 23.

Ibid. repersebeer is to make to abound in 2 Cor. iv. 15; ix. 8; 1 Thess. iii. 12.

Ibid. er many sopia kal portiset have been connected with pressors, but I prefer connecting them with exeplorever.

10. els oln. With respect to the arrangement of the full completion of the appointed time. See Gal. iv. 4. The olkoroula, or arrangement, was агакефалационовы &c.

Ibid. dwarep. This implies, that all things are collected together and placed under Christ as their head. Td Te er Tois obparois may be taken literally, as implying that angels as well as men are placed under Christ. See ver. 21, 22; Col. i. 16; Heb. xii. 22.

σασθαι τὰ πάντα ἐν τῶ Χριστῷ, τά τε ἐν τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ έπὶ τῆς γῆς. κέν αὐτῷ, ἐν ῷ καὶ ἐκληρώθημεν, προορισθέντες 11 k Act. ** 18; κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ Col. i. 12. θελήματος αὐτοῦ, εἰς τὸ είναι ἡμᾶς εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ 12 τούς προηλπικότας εν τῷ Χριστῷ. Εν ῷ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες 18 1 iv. 30; Rom. viii.16; του λόγου της άληθείας, το εὐαγγέλιου της σωτηρίας ύμων 2 Cor. i. 23; έν δ καὶ πιστεύσαντες έσφραγίσθητε τῶ πνεύματι τῆς ἐπαγv. 5. γελίας τῷ ἀγίω, ("ος ἐστιν ἀρραβών τῆς κληρονομίας ἡμῶν,) 14 m Exod. xix. 5;
Deut. vii. 6; είς ἀπολύτρωσιν της περιποιήσεως, είς επαινον της δόξης wiv. 3: xxvi. 18; Rom. viii.23: "Διὰ τοῦτο κάγὼ ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ 15 1 Pet. ii. 9. Phil. i. 8. Κυρίω Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους. • Rom. i. 9; °οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος 16 Phil. i. 3, 4; 1 των προσευχών μου ίνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμών Ἰησοῦ 17 3 Thees. i. 3. Χριστοῦ, ὁ πατήρ της δόξης, δώη υμίν πνευμα σοφίας καὶ άποκαλύψεως, εν επυγνώσει αὐτοῦ πεφωτισμένους τοὺς όφ- 18 P Col. H. 12. θαλμούς της διανοίας ύμων, εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ g Paal. ex. 1; έλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς Act. ii. 24: κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, μαὶ τί τὸ ὑπερβάλλον 19 Col. iii. 1; Heb. i. 3; μέγεθος της δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ήμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατά 1 Pet. iii. 22. την ενέργειαν τοῦ κράτους της ἰσχύος αὐτοῦ, ٩ἡν ἐνήργησεν 20 ται. τ. τ. τ. τ. τ. τ. τ. τ. Χριστφ, εγείρας αὐτὸν εκ νεκρῶν, καὶ εκάθισεν εν δεξιά Matt. xxviii. αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, τύπεράνω πάσης ἀρχής καὶ ἐξουσίας 21 18; 1 Cor. καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου, Heb. ii. 8. $\frac{100. \text{ ii. 0.}}{\text{tir.12,15,16}}$ οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι' $\frac{1}{2}$ καὶ $\frac{1}{22}$ v. 28, 80; πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ *καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφ-Col. i. 18; αλὴν ὑπὲρ πάντα τῆ ἐκκλησία, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ 28 « Col. ii. 18. πλήρωμα τοῦ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου. «καὶ ὑμᾶς ὄντας 2

11. ἐκληρώθημεν. We have been reckoned, or have obtained a share. See Acts xvii. 4; Col. 1. 12. Many MSS. read ἐκλήθημεν.

12. προηλπικόταs is applied to the Jews by Raphel, Macknight, Fell, Pyle: but it may mean generally those who were the first to believe.

13. $\partial \nu \delta$ is the same as in ver. 11. In which state also are ye Ephesians.

Ibid. πιστεύσαντες. At your first conversion. Rom. xiii, 11; 1 Cor. xv. 11.

Ibid. ἐσφραγίσθητε. The gift of the Holy Ghost is the seal or mark by which God makes Christians to be known.

Ibid. πνεύματι της έπαγγελίας, the promised

14. els ἀπολ. τῆς περιποιήσεως may be connected with ἐσφραγίσθητε, with a reference to the purchased redemption: see iv. 30. For περιποίτοις, see Acts xx. 28; 1 These. v. 9.

16. If we take the words in this order, els τὸ ὑμᾶς πεφωτισμένους τοὺς ὀφ. τ. δ. ὑ. εἰδέναι τίς κ. τ. λ. the construction is grammatical: but it

is not necessary to be thus critical in the language of S. Paul.

Ibid. δ πλοῦτος τῆς δόξης, the glorious riches, (see iii. 16.) Τῆς κληρ. ἐν τοῖς ἀγίοις. Of the lot which he has distributed among the saints: i. e. of the inheritance prepared for Christians.

19. κατά την ενέργειαν. With respect to the effect.

20. ewouparloss may mean, in spiritual things, as in ver. 3.

21. εξουσία seems to mean angels in iii. 10; vi. 12; 1 Cor. xv. 24.

Ibid. οδ μόνον may relate, not to δνομαζομένου, but to what goes before: Christ is made head of the church both now and for ever.

23. πλήρωμα is perhaps used with reference to the Gnostics, who said that God and the Econs dwelt in the Pleroma. S. Paul says, that the church or body of Christians is the pleroma in which God dwells.

CHAP. II. 1. suas. The verb, which governs this, is in ver. 5.

2 νεκρούς τοις παραπτώμασι και ταις άμαρτίαις, τέν αις ποτέ = ν. 6; περιεπατήσατε κατά τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν Joh. xii. 31; περιεπατησία εκατά του αίωνα .... ἄρχοντα τῆς έξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνερ- xi.l.l; 8 γουντυς εν τοις υίοις της ἀπειθείας. Τέν οις και ήμεις πάντες Col. iii. 6,7. ανεστράφημεν ποτε εν ταις επιθυμίαις της σαρκός ημών, ποι- Titus iii. 8. οῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἡμεν 4 τέκνα φύσει ὀργής, ώς καὶ οἱ λοιποί το δε Θεος, πλούσιος · Bom. z. 12. ων εν ελέει, δια την πολλην αγάπην αυτου ην ηγάπησεν δ ήμας, *καὶ όντας ήμας νεκρούς τοις παραπτώμασι συνεζωο- *Rom. v. 6, 8, 10; 6 ποίησε τῷ Χριστῷ, (χάριτί ἐστε σεσωσμένοι,) καὶ συνήγειρε, τί. 4, 5, 8 7 καὶ συνεκάθισεν έν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ να ένδείξηται έν τοις αιωσι τοις έπερχομένοις τον υπερβάλλοντα πλούτον της χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ήμας ἐν Χριστοῦ ἐκ. 16; 8 Ίησοῦ· ^bτῆ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς πίστεως Τίτας iii. 5. 9 καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον τοὐκ ἐξ ἔργων, ἴνα μή ε Rom. iii. 10 τις καυχήσηται. απότου γάρ έσμεν ποίημα, κτισθέντες εν ιτ. 2; Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἶς προητοίμασεν ὁ Θεὸς, xi. 6; μ. Τίπ. i. 9; ໃνα εν αὐτοῖς περιπατήσωμεν. Tit. iii. 5. «Διὸ μνημονεύετε, ὅτι ὑμεῖς ποτὲ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λε- Δi.iv; γόμενοι ἀκροβυστία ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκί Σ Cor. v. 17; 12 χειροποιήτου, ^τότι ήτε έν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς Χριστοῦ, • τ. 8; ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραὴλ, καὶ ξένοι τῶν δια- ^{Col. 1. 21}. θηκών της ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μη ἔχοντες, καὶ ἄθεοι, ἐν τῷ και ἰς 6; 18 κόσμφ. νυνὶ δὲ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὅντες μακρὰν Act. x. 36; 14 έγγυς έγενήθητε έν τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ. Βαὐτὸς γάρ έστιν Βοπ. τ. 1; ή εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα εν, καὶ τὸ μεσότοιχον 🖼 🚻 28. 15 τοῦ φραγμοῦ λύσας, $^{\rm h}$ τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον $^{\rm h}_{\rm Col.\,il.\,14.}$ των εντολών εν δόγμασι καταργήσας "να τους δύο κτίση εν : Rom. vi. 6; 16 έαυτφ είς ένα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην καὶ ἀποκαταλ- τίι. 3; λάξη τους ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ Θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ε Peal. 17 ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ· καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο Ess. Ivii. 19.

1. παραπτώμασι. In consequence of your sins. See Rom. vi. 2.

2. alwa may perhaps be personified here, as it was by the Gnostics, who gave the name of Æons to the beings who emanated from God. See Tit. i. 2. for the common meaning of

Ibid. aépos. Elsner proves that both Jews and Gentiles believed the air to be peopled by

Ibid. τοῦ πνεύματος. The more natural construction would be τὸ πνεῦμα-

6. And in spiritual matters has assembled us all together in Christ. See i. 3, 10.

7. τοις αίωσι τοις έπερχομένοις. In the period which is now coming on. See Heb. ii. 5.

8. Iva uh ris. So that no one can boast. 10. ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, αι ἐπὶ ἀκαθαρσία in

14. The wall which separated the court of the Gentiles. See Ezech. xliv. 7; Acts xxi. 28; 1 Macc. ix. 54.

15. την έχθραν is either the enmity between Jew and Gentile, or the enmity which existed between the Gentiles and God: probably the latter: see Col. i. 21; Rom. v. 10; viii. 7. It is governed by καταργήσας.

Ibid. των ἐντολων ἐν δόγμασι. Of command-ments consisting in decrees. The law which contained these was the cause of the separation between Jew and Gentile.

16. ἐν ἐνὶ σώματι. His own body. See Col.

Ibid. er abre, i. e. to oraupe. Jerom, Wolf.

εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακρὰν καὶ τοῖς ἐγγὺς, ¹ὅτι δι' αὐτοῦ ἔγομεν 18 1 iji, 12; Joh. x. 9: την προσαγωγήν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατxiv. 6: Rom. v. 2; έρα. ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολίται 19 Heb. x 19, 20. τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ Θεοῦ, εποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θε- 20 m Psal. μελίφ των ἀποστόλων καὶ προφητών, ὅντος ἀκρογωνιαίου exviii. 22; Esa. xxviii. 16; Matt. αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, " ἐν ὁ πᾶσα ἡ οἰκοδομὴ συναρμολογου- 21 zvi. 18; μένη αύξει είς ναὸν ἄγιον εν Κυρίω, ° εν ω καὶ ύμεις συνοικοδο- 22 1 Cor. iii. 9. 10, 11; μείσθε, είς κατοικητήριον τοῦ Θεοῦ ἐν πνεύματι. 1 Pet. ii. 4. 5: P ΤΟΥΤΟΥ γάριν έγω Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ Χριστοῦ 'In- 3 Apoc. xxi.14. p iv. 16; σοῦ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἐθνῶν ٩ εἴγε ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς 2 I Cor. tii. χάριτος του Θεού της δοθείσης μοι είς υμάς, "ότι κατά ἀποκά- 8 16, 17: 2 Cor. vi. 16. λυψιν εγνώρισε μοι το μυστήριον, καθώς προέγραψα εν ολίγω. • 1 Pet. ii. 5. p iv. 1: πρὸς δ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ 4 Phil. i. 7, 13: μυστηρίφ τοῦ Χριστοῦ • δ ἐν ἐτέραις γενεαίς οὐκ ἐγνωρίσθη 5 Col. i. 24: iv. 3; τοις υίοις των ανθρώπων, ώς νύν απεκαλύφθη τοις άγίοις απο-Philem. 1. 9 ver. 8: στόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι 'είναι τὰ ἔθνη συγ- 6 Act. ix. 15; κληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ xiii. 2 ; Bom. i. 5: 1 Cor. iv. 1; εν τῷ Χριστῷ, διὰ τοῦ εὐαγγελίου, "οῦ εγενόμην διάκονος κατὰ 7 Gal. i. 15. την δωρεάν της χάριτος του Θεού, την δοθείσαν μοι κατά την r i. 9 ; ένέργειαν της δυνάμεως αὐτοῦ τέμοὶ τῷ έλαχιστοτέρφ πάντων 8 Act. xxii. ***** 16, 17; τῶν ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὕτη, ἐν τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι Rom. xvi. 23; σου ἀνεξιχνίαστον πλούτον τοῦ Χριστοῦ, γκαὶ φωτίσαι πάντας 9 • Col. i. 26. τίς ή κοινωνία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν t ii. 15, 16; Gal. iii. 14, 28, 29. om. i. 5. x Act. ix. 15; xiii. 2; xxii. 31; xxvi. 17; 1 Cor. xv. 9; Gal. i. 16; y i. 9; Rom. xvi. 25; Col. i. 16, 26; Tit. i. 2, 3; Heb. i. 3; 1 Pet. i. 20. u Rom. i. 5. 1 Tim. i. 13; 2 Tim. i. 11.

17. τοιs έγγύs. To the Jews. They were near, as being already in covenant with God.
18. ἐν ἐνὶ πνεύματι. Both Jews and Gentiles

received the same Spirit. See iv. 3.

19. He is still alluding to the former separa-tion of Jews and Gentiles, and the exclusion of the latter from the temple. He tells them, that they now were admitted to all the privileges (συμπολίται) of the Jews, and belonged to the temple (oixeios) of God. He then continues the same idea in a metaphor, and considers Jews and Gentiles as actually forming one common temple.

20. ἀκρογωνιαίου. Jesus Christ is supposed to be the corner stone, which holds together all the different stones, i. e. Jews and Gentiles.

22. Into which temple ye also are built together with the Jews, so as to make a building in which God dwells by his Spirit. God was said to dwell in the Jewish temple, and he is now said to dwell in the hearts of all Christians, be-

cause the Holy Spirit dwells there.

CHAP. III. 1. Τούτου χάριν. On account of the equal admission of Jews and Gentiles. 8. Paul was apprehended at Jerusalem, and sent to Rome, because he preached this doctrine. He does not finish the sentence here, but resumes it in ver. 13: we may, however, supply etal in this place. See vi. 19, 20.

2. eFye occurs in iv. 21; Gal. iii. 4; Col. i. 23. It might be translated if, or since: but in every case S. Paul seems to mean that they

might or ought to have done this or that.

Ibid. την οἰκ. κ. τ. λ. The means used by God for dispensing the favour bestowed upon you which has been committed to me.

3. το μυστήριον. This was the equal admission of Jews and Gentiles, as is said in ver.

 Many MSS. read ἐγνωρίσθη.
 Ibid. προέγραψα ἐν ὀλίγφ. I have written before in a few words. He had mentioned the admission of the Gentiles in several parts of the two first chapters.

5. €v is perhaps an interpolation.

6. This is the prortholor mentioned in ver. 3. Αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

7. την δοθείσαν. The best MSS, read της δοθείσης.

Ibid. ενέργειαν. In allusion to the miraculous assistance of the Spirit. See 1 Cor. xv. 10; Gal. ii. 8.

8. ἐλαχιστοτέρφ. A comparative from the superlative : less than the least : 80 μειζοτέραν, 3 John 4. Sextus Empiricus has ελαχιστότατος, ix. p. 627.

9. τίς ή κοινωνία τοῦ μυστηρίου would mean, what is this participation of yours in the privileges of the gospel: see ver. 8: but the true reading

αλώνων έν τῷ Θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ Χρι-10 στοῦ· ἔνα γνωρισθή νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις ἐν : 1 Ρω i.12. τοις επουρανίοις διά της εκκλησίας ή πολυποίκιλος σοφία 11 τοῦ Θεοῦ, κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων, ἡν ἐποίησεν ἐν Χρι-12 στῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τὰν ῷ ἔχομεν τὴν παρρησίαν ii. 18; καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ xiv. 6; 13 διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν ἐν ταῖς θλίψεσί μου ὑπὲρ ὑμῶν, Rom. v. 2; 14 ήτις έστὶ δόξα υμών τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου 1 Them. 15 πρὸς τὸν πατέρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐξ οὖ ιιί. 8. 16 πασα πατριά εν ούρανοις και επί γης ονομάζεται είνα δώη ετί 10; ύμιν, κατά τὸν πλούτον της δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιω-17 θηναι διά τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἀκατ- ε col. ii. 7. οικήσαι τὸν Χριστὸν διὰ τής πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. 18 εν αγάπη ερριζωμένοι και τεθεμελιωμένοι ίνα εξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσι τοῖς ἀγίοις, τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος

19 καὶ βάθος καὶ ὕψος, γνῶναί τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως αγάπην του Χριατού, ίνα πληρωθήτε είς παν τὸ 20 πλήρωμα του Θεου. τφ δε δυναμένω υπερ πάντα ποιήσαι • Rom. xvi.

ύπερ εκ περισσοῦ ὧν αἰτούμεθα ἡ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν 30, 26; 21 την ενεργουμένην εν ήμιν, αὐτῷ ή δόξα εν τη εκκλησία εν

Χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰῶνος τῶν αἰώνων. άμήν.

'ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν ὑμᾶς ἐγὰν ὁ δέσμιος ἐν Κυρίφ, ἀξίως ρλίι. 1; 27; 2 περιπατήσαι τής κλήσεως ής ἐκλήθητε, ^{8} μετὰ πάσης ταπεινο- $^{\text{Col. i. 10}}$; $^{\text{1. Thess. ii. 12}}$. φροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας ἀνεχόμενοι άλ- « Col. i. 11; 3 λήλων εν αγάπη, σπουδάζοντες τηρείν την ενότητα τοῦ πνεύ- 1 Those v.14.

is probably τίς ή οἰκονομία τοῦ μ. what are the means used by God in spreading the gospel. See

9. ἐν τῷ Θεῷ, in the counsels of God. The equal admission of the Gentiles had been intended by God from the beginning, but not plainly revealed. See Rom. xvi. 25.

Ibid. τῷ τὰ πάντα κτίσαντι. This is inserted as shewing that God created the Gentiles as well as the Jews, and therefore cared for both. The words &id 'Inσου Χριστου are omitted in many MSS.

10. Υνα γνωρισθή. So that the wisdom of God is now known.

Ibid. emouparloss. See note at i. 3. It may mean, the wisdom of God in spiritual matters: or as apxal and efourlas mean angels, (see vi. 12.) ev rois emoupavious may be translated literally in heaven. It appears from 1 Pet. i. 12, and perhaps 1 Tim. iii. 16, that the mystery of the gospel had not been fully understood by the angels.

11. πρόθεσιν τῶν αἰώνων, i. e. αἰωνίαν πρόθεσιν, the purpose which had been formed long ago.

12. πίστεως αυτοῦ, faith in him, as πίστεως Χριστοῦ, Phil. iii. 9; Col. ii. 12.

13. ¿KKakcir may apply either to the Ephe-

sians or S. Paul himself.

Ibid. δόξα. The same cause, which made S. Paul suffer afflictions, viz. his preaching the equality of Jews and Gentiles, was a subject of glory to the Gentiles.

15. πατριά was the term used for a Jewish tribe or family: see Luke ii. 4. S. Paul means to say, that all such distinctions are done away; God is the head of every family, and therefore all are relations.

18. He is pursuing the metaphor of Jews and Gentiles forming one temple: (see ii. 19.) and he prays that the foundation of it may be laid er aydan, in mutual love and charity, so that they may be able to comprehend the full extent and all the proportions of this spiritual build-

19. It is possible that γνώσεως may allude to the pretended knowledge of the Gnostics. See 1 Cor. viii. 1, 7; xii. 8; xiii. 8; 2 Cor. vi. 6; viii. 7; x. 5; xi. 6.

Ibid. Ινα πληρωθήτε. That ye may have the fullest share of the gifts which God bestows. See

CHAP. IV. 3. Ye are inspired by one and the same Spirit, (see ii. 18.) endeavour to keep this unity together by the bond of peace.

h ii. 16;

ματος εν τῷ συνδέσμφ τῆς εἰρήνης. Εν σῶμα καὶ εν πνεῦ- 4 μα, καθώς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιὰ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν 1 Cor. xii. 4, 11. ιείς Κύριος, μία πίστις, εν βάπτισμα: κείς Θεός καὶ πατήρ 5 1 1 Cor. πάντων, δ έπὶ πάντων καὶ διὰ πάντων καὶ έν πασιν υμίν. 6 xii. 5. μ Mal, ii. 10: 1 Ενὶ δὲ ἐκάστφ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δω- 7 1 Cor. xii. 6. ρεας του Χριστου. ^mδιὸ λέγει, ''Αναβάς εἰς τήνος ήχμαλώ- 8 l Rom. xii. τευσεν αίγμαλωσίαν, καὶ έδωκε δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 1. Cor. xii. 11. n Τὸ δὲ, ἀνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον εἰς 9 τὰ κατώτερα μέρη της γης: οδ καταβάς, αὐτός έστι καὶ δ 10 a Joh. iii. 13; άναβάς ὑπεράνω πάντων των οὐρανών, ἵνα πληρώση τὰ vi. 61. · Act. ii. 33. πάντα: Ρκαὶ αὐτὸς ἔδωκε τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προ- 11 P Act. xxi. 8; φήτας, τους δε ευαγγελιστάς, τους δε ποιμένας και διδασκά-Rom. xii. 6, 7, 8; ο, γ, ο; 1 Cor. xii. 28; λους, ⁹πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων, εἰς ἔργον διακονίας. 12 είς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ μέχρι καταντήσωμεν 18 q i. 23: οί πάντες είς την ένότητα της πίστεως και της επιγνώσεως v. 23 ; Bom. xii. 5; 1 Cor. xii. 37; τοῦ υίοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ Col. i. 24. πληρώματος τοῦ Χριστοῦ 'Ίνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδω- 14 r Matt. vi. 7: 1 Cor. xiv. 20; νιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμφ τῆς διδασκαλίας, ἐν Heb. xiii. 9. τῆ κυβεία τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργία πρὸς τὴν μεθοδείαν της πλάνης αληθεύοντες δε εν αγάπη αὐξήσωμεν είς αὐτὸν 15 . i. 22; v. 23; Col. i. 18. τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ, ὁ Χριστὸς, τέξ οὖ πῶν τὸ 16 t ii. 21 : σωμα, συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης 1 Cor. xii. 27; ἀφης της ἐπιχορηγίας κατ' ἐνέργειαν, ἐν μέτρφ ἐνὸς ἐκάστου Col. ii. 19. μέρους, την αύξησιν του σώματος ποιείται είς οἰκοδομην έαυτοῦ ἐν ἀγάπη.

Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίφ, μηκέτι ὑμᾶς 17 " Rom. i. 9, 21; 1 Pet. iv. 3. περιπατείν, "καθώς και τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεί ἐν μαται-

4. *Eν σώμα καλ έν πνεύμα. Ye all form one mystical body, ye all receive a portion of the same

5. ξν βάπτισμα. Ye are all baptised into the same baptism.

6. ἐπὶ πάντων, κ. τ. λ. These phrases are applied respectively to the Father, Son, and Holy Ghost by Irenseus, Hippolytus, Athanasius, &c. Most MSS. read ipuiv.

7. μέτρον. See Rom. xii. 3. 8. έδωκε. LXX, έλαβες δόματα εν ανθρώπφ. The Syriac and Arabic versions support Fooks.

9. ἀνέβη. He argues, that, if Christ ascended into heaven, he must first have been on earth. Ibid. πρώτον is omitted in many MSS.

Ibid. κατώτερα. This may mean simply the earth, though some understand it of the grave.

10. Iva πληρώση τὰ πάντα. So that he fills every thing; he pervades heaven and earth, and his power extends over the whole.

11. αὐτός. In the parallel place, 1 Cor. xii. 28, it is δ Θεός. Εδωκε refers to έδωκε δόματα in ver. 8, and he means to say, He gave different gifts, some suited to apostles, some to prophets, &c.

12. καταρτισμέν. See note at 1 Cor. i. 10.

It may mean here, that these spiritual gifts supplied defects which might otherwise have

been felt even in preachers of the gospel.

13. μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρ. He had called the church a body: he now speaks of its full growth, i. e. when the whole world shall be converted. See Rom. xi. 25. Lucian writes, τής δε ήλικίας το μέτρον, ήλίκον δε γένοιτο, κατά την εν Κνίδφ μεμετρήσθω. Imag. p. 5.
14. ἀνέμφ. So Plutarch, καὶ μή πάντι λόγφ πλάγιον ώσπερ πνεύματι παραδίδοδο έαυτόν. De

Aud. Poët. p. 106.

Ibid. κυβεία. gamesters. Fell. Such sleight as is used by

Ibid. πρός την μεθ. According to the different plans for deceiving. See vi. 11.

15. αὐξήσωμεν τὰ πάντα. Raphel understands κατὰ τὰ πάντα; but αὐξήσωμεν may be used actively, as in 1 Cor. iii. 6, 7.

16. εls οίκοδ. ξαυτοῦ ἐν ἀγάπη. For the building up of itself in love. He is perhaps returning to the metaphor of the temple, (ii. 19,) the foundation of which was laid er andπη. (iii. 18.)

17. Aorrá is omitted in many MSS.

18 ότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, Ξέσκοτισμένοι τῆ διανοία ὄντες, ἀπηλ- = ii. 12: λοτριωμένοι της ζωής τοῦ Θεοῦ, διὰ την ἄγνοιαν την οὖσαν ἐν ^{1 Thom. iv.5}. 19 αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν. Υοίτινες ἀπηλιγη- 1 Rom. i. κότες έαυτους παρέδωκαν τη ἀσελγεία είς έργασίαν ἀκαθαρ-20 σίας πάσης εν πλεονεξία ύμεις δε ούχ ούτως εμάθετε τον . ... 1. 1. 21 Χριστον, είγε αὐτον ἡκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθώς Rom. vi. 6; Col. ii. 11; 22 έστιν άλήθεια έν τῷ Ἰησοῦ· ἐἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν ιιί. 9, κο. προτέραν αναστροφήν, τον παλαιον ανθρωπον, τον φθει- *Bom. vi. 4; 28 ρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης ἀνανεοῦσθαι δὲ ^{2 Cor. τ. 17}; 24 τῶ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄν- b Zach. θρωπον, τον κατά Θεον κτισθέντα εν δικαιοσύνη και οσιότητι κοι. κίι. δ. της άληθείας. 25 δΔιὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος, λαλεῖτε ἀλήθειαν ἔκαστος μετὰ 1 Pot. γ. 9. 26 τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 'c' Οργίζεσθε · Δετ. xx. 84; καὶ μὴ άμαρτάνετε' ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ 1 Thoss. iii. 27 ύμῶν, τμήτε δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. ΤΟ κλέπτων μηκέτι 8, 12. κλεπτέτω, μάλλον δε κοπιάτω, εργαζόμενος το άγαθον ταις Col. iii. 16. 29 χερσὶν, ἴνα ἔχη μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. Πᾶς λόγος gen. vii. 18; σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ' εἴ τις xiii. 10; 2 Cor. i. 22; άγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκού- τ. δ. 80 ουσι καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τοῦ Θεοῦ, ἐν ῷ ¡ Matt. vi. 14; έσφραγίσθητε είς ήμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 hΠασα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργή καὶ κραυγή καὶ βλασ- 43, 48. 82 φημία ἀρθήτω ἀφ' ύμῶν, σὺν πάση κακία· Ιγίνεσθε δὲ εἰς I Joh. xiii. 84; άλλήλους χρηστοί, εύσπλαγχνοι, χαριζόμενοι έαυτοις, καθώς θαι. ii. 20; 5 καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν. *Γίνεσθε οὐν μι- τιι. ii. 14: 2 μηταί τοῦ Θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά: ¹καὶ περιπατεῖτε ἐν Heb. viii. 8; ix. 14; αγάπη, καθώς καὶ ὁ Χριστὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν 1 Pet. iii. 18; έαυτον ύπερ ήμων προσφοράν και θυσίαν τω Θεώ, είς όσμην 11. 28; 8 εὐωδίας. ^mΠορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἡ πλεονεξία μηδὲ iv. 11. 4 ονομαζέσθω ἐν ὑμῶν, καθὼς πρέπει ἀγίοις πκαὶ αἰσχρότης, Gal. v. 19; Col. iii. 5. καὶ μωρολογία, ἡ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον ικ. 29.

18. ζωής τοῦ Θεοῦ. Having no share in that eternal life which God now offers to all men.

22. ἀποθέσθαι. That you have laid aside.

23. ἀνενεοῦσθαι. And that ye are made new creatures, by the Spirit in your minds.

24. ἐνδύσασθαι. That you have put on. He is alluding to the change in their spiritual state, which had taken place at their baptism.

Ibid. Kard Ocov. In the image of God. See Col. iii. 10.

Ibid. ev dik. When a man is baptised, and taken into covenant with God, he is at that moment accounted righteous and holy in his

25. δτι ἐσμέν. And therefore, if we deceive each other, we injure ourselves.

27. τόπον. Nor give the Devil an opportunity

to injure. See Rom. xii. 19.

29. οἰκοδομὴν τῆς χρείας, useful edifying. See Luke xvi. 8.

Ibid. $\delta \hat{\varphi} \chi d\rho \nu$, gratum sit. Raphel. See Luke iv. 22; Col. iv. 6.

32. xapiserbai is to forgive freely, or gratuitously.

CHAP. V. 2. els douhr edudías. See Gen. viii. 21; Lev. iv. 31. It means, that God was pleased with the sacrifice and accepted it.

4. αἰσχρότης. In Col. iii. 8. it is αἰσχρο-

λογία.
Ibid. εὐτραπελία, which is mentioned as a kind of virtue by Aristotle, and means, a facility of expressing oneself elegantly, is confounded with its extreme βωμολοχία. Most MSS. read ή αλσχρότης, ή μωρολογία.

• 1 Cor. vi. εὐχαριστία. ° τοῦτο γὰρ ἐστὲ γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, 5 9, 10; Αροε.xxii.15. ἡ ἀκάθαρτος, ἡ πλεονέκτης, ὅς ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει » ii. 2; κληρονομίαν ἐν τῆ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. μηδεὶς 6 Matt.xxiv.4; ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ Col. iii. 6; 3 These. ii.3; τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υίοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε συμ-7 q Lu. xvi. 8; μέτοχοι αὐτῶν. τητε γὰρ ποτὲ σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίω 8 Joh. xii. 86; 1 These. i. 9; ως τέκνα φωτός περιπατείτε (ro γαρ καρπός του πνεύματος 9 • Rom. xii. 2. ζοντες τί έστιν ευάρεστον τώ Κυρίω τκαί μη συγκοινωνείτε 11 * Bom.vi.21; τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγπίί. 12; τοις εργοίς τοις απαρίτος.
1 Cot. τ. 9; χετε. τὰ γὰρ κρυφή γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχρόν ἐστι καὶ 12 1 cor. vi. 14; λέγειν τὰ δὲ πάντα έλεγχόμενα, ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται. 13 παν γαρ το φανερούμενον, φως έστι *διο λέγει, "Εγειραι 14 14. ό καθεύδων και ανάστα έκ των νεκρων, και επιφαύσει σοι ό u Joh, iii. 20, 21. Χριστός." ^{y} Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς 15 ₹ ii. 5 ; Βια. Σινί.19; ἄσοφοι, ἀλλ' ώς σοφοί, ἐξαγοραζόμεναι τὸν καιρὸν, ὅτι αί 16 1x. 1; ασοφοι, αλλ ως σοφοι, εξαγοραζομεναι τον καιρον, οτι αι 16
Joh. v. 25;
Rom.xiii 11; ημέραι πονηραί είσι. εδιά τούτο μη γίνεσθε άφρονες, άλλα 17 1 Those. v. 6. συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ μη μεθύσκεσθε οἴνφ, 18 γ Col. iv. 5. * Rom. xii. 3. ἐν ῷ ἐστιν ἀσωτία· ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, ὁ λαλοῦντες 19 · Prov. xx. 1; έαυτοῖς ψαλμοῖς καὶ υμνοις καὶ ώδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες αχίϊ. 29, &c.; καὶ ψάλλοντες ἐν τῆ καρδία ὑμῶν τῷ Κυρίῳ, °εὐχαριστοῦντες 20 Lu. xxi. 84. πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ b Col. iii. 16. · Col. iii. 17; Χριστοῦ τῷ Θεῷ καὶ πατρί· ἀὐποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν 21 φόβω Θεοῦ. • Αἱ γυναῖκες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε, 22 Heb. xiii. 15. ώς τῷ Κυρίφ· ⁶ὅτι ὁ ἀνήρ ἐστι κεφαλή τῆς γυναικός, ὡς καὶ 28 4 1 Pet. v. 5. 6 Χριστὸς κεφαλή της ἐκκλησίας, καὶ αὐτός ἐστι σωτήρ τοῦ σώματος άλλ' ὥσπερ ή ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ Χριστῷ, 24 Col. iii. 18; ούτω καὶ αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ἐν παντί. ⁸Οἱ 25 Τιτ. ii. 5; 1 Pet. iii. 1. ἄνδρες, ἀγαπάτε τὰς γυναίκας ἐαυτών, καθώς καὶ ὁ Χριστὸς εί. 23, 23; ηγάπησε την εκκλησίαν, καὶ εαυτον παρεδωκεν υπέρ αυτης. iv. 12. 15; Rom. xii. 5; 1 Cor. xi. 3; xii. 27; Col. i. 18, 24. g v. 2; Gal. i. 4; Col. iii. 19; 1 Pet. iii. 7.

4. εὐχαριστία. He is here giving rules about their conversation, and advises them to accustom themselves to discourse of the praises of God.

5. fore. Most MSS. read fore.

Let no man persuade you that such things are not wrong.

Ibid. vious. See 2 Thess. ii. 3.

9. πνεύματος. The best MSS. read φωτός.
11. ἐλέγχειν is to discover, or bring to light, as in Heliodorus, δεινός δὲ ὁ τῆς δίκης ὀφθαλμός, ἐλέγχων καὶ τὰ ἀμήνυτα κρύφια καὶ ἀθέμιτα φωτίζων. p. 397.

13. wav ydp. Some have translated it, for that which makes every thing manifest is the light.

14. This is not exactly a quotation from any passage of scripture, though it resembles Isaiah

xxvi. 19. (in the Hebrew) and lx. 1.

16. εξαγοραζόμενοι. See Dan. ii. 8. επ' άληθείας οίδα δτι καιρόν όμεις εξαγοράζετε, I know
that you are seeking to gain time. So it probably means here, making the most of the time;
seeking all opportunities of doing as much good
as you can in this short and evil time. Fell.

19. τῆ καρδία. Most MSS. read ταῖς καρδίαις.

21. Θεοῦ. Most MSS. read Χριστοῦ.

22. ὑπυτάσσεσθε is omitted in some MSS.

23. καl αὐτός. The reading is probably aὐτὸς σωτὴρ τοῦ σώματος. He, i. e. Christ, being the Saviour of the church, which is his body: and so every man ought to consult the good of his wife: see ver. 28.

24. iblos is omitted in many MSS.

26 h ίνα αὐτὴν ἀγιάση, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥή- h Joh. iii. 5; 27 ματι, 'Ίνα παραστήση αὐτὴν ἐαυτῷ ἔνδοξον, τὴν ἐκκλησίαν Τι. iii. s: μη έχουσαν σπίλον η ρυτίδα η τι των τοιούτων, άλλ' ίνα 1 Ροι iii. 21. 28 ή άγια και άμωμος. ούτως οφειλουσιν οι άνδρες άγαπαν Cant. iv. 7; τας έαυτών γυναίκας, ώς τα έαυτών σώματα. ὁ άγαπών την 29 έαυτοῦ γυναϊκα, έαυτὸν ἀγαπά· οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν έαυτοῦ σάρκα εμίσησεν, άλλ' εκτρέφει καὶ θάλπει αὐτὴν, καθώς καὶ 30 ὁ Κύριος την έκκλησίαν. Κότι μέλη έσμεν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ε Rom.xii.5; 81 ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ὀστέων αὐτοῦ· '¹ἀντὶ τούτου xii. 27. καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ ! Gen. ii. 24; προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ 1 Cor. τί. 16. 82 δύο εἰς σάρκα μίαν.' Τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν ἐγὼ 88 δὲ λέγω εἰς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. πλὴν καὶ ὑμεῖς οί καθ' ένα, έκαστος την έαυτου γυναικα ούτως άγαπάτω ώς έαυτόν ή δε γυνή ζνα φοβήται τὸν ἄνδρα. TA τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν Κυρίω · · · Col. iil. 20. 2 τοῦτο γάρ ἐστι δίκαιον. ' Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν " Exod. 8 μητέρα' ήτις έστιν έντολή πρώτη έν έπαγγελία, 'ίνα εὐ σοι Deut. v. 16; Matt. xv. 4. 4 γένηται καὶ ἔση μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς.' ° Καὶ οί πατ- · Deut. vi. έρες, μη παροργίζετε τὰ τέκνα ύμων, άλλ' ἐκτρέφετε αὐτὰ τοι iii. 21. έν παιδεία καὶ νουθεσία Κυρίου. P Col. iii. 22; 5 $^{\rm p}Oi$ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα, μετὰ φό- Τιι. ii. 9; βου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ $^{\rm q}_{\rm Rom.\,H.\,6}$; 6 Χριστώ· μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ώς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' 2 Cor. v. 10. r Dont. x. 17: ώς δούλοι του Χριστού, ποιούντες τὸ θέλημα του Θεού, εκ 2 Par. xix.7; 7 ψυχής μετ' εὐνοίας δουλεύοντες τῷ Κυρίφ καὶ οὐκ ἀνθρώποις Βαρ. γι. 7; 8 θείδότες ότι δ εάν τι εκαστος ποιήση αγαθον, τοῦτο κομιεῖται Εεεί. ΧΧΧΥ. 9 παρά του Κυρίου, είτε δούλος, είτε έλεύθερος. Καὶ οἱ κύριοι, * \$4; τὰ αὐτὰ ποιείτε πρὸς αὐτοὺς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν εἰδότες ὅτι ઉ. . . . 6: καὶ ὑμῶν αὐτῶν ὁ Κύριός ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωπο- Col.iii.24,25: ληψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῶ. 10 Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοί μου, ἐνδυναμοῦσθε ἐν Κυρίφ, καὶ ἐν τῷ xiii. 12; 11 κράτει της ἰσχύος αὐτοῦ· • ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, 1 Thess. v. 8. πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στηναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ δια- : ii. 2; 12 βόλου. ^τότι οὐκ ἔστιν ἡμιν ἡ πάλη πρὸς αίμα καὶ σάρκα, Joh. xii. 31; άλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς έξουσίας, πρὸς τοὺς κοσ- Col. i. 18.

26, 27. There seems an allusion to the eastern custom of a bride being washed before ber marriage.

27. αὐτήν. The reading is perhaps αὐτός. Ibid. ἐαυτῷ. We should rather have expected τῷ Θεῷ but S. Paul uses ἐαυτῷ on account of the union of the Father and the Son.

29. Κύριος. Most MSS. read Χριστός. 30. σαρκός—δστέων. The allusion is evident to Gen. ii. 23. We are flesh of his flesh, and bone of his bone.

82. ἐγὰ δὲ λέγω. See 1 Cor. i. 12. CHAP. VI. 7. All the old MSS. read &s To Κυρίφ.

11. στηναι. In allusion to a wrestler being

able to keep himself on his legs.

12. πρός αίμα καὶ σάρκα. Merely against human beings. See Matt. xvi. 17; 1 Cor. xv. 50 : Heb. ii. 14.

Ibid. apxal and ecovolar mean angels in i. 21; iii. 10; Col. i. 16; ii. 15; Rom. viii. 38. Ibid. κοσμοκράτορας. Our Saviour calls the

μοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, πρὸς τὰ πνευ-= 2 Cor. x. 4. ματικά της πονηρίας, έν τοις επουρανίοις. "διά τουτο άναλά- 18 βετε την πανοπλίαν του Θεού, "να δυνηθητε άντιστηναι έν τή ήμέρα τή πονηρά, καὶ ἄπαντα κατεργασάμενοι στήναι. = E==. xi. 5; = στητε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὀσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθεία, καὶ 14 lix. 17; La. xii. 35; ενδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὑποδησάμενοι 15 3 Cor. vi. 7; τοὺς πόδας ἐν ἐτοιμασία τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης ἐπὶ πά- 16 1 Pet. i. 13. σιν άναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ῷ δυνήσεσθε πάν-7 Hob.iv.12; τα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι· 7 καὶ τὴν 17 περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ ii. 16; zix. 15. πνεύματος, ο έστι ρήμα Θεού εδια πάσης προσευχής και δεή- 18 s Matt. xxiv. 42; σεως προσευγόμενοι έν παντί καιρώ έν πνεύματι, καί είς αὐτὸ xxv. 13; xxv. 10; Lu. xviii. 1; τοῦτο ἀγρυπνοῦντες ἐν πάση προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ Rom. xii. 13; πάντων τῶν ἀγίων, *καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθείη λόγος ἐν 19 1Τhem. τ.17. ἀνοίξει τοῦ στόματός μου, ἐν παρρησία γνωρίσαι τὸ μυστή-. Act. iv. 29; ριον τοῦ εὐαγγελίου, τύπερ οὖ πρεσβεύω ἐν άλύσει, ἵνα ἐν 20 Col. iv. 3; 2 Thess. iii.1. αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. L Act. xxviii. 20 ; "Ινα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἐμὲ, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν 21 2 Cor. v. 20. ε Act. xx. 4: γνωρίσει ° Τυχικός ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν Col. iv. 7; 2Tim. iv. 12; Κυρίω δυ έπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ 22 Tit. iii. 12. περὶ ήμῶν, καὶ παρακαλέση τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰρήνη τοῖς 23 άδελφοις και αγάπη μετά πίστεως από Θεού πατρός και Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπών- 24 των τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν ἀφθαρσία. ἀμήν.

Πρὸς Ἐφεσίους ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ.

devil ἄρχων τοῦ κόσμου. John xii. 31. Τοῦ alῶνοs is perhaps an interpolation.

12. σκότους. See Col. i. 13; Luke xxii. 53. Ibid. πνευματικά τῆς πονηρίας. Evil spirits. 13. ἀντιστῆναι. See ver. 11: it means, to stand up against the adversary.

Ibid. Awarra karepyaodueros. Having done every thing that is possible.

15. πόδας—εδαγγελίου. See Is. lii. 7, as quoted at Rom. x. 15.

20. ἀλόσει. See note at Acts xxviii. 16.
21. Τυχικόs. See Acts xx. 4. This seems to shew that the Epistle could only have been sent to those places to which Tychicus was actually going.

EPISTLE TO THE PHILIPPIANS.

There are reasons for thinking that this Epistle was written later than the three others which were written from Rome. It was not sent by Tychicus, but by Epaphroditus: many of S. Paul's companions had left Rome, (ii. 20,) and he himself seems to have expected his release.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

•ΠΑΥΛΟΣ καὶ Τιμόθεος δοῦλοι Ἰησοῦ Χριστοῦ, πᾶσι τοῖς 1 4 1 Cor. i. 2. άνίοις έν Χριστώ Ἰησού τοίς ούσιν έν Φιλίπποις, σύν έπι-* Bom. i. 7: σκόποις καὶ διακόνοις ' χάρις υμίν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ 2 1 Pet. i. 2. πατρός ήμων καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

εΕυγαριστώ τώ Θεώ μου έπὶ πάση τῆ μιεία ὑμών, πάντοτε 3 • Rom. i. ος, 10; 1 Cor. 1. 4; ἐν πάση δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν 4 Col. i. 3; ποιούμενος, επὶ τῆ κοινωνία ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγελιον, ἀπὸ πρώ- 5 3 Thess. i. 3. της ήμέρας ἄχρι τοῦ νῦν πεποιθώς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ ἐναρξ- 6 άμενος εν ύμιν εργον άγαθον επιτελέσει άχρις ήμερας Ίησοῦ

« Rph. iii. 1; Χριστοῦ· ἀκαθώς ἐστι δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ πάντων 7 tr. 1; Col. ir. 3,18; ύμων, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῆ καρδία ύμας, ἔν τε τοῖς δεσμοῖς 2 Tim. i. 8; μου καὶ τῷ απολογία καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου, συγκοι-« Rom. i. 9; νωνούς μου της χάριτος πάντας ύμᾶς ὄντας. «μάρτυς γάρ μου 8 ix. 1; 2 cor. i. 23; έστιν ο Θεός, ως έπιποθω πάντας ύμας έν σπλάγχνοις Ίησοῦ Χριστοῦ. καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι μᾶλ- 9 1 Thess. ii. 5. λου καὶ μᾶλλου περισσεύη ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάση αἰσθήσει, ^t Rom. ii. 18. ^teiς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἦτε εἰλικρινεῖς καὶ 10 απρόσκοποι είς ήμέραν Χριστοῦ, ⁸πεπληρωμένοι καρπῶν δικαι- 11 g Joh. xv.

4, 5, 8; Ερh. i. 12. οσύνης τῶν διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον Θεοῦ.

Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ 12

CHAP. I. 1. ἐπισκόποις. See note at Acts xx. 17.

5. ἐπὶ τῆ κοινωνία. For the participation which you have had in the gospel. See 1 Cor.

6. ERITENÉGEL. Will continue it.

7. As it is natural for me to be thus thinking

of all of you.

Ibid ἀπολογία probably alludes to a defence which he had now made of himself, and he says that he was thinking of the Philippians while he was making it.

Ibid. Kal BeB. του ευαγγελίου. And in every thing that I do to confirm the gospel.

Ibid. συγκοινωνούs. I am always thinking of your being partakers in the same grace with me.

8. σπλάγχνοις 'Ιησοῦ Χριστοῦ is Christian love and tenderness, such as Jesus Christ shewed for mankind.

9. I pray, that your charity may increase in proportion as your knowledge increases.

Ibid. alothor is perception, and may be connected particularly with δοκιμάζειν. See αΙ-σθωνται in Luke ix. 45.

10. els το δοκιμάζεω. That ye may be able to discern the differences of things. See Rom. ii. 18: Heb. v. 14.

11. Most MSS. read καρπόν - τόν.

13 μάλλον είς προκοπήν τοῦ εὐαγγελίου ελήλυθεν ώστε τοὺς δεσμούς μου φανερούς εν Χριστώ γενέσθαι εν όλφ τώ πραι-14 τωρίω καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν έν Κυρίω πεποιθότας τοις δεσμοίς μου περισσοτέρως τολμάν 15 ἀφόβως τὸν λόγον λαλείν. Τινές μέν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, 16 τινές δέ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν Χριστὸν κηρύσσουσιν. οἱ μέν έξ έριθείας τὸν Χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ άγνῶς, οἰόμενοι 17 θλίψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου οί δὲ ἐξ ἀγάπης, εἰδότες 18 ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι. τί γάρ; πλὴν παντὶ τρόπφ, είτε προφάσει είτε άληθεία, Χριστός καταγγέλλεται 19 καὶ ἐν τούτφ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. holδα γὰρ ὅτι h 2 Cor.i.11. τοῦτό μοι ἀποβήσεται είς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως 20 καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πυεύματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ١κατὰ τὴυ 1 Βοπ. ν. δ. άποκαραδοκίαν καὶ έλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ιλλ' έν πάση παρρησία, ώς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται Χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. Έμοι γάρ τὸ ζην, Χριστός και τὸ ἀποθανείν, κέρδος, εί 22 δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτό μοι καρπὸς ἔργου καὶ τί αἰρήσομαι,

- 23 οὐ γυωρίζω κσυνέχομαι γὰρ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων κ 2 Cor. v. 9. είς τὸ ἀναλῦσαι, καὶ σὺν Χριστῷ είναι, πολλῷ μᾶλλον κρεῖσ-
- 24 σον τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν τῆ σαρκὶ, ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς.
- 25 Καὶ τοῦτο πεποιθώς οίδα, ὅτι μενῶ καὶ συμπαραμενῶ πᾶσιν 26 ύμιν είς τὴν ύμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, "ἴνα τ. 12.

13. φανερούς εν Χριστώ. He means, that it was becoming generally known that he was imprisoned for the sake of Christ.

Ibid. *pairwpiw. Some think this means the emperor's palace; others the quarter of the præ-torian guards. The latter is most probable: see Acts xxviii. 16: and the soldier, to whom S. Paul was fastened, (who was perhaps frequently relieved,) would be the means of making S. Paul's case known in the army.

15. Twès μèν καί. The conjunction shews, that these are different from the brethren mentioned in ver. 14. The latter were more bold in preaching the gospel; and other persons caused the name of Christ to be generally known: some of these did it διὰ φθόνον, because they envied S. Paul his popularity; others δι' ἔριν, that they might raise opposition against

Ibid. δι' εὐδοκίαν. There were others again, who without believing in Christ, yet out of goodwill to S. Paul made it publicly known that he was a Christian.

16. εξ εριθείας. Others again took pains to spread the name of Christ, that they might excite persons against S. Paul, and make his confinement still more severe.

17. εξ αγάπης. Some of them had charitable motives, because they knew that S. Paul was kept a prisoner for sake of the gospel, and that he wanted to make his defence. The best MSS. transpose ver. 16 and 17.

18. Χριστός καταγγέλλεται. The name of

Christ is made publicly known.

19. els σωτηρίων. To my deliverance. Pyle, Macknight. He felt confident, that, if the fact of his being a Christian were known, and if he were allowed to make his defence, his release

would be the consequence.
20. παρρησία. This is in allusion to his defence, which he was anxious to make.

21. To live, is to continue in the service of Christ: to die, is a gain, because it releases me from my troubles. Some render it, Christ is a gain to me, whether I live or die.

22. εl δè τὸ ζην. Some connect this, as well as tl alphoopau, with ou grouples, But whether to continue alive is profitable to me, and what I am to choose, I really do not know. But the first clause is probably to be taken by itself: But if to continue alive be the thing intended for me, this my present state, viz. affliction and suffering, is the result of my labours: or, But if to continue alive, still this, viz. death, is the fruit of my labours.

23. The best MSS. read συνέχομαι δέ.

24. μάλλον κρείσσον. So Isæus, πολύ μάλ-λον έτοιμότερον. Pro Nicost. p. 75. Isocrates, κρείττον είναι τεθνάναι μάλλον. De Laud. Hel p. 417.

26. The Philippians made it their boast that they had received the gospel from S. Paul: he says that this feeling should be strengthened by his coming among them again.

τὸ καύγημα ύμῶν περισσεύη ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοὶ, διὰ ■ Eph.iv.1; της έμης παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς. Μόνον ἀξιως τοῦ 27 Col. i. 10; 1Thess. ii.12, εὐαγγελίου τοῦ Χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἴνα εἴτε ελθών καὶ ἰδών = 2 Thous.i.5. ύμας, είτε απών, ακούσω τα περί ύμων, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ • Act. v. 41; επιεύματι, μιὰ ψυχῆ, συναθλοῦντες τῆ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, "καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν ἀντικειμένων" ήτις 28 p iii. 16; Rom. xii. 10. 16; αὐτοῖς μέν ἐστιν ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῶν δὲ σωτηρίας, καὶ xv. 5; 1 Cor. i. 10; τοῦτο ἀπὸ Θεοῦ οὅτι ὑμῶν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, οὐ 29 1 Pet. iii. 8. 9 Rom. xii.10; μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσ-1 Pet. v. 5. χειν· τὸν αὐτὸν ἀγώνα ἔχοντες οἰον ἴδετε ἐν ἐμοὶ, καὶ νῦν 30 v 1 Cor. x. 24; ἐντοίς το ἐντοί άκούετε εν εμοί. Εί τις οδυ παράκλησις εν Χριστώ, εί τι 2 · Matt.xi.29; παραμύθιον ἀγάπης, εξ τις κοινωνία πνεύματος, εξ τινα σπλάγ-Joh. xiii. 15; παραμούων ωγωπιης, το τος σατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ 2 1 Pet. ii. 21. χνα καὶ οἰκτιρμοὶ, Ρπληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ 2 · Joh. i. 1, 2; Φρονητε, την αὐτην ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν Φρον-2 Cor. iv. 4; οῦντες· 9 μηδέν κατὰ ἐριθείαν ἡ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῆ ταπεινο- 8 Heb. i. 3. φροσύνη ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἐαυτῶν μὴ τὰ 4

Peal.xxii.6; ἐαυτῶν ἔκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐτέρων ἔκαστος. lii. 13; *Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, δ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ε Ζεκλ. iii. 8; τος εν μορφή Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ 6 Lu. xxii. 27; είναι Ισα Θεφ̂, μάλλ' έαυτὸν εκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών. 7 Job. xiii. 14; ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος καὶ σχήματι εὐρεθεὶς 8 xv. 3; ώς ἄνθρωπος, εταπείνωσεν εαυτον, γενόμενος υπήκοος μέγρι = Joh. x. 18; θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. Υδιὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερ- 9 ύψωσε, καὶ εγαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπερ πᾶν ὄνομα. 14, 17; ²ίνα εν τφ ονόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψη επουρανίων 10 xii. 2. γ Psal.cz.1; καὶ ἐπυγείων καὶ καταγθονίων· ακαὶ πᾶσα γλώσσα ἐξομο- 11 * Ess. xlv. 23; Rom. xiv. 11;

28. Hris. Which opposition is a proof that they who offer it are in a lost state, because they oppose the only means of salvation.

80. ἀγῶνα. See Col. ii. 1. Chap. II. 1. He had exhorted them in i. 27. to have one mind: he now repeats it more strongly. If there be any force in exhorting you in the name of Christ, if there be any comfort in feeling charity, if you all partake of one and the

same spirit.

Ibid. τινὰ σπλάγχνα. It is singular that all the best MSS. read τls for τινά.

4. σκοπείτε. The best MSS. read σκοπ-

5. He now proposes Christ as a pattern for not thinking of what belonged to himself, but

being ready to give it up for the sake of others.
6. μορφή Θεοῦ. The word μορφή, when applied to God, means his nature, because he has properly no form or shape. It is so used by Josephus, who says that the heathen deified the worst passions of the mind, els θεοῦ φύσιν και μορφήν ἀνέπλασαν. Cont. Apion. ii. He had before said that God is μορφήν τε καl μέγεθος

δμιν άφατος. In ver. 7. μορφήν δούλου means the human nature, and therefore μορφή Θεού means the divine nature.

Ibid. οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο. Theodoret explains it, οὐ μέγα τοῦτο ὁπέλαβε, and Rufinus, non sibi magni aliquid deputat. 'Αρπαγμός is a thing worth catching at, a great prize, and the meaning is, that Christ was not ostentatious of his equality with God, he acted as if he had it not, he laid it aside.

Ibid. To elvat loa Geo. His being equal with God. The phrase implies that Christ actually

possessed this equality.
7. ἐκένωσε. Literally emptied, or divested himself. Not that Christ laid aside his divine nature, but he divested himself of the mopon Geoû, the appearance and glory of God.

Ibid. The phrase μορφήν δούλου is explained

by δμοιώματι ανθρώπων.

8. Two distinct acts of condescension are mentioned in Christ: 1. his taking the human nature; 2. his submitting to death.

Ibid. Bardrov bé. Et quidem mortis crucis. 10. καταχθονίων may mean evil angels, in

λογήσηται ότι Κύριος 'Ιησούς Χριστός, είς δόξαν Θεού πατρός. 12 ώστε, ἀγαπητοί μου, καθώς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ώς ἐν τη παρουσία μου μόνον, άλλά νῦν πολλώ μάλλον ἐν τή άπουσία μου, μετά φόβου και τρόμου την ξαυτών σωτηρίαν 18 κατεργάζεσθε ο δ θεὸς γάρ έστιν ὁ ένεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ b 2 Cor. iii.5; 14 θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. πάντα ποιεῖτε 15 χωρίς γογγυσμών καὶ διαλογισμών, ΐνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα Θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσφ γενεᾶς σκολιᾶς καὶ διεστραμμένης, ἐν οίς φαίνεσθε ὡς φωστήρες ἐν κόσμῳ, 16 °λόγον ζωής επέχοντες, είς καύχημα έμοι είς ήμέραν Χριστοῦ, • 2 Cor.i. 14: Gal. ii. 2; ότι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. iii. 5. d'Αλλ' εί καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῆ θυσία καὶ λειτουργία τῆς μι. ο. 2 2001. τὶ. 1 18 πίστεως ύμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ύμιν τὸ δ' αὐτὸ ³ Tim. iv. 6. καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. ο Ἐλπίζω δὲ ἐν Κυρίω Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι • Act. xvi. 1; 20 ύμιν, ίνα κάγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν οὐδένα γὰρ ι Thoss.iii.2. 21 έγω ἰσόψυγον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. 'οί 11 Cor. x.24; πάντες γάρ τὰ ἐαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ χίιί. 5. 22 τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν 28 έμολ έδούλευσεν είς το εὐαγγέλιον. τοῦτον μεν οὖν έλπίζω 24 πέμψαι, ως αν ἀπίδω τὰ περὶ ἐμὲ, ἐξ αὐτῆς Επέποιθα δὲ ἐν εί. 25; 25 Κυρίφ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. "Αναγκαῖον δὲ μίν. 18; ηγησάμην Ἐπαφρόδιτου τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρα- Philem. 3. τιώτην μου, ύμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς γρείας 26 μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς: ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἢν πάντας ὑμᾶς, 27 καὶ ἀδημονῶν, διότι ἡκούσατε ὅτι ἡσθένησε. καὶ γὰρ ἡσθένησε παραπλήσιον θανάτφ· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτὸν ἠλέησεν, οὐκ αὐτὸν 28 δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπη σχῶ. σπουδαιοτέρως οὖν ἔπεμψα αὐτὸν, ἵνα ἰδόντες αὐτὸν πάλιν χαρῆτε,

allusion to the common notion of Dii inferi: or the whole passage may mean that Christ is Lord of the living and the dead. 15. γένησθε. Probably ਜτε.

Ibid. γενεάς σκολιάς και διεστρ. See Deut. Ibid. φαίνεσθε is indicative, ye appear. Elsner, Wolf. xxxii. 5. Most MSS. read μέσον for εν μέσφ.

16. ἐπέχοντες. This is perhaps a continuation of the metaphor owornpes. Holding up on

high the word of life, as a beacon.

17. He supposes the faith of the Philippians to be a sacrifice offered to God, and as a libation or drink-offering was poured upon the sacrifice, (Exod. xxix. 40, 41,) so he is willing to shed his own blood, i. e. to die, for the gospel.

20. S. Paul's other companions, who are mentioned in the Epistles to the Colossians and Philemon, had probably left Rome. If S. Luke had been there, he would certainly have been mentioned, as he had passed so much time at Philippi. See note at Acts xx. 5. Irnoles

means, that Timothy would take care of the Philippians, as if he were one of them.

21. τὰ ἐαυτῶν. These persons had perhaps gone to their respective countries: they still intended to preach the gospel, but they looked to their own homes.

23. des du duidou tà mepl eué. As soon as I see how things are going with me here; as is av ξλθω, 1 Cor. xi. 34, or, that I may see at a distance, and by him, the things which concern me

at Philippi.

25. δμών απόστολον. Epaphroditus had been sent by the Philippians with pecuniary relief to S. Paul. Tacitus mentions Epaphroditus a freedman of Nero; (Annal. xv. 55.) and Suctonius calls him, "a libellis Neroni." (Nero, 49. Domit. 14.) He was master of Epictetus, and some think him to be the person mentioned here.

28. πάλιν χαρήτε. Ye may have your joy restored.

1 1 Cor.

κάγω άλυπότερος ω. ιπροσδέχεσθε οθν αὐτὸν έν Κυρίω μετά 29 xvi. 18: 1Τhems.v.12; πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε ὅτι διὰ τὸ 80 1 Tim. v. 17; έργον τοῦ Χριστοῦ μέχρι θανάτου ήγγισε, παραβουλευσάμενος τη ψυγή, είνα αναπληρώση τὸ ύμων ύστέρημα της πρός με k 1 Cor. xvi. 17. λειτουργίας. 1 iv. 4; 1 Thess. v.16. 1ΤΟ λοιπον, άδελφοί μου, χαίρετε έν Κυρίφ τὰ αὐτὰ 3 m Esa.lvi 10; 2 Cor. xi. 13. γράφειν ύμιν, έμοι μέν ούκ όκνηρον, ύμιν δε ἀσφαλές· Βλέ- 2 πετε τους κύνας, βλέπετε τους κακους έργάτας, βλέπετε την Jer. iv. 4; κατατομήν "ήμεις γάρ έσμεν ή περιτομή, οι πνεύματι Θεώ ε Joh. iv. 24; Βοπ. ii. 19; λατρεύοντες, καὶ καυγώμενοι έν Χριστώ Ίησοῦ, καὶ οὐκ έν iv. 11, 1%; σαρκὶ πεποιθότες, °καίπερ εγώ έχων πεποίθησιν καὶ εν σαρκί. 4 Col. ii. 11. "Act xxiii.6; Είτις δοκεί άλλος πεποιθέναι εν σαρκί, εγώ μάλλον "περι- ... Rom. xi. 1; τομή ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραήλ, φυλής Βενϊαμίν, Έβραίος 2 Cor. xi. έξ Έβραίων, κατά νόμον Φαρισαίος, 9 κατά ζήλον διώκων την 6 p Gen. xvii. έκκλησίαν, κατά δικαιοσύνην την έν νόμφ γενόμενος άμεμπτος. 9 Act. τίμι. 3; τ' Αλλ' ἄτινα ἡν μοι κέρδη, ταθτα ἡγημαι διὰ τὸν Χριστὸν 7 xxii. 4; ζημίαν *άλλα μενούνγε καὶ ήγούμαι πάντα ζημίαν είναι διὰ 8 Gal. i. 13; 1 Τιπ. i. 13. τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου μου, · Matt. xiii. δι' δυ τὰ πάντα εξημιώθην καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα είναι, ἵνα 44. . Jer. ix. Χριστον κερδήσω, 'καὶ ευρεθώ εν αυτώ, μη έχων εμην δικαι- 9 zo, zoi. s. οσύνην την έκ νόμου, άλλα την δια πίστεως Χριστοῦ, την έκ ι Rom. i.17; Θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τἢ πίστει, ατοῦ γνῶναι αὐτὸν, καὶ τὴν 10 iii. 21, 22; ix. 30; δύναμιν της αναστάσεως αὐτοῦ, καὶ την κοινωνίαν των παθηx. 3, &c. μάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος τῷ θανάτῷ αὐτοῦ, εἴ πως κατ- 11 " Rom. vi. 8, 4, 5; αντήσω είς την έξανάστασιν των νεκρών τούχ ὅτι ήδη ἔλα- 12 viii. 17; 2 Cor. iv. βον, ή ήδη τετελείωμαι, διώκω δὲ εἰ καὶ καταλάβω, ἐφὸ 10, 11; ῷ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ. ἀδελφοὶ, ἐγὼ 13 2 Tim. ii. 11. 13: 1 Pet. iv. 13. * 1 Tim. vi. 12; Heb. xii. 23.

30. παραβουλευσάμενος τῆ ψυχῆ. Having neglected to consult his own life. Many MSS. read παραβολευσάμενος.

Ibid. ὑστέρημα. That he might do that service to me, which you at this distance were not capable to perform. Pyle. See 1 Cor. xvi. 17. Chap. III. 2. κύνας. He means the Jews,

and perhaps calls them dogs, because they applied this term to the Gentiles, (Matt. xv. 26.) and were always snarling and biting.

Ibid. κατατομήν. The Jews were always

boasting of their circumcision, and S. Paul shews his opinion of it by calling it a mere cutting of the flesh.

8. περιτομή. We Christians have the true circumcision of the heart. See Acts vii. 51. Many MSS. read πνεύματι Θεοῦ.

5. περιτομή. Some read περιτομή: but the nominative is preferable; and we have a similar construction in Rom. xii. 9; Heb. xiii. 5. S. Paul means to say, that he was not circumcised as a proselyte.

Ibid. Bertaulr. The tribe of Benjamin was perhaps thought to have some distinction, as descended from Rachel and not from an handmaid; and because it had not joined the ten revolted tribes.

6. δικ. την εν νόμφ. Such righteousness as the Law can give to those who obey its precepts.

8. εζημιώθην. I have not only looked upon them as loss, but I have actually deprived myself of them.

9. The ex Ocal dix. See Rom. iii. 21.

10. τοῦ γνῶναι. See Matt. ii. 13. Ibid. κοινωνίαν. The share which we have in his sufferings.

Ibid. συμμορφούμενος. Having died together with him, είπως, in the hope that I may attain.

11. Many MSS. read The ek rekpor. 12, 13, 14. The whole of this passage is a metaphor from persons running in a race: the prize is, the resurrection from the dead.

12. τετελείωμαι may be the same as τον δρόμον τετέλεκα in 2 Tim. iv. 7.

Ibid. ἐφ' ψ. For which, or, with reference to which. It was for the purpose of giving him this very prize that Christ took S. Paul into his

έμαυτον οὐ λογίζομαι κατειληφέναι. Τεν δε, τὰ μεν οπίσω έπι- , Lu. ix. 63: 14 λανθανόμενος, τοις δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, κατὰ σκοπὸν 1 Cor.is. 21; διώκω έπὶ τὸ βραβείον της ἄνω κλήσεως τοῦ Θεοῦ έν Χριστώ: 1 Cor. ii. 6; 15 Ίησοῦ. ²Όσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν καὶ εἴ τι ετέρως _{a ii. 2}; 16 φρονείτε, καὶ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑμῶν ἀποκαλύψει. *πλὴν εἰς δ Rom. xii. 16; 17 ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸ φρονεῖν. ${}^{5}\Sigma_{\nu\mu}$ - ^{1} Cor. i. 10; μιμηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπείτε τους ούτω περι- 1 Pet. iii. 8. 18 πατούντας, καθώς έχετε τύπον ήμας. επολλοί γαρ περιπα- 1 Cor. τοῦσιν, οὺς πολλάκις ἔλεγον ὑμίν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, xi 1; 19 τους έχθρους του σταυρού του Χριστού, δων τὸ τέλος ἀπώλεια, 2 These. ii.9; ών ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῆ αἰσχύνη αὐτῶν, οἱ τὰ 1 Pet. v. 3. 20 ἐπίγεια φρονοῦντες. ° ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς xvi. 17: ύπάρχει, έξ οὖ καὶ σωτήρα ἀπεκδεχόμεθα Κύριον Ἰησοῦν ι Ηοι. iv. 7: 21 Χριστον, 'δς μετασχηματίσει το σωμα της ταπεινώσεως ήμων, Rom. τίι. 3; είς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, • 1 Cor. i. 7; κατά την ενέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἐαυτῷ i Those i.10: τὰ πάντα. ε"ΩΣΤΕ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ 36, 27, 48, 2 στέφανός μου, οῦτω στήκετε ἐν Κυρίω, ἀγαπητοί. Εὐωδίαν Col. iii. 4: παρακαλώ, καὶ Συντύχην παρακαλώ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν Κυ- 1 Joh. ii. 2. . ii. 16; 8 ρίω καὶ έρωτῶ καὶ σὲ, σύζυγε γνήσιε, συλλαμβάνου αὐταῖς, * Cor. i. 14; αΐτινες εν τῷ εὐαγγελίω συνήθλησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος 19, 20. καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλφ ζωῆς. h Exod. 'Χαίρετε εν Κυρίφ πάντοτε πάλιν ερώ, χαίρετε. *τὸ ἐπι- Pual.ixix.28; 6 εικες ύμων γνωσθήτω πασιν ανθρώποις. δ Κύριος εγγύς. Μηδ- Lu. x. 20; εν μεριμνατε, άλλ' εν παντί τη προσευχή και τη δεήσει μετά xiii. 5; εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν Θεόν xx. 12; 7 m καὶ ή εἰρήνη τοῦ Θεοῦ, ή ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει ι ιιί. 1; τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ⊾ Heb. x. 25. ! Psal. lv. 22; Matt. vi. 25; 1 Tim. vi. 8, 17; 1 Pet. v. 7. m Joh. ziv. 27; Rom. v. 1; Eph. ii. 14.

15. τέλειοι. As many of us, therefore, as are perfectly instructed in the gospel, let us think that this is the prize which we are to aim at : and if you have any other notions upon the subject, God will provide means for you to be enlightened.

16. ἐφθάσαμεν. But although we have not yet obtained the prize, yet with respect to the point at which we are arrived, it becomes you to walk in the same track. The words κανόνι τὸ αὐτὸ φρονείν, are perhaps an interpolation.

17. οδτω. Those who walk in the manner that I have described, looking to the resurrection as their prize.

18. έχθροὺς τοῦ σταυροῦ. He perhaps means literally, that they denied the fact of Christ having died upon the cross. The Gnostics did this.

19. 868a. The Gnostics boasted of their knowledge. S. Paul may have alluded to this, or it may mean, as Raphel says, Qui de iis rebus gloriantur, quarum eos pudere oportebat.

20. πολίτευμα. The place of our citizenship. We are not citizens of this world, but only strangers and sojourners. Raphel.

Ibid. έξ οδ, either οὐρανοῦ, οτ πολιτεύματος. 21. σωμα της ταπεινώσεως ήμων i. e. σωμα ήμων ταπεινόν. The words els το γενέσθαι αυτό are perhaps an interpolation.

CHAP. IV. 3. Nal. All the best MSS.

Ibid. σύζυγε γνήσιε. The notion of S. Paul addressing this to his wife is perfectly untenable. He may have meant S. Luke, who was

perhaps gone to Philippi. See ii. 20.

Ibid. Κλήμεντος. This is generally sup-Ibid. Kannevros. This is generally supposed to have been Clement, who was afterwards bishop of Rome, but nothing is known of his being at Philippi.

5. δ Κύριος έγγυς may mean, The Lord is near to you, and watches over you.

6. Μηδέν μεριμνάτε. Distress yourselves for nothing. See Matt. vi. 25.

» Rom.

¹¹ Τὸ λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ὅσα ἐστὶν ἀληθῆ, ὅσα σεμνὰ, ὅσα 8 xii. 17;
xiii. 13.

καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε, ἃ καὶ ἐμάθετε καὶ παρ- 9
ελάβετε καὶ ἡκούσατε καὶ εἴδετε ἐν ἐμοί ταῦτα πράσσετε,

» Bom.

» καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν.

xv. 33;
2Cor. xii. 11:

P' Εχάρην δὲ ἐν Κυρίφ μεγάλως, ὅτι ἤδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ 10

2 Cor. xii. 9. ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν' ἐφ' ῷ καὶ ἐφρονεῖτε, ἠκαιρεῖσθε δέ. σοὐχ 11

1 Tim. vi. ὅτι καθ ὑστέρησιν λέγω' ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἰς εἰμὶ, αὐτ
1 Cor. iv. 11; άρχης εἰναι. ' οἰδα δὲ ταπεινοῦσθαι, οἰδα καὶ περισσεύειν. 12

2 Cor. xi. 27. ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσι μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν,

καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι πάντα ἰσχύω ἐν τῷ ἐνδυνα- 13 • L.7. μοῦντί με Χριστῷ. *πλὴν καλῶς ἐποιήσατε, συγκοινωνήσαντές 14 • 2 Cor. πί. μου τῆ θλίψει. *οἴδατε δε καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῆ 15

τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμία μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως, εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι: ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκη καὶ ἄπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν 16

** Bom. **. μοι ἐπέμψατε. "οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ' ἐπιζητῶ τὸν 17
28.

** 2Cor.ix.12; καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν **ἀπέχω δὲ πάντα, 18
Hob. xiii.16. καὶ περισσεύω ** πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Έπαφροδίτου

τὰ παρ' ὑμῶν, ὀσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτὴν, εὐάρεστον τῷ τ 2 Cor. ix. 8. Θεῷ. τὸ δὲ Θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν 19 πλοῦτον αὐτοῦ ἐν δόξη, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῷ δὲ Θεῷ καὶ 2 κατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

'Ασπάσασθε πάντα ἄγιον ἐν Χριστῷ 'Ιησοῦ. ἀσπάζονται 21 ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἄγιοι, 22 μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας. 'Η χάρις τοῦ Κυρίου 28 ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Φιλιππησίους εγράφη ἀπὸ 'Ρώμης δι' 'Επαφροδίτου.

10. ἀνεθάλετε. Your care concerning me has revived.

11. δστέρησιν. I am not saying this, as if I had felt the want.

12. ἐν παντί, εc. χρόνφ: ἐν πᾶσι, εc. πράγμασι.

15. Εξηλθον. When I left Macedonia, and went to Corinth. 2 Cor. xi. 9.
16. δτι καί. Ye know also that before this,

while I was in Thessalonica, ye sent &c.

17. Not that I want a repetition of such gifts for myself; but I want to see you do such acts as

will be put down to your own account.

18. ἀπέχω—πεπληρωμαι. So Arrian, Τὸ γὰρ εὐδαιμονοῦν, ἀπέχειν δεῖ πάντα δι θέλει, πεπληρωμένω τινὶ ἐοικέναι. Ερίετ. iii. 24.

22. oiklas. Raphel shews from Polybius, that this would imply, not the household, but the relations of the emperor. Krebsius prefera interpreting it domesticos, libertos et servos.

EPISTLE TO THE COLOSSIANS.

For the date of this Epistle, see the Introduction to the Epistle to the Ephesians. The only question is, whether S. Paul himself had been at Colosse, and planted the church there. See the Introduction to the Epistle to Philemon. The principal churches in Phrygia at this time were Laodicea, Colosse, and Hierapolis. Laodicea was the metropolis of the country. Colosse was situated on the river Lycus, where it falls into the Mseander.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος 1 * Bom. i. 7; Θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφὸς, *τοῖς ἐν Κολασσαῖς ἀνίοις 2 Gal. i. 3; Eph. i. 2; καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν Χριστῷ χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ 1 Pet. i. 2. Θεού πατρός ήμων καὶ Κυρίου Ἰησού Χριστού. b Eph. i. 15; Εὐγαριστοῦμεν τῷ Θεῷ καὶ πατρὶ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ε Phil. i. 3;
1 Thess. i. 2; Χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι ἀκούσαντες 4
2 Thess. i. 3. Those. i. 3. την πίστιν ύμων εν Χριστώ Ίησου, και την άγάπην την είς Philem. 5. πάντας τοὺς ἀγίους, διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμιν ἐν 5 4 1 Pm. 1.4. τοις οὐρανοις, ἡν προηκούσατε ἐν τῷ λόγφ τῆς ἀληθείας τοῦ • Mar. Iv. 8; εὐαγγελίου, ετοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθώς καὶ ἐν παντὶ τῶ 6 κόσμω, καὶ ἔστι καρποφορούμενον, καθώς καὶ ἐν ὑμῶν, ἀφ' ής ήμέρας ηκούσατε καὶ ἐπέγνωτε την χάριν τοῦ Θεοῦ ἐν ἀληθεία: ¹καθώς καὶ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου 7 f iv. 12; Philam. 23. ήμων, ὅς ἐστι πιστὸς ὑπὲρ ὑμων διάκονος τοῦ Χριστοῦ, ὁ καὶ 8 ε Rom. ±1.2; δηλώσας ήμιν την ύμων αγάπην έν πνεύματι. εΔια τοῦτο καὶ 9 Ερh. i. 15; ημεῖς ἀφ' ης ημέρας ηκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευγόμενοι, καὶ αἰτούμενοι ἵνα πληρωθήτε τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ θ Gen.xvii.1; θ ελήματος αὐτοῦ ἐν πάση σοφία καὶ συνέσει πνευματική, θ Bph. iv. 1; θ περιπατήσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν 10 Phil. i. 27; 1 Them.ii.12. εν παντί εργφ άγαθφ καρποφορούντες καὶ αὐξανόμενοι εἰς

CHAP. I. 1. Τιμόθεος. See Philemon 1. Ibid. Κολασσαίς. Some MSS. read Κολασσαίς.

4. ἀποδσαντες. Some have argued from this, that S. Paul had never been at Colossæ: but he may mean, that during his imprisonment at Rome he had heard of the progress of their faith. Most MSS. read ἀγαπήν ἡν ἔχετε.

. 5. διὰ τὴν ἐλπίδα. Which faith and charity ye have exercised in consequence of the hope &c.
6. This seems to shew, that the gospel had now been preached in several parts of the world. See ver. 23; Rom. x. 18. Most MSS. read ἐν παντὶ τῷ κόσμφ ἔστι καρπ. καὶ αὐξανό-

7. καθώς καὶ ἐμάθετε. This alludes to the

success of the gospel in other countries, which the Colossians had heard of from Epaphras. He had now left Colosse, and was with S. Paul at Rome, iv. 12. Philemon 23.

8. ἀγαπὴν ἐν πνεθματι is Christian charity, such as is inspired by the Spirit.

9. ἀφ' ἡs ἡμέρας ἡκούσαμεν. From the time that Epaphras came and gave us this account.

Thid. πληρωθήτε την επίγνωσυ. Ye may have a full and perfect knowledge. 'Επίγνωσις, which occurs so frequently in this Epistle, may be used in allusion to the boasted knowledge of the Gnostics.

10. Most MSS. omit όμας and read τij ἐπιγιώσει.

11 την επέγνωσιν του Θεου εν πάση δυνάμει δυναμούμενοι κατά τὸ κράτος της δόξης αὐτοῦ εἰς πᾶσαν ὑπομονην καὶ μακρο-12 θυμίαν μετά γαράς. Ιευγαριστούντες τῷ πατρὶ τῷ ἰκανώσαντι ! Act. xxvl. 18 ήμας είς την μερίδα του κλήρου των άγίων έν τω φωτί, κδς Mattii 17: έρρύσατο ήμας έκ της έξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν Eph. vi. 12; 14 είς την βασιλείαν του υίου της αγάπης αυτού, 1 εν ώ έχομεν Heb. ii. 14; την ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αίματος αὐτοῦ, την ἄφεσιν τῶν Ι Αςt. xx. 28; 15 άμαρτιών ^m ος έστιν είκων τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος Ερb. i. 7; 16 πάσης κτίσεως. "ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν τοῖς 1 Pet. i. 19. = Job. xiv.9; ούρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὁρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε 2 Cor. iv. 4; θρόνοι, είτε κυριότητες, είτε άρχαι, είτε έξουσίαι τὰ πάντα Phil. ii. 6; Heb. i. 8; 17 δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἔκτισται· καὶ αὐτὸς ἐστὶ πρὸ πάντων, Αροο. iii. 14. 18 καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκε. οκαὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλή ι Cor. viii. 6; τοῦ σώματος, της ἐκκλησίας ος ἐστιν ἀρχη, πρωτότοκος ἐκ Ερλ. 1: 31; 19 των νεκρών, ίνα γένηται έν πάσιν αὐτὸς πρωτεύων Ρότι έν Η ... ... 20 αὐτῷ εὐδόκησε πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικήσαι, ^qκαὶ δι' αὐτοῦ • Act. ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτὸν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ ^{xxvi, 28}; αίματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, ^{20, 23}; _{Ερh. 1. 22;} 21 είτε τὰ ἐν τοις οὐρανοις. Γκαὶ ὑμᾶς ποτὲ ὅντας ἀπηλλοτριω- ίν. 15; μένους καὶ ἐχθροὺς τῆ διανοία ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, Αρος. i. s. 22 νυνὶ δὲ ἀποκατήλλαξεν εἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ μίος; 36, 1, 16; τοῦ θανάτου, παραστήσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγ- ١١ί. 84, 85. 28 κλήτους κατενώπιον αὐτοῦ ^{t} εἶγε ἐπιμένετε τῆ πίστει τε- ^{q} Ast x. 36; ^{10} Rom. v.1,10; θεμελιωμένοι καὶ έδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς 2 Cor. v. 18; Ερh. i. 10; έλπίδος του εὐαγγελίου οὐ ἡκούσατε, του κηρυχθέντος ἐν ιί. 14, 16. πάση τῆ κτίσει τῆ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν, οὖ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος 2, 12. 24 διάκουος. "Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ Ερλ. Ι. 4: v. 26, 27; 2 Tim. i. 9; Tit. ii. 14. t Joh. xv. 6. * Rom. xii. 5; 1 Cor. xii. 27; 2 Cor. i. 5, 6; iv. 10, 11; vii. 4; Eph. i. 23; iii. 1, 13; iv. 12; v. 23; Phil. ii. 17; iii. 10; 2 Tim. i. 8; ii. 10.

11. Chrysostom connects μετά χαρᾶς with εὐχαριστούντες.

13. τοῦ υίοῦ τῆς ἀγάπης, i. e. τοῦ υίοῦ ἀγαπητοῦ. See Eph. i. 6.

14. The best MSS. omit δια τοῦ αίματος αὐτοῦ.

15. εἰκὰν τοῦ Θεοῦ ἀοράτου. God himself cannot be seen by the eye: but we see his likeness in his Son.

Ibid. πρωτότοκος πάσης κτίσεως. Begotten before any thing was created. The expression excludes Christ from the number of created beings: and this priority is proved in ver. 16. by his having created all things. The Gnostics made Christ a latter emanation from God.

16. Many MSS. omit τὰ after πάντα.

Ibid. & abroû nal els abrov. See Rom. xi. 36, where the same is said of God the Father. 17. συνέστηκε. So Aristotle, ώς έκ τοῦ Θεοῦ

τὰ πάντα, καὶ διὰ Θεοῦ ἡμῶν συνέστηκεν. De Mundo, vi. p. 471.

18. See Rom. xiv. 9. Πρωτότοκος is used

with reference to the spiritual birth of regenerated Christians. Christ was the first who rose from the dead, and all persons rise figuratively with him at baptism, and become members of the Church of which he is the Head.

19. εὐδόκησε. Either εὐδόκησεν ὁ πατήρ, or εὐδόκησε τῷ πατρί. Raphel, who prefers the

Ibid. πῶν τὸ πλήρωμα. The fulness of power

and authority. See Eph. i. 23.
20. τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, κ. τ. λ. Angels and men may be said to have been reconciled by the death of Christ. Good angels now minister for them who shall be heirs of salvation, Heb. i. 14, and this they did not do before.

21. exθρούs. At enmity with God. See Eph. ii. 15.

22. σώματι τῆς σαρκός, i. e. σώματος σαρκικού. This seems to imply, that Christ had another nature beside the human.

23. Most MSS. read wdoy artises.

24. Most MSS. omit μου after παθήμασιν.

ανταναπληρώ τὰ ὑστερήματα τών θλίψεων τοῦ Χριστοῦ ἐν τη σαρκί μου ύπερ του σώματος αὐτου, ο έστιν ή έκκλησία. 2 Eph. iii. 2. της εγενόμην εγώ διάκονος κατά την οἰκονομίαν τοῦ Θεοῦ την 25 δοθεϊσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, Ιτὸ 26 y Matt. Βοω ετί 25; μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν Eph. L 9; γενεών, νυνὶ δὲ ἐφανερωθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ. τοῖς ἡθέλησεν 27 iii. 9 ; 2 Tim. i. 10: δ Θεὸς γνωρίσαι, τίς δ πλοῦτος της δόξης τοῦ μυστηρίου 1 Pet. i. 20. τούτου έν τοις έθνεσιν, ός έστι Χριστός έν ύμιν, ή έλπις τής * Rom.ix.23; δόξης δυ ήμεις καταγγέλλομεν, νουθετούντες πάντα ἄνθρωπου, 28 iii 8. • 2 Cor. xi 2; καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάση σοφία, "ἴνα παρα-Βρλ. ν. 27. στήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον εν Χριστφ Ἰησοῦ εἰς δ 29 καὶ κοπιῶ ἀγωνιζόμενος, κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ τὴν ἐνερ-▶ Phil. i. 30. γουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει. ► Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι, ἡλί- 2 κου αγώνα έχω περί ύμων και των έν Λαοδικεία, και όσοι ούχ • Joh. xmi. 8. έωράκασι τὸ πρόσωπόν μου έν σαρκὶ, είνα παρακληθώσιν ? αί καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων ἐν ἀγάπη, καὶ εἰς πάντα πλούτον της πληροφορίας της συνέσεως, είς επίγνωσιν τού 4 1 Cor.1.24. μυστηρίου τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ Χριστοῦ, ⁴ ἐν ῷ εἰσὶ 3 πάντες οι θησαυροί της σοφίας και της γνώσεως απόκρυφοι. «Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανο- 4 ◆ ver. 18. Eph. v. 6. ερα. τ. δ. λογία: τεὶ γὰρ καὶ τῆ σαρκὶ ἄπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ε ύμιν είμλ, χαιρων καλ βλέπων ύμων την τάξιν, καλ τὸ στερέωμα της είς Χριστον πίστεως ύμων. εώς οθν παρελάβετε 6 g 1 Thees. iv. 1; Judm 3. τον Χριστον Ίησοῦν τον Κύριον, εν αὐτῷ περιπατεῖτε, Εέρρι- 7 ζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν h Eph. ii. 21, 22; τη πίστει, καθώς εδιδάγθητε, περισσεύοντες εν αυτή εν ευiii. 17. χαριστία. 1 ver. 20; Βλέπετε μή τις υμας έσται ο συλαγωγών δια της φιλο-8 Matt. xv. 2:

Gal. iv 3, 9; Ηοδ. χίιι. 9. σοφίας καὶ κενής ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων,

24. ἀνταναπληρῶ. I fill up in my turn, i. e. my own share. Θλίψεις τοῦ Χριστοῦ are afflictions on account of Christ, as θλίψει και ὑπομονη 'Ιησοῦ Χριστοῦ, Rev. i. 9: παθήματα τοῦ Χριστοῦ, 2 Cor. i. 5: δνε δισμός Χριστοῦ, Heb. xi. 26. I am now suffering my share of those afflictions which still remain for the followers of Christ.

25. els buas. This would rather shew, that S. Paul had preached at Colossæ.

27. 8s. Many MSS, read 8.

28. πάντα ἄνθρωπον is perhaps repeated three times to shew the universality of the gospel.

29. κοπιῶ ἀγωνιζόμενος. I am earnestly labouring. S. Paul had the care of the churches upon him while he was at Rome, and laboured hard to check the false doctrines, particularly those of the Gnostics, which were then spread-

CHAP. II. 1. αγώνα refers to αγωνιζόμενος in i. 29. Περί έμων, which concerns you. efforts of S. Paul at Rome were beneficial to

his converts every where: particularly when he asserted the equal admission of Jews and Gentiles.

Ibid. Soos obe twodeaser. The Colossians and Laodiceans are not necessarily included in this clause. He mentions Laodicea, because the Epistle was to be read there, iv. 16.

2. The reading is probably συμβιβασθώντες, which was altered to avoid the solecism. See i. 10; iii. 16; 2 Cor. i. 7; Phil. i. 30.

Ibid. Geoû is said by Wolfius to refer to Tou Χριστοῦ as well as πατρός. Clement of Alexandria quotes it μυστηρίου τοῦ Θεοῦ ἐν Χριστῷ.

3. ἐν δ, i. e. μυστηρίω, οτ Χριστώ. 4. Τοῦτο δὲ λέγω. Ι mean to say.

1 Cor. i. 12.

8. συλαγωγών applies to robbers. Φιλοσοφίας probably means the Gnostic philosophy, which at first was preached mostly by Jews, or by men who mixed up much of Judaism with the Platonic philosophy.

9 κατά τὰ στοιχεία τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατά Χριστόν. κότι ἐν ε i 19: αὐτῷ κατοικεί πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 1καί έστε εν αυτώ πεπληρωμένου ος έστιν ή κεφαλή πάσης Joh. i. 16: 11 ἀρχής καὶ ἐξουσίας. Εν ῷ καὶ περιετμήθητε περιτομή ἀχει- = Deut.x.16; ροποιήτω, εν τη ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἁμαρτιῶν τῆς Ιστ. ίν. 4 12 σαρκὸς, εν τη περιτομή τοῦ Χριστοῦ, "συνταφέντες αὐτῷ Rom. ii. 29; vi. 6; έν τῷ βαπτίσματι ἐν ῷ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως Ερώ iv. 22; Phil. iii. 3. της ένεργείας του Θεού του έγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν Βου. τί. 18 ° καὶ ύμᾶς νεκρούς ὄντας ἐν τοῖς παραπτώμασι καὶ τἢ ἀκρο- 8,4; Ερh. i. 19; Βυστία της σαρκός υμών συνεζωοποίησε συν αυτώ, χαρισ- iii. 7. 14 άμενος ήμιν πάντα τὰ παραπτώματα. Ρέξαλείψας τὸ καθ' 11. ημών χειρόγραφον τοις δόγμασιν, δ ην υπεναντίον ημίν, και ΕΡΕ Η. 5. αὐτὸ ἡρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλώσας αὐτὸ τῷ σταυρῷ (Peal. 18 θάπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς έξουσίας, ἐδευγμάτισεν ἐν Ενα. liii. 12; παρρησία, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῶ. Matt. xii. 29; Μή οθν τις ύμας κρινέτω έν βρώσει ή έν πόσει, ή έν μέρει τι. 12; Heb. ii. 14. 17 ξορτής ή νουμηνίας ή σαββάτων ια ξστι σκιὰ τῶν μελλόντων, του. 11. 14. 18 τὸ δὲ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω, θέλων 2, 40.; · Heb. viii. 5; x. 1. * Matt. xxiv. 4; Eph. v. 6; 2 Thess. ii. 3; 1 Joh. iv. 1.

8. στοιχεία. See Gal. iv. 3.

3. πλ/ρομία. This confirms what was said at Eph. i. 23. The fathers understood this to mean literally, that the falsess of the godhead dwells in Christ. Σωματικῶς is substantially, really: see ver. 17.

10. πεπληρωμένοι. Fully supplied with every

thing. Fell, Pyle.

11. ἀπεκδύσει. Each person figuratively at baptism puts off the body which was condemned to death for sin, and rises again with a new body. Τῶν ἀμαρτιῶν is probably an interpolation.

Ibid. περιτομή τοῦ Χριστοῦ. Christian circumcision, i. e. baptism.

12. πίστεως τῆς ἐνεργείας. Faith in the power.
13. τῆ ἀκροβυστία. When ye were without that circumcision, which admitted to the Jewish privileges, God gave you the spiritual circumcision, which admits you to much higher privileges.

leges.

Ibid. σὺν αὐτῷ can only refer to Christ; and therefore συνεξωσποίησε must refer to the Pather: and yet ἀπεδυσάμενος and ἐδειγμάτισεν seem to refer to Christ.

14. εξαλείψας. In allusion to a creditor blotting or rubbing out a bond for a debt.

Ibid. το χειρόγραφον is the law written by the finger of God: this was εν δόγμασι, (Eph. ii. 15.) it contained various ordinances, which were καθ ήμῶν, i. e. they excluded the Gentiles from the covenant. S. Paul uses the word ἡμῶν, as identifying himself with the Gentiles. See 1 Thess. iv. 15.

Ibid. ἐκ τοῦ μέσου. Alluding to the separation and distinction between Jews and Gentiles.

Ibid. προσηλώσαs is said to allude to the custom of a nail being driven through the board containing an edict which was abrogated. Grotius.

15. ἀπεκδυσάμενος is taken by the early commentators to mean, having divested himself of his body; and they refer it to his vanquishing death while he was in the grave. Modern writers make it govern τὰς ἀρχὰς και τὰς ἐξουσίας, and the metaphor may be taken from a conqueror stripping the vanquished of their clothes. ᾿Αρχὰς and ἐξουσίας are evil angels. See Eph. vi. 12.

Ibid. ἐδειγμάτισεν. The metaphor is carried on of the conqueror exhibiting his captives in his triumphal procession. For θριαμβεύσας see 2 Cor. ii. 14.

Ibid. ἐν αὐτῷ, on the cross, as on a triumphal car. See Eph. ii. 16, and for the vanquishing of evil spirits, see John xii. 31; xvi. 11.

16. **piver**. Let no man judge you: let no man pretend to say that your religion consists in &c.

Ibid. ev µépes éoprûs. In the matter of a feast. Krebsius, Palairet. See 1 Pet. iv. 16.

18. καταβραβευέτω. βραβεύειν is to decide in the public games, and καταβραβεύειν is to decide wrongly, and hence, to pass sentence upon any one (κρινέτω, ver. 16.) unjustly. Demosth. In Midiam, p. 544, 545. διὰ ταὐτην τὴν αἰτίαν ἐπιστάμεθα Στράτωνα ὑπὸ Μειδίου καταβραβευθέντα, καὶ παρὰ πάντα τὰ δίκαια ἀτιμεθέντα.

Ibid. θέλων, delectans, Heinsius, Elaner. 1 Sam. xviii. 22. ίδοδ, θέλει ἐν σοὶ ὁ βασιλεύς. Psalm σχνi. 2. οὐκ ἐν τἢ δυναστεία τοῦ ἴππου

θελήσει

έν ταπεινοφροσύνη καὶ θρησκεία τῶν ἀγγέλων, ἃ μὴ ἐώρακεν έμβατεύων, είκη φυσιούμενος ύπο του νοός της σαρκός αὐτου, ^ακαὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλὴν, ἐξ οὖ πᾶν τὸ σῶμα διὰ τῶν 19 a Eph. iv. 15, 16. άφων και συνδέσμων επιγορηγούμενον και συμβιβαζόμενον = ver. 8: Rom. vi. 3,5; αύξει την αύξησιν του Θεού. El ούν ἀπεθάνετε συν τω 20 Χριστώ από των στοιγείων του κόσμου, τί ώς ζωντες έν Gal. il. 19: Iv. 9. κόσμο δογματίζεσθε; "Μή ἄψη, μηδε γεύση, μηδε θύγης" 21 7 Matt. xv.9: Tit. L. 14. ⁷ ἄ ἐστι πάντα εἰς φθορὰν τῆ ἀποχρήσει, κατὰ τὰ ἐντάλματα 22 # ver. 18: 1 Tim. ir. 8; καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων εἄτινά ἐστι λόγον μὲν ἔγοντα 28 T. 23. σοφίας εν εθελοθρησκεία καὶ ταπεινοφροσύνη καὶ ἀφειδία σώa ii. 12: Pagi. cx. 1: ματος, οὐκ ἐν τιμή τινι πρὸς πλησμονήν τής σαρκός. *Εί 3 Bom. vi. 5; ουν συνηγέρθητε τώ Χριστώ, τὰ ἄνω ζητειτε, οὐ ὁ Χριστός έστιν εν δεξιά του Θεού καθήμενος τὰ ἄνω φρονείτε, μη τὰ 2 b Rom. vi. 2, &c.; 2 Cor. v. 7 έπὶ τῆς γῆς. Εἀπεθάνετε γὰρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν Β τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ ο ὅταν ὁ Χριστὸς φανερωθή, ἡ ζωὴ 4 Gal. ii. 20. e 1Cor.xv.48; ήμων, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξη. 1 Joh. iii. 2. ⁴Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, κ d Rom.vi.18; άκαθαρσίαν, πάθος, επιθυμίαν κακήν, και την πλεονεξίαν, ήτις vii. 5, 23; vili. 13: έστιν είδωλολατρεία, εδι' α έρχεται ή όργη του Θεού έπι τους κ Eph. iv. 22: v. 3, 5; 1 Thees. iv. 5. υίους της απειθείας 'έν οίς και ύμεις περιεπατήσατέ ποτε. τ •1 Cor.vi.10; δτε έζητε έν αὐτοῖς ενυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, κ Ερά. ν. 6; Αρος. Εκτίλι δογήν, θυμον, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν, εκ τοῦ στόματος ύμων. Μή ψεύδεσθε είς άλλήλους, άπεκδυσάμενοι ο f Rom. vi. 19, 30; τον παλαιον ἄνθρωπον σύν ταις πράξεσιν αὐτοῦ, ικαὶ ἐνδυ- 10 τοῦ κτίσαντος αὐτόν ^κοπου οὐκ ἔνι Ελλην καὶ Ἰουδαίος, 11 Bom.vi. 4 : Eph. iv. 22 : περιτομή καὶ ἀκροβυστία, Βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, έλεύθε-1 Pet. ii. 1; μος, ἀλλὰ τὰ πάντα καὶ ἐν πᾶσι Χριστός. 1 Ένδύσασθε οὖν, 12 h Eph. iv. 22, 25, 29; v. 4. k Rom. x. 12; 1 Cor. vii. 21, 22; i Gen. i. 26; Rph. ii. 10; iv. 34. zil. 13; Gal. iii. 28; v. 6; vi. 15. 1 Eph. iv. 32 : Gal. v. 23.

18. ἀγγέλων. Some of the Gnostics worshipped angels. See Titus iii. 9.

Ibid. euBareveur is to walk up and down in, and hence to pry into. Aristides speaks of Philip εμβατεύων εἰς τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγ-ματα. De Soc. p. 240.

Ibid. νοδς της σαρκός αὐτοῦ, i. e. νοδς αὐτοῦ σαρκικοῦ.

20. δογματίζεσθε. He had said in ver. 14. that the Jewish law, with its exclusive ordinances, (ἐν δόγμασιν,) was now done away; and the Gnostics were now imposing many of these ordinances upon the Christians, such as uh aup, μηδέ γεύση κ. τ. λ.

21. dep. Some refer it to marriage, as in 1 Cor. vii. 1.

22. a fort warra. All which things are intended to be destroyed when used, according to the different rules and regulations of men: i. e. men may make what regulations they please concerning these things, which are all perishable, and your eternal happiness cannot depend upon them.

23. έθελοθρησκεία. Affected worship.
Ibid. ἀφειδία. One division of the Gnostice practised great abstinence.

Ibid. οὐκ ἐν τινῆ τινι, i. e. ἐν οὐ τιμῶν τὰ πρὸς πλησμονήν, in pretending to have no regard for

things which fill the body.

CHAP. III. 3. Christ has returned to his divine nature, having risen from the dead, and he has in him the power of giving eternal life to all men. All men will rise again, because Christ rose again. See 2 Cor. iv. 10.

7. ev ols. Among which children of disobe-dience. 'Ev abroîs, In those wicked habits. Most MSS. read τούτοις.

10. eis enlyruser. So as to have a perfect knowledge of God.

11. Σκύθης. The Scythians are mentioned as being savages: BapBapos had a milder signifi-

ώς έκλεκτοί του Θεου αγιοι και ήγαπημένοι, σπλάγχνα οίκ- " Matt. τιρμών, χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πραότητα, μακροθυμίαν, μω: 14; 18 ^m ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἐαυτοῖς, ἐάν τις πρός Ερh. iv. 82, μ. 11 ^m ενεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἐαυτοῖς, ἐάν τις πρός μ. 11. 2; τινα έχη μομφήν καθώς καὶ ὁ Χριστὸς έχαρίσατο ύμιν, ούτω Joh. xr. 12; 14 καὶ ὑμεῖς " ἐπὶ πᾶσι δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ήτις ἐστὶ σύν τ.2; 15 δεσμος της τελειότητος °καὶ ή εἰρήνη τοῦ Θεοῦ βραβευέτω ἐν 1 Τhom. iv. 9; ταις καρδίαις ύμων, εἰς ην καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι καὶ ir. 21. . Eph. iv. 4: 16 εὐχάριστοι γίνεσθε. Ρό λόγος τοῦ Χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῶν Ρλίί. ίν. 7. πλουσίως, εν πάση σοφία διδάσκοντες και νουθετούντες έαυ- 10cm. χες. 26; τούς, ψαλμοίς καὶ υμνοις καὶ φδαίς πνευματικαίς ἐν χάριτι Eph. τ. 19. 17 ἄδοντες εν τἢ καρδία ὑμῶν τῷ Κυρίφ. ٩καὶ πᾶν ὅ τι ἄν ποιῆτε (1 Cor.x.81; εν λόγφ ή εν εργφ, πάντα εν ονόματι Κυρίου Ίησοῦ, εὐχαρι- 1 These. v. 183 στούντες τώ Θεώ και πατρί δι' αὐτού. r Gen. iii.16: 1 Cor.xiv.34: 18 ΙΔί γυναίκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ίδίοις ἀνδράσιν, ὡς ἀνῆκεν, Ερ. τ. 22; 19 εν Κυρίφ. *Οι ἄνδρες, άγαπᾶτε τὰς γυναϊκας, καὶ μὴ πικραί. 1 Pet. iii. 1. 20 νεσθε πρὸς αὐτάς. Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῦς γονεῦσι κατὰ 1 Р. . . . 7. 21 πάντα τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον τῷ Κυρίφ. "Οἱ πατέρες, Eph. vi. l. Eph. vi. l. 22 μη έρεθίζετε τὰ τέκνα ύμων, ενα μη άθυμωσιν. *Οι δούλοι, * Eph. vi. 5; ύπακούετε κατά πάντα τοις κατά σάρκα κυρίοις, μη ἐν ὀφθαλ- Ττι. μ. 9; μοδουλείαις ώς ανθρωπάρεσκοι, αλλ' εν απλότητι καρδίας, φο- 1 Pet. ii. 18, 28 βούμενοι τον Θεόν. καὶ πῶν ὅ τι ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργά- Rom. ii. 11; 24 ζεσθε, ώς τῷ Κυρίφ καὶ οὐκ ἀνθρώποις εἰδότες ὅτι ἀπὸ Κυρίου 1 Pet. i. 17. Eph. vi. 9. ἀπολήψεσθε την ἀνταπόδοσιν της κληρονομίας, τῷ γὰρ Κυρίο . La. xriii. 1; 25 Χριστῷ δουλεύετε. Το δὲ ἀδικών κομιείται δ ἡδίκησε, καὶ Ερλ. τι 18; 4 οὐκ ἔστι προσωποληψία. Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν 1 Τροσωπ.19. ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε ii. 2; Κύριον έν οὐρανοῖς. $^{lpha}T\hat{\eta}$ προσευχ $\hat{\eta}$ προσκαρτερείτε, γρηγορούντες έν αὐτ $\hat{\eta}$ έν $^{
m xri.~9}_{
m 2~Cor.~ii.~12};$ 8 εὐχαριστία: ὑπροσευχόμενοι ἄμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἴνα ὁ Θεὸς Ερὰ. τί. 19;
2 Those, iii.i. ανοίξη ήμιν θύραν του λόγου, λαλήσαι τὸ μυστήριον του . Ετλ. τ. 4 Χριστοῦ, δι' δ καὶ δέδεμαι, Γνα φανερώσω αὐτὸ, ώς δεῖ με λαλη- 15.16; 17 Τροφ. iv. 5 σαι. ε'Εν σοφία περιπατείτε πρός τους έξω, τον καιρον έξαγο- 13. 6 ραζόμενοι. d ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἢρτυμένος, Mar. iz. 50.

13. Χριστός. In Eph. iv. 32. it is Θeds έχαploare. If Christ were a mere man, he could not be said to have forgiven the Colossians. Most MSS. read κύριος.

14. σύνδεσμος. Charity keeps all Christians together, and makes them a perfect whole.

15. βραβευέτω. Let the peace which God inculcates be the umpire in all your differences. Many MSS. read Xριστοῦ for Θεοῦ.

16. δ λόγος τοῦ Χριστοῦ. The Gospel. Ibid. Most MSS. read ταις καρδίαις ύμων τώ Θŧψ.

18. Most MSS. omit lolois.

20. Most MSS. read εὐάρεστόν ἐστιν ἐν Kuplq.

21. μη ερεθίζετε. Do not carry their punishment too far. Raphel. Many MSS, read παρορ-

Ibid. αθυμείν is to break the spirit of a person.

22. Θεόν. Many MSS. read κύριον. 23. και παν δ τι. Many MSS. read δ.

24. την ανταπόδοσιν της κληρονομίας. Τλα inheritance in return for your conduct.

24, 25. Most MSS. read τῷ Κυρίφ Χριστῷ δουλεύετε δ γάρ άδικῶν κομίσεται. CHAP. IV. 5. τους έξω. The heathen, 1 Thess. iv. 12.

6. In $\chi d\rho cri$. The same as in $\delta \hat{\varphi}$ $\chi d\rho cri$ in Eph. iv. 29.

Ibid. Ελατι ήρτυμένος. As salt is used to

είδέναι πως δει ύμας ένι έκάστω αποκρίνεσθαι. Τὰ κατ' έμε 7 • Act. xx. 4; πάντα γνωρίσει ύμιν • Τυχικός ὁ άγαπητὸς άδελφὸς καὶ Ερή. τί. 21; πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν Κυρίφ, δν ἔπεμψα πρὸς 8 ύμας είς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνώ τὰ περὶ ύμων καὶ παρακαλέση · Philem. 10. τὰς καρδίας ὑμῶν, 'σὺν 'Ονησίμω τῷ πιστῷ καὶ ἀγάπητῷ 9 άδελφω, ός έστιν έξ ύμων πάντα ύμιν γνωριούσι τὰ ώδε. « Act. xv.87; «'Ασπάζεται ύμας 'Αρίσταρχος ο συναιχμάλωτός μου, καὶ 10 zix. 29; Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὖ ἐλάβετε ἐντολάς ἐὰν zzvii. 2; 2 Tim. iv.11; ελθη πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος 11 Ιοῦστος, οι όντες έκ περιτομής οὖτοι μόνοι συνεργοί είς την βασιλείαν του Θεου, οίτινες εγενήθησαν μοι παρηγορία. ασπάζεται ύμας Ἐπαφράς ο έξ ύμων, δούλος Χριστού, 12 h L 7; Bom. xv. 30; Philem. 13, πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στήτε τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι ἐν παντὶ θελήματι τοῦ Θεοῦ. μαρτυρώ γάρ αὐτώ ὅτι ἔχει ζῆλον πολύν ὑπέρ ὑμών καὶ 18 των εν Λαοδικεία καὶ των εν Ιεραπόλει. ι άσπάζεται υμας 14 1 2 Tim. iv. Λουκάς ὁ ἰατρὸς ὁ ἀγαπητὸς, καὶ Δημάς. κάσπάσασθε τους 15 k Bom.xvl.5; εν Λαοδικεία άδελφούς, καὶ Νυμφάν καὶ την κατ' οίκον αὐτοῦ 1 Cor. xvi.19. ἐκκλησίαν ἰκαὶ ὅταν ἀναγνωσθῆ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολὴ, ποι- 16 ήσατε Ίνα καὶ ἐν τἢ Λαοδικέων ἐκκλησία ἀναγνωσθῆ, καὶ τὴν ■ Philom. 2. έκ Λαοδικείας ΐνα καὶ ύμεῖς ἀναγνῶτε πκαὶ εἴπατε ᾿Αρχίππω, 17 " Βλέπε την διακονίαν ην παρέλαβες εν Κυρίω, ενα αυτήν πληροίς." "'Ο ἀσπασμός τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου. μνημο- 18 = 1 Cor. zvi. 21; 2 Thees. νεύετε μου των δεσμών. ή χάρις μεθ' ύμων. άμήν. HL 17: Heb. ziii. 3.

Πρὸς Κολασσαεῖς ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης διὰ Τυχικοῦ καὶ Ὁνησίμου.

give a flavour to meat, so do you season your words with prudence, so as to make them palatable to your heavers

palatable to your hearers.

8. Most MSS. read Iva γνώτε τὰ περί ἡμών.

10. συναιχμάλωτος. See note at Philemon

12. πεπληρωμένοι. Many MSS. read πεπληροφορημένοι.

18. ζήλον πολύν. Many MSS. read πολύν πόνον.

14. Aoukas. Some have thought that this

was not the evangelist. It appears from ver. 11. that he was not of the circumcision.

16. Laodicea was about seven hours distant from Colosse. It is probable, that Tychicus landed at Ephesus, and passing through Laodicea on his way to Colosse, left there another copy of the Epistle to the Ephesians: and that the Colossians were ordered to send for this copy, because Laodicea was so much nearer than Ephesus.

FIRST EPISTLE TO THE THESSALONIANS.

This Epistle was written A.D. 46, from Corinth, soon after Timothy had come to S. Paul from Thessalonica, iii. 6; Acts xviii. 5. S. Paul at this time appears to have been suffering some affliction, iii. 7, which was perhaps the obstinacy of the Jews in rejecting the gospel, Acts xviii. 6.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΉ.

• Bom. i. 7; •ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τἢ ἐκκλησία Θεσ- 1

• Cor. i. 19;
Βρh. i. 2;
σαλονικέων ἐν Θεῷ πατρὶ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ· χάρις

1 Pet. i. 2;
τ. 12.

Χριστοῦ.

b Bom.i.8.9; b Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν 2 Eph. i. 16; 2 Τhom. i. 3. ὑμῶν ποιούμενοι ἐπὶ τῶν προσευχῶν ἡμῶν ἀδιαλείπτως, μνη- 8 μονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
 * 2 Thom. .
 * Χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν εἰδότες, 4 ii. 1; ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ Θεοῦ, τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν, ἀδτι τὸ 5
 † Cor. ii. 4; εὐαγγέλιον ἡμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγο μόνον, ἀλλὰ

καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίω, καὶ ἐν πληροφορία

CHAP. I. 1. Σιλουσνός. Silvanus, or Silas, is first mentioned in Acts xv. 22, when he accompanied Paul and Barnabas from Jerusalem to Antioch with the decree of the council, A. D. 46. He is called ἀνηρ ἡγούμενος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, xv. 22, and προφήτης, 32. He accompanied S. Paul on his second apostolic journey, 40, was imprisoned with him at Philippi, xvi. 19, 23, and having gone from thence to Thessalonica, xvii. 1, escaped with him by night to Berœs, 10. He staid there with Timothy, when S. Paul went to Athens, 14, and afterwards joined S. Paul at Corinth, xviii. 5.

iv. 20.

afterwards joined S. Paul at Corinth, xviii. 5.

Ibid. Tiµ6θeos. See note at Acts xiv. 6; xvi. 1. When S. Paul left Berœa, he told Silas and Timothy to join him as soon as they could, xvii. 15: but he appears to have sent word to Timothy afterwards to go to Thesalonica, 1 Thess. iii. 2. He joined S. Paul afterwards at Corinth, iii. 6; Acts xviii. 5.

Ibid. &ν Θεφ. We find a similar expression preceded by &γίοις in Phil. i. 1, Col. i. 2; by λγιασμένοις in 1 Cor. i. 2; and by πιστοῖς in Eph. i. 1, Col. i. 2.

2. άδιαλείπτως is to be coupled with μνείαν ποιούμενοι, not with μνημονεύοντες.

3. Epyou the naturess. Beza and Calovius take this for everyounery ntores, efficax fides. Elsner understands it here and in 2 Thess. i. 11. to mean, opus difficile, cum molestia insigni et periculo conjunctum. See Heb. vi. 10. It probably means here, the faith of which you have given such strong proofs. So toù notrou the sydnys may mean, the trouble which attended the exercise of your charity; and the dischause the strong proofs. See Rom. ii. 7.

Ibid. ξμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. This is probably to be coupled with μνημονεύοντες.

4. ὑπὸ Θεοῦ belongs to ἡγαπημένοι, not to τὴν ἐκλογήν. See 2 Thess. ii. 13.

Ibid. την έκλογην όμῶν, the manner in which you were called to the gospel, or, the circumstances under which the gospel was preached among you. See 2 Thess. ii. 13, and την κλήσυν όμῶν, 1 Cor. i. 26.

5. ἐν δυνάμει, with the working of miracles: ἐν πνεύματι ἀγίφ, communicating the visible and miraculous gifts of the Holy Ghost: ἐν πληφοφορία πολλῆ, with many things to produce your full conviction. See Heb. vi. 11; x. 22.

6 πολλή, καθώς οίδατε οδοι έγενήθημεν εν ύμῶν δι' ύμᾶς. εκαὶ • Λει. τ. 41; ύμεῖς μιμηταὶ ἡμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ Κυρίου, δεξάμενοι τὸν xi. 1;

7 λόγον ἐν θλίψει πολλή μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου, ὥστε Phil. iii. 17;

γενέσθαι ὑμᾶς τύπους πᾶσι τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῆ Μακε-

8 δονία καὶ τῆ 'Αχαία. ¹ἀφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ ¹ Rom. i. 8.
Κυρίου οὐ μόνον ἐν τῆ Μακεδονία καὶ 'Αχαία, ἀλλὰ καὶ ἐν
παντὶ τόπφ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἐξελήλυθεν,

9 ὅστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν λαλεῖν τι. εαὐτοὶ γὰρ περὶ ε 1 Cor. πίι. 3: ἡμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὁποίαν εἴσοδον ἔχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ λ.c. i. 11; πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν Θεὸν ἀπὸ τῶν εἴδώλων, δουλεύειν μιίι. 3: 10 Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, hκαὶ ἀναμένειν τὸν υίὸν αὐτοῦ ἐκ ¾Theus.i.10; τῶν οὐρανῶν, δυ ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, Ἰησοῦν, τὸν ῥυόμενον ι i. 5, 9. ἡμᾶς ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐρχομένης.

22, &c.;
2 1Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοὶ, τὴν εἴσοδον ἡμῶν τὴν πρὸς xưί. 2;
2 ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν. κάλλὰ καὶ προπαθόντες καὶ ὑβρισ-12Cor. τἰ. 2.
θέντες, καθῶς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ m Gal. i. 10;

Θεφ ήμων λαλήσαι πρὸς ύμας τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ ἐν 11.71; .i. 11.12;

8 πολλφ ἀγωνι. 'Η γὰρ παράκλησις ἡμων οὐκ ἐκ πλάνης, Τιτ. i. 3.
4 οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὕτε ἐν δόλφ' κάλλὰ καθως δεδοκιμάσ- Act. xx.33; μεθα ὑπὸ τοῦ Θεοῦ πιστευθήναι τὸ εὐαγγελιον, οὕτω λα- iv. 2; λοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῷ xii. 17.

λουμεν, ουχ ως ανσρωποις αρεσκοντες, αλλά τω Θεω τω xii. 17.
5 δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ἡμῶν. ¹³ Οὕτε γάρ ποτε ἐν λόγφ ⁶ Joh v.
κολακείας ἐγενήθημεν, καθώς οἴδατε· οὕτε ἐν προφάσει πλεον- xii. 43;
²⁵ Τhose. iii
6 εξίας, Θεὸς μάρτυς· ⁶ οὕτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, 8, 9.

5. καθωs ofδατε. This refers to eiδότεs in ver. 4. We know the circumstances under which you received the gospel; as you also know the manner in which we conducted ourselves in preaching it: vis. with sufferings which we underwent for your sakes. See ii. 1, 2.

Ibid. The reading is probably πρὸς ὁμᾶς.
6. καὶ τοῦ Κυρίου. If this belongs to μμηταί, it must allude to the sufferings of our

Saviour: but it may perhaps be connected with

Ibid. θλίψει. See Acts xvii. 5.
Ibid. μετά χαρᾶs. With joy which was inspired by the Holy Ghost. Though they were persecuted, yet the gifts of the Spirit, which

they received, made them rejoice.

8. This would seem to shew that some time had elapsed since S. Paul left Thessalonica. But there was much communication between Thessalonica and Corinth, two large maritime towns. See Grotius.

This shews that he was writing to persons who had been idolatrous Gentiles.

Ibid. δοτλεύειν. The Roman Catholics apply λατρεύειν to God, δουλεύειν to the saints. But this passage is opposed to such a distinction.

10. This may have been one of the expressions which the Thessalonians misinter-

preted. See 2 Thess. ii. 1.

Ibid. τον δυόμενον ήμας, who is saving us, i. e. who has put us into that way which will save us.

CHAP. II. 1. ob kerh might mean not without fruits; but I should rather take it to mean not lightly undertaken: we did not come to Thessalonica upon a common errand.

2. ἐν Φιλίπποις. See Acts xvi. 19, &c. Ibid. ἀγῶνι. See Col. ii. 1.

3. πλάνης, imposture.

Toid. & Anabapofas, from motives of impurity: perhaps in allusion to the Gnostics, whose practice was highly immoral. Hammond, Wall. See iv. 5.

Ibid. ev δόλφ, by corruption of the truth. 2 Cor. xii. 16.

4. πιστευθήναι εδαγγέλιον, to be entrusted with the preaching of the gospel, as in Rom. iii. 2; 1 Cor. ix. 17; Gal. ii. 7; 1 Tim. i. 11; Titus i. 3.

5. ἐν λόγφ κολακείαs, not under a charge or accusation of flattery, as Heinsius, Hammond, Le Clerc: but the whole sentence means, we never made use of flattering words. Wolfius. So ἐν λόγφ ἀληθείαs, 2 Cor. vi. 7.

Ibid. er mpopdaei nheoreflas, with some protence which covered our avaricious views.

ούτε ἀφ' ὑμῶν οὐτε ἀπ' ἄλλων, δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς » ι Cor. ii. 8: Χριστοῦ ἀπόστολοι· Ράλλ' ἐγενήθημεν ἤπιοι ἐν μέσφ ὑμῶν, 7 2 Cor. x. 1, 2 ας αν τροφός θάλπη τὰ έαυτης τέκνα. ουτως ίμειρόμενοι 8 9 ½ Cor. xii. ὑμῶν, εὐδυκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῶν οὺ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐαυτῶν ψυγὰς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν * Αειχνίι.3: γεγένησθε. * μνημονεύετε γάρ, άδελφοί, τὸν κόπον ήμῶν καὶ 9 πε 34; 1 Cor. iv. 12; τον μόχθον νυκτός γάρ καὶ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ 3.00r. xt. 9; επιβαρήσαί τωνα ύμων, εκηρύξαμεν είς ύμας το εθαγγέλιον \$Them. III.8. τοῦ Θεοῦ. ὑμεῖς μάρτυρες καὶ ὁ Θεὸς, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως 10 καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν, καθάπερ 11 οίδατε, ώς ένα έκαστον ύμων, ώς πατήρ τέκνα έαυτοῦ, παρα-■ Eph. iv. 1; καλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι, •καὶ μαρτυρούμενοι εἰς 12 Phil. i. 27; τὸ περιπατήσαι ὑμᾶς ἀξίως τοῦ Θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς · Gal. ir. 14. είς την έαυτου βασιλείαν και δόξαν. · Διὰ τοῦτο καὶ ήμεῖς 13 εύγαριστοῦμεν τῷ Θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ακοής παρ' ήμων του Θεού, εδέξασθε ου λόγον ανθρώπων, άλλα καθώς έστιν άληθως, λόγον Θεού, δς και ένεργειται • Act. xrit. ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. τύμεῖς γὰρ μιμηταὶ ἐγενήθητε, 14 5, 18. άδελφοί, των εκκλησιών του Θεού των ουσών εν τη 'Ιουδαία έν Χριστώ Ίησού, ότι ταὐτά ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν * Matt. xxiii. ίδίων συμφυλετών, καθώς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰοιδαίων, *τῶν 15 84, 87; Ασι, τίλ. 52 καὶ τὸν Κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ίδίους προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ Θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν άνθρώποις εναντίων, κωλυόντων ήμας τοις εθνεσι λαλήσαι 16 2 Matt. xxiii. \$3; Δει xiii. 50: Ίνα σωθώσιν, είς τὸ ἀναπληρώσαι αὐτών τὰς άμαρτίας πάνxiv. 5, 19; τοτε εφθασε δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὀργὴ εἰς τέλος. 'Ημεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν 17 xxii. 21, 12. δρας, προσώπφ οὐ καρδία, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ 7 Rom. i. 18; πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῆ ἐπιθυμία. Τδιὸ ἠθελήσαμεν 18 * 2000.1.14; ελθείν πρὸς ύμας, ενώ μεν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δὶς, καὶ Phil. ii. 16; τ. 1. ενέκοψεν ήμας ὁ Σατανας. * τίς γαρ ήμων ελπὶς ή χαρὰ 19

6. èr βάρει elvai might seem to mean to be burdensome, as ἐπιβαρῆσαι in ver. 9, and in 2 Cor. xi. 9, but βάροι probably means in this place the weight and authority of an apostle: it is opposed to ήπιοι in ver. 7. Beza Wolfius. So βαρεῖαι in 2 Cor. x. 10.

ήπιοι. The reading is probably νήπιοι.
 ίμειρόμενοι. All the best MSS, read δμει-

pomeron.

18. λόγον ἀκοῆς is the same as λόγον ἀκουόμενον; so that the whole is equivalent to παραλαβόντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ ἀκοῆ παρ ἡμῶν,
when you heard us preaching the word of God,
εδέξασθε, you not only listened to it, but received
tt. Raphel. See Heb. iv. 2.

th. Raphel. See Heb. 1v. z.

Ibid. erepyeiran. Shews itself by actual proof, i. e. by the Spirit.

14. συμφυλετών. This shews that the converts at Thessalonica were molested by the

Gentile inhabitants.

15. iδίουs is probably an interpolation.
Ibid. ἐκδιωξάντων. See Acts xvii. 10.
Ibid. πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων. This agrees
with what Tacitus says of the Jews, " adversus
omnes alios hostile odium." Hist. v. 5.

16. els τέλος, probably omnino. See Luke xviii. 5.

18. ἐγὰ μὲν Παῦλος. S. Paul was obliged now to speak in his own person only, as he could not say this of Silas and Timothy.

Ibid. & Zararâs. This may merely allude to the ordinary attempts of Satan to injure the gospel: or it may refer to S. Paul's infirmity. See 2 Cor. xii. 7, and Vechnerus De Palo Pauli, p. 181.

19. τίς γάρ. The meaning of the connecting particle γάρ is this: I have more than once felt a desire of returning to you: and what was

ή στέφανος καυχήσεως, ή οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ 20 Κυρίου ήμων Ίησου Χριστου έν τη αυτου παρουσία; υμεις 3 γάρ έστε ή δόξα ήμων καὶ ή χαρά. Διὸ μηκέτι στέγοντες, 2 εὐδοκήσαμεν καταλειφθήναι εν 'Αθήναις μόνοι, *καὶ ἐπέμ- * Δει. xvi. 1; Ψαμεν Τιμόθεον τον άδελφον ήμων και διάκονον του Θεου Phil. ii, 19. καὶ συνεργον ήμων εν τῷ εὐαγγελίω τοῦ Χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ύμας και παρακαλέσαι ύμας περί της πίστεως ύμων, 8 τω μηδένα σαίνεσθαι έν ταις θλίψεσι ταύταις αὐτοί γὰρ κατ. κατ. 22, 4 οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα καὶ γὰρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἡμεν. ^{2 Tim. iii.} 12. προελέγομεν ύμιν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθώς καὶ ἐγένετο 5 καὶ οἴδατε· εδιὰ τοῦτο κάγὰ μηκέτι στέγων, ἔπεμψα εἰς τὸ « Phil. ii. 16. γνώναι την πίστιν ύμων, μή πως έπείρασεν ύμας ὁ πειράζων, 6 καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ἡμῶν. ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου πρὸς ήμας ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ήμιν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνείαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ιδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς, 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὑμῖν, ἐπὶ πάση τῆ 8 θλίψει καὶ ἀνάγκη ἡμῶν, διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως ὅτι νῦν 9 ζώμεν, εαν ύμεις στήκητε εν Κυρίω. τίνα γαρ εύχαριστίαν δυνάμεθα τῷ Θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάση τῆ 10 χαρά ή χαίρομεν δι' ύμας εμπροσθεν του Θεού ήμων; ανυκτός 4 Rom. i. καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκ περισσοῦ δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ 10, 11; πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν. 11 Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ πατήρ ήμῶν καὶ ὁ Κύριος ήμῶν Ἰησοῦς 12 Χριστὸς κατευθύναι τὴν ὁδὸν ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς • ὑμᾶς δὲ ὁ • •. 15. Κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῆ ἀγάπη εἰς ἀλλήλους 18 καὶ είς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, εἰς τὸ στηρίξαι (ν. 18; ύμων τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἁγιωσύνη, ἔμπροσθεν τοῦ Phil. i. 10. Θ εοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῆ παρουσί ϕ τοῦ Kυρίου ἡμῶν 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων τῶν άγίων αὐτοῦ. 4 gTO λοιπον ουν, άδελφοι, ερωτώμεν ύμας και παρακα- Phil. 1.27.

more natural? for what is the thing which gives me most hope and joy, and ground of boasting? Is it not you? Shall I not feel all this, when we are standing before our Lord Jesus Christ at his second coming? See 2 Cor. i. 14.

CHAP. III. 1. μηκέτι στέγοντες, no longer

suppressing my feelings, as in ver. 5.

Ibid. µóros. When he came to Athens, he had sent to Silas and Timothy to follow him as soon as they could, Acts xvii. 15; he appears afterwards to have countermanded this order, and to have sent to Timothy to go to Thessalonica. Benson and Michaelis supposed that Timothy joined him at Athens, and was sent back by him: but they are probably wrong.

2. στηρίξαι. This word is generally used for giving rules and regulations to churches which had been lately founded. The reading is probably παρακαλέσαι ὑπὸρ τῆs.

3. τψ μηδένα σαίνεσθαι, by paying court to no one improperly.

6. Compare Acts xviii. 5.

 θλίψει, probably the opposition of the Jews, and his reluctant abandonment of them. See Acts xviii. 6.

9. Εμπροσθεν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν is sometimes coupled with δεόμενοι.

11. From κατευθύναι being in the singular, Athanasius draws an argument for the unity of the Father and the Son. Vol. i. p. 561, 976. See 2 Thess. ii. 16, 17.

12. περισσεύσαι, make to abound, as in 2 Cor.

ix. 8; Eph. i. 8.

13. dyler. Macknight renders it angels, and at 2 Thess. i. 10.

CHAP. IV. 1. To Asimor. The article is perhaps to be expunged.

h Eph. iv. 17, 18.

1 1 Cor. vi. 8.

į

λουμεν εν Κυρίφ 'Ιησού, καθώς παρελάβετε παρ' ήμων τὸ πώς δεί ύμας περιπατείν και αρέσκειν Θεώ, ίνα περισσεύητε μάλλον οίδατε γάρ τίνας παραγγελίας έδώκαμεν ύμιν διά 3 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. τοῦτο γάρ ἐστι θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὁ 8 άγιασμός ύμων, ἀπέγεσθαι ύμας ἀπὸ τῆς πορνείας, εἰδέναι 4 έκαστον ύμων τὸ έαυτοῦ σκεῦος κτάσθαι ἐν ὡγιασμῷ καὶ τιμή, μη εν πάθει επιθυμίας, καθάπερ και τὰ έθνη τὰ μη δ είδότα του Θεόν το μη υπερβαίνειν και πλεονεκτείν εν τώ ε πρώγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, διότι ἔκδικος ὁ Κύριος περί πάντων τούτων, καθώς καὶ προείπαμεν ύμιν καὶ διεμαρτυράk Lor.xi.44; μεθα. κου γάρ εκάλεσεν ήμας ο Θεος επὶ ακαθαρσία, αλλ' 7

xix. 2 ; Joh. xvii. 19. ἐν ἀγιασμῷ. ¹τουγαροῦν ὁ ἀθετῶν, οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, 8 ι Lu. x. 16. άλλα τὸν Θεὸν τὸν καὶ δόντα τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον eis huâs.

™Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας, οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμιν 9 m Lev. zix. 18: matt.xxii.39; αὐτοὶ γὰρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· Joh. vi. 45; καὶ γὰρ ποιείτε αὐτὸ εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν ὅλη 10 τη Μακεδονία. παρακαλούμεν δε ύμας, άδελφοί, περισσεύειν Eph. v. 1; 1 Pet. iv. 8; μάλλον, "καὶ φιλοτιμεῖσθαι ήσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ίδια, 11 1 Job. iii. 11, 28; καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγ- Act.xx.84: γειλαμεν ΐνα περιπατήτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ 12
 Thom. iii. μηδενὸς χρείαν ἔχητε. μηδενός χρείαν έχητε.

ΟΥ θέλω δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοὶ, περὶ τῶν κεκοιμημένων, 13 ΐνα μὴ λυπῆσθε, καθώς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. • 1 Cor. xv. • εί γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω 14 13, 18. καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. τούτο γαρ ύμιν λέγομεν εν λόγφ Κυρίου, ότι ήμεις οι ζώντες, 15 οί περιλειπόμενοι, είς την παρουσίαν τοῦ Κυρίου οὐ μη φθά-

1. ἀρέσκειν Θεφ. We are here perhaps to insert καθώς και περιπατείτε.

Ibid. In περισσεύητε μάλλον is to be coupled

with spersure.

8. For this is the will of God, and this is the meaning of your sanctification: the Holy Ghost was given you at your baptism, that you might obey his suggestions, and abstain from evil.

4. okevos has been interpreted wife by Augustin and Heinsius: but it more probably means a body. Theodoret, Theophylact, Salmasius, Wolfius.

Ibid. τιμŷ. A person dishonours his body by fornication. See 1 Cor. vi. 15—20.

6. ev τφ πράγματι, in this matter, viz. of fornication: others take To for Tul. See 2 Cor.

7. ἐτὶ ἀκαθαρσία. To live uncleanly, as ἐτὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, Eph. ii. 10.

Ibid. ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ, but in a state of sanctification, with thoughts which had been rendered holy by the Spirit.

8. τοιγαρούν, in consequence therefore of our having once had these holy thoughts given us by God.

Ibid. δόντα. The reading is probably δί-

 δοστα, and ὁμᾶs for ἡμᾶs.
 13. θέλω. The reading is probably θέλομεν.
 Ibid. The Thesealonians seem to have expected, that Christ was coming shortly to erect a kingdom, of which all believers would be members: they therefore grisved for the dead, as if they had been deprived of this privilege.

14. Sik του 'Inσου probably belongs to Age: if it were coupled with kenunderras, it should be did tor 'Invoir. See 2 Car. iv. 14.

15. ημείς. 8. Paul frequently uses this expression, or eya, when he means to speak of all Christians, or all men. See Rom. iii. 8; vii. 8-11; 1 Cor. x. 30; Gal. ii. 4; Eph. i. 4; Tit. iii. 3. In 2 Cor. iv. 14. he says huas sid Ingoù eyepeî, which shews that he could not mean literally to include himself among the people who will be alise at the last day.

Ibid. περιλειπόμενοι. I have put a comma

16 σωμεν τούς κοιμηθέντας. ρότι αὐτὸς ὁ Κύριος ἐν κελεύσματι, κ Μετι. έν φωνή άρχαγγέλου, καὶ έν σάλπιγγι Θεοῦ καταβήσεται ἀπ' 1 Cor. xv. ούρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν Χριστῷ ἀναστήσονται πρώτον, ^{51, 52;} _{2 Thess, i. 7,} 17 θέπειτα ήμεις οι ζώντες, οι περιλειπόμενοι, αμα σύν αὐτοις 9 Joh.xii.26; άρπαγησόμεθα εν νεφέλαις είς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου είς ἀέρα, xxii. 24. 18 καὶ οὕτω πάντοτε σὺν Κυρίω ἐσόμεθα. ὥστε παρακαλεῖτε Matt. xxiv. άλλήλους έν τοις λόγοις τούτοις. · Matt. univ. 42, 48; 5 Π ερὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοὶ, οὐ χρείαν $\frac{42, 43;}{Mar, xiji}$ 8 Κυρίου ώς κλέπτης εν νυκτί ούτως ερχεται 'όταν γάρ λέγω. Αρος. iii. 8; σιν, Ειρήνη και ασφάλεια, τότε αιφνίδιος αυτοίς εφίσταται ι Lu. xxi. όλεθρος, ώσπερ ή ωδὶν τῆ ἐν γαστρὶ ἐχούση, καὶ οὐ μὴ ἐκφύ- 34, 35. Βρh. τ. 8. 4 γωσιν. τύμεις δε, άδελφοί, ούκ έστε εν σκότει, ίνα ή ήμερα : Lu. xvl. 8: 5 ύμᾶς ως κλέπτης καταλάβη· *πάντες ύμεῖς υίοὶ φωτός ἐστε Ερh. τ. 8. 6 καὶ υἰοὶ ἡμέρας οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους. Τ''Αρα οὖν τ Matt. μη καθεύδωμεν ώς καὶ οἱ λοιποὶ, ἀλλὰ γρηγορώμεν καὶ νήφω- ***. 18; 7 μεν. εοί γὰρ καθεύδοντες, νυκτὸς καθεύδουσι καὶ οί μεθυ- 11, 12; 8 σκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν τήμεις δὲ ήμερας όντες νήφωμεν, 1 Cor. xt.84; ενδυσάμενοι θώρακα πίστεως καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν 1 Pet. v. 8. 9 έλπίδα σωτηρίας. "ότι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ὀργὴν, ἀλλ' 13. είς περιποίησιν σωτηρίας, διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χρισ- 'Esa lix.17; Rom.xiii.18; 10 τοῦ, ^c τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα εἴτε γρηγορῶμεν, εἴτε Ερh. τί. 10 του, του απουανότιος υπερ ημώς, του του τρηγερομέν, 11, 4α. 11 καθεύδωμεν, ἄμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. διὸ παρακαλείτε ἀλλή- 6 Bom.lx.32; λους, καὶ οἰκοδομεῖτε είς τὸν ἔνα, καθώς καὶ ποιεῖτε. 1 Pet. ii. 8. c Rom. xiv. d'EPΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας 8,9; έν ύμιν, καὶ προϊσταμένους ύμων έν Κυρίφ, καὶ νουθετούντας 3 Cor. v. 18. 18 ύμας, και ήγεισθαι αὐτοὺς ὑπερ ἐκ περισσοῦ ἐν ἀγάπη, διὰ Στ. 27; 14 τὸ ἔργον αὐτῶν εἰρηνεύετε ἐν ἐαυτοῖς. εΠαρακαλοῦμεν δὲ Gal. vi. 6; ύμας, άδελφοί, νουθετείτε τους ατάκτους, παραμυθείσθε τους Phil. ii. 39; ολιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάν- Η•b. xiii. 7,

* Rom. xiv. 1; Gal. vi. 1, 2; 2 Thess. iii. 6, 11, 12.

after this word, see ver. 17. I doubt whether περιλειπόμενοι είς την παρουσίαν could mean left to the coming. For obdrew following a noun with the preposition els, see Rom. ix. 31. I conceive it to mean, those who are alive at the last day will not enter into the presence of the Lord before those who have died.

16. of νεκροί κ. τ. λ. Not, those who have died in Christ shall be the first to rise : but, the resurrection of the dead shall take place first, and then the living shall be caught up &c.

CHAP. V. 3. Star Asymou, while men are saying, Peace &c. then the thief comes.

4. These people suffer from the sudden coming of the thief, because they are in the dark: but the day of the Lord, although it will come suddenly, ought not to take you by surprise, because you are not in the dark.

5. Read πάντες γαρ ύμεῖς.

6. γρηγορώμεν. This is probably a new metaphor, from soldiers keeping guard at night: the same idea is continued in ver. 8.

8. Compare Eph. vi. 15, 17.

9. For God has placed us in a state, in which we are not exposed inevitably to his anger, but in which we may obtain salvation.

10. γρηγορώμεν and καθεύδωμεν seem to be used here in a different sense from the late metaphor, and to mean, whether we continue alive. or whether we die.

13. ἡγεῖσθαι is said to mean, to look up to, to esteem: but I cannot see how it can bear that meaning. I should render it, and to think that they are more particularly objects of your love and charity. See Beza, and Phil. ii. 3.

14. αντέχεσθε. Αε προσλαμβάνεσθε in Rom.

xiv. l.

[Lev.xiz.18; τας. δράτε μή τις κακὸν ἀντί κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάν- 18 Prov.xvii.13; τοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. xx. 33: xxiv. 29; επάντοτε γαίρετε. ^h αδιαλείπτως προσεύγεσθε. ¹ εν παντί εὐ- 16 Matt. v. 39; Rom. zii 17; γαριστείτε τούτο γάρ θέλημα Θεού εν Χριστώ Ίησου είς 16 Gal. vi. 10; ύμας. το πνεύμα μη σβέννυτε προφητείας μη εξουθενείτε. 19 1 Pet. iii. 9. πάντα δοκιμάζετε το καλον κατέχετε πάπο παντός είδους 21 g Rom. xii. 13; πονηρού ἀπέχεσθε. "Αὐτὸς δὲ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγιάσαι 21 21 Phil. iv. 4. ύμας όλοτελείς και όλόκληρον ύμων το πνεύμα και ή ψυχή b Eccl. zviii. 22 : xτιι. xx; Lu. xviii, 1; καλ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τἢ παρουσία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Βοπ. xii. 13; Ίησοῦ Χριστοῦ τηρηθείη. • πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, δς καὶ 24 Eph. vi. 18; Col. iv. 2. ποιήσει. Eph. v. 20. 'Αδελφοί, προσεύχεσθε περί ήμων. Ράσπάσασθε τοὺς άδελ- 25 k Eph. iv.30; 2 Tim. i. 6. φούς πάντας εν φιλήματι άγίω. Θορκίζω ύμας τον Κύριον, 27 l 1 Cor. ii. άναγνωσθήναι την έπιστολην πάσι τοις άγίοις άδελφοις. ή 28 11, 15; 1 Joh. iv. 1. = Phil. iv. 8. χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μεθ ὑμῶν. ἀμήν. = iii. 13: 1 Cor. i. 8. Πρός Θεσσαλονικείς πρώτη εγράφη ἀπὸ 'Αθηνων. • 1 Cor. i. 9: z. 18; 2 Them, iii, 5, P Rom. zvi. 16; 1 Cor. zvi. 20; 2 Cor. ziii. 13; 1 Pet. v. 14. q Col. iv. 16.

16. πάντοτε χαίροτε, be cheerful at all times.
19. σβέννυτε. There is the same metaphor in 2 Tim. i. 6. ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, and in Rom. xii. 11. Allusion may perhaps be intended to the fiery descent of the Spirit.

١

20. προφητείας μη εξουθενείτε. It may mean, If any pretend to the gifts of the Spirit, do not treat it as mothing, but wairra δοκιμάζετε, try unbather their pretensions are true. Or as Benson interprets it, Do not count prophecy less than other optivitual gifts. See I Cor. xiv. 1, 3, 4, 5. The reading is probably πάντα δε δοκιμάζετε.

22. effors. Our version renders it appearance: but perhaps it only means sort, or kine Theophylact, Benson.

23. πνεύμα and ψυχή are opposed to eac other in 1 Cor. ii. 14; xx. 44; Jude 19. Fo the meaning of πνεύμα and ψυχή see 1 Co: ii 14.

26. φιλήματι. See Fesselius, Ads. Sacr. ii
7. p. 283. and Wolfius ad Rom. xvi. 16.
27. Macknight infers from this verse that th

27. Macknight infers from this verse that th Epistle was sent to the elders. 'Aγίωs is probably an interpolation,

SECOND EPISTLE TO THE THESSALONIANS.

This Epistle was written a few months after the former, probably in the year 47, while S. Paul was at Corinth. Acts xviii. 11. Sufficient time had elapsed for S. Paul to hear of the reception of his former Epistle.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

σαλονικέων εν Θεώ πατρὶ ήμων καὶ Κυρίφ Ἰησοῦ Χριστώ. ^{b} 1 Cor. i. 8; ^{b} χάρις ὑμῶν καὶ εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Κυρίου ^{1} Pet. i. 2. Ἰησοῦ Χριστοῦ. • Eph. i. 15; εΕυγαριστείν οφείλομεν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελ-Phil. i. 3; φοί, καθώς ἄξιόν ἐστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ 1 Thess. i. 3. πλεονάζει ή ἀγάπη ένὸς έκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους-4 9Cor.vii.14; αωστε ήμας αὐτοὺς ἐν ὑμιν καυχάσθαι ἐν ταις ἐκκλησίαις τοῦ ix. 2; 1 Thess.ii.19. Θεοῦ, ὑπὲρ τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως, ἐν πᾶσι τοῖς • Phil. i. 18; διωγμοίς ύμων καὶ ταίς θλίψεσιν αίς ἀνέχεσθε, • ἔνδευγμα της δικαίας κρίσεως του Θεού, είς τὸ καταξιωθήναι ύμας της βασιλείας του Θεού, υπέρ ής και πάσχετε είπερ δίκαιον παρά 11 Thees. iv. Θεώ ἀνταποδούναι τοις θλίβουσιν ύμας θλίψιν, (καὶ ὑαίν τοις θλιβομένοις ἄνεσιν μεθ' ήμων, έν τη ἀποκαλύψει τοῦ Κυρίου * Rom. ii. 8; Ίησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ, μετ' ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, ε ἐν πυρὶ φλογὸς, διδόντος ἐκδίκησιν τοῖς μη εἰδόσι Θεὸν, καὶ τοῖς μη ύπακούουσι τῷ εὐαγγελίφ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· Les. ii. 19. h οἴτινες δίκην τίσουσιν, ὅλεθρον αἰώνιον, ἀπὸ προσώπου τοῦ ! Act. i. 11; Κυρίου, καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἱὅταν ἔλθη ἐνδοξ-

1 Thess. i. 10; ασθήναι εν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθήναι εν πᾶσι τοῖς

πιστεύουσιν, ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς, ἐν τἢ ἡμέρα ἐκείνη. εἰς δ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν,

• 1 Thess.i.1. • ΠΑΥΛΟΣ καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῆ ἐκκλησία Θεσ-

CHAP. I. 5. Ενδειγμα, which will be a proof hereafter, that God rewards all persons according to their works.

Ibid. els το κατ. This is connected with als ανέχεσθε, which ye suffer, that ye may be found worthy of the kingdom of God.
6. είπερ for έπεί. Chrysont., Wolf.

8. ἐν πυρὶ φλογὸς is connected by Macknight, as in our version, with διδόντος ἐκδίκ;συν. The reading is perhaps φλογὶ πυρὸς.

σιν. The reading is perhaps φλογί πυρός.
10. πιστεύουσιν. The reading is probably πιστεύσασιν.

Ibid. δτι ἐπιστεύθη—ἐφ' ὑμᾶs. These v seem to be inserted on account of πᾶστ πιστεύοσεν, which goes before. S. Paul ing said that Christ, at his second con would be an object of admiration to all belia applies this in his own mind especially to Thessalonians; and he means to say, At these believers you will be included, be you received the gospel when we preach among you. Έν τῆ ἡμέρς ἐκείνῃ is conn with δαυμασθήναι.

ζυα ύμας αξιώση της κλήσεως ὁ Θεὸς ήμων, καὶ πληρώση πάσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει 12 όπως ενδοξασθή τὸ όνομα τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ Χριστοῦ έν ύμιν, καὶ ύμεις έν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΈΡΩΤΩΜΕΝ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, ὑπὲρ τῆς παρουσιας τοῦ - Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού, και ήμων επισυναγωγής επ'

2 αὐτὸν, είς τὸ μὴ ταχέως σαλευθήναι ύμᾶς ἀπὸ τοῦ νοὸς, ε Jer. zxix.8; μήτε θροεῖσθαι, μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε Eph. v. 6; δι' ἐπιστολῆς, ὡς δι' ἡμῶν, ὡς ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ $^{\mathrm{Col.\,ii.\,18}}_{1\,\mathrm{Joh.\,iv.\,1.}}$

8 Χριστοῦ. ¹Μήτις ὑμᾶς ἐξαπατήση κατὰ μηδένα τρόπον ὅτι, 1 Matt. έὰν μὴ ἔλθη ἡ ἀποστασία πρώτον, καὶ ἀποκαλυφθῆ ὁ ἄν- Ερh. v. 6;

4 θρωπος της άμαρτίας, ὁ νίὸς της ἀπωλείας, ^mὁ ἀντικείμενος, ¹ Tim. iv 1; ₁ Job. ii. 18; καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον Θεὸν ἡ σέβασμα, Αρος.xiii.11. ώστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ώς Θεὸν καθίσαι, ἀπο-

11. ebboxlar dyabwovrns is taken for the goodness of God by Benson, Wolfus, and Macknight: but as toyor wiorees must relate to the Thessalonians, I should agree with Schmidius in referring dyaborivns also to them. The whole means, that our God may make your future conduct to be worthy of the gospel to which you are called, and may give full effect to every good intention, and to the proofs which you give

of your faith, by the power of his grace.
12. τοῦ Θεοῦ ἡμῶν. These words may be rendered, of our God and Lord Jesus Christ.

See Titus ii, 13.

CHAP. II. 1. ὑπέρ τῆς παρουσίας. Ι take ὑπέρ for concerning, as in L 4; Rom. ix. 27; 2 Cor. i. 8; viii. 23, 24. Some expressions concerning the second coming of Christ in S. Paul's first Epistle had been mistaken. See 1 Thess. i. 10;

ii. 19; iii. 13; iv. 15; v. 23.

Ibid. ἐπισυναγωγήs. This alludes to what S. Paul had said of the living at the day of judgment being caught up to be with Christ,

1 Thess. iv. 17; v. 10.

2. and του voos. From your better mind, or, from the real meaning of my words.

Ibid. διὰ πνεύματος, by a person pretending to inspiration. See 1 John iv. 1.

Ibid. διὰ λόγου. Raphel connects this, as well as δι' ἐπιστολῆs, with ώς δι' ἡμῶν. See ver. 15; Acts xv. 27. Persons might either have quoted words spoken by S. Paul at Thessalonica, or might have pretended to have heard

them from him at Corinth.

Ibid. &s &r: evéctnees. The phrase &s &r: is used by Isocrates, κατηγόρουν δε αὐτοῦ, ώς δτι καινά δαιμόνια εἰσφέρει. De Laud. Busir. p.
 433. See 2 Cor. v. 19. The Thessalonians seem to have thought that Christ would soon come to erect a kingdom, and that all believers would be members of it: they therefore grieved over the dead, (1 Thess. iv. 18,) as if they had been deprived of this privilege.

8. κατά μηδένα τρόπον ότι, in no manner what-

ever: 571 will bear that meaning.

Ibid. h anorragia. This same falling away seems to be mentioned in 1 Tim. iv. 1, and I conceive it to allude to the Gnostic heresies. Toward the end of the first century, and still more after the death of the apostles, many Christians began to fall away to the Gnostics. S. Paul had often mentioned this as a severe time of trial; and he now says, Let no person deceive you to think that you are more fortunate than those who have died: you must not say this, until the time of the apostasy is come, and you have shewn whether you stand that trial or no.

Ibid. δ άνθρωπος της αμαρτίας. All these terms are in the singular number, though they refer to many persons. This does not mean any particular man of sin, but sinful persons, such as the Gnostics are known to have been.

Ibid. & vids This arwhelas. This is applied to Judas in John xvii. 12, and means a person devoted to destruction. This is the meaning of vids in Matt. xiii. 38; xxiii. 15; Luke x. 6; xvi. 8; xx. 36; 1 Thess. v. 5. S. Peter speaks of aipéveis àmuleias in 2 Pet. ii. 1, where he is

probably speaking of the Gnostic heresies.
4. & distincturers is perhaps to be taken by itself, and means the adversary: these persons

were to be enemies of the gospel.

Ibid. δπεραιρόμενος κ. τ. λ. These persons were to arrogate to themselves honour above what had been paid to any object of worship. Zέβασμα is used for an object of false worship in Wisdom xiv. 20; Acts xvii. 23. 'Enl marte might be above all, or against all.

Ibid. τον ναδν του Θεού is taken for the church, i. e. the body of believers, by all the old commentators, Chrysostom, Theodoret, Augustin, Theophylact. See Suicer in v. vaos. has this sense in 1 Cor. iii. 16; 2 Cor. vi. 16; 1 Tim. iii. 15.

Ibid. &s Gedv. These words ought perhaps to be expunged, and then the sentence way 1, &c.;

t iii. 6.

iii. 13.

δεικυύντα έαυτον ότι έστι Θεός, ου μνημονεύετε, ότι έτι ων 5 πρὸς ύμᾶς ταῦτα ἔλεγον ύμιν; καὶ νῦν τὸ κατέγον οἴδατε, 6 * Act. xx. 29. είς τὸ ἀποκαλυφθήναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. * τὸ γὰρ 7 μυστήριον ήδη ενεργείται της ανομίας, μόνον ο κατέγων άρτι. » Job iv. 9; εως εκ μέσου γένηται οκαί τότε αποκαλυφθήσεται ο ανομος. 8 Esa. zi. 4; δν ο Κύριος αναλώσει τω πνεύματι του στόματος αυτού, καὶ Apoc. xix. 15, 20, 21, καταργήσει τη επιφανεία της παρουσιας αυτού του εστιν 9 P Deut. xiii. ή παρουσία κατ' ενέργειαν του Σατανά εν πάση δυνάμει Matt. xxiv. καὶ σημείοις καὶ τέρασι ψεύδους, ακαὶ ἐν πάση ἀπάτη τῆς 10 24; Joh. viii. 41: άδικίας, εν τοις ἀπολλυμένοις, ἀνθ' ών την ἀγάπην της άλη-2 Cor. iv. 4 Eph. ii. 2; θείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθηναι αὐτούς καὶ διὰ τοῦτο 11 Apor. ziii. 13, de. πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι 9 2 Cor.ii.15; αὐτοὺς τῷ ψεύδει· ἵνα κριθῶσι πάντες οἱ μὴ πιστεῦσαντες 12 * Rom. i. τη άληθεία, άλλ' εὐδοκήσαντες εν τη άδικία. "Ήμεις δὲ όφεί- 18 24, &c.; 1 Tim. iv. 1. λομεν εύχαριστείν τῷ Θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἢγα-1.3; πημένοι ύπὸ Κυρίου, ὅτι εἴλετο ὑμᾶς ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς εἰς σωτηρίαν εν άγιασμῷ πνεύματος καὶ πίστει άληθείας, εἰς δ 14 έκάλεσεν ύμας δια του ευαγγελίου ήμων, είς περιποίησιν δόξης τοῦ Κυρίου ήμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. τἄρα οὖν, ἀδελφοὶ, στή- 15 κετε, και κρατείτε τας παραδόσεις, ας εδιδάχθητε, είτε δια λόγου είτε δι' επιστολής ήμων. αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ήμων 16 Ίησοῦς Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς καὶ πατήρ ήμῶν, ὁ ἀγαπήσας ήμας και δούς παράκλησιν αιωνίαν και έλπίδα αγαθήν έν a 1 The χάριτι, υπαρακαλέσαι ύμῶν τὰς καρδίας καὶ στηρίξαι ύμᾶς 17 * Matt.ix.58; εν παντί λόγω καὶ έργω ἀγαθώ. Eph. vi. 19; *ΤΟ λοιπον, προσεύχεσθε, άδελφοί περί ήμων, ΐνα ο λόγος 3 Col. iv. 3.

mean, that the Gnostics would introduce themselves into the Church, and represent themselves as divine

6. τδ κατέχον, that which hindereth. S. Paul probably meant himself and the other apostles, during whose lifetime the Gnostics did not so fully discover themselves; nor did the open apostasy of the Christians take place till the apostles were gone.

7. το μυστήριον της ανομίας. This perhaps merely means, this strange and unaccountable wickedness. Josephus says, και τον 'Αντιπάτρου βιον ούκ αν αμάρτοι τις είπων κακίας μυστήριον. De Bel Jud. p. 115. It seems to have been a proverbial expression, answering to ours of a monster of iniquity.

Ibid. & Karexav, sc. fort. The monstrous wickedness of the Gnostics is already in action; but there are causes which will hinder it from shewing itself openly until this hinderance is re-'Ο κατέχων (ξστι). There is that which moved. hindereth.

8. δ ‰ρομος. Still the singular for the plural: then these wicked persons will shew themselves openly.

9. The false miracles of the Gnostics are

here intended.

10. ἐν τοῖs. The preposition is perhaps to be expunged. 'Απολλυμένοιs is opposed to σω-Conérois in 2 Cor. ii. 15, as it is here to outh-

Ibid. dre &v, because. See Luke i. 20. The ἀγάπην τῆς ἀληθείας may perhaps mean, ελι true love, i. e. God's love to man in the scheme of redemption; as τέρασι ψεύδους mean false wonders.

11. πέμψει. The reading is probably πέμπει 13. ἀπ' ἀρχης from the beginning of the world. See Eph. i. 4. The scheme of redemption had been arranged by God from the beginning. See Matt. xix. 4.

Ibid. els σωτηρίαν. God hath chosen you & be saved by being sanctified by the Spirit, and by believing in the truth: i. e. ye are sanctified by the Spirit, and continue to believe the gospel and therefore ye will obtain the salvation which God ordained from the beginning. Compar 1 Pet. i. 2.

16. The reading is probably and Geds

πατήρ. 17. ὑμᾶς after στηρίξαι is perhaps to b omitted.

2 τοῦ Κυρίου τρέχη καὶ δοξάζηται καθώς καὶ πρὸς ὑμᾶς, Уκαὶ 1 Joh. vi. 44: ίνα ρυσθώμεν ἀπὸ τών ἀτόπων καὶ πονηρών ἀνθρώπων οὐ : Joh.xvii.15: 8 γὰρ πάντων ή πίστις. επιστὸς δέ έστιν ὁ Κύριος, δς στηρίξει 1 Cor. i. 9; 4 ύμας καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. *πεποίθαμεν δὲ ἐν Κυρίφ 1 Τον. 1.24. έφ' ύμας, ὅτι ὰ παραγγέλλομεν ύμιν, καὶ ποιείτε καὶ ποιή- 16. ε σετε. ὁ δὲ Κύριος κατευθύναι ύμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγά- 5 vor. 14, 15; Bom. xvi. 17; πην τοῦ Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ Χριστοῦ. 1 Cor. v. 6 ^bΠαραγγέλλομεν δὲ ὑμιν, ἀδελφοὶ, ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου 1 Them. ήμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ [v. 11; άτάκτως περιπατούντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἢν παρ- Tit. iii. 10: 3 Joh. 10: 7 έλαβε παρ' ήμων. caὐτοὶ γὰρ οἴδατε πως δει μιμεισθαι ήμας· 1 Cor.iv.16; 8 ότι οὐκ ήτακτήσαμεν εν ὑμιν, αοὐδε δωρεάν ἄρτον εφάγομεν 1 Those L 6; παρά τινος, ἀλλ' ἐν κόπφ καὶ μόχθφ, νύκτα καὶ ἡμέραν ἐρ- 1.10; 9 γαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαί τινα ὑμῶν οὐχ ὅτι οὐκ Ακ. έχομεν έξουσίαν, άλλ' ἵνα έαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ xxii. 3 10 μιμεῖσθαι ήμᾶς. ^{1} καὶ γὰρ ὅτε ἡμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγ- ^{1} Cor. iv. ^{12} : ^{2} Cor xi. ^{9} : γέλλομεν ύμιν, ότι εἴ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω. xii. 13; 11 ἀκούομεν γάρ τινας περιπατούντας έν ύμιν ἀτάκτως, μηδέν . ΜΑΙΙ. Χ.10; 12 έργαζομένους, άλλα περιεργαζομένους. ετοῖς δὲ τοιούτοις παρ- 1 Cor. iv. 16; αγγέλλομεν καὶ παρακαλουμεν διὰ του Κυρίου ήμων Ἰησου κί. 1: Χριστοῦ, ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι, τὸν ἑαυτῶν ἄρτον ^{ii. 6}; Phil. iii. 17; 18 ἐσθίωσιν. τύμεῖς δὲ, ἀδελφοὶ, μὴ ἐκκακήσητε καλοποιοῦντες. 1 Tim. τ. 18. 14 ^{1} el δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, ^{c} Gen. iii. 19. ^{c} Eph. iv. 20; 15 τοῦτον σημειοῦσθε· καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ, ἵνα ἐν- iThes.iv.i1. τραπή· καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελ- ἡ Gal. vi. 9. 16 φον. ταυτος δε ο Κύριος της ειρήνης δώη υμίν την ειρήνην Μαιι. xviii. διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπφ· ὁ Κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν. 'Ο ἀσπασμὸς τῆ ἐμῆ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστι σημείου ἐν κοm. xx. 33; 18 πάση ἐπιστολη. ούτω γράφω, ή χάρις του Κυρίου ήμων xvi. 20; 1 Cor. xiv.33; 'Ιησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. ἀμήν. 3 Cor. xiii. 11; Phil. iv. 9; 1 Thees. v. 28. 11Cor.xvi.21;

Πρός Θεσσαλονικείς δευτέρα έγράφη ἀπὸ 'Αθηνων.

CHAP. III. 2. δυσθώμεν. This may allude to the violence of the Jews, Acts xviii. 13.

3. τοῦ πονηροῦ may mean the evil one, as in Matt. vi. 13; xiii. 19, 38; Eph. vi. 16.

5. els την αγάπην κ. τ. λ. Macknight takes this to mean, to imitate the love of God towards man, and the patience of Christ. But I should rather interpret it, that you may love God, and continue to shew patiently your faith in Christ. For this sense of bnouorh, see 1 Thess. i. 3; Titus ii. 2.

6. στέλλεσθαι is velum contrahere, to sail cau-

tiously, to avoid.

Ibid. παρέλαβε. The reading is probably παρελάβετε.

11. περιεργαζομένους. Not doing any thing for themselves, but busying themselves about other persons' affairs. Demosthenes has & &r έργάζη και περιεργάζη in this sense, Philipp. iv.

12. The reading is probably παρακαλούμεν dr Kupler I. X.

14. διὰ τῆς ἐπιστολῆς, this has been connected with σημειούσθε, signify that man to me by letter: but I should rather connect it with what goes before, and σημειούσθε means, mark that man, keep your eye on him. In Rom. xvi. 17. it is σκοπείν.

17. οδτω γράφω. The part, which S. Paul wrote with his own hand, began with these words, and then followed ή χάρις κ. τ. λ. which is the conclusion of all his Epistles, and was probably always written with his own hand. This might have been added through the fear of a counterfeit Epistle: see ii. 2.

FIRST EPISTLE TO TIMOTHY.

I suppose this Epistle to have been written soon after S. Paul left Ephesus in 52: (see Acts xx. 1.) perhaps from Troas. At the beginning of the year he had sent Timothy to Corinth, intending him to return before his own departure: (Acts xix. 22; 1 Cor. iv. 17; xvi. 10, 11.) but Timothy reached Ephesus either after S. Paul had left it, or but a short time before: and since S. Paul committed the church at Ephesus to Timothy, he sent this letter with instructions.

For a life of Timothy, see Acta Sanctorum, Jan. 24. Cave, Tillemont.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

TIMOΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΩΤΗ.

«ΠΑΤΛΟΣ ἀπύστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, κατ' ἐπιταγὴν Θεοῦ « Aet. iz. 15; σωτήρος ήμων, καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τής ελπίδος ήμων, Gal. i. i. 2 1 Τιμοθέω γνησίω τέκνω έν πίστει χάρις, έλεος, είρηνη ἀπὸ . Δει. 271.1: Θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. 1 Cor. iv. 17; 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 1. 17hoos. ii. 17hooos. ii. 17hooos. ii. 17hooos. ii. 17hooos. ii. 17hooos. ii. 17hooos. ii. 1 8 ° Καθώς παρεκάλεσά σε προσμείναι εν Έφεσω, πορευόμενος Gal. i. 3; είς Μακεδονίαν, ΐνα παραγγείλης τισί μή έτεροδιδασκαλείν, 1 Pol. i. 3. 4 αμηδέ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αιτινες (Act.xx.1.8; Gal. i. 6.7. ζητήσεις παρέχουσι μάλλον η οἰκονομίαν Θεοῦ τὴν ἐν πίστει 4 17.7; 5 °τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας Στίμ. ϊί. 16; ε καὶ συνειδήσεως ἀγαθής καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου των τινès iii. 9. 7 ἀστοχήσαντες εξετράπησαν είς ματαιολογίαν, θέλοντες είναι · Rom. xiii. νομοδιδάσκαλοι, μη νοοῦντες μήτε α λέγουσι, μήτε περί τίνων Gal. v. 14. 8 διαβεβαιούνται. εοίδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ ε Rom. vii. 9 νομίμως χρήται, είδως τουτο, ότι δικαίφ νόμος οὐ κείται, 12. ἀνόμοις δὲ καὶ ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσι καὶ άμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις * Gal. III.19; 10 καὶ βεβήλοις, πατραλφαις καὶ μητραλφαις, ἀνδροφόνοις, πόρνοις, άρσενοκοίταις, άνδραποδισταίς, ψεύσταις, έπιορκοις, καὶ

CHAP. I. 1. ἐπιταγήν. Macknight understands the command to write this Epistle: but the word is probably connected with ἀπόστολος. It was by the command of God that S. Paul was an apostle. See I Cor. i. 1; 2 Cor. i. 1.

2. τέκνφ. In allusion to Timothy having been converted by S. Paul. See Acts xiv. 6, xvi. 1, notes.

Ibid. ἡμῶν is probably an interpolation.

3. προσμείναι. Knatchbull would read πρόσμεισαι in the imperative. The sense seems to be imperfect, and is not completed till ver. 18.

Ibid. ἐτεροδιδασκαλεῖν. Î conceive this to allude to Gnostics, who mixed up Judaism, heathenism, and the gospel, and were now beginning to appear in Asia Minor.

4. µ6θοις. See iv. 7; 2 Tim. iv. 4; Titus i.

Ibid. yersaloylass. See Titus iii. 9. The expression is referred to the Gnostic notion of emanations by Irenæus, Tertuilian, Epiphanius, &c. See the Dissertation of Langius.

Ibid. οἰκονομίαν. This seems certainly the true reading, rather than οἰκοδομίαν. 'Η οἰκονομία Θεοῦ ἐν πίστει means the real gospel.

5. παραγγελίαs. Of the doctrine which you are to deliver. See παραγγείλης in ver. 3, 18; iv. 11, &c. Raphel, Macknight.

τομοδιδάσκαλοι. The Jewish law was taught in part by the Gnostics. So in Titus i.
 he speaks of Jewish fables.

είτι έτερον τη ύγιαινούση διδασκαλία αντίκειται, ικατά τὸ 11 I vi. 15: 1 Thess. ii. 4. εὐαγγέλιον της δόξης τοῦ μακαρίου Θεοῦ, δ ἐπιστεύθην ἐγὼ, καὶ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίω 12 ημών, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, κτὸν 18 k Joh. ix. ου, 41; Αct. iii. 17; πρότερον δυτα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν ἀλλ' i. 8: ηλεήθην, ότι αγνοών εποίησα εν απιστία υπερεπλεόνασε δε ή 14 ix. 1; χάρις τοῦ Κυρίου ήμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν Χριwwii 4: xxvi. 9: 1 Cor. xv. 9; στω Ἰησοῦ Ἰπιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχής ἄξιος, ὅτι 15 Χριστός Ίησοῦς ήλθεν είς τὸν κόσμον άμαρτωλοὺς σῶσαι, 1 Matt.ix.18; ών πρώτός είμι εγώ· αλλά διά τοῦτο ηλεήθην, ίνα εν εμοί 16 Mar. ii. 17: πρώτω ενδείξηται Ίησους Χριστός την πάσαν μακροθυμίαν, Lu. v. 32; xix. 10; 1 Joh. iii. 5. πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν m vi. 15, 16; αἰώνιον m τ $\hat{\omega}$ δὲ βασιλεῖ τ $\hat{\omega}$ ν αἰώνων, ἀφθάρτ ω , ἀοράτ ω , μόν ω 17 Rom. zvi. 27. σοφώ Θεώ, τιμή καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰωνας των αἰωνων. ἀμήν. πταύτην την παραγιγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε. 18 m vi. 12: 2 Tim. iv. 7. κατά τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύη ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, °ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνεί- 19 • iii. 9. » 1 Cor. v. 5; δησιν, ήν τινές ἀπωσάμενοι περί την πίστιν έναυάγησαν Ρών 20 ² Τιπ. ii. 17; ἐστιν 'Τμέναιος καὶ 'Αλέξανδρος, οθς παρέδωκα τῷ Σατανῆ, ίνα παιδευθώσι μη βλασφημείν.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, προσ- 2 9 Jer xxix.7. ευχάς, εντεύξεις, εύχαριστίας, ύπερ πάντων άνθρώπων. 9 ύπερ 2 Βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχή ὅντων, ἴνα ἡρεμον καὶ ήσύχιον βίον διάγωμεν εν πάση εὐσεβεία καὶ σεμνότητι. τοῦτο 8

11. κατά τὸ εὐαγγέλιον. This is connected with bysaurobop .- and whatever else is opposed to that sound doctrine which is in accordance with the gospel, given for the glory of God: which gospel has been entrusted to me; and I thank our Lord Jesus Christ, that he has thought me fit to be trusted with it. Theophylact, Wolfius.

12. evouvauscarri. In reference to the

Burduers, or miraculous gifts.

14. And I was not only pardoned for having done this in ignorance: but the gracious mercy of God has given me a superabundant share of faith and love. Πίστεωs is opposed to απιστία, and αγάπης to βλάσφημον, διώκτην &c.

15. ἀποδοχής άξιος was a common phrase. Philo Judæus has μόνος δ' ἀποδοχής άξιος. vol. ii. p. 410. Diodorus Siculus, τὸ δ' ξργον τούτο μή μόνον είναι και το μέγεθος αποδοχής aξιον. i. p. 44.

Ibid. πρώτος. The greatest : and so πρώτφ

in the next verse.

16. διὰ τοῦτο may perhaps mean, in consequence of what has just been said, viz. that Christ came into the world to save sinners, I obtained pardon, Iva ev euol k. T. A. so that Jesus Christ shewed in me &c. See Matt. i. 22.

Ibid. την πάσαν μακροθυμίαν. The greatest

long-suffering. Raphel, Wolfius.

Ibid. ὑποτύπωσις is a likeness made by impression.

17. τῶν αἰώνων might be translated of the dispensations, according to the note at Titus i. 2. and might mean that the Jewish and Christian dispensations came from God. But the word alar, in the plural, was used for eternity.

Ibid. σοφφ is probably an interpolation. Macknight translates it, to the wise God alone, i. e. only to the wise God, and at Rom. xvi. 27.

18. κατά τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας. This is the doctrine which I command thee to teach, according to the power of teaching which came upon you by inspiration. See iv. 14.

Tuévaios. It has been doubted whether he is the same mentioned in 2 Tim. ii. 17, who denied the resurrection. See Mosheim, De Re-bus ante Const. Cent. i. 59. Their identity is assumed by Van Till, Vitringa, Buddeus, and Ittigius.

Ibid. 'Alexandres. Vitringa conceived him to be the coppersmith mentioned in 2 Tim. iv. 14, and the person mentioned in Acts xix. 33.

Ibid. Zararq. See note at 1 Cor. v. 5. Chap. II. 1. Raphel thinks there is no precise distinction between dehoeis, mpoorenxas, αντεύξεις. Elsner interprets δέησις, deprecatio malorum; προσευχή, votum bonorum; έντευξις, vehemens rogatio.
2. Γνα διάγωμεν. That God may grant us to

live quietly under these governors.

3. τοῦτο. That we should pray for all men.

γάρ καλου και άποδεκτου ενώπιου του σωτήρος ήμων Θεού. 4 τδς πάντας άνθρώπους θέλει σωθήναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν άλη- · Esech. 5 θείας ελθείν. είς γὰρ Θεὸς, είς καὶ μεσίτης Θεοῦ καὶ ἀνθρώ- 3 Pet. iii. 9. 6 πων, ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς, τό δοὺς ἐαυτὸν ἀντίλυτρον Joh. xvii. 8; Rom. iii. 30; 7 ύπερ πάντων το μαρτύριον καιροίς ιδίοις, νείς δ ετέθην εγώ * 12; κήρυξ καὶ ἀπόστολος (ἀλήθειαν λέγω ἐν Χριστῷ, οὐ ψεύ- Hob. ix. 15. 8 δομαι·) διδάσκαλος έθνων, έν πίστει καὶ άληθεία. * Βούλομαι * Matt. 28: ούν προσεύχεσθαι τους ἄνδρας εν παντί τόπφ, επαίροντας 1 Cor. i. 6; Ερb. i. 7; 9 όσίους χείρας χωρίς όργης και διαλογισμού νώσαύτως και Col. i. 14; τὰς γυναίκας, ἐν καταστολή κοσμίφ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφρο- 10. σύνης κοσμεῖν ἐαυτὰς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἡ χρυσῷ, ἡ μαργα- * Act.ix.18; 10 ρίταις, η ίματισμώ πολυτελεί, άλλ' δ πρέπει γυναιξίν έπαγ- *** 31; 11 γελλομέναις θεοσέβειαν δι έργων άγαθών. Γυνή έν ήσυχία ικ. 1: 12 μανθανέτω εν πάση υποταγή. γυναικί δε διδάσκειν οὐκ έπι- xi. 18; xv. 16; 13 τρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρὸς, ἀλλ' είναι ἐν ἡσυχία. «'Αδὰμ Ερλ. III. 8; Gal. I. 16; 14 γὰρ πρώτος ἐπλάσθη, είτα Εὐα. καὶ 'Αδάμ οὐκ ἢπατήθη ιί. 8; 15 ή δὲ γυνη ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε σωθήσεται δὲ τομ. 1. 11. διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπη καὶ Εκκίν. 2; Εκκ. 1. 15; ώγιασμώ μετά σωφροσύνης. °ΠΙΣΤΟΣ ὁ λόγος εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ , Τις ιἰ. 8: 2 έργου επιθυμεί. Φδεί ουν τον επίσκοπον ανεπίληπτον είναι, 1 Pet. iii. 8. Gen. i. 27; ii. 18, 22; 1 Cor. xi. 8, 9. Phil. i. 1. 4 Tit. i. 6. b Gen. iii. 6: 2 Cor. xi. 3. . Act. xx. 18:

5. There is one God both of Jews and Gentiles: (see Rom. iii. 29, 30,) he therefore wishes us to pray for all, that all may be saved. See Zech. xiv. 9.

6. To maptiplor, the fact which was to be witnessed at the appointed time. The atonement of Christ was that which was to be declared by the apostles. See 1 Cor. i. 6.

7. The words ἐν Χριστῷ are perhaps an interpolation.

8. δοίους χεῖρας κ. τ. λ. When men pray, they should be free from the commission of any crime, should feel no anger, and have no disputes with their neighbour. Demosthenes writes, θεοίs 'Ολυμπίοις πάντεσσι καl πάσαις δσίας δεξιάς και άριστεράς άνίσχοντες. In Midiam, p. 531.

9. ras yuraîkas. Some would repeat mpoorebχεσθαι here from ver. 8, in which case it would signify attending prayer, because women were not to speak in the assemblies: but the construction may be, βούλομαι τὰς γυναϊκας κοσμείν έαυτας έν καταστολή κοσμίφ.

Ibid. καταστολή. This is said to be a long robe covering the whole body, by Chrysostom, Theodoret, Theophylact. Others interpret it of sedatus animus et remissus.

10. δι' έργων αγαθών. The usual construction is αλλά κοσμεῦν ἐαυτὰς δι' ἔργων ἀγαθῶν,

and the words & spenes s. r. A. are put in a parenthesis: but Knatchbull would connect & έργων αγαθών with ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν -but to clothe themselves in such a dress as becomes women who by good works profess themselves to be religious.

11. μανθανότω. See 1 Cor. xiv. 35.
Ibid. ὁποταγῆ. This confirms what was said at 1 Cor. xi. 3.

14. The reading is probably exampleira. 15. σωθήσεται διά της τεκνογονίας. This refers, not only to Eve, but to the whole race, and perhaps contains an allusion to the promised seed of the woman, Gen. iii. 15. Knatchbull.

CHAP. III. 1. Πιστὸς ὁ λόγος. Some connect this with the preceding.

Ibid. ἐπισκοπῆς. See note at Acts xx. 17.
2. μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα. Some of the fathers understood this as a prohibition of second marriages; and so Grotius, Salmasius, Vitringa: but it seems more probable that polygamy is intended. See Wolfius.

Ibid. νηφάλεον, sober, or vigilant.
Ibid. κόσμιον. Theodoret explains it, κόσμιον και φθέγματι και σχήματι και βλέμματι και βαδίσματι, δίστε και διά τοῦ σώματος φαίνεσθαι την της ψυχης σωφροσύνην.

• 2 Τίπ. ii 24. διδακτικόν εμή πάροινον, μή πλήκτην, μή αισχροκερδή, άλλ' 8 έπιεική, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον τοῦ ἰδίου οἴκου καλώς προ-4 ϊστάμενον, τέκνα έχοντα έν ύποταγή μετά πάσης σεμνότητος εί δέ τις του ίδιου οίκου προστήναι ούκ οίδε, πως έκκλησίας κ Θεοῦ ἐπιμελήσεται; μὴ νεόφυτον, ΐνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα 6 110 σε. γ. 13. έμπέση τοῦ διαβόλου. ¹ δεῖ δὲ αὐτὸν καὶ μαρτυρίαν καλὴν 7 έχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, Ίνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέση καὶ πα-« Act. τί. 8. γίδα τοῦ διαβόλου. «Διακόνους ώσαύτως σεμνοὺς, μὴ διλό- 8 γους, μη οίνω πολλώ προσέχοντας, μη αισχροκερδείς, εξγον- 9 τας τὸ μυστήριον της πίστεως ἐν καθαρά συνειδήσει. καὶ οὐτοι 10 δε δοκιμαζέσθωσαν πρώτον, είτα διακονείτωσαν, ανέγκλητοι όντες. γυναίκας ώσαύτως σεμνάς, μή διαβόλους, νηφαλέους, 11 πιστάς εν πάσι. διάκονοι έστωσαν μιάς γυναικός ἄνδρες, τέκ- 12 νων καλώς προϊστάμενοι καὶ των ίδίων οἴκων. οἱ γὰρ καλώς 13 διακονήσαντες βαθμον έαυτοις καλον περιποιούνται, καὶ πολλην παρρησίαν έν πίστει τη έν Χριστώ Ἰησού. Ταύτά σοι 14 γράφω, έλπίζων έλθειν πρός σε τάχιον εων δε βραδύνω, ίνα 15 είδης πως δεί εν οικφ Θεού αναστρέφεσθαι, ήτις εστίν εκκλησία Θεοῦ ζώντος, στύλος καὶ έδραίωμα της ἀληθείας.

1ΚΑΙ δμολογουμένως μέγα έστι τὸ τῆς εὐσεβείας μυστή- 16 1 Joh. i. 14; Eph. iii. 5, 6; ^{Bph. iii. 3,6};
 1.Joh. i. 2;
 ριον, Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὤφθη
 ^{1 Pot. iii. 18.} ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμω, ἀνελήφθη

3. Adpoiror, petulantem et injurium vini abusu. Chrysostom, Pricæus, Suicer, Elsner.

Ibid. πλήκτην is referred by some to violence of words as well as of the hand. The words uh αλοχροκερδή are probably an interpolation.

4. ξχοντα, keeping.
6. μη νεόφυτον. Not a man very lately con-

verted to Christianity.

Ibid. διαβόλου, Erasmus and Luther understand this of the slanderous enemy: but Chrysostom, Theodoret, Theophylact, &c. interpret it of the Devil. This is perhaps one of the few places in the Bible which speak of pride as the cause of the angels being punished. See 2 Pet. ii. 4.

7. He ought also to be a man of known good character, lest the heathen should be able to reproach him, as the Devil will certainly urge them to do. One of the plans of the Devil to injure the gospel, was to spread evil reports against the lives of the Christians.

8. διλόγους. Theophylact explains it, άλλα φρονούντας και άλλα λέγοντας, και άλλα τούτοις

ral alla exelvois.

11. yuraikas. This is understood of deaconesses by Clement of Alexandria, Chrysostom, Theophylact, Grotius, &c. See Rom. xvi. 1. Pliny mentions ministræ in his letter to Trajan, x. 97.

13. βαθμόν. This is understood of obtaining higher offices in the church, by Grotius, Raphel, Lightfoot, Wolfius. But Elsner thinks it is a Jewish expression for holding a high rank in the world to come.

Ibid. wappyslar. This seems to confirm the first interpretation of βαθμόν. If the deacon behaved well, he became a presbyter, and was more employed in teaching.

14. ἐλπίζων, although hoping. Raphel, Scho-

15. Some connect στύλος και έδραίωμα της àληθείας with what follows: but Origen in five places connects it with ἐκκλησία, as do Athanasius and Epiphanius. See Weber's Dissertation in the Critici Sacri.

16. Geds. This strong argument for the divinity of Christ is evaded by substituting as or s for Θεόs. But Berriman has established the reading of Θεόs; he shews that ninety-one Greek MSS. read Θεὸs, only three read δs, and not one reads δ. The word μυστήριον would also have no meaning, if we read δs or δ. He had mentioned prother in ver. 9.

Ibid. πνεύματι probably means the divine nature of Christ, as in Heb. ix. 14; 1 Pet. iii. 18. It was this which enabled him to be per-

fectly righteous.

Ibid. έφθη άγγέλοις. This may mean, that angels had been unable to see the Son of God before his incarnation. See Eph. iii. 10; 1

Ibid. ἐκηρύχθη—ἐπιστεύθη. This also may be considered a mystery, when we think of the state of the heathen world, and the rapid spread of Christianity.

4 εν δόξη. To δε πνεθμα ρητώς λέγει, ότι εν υστέροις καιροίς 12 These. ἀποστήσονται τινὲς τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλά- 2 Tim. iii. 1; 2 νοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, ^{2 ρει} iii. 3; 8 κεκαυτηριασμένων τὴν ἰδίαν συνείδησιν, ¹ κωλυόντων γαμείν, ¹ Joh. ii. 18. ἀπέχεσθαι βρωμάτων, α ο Θεος έκτισεν είς μετάληψιν μετά Rom. xiv. 6. 4 εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσι τὴν ἀλήθειαν. ^mὅτι ^m Gen. i. 31; πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαρισ- Βοm. xiv. ε τίας λαμβανόμενον άγιάζεται γὰρ διὰ λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύ- 1 cor. x. 25; 6 ξεως. "Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς, καλὸς ἔση διάκο-Τι. i. 15. νος Ίησοῦ Χριστοῦ, ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ iii. 14, 15. 7 της καλης διδασκαλίας ή παρηκολούθηκας. • Τούς δε βεβή- • 1.4: λους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς τιπ. II. 8 εὐσέβειαν Ρή γὰρ σωματική γυμνασία πρὸς ολύγον ἐστὶν ὡφέ- Τι. i. 14: λιμος ή δε εὐσέβεια πρὸς πάντα ἀφέλιμος ἐστιν, ἐπαγγελίαν ιι. 9. 9 έχουσα ζωής τής νῦν καὶ τής μελλούσης. ٩πιστὸς ὁ λόγος καὶ col. ii. 23. 10 πάσης ἀποδοχής ἄξιος εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ ὀνει- ٩ i. 15. διζόμεθα, ὅτι ἢλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστι σωτὴρ πάντων 11 ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. 12 τμηδείς σου της νεότητος καταφρονείτω, άλλὰ τύπος γίνου τῶν τις ii. πιστών εν λόγω, εν αναστροφή, εν αγάπη, εν πνεύματι, εν 1 Pet. 7. 3.

CHAP. IV. 1. Τὸ δὲ πνεύμα. Some have supposed S. Paul to allude to Dan. xi. 36, &c. but I do not conceive him to speak of any prophecy in the Old Testament, but to mean, that what he was now going to say had been revealed to all the apostles and himself. I should refer the whole passage to the evil effects which were to come upon the church from the errors of the Gnostics. See 2 Thess. ii. 3.

Ibid. δυτέροις καιροῦς. Similar expressions

Ibid. δυτέροις καιροίς. Similar expressions will be found in 2 Tim. iii. 1; James v. 3; 2 Pet. iii. 3; Jude 18. I should understand them all of the times of the Christian dispensation, which is certainly the meaning in Acts ii. 17; Heb. i. 1; 1 Pet. i. 20; and in John ii. 18. we are expressly told that the last time, which had been so often predicted, was already come: i. e. the Gnostic doctrines began to infect the church at the close of the first century.

Ibid. ἀποστήσονται. This is probably the same as the ἀποστασία mentioned in 2 Thess. ii. 3. The Gnostic doctrines were spreading in the middle of the first century, but they did not cause much defection from the church till the end of that century.

Ibid. διδασκαλίαις δαιμονίων might mean either doctrines suggested by evil spirits, or doctrines concerning evil spirits, e. g. concerning their worship. The former seems preferable. See Wolfius.

2. εν ύποκρίσει ψευδολόγων. Through the hypocrisy of lying teachers. Knatchbull, Macknight.

Ibid. κεκαυτηριασμένων. The metaphor is taken from persons being branded for crimes.

Cicero speaks of Piso as "hominem omnium scelerum libidinumque maculis notatissimum."

Pro Domo. 9.

3. ἀπέχεσθαι. We must understand κελευόντων. There is a similar construction in 1. Cor. xiv. 34. Many of the Gnostic sects practised great austerities.

7. μύθους. See note at i. 3, 4.

8. σωματική γυμνασία is in allusion to the exercises for the games. Estius, Wolfius.

Ibid. ἐπαγγελίαν ἔχειν might mean, to have received a promise, as in Heb. vii. 6, or, to be able to give a promise, as in Arrian, el δ' ἀρετή ταύτην ἔχει τὴν ἐπαγγελίαν, εὐδαιμονίαν ποιπαι.

9. δ λόγος, viz. that godliness is profitable &c. 10. els τοῦτο, to obtain this godliness. The reading is probably els τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα.

Ibid. δτι ἡλωίκαμεν. Because we firmly believe that godliness, as I have said, contains a promise of happiness in the world to come.

Ibid. μάλιστα πιστών. Who publisheth salvation to all, though the believers only be actually saved. Fall.

tually saved. Fell.

12. μηδείs. This is an exhortation to Timothy, to give no cause for persons to despise his youth. Six years had probably elapsed since the circumcision of Timothy in 46. See Acts vs. 3.

Ibid. ἐν πνεύματι. These words are probably an interpolation: otherwise they might mean, in the management of the spiritual gifts which you have received.

. i. 18:

viii. 17: xiii. 3;

xix. 6;

Mar. vii.

10, &c.;

πίστει, εν άγνεία. εως ερχομαι, πρόσεχε τῆ αναγνώσει, τῆ 18 παρακλήσει, τη διδασκαλία. μη άμέλει τοῦ ἐν σοὶ γαρίσ- 14 Act. vi. 6; ματος, δ έδόθη σοι δια προφητείας μετά επιθέσεως των χειρών τοῦ πρεσβυτερίου. ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἴσθι ἵνα σοῦ ἡ 15 προκοπή φανερά ή έν πάσιν. έπεγε σεαυτώ και τή διδασκαλία 16 επίμενε αὐτοῖς. τοῦτο γὰρ ποιῶν, καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου. •ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ μη ἐπιπλήξης, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πα- 5 t Lev. ziz. τέρα νεωτέρους, ως άδελφούς πρεσβυτέρας, ως μητέρας νεω- 2 τέρας, ώς άδελφας, εν πάση αγνεία. Χήρας τίμα τας όντως ε " Matt. xv.4. χήρας. "εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἡ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν 4 πρώτον τον ίδιον οίκον εύσεβείν, και άμοιβας αποδιδόναι τοίς Ερά. τί. 1, 2. προγόνοις τοῦτο γάρ ἐστι καλὸν καὶ ἀποδεκτὸν ἐνώπιον τοῦ = Ln. ii. 86; Θεοῦ. τή δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ήλπικεν ἐπὶ τὸν Θεὸν. 5 καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσι καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ήμέρας ή δὲ σπαταλώσα, ζώσα τέθνηκε. καὶ ταῦτα παράγ- ε

τ Gal. τί. 10. γελλε, ίνα άνεπίληπτοι ωσιν. Τεί δέ τις των ιδίων και μάλιστα 8 τών οἰκείων οὐ προνοεί, τὴν πίστιν ἤρνηται, καὶ ἔστιν ἀπίστου χείρων. Χήρα καταλεγέσθω μή έλαττον έτων έξήκοντα, γε- 9

«Gen. artii. 4: γονυία ένὸς ἀνδρὸς γυνή, εν έργοις καλοίς μαρτυρουμένη, εί 10 xix. 2; Lu.vii.38,44; ετεκνοτρόφησεν, εἰ εξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ενιψεν, εἰ 1 Pet. iv. 9. θλιβομένοις επήρκεσεν, εί παντί εργω αγαθώ επηκολούθησε.

> Νεωτέρας δε γήρας παραιτοῦ: ὅταν γὰρ καταστρηνιάσωσι τοῦ 11 Χριστού, γαμείν θέλουσιν, έγουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην 12

• Τίτ, ii. 3. πίστιν ηθέτησαν • αμα δε καὶ ἀργαὶ μανθάνουσι περιερχόμεναι 13 τὰς οἰκίας οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι,

1 Cor. τίι. 9. λαλούσαι τὰ μὴ δέοντα. 6 βούλομαι οὖν νεωτέρας γαμείν, τεκ- 14 νογονείν, οἰκοδεσποτείν, μηδεμίαν ἀφορμήν διδόναι τῷ ἀντικειμένω λοιδορίας χάριν. ήδη γάρ τινες έξετράπησαν οπίσω 15 τοῦ Σατανά. Εἴ τις πιστὸς ἡ πιστὴ ἔγει γήρας, ἐπαρκείτω 16 e ver. 3.

14. μη αμέλει. See 1 Thesa. v. 19; 2 Tim. i. 6. The allusion is to the spiritual gifts which Timothy had received.

Ibid. enthéreus. This was either, when he was originally converted, or when the church at Ephesus was committed to him: most probably the latter.

15. de maou. Either to all persons, or in all things: but the preposition is perhaps an interpolation.

CHAP. V. 1. Πρεσβυτέρω here means an old man, rather than a presbyter. Wolfius.

3. That is understood to mean support, or maintain, by Grotius, Vitringa, &c. (See ver. 17.) Tas brows xhoas is widows who have no re-

lations to support them.
4. μανθανέτωσαν, let these children learn &c. Chrysostom, Elsner, Beza, Schmidius.

5. νυκτός καὶ ἡμέρας. See Luke i. 75; ii. 37; Acts xxvi. 7; 1 Thess. v. 17.

8. flormas. He violates a duty which Christianity imposed upon him, and neglects that which many heathen perform.

9. Χήρα καταλεγέσθω. Let a woman be put wpon the list of widows, i.e. of those who were to be supported by public contribution. See Acts vi. 1; ix. 41; which shew how early this charitable custom began.

Ibid. γεγονυῖα is coupled with what goes before by Schmidius and Wolfius.

11. παραιτοῦ. Refuse to put upon the list.

12. The most must be said to mean, their former promise to lead a religious life, by Grotius, Schmidius, Wolfius.

13. μανθάνουσι περιερχόμεναι is the same as μανθ. περιέρχεσθαι. Wolfius.

14. veurepas, the younger widows.

16. The words πιστὸς ή are probably an interpolation.

αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέση.

17 d Οί καλώς προεστώτες πρεσβύτεροι διπλής τιμής άξιούσ- 4 Bom. mil.8; 18 θωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγφ καὶ διδασκαλία. *λέγει ¡Cor. iz. 11; γὰρ ἡ γραφὴ, 'Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις' καὶ ἄξιος ὁ ἐρ- κίι. 28; Gal. vi. 6; 19 γατης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. ¹Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μη Phil. il. 29; 1 These y. 18; 20 παραδέχου, έκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἡ τριών μαρτύρων. Τοὺς Η. Ε. Ε. Ε. 17. άμαρτάνοντας ενώπιον πάντων έλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φό- Deut.xxv.4; Lev. xix. 18; 21 βου έχωσι. Διαμαρτύρομαι ενώπιου τοῦ Θεοῦ καὶ Κυρίου Matt. x. 10; Lu. x. 7; Ίησοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξης 1 ca. iz. 9. 22 χωρίς προκρίματος, μηδέν ποιών κατά πρόσκλισιν. • Χείρας 15. ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει άμαρτίαις άλλοτρίαις. [17.14] 28 Σεαυτὸν ἀγγὸν τήρει μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ' οἴνφ ολίγο τίιι. 17; χρῶ, διὰ τὸν στόμαχόν σου καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. πίκ. 6; 24 Τινών ανθρώπων αι άμαρτίαι πρόδηλοί είσι, προάγουσαι είς 2 Τίπ. ί. 6. 25 κρίσιν τισί δὲ καὶ ἐπακολουθοῦσιν. ώσαύτως καὶ τὰ καλὰ 15. έργα πρόδηλά έστι και τα άλλως έχουτα κρυβήναι οὐ δύναται. 6 ''OΣΟΙ εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ἰδίους δεσπότας πάσης : Eph. vi. 5; τιμής άξίους ήγείσθωσαν, ίνα μη τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ή Col. iii. 22; 2 διδασκαλία βλασφημήται. οι δὲ πιστούς ἔχοντες δεσπότας, 1 Pet. ii. 14. μή καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν άλλά μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσι καὶ ἀγαπητοὶ, οἱ τῆς εὐεργεσίας 8 ἀντιλαμβανόμενοι. ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει. Et τις ki. 3, 4; Gal. i. 6, 7. έτεροδιδασκαλεί, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσι λόγοις τοις 11.4; τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆ κατ' εὐσέβειαν δι- 2 Tim. ii. 22; 4 δασκαλία, ¹τετύφωται, μηδέν έπιστάμενος, άλλα νοσών περί Tit. iii. 9. ¹⁰ Bom. ζητήσεις καὶ λογομαχίας, έξ ὧν γίνεται φθόνος, έρις, βλασ- ** 17; 5 φημίαι, υπόνοιαι πονηραί, ^m παραδιατριβαί διεφθαρμένων αν- Ττι. iii. 10; θρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας, νομι- 3 Pet. ii. 3 1 ζόντων πορισμόν είναι την εὐσέβειαν, ἀφίστασο ἀπὸ τῶν 1 17.8; 6 τοιούτων. "Εστι δέ πορισμός μέγας ή εὐσέβεια μετά αὐτ- Hob. xiii. 5.

17. τιμής seems to mean support, or maintenance. See ver. 3.

18. και άξιος. These words are not in the Old Testament, unless allusion is intended to Lev. xix. 13. They are recorded in Matt. x. 10, Luke x. 7, as spoken by our Saviour, and were perhaps a proverbial expression. Perhaps S. Paul only meant Βοῦν ἀλ. οὐ φιμώσεις as a quotation, and he added the latter sentence as well known.

21. ἐκλεκτῶν ἀγγέλων. Josephus writes, μαρτύρομαι δ' ἐγὰ μὲν ὑμῶν τὰ ἄγια, καὶ τοὺς ἰεροὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινήν. De Bel. Jud. ii. 16, 4.

24. This is said with reference to Timothy forming a judgment of other men. Some men's sins are quite plain and notorious, anticipating the examination (kplour) made into them: others' are not found out till they are examined.

25. τὰ ἄλλως ἔχοντα. Those good works, which are not πρόδηλα. Alberti, Bos, Wolfius. Char. VI. 1. δεσπότας, i. e. unbelievers.

2. This everyverias articausaus person. Receiving the benefit of their services. Elsner, Macknight.

δ. παραδιατριβαl would be perverse disputations: but the true reading is probably διαπαρατριβαl, vehement contentions.

Ibid. νομιζόντων. Who look upon religion merely as a means of gaining money. See Acts xx. 29; Rom. xvi. 18; 2 Cor. ii. 17; 1 Thess. ii. 5; Tit. i. 11; Jude 16. The words αφίστασο από τῶν τοιούτων are perhaps an interpolation.

6. µerà abrapuelas, if accompanied with contentment. Schmidius, Wolfius. Bringing with it a sufficiency. Hombergius. • Job 1. 21; αρκείας. • οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δήλον ὅτι 7 Puel, vlix. οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τὶ δυνάμεθα. Ρέγοντες δὲ διατροφάς καὶ σκε- 8 17 : Prov. zzvii. 24; πάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα. Οι δε βουλόμενοι πλου- 9 Eccl. v. 14, 15. τείν, εμπίπτουσιν είς πειρασμόν και παγίδα και επιθυμίας P Eccl. πολλάς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αίτινες βυθίζουσι τοὺς ἀνzziz. 28; Matt. vi. 25; θρώπους εἰς ὅλεθρον καὶ ἀπώλειαν. τρίζα γὰρ πάντων τῶν 10 1 Pet. v. 7. κακών έστιν ή φιλαργυρία. ής τινές όρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν q Prov. xi. 28: άπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἐαυτούς περιέπειραν ὀδύναις πολλαῖς. ww. 21 : zzviii. 20; *Σὺ δὲ, ὦ ἄνθρωπε τοῦ Θεοῦ, ταῦτα φεῦγε δίωκε δὲ δικαι-11 Matt. xiii.22: οσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονὴν, πραότητα ' ἀγω- 12 Jac. v. 1. Prov. vv. 16. νίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰωνίου • 2 Tim. ii. 33. ζωής, είς ην καὶ ἐκλήθης, καὶ ώμολόγησας την καλην όμολογίαν t ver. 19: ένώπιον πολλών μαρτύρων. "Παραγγέλλω σοί ένώπιον τοῦ 18 i. 18: 1 Cor. iz. Θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος τὰ πάντα, καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ 25, 26; Phil. iil. μαρτυρήσαντος έπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμολογίαν, 12, 14; 2 Tim. iv. 7. τηρήσαί σε τὴν ἐντολὴν ἄσπιλον, ἀνεπίληπτον, μέχρι τῆς ἐπι- 14 w v. 21; φανείας του Κυρίου ήμων Ἰησου Χριστου, την καιροις ίδίοις 15 Deut. zzzii. 89 : δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεύς τῶν βα-1 8am. ii. 6: Matt. σιλευόντων καὶ Κύριος τῶν κυριευόντων, δ μόνος ἔχων ἀθα-16 xxvii. 11: Joh. xviii.87. νασίαν, φως οἰκων ἀπρόσιτον, ον είδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ = i. 11, 17; = 1. 11, 17; Αροο. xvil.14; ίδεῖν δύναται, ῷ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. ἀμήν. ziz. 16. *Τοις πλουσίοις έν τῶ νῦν αἰῶνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρο- 17 y Exed. νείν, μηδε ήλπικέναι επί πλούτου άδηλότητι, άλλ' εν τώ Θεώ xxxiii. 20: Deut. iv. 12; τῷ ζῶντι τῷ παρέχοντι ἡμῖν πλουσίως πάντα εἰς ἀπόλαυσιν, 1 Joh. iv. * ἀγαθοεργείν, πλουτείν εν εργοις καλοίς, εὐμεταδότους είναι, 18 13, 30. κοινωνικούς, δάποθησαυρίζοντας έαυτοις θεμέλιον καλόν είς τό 19 . Job xxxi. 24; xxx. 24; Psal, lxii. 10; μέλλον, ΐνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου ζωῆς. Ο Τιμόθεε, τὴν 20 Μετ. 19; παρακαταθήκην φύλαξον, έκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφω-La. xii. 15. νίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως ά ἡν τινὲς ἐπαγ- 21 » Lu. xii. 21; γελλόμενοι, περί τὴν πίστιν ἠστόχησαν. ΄Η χάρις μετὰ σοῦ. b ver. 12; $\dot{a}\mu\dot{\eta}\nu$. Matt. vi. 20; Lu. xii. 83; zvi. 9. Πρὸς Τιμόθεον πρώτη εγράφη ἀπὸ Λαοδικείας, ήτις εστί . i. 4; iv. 7; μητρόπολις Φρυγίας της Πακατιανής. 2 Tim. i. 14; ii. 14, 16; Tit. i. 14; iii. 9; Apoc. iii. 8. d 2 Tim. ii. 18.

8. σκοπάσματα. Lodging and clothing. Mac-knight.

10. περιέπειραν, have pierced themselves all ever. Beza, Elsner.

12. ἐπιλαβοῦ, try to lay hold of, as the prize.
13. ζωοποιοῦντος. The reading is probably ζωογονοῦντος.

19. anosygraupitorras is said by Valckenaer to mean, opening their treasures which will be a good foundation to themselves, (ad 1 Cor. iii. 10.)

20. παρακαταθήκην. The true reading is probably παραθήκην. It seems to mean, the doctrine which had been committed to him.

Ibid. ἀντιθέσεις τῆς ψ. δ. This is taken by all the Fathers as an allusion to the Gnostics who falsely pretended to knowledge. 'Αντιθέσεις probably means simply opposition, and not the antitheses of good and evil, light and darkness &c. which formed part of the oriental philosophy.

SECOND EPISTLE TO TIMOTHY.

There is good reason to think that this was the last Epistle written by 8. Paul. He was released from imprisonment at Rome in 58, and was put to death in 66 or 67. We know little of his history during this interval. It might be conjectured that he went to Philippi, (Phil. i. 26, 27, ii. 24,) and to Colosses, (Philemon 22;) after which he would be likely to go to Jerusalem, (Heb. xiii. 18, 19, 23.) He may also have visited Spain, (Rom. xv. 24, 28:) but the second Epistle to Timothy was written from Rome, and he seems to have travelled thither from the East. He had lately been at Troas, (2 Tim. iv. 13,) Miletus, (iv. 20,) and perhaps at Corinth, (ib.) When he wrote the Epistle, he was in prison. Onesiphorus had some difficulty in finding him, (i. 17:) and he had been called upon to make a defence, (iv. 16.) The Neronian persecution began in 64, and Nero died in 68; so that the Epistle was written between these two years.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

IMOΘΕΟΝ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΠΑΤΛΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ θελήματος Θεοῦ 1 Act. xxii.3: xxiü. 1; xxiv. 14; κατ' ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, Τιμοθέφ ἀγα- 2 Bom i.8,9; πητῷ τέκνῳ· χάρις, έλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Χρι-1 Τhere. i. 2; στοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. iii. 10. *Χάριν έχω τῷ Θεῷ, ῷ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαριῖ » b Act. xvi. 1. · Act. vi. 6; συνειδήσει, ως αδιάλειπτον έχω την περί σοῦ μυείαν έν ταῖς viü. 17; xiii. 2; δεήσεσί μου νυκτός καὶ ἡμέρας, ἐπιποθῶν σε ἰδεῖν, μεμνημένος 1 Tim.iv. 14; σου των δακρύων, ίνα χαράς πληρωθώ δύπόμνησιν λαμβάνων δ τ. 22. 4Rom. viii.13. της εν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ήτις ενώκησε πρώτον εν τη μάμμη σου Λωίδι και τη μητρί σου Ευνίκη, πέπεισμαι δέ ὅτι καὶ ἐν σοί. ^cΔι' ἡν αἰτίαν ἀναμιμνήσκω σὲ ἀναζωπυρεῖν τὸ 6 Rom. i. 16; Eph. iii, 1; χάρισμα τοῦ Θεοῦ, ὅ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν iv. 1; Col. iv. 18; χειρών μου d οὐ γάρ ἔδωκεν ήμιν ο Θεος πνεθμα δειλίας, 7 Phil. i. 7; άλλα δυνάμεως και αγάπης και σωφρονισμού. *μη οδυ έπαι- 8 Philem. 1, 9, 13. σχυνθής τὸ μαρτύριον τοῦ Κυρίου ήμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον f Rom. Ερλ. ί. 4: Θεοῦ, τοῦ σώσαντος ήμας καὶ καλέσαντος κλήσει άγία, οὐ 9 Τις iii. 4,5,6. κατά τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ' ιδίαν πρόθεσιν, καὶ χάριν τὴν

CHAP. I. 1. κατ' ἐπαγγελίαν. Το make known the promise. Pyle, Wolf, Macknight. See Tit. i. 1.

2. Timothy was with S. Paul in his first imprisonment at Rome, (Phil. i. 1; Col. i. 1; Heb. xiii. 23): after which he probably returned to Ephesus, to preside over the church in that city.

Ibid. τέκτφ. This seems to shew that Timo-

thy was converted by S. Paul. Acts xvi. 1.

3. ànd προγόνων. He means to assert, that, though he had embraced the gospel, he still worshipped the same God, whom his ancestors had worshipped.

Ibid. &s Exw might be either, that I have,

or as I have. The meaning seems to be, In the constant mention which I make of you in my prayers, I add my thanks to God. See Philemon 4.

4. δακρύων. Probably at their last parting.

 ἀναζωπυρεῖν. See note at 1 Thesa. v. 19.
 οὐ γάρ. You ought not to be remiss in exercising your spiritual gifts, for Christians are not afraid, they love all men, and have due discretion.

8. το μαρτύριον. Be not ashamed of bearing testimony to our Lord, i. e. of preaching the gospel.

Ibid. συγκ. τῷ εὐαγγελίφ. Be partaker in my sufferings for the gospel.

10 δοθείσαν ήμιν εν Χριστώ Ἰησού προ χρόνων αἰωνίων, "φα- "Ε. ΣΣΥ. 8; νερωθείσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ ι cor. ττ. Χριστοῦ, καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος δὲ ζωὴν $^{54, 55;}_{\rm Eph. \ i. \ 9;}$ 11 καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, heis δ ἐτέθην ἐγὸ κήρυξ ιίι. 9; col. i. 26; 12 καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν δι' ἡν αἰτίαν καὶ ταῦτα Τὶς ὶ. 2: πάσγω, άλλ' οὐκ ἐπαισγύνομαι. οἰδα γὰρ ῷ πεπίστευκα, καὶ 1 Pet. i. 20, πέπεισμαι ότι δυνατός έστι την παραθήκην μου φυλάξαι είς h Act. is. 16; 18 έκείνην την ημέραν. Ι υποτύπωσιν έχε ύγιαινόντων λόγων, ὧν ***ii. 21; παρ' έμου ήκουσας, έν πίστει καὶ ἀγάπη τῆ έν Χριστῷ Ίησοῦ Gal. 1. 15; 14 την καλην παρακαταθήκην φύλαξον διά πνεύματος αγίου τοῦ 1. Τιω. 11. 15 ενοικούντος εν ήμιν. 10ίδας τούτο, ότι ἀπεστράφησάν με πάν- 111.14. 16 τες οἱ ἐν τῆ ᾿Ασία, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. ΜΔώη 20. έλεος ὁ Κύριος τῶ 'Ονησιφόρου οἴκω. ὅτι πολλάκις με ἀν- 1 iv. 10, 16. 17 έψυξε, καὶ τὴν ἄλυσίν μου οὐκ ἐπησχύνθη, ἀλλὰ γενόμενος Act xxviii. 18 εν 'Ρώμη, σπουδαιότερον εζήτησε με καὶ ευρε δώη αὐτῷ ὁ τί 20; Eph. Κύριος ευρείν έλεος παρά Κυρίου εν εκείνη τη ήμερα. καί a 1 Tim. iii. όσα εν Έφεσω διηκόνησε, βέλτιον σὺ γινώσκεις. 2 ΣΥ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῆ χάριτι τῆ ἐν Χριστῷ Tit. i. 5, &c. 2 Ἰησοῦ nal à ήκουσας παρ' ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων, it. 5. ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἴτινες ἰκανοὶ ἔσονται καὶ * 1 Cor.ix.10. 8 έτέρους διδάξαι. °σὺ οὖν κακοπάθησον ώς καλὸς στρατιώτης τίι. 12; 4 Ἰησοῦ Χριστοῦ. οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ Ps.exxxii.11; 5 βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέση. ἐὰν δὲ Νειτ.i.l.ec.; 6 καὶ ἀθλή τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήση. Ρτὸν 🚻 18; κοπιωντα γεωργον δεί πρώτον των καρπών μεταλαμβάνειν. 7 νόει α λέγω δώη γάρ σοι ο Κύριος σύνεσιν εν πασι. 4Μνη- Ερλ. 11.1,18; μόνευε Ἰησοῦν Χριστὸν ἢγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ σπέρ- Col. i. 24; 9 ματος Δαβίδ, κατά τὸ εὐαγγέλιον μου τέν ο κακοπαθώ μέχρι Ρωί. ί. 7.

9. mpd xporur aluriur. The scheme of redemption was arranged by God immediately after the fall, before any ages or dispensations. See Tit. i. 2.

10. καταργήσαντος. Christ hindered death from having final power over men. See Hebrews ii. 14.

Ibid. periouros. This does not only mean, that men are better acquainted with the doctrine of a future state by the gospel; but Christ's death enabled men to rise again.

12. την παραθήκην μου is taken by some persons to mean, my soul: but I would interpret it here, and ver. 14. 1 Tim. vi. 20, the doctrine which he has committed to me. See also παράθου in ii. 2.

13. ὑποτύπωσις. Adumbratio et institutio brevis, quæ ώς ἐν τύπφ fit. Fabricius. 14. παρακαταθήκην. Most MSS. read παρα-

15. ol ἐν τῆ 'Aσίq. This probably alludes to something which these persons had done since S. Paul was in Rome.

17. Ethrnos. This seems to shew, that S. Paul was suffering a close imprisonment. CHAP. II. 2. μαρτύρων. See πρεσβυτερίου

in 1 Tim. iv. 14.

3. κακοπάθησον. This word is often applied to the sufferings of a soldier. Bos, Krebsius.

4. This is shewn of the Roman legionary soldiers by Grotius, Salmasius.

5. If a man contend in the games, he will not win the prize, unless he practise all the preparatory rules, i. e. train himself properly. So Arrian, δός μοι απόδειξιν, εί νομίμως ήθλησας, εί έφαγες δσα δεί, εί έγυμνάσθης, εί του άλείπτου ήκουσας. Epict. iii. 10.

6. The husbandman that laboureth must necessarily be the first to partake of the fruits. 7. 864. Probably 8660ei.

8. The resurrection from the dead, and the descent of Christ from David, were two points denied by the Gnostics.

δεσμών, ώς κακούργος άλλ' ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ οὐ δέδεται. • Col. i 24. *διά τούτο πάντα ύπομένω διά τους έκλεκτους, ίνα καὶ αὐτοὶ 10 σωτηρίας τύγωσι της εν Χριστώ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰωνίου. ι Πιστὸς ὁ λόγος εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν ιεί 11 t Rom. vi. ύπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν εἰ ἀρνούμεθα, κἀκεῖνος ἀρ- 12 8, &c.; viii. 17: ² Cor. iv. 10. νήσεται ήμας. * εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει ἀρνή- 13 a Matt.x.83; Ματ. νιιί. 38; σασθαι ξαυτον οὐ δύναται. Phil. iii. 10: Ταῦτα ὑπομίμνησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ Κυρίου 14 1 Pet. iv. 18. z Num. μη λογομαχείν, είς οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφή τῶν xxiii. 19 Rom. iii. 8; ἀκουόντων, σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστήσαι τῷ Θεῷ, 15 ιχ. ο. γ 1 Τίπ. νί. 4. ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὀρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. 1 Tim. i. 4; Tàs δè βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο έπὶ πλείον γαρ 16 iv. 7; προκόψουσιν ἀσεβείας, *καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα 17 vi. 20; νομήν έξει ων έστιν Τμέναιος καὶ Φίλητος, δοίτινες περὶ τήν 18 Tit. i. 14; iii. 9. 1 Τίμ. 1.20. άλήθειαν ήστοχησαν, λέγοντες την ανάστασιν ήδη γεγονέναι, 6 1 Tim.vi.21. καὶ ἀνατρέπουσι τήν τινων πίστιν. οδ μέν τοι στερεδς θεμέλιος 19 τοῦ Θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγίδα ταύτην, Εγνω Κύριος τοὺς δυτας αὐτοῦ καὶ, Αποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὀνομάζων d Rom.ix.21. τὸ ὄνομα Χριστοῦ. d'Εν μεγάλη δὲ οἰκία οὐκ ἔστι μόνον σκεύη 20 γρυσα και άργυρα, άλλα και ξύλινα και όστράκινα, και α μέν είς τιμήν, α δε είς ατιμίαν. ε εαν ουν τις εκκαθάρη εαυτον από 21 • iii. 17. τούτων, έσται σκεύος είς τιμήν, ήγιασμένον, καὶ εύγρηστον ι 1 Cor. i. 2; τῷ δεσπότη, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον. Τὰς δὲ νε- 22 ωτερικάς επιθυμίας φεύγε δίωκε δε δικαιοσύνην, πίστιν, αγάπην, εἰρήνην μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν Κύριον ἐκ καθαρᾶς

9. où beserat. Though I am a prisoner, the gospel is making progress.

10. δια τυῦτο. Because I know that the

gospel is gaining ground.

Ibid. endentous. This shows that the elect are those who had been called to receive the gospel, i. e. Christians, and that their final salvation was not yet certain.

11. δ λόγος refers to δ λόγος τοῦ Θεοῦ in ver. 9, and that to εδαγγέλιον in ver. 8. This doctrine which I have preached, and which is gaining ground, is perfectly true: it is true, that if we died with Christ at baptism, &c.

13. The best MSS. read aprhoaceau ydp.

14. λογομαχείν probably alludes to the dis-

putes of the Gnostics.

15. δρθοτομοῦντα. The metaphor is from cutting roads, (δδοὺς τέμνειν.) These ought to be taken in a straight line; and so the preacher of the gospel should lead men to walk in the straight and true path. See Prov. iii. 6. IIdσαις όδοις σου γνώριζε αυτήν, ίνα ορθοτομή τας δδούς σου.

16. Revopurlas. This is also an allusion to the Gnostics, who were now increasing in Ephesus.

Ibid. Tepitoraco. Avoid. Grotius, Elsner,

Wolf. Tit. iii. 9.

18. Tuévaios. See note at 1 Tim. i. 20. Ibid. ardoraou. The Gnostics held that a man rose again, when he gained the knowledge of God, and that this was the only resurrec-

19. Notwithstanding this defection, the firm foundation, which God has laid for his church, stands firm, having this inscription written on it, Έγνω κ. τ. λ. The foundation of this spiritual temple is described in Eph. ii. 20; and in the following verse the words μεγάλη olκία refer to the same building. The words έγνω αὐτοῦ are taken from Numb. xvi. 5. Most MSS. read Kuplou for Xpiστου.

20. This means, that in the Christian church there will be false teachers as well as true.

21. ἀπὸ τούτων, i. e. from the vessels which are els àtiplar, from false teachers.

Ibid. τῷ δεσπότη. The master of the house,

who uses the best utensils.

22. vewrepinds. This Epistle was written about twenty years after Timothy's conversion, so that he may still have been a young man : or vewrepixas may mean now, of late date. Most MSS. read πάντων ἐπικαλουμένων.

23 καρδίας. Τας δε μωράς και απαιδεύτους ζητήσεις παραιτού, 1 1 τι. 1.4; 24 είδως ότι γεννωσι μάχας δούλον δε Κυρίου ου δεί μάχεσθαι, τί. 4 25 άλλ' ήπιου είναι πρὸς πάντας, διδακτικου, ἀνεξίκακου, b è μ Τις iii. 9. πραότητι παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους μήποτε δῷ αὐτοῖς Gal. vi. 1. 26 ο Θεός μετάνοιαν είς επύγνωσιν άληθείας, καὶ ἀνανήψωσιν, έκ της του διαβόλου παγίδος έζωγρημένοι υπ' αυτού, είς τὸ έκείνου θέλημα. 'ΤΟΤΤΟ δε γινωσκε, ότι εν εσχάταις ήμεραις ενστήσονται 1 Tim.iv.1; 2 καιροί χαλεποί. ἔσονται γάρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυ- iii. 3 ροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχά- Jud. 18. 8 ριστοι, ἀνόσιοι, ἄστοργοι, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀν-4 ήμεροι, ἀφιλάγαθοι, προδόται, προπετείς, τετυφωμένοι, φιλ-5 ήδονοι μάλλον ή φιλόθεοι, έχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, την k ii. 16, 283 6 δὲ δύναμιν αὐτῆς ἦρνημένοι. καὶ τούτους ἀποτρέπου. ἐκ τού- Rom. zvi.17; των γάρ είσιν οι ενδύνοντες είς τὰς οικίας καὶ αιχμαλωτεύοντες Τι. 1. 16: τὰ γυναικάρια σεσωρευμένα άμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις τι. 10; 2 Joh. 10. 7 ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπύγνωσιν ι Matt. 8 άληθείας ελθείν δυνάμενα. "δυ τρόπου δε 'Ιαννής και 'Ιαμ- Τιτ. i. 11. βρης ἀντέστησαν Μωϋσεί, οὐτω καὶ οὐτοι ἀνθίστανται τῆ ἀλη- " Erod. vii. 11; θεία, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν 1 Tim. vi. 5; 9 πίστιν. ἀλλ' οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλείον ἡ γὰρ ἄνοια αὐτῶν Τὶ. 1. 16. 10 ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ώς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο. "Σὺ δὲ παρηκο- " Ι Tim.iv.6. λούθηκάς μου τῆ διδασκαλία, τῆ άγωγῆ, τῆ προθέσει, τῆ πίστει, 11 τῆ μακροθυμία, τῆ ἀγάπη, τῆ ὑπομονῆ, °τοῖς διωγμοῖς, τοῖς πα- • Peal. θήμασιν, ολά μοι εγένετο εν 'Αντιοχεία, εν 'Ικονίφ, εν Λύστροις, xxxiv. 19; Act. xiii. 50; οΐους διωγμούς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ Κύ- $\frac{xiv. 2, 19, 22}{2 \text{ Cor. i. } 10}$. 12 ριος. Ρκαί πάντες δε οί θέλοντες εύσεβως ζην εν Χριστώ : Μαιι. 18 Ίησοῦ διωχθήσονται. Πονηροί δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προ- xvi. 24; Lu, xxiv. 26; 14 κόψουσιν έπι τὸ χείρον, πλανώντες και πλανώμενοι. ٩Σὐ δε Joh. xvii. 14; 15 μένε εν οίς εμαθες καὶ επιστώθης, είδως παρά τίνος εμαθες, καὶ 1 These. iii.8. ότι ἀπὸ βρέφους τὰ ἱερὰ γράμματα οίδας, τὰ δυνάμενά σε q ii. 2. σοφίσαι είς σωτηρίαν, διά πίστεως της εν Χριστώ Ίησου.

23. ἀπαιδεύτους. Questions that belong not to Christianity, the παιδεία, the Christian institution or instruction: questions about things never taught by Christ, never required of any Christian to believe at his baptism. Pyle. Or it may be taken actively, questions not calculated to instruct: see παιδεύοντα in ver. 25. The allusion is to the Gnostics.

25. μήποτε for du ποτε, if by chance, in hopes that.

26. I would refer abroû to the δοῦλος Κυρίου, and ἐκείνου to ὁ Θεός: and in hopes they may awake out of sleep, being taken alive by the servant of the Lord out of the snare laid by the Devil, to do the will of God. Pyle, Macknight. CHAP. III. 1. ἐσχάταις ἡμέραις. See note at 1 Tim. iv. 1.

5. μόρφωσιν. So Philo, τινές τῶν ἐπιμορφα-

ζόντων εὐσέβειαν. vol. i. p. 340.

Ibid. δύναμω. True religion has power to regulate the heart and conduct: these men shew by their actions that their religion has not this power.

8. Jannes and Jambres were mentioned by Numenius the Pythagorean: (Origen. c. Cels. p. 543, Eus. Prap. Evang. p. 411.) and in the Chaldee Paraphrase upon Exod. vii. 11; Numb. xxii. 22. Pliny also speaks of James and Jotapes, (xxx. 1.) The Vulgate has Mambres.

Ibid. ἀδόκιμοι. Incapable of discerning. Rom. i. 28.

10. παρηκολούθηκας. See Luke i. 3; 1 Tim.

14. ἐπιστώθης is different from ἐπιστεύθης; it means, thou hast been assured of.

Βοπ. ΝΥ. 4; πασα γραφή θεόπνευστος καὶ ὼφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, 16 προς έλεγγον, προς επανόρθωσιν, προς παιδείαν την εν δικαιοσύνη· ϊνα ἄρτιος ή ὁ τοῦ Θεοῦ ἄνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον 17 • Rom. i. 9; αναθον εξηρτισμένος. • Διαμαρτύρομαι οθν ενώ ενώπιον τοθ 4 ix. 1; 2 Cor. i. 23; Θεοῦ καὶ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζωντας και νεκρούς κατά την έπιφάνειαν αὐτοῦ και την βασι-Phil. i. 8; λείαν αὐτοῦ, κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως ἀκαίρως, 2 1 Thom. ii. 5; 1 Tim. v. 21; έλεγξου, επιτίμησου, παρακάλεσου, εν πάση μακροθυμία καί vi. 13. διδαχή. έσται γὰρ καιρὸς, ὅτε τής ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ 8 άνέξονται, άλλα κατά τας επιθυμίας τας ίδίας εαυτοίς επισωρεύt 1 Tim. i. 4; σουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι την ἀκοήν 'καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀλη- 4 θείας την ακοήν αποστρέψουσιν, έπι δε τούς μύθους εκτραπήσονται. "Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσι, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγ- 5 n i. 8: ερό. ir. 11. γελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον. κ'Εγώ γὰρ ἤδη 6 * Phil. i. 23; σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως ἐφέστηκε Τον 7 2 Pel. i. 14. ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν 71 Cor. iz. τετήρηκα· Σλοιπον ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, 8 Phil. iii. 14; δυ ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνη τῆ ἡμέρα, ὁ δίκαιος κριτής, 1 Tim. vi. 12; Heb. xii. 1. οὐ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἐπιφά-. * 1Cor.ix.25; νειαν αὐτοῦ. 1 Pet. v. 4; Σπούδασον έλθειν πρός με ταχέως. Δημάς γάρ με έγκατ- 9 Jac. i. 12. έλιπεν, αγαπήσας του νύν αίωνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλο-» Act. xv. 87; νίκην Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν »Λουκᾶς 11 Col. iv. 10. Αστι μόνος μετ' έμοῦ. Μάρκον ἀναλαβών ἄγε μετὰ σεαυτοῦ: · Act. xx. 4; ἔστι γάρ μοι εὐγρηστος εἰς διακονίαν. · Τυγικὸν δὲ ἀπέστειλα 12 είς "Εφεσον. Τον φαιλόνην, δυ ἀπέλιπον ἐν Τρωάδι παρὰ 13 21, 22; Col. iv. 7: Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμ-Tit. iii. 12. 4 1 Tim. i.20. βράνας. 4' Αλέξανδρος ὁ χαλκεύς πολλά μοι κακά ἐνεδείξατο 14 ἀποδώη αὐτῷ ὁ Κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. δν καὶ σύ φυ- 15 λάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκε τοις ήμετέροις λόγοις. Έν τῆ 16 πρώτη μου ἀπολογία οὐδείς μοι συμπαρεγένετο, ἀλλά πάντες με έγκατέλιπον μη αὐτοῖς λογισθείη ὁ δὲ Κύριός μοι παρ- 17

16. This might either mean, all scripture is inspired and useful &c. or, all inspired scripture is also useful &c. Pyle conceives allusion to be made to the prophecies concerning Christ and his kingdom, and the apostasy from it.

452

CHAP. IV. 2. coralpos araipos. Not waiting for opportunities, but making them

ing for opportunities, but making them.
6. σπένδομαι—ἀναλύσεως. The metaphor is perhaps taken from libations which were made when persons rose up from a feast. So Athenæus, ἐσπενδον δὲ ἀπὸ τῶν δείπνων ἀναλύσντες, i. 13.[?]

 Δημάs. Some late writers have said, that Demas became priest of an heathen temple at Thessalonica: but it is improbable.

10. Γαλατίαν. Eusebius, Epiphanius, and others understood Gaul. Josephus calls Gaul, Γαλατία, vol. i. p. 866, as does Dio Cassius,

p. 1259.

11. Mdonov. See the Introduction to S. Mark's Gospel.

12. Tychicus probably went to take care of the Ephesian church during the absence of Timothy.

13. φαιλόνην. This word is also written φαιλώνης, φαλώνης, φελώνης, φελώνης, φελόνης, φαινόλης. Some understand a cloak, some a case of books.

14. 'Αλέξανδρος. Some consider him to be the Alexander mentioned in 1 Tim. i. 20, Acts xix. 33. Most MSS. read ἀποδώσει.

16. ἀπολογία. This perhaps means a defence which he had been called upon to make at Rome: and he seems to expect to make a second.

έστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέ με, ἵνα δι' ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῆ, καὶ ἀκούση πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος 18 λέοντος· καὶ ῥύσεταί με ὁ Κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

19 ⁶ Ασπασαι Πρίσκαν καὶ 'Ακύλαν, καὶ τὸν 'Ονησιφόρου οἶ- · i. 18; 20 κον. ''Εραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθφ' Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον Αct. xviii. 2; 21 ἐν Μιλήτφ ἀσθενοῦντα. Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. ' Λατ.xix.22; 'Ασπάζεταί σε Εὔβουλος, καὶ Πούδης, καὶ Λίνος, καὶ Κλαυ- xxi. 29. 22 δία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες. ὁ Κύριος 'Ιησοῦς Χριστὸς μετὰ τοῦ πνεύματός σου. ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Τιμόθεον δευτέρα τῆς Ἐφεσίων ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Ῥώμης, ὅτε ἐκ δευτέρου παρέστη Παῦλος τῷ Καίσαρι Νέρωνι.

17. λέοντος is taken to mean Nero by Eurebius and others. There may have been danger of his being literally exposed to lions in the amphitheatre.

20. This seems to shew that S. Paul had been lately at Miletus, perhaps at Corinth.
21. Linus was the first bishop of Rome after S. Peter and S Paul.

EPISTLE TO TITUS.

I conceive this Epistle to have been written from Ephesus during some part of S. Paul's residence there, mentioned in Acts xix. 1, 8, 10, 22, and which is there said to have lasted two years and three months: but in xx. 31. he speaks of having been there three years; and perhaps the other nine months were spent in the voyage to Crete, which is alluded to in this Epistle. S. Paul arrived at Ephesus in 48 and left it in 52: and perhaps he went to Crete in 51, touching at Corinth in his way. When he wrote this Epistle he intended to winter at Nicopolis; whether he did so, is uncertain: but he probably wrote this Epistle soon after his return to Ephesus, having left Titus in Crete.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΤΙΤΟΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

ΠΑΥΛΟΣ δούλος Θεού, ἀπόστολος δὲ Ἰησού Χριστού, κατά πίστιν εκλεκτών Θεού και επίγνωσιν άληθείας της κατ' 2 εὐσέβειαν, "ἐπ' ἐλπίδι ζωῆς αἰωνίου, ἢν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευ- "Num. 8 δης Θεός προ χρόνων αἰωνίων, εφανέρωσε δὲ καιροῖς ιδίοις Rom. i. 2; τὸν λόγον αὐτοῦ, ἐν κηρύγματι δ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ' ἐπιτα- Ερλ. Ι 9; 4 γὴν τοῦ σωτήρος ἡμῶν Θεοῦ· °Τίτφ γνησίφ τέκνφ κατὰ κοι- είί. 9; νην πίστιν χάρις, έλεος, εἰρήνη ἀπὸ Θεοῦ πατρὸς καὶ Κυρίου Τίm 19,10; 'Ιησοῦ Χριστοῦ τοῦ σωτήρος ήμῶν. 1 Pet. i. 20. ^dΤούτου χάριν κατέλιπόν σε εν Κρήτη, ίνα τὰ λείποντα Gal. 1.1 επιδιορθώση, καὶ καταστήσης κατά πόλιν πρεσβυτέρους, ώς 1 Thess. ii. 4. 6 έγω σοι διεταξάμην εί τις έστιν ανέγκλητος, μιας γυναικός τι 14; ἀνὴρ, τέκνα ἔχων πιστὰ, μὴ ἐν κατηγορία ἀσωτίας ἡ ἀνυπό- Gal. ii. 8. 7 τακτα. ¹δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον είναι, ὡς Θεοῦ ⁴ Ατι.χίν.28; ² Τίπ. Η. 2. f Lev. x. 9; Matt. xxiv. 45; 1 Cor. iv. 1; Eph. v. 18; 1 Tim. iii. 3, 15; 1 Pet. v. 2. • 1 Tim. iii. 3.

CHAP. I. 1. κατὰ πίστιν. Macknight connects this immediately with awforoxos, and understands it to mean, sent for the purpose of producing faith in the chosen of God, and a knowledge of the true doctrine which is to lead to holiness. He compares έσκεδασμένων καθ' άρπαγήν, dispersed for plunder, Xen. Anab. iii. 5. 2. See 2 Tim. i. 1.

Ibid. ἐκλεκτῶν. See note at 2 Tim. ii. 10, and Index.

2. πρὸ χρόνων αἰωνίων. The same expression occurs in 2 Tim. i. 9. In Rom. xvi. 25, we read of μυστηρίου χρόνοις αλωνίοις σεσιγηuévou, so that it seems to mean ancient times. Alw is, properly, a long period of time. From the creation to the deluge would be one such period: from the deluge to Abraham, another: from Abraham to Moses, another: thus προ χρόνων αἰωνίων, if taken literally for before these alwes or periods of time began, would mean, from the beginning of the world; and the expression is the same as that in 1 Pet. i. 20; Eph. iii. 9; Col. i. 26. This promise of eternal life was first given to Adam after the fall, which seems to shew the meaning of mpd xporws alwvlav. We find alava xourouv, the golden age,

in Dio, p. 1216.
3. του λόγου αυτοῦ may mean his promise, as ἐπαγγελίας ὁ λόγος in Rom. ix. 9. Some have taken it for the personal Logos, or Son of God.

4. Τίτφ. The first account we have of Titus is his going to Jerusalem with S. Paul at the time of the Council A. D. 46. Gal. ii. 1. He is supposed to have been a Gentile who was converted by S. Paul (γνησίφ τέκνφ) at Antioch. His name is not mentioned in the Acts. He had been left by S. Paul in Crete shortly before the writing of this Epistle, and joined S. Paul in Macedonia in the following year, 52.

5. κατέλιπον. The reading is probably amέλιπον.

Ibid. πρεσβυτέρους. If we compare ver. 7, it appears that the terms πρεσβύτερος and ewlσκοπος were applied to the same person: as in Acts xx. 17, 28. Every presbyter was in his office an enlowowos, or overseer: but Titus had power over all the presbyters, and therefore was entoxonos in a higher sense of the term.

6. mas yur. drip. See note at 1 Tim. iii. 2.

οἰκονόμον μὴ αὐθάδη, μὴ ὀργίλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μη αισχροκερδη, άλλα φιλόξενου, φιλάγαθου, σώφρουα, δί- 8 καιου, δσιου, εγκρατή, δάντεχόμενου τοῦ κατά την διδαχήν 9 e il. 1; πιστοῦ λόγου, ໃνα δυνατὸς ή καὶ παρακαλεῖν ἐν τή διδασκαλία h Act. xv. 1; τη ύγιαινούση, καὶ τούς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν. h Είσὶ γὰρ 10 πολλοί και άνυπότακτοι ματαιολόγοι και φρεναπάται, μά-11 Tim.vi. 5; λιστα οἱ ἐκ περιτομής, 1 οθς δεῖ ἐπιστομίζειν οἵτινες ὅλους 11 οίκους ανατρέπουσι, διδάσκοντες α μή δεί, αισχρού κέρδους γάριν, εἶπέ τις έξ αὐτῶν ἴδιος αὐτῶν προφήτης, "Κρῆτες ἀεὶ 12 Ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαί." 'Η μαρτυρία αυτη 18 * Matt. 27.9; εστίν άληθής. δι' ην αιτίαν έλεγγε αὐτούς ἀποτόμως, ίνα ύγι-1 Tim. i. i; αίνωσιν εν τη πίστει, κμή προσέχοντες 'Ιουδαϊκοίς μύθοις, καὶ 14 έντολαις ανθρώπων αποστρεφομένων την αλήθειαν. Ιπάντα μέν 15 vi. 20. 1 Ματτ. πν. 11; καθαρά τοις καθαροίς τοις δε μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδεν ΄ La x1.58,41; Act. x. 15; καθαρου, άλλα μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. Rom. xiv. $^{m}\Theta$ εὸν ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκ- 16 14, 20; 1 Cor. vi. 12; τοὶ ὅντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι. x. 23, 25; 1 Tim. iv. 3.4. ΣΤ δε λάλει α πρέπει τη ύγιαινούση διδασκαλία πρεσβύ- 2 " 2Tim.iii.5; τας νηφαλίους είναι, σεμνούς, σώφρονας, ύγιαίνοντας τη πίσ-2 " 1 Tim. ii.9; τει, τη αγάπη, τη υπομονή "πρεσβύτιδας ώσαύτως εν κατα- 8 v. 13; στήματι ιεροπρεπεις, μὴ διαβόλους, μὴ οἴνφ πολλῷ δεδουλω-^a Gen. iii.16; 1 Cor.xiv 84; μένας, καλοδιδασκάλους, ἵνα σωφρονίζωσι τὰς νέας, φιλάν- 4 Ερί. τ. 32; δρους είναι, φιλοτέκνους, οσώφρονας, άγνας, οίκουρούς, άγαθας, 5 1 Tim. vi. 1; ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ PlTim.iv.12; βλασφημήται. Τούς νεωτέρους ώσαύτως παρακάλει σωφρο- 6 1 Pet. v. 3. νείν, ηπερί πάντα σεαυτόν παρεχόμενος τύπον καλών έργων, 7 9 1Tim.v.14; έν τῆ διδασκαλία ἀδιαφθορίαν, σεμνότητα, ἀφθαρσίαν, Αλόγον 8 1 Pet. ii. 12, 15; iii. 16. ύγιη, ακατάγνωστον, ίνα ο εξ εναντίας εντραπη, μηδεν έχων

9. TIOTOD in this sense means true or genuine, such as may be trusted. See iii. 8.

Ibid. τους ἀντιλέγοντας is taken for the Gnostics by Grotius, Hammond, Vitringa.

10. The reading is probably πολλοί ἀνυπό-

Ibid. of δκ περιτομῆs. He perhaps did not allude to the ordinary opposition of the Jews, but to the Jewish Gnostics, who adopted circumcision and other parts of the Mosaic law.

12. This abτων προφήτης. Epimenides, who may have been called προφήτης, as Plato speaks of ol θεῶν παίδες ποιηταί καί προφήται τῶν θεῶν γενόμενοι. De Repub. ii. p. 366. But Epimenides seems to have been considered literally a prophet: Cicero speaks of those who "concitatione quadam animi, aut soluto liberoque motu futura præsentiunt, ut Baris Bœotius, ut Epimenides Cres." De Divin. i. 18; and Apuleius calls him "inclytum fatidicum." Florid. i. p. 352. S. Paul may have quoted one of their own poets, from what Plato represents a Cretan saying, οὐ σφόδρα χρώμεθα ol Κρῆτες τοῖς ξενικούς ποιέμωσυν. De Leg. iii. p. 680. The expresents acceptants weighaugur.

aion Κρῆτες ἀεὶ ψεῦσται seems to have been proverbial : see Palairet.

Ibid. ἀργαί. This probably alludes to the idleness and uselessness which generally attend gluttony.

14. 'Iovõaixoîs µúθois. I should understand this also of the absurd fables of the Gnostics, which contained many Jewish legends.

15. πάντα καθαρά τοῖς καθαροῖς. This was a maxim of the Gnostics, who used it to cover all kinds of enormities. See 1 Cor. vi. 12.

16. Octor előévat. To know God, was the great boast of the Gnostics, and hence they took their name.

Ibid. ἀδόκιμοι. Incapable of discernment. Rom. i. 28; 2 Tim. iii. 8.

CHAP. II. 3. πρεσβύτιδας. There were female elders, and female deacons.

5. ἀγαθὰs may be either coupled with olkoupobs, or taken separately. Many MSS. read
elkoupγούs.

elκουργούς.

Ibid. βλασφημήται. It was said that Christianity taught women to disobey their husbands.

9 περὶ ὑμῶν λέγειν φαῦλου. Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσ- · Eph. vi. 5; 10 σεσθαι, εν πασιν εὐαρέστους είναι, μὴ αντιλέγοντας, μὴ νοσφι- 1 Tim. τί.1,2; ζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν ΐνα τὴν 1 Pet. ii. 18. διδασκαλίαν τοῦ σωτήρος ήμων Θεοῦ κοσμώσιν ἐν πάσιν. 11 ε'Επεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώ- 1 Tim. ii. 4. 12 ποις, [†]παιδεύουσα ήμας, ΐνα ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ ² Tim. i. 9. τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὐσεβῶς Phil. iii. 20. 18 ζήσωμεν εν τῷ νῦν αἰῶνι· υπροσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ελ- Eph. ii. 10; πίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ σωτῆρος Gal. i. 4; 14 ήμων Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸς ἔδωκεν ἐαυτὸν ὑπὲρ ήμων, ἴνα λυ- , 1 Cor. τρώσηται ήμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίση ἑαυτ $\hat{\varphi}$ λαὸν $\frac{xvi. 11}{1 \text{ Tim. iv. 12.}}$ 15 περιούσιου, ζηλωτήν καλών έργων. Ταῦτα λάλει καὶ παρα- : Rom. xiii. κάλει καὶ έλεγχε μετὰ πάσης ἐπιταγῆς· μηδείς σου περι-1, to.; φρονείτω. a Phil. iv. 5: "ΤΠΟΜΙΜΝΗΣΚΕ αὐτούς ἀρχαῖς καὶ έξουσίαις ὑπο- 24, 25. τάσσεσθαι, πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, βι Cor.ri.11; Βρλ.ii.1,&c.; 2°μηδένα βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικ- τ.8; . Τ. 8 νυμένους πραότητα πρὸς πάντας ἀνθρώπους. ⁶ημεν γὰρ ποτὲ 1 Pet. iv. 8. καὶ ἡμεῖς ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις : ii. 11. καὶ ἡδοναῖς ποικίλαις, ἐν κακία καὶ φθόνφ διάγοντες, στυγητοὶ, Βοπ. iii. 4 μισοῦντες ἀλλήλους· οστε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία iv. 2, 6; δ ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, αοὐκ ἐξ ἔργων τῶν ἐν δι- $\frac{xi. 6;}{Eph. ii. 4, 9;}$ καιοσύνη ων εποιήσαμεν ήμεις, άλλα κατά τον αὐτοῦ έλεον, τ. 16; Gal. ii. 16; ἔσωσεν ήμᾶς, διὰ λουτροῦ παλιγγενησίας, καὶ ἀνακαινώσεως \$ Tim. i. 9. 6 πνεύματος άγίου, *οὐ έξέχεεν ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ *Αςι. ii. 38; 7 Χριστοῦ τοῦ σωτήρος ήμῶν, 'ἴνα δικαιωθέντες τῆ ἐκείνου χά- Bom. v. 5.
(Bom. viii. 8 ριτι, κληρονόμοι γενώμεθα κατ' έλπίδα ζωής αἰωνίου. Πιστός 25, 24. ο λόγος, καὶ περὶ τούτων βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα εί. 14; 1 Τίμ. 1. 4; φροντίζωσι καλών έργων προίστασθαι οι πεπιστευκότες τῷ ίχ. 7; 9 Θεφ. ταθτά έστι τὰ καλὰ καὶ ἀφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. Εμω- 2 Τίμ. ii. 23.

8. δμών. Probably ήμών.

11. σωτήριος should perhaps be coupled with πασιν ανθρώποις, and the article ή omitted.

13. τοῦ μεγάλου Θεοῦ may be connected with ¹Ιησοῦ Χριστοῦ, our great God and Saviour Jesus Christ: and the absence of the article before σωτήρος supports this construction. The same rule may be applied in Eph. v. 5; 2 Thesa, i. 12; 1 Tim. v. 21; 2 Pet. i. 1; Jude 4. The term Saviour is applied indifferently in this Epistle to God and Christ: see i. 3, 4; ii. 10; iii. 4, 6.

14. λαδν περιούσιον. See Exod. xix. 5;

Deut. vii. 6; xiv. 2; xxvi. 18. Chap. III. 3. ἡμεῖs. S. Paul here identifies himself with other persons, though this description did not apply to himself. See 1 Thess. iv. 15.

δ. ξοωσεν. Σώζειν is often applied to persons being put in a state of salvation, when they are taken into covenant with Christ at

baptism. They are then saved from their former sins.

Ibid. wahryyeveslas. This word only occurs twice in the New Testament. In Matt. xix. 28. it means the resurrection: it is here evidently coupled with the washing of baptism; at which time the stain of original and actual sin is washed away, and the person is in a manner born again: every thing which is past is blotted out, and he begins a new life, without being subject to the wrath of God for what is past. This is expressed by dvanauvareus Ilvebματος αγίου: he then becomes a new creature by the operation of the Holy Ghost. We find drayerrhous in 1 Pet. i. 3, and drayererryué-

7. δικαιωθέντες, having been justified: having had all our sins forgiven at baptism, when we appeared righteous in the sight of God. See Rom. v. 1, 9.

8. The reading is probably ταῦτά ἐστι καλά.

ράς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικάς περιτστασο είσι γαρ ανωφελείς και μάταιοι. Αίρετικον αν- 10 h Matt. xviii. 17; Rom. xvi. 17; θρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι 11 zvili. 17 ; Theee.iii.6; εξέστραπται ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ῶν αὐτοκατάκριτος. 2 Tim. iii. 5 1" Όταν πέπινω 'Αρτεμάν πρός σε ή Τυχικόν, σπούδασον 12 2 Joh. 10. 1 Act. xx. 4: Ερά. τι. 21; ελθείν πρός με είς Νικόπολιν εκεί γάρ κέκρικα παραχειμάσαι. Col. iv. 7; * Ζηνάν τὸν νομικὸν καὶ 'Απολλώ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα 13 μηδέν αὐτοῖς λείπη. μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν 14 zviti. 24 : xvin. 24; 1 Cor. i. 12. έργων προίστασθαι είς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ΐνα μὴ ὧσιν ακαρποι. 'Ασπάζονται σε οι μετ' έμου πάντες άσπασαι 15 τούς φιλούντας ήμας έν πίστει. ή χάρις μετά πάντων ύμων. ἀμήν.

> Πρὸς Τίτον τῆς Κρητῶν ἐκκλησίας πρῶτον ἐπίσκοπον χειροτονηθέντα ἐγράφη ἀπὸ Νικοπόλεως τῆς Μακεδονιας.

9. yevenhoylas. This perhaps alludes to the Gnostic notion of several beings having emanated from God by successive generation. See 1 Tim. i. 4.

Ibid. µdxas rouncds. The Law of Moses is meant here; but not with reference to Judaism, but to that spurious mixture of Judaism and Heathenism which was conspicuous in the Gnostics.

12. Τυχικόν. Tychicus was of Asia Minor, perhaps of Ephesus. Acts xx. 4.

Ibid. Νικόπολιν. There were several cities of

Ibid. Νικόπολιν. There were several cities of this name, in Macedonia, Cilicia, Bithynia, &c. The latter is perhaps intended here: but whether S. Paul kept his intention of wintering there, is uncertain.

13. 'Arolas.' Apollos had been converted in 48, and went to Corinth in the same year. Acts xviii. 24—27; xix. 1. If S. Paul touched at Corinth, as I have supposed, on his way to Crete in 51, he perhaps urged Apollos to go thither, or he may have taken him with him. In 1 Cor. xvi. 21. (which was written in 52), he speaks of having urged Apollos to go to Corinth.

EPISTLE TO PHILEMON.

Philemon was an inhabitant of Colosse, (Col. iv. 9,) and apparently a man of some property, (Philem. 6, 7.) He seems to have been converted by S. Paul, (19,) which may have been when the Apostle visited Phrygia, (Acts xvi. 6; xviii. 23.) Onesimus was his slave, and ran away from him to Rome, where he was converted to Christianity by S. Paul, who sent him back to his master with this letter.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΦΙΛΗΜΟΝΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

• Eph. iii. 1; •ΠΑΤΛΟΣ δέσμιος Χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελ- 1 ιν. 1; 2 Τὶμ. 1; 3 Φὸς, Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, 1 καὶ ἸΑπφίᾳ 2 1 Βομ. 1 καὶ ἸΑρχίππῳ τῷ συστρατιώτη ἡμῶν, καὶ τῆ 1 Cor. 1 καὶ 1 κ

• 1 Thess.i.2; ^c Εὐχαριστῶ τῷ Θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος 4 Thess.i.3: ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, ^d ἀκούων σου τὴν ἀγάπην καὶ τὴν 5 Δ Eph.i.15; πίστιν, ἢν ἔχεις πρὸς τὸν Κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς ἀγίους· ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεως σου ἐνεργὴς γένη- 6 ται ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ὑμῖν εἰς Χριστὸν Ἰισοῦν. χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῆ 7 ἀγάπῃ σου, ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ. Διὸ πολλὴν ἐν Χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπι- 8 τάσσειν σοι τὸ ἀνῆκον, διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ· 9 τοιοῦτος ὧν ὡς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ

CHAP. I. 1. $T\mu b\theta \epsilon os$. Timothy was not with S. Paul when he went to Rome, but must have joined him afterwards. He had probably been left by S. Paul to take care of the church at Ephesus, and he was with the apostle, when he traversed Phrygia for the first time, when he may have become acquainted with Philemon.

 'Απφία. Chrysostom and Theodoret say that she was the wife of Philemon. Archippus was perhaps a deacon in the church of Colos-

sæ. Col. iv. 17.

4. πάντοτε. Jerom observes, that πάντοτε may refer to εὐχαριστῶ or ποιούμενος. There is the same ambiguity in other Epistles. It probably means, I thank God every time that I remember you in my prayers.

4, 5. την άγαπην είς πάντας τους άγιους, καὶ την πίστιν πρός τον Κύριον Ἰησοῦν. See Col. i. 4.

6. κοινωνία is charity, liberality, (Acts ii. 42.) and κοινωνία τῆς πίστεως is charity proceeding

from faith. S. Paul prays, that the charity which is the fruit of your faith may become effective by making known all the good that is in us. Most MSS. read ἡμῶν. He prayed that Philemon's charity to his Christian brethren might make the heathen aware of the good effects of the gospel. Els Χριστὸν Ἰησοῦν is perhaps connected with ἐνεργὴς γένηται—may be effective in bringing men to Jesus Christ.

be effective in bringing men to Jesus Christ.
7. χάριν. Most MSS. read χάραν γὰρ ἔσχομεν. This alludes to the ἀγάπην εἰς τοὺς ἀγίους in ver. 5.

8. Δ.b. Because you are naturally charitable.

9. πρεσβύτης. Some would render it ambassadar: (see 2 Cor. v. 20; Eph. vi. 20:) but that is πρεσβεύτης. Πρεσβύτης is an old man, as in Luke i. 18; Tit. ii. 2. If S. Paul was thirty at the time of his conversion, he was now about fifty-seven.

10 Χριστοῦ επαρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, δν ἐγέννησα • 1 Cor.iv.15; 11 έν τοις δεσμοις μου, 'Ονήσιμου, τον ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνί Col. iv. 9. 12 δὲ σοὶ καὶ ἐμοὶ εὕχρηστον, δυ ἀνέπεμψα σὺ δὲ αὐτὸν, τουτ-13 έστι τὰ έμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ. Ον έγὼ έβουλόμην πρὸς έμαυτον κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονή μοι ἐν τοῖς δεσμοῖς 14 τοῦ εὐαγγελίου τχωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἡθέλησα (2 cor. iz.7. ποιήσαι, ΐνα μη ώς κατά ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου η, ἀλλά 15 κατὰ ἐκούσιον. τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἐγωρίσθη πρὸς ὥραν, 16 ίνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέγης οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ' ὑπὲρ δοῦλου, άδελφον άγαπητου, μάλιστα έμοι, πόσφ δε μάλλον σοί, 17 καλ έν σαρκλ καλ έν Κυρίφ; εί οὖν έμὲ ἔχεις κοινωνὸν, προσ-18 λαβοῦ αὐτὸν ώς ἐμέ. Εἰ δέ τι ἢδίκησέ σε ἢ ὀφείλει, τοῦτο 19 έμοι έλλόγει. έγω Παῦλος έγραψα τη έμη χειρί, έγω άποτίσω ΐνα μὴ λέγω σοι, ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 Ναὶ, ἀδελφὲ, ἐγώ σου ὀναίμην ἐν Κυρίφ ἀνάπαυσόν μου τὰ 13 Cor. vil. 21 σπλάγχνα εν Κυρίφ. επεποιθώς τη υπακοή σου έγραψά σοι, 1 2 cor.i.11; 22 είδως ότι καὶ ὑπερ δ λέγω ποιήσεις. "Αμα δε καὶ ετοίμαζε !! 24. μοι ξενίαν έλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισ- icol i.7; 23 θήσομαι ύμιν. ' Ασπάζονταί σε Έπαφρας ὁ συναιχμάλωτός ι Αστ. xii. 24 μου έν Χριστῷ Ἰησοῦ, κ Μάρκος, ᾿Αρίσταρχος, Δημᾶς, Λου- 12, 25; 25 κας, οι συνεργοί μου. ή χάρις τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ Χρι- ** 29; στοῦ μετά τοῦ πνεύματος ὑμῶν. ἀμήν. Col.iv.10,14; 2 Tim. iv. Πρὸς Φιλήμονα έγράφη ἀπὸ 'Ρώμης διὰ 'Ονησίμου οἰκέτου. 10, 11; 18, 18, 18,

10. ἐγέννησα. S. Paul had converted Onesimus.

11. Εχρηστον-εύχρηστον. Some think there is allusion to his name, 'Orhowos.

13. ὑπèρ σοῦ. As thyself wouldest have done, hadst thou been present. Fell.

Ibid. δεσμοίς του εδαγγελίου. Imprison-

ment on account of the gospel. See Col. i. 24.

15. aldovov. If Onesimus had continued an heathen, Philemon might have had him as his servant for life, but after that they would have been separated: now they would be companions for ever, in this world (alw) and the next

18. ηδίκησε. It has been thought from this that Onesimus had robbed his master.

19. προσοφείλεις. In addition to being bound to forgive Onesimus at my request, you owe your

own conversion to me.
20. διαίμην. This may perhaps be an allusion to the name of 'Orhows. The best MSS. read Χριστώ for Κυρίω.

21. He perhaps alludes to the freedom of

22. Ecular. See Acts xxviii. 23. S. Paul seems to have been looking forward to his release, and to visiting Colossæ.

23. συναιχμάλωτος. Epaphras had not come to Rome with S. Paul, but had joined him afterwards. There had either been some persecution at Rome, which caused Epaphras to be imprisoned, or he had been in prison with S. Paul some time before. See Rom. xvi. 7; Col. iv. 10.

Ibid. Mapros, 'Aplorapyos. See Col. iv. 10.

EPISTLE TO THE HEBREWS.

There have been disputes in ancient and modern times concerning the author of this Epistle: but a majority of the Fathers ascribed it to S. Paul. Many resemblances of style have also been pointed out. He probably wrote it soon after his release from his first imprisonment at Rome, A. D. 58, when he expected soon to visit Judses, (xiii. 23.) It is addressed to the Jewish Christians of Palestine, and contains allusions to the approaching war.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Η ΠΡΟΣ

ΕΒΡΑΙΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

1 •ΠΟΛΥΜΕΡΩΣ καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ Θεὸς λαλήσας a Eph. i. 10; τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν βal. iv. 4. 8 2 τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υίῶ, δον ἔθηκε κληρονόμον πάντων, Mait. xxi 38; 8 δι' οὖ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν, εὸς ῶν ἀπαύγασμα τῆς δόξης Eph. ii. 9; καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ col. i. 16. φήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἐαυτοῦ καθαρισμὸν ποιη- ix. 12, ἐκε. 1; σάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾶ τῆς μεγα- Pral. ex. 1; Δασύνης ἐν ὑψηλοῖς, ⁴τοσούτω κρείττων γενόμενος τῶν ἀγ- Joh. xiv. 9; γέλων, δσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 2 Coc. iv. 4; γέλων, δσω διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 2 Coc. iv. 4; γέλων, δος διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὄνομα. 2 Coc. iv. 4; γέλων, δος εἰπε ποτὲ τῶν ἀγγέλων, 'Τίός μου εἶ σὺ, ἐγὸω σή- Phil. ii. 6; Αρο. iv. 11. 4 Eph. i. 31; Phil. ii. 9, 10. • v. 5; 2 Sam. vii. 14; 1 Par. xxii. 10; xxviii. 6; Peal. ii. 7; Αστ. xiii. 31.

CHAP. I. 1. Πολυμερώς, Frequently. Πολυτρόπως, In many ways.

Ibid. ἐπ' ἀσχάτων τῶν ἡμερῶν. This phrase is used for the times of the Christian dispensation, in Acts ii. 17; 1 Pet. i. 20. See note at 1 Tim. iv. 1. The reading is probably ἐσχάτου. See also Heb. ix. 26; 1 Cor. x. 11; 2 Pet. iii. 3.

2. Εθηκε, constituit. So Xenophon, θεls τους γέροντας κυρίους του περί της ψυχής άγωνος. De Rep. Lac. p. 684. Αττίαη, τοιουτόν σεθώμεν πολίτην Κορινθίων. Ερίει. iii. 1. p. 264.

Ibid. κληρονόμον. According to Gal. iv. 1. this is equivalent to κόριον: and he is called Lord of all in Acts x. 36. The full meaning is, that Christ is Lord of all things in right of his inheritance, i. e. as the begotten Son of God. Κληρονόμον seems used in the same sense in Rom. iv. 13, and Festus writes, "Hæres apud antiquos pro domino ponebatur."

Ibid. alaras. This means worlds or the world in xi. 3. It has the same meaning in Wisdom iv. 2; xiii, 9; xiv. 6. It represented the Hebrew ויייניין, which signified long periods of time, or elernity; and the Alexandrian Jews seem to have used it for the world. See note at Tima i. 2.

3. Analyzagua is the effulgence or radiance

proceeding from light. Philo Judæus calls man, τῆς μακαρίας φύσεως ἐκμαγεῖας ἡ ἀπόσπασμα ἡ ἀπαίγασμα. De Mundi Opif. pag. 33, and the breath which was breathed into his nostrila, τῆς μακαρίας καὶ τρυμακαρίας φύσεως ἀπαίγασμα, De Spec. Leg. pag. 356. The fathers were fond of illustrating the generation of the Son by the effulgence proceeding from light: and this passage may mean, that the glory of the Father was reflected in the Son.

Thid. χαρακτήρ is an impression like that made by a seal; and it is here said, that the bπόστασις of the Father was stamped or impressed upon the Son, so that the Son represented this hypostasis, as an impression represents the seal. Υπόστασις did not signify person till the third or fourth century: before that it signified essence, or substance, i. e. the mode of being.

Ibid. φέρων. Causing to move along, directing. So Seneca, "Deus ille maximus potentissimusque ipse vehit omnia," Epist. 31. § 9. Τῷ μηματι δυνάμεως αὐτοῦ, ἰ, ᾳ τῷ μημ. αὐτοῦ δυνατῷ. Pierce reads αὐτοῦ, God's word, not αὐτοῦ.

4. κεκληρονόμηκεν. This implies that he inherited the name as Son. Christ is superior to the angels, because he is the begotten Sun of

μερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, 'Έγω έσομαι αὐτώ είς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσταί μοι εἰς υἰόν ;' "Όταν δὲ πάλιν εἰσ- 6 f Puni. xevii. 7: κου...; Rom.viii.29; αγάγη τον πρωτότοκον είς την οἰκουμένην, λέγει, ' Καὶ προσ-Col. i. 18. ε Peal. civ. 4. κυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι Θεοῦ.' ε Καὶ πρὸς μὲν 7 τοὺς ἀγιγέλους λέγει, 'Ο ποιῶν τοὺς ἀγιγέλους αὐτοῦ πνεύh Peal. xlv.6. ματα, καὶ τοὺς λειτουργούς αὐτοῦ πυρὸς Φλόγα' hπρὸς δὲ 8 τὸν υίὸν, 'Ο θρόνος σου, ὁ Θεὸς, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος: 1 Act. x. 38. βάβδος εὐθύτητος ή βάβδος της βασιλείας σου. 1 ηγάπησας 9 δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν. διὰ τοῦτο ἔχρισέ σε, ὁ h Peal.cii. 35. Θεός, ὁ Θεός σου, ελαιον ἀγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους l Esa. li. 6; σου.' k Kaì, ' Σὰ κατ' ἀρχὰς, Κύριε, τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, 10 2 Pot.iii.7,10. = x. 12. 13; καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σου εἰσὶν οἱ οὐρανοί. ¹αὐτοὶ ἀπολοῦνται, 11 xii. 2; Pssl. cx. 1; σὺ δὲ διαμένεις. καὶ πάντες ὡς ἰμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ 12 Μαιτ. καὶί. 44; ώσεὶ περιβόλαιον ελίξεις αὐτοὺς καὶ ἀλλαγήσονται σὺ δὲ ὁ Act. ii. 34; 1 Cor. xv.25; αὐτὸς εί, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσι. Τρὸς τίνα δὲ τῶν 13 Eph. i. 20. αγγέλων εξρηκέ ποτε, 'Κάθου έκ δεξιών μου, εως αν θω τούς n Psal. xxxiv. 7; έγθρούς σου ύποπόδιον των ποδών σου;' "Ούγὶ πάντες είσὶ 14 xci. 11. λειτουργικά πνεύματα, είς διακονίαν άποστελλόμενα διά τούς o Deut. xxvil. 26; μέλλοντας κληρονομείν σωτηρίαν; Διά τοῦτο δεί περισσο- 2 Act. vii. 38, 53; Gal. iii. 19. τέρως ήμας προσέχειν τοις ακουσθείσι, μή ποτε παραρρυώμεν. °εί γὰρ ὁ δι' ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ 2 P zii. 25; Mar. i. 14. σωτ. 1. 14. 9 Μωτ. χνί. 20; πάσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, Act. ii. 22; Pπως ήμεις εκφευξόμεθα τηλικαύτης αμελήσαντες σωτηρίας; 8 xiv. 3: ήτις ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ Κυρίου, ὑπὸ τῶν xix. 11; 1 Cor. xii. 4, ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, ٩συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ 4

5. γεγέντηκα σε. The force lies in the word γεγέντηκα. Christ is the begotten Son of God. The second Psalm is applied to Christ by S. Peter, Acts iv. 25; and by S. Paul, Acts xiii. 33. That the Jews so applied it, is proved by Pierce. See v. 5.

Ibid. Kal πάλιν. This was said primarily of Solomon, 1 Chron. xvii. 13, xxii. 10, xxviii. 6, 2 Sam. vii. 14, but there are expressions in the prophecy which cannot apply to Solomon.

6. πάλω is the same as in ver. 5, and Rom. xv. 10, 11, 12. It may be paraphrased, And in another Psalm, which refers to Christ undertaking the work of man's redemption. See x. 5. The LXX read &γγελοι αὐτοῦ: in the Hebrew it is God: but in Deut. xxxii. 43. the LXX have inserted the passage as here quoted. For ποωτότοκος see Psalm lxxxix. 27; Rom. viii. 29.

7. λέγει, sc. ἡ γραφή. Πρός τους ἀγγέλους, with respect to the angels, Erasmus, Raphel. Valckenaer translates the passage, Qui ex ventis spirantibus facit angelos suos, quique fulminibus wither un ministric suis sublicie.

utitur ut ministris suis publicis.

8. That the xlvth Psalm is applied by the Jews to the Messiah, see Estius ad L. O Oebs is the nominative for the vocative, as in x. 7; Matt. xxvii. 29; Mark v. 8; ix. 25; x. 47; Luke viii. 54; John xx. 28; Rom. viii. 15.

12. έλίξεις. Some MSS, read ἀλλάξεις, as does the Alexandrian MS, of the LXX, and this agrees with the Hebrew.

13. That this passage applies to the Messiah, is said by our Saviour himself, S. Peter and S. Paul. See the margin, and Schoetgenius, *Hor. Hebr.* p. 192.

14. Philo Judœus speaks of ἄγγελοι λειτουργοί, vol. ii. p. 387. We must remember in all these quotations, that the Psalms from which they are taken were considered by all the Jews to be addressed to the Messiah. S. Paul assumed this as proved, because he was writing to Jews.

CHAP. II. 1. Διὰ τοῦτο. Because Christ is superior to angels. Having proved this point, he proceeds to argue that the revelation made by Christ is superior to that made by angels: i. e. the Gospel is superior to the Law.

Ibid. παραρρυώμεν. Ne quando præterfluere ea sinamus. Bos, Valckenaer, Fell. But Chrysosom explains it, μή ἐκπέσωμεν, and Elsner, ne deficiamus: so as never to be drawn or tempted from them. Pyle.

2. ἀγγέλων. See note at Acts vii. 35, 53.
3. ἀκουσάντων. Hencg it has been argued, that the Epistle was written by a person who had not seen Christ. See Acts xiii. 31. This, however, would not contradict what S. Paul

Θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασι, καὶ ποικίλαις δυνάμεσι, καὶ πνεύματος άγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλρις ὑπέταξε τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, 1.1.2, 4,8. 6 περί ής λαλούμεν διεμαρτύρατο δέ που τὶς λέγων, ' Τί ἐστιν · Paal viii.4; ανθρωπος, ότι μιμνήσκη αὐτοῦ, ἡ υίὸς ἀνθρώπου, ότι ἐπι- cxliv. 3. 7 σκέπτη αὐτόν; ἢλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους Paal. viii.6; δόξη καὶ τιμή ἐστεφάνωσας αὐτὸν, καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ xxriil 18; 8 τὰ ἔργα τῶν χειρῶν σου ^τπάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν 23, 27; ποδών αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ τὰ πάντα, οὐδὲν Ερh. i. 32. ἀφηκεν αὐτῷ ἀνηπότα στο το Σλ άφηκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον νῦν δὲ οὖπω ὁρῶμεν αὐτῷ τὰ Phil. ii. 7, 8, 9 πάντα υποτεταγμένα. ¹¹ τον δε βραχύ τι παρ' άγγελους ήλατ- 1 Lu. xxiv. τωμένον βλέπομεν Ίησοῦν διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου, δόξη 26, 46; Act. iii. 18; καὶ τιμή ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι Θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύ- τ. 31; 10 σηται θανάτου. *Επρεπε γὰρ αὐτῷ, δί δυ τὰ πάντα καὶ δί γ χ. 10, 14. ού τὰ πάντα, πολλούς υίους εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν : Psal. xxii. 11 της σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. Το τε γὰρ 18mm.xiii.3; ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἐνὸς πάντες δι' ην αἰτίαν « Rea. viii. 18; 12 οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφούς αὐτούς καλείν, ελέγων, ''Απαγ- Joh. x. 29; γελῶ τὸ ὅνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσφ ἐκκλησίας ὑμ- 12. 18 νήσω σε.' Καὶ πάλιν, 'Έγὰ ἔσομαι πεποιθώς ἐπ' αὐτῶ.' Εκκ. ΧΥ.Β. *Καὶ πάλιν, ''Ιδου ἐγὼ, καὶ τὰ παιδία ἄ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός.' Joh. i. 14; 1 Cor. xx. 14 δ'Επεί οὖν τὰ παιδία κεκοινώνηκε σαρκὸς καὶ αίματος, καὶ αὐ- 54, 55; τὸς παραπλησίως μετέσχε τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου 2 Tim. i. 10.

says in Galat. i. of not having received his commission from man, and of having had special revelations from God.

μερισμοῖς. By our being able to impart the gifts of the Spirit.
 Ob γdρ. This is another reason for the

5. Oὐ γdρ. This is another reason for the Gospel being preferred to the Law: viz. because the Christian dispensation was not administered by angels, but by Jesus Christ.

Ibid. οἰκουμένην. In vi. 5. we have δυνάμεις μέλλοντος αἰῶνος: and in Is. ix. 6. the LXX translate warhp μέλλοντος αἰῶνος. The expressions mean the Christian dispensation in opposition to the former, whether patriarchal or Mosaic. The Jews used the phrase κῶπ Τρίγη in the same way. Περὶ ἢς λαλοῦμεν perhaps refers to the οἰκουμένη and the quotation from the Psalms, mentioned in i. 6.

6. The viiith Psalm is quoted as referring to the Messiah by our Saviour himself, Matt. xxi. 16, and by S. Paul, 1 Cor. xv. 27. Its primary application is to Adam and the human race.

 βραχό τι. For a little while. Valckenaer, as in Acts v. 34.

 Έν τῷ ὑποτάξαι may mean, ἐν τῷ λέγεσθαι, Πάντα ὑπέταξας αὐτῷ.

Ibid. obne. Christ's mediatorial kingdom is not yet finished: death is not yet finally destroyed. Compare 1 Cor. xv. 25, &c.

9. The clauses of this verse appear inverted,

but they may be paraphrased thus: But as to him who was made for a little while lower than angels, viz. Jesus, by his suffering death, we see him now crowned with glory and honour, i. e. made Lord of all things, that his death may by the graps of God become efficacious for all man.

the grace of God become efficacious for all men.

10. When God had determined to restore to men the power of living for ever, (els δόξαν ἀγαγονει,) it was necessary that he, who was to purchase this power, should himself submit to death. Els δόξαν ἀγαγοντα may be an allusion to God leading the Israelites into the earthly Canaan, and ἀρχηγον may refer to Moses or Joshua, as a type of Christ. Τελειῶσαι means, that Christ's mediation would not have been perfect, if he had not died: see v. 9.

11. For it was part of this scheme, that the redeemer and the redeemed should all be of one stock or origin: and consequently in the psalms which speak of the Messiah, we find him calling men his brethres.

13. Both these quotations probably come from Is. viii. 17, 18: there is something like the first in Psalm xviii. 3; 2 Sam. xxii. 3. The 14th verse of Is. viii. is applied to Christ by Simeon, Luke ii. 34; by Christ himself, Matt. xxi. 44; by S. Peter, 1 Pet. ii. 6; and by S. Paul, Rom. ix. 33.

14. τὰ παιδία. These children.

Ibid. παραπλησίως. Exactly in the same way: not in appearance only. Wolf. This is demon-

καταργήση τὸν τὸ κράτος ἔγοντα τοῦ θάνατου, τουτέστι τὸν διάβολον, εκαὶ ἀπαλλάξη τούτους, ὅσοι φόβφ θανάτου διὰ παν- 15 c Lu. i. 74; Rom. viii. 15. τὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. οὐ γὰρ δήπου ἀγγέλων ἐπι- 16 λαμβάνεται, άλλα σπέρματος 'Αβρααμ ἐπιλαμβάνεται. ^d ὅθεν 17 4 iv. 15: v. 2; Phil. ii. 7. ώφειλε κατά πάντα τοις άδελφοις όμοιωθήναι, ίνα έλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, εἰς τὸ ἱλά-• iv. 15, 16. σκεσθαι τὰς άμαρτίας τοῦ λαοῦ. ἐἐν ος γὰρ πέπονθεν αὐτὸς 18 f iv. 14; vi. 20 : πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθήσαι. viii. 1; ix. 11; "ΟΘΕΝ, άδελφοὶ άγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατα- 3 Phil. iii. 14. νοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὁμολογίας ἡμῶν # wer. 5: Num. xii. 7 Χριστον Ίησουν επιστον όντα τώ ποιήσαντι αὐτον, ώς καί 2 b ver. 2. Deut. zviii. Μωσης εν όλφ τφ οίκφ αὐτοῦ. Πλείονος γὰρ δόξης οὐτος ε 15, 18. παρά Μωσην ηξίωται, καθ' όσον πλείονα τιμην έχει τοῦ οἴκου 1 Matt. xxiv. 13; 1 Cor. iii. 16; δ κατασκευάσας αὐτόν πᾶς γὰρ οἰκος κατασκευάζεται ὑπὸ 4 vi. 19; 2 Cor. vi. 16; τινός ό δὲ τὰ πάντα κατασκευάσας, Θεός. καὶ Μωσῆς μὲν 5 Ερλ. Ε. 21, 22; πιστός εν όλω τω οίκω αὐτοῦ, ως θεράπων, εἰς μαρτυριον των 1 Tim. iii.15; 1 Pet. ii. 5. λαληθησομένων 1 Χριστὸς δὲ, ὡς νίὸς ἐπὶ τὸν οἰκον αὐτοῦ οὐ 6

strative of Christ having assumed the human nature. See v. 7.

14. **páros.** Death is the consequence of sin: the devil excites to sin, and therefore has the power of inflicting death.

15. Souheias means that slavish fear, which persons feel, who are under sentence of death.

16. ἐπιλαμβάνεται. This is generally translated, He takes the nature of: but it may mean, he lays hold of, to extricate them from the miserable state described in ver. 15: he assists. See viii. 9.

17. ἐλεἡμων καὶ πιστὸs comprehends the duty which Christ, as high priest, would discharge to God and man. Having taken upon him the human nature, he would be merciful to his fellow men, and would faithfully discharge the office of atonement. See iii. 2.

18. er φ is not the same as δσφ, inasmuch as; but it means, he is able to assist those persons, who are tempted by the same feelings which he himself felt when he was tempted.

CHAP. III. 1. ἄγιοι may perhaps be said with reference to ἀγιαζόμενοι in ii. 11. Pierce. Ibid. μέτοχοι may imply, that the Jews had

only a share together with the Gentiles. Pierce.

Ibid. κατανοήσατε. Christ had already been spoken of as sent by God, i. 2, ii. 3; and as high priest, ii. 17. S. Paul now says, Here is another view which you may take of this person, whom I have called apostle and high priest. It is ex-

plained in ver. 3.

Ibid. δμολογίαs. This expression may be taken for τον άπ. καὶ ἀρχ. δμολογούμενον ἡμῦν, him whom we acknowledge as our apostle and high priest. Philo Judæus speaks of the Jewish high priest as δ μέγας ἀρχιερεὺς τῆς δμολογίας. De Somnits, vol. i. p. 654. The Jews call the high priest their apostle, and the apostle of God. Our Saviour speaks of himself as sent

by the Father, John v. 38; vi. 29, 39; viii. 42; xvii. 18.

2. τψ ποιήσαντι. To him who appointed him apostle and high priest, as in 1 Sam. xii. 6. Μαρτύς Κύριος ὁ ποιήσας τὸν Μωῦσῆν καὶ τὸν 'Ααρών. See also Mark iii. 14; Acts ii. 36.

Third. &s και Μωσήs. As also was Moses.
This is a quotation from Numb. xii. 7. οδχ οδτως δ θεράπων μου Μωῦσής, ἐν δλφ τῷ οδικφ μου πιστός ἐστι. Οδικφ means the Jewish church.
Moses faithfully executed all the orders which God gave him concerning this church.

3. This is what the Jewish Christians were

3. This is what the Jewish Christians were told in ver. 1. to observe. If Christ had been merely an apostle and high priest, he may have been no greater than Moses; and both were equally faithful in discharging their commission: but here a difference is pointed out.

Ibid. τοῦ οἴκου is not than the house, but of, or in the house: πλείονα τιμήν τοῦ οἴκου, the greater share of honour in the house. Moses had not this highest honour, because he was only a servant: but Christ was son of the person who established the house, and this person was God.

5. θεράπων. See Numb. xii. 7, as quoted in ver. 2.

Ibid. μαρτύριον. The commission of Moses was merely to bear witness to the higher revelation which was afterwards to be made by Christ.

6. Moses was faithful ἐν τῷ οἴκφ, being himself part of the Jewish church. Christ is ἐπὶ τὸν οἶκον, being the Son of Him who established the Jewish as well as the Christian church. Some read αὐτοῦ, his own house, i.e. Christ's. Beza, Grotius, Schmidius, Wolfius, Valckenaer; but it seems more correct to read αὐτοῦ, his house, i.e. God's house, as in ver. 5.

ολκός έσμεν ήμεις, εάνπερ την παρρησίαν και το καύχημα της 7 ελπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν. Διὸ καθώς λέγει 1 ver. 15; τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, 'Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, Psal, zer, Το 8 μη σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ, ' Exod. 9 κατά τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῆ ἐρήμφ, οὖ ἐπείρασάν με Ναπ. xx. 18. οί πατέρες ύμῶν, ἐδοκίμασάν με καὶ εἶδον τὰ ἔργά μου, τεσ-10 σαράκοντα έτη. διὸ προσώχθισα τῆ γενεά ἐκείνη, καὶ εἶπον, 'Αεὶ πλανώνται τἢ καρδία αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς 11 μου "ώς ώμοσα έν τη όργη μου, Εί είσελεύσονται είς την " Deat i. 84. 12 κατάπαυσίν μου, βλέπετε, άδελφοί, μή ποτε έσται έν τινι ύμων καρδία πονηρά ἀπιστίας, ἐν τῷ ἀποστήναι ἀπὸ Θεοῦ 13 ζώντος άλλά παρακαλείτε έαυτούς καθ' έκάστην ήμέραν, άγρις ου τὸ σήμερον καλείται, ἵνα μὴ σκληρυνθῆ τις ἐξ ὑμῶν 14 απάτη της αμαρτίας "μέτοχοι γαρ γεγόναμεν του Χριστου, " Rom έάνπερ την άρχην της υποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν *iii. 17. 15 κατάσχωμεν, Θέν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον, ἐὰν τῆς φωνῆς αὐ- . ***. 7. του ακούσητε, μη σκληρύνητε τας καρδίας ύμων, ώς εν τώ 16 παραπικρασμώ. Τίνες γάρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν; άλλ 17 οὐ πάντες οἱ ἐξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωσεώς; ^pτίσι » Nam. xiv. δὲ προσώχθισε τεσσαράκοντα ἔτη; οὐχὶ τοῖς άμαρτήσασιν, *xvi. 65 18 ων τὰ κωλα ἔπεσεν ἐν τἢ ἐρήμφ; ατίσι δὲ ωμοσε μὴ εἰσ- Paal. cvi. 26; ελεύσεσθαι είς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εί μὴ τοῖς ἀπειθήσασι; 🦫 🚓 🗧 19 Καὶ βλέπομεν ότι οὐκ ἠδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι' ἀπιστίαν. 9 Num. 4 Φοβηθώμεν ουν μή ποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελ- riv. 30; Dout. i. 34, θείν είς την κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκή τις έξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. 35.

6. παρρησίαν may allude to the public profession of faith made at baptism, as in ver. 14, x. 23, 35; and perhaps there is an intimation of the necessity which there would soon be of Christians adhering to their profession.

7. A.6. This is connected with ver. 12. This being the case, I would remind you of the disobedience of the Israelites in the time of Moses, and its consequence: take care that your case is not the same. See 1 Cor. x. 1, 11.

Ibid. The inspiration of David is proved by this verse compared with iv. 7. See also Matt. xxii. 43.

8. παραπικρασμῷ. The Jews provoked the Lord to wrath during the whole of their journeying in the wilderness: Deut ix. 7. Five particular provocations are mentioned, Exod. xvi. 2; xvii. 2—9; xxxii. 10; Numb. xi. 33; xiv. 29; and Deut. i. 34, 35. The last was the time when God swore in his wrath.

9. οδ relates to πειρασμοῦ, wherewith. Pierce. Most MSS. read ἐπείρασαν οἱ πατέρες ὑμῶν ἐν δοκιμασία.

δοκιμασία.
10. διό is not in the LXX or Hebrew, and τεσσ. ετη is connected with προσάχθισα, as it is in ver. 17

11. El. See note at Mark viii. 12. Ibid. κατάπαυσιε is coupled with κληρονόμια

in Deut. xii. 9, the inheritance and rest which the Israelites had in the land of Canaan, when they rested from their journeyings and their enemies.

13. Expis oδ. So long as you are allowed to consider the time still unexpired, in which God invites you to hear his voice. Philo Judwus says of to-day in Deut. iv. 4, σημερον δ' δστ'ν δ Δπέρατος καὶ δδιεξίτητος αλών. vol. i. p. 554.

14. Take care that your hearts are not hardened: for we are partakers in the benefits of Christ's death, only on condition of continuing obedient.

Ibid. troordoess. Confidence. Psalm xxxviii. 7; Ruth i. 12; Ezech. xix. 5; 2 Cor. ix. 4; xi. 17.

 & τῷ λέγεσθαι. According to the words already quoted, or while the opportunity lasts contained in those words.

17. κῶλα is the word in Numb. xiv. 29.
CHAP. IV. 1. καταλειτομένης is the same as ἀπολείνεται in ver. 6, 9: it implies that the promised rest had not yet been enjoyed, but was left for others to enter upon. Raphel, Valckenaer. See x. 26.

Ibid. δστερηκέναι. Persons, who come too late, are excluded: and hence δστερηκέναι means here, not to enter in.

καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κάκεῖνοι άλλ' οὐκ 2 ώφέλησεν ὁ λόγος της ἀκοης ἐκείνους, μη συγκεκραμένος τη · Pral, zer. πίστει τοις ἀκούσασιν. · είσερχόμεθα γὰρ είς τὴν κατάπαυσιν 8 οί πιστεύσαντες, καθώς εξρηκεν, ' Ως ώμοσα έν τη όργη μου, Εὶ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου' καίτοι τῶν ἔργων • Gen. ii. 2: ἀπὸ καταβολής κόσμου γενηθέντων • εἶρηκε γάρ που περί 4 Εκού κε.11; της έβδόμης ούτω, 'Καὶ κατέπαυσεν ὁ Θεὸς ἐν τῆ ἡμέρα τῆ έβδόμη ἀπὸ πάντων των ἔργων αὐτοῦ.' καὶ ἐν τούτω πάλιν, 5 Εὶ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου.' Ἐπεὶ οὖν ἀπο- 6 λείπεται τινάς εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι' ἀπείθειαν, ἐπάλιν τινὰ ὁρίζει ἡμέραν. 7 t iil. 7, 15: Pual. xcv. 7. · Σήμερον, ' εν Δαβίδ λέγων, μετά τοσούτον χρόνον, καθώς είρηται, 'Σήμερον, έὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, μὴ σκληούνητε τὰς καρδίας ὑμῶν.' Εἰ γὰρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυ- 8 σεν, ούκ αν περί άλλης ελάλει μετά ταῦτα ἡμέρας άρα ἀπο- 9 λείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ εἰσελθὰν εἰς 10 την κατάπαυσιν αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων «Eccl.xii.11; αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ἰδίων ὁ Θεός. Σπουδάσωμεν οὐν εἰσ- 11 Ε. κίικ. 3; ελθείν είς έκείνην την κατάπαυσιν, ίνα μη έν τῷ αὐτῷ τις Jer. xxiii. 39; ὑποδείγματι πέση της ἀπειθείας. "ζων γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, 12

2. εδηγγελισμένοι. This alludes to the preaching of the gospel, and to the good report of the land of Canaan, which was brought to the Israelites by Joshua and Caleb, Numb. xiii. 27—30; but which they did not believe, and this was the chief παραπικρασμός.

Ibid. λόγος τῆς ἀκοῆς. See I Thess. ii. 13. It may mean here, that the word entered only into their ears, and did not sink into their hearts. Most MSS. read συγκεκραμένους.

3. καθώς είρηκεν. The argument from this quotation is left to be supplied by the reader. If God swore that the Israelites, for their want of faith, (Deut. i. 32,) should not enter into his rest, it is implied that those who have faith shall enter in.

Ibid. καίτοι. The quotation shews, that this rest was still reserved for some other persons: and if the Jews replied, that God's rest meant his resting from creation, and that they had entered into this, when they had the institution of the Sabbath, S. Paul replies, that this could not be the rest intended, because David spoke of it as something still future, though the rest of the Sabbath had existed from the beginning. Κατάπαυσι is used for the Sabbath in 2 Macc. xv. 1.

5. και εν τούτφ πάλιν. And it is evident again from the former quotation, that the entrance into this rest is something future.

7. Valckenaer puts a note of interrogation after huspar: but it may mean, Even after the Israelites had entered into Canaan, he again faces some other day for the faithful entering into his

rest, and this even as late as in the time of David.

bid. είρηται. Most MSS. read προείρηται.

8. Ίτησοῦς. If the Israelites had entered into

[Kep. 4.

God's rest, when Joshua led them into Canacas, the Psalmist would not have spoken of it as a thing future.

9. ἀπολείπεται. So that this rest is something which is still left for the people of God to enter into. Σαββατισμὸς is used on account of what was said in ver. 3, and means, that believers in Christ will have a perpetual Sabbath, as well as enter into the heavenly Canaan. The Jews spoke of the reign of the Messiah as a σαββατισμός.

10. δ γάρ εἰσελθών. This is to shew that God's rest, into which the faithful are to enter, may be called a σαββατισμός, for he that exters into this blessed state will rest from all his works, as God did from His.

12. δ λόγος. S. Paul seems to adopt a mode of expression, which was common among the Jews. Philo writes, Ίνα ἐνγοῆς Θεὸν τέμνοντα, τάς τε τῶν σωμάτων καὶ πραγμάτων ἐξῆς ἀπάσας ἡρμόσθαι καὶ ἡνῶσθαι δοκούσας φύσεις, τῷ τομεῖ τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγω, δι εἰς τὴν ὀξυτάτην ἀκονηθεὶς ἀκμὴν, διαιρῶν οὐδέποτε λήγει τὰ αἰστητὰ πάντα, ἐπειδὰν δὲ μέχρι τῶν ἀτόμων καὶ λεγομένων ἀμερῶν διεξέλθη. vol. i. p. 491. Οδτως ὁ Θεὸς ἀκονησάμενος τὸν τομέα, τῶν συμπάντων αὐτοῦ λόγον, διαιρεῖ τῆν τε ἔμορφον καὶ ἀποιον τῶν δλων οὐσίαν, p. 492. S. Paul means to say, that, if we have not faith, God will be sure to discover it; for he sees the inmost recesses of the heart.

καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπέρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, «Peal.xxxiii. καλ διϊκνούμενος άχρι μερισμού ψυχής τε καλ πνεύματος, 10, 14 άρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν 11, 12; 18 καρδίας καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανής ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα Eccl. XV. 19. δε γυμνά και τετραχηλισμένα τοις οφθαλμοίς αὐτοῦ προς τί. 20; vii. 26; δυ ήμεν ὁ λόγος. 14 ΓΕχοντες οὐν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανοὺς, iz. 11, 24; 15 Ίησοῦν τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ, κρατώμεν τῆς ὁμολογίας. Οὐ: 11.17: γάρ έχομεν άρχιερέα μη δυνάμενον συμπαθήσαι ταις άσθεν- 2 Cor. v. 21; είαις ήμων, πεπειραμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' δμοιότητα 1 Pet. ii. 12: 16 χωρίς άμαρτίας προσερχώμεθα οὖν μετά παρρησίας τῷ • 1. 19, &c.; θρόνφ της χάριτος, ΐνα λάβωμεν έλεον, καὶ χάριν εὔρωμεν, ιι. 12. 5 εἰς εὔκαιρον βοήθειαν. ὑπᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς, ἐξ ἀνθρώπων ὑ ii. 17: λαμβανόμενος, ὑπὲρ ἀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν Θεὸν, • ii. 18; 2 ໃνα προσφέρη δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ἀμαρτιῶν, εμετριο- τί. 28. παθείν δυνάμενος τοίς άγνοοῦσι καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ 4 τίι. 27 3 αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν ακαὶ διὰ ταύτην ὀφείλει, καθώς xri. 3, &c. περί τοῦ λαοῦ, οὕτω καὶ περί ἐαυτοῦ προσφέρειν ὑπὲρ ἀμαρ- *Exod. xxviii. 1: 4 τιών. • Καὶ οὐχ ἐαυτῷ τὶς λαμβάνει τὴν τιμὴν, ἀλλὰ ὁ κα- 1 Par. 5 λούμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθάπερ καὶ ὁ ᾿Ααρών. ¹οὕτω καὶ ὁ ϶ Par. xxvi. Χριστὸς οὐχ ἐαυτὸν ἐδόξασε γενηθήναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λα- $\frac{16.4c}{c_{1.5}}$; λήσας πρός αὐτὸν, 'Τίος μου εί σὺ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά Peal. ii. 7 6 σε' εκαθώς καὶ ἐν ἐτέρφ λέγει, 'Σὰ ἱερεὰς εἰς τὸν αἰῶνα, Δει xiii. 33. 7 κατά την τάξιν Μελχισεδέκ.' h'Os εν ταις ημέραις της σαρ- Peal cs. 4. κὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν ε Μειι. αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσ- προί. 46, 50; 8 ενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, ικαίπερ ὧν ποὶ. 12. χνιί. 1. 9 υίὸς, εμαθεν ἀφ' ὧν επαθε την ὑπακοην, καὶ τελειωθείς εγέ- ! Phil. ii. νετο τοις υπακούουσιν αυτώ πάσιν αίτιος σωτηρίας αίωνίου κιι. 10.

13. τετραχηλισμέτα is a metaphor from victims which are laid open, and the inside exposed as fully as is expressed in ver. 12; or perhaps from the neck of the victim being turned back so as to shew the face, supine exposite.

Ibid. πρὸς δν. With whom we have to do, or, of whom we are speaking, or, to whom we shall give account.

14. ἀρχιερέα. He now returns to the notion of Christ being a high priest, which was begun in iii. 1.

CHAP. V. 2. μετριοπαθείν. To be only moderately affected with anger, i. e. to be indulgent to. The Peripatetics said τον σοφον μετριοπαθή μεν είναι, άπαθή δε ούκ είναι.

3. έπερ αμαρτιών. Many MSS. read περί αμ. See x. 6.

5. δ λαλήσας. The same person, i.e. God, who spoke those words in the second Psalm, appointed Christ to be our high priest: and the second Psalm is prophetic of Christ taking

upon himself this office.

6. The hundred and tenth Psalm is referred to the Messiah by our Lord himself, Matt. xxii. 43.

 σαρκός. This is a plain proof that Christ had a higher nature. See ii. 14.
 Ibid. εἰσακουσθείς. This word implies that

Ibid. elσακουσθείs. This word implies that a person is assisted as well as heard, and some translate it delivered from his fear. Jesus was not delivered from death, but an angel strengthened him, Luke xxii. 43, and he was raised again from death.

8. ξμαθεν - ξπαθε. This was a proverbial expression, as μαθήματα τὰ παθήματα, Herod. i. 207; ξμαθον μὲν δ ἐπαθον, Philo Jud. vol. i. p. 568; el μὲν ἦν μαθεῖν ὰ δεῖ παθεῖν, καὶ μὴ παθεῖν, καλὸν τὸ μαθεῖν el δὲ παθεῖν, τί δεῖ μαθεῖν; παθεῖν γὰρ χρή. Democritus apud Stobæum. This passage seems to shew, that the Epistle was written in Greek.

9. τελειωθείς. See ii. 10.

προσαγορευθείς ύπὸ τοῦ Θεοῦ ἀρχιερεύς, κατά τὴν τάξιν 10 Μελγισεδέκ.

Περί ού πολύς ήμιν ο λόγος και δυσερμήνευτος λέγειν. 11 έπεὶ νωθροί γεγόνατε ταις ακοαίς. 1καὶ γὰρ οφείλοντες είναι 12 διδάσκαλοι διὰ τὸν χρύνον, πάλιν χρείων έχετε τοῦ διδάσκειν ύμας, τίνα τὰ στοιχεία τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ Θεοῦ καὶ γεγόνατε γρείαν έχοντες γάλακτος, και οὐ στερεάς τροφής. 11 Cor. #1.2: πας γαρ ὁ μετέχων γάλακτος, ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης 18 xiv. 30; Ερh. iv. 14. νήπιος γάρ έστι τελείων δέ έστιν ή στερεὰ τροφή, τῶν διὰ 14 την έξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα έχόντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ. Διὸ ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ Χρισ- β τοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρών έργων, καὶ πίστεως έπὶ Θεὸν, βαπτισμών διδαχής, ἐπιθέσεώς τε χειρών, ἀναστά- 2 σεώς τε νεκρών, καὶ κρίματος αἰωνίου. καὶ τοῦτο ποιήσομεν, ε εάν περ επιτρέπη ὁ Θεός. "'Αδύνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισ- 4 θέντας, γευσαμένους τε της δωρεάς της επουρανίου καὶ μέτ-

m x. 16: Matt. xii 31, 45;

2 Pet. ii. 20; όχους γενηθέντας πνεύματος άγίου, καὶ καλον γευσαμένους 5 Θεού δήμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αιώνος, και παραπέσοντας, ε πάλιν ἀνακαινίζειν είς μετάνοιαν, ἀνασταυρούντας ἐαυτοίς τὸν

10. προσαγορευθείς. Salutatus. Casaubon, Valckenaer.

11. δυσερμήνευτος-έπεί. It is difficult to interpret to you this passage concerning Mel-chisedek, because you are slow in hearing such

12. στοιχεία της άρχης are the first elements: it means, the imperfect rudiments and elements of Christianity, which were contained in the Old Testament. Pierce.

13. γάλακτος. So Philo, νηπίοις μέν ἐστι

γάλα τροφή, τελείοις δὲ τὰ ἐκ πυρών πέμματα, καί ψυχής γαλακτώδεις μέν αν είεν τροφαί κατά την παιδικήν ήλικίαν .... τελείαι δε και ανδράσιν εύπρεπεις al διά φρονήσεως και σωφροσύνης και άπάσης άρετης ύφηγήσεις, vol. i. p. 301. Also Arrian, οὐ θέλεις ήδη ώς τὰ παιδία ἀπογαλακτισθήναι, και Επτεσθαι τροφής στερεωτέpas, Epist. ii. 16.

Ibid. λόγου δικαιοσύνης. The real doctrine of justification by faith, which is contained in the Old Testament, if persons can understand it.

14. alσθητήρια. See Phil. i. 10. CHAP. VI. 1. τελειότητα. The food fit for τέλειοι.

2. The things here mentioned were the points in which all persons were instructed when they were admitted to baptism; they were to repent, to have faith, to believe in a resurrection, and a future judgment: upon which they were baptized, and the apostles laid their hands on them. S. Paul says, that he cannot repeat all this over again.

Ibid. βαντισμών διδαχής. The doctrine concerning different baptisms, and their efficacy, such as the Jewish, that of John, and particularly the Christian.

Ibid. ἐπιθ. χειρών. The apostles laid their hands upon those who were baptised, and they received the Holy Ghost, Acts vi. 6; viii. 15. 16, 17; xix. 5, 6.

3. τοῦτο ποιήσομεν. This is connected with enl την τελειότητα φεράμεθα in ver. 1. I will proceed to give you this strong food, and will presently (in ch. vii.) explain to you the passage about Melchizedek.

4. If you cannot receive this strong food, there is no use in repeating the former elements: and if you have forgotten them so entirely as to apostatize from your faith, you cannot receive another admission into the covenant by baptism.

Ibid. 'Advator. This does not imply, that God cannot pardon an apostate; but he cannot be again baptized. The passage relates only to apostates, and to the non-iteration of baptism.

Ibid. φωτισθέντας was used in later times as synonymous with Barrioberras. See Suicer, Bingham. It probably has that meaning here, and x. 32. All these accusatives are governed by drakaurifeir.

Ibid. δωρεάs. This means the gift of the Holy Ghost, as is explained in the next clause. 5. μέλλοντος aleros. See ii. 5. This clause

might be translated the privileges of the gospel.

6. Kal παραπεσόντας. And having apostatized.

Ibid. avakaurifeir. Once more to make them new creatures by baptism, els perdroiar upon their repentance. Even if they repent, there is no power to re-admit them by baptism.

Ibid. dragraupoverus is said to mean simply

7 υίον του Θεού και παραδειγματίζοντας. γη γαρ ή πιούσα τον ΄ ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον ὑετὸν, καὶ τίκτουσα βυτάνην εύθετον εκείνοις δι' οθς καλ γεωργείται, μεταλαμβάνει εύλογίας 8 ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος 9 καὶ κατάρας έγγυς, ής τὸ τέλος εἰς καῦσιν. Πεπείσμεθα δὲ περί ύμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείττονα καὶ ἐχόμενα σωτηρίας, 10 εί καὶ οὕτω λαλούμεν. "οὐ γὰρ ἄδικος ὁ Θεὸς, ἐπιλαθέσθαι " Ρον. τοῦ ἔργου ὑμῶν καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης ἡς ἐνεδείξασθε Matt. x. 43; είς τὸ ὅνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις καὶ διακονοῦντες. xxv. 40; 11 επιθυμούμεν δε εκαστον ύμων την αυτην ενδείκνυσθαι σπουδήν 12 πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους τνα μὴ νωθροί γένησθε, μιμηταί δε των δια πίστεως και μακροθυμίας κλη-18 ρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας. °Τῷ γὰρ ᾿Αβραὰμ ἐπαγγειλά- · Gen. xii. 8; μενος ὁ Θεὸς, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς είχε μείζονος ὁμόσαι, ώμοσε xxii. 16, 17; 14 καθ' ἐαυτοῦ λέγων, ' Ή μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύ- Lu. i. 78. 15 νων πληθυνώ σε' καὶ οὕτω μακροθυμήσας ἐπέτυχε τῆς ἐπαγ-16 γελίας. Ράνθρωποι μέν γαρ κατά τοῦ μείζονος ομνύουσι, καί » Exod. xxii. 17 πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὅρκος ἐν ο περισσότερον βουλόμενος δ Θεός επιδείξαι τοις κληρονόμοις της επαγγελίας το άμετάθετον της βουλης αυτού, έμε-18 σίτευσεν όρκω, ίνα δια δύο πραγμάτων αμεταθέτων, εν οίς

crucifying, by Raphel, Bos, Krebsius. But Chrysostom interprets it, crucifying again, as does Valckenaer.

6. παραδειγματίζοντας. The LXX use this verb in Numb. xxv. 4, where Aquila has ἀνάπηξον, and Symmachus κρέμασον: it is, therefore, properly coupled with ἀνασταυροῦντας. These persons as much reject Christ as if they had nailed him to the cross.

7. For the effect of the Christian doctrine upon different persons may be compared to the effect of rain upon the earth: in some it brings forth good fruit, and blessing is the consequence: in others it brings forth thorns and thistles, and cursing is the consequence. The latter applies to apostates, **majornas.**

latter applies to apostates, mapaneouras.

Ibid. 8' obs. For whose benefit God intended the around to be cultivated.

the ground to be cultivated.

8. κατάρας έγγύς. Apostates are in imminent danger of condemnation: the final curse is very near to them: so έγγὸς ἀφανισμοῦ, viii. 13.

Ibid. καῦσιν, if applied to the earth, signifies its being scorched and burnt by the sun: if to apostates, it means their punishment. See Matt. xiii. 5, 6, 20, 21.

9. εχόμενα σωτηρίας. Qua necessarium habent cum salute nexum. Valckenaer. The expression is opposed to κατάρας έγγθε in ver. 8.

10. τοῦ ἔργου ὑμῶν. Your troubles and afflictions. Valcken.

Ibid. τοῦ κόπου. These words seem to be an interpolation, perhaps from 1 These. i. 3.

11. πρός την πληρ. So as to show the sin-

cerity of your hope to the end. They were to shew this by their patience and charity.

12. The Kanpove pour two. Those, whether Jews or Gentiles, who are now proving themselves heirs of the promise made to Abraham by their faith in Christ. This leads him to dwell upon the spiritual nature of that promise. Compare

Gal. iii. 7, &c.
13. καθ' ἐαυτοῦ. Philo observes upon this same passage ὁρᾶς γὰρ ὅτι οὐ καθ' ἐτέρου ὀμενίαι Θοός οὐδὰν αὐτοῦ κρεῖττον, ἀλλὰ καθ' ἐαυτοῦ, δε ἐστι πάντων ἄριστος, vol. i. p. 127.

14. S. Paul only quotes part of the promise, because it was so well known to his readers: but his argument is concerned principally with those words, And in thy seed shall all the nations of the earth be blessed. It is probable also, that he gives a spiritual meaning to TANGUNG, I will give these a multitude of descendants, viz. those who have faith, as in Gal. iii. 7.

15. μακροθυμήσας. He had spoken of μακροθυμία in ver. 12, and is constantly exhorting them to patience: (see iii. 6:) and he now observes, that it was in reward for his patience that Abraham received the promise.

17. κληρονόμοις. Abraham's spiritual seed. Fell.

Ibid. ἐμεσίτευσεν. Josephus writes, ταῦτα δὲ ὁμνίστες ἐλεγον, καὶ Θεὸν μεσίτην δε ὁπισχνοῦντο ποιούμενος. It may therefore be translated, he confirmed, or witnessed it: the oath was the μεσίτης between God and his promise.

18. 86. The promise and the oath.

άδύνατον ψεύσασθαι Θεον, ισχυράν παράκλησιν έχωμεν οί καταφυγόντες κρατήσαι της προκειμένης έλπίδος ήν ώς 19 άγκυραν έγομεν της ψυχης ἀσφαλή τε καὶ βεβαίαν, καὶ είσεργομένην είς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος, αδπου πρό- 20 δρομος ύπερ ήμων είσηλθεν Ίησους, κατά την τάξιν Μελγισεδέκ άργιερεύς γενόμενος είς τον αίωνα.

r Gen. xiv. 18, &c.

a iii. 1:

iv. 14:

viii. 1; ix. 11.

> ΟΥΤΟΣ γάρ ὁ Μελχισεδέκ βασιλεύς Σαλημ, ίερεύς τοῦ 7 Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας ᾿Αβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ της κοπης των βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτον, ο καὶ δεκάτην? άπὸ πάντων ἐμέρισεν 'Αβραάμ' πρώτον μὲν ἐρμηνευόμενος Βασιλεύς δικαιοσύνης, έπειτα δε καί βασιλεύς Σαλημ, ο έστι βασιλεύς εἰρήνης ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀργὴν 8 ήμερῶν μήτε ζωής τέλος έχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ υίῷ τοῦ

"Gen.xiv.20. Θεοῦ, μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές. "Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὐτος, 4 δ καὶ δεκάτην 'Αβραάμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων, ὁ πατρι-

· Num. xviii. άρχης. · καὶ οί μὲν ἐκ τῶν υίῶν Λευὶ τὴν ἱερατείαν λαμβά- 5 21, 26; ρουτες, εντολην έχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, Jos. xiv. 4; τουτέστι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἐξεληλυθότας ἐκ τῆς " Gon. ziv. οσφύος 'Αβραάμ· " ὁ δὲ μὴ γενεαλογούμενος έξ αὐτῶν, δεδε- 6 19, 20; 19, 20; Βοπ. iv. 18; κάτωκε τὸν ᾿Αβραὰμ, καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκε Gal. iii. 16. χωρίς δὲ πάσης ἀντιλογίας τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐ- 7

λογείται. καὶ ὧδε μὲν δεκάτας ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμ- 8 βάνουσιν έκει δέ, μαρτυρούμενος ότι ζη. και ώς έπος είπειν, 9

*Gen.xiv.18. διὰ 'Αβραάμ καὶ Λευτ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· *ἔτι 10 γ γαρ $\dot{\epsilon}$ ν τ $\dot{\eta}$ οσφύι τοῦ πατρὸς $\dot{\eta}$ ν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ Μελ-Gal. ii. 21. χισεδέκ. $\dot{\tau}$ Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ἱερωσύνης 11

18. καταφυγόντες. That we, who have fled for refuge to lay hold of the hope held out in the promise, may have strong consolation. The hope is of eternal life through faith in Christ.

19. ην. sc. παράκλησιν, Valckenaer: but it is rather damida.

Ibid. είσερχομένην. He rather means, it ives us an entrance into heaven, of which the holy of holies is a type: see vii. 19.

20. Μελχισεδέκ. See v. 10, 11. CHAP. VII. 1. Σαλήμ. Josephus understood Jerusalem, Antiq. i. 10, 2. Some say it was Salem, mentioned Gen. xxxiii. 18; John iii. 23.

2. Josephus translates Μελχισεδέκ, βασιλεύς Signos; as does Philo, who also calls him Bagiλευς της εἰρήνης, vol. i. p. 102, 103. There can be no doubt that S. Paul meant to apply both these titles to Christ.

8. ἀπάτωρ. A person was called ἀπάτωρ, whose father was not known. Servius Tullius is said to have been patre nullo, Liv. iv. 3. Ion calls himself, ώs γὰρ ἀμήτωρ ἀπάτωρ τε γεγώς, Eurip. Ion, 109. Melchizedek's family is not mentioned: and perhaps the words are meant to apply to Christ, who in his human nature had no father, and in his divine nature no mother.

Ibid. ἀγενεαλόγητος. See ver. 6. It means, not reckoned in the genealogies of the priests. Isaiah says of Christ, Who shall declare his generation? liii. 8.

Ibid. ἀρχὴν ἡμερῶν and ζωῆς τέλος probably mean the beginning and end of the time ap-pointed for the priests to serve, Numb. iv. 2, 3, but the expressions are applied to Christ literally.

Ibid. els tò diquenès means for life, as Sylla and J. Cæsar were appointed dictators els 70 διηνεκές, Appian, De Bel. Civ. i. p. 315. When applied to Christ, it means literally for ever.

8. μαρτυρούμενος. This alludes to the testimony in the 110th Psalm, Thou art a priest for ever after the order of Melchizedek. This, therefore, shews the superiority of Christ as a priest to the priests under the Law. See pap-

10. This is another proof of the inferiority of the Levitical priests: for Levi himself may be considered to have paid tithe to Melchizedek, who was the type of Christ.

11. El mer obr. This is not an inference. but the beginning of a new argument.

ην, (ὁ λαὸς γὰρ ἐπ' αὐτῆ νενομοθέτητο,) τίς ἔτι χρεία, "κατὰ την τάξιν Μελγισεδεκ" έτερον ανίστασθαι ίερέα, και ού, "κατά 12 την τάξιν 'Ααρών.'' λέγεσθαι; μετατιθεμένης γάρ της ίερω-18 σύνης, έξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. ἐφ' δν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλής έτέρας μετέσχηκεν, ἀφ' ής οὐδεὶς προσ-14 έσχηκε τῷ θυσιαστηρίω πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνα- : Ε42. χί. 1; τέταλκεν ὁ Κύριος ήμῶν, εἰς ἡν φυλὴν οὐδὲν περὶ ἰερωσύνης Matt.i.2.4c.; 15 Μωσης ελάλησε. Καὶ περισσότερον έτι κατάδηλόν έστιν, εί 16 κατά τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδὲκ ἀνίσταται ἱερεὺς ἔτερος, δς οὐ κατά νόμον έντολης σαρκικής γέγονεν, άλλά κατά δύναμιν ζωής 17 ἀκαταλύτου μαρτυρεί γάρ, "Ότι σὰ ἱερεὰς εἰς τὸν αἰῶνα, • • 6; 18 κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.' "Αθέτησις μεν γὰρ γίνεται προ- b Gal, iv. 9. 19 αγούσης εντολής δια το αυτής ασθενές και ανωφελές, (°ουδέν είν. 16; γάρ ετελείωσεν ο νόμος,) επεισαγωγή δε κρείττονος ελπίδος, Act. xiii. 39; 20 δι' ής ἐγγίζομεν τῷ Θεῷ. Καὶ καθ' ὅσον οὐ χωρὶς ὁρκωμοσίας, Ερμ. ii. 18; 21 (doi μεν γάρ χωρίς όρκωμοσίας είσιν ίερεις γεγονότες, ο δε iii. 12. μετά δρκωμοσίας διά τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτὸν, "Ωμοσε Κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ίερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατά 22 την τάξιν Μελχισεδέκ') εκατά τοσούτον κρείττονος διαθήκης ' viii. 6. 28 γέγονεν έγγυος Ίησοῦς. Καὶ οἱ μεν πλείονες εἰσι γεγονότες 24 ίερεις, διὰ τὸ θανάτφ κωλύεσθαι παραμένειν ό δὲ διὰ τὸ μένειν 25 αὐτὸν είς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ἰερωσύνην τοθεν τίκ. 24; καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι' Rom. viii. 84. αὐτοῦ τῷ Θεῷ, πάντοτε ζῶν, εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν. 26 8 τοιούτος γάρ ήμιν έπρεπεν άρχιερεύς, όσιος, άκακος, άμίαντος, ίκ. 24.

11. δ λαδε γάρ. For the Law, which was given to the whole nation, was built and grounded upon this priesthood: the two were inseparably connected; for all the offerings and atonements prescribed by the Law were to be offered by these priests. See viii. 6. The reading is probably ἐπ' αὐτῆς νενομοθέτηται.
12. The srgument is this: The change of the

priesthood necessarily requires a change of the Law: and this would not have been made unless it were absolutely necessary, i. e. unless the priesthood were imperfect.

13. If the priesthood is changed, the Law is changed: for the Law limited the priesthood to the tribe of Levi.

15. κατάδηλον. It is still more evident that the Law is changed, because Christ is a priest after the order of Melchizedek, concerning whom the Law says nothing.

16. νόμον έντολης σαρκικής. He means the ordinances of the Law concerning the priests: and he calls them carnal, because the Levitical priesthood was temporal, but that of Christ is spiritual and eternal, κατά δύναμιν ζωής άκαταλύτου, he is priest for ever, because he has in him the power of endless life. See δικαιώμασι σαρκός, ix. 10.

17. μαρτυρεί. Probably μαρτυρείται.

18. ylverat ydp. For there is in these words of the Psalm an annulling of the former ordinances concerning the priesthood-and the introduction of a surer hope.

19. erekelower. For the Law had none of its ordinances final: they were all shadows of something future.

20. Here is another point of view, in which Christ is superior to the Levitical priests. Kas δσον refers to κατά τοσούτον in ver. 22.

22. Eyyuus. When one person promises for another he is called tyyvos, a surety, or mediator. The covenant was made between God and man: and Christ undertook to answer for it being fulfilled: he fulfilled it himself on the part of man, and pledges himself for its fulfilment on the part of God. In viii. 6. it is

23. zeheloves. Seventy-five priests have been reckoned from Aaron to the destruction of Jerusalem. This is another point of supe-

riority.

Ibid. παραμένειν. In sacerdotio. Wolfius,
Valckenaer. In vita. Raphel, Palairet.
25. ἐντυγχάνειν. See Rom. viii. 34.

h v. 3; ix. 12, 28; x. 12; Lev. ix. 7; xvi. 6, 11. i ii. 10; v. 1, 2, 9.

κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν άμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανών γενόμενος δος οὐκ ἔχει καθ' ἡμέραν ἀνάγκην, ὥσπερ 27 οί ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπερ τῶν ιδίων άμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ τοῦτο γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ, έαυτον άνενέγκας. Ιδ νόμος γὰρ άνθρώπους καθίστησιν άρχιε- 28 ρείς, έχοντας ἀσθένειαν ὁ λόγος δὲ τῆς ὁρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, υίὸν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

k i. 8, 13; *ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ δε επί τοις λεγομένοις, τοιουτον έχομεν 8 iii. 1; άργιερέα, δς εκάθισεν εν δεξιά του θρόνου της μεγαλωσύνης vi. 20; έν τοίς ούρανοίς των άγίων λειτουργός, και της σκηνής της ? ix. 11; zii. 2; Eph. i. 20: άληθινής, ην έπηξεν ὁ Κύριος, καὶ οὐκ ἄνθρωπος ππας γαο & Col. iii. 1. άργιερεύς είς τὸ προσφέρειν δῶρά τε καὶ θυσίας καθίσταται. 1 ix. 8,11,24; οθεν αναγκαίον έχειν τὶ καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκη. εἰ μὲν γὰρ 4 x. 21. m v. 1; ην έπι γης, οὐδ' ἀν ην ίερεὺς, ὄντων τῶν ίερέων τῶν προσ-Eph. v. 2. φερόντων κατά τὸν νόμον τὰ δῶρα, οιτινες ὑποδείγματι καὶ 5 m x. 1; Exod.xxv.40: σκιά λατρεύουσι των επουρανίων, καθώς κεχρημάτισται Μω-Act. vii. 44 : Col. ii. 17. σης μέλλων ἐπιτελεῖν την σκηνην, 'Θρα' γάρ φησι, 'ποιήσης πάντα κατά τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει.' ο Νυνί 6 o vii. 22; 2 Cor. iii. 6. δε διαφορωτέρας τέτευχε λειτουργίας, δσω καὶ κρείττονός εστι διαθήκης μεσίτης, ήτις έπὶ κρείττοσιν έπαγγελίαις νενομοθέτηται. Εί γάρ ή πρώτη ἐκείνη ἢν ἄμεμπτος, οὐκ αν δευ- 7 » Jer. xxxi. τέρας εζητείτο τόπος. » μεμφόμενος γάρ αὐτοίς λέγει, ''Ιδού, 8 81, &c. ήμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οίκον Ισραήλ και έπι του οίκου Ιούδα διαθήκην καινήν ου κατά 9 την διαθήκην ην εποίησα τοις πατράσιν αὐτῶν, εν ήμερα έπιλαβομένου μου τής χειρός αὐτῶν, έξαγαγεῖν αὐτούς ἐκ γής Αὐγύπτου δτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῆ διαθήκη μου, κάγὸ

9 Jer. Exxl. ημέλησα αὐτῶν, λέγει Κύριος. ⁹ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἡν δια- 10 Ζες, τίϊι. 8. θήσομαι τῷ οἴκφ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει Κύριος, διδούς νόμους μου είς την διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπεγράψω αὐτούς καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς Θεὸν, καὶ αὐτοὶ r x. 16; Joh. vi. 45,65; 1 Joh. ii. 27. ἔσονταί μοι εἰς λαόν. 'καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἔκαστος τὸν πλη- 11

priest is not on earth, but in heaven.

28. ἀνθρωποὺς—υίόν. This seems an express assertion that the son is not man.

CHAP. VIII. 1. Κεφάλαιον. The sum of the argument is, that our high priest performs his ministry in heaven.

2. των άγίων probably means the holy place, the true sanctuary, of which the earthly is a type. See άγιον κοσμικόν in ix. 1; άγια άγίων, ix. 3; αγίων δδόν, ix. 8.

3. was ydo. This is to explain why Christ is λειτουργός.

4. el μέν γάρ. This is a reason for what is called the Kepalator in ver. 1.

Ibid. Tar lepéar. Perhaps an interpolation. 5. Who perform their ministry by the repre-

26. δψηλότερος. This means, that our high sentation &c., or rather, who are the ministers of that which is a representation &c. See xiil 10 6. Nurl dé. But now, being in heaven.

Ibid. Hris-vevouodérnrau. Which has it enactments made upon better promises. Whe God enters into a covenant with man, he im poses certain conditions and laws (vopoderei and he holds out certain promises (emay) Alas).

8. αὐτοῖς relates to μεμφόμενος, not to λέγε Chrysostom, Beza, Raphel, Palairet. Se ver. 9.

Ibid. συντελέσω. LXX διαθήσομαι 9. κάγὰ ἡμέλησα αὐτῶν. S. Paul follows tl LXX. In our version it is, Although I was a husband to them. The Hebrew word is said have both meanings.

σίον αὐτοῦ, καὶ ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνώθι τὸν Κύριον ὅτι πάντες εἰδήσουσί με ἀπὸ μικροῦ αὐτών ἔως μεγά-

12 λου αὐτῶν, "ὅτι ἵλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν • Βοπ.xi.27. ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.'

18 Έν τῷ λέγειν καινὴν, πεπαλαίωκε τὴν πρώτην τὸ δὲ παλαι- : Exod.xxv.8.
ούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.
xxv. 30;

9 ^tEIXE μὲν οὖν καὶ ἡ πρώτη σκηνὴ δικαιώματα λατρείας, xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1, &c.; xxi.1,

4 ή λεγομένη ἄγια ἀγίων, ^{*}χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ ***: 18; τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίω, Num.xvii.10;

ἐν ἡ στάμνος χρυση ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ῥάβδος ᾿Ααρων Ι Reg viii. 9; 5 ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης ' ὑπεράνω δὲ τ Εκοί.

αὐτης Χερουβὶμ δόξης, κατασκιάζοντα τὸ ἰλαστήριον περὶ xv. 18. κωπ. 6 ων οὐκ ἔστι νῦν λέγειν κατὰ μέρος. Τούτων δὲ οὕτω κατ. xxviii. 8. εσκευασμένων, εἰς μὲν την πρώτην σκηνην διαπαντὸς εἰσίασιν Exod.

7 οἱ ἰερεῖς τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες: εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἄπαξ $\frac{xx.}{Lov.}$ $\frac{xy.}{xvi.}$ $\frac{x}{xvi.}$ 8 φέρει ὑπὲρ ἐαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων ὅτοῦτο δη- Joh. xiv. 6.

11. πλησίον. Most MSS. read πολίτην.

13. πεπαλαίωκε. By calling this other covenant new, he calls the first old. The Jews might perhaps have replied, that, though God intended to make a new covenant, it did not follow that the old one was to be abolished: to which S. Paul replies, that any thing which is liable to age, must ultimately be subject to άφανισμός, entire abolition.

CHAP. IX. 1. σκηνή is omitted in the best MSS. If it is expunged, we must understand διαθήκη: if it is retained, it is not the same as πρώτη σκηνή in ver. 2, but means the Mosaical tabernacle, as opposed to the spiritual, i. e. the Christian. See ver. 8.

Ibid. διδαιώματα. Ordinances, regulations. See Rom. i. 32.

Tbid. κοσμικόν. Of this world, as opposed to δπουράνιον, viii. 5. See also viii. 2; ix. 11. But Josephus speaks of the high priests την εραν δσθήτα περικείμενοι, και τῆς κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, the public worship. vol. ii. p. 287.

2. Σκηνή πρώτη. The first, or outward part of the tabernacle.

Ibid. λυχνία. Exod. xxv. 31—39; xxxvii. 17—24. Τράπεζα, καὶ πρόθ. ξοτων, Exod. xxv. 23—30; xxxvii. 10—16; Lev. xxiv. 5—9. Josephus writes, είχεν ἐν αὐτῷ τρία θαυμαστάτατα καὶ περιβόητα πᾶσιν ἀνθρώποις ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. De Bel. Jud. p. 334. Philo also mentions these three things, vol. ii. p. 150.

Ibid. αγια is the neuter plural, as in ver. 8, αγια αγίων.

3. δεύτερον. The first veil or hanging is mentioned in Exod. xxvi. 36, 37; xxxvi. 37; the second in xxvi. 31—33; xxxvi. 35. Philo says the inner was called καταπέτασμα, the first, κάλυμμα, vol. ii. p. 150.

4. θυμιατήριον is used for an altar of incense by Josephus, Antiq. iii. 6, 8, and by Philo, vol. ii. p. 149, 150. This is called by S. Luke θυσιαστήριον τοῦ θυμιάματος, i. 11; and was in the outer tabernacle: see Josephus and Philo at ver. 2. S. Paul is therefore supposed to mean a censer, though no mention is made of one having been kept in the holy of holies: see Lev. xvi. 12, 13.

Ibid. dv f. It appears from 1 Kings viii. 9, and 2 Chron. v. 10, that there was nothing in the ark save the two tables of stone. Hence some make dv f refer to σκηνή, as frus in ver. 2. refers to σκηνή, though other words are interposed. But if abrils in ver. 5. refers to the ark, dv f must do so too; and it appears that Moses put other things into the ark: Exod. xvi. 34; Numb. xvii. 10; Deut. xxii. 26.

Ibid. στάμνος χρυσή. The LXX call it golden, though it is not so in the Hebrew. Exod. xvi. 83.

 abτηs is said by Pierce to refer to διαθήκns.

Ibid. Ιλαστήριον. Philo writes, ής (κιβωτοῦ) ἐπίθεμα, ὡσανεὶ πῶμα, τὸ λεγόμενον Ιλαστήριον, vol. ii. p. 150; and he gives a figurative meaning to all these things.

7. dwag. On one day in the year: but he went in more than once on that day.

λούντος του πνεύματος του άγίου, μήπω πεφανερώσθαι την των άγιων όδον, έτι της πρώτης σκηνης έχούσης στάσιν « Act. xiii.39; τητις παραβολή είς του καιρου του ενεστηκότα, καθ' ου δωρά 9 Gal. iii. 21. d Let. xi. 2; τε καὶ θυσίαι προσφέρονται μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν Num. xix. τελειωσαι τον λατρεύοντα, αμόνον έπλ βρώμασι καλ πόμασι 10 7. &c. • iii. 1 : καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς, καὶ δικαιώμασι σαρκὸς, μέχρι καιiv. 14; ροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα. • Χριστὸς δὲ παραγενόμενος, άρχ- 11 vi. 20: viii. 1. ιερεύς των μελλόντων αγαθών, δια της μείζονος και τελειστέf x. 10; Act. xx. 28; ρας σκηνής, οὐ χειροποιήτου, τουτέστιν οὐ ταύτης τής κτίσεως, Eph. i. 7; οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἰδίου αἵματος, 15 Col. i. 14 1 Pet. i. 19; εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἄγια, αἰωνίαν λύτρωσιν εὐραμενος. Apoc. i. 5; v. 9. εεί γὰρ τὸ αίμα ταύρων καὶ τράγων καὶ σποδὸς δαμάλεως 15 g x. 4; ραντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς κα-Lev. zvi. 14, 16; θαρότητα, ηπόσφ μάλλον τὸ αίμα τοῦ Χριστοῦ, δς διὰ πνεύ- 14 Num. xix. ματος αἰωνίου ἐαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ Θεῷ, καθαριεῖ h vi. 1; Eph. v. 2; την συνείδησιν ύμων άπο νεκρων έργων είς το λατρεύειν Θεώ Gal. i. 4; ζωντι; 'Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινής μεσίτης έστιν, δπως 15 ii. 20; Tit. ii. 14; θανάτου γενομένου, είς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῆ πρώτη διαθήκη παραβάσεων, την επαγγελίαν λάβωσιν οι κεκλημένοι 1 Joh. i. 7: Apoc. i. 5. της αἰωνίου κληρονομίας. ὅπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη 16 i xii. 24; Act. xiii. 39; Rom. iii. 25; v. 6; 1 Tim. ii. 5; 1 Pet. iii. 18.

8. wreouaros. He means, that Moses, when he wrote this account, was inspired by the Holy Ghost; and that what he has written may be taken in a figurative sense.

Ibid. μήπω πεφανερώσθαι. Was not yet laid open. The entrance into heaven was not laid open by the Mosaic dispensation.

Ibid. πρώτης σκηνης is taken by Pierce for the outer tabernacle. See ver. 1.

9. παραβολή. A figure even up to the present time, so long as gifts &c., or, which is a figure, and only available for the present life, viz. to remove legal impurities: see μελλόντων in ver.

Ibid. καθ' δν. Probably καθ' ήν.

Ibid. τον λατρεύοντα. Not the priest, but the worshipper, who brought the gift or sacrifice, that the priest might make the atonement.

10. μόνον έπλ, i.e. μόνον δυνάμεναι τελειώσαι enl βρώμασι, only able to sanctify the worshipper in cases of meat and drink &c.

Ibid. σαρκόs. See vii. 16.

1.

:

1

Ibid. διορθώσεως. See Matt. xvii. 11.

Ibid. emikelµeva seems to be a solecism for ἐπικειμένοις. We may understand & ἐστιν, but many MSS. read δικαιώματα.

11. μελλόντων, opposed to καιρόν τον ένεστηκότα in ver. 9.

13. σαρκός καθαρότητα. The ceremonies of the law could only remove legal impurities, which hindered the person from coming to

14. πνεύματος αλωνίου. The divine nature of

Christ, as in Rom. i. 4; 1 Tim. iii. 16; 1 Pe

iii. 18. Bull, Vitringa, Kochius, Pierce.

Ibid. els τὸ λατρεύειν. Persons who ha contracted legal impurity were not allowed worship in the temple; and the legal expitions could remove these, but nothing mor The death of Christ frees a sinner entire from the consequence of his past sins, ar enables him to worship God who restores hi

15. Kal διά τοῦτο. And to accomplish the When all mankind had incurred the penalty death, God made a covenant with man, as promised to restore him to life: but it was fir necessary that all mankind should die, as this was done in the person of Christ, who we the μεσίτης and έγγυσς of the covenant: 1 suffered death as man, and as God ensured man the fulfilment of the promise.

Ibid. Bardrov yerouérov. Death having tak place: i. e. all mankind having died in the pe son of Christ, so as to obtain pardon for the si committed against the first covenant.

Ibid. of Kekanuévol. All persons called to t These are made capable of inheriting eternal life in consequence of the death Christ. Alwelov κληρονομίαs is used in opp sition to the inheritance of the land of Canaa which was promised under the first covenant.

16. διαθήκη. Many persons render it a te tament, which makes very good sense in the and the 17th verse: but it signifies a covera in every other part of this chapter, and t whole Epistle: and perhaps we may render 17 φέρεσθαι του διαθεμένου διαθήκη γάρ ἐπὶ νεκροῦς βεβαία, ε Gal. iii. 15. 18 έπεὶ μή ποτε ἰσχύει ὅτε ζῆ ὁ διαθέμενος; ὅθεν οὐδ ἡ πρώτη 19 χωρίς αίματος εγκεκαίνισται. Ιλαληθείσης γάρ πάσης εντολής ! Exod. κατά νόμον ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβών τὸ αίμα τῶν Lev. xri. 14, μόσχων καὶ τράγων, μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσ- 15, 18. σώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐρραντισε, 20 Ε λέγων, 'Τοῦτο τὸ αἰμα τῆς διαθήκης ἡς ἐνετείλατο πρὸς Ε Εκοά. 21 ύμᾶς ὁ Θεός.' "Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς και καν. 8; και καν. Β; και καν. Β; 22 λειτουργίας τῷ αἴματι ὁμοίως ἐρράντισε. οκαὶ σχεδὸν ἐν αἴ- 18. 28 χυσίας οὐ γίνεται ἄφεσις. 'Ανάγκη οὐν τὰ μὲν ὑποδείγματα 15, 19; των εν τοις ούρανοις τούτοις καθαρίζεσθαι αὐτὰ δὲ τὰ ἐπου- τνί. 14. 24 ράνια κρείττοσι θυσίαις παρά ταύτας. Ρού γάρ είς γειρο-11. ποίητα άγια εἰσῆλθεν ὁ Χριστὸς, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, P vii. 25; , Bom. viii. 34. άλλ' είς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῷ προσώπφ 25 τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν ٩οὐδ ἵνα πολλάκις προσφέρη ἐαυτὸν, ٩ τοτ. 7; ώσπερ ο άρχιερεύς εἰσέρχεται εἰς τὰ άγια κατ' ἐνιαυτον ἐν αἴ- xxx. 10; 26 ματι άλλοτρίω. ('έπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ κατα-14. 27. 271. 27 βολής κόσμου) νῦν δὲ ἄπαξ ἐπὶ συντελεία τῶν αἰώνων, εἰς τ 1 Cor. x.11. 27 αθέτησιν άμαρτίας, δια της θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. καὶ καθ' δσον ἀπόκειται τοις ἀνθρώποις ἄπαξ ἀποθανείν, μετὰ δὲ 28 τοῦτο κρίσις, "οῦτως ὁ Χριστὸς ἄπαξ προσενεχθεὶς εἰς τὸ « Μαιτ. πολλών άνενεγκείν άμαρτίας, έκ δευτέρου χωρίς άμαρτίας όφ- 1 Pet iii. 18. θήσεται, τοις αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις εἰς σωτηρίαν. ΣΚΙΑΝ γὰρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ col. ii. 17.

so here, if we suppose S. Paul to be speaking, not of a covenant generally, but specially of the covenants which God had made with man: and he means to say, that wherever this covenant is mentioned, the death of the covenanting party is implied: for the covenant is fulfilled, as soon as all men had died: (which they did in the person of Christ:) otherwise it is of no effect, while the other party to it is alive: and this was the reason why the first covenant was ratified by blood, in token that man, who was one of the covenanting parties, was to die. We are perhaps to understand, δπου γάρ διαθήκη φέρεται.

19. See Exod. xxiv, where only the blood of calves is mentioned, and nothing said of water, or wool, or hyssop, or of his sprinkling the book. See Lev. xiv. 4—6, 49—52. Парта is neither in the Hebrew nor LXX.

20. In the LXX, ίδου, τὸ αίμα τῆς διαθήκης ης διέθετο Κύριος πρός υμας.

21. σκηνήν. This could not have been done at the same time, for the tabernacle was not yet made. It may mean, that in like manner he afterwards sprinkled the tabernacle, as in Exod. xl. 9—11, though no mention is there made of blood, but only of oil: Josephus, however, mentions blood. (Antiq. iii. 8.) Or it may relate to the service prescribed on the annual day of expiation, Lev. xvi. 14-20.

22. χωρίς—āφεσις. This was true, as a matter of fact, of the prescribed legal expiations: but it is true in a much higher sense of the expiation made by Christ. The penalty of death, which was denounced on man for his sins, could not be reversed, unless man first suffered death, i. e. without shedding of blood: when that was done, (in the person of Christ,) remission was obtained.

26. συντελεία. See i. 1. 27. καθ δσον. This is to shew, that Christ was made like unto us in all things: as men die once, so did Christ; and as men will appear again at the judgment, so will Christ.
28. The best MSS. read οδτω καί.

Ibid. dveveykeîv. See 1 Pet. ii. 24.

Ibid. χωρίς αμαρτίας. Without the load of sin which he took upon himself. In his own nature he was as much without sin at his first coming as at his second.

CHAP. X. 1. Σκία is opposed to σώμα in Col. ii. 17. Here it seems to mean an outline, as opposed to elkova, a perfect drawing or representation. Cicero writes, "Nos veri juris germanæque justitiæ solidam et expressam effgiem nullam tenemus, umbra et imaginibus utimur." De Offic. iii. 17.

αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ' ἐνιαυτὸν ταις αὐταις θυσίαις, ας προσφέρουσιν είς το διηνεκές, ουδέποτε δύναται τούς προσεργομένους τελειώσαι. ἐπεὶ οὐκ αν ἐπαύσαντο προσ- 1 φερόμεναι, διά τὸ μηδεμίαν έχειν έτι συνείδησιν άμαρτιών τους λατρεύοντας, απαξ κεκαθαρμένους; άλλ' έν αὐταις 8 ανάμνησις άμαρτιῶν κατ' ἐνιαυτόν· "ἀδύνατον γὰρ αἰμα ταύ- 4 ρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. Διὸ εἰσερχόμενος εἰς δ = Paal.xl.6.7: τὸν κόσμον λέγει, ' Θυσίαν καὶ προσφοράν οὐκ ἡθέλησας, σώμα δέ κατηρτίσω μοι όλοκαυτώματα καὶ περὶ άμαρτίας 6 ούκ εὐδόκησας τότε είπου, Ίδού, ήκω, (ἐν κεφαλίδι Βι-7 βλίου γέγραπται περί έμοῦ,) τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου.' 'Ανώτερον λέγων, '"Οτι θυσίαν καὶ προσφοράν καὶ όλο- 8 καυτώματα και περί άμαρτίας οὐκ ἡθέλησας οὐδὲ εὐδόκησας. αίτινες κατά τὸν νόμον προσφέρονται, τότε είρηκεν, ''Ιδού, 9 ήκω τοῦ ποιήσαι, ὁ Θεὸς, τὸ θέλημά σου. 'Αναιρεί τὸ πρώτον, ίνα τὸ δεύτερον στήση γεν & θελήματι ήγιασμένοι έσμεν, 1 οί διὰ τῆς προσφοράς τοῦ σώματος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐφάπαξ. Καὶ πᾶς μὲν ἱερεὺς ἔστηκε καθ' ἡμέραν λειτουργών, 1 καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αίτινες οὐδέποτε δύνανται περιελείν άμαρτίας ταὐτὸς δὲ μίαν ὑπὲρ άμαρτιῶν 1 προσενέγκας θυσίαν είς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιά τοῦ 1 Θεοῦ, τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ 1 Cor. xv. 25; ύποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. μιὰ γὰρ προσφορά τετελείωκεν 1 Eph. i. 20 : είς τὸ διηνεκές τοὺς άγιαζομένους. Μαρτυρεί δὲ ήμίν καὶ τὸ 1 πνεθμα τὸ ἄγιον μετά γὰρ τὸ προειρηκέναι, ' Αύτη ἡ διαθήκη, 1 ην διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ήμέρας ἐκείνας, λέγει 81, 4c.; Βοπ. πί. 27. Κύριος, διδούς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν

1. τελειώσαι, to make perfectly free from sin. See ver. 14.

3. drdurnois. On the great day of atonement all the sins of the year were atoned for, which they would not have been if each particular expiation had been effectual. Philo says of the sacrifices of bad men, οὐ λόσιν αμαρτημάτων, άλλ' ὑπόμνησω έργαζόμενα. De Vita Mosis, iii.

5. είσερχόμενος. In a Psalm which is prophetic of the coming of the Messiah, he is represented

as saying. See i. 6.

478

" ix. 18: Lev. xvi. 14.

1. 8, &c.; Esa. i. 11:

y iz. 12.

s j. 3, 13 ; viii. 1 ;

Col. iii. 1.

• viii. 8;

Jer. xxxi.

Psal. cx. 1; Act. ii. 34;

Jer. vi. 20: Amos v. 21.

Ibid. σώμα κατηρτίσω μοι. S. Paul follows the LXX. The Hebrew reads as in our version, mine ears hast thou opened. Some think there is an allusion to the ear of a servant being bored, as in Exod. xxi. 6, Deut. xv. 17; and that the LXX gave the same meaning, Thou hast prepared a body for me, i. e. Thou hast made me to be a servant, by assuming the human nature: see Phil. ii. 7. Others say signifies parare, and render the Hebrew parasti miki aures, i. e. ad obediendum; and that S. Paul used the whole for the part, σωμα for ωτια. Others suspect a corruption in the Hebrew text.

6. περι άμαρτίας. Some read it as one wo περιαμαρτίαs, and so in Lev. vi. 25; Nur viii. 8. Otherwise θυσίαs must be understoo Ibid. εὐδόκησας. LXX ήτησας, al. εξήτης See ver. 8.

7. κεφαλίδι βιβλίου. As it is predicted c cerning me in the scriptures. Kepalls, accord to Suidas, means είλημα, a roll, and such is import of the Hebrew.

8. 'Aretrepor. In the former part of the p

9. & Oeds is omitted in many MSS. Ibid. τὸ πρώτον, sc. θέλημα. It had at f

been the will of God that sacrifices should offered: it was afterwards his will that tl should be abrogated.

10. In conformity with which will we sanctified, who are sanctified by the offering & 11. ἔστηκε is perhaps opposed to ἐκάθισει ver. 12.

12. abrés. Probably obres.

Ibid, els to dinvenes is connected with mp everkas by Bos, Valckenaer.

15. specipyrévai. Probably cipyrévai.

17 διανοιών αὐτών ἐπυγράψω αὐτούς καὶ τῶν ἁμαρτιών αὐτών b ix. 8. 12: 18 καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι.' "Οπου δὲ ἄφεσις Ιοh. κ. 9: τούτων, οὐκ ἔτι προσφορά περὶ άμαρτίας. xiv. 6: 19 Εχοντες ούν, άδελφοί, παρρησίαν είς την είσοδον των Ερι.!!.18,18; 20 άγίων ἐν τῷ αἴματι Ἰησοῦ, ἡν ἐνεκαίνισεν ἡμῶν ὁδὸν πρόσ- είν. 14, 16, φατον καὶ ζώσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τουτέστι τῆς σαρ- 4 Esech. 21 κὸς αὐτοῦ, εκαὶ ἱερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἰκον τοῦ Θεοῦ, απροσ- Ερh. iii. 12; ερχώμεθα μετά άληθινής καρδίας εν πληροφορία πίστεως, είν. 14; έρραντισμένοι τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, «καὶ 1 Cor. i. 9: 28 λελουμένοι τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ. Κατέχωμεν τὴν ὁμολο- 24. 24 γίαν της έλπίδος άκλινη, πιστός γάρ ὁ έπαγγειλάμενος καί κιιί. 11: κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔρ- $\frac{2 \text{ Pet. iii. 9}}{11, 14.}$ 25 γων, 1μη έγκαταλείποντες την έπισυναγωγήν έαυτών, καθώς ε τί. 4; εθος τισὶν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες καὶ τοσούτφ μᾶλλον, ὅσφ Μαιι. xii. 21: 26 βλέπετε εγγίζουσαν την ημέραν. ε Εκουσίως γάρ άμαρτα- 2 Pet. ii. νόντων ήμων μετά το λαβείν την επύγνωσιν της άληθείας, 1 Joh. v. 16. 27 οὐκ ἔτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία. Τφοβερὰ δέ τις χχχτί. 5; ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπ- Βομιοπ.i.18; 28 εναντίους. Ιάθετήσας τὶς νόμον Μωσέως, χωρὶς οἰκτιρμῶν Ι Νυπ. 29 ἐπὶ δυσὶν ἡ τρισὶ μάρτυσιν ἀποθνήσκει κπόσφ δοκεῖτε χεί- Deut. xrii.6; ρονος άξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ καταπατήσας, xix. 15; καὶ τὸ αἰμα τῆς διαθήκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ῷ ἡγιάσθη, xτίιί. 16; 80 καὶ τὸ πνεθμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; ¹οἴδαμεν γὰρ τὸν εἰ- 2 Cor. xiii. 1. ποντα, ''Εμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὰ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος' καὶ 1 Cor.xi.20. 81 πάλιν, ' Κύριος κρινεῖ τὸν λαὸν αὐτοῦ.' Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν 35, 36; 82 εἰς χείρας Θεοῦ ζῶντος. Τ' Αναμιμνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον m Gal. iii. 4; ημέρας, εν αίς φωτισθέντες πολλην ἄθλησιν ὑπεμείνατε πα- Phil. 1.29,30. 88 θημάτων τοῦτο μεν, ονειδισμοίς τε καὶ θλίνεσι θεατριζό- it. is.

17. Some MSS. add here bereper heyes, and · mething of this kind must be added to answer to μετά τὸ προειρηκέναι in ver. 15. The prophecy is given at length in viii. 8, &c.

19. els rips elsodos. So as to enter in.

Ibid. de res elsars. See ix. 25. The high priest entered the holy of holies with the blood of the sin-offering, Lev. xvi. 15.

20. hr evekalviver bodr, i. e. bog hr evekal-PLOEY.

Ibid. Swow. If any person except the high priest entered the holy of holies, he died : the entrance into heaven gives life. See exaloa ζωσαν, 1 Pet. i. 3.

Ibid. σαρκός. The priest could only enter the holy of holies by going through the weil: we can only enter into heaven by the death of Christ.

22. προσερχώμεθα, ερραντισμένοι, and λελουuévos are all words belonging to the service of the temple: λελουμένοι may relate to baptism.

23. δμολογίαν. See iii. 6.

25. ἐπισυναγωγήν. Perhaps some of them had begun to absent themselves from the meet-

ings of the Christians through fear of persecu-

Ibid. The hulper. The day of trial. He means the troubles into which the Christians were brought by the Jewish war.

26. αμαρτανόντων. He clearly means apostasy. If we commit this sin voluntarily. See vi. 4, 5, 6.

Ibid. obx tri. There does not remain any other sacrifice for sin. The Jewish sacrifices cannot put away sin, and you have yourselves refused the benefit of Christ's death.

29. ἐν ζ ἡγιάσθη. Under the Law the sprinkling of blood was used to sanctify: so we are said metaphorically to be sanctified by the blood of Christ. .

Ibid. evuspicas. Apostates must deny the influence of the Holy Spirit. See note at Matt.

30. 'Euol. See note at Rom. xii. 19. Ibid. Kouvel. God says in Deut. xxxii. 36. that he will judge, i. e. punish his people. See koweî in xiii. 4.

32. pariobérres. See vi. 4.

μενοι τοῦτο δέ, κοινωνοί των οῦτως αναστρεφομένων γενη-• Matt. v. 12; θέντες • καὶ γὰρ τοῖς δεσμοῖς μου συνεπαθήσατε, καὶ τὴν 84 vi. 20: άρπαγήν των ύπαρχόντων ύμων μετά χαράς προσεδέξασθε, xix. 21; Lu. xii. 53; 1 Thess.ii.14; γινώσκοντες έχειν έν έαυτοῖς κρείττονα ὕπαρξιν έν οὐρανοῖς Jac. i. 2. καὶ μένουσαν. Ρμὴ ἀποβάλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἤτις 85 9 Lu. xxi. 19. έχει μισθαποδοσίαν μεγάλην. 9 ύπομονής γὰρ έχετε χρείαν, 86 ίνα τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ποιήσαντες, κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. *Ετι γάρ μικρον οσον οσον, ' δ έρχομενος ήξει και οὐ 37 r Habac. ii 3, 4; χρονιεί. ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται καὶ ἐὰν ὑποστεί- 🕿 Agg. ii. 6; ληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχή μου ἐν αὐτῷ.' Ήμεῖς δὲ οὐκ ἐσ- 39 Gal. iii. 11. μέν υποστολής είς ἀπώλειαν, άλλὰ πίστεως είς περιποιήσιν ψυγής.

"ΈΣΤΙ δὲ πίστις, ελπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων]] s Rom. viii. 24; 2 Cor. iv. 18. έλεγχος οὐ βλεπομένων. ἐν ταῦτη γὰρ ἐμαρτυρήθησαν οί 2 ι Gen. i. 1: πρεσβύτεροι. ^tΠίστει, νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥή- 3 ματι Θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα γεγονέναι. xxxiii. 6; Rom. iv. 17; "Πίστει, πλείονα θυσίαν "Αβελ παρά Κάϊν προσήνεγκε τώ 4 2 Pet. iii. 5. $\Theta \epsilon \hat{\varphi}$, δι' ής έμαρτυρήθη είναι δίκαιος, μαρτυρούντος έπὶ τοῖς u xii. 24; Gen.iv.4,10; δώροις αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται. xxiii. 85. * xΠίστει, 'Ενώχ μετετέθη τοῦ μὴ ίδεῖν θάνατον καὶ 'οὐχ 5 ² Gen. v. 24; Εσει.χιίν.16; εὐρίσκετο, διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ Θεός.' πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ μεμαρτύρηται 'εὐηρεστηκέναι τῷ Θεῷ' γωρίς 6 δὲ πίστεως ἀδύνατον εὐαρεστήσαι πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ Θεῷ, ὅτι ἐστὶ, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν τ Gen. vi.13; μισθαποδότης γίνεται. ΙΠίστει, χρηματισθείς Νώε, περί τών 7 Εκοι.xliv.17; μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασε κιβωτὸν εἰς Bom. iii. 22; Phil. iii. 9. σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ής κατέκρινε τὸν κόσμον, καὶ

34. The true reading seems to be τοῖς δεσμίους συνεπαθήσατε, which materially alters the sense. It is adopted by Grotius, Mill, Wetstein, Estius, Valckenaer. See xiii. 3.

Ibid. &r &auroîs. The preposition appears an interpolation.

Ibid. Βπαρξιν refers to ὑπαρχόντων, and the paronomasia rather confirms the notion of the Epistle being written in Greek.

37. The words έτι μικρον δσον δσον are not in Habakkuk. The phrase δσον δσον is in

Aristoph. Vesp. 213.

38. In Habakkuk the clause o δίκαιος—Υήσεται follows και ἐὰν—ἐν αὐτῷ. The last clause
is in our version, Behold, his soul which is lifted
up is not upright in him. Pocock says that the
LXX have translated the Hebrew correctly,
Behold, he who faints shall not please his (God's)

39. ὁποστολῆs refers to ὁποστείληται, we are not given to faint, which is another proof of the Epistle being written in Greek.

CHAP. XI. 1. inforages. See 2 Cor. ix. 4, where it seems to be confidence: or it may mean, faith gives a substance and reality to

things hoped for, as in Artemidorus, δοτε φαντασίαν μεν έχειν πλούτου, ύπόστασιν δε μέ. Onirocrit. i. 14.

Ibid. ἔλεγχοs. Faith convinces us of that which cannot be demonstrated to the senses.

3. The construction would seem to connect μη with γεγονέναι, but it may be connected with φαινομένων, as is shewn by Raphel and Valckenser.

4. 81' \$15, i. c. #lovews.

Ibid. dinaios. See Matt. xxiii. 35.

Ibid. λαλείται. The best MSS. read λαλεί. There is probably an allusion to Gen. iv. 10. The voice of thy brother's blood crieth unto me from the ground. See λαλοῦντι in ii. 24, Philo says upon this passage, 'Ο "Αβελ ἀνήρηται τε καὶ ζη ἀνήρηται μὲν ἐκ τῆς τοῦ ἄφρονος διανοίας, ζη δὲ τὴν ἐν Θεῷ ζωὴν εὐδαίμονα. Μαρτυρήσει δὲ τὸ χρησθὲν λόγιον, ἐν ῷ φωτῆ χρώμενος, καὶ βοῶν ἃ πέπονθεν εὐρίσκεται. Πῶς γὰρ ὁ μηκέτ' ἐν διαλέγεσθαι δυνατός; vol. i. p. 200.

7. 81 hs, i. e. #lorews.

Ibid. κατέκρινε. Noah tried to persuade the world to repent; (2 Pet. ii. 5;) but they re-

8 της κατά πίστιν δικαιοσύνης εγένετο κληρονόμος. *Πίστει, *Gon.xii.1,4; καλούμενος 'Αβραάμ ὑπήκουσεν έξελθεῖν είς τὸν τόπον δυ ημελλε λαμβάνειν είς κληρονομίαν, καὶ έξηλθε μη έπιστά-9 μενος που ξογεται. Πίστει, παρώκησεν είς την γην της έπ. αγγελίας ώς άλλοτρίαν, εν σκηναίς κατοικήσας, μετά Ίσαάκ καὶ Ἰακώβ τών συγκληρονόμων της ἐπαγγελίας της αὐτης. 10 εξέδεγετο γάρ την τούς θεμελίους έγουσαν πόλιν, ή τεχνίτης • ι. 4; 11 καὶ δημιουργός ὁ Θεός. •Πίστει, καὶ αὐτη Σάρρα δύναμιν xiii. 14; εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας Αρου. Σεί. 2. 12 έτεκεν, έπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. οδιὸ καὶ ἀφ' xvii. 19; ένὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθώς τὰ ἄστρα Rom. iv. 19. τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ώσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος «Gen. xv. 5; xxii. 17: 18 της θαλάσσης η άναρίθμητος. α Κατά πίστιν ἀπέθανον ούτοι Rom. iv. 18. πάντες, μη λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς χίνιί. 9; ίδόντες, καὶ πεισθέντες καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες 1 Par. xxix. 15; 14 ότι ξένοι καὶ παρεπίδημοί είσιν έπὶ τῆς γῆς. οί γὰρ τοιαῦτα Psal. 15 λέγοντες εμφανίζουσιν ότι πατρίδα επιζητούσι. καὶ εἰ μεν εκίκ. 19; εκείνης εμνημόνευον ἀφ' ης εξηλθον, είχον αν καιρον ἀνα-16 κάμψαι • νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρα- • Exod. iii. 6; νίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεί- Ατ. τιί. 32. 17 σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει, προσεν- (Gen. xxti. ήνοχεν 'Αβραάμ τὸν Ίσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενή Eccl. zliv. 20. 18 προσέφερεν ο τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, επρὸς δν ἐλα- «Gen.xxi.12» 19 λήθη, "Ότι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα" λογισάμενος Gal. iii. 29. ότι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν h Gen. xxvii. 20 παραβολή ἐκομίσατο. ΕΠίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 1 Gen. 21 Ίσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ἸΠίστει, Ἰακὼβ ἀποθνή- κίνιι. \$1; σκων εκαστον των υίων Ίωσηφ εὐλόγησε καὶ προσεκύνησεν 16, 20,

fused to believe his warning, and this was their condemnation.

7. κληρονόμος. God established his covenant with Noah, Gen. vi. 18; ix. 9, 11; i.e. he renewed to him the covenant which he had made before with Adam, and confirmed to him the promise of a Redeemer. The doctrine of justification by faith was perhaps revealed to Adam, and afterwards to Noah. See συγκληρονόμων της έπαγγελίας in ver. 9.

9. µerà 'Ioada nal 'Ianés. As did Isaac and Jacob: not at the same time with Abraham, but afterwards.

11. kal abrh. Even Sarah herself, though at first she had doubted.

Ibid. Erener is perhaps an interpolation. 12. & oel. Most MSS. read & ...

13. Kara wlater is to be connected with 1869-7es. Valckenaer.

Ibid. Aaßorres. So in ver. 39, our exoulσαντο, they did not receive the completion of the prophecies; but in ver. 17. Abraham is spoken of as dradetaueros ras everyellas, and in vii. 6. Exwr tas exay. he had the promises made to him.

Ibid. καὶ πεισθέντες seems to be an interpo-

Ibid. Eéros. So in 1 Chron. xxix. 15. David says, δτι πάροικοί έσμεν έναντίον σου καλ παροικουντες, ώς πάντες οι πατέρες ήμων, and in Psalm xxxviii. 12, or: zdpoikos eyé elui er vi γή και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μου.

14. πατρίδα ἐπιζητούσι. They are travelling

in search of their true country.

16. Sis. This is the argument of our Saviour in Matt. xxii. 32.

19. 80ev. Some understand from whence, i. c. dκ νεκρών (νενεκρωμένου ver. 12.) he had figuratively received him in the first instance. Raphel and Krebsius take έν παραβολή to be the

same as παραβόλως, unexpectedly.
21. προσεκύνησεν. S. Paul follows the LXX; but the passage occurs in Gen. xlvii. 31, where Jacob required Joseph to swear that he would not bury him in Egypt; and not in xlviii. 16, where he blessed the sons of Joseph. In our version it is, Israel bowed himself upon the bed's

head. App is a bed, App a stoff.

ε Gen. 1. 24. έπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. κΠίστει, Ἰωσὴφ τελευτών 22 ! Exod.i.16; περί της εξόδου των υίων Ισραήλ εμνημόνευσε, καὶ περί των ii. 2; Αct. vii. 20. οστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. ΙΠίστει, Μωσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη 23 · Exod. ii. τρίμηνον ύπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι είδον ἀστεῖον τὸ παι-10, 11; Pual. lxxxiv. δίον καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. Τί- 24 n Exod. x. στει, Μωσής μέγας γενόμενος ήρνήσατο λέγεσθαι υίδς θυγατρὸς Φαραὼ, μᾶλλον έλόμενος συγκακουγείσθαι τῶ λαῷ τοῦ 25 xii. 31, &c. " Exod. xii. Θεοῦ, ἡ πρόσκαιρον ἔχειν άμαρτίας ἀπόλαυσιν μείζονα πλοῦ- 26 3, 21, 22. P Exod. xiv. του ήγησάμενος των εν Αιγύπτω θησαυρών τον ονειδισμον του α Jos. τί. 20. Χριστοῦ· ἀπέβλεπε γὰρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. η Πίστει. 27 τ Jos. ii. 1; κατέλιπεν Αίγυπτον, μη φοβηθείς τον θυμον του βασιλέως τί. 23; Jac. ii. 25. τὸν γὰρ ἀόρατον ὡς ὁρῶν ἐκαρτέρησε. °Πίστει, πεποίηκε τὸ 28 • Jud. iv. 6; πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αίματος, ίνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγη αὐτῶν. ΡΠίστει, διέβησαν τὴν ἐρυθρὰν 29 xi. 1; xii. 7 : θάλασσαν ως διὰ ξηράς ής πείραν λαβόντες οι Αιγύπτιοι xiii. 24: κατεπόθησαν. Η Πίστει, τὰ τείχη 'Ιεριχώ ἔπεσε, κυκλωθέντα 80 xiii. 14 : zvii. 45. έπὶ έπτὰ ἡμέρας. ΤΠίστει, 'Ραάβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο 11 : Judic.ziv.6; τοις ἀπειθήσασι, δεξαμένη τούς κατασκόπους μετ' ειρήνης. 1 Sam. xvii. 34; 36m. viii.1; Kai τί ετι λέγω; επιλείψει γάρ με διηγούμενον ο χρόνος 32 περί Γεδεών, Βαράκ τε καί Σαμψών και Ίεφθάε, Δαβίδ τε Dan. vi. 22. καὶ Σαμουήλ καὶ τῶν προφητῶν τοι διὰ πίστεως κατηγω- 83 u Judic. vii. 31; νίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυγον ἐπανxv. 15; 1 Sam. xiv. γελιών, εφραξαν στόματα λεόντων, "εσβεσαν δύναμιν πυρός 34 1, &c.; 1 Reg. xix. έφυγον στόματα μαχαίρας, ενεδυναμώθησαν από ασθενείας, 2 Rog. xx. 7; εγενήθησαν ἰσχυροὶ εν πολέμω, παρεμβολάς εκλιναν άλλο-Dan. iii. 25. τρίων. * έλαβον γυναίκες έξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν 85 2 1 Reg. 2011. 23: xvii. 23; άλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρω-2 Rog. iv.36; σιν, ίνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν εξτεροι δε εμπαιγμών ες 19, 20; τιι. γ Jer. xx. 2. καὶ μαστίγων πεῖραν ελαβον, ετι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακής.

23. The parents of Moses had faith in the promise of a Redeemer, who was to be descended from Jacob, and therefore preserved their son.

24. μέγας. Forty years old. Acts vii. 23.
7. So Philo. 'Ο δὲ ἐπ' αὐτὸν φθάσας τὸν δρον τῆς ἀνθρωπίνης εὐτυχίας, καὶ θυγατριδοῦς μέν τοῦ τοσούτου βασιλέως νομισθείς.... την συγγενικήν και προγονικήν εξήλωσε παιδείαν. vol. ii. p. 85.
26. εν Αλγύπτφ. The reading is probably

Αἰγύπτου.

Ibid. ἀνειδισμὸν Χριστοῦ. The reproach which he was likely to suffer for thus acting rom a principle of faith in the Messiah to come. Pyle. See 2 Cor. i. 5; Col. i. 24.

27. κατέλιπεν. When he went with the

children of Israel.

31. πόρνη. It has been said, that the same Hebrew word signifies meretrix and cauponaria. 32. duilelyer. So Philo, duilling to & Blos

τοῦ βουλομένου διηγεῖσθαι, vol. ii. p. 115; and Isocrates, ἐπιλίποι δ' αν ἡμας ὁ πας χρόνος, εἰ к. т. A. Ad Demonic. p. 7.

33. κατηγωνίσαντο. Joshus, David, &c. Ibid. εἰργάσαντο δικαιοσύνην. Worked out for themselves righteousness, Phinehas &c. Ibid. ἐπέτυχον. Caleb, Joshua, David. Ibid. ἔφραξαν. Samson, Daniel. 34. έσβεσαν. Shadrach and his companions. Ibid. έφυγον. Moses, Elijah, David. Ibid. ἐνεδυναμώθησαν. Hezekiah. Ibid. EKAUPAP. Gideon, Jonathan. 35. EKABOP. The widow of Zarephath, and the Shunammite.

Ibid. ετυμπανίσθησαν. The torture of the tumpanum was inflicted upon Eleazar in 2 Macc. vi. 19.

Ibid. οὐ προσδεξάμενοι. This may also allude to the tortures mentioned in 2 Macc. vii. 36. This may allude particularly to Jere-

8 της κατά πίστιν δικαιοσύνης εγένετο κληρονόμος. *Πίστει, * Gen. xti. 1,4; καλούμενος 'Αβραάμ ὑπήκουσεν έξελθεῖν εἰς τὸν τόπον δυ ημελλε λαμβάνειν είς κληρονομίαν, καὶ ἐξηλθε μὴ ἐπιστά-9 μενος που έρχεται. Πίστει, παρώκησεν είς την γην της έπ. ανγελίας ώς άλλοτρίαν, έν σκηναίς κατοικήσας, μετά Ίσαλκ καὶ Ίακώβ τών συγκληρονόμων της ἐπαγγελίας της αὐτης. 10 εξέδεχετο γάρ την τους θεμελίους έχουσαν πόλιν, ής τεχνίτης : 111.4; 11 καὶ δημιουργός ὁ Θεός. ι Πίστει, καὶ αὐτὴ Σάρρα δύναμιν xiii. 14; είς καταβολήν σπέρματος έλαβε, καὶ παρὰ καιρὸν ήλικίας Αροο. xxl. 2. 12 έτεκεν, έπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. εδιὸ καὶ ἀφ' xvii. 19; ένὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθώς τὰ ἄστρα Rom. iv. 19. τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ώσεὶ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος • Gen. xv. 5; 18 της θαλάσσης η αναρίθμητος. α Κατά πίστιν απέθανον ούτοι Bom. iv. 18. πάντες, μη λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς χίνι. 9: ίδόντες, και πεισθέντες και άσπασάμενοι, και όμολογήσαντες xxix, 15; 14 ότι ξένοι καὶ παρεπίδημοί εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. οἱ γὰρ τοιαῦτα Psal. xxxix. 12: 15 λέγοντες εμφανίζουσιν ότι πατρίδα επιζητούσι. καὶ εἰ μεν exix. 19; έκείνης έμνημόνευον ἀφ' ής ἐξῆλθον, είχον ἃν καιρὸν ἀνα- Joh. viii. 56. 16 κάμψαι • νυνὶ δὲ κρείττονος ὀρέγονται, τουτέστιν ἐπουρα- • Exod. iii. 6; νίου. διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ Θεὸς, Θεὸς ἐπικαλεῖ- Αετ. τίι. 22. 17 σθαι αὐτῶν ἡτοίμασε γὰρ αὐτοῖς πόλιν. Πίστει, προσεν- ! Gen. xxti. ήνογεν 'Αβραάμ τὸν 'Ισαάκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενή Εccl.xliv.20. 18 προσέφερεν ο τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος, επρὸς δυ ἐλα- «Gen.xxi.12) 19 λήθη, "Ότι ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεταί σοι σπέρμα." λογισάμενος Gal. iii. 39. ότι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ Θεὸς, ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν h Gen. xxvii. 20 παραβολή ἐκομίσατο. Η Πίστει, περὶ μελλόντων εὐλόγησεν 1 Gen. 21 Ίσαὰκ τὸν Ἰακώβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. ἸΠίστει, Ἰακώβ ἀποθνή- xivii. 81; σκων εκαστον των υίων Ίωσηφ εὐλόγησε καὶ προσεκύνησεν 16, 20.

fused to believe his warning, and this was their condemnation.

7. κληρονόμος. God established his covenant with Noah, Gen. vi. 18; ix. 9, 11; i. e. he renewed to him the covenant which he had made before with Adam, and confirmed to him the promise of a Redeemer. The doctrine of justification by faith was perhaps revealed to Adam, and afterwards to Noah. See συγκληρονόμων της ἐπαγγελίας in ver. 9.

9. µετά Ίσαὰκ καὶ Ἰακάβ. As did Isaac and Jacob: not at the same time with Abraham, but afterwards.

11. Kal abrh. Even Sarah herself, though at first she had doubted.

Ibid. Frency is perhaps an interpolation.

12. ωσεί. Most MSS. read &s *

13. Kara wlarw is to be connected with ibor-Tes. Valckenaer.

Ibid. λαβόντες. So in ver. 39, οδκ δκομίourto, they did not receive the completion of the prophecies; but in ver. 17. Abraham is apoken of as avadefauevos ras emeryexlas, and in vii. 6. Exwr tas evay, he had the promises made to him.

Ibid. και πεισθέντες seems to be an interpolation.

Ibid. Eéros. So in 1 Chron. xxix. 15. David says, δτι πάροικοί έσμεν έναντίον σου καλ παροι-RODYTES, L'S Tartes of Tartees hum, and in Psalm xxxviii. 12, or: wdpoutos eyé elus es vi γή και παρεπίδημος, καθώς πάντες οι πατέρες μοι.

14. πατρίδα ἐπιζητούσι. They are travelling in search of their true country.

16. &. This is the argument of our Saviour in Matt. xxii. 82.

19. δθεν. Some understand from whence, i.e. έκ νεκρών (νενεκρωμένου νοτ. 12.) he had figuratively received him in the first instance. Raphel and Krebsius take έν παραβολή to be the same as παραβόλως, unexpectedly.

21. προσεκύνησεν. S. Paul follows the LXX; but the passage occurs in Gen. xlvii. 31, where Jacob required Joseph to swear that he would not bury him in Egypt; and not in xlviii. 16, where he blessed the sons of Joseph. In our version it is, Israel bowed himself upon the bed's

head. Then is a bed, The a staff.

καὶ οὐγ υίοί. [είτα τοὺς μέν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας 9 f Num. xvi. 22: είγομεν παιδευτάς καὶ ένετρεπόμεθα, οὐ πολλώ μάλλον ὑποxxvii. 16: Recl. xii.1,7; τανησόμεθα τῶ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν 10 γάρ πρὸς όλίγας ήμέρας, κατά τὸ δοκοῦν αὐτοῖς, ἐπαίδευον ό δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς 11 είναι, άλλα λύπης υστερον δε καρπον είρηνικον τοις δι' αυτής ε Ε. ΧΧΧΥ. γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης. ΕΔιὸ τὰς παρειμένας 11 γείρας και τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε' και 'τρο- 11 h Matt. v. 8; χιας όρθας ποίησατε τοις ποσίν ύμων, ίνα μη το χωλον έκ-? Tim. ii. 22. τραπη, ίαθη δε μάλλον. hΕἰρήνην διώκετε μετά πάντων, καὶ 14 i iii. 12; τον άγιασμον, ου χωρίς ουδείς δίνεται τον Κύριον ιέπισκο- 1 Deut. xxix. 18; ποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· μή τις ῥίζα 3 Cor. τί. 1. πικρίας άνω φύουσα ένοχλή, καὶ διὰ ταύτης μιανθώσι πολλοί. k Gen. XXV. 38 ; μή τις πόρνος, ή βέβηλος ώς Ήσαῦ, δς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς 16 Eph. v. 8; Col. iii. 5: ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ. Ιἴστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα 13 1 Them.iv.3; θέλων κληρονομήσαι την εύλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη μετανοίας l Gen. xxvii. 34, &c. γαρ τόπον οὐχ εύρε, καίπερ μετα δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν. m Exod, xiz. ^mΟυ γάρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένω δρει, καὶ κεκαυμένω 18 10, &c. xx. 19; Deut. v. 22. πυρί, και γνόφω, και σκότω, και θυέλλη, πκαι σάλπιγγος ήγω, 11 B Exed. καὶ φωνή δημάτων, ής οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μη προσxx. 19; Deut. v. τεθήναι αὐτοῖς λόγον οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, 20 5, 24; 'Καν θηρίον θίγη του δρους, λιθοβοληθήσεται ή βολίδι καταxviii. 16. • Exod. xiz. τοξευθήσεται' καὶ, ούτω φοβερὸν ην τὸ φανταζόμενον, Μωσης 2:

9. efra. Itane vero? Ergone? Raphel, Alberti, Valckenaer.

Thid. πατέρας τῆς σαρκός, fleshly fathers: πατρί τῶν πνευμάτων, the spiritual Father. Πνευμάτων is the plural, as denoting the spiritual gifts which they had all received: this is implied in μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος in the next verse.

12. In Isaiah we read, lσχόσατε χεῖρες ἀνειμένα, καὶ γόνατα παραλελυμένα, κκκν. 3. The application is to persons exhausted in the combat or the race.

13. In Proverbs we read δρθάς τροχιάς ποιεί σοίς ποτί, iv. 26. The application is to a person running on straight, without turning to the right or the left.

Ibid. Ura \$\mu \psi\$. Make the paths straight and even, that even a person who is lame may not be sprained, but rather be cured.

15. boreau. Lest any one should come in last, and not obtain the prize, i.e. the grace of God.

Thid. μ[τα. Deut. κκίκ. 18. μή τις έστην έν διμῶν μ[τα ένω φόσυσα ἐν χολή καὶ πικρία. Hence some have proposed reading ἐν χολή for ἐνοχλή. But it may allude to a root sticking up in the way of a person running. See the same metaphor (προσκόπνειν) in Rom. ix. 32; Gal. v. 7. Μιανθώσι may allude to a person running

against such an obstacle, and blood beit drawn.

16. 'Hσαῦ. The birthright of Esau entitl him to the promise, which had been given Isaac and his seed: but he seems to have h no faith in the promise, and so to have sold! birthright. Hence he is called βέβηλος, a he is held out as a warning to those who h now such need of faith. See κληρονομ. ver. 17.

17. µerarolas. Change of mind in Isaac. R phel, Wolf.

Ibid. abrhr. Either ebλογίαν or μετάνοια 18. The allusion is evidently to mount Sin Exod. xix. ψηλαφωμένω perhaps alludes the prohibition of touching the mount, ver. 13. Sinai was a tangible mountain; the he venly Sion is not tangible.

Ibid. σπότφ. Most MSS. read ζόφφ.
Ibid. θυέλλη. This circumstance is metioned by Josephus, Antiq. iii. 5.

19. προστεθήναι. Deut. xviii. 16. οδ προ θήσομεν ακούσαι την φωνήν Κυρίου. 20. η βολίδι κατατοξευθήσεται is perhaps

interpolation, though it is in Exod. xix. 18.
21. These words of Moses are not in Ex

xix., but in Deut. xix. 19, he says, και έκφοι είμι.

22 είπεν. "Εκφοβός είμι καὶ έντρομος." Ρ'Αλλά προσεληλύ- P Gal. iv. 26; θατε Σιων δρει, και πόλει Θεού ζωντος, Ίερουσαλημ έπου- xxi. 3, 10. 23 ρανίφ· καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, απανηγύρει καὶ ἐκκλησία πρω- 4 Lu. x. 20. τοτόκων εν ουρανοίς απογεγραμμένων και κριτή Θεώ πάντων ix. 15; 24 καὶ πνεύμασι δικαίων τετελειωμένων, καὶ διαθήκης νέας μεσίτη xi. 4; 'Ιησοῦ, καὶ αίματι βαντισμοῦ, κρείττονα λαλοῦντι παρὰ τὸν Εκοά. κκν. 8; 25 "Αβελ. Βλέπετε μη παραιτήσησθε του λαλούντα. εἰ γὰρ 1 Tim. ii. 5: 1 Pet. i. 3: έκεινοι ούκ έφυγον, τον έπι της γης παραιτησάμενοι χρηματί- ι μ. 3; ζοντα, πολλώ μαλλον ήμεις οι τον ἀπ' οὐρανών ἀποστρεφό- * * \$8. 26 μενοι του ή φωνή την γην εσάλευσε τότε, νυν δε επήγγελται Agg. ii. 6, 7. Peal.ch.26; λέγων, "Ετι ἄπαξ, έγω σείω οὐ μόνον την γην, άλλα καὶ Ματι 27 τον οὐρανόν.' "Τὸ δὲ, 'ἔτι ἄπαξ,' δηλοῖ τῶν σαλευομένων xxiv. 85; 2 Pet. iii. 10. την μετάθεσιν, ώς πεποιημένων, ίνα μείνη τὰ μη σαλευόμενα. = 1 Pet. ii. 5. 28 xδιὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, τ Deut iv.24; δι' ής λατρεύωμεν εὐαρέστως τῷ Θεῷ, μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλα- • Βοπ 29 βείας. Τκαὶ γὰρ ' ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.' Eph. iv. 2, 8; 13 *Η ΦΙΛΑΔΕΛΦΙΑ μενέτω *τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθά- 11.17; 2 νεσθε, διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. Ημι- iii. 8 μνήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι τῶν κακουχουμένων, • Gen.xviii.1; 4 ως και αὐτοι ὅντες ἐν σώματι. τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ και και. 1; ή κοίτη ἀμίαντος πόρνους δε καὶ μοιχούς κρινεῖ ὁ Θεός. 1 Pet. iv. 9. 5 c άφιλάργυρος ο τρόπος· άρκούμενοι τοις παρούσιν. αὐτὸς γὰρ xxx. 36; 6 εξρηκεν, ' Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ' οὐ μή σε ἐγκαταλίπω' αστε Col. iv. 18. θαρροῦντας ήμᾶς λέγειν, 'Κύριος ἐμοὶ βοηθὸς, καὶ οὐ φοβη- · Jos. i. 5; 7 θήσομαι· τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος ;' • Μνημονεύετε τῶν ἡγου- ¤xviii, 20; μένων ύμῶν, οἴτινες ἐλάλησαν ύμῶν τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν Μακ. vi.

Phil. iv. 11; 1 Tim. vi. 6, &c.

d Paul. lvi. 4, 11 : exviii. 6.

• ver. 17.

23. πρωτοτόκων. In allusion to the enumeration of the first-born, Numb. iii. 40.

24. βαντισμού. In allusion to Moses sprinkling the people, and saying, Behold the blood of the covenant, Exod. xxiv. &.

Ibid. λαλούντι. See xi. 4. Abel's blood called for vengeance: the blood of Christ proclaims remission. Fell. Dapa vor "ABea is παρά τον βαντισμόν Αβελ.

25. παραιτήσησθε refers to παρητήσαντο in ver. 19; and λαλούντα to λαλούντι in ver. 24. See that ye do not refuse to hear Him that is now speaking to you. It may be observed, that immediately after the Israelites had said what is quoted at ver. 19, God said, I will raise up a prophet &c. και δ άνθρωπος δς έαν μη ακούση δσα αν λαλήση δ προφήτης έκεινος έπι τῷ δνόματί μου, έγω έκδικήσω έξ αὐτοῦ.

Ibid. τον-χρηματίζοντα. God, who delivered his commandments then by an earthly messenger, Moses. Tor an obparar, Him who actually came from heaven.

26. of. This seems to ascribe to Christ what is ascribed in Exodus to God. The Yfir, only the earth.

Ibid. λέγων. The passage in Haggai ii. 6, 7, evidently refers to the coming of Christ. Το shake the heaven and the earth must imply a much greater revolution and change than to shake merely the earth.

27. It means that God will make but one such alteration; and consequently that the things which succeed upon that shaking shall continue unshaken. Pierce.

Ibid. ώς πεποιημένων. It is natural to all created things to come to an end.

28. παραλαμβάνοντες. See Dan. vii. 18, παραλήψονται την βασιλείαν, and ii. 44.

Ibid. xdow. See ver. 15. Let us preserve

the grace given to us.

CHAP. XIII. 4. Some of the Gnostics rejected marriage.

5. See a similar construction in Rom, xii. 9. Ibid. Οὐ μή. This quotation agrees with the Hebrew of Joshua i. 5; the LXX have, σοκ έγκαταλείψω σε, οδό ὁπερόψομαί σε. In Deut. xxxi. 8, obe defices se, obbe up se eyeare-Alam.

αναθεωρούντες την έκβασιν της αναστροφής, μιμείσθε την πίστιν.

Ίησοῦς Χριστὸς χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς, καὶ είς τοὺς αίωνας. διδαγαίς ποικίλαις και ξέναις μη περιφέρεσθε καλον I Matt. = xiv. 4 : χτιν. 4; Rom. xiv.17; γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οίς xvi. 17; Eph. iv. 14: οὐκ ἀφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες. Εχομεν θυσιαστήριον, ν. 6; εξ οὖ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ τῆ σκηνῆ λατρεύοντες.
2 Thess. ii. 2; εὧν γὰρ εἰσφέρεται ζώων τὸ αἶμα περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια 1 Tim. iv. 3; διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται έξω τῆς g Exod. παρεμβολής διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα άγιάση διὰ τοῦ ἰδίου αίxxix, 14 Lov.iv.11,21; ματος τον λαον, έξω της πύλης επαθε. τοίνυν έξερχώμεθα: vi 30: πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τον ὀνειδισμὸν αὐτοῦ Φέxvi. 27; Num. xix. 8. ρουτες· ιού γὰρ ἔχομεν ὧδε μένουο αν πόλιν, ἀλλά τὴν μέλ- ι h Joh. ziz. λουσαν επιζητούμεν. Δι' αὐτού οὐν ἀναφέρωμεν θυσίαν αί-17, 18, ι πί. 10, 16; ρήπι. 10, 16; νέσεως διαπαντός τῷ Θεῷ, τουτέοτι καρπὸν χειλέων ὁμολο-* Peal. 1. 23; γούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ 1 Οιε. ΧΙΥ. 3; επιλανθάνεσθε τοιαύταις γαρ θυσίαις εὐαρεστεῖται δ Θεός. Eph. v. 20; $\mathbf{m}$ Πείθεσθε τοις ήγουμένοις ύμῶν καὶ ὑπείκετε αὐτοὶ γὰρ $\mathbf{n}$ 1 Pet. ii. 5. 12 Cor.ix.12; αγρυπνοῦσιν ὑπέρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες Phil. iv. 18. ίνα μετά χαράς τοῦτο ποιῶσι, καὶ μὴ στενάζοντες άλυσιτελές m ver 7: Phil. ii. 99; 11hess. v.12; γὰρ ὑμῖν τοῦτο. Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν πεποίθαμεν γὰρ, 1 1 Tim. v. 17: ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσι καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι περισσοτέρως δε παρακαλώ τοῦτο ποιήσαι, ΐνα 1 τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

" Ο δὲ Θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγών ἐκ νεκρών τὸν ποιμένα ! a Joh. z. 11; Act. ii. 24; 1 Pot. ii. 25; των προβάτων τον μέγαν εν αίματι διαθήκης αίωνίου, τον ν. 4 • 2Cor. iii. 5; Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, οκαταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργφ ἀγαθώ, ς Phil. ii. 13. είς τὸ ποιήσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῶν τὸ εὐάρεστον ένωπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας των αιώνων. αμήν.

> Παρακαλώ δὲ ὑμᾶς, ἀδεφλοὶ, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρα-; κλήσεως και γάρ δια βραγέων επέστειλα υμίν. Γινώσκετε: τον άδελφον Τιμόθεον απολελυμένον, μεθ' ού, εαν τάχιον έρ-

7. την έκβασιν της αναστροφής. The end of their lives.

9. περιφέρεσθε. Most MSS. read παραφέρεσθε.

Ibid. καλόν. It is well to be strengthened by the spiritual blessings of the Gospel, (xdoiri,) in the heart, and not by eating the meat (βρώμασιν) which is offered in sacrifice.

10. θυσιαστήριον. This is used figuratively

486

for the benefits obtained by the sacrifice of Christ. The sacrifice which we have is of the same nature with that which the priests were not allowed to eat, viz. a sin-offering. Compare Lev. vi. 30. και πάντα τὰ περί τῆς ἀμαρτίας δν έαν είσενεχθή από τοῦ αίματος αυτών είς την

σκηνήν τοῦ μαρτιρίου εξιλάσασθαι εν τῷ τὸς ου βρωθήσεται, έν πυρί κατακαυθήσεται.

12. This is merely another point of rese blance between Jesus and the sin-offering.

13. έξω της παρεμβολης. Let us no lon follow the Jewish law.

Ibid. τον δυειδισμόν. The cross. There an allusion to Jesus going out of the city, o rying his cross.

19. ἀποκατασταθώ. This seems to im that S. Paul meant soon to visit Jerusale See ver. 23.

22. Bear with my exhortations, for they but short.

23. ἀπολελυμένον might mean released,

24 χηται, όψομαι υμάς. 'Ασπάσασθε πάντας τους ήγουμένους ύμων και πάντας τους άχγιους ασπάζονται ύμας οί από της 25 Ίταλίας. ή χάρις μετά πάντων ύμῶν. ἀμήν.

Πρὸς Έβραίους ἐγράφη ἀπὸ τῆς Ἰταλίας διὰ Τιμοθέου.

set out. In Phil. ii. 19, 23, S. Paul had spoken of sending Timothy to Philippi.

25. ol ἀπὸ τῆς 'Ιταλίας. Hence Michaelis infers that the writer could not have been now in Italy: but Hug infers the contrary.

EPISTLE OF S. JAMES.

This Epistle was written by James, the brother or cousin of our Lord, who was bishop of Jerusalem. (See note at Matt. xiii. 55; Luke vi. 16.) He was put to death A.D. 62, and the Epistle was perhaps written a year or two earlier. The troubles, which preceded the Jewish war, were disturbing the country.

ΙΑΚΩΒΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

*ΙΑΚΩΒΟΣ Θεοῦ καὶ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, • Joh. vil. 63; 1 Pet. i. 1. ταις δώδεκα φυλαις ταις έν τη διασπορά, χαίρειν. b Matt. v. ^bΠασαν χαράν ήγήσασθε, ἀδελφοί μου, όταν πειρασμοίς 11, 12; Act. v. 41: 8 περιπέσητε ποικίλοις, ^εγινώσκοντες ότι τὸ δοκίμιον υμών της Rom. v. 8 4 πίστεως κατεργάζεται ύπομονήν ή δε ύπομονή εργον τέλειον 1 Pet. i. 6. έχετω, ΐνα ήτε τέλειοι καὶ ὁλόκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι. · Rom. v. 3; 1 Pet. i.7; 5 4Εί δέ τις ύμων λείπεται σοφίας, αίτείτω παρά του διδόντος * Prov. ii. 8; Θεοῦ πᾶσιν ἀπλώς, και μη ονειδίζοντος, και δοθήσεται αὐτῷ. Matt. vii. 7; 6 αίτειτω δε εν πίστει, μηδεν διακρινόμενος ο γάρ διακρινόμενος 30h. xtv. 18; 7 ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένω καὶ ῥιπιζομένω. μη γὰρ xvi. 23; ολέσθω ο ἄνθρωπος εκείνος, δτι λήψεται τι παρά τοῦ Κυρίου. . 14. 8 ἀνηρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ. Καυ- job xiv. 14; 10 χάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτοῦ °ὁ δὲ Pral. cii. 11; καιτούς το τη ταπεινώσει αὐτοῦ, ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρ- Εccl. xtv.18; 11 ελεύσεται. ἀνέτειλε γὰρ ὁ ήλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανε 1 Cor. vii. 81; τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ 1 Pot. 1. 54; προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτω καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταις πο- 1 Ιο τ. 17; ρασμόν ότι δόκιμος γενόμενος λήψεται τὸν στέφανον τῆς ζονῆς, xin. 26, 29; Heb. xii. 5 : δυ έπηγγείλατο ὁ Κύριος τοις αγαπωσιν αὐτόν. 1 Pet. fii. 14: v. 4; Apoe, ii. 10; iii. 19,

CHAP. I. 1. διασwopą. The Epistle was addressed to the Jews in all countries, whether converted to Christianity or no.

2. Harav xapdv. Merum gaudium. Think it nothing but joy. Raphel, Wolf. See ver. 17. Ibid. πειρασμοίτ ποικίλοιε. Any sort of trials, such as networthing.

such as persecution.

3. τὸ δοκίμιον τῆς πίστεως. That which tries your faith, viz. these πειρασμοί, or persecutions. So Herodian, δοκίμιον στρατιωτών κάματος. ii.

And let patience make the work perfect:
 i. e. be patient, and your work will be perfect.
 δ. δπλῶς. Liberally, as in Rom. xii. 8.
 Ibid. μh δνειδίζοντος. Not reproaching the

9, 10. If any among you is poor and lew in rank, he may find a subject of joy in thinking to what an high state of spiritual happiness God has exalted him: (see J Pet. v. 6.) if any among you is rich, let him not rejoice in his riches, but let him rejoice that the gospel has made him think humbly of himself.

Μηδείς πειραζόμενος λεγέτω, " Οτι ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πειράζομαι 18 ο γαρ Θεος απείραστός έστι κακών, πειράζει δε αὐτος οὐδένα. εκαστος δὲ πειράζεται, ἀπὸ τῆς ιδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος 14 καὶ δελεαζόμενος είτα ή ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει άμαρ- 15 τίαν ή δὲ άμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον. Μὴ 16 ε Prov. ii. 6: πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· επᾶσα δόσις ἀγαθη καὶ 17 Mal. iii. 6; Joh. iii. 27; πᾶν δώρημα τέλειον ἄνωθέν ἐστι καταβαίνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς Rom. xi. 29; των φώτων, παρ' ώ οὐκ ένι παραλλαγή, ή τροπής ἀποσκίασμα. h Joh. i. 13; h βουληθείς ἀπεκύησεν ήμας λόγω άληθείας, είς τὸ είναι ήμας 18 ni. 5; 1 Cor. iv. 15; ἀπαργήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων. Gal. iv. 19; ι" Ωστε, άδελφοί μου άγαπητοί, έστω πᾶς ἄνθρωπος ταχύς 19 1 Pet. i. 23. I Prov. είς τὸ ἀκοῦσαι, βραδύς είς τὸ λαλήσαι, βραδύς είς ὀργήν. xvii. 27; Εςς. τ.1, 3. Εδργή γαρ ανδρός δικαιοσύνην Θεού οὐ κατεργάζεται. 1 Διό 20 k Eccl. vii. 9. ἀποθέμενοι πασαν ρυπαρίαν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πραύ-1 Pet. ii. 1. τητι δέξασθε του εμφυτου λόγου, του δυνάμενου σώσαι τὰς m Matt. ψυγάς ύμῶν. ™Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκρο- 22 vii. 21; Lu. xi. 28; αταὶ, παραλογιζόμενοι έαυτούς. "ὅτι εἴ τις ἀκροατής λόγου 23 Rom. ii. 13; έστι και ού ποιητής, ούτος ξοικεν ανδρί κατανοούντι το πρόσ-1 Joh. iii. 7. a Lu. vi. ωπον της γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρφ· κατενόησε γὰρ ἐαυ- 24 • ii. 12; τον και άπελήλυθε, και εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ην. οδ δὲ 25 Matt. v. 19: Joh. xiii. 17. παρακύψας είς νόμον τέλειον τον της έλευθερίας, καὶ παραμείνας, ούτος ούκ ἀκροατής ἐπιλησμονής γενόμενος, ἀλλά ποιητής έργου, οὖτος μακάριος έν τῆ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. •Εί 26 p iii. 6: Ps. xxxiv.13; τις δοκεί θρήσκος είναι εν ύμιν, μη χαλιναγωγών γλώσσαν αὐτοῦ, ἀλλ' ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ἡ θρη-

13. weipatouevos. This is with reference to the same πειρασμοί mentioned in ver. 2. These trials or persecutions caused some persons to abjure their faith; and they excused themselves by saying, that God had brought them into this trial. S. James condemns this, and says, God has no temptation to injure any one: He is free from evil thoughts, and puts no one into a state which forces him to commit sin.

14. meipaferai. Gives way to the temptation by abjuring his faith. A person does this, not because God brought him into the trial, but because he gratifies some worldly desire.

17. #aoa boois. Mera donatio bona. Raphel, Wolf. See ver. 2. So far from God causing men to commit sin, nothing but good gifts come from Him. They come from Him who may be called a source of unchanging light. Τροπής αποσκίασμα is a turning or altering which produces shade: this as well as παραλ-Aayh allude to the changes in the heavenly bodies, and the alternations of light and dark-

18. As a proof of His paternal goodness, of His own will He has regenerated us by the gospel. Bουληθεls is deliberato consilio, nullis aliis causis nisi sua voluntate motus. Raphel. 'Huas may perhaps allude particularly to the Jews.

19. "Ωστε. God having been so kind in preaching the gospel to us.

20. Anger hinders a man from being in that state of righteousness, in which he was placed by God.

22. παραλογιζόμενοι. Putting a fallacy upon yourselves. The followers of Simon Magus said, "Liberos eos esse agere quæ velint; secundum enim gratiam salvari homines, non secundum justas operas." Irenæus, ii. 20. S. James may have alluded to some of these Gnostics.

25. παρακύψας refers to the man looking at a mirror: it means a man who stoops down and attentively examines any thing. 1 Pet. i. 12; Luke xxiv. 12; John xx. 5.

Ibid. νόμον τέλειον τον της έλευθερίας. The gospel, which is really and in the proper sense a law of liberty. This is said on account of the persons mentioned in ver. 22, 23, who abused this liberty.

Ibid. παραμείνας. Not only παρακύψας, but

continuing to look at it.

Ibid. ακρ. ἐπιλησμονής. A forgetful hearer. See Luke xvi. 8.

Ibid. worhoer. Such a man is blessed, because he acts as well as hears.

26. ἐν ὑμῖν is probably an interpolation.

27 σκεία. Θρησκεία καθαρά καὶ ἀμίαντος παρά τῷ Θεῷ καὶ

πατρί αυτη έστιν, επισκέπτεσθαι δροφανούς και γήρας εν τη θλίψει αὐτῶν, ἄσπιλον έαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου. 2 9 ΑΔΕΛΦΟΙ μου, μη εν προσωποληψίαις έχετε την πίστιν 9 Lev.xix.15; 2 τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. ἐὰν γὰρ εἰσέλ- πτί. 19: θη είς την συναγωγην ύμων άνηρ χρυσοδακτύλιος εν εσθητι χχίν. 28: 8 λαμπρά, εἰσέλθη δὲ καὶ πτωγὸς ἐν ῥινπαρά ἐσθῆτι, καὶ ἐπι- Eccl. xlii. 1; βλέψητε ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπρὰν, καὶ είπητε αὐτῶ, Σὺ κάθου ὧδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ είπητε, 4 Σὺ στηθι ἐκεῖ, ἡ κάθου ὧδε ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου, καὶ οὐ διεκρίθητε εν έαυτοις, και εγένεσθε κριταί διαλογισμών ποδ υηρών, τάκούσατε, άδελφοί μου άγαπητοί, οὐχ ὁ Θεὸς ἐξελέξ- Matt. v. 8; Lu. xii. 81; ατο τούς πτωχούς τοῦ κόσμου τούτου, πλουσίους έν πίστει, i Cor. i. καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἡς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν 1 Tim. τὶ. 6 αὐτὸν, "ύμεῖς δὲ ἢτιμάσατε τὸν πτωχόν; οὐχ οἱ πλούσιοι 18, 19. καταδυναστεύουσιν ύμῶν, καὶ αὐτοὶ ελκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτή- [Lev.xix.18; 7 ρια; οὐχ αὐτοὶ βλασφημοῦσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν Matt.xxii.39; 8 έφ' ύμᾶς; τΕὶ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικὸν, κατὰ τὴν Rom. xiii.8,9; (fal. v. 14. γραφήν, ''Αγαπήσεις τον πλησίον σου ώς σεαυτον,' καλώς "Lev.xix.15; 9 ποιείτε εί δε προσωποληπτείτε, άμαρτίαν εργάζεσθε, έλεγχό- χτί. 19. 10 μενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. *ὅστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον * Deut. 11 τηρήσει, πταίσει δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονε πάντων ἔνοχος. το γὰρ Μι. τ. είπων, 'Μή μοιγεύσης,' είπε καὶ, 'Μή φονεύσης' εί δὲ οὐ Gal. iii. 10. 12 μοιχεύσεις, φονεύσεις δε, γέγονας παραβάτης νόμου. ²Ουτω ⁷ Exod. xx. 18, 14. λαλείτε καὶ ούτω ποιείτε, ώς διὰ νόμου έλευθερίας μέλλοντες Dout. v. 17. 18 κρίνεσθαι: •ή γὰρ κρίσις ἀνίλεως τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· καὶ • i. 25. ... Matt. τί. 15;

15 δὲ μὴ ἔχῃ; μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; c' Εὰν δὲ ἀδελ- Matt. vii. 26. φὸς η ἀδελφη γυμνοὶ ὑπάρχωσι καὶ λειπόμενοι ώσι της ἐφ- 1 Joh. iii. 17.

CHAP. II. 1. της δόξης is perhaps to be connected with Kuplov. Christ is called the Lord of glory 1 Cor. ii. 8.

κατακαυγάται έλεος κρίσεως.

4. καὶ οὐ διεκρίθητε. And have felt no scruples in yourselves at doing this. But most MSS. omit sal, in which case we might render it, Have ye not made distinctions among yourselves, and acted as judges who have evil thoughts? See Jude 22. (διακρινόμενοι.)

5. If the conjunction is retained in ver. 4, this verse is closely connected with what goes before. If ye have done this, let me tell you that God has chosen the poor, and ye have insulted the

poor by such conduct.

6. Why should, you make this distinction of ranks among your Christian brethren, when it you look to the heathen you will find most opposition and persecution from the rich?

7. broug. The name of Christian.

10. For whoever intends to be a keeper of the

whole law, if he fail in any one precept, he is guilty of not observing the whole law. A man is a breaker of the law, though he break only one precept. The same is said in the Talmud, "Quod si faciat omnia, unum vero omittat, omnium et singulorum reus est."

12. Do not be so fond of talking of your law

of liberty, as if you might act as you pleased: but rather remember, that you will be judged by this law of liberty.

13. For instance, if you have not shewn mercy, you will find none at the day of judgment: but the merciful man has nothing to fear on that score at the day of judgment.

14. See note at i. 22. It is plain, that some persons perverted the doctrine of justification by faith, and of the Gospel being a law of

Ibid. σῶσαι is here used for final salvation. See note at Rom. v. 9.

d 1 Joh. iii. ημέρου τροφής, dείπη δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Υπάγετε ἐν εἰρήνη, 16 18. θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; οὕτω καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα 17 έχη, νεκρά έστι καθ' έαυτήν. 'Αλλ' έρει τις, Σύ πίστιν έγεις, 18 κάγω έργα έχω δείξου μοι την πίστιν σου έκ των έργων σου, • Mar. i. 24. κάγω δείξω σοι έκ των έργων μου την πίστιν μου. ° συ πισ- 19 τεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἶς ἐστι; καλῶς ποιεῖς καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσι, καὶ Φρίσσουσι. Θέλεις δὲ γνῶναι, ὁ ἄνθρωπε 20 f Gen. zxii. κενέ, ὅτι ἡ πίστις γωρίς τῶν ἔργων νεκρά ἐστιν; 'Αβραάμ 21 9, 12, ό πατήρ ήμων ουκ έξ έργων έδικαιώθη, άνενέγκας Ίσαὰκ τὸν # Hob. xi.17. υίον αυτού έπι το θυσιαστήριου; Εβλέπεις ότι ή πίστις 22 συνήργει τοις έργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτεh Gon. xv. 6; λειώθη; h καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, 'Επίστευσε 28 δὲ 'Αβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην' i 2 Chron. ικαι φίλος Θεοῦ ἐκλήθη, ὁρᾶτε τοινυν ὅτι ἐξ ἔργων δικαιοῦται 21 Ex. 7: Esa. zli. 8. ανθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον ; δομοίως δὲ καὶ 'PaàB ή 25 j Josu. ii. 1; πόρνη οὐκ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, Heb. zi. \$1. καὶ έτέρα όδω ἐκβαλοῦσα; ὥσπερ γὰρ τὸ σῶμα χωρίς πνεύ- 😹 k Matt. ματος νεκρόν έστιν, ούτω καὶ ή πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά xxiii. 8; Rom. ii. 20. 60TL. 21. *ΜΗ πολλοί διδάσκαλοι γίνεσθε, άδελφοί μου, είδότες ὅτι 3 l Eccl.vii.20 · Ριον. ΧΧ. 9; μείζον κρίμα ληγόμεθα. Ιπολλά γάρ πταίομεν απαντές. εί τις 2 έν λόγφ οὐ πταίει, οὖτος τέλειος ἀνὴρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι xix. 16; xxv. 11: καὶ όλου τὸ σῶμα. ἰδοὺ, τῶν Είππων τοὺς γαλινοὺς εἰς τὰ 8 Matt. zli. 87, supr.; i. 26; στόματα βάλλομεν προς το πείθεσθαι αὐτούς ἡμίν, καὶ όλον 1 Pet. iii. 10. τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. Ἰδοὺ, καὶ τὰ πλοία τηλικαῦτα 4 m Psal. δυτα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ xxxii. 9.

18. I should wish to point the sentence thus: 'Αλλ' έρεῖ τις, Σὸ πίστιν έχεις; Κάγὰ έργα έχω δεῖξον κ.τ.λ. A man will perhaps ask me, as if this were the only test required, Hast thou faith? To which I answer, Yes, and I have works as well: shew me &c.

Ibid. δείξον. As the words stand here, there is an emphasis on σου and μού. Shew me thy faith by thy works, and I will shew thee my faith by my works. But the best MSS. read χωρίς τῶν ἔργων σου in the first clause.

19. ὁ Θεὸς εἶς. The unity of God was held

19. So Gods els. The unity of God was held by the Jews and Gnostics as well as by Christians.

21. We must remember, that Abraham's justification by faith took place several years before he offered up his son. S. James would not have denied, that Abraham's faith was counted to him for righteousness: but he means to say, that, if his faith was disputed, it may be proved by works which he did afterwards. Was not the faith, which was counted to Abraham for righteousness, proved subsequently by his offering his son? Abraham offered up his son, because he had faith in the promise, which God had

given before his birth. Heb. xi. 17.

23. ἐπληράθη. This scripture was true at the time to which it applies, but the truth of it was shewn more fully afterwards.

24. You see, therefore, that works may contribute to shew a man's justification, and the act of faith is not the only thing which proves it.

25. It is plain from Heb. xi. 31. that the faith of Rahab was commonly spoken of; and S. James may have alluded to the words of S. Paul in that place. He now asks, What do not have know of Rahab's faith, except by the soorks which she did?

CHAP. III. 1. µeiçov κρίμα. Those who instruct others, will be called to a severer account: for all persons are liable to commit faults; and they who attempt to teach, make their liability still greater.

2. By becoming a teacher, he is very likely to commit faults with his songue, the right government of which is a sign of great manage-

3. 1806. Most MSS. read el 84.

4. 'Idoù is omitted in many MSS.

έλαχίστου πηδαλίου, δπου αν ή όρμη τοῦ εὐθύνοντος βούληται.

ο "ούτω καὶ ή γλώσσα μικρὸν μέλος έστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ. Ἰδού, " Peal. xii.

6 ὀλίγον πῦρ ἡλίκην ὕλην ἀνάπτει °καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσ- lxxiii. 8, 9:
μος τῆς ἀδικίας. οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν xτ. 2.
ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν ^{Matt. xv.}
11, 18, 19.

7 της γενέσεως, καὶ φλογιζομένη ὑπὸ της γεέννης πασα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινών, ἐρπετών τε καὶ ἐναλίων, δαμά-

8 ζεται καὶ δεδάμασται τῆ φύσει τῆ ἀνθρωπίνη· τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι· ἀκατάσχετον κακὸν, μεστὴ

9 ἰοῦ θανατηφόρου. Ρέν αὐτἢ εὐλογοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ πατέρα, » Gen. i. 27 τ καὶ ἐν αὐτἢ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὁμοίωσιν

10 Θεού γεγονότας έκ του αυτού στόματος εξέρχεται ευλογία

11 καὶ κατάρα. οὐ χρὴ, ἀδελφοί μου, ταῦτα οὕτω γίνεσθαι. μήτι

12 ή πηγή ἐκ τῆς αὖτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαίας ποιῆσαι, ἡ ἄμπελος σῦκα; οὕτως οὐδεμία πηγή άλυκὸν καὶ γλυκὸ ποιῆσαι ὕδωρ.

18 °Ths σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῶν; δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ° Ερλ. v. 8.
14 ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραῦτητι σοφίας. Γεὶ δὲ ζῆλον ' Rom. xiii.
πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῆ καρδία ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε

15 καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία • 1 Cor. ii.8,7.
16 ἄνωθεν κατερχομένη, ἀλλ' ἐπίγειος, ψυγικὴ, δαιμονιώδης. 'ὅπου • 1 Cor. iii.8;

γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγ-

17 μα. ή δὲ ἄνωθεν σοφία πρώτον μὲν άγνή ἐστιν, ἔπειτα εἰρηνικὴ, ἐπιεικὴς, εὐπειθὴς, μεστὴ ἐλέους καὶ καρπών ἀγαθών, 18 ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος. καρπὸς δὲ τῆς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνη σπείρεται τοῦς ποιοῦσιν εἰρήνην.

4 ^uΠΟΘΕΝ πόλεμοι καλ μάχαι ἐν ὑμῶν; οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ ^{Rom. τil. 28}; τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; 1 Pet. H. 11. 2 ἐπιθυμεῖτε, καλ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καλ ζηλοῦτε, καλ οὐ δύ-

2 έπιθυμείτε, και ούκ έχετε· φονεύετε και ζηλούτε, και ού δύνασθε έπιτυχεῖν. μάγεσθε και πολεμεῖτε, οὐκ έγετε δὲ, διὰ τὸ

6. I should take ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας for a proverb. What a great heap of wood is set on fire by a small spark! according to the proverb, The tongue is a spark, but a world of wickedness.

Ibid. obrus. In the same manner is the tongue placed among our members: i. e. it is like a

spark among combustibles.

Ibid. τροχὸν τῆς γενέσεως. Continuam successionem hominum aliorum poet años nascentium. Alberti. Simplicius writes, δ ἀπέρωντος τῆς γενέσεως κύκλος διὰ τοῦτο ἐπ ἄπειρον προϊὸν, διὰ τὸ τὴν ἄλλου φθορὰν ἄλλου γένεσεν είναι. In Epict. p. 94. ed. Salmas.

Ibid. φλογιζομένη. This is a very strong metaphor. The fire, which kindles this small

spark, is from the flames of hell.

8. ἀνθρώπων is perhaps to be connected with γλώσσαν, not with obseis. See Rom. vii. 1.
10. So Philo Judgeus. es γλο δείον δι' οδ

10. So Philo Judmus, οδ γλρ δσιον δι' οδ στόματος το Ιερώτατον δνομα προφέρεται τις,

διὰ τούτου φθέγγεσθαί τι τῶν αἰσχρῶν, vol. ii. p. 196.

12. οδτως--δδωρ. Most MSS. read οδτε άλυκον γλυκό ποιήσαι δδωρ.

14. μὴ κατακαυχῶσθε. Do not in such cases boast of having wisdom, while you shew that your boasting is false with respect to true wisdom.

18. Persons who live peaceably on earth, sow a seed which will produce to them righte-

ousness and peace in heaven.

CHAP. IV. 1. πόλεμοι. He perhaps alluded to the troubled state of Judæa before and during the Jewish war.

2, 3. You do all this with the expectation of benefiting yourselves; but after all you do not gain your wishes, and this because you trust to yourselves, and do not pray to God. And those among you that do pray, they have not their petitions granted, because their thoughts are not pure while they pray.

μη αιτεισθαι ύμας. και τείτε, και ου λαμβάνετε, διότι κακώς ε z Job xxvii. 9; Paal.lxvi.18: αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. Μοιγοὶ καὶ 4 μοιγαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ Θεοῦ Prov. i. 28: Rus. i. 15: Jer. xi. 11; έστιν: δς αν ουν βουληθή φίλος είναι του κόσμου, έχθρος του ziv. 12; Θεοῦ καθίσταται. ἡ δοκείτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; πρὸς 5 viii 18; Zach.vii.13; φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα δ κατώκησεν ἐν ἡμῖν; μείζονα δὲ 6 Mich. iii. 4; δίδωσι χάριν διὸ λέγει, 'Ο Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, 1 Joh. III. 21; ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.' Υποτάγητε οὐν τῷ Θεῶ. ἀν-7 τ Joh. xx.19; τίστητε τῷ διαβόλω, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν ' δέγγίσατε τῶ 8 Θεφ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν. καθαρίσατε χεῖρας, άμαρτωλοὶ, καὶ άγ-Gal. i. 10; 1 Joh. ii. 15. νίσατε καρδίας, δίψυχοι. εταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ 9 . Job xxii.29; κλαύσατε ο γέλως ύμων είς πένθος μεταστραφήτω, καὶ ή γαρὰ Prov. iii. 84: xxix. 23; Matt. είς κατήφειαν. Δταπεινώθητε ενώπιον τοῦ Κυρίου, καὶ ὑψώσει 10 zxiii. 12; Lu. i. 52; · Μή καταλαλείτε άλλήλων, ἀδελφοί· ὁ καταλαλών ἀδελφοῦ. 11 xiv. 11; zviii. 14 : καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει 1 Pet. v. 5. νόμον εί δε νόμον κρίνεις, οὐκ εί ποιητής νόμου, ἀλλά κριτής. 1 Pet. v. 9. ιείς εστιν, ο νομοθέτης, ο δυνάμενος σώσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ 11 b i. 8; ESB. 1. 15. είς εί, δς κρίνεις τὸν ἔτερον; ε ΑΓΕ νύν, οι λέγοντες, Σήμερον ή αύριον πορευσώμεθα 18 d Job zxii.29: Prov. xxix. 23; είς τήνδε την πόλιν, καὶ ποιήσωμεν εκεί ενιαυτον ενα, καὶ Matt. έμπορευσώμεθα, καὶ κερδήσωμεν λοΐτινες οὐκ ἐπίστασθε το 14 zxiii. 12 : 1 Pet. v. 6. της αύριον (ποία γὰρ ή ζωη ύμων; ἀτμὶς γάρ ἐστιν, ή πρὸς • Matt. vii. 1; Rom. ii. 1. ολίγον φαινομένη, επειτα δε αφανιζομένη·) ι αντί τοῦ λέγειν 18 ι Βοπ. πίν. 4. ύμας, Έαν ὁ Κύριος θελήση, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν F Prov. τούτο ή έκεινο κνύν δε καυχάσθε έν ταις άλαζονείαις ύμων 10 xxvii. 1; Lu. xii. 18. πασα καύχησις τοιαύτη πονηρά έστιν. Ιείδότι οὖν καλὸν ποιεῖν, 1 h i. 10; Esa. xl. 6; καλ μη ποιούντι, άμαρτία αὐτῷ ἐστιν. 1 Cor. vii. 31; 1 Pet. i. 34 > " "ΑΓΕ νῦν, οἱ πλούσιοι, κλαύσατε, ολολύζοντες ἐπὶ ταῖς ξ 1 Joh. ii. 17. 1 Act. xviil. 21; ταλαιπωρίαις ύμων ταις επερχομέναις. n ὁ πλούτος ύμων σέ- 2 1 Cor. iv. 19; σηπε, καὶ τὰ ἰμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν ο χρυσὸς 8 Heb. vi. 3. 1 Lu. xii. 47; Joh. ix. 41; Rom. i. 20, 21, 32; ii. 17, 18, 23. k 1 Cor. v. 6. m Prov. zi. Lu. vi. 24; 1 Tim. vi. 9. " Matt. vi. 19, 20.

4. Moixol. Ye who deserve to be called adulterers.

5, 6. Since the words πρὸς φθόνον—ἐν ἡμῶν are not in any part of the Old Testament, (for Gen. vi. 5, Numb. xi. 29, are very different,) I conceive ἡ γραφή to allude generally to the declarations of Scripture against contention and envy. Do you think that the scripture speaks to no purpose in delivering the sentiments which you have just heard? Is the Spirit that dwelleth in us fond of envy? Certainly not: on the contrary, it shews greater favour to those who are not envious. We find ἐπιποθεῦν with els and ἐπὶ in Deut. xiii. 8; Psalm xli. 1; lxxxiii. 2.

δψώσει. See i. 9.
 The law forbids a man to condemn his

brother: he therefore who condemns his be ther, declares that he does not think the l worth regarding. It is our duty to obey law, not to give an opinion as to its fitness.

12. There is only one person, the origing Giver of the law, who has a right to say wheth any one has obeyed or, disobeyed the law. M. MSS. add και κριτής after νομοθέτης.

15. Not only with respect to our doing t or that, but even to our living at all, we out to say, If the Lord will.
16. You form these schemes from ἀλαζον.

16. You form these schemes from &Aaçovarrogance, and then you boast of what you going to do.

CHAP. V. 1. Again there is allusion to Jewish war.

ύμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἰὸς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἔσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν· ὡς πῦρ ἐθησαυ-

4 ρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. Ρίδοὺ, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν Ի Lev.xix.18; ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει xiv. 14; καὶ αί βοαὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὧτα Κυρίου Σαβαὼθ εἰσ- 11.

5 εληλύθασιν. ⁹ ετρυφήσατε έπὶ τῆς γῆς, καὶ εσπαταλήσατε ⁹ Lu. xvi. 19, 6 εθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς εν ἡμέρα σφραγῆς. κατεδι-

κάσατε, εφονεύσατε τον δίκαιον ουκ αντιτάσσεται υμίν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοὶ, ἔως τῆς παρουσίας τοῦ Κυ-τ Deut. xi.14. ρίου. ἰδοὺ, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ, ἔως ἀν λάβη ὑετὸν πρώϊμον καὶ ὄψιμον .
8 μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι

9 ή παρουσία τοῦ Κυρίου ήγγικε. • Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, 38.

άδελφοὶ, ΐνα μὴ κατακριθήτε ἰδοὺ, ὁ κριτὴς πρὸ τῶν θυρῶν

10 έστηκεν. 'Τπόδευγμα λάβετε τῆς κακοπαθείας, ἀδελφοί μου, · Μ. 11. 12. καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας, οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι

11 Κυρίου. "ἰδοὺ, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας τὴν ὑπομονὴν "Num. 'Ἰωβ ἠκούσατε, καὶ τὸ τέλος Κυρίου εἴδετε, ὅτι πολύσπλαγχνός Job. 121,22; ἐστιν ὁ Κύριος καὶ οἰκτίρμων. "Πρὸ πάντων δὲ, ἀδελφοί μου, Pal. cili. 8. μὴ ὀμνύετε, μήτε τὸν οὐρανὸν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ "Matt. *. 34, &c.

ὅρκον ἤτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ, καὶ τὸ οῦ, οῦ ἵνα μὴ ὑπὸ το 13 κρίσιν πέσητε. Κακοπαθεῖ τὶς ἐν ὑμῶν; προσευχέσθω εὐ- ΤΕρων. 19

18 κριστυ πεσητε. 'Μακοπαυεί τις εν υμίν; προσεοχεύνω ευ- ^{Col. iii.} 16.
14 θυμεῖ τίς; ψαλλέτω. ²ἀσθενεῖ τὶς ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω ³ Mar. τι. 13;
τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' ^{xvi. 18.}
αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίφ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

16 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος κὰν ἀμαρτίας ἡ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ.

16 Έξομολογείσθε άλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὕχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε. πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργου-

17 μένη. ^{*} Ήλίας ἄνθρωπος ἢν ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν, καὶ προσευχἢ ^{xτii, 1}; χτiii. 42, 45; προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι, καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνι- Lu. iv. 25.

3. είs μαρτύριον. Your gold and silver becoming rusty will be a proof to you that you have not been employing them well.

Ibid. ώς πῦρ is generally connected with φάγεται, which makes a confusion of metaphor, and leaves ἐθησαυρίσατε without an accusative. I understand it to mean, By thus hoarding your silver and gold without using it, you have as it were treasured up fire which will consume you in the latter days. See Luke xii. 21. For

έσχάταις ἡμέραις see Heb. i. l.

5. εθρέψατε. Ye have made your hearts fat as in a feast day; or ἡμέρα σφαγής may mean, the day appointed for your slaughter. See Zech. xi. 4.

6. Ye have condemned and killed the Just one: He is not opposing you in your career of wickedness, but will let you fill up the measure of it. See Matt. xxiii. 31, 32.

7. He now addresses himself particularly to the Christians.

8. παρουσία. This evidently refers to the destruction of Jerusalem. See Matt. xxiv. 3.

9. στενάζειν κατ' ἀλλήλων is said in opposition to μακροθυμεῖν. It implies an impatient and querulous temper, which if not checked will lead to condemnation. Most MSS. read κριθήτε.

11. ὑπομένοντας. See Matt. xxiv. 13.
Ibid. τὸ τέλος Κυρίου. The end which the
Lord put to his troubles.

12. Swearing appears to have been a common vice at this time. See note at Matt. v. 34. 14. $\ell \lambda a (\varphi)$. See note at Matk vi. 13. This anointing was for the purpose of recovering the patient, and has therefore no connexion with extreme unction, which is only administered when recovery is hopeless.

 $^{b \, 1}$ Beg.xviii. αυτούς τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ· ^{b} καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ^{b} ^{18} ^{41} , ^{de} ^{c} οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ ἐβλάστησε τὸν καρπὸν αὐτῆς.

• Matt. xviii. • 'Αδελφοί, εάν τις εν ύμιν πλανηθή ἀπὸ τής ἀληθείας, καὶ 19
15.
• Prov. z. 13; ἐπιστρέψη τις αὐτὸν, ⁴γινωσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν 20
1 Pot. iv. 8. ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει
πλήθος ἀμαρτιῶν.

18. πάλιν προσηύξατο. This is not said, but
20. καλύψει. And will be the means of having is implied in 1 Kings xviii. 42.
20. καλύψει. And will be the means of having

1

FIRST EPISTLE OF S. PETER.

The genuineness of this Epistle has never been disputed. It seems to have been addressed to Gentiles as well as Jews; and we are perhaps to infer, that S. Peter had visited the countries mentioned in i. 1. The New Testament tells us nothing of his history subsequent to his being at Antioch, A.D. 46. (Gal. ii. 11.) He was martyred at Rome, at the end of the reign of Nero; and this Epistle was probably written not long before his death, when Judsea was a prey to all sorts of confusion. But see note at v. 13, (Md ρ KOS.) Concerning the place from whence it was written, see v. 13.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

* 30b. vii. 35; * ΠΕΤΡΟΣ ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρ-1 Jac. i. 1.

επιδήμοις διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, ᾿Ασίας,
* Βοπ. i. 7; καὶ Βιθυνίας, ἡ κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ πατρὸς, ἐν ἀγιασμῷ 2
viii. 29;
Βοb. xii. 24. Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἴματος Ἰησοῦ Χριστοῦ γάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

ε Εύλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ πατήρ τοῦ Κυρίου ήμων Ἰησοῦ ε Joh. iii.3,5; 1 Cor. xv. 20; Χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ έλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς Eph. i. 8; ελπίδα ζώσαν δι' αναστάσεως 'Ιησού Χριστού έκ νεκρών, Φείς 4 Jac. i. 18. κληρονομίαν άφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον, τετηρη-4 Col. i. 5. • Bom. v. 3: μένην εν οὐρανοῖς εἰς ἡμᾶς, τοὺς εν δυνάμει Θεοῦ φρουρου- 5 μένους δια πίστεως είς σωτηρίαν ετοίμην αποκαλυφθήναι εν Jac. i. 2. f iv. 12; τιτ. 12; Prov. xvii. 3; καιρώ έσχάτων εν ώ άγαλλιᾶσθε, όλυγον άρτι, εί δέον έστλ. 6 Βεε χίνιιι.10; λυπηθέντες εν ποικίλοις πειρασμοίς, ίνα το δοκίμιον ύμου 7 Jac. i. 3. της πίστεως, πολύ τιμιώτερον χρυσίου τοῦ ἀπολλυμένου, διά ε Job. xx.29; πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εύρεθη εἰς ἔπαινον καὶ τιμην καὶ Heb. xi.1,27. δόξαν, εν αποκαλύψει Ίησοῦ Χριστοῦ δον οὐκ είδότες αγα-8 h Gen. πατε είς δυ, άρτι μη δρώντες, πιστεύοντες δε, αγαλλιασθε xlix. 10: Dan. 11. 44; γαρά ανεκλαλήτω και δεδοξασμένη, κομιζόμενοι το τέλος της ? ix. 24; Zach. vi.12. πίστεως ύμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν περὶ ἡς σωτηρίας ἐξεζή- 10 τησαν καὶ έξηρεύνησαν προφήται οί περί της είς ύμας χάριτος Eca. liii. 3, &c.; La. xxiv. 26. προφητεύσαντες, ι έρευνωντες είς τίνα, η ποίον καιρον, έδήλου 11

CHAP. I. 1. EKAEKTOÎS—BIAGTROPÂS. To the Christians who live in the different countries where the Jews are dispersed.

2. κατὰ πρόγνωσιν is connected with ἐκλεκτοῖs. The scheme of Christianity had been fore-ordained in the counsels of God: see προσγνωσμένου in ver. 20.

Ibid. ἐν ἀγιασμφ. They were called, by the sanctification of the Spirit, to obey the gospel, and to be partakers in the benefits of Christ's death.

- 3. ζώσαν. See δδὸν ζώσαν in Heb. x. 20.
- 5. φρουρουμένους—είς σωτηρίαν. They were guarded by faith from all attacks, and enabled to arrive at salvation.
- 6. & δ άγαλλιᾶσθε. Wherefore rejoice.
- 7. πολύ τιμιώτερον. The troubles, which tried the Christians, were really of much more

value than gold, which is itself tried in the fire. Gold is purified at the time, but afterwards perishes: the Christians are not only purified by the trial, but arrive finally at the happiness of heaven.

8. obn eldores. Not having seen. Matt. ii. 2. But the reading is probably ldores.

Ibid. δεδοξασμέτη is which has been already glorified, and may allude to the gifts of the Spirit which had been received.

9. κομιζόμενοι. Being in the way of receiving. The process of their salvation was going on.

11. els riva to what person, n wolor kauphr or to what time. The prophets foretold the sufferings of the Messiah, and his subsequent exaltation, according as they were inspired; but they had not a clear notion of the person or the time to which these prophecies pointed. To

τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν 12 παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας κοις ἀπεκαλύφθη, ὅτι Ερλ. iii. 10; ούχ έαυτοις, ήμιν δε διηκόνουν αύτα, α νύν ανηγικλη ύμιν 39. δια των εὐαγγελισαμένων ὑμας ἐν Πνεύματι ἀγίω ἀποσταλέντι La. xii. 35; 13 ἀπ' οὐρανοῦ, εἰθ ἃ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι. 1Διὸ Rom. xiii.18; αναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ύμων, νήφοντες, τελείως 1 Them. τ. 6. ελπίσατε επί την φερομένην ύμιν χάριν εν ἀποκαλύψει 'Ιη- "Lov.xi.44; xis. 2; 14 σοῦ Χριστοῦ. 'Ως τέκνα ὑπακοῆς, μη συσγηματιζόμενοι ταῖς = 7. σαντα ύμᾶς ἄγιον καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάση ἀναστροφή γενή- Job XXXIV.19. Αct. X.34,36; 16 θητε πδιότι γέγραπται, "Αγιοι γένεσθε, ὅτι ἐγὼ ἄγιός εἰμι.' Bom. ii. 17 ° Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κρίνοντα Ερh. τί. 9; κατά τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβω τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν Col. iii. 25, 18 χρόνον αναστράφητε· ° είδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίφ ἡ ·1 Cor. τί. 20; γρυσίω, ελυτρώθητε εκ της ματαίας ύμων αναστροφής πατρο-, Joh. i. 19 παραδότου, ^Pάλλὰ τιμίφ αίματι, ως άμνοῦ άμωμου καὶ ἀσπί- 29, 36; 20 λου, Χριστοῦ Απροεγνωσμένου μέν προ καταβολής κόσμου, 1 Cor. 7.7; Heb. ix. 21 φανερωθέντος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων δι' ὑμᾶς τοὺς δι' 12, 14; αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς Θεὸν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, Δρος. i. 5; καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα είναι τος Bom.iii.251 22 els Θεόν. *Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῆ ὑπακοῆ τῆς xri. 25; Eph. L 9; άληθείας διά Πνεύματος είς φιλαδελφίαν άνυπόκριτον, έκ κα- ;;; 23 θαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς ἀναγεγεννη- Col. i. 26; μένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτής, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ² Τίπ. i. ⁹ ε 24 ζώντος Θεού και μένοντος είς τον αίωνα. "διότι 'Πάσα σάρξ Heb. L 2: ώς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ώς ἄνθος χόρτου. έξηρ- - Act. ii. 33; 25 άνθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσε· τὸ δὲ ῥῆμα Κυρίου Phil. ii. 9. μένει είς τὸν αἰῶνα.' Τοῦτο δέ ἐστι τὸ ῥημα τὸ εὐαγγελισθεν Δει. Χτ. 9 2 εἰς ὑμᾶς. Τ'Αποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον Bon. xii. 10; 2 καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, ὡς ἀρτι- 1 Tim. i. 5; . Joh. i. 18; iii. 8, 5; Jac. i. 18; 1 Joh. iii. 9. u Psal, cii. 13; ciii. 15; Eccl. xiv. 18; Esa. xi. 6; v Matt. xviii. 3; 1 Cor. xiv. 20; Eph. iv. 22, 25; 1 Cor. vii. 31; Jac. i. 10; iv. 14; 1 Joh. ii. 17. Col. iii. 8.

πνεθμα Χριστοθ may mean, the spirit which spoke of Christ; and τὰ els Χριστόν παθ. mean, the sufferings which were to come upon the Messiah.

12. adrà alludes to σωτηρίαs in ver. 10, the things pertaining to salvation. The prophets knew that the salvation, which they announced, was something future.

Ibid. ἐπιθυμοῦσιν. Gaudent, delectantur. Elsner. Some think there is allusion to the cherubims looking into the mercy-seat. Grotius, Beza.

13. ἐν ἀποκαλύψει. When Jesus Christ is revealed at the last day, iv. 13; 2 Thess. i. 7.

16. γένεσθε. Most MSS. read έσεσθε, as in the LXX.

20. dσχάτων. See Heb. i. 1.

22. διὰ Πνεύματος is perhaps an interpolation.

23. λόγου. Some have understood the personal Logos, i. e. Jesus Christ: but it means the gospel which gives life. See ver. 25.

Ibid. els τον αίδνα is perhaps an interpola-

24, 25. Πᾶσα—alῶνα. This is almost a literal quotation from Isaiah xl. 6—8. It is quoted to confirm what is said in ver. 23. Most MSS. read αὐτῆς for ἀνθρώπου.

CHAP. II. 2. apreyerra. This does not merely mean that they were to be like new-born infants, but that they really had been now born again. See drayerrhous, i. 3; drayerernheus,

γέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν *Peal.xxxiv. αὐτῶ αὐξηθήτε, *εἴπερ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. *Πρὸς 8 δυ προσερχόμενοι, λίθου ζώντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδε-7 Peal. evviii 22: εχτιι. 13; Ερδ. ii. 20. δοκιμασμένον, παρά δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν, ἔντιμον, *καὶ αὐτοὶ ὡς 5 * Ε. Ικί. 6; λίθοι ζωντες οἰκοδομεῖσθε, οἰκος πνευματικός, ἱεράτευρα ἄγιον. lxvi. 21: άνενέγκαι πνευματικάς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ Θεῷ διὰ Mal. i. 11: Rom. xii. 1: 'Ιησοῦ Χριστοῦ. Διὸ καὶ περιέχει ἐν τἢ γραφἢ, ''Ιδοὺ, τί- 6 Eph. ii. 21, 22; 21, 22; Phil. iv 18: θημι εν Σιών λίθον ακρογωνιαίον, εκλεκτον, εντιμον καὶ ο Heb. xiii. 15; πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῆ.' δ΄ Υμίν οὖν ἡ τιμὴ 7 Apoc. i. 6; τοις πιστεύουσιν άπειθουσι δέ, λίθον δν άπεδοκίμασαν οί a Esa. οἰκοδομοῦντες, οὖτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, εκαὶ λίθος ε zzviii. 16; Bom. ix. \$3. προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου, οι προσκόπτουσι, τῷ exviii. 22; λόγφ ἀπειθοῦντες, εἰς δ καὶ ἐτέθησαν ἀυμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτὸν, 9 Αυ. iv. 11. βασίλειον ιεράτευμα, έθνος άγιον, λαός είς περιποίησιν, όπως · Esa.viii.14; τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς Lu. ii. 34; τας αρετας εξωγγενισμές Bom. ix. 33; τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς· εοί ποτὲ οὐ λαὸς, νῦν δὲ λαὸς Θεοῦ· 10 οί οὐκ ήλεημένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες. 4 Exod. xix. 5, 6; ¹ ΑΓΑΠΗΤΟΙ, παρακαλώ ώς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, 11 Deut. vii. 6; xiv. 2: ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἴτινες στρατεύονται κατὰ xxvi. 18: Eph. i. 14; της ψυγής ετην αναστροφήν ύμων έν τοις έθνεσιν έγοντες 12 καλήν, ίνα εν φ καταλαλούσιν ύμων ώς κακοποιών, εκ των Col. i. 13; Apoc. i. 6; καλών έργων εποπτεύσαντες δοξάσωσι τον Θεον εν ημέρα Βοπ. ίχ. 25. του Κύριου είτε βασιλεί, ώς υπερέχουτι είτε ήγεμόσιν, ώς 14 f 1 Chron. δι' αὐτοῦ πεμπομένοις, είς ἐκδίκησιν μὲν κακοποιῶν, ἔπαινον Ρι. ΧΧΧΙΧ.18; δε αγαθοποιών κότι ούτως έστι το θέλημα του Θεου, αγαθο- 15 Bom.xiii.14; ποιούντας φιμούν την των άφρόνων άνθρώπων άγνωσίαν ιώς 16 Gal.v.16,24; ελεύθεροι, καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν έλευθερίαν, ἀλλ' ώς δοῦλοι Θεοῦ. Επάντας τιμήσατε, τὴν ἀδελ- 17 Rom. xii. 17; φότητα αγαπατε, του Θεου φοβείσθε, του βασιλέα τιματε. 2 Cor. viii.21; h Rom. ziii. 1; Tit. iii. 1. l Rom. xiii. 3, 4. ▶ Tit. il. 8. Phil. ii. 15. m Matt. xxii. 21; Rom. xii. 10; Heb. xiii. 1; 2 Pet. i. 7. Gal. v. J. 13; 2 Pet. ii. 19.

2. λογικόν γάλα is the milk of the gospel, in allusion to λόγου in i. 23.

Ibid. άδολον. Unadulterated. See δολοῦντες, 2 Cor. iv. 2.

Ibid. αὐξηθητε. Ye may grow up to manhood. Most MSS. add eis σωτηρίαν.

3. elwep for ewel, as in 2 Thess. i. 6.

4. Πρὸς δν. This requires us to refer δ Κύριος in ver. 3. to Christ, though in Psalm xxxiv. 9. it refers to Jehovah.

5. Most MSS. read els lepáreuμa άγιον.
6. In the LXX, '1δού, έγὰ ἐμβάλλω els τὰ βεμέλια Σιὰν λίθον πολυτελή, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωταίον, ἔντιμον, els τὰ θεμέλια αὐτής: καὶ ὁ πιστεύων οὐ μὴ καταισχυνθή. Instead of οὐ μὴ καταισχυνθή it is in the Hebrew non festinabit.

 τιμή. In allusion to ἔττιμος in the words of Isaiah. Το you he is λίθος ἔττιμος. Ibid. λίθον—γωνίας. A quotation from Psalm exviii. 22.

8. λίθος—σκανδάλου. In allusion to Isaiah viii. 14, και ουχ ώς λίθου προσκόμματι συναυτήσσεσθε, ουδε ώς πέτρας πτώματι.

Ibid. of mpoσκόπτουσι, sc. of dwei@ourres in ver. 7.

Ibid. els 8, sc. 10 προσπόπτευ. They who disbelieve the gospel must stumble and fall.

 All these were titles of the Jewish nation, which now are applied to Christians. Compare Is. xliii. 21, λαόν μου, δν περιεποιησάμην, τὰς ἀρετάς μου διηγεῖσθαι. For λαός els περιποίησω see Tit. ii. 14.

12. ἡμέρς ἐπισκοπῆs is either the day when God visits with vengeance, (Is. x. 3; Jer. vi. 15,) or the day of inquiry being instituted by the heathen. See note at Luke xix. 44.

18 οι οικέται, υποτασσόμενοι εν παντί φόβω τοις δεσπόταις, Ερ. τί. 5; οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς. [Tim. vi. 1; 19 ° Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν Θεοῦ ὑποφέρει τὶς λύπας, Μαιτ. τ.10 19 - 1 ουτο γαρ χωρις, το στο 20 πάσχων ἀδίκως. Ρποΐον γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες καὶ κολα- » iii. 14; iv. 14, 15. φιζόμενοι υπομενείτε; άλλ' εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ πάσχοντες q iii. 17; 21 υπομενείτε, τοῦτο χάρις παρά Θεώ. Εἰς τοῦτο γὰρ ἐκλήθητε, Matt. xvi.24; 1 Thous. iii.3; ότι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπερ ὑμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπάνων ὑπο- Phil. ii. 5. 22 γραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἔχνεσιν αὐτοῦ· τος άμαρ- ½ Cor. v. 21; τίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὐρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. ¹ Joh. iii. 5.

Matt. 28 οδς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἡπείλει παρ- ***ii. 39. 24 εδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως 'δς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν αὐτὸς 'Εσα.liii.4,5; Μακτ. viii.17; ανήνεγκεν εν τῷ σώματι αὐτοῦ επὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς άμαρ- Rom.vi. 3,11; τίαις ἀπογενόμενοι, τη δικαιοσύνη ζήσωμεν ου τῷ μώλωπι « Esc. liii. 6; 25 αὐτοῦ ἰάθητε. τήτε γὰρ ώς πρόβατα πλανώμενα ἀλλ' ἐπ- Esseh. εστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν xxxvii. 14; Lu. xv. 4; ບໍ່ເມພິນ. Heb. ziii. 20. " 'ΟΜΟΙΩΣ, αὶ γυναικες, υποτασσόμεναι τοις ιδίοις ἀνδρά- « Gen. iii. 16; σιν, Ίνα καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσι τῷ λόγω, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν 1 Cor. τίι. 16; 2 ἀναστροφής ἄνευ λόγου κερδηθήσωνται, ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν κρh. τ. 22; 8 φόβω άγνην άναστροφην ύμων Των έστω ούχ ὁ έξωθεν έμπλο- Τit. ii. 5. κής τριχών, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ή ενδύσεως ίματίων κόσ- 1 Tim. ii. 9; 4 μος· * άλλ' ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἄνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτω Tit. ii. 3. 2 Rom. ii. 29; τοῦ πραέος καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὅ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τίι. 22; 5 πολυτελές. οὕτω γάρ ποτε καὶ αἰ ἄγιαι γυναῖκες, αἰ ἐλπί $-\frac{2$ Cor. iv. 16. $\frac{1}{2}$ Gen. xviii. ζουσαι έπὶ τὸν Θεὸν, ἐκόσμουν ἐαυτὰς, ὑποτασσόμεναι τοῖς 12. 6 ἰδίοις ἀνδράσιν (*ώς Σάρρα ὑπήκουσε τῷ ᾿Αβραὰμ, κύριον Ερh. v. αὐτὸν καλοῦσα, ἡς ἐγενήθητε τέκνα) ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ 25, &c.; Col. iii. 19. 7 φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν. 6 Οί ἄνδρες ὁμοίως, συνοι- «Rom.xii.16; κουντες κατά γνώσιν, ώς ἀσθενεστέρω σκεύει τῷ γυναικείω, 1 Cor. i. 10: ἀπονέμοντες τιμήν, ως καὶ συγκληρονόμοι χάριτος ζωής, εἰς Hil. ii. 2; τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν. d Lev.xix.18; °Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, xx. 12; 9 εὖσπλαγχνοι, φιλόφρονες αμή ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, xxiv. 29; Ματ. τ. 89; xxv. \$4; Rom. xii. 17; 1 Cor. vi. 7; 1 Thess. v. 15; 1 Tim. iv. 8.

18. We may supply ὁποτάγητε from ver. 13. 19. xdois. See ver. 20. It means, conduct which is pleasing and deserving of a reward.

23. wapebloov. Resigned himself and his cause. Pyle. Wolf also understands The Kplow.

24. duhveyker. Christ had no sins of his own, but died because the sins of man had brought death into the world. He therefore took the consequence of our sins upon himself, and atoned for it upon the cross.

Ibid. Iva - Showner. That, having been subject to death in consequence of our own sine, we might be restored to life by the righteousness of Christ. See Rom. vi. 2. Abrou after μάλωπι is perhaps an interpolation.

CHAP. III. 1. 'Ouolws. See note at ii. 18. Ibid. aven hoyon. Even without argument.

2. ἐν φόβφ. Eph. v. 33, ἡ δὲ γυνη, Ίνα φοβήται τον άνδρα.

4. ἀφθάρτφ. In opposition to gold and raiment, which are corruptible.

Not afraid of any thing, 6. μη φοβούμεναι. because they did well.

7. κατά γνώσιν. According to what you 7. κατα γρωσικό know to be your duty.

That the efficacy of your tiph they would

Ibid. els τδ μή. That the efficacy of your prayers may not be hindered, which they would be, if you disagree with each other.
8. φιλόφρονες. Probably ταπεινόφρονες.

ή λοιδορίαν αντί λοιδορίας τουναντίον δε εύλογουντες, ειδότες • Peal xxxiv. ότι είς τούτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 13, &c.; Jac. i. 26. γαρ θέλων ζωήν αγαπαν, καὶ ίδειν ήμερας αγαθάς, παυσάτω την γλώσσαν αὐτοῦ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ τοῦ μη λαλήσαι δόλον. εκκλινάτω ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν 11 f Paul. xxxvii. 27; ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν. ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου 12 Zea. i. 16; 3 Joh. 11. έπὶ δικαίους, καὶ ὧτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιούντας κακά.' Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν 18 τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γένησθε; εἀλλ' εἰ καὶ πάσγοιτε διὰ 14 € ii. 20 ; iv. 14; Esa. viii. 12, 13; δικαιοσύνην, μακάριοι. 'Τον δε φόβον αὐτῶν μη φοβηθητε, μηδέ ταραχθήτε Κύριον δέ τον Θεον αγιάσατε έν ταις καρ- 18 Jer. 1. 8: Matt. v. 10; δίαις ὑμῶν.

"Ετοιμοι δε άει προς άπολογίαν παντί τώ αιτούντι ύμας λόγον περί της εν ύμιν ελπίδος μετά πραθτητος και φόβου h ii.12,15,19; h συνείδησιν έχοντες άγαθην, ίνα έν δ καταλαλούσιν ύμων 16 ώς κακοποιών, καταισχυνθώσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθην εν Χριστώ αναστροφήν. Κρείττον γαρ αγαθοποιούντας, 17 ι Rom. i. 4; εἰ θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, πάσχειν, ἡ κακοποιούντας. ίδτι 18 ν. 6; 2 Cor. xiii. 4: καὶ Χριστὸς ἄπαξ περὶ άμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, Heb. ix. 15, ΐνα ήμας προσαγάγη τῷ Θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθείς δὲ τῶ πνεύματι κέν δ καὶ τοῖς ἐν φυλακή πνεύμασι 19 1 iv. 6. Eph. ii. 17. πορευθείς εκήρυξεν, ι άπειθήσασι ποτέ, δτι άπαξ εξεδέγετο ή του 20 1 Gen. vi. 3. Θεού μακροθυμία, εν ήμεραις Νώε, κατασκευαζομένης κιβωτού. v. 14; vii. 7; ΣΡεί. ii. s. els ຖົν ολίγαι, τουτέστιν οκτώ, ψυχαί διεσώθησαν δί υδατος·

9. elbéres is perhaps an interpolation.

Ibid. els rouro does not refer to what follows, viz. Γνα εὐλ. κληρον., but to what goes before; ye were called to this state of suffering and persecution, that ye may inherit a blessing, ii. 21. 10. In Psalm xxxiv. 13, the LXX read, 7/s

έστιν άνθρωπος δ θέλων ζωήν, άγαπων ήμέρας lbeir dyabás;

 μμηταί. Probably ζηλωταί.
 In Isaiah viii. 12, 13. the LXX read τον δε φόβον αυτοῦ οὺ μη φοβηθητε, οὐδε μη ταραχ-θητε Κύριον αὐτον άγιάσατε. It may mean, Do not have the fears which the wicked have; or, do not be afraid of what they do to terrify you.

15. αγιάσατε. Το sanctify the Lord God, is

to shew by our thoughts, words, and actions, that we are impressed with a sense of His holiness. See Matt. vi. 9. Most MSS. read Koριον δέ τον Χριστόν.

Ibid. φόβου. This perhaps is said with reference to a public examination made before a magistrate. Such a person was to be treated with respect. Many MSS. insert all after €λπίδος.

18. περί αμαρτιών. In consequence of the sins of others.

Ibid. Caratwoels. Having suffered death in consequence of his human nature, and being restored to life by his divine nature. For wveduari in this sense, see Rom. i. 4; 1 Tim. iii. 16;

Heb. ix. 14. Most MSS. omit the article 70. 19. ἐν δ is taken to refer to πνεύματι, as meaning that Christ inspired Noah to be a preacher of righteousness. But if To wrefuers means Christ's divine nature, this cannot be the interpretation of & . It may refer to the whole argument, which turns upon the goodness of Christ in suffering for other persons;

in which same character he also went and preached &c. See iv. 4.

Ibid. rois ev φυλακή πν. Nearly all the Fathers understood this of Christ descending into hell, and preaching to the departed spirits. The other most probable interpretation is, that Christ preached by Noah (who is called a preacher of righteousness, 2 Pet. ii. 5.) to the persons who were destroyed by the flood, who at the time of this Epistle being written were in the place of departed spirits. In which cheracter he also went and preached to those persons who are now confined spirits, but who then were disobedient &c.

20. ἄπαξ ἐξεδέχετο. The true reading is ἀπεξεδέχετο. God seems to have given those persons an hundred and twenty years to repest and profit by the preaching of Noah. Gen. vi. 3.

Ibid. els hu-bi' boaros. Into which a few souls entered, and were carried safe through the water.

21 το καὶ ημᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα, (οὐ σαρκὸς ἀπό- Ερά. τ. 16. θεσις ῥύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαβης ἐπερώτημα εἰς Θεὸν,)

22 δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, "δς ἐστιν ἐν δεξιῷ τοῦ Θεοῦ, " Ps. cx. 1. πορευθεὶς εἰς οὐρανὸν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἰξου- col. iii. 1. σιῶν καὶ δυνάμεων.

4 ° Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκὶ, καὶ ὑμεῖς τὴν ° Lom. τί. 8.
αὐτὴν ἔννοιαν ὁπλίσασθε ὅτι ὁ παθῶν ἐν σαρκὶ πέπαυται

2 άμαρτίας. Ρείς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλά θελήματι ? Rom. ziv.7;

8 Θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. σάρκετὸς γὰρ Gal. ii. 10; ἡμῖν ὁ παρεληλυθώς χρόνος τοῦ βίου, τὸ θέλημα τῶν ἐθνῶν Βρλ. iv. 17. κατεργάσασθαι, πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἰνο-

5 ἀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· 'οι ἀποδώσουσι λόγον τῷ ἐτοίμως Joh. v. 25.

ε έχοντι κρίναι ζώντας καὶ νεκρούς. εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροίε $\frac{1.7.8}{Mait.}$ εὐηγγελίσθη, ἵνα κριθώσι μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκὶ, ζώσι δὲ $\frac{1.7.1.41}{L.m.i.}$ κατὰ Θεὸν πνεύματι.

7 Τάντων δὲ τὸ τέλος ήγγικε. σωφρονήσατε οδυ καὶ νήψατε 1sc. v. 10.

8 εἰς τὰς προσευχάς. * πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἐαυτοὺς ἀγάπην * Βοπ. εἰς τὰς προσευχάς. * Ανώστην καὶ ὑεἰς τὰ διαστικών * Αλλά Του Είς ἐντονος ἔσινος καὶ ὑεἰς τὰ διαστικών * Αλλά Του Είς ἐντονος ἔσινος καὶ ὑεἰς τὰ διαστικών * Αλλά Του Είς ἐντονος
9 ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ ἀγάπη καλύψει πληθος άμαρτιῶν * φιλό- Phil. ii. 14.

10 ξενοι εἰς ἀλλήλους, ἄνευ γογγυσμῶν εκαστος καθῶς ἔλαβε xxv. 14; χάρισμα, εἰς ἐαυτοὺς αὐτὸ διακονοῦντες, ὡς καλοὶ οἰκονόμοι La. xii. 48; Rom. xii. 6

11 ποικίλης χάριτος Θεοῦ εἴ τις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεοῦ εἴ τις Ιος και. ξί. δί. δίακονεῖ, ὡς ἐξ ἰσχύος ἡς χορηγεῖ ὁ Θεός τις εἰνα ἐν πᾶσι δοξάζη- Βρβ. iv. 11.

21. \$\frac{\psi}{\psi}\$. To which thing, viz. the saving of these eight persons. He was led to this mention of the flood by speaking of the goodness of Christ, and his anxiety for sinners: this is exemplified by his having tried to work upon the antediluvians by the preaching of Noah: and S. Peter, having said that only eight persons were saved, who listened to this preaching of Christ, and committed themselves to the water, takes occasion to observe, that so baptism will save us, if we listen to the preaching of Christ, and keep our consciences clear, as Noah and his family.

Ibid. ἐπερώτημα signifies either a question or an answer. Some think there is allusion to the answers given at baptism: but it may mean, that baptism saves a person, i. e. puts him in the way of salvation, if his conscience is clear before God.

CHAP. IV. 1. sappl. In his human nature, or in consequence of the law passed upon human nature.

Ibid. The above is. bn. Arm yourselves with this consideration: i. e. let this idea of Christ having died for us serve as your defence against the lusts of the flesh.

Ibid. δ παθών èν σαρκί. He that suffers the penalty annexed to human nature, vis. death.

3. τοῦ βίου is perhaps an interpolation.

4. èr &. Wherefore, i. e. because you have

lest off such practices. See iii. 19.

6. els roure. With reference to this general account, which all will have to give.

Ibid. rekpoîs. Some understand the descent of Christ into hell, as in iii. 19. Others refer it to those who were dead in trespasses and sine. But rekpoîs is probably the same with rekpoîs in ver. 5; and it may mean, It was on this principle of a general judgment, that the Christians who are already dead had the gospol preached to them, so that according to the common law of our nature they suffer the penalty of death, but by the mercy of God they will be restored to life again by the operation of the Spirit.

7. This is considered to refer to the end of the Jewish polity. It may mean, that the Christian dispensation is the last, and this was not completely established, till the Jews had ceased to be a peculiar people.

ceased to be a peculiar people.

8. ἡ ἀγάπη. This quotation agrees with the Hebrew, only for all sins is here put the multitude of sins. The LXX read, πάντας δε τους μὴ φιλονεικοῦντας καλύπτει φιλία. It perhaps means, the exercise of charity will hinder many sins from being committed. See James v. 20. Most MSS. read καλύπτει.

11. el vis. Each person is to remember, that he is acting under the immediate influence of the Holy Spirit.

504

ται ὁ Θεὸς διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὧ ἐστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος είς τούς αιώνας των αιώνων. αμήν.

γ'Αγαπητοί, μη ξενίζεσθε τη έν υμίν πυρώσει προς πειρασ-12 7 i. 7 : Esa.xlviii.10: 1 Cor. iii. 18. μον ύμιν γινομένη, ώς ξένου ύμιν συμβαίνοντος ' άλλά καθό 18 * \$ Cor.iv.10; κοινωνείτε τοις του Χριστού παθήμασι, χαίρετε, ΐνα καὶ ἐν τῆ 2 Τιπ. ii. 10. ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. • Εἰ ὀνει- 14 · ii. 20: δίζεσθε εν δνόματι Χριστοῦ, μακάριοι ότι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ iii. 14 ; Matt. v. 10, τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασ-11. Ε Ε Ε Σ. 1. 12; φημείται, κατά δε ύμας δοξάζεται. μη γάρ τις ύμων πασχέτω 16 Jer. xxr. 29; ψημετιας, πατα σε υμας συζαζεται. μη Τορ La. xxiii. 31. ώς φονεύς, ἡ κλέπτης, ἡ κακοποιὸς, ἡ ώς ἀλλοτριοεπίσκοπος· · Prov. xi.31. εί δè ώς Χριστιανός, μη αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δè τὸν Θεὸν εν 16 Lu. xxiii. 46. τῷ μέρει τούτῳ. δότι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ 17 · Rom. viii. οίκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπει-Apoc. i. 9. θούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίω; c καὶ 'ei ὁ δίκαιος μόλις σώ- 18 ¹ Aot. xx. 28; (εται, ὁ ἀσεβής καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; ¹ ^αΠστε καὶ οί 19 πάσχοντες κατά τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτιστῆ παρα-# 2 Cor. i.24; Phil. iii. 17; τιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς ἐαυτῶν ἐν ἀγαθοποιία. 2 Theas,iii.9. «ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ τούς έν ύμιν παρακαλώ, δ συμπρεσ- 5 h i. 4; ii. 23; Ενα xl. 11; βύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνὸς, ποιμάνατε τὸ ἐν 2 Ezech. xxxiv. 23: ύμιν ποίμνιον του Θεού, επισκοπούντες μή αναγκαστώς, αλλ' Joh. x. 11; 1 Cor. ix. 25; έκουσίως μηδε αἰσχροκερδώς, ἀλλὰ προθύμως μηδ' ώς κατα- 8 2 Tim. iv. 8; Heb. xiii. 20; κυριεύοντες των κλήρων, άλλα τύποι γινόμενοι του ποιμνίου· ι Prov. iii.84; b καὶ φανερωθέντος τοῦ άρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν άμαράν- 4 Bom. xii. τινον της δόξης στέφανον. 10, 16; Eph. v. 21; ι Όμοίως, νεώτεροι, υποτάγητε πρεσβυτέροις πάντες δέ 5 Phil. ii. 3; άλλήλοις ύποτασσόμενοι, την ταπεινοφροσύνην εγκομβώσασθε Jac. iv. 6. l Job ότι ' ὁ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι xxii. 29 : Prov. χάριν.' Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν γεῖρα τοῦ Θεοῦ, 6 xxix. 23; Matt. ἵνα ύμᾶς ὑψώση ἐν καιρῷ· ¹πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρ- γ xxiii. 12: ρίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. Lu. i. 52; xviii. 14 ; Jac. iv. 10.

1 Psal. xxxvii. 5; lv. 22; Matt. vi. 25, 26; Phil. iv. 6; Heb. xiii. 5.

14. There is perhaps allusion to Isaiah xi. 2, καὶ ἀναπαύεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, πνευμα σοφίας, κ. τ. λ.

Ibid. βλασφημείται, sc. τὸ ὅνομα Χριστοῦ. 15. αλλοτριοεπίσκοπος. A person who meddles in other persons' affairs. The Jews were accused of doing this.

16. μέρει. See 2 Cor. iii. 10. But the reading is perhaps δνόματι.

17. οίκου τοῦ Θεοῦ. This title belonged formerly to the Jews, but afterwards to all Christians, whether Jews or Gentiles. S. Peter alludes to the approaching persecution of the Christians.

Ibid. el δè πρώτον, sc. άρχεται. If God suffers Christians to be persecuted now, what will he do to those who do not believe in Christ?

19. ώs is perhaps an interpolation.

CHAP. V. 1. δ καὶ τῆς μελλούσης. This may allude to S. Peter having been present at the transfiguration. He then was admitted to see an earnest of the state of glory in which the righteous will be hereafter. Compare 2 Pet. i. 16-18.

3. των κλήρων. The persons or offices committed to you. See Acts i. 25.

5. vewrepor. Mosheim understands this of persons who had a certain office in the church. See Acts v. 6. Υποτασσόμενοι is perhaps an interpolation.

Ibid. εγκομβώσασθε. Κόμβος is a knot, and έγκόμβωμα a garment twisted in a knot, and

worn over the others.

™ Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, = 1.13; 9 ώς λέων ωρυόμενος, περιπατεί, ζητών τίνα καταπίη ο άντί- Job i. 7: στητε στερεοί τη πίστει, είδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τη La. xxii. 31; Eph. iv. 27; έν κόσμω ύμων άδελφότητι έπιτελεισθαι. ο Ο δε Θεος πάσης γάριτος, ο καλέσας ήμας είς την αιώνιον Ι. 1.7.

αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς καταρ- *2 Cor.iv.17; 11 τίσαι ὑμᾶς, στηρίξαι, σθενώσαι, θεμελιώσαι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. ἀμήν.

Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι' όλίγων ἔγραψα, παρακαλών καὶ ἐπιμαρτυρών ταύτην είναι 18 ἀληθη χάριν τοῦ Θεοῦ, εἰς ἡν ἐστήκατε. ^p'Ασπάζεται ὑμᾶς 12, 25. 14 ή εν Βαβυλώνι συνεκλεκτή, και Μάρκος ὁ υίος μου. ٩ἀσπά- 1 Rom. σασθε άλλήλους εν φιλήματι άγάπης. εἰρήνη υμίν πασι τοις i Cor. xvi.30;

έν Χριστώ Ίησου. άμήν.

2 Cor. xiii. 12:

9. elbores. Knowing that these sufferings are the lot of Christians while they are in this world.

10. Most MSS. read καλίσας ύμας, and κατ-

αρτίσει, στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. 12. Διλουανού. Nothing is said of Silvanus since his being with S. Paul at Corinth in the year 47, but he had accompanied S. Paul through some of the countries mentioned at the beginning of this Epistle.

Ibid. ως λογίζομαι refers to πιστού. Ι conclude that you have full confidence in him.

13. ή εν Β. συνεκλεκτή. We are probably to understand ἐκκλησία, all the Christians in Babylon, whether Jews or Gentiles. By Babylos, most of the ancients understood Rome. and so Valesius, Mill, &c. : it has this meaning in Rev. xvii. 5, xviii. 2. Lightfoot and Beausobre contended for Babylon in Assyria, though others say that it was deserted at this time. Pearson conjectured a city of that name

In Egypt: so Wall, Vitringa, Wolf.

Ibid. Mdonos. If this was Mark the evangelist, he died A.D. 62, having been the first bishop of Alexandria. Euseb. H. E. ii. 24. He is said to have been the companion of S. Peter, perhaps converted by him (δ viδs μου), and to have written his Gospel in Rome, whither he

had accompanied S. Peter.

SECOND EPISTLE OF S. PETER.

Rusebius informs us, that the genuineness of this Epistle had been controverted; but it was quoted by some early writers, and in the fourth century was universally received. Nothing is known as to the persons to whom it is addressed, or the place from whence it was written; but it was composed not long before the writer's death, i. 14. Some parts of it closely resemble the Epistle of S. Jude.

ΠΕΤΡΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

ΣΥΜΕΩΝ Πέτρος δούλος καὶ ἀπόστολος Ἰησού Χριστού, τοις ισότιμον ήμιν λαχούσι πίστιν εν δικαιοσύνη του Θεού 2 ήμων καὶ σωτήρος Ἰησού Χριστού. * χάρις ύμιν καὶ είρηνη * Ιολ. 2711.8. πληθυνθείη εν επιγνώσει του Θεού, και Ίησου του Κυρίου Jud. 2.

8 ήμων ώς πάντα ήμεν της θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωήν καλ εὐσέβειαν δεδωρημένης, διά της ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος

4 ήμας δια δόξης και άρετης, οδί ών τα μέγιστα ήμιν και τίμια ο Hob.xii.10; έπαγγέλματα δεδώρηται, ΐνα διά τούτων γένησθε θείας κοινωνοί

5 φύσεως, αποφυγόντες της εν κόσμφ εν επιθυμία φθοράς. καὶ αὐτὸ τοῦτο δὲ, σπουδήν πάσαν παρεισενέγκαντες, ἐπιχορηγήσατε έν τη πίστει ύμων την άρετην, έν δε τη άρετη την γνωσιν,

6 εν δε τη γνώσει την εγκράτειαν, εν δε τη εγκρατεία την υπομογνην, εν δε τη ύπομονη την εύσεβειαν, εν δε τη εύσεβεία την

8 φιλαδελφίαν, εν δε τή φιλαδελφία την αγάπην. ° ταῦτα γάρ « Τίι. iii. 14. ύμιν υπάρχοντα και πλεονάζοντα ουκ άργους ουδε ακάρπους 4 Ken. liz.10: καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπόγνω- Βορλ. 1. 17; 9 σιν ο δ γάρ μη πάρεστι ταθτα, τυφλός έστι, μυωπάζων, λήθην 11.

CHAP. I. 1. Ισότιμον ήμων. If ήμων means with us Jews, it would rather shew that this Epistle was addressed to Gentiles; but if it means with us apostles, this inference could not be drawn.

Ibid. τοῦ Θεοῦ-Χριστοῦ. These words might be translated, Of our God and Saviour Jesus Christ, as in ver. 11, and iii. 18, we should translate, Of our Lord and Saviour Jesus Christ: and in ii. 20, Of the Lord and Saviour Jesus Christ. See Titus ii. 13.

8. ἀρετής is said to signify power by Bos, Alberti. Some render δόξης και ἀρετής, glorious power, and Krebsius per gloriosam benignitatem. Plutarch writes, πως οδ παρίσταται δεινόν είναι τὸ τῆς ίδίας δόξης καὶ ἀρετῆς ἀφειδεῖν κ. τ. λ. De Vit. Pudor. p. 535.

4. δι' ων, sa. δόξης και άρετης: it means, by

which goodness in calling us.

Ibid. Belas Kourwrol oboreus. This alludes to the converts receiving the Holy Ghost, and proves the divine nature of the Holy Ghost.

Ibid. anopuyoures. This probably alludes to baptism, when the converts were freed from the corruption of sin: it was then that they became partakers of the Holy Ghost. See ver. 9; ii. 18, 20.

5. καλ αὐτὸ τοῦτο. And for this very reason i. e. in consequence of the high privileges which you obtained at your conversion.

7. It will be observed, that there is a difference between φιλαδελφία and αγάπη. By the former, Christians loved one another; by the latter, they loved all mankind.

8. enlypeous is the knowledge of Christ which a Christian had at his conversion. He said in ver. 3. that this knowledge confers many privileges; he now shews how a Christian may make this knowledge bring forth fruit. 'Andonous els the enlywoor is, unfruitful under the knowledge.

9. ταῦτα. The things mentioned in ver. 5, 6, 7. Ibid. Tuphds is a person who cannot see, purenatur is a person who closes his eyes.

f iii. 1.

g Joh. xxi.

λαβών τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ άμαρτιῶν. Διὸ μᾶλ- 10 λου, άδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ύμῶν τὴν κλησιν καὶ ἐκλογὴν ποιείσθαι ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε. ούτω γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῶν ἡ εἴσοδος εἰς τὴν 11 αλώνιον βασιλείαν τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὸ οὐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἀεὶ ὑπομιμνήσκειν περὶ τούτων, καί- 12 περ είδότας, καὶ ἐστηρυγμένους ἐν τῆ παρούση ἀληθεία. δί- 13 καιον δε ήγουμαι, εφ' όσον είμι εν τούτφ τφ σκηνώματι, διεγείρειν ύμας εν ύπομνήσει ειδώς ότι ταχινή εστιν ή απόθεσις 14 18, 19; 3, 10, 10, 10 σκηνώματός μου, καθώς καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς έδήλωσε μοι. σπουδάσω δε καὶ εκάστοτε έχειν ύμας μετά την 15 έμην έξοδον την τούτων μνήμην ποιείσθαι.

b Matt. h Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις έξακολουθήσαντες έγνωρίσα- 16 zvii. 1; μεν ύμιν την του Κυρίου ήμων Ίησου Χριστού δύναμιν καί Joh. i. 14; 1 Cor. ii. 1, παρουσίαν, άλλ' επόπται γενηθέντες της εκείνου μεγαλειότητος. 4, 18; iv. 20; 1λαβών γὰρ παρὰ Θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνής ένεχ- 17 1 Joh. i. 1; θείσης αὐτῶ τοιᾶσδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, "Οὐτός iv. 14. i Matt.iii.17 έστιν ὁ υίος μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς δυ ἐγὰν εὐδόκησα." Καὶ ταύ- 18 zvii. 5. την την φωνην ημείς ηκούσαμεν έξ ούρανοῦ ένεχθείσαν, σύν αὐτῷ ὄντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἀγίῳ. κΑι ἔχομεν βεβαιότερον τὸν 19 k Pual. exix. 105; \$ Cor. iv. 6. προφητικου λόγου, ώ καλώς ποιείτε προσέχουτες, ώς λύχνω φαίνοντι εν αθχμηρώ τόπω, εως οδ ήμερα διαυγάση, καὶ φωσ-1 2 Tim. iii. 16; 1 Pet. i. 11. φόρος ἀνατείλη ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν τοῦτο πρῶτον γινώ- 20 σκοντες, ότι πάσα προφητεία γραφής ίδιας επιλύσεως οὐ γίm Deut. xiii. 1; νεται. Ιού γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ήνέχθη ποτὲ προφητεία, 21 Matt. xxiv. 11: άλλ' ύπο Πνεύματος άγίου φερόμενοι ελάλησαν οι άγιοι Θεοῦ Act. xx. 29 : 1 Tim. iv. 1; ἄνθρωποι. 2 Tim.iii.1,5; m'EΓΕΝΟΝΤΟ δέ καὶ ψευδοπροφήται έν τῶ λαῶ, ὡς καὶ 2

9. καθαρισμοῦ. This alludes to baptism. Such a person forgets that at baptism he was cleansed from the guilt of all his past sins. See ver. 4.

10. This shews, that κλησις and ἐκλογὴ meant the same thing, viz. admission into the Christian covenant: but whether this election is βεβαία, depends upon our own conduct.

11. Since the kingdom of God means the state of the gospel here on earth, ή εἴσοδος εἰς τὴν β. Tou Kuplou does not mean the entrance into heaven, but the admission of Christians into the gospel covenant: and S. Peter says, for thus your admission into the gospel will be followed by abundant supplies of gifts and graces.

12. Many MSS. read Διο μελλήσω άει ύμας.

Ibid. τη παρούση άληθεία. The true doctrine, which is now preached, in opposition to the false doctrines which were shortly to appear. See ii. 1.

16. *apovolar might mean the presence of Christ on earth at his first coming, of which

S. Peter was a witness: but it is more probable, that he is here urging the certainty of Christ's second coming: and he appeals to the transfiguration, as an earnest of Christ's future

19. He is still urging the certainty of Christ's second coming. We have also the declaration of prophecy upon this point, which is more certain than any thing else.

Ibid. tws ou hulpa. Until the day itself, which is the subject of prophecy, appear.
20. ίδιας ἐπιλύσεως. Some explain this to

mean, no prophecy is its own interpreter, others, no prophecy is to be interpreted by itself, but to be taken in connexion with others. But what follows in ver. 21. seems to shew it to mean, No prophecy proceeds from the prophet's own fancy: and this is confirmed by Philo Judæus, προφήτης γάρ ίδιον μέν σύδεν αποφθέγγεται, αλλότρια δε πάντα ύπηχοῦντος έτέρου. vol. i. p. 510.

21. of dyw. Some MSS. substitute & #6.

έν υμίν έσονται Ψευδοδιδάσκαλοι, οίτινες παρεισάξουσιν αίρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνού-2 μενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀπωλείαις, δι' οθς ή όδὸς τῆς 8 ἀληθείας βλασφημηθήσεται· πκαὶ ἐν πλεονεξία πλαστοῖς λό- • Deut. γοις ύμας έμπορεύσονται οίς τὸ κρίμα ἔκπαλαι οὐκ ἀργεῖ, καὶ 1 Tim. vi 5; 4 ή ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει. Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς ἀγγέλων άμαρ- Τίτ. i. 11; τησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζόφου ταρταρώσας παρ- · Job iv. 18; 5 έδωκεν εἰς κρίσιν τετηρημένους καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφεί- 1 Joh. 41: 8; σατο, άλλ' δγδοον Νωε δικαιοσύνης κήρυκα εφύλαξε, κατα- Jud. 6; Αρος. xx. 1. 6 κλυσμον κόσμφ ἀσεβων ἐπάξας. ٩καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ p Gen. vii. 21; Γομόρρας τεφρώσας καταστροφή κατέκρινεν, υπόδειγμα μελ. 10. 7 λόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς· καὶ δίκαιον Λωτ καταπονούμενον Gen.xix.14; ύπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελιγεία ἀναστροφῆς ἐρρύσατο xxix. 33: Εκα. xiii. 19: 8 βλέμματι γὰρ καὶ ἀκοῆ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέ- Jer. 1. 40; 9 ραν έξ ήμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν τοίδε xvi. 49; Κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν Αποι iv. 11; 10 κρίσεως κολαζομένους τηρείν· "μάλιστα δὲ τοὺς ὀπίσω σαρκὸς - 1 Cot. x.18. έν ἐπιθυμία μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρο- 8, 10, 16. νοῦντας. Τολμηταλ αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσι βλασφη-11 μοῦντες. εδπου ἄγγελοι ἰσχύι καὶ δυνάμει μείζονες δντες οὐ ε Jad. 9. 12 φέρουσι κατ' αὐτῶν παρὰ Κυρίω βλάσφημον κρίσιν. "οὖτοι = Jud. 10.

CHAP. II. 1. ψευδοδιδάσκαλοι. These were most probably the Gnostics, who began to draw away Christians from the church at the end of the first century.

Ibid. τον άγοράσαντα. The doctrine of the atonement was denied by the Gnostics, who held that Christ did not suffer upon the cross.

2. amwhelais. The true reading is ageh-

Ibid. βλασφημηθήσεται. It is known that many calumnies were spread against the Christians from their being confounded with the Gnostics.

3. Europeboortas. Fraudulentam inter vos exercebunt mercaturam. Valcken. ad 1 Cor. v. The Gnostics are elsewhere accused of making gain by spreading their opinions. Rom. xvi. 17.

Ibid. Errahau. As denounced long ago. See Jude 4. He means, that there are many instances in old times, which shew that such persons are sure to be punished.

4. El γάρ. This sentence is concluded in ver. 9. All these are instances, that κρίμα έκπαλαι οὐκ ἀργεῖ.

Ibid. auaprnodurer. The sin and fall of the angels is alluded to in Jude 6; John viii. 44;

1 John iii. 8; and perhaps in 1 Tim. iii. 6. Ibid. σειραίs. This seems to have been a Jewish notion. "Postquam (filii Dei) filios geruerunt, sumsit eos Deus, et ad montem tenebrarum perduxit, ligavitque ece catenis ferreis, quæ usque ad medium abyssi magnæ pertingunt." Sohar Genes. fol. 45. col. 178.

Ĭbid. ταρταρώσαs seems to be a term borrowed from heathen writers.

5. bydoor is a classical expression for one of eight, and means that seven other persons were preserved. Some have coupled it with whowa, as if Noah had been an eighth preacher in succession from Enos: but the former is prefer-

6. катавтрофіј катекрічен. Executed sentence wpon them by destroying them.

9. If God in these instances punished the

guilty and preserved the innocent, we may be sure that He knows how always to save &c.

10. These impurities were practised by some of the Gnostics.

Ibid. κυριότητος καταφρονούντας. perhaps an allusion to the instance last quoted, of the men of Sodom disregarding the angels who came to Lot. With similar impiety the Gnostics held many absurd and blasphemous notions concerning spiritual beings.

Ibid. Tofas may mean beings who are in a

state of glory.

11. The impiety of the Gnostics in speaking blasphemously of spiritual beings is shewn by the fact, that even the good angels do not speak abusively of bad spirits. It appears from Jude 9, that S. Peter alludes to some Jewish tradition.

9 1 Cor. i. 8; αὐτοῦ προσδοκώμεν, ἐν οἰς δικαιοσύνη κατοικεί. 9 διὸ, ἀγαπη- 14 Phil. i. 10; τοὶ, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι 1 These. iii. 13 ; αὐτῷ εὐρεθηναι ἐν εἰρήνη, τκαὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν μακροθυ- 15 v. 23. · Rom. ii. 4. μίαν, σωτηρίαν ήγεισθε· καθώς και ὁ ἀγαπητὸς ήμων ἀδελφὸς Παθλος κατά την αὐτώ δοθείσαν σοφίαν έγραψεν ύμιν, "ώς 16 e Rom viii. 19; ναι. 1ν; 1 Cor. ττ. 24; καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων 1 These. iv. έν οις έστι δυσνόητά τινα, α οι αμαθείς και αστήρικτοι στρεβλούσιν, ώς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ιδίαν αὐτῶν · Mar. xiii. ἀπώλειαν. ' Υμεῖς οὖν, ἀγαπητοὶ, προγινώσκοντες φυλάσ- 17 23. σεσθε, ίνα μη τη των άθέσμων πλάνη συναπαχθέντες έκπέσητε τοῦ ίδίου στηριγμοῦ αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει 18 τοῦ Κυρίου ήμων καὶ σωτήρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. αὐτώ ή δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰώνος, ἀμήν.

there will be another heaven and earth, similar to the present, but a different state of things.

15. μακροθυμίαν. This delay in Christ's

coming.

16. es καί. This seems to shew, that by καθώ: Υγραψεν S. Peter alluded to some particular Epistle of S. Paul.

Ibid. wepl robrew. Concerning Christ's second coming.

Ibid. &v ols. In which subject. There is perhaps better authority for reading &v als.

Ibid. awaketar. They supposed S. Paul to say, that the world was coming shortly to an end: and because it did not do so, they pretended that his preaching was false, and they continued in those sins which lead to destruction.

FIRST EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle has never been disputed. It is said by Irenseus and other ancient authors to have been written from Ephesus; but its date is uncertain. Some have supposed it to have been written before the destruction of Jerusalem: but it is much more probable that it was written at the end of the first century. We know nothing of S. John's history from the New Testament, between his attending the council at Jerusalem in 46, (Gal. ii. 9,) and his being banished to the island of Patmos, (Rev. i. 9.) The latter event happened in the persecution, which Domitian raised against the Christians toward the close of his reign. S. John is said by Tertullian and Jerom to have been put into a vessel of boiling oil at Rome, and to have come out unhurt. He probably returned from his banishment at Patmos in the year 96, when Domitian was succeeded by Nerva; and after that he may have written this Epistle from Ephesus. Augustin and others speak of it as addressed to the Parthians: but this is uncertain. Irenseus states that he wrote his Gospel against the heresy of the Cerinthians and Nicolaitans: and these persons, who were Gnostics, seem to be alluded to in this Epistle. Some Gnostics believed the body of Christ to be a phantom; i. e. they denied that Jesus Christ had come in the flesh. See iv. 2, 3. The Cerinthians did not believe this: but they held that Jesus and Christ were two different persons; that Jesus was born of human parents, and that Christ descended upon him at his baptism; i. e. they did not believe that Jesus was Christ, (v. 1,) or the Son of God. (v. 5.)

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΠΡΩΤΗ.

a Lu.xxiv.39: • Ο ΗΝ ἀπ' ἀρχῆς, δ ἀκηκόαμεν, δ έωράκαμεν τοῖς ὀφθαλ. Ι Joh. i. 1, 14; μοις ήμων, δ έθεασάμεθα, και αι χειρες ήμων έψηλάφησαν. xx. 27; $\mathbf{Z}$ Pet. i. 16. $\mathbf{Z}$ $\mathbf{$ Βοπ. χτί. 26; καμεν, καὶ μαρτυρούμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμίν τὴν ζωὴν Col. 1. 26; 2 Tim. i. 10; τὴν αἰώνιον, ἥτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῶν) Τιτ. 1. 2. «Joh.xvii.21; «δ έωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμίν, ἵνα καὶ 3 ύμεις κοινωνίαν έχητε μεθ' ήμων και ή κοινωνία δε ή ήμετέρα 1 Cor. i. 9. μετά τοῦ πατρὸς καὶ μετά τοῦ υίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ 4 2 Joh. 12. d καὶ ταῦτα γράφομεν ύμιν, ίνα ή χαρὰ ύμων ή πεπληρωμένη 4 • Joh. i. 9; •καὶ αῦτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἡν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ἀν- 5 viii. 12; αγγέλλομεν ύμιν ότι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ix. 5: xii. 35, 36. ἔστιν οὐδεμία. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, 6 f Heb. ix. 14; 1 Pet. i. 19; καλ εν τῷ σκότει περιπατώμεν, ψευδόμεθα, καλ οὐ ποιούμεν Apoc. i. 5. την άληθειαν ι έαν δε εν τώ φωτί περιπατώμεν, ώς αὐτός 7 s 1 Reg. έστιν έν τῷ φωτὶ, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' άλλήλων, καὶ τὸ Job ix. 2; Ριον. xx. 9; αίμα Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ἡμᾶς ἀπὸ Eccl. vii. 20; πάσης άμαρτίας. Ε' Εὰν εἴπωμεν ὅτι άμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, 8

Chap. I. 1. $d\pi^{\nu}$ $d\rho\chi\eta$ 5. The Gnostics believed Christ to have been an emanation from God, and therefore to have had a beginning. S. John may have intended to refute this notion, as in his Gospel, $(d\nu \ d\rho\chi\eta)$, by saying that Christ was from the beginning, i. e. from all eternity. Or it may mean, that Jesus and Christ had been united from the beginning, i. e. from the birth of Jesus; and Christ did not descend upon Jesus at his baptism.

Ibid. ἀκηκόαμεν. S. John means to state, that he had been a personal hearer of Christ, and therefore must have known the true doctions are a state.

trine concerning him.

Ibid. ἐθεασάμεθα is a stronger word than ἐωράκαμεν, and denotes fixed and constant attention.

Ibid. ἐψηλάφησαν. This is perhaps used to
refute the notion of Jesus not having a sub-

stantial body.

Ibid. λόγου τῆς ζωῆς. Logos is perhaps used here as in John i. 1. for the Son of God; and λόγος τῆς ζωῆς may mean, the living Word;

or the Word, which having life in itself is the cause of life to others.

2. η ζωη έφανερώθη. The fact of Christ being the author of life was proved by his resurrection.

3. μεθ' ἡμῶν. Either with us Jews, or with

us apostles. See ii. 2.

4. He had told them in ver. 3. that they and all Christians might have communion with the Father and the Son: and he says, I am now writing to you, that the joy attending this communion may be fully possessed by you; viz. by your living in obedience to the gospel. See ii. 1.

5. ἐπαγγελία. And this communion with God is what we have heard promised by Christ, and we announce to you how you may obtain it, for God is Light &c. See the next verse.

8. 'Edr elmourer. The Gnostics said this. They boasted of being made perfect by knowledge, and denied that Christ had died at all.

9 έαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν. ١ ἐὰν ١ [94. ***!i.5; όμολογωμεν τὰς ἀμαρτίας ἡμων, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα 13. άφη ημίν τὰς άμαρτίας, καὶ καθαρίση ημάς ἀπὸ πάσης ἀδι-10 κίας. ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν

αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμίν.

- ΤΕΚΝΙΑ μου, ταῦτα γράφω υμίν, ἵνα μὴ ἁμάρτητε, καὶ ι Rom. εάν τις άμάρτη, παράκλητον έχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν 1 Tim. ii. 5; 2 Χριστον δίκαιον και αυτος ίλασμός έστι περί των άμαρτιων 14eb. τίι. ήμων ου περί των ήμετέρων δε μόνον, άλλα και περί όλου ix. 24. 3 τοῦ κόσμου. Καὶ ἐν τούτφ γινώσκομεν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, Joh iv. 42; 4 έὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. ¹ὁ λέγων, "Εγνωκα αὐτὰν, καὶ Roia. iii. 23; τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἐστὶ, καὶ ἐν τούτω ἡ Col. 1. 10. 5 ἀλήθεια οὐκ ἔστιν Τός δ' αν τηρή αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς iτ. 20. έν τούτφ ή ἀγάπη τοῦ Θεοῦ τετελείωται. ἐν τούτφ γινώσκυμεν, m ir. 12, 18; 6 ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν. το λέγων ἐν αὐτῷ μένειν, ὀφείλει, καθώς xiv. 21, 28. 7 ἐκείνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς οὕτως περιπατείν. °ἀδελφοὶ, 'Joh.xv.4,5; οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμίν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιὰν, ἡν • iii. 11; είχετε ἀπ' ἀρχῆς ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἐστιν ὁ λόγος δν ἡκού- 2 Joh. 5. 8 σατε ἀπ' ἀρχής. ^Pπάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμίν, ὅ ἐστιν ^{P. Joh. i. 9}; άληθες εν αυτώ και εν υμίν ότι ή σκοτία παράγεται, και το xiii. 34; 9 φῶς τὸ ἀληθινὸν ἤδη φαίνει. Θό λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ κοπ. πί...12; 10 τον ἀδελφον αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῆ σκοτία ἐστὶν ἔως ἄρτι. το $\frac{1}{5}$ Τροσε. $\frac{1}{6}$ άγαπων τον άδελφον αὐτοῦ, ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον 🤉 📖 14; 11 ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 'ὁ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τŷ , Joh. xii. 35; σκοτία έστὶ, καὶ ἐν τῆ σκοτία περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ^{3 Pet. i. 10}. ύπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ.
- 12 Γράφω ύμιν, τεκνία, ότι άφεωνται ύμιν αι άμαρτίαι δια Lu.xxiv.47; 13 τὸ ὅνομα αὐτοῦ. Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' κιιι. 38. άρχης. γράφω ύμιν, νεανίσκοι, ότι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

9. δίκαιος. God is himself righteous; and it is God's righteousness by which we are justified. See Rom. iii. 21.

10. ψεύστην. Because God has declared the sinfulness of man, and the necessity of his sins

being forgiven.

CHAP. II. 3. yirocrouer. The Gnostics had their name from professing to know God; and some of them held an indifference of actions. S. John makes obedience to be the test of knowledge.

5. ή αγάπη του Θεού. The love which man

has for God.

7. ἐντολήν. He means the command to love one another. This was not given now for the first time, but the Christians had heard it from the beginning of their conversion. 'Aπ' ἀρχῆs at the end of the verse is perhaps an interpola-

8. πάλω. In another point of view this commandment may be called new: Christ has enforced it by precept and example in a manner which was never seen before.

Ibid, 8 dorw. I am writing to you about a thing which really and truly exists in him and in you, but not in other persons: for heathen darkness is now dispelled, and the gospel has put this duty in its proper light.

9. port. The Gnostics talked of being in

the light.

10. σκάνδαλον. There is nothing which makes

him stumble. See John xi. 9.
12. τεκνία. This means literally young children. He exhorts them to love one another, merely on the principle that God had so loved them as to take them into covenant, and release them from the penalty of sin for the sake of Christ.

13. πατέρες. He exhorts the older persons to love one another, and appeals to them as having felt and known the effect of the gospel upon the heart and life.

Ibid. veavious. He appeals to persons who had arrived at maturity, as having felt tempta-

γράφω ύμιν, παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. Έγραψα ύμιν. 14 πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τον ἀπ' ἀρχής. "Εγραψα ὑμῖν, νεα-■ Eph. vi. 10. νίσκοι, ὅτι "ἰσχυροι ἐστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει. * Matt.vi.24; καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. * μὴ ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ 15 Bom. xii. 2; τὰ ἐν τῷ κόσμφ. ἐάν τις ἀγαπῷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. ὅτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμφ, ἡ ιδ έπιθυμία της σαρκός, και ή ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, και ή άλαζονεία τοῦ βίου, οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρὸς, άλλ' ἐκ τοῦ y Paul.xc.10; κόσμου έστι. γκαὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐ- 17 Esa. xl. 6; 1 Cor. τii. 81; τοῦ ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Jac. i. 10; ε Παιδία, ἐσγάτη ὥρα ἐστί· καὶ καθὼς ἡκούσατε ὅτι ὁ ἀντί- 18 1 Pet. 1. 24. χριστος έρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν ὅθεν γινώσκομεν ότι έσγάτη ώρα έστίν. "Έξ ήμων έξηλθον, άλλ' 19 Act. xx. 39; οὐκ ἦσαν ἐξ ἡμῶν εἰ γὰρ ἦσαν ἐξ ἡμῶν, μεμενήκεισαν ἂν 3 Joh. 7. μεθ' ήμῶν ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶ πάντες ἐξ ήμῶν

• Act. xx. 30. το καὶ το καὶ το καὶ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα. 20

• Joh. iv. 36: το καὶ το καὶ το καὶ τοῦ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα. 20 b Joh.xiv.26; Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε 21 αὐτὴν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστι. °Τίς 22 • iv. 3; 2 Joh. 7. έστιν ο ψεύστης, εί μη ο άρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ο Χριστός; οὖτός ἐστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν υίον. Απᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν υίον, οὐδὲ τὸν πατέρα 23 4 iv. 15; Lu. xii. 9; Joh. xv. 23. έχει. 'Τμεις ουν δ ήκούσατε ἀπ' ἀρχής, ἐν ὑμιν μενέτω. ἐὰν 24 έν ύμιν μείνη δ ἀπ' ἀρχης ηκούσατε, και ύμεις έν τῷ υίῷ και έν τω πατρί μενείτε. καὶ αυτη έστιν ή έπαγγελία, ην αυτός 25

tion and conquered it. This could hardly be said of children: and he appeals to them again in this verse, as not being yet instructed in the gospel, but only knowing God the Father.

15. ή λγάπη τοῦ πατρός. If a man loves the world, he does not love God. Philo Judæus writes, ἀμήχανον συνυπάρχειν την πρὸς κόσμον λγάπην τῆ πρὸς τὸν Θεὸν λγάπη, ὡς λμήχανον συνυπάρχειν λλλήλοις φῶς καὶ σκότος. vol. ii. p. 649.

16. These three vices are sensuality, covetousness, and pride.

18. ἐσχάτη ώρα. See note at Heb. i. 1.

Ibid. $\delta sr(\chi \rho_i \sigma r \sigma s)$. This is the first mention of antichrist in the New Testament: but S. Paul had foretold an apostasy in the latter times, (1 Tim. iv. 1,) and he probably alluded to the Gnostics. S. John says, that this antichristian apostasy was now arrived: and this passage proves the meaning of $\delta \sigma \chi \Delta r \eta$ δρα. Antichrist was not any one individual, but any opponent or corrupter of the gospel.

19. The Gnostics had been spreading their doctrines for a long time, but they did not begin to draw away the Christians till toward the end of the century. See 2 Thess. ii. 6. S. John alludes to this in εξ ἡμῶν εξῆλθον, they went away from our body, but did not really belong to us.

Ibid. ἀλλ' Iva φαν. The result is, that they are proved not to have been real Christians. See note at Matt. i. 22.

20. $\chi\rho l\sigma\mu a$. This is perhaps said with reference to $\Delta r i \chi \rho \iota \sigma \sigma \sigma$ in ver. 18. These men are false Christians; but ye are true Christians; ye are anointed by the Holy Ghast, and know every thing about these people.

21. I have not written this, as if you did not know what is the true doctrine: but I have written it, because you do know what it is, and that any error in faith hinders a man from being a true Christian.

22. δ ψεύστης. The false teacher, Or holder of a false doctrine.

Ibid. aprobueros. The Cerinthians did this.

See pref. to this Epistle.

Ibid. obros. These are the antichristian apostates, described by the apostles, who deny that the relation of Father and Son exists between God and Jesus Christ.

23. Whoever does not believe that Jesus is the Son of God, does not in fact believe in God the Father. Most MSS. add, δ δμολογῶν τὸν υίδν καὶ τὸν πατέρα ἔχει.

24. If you continue in the doctrine which you have learnt from the beginning of your conversion, you will believe Jesus Christ to be the Son of God.

26 ἐπηγγείλατο ήμιν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. ταῦτα ἔγραψα ὑμιν 27 περί των πλανώντων ύμας. «Καί ύμεις το χρίσμα δ έλάβετε • Jor. xxxi. . ἀπ' αὐτοῦ, ἐν ὑμῶν μένει, καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τὶς διδάσκη Joh. xiv. 26; ύμας· αλλ' ώς τὸ αὐτὸ χρίσμα διδάσκει ύμας περὶ πάντων, xri. 13. καὶ ἀληθές ἐστι, καὶ οὐκ ἔστι ψεῦδος καὶ καθώς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, 28 μενείτε έν αὐτώ. 'Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε έν αὐτώ ίνα ὅταν ι ιι. 1; Φανερωθή, εχωμεν παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ, Mur. viii. S8. 29 εν τη παρουσία αὐτοῦ. ε ἐὰν εἰδητε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε ε iii. 7. 10. ότι πας ό ποιών την δικαιοσύνην έξ αὐτοῦ γεγέννηται. b *ΙΔΕΤΕ, ποταπην ἀγάπην δέδωκεν ημιν ο πατηρ, ζνα 1 Joh. i. 12; τέκνα Θεού κληθώμεν. διὰ τούτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ἡμᾶς, χτίι 25. 2 ότι οὐκ ἔγνω αὐτόν. ἱἀγαπητοὶ, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, καὶ ι Bom. viii. οὔπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, $^{15, 18, 29}_{1 \text{ Cor.xiii.12}}$ 8 ομοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὀψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἐστί. Καὶ πᾶς XV. 49; Gal. iii. 26; ό έχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίζει ἑαυτὸν, καθὼς ἐκεῖ- iv. 6; Col. iii. 4. 4 νος άγνός έστι. * Πας ὁ ποιων τὴν αμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν και την άνομίαν και την άνομιαν και την αναμαν και την την αναμαν και την αν 5 ποιεί· καὶ ή άμαρτία ἐστὶν ή ἀνομία. ¹ καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος : Ess. Hii. 4,9; έφανερώθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἄρη· καὶ ἁμαρτία ἐν αὐτῷ ½ Cor. v. \$1; 6 οὐκ ἔστι. ^m πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ άμαρ- ¹ Pet. li. \$2, 7 τάνων, οὐχ ἐώρακεν αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. Τεκνία, μηδ- = 11.4; εὶς πλανάτω ὑμᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δίκαιός ἐστι, 3 Joh. 11. 8 καθώς ἐκεῖνος δίκαιός ἐστιν. ο ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, ἐκ τοῦ * ii. 39. διαβόλου εστίν στι απ' αρχής ο διάβολος αμαρτάνει. είς τοῦτο Joh. τιι. 44. έφανερώθη ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύση τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. 9 Ρ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρ- ፻፻ 18; μα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει καὶ οὐ δύναται άμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ 10 Θεοῦ γεγέννηται. 9 εν τούτφ φανερά έστι τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ 1 iv. 8. καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, οὐκ 11 ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. ' ὅτι εί. τ; αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἡν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν xv. 12. 12 άλλήλους οὐ καθώς Κάϊν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἡν, καὶ ἔσφαξε τὸν • ઉ•π iv. 8; άδελφὸν αὐτοῦ καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα ι Joh. xv. 18 αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια. τ μὴ θαυμά- 18, 19; χνίί. 14. 14 ζετε, ἀδελφοί μου, εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. "Ήμεῖς οἴδαμεν ὅτι • ii.9.10.11.

26. This confirms the interpretation given to ver. 18, 19.

27. το χρίσμα. The aid of the Holy Spirit.
29. ξξ αὐτοῦ γεγέννηται. A true Christian is he that does works suited to a man in a state of

justification.
CHAP. III. 1. Most MSS. read και έσμεν after κληθώμεν.

4. Every one who commits a sin, also violates a law; and is therefore liable to punishment.

5. This is an exhortation to imitate Christ, by abstaining from sin. He came into the world and died, that he might free us from our sins: if therefore we are like him, we should continue free from sin. 'Ημών is perhaps an interpolation.

7. πλανάτω. This is directed against the Gnostics, who held an indifference of actions.

8. διάβολος. See note at 2 Pet. ii. 4.

9. γεγεννημένος έκ τοῦ Θεοῦ is a true and genuine Christian. See v. 1.

Ibid. σπέρμα is used with reference to γεγεννημένοs. A Christian is born again by the word of God; and if this continues in him, he abstains from sin.

13. μισεῖ. If your deeds are righteous, as those of Abel, do not wonder if the world hates you, as Cain hated Abel.

14. The test, by which we may know whether we are true Christians or no, is whether we love our brother.

μεταβεβήκαμεν έκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς άδελφούς ό μη άγαπων τον άδελφον, μένει έν τω θανάτω. Τας 15 21, 22; ό μισων τον άδελφον αυτού, ανθρωποκτόνος έστι και οίδατε ότι Gal. v. 21. τίν. 9; Job. iii. 16; πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν αὐτῷ μένουσαν. * Έν τούτω εγνώκαμεν την αγάπην, ότι εκείνος ύπερ ημών την 16 Ερλ. τ. 2, 25. ψυγὴν αὐτοῦ ἔθηκε καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν τὰς y iv. 20; ψυχὰς τιθέναι. ' δς δ αν έχη τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρή 17 Deut. xv. 7 τον άδελφον αυτού χρείαν έχοντα, και κλείση τα σπλάγχνα Jac. ii. 15. * Psal. x.17; αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; τεκνία 18 maxiv. 16; μου, μη άγαπωμεν λόγφ μηδε γλώσση, άλλ' έργω και άληθεία. Jer. xxix. 12; σθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν ὅτι ἐὰν καταγινώσκη 20 Joh. ix. \$1; ήμων ή καρδία, ότι μείζων έστιν ό Θεος της καρδίας ήμων. xv. 7; Jac. v. 16. καὶ γινώσκει πάντα. ἀγαπητοὶ, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ κατα- 21 aiv. 12; γινώσκη ήμων, παρρησίαν έχομεν προς τον Θεον, καὶ δ ἐὰν 22 Ματι. κκίι 39; αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ' αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τη-Joh. vi. 39; ροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. «καὶ αὕτη 23 xv. 13: έστιν ή έντολη αὐτοῦ, ίνα πιστεύσωμεν τῶ ὀνόματι τοῦ υίοῦ xvii. 3. 1 Thesa.iv.9: αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν b Joh.xiv.33; έντολην ήμιν. b και ό τηρών τὰς έντολάς αὐτοῦ έν αὐτώ μένει, 24 xv. 10; Rom. viii. 9. καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. καὶ ἐν τούτῷ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, « Jer. xxix.8; έκ τοῦ Πνεύματος οὖ ήμιν ἔδωκεν. Matt. vii. ο 'ΑΓΑΠΗΤΟΙ, μη παντί πνεύματι πιστεύετε, άλλα δοκι- Λ 15, 16; αχίν. 4,5,24; μάζετε τα πυεύματα, εἰ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὅτι πολλοὶ ψευδο-1 Thess.v. 11; προφήται έξεληλύθασιν είς τὸν κόσμον. ἀἐν τούτφ γινώσκετε 2 αρος. μ. Σ. 4 ι Cor.xii.3; εν σαρκὶ εληλυθότα, εκ τοῦ Θεοῦ εστί. καὶ πᾶν πυεῦμα δ 2 μη δμολογεί του Ίησουν Χριστον έν σαρκι έληλυθότα, έκ • ii. 18, 92; 3 Them. ii. 7. τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστι' καὶ τοῦτό ἐστι τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, δ

15. ἀνθρωποκτόνος. In the eye of God he is like Cain, who slew his brother.

Ibid. μένουσαν. If he was a Christian, he once had the promise of eternal life: but such persons as these lose the promise.

16. την αγάπην means, the love of God; but the passage may be translated, In this we have experienced love.

Ibid. τιθέναι. This perhaps is an exhortation to patience and constancy under persecution.

17. ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. See ii. 5.

18. μη άγαπωμεν. Let us not profess to love God.

19. ἐν τούτφ. By this test, viz. of our actions.

Ibid. πείσομεν. The only way of making us feel secure in our own hearts, is to know that we have obeyed God.

20. We may perhaps supply γινώσκομεν before the second δτι.

CHAP. IV. 1. In the preceding verse he had

said that the presence of the Spirit is the test of a man having God dwelling in him. He now guards against false pretensions to the Spirit.

Ibid. Somudfere. If a person pretends to have the Spirit, try and examine whether his doctrine is sound.

Ibid. ψευδοπροφήται. Men falsely pretending to be inspired. The Gnostics.

2. πῶν πνεῦμα. Every person so professing to be inspired: i. e. professing himself a Christian.

Ibid. ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα. This may allude to the Docetæ, who denied that Jesus had a real body; or to the Cerinthians, who denied that Christ, as well as Jesus, was born of Mary.

3 Some ancient copies read δ λύει τον 'Ιφσοῦν, instead of δ μὴ δμολογεῖ τον 'Ι. Χ. ἐν σ. ἐλ. which perhaps meant, who separates Jesus from Christ. Socrat, H. E. vii. 32. The words Χριστον ἐν σαρα! ἐληλυθότα are perhaps an interpolation in this verse.

Íbid. τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, εс. τὸ πνεθμα. Per-

4 άκηκόατε ότι έργεται, καὶ νῦν εν τῷ κόσμφ ἐστὶν ήδη. Υμεῖς έκ τοῦ Θεοῦ ἐστε, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς ὅτι μείζων 5 έστιν δ εν ύμιν, η δ εν τώ κόσμω. [Αὐτοι εκ τοῦ κόσμου είσι : Joh. iii. 31; διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλοῦσι, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. **. 19. 6 ε ήμεις εκ του Θεου έσμεν ο γινώσκων τον Θεον, ακούει ήμων ε Joh. viii. 47; δς οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. 7 'Αγαπητοί, αγαπωμεν άλλήλους ότι ή αγάπη έκ του Θεού έστι, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει 8 του Θεόν το μη άγαπων, ουκ έγνω του Θεου, ότι ο Θεος άγάπη !!! 4; 9 έστίν. ' Έν τούτφ έφανερώθη ή αγάπη τοῦ Θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι ιιι. 16: τον υίον αὐτοῦ τον μονογενή ἀπέσταλκεν ὁ Θεὸς εἰς τον κό- Joh. iil. 16; Rom. v. 8; 10 σμου, ΐνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. ^{k} ἐν τούτφ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ $^{kll.83}$. ότι ήμεις ηγαπήσαμεν τον Θεον, άλλ' ότι αυτος ηγάπησεν Ιολ. 27. 16; ήμας, καὶ ἀπέστειλε τὸν υίὸν αὐτοῦ ίλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρ- Rom. iii. 11 τιῶν ἡμῶν. ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ Θεὸς ἢγάπησεν ἡμᾶς, καὶ τ.8, 10. 12 ήμεις οφείλομεν άλλήλους άγαπαν. " Θεον ούδεις πώποτε χτίϊί. 35; τεθέαται ελν άγαπωμεν άλλήλους, δ Θεός εν ήμιν μένει, καὶ 10h. xv. 12, 18 ή ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν. "ἐν τούτφ γινώ- " ". 5; σκομεν, ότι εν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς εν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ Εχοί. 14 Πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. °καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ Joh. i. 18; μαρτυροῦμεν, ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υίὸν σωτῆρα τοῦ $^1_{vl.16}$ Τίπι. i. ^{17} ; 15 κόσμου. 'Ος αν όμολογήση ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ νίὸς τοῦ Θεοῦ, « Joh. xiv. 10; 16 ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

¹ Καὶ ἡμεῖς ^{xvii. 31}.

¹ Joh. i. 14. έγνωκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν την άγάπην, ην έχει ὁ Θεὸς ἐν + 🕶 8,12. ήμιν. ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ, καὶ ὁ μένων ἐν τἢ ἀγάπη, ἐν τῷ Θεῷ μένει, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ. 17 9 Εν τούτφ τετελείωται ή ἀγάπη μεθ' ήμων, ΐνα παρρησίαν 9 iii. 3,19,21; έχωμεν εν τη ήμερα της κρίσεως, ότι καθώς εκείνός εστι, καί 18 ήμεις έσμεν εν τῷ κόσμφ τούτφ. Φόβος οὐκ ἔστιν εν τῆ ἀγάπη, άλλ' ή τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν έχει ο δε φοβούμενος ου τετελείωται εν τη αγάπη. 19 ήμεις αγαπώμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρώτος ἡγάπησεν ἡμᾶς. 20 τ' Εάν τις είπη, "Οτι άγαπῶ τὸν Θεὸν, καὶ τὸν άδελφὸν αὐτοῦ ιι. 17.

sons, who call themselves Christians, and hold this doctrine, are the antichristian apostates, whose coming you have had foretold.

6. δ γινώσκων τον Θεόν. He that really knows God: an allusion to the Gnostics.

Ibid. 'Εκ τούτου. From the test given in

12. No one can actually see God: but we can tell whether He is dwelling in us by the love which we feel for each other.

14. τεθεάμεθα refers to τεθέαται in ver. 12. And we have had this spiritual vision of God by the Holy Spirit which he has given us, and we declare the true doctrine to be, that Jesus Christ is the Son of God, who came to save us from our vins.

 de ἡμῶν is said to be the same as els ἡμῶς, but it may mean μένων ἐν ἡμῶν, as in ver. 12, 13. 15.

17. 'Eν τούτφ. By this, viz. by loving our brother, we give a proof that our love of God is sincere: and thus we have boldness in the day of trial, i. e. of persecution: for in this world we are exposed to persecutions, as Christ was. Compare 1 Pet. iv. 17. (κρίμα.)

18. φόβος. Tertullian interprets this of true

18. φόβοs. Tertullian interprets this of true Christians not being afraid of suffering martyrdom, p. 497, 536. It perhaps means, If a man loves God and his neighbour, he need not fear any thing: for fear implies mental suffering: but a man, who has this love, has no such suffering.

19. aurdy is perhaps an interpolation.

μισή, ψεύστης έστίν ὁ γὰρ μη ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ • ΕΕΕ 11, 23; δυ εώρακε, του Θεου δυ ούν εώρακε πως δύναται άγαπαν; *καί 21 Lev. xix. 18; ταύτην την έντολην έχομεν άπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεὸν, Matt. xxii. 39; Joh. xiii. 84: ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. wii. 39: ιΠΑΣ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ Χριστὸς, ἐκ τοῦ Θεοῦ 5 zv. 12: Eph. v. 1; 1 Them.iv.9; γεγέννηται καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα, ἀγαπᾶ καὶ τὸν 1 Pet. iv. 8. γεγεννημένον εξ αὐτοῦ, εν τούτφ γινωσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν 2 t iv. 2. 15: Joh.i. 12, 18. τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρώμεν. "αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὰς 3 e Matt. zi. 39, 80; Joh. xiv. 18, έντολας αὐτοῦ τηρώμεν καὶ αἱ έντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ 21, 23; είσίν τότι πάν τὸ γεγεννημένον έκ τοῦ Θεοῦ νικά τὸν κόσμον 4 EV. 10; καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν. 2 Joh. 6. 2 Joh.xvi.83. γτίς έστιν ο νικών τον κόσμον, εί μὴ ο πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς 5 1 Cor. xv. 57. έστιν ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ ;

Οὐτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι' ὕδατος καὶ αἴματος, 'Ιησοῦς ὁ 6 Χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ αἴματι· καὶ τὸ πνεῦμά ἐστι τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ πνεῦμά ἐστιν
* Μαιι.
* Μαιι.
* Μαιι.
* Τὰ ἀλήθεια. * ὅτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες [ἐν τῷ οὐρανῷ, τ

* ΧΥΝΙΙΙ. 19;

Joh. i. 1; ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα· καὶ οὕτοι οἱ τρεῖς

¹ Cor. xii.
ἔν εἰσι. καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῇ,] τὸ πνεῦ- 8
Αρος. xix. 13. μα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἴμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἔν εἰσιν.

CHAP. V. 1. The Gnostics denied that Jesus was the Christ at the time of his birth: S. John therefore says, that every true Christian believes Jesus to be the Christ. See iii. 9.

Ibid. τον γεννήσαντα. Some refer this to God, as the Father of Jesus Christ; and they refer τον γεγεννημένον to Jesus Christ: but τον γενγέννη τelates to δε τοῦ Θεοῦ γεγέννηται, and τον γεγεννημένον means every Christian. If a man believes that Jesus, when he was born into the world, was the promised Messiah, he is taken into covenant with God: and if he loves God, who took him into covenant, he will also love every other Christian who is admitted to the same privileges. This is what S. Paul meant by πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη.

 By this we know whether we love our brother properly and upon Christian principles, if we love him from love to God, and obedience to his commandments.

3. For if we love God, it follows that we keep His commandments.

 The commandments of God are not difficult to be kept by a Christian; because his faith enables him to overcome the temptations of the world.

5. No person can overcome the temptations of the world, except a Christian; and no man is a true Christian, unless he believe Jesus to be the Son of God.

6. This is directed against the Cerinthians, who separated Jesus from Christ, and said that Christ was united to Jesus, when the Spirit descended upon him at his baptism. S. John says, When I speak of a Christian believing in

Jesus Christ, (ver. 5,) I mean, in him soho was not only declared to be the Son of God at his baptism (8i Barros), but who was so when he was born (8i divaros); not only at his baptism, but at his baptism and his birth: and as to the descent of the Spirit, it merely came to bear testimony to him, because the testimony borne by the Spirit must be true.

7, 8. There is great reason to think, that all the words from êν τῷ οὐρωνῷ to êν τῷ τὰς are an interpolation. The 7th verse, as printed in our modern editions, is not to be found in any existing MS. The passage is only found in two MSS, both of which are very recent, and both contain variations. It is not quoted by any Greek writer for several centuries. Cyprian is supposed to have quoted it in the third century: but it is not certain whether he did not mean to allegorise the 8th verse; and this will perhaps explain its introduction into the Latin copies.

8. If we exclude the suspected passage, we shall then read, δτι τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες, τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὅδωρ, καὶ τὸ αἴμα. For there are three things which testify his being the Son of God, the Spirit, his baptism, and his birth; and these three tend to prove the unity of Jesus and Christ.

Ibid. els τὸ ἔν elσιν. In the suspected passage we read ἕν elσι, which gives a very different meaning: but S. John probably did not mean to say, that these three things αre one, but that they prove Jesus and Christ to be one person.

9 *Εὶ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία * Joh. v. 37; τοῦ Θεοῦ μείζων ἐστίν ὅτι αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία τοῦ Θεοῦ,

10 ην μεμαρτύρηκε περὶ τοῦ υίοῦ αὐτοῦ. δό πιστεύων εἰς τὸν υίὸν δ Joh. iii. τοῦ Θεοῦ, ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ ὁ μὴ πιστεύων τῷ Rom. viii.16; Θεῷ, ψεύστην πεποίηκεν αὐτὸν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν Gal. iv. 6.

11 μαρτυρίαν, ην μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἰοῦ αὐτοῦ. καὶ · Joh. i. 4. αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς,

12 καὶ αὕτη ή ζωὴ ἐν τῷ υίῷ αὐτοῦ ἐστίν. ^dỏ ἔχων τὸν υίὸν, ἔχει ^d Joh. iii. ^{36} : τὴν ζωήν ὁ μὴ ἔχων τὸν υίὸν τοῦ Θεοῦ, τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει. $^{7.24}$:

18 ° Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υίοῦ • Joh. xx. 31. τοῦ Θεοῦ, ἴνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν ἔχετε αἰώνιον, καὶ ἵνα πιστεύητε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υίοῦ τοῦ Θεοῦ.

21 αἰώνιος. Τεκνία, φυλάξατε έαυτοὺς ἀπὸ τῶν εἰδώλων, ἀμήν. 11 Cor. x. 14.

9. If in all cases we should admit the testimony of three human beings, the testimony of God is of course more to be regarded: for the testimony, which I have mentioned as borne by these three persons, is in fact the testimony of God. Most MSS. read 3rt for 1/10.

10. If a man has the true belief concerning Jesus having been always the Son of God, it is a sign that he is moved by the same Spirit which bore testimony to Jesus at his baptism. Compare 1 Cor. xii. 3.

Ibid. δ μη πιστεύων τῷ Θεῷ. He who does not believe what God said concerning Jesus being his beloved Son.

11. The meaning of the testimony is, that Jesus, the Son of God, is the person who is to give eternal life to mankind.

12. δ έχων τὸν υίόν. He that receives Jesus as the Son of God.

18. καὶ Γνα πιστεύητε. And that you may continue to believe rightly. The words τοῦ πιστ. els τὸ δν. τοῦ νίοῦ τοῦ Θεοῦ are perhaps an interpolation.

16. ξστιν ἀμαρτία. This is perhaps wrongly translated, there is a sin, as if some particular sin was intended: it should be, there is sin which leads to death. S. John left it to the discretion of his brethren: if one of them committed a venial sin, and the rest prayed for the sinner, they might be the means of his being pardoned: but if the sin was enormous, they must not expect their prayers to be heard.

must not expect their prayers to be heard.

18. γεγεντημένος. See iii. 9. No person, who remembers that he is in covenant with Christ;

lives in the practice of habitual sin.
19. δ κόσμος δλος. All unbelievers.

20. Γνα γιν. τον αληθινόν. This is directed against the Gnostics, who boasted of knowing God. S. John says, that Jesus Christ alone enables us to know the true God.

Ibid. obros. This seems to refer to Jesus Christ: and the passage is quoted by Athanasius, as proving the divinity of Christ.

21. είδώλων. This probably alludes to the

21. εἶδώλων. This probably alludes to the sacrifices which had been offered to idols. See Rev. ii. 14.

SECOND EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle was called in question by some of the ancients, but it is quoted by writers of the second century, and the sentiments are very similar to those in the first Epistle. It was perhaps written about the same period.

The same may be said of the third Epistle.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΔΕΥΤΕΡΑ.

1 'Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ έκλεκτη κυρία καλ τοις τέκνοις αὐτης.

οθς εγώ άγαπω εν άληθεία, και οὐκ εγώ μόνος, άλλα και 2 πάντες οἱ εγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μέ-8 νουσαν εν ήμιν, και μεθ' ήμων έσται είς τον αιώνα έσται μεθ' ύμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη, παρὰ Θεοῦ πατρὸς, καὶ παρὰ Κυρίου Ίησοῦ Χριστοῦ τοῦ υίοῦ τοῦ πατρὸς, ἐν ἀληθεία καὶ ἀνάπη. 'Εγάρην λίαν ότι εθρηκα έκ των τεκνων σου περιπατοθντας 5 εν άληθεία, καθώς εντολήν ελάβομεν παρά τοῦ πατρός. *καὶ *Joh.ziii.84; νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν, ἀλλὰ Ερh. v. 2; 6 ην είχομεν ἀπ' ἀρχης, ἵνα ἀγαπώμεν ἀλλήλους bκαὶ αὕτη ἐστὶν 1 These. iv. 8; αγάπη, ίνα περιπατώμεν κατά τὰς έντολάς αὐτοῦ. αὕτη έστὶν 1 Joh. ii. 7,8; ή έντολή, καθώς ήκούσατε ἀπ' ἀρχής, ໃνα ἐν αὐτή περιπατήτε τι. 21. 7 οτι πολλοί πλάνοι εἰσηλθον εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ ὁμολο- 1 Joh. H. 24 γούντες Ἰησούν Χριστον έρχομενον έν σαρκί· οὐτός έστιν ὁ · Matt. xxiv. 8 πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. ἀ βλέπετε ἐαυτοὺς, ἵνα μὴ ἀπολέ- 2 Pet. ii. 1; 9 σωμεν à εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. • πâς 1 Joh. ii. ό παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τἢ διδαχἢ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν iv. 1, 2, 3. οὐκ ἔχει ὁ μένων ἐν τῆ διδαχή τοῦ Χριστοῦ, οὖτος καὶ τὸν 13οh.ii.22. 10 πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ Βοπ. ταύτην την διδαχήν οὐ φέρει, μη λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, 1 Cor. v. 11; 11 καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοι- xvi. 23; Gal. i. 8, 9; νωνεί τοις έργοις αὐτοῦ τοις πονηροίς. 12 "Πολλά έχων ύμω γράφειν, οὐκ ήβουλήθην διά χάρτου ε 1 Joh. i. 4; καὶ μέλανος άλλὰ έλπίζω έλθεῖν πρὸς ύμᾶς, καὶ στόμα πρὸς 3 Joh. 18. 18 στόμα λαλήσαι, ίνα ή χαρά ήμων ή πεπληρωμένη. ἀσπάζεταί σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. ἀμήν.

CHAP. I. 1. δ πρεσβύτερος.. S. John was perhaps distinctively called the presbyter, as having survived the other apostles by many

years: or it may imply his great age.

Ibid. ἐκλεκτῆ κυρίμ. Some render this to the lady Eclecta, or to the elect Cyria; others take both the words for adjectives, and understand either an individual lady, or some particular church. Wolfius agrees with our version,

to the elect lady.
7. elσήλθον. Most MSS, read εξήλθον.
8. The reading is perhaps 4πολίσσου. The reading is perhaps anoxionre and ἀπολάβητ€.

9. παραβαίνων. Many MSS. read προάγων. 12. έλθεω. Most MSS, read γενέσθαι and χαρά δμών.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΊΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΉ ΤΡΙΤΉ.

'Ο ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΣ Γαίφ τῷ ἀγαπητῷ, δν ἐγὼ ἀγαπῶ 1 έν άληθεία. άγαπητε, περί πάντων εύχομαί σε εὐοδοῦσθαι 2 καὶ ὑγιαίνειν, καθώς εὐοδοῦταί σου ἡ ψυχή: •ἐχάρην γὰρ λίαν, 8 έργομένων άδελφων καὶ μαρτυρούντων σου τῆ άληθεία, καθώς σὺ ἐν ἀληθεία περιπατεῖς. μειζοτέραν τούτων οὐκ ἔχω χαρὰν, 4 Ίνα ἀκούω τὰ έμὰ τέκνα ἐν ἀληθεία περιπατοῦντα. 'Αγαπητέ, δ πιστον ποιείς δ εάν εργάση είς τους άδελφους και είς τους ξένους, οι εμαρτύρησαν σου τη αγάπη ενώπιον εκκλησίας 6 οθς καλώς ποιήσεις προπέμινας άξίως του Θεού. ύπερ γάρ 7 τοῦ ὀνόματος ἐξηλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν ἐθνῶν. ήμεις οὐν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν τοὺς τοιούτους, ἵνα συν-8 εργοί γινώμεθα τη άληθεία. "Εγραψα τη έκκλησία άλλ' 9 ό φιλοπρωτεύων αὐτῶν Διοτρεφής οὐκ ἐπιδέχεται ήμᾶς. διὰ 10 τοῦτο, ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις πονηροίς φλυαρών ήμας και μη άρκούμενος έπι τούτοις, ούτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς ἀδελφοὺς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει. Ε'Αγαπητὲ, μὴ μιμοῦ τὸ 11 b Punl. xxxvii. 27 ; κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν Ess. i. 16: 1 Pet. iii. 11: δ δε κακοποιών, οὐχ εωρακε τον Θεόν. Δημητρίφ μεμαρτύ- 12 1 Joh. iii. 6,9. ρηται ύπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας καὶ ἡμεῖς δε μαρτυρούμεν, καὶ οἴδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθης

1. Tate. Nothing is known concerning this Caius.

2. περί πάντων. S. John perhaps meant to pray, that Caius might be happy in all things, i. e. in his worldly concerns, as he was in his spiritual concerns.

4. μειζοτέραν. See Eph. iii. 8.

5. πιστον ποιείς. You are acting the part of a faithful person. So Libanius ουχ Έλληνικον τοῦτο ποιείς. Epist. ad Maximum.

Ibid. Eérous merely means strangers to Caius: they were persons who voluntarily undertook to travel and preach the gospel.

7. For they have gone from home for the sake of preaching the gospel, receiving no maintenance

from the people whom they visit.
8. ἡμεῖε. The people of any place which is

visited by these preachers.

9. Έγραψα τῆ ἐκκλησία. I meant what I have written to be addressed to the church. It appears from ver. 3, 6, that some persons had given S. John a good account of the state of the church in the place where Caius lived: these persons were now going again to the same place, and S. John sent this letter by them recommending them to Caius. He had wished to address it to the whole church; but Diotrephes did not allow the authority of S. John, and refused to receive the persons recommended by 13 °Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλά- ° ² Joh. 12
 14 μου σοι γράψαι· ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς
 15 στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

15. nat' broug. According to their different names.

SECOND EPISTLE OF S. JOHN.

The genuineness of this Epistle was called in question by some of the ancients, but it is quoted by writers of the second century, and the sentiments are very similar to those in the first Epistle. It was perhaps written about the same period.

The same may be said of the third Epistle.

13 °Πολλὰ εἶχον γράφειν, ἀλλ' οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλά- ° ² Joh. 1²
 14 μου σοι γράψαι· ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἰδεῖν σε, καὶ στόμα πρὸς
 15 στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. ἀσπάζονταί σε οἱ φίλοι· ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ' ὄνομα.

15. κατ' δνομα. According to their different names.

EPISTLE OF S. JUDE.

Jude is called by S. Matthew Lebbous and Thaddons, x. 3. He styles himself brother of James, meaning James the bishop of Jerusalem. He was therefore one of the cousins of Jesus Christ. We know nothing of his history from the New Testament; but there were traditions of his preaching in Arabia, Syria, Mesopotamia, and Persia, and suffering martyrdom in the latter country. He seems to have been married, and to have left descendants, who were examined before Domitian. (Eusebius, Hist. Eccl. iii. 19, 20.) His Epistle is generally supposed to have been written late in the first century. It closely resembles the second Epistle of S. Peter, and was probably directed against the Gnostics. The genuineness of it was not universally allowed, but it is quoted by Clement of Alexandria, Tertullian, Origen, &c.

ΙΟΥΔΑ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΚΑΘΟΛΙΚΗ.

"'ΙΟΥΔΑΣ 'Ιησοῦ Χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ 'Ιακώβου, « Lu. τί. 16; τοις εν Θεφ πατρί ήγιασμένοις και Ίησου Χριστφ τετηρη- Joh. xvii. 11: 2 μένοις κλητοίς. έλεος ύμιν και είρηνη και αγάπη πληθυνθείη. Phil. i. 27 b' Αγαπητοί, πάσαν σπουδήν ποιούμενος γράφειν ύμιν περί 1 Tim. i. 18; τής κοινής σωτηρίας, ἀνάγκην ἔσχον γράψαι ὑμιν παρακαλών τί. 12. ο Τίτ. i. 16; 4 επαγωνίζεσθαι τἢ ἄπαξ παραδοθείση τοῖς άγίοις πίστει. °Παρ- 1 Pot. ii. 8: εισέδυσαν γάρ τινες ἄνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς 3, 19. εισέδυσαν γαρ τινες ανυρωποι, οι παιαι προγεγραφμένου ετς, ο, ετ τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέν- 29, ἐε.; τες εἰς ἀσέληειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην Θεὸν καὶ Κύριον εκτί. 64, 65; Psal. cri. 26; 5 ήμων Ίησουν Χριστον άρνούμενοι. σ'Υπομνήσαι δε ύμας 1 Cor. x. 5; βούλομαι, είδότας ύμας, απαξ τοῦτο, ὅτι ὁ Κύριος λαὸν ἐκ 18.19. γης Αιγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μη πιστεύσαντας ἀπ- τοὶ. 44: 6 ώλεσεν. ° αγγέλους τε τους μη τηρήσαντας την έαυτων άρχην, 2 Pot. ii. 4. άλλα απολιπόντας το ίδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης 24; Deut. 7 ημέρας δεσμοῖς ἀιδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν' 'ώς Σόδομα καὶ xxix. 25; Βεα. xiii. 19; Γόμορρα, καὶ αἰ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον Jer. xx. 16; έκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὀπίσω σαρκὸς ἐτέρας, πρό-Thren. iv. 6; 8 κεινται δείγμα πυρός αἰωνίου δίκην ὑπέχουσαι. Β' Ομοίως xri. 49 μέντοι καὶ οὖτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσι, κυριότητα Απος iv. 11; Lu. xvii. 29; 9 δε άθετουσι, δόξας δε βλασφημούσιν. hò δε Μιχαήλ ὁ άρχ- Pet. ii. 6. άγγελος, ότε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ 10, 11.

h Dan. z. 13; zii. 1; Zach. iii. 2; Apoc. zii. 7.

1. Ἰακάβου. This was James, the bishop of Jerusalem, who was martyred in 62. See Index.

3. Having had every inclination to write to you before, I now feel compelled to write to you on account of the heresies which are endangering your faith.

4. rpoyerpoquelsos. This does not imply any predestination of these men; but it means, that they had been summoned long ago to take their trial for this wickedness. The Gnostics are probably intended.

Ibid. Geor. See note at Titus ii. 13.

5. I wish to remind you, though you already know it, yet I wish once more to remind you of this.

Ibid. το δεύτερον. Afterwards.

6. ἐρχήν. The meaning is, either that they did not observe the respect due to their superiors, or they did not keep their original preeminence. See 2 Pet ii. 4.

7. τούτοις refers to Sodom and Gomorra.

8. drunviafoueros. Cast into a deep sleep. Macknight. Pretending to have dreams and visions. Wolf.

Ibid. σάρκα μιαίνουσι. Commit all sorts of impurities.

9. There seems to be an allusion to some Jewish tradition, concerning which nothing is known. See Wetstein ad L.

EPISTLE OF S. JUDE.

Jude is called by S. Matthew Lebbaus and Thaddaus, x. 3. He styles himself brother of James, meaning James the bishop of Jerusalem. He was therefore one of the cousins of Jesus Christ. We know nothing of his history from the New Testament; but there were traditions of his preaching in Arabia, Syria, Mesopotamia, and Persia, and suffering martyrdom in the latter country. He seems to have been married, and to have left descendants, who were examined before Domitian. (Eusebius, Hist. Eccl. iii. 19, 20.) His Epistle is generally supposed to have been written late in the first century. It closely resembles the second Epistle of S. Peter, and was probably directed against the Gnostics. The genuineness of it was not universally allowed, but it is quoted by Clement of Alexandria, Tertullian, Origen, &c.

24 'Τῷ δὲ δυναμένφ φυλάξαι αὐτοὺς ἀπταίστους, καὶ στῆσαι 'Bom. xvi. 25 κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, "μόνφ a Bom. σοφῷ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη, κράτος καὶ Ττim. i. 17. ἐξουσία, καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. ἀμήν.

APOCALYPSE OR REVELATION OF S. JOHN.

S. John himself tells us, that he saw these revelations in the island of Patmos, (i. 9,) to which place he was banished on account of his religion Irenæus, who had seen Polycarp, the disciple of S. John, informs us, the the revelation was seen toward the end of the reign of Domitian; and that emperor is supposed to have set on foot the persecution, which noticed in the first two chapters of this book, and which was felt paticularly in Asia Minor. Domitian died in 96; upon which S. John we probably released, and returned to Ephesus, and we may place the pullication of this book in that or the following year. It was not receive by all the churches in early times; but it is referred to by Justin Marty Irenæus, Athenagoras, Melito, Tertullian, Clement of Alexandria, and other writers of the second century, none of whom seem to have had any doul of its being written by S. John.

I have purposely abstained from attempting a minute explanation these obscure and perhaps unaccomplished prophecies. In almost ever instance I have followed the sober and judicious commentary of des Woodhouse.

The text of this book is perhaps in a worse state than that of all other part of the New Testament. Erasmus printed it from only of copy, which was not perfect, and his edition has been followed by lat editors, though many of the readings are manifestly wrong. I has noticed the various readings, which are most remarkable.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΙΩΑΝΝΟΎ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΎ.

'ΑΠΟΚΑΛΤΨΙΣ 'Ιησοῦ Χριστοῦ, ἡν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, δείξαι τοις δούλοις αὐτοῦ α δεί γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν άποστείλας διά τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλφ αὐτοῦ Ἰωάννη,

2 * δς έμαρτύρησε του λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ • 1 Joh. i. 1. 8 Χριστοῦ, ὅσα τε είδε. ^b μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκού- ^{b xxii. 7, 10;}

οντες τους λόγους της προφητείας, και τηρούντες τὰ ἐν αὐτή 1 Pet. iv. 7.

γεγραμμένα ο γάρ καιρος έγγύς.

ς Ιωάννης ταις έπτα εκκλησίαις ταις εν τη 'Ασία' χάρις υμίν 17. 6,8; καὶ εἰρήνη ἀπὸ τοῦ ὁ ῶν καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ἐρχόμενος καὶ ἀπὸ τῶν xvi. 5; Exod. iii. 14. δ έπτα πνευμάτων α έστιν ένώπιον του θρόνου αὐτοῦ d καὶ ἀπὸ a iii. 14; κρών, καὶ ὁ ἄρχων τών βασιλέων της γης τῷ ἀγαπήσαντι Joh. viii. 14; ήμας καὶ λούσαντι ήμας ἀπὸ των άμαρτιων ήμων ἐν τῷ αἴματι 1 Cor. 27. 20; 6 αὐτοῦ, *καὶ ἐποίησεν ήμᾶς βασιλεῖς καὶ ἰερεῖς τῷ Θεῷ καὶ 1 Ρεκ. i. 19. πατρί αὐτοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν • τ. 10;

αλώνων, αμήν. ''Ιδού, ἔρχεται μετά τῶν νεφελῶν, καὶ ὄψεται αὐτὸν πᾶς Dan. vii. 18;

όφθαλμός, και οίτινες αυτόν έξεκέντησαν, και κόψονται έπ' Matt. xxiv. 8 αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. ναὶ, ἀμήν. "Ε'Εγώ εἰμι τὸ Α xxi. 64;

Act. i. 11; 2 Thess. i. 10; Jud. 14.

g xxi. 6; xxii. 13; Em. xli. 4; xliv. 6; xlviii. 13.

• ver. 8:

1 Pet. ii. 5, 9.

iii. 1:

CHAP. I. 1. er rayes. This shows, that part at least of the things revealed was to be fulfilled shortly. See ver. 3, 19.

2. εμαρτύρησε μαρτυρίαν, hath borne testimony to Jesus Christ. See ver. 9; xx. 4. "Oou elbe (re is perhaps an interpolation) may mean, that he testified things which he had actually seen. (1 John i. 1.)

4. ἀπὸ τοῦ ὁ ἄν. I would not attempt to defend the solecism: but it is plain that ὁ δν (like I AM in Exod, iii. 14.) is used by S. John as an indeclinable title of God; which is still plainer in the case of & ## (not \$ ##). If we could say in English, that Moses was sent by the I AM, S. John might write and rou o dr, or ἀπὸ ὁ ἀν, for τοῦ is perhaps to be expunged. See ver. 8.

Ibid. των έπτα πνευμάτων. This is generally understood to mean the Holy Ghost, who is here coupled with the Father and the Son, as the author of grace and peace. The expression may refer to the various gifts and communications of the Spirit. See v. 6.
5. 8 µdorvs. This seems to be another sole-

cism, instead of τοῦ μάρτυρος, though some put a stop at Χριστοῦ, and connect ὁ μάρτυς with what follows, as if it were τῷ μάρτυρι--τῷ ἀγα-

πήσωντι—αύτῷ ἡ δόξα.
6. βασιλεῖς καί. Most MSS. read βασιλείαν.
7. It is plain from this verse, that the glory

and power in ver. 6. are ascribed to Christ. Ibid. efeceryour. See Zech. xii. 10; John xix. 87.

καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος," λέγει ὁ Κύριος, "ὁ δυ καὶ ὁ ἢν καὶ ό ερχόμενος, ό παντοκράτωρ."

h Rom viii. 17; Phil. i. 7: 2 Tim. i. 8; ii. 13.

i iv. 2.

k ii. 8 : zzli. 13.

h'Εγω 'Ιωάννης, ὁ καὶ ἀδελφὸς ὑμων καὶ συγκοινωνὸς ἐν τῆ! θλίψει καὶ ἐν τῆ βασιλεία καὶ ὑπομονῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐγενόμην έν τη νήσφ τη καλουμένη Πάτμφ, δια τον λόγον του Θεού καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἱ ἐγενόμην ἐν πνεύματι: έν τη κυριακή ήμέρα και ήκουσα οπίσω μου φωνήν μεγάλην, ώς σάλπυγγος, λεγούσης, "Έγω είμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ὁ πρῶτος και ο έσχατος" και, " Ο βλέπεις, γράψον είς βιβλίου, καὶ πέμψον ταῖς ἐπτὰ ἐκκλησίαις ταῖς ἐν ᾿Ασία, εἰς Ἦφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ είς Σάρδεις, και είς Φιλαδέλφειαν, και είς Λαοδίκειαν." Και έπέστρε να βλέπειν την φωνήν ήτις έλάλησε μετ' έμου καί έπιστρέψας είδον έπτα λυχνίας χρυσας, ικαι έν μέσφ των xiv. 14; Basch. i. 26; έπτα λυχνιών δμοιον υίφ ανθρώπου, ενδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρός τοις μαστοις ζώνην χρυσήν τή δε κεφαλή αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ώσεὶ ἔριον λευκον, ώς χιών καὶ οἱ οφθαλμοί αὐτοῦ ώς φλὸξ πυρός. "καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι γαλκολιβάνω, ώς εν καμίνω πεπυρωμένοι και ή φωνή αυτοῦ

Dan. vii. 18. = xix. 13; Dan. vii. 9. a ziv. 2.

;

1

• ii. 1, 12; ώς φωνή ύδάτων πολλών ° καὶ έχων ἐν τῆ δεξιὰ αὐτοῦ γειρὶ iii. 1; αστέρας έπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ρομφαία δίστομος Εια. Χίιχ. 3; όξεια εκπορευομένη και ή όψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ήλιος φαίνει ἐν Eph. vi. 17; Heb. iv. 12. τη δυνάμει αυτού. P Kai ότε είδον αυτόν, έπεσα προς τούς P Ess. xli. 4; πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός καὶ ἐπέθηκε τὴν δεξιὰν αὐτοῦ χεῖρα zivili. 12. έπ' έμέ, λέγων μοι, "Μή φοβοῦ έγώ εἰμι ὁ πρώτος καὶ ὁ έσχατος, ακαί ο ζων και έγενομην νεκρός, και ίδου, ζων είμι

9 iii. 7; xx. 1; Rea. xxii. 22; els τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων ἀμήν καὶ ἔχω τὰς κλεῖς τοῦ Rom. vi. 9. ἄδου καὶ τοῦ θανάτου. Γράψον à είδες, καὶ ἄ είσι, καὶ à μέλλει γίνεσθαι μετά ταθτα· τὸ μυστήριον τῶν ἐπτά ἀστέρων

8. doχή και τέλος is perhaps an interpolation, and we should read λέγει Κόριος ὁ Θεός. The passage clearly applies to God the Son: see ver. 7. and in ver. 17. it is evidently Christ, who says, I am the first and the last: also ii. 8.

9. I should understand bus after each of the words θλίψει, βασιλεία, and ὁπομονή. Βασι-Aela may allude to ver. 6. (see note.) John was their companion in their troubles, and hoped to be a companion in the kingdom prepared for them. Υπομονή Ίησοῦ Χριστοῦ is patience on account of Jesus Christ, i. e. in suffering as a Christian. See 1 Thess. i. 3; Col. i. 24; Heb. xi. 26.

Ibid. Πάτμφ. See preface to this book. Tertullian and Jerom speak of S. John having been immersed in boiling oil at Rome before his banishment to Patmos.

11. The words 'Eyé elu-toxaros kal are omitted in most MSS. So also rais er 'Aola.

12. βλέπειν την φωνήν. So κτύπον δέδορκα, Eschyl. Sept. c. Theò. 103.

13. υίψ ἀνθρώπου. Wolfius understands to mean a human being, and not the com phrase, the Son of Man, though he refers Jesus Christ. Woodhouse considers this proof that the book was written by John evangelist, who recognised his divine Maste his human form.

Ibid. woohpys is used for the priest's rol Exod. xxviii. 27, by Josephus, and by Phil 15. χαλκολιβάνψ. Smelting brase. W house. Eckhardus derives it from mount I nus, like the word opelxakers, and Hesiod that Hercules had feet of opelxales des Aspid, 112. Schwarzius derives it from Ac

to melt, as nibards from wellen. 16. poppala bloropos. This is a meta for the word of God, i.e. the doctrine of gospel. See Eph. vi. 17; Heb. iv. 12.

19. 4 elos. See note at ver. 1. (ev ráxes

20. το μυστήριον. The mystical mean the meaning concealed under figurative resblances. Woodhouse. ων είδες επί της δεξιας μου, και τας επτα λυχνίας τας χρυσας.
οι επτα αστέρες, αγγελοι των επτα εκκλησιών είσι και αι επτα λυχνίαι ας είδες, επτα εκκλησίαι είσί.

2 "ΤΩι ἀγγέλφ τῆς Ἐφεσίνης ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει τι. 18,16,20. ό κρατῶν τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας ἐν τῆ δεξιῷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν

- '2 εν μέσφ τῶν ἐπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν' Οίδα τὰ ἔργα σου τπ. 9, 18, καὶ τὸν κόπον σου καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνη βασ19.
  τάσαι κακοὺς, καὶ ἐπειράσω τοὺς φάσκοντας είναι ἀποστόλους
- 8 καὶ οὐκ εἰσὶ, καὶ εὖρες αὐτοὺς ψευδεῖς, καὶ ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις, καὶ διὰ τὸ ὄνομά μου κεκοπίακας καὶ οὐ κέκμηκας.
- 4 'Αλλ' έχω κατά σοῦ, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας.
- δ μνημόνευε οὖν πόθεν ἐκπέπτωκας, καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον εἰ δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσης.
- 6 ''Αλλά τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἄ ι ver. 16. 7 κἀγὰ μισῶ. " 'Ο ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει « xxii. 2 ; ταῖς ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ξύλου ^{Gen. ii. 9}. τῆς ζωῆς, ὅ ἐστιν ἐν μέσω τοῦ παραδείσου τοῦ Θεοῦ.
- 8 " ^{1} Kaì τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Σμυρναίων γράψον, Τάδε ^{1} i. 8, 11, λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, δς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν $^{17,18;}_{\text{Res. xii. 4}}$; 9 ^{1} Οιδά σου τὰ ἔργα καὶ τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, πλούσιος ^{1} ver. 2. 18 δὲ εἶ· καὶ τὴν βλασφημίαν τῶν λεγόντων 'Ιουδαίους εἶναι 19.
- 10 έαυτούς, καὶ οὐκ εἰσὶν, ἀλλὰ συναγωγή τοῦ Σατανᾶ. ²Μηδὲν : 1 Cor. ix. \$5; φοβοῦ ἃ μέλλεις πάσχειν. ἰδοὺ, μέλλει βαλεῖν ἐξ ὑμῶν ὁ ½ Tim. ii. \$; διάβολος εἰς φυλακὴν, ἵνα πειρασθήτε καὶ ἔξετε θλίψιν ^{Joc. i. 12}. ἡμερῶν δέκα. γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν

20. άγγελοι. The ruler or chief minister of the synagogue was called Sheliach Zibbor, the angel of the congregation. (Buxtorf, Vitringa.) The address is to the church as well as to the bishop. See ii. 24. (ὁμῦν.)

Ibid. &s eldes is probably an interpolation. Chap. II. 1. Ignatius mentions Onesimus as bishop of Ephesus about A.D. 117. If he was the Onesimus mentioned in the Epistle to Philemon, as some martyrologies say, he was probably the angel of the church of Ephesus, when S. John wrote: though other accounts say that Caius was bishop of Ephesus after Timothy. Some have thought that it was Timothy himself. Most MSS. read by Ephesus for Ephesisns.

2. ἐπειράσω. Probably ἐπείρασας τους λέγοντας ἐαυτους ἀποστόλους. These were perhaps the Gnostic teachers.

3. Most MSS. read και υπομονήν έχεις και εβάστασας διά το δνομά μου και ούκ εκοπίασας.

4. αγάπην πρώτην. The love which you had at the beginning.

5. unnulreve obv. Remember therefore the degree of love which you formerly felt, but which you have now ceased to feel.

Ibid. dar uh meravehops. The church of

Ephesus was praised for its purity by Ignatius, who wrote ten or twenty years later.

6. Νικολαϊτών. For writers, who have treated of the Nicolaitans, see Wolfius ad l. All that we know of them is, that they were a branch of the Gnostics, who practised fornication, considered it lawful to eat things sacrificed to idols, and claimed Nicolas the deacon as their founder.

7. ζίλου τῆς ζωῆς. The tree of life means here that eternal life, which was lost by our first parents, and restored to us by Christ. Most MSS, read δ ἐστιν ἐν τῷ παραδείσψ τοῦ Θεοῦ μου.

 Σμυρναίων. The bishop of Smyrna at this time was probably Polycarp, and the reading is τῆs ἐν Σμύρνη ἐκκλησίαs.

9. πλούσιοs. Rich in faith and good works. 2 Cor. vi. 10.

Ibid. 'Iovatious. The Gnostics adopted much of Judaism in their philosophy.

10. ημερῶν δέκα. This may mean literally ten years. The Apocalypse was probably seen in the year 96, and there is evidence of the persecution having ceased at Smyrna after the death of Ignatius, which has been placed in 107

στέφανον της ζωής. "Ο έγων ους ακουσάτω τί τὸ Πνευμα: *xx. 14; xxi. 0; Ματι. xiii. 9. λέγει ταις εκκλησίαις 'Ο νικών οὐ μὴ άδικηθη εκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

b L 16.

" καὶ τῶ ἀγγέλω τῆς ἐν Περγάμω ἐκκλησίας γράψον,: Τάδε λέγει ὁ έχων την ρομφαίαν την δίστομον την όξειαν. Οίδα τὰ ἔργα σου καὶ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ: Σατανά, καὶ κρατείς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὴν πίστιν μου καὶ ἐν ταις ἡμέραις ἐν αις 'Αντίπας ὁ μάρτυς μου ὁ πιστὸς, « Num. xxii., δς ἀπεκτάνθη παρ' ύμιν, δπου κατοικεί ὁ Σατανάς. 'Αλλ' 1

έχω κατά σοῦ ολίγα, ὅτι ἔχεις ἐκεῖ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν miv.; xxv. 1; Βαλαάμ, δς έδίδασκεν τώ Βαλάκ βαλείν σκάνδαλον ενώπιον xxxi. 16. τῶν υίῶν Ἰσραὴλ, φαγεῖν εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. οὕτως 1 έγεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν Νικολαϊτῶν, δ μισῶ.

d Μετανόησον εί δὲ μὴ, ἔρχομαί σοι ταχὺ, καὶ πολεμήσω μετ' 1 4 i. 16; mix. 15, 21; αὐτῶν ἐν τἢ ῥομφαία τοῦ στόματός μου. Ο ἔχων οὖς ἀκου-1 ερα. τι. 17; σάτω τί τὸ Πνεθμα λέγει ταις ἐκκλησίαις· Τῷ νικῶντι δώσω Heb. iv. 12. αὐτῷ φαγεῖν ἀπὸ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῶ ψήφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψήφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, δ οὐδεὶς έγνω εί μη ὁ λαμβάνων.

" καὶ τῶ ἀγγέλω τῆς ἐν θυατείροις ἐκκλησίας γράψον, 1 • i. 14, 15. Τάδε λέγει ὁ υίὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρὸς, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ δμοιοι χαλκολιβάνος Οἶδά 1 σου τὰ ἔργα καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν διακονίαν, καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν ὑπομονήν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, καὶ τὰ ἔσχατα

f 1 Reg. πλείονα των πρώτων. ['Αλλ' έχω κατά σου όλίγα, δτι έζες : 1 Reg. ix. 7; την γυναικα Ίεζαβηλ, την λέγουσαν έαυτην προφητιν, διδάσ-Αστ. χν. 20; 1 Cor. x. 19, κειν καὶ πλανᾶσθαι έμοὺς δούλους, πορνεῦσαι καὶ εἰδωλόθυτα φαγείν. Καὶ έδωκα αὐτή χρόνον ΐνα μετανοήση έκ της πορ- 1 νείας αὐτης, καὶ οὐ μετενόησεν. ἰδού, ἐγὼ βάλλω αὐτην εἰς ;

11. ἀδικηθή. See note at ix. 4. Ibid. θανάτου δευτέρου. This evidently means

the punishment of hell: and our Saviour speaks of God destroying body and soul in hell. Matt. x. 28.

14. Βαλαάμ. That Balaam advised Balak to seduce the Israelites to idolatry by the Midianitish women, is said in Numb. xxxi. 16, and much more at length by Josephus, vol. i. p. 218. Την διδαχήν Βαλαάμ is, that which Balaam taught Balak: and in like manner the Nicolaitans seduced the Christians to eat eider-Abbura, and to commit fornication.

15. δ μισῶ. The reading seems to be δμοίως. 17. φαγεῖν ἀπὸ is perhaps an interpolation.

Ibid. κεκρυμμένου. In allusion to the manna being placed in the ark of the covenant, where it was never seen but by the high priest. Schoetgenius.

Ibid. ψήφον λευκήν. A white stone was a sign of acquittal. Ovid. Met. zv. 41:—

'Mos erat antiquis niveis atrisque lapillis, His damnare reos, illis absolvere culpa."

Ibid. Svous Raurov. In iii. 12. Christ c. this to broud mov to kairer. See v. 9.

Ibid. Fyre, l. older.

18. Some have supposed this to be Irense but the notion is refuted by Massuet, p p. lxxxix.

19. καὶ before τὰ ἔσχατα is omitted in mu MSS.

20. The reading seems to be, αλλ' έχω κι σοῦ, ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναῖκα Ἰεζαβὲλ, ἡ λέ ἐαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλαυὰ τ έμους δούλους, πορνεύσαι και φαγείν είδω

Ibid. Ἰεζαβήλ. Tertullian says, "Hæretic feminam, quæ quod didicerat a Nicolaitis (cere susceperat, in ecclesiam latenter introccebat," p. 571. The allusion is probably to Gnostics.

21. Most MSS. read-lea meravohop, rel θέλει μετανοήσαι έκ της πορνείας αὐτής.

22. els maleny. Her adulterous bed shall changed to a bed of sickness. Schleusn Woodhouse.

κλίνην, και τούς μοιχεύοντας μετ' αὐτής είς θλίψιν μεγάλην, 28 εάν μή μετανοήσωσιν έκ των έργων αὐτων, εκαί τὰ τέκνα αὐτής ε 💶 😘 άποκτενω εν θανάτω και γνώσονται πάσαι αι εκκλησίαι ότι 1 Par. εγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἐκάστῷ xxiii. 9; 24 κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. Τμῖν δὲ λέγω καὶ λοιποῖς τοῖς ἐν Θυα- Peal. τίι. 10 ş τείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσι τὴν διδαχὴν ταύτην, καὶ οἴτινες οὐκ Jer. xi. 20; έγνωσαν τὰ βάθη τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, Οὐ βαλῶ ἐφ' ὑμᾶς Μετι. Στί. 27; 25 ἄλλο βάρος hπλην δ έχετε κρατήσατε, ἄχρις οῦ αν ήξω. Joh.ii.24,33; 26 Kal ὁ νικών καl ὁ τηρών ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω Rom ti. 6; 2 Cor. v. 10. 27 αὐτῷ ἐξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν, καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῷ το τίι. 11. σιδηρά, ώς τὰ σκεύη τὰ κεραμικὰ συντρίβεται, ώς κάγὰ [iii. 21; Paal, ii. 8] 28 είληφα παρά τοῦ πατρός μου καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα Lu. Ixii. 39: 29 τὸν πρωϊνόν. ΄Ο ἔγων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ Πνεῦμα λέγει ταις ἐκκλησίαις. " k Και τῷ ἀγγέλφ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, it. 1; Τάδε λέγει ο έχων τὰ έπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ν. 6. έπτὰ ἀστέρας Οίδά σου τὰ ἔργα, ὅτι τὸ ὅνομα ἔχεις ὅτι τοι. 19: 2 ζης, καὶ νεκρὸς εἰ. Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήριξον τὰ λοιπὰ Matt. xxiv. 42, 43; & μέλλει ἀποθανείν. οὐ γὰρ εὕρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρω- 1 Thess. v. 2; 8 μένα ενώπιον τοῦ Θεοῦ. 1 μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ 1 Pet. Hit. 10. ήκουσας, καὶ τήρει, καὶ μετανόησον. 'Εὰν οὖν μὴ γρηγορήσης, τί. 11; τίι. 9, 18, ηξω έπὶ σὲ ὡς κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῶς ποίαν ὥραν ήξω ἐπὶ σέ. • πίι. 8; 4 m Εχεις ολίγα ονόματα και εν Σάρδεσιν, α ουκ εμόλυναν τα xx. 12; ίμάτια αὐτῶν καὶ περιπατήσουσι μετ' ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι Exol. 5 ἄξιοί είσιν. ^{α'}Ο νικών, ούτος περιβαλείται εν ίματίοις λευκοίς. Pealiziz.29; Matt. z. 85; καὶ οὐ μὴ ἐξαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, Phil. iv. 3.

22. μοιχεύοντας. This seems specially to mean Christians: they were wedded to Christ, but were seduced by the Gnostics.

Ibid. Εργων αὐτῶν, l. Εργων αὐτῆς.

23. tpeurar καρδίαs. The Gnostics persuaded the Christians to save themselves from persecution by denying their faith. Christ says that this prevarication cannot deceive him.

24. και λοιποίς, Ι. τοίς λοιποίς.

Ibid. την διδαχήν ταύτην. This doctrine, viz. that it is lawful to eat είδωλόθυτα.

Ibid. ώς λέγουσω refers to βάθη. The Gnostics called their doctrines deep mysteries: our Saviour calls them the deep mysteries of Satan.

26. δ νικών—αὐτῷ. There is a similar con-

26. δ νικῶν—αὐτῷ. There is a similar construction in iii. 12; Acts vii. 40; and in Xenophon, οἱ δὲ φίλοι, ἥν τις ἐπίστηται αὐτοῖς χρῆσθαι, ὥστε ὡφελεῖσθαι ἀπ' αὐτῶν, τὶ φήσομεν αὐτοῦς εἶναι; Œcon. c. l. § 14. p. 648.

Ibid. et a var ebrar. All this passage relates to the conduct of Christians under persecution: and it probably means, that, if they continue firm, Christ will ultimately shew their advantage over the heathen, when the Christians are admitted into heaven, and the heathen are broken in pieces like a potter's vessel.

28. ἀστέρα. In xxii. 16. Christ calls himself the bright and morning star; and he says here, that to him, who preserves his faith in the time of persecution, he will give himself: i. e. Christ will dwell with him, and he with Christ.

CHAP. III. 1. 75 Sropa, l. Sropa without the article. I know thy works, that thou hast only a name of being alive, or art alive only in name, and that really thou art dead.

2. Γίνου γρηγορών. Awake from this sleep of death.

Ibid. μέλλει ἀποθανεῖν, l. ἔμελλες ἀποβαλεῖν. Preserve what still remains, and which you have so nearly lost.

Ibid. πεπληρωμένα, perfect, satisfactory, i. e. answering to the measure which God requires; l. Θεοῦ μου.

3. «Lappas nal hunoras. Remember the doctrine which you received, and the precepts which you heard.

4. 1. and freis dr. dr. er Idod.

Ibid. & Acurois seems to mean the white garments of a Christian life: see ver. 18.

5. obros, 1. obrus.

.

καὶ ἐξομολογήσομαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 'Ο ἔχων οὖς ἀκουσάτω τί τὸ ε Πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

"° Καὶ τῷ ἀγγέλω τῆς ἐν Φιλαδελφεία ἐκκλησίας γράψον, γ • ver. 14; Job xii. 14; Βου xxii. 22. Τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινὸς, ὁ ἔχων τὴν κλείδα τοῦ Δαβὶδ, ό ανοίγων και ούδεις κλείει, και κλείει και ούδεις ανοίγει. Ολδά σου τὰ ἔργα· ἰδοὺ, δέδωκα ἐνώπιον σου θύραν ἀνεφιγμένην, ε καὶ οὐδεὶς δύναται κλείσαι αὐτήν ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἠρνήσω τὸ ὅνομά μου. Ρίδου, δίδωμι έκ της συναγωγής του Σατανά, των λεγόντων 9 p H. 9. έαυτούς 'Ιουδαίους είναι, καὶ οὐκ είσὶν, άλλὰ ψεύδονται, ίδού, ποιήσω αὐτοὺς ΐνα ήξωσι καὶ προσκυνήσωσιν ἐνώπιον τῶν ποδών σου, καὶ γνώσιν ὅτι ἐγὼ ἡγάπησά σε. "Ότι ἐτήρησας 1 τὸν λόγον της ὑπομονης μου, κάγώ σε τηρήσω έκ της ώρας τοῦ πειρασμοῦ τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης όλης, πειράσαι τοὺς κατοικούντας ἐπὶ τῆς γῆς. ^q'Ιδοὺ, ἔργο- 1 q i. 8: il. 25; xxii. 7, 12; μαι ταχύ κράτει δ έχεις, ίνα μηδείς λάβη τον στέφανον σου. Phil. iv. 5. ' Ο νικών, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ μου, 1 r 1 Reg. vii. καὶ ἔξω οὐ μὴ ἐξέλθη ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ • xxi. \$, 10; Θεού μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ Θεού μου, *τῆς καινῆς Heb. zii. 22. Ιερουσαλήμ, ή καταβαίνει έκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ καινόν. 'Ο έγων οὖς ἀκουσάτω τίι τὸ Πνεθμα λέγει ταις ἐκκλησίαις.

"Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐκκλησίας Λαοδικέων γράψον, Τάδε 1
1.5.6; λέγει ὁ Άμὴν, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινὸς, 'ἡ ἀρχὴ τῆς
κτίσεως τοῦ Θεοῦ Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὕτε ψυχρὸς εἶ οὕτε 1
ζεστός ὁφελον ψυχρὸς εἴης ἡ ζεστός οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἶ, καὶ 1
οὕτε ψυχρὸς οὕτε ζεστὸς, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός
1 Cor. iv. 8. μου. "ὅτι λέγεις, "Οτι πλούσιός εἰμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ τοἰ 13;
ττί. 13;
ττί. 13;
καὶ ἐλεεινὸς, καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνὸς, *συμβουπίκ. 8;
λεύω σοι ἀγοράσαι παρ' ἐμοῦ χρυσίον πεπυρωμένον ἐκ πυρὸς,

7. κλείδα, l. κλείν. The passage is taken from Isaiah xxii. 22, where it is την κλείδα οίκου Δαυίδ. The house of David means here, the Christian church, of which Christ has the key, and gives it to those who are themselves faithful, and are anxious to convert others.

. 8. θύραν, an opportunity of preaching the gospel. See 1 Cor. xvi. 9.

Ibid. μικράν δύναμιν. In allusion to the small number of believers, and the power of their heathen enemies.

9. δίδωμι is the same as ποιήσω. I will give some of these persons into your power, and cossus them to come &c. They were probably Gnostics, (see ii. 9.) some of whom came over to Christianity about this time.

14. Ι. της έν Λαοδικεία έκκλησίας.

Ibid, δ 'Aμήν. In Isaiah lxv. 16. Goc called אַלהָי אָמָן.

Ibid. ή ἀρχή, the principle, that which : called creation into being.

15. ψυχρός—ζεστός. It has been obserthat this may be an allusion to the courround Laodicea, which is full of hot spriand exhalations.

16. Infoa. This is the effect produced lukewarm water.

17. πτωχός—τυφλός—γυμνός. These tl defects and their remedies are mentioned yer. 18.

18. πεπυρωμέτον. He alludes to the fire persecution, which would shew whether t were really rich in faith.

ίνα πλουτήσης καὶ ἱμάτια λευκὰ, ΐνα περιβάλη, καὶ μὴ φανερωθή ή αἰσχύνη τής γυμνότητός σου καὶ κολλούριον ἔγχρισον 19 τους οφθαλμούς σου, ίνα βλέπης. Εξώ δσους έλν φιλώ, έλέγχω τ 306 τ. 17; 20 καὶ παιδεύω. ζήλωσον οὖν καὶ μετανόησον. 2'Ιδοὺ, ἔστηκα 11, 12; ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω ἐάν τις ἀκούση τῆς φωνῆς μου, Heb. xii. 5, 6. καὶ ἀνοίξη τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν, καὶ δειπνήσω Joh. xiv. 21, 21 μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. $^{*}O$ νικῶν, δώσω αὐτῷ $^{\infty_0}_{*ii. 26, 27}$; μετ αυτου, και αυτος μετ καθίσαι μετ' έμοῦ ἐν τῷ θρόνφ μου, ὡς κάγὼ ἐνίκησα καὶ Matt.xix.28; Lm. xxii. 80; 22 ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. ΄Ο ἔχων 1 Cor. vi. 2; 3 Tim. ii. 13. ούς ακουσάτω τί τὸ Πνεθμα λέγει ταις ἐκκλησίαις." b META ταῦτα είδου, καὶ ίδου, θύρα ηνεωγμένη εν τῶ b i, 10. οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη, ἡν ἤκουσα ὡς σάλπιγγος λαλούσης μετ' έμοῦ, λέγουσα, "'Ανάβα ώδε, καὶ δείξω σοι à δεῖ 2 γενέσθαι μετά ταῦτα." καὶ εὐθέως ἐγενόμην ἐν πνεύματι · Esech i.26; καὶ ιδού, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τοῦ θρόνου 8 καθήμενος και ο καθήμενος ην δμοιος οράσει λίθφ ιάσπιδι καὶ σαρδίνω καὶ ἰρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὁμοία ὁράσει σμα-4 ραγδίνω. Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι εἴκοσι καὶ τέσσαρες καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους είδον τοὺς είκοσι καὶ τέσσαρας πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους εν ίματίοις λευκοίς, καὶ 5 έσγον έπὶ τὰς κεφαλάς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. d Kal έκ 4 i. 4; τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί τί. 1 καὶ έπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου, αί 6 είσι τὰ έπτὰ πνεύματα τοῦ Θεοῦ· «καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου . xx. 3. θάλασσα ὑαλίνη ὁμοία κρυστάλλφ. Καὶ ἐν μέσφ τοῦ θρόνου καὶ κύκλφ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῶα γέμοντα ὀφθαλμῶν ἔμη προσθεν και δπισθεν. και το ζώον το πρώτον δμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῶον δμοιον μόσχω, καὶ τὸ τρίτον ζῶον ἔχον (1.4,8; τὸ πρόσωπον ώς ἄνθρωπος, καὶ τὸ τέταρτον ζῶον ὅμοιον ἀετῷ κὶ τί; 8 πετωμένφ. 'καὶ τέσσαρα ζώα, εν καθ' έαυτὸ, είχον ἀνὰ πτέρυ- και τί. 3.3.

18. ludria heura. He had said that they were naked, i. e. not clothed with good works, and he now tells them to put on white garments, i. e. to live as Christians: see ver. 4.

Ibid. κολλούριον. He had said that they were blind, i. e. they could not see the true light of the gospel; and he now tells them to buy ointment of Christ.

19. ζήλωσον οδν. Envy therefore those who

are thus reproved by me.

CHAP. IV. 1. Metà ταῦτα elbov. I had another vision after this. This vision lasts to

Ibid. θύρα. So Ezech. i. 1, και ηνοίχθησαν ol obpavol, nal Bor Spareis Geoû. See also Matt. iii. 16; Acts vii. 56.

Ibid. ή πρώτη. In allusion to i. 10. Lo! the heavens were opened, and lo! there was the former voice, which I had heard as of a trumpet speaking to me, and it said &c.

Ibid. µerd raura. This seems to shew, that the present vision related to things which were to happen after the things contained in the former vision. See i. 1, 19.

2. καθήμενος. This seems to mean God the Father: it was not God the Son: see v. 6, 7; vii. 10.

 σαρδίφ, l. σαρδίφ.
 πρεσβυτέρους. These elders had been redeemed by the blood of Christ, v. 9; they were therefore human beings, and perhaps they represented the Jewish and Gentile church, twelve patriarchs and twelve apostles. Victorinus, Primasius, Le Moyne.

Ibid. ἔσχον is perhaps an interpolation. 5. τὰ ἐπτὰ πνεύματα. See note at i. 4.

6. Ι. ώς θάλασσα.

Ibid. Saa may perhaps be rendered cheru-

8. καθ' ξαυτό, l. καθ' ξν αὐτών.

γας εξ κυκλόθεν, καὶ εσωθεν γέμοντα όφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαυσιν ούκ έχουσιν ήμέρας καὶ νυκτὸς λέγοντα, " Αγιος, άγιος, άγιος, Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἢν καὶ ὁ ὧν καὶ ὁ ἐργόμενος." Καὶ όταν δώσουσι τὰ ζῶα δόξαν καὶ τιμήν καὶ! εύγαριστίαν τω καθημένω έπὶ τοῦ θρόνου, τῷ ζωντι εἰς τοὺς αίωνας των αίωνων, πεσούνται οι είκοσι και τέσσαρες πρεσ-1 βύτεροι ενώπιον τοῦ καθημένου επί τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσι τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσι τούς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, " Β "Αξιος: εί, Κύριε, λαβείν την δόξαν και την τιμην και την δύναμιν ότι σύ έκτισας τὰ πάντα, καὶ διὰ τὸ θέλημά σου εἰσὶ καὶ ἐκτίσθησαν."

h Esech. ii. 9, 10.

€ v. 12.

h ΚΑΙ είδον έπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου ! βιβλίον γεγραμμένον έσωθεν και όπισθεν, κατεσφραγισμένον σφραγίσιν έπτά. Καὶ είδον άγγελον ισχυρον κηρύσσοντα! φωνή μεγάλη, "Τίς έστιν άξιος ανοίξαι το βιβλίον και λύσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ;" Καὶ οὐδεὶς ἢδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ, Ι οὐδὲ ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ ὑποκάτω τῆς γῆς, ἀνοῖξαι τὸ βιβλίον. οὐδὲ βλέπειν αὐτό. Καὶ ἐγὼ ἔκλαιον πολλά, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος 4 εύρέθη ανοίξαι καὶ αναγνώναι τὸ βιβλίον, οὕτε βλέπειν αὐτό. ικαί είς εκ των πρεσβυτέρων λέγει μοι, "Μὴ κλαίε ιδού, ενί- ι

Gen. zliz. κησεν ο λέων ο ων έκ της φυλης Ἰούδα, ή ρίζα Δαβίδ, ἀνοίξαι 9, 10; Rom. xv. 12. k i. 4: iii. 1 : iv. 5 ;

1 xxii. 16;

Εσα. χί. 1,10; τὸ Βιβλίον καὶ λῦσαι τὰς έπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ." καὶ είδον, 6 καὶ ίδου, ἐν μέσφ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσφ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἐστηκὸς ὡς ἐσφαγμένον, ἔγον Zach iv. 10: κέρατα έπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς έπτὰ, οί εἰσι τὰ έπτὰ τοῦ Θεοῦ 1 Pet. i. 19. πνεύματα, τὰ ἀπεσταλμένα εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. Καὶ ἡλθε 1 καὶ είληφε τὸ βιβλίον ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ

ι τίιι. 8, 4; θρόνου. ικαί ότε έλαβε τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζωα καὶ οί ε Peal. exil. 2. εἰκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι ἔπεσον ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔγοντες

γέμοντα, 1. γέμουσιν.
 δώσουσι, 1. δώσι.

11. Kopie. Many MSS. read & Kopies Kal & Beds hum & drios.

Ibid. elol, l. foar.

CHAP. V. 1. ent The Setide may be translated, in the right hand: see ver. 7; xx. 1.

Ibid. ἔσωθεν καὶ ὅπισθεν, (l. ἔξωθεν,) on both sides. The books of the ancients were rolls of parchment, and this contained writing on both sides. S. John could not have known this before the roll was unfolded: he only saw a book, βιβλίον: and he knew afterwards that this book contained writing on both sides.

Ibid. κατεσφραγισμένον, sealed down. The seals were placed upon the last fold, and the roll could not be opened without breaking

2. Tis doriv alios; Who is of dignity sufficient?

3. oùdels houvaro. There was no one of a nity sufficient, the same as agios copedy in ver 4. πολλά, l. πολύ.

Ibid. Kal drayrora is omitted in many M 5. evinger-avoitai. Hath prevailed so a open &c.; i. e. hath surmounted the difficu and is found of dignity sufficient. Ibid. ô ŵy êk, l. ô êk.

Ibid. βίζα Δαβίδ. Isaiah calls Christ # τοῦ 'Ιεσσαl, (xi. 10,) where it seems to me the root which springs from Jesse, as it is ver. 1, βάβδος έκ της βίζης 'Ieσσαί,

Ibid. Avous is perhaps an interpolation. 6. kal idoù may be expunged.

Ibid. δφθαλμούς. Compare Zech. iv. 10. \$ ούτοι όφθαλμοί είσω οἱ ἐπιβλέποντες ἐπὶ πῶ עוֹץ עולד.

Ibid. έπτὰ πνεύματα. See note at i. 4. Ibid. of elou, l. & elou

7. τὸ βιβλίον is perhaps an interpolation.

έκαστος κιθάρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αί 9 είσιν αι προσευγαί των άγίων m και άδουσιν ώδην καινήν, λέ- = xiv. 3; γοντες, ""Αξιος εί λαβείν τὸ βιβλίον καὶ ἀνοίξαι τὰς σφρα- 1 Cor. τί. 20; γίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἡγόρασας τῷ Θεῷ ἡμᾶς ἐν τῷ Ερh. i. 7; αίματί σου ἐκ πάσης φυλής καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, Col. i. 14; Heb. iz. 12 10 "καὶ ἐποίησας ἡμᾶς τῷ Θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς καὶ ἰερεῖς, καὶ 1 Pot. i.
11 βασιλεύσομεν ἐπὶ τῆς γῆς." «Καὶ είδον, καὶ ἤκουσα φωνὴν 1 Joh. i. 7. αγγέλων πολλών κυκλόθεν τοῦ θρόνου, καὶ τῶν ζώων, καὶ τῶν -i. 6 πρεσβυτέρων καὶ ην ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν μυριάδες μυριάδων καὶ Exod. xix. 6; 12 χιλιάδες χιλιάδων, ^pλέγοντες φωνη μεγάλη, " "Αξιόν έστι τὸ . Dan. vii.10. άρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβείν την δύναμιν καὶ πλούτον καὶ ρ iv. 11. 13 σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν." ٩ Kal ٩ Phil. ii. 10. παν κτίσμα δ έστιν εν τώ οὐρανώ, καὶ εν τῆ γῆ, καὶ ὑποκάτω της γης, καὶ ἐπὶ της θαλάσσης ἄ ἐστι, καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα, ήκουσα λέγοντας, "Τώ καθημένω έπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ ἀρνίω ή εὐλογία καὶ ή τιμή καὶ ή δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας 14 τῶν αἰώνων." Καὶ τὰ τέσσαρα ζῶα ἔλεγον, "'Αμήν" καὶ οί είκοσιτέσσαρες πρεσβύτεροι έπεσαν καὶ προσεκύνησαν ζώντι είς τούς αίωνας των αίωνων.

ΚΑΙ είδον ότε ήνοιξε το άρνίον μίαν έκ των σφραγίδων, καί ήκουσα ένὸς έκ τῶν τεσσάρων ζώων λέγοντος ὡς φωνής βροντής,

- 2 "Ερχου καὶ βλέπε." καὶ είδον, καὶ ίδου, ἵππος λευκός, καὶ τείκ. 11. ό καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων τόξον, καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἐξῆλθε νικῶν, καὶ ΐνα νικήση.
- Καὶ ὅτε ἡνοιξε τὴν δευτέραν σφραγίδα, ήκουσα τοῦ δευτέρου 4 ζώου λέγοντος, ""Ερχου καὶ βλέπε." Καὶ ἐξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρρός, καὶ τῷ καθημένο ἐπ' αὐτῷ ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν

8. Exactos refers only to the twenty-four elders, not to the Coa.

9. obju kaurhe may mean, the new song, in the same sense as δνομα καινόν in ii. 17, iii. 12. The name of Christian, and songs of praise addressed to Christ, were new at the time when

S. John was writing.

Ibid. ἡγόρασας ἡμᾶς. The elders speak not only in their own name, but in that of all Christians. See note at iv. 4.

10. Many MSS. read αὐτοὺς for ἡμᾶς, and βασιλεύσουσι.

11. τον ζόων is governed, not by κυκλόθεν, (l. κύκλω,) but by φωνήν. I heard the voices of the angels round the throne, and of the ζως, and of the elders.

13. If we consider, that the Lamb is here united with God the Father (see note at iv. 2.) in receiving worship from every creature, κτίσμα, it is hardly possible to conceive that the Son himself is a created being.

Ibid. ἐν τῆ γῆ, l. ἐπὶ τῆς γῆς. Ibid. πάντα, l. πάντας.

14. The words elecostesospes and Cort - Matt. x. 34.

charve are perhaps to be omitted.

CHAP. VI. 1. The visions, which S. John now saw upon the opening of each seal, were not depicted upon the roll, nor would its contents be perceptible till all the seals were opened: but at the same time that the Lamb opened the first seal, S. John saw the figure of a white horse &c. and so with the rest.

Ibid. σφραγίδων, l. έπτὰ σφρ.

Ibid. evos. The first. See ver. 3.
Ibid. pwrns, l. pwrh. Many MSS. omit cal βλέπε.

2. A multitude of commentators, ancient and modern, refer this vision to the first going forth of the apostles to preach the gospel. The white horse denoted their going, not as warriors, but as messengers of peace. The final triumph of the gospel is also indicated.

 καὶ βλέπε is perhaps to be omitted.
 Ίππος πυρρός. This probably denotes the quarrels of Christians among themselves, which proceeded to a dreadful extent in the fourth century. Compare our Saviour's prediction in εἰρήνην ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ἵνα ἀλλήλους σφάξωσι, καὶ εδόθη αὐτῶ μάγαιρα μεγάλη.

Καὶ ὅτε ἡνοιξε τὴν τρίτην σφραγίδα, ἤκουσα τοῦ τρίτου ζώου 5 λέγοντος, "Εργου καὶ βλέπε." Καὶ είδον, καὶ ίδου, ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτῷ ἔχων ζυγὸν ἐν τῆ χειρὶ αὐτοῦ. *καὶ ήκουσα φωνήν εν μέσω των τεσσάρων ζώων λέγουσαν, 6 "Χοίνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρείς χοίνικες κριθής δηναρίου καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οίνον μη ἀδικήσης."

Καὶ ὅτε ἤνοιξε τὴν σφοαγίδα τὴν τετάρτην, ἤκουσα φωνὴν ? τοῦ τετάρτου ζώου λέγουσαν, "Ερχου καὶ βλέπε." Καὶ είδον, 8 καὶ ίδοὺ, ἵππος γλωρὸς, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῶ ὁ Θάνατος, καὶ ὁ ἄδης ἀκολουθεῖ μετ' αὐτοῦ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία ἀποκτεῖναι ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἐν δομφαία καὶ ἐν λιμῶ καὶ ἐν θανάτω, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

ι Καὶ ὅτε ἡνοιξε τὴν πέμπτην σφραγίδα, είδον ὑποκάτω τοῦ 9 θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν ἡν εἶχον, καὶ ἔκραζον φωνή μεγά-10 λη λέγοντες, ""Εως πότε, ὁ δεσπότης ὁ ἄγιος καὶ ὁ ἀληθινὸς, ού κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἶμα ἡμῶν ἀπὸ τῶν κατοικούντων έπὶ της γης:" "Kal εδόθησαν εκάστοις στολαί λευκαί, καὶ 11 έρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται ἔτι χρόνον μικρον, ἔως οὖ πληρωθώσι καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτών καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτών, οἱ μέλλοντες ἀποκτείνεσθαι ώς καὶ αὐτοί.

xxiv. 29; *Καὶ είδον ὅτε ἡνοιξε τὴν σφραγίδα τὴν ἔκτην, καὶ ἰδοὺ, 12 Act. ii. 20.

4. ἀπὸ τῆς γῆς, l. ἐκ τῆς γῆς. καὶ βλέπε may be omitted.

Ibid. 1ππος μέλας. This may denote the

middle or dark ages.

Ibid. ζυγόν. Dean Woodhouse takes this literally for a yoke, as denoting the superstitious and burdensome ceremonies, which were imposed in those times of ignorance.

6. Xoîvit olvov. This was as much as one man could consume in a day: and a denarius (which was one day's pay, Matt. xx. 2.) would procure sixteen cheenices of wheat in the time of Cicero, or twenty in the time of Trajan. There was therefore a great scarcity, when a denarius could only purchase one chœnix of wheat; and three cheenices of barley were equally dear at the same price: but it is probable, that we are to understand a scarcity of spiritual food, as in Amos viii. 11, not a famine of bread, nor a thirst of water, but of hearing of the words of the Lord. This was peculiarly the case in the dark ages.

Ibid. uh abuchons. The oil and wine may denote the saving truths of the gospel, (Isaiah lv. 1,) and the exclamation concerning the dearness of wheat and barley, i. e. the scarcity of spiritual instruction, is followed by a charge to the feachers of those days not to corrupt the gospel: a charge, which the event shewed to be very necessary.

7. λέγουσαν, l. λέγοντος, and omit ral βλέπε 8. Ίππος χλωρός. This period is a continua-tion of the last, and denotes the devastation of the church from the Mahometans and papal

Rome. Compare Ezek. xiv. 21. Ibid. ἀκολουθεί, l. ἡκολούθει.

Ibid. Most MSS. read 2000 abro Esousia έπὶ τὸ τέτ. τῆς γῆς ἀποκτείναι ἐν βομφ.

Ibid. το τέταρτον της γης may mean a large portion of the Christian world.

9. We need not take this period as a continuation of the last. Several pictures or images were represented to S. John, and though the four first may have marked consecutive periods, there is no reason why a new picture may not

have applied to a totally distinct period.

Ibid. ἐσφαγμένων. This seems clearly to refer to the martyrs. S. John may have recognised some who were martyred in his own day; but this vision comprehends the martyrs of every age.

Ibid. την μαρτυρίαν, l. την μ. του άρνίου. 11. 1. και έδόθη αὐτοῖς ἐκάστφ στολή λευκή.

Ibid. μικρόν is perhaps to be omitted.

Ibid. τως οῦ πληρωθώσι, l. τως πληρώσωσι. Until the number of all the martyrs is complete.

12. This vision seems to relate to the end of the world, and the final triumph of the gospel over its enemies. Compare our Saviour's prediction, Matt. xxiv. 29.

* iz. 4.

t j. 9; viii. 3 ;

ix. 13; xiv. 18;

xix. 10;

u iii. 5 : vii. 9, 14.

z Joel ii. 10, 31;

ni. 15;

Matt.

XX. 4.

540

σεισμός μέγας έγένετο, καὶ ὁ ήλιος έγένετο μέλας ώς σάκκος 18 τρίχινος, καὶ ή σελήνη εγένετο ώς αίμα, καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ ούρανοῦ ἔπεσαν εἰς τὴν γὴν, ώς συκή βάλλει τοὺς ὀλύνθους

14 αὐτης ὑπὸ μεγάλου ἀνέμου σειομένη. Υκαὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχω- 7 Pral.eii.\$7; ρίσθη ώς βιβλίον είλισσόμενον, καλ παν δρος και νήσος έκ των

15 τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς καὶ οἱ Ε. Ε. Ε. 19. μεγιστάνες καὶ οἱ πλούσιοι καὶ οἱ χιλίαρχοι καὶ οἱ δυνατοὶ καὶ πᾶς δούλος καὶ πᾶς έλεύθερος ἔκρυψαν έμυτοὺς εἰς τὰ

16 σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὀρέων, *καὶ λέγουσι τοῖς * Ηω. χ. 8; δρεσι καὶ ταῖς πέτραις, "Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ ἀπὸ τῆς 17 οργής του άρνίου ότι ηλθεν ή ήμέρα ή μεγάλη τής όργής

αὐτοῦ, καὶ τίς δύναται σταθήναι;"

7 ΚΑΙ μετά ταθτα είδου τέσσαρας άγγέλους έστωτας έπλ τάς τέσσαρας γωνίας της γης, κρατούντας τούς τέσσαρας άνέμους της γης, ίνα μη πνέη ἄνεμος ἐπὶ της γης μήτε ἐπὶ 2 της θαλάσσης μήτε έπὶ πᾶν δένδρον. Καὶ είδον ἄλλον ἄγγελον αναβάντα από ανατολής ήλίου, έχοντα σφραγίδα Θεού ζώντος καὶ ἔκραξε φωνή μεγάλη τοις τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οίς

8 εδόθη αὐτοῖς ἀδικήσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, λέγων, κίκ. 4; " Μη άδικήσητε την γην μήτε την θάλασσαν μήτε τα δένδρα, άγρις οὖ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν

4 μετώπων αὐτῶν." · Καὶ ἤκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισ- « xiv. 1.

μένων, ρμό χιλιάδες εσφραγισμένοι εκ πάσης φυλής υίων τ Ίσραήλ· έκ φυλής Ἰούδα, ιβ΄ γιλιάδες έσφραγισμένοι· έκ φυλής 'Ρουβήν, ιβ' χιλιάδες έσφραγισμένοι έκ φυλής Γάδ,

6 ιβ΄ χιλιάδες εσφραγισμένοι εκ φυλής 'Ασήρ, ιβ΄ χιλιάδες έσφραγισμένοι εκ φυλής Νεφθαλείμ, ιβ χιλιάδες έσφραγισμένοι εκ φυλής Μανασσή, ιβ χιλιάδες εσφραγισμένοι 7 έκ φυλής Συμεών, ιβ΄ χιλιάδες έσφραγισμένου έκ φυλής

Λευί, ιβ χιλιάδες εσφραγισμένοι εκ φυλής Ίσαγάρ, ιβ

12. 1. σελήνη δλη.

15. Surarol, l. loxupol.
CHAP. VII. 1. This vision is closely connected with the last, as might be expected, since both of them accompanied the opening of the sixth seal. Before the enemies of the gospel are finally destroyed, S. John sees the admission of believers to their blessedness in heaven; and though he says μετά ταῦτα είδον, the things represented here might seem to precede those mentioned in vi. 12-17.

Ibid. ayyehous. These angels were perhaps commissioned to bring about the conversions mentioned in vi. 12, &c.

4. The Jewish believers are mentioned first, and there were many myriads of them so early as A.D. 53. Acts xxi. 20.

6. Μανασση. In the book of Numbers, Moses omits the tribes of Levi and Joseph, and makes

out the twelve by naming Ephraim and Manasseh, the sons of Joseph. S. John mentions Manasseh, though he also names the tribe of Joseph; but he omits the tribe of Ephraim, perhaps because it was one of the first to fall into idolatry, (Judges xvii. 5.) The same reason is given for the omission of the tribe of Dan, (see Judg. xviii. 30): but since the vision is not to be taken literally as to the numbers of. the sealed, but was only intended to represent the Jewish believers, the names and order of the tribes are immaterial.

7. Acut. There was no reason for the tribe of Levi being omitted by S. John, though it was not reckoned among the twelve tribes in the division of Canaan. But in the heavenly Canaan there is no temple, and all are priests to God: see xxi. 22.

γιλιάδες εσφραγισμένου εκ φυλής Ζαβουλών, ιβ γιλιάδες! έσφραγισμένοι εκ φυλής Ίωσηφ, ιβ γιλιάδες έσφραγισμένοι

έκ φυλής Βενιαμίν, ιβ χιλιάδες έσφραγισμένοι.

dMETA ταῦτα είδου, καὶ ἰδοὺ, ὅχλος πολὺς, δυ ἀριθμησαι! 4 tii. 5, 18; vi. 11. αὐτὸν οὐδεὶς ἡδύνατο, ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλών καὶ λαών καλ γλωσσών, έστώτες ενώπιον του θρόνου καλ ενώπιον του άρνίου, περιβεβλημένοι στολάς λευκάς, καὶ φοίνικες εν ταις • Pml. iii. 9; γερσίν αὐτῶν καὶ κράζοντες φωνή μεγάλη, λέγοντες, "H 1

σωτηρία τῷ Θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένφ ἐπὶ τοῦ θρόνου καὶ τῷ άρνίω." Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι ἐστήκεσαν κύκλφ τοῦ θρόνου 1 καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον ένώπιον του θρόνου έπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῶ Θεῶ λέγοντες, "'Αμήν' ἡ εὐλογία καὶ ἡ δόξα καὶ ἡ σοφία 1 καὶ ή εὐγαριστία καὶ ή τιμή καὶ ή δύναμις καὶ ή ἰσχύς τῷ Θεώ ήμων είς τους αίωνας των αίωνων. άμήν." Καὶ άπεκρίθη 1 είς έκ των πρεσβυτέρων λέγων μοι, " Ούτοι οι περιβεβλημένοι τας στολάς τας λευκάς, τίνες είσὶ, καὶ πόθεν ήλθον;" [Καὶ 1

f i. 5; Esa. i. 18; $\frac{868. \ 1. \ 18}{\text{H} \cdot \text{pb. ix. } 14}$; εἴρηκα αὐτῷ, " Κύριε, σὰ οίδας." Καὶ εἶπέ μοι, " Οὖτοί εἰσιν 1 Joh. i. 7. οί εργόμενοι εκ της θλίψεως της μεγάλης, και επλυναν τας στολάς αὐτῶν καὶ έλεύκαναν στολάς αὐτῶν έν τῷ αἵματι

ε Εσε. ίν. 5, τοῦ ἀρνίου. εδιὰ τοῦτό εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, 1 καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ.

h Psal.exxi.6; καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου σκηνώσει ἐπ' αὐτούς. hoù 1 Eug. zliz. 10. πεινάσουσιν έτι, οὐδε διψήσουσιν έτι, οὐδε μη πέση επ' αὐτοὺς δ ήλιος οὐδὲ πᾶν καῦμα^{. ι}ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ Ι 1 xxi. 4;

Ε. ΣΧΥ. 8. θρόνου ποιμανεί αὐτούς, καὶ ὁδηγήσει αὐτούς ἐπὶ ζώσας πηνάς υδάτων, και έξαλείθει ὁ Θεὸς παν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀΦθαλμῶν αὐτῶν."

> ΚΑΙ ότε ήνοιξε την σφραγίδα την εβδόμην, εγένετο συγή! έν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. Καὶ είδον τοὺς έπτὰ ἀγγέλους. οδ ενώπιον του Θεου εστήκασι, και εδόθησαν αυτοίς έπτα σάλπυγγες. καὶ ἄλλος ἄγγελος ηλθε, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, έχων λιβανωτον χρυσούν καὶ έδόθη αὐτώ θυμιάματα πολλά, ΐνα δώση ταις προσευχαις των αγίων πάντων

9. S. John now sees the Gentile believers, who were much more numerous than the Jew-

Ibid. polymes. Branches of palm trees were

k v. 8: vi. 9 ; ix. 18 ;

ziv. 18.

aigns of rejoicing, Lev. xxiii. 40.
10. πράζοντες, l. πράζουσ.
1bid. 'Η σωτηρία τῷ Θεῷ. They mean to ascribe their salvation to God and to the Lamb.

11. ἄγγελοι. These angels were standing round the throne before any of the seals were opened, v. 11.

Ibid. wper Bur fpur. The twenty-four heads of the Jewish and Gentile believers. See iv. 4. 15. suprasei, will form a tabernacle over them, to protect them from the heat mentic in ver. 16.

17. ζώσας, l. ζωής.

CHAP. VIII. 1. No vision accompanied opening of the seventh seal: but when hali hour had elapsed, the seven angels recei their trumpets.

3. 1. έστάθη έπὶ τοῦ θυσιαστηρίου. Εἰ phrase might mean, he stood at the alter.

Ibid. A.Barerov. Schmidius says, tha λιβανωτός is thus, το λιβανωτόν thuribulum. Ibid. Tra 860y. That he might give it to prayers of the saints: i. e. he might give

effect of incense to the prayers of the sai Vitringa.

4 ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. ¹καὶ ¹ Pal.extl.2. ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευγαῖς τῶν ἀγίων

δ έκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτὸν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν καὶ ἐγένοντο φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔγοντες τὰς ἐπτὰ σάλπιγγας ἡτοι-7 μασαν έαυτούς ἵνα σαλπίσωσι. Καὶ ὁ πρῶτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα αῖματι, καὶ έβλήθη είς την γην καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, 8 καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη. Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος έσάλπισε, και ώς όρος μέγα πυρί καιόμενου έβλήθη είς την 9 θάλασσαν καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αίμα. καὶ άπέθανε τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων τῶν ἐν τῷ θαλάσσῃ τὰ 10 έχουτα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοίων διεφθάρη. Καὶ ό τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἔπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστήρ μέγας καιόμενος ώς λαμπάς, καὶ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν 11 ποταμών, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τών ὑδάτων. καὶ τὸ ὄνομα τοῦ άστέρος λέγεται "Αψινθος, καὶ γίνεται τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων είς άψινθον καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν 12 ύδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν. Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἡλίου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ໃνα σκοτισθή τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ ή ήμέρα μη φαίνη τὸ τρίτον αὐτης, καὶ ή νὺξ ὁμοίως. 18 Καὶ είδον καὶ ήκουσα ένὸς ἀγγέλου πετωμένου έν μεσουρανήματι λέγοντος φωνή μεγάλη, "Οὐαί, οὐαί, οὐαί, τοῖς κατοικούσιν έπλ της γης έκ των λοιπών φωνών της σάλπιγγος των

5. τον λιβανωτόν, l. το λιβανωτόν, and αὐτό. Ibid. καὶ ββαλεν. Our Saviour says, wῦρ ἢλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, Luke xii. 49, by which he meant, that his religion would give rise to many dissensions: and so it may be meant here, that from the same quarter would proceed prayers which are acceptable to God, and quarrels and dissensions which would agitate the earth. This representation resembles the vision which accompanied the opening of the second seal, vi. 4.

τριών ἀγιγέλων τών μελλόντων σαλπίζειν."

7. The trumpets seem to denote the persecutions of the church.

Ibid. eis την γην, upon the land, as distinguished from the sea: see ver. 8. It perhaps represents the Jewish Christians. Woodhouse. Many MSS. read after this, και τὸ τρίτον τῆς γῶς κατεκάν.

γψs κατεκάη.

Ibid. το τρίτον, a considerable part. The trees may mean genuine Christians, those who are rooted and grounded in the faith. Many of these were destroyed by the fire of persecution. The green grass may mean, those who

make a fair show, but in time of persecution fall

8. την θάλασσαν may mean, the Gentile Christians. The burning mountain represents the persecutions carried on by the Heathen.

9. The persecution destroyed a great many persons and their property.

10. This seems to represent the corruption of the gospel by heretics, probably by the Gnos-

Ibid. à ortip. A star signifies an eminent leader. This seemed to come from heaven, and dazzled by the doctrine which was taught.

Ibid. ποταμῶν—ὁδάτων. The sources of true doctrine. Great part (τὸ τρίτον) of the gospel doctrines was corrupted by heretics.

11. 1. δ Αψινθος, και έγένετο.

12. This shews the darkness and ignorance which followed the corruption of the true doctrine. The sun, moon, and stars represent the light of the gospel, which was now obscured.

13. αγγέλου, 1. αετοῦ.

m ΚΑΙ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ είδον ἀστέρα ἐκ 9 m well. A: La. viii. \$1 τοῦ οὐοανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλεὶς τοῦ Φρέατος τῆς ἀβύσσου, καὶ ἤνοιξε τὸ Φρέαρ τῆς ἀβύσσου. 2 καὶ ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου μεγάλης, καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ήλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξηλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη ε αὐταῖς ἐξουσία ὡς ἔγουσιν ἐξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς παλ έρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσι τὸν χόρτον τῆς γῆς, 4 = vi. 6:

οὐδὲ πᾶν χλωρὸν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους μόνους οίτινες ούκ έγουσι την σφραγίδα του Θεου έπι των μετώπων αὐτῶν. καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτοὺς. 5 άλλ' Ίνα βασανισθώσι μήνας πέντε καὶ ὁ βασανισμός αὐτών

• Em. ii. 19; ώς βασανισμός σκορπίου, όταν παίση ἄνθρωπον. ° καὶ έν ταῖς 6 Jer. viii. 3. ημέραις εκείναις ζητήσουσιν οι ανθρωποι τον θάνατον, καὶ ούχ ευρήσουσιν αὐτόν καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανείν, καὶ

P Joel II. 4. Φεύξεται ὁ θάνατος ἀπ' αὐτῶν. P Καὶ τὰ ὁμοιώματα τῶν: ακρίδων δμοια επποις ήτοιμασμένοις είς πόλεμον, καὶ έπὶ τὰς κεφαλάς αὐτῶν ὡς στέφανοι ὅμοιοι γρυσῷ καὶ τὰ πρόσωπα

αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων, ακαὶ είχον τρίχας ὡς τρίχας 8 γυναικών καὶ οἱ ὀδόντες αὐτών ὡς λεόντων ήσαν, καὶ εἶγον θώ- 9 ρακας ώς θώρακας σιδηρούς, καὶ ή φωνή τῶν πτερύγων αὐτῶν ώς φωνή αρμάτων ίππων πολλών τρεχόντων είς πόλεμον. καὶ 10 έγουσιν ουράς όμοίας σκορπίοις, και κέντρα ην έν ταις ουραίς αὐτῶν καὶ ἡ έξουσία αὐτῶν ἀδικήσαι τοὺς ἀνθρώπους μήνας πέντε. Καὶ ἔγουσιν ἐφ' αὐτῶν βασιλέα τὸν ἄγγελον τῆς ἀβύσ- 11 σου δυομα αὐτῷ Ἑβραϊστὶ ᾿Αβαδδών, καὶ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ ονομα έγει 'Απολλύων. ' 'Η οὐαὶ ή μία ἀπηλθεν' ιδού, ξργον- 12

r viii. 13. ται έτι δύο οὐαὶ μετά ταῦτα.

ΚΑΙ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἤκουσα φωνὴν μίαν ἐκ 13

CHAP. IX. 1. dorépa. This denotes a teacher, as in viii. 10, and evidently a false teacher, pretending to come from heaven: or it may denote Satan himself, who instigated the heretics.

2. xampos. A cloud of false doctrine, probably Gnosticism.

Ibid. δσκοτίσθη. The light of the gospel was obscured by it. See viii. 12.
3. ἀκρίδες. The Gnostics, who were as thick

as locusts, and as venomous as scorpions.

4. χόρτον -δένδρον. These perhaps denote believers in the gospel. See viii. 7. The Gnostics only injured those who were not firm in the faith. For el un, see Index. Morous is perhaps an interpolation.

5. Iva uh dwortelveou. The Gnostics did not

destroy Christianity, but greatly injured it.

Ibid. μῆνας πέντε. This is the time that locusts commit their devastations: they are hatched in spring and die at the latter end of summer. If each day is taken for a year, the period is 150 years, and the Gnostic heresy lasted about that time, beginning from the end of the first century.

6. of automor seems to refer to rous dutofwous in ver. 4. These wavering Christians will be so corrupted by the Gnostics, that the gospel would seem to be in danger of being destroyed; but it will not be so.

7. δμοια Ιπποις. This alludes to the violent attacks made by the Gnostics against the gospel.

Ibid. is orteparos. They have a semblance of crowns, i. e. they boast a show of religion without possessing its truth and efficacy. Woodhouse.

Ibid. πρόσωπα τρίχας. They have the faces f men and the hair of women, in allusion perhaps to the sensuality and voluptuousness of some of the Gnostics.

11. βασιλέα. This seems to mean Satan the instigator of these heretics.

13. Most commentators apply this to the invasion and success of the Mahometans.

τῶν τεσσάρων κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώ-14 πιον τοῦ Θεοῦ, "λέγουσαν τῶ ἔκτω ἀγγέλω δς είγε τὴν σάλ- " τί. 1. πυγγα, "Λύσον τούς τέσσαρας αγγέλους τούς δεδεμένους έπί 15 τῶ ποταμῶ τῶ μεγάλω Εὐφράτη. Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες άγιγελοι οι ήτοιμασμένοι είς την ώραν και ήμέραν και μήνα και 16 ενιαυτόν, ϊνα ἀποκτείνωσι τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων. 'καὶ ὁ Psal. άριθμὸς στρατευμάτων τοῦ ἱππικοῦ δύο μυριάδες μυριάδων καὶ Dan, vii. 10, 17 ήκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Καὶ οὕτως είδον τοὺς ἵππους ἐν τῆ οράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ' αὐτῶν ἔγοντας θώρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαί λεόντων, και έκ των στομάτων αυτών έκπορεύεται πύρ 18 καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. ὑπὸ τῶν τριῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον των ανθρώπων, έκ τοῦ πυρὸς καὶ έκ τοῦ καπνοῦ καὶ έκ 19 τοῦ θείου, τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. αἱ γὰρ έξουσίαι αὐτῶν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν εἰσι καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν αί γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὅφεσιν, ἔχουσαι κεφαλὰς, 20 καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσι. Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οδ οὐκ άπεκτάνθησαν έν ταις πληγαίς ταύταις, ούτε μετενόησαν έκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, "ίνα μὴ προσκυνήσωσι τὰ " Των. Στίί. Τ; δαιμόνια, καὶ εἴδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἃ οὕτε βλέπειν δύναται, οὕτε 21 ἀκούειν, οὖτε περιπατεῖν καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὕτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

*ΚΑΙ είδον άλλον άγγελον ισχυρον καταβαίνοντα έκ τοῦ : i. 15; ούρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ίρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ώς ὁ ήλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ώς 2 στύλοι πυρός, καὶ είχεν έν τῆ χειρὶ αὐτοῦ βιβλαρίδιον ἀνεφγμένον, καὶ ἔθηκε τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τὴν θάλασ-8 σαν, τον δε εὐώνυμον επί την γην, και έκραξε φωνή μεγάλη, ώσπερ λέων μυκάται. καὶ ὅτε ἔκραξεν, ελάλησαν αἱ ἐπτὰ 4 βρονταί τὰς ξαυτών φωνάς γκαί ὅτε ελάλησαν αί ἐπτὰ βρον- Τουν. ταὶ τὰς φωνὰς ἐαυτῶν, ἔμελλον γράφειν καὶ ἤκουσα φωνὴν κὶι 4, κ

 8s elχe, l. δ έχων.
 Ibid. Εὐφράτη. This perhaps merely means that the invasion was to come from the east.

15. els την δραν. S. John perhaps used this expression, because he was speaking of an event which was very distant. The very hour was fixed in the counsels of God, and these angels could not move till that hour was come.

Ibid. το τρίτον. See viii. 7. αποκτείνωσι perhaps refers to the corruption of doctrine: a considerable number of nominal Christians

were spiritually destroyed.

16. 1. και δ άριθμός τών στρατευμάτων τοῦ Ίππου μυριάδες μυριάδων ήκουσα τον άριθμον αυτών. The Saracens were remarkable for their cavalry.

18. Ι. ἀπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων.

19. 1. ή γὰρ έξουσία τῶν ἔππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστί.

20. Those Christians, who did not embrace Mahometanism, were corrupted by all kinds of superstitions and impurities.

CHAP. X. 1. This chapter contains no new prophecy, but merely describes the giving of the little book to S. John. "Aλλον is perhaps:

2. 1. και έχων έν τῆ χ. αὐτοῦ βιβλαρίδιον

4. ras paras taurar may be omitted. S. John was perhaps going to write down what he had heard, as if it had related to the seven churches of Asia: the voice from heaven tells him that he was not to do so, for it related to a distant time.

έκ του ουρανού λέγουσάν μοι, "Σφράγισον α ελάλησαν αί · Dan. xii. 7. έπτα βρουταί, καὶ μή ταῦτα γράψης." «Καὶ ὁ ἄγγελος, δο δ είδον έστωτα έπι της θαλάσσης και έπι της γης, ηρε την χείρα αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ὤμοσεν ἐν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας 6 των αλώνων, δς έκτισε τον ούρανον και τα έν αυτώ, και την γην καὶ τὰ ἐν αὐτῆ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῆ, ὅτι γρόνος ούκ έσται έτι, "άλλά έν ταις ήμέραις της φωνής του έβδόμου 7 a zl. 15. αγγέλου, δταν μέλλη σαλπίζειν, καὶ τελεσθή τὸ μυστήριον τοῦ Θεού, ώς εὐηγγέλισε τοῖς έαυτοῦ δούλοις τοῖς προφήταις.

και ή φωνή ην ήκουσα έκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα 8 b wer. 4. μετ' έμου και λέγουσα, ""Τπαγε, λάβε τὸ βιβλαρίδιον τὸ ηνεφυγμένον εν τη χειρί αγγέλου τοῦ έστῶτος επί της θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς." καὶ ἀπηλθου πρὸς τὸν ἄγγελον λέγων 9

αὐτῶ, "Δός μοι τὸ Βιβλαρίδιου." Καὶ λέγει μοι, "Λάβε καὶ κατάφαγε αὐτό καὶ πικρανεί σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ' ἐν τώ στόματί σου έσται γλυκύ ώς μέλι." Καὶ έλαβον τὸ 10 βιβλαρίδιον έκ της γειρός τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό καὶ ην ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτὸ, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. Καὶ λέγει μοι, "Δεῖ σε πά- 11 λιν προφητεύσαι έπὶ λαοίς καὶ έθνεσι καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεύσι πολλοίς."

d Esech xl., xli., xlii., xliii. • xiii. 5.

d Καὶ εδόθη μοι καλαμος ομοιος ράβδω λέγων, "Eyerpar]] καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνούντας εν αὐτῷ· °καὶ τὴν αὐλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ : εκβαλε έξω, καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσης, ὅτι ἐδόθη τοις ἔθνεσι· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσι μῆνας τεσσαράκοντα δύο.

¹Καὶ δώσω τοῖς δυσὶ μάρτυσί μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας 3 f xii. 6. χιλίας διακοσίας εξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους." Ουτοί 4 Zach. iv. **2**, **3**, 11, 14. είσιν αί δύο έλαιαι και αί δύο λυχνίαι αι ενώπιον του Θεου τής γής έστωσαι. καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλη ἀδικήσαι, πῦρ ἐκπο- 5

5. 1. την χείρα αυτού την δεξιάν.

ver. 4.

7. δταν μέλλη σαλπίζειν, when another trumpet will sound.

Ibid. l. τοὺς ἐαυτοῦ δούλους τοὺς προφήτας. 11. This also seems to shew that the prophecy concerned the Christian church in gene-

CHAP. XI. 1. Tor rady Tou Geor is the church, or body of true believers. See 2 Thesa. ii. 4.

2. ἔκβαλε ἔξω, put it out of your measurement, take no account of it.

Ibid. τοι έθνεσι. Nominal Christians.

Ibid. warhoover. Our version says, they shall tread under foot: but it means, they shall walk in, or frequent. The temple and its outer court are in the holy city; and therefore the Gentiles, to whom the outer court is allotted, are said to tread the holy city.

Ibid. μήνας τεσσαράκοντα δύο. This is the 6. δτι χρόνος ουκ έσται έτι. See note at same period as the 1260 days in the next verse; for a month of 30 days, if multiplied by 42, gives 1260 days, i. e. years. It is also the same period as a time and times and half a time, mentioned in xii. 14; Dan. vii. 25. Dean Woodhouse applies this to the period from the general conversion of the Gentiles in the west, which takes in the greater part of the Mahemetan and papal times.

3. roîs our udorum perhaps does not refer to two particular persons, but to the true believers generally: they are to be under some affliction for 1260 years. They may mean the persons who professed a pure religion during the cor-

ruptions of the middle ages.
4. δλαΐαι—λυχνίαι. Both these are metaphorical expressions for preachers of God's word. See Zech. iv. 11-14, and read Kuelev for Ocov.

ρεύεται έκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἐχθροὺς 5 αὐτῶν καὶ εἴ τις αὐτοὺς θέλη ἀδικήσαι, οὕτω δεῖ αὐτὸν 6 ἀποκτανθήναι. ΔΟὖτοι ἔχουσιν ἐξουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν, Δ Exod. vii., ἵνα μὴ βρέχη ὑετὸς ἐν ἡμέραις αὐτῶν τῆς προφητείας· καὶ ἐξου- τ... τἰί.; σίαν έχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων στρέφειν αὐτὰ εἰς αίμα, καὶ πατ- xvi. 1. 7 άξαι την γην πάση πληγή οσάκις έλν θελήσωσι. 1 Καὶ όταν τε- 1 xiii. 1,7,11 λέσωσι την μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς Dan. vii. 21. άβύσσου ποιήσει πόλεμον μετ' αὐτών, καὶ νικήσει αὐτούς 8 καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. k καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλα- k xvii. 2, 5; τείας της πόλεως της μεγάλης, ήτις καλείται πνευματικώς xviii. 10. Σόδομα καὶ Αίγυπτος, ὅπου καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ἐσταυρώθη. 9 καὶ βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ έθνων τὰ πτώματα αὐτων ἡμέρας τρεῖς καὶ ἡμισυ, καὶ τὰ 10 πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσι τεθῆναι εἰς μνήματα. καὶ οἰ κατοικούντες έπὶ της γης γαρούσιν έπ' αὐτοίς καὶ εὐφρανθήσονται καὶ δώρα πέμψουσιν άλλήλοις, ὅτι οὖτοι οἱ δύο 11 προφήται έβασάνισαν τούς κατοικούντας έπλ τής γής. Καλ μετά τὰς τρεῖς ἡμέρας καὶ ἡμισυ, πνεῦμα ζωής ἐκ τοῦ Θεοῦ είσηλθεν επ' αὐτοὺς, καὶ ἔστησαν επὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ 12 φόβος μέγας ἔπεσεν ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. καὶ ἤκουσαν φωνήν μεγάλην έκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν αὐτοῖς, " 'Ανάβητε ώδε." Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῆ νεφέλη, καὶ 18 έθεώρησαν αὐτοὺς οἱ έγθροὶ αὐτῶν. Καὶ ἐν ἐκείνη τῆ ὥρα έγένετο σεισμός μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσε, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὀνόματα ἀνθρώπων χιλιάδες έπτά· καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ 14 Θεώ τοῦ οὐρανοῦ. 'Η οὐαὶ ή δευτέρα ἀπηλθεν ἰδού, ή οὐαὶ ι τίιί. 18; iz. 12; ή τρίτη έργεται ταγύ. 15 ^{m}KAI ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε, καὶ ἐγένοντο φωναὶ = x. 7. μεγάλαι εν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι, "Ἐγένοντο αἰ βασιλείαι τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ 16 βασιλεύσει els τους αίωνας των αίωνων." "Καὶ οί είκοσι καὶ 11.4,10; τέσσαρες πρεσβύτεροι, οἱ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καθήμενοι ἐπὶ . 8. τούς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ 17 προσεκύνησαν τῷ Θεῷ, ολέγοντες, "Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε . i. 4, 8; ό Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ων καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι ίτ. 8; 18 είληφας την δύναμιν σου την μεγάλην και έβασίλευσας. και ziz. 6.

8. τὰ πτώματα, l. τὸ πτώμα.

9. βλέψουσιν έκ τῶν λαῶν. Persons of all nations, tribes, &c. shall see.

ημέρα for δρα.
15—18. This perhaps refers to a future and final extension of the gospel.

15. Ι. εγένετο ή βασιλεία.

Ibid. ἡμῶν, l. abτῶν. 9. βλέψουσιν ἐκ τῶν λαῶν. Persons of all

^{10.} Basdrusar. It is not meant, that the two prophets really tormented the inhabitants of the earth: but such was the calumny of their adversaries.

^{12. \$2000}ar, l. \$2000a.

^{13.} Dean Woodhouse considers this part of the prophecy to be still unaccomplished; l. ημέρα for δρα.

^{17.} και δ έρχόμενος is perhaps an interpolation.

τὰ ἔθνη ὡργίσθησαν, καὶ ἡλθεν ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρών, κριθήναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις, καὶ τοῖς ἀγίοις, καὶ τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου τοις μικροις και τοις μεγάλοις, και διαφθείραι τους διαφθείροντας την γην."

B ET. S.

ΡΚΑΙ ήνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἄφθη ή 19 κιβωτός της διαθήκης αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ καὶ ἐγένοντο άστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ γάλαζα μεγάλη. Καὶ σημείον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περι- 12 βεβλημένη τὸν ήλιον, καὶ ή σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα, καὶ ? έν γαστρί έχουσα κράζει ωδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκείν. Καὶ ἄφθη ἄλλο σημείον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ, δράκων 3 μέγας πυρρός, έχων κεφαλάς έπτα και κέρατα δέκα, και έπι τας κεφαλάς αὐτοῦ διαδήματα έπτά καὶ ή οὐρα αὐτοῦ σύρει 4 τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς την γην. Καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον της γυναικός της μελλούσης τεκείν, ίνα δταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτης καταφάνη. Θκαὶ ἔτεκεν υίὸν ἄρρενα, δς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη 5 έν βάβδω σιδηρά καὶ ήρπάσθη τὸ τέκνον αὐτής πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ. Γκαὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς τὴν ἔρη- 6 μον, ὅπου ἔχει τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἐκεῖ τρέ-

9 ii. 37 ; xix. 15; Psal. ii, 9, r zi. 3.

. Dan. x. 13, 21;

xii. 1; Jude 9.

* xx. 2:

φωσιν αὐτὴν, ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα. *Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ ὁ Μιχαήλ καὶ οί τ άγγελοι αὐτοῦ ἐπολέμησαν κατὰ τοῦ δράκοντος, καὶ ὁ δράκων έπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, ' καὶ οὐκ ἴσχυσαν, οὕτε τόπος 8 t Dan. ii. 35. εύρέθη αὐτῶν ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. "καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, » Gen. iii. 1,4; δ όφις δ άρχαίος, δ καλούμενος Διάβολος, καὶ δ Σατανάς, δ Joh. xii. 31. πλανών την οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς την γην, καὶ οἱ

άγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ έβλήθησαν. * Καὶ ήκουσα φωνήν 10 = xl. 15: Job i. 9; μεγάλην λέγουσαν εν τῷ οὐρανῷ, "Αρτι εγένετο ἡ σωτηρία ii. 5. Zach. iii. 1. καὶ ή δύναμις καὶ ή βασιλεία τοῦ Θεοῦ ήμῶν, καὶ ή εξουσία

19. 1. διαθήκης τοῦ Κυρίου.

Ibid. Ral σεισμός is perhaps to be expunged. CHAP. XII. 1. yurh. The church of Christ, which is of heavenly origin, as designated by the sun and moon.

2. 68(rovoa. The church may be viewed from its first beginning, when the promise of a Redeemer was given to our first parents: and the expectation of this promise being fulfilled is expressed in this verse. See Micah v. 3; Rom. viii. 22.

OM. VIII. 2... Ibid. l. ἔκραζεν. ² ^παάκων. This is explained in ver. 9. to mean the devil.

Ibid. κεφαλάς—κέρατα—διαδήματα. This implies the great power which the devil had among the powerful kingdoms of the earth.

4. ἀστέρων. This may mean the angels who were disobedient; or the human authorities who have followed the suggestions of Satan.

Ibid. καταφάγη. This implies the artifices of Satan to destroy the kingdom of Christ.

5. nomalver. This alludes to Christ's universal dominion: he was the male child.

6. fxei, l. fxei exel.

7. Kal eyevero πόλεμος. Now there had been war. The passage from the seventh to the thirteenth verse may be considered in a paren-thesis, and relates to an event prior to that in the preceding verses. It accounts for the hostility of Satan to the church of Christ.

Ibid. ἐπολέμησαν κατά, l. τοῦ πολεμήσαι μета.

8. Ισχυσαν αὐτῶν, l. Ισχυσεν αὐτῷ.

τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ ὅτι κατεβλήθη ὁ κατήγορος τῶν ἀδελφῶν ήμων, ό κατηγορών αὐτών ενώπιον τοῦ Θεοῦ ήμων ήμερας καὶ 11 νυκτός. γκαὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αίμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τ Bom. viii. τον λόγον της μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἡγάπησαν τὴν ψυχὴν xi. 20. 12 αὐτῶν ἄχρι θανάτου. εδιὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οἱ οὐρανοὶ καὶ τοὶὶ. 18; οί ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσι τὴν γῆν καὶ τὴν _{Esa. xlix.18}. θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, 18 είδως ότι ολίγον καιρον έχει." Καὶ ότε είδεν ο δράκων ότι έβλήθη είς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἥτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα. 14 * Καὶ ἐδόθησαν τῆ γυναικὶ δύο πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, « Dan. vii. 18; ΐνα πέτηται είς την έρημον είς τον τόπον αυτής, δπου τρέφεται έκει καιρον και καιρούς και ημισυ καιρού, άπο προσώπου του 15 όφεως. Καὶ έβαλεν ὁ όφις όπίσω της γυναικός έκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὕδωρ ὡς ποταμὸν, ἵνα ταύτην ποταμοφόρητον ποι-16 ήση. καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῆ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν δυ ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ 17 στόματος αὐτοῦ. Καὶ ὡργίσθη ὁ δρακων ἐπὶ τῆ γυναικὶ. καὶ άπηλθε ποιήσαι πόλεμον μετά των λοιπών του σπέρματος αὐτης, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐγόντων τὴν μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. 18 Καὶ ἐστάθην ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης καὶ είδον ἐκ κτίι.8,9,12; 13 της θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα Dan. vii. 7. δέκα, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς 2 κεφαλάς αὐτοῦ ὄνομα βλασφημίας. c καὶ τὸ θηρίον δ είδον ην • xii, 9. όμοιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκτου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύνα-8 μιν αὐτοῦ καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ καὶ έξουσίαν μεγάλην. d καὶ « xrii. 8. είδον μίαν τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡς ἐσφαγμένην εἰς θάνατον, καὶ

ή πληγή του θανάτου αὐτοῦ έθεραπεύθη. καὶ έθαύμασεν ὅλη ἡ 4 γη οπίσω του θηρίου, εκαλ προσεκύνησαν τον δράκοντα δς έδω- • xviii. 18.

11. οὐκ ἡγάπησαν is the same as ἡμέλησαν, they did not regard their life, but even ran the risk of death: they were neglectful of life, even unto death.

14. δύο πτέρυγες. In allusion to the miraculous aid, which the church received.

CHAP. XIII. 1. There is a remarkable agreement between this passage and that in Dan. vii. 2-15. The beast of the Apocalypse resembles the four beasts of Daniel, but more particularly the fourth beast, which represents the Roman empire. The first beast of the Apocalypse may be taken as representing the persecuting secular power: the second beast in ver. 11. is the persecuting ecclesiastical power.

3. Dean Woodhouse refers this to the blow which pagan Rome received by the conversion of Constantine: the blow, however, was healed, and the beast resumed his power, when Christians themselves began to persecute.

Ibid. Kal elauparer. And again the world looked up with admiration to the beast.

4. l. και προσεκύνησαν τῷ δράκοντι δεδωκότι την έξουσίαν τῷ θηρίψ, και προσεκύνησαν τῷ θηρίφ.

l. οὐαὶ τῆ γῆ καὶ τῆ θαλάσση.
 ħτις ἔτεκε. This does not mean that she had brought forth the child before the serpent began to persecute her, but the words are intended to describe her: she was the woman, who afterwards brought forth the male child.

^{15.} ποταμόν. A torrent or flood of persecution, which Satan excited, in the hopes of the church being overwhelmed by it (ποταμοφόρη-

^{16.} ή γη. At length the earthly authorities assisted the church, and the persecution ceased for a time.

^{17.} Ι. μαρτυρίαν 'Ιησοῦ.

b iii. b ; zvii. 8:

xx. 12: Exi. 27;

Exod. EXRII. 38

1 ii. 7.

Phil. iv. 3.

b ziv. 12:

κεν έξουσίαν τῷ θηρίφ, καὶ προσεκύνησαν τὸ θηρίον, λέγοντες, "Τίς όμοιος τω θηρίω: τίς δύναται πολεμήσαι μετ' αὐτοῦ:" [Καὶ εδόθη αὐτῷ στόμα λαλοῦν μεγάλα καὶ βλασφημίας καὶ 5 f zi. 2, 9; Dan.vii.8,11; έδόθη αὐτῶ ἐξουσία πόλεμον ποιήσαι μήνας τεσσαράκοντα δύσ wi. 36. καὶ ἡνοιξε τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν πρὸς τὸν Θεὸν, 6 Βλασφημήσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ τοὺς έν τῶ οὐρανῶ σκηνοῦντας. Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πόλεμον ποιῆσαι 7 g zi. 7; μετά των άγίων καὶ νικήσαι αὐτούς καὶ ἐδόθη αὐτώ ἐξουσία έπι πάσαν φυλήν και γλώσσαν και έθνος.

h Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς 8 γης, ων ου γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐν τῆ βίβλφ της ζωής τοῦ άρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολής κόσμου. Εί τις έγει 9 ους, ακουσάτω. Εί τις αίχμαλωσίαν συνάγει, είς αίχμαλω- 10 σίαν υπάγει εί τις εν μαγαίρα αποκτενεί, δεί αυτον εν μαγαίρα αποκτανθήναι. διδέ έστιν ή ύπομονή καλ ή πίστις των Gen. iv. 6: Esc. xxxiii.1; aylwv.

Matt. xxvi. 1 Καὶ είδον άλλο θηρίον ἀναβαίνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ είχε κέρατα 11 1 vi. 7. δύο δμοια ἀρνίφ, καὶ ἐλάλει ὡς δράκων. Ταὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ 12 m ver. 3, 19, πρώτου θηρίου πάσαν ποιεί ενώπιον αὐτοῦ καὶ ποιεί τὴν γῆν 20. καὶ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῆ ἵνα προσκυνήσωσι τὸ θηρίον τὸ

πρώτον, οὖ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ακαὶ ποιεῖ 13 a zvi. 14; Matt. σημεία μεγάλα, ΐνα καὶ πῦρ ποιῆ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ κούντας έπὶ της γης, διὰ τὰ σημεία α εδόθη αὐτῷ ποιησαι ενώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, ποιῆσαι

εἰκύνα τῷ θηρίῳ δ ἔχει τὴν πληγὴν τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησε. P Καὶ ἐδόθη αὐτῷ δοῦναι πνεῦμα τῆ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ΐνα καὶ 15 p xix. 20. λαλήση ή είκων του θηρίου, καὶ ποιήση, όσοι αν μη προσκυνή-

σωσι την εἰκόνα τοῦ θηρίου, ἵνα ἀποκτανθώσι. 4 Καὶ ποιεί 16 9 xix. 20. πάντας, τούς μικρούς και τούς μεγάλους, και τούς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς έλευθέρους καὶ τοὺς δούλους. γρα δώση αὐτοῖς γάραγμα ἐπὶ τῆς γειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιας ἡ ἐπὶ

των μετώπων αὐτων, καὶ ίνα μήτις δύνηται ἀγοράσαι 117 r ziv. 11.

6. και before τους έν τῷ οὐρανῷ is perhaps to be expunged.

7. l. φυλήν και λαδν και γλώσσαν. 8. l. το δνομα έν τῷ βιβλίφ.

10. This is an exhortation to patience under the tyranny of the beast, and an assurance that the persecutors will in turn be persecuted. See

11. Onploy. He is called the false prophet in xvi. 13; xix. 20; xx. 10.

Ibid. ἐκ τῆς γῆς. The former beast arose out of the sea, which sometimes means the heathen world, (see viii. 7, 8.) The second beast rises from the land, which perhaps implies that it is a Christian power, or connected with religion.

Ibid. κέρατα δύο. Dean Woodhouse refers these to the Mahometan and papal powers, which arose about the same time, in the seventh century.

13. σημεία. Pretended miracles: they as miracles only before men, but not before God. Pretended miracles: they are

 δώση, l. δῶσω.
 Ibid. χάραγμα. Philo Judæus mentions some idolaters who lerrae wood bouneler rue χειροκμήτων, γράμμασιν αυτήν δμολογοί ούκ έν χαρτιδίοις, ώς έπι των ανδραπόδων έθος, άλλ' έν τοις σώμασι καταστίζοντες αυτήν σιδή ρφ πεπυρωμένο πρός ανεξάλειπτον διαμονών, τολ ii. p. 221.

πωλήσαι, εί μη ὁ ἔχων τὸ γάραγμα, η τὸ ὅνομα τοῦ θηρίου, η 18 του άριθμου του ονόματος αυτού. • Ωδε ή σοφία έστίν. ὁ έχων • ** : τον νουν ψηφισάτω τον αριθμον του θηρίου αριθμός γαρ ανθρώπου έστὶ, καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ χξστ΄.

*ΚΑΙ είδου, καὶ ίδου, ἀρνίου έστηκὸς ἐπὶ τὸ ὅρος Σιων, καὶ * vii. 4. μετ' αὐτοῦ ἐκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ δυομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.

2 " καὶ ἤκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, " i. 15; καὶ ώς φωνήν βροντής μεγάλης καὶ φωνήν ήκουσα κιθαρφδών τικ 6

8 κιθαριζόντων εν ταις κιθάραις αὐτών. * καὶ ἄδουσιν ώς ώδην * v. 9. καινήν ενώπιον του θρόνου καὶ ενώπιον τῶν τεσσάρων ζώων καὶ των πρεσβυτέρων και οὐδεις ηδύνατο μαθείν την ώδην εί μη αί έκατὸν τεσσαρακοντατέσσαρες χιλιάδες οἱ ἢγορασμένοι ἀπὸ τῆς

4 γης. 10 δτοί είσιν οξ μετά γυναικών οὐκ έμολύνθησαν παρ- 1 iii. 4; θένοι γάρ είσιν οὖτοί είσιν οἱ ἀκολουθοῦντες τῷ ἀρνίῳ ὅπου 1.00. τί. 20: αν υπώγη. ουτοι ήγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχή 3 cor. xi. 2; 5 τῷ Θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. *καὶ ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη : Peal. xxxii. 2 :

δόλος άμωμοι γάρ είσιν ένώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ.

ΚΑΙ είδον ἄλλον ἄγγελον πετώμενον έν μεσουρανήματι, έγοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον εὐαγγελίσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τής γής καὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλήν καὶ γλώσσαν καὶ λαὸν, «λέ- • Psal. 7 γουτα ἐν φωνῆ μεγάλη, "Φοβήθητε τὸν Θεὸν καὶ δότε αὐτῷ επτίι. 6; δόξαν, δτι ήλθεν ή ώρα της κρίσεως αὐτοῦ καὶ προσκυνήσατε crivt. 6; Act. xiv. 15; τῷ ποιήσαντι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πη- xvii. 24. 8 γὰς ὑδάτων." καὶ ἄλλος ἄγγελος ἡκολούθησε λέγων, "Επ- Σχίϊ. 2, 2;

εσεν, έπεσε Βαβυλών ή πόλις ή μεγάλη· ὅτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ xri. 19; 9 θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικε πάντα ἔθνη." Καὶ τρίτος Ε. xxi. 9. άγγελος ήκολούθησεν αὐτοῖς λέγων ἐν φωνη μεγάλη, "Εί τις τὸ εxi. 19; θηρίον προσκυνεί και την είκονα αὐτοῦ, και λαμβάνει χάραγμα xix. 20;

10 επί τοῦ μετώπου αὐτοῦ ή επί την χείρα αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πίε- Peal.lxxv.9; ται έκ τοῦ οίνου τοῦ θυμοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκρά- Jet. xxv. 15.

17. 1. το χαραγμα, το δνομα. The mark was the name impressed in letters. It will be remembered that it was the name of the first beast, xiii. 1.

18. τον αριθμόν. Irenæus mentions the word AATEINOX, the letters of which make up the number 666: but the same number has been extracted from so many other words, that it is useless to attempt the solution.

CHAP. XIV. 1. This vision may be taken to represent the true church, which continued through the times of the serpent, the beast, and the false prophet.

Ibid. 1. το δνομα αυτού και το δνομα του πατρός. 8. l. 48000 u 484v.

Ibid. ἀπὸ τῆς γῆς may still mean, out of the schole body of Christians, whether nominal or real. See xiii. 11.

4. *ap8évoi. They have committed no kind

of spiritual fornication. See moprelas in ver. 8. Ibid. l. οδτοι όπο Ίησοῦ ἡγοράσθησαν.

5. δόλος, l. ψεύδος. The words ένώπιον Ocoû may be omitted.

6. κατοικούντας, l. καθημένους, and έπὶ πῶν Horos.

8. 1. άλλος δεύτερος άγγελος.

Ibid. Basulov. Even Roman Catholic commentators refer this to Rome, understanding pagan Rome. Many Protestants apply the prophecy to the reformation, and the downfall of the papal power: l. Βαβυλών ή μεγάλη, ἐκ τοῦ οίνου.

9. 1. άλλος άγγελος τρίτος.

10. κεκερασμένου ακράτου. Compare Psalm lxxv. 8, ποτήριον σίνου ακράτου πλήρες κεράσματος. It means, pure wine made yet stronger by a mixture of powerful ingredients. Lowth, Woodhouse. d xix. 8; Rea. EXXIV.

e wiii. 10.

1 xix. 15.

του εν τῷ ποτηρίφ τῆς ὀργής αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται εν πυρί και θείφ ενώπιον των άγων άγγελων και ενώπιον τοῦ άρνίου ακαι ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν ἀναβαίνει είς 11 αίωνας αίωνων καὶ οὐκ ἔγουσιν ἀνάπαυσιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οί προσκυνούντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ γάραγμα τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ." • Ωδε ὑπομονὰ 12 των αγίων έστίν ωδε οί τηρούντες τας έντολας του Θεού και την πίστιν Ίησοῦ.

f 1 Cor.xv.18: 'Καὶ ήκουσα φωνής έκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης μοι, "Γράψον, 13 1 Thees. iv. Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίφ ἀποθνήσκοντες ἀπάρτι. Ναὶ," λέγει τὸ Πνεῦμα: "ἵνα ἀναπαύσωνται ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν" τὰ δὲ ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ' αὐτῶν."

s i. 13; g Καὶ είδου, καὶ ίδου, νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην 14 Dan. vii. 13. καθήμενος ομοιος υἰῷ ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ h Joel iii. 13; στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τἢ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὀξύ. h καὶ 15 άλλος άγγελος εξήλθεν εκ τοῦ ναοῦ κράζων εν μεγάλη φωνή τῷ καθημένο ἐπὶ τῆς νεφέλης, "Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον, ὅτι ἢλθέ σοι ἡ ώρα τοῦ θερίσαι, ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμός της γης." Καὶ έβαλεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τὴν νεφέλην 16 τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῶ οὐρανῶ, 17 έχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὀξύ. καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξηλθεν ἐκ 18 τοῦ θυσιαστηρίου, έχων έξουσίαν έπὶ τοῦ πυρὸς, καὶ έφώνησε κραυγή μεγάλη τώ έχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὀξύ, λέγων, "Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ όξὺ, καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς άμπέλου της γης, ότι ήκμασαν αί σταφυλαί αὐτης." Καί 19 έβαλεν ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησε την άμπελον της γης, καὶ έβαλεν είς την ληνον τοῦ θυμοῦ τοῦ ε Esa.lxiii.3; Θεοῦ τὴν μεγάλην. εκαὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξω τῆς πόλεως, 20 καὶ ἐξηλθε αίμα ἐκ της ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων,

1ΚΑΙ είδον ἄλλο σημείον εν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστον, 15 1 xi. 14. άγγέλους έπτα έχοντας πληγάς έπτα τας έσχάτας, ότι έν αὐταις ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ Θεοῦ. ΕΚαὶ είδον ὡς θάλασσαν ? m iv. 6; ύαλίνην μεμιγμένην πυρί, και τούς νικώντας έκ του θηρίου ziv. 2. καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ, ἐκ τοῦ άριθμοῦ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐστώτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν

12. I have separated these words from those of the angel, and supposed them to be spoken by S. John as an exhortation to the suffering Christians of his own day. See xiii. 10.

ἀπὸ σταδίων χιλίων έξακοσίων.

13. μοι is perhaps an interpolation.

Ibid. ἀπάρτι, from henceforth. Some read

άπαρτὶ, perfectly, and connect it with μακάριοι.
14. This vision of the harvest and vintage is referred by Dean Woodhouse to some signal act of vengeance inflicted upon the enemies of

the gospel, and not to the final judgment. 20. alμa might mean, the blood of the grape, i. e. wine. We find alμa σταφυλής in Gen. xlix. 11; Deut. xxxii. 14.

CHAP. XV. 2. νικώντας έκ τοῦ θηρίου is not merely victorious over the beast, but victorious after having escaped from the power of the beast. Clarke. Έκ τοῦ χαράγματος αὐτοῦ is perhaps an interpolation.

Ked. 15, 16, 1

8 ψαλίνην, έγοντας κιθάρας τοῦ Θεοῦ. καὶ ἄδουσι τὴν φόδὴν Εxod.xv.1; Μωσέως δούλου του Θεου, και την ωδην του άρνίου, λέγοντες, σχχίχ. 14. " Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ δίκαιαι καὶ άληθιναὶ αἱ όδοί σου, ὁ βασιλεὺς τῶν 4 άγιων. • τίς οὐ μη φοβηθή σε, Κύριε, καὶ δοξάση τὸ δνομά • Ess. σου; ότι μόνος όσιος ότι πάντα τὰ ἔθνη ήξουσι καὶ προσ- Ιετ. χ. 7. κυνήσουσιν ενώπιον σου ότι τὰ δικαιώματά σου εφανερώθησαν."

5 PKal μετά ταθτα είδον, καὶ ίδοὺ, ήνοίγη ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς » xi. 19. 6 του μαρτυρίου εν τῷ οὐρανῷ. ٩καὶ εξηλθον οἱ έπτὰ ἄγγελοι 4 i. 18. έχουτες τὰς ἐπτὰ πληγάς ἐκ τοῦ ναοῦ, ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρου και λαμπρου, και περιεζωσμένοι περί τα στήθη ζώνας γρυ-7 σᾶς. καὶ ἐν ἐκ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκε τοῖς ἐπτὰ ἀγγέλοις έπτα φιάλας γρυσας, γεμούσας του θυμού του Θεού του ζώντος

της δόξης του Θεου και έκ της δυνάμεως αὐτου και οὐδεις [Reg. vii. 10; ηδύνατο είσελθεῖν είς τὸν ναὸν, ἄχρι τελεσθώσιν αί έπτα πληγαὶ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων.

16 ΚΑΙ ήκουσα φωνής μεγάλης έκ τοῦ ναοῦ λεγούσης τοῖς έπτὰ ἀγγέλοις, " Τπάγετε καὶ ἐκχέατε τὰς φιάλας τοῦ θυμοῦ

2 τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν γῆν." • Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος καὶ ἐξέχεε • κίιι. 14, την φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ την γην καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ 16, 17; πονηρον είς τους ανθρώπους τους έχοντας το χαράγμα του 10, 11.

8 θηρίου καὶ τοὺς τἢ εἰκόνι αὐτοῦ προσκυνοῦντας. Καὶ ὁ δεύτε- Εκοά, τἰ. ρος άγγελος έξέχεε την φιάλην αὐτοῦ εἰς την θάλασσαν καὶ 17, 20. εγένετο αίμα ώς νεκρού, και πάσα ψυχή ζώσα ἀπέθανεν εν τή

4 θαλάσση. Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ είς τούς ποταμούς καὶ είς τὰς πηγάς τῶν ὑδάτων καὶ ἐγένετο

5 αίμα. "Καὶ ήκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, "Δί- * i. 4, 8; καιος, Κύριε, εί, ὁ ὢν καὶ ὁ ἢν καὶ ὁ ὅσιος, ὅτι ταῦτα ἔκρινας. πί. 17.

6 τοτι αίμα άγίων και προφητών εξέχεαν, και αίμα αὐτοῖς ἔδωκας : Μαιι. καϊίί. 7 πιείν ἄξιοι γάρ εἰσι." ΤΚαὶ ἤκουσα ἄλλου ἐκ τοῦ θυσιασ- 34.

τηρίου λέγοντος, "Ναὶ, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ **. 3.

8 καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου." Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος έξέχες την φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ήλιον καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματί-9 σαι τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρί. Σκαὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἄνθρω- : 🗤 11, 21.

3. φδην Μωσίως. A song of triumph, such as Moses sang, when Pharaoh was destroyed. 3. άγίων, 1. έθνών.

4. σè may be omitted: l. μόνος άγιος δτι maures HEOVOI.

6. λίνον καθαρόν. The righteousness of the saints. xix. 8.

CHAP. XVI. 1. pidhas. The vial was a basin, bowl, or cup, commonly used in the ancient church to contain the offering of meal or of incense, standing before the altar of incense for that purpose. It was also used to pour from, as in 1 Sam. x. 1. Woodhouse. 1. 72s

Ibid. The pouring out of these vials means generally the punishments inflicted upon the enemies and persecutors of the church. prophecy is probably still unaccomplished.

5. ἀγγέλου τῶν ὁδάτων. "Judæi singulis rebus angelum peculiarem tribuunt." Schoetgenius, who proves this from Rabbinical writers.

7. Most MSS. read Kal HROUGE TOU OUTLESτηρίου.

a xii. 9; xix. 20;

xx. 10.

b ii. 10; xiii. 13:

xvii. 14;

Matt. xxiv. 44

Lu. xii. 39;

2 Pet. iii. 10.

d xxi. 6.

e jv. 5; viii. 5.

g vi. 14.

h xi. 19; wi. 9, 11. ποι καθμα μέγα, καὶ έβλασφήμησαν τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ τοῦ έγουτος έξουσίαν έπὶ τὰς πληγάς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῶ δόξαν.

Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος έξέγες την φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν 10 θρόνον τοῦ θηρίου καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη και έμασσώντο τὰς γλώσσας αὐτών ἐκ τοῦ πόνου, και 11 έβλασφήμησαν τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτών. Καὶ ὁ ἔκτος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ 12 τον ποταμον τον μέγαν τον Ευφράτην και έξηράνθη το ύδωρ αὐτοῦ, ἵνα ἐτοιμασθη ή όδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ άνατολών ήλίου. * Καὶ είδον έκ τοῦ στόματος τοῦ δράκον- 13 τος καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου πνεύματα τρία ἀκάθαρτα δμοια Βατράγοις δείσι γάρ πνεύματα δαιμόνων ποιούντα σημεία, έκπο 14 ρεύεσθαι έπὶ τοὺς βασιλείς της γης καὶ της οἰκουμένης όλης. zix. 19, 20; συναγαγείν αὐτοὺς εἰς πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς με-1 These. ii. 9. γάλης του Θεου του παντοκράτορος. "c'Ιδου, έρχομαι ως 15 e iii. 3, 4, 18; κλέπτης μακάριος ο γρηγορών και τηρών τα ιμάτια αὐτοῦ. ίνα μη γυμνός περιπατή, και βλέπωσι την άσχημοσύνην αὐ-1 These. v.2: του." Καὶ συνήγαγεν αὐτούς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον 16 Έβραϊστὶ ᾿Αρμαγεδδών. d Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐξέχεε τὴν 17 φιάλην αὐτοῦ εἰς τὸν ἀέρα καὶ ἐξηλθε φωνή μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, "Γέγονε," καὶ 18 έγένοντο φωναί και βρονταί και άστραπαί, και σεισμός έγέ νετο μέγας, οίος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὐ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο ἐπὶ ι χίν. 8, 10; της γης, τηλικούτος σεισμός ούτω μέγας. ικαὶ έγένετο ή πόλις 19 αντιι. ο; Εκε. ii. 22.23; ή μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἰ πόλεις τῶν ἐθνῶν ἔπεσον. καὶ Jer. xxv. 15, Βαβυλών ή μεγάλη έμνήσθη ενώπιον του Θεού, δούναι αὐτή τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ. 🛚 καὶ πᾶσα 🐒 νήσος έφυγε, καὶ όρη οὐχ εὐρέθησαν καὶ χάλαζα μεγάλη ώς 21 ταλαντιαία καταβαίνει έκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους

12. This perhaps alludes to the conversion of the nations of the east. The Euphrates is the physical barrier to those people; and by its being dried up may be meant, that all obstacles to their conversion will be removed.

13. When the conversion of these eastern nations was nearly accomplished, the devil used all his arts to hinder it: he excited the beast and the false prophet (see xiii. 1.) to oppose it: l. ώς βάτραχοι.

14. τῆς γῆς καὶ may be omitted.

Ibid. ημέρας εκείνης, when the conversion of all mankind is at hand: 1. τον πόλεμον.

15. These words are spoken by Christ. Ibid. THOWN. A person, who keeps watch at night, does not put off his clothes, but keeps them on, and if the thief come, he does not appear naked.

16. συνήγαγεν agrees with πνεύματα. Nes-

Ibid. 'Αρμαγεδδών, or rather 'Αρμαγεδών, has been interpreted, the mountain of Megidde, the mountain of destruction, and the dry mountain.

17. This represents the final overthrow of

the antichristian power.

Ibid. τον ἀέρα. The air appears to be peculiarly the region in which the devil has power, Eph. ii. 2.

18. σεισμός may be taken for a great political or religious change, brought about by di-

vine interposition.

19. The great city, and the cities of the mations, may represent the powers which united to hinder the final conversion of all nations w the gospel. One of these was Babylon, which may perhaps signify Rome.

καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν Θεὸν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης, ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆς σφόδρα.

17 ¹ ΚΑΙ ηλθεν είς έκ των έπτα άγγελων των έχόντων τας έπτα ¹ Jer. li. 18; φιάλας, καὶ ελάλησε μετ' εμοῦ λέγων μοι, "Δεῦρο, δείξω σοι τὸ Nah. ^{18. 4.} κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης επὶ τῶν ὑδάτων

2 των πολλών μεθ ής επόρνευσαν οι βασιλείς τής γής, καὶ × xiv. 8; κτίιι. 3; εμεθύσθησαν έκ τοῦ οἴνου τής πορνείας αὐτής οι κατοικοῦντες Jer. II. 7.

8 την γην." ¹ Καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι καὶ ¹ πίὶ. 1; εἰδον γυναίκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον ὀνομάτων ^{τοτ. 7}, 8.

4 βλασφημίας, ἔχον κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. ™ καὶ ἡ ™ κτιίί. 16. γυνὴ ἡ περιβεβλημένη πορφύρα καὶ κοκκίνω, καὶ κεχρυσωμένη χρυσῷ καὶ λίθω τιμίω καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα χρυσοῦν ποτήριον ἐν τῷ χειρὶ αὐτῆς γέμον βδελυγμάτων καὶ ἀκα-

 δ θάρτητος πορνείας αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, "Μυστήριον, Βαβυλών ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τών

8 πορνών καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς." καὶ εἶδον τὴν γυ- * **νιίί. 24. ναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἴματος τῶν ἀγίων καὶ ἐκ τοῦ αἴμα- τος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. καὶ ἐθαύμασα, ἰδὼν αὐτὴν, θαῦμα μέγα.

7 Καὶ εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, "Διατί ἐθαύμασας ; ἐγώ σοι ἐρῶ τὸ μυστήριον τῆς γυναικὸς καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτὴν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα.

8 ° Θηρίου δ είδες, ην, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ ο iii. 5;
τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν καὶ θαυμάσονται οἱ xii. 13;
κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς, ὧν οὐ γέγραπται τὰ ὀνόματα ἐπὶ xxi. 37;
Εκοί. τὸ βιβλίον τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλέποντες τὸ xxxi. 38;
9 θηρίον ὅ, τι ην, καὶ οὐκ ἔστι, καίπερ ἐστίν. Ρὧδε ὁ νοῦς ὁ pxiii. 1, 18.

ο σημων ο, τε ην, και σοκ εστε, καιπερ εστιν. Γασε ο νους σ Εχων σοφίαν. αι έπτα κεφαλαί δρη είσιν έπτα, δπου ή γυνή Ο κάθηται έπ' αὐτών, καί Βασιλείς έπτα είσιν, οι πέντε έπε-

10 κάθηται ἐπ' αὐτῶν, καὶ βασιλεῖς ἐπτά εἰσιν. οἱ πέντε ἔπεσαν, καὶ ὁ εἶς ἐστὶν, ὁ ἄλλος οὕπω ἢλθε, καὶ ὅταν ἔλθη, ὁλί-

CHAP. XVII. 1. **oprns. This term is applied to the Jewish church by Isaiah i. 21, Jeremiah ii. 20; and it is here applied to a branch of the Christian church, which had corrupted itself.

Ibid. iδάτων. The waters are explained in ver. 15.

3. Ephpor. See xii. 6. The soomen in that passage signified the church in its purity: she here signifies the church in a corrupt state.

Ibid. θηρίον. This partly resembles the beast mentioned in xiii. 1, and the woman sitting upon the beast perhaps means, the union of the ecclesiastical and secular power.

4. 1. γυνή ήν περιβεβλημένη πορφυρούν καλ κόκκινον.

Mυστήριον. See note at 2 Thess. ii. 7.
 l. τὸ θηρίον.

Ibid. βλέποντες, l. βλεπόντων, and then perhaps we should read δτι for δ, τι, the inhabitants of the earth (whose names have not been written in the book of life since the foundation of the world, because they looked up to the boast,) will wonder because it was and is not, &c.

Ibid. καίπερ ἐστὶν, l. καὶ πάρεσται.
9. δρη ἐπτά. This seems plainly to designate Rome.

10. Basileis. This perhaps means forms of government, and we are to look for them in the history of Rome. Five were passed away, kings, consuls, decemvirs, dictators, and military tribunes: one was in being, while S. John was writing, the imperial government, which lasted till 475: the seventh was the exarchate, set up by the Goths, which ended in 539, when the Greek emperors recovered Italy, and held it for two hundred years, or more. Then the beast became an eighth power, when the popes established their secular dominion.

γον αὐτὸν δεῖ μεῖναι. καὶ τὸ θηρίον, δ ην, καὶ οὐκ ἔστι, καὶ 11 αύτὸς ὄγδοός ἐστι, καὶ ἐκ τῶν ἐπτά ἐστι, καὶ εἰς ἀπώλειαν υπάγει. 4 Καὶ τὰ δέκα κέρατα ἃ είδες, δέκα βασιλεῖς εἰσιν, 12 9 ziii. 1; Dan. vii. 20. οίτινες βασιλείαν ούπω έλαβον, άλλ' έξουσίαν ώς βασιλείς μίαν ώραν λαμβάνουσι μετά τοῦ θηρίου. οὖτοι μίαν γνώμην 13 έγουσι, και την δύναμιν και την έξουσίαν έαυτών τώ θηρίω διαδιδώσουσιν, τούτοι μετά του άρνίου πολεμήσουσι, καὶ τὸ 14 r zvi. 14: πικ. 10; 1 Τιμ., γί, 15, ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι Κύριος κυρίων ἐστὶ καὶ Βασιλεύς Βασιλέων, και οί μετ' αὐτοῦ κλητοί και έκλεκτοί και πιστοί." * Καὶ λέγει μοι, "Τὰ ὕδατα ἃ εἶδες, οὖ ἡ πόρνη κάθηται, 15 · Rea. viii. 7. λαοί και όχλοι είσι, και έθνη και γλώσσαι. 'Και τὰ δέκα 16 t zvili. 8. κέρατα & είδες επί τὸ θηρίον, ούτοι μισήσουσι τὴν πόρνην, καὶ ήρημωμένην ποιήσουσιν αὐτην καὶ γυμνήν, καὶ τὰς σάρκας αὐτης φάγονται, καὶ αὐτην κατακαύσουσιν ἐν πυρί. ὁ γὰρ 17 Θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, ποιήσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ,

καὶ ποιῆσαι μίαν γνώμην, καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ τιὶ 19. θηρίῳ, ἄχρι τελεσθῆ τὰ ῥήματα τοῦ Θεοῦ. "Καὶ ἡ γυνὴ ἢν 18 εἶδες, ἔστιν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς."

ΚΑΙ μετά ταῦτα είδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα έκ τοῦ 18 οὐρανοῦ, ἔγοντα ἐξουσίαν μεγάλην, καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ: καὶ ἔκραξεν ἐν ἰσχύϊ, φωνῆ μεγάλη λέγων,? = xiv. 8; Esa. ziii. 21; " Επεσεν, επεσε Βαβυλών ή μεγάλη, καὶ εγένετο κατοικητήxxi. 9; xxxiv. 11.14: ριον δαιμόνων καὶ φυλακή παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ Jer. 1, 39: h. 8, 37. φυλακή παντός όρνεου ακαθάρτου καὶ μεμισημένου τότι εκ τοῦ : 7 xiv. 8; οίνου του θυμού της ποργείας αυτης πέπωκε πάντα τὰ έθνη. zvii. 2. καὶ οί βασιλείς της γης μετ' αὐτης ἐπόρνευσαν, καὶ οί ἔμιτοροι της γης έκ της δυνάμεως του στρήνους αυτης έπλούτησαν."

*Καὶ ήκουσα ἄλλην φωνήν έκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσαν, "Εξ- 4 # Gen.xix.12; Εσω. χίνιιι. 20; έλθετε έξ αὐτῆς, ὁ λαος μου, ἵνα μὴ συγκοινωνήσητε ταῖς lii. 11 ; Jer. 1. 8: άμαρτίαις αὐτης, καὶ ἵνα μη λάβητε ἐκ τῶν πληγῶν αὐτης. li. 6, 45; ⁹ Cor. vi. 17. ⁸ δτι ηκολούθησαν αὐτης αἱ άμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ 5 8 xvi. 19. έμνημόνευσεν ο Θεός τὰ ἀδικήματα αὐτής. δάπόδοτε αὐτή ώς s b xiv. 10: Ρεισκκινίλε; και αυτή ἀπέδωκεν ύμιν, και διπλώσατε αυτή διπλά κατά τὰ Jer. 1. 15. έργα αὐτης. ἐν τῷ ποτηρίφ ῷ ἐκέρασε, κεράσατε αὐτη διπλοῦν • E. R. Rivii. 8. Coσa εδόξασεν εαυτήν καὶ εστρηνίασε, τοσούτον δότε αντή 7 βασανισμον και πένθος. ὅτι ἐν τῆ καρδία αὐτῆς λέγει, Κάθημαι βασίλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμὶ, καὶ πένθος οὐ μὴ τόω. ^d Διὰ τοῦτο ἐν μιῷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος \$ d zvii. 16.

12. δέκα βασιλείς. These seem to be ten kingdoms, or governments, into which the western Roman empire was divided

western Roman empire was divided.

18. 1. ξουσίαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν.

16. dal το δηρίον, l. και το θ. Chap. XVIII. 2. lσχύι, φωνή μεγάλη, l. lσχυρή φωνή. This chapter should be compared with the prophecies of the fall of Babyles. Tyre, &c. mentioned in the margin.

Ibid. δαμόνων. This is the word used by the LXX in Isaiah xiii. 22, xxxiv. 14, where the desolation of Babylon is foretold.

5. ηκολούθησαν, 1. ἐκολλήθησαν,

καὶ πένθος καὶ λιμός καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται ὅτι ἰσχυρὸς 9 Κύριος ὁ Θεὸς ὁ κρίνων αὐτήν. *Καὶ κλαύσονται αὐτήν καὶ * xvii. 1; κόψονται επ' αὐτή οἱ βασιλείς τής γής, οἱ μετ' αὐτής πορ- νοι. 18; νεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, όταν βλέπωσι τὸν καπνὸν τῆς 16. 10 πυρώσεως αὐτης, ίἀπὸ μακρόθεν έστηκότες διὰ τὸν φόβον τοῦ (xiv. 8; βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, Jer. ll. 3. Βαβυλών ή πόλις ή ἰσγυρὰ, ὅτι ἐν μιᾶ ὥρα ἦλθεν ή κρίσις 11 σου. 8 Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαίουσι καὶ πενθοῦσιν ἐπ' ε Esech. 12 αὐτῆ, ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι, γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου, καὶ βύσσου, καὶ πορφύρας, καὶ σηρικοῦ, καὶ κοκκίνου, καὶ πᾶν ξύλον θύϊνον, καὶ πᾶν σκεῦος έλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος έκ 18 ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου, hκαὶ h Esech. κινάμωμου, καὶ θυμιάματα, καὶ μύρου, καὶ λίβανου, καὶ οίνου, xxvii. 18. καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ κτήνη, καὶ πρόβατα, καὶ ἵππων καὶ ῥεδῶν καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. 14 καὶ ἡ ὀπώρα τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ 15 οὐκέτι οὐ μὴ εὐρήσης αὐτά. Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτήσαντες ἀπ' αὐτης, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ 16 βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ πενθοῦντες, καὶ λέγοντες, τχή, 4. Οὐαὶ, οὐαὶ, ή πόλις ή μεγάλη, ή περιβεβλημένη βύσσινον καὶ πορφυρούν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη ἐν χρυσῷ καὶ λίθῳ 17 τιμίφ καὶ μαργαρίταις. ὅτι μιὰ ὥρα ἠρημώθη ὁ τοσοῦτος πλούτος. *Καὶ πᾶς κυβερνήτης καὶ πᾶς ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ * Eas. ομιλος, καὶ ναῦται καὶ οσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ Εεεςh. xxvii. 18 μακρόθεν ἔστησαν, ^{1} καὶ ἔκραζον ὁρῶντες τὸν καπνὸν τῆς πυ $^{-\frac{2\nu}{1}}$ νετ. ^{9} ; έβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες 10. καὶ πενθοῦντες, λέγοντες, Οὐαὶ, οὐαὶ, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ^{m} Job ii. 12. η ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες πλοῖα ἐν τῆ θαλάσση ἐκ τῆς 20 τιμιότητος αὐτής, ὅτι μιὰ ὥρα ἡρημώθη. "Εὐφραίνου ἐπ' * * * * : *; αὐτὴν, οὐρανὲ, καὶ οὶ ἄγιοι ἀπόστολοι καὶ οἱ προφῆται, ὅτι xlix. 18; ἔκρινεν ὁ Θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς." 21 ° Καὶ ήρεν εἶς ἄγγελος ἰσχυρὸς λίθον ὡς μύλον μέγαν, καὶ • Jor. li. 64. έβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, "Οὕτως ὁρμήματι βληθή-, Beauxiv.8: 22 σεται Βαβυλών ή μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εύρεθη ετι. P Kaì Jer. vii. 34; φωνή κιθαρφδών καὶ μουσικών καὶ αὐλητών καὶ σαλπιστών ***. 10; οὐ μη ἀκουσθη ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ 13.

8. kpivov, 1. kpivas.

17. ἐπὶ τῶν πλοίων ὁ δμιλος, l. ὁ ἐπὶ πλοίων

 ^{1.} κλαύσουσι without αὐτήν.
 12. θύνον is said by most commentators to mean, of citron.

^{13.} σωμάτων. Slaves. Palairet, Elsner.
14. The angel now addresses Babylon herself.

Ibid. l. ἀπώλετο for ἀπηλθεν.

Ibid. epydforras. The same word is applied to the sea by Aristotle, Arrian, and Applian.

δρώντες, l. βλέποντες.
 l. καὶ οἱ ἀπόστολοι.

Ibid. Expirer. God hath exacted from her the punishment which she inflicted on you.

*ΚΑΙ μετά ταῦτα ἤκουσα φωνὴν ὅγλου πολλοῦ μεγά

• xii. 10.

μη εύρεθη έν σοι έτι, και φωνή μύλου ού μη ακουσθη έν 9 Ess. xxiii. ἔτι, 9καὶ φώς λύγνου οὐ μὴ φανή ἐν σοὶ ἔτι· καὶ φωνή νυμά καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθή ἐν σοὶ ἔτι ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἡκ οί μεγιστάνες της γης, ότι εν τη φαρμακεία σου επλανήθη πάντα τὰ ἔθνη. τκαὶ ἐν αὐτῆ αἶμα προφητῶν καὶ ἀγίων εύρ r xvii. 6.

καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς."

έν τω οὐρανω λέγοντος, "'Αλληλούια ή σωτηρία καὶ ή δ καὶ ή τιμή καὶ ή δύναμις Κυρίφ τῷ Θεῷ ἡμῶν 'ὅτι ἀληθι t xv. 3; xvi. 7;

καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινε τὴν πόρνην τὴν με zviii. 20 ; Deut, zxxii. λην, ήτις έφθειρε την γην έν τη πορνεία αυτης, και έξεδίκι 48. τὸ αίμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς." "Καὶ δ " xiv. 11; xviii. 18; τερου είρηκαυ, "'Αλληλούια' και ὁ καπνὸς αὐτης ἀναβαί Esa. Exxiv. 10. είς τούς αίωνας των αίωνων." *Καὶ έπεσον οι πρεσβύτε = iv. 4, 6. οί είκοσι καὶ τέσσαρες καὶ τὰ τέσσαρα ζώα, καὶ προσεκύνησ

τῷ Θεῷ τῷ καθημένο ἐπὶ τοῦ θρόνου, λέγοντες, "'Αμι 'Αλληλούϊα.' Καὶ φωνή έκ τοῦ θρόνου έξηλθε, λέγους " Αίνειτε τον Θεον ήμων, πάντες οι δούλοι αὐτου και οι φοβι

τ xi. 15, 17; μενοι αὐτὸν καὶ οί μικροὶ καὶ οί μεγάλοι." καὶ ήκουσα (xii. 10. φωνην δχλου πολλού, καὶ ώς φωνην ύδάτων πολλών, καὶ ι φωνήν βροντών ισχυρών, λέγοντας, "'Αλληλούια ότι εβ

* Matt.xxii.2; σίλευσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ. * γαίρωμεν καὶ ἀγα Τα. χίν. 16. λιώμεθα, καὶ δώμεν την δόξαν αὐτῷ. ὅτι ηλθεν ὁ γάμος τ a Pual, xlv. άρνίου, καὶ ή γυνή αὐτοῦ ήτοίμασεν ἐαυτήν." *Καὶ ἐδό αὐτῆ ἵνα περιβάληται βύσσινον καθαρὸν καὶ λαμπρόν τὸ Μ Ezech. zvi. βύσσινον τὰ δικαιώματά ἐστι τῶν ἁγίων.

> Καὶ λέγει μοι, "Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι." Καὶ λέγει μοι, "Οῦτοι λόγοι άληθινοί είσι τοῦ Θεοῦ." Καὶ ἔπεσον ἔμπροσθεν το ποδών αὐτοῦ προσκυνήσαι αὐτώ καὶ λέγει μοι, ""Ορα μ σύνδουλός σου είμι και των άδελφων σου των έχόντων τ μαρτυρίαν τοῦ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ προσκύνησον ή γὰρ μαρτυς τοῦ Ἰησοῦ έστι τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας."

e iii. 14; «Καὶ είδον τὸν οὐρανὸν ἀνεφγμένον, καὶ ίδου, ἵππος λευκ vi. 2. καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτὸν, καλούμενος πιστὸς καὶ ἀληθιν 4 L 14: ii. 18. καὶ ἐν δικαιοσύνη κρίνει καὶ πολεμεῖ οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτ • Esa. lxiii. ώς φλόξ πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλήν αὐτοῦ διαδήματα πο 2, 3; Joh. i. 1: λά εχων δνομα γεγραμμένον δ ούδεις οίδεν εί μη αὐτός 🐾 1 Joh. i. 1.

b xii. 17; xxii. 8;

Act. z. 26; xiv. 14.

> 24. αΐμα, l. αΐματα. CHAP. XIX. l. λέγοντος, l. λεγόντων. Ibid. 'Αλληλούια signifies, praise ye Jekovah,

alveire rov Gedr, as in ver. 5. Ibid. 1. δόξα καὶ ή δύναμις Θεοῦ ήμῶν.

2. έφθειρε, 1. διέφθειρε.

10. των έχ. την μαρτυρίαν του Ίησου, ωλο have the office of bearing testimony to Jesus, i. e. of preaching the gospel.

Ibid. 70 Trevua. The prophecies, whe been given to you, are all intended to be mony to Jesus: i. e. Jesus is the end of phecy.

11. ITTOS AEURÓS. See vi. 2. 12. 1. Ехич втоната усураниета ка γεγραμμένον.

15.]. βομφαία δίστομος δξεία.

TOÙ Beoû.

17. 1. δεύτε, συναχθήτε είς το δείπνον το μέγα

Chap. XX. 4. $\chi(\lambda)$ a $\xi \tau \eta$. This is the only $\tau \epsilon \lambda \epsilon \sigma \theta \hat{\eta}$.

περιβεβλημένος ίματιον βεβαμμένον αίματι και καλείται τὸ 14 δνομα αὐτοῦ, " Ο λόγος τοῦ Θεοῦ." Καὶ τὰ στρατεύματα (iv. 4; τὰ ἐν τῷ οὐρανῷ ἡκολούθει αὐτῷ ἐφ' ἵπποις λευκοίς, ἐνδεδυ- Μαιι xxxiii. 15 μένοι βύσσινον λευκὸν καὶ καθαρόν. Εκαὶ ἐκ τοῦ στόματος ... 16. 27: αὐτοῦ ἐκπορεύεται ρομφαία ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτἢ πατάσση τὰ xii. 5; xiv. 19, 20; έθνη, καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδφ σιδηρậ· καὶ αὐτὸς Psal. ii. 9; πατεί την ληνον του οίνου του θυμού και της όργης του Θεού Εκα. πί. 4; 16 τοῦ παντοκράτορος. h καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μη- xiii. 3; 17 Κύριος κυρίων." 'Καὶ είδον ένα άγγελον έστῶτα έν τῷ ἡλίω 1 Jer. xii. 9; καὶ ἔκραζε φωνῆ μεγάλη, λέγων πᾶσι τοῖς ὀρνέοις τοῖς πετωμέν- Εποελ. ΧΧΧΙΧ. οις εν μεσουρανήματι, "Δεύτε καὶ συνάγεσθε είς τὸ δείπνον 18 του μεγάλου Θεού, ίνα φάγητε σάρκας βασιλέων και σάρκας χιλιάρχων καὶ σάρκας ἰσχυρών, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τών καθημένων επ' αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων ελευθέρων καὶ δού-19 λων, καὶ μικρών καὶ μεγάλων." Καὶ είδον τὸ θηρίον καὶ τούς βασιλείς τής γής και τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιήσαι πόλεμον μετά τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἴππου καὶ μετά 20 τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ μετὰ * xiii.12, &c.; τούτου ὁ ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ενώπιον αὐτοῦ, xvi. 14; έν οις επλάνησε τους λαβόντας το χάραγμα του θηρίου καὶ xx. 10; Deut. xiii. 1; τους προσκυνούντας τη εἰκόνι αὐτοῦ· ζώντες ἐβλήθησαν οἱ Dan. vii. 11. 21 δύο είς την λίμνην του πυρός την καιομένην έν τω θείω. καλ οί λοιποί ἀπεκτάνθησαν έν τἢ ρομφαία τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ίππου τη έκπορευομένη έκ τοῦ στόματος αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ δρνεα έχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν. 20 ΙΚΑΙ είδον ἄγγελον καταβαίνοντα έκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα Ι. 18. την κλείδα της άβύσσου, καὶ άλυσιν μεγάλην ἐπὶ την γείρα 2 αὐτοῦ. Τὸν ἀργαῖον, τὸν δράκοντα, τὸν ὅφιν τὸν ἀργαῖον, κίι 9; ος έστι διάβολος καὶ Σατανάς, καὶ έδησεν αὐτὸν χιλια έτη, 8 η καὶ ἔβαλεν αὐτὸν είς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν αὐτὸν καὶ η κτί. 14, 16; έσφράγισεν επάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανήση τὰ ἔθνη ἔτι, ἄχρι τελεσθή τὰ χίλια ἔτη καὶ μετὰ ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθήναι 4 μικρον χρόνον. ° Καὶ είδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ' αὐτούς, τ. 10; καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων xii 9, 10, 11; και: 12, de.; διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, καὶ Dan. vii. 9; xxii. 27; οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τῷ θηρίφ οὕτε τἢ εἰκόνι αὐτοῦ, καὶ Μαιι. xix. 28; ούκ έλαβον το χάραγμα έπὶ το μέτωπον αὐτῶν καὶ ἐπὶ τὴν ΣΤίμ. ii. 12. χείρα αὐτῶν καὶ ἔζησαν καὶ ἐβασίλευσαν μετὰ Χριστοῦ μί.6; 5 χίλια έτη· οί δε λοιποί των νεκρών ούκ ἀνέζησαν έως τελεσθή τ. 10; 6 τὰ χίλια ἔτη. αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. P Μακάριος καὶ 1 Pet. ii. 9.

passage upon which the doctrine of a mil-

5. 1. και οι λοιποι τών νεκρών ουκ έζησαν άχρο

lennium is founded.

άγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῆ ἀναστάσει τῆ πρώτη ἐπὶ τούτων ο θάνατος ο δεύτερος ουκ έχει έξουσίαν, άλλ' έσονται ίερεις τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ Χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσι μετ' αὐτοῦ γίλια ἔτη.

q xvi. 14; xxxviii. 2 : xxxix. 1.

r xix. 20:

xiii. 14.

2 Exech.

xliii. 7. a Esa. xxv.8;

xxxv. 10; 1 Cor. xv.

26, 54; vii. 17.

b iv. 2;

xix. 9; xx. 11;

xiii. 17;

xli. 4; xliv. 6:

lv. 1: Job.iv.10,14;

2 Cor. v. 17.

Καὶ όταν τελεσθή τὰ χίλια έτη, λυθήσεται ὁ Σατανας έκ? της φυλακής αὐτοῦ, ακαὶ έξελεύσεται πλανήσαι τὰ ἔθνη τὰ ε έν ταις τέσσαρσι γωνίαις της γης, τὸν Γων καὶ τὸν Μαγών, συναγαγείν αὐτοὺς εἰς πόλεμον, ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλω- 9 σαν την παρεμβολήν των άγίων και την πόλιν την ήγαπημένην καὶ κατέβη πῦρ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατxiv. 10, 11; έφαγεν αὐτούς καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἐβλήθη εἰς 10

Dan. vii. 11. *2 Pet. iii.10. την λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης καὶ βασανισθήσονται ήμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς t ii. 23: iü. 5;

xiii, 8, 21,27; αἰῶνας τῶν αἰώνων.

xxii. 12; *Καὶ είδου θρόνου λευκὸυ μέγαν, καὶ τὸν καθήμενου ἐπ' 11 Exad. xxxii 32; αὐτοῦ, οὖ ἀπὸ προσώπου ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανὸς, καὶ xxxii. 32 : Jer. xvii. 10; τόπος οὐχ εὐρέθη αὐτοῖς. * καὶ είδον τοὺς νεκροὺς μικροὺς καὶ 12 Μαιτ. χνί. 27; μεγάλους έστῶτας ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ βιβλία ἡνεώχθησαν καὶ βιβλίον άλλο ηνεώνθη, ο έστι της ζωής καὶ εκρίθησαν οί xiv. 12; 2 Cor. v. 10; νεκροί έκ των γεγραμμένων έν τοις βιβλίοις κατά τὰ έργα Phil. iv. 3. αὐτῶν. καὶ ἔδωκεν ή θάλασσα τοὺς ἐν αὐτἢ νεκροὺς, καὶ ὁ ιз # 1 Cor. xv. 26, 54, 55. θάνατος καὶ ὁ ἄδης ἔδωκαν τοὺς ἐν αὐτοῖς νεκρούς καὶ ἐκρί-= Esa.lxv.17; lxvi. 22; θησαν έκαστος κατά τὰ έργα αὐτῶν. καὶ ὁ θάνατος καὶ ὁ 14 2 Pet. iii. 13. άδης εβλήθησαν είς την λίμνην τοῦ πυρός· οὖτός ἐστιν ὁ δεύy iii. 12; ver. 10: τερος θάνατος. καὶ εἴ τις οὐχ εὐρέθη ἐν τῆ βίβλω τῆς ζωῆς ιδ 2 Cor. xi. 2; Gal. iv. 26; γεγραμμένος, έβλήθη είς την λίμνην του πυρός. Heb. xi. 10; xii. 23;

x ΚΑΙ είδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν ὁ γὰρ πρῶτος 21 ουρανός και ή πρώτη γη παρηλθε, και ή θάλασσα ουκ έστιν έτι. 🦪 Καὶ ἐγὰ Ἰωάννης είδον τὴν πόλιν τὴν άγίαν, Ἱερου-2 σαλημ καινην καταβαίνουσαν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ήτοιμασμένην ώς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. *καὶ 3 ήκουσα φωνής μεγάλης έκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης, "Ίδοὺ, ή σκηνή τοῦ Θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐxx. 11; Esa. xliii.19; των καλ αὐτολ λαολ αὐτοῦ ἔσονται, καλ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν, Θεὸς αὐτῶν. *καὶ ἐξαλείψει ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον 4 «i. 8; απὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι, οὕτε xm. 17; Esa. xii. 3: πένθος οὖτε κραυγή οὖτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι τὰ πρῶτα ἀπηλθον." ⁶ Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τοῦ θρόνου, "'Ιδού, 5 καινὰ πάντα ποιῶ." Καὶ λέγει μοι, "Γράψον, "Οτι οὖτοι οἰ λόγοι άληθινοί καὶ πιστοί είσι." καὶ είπέ μοι, "Γέγονε, 6

Снар. XXI. 2. еую 'Indrrys is perhaps an interpolation, and elder may be placed after καινήν.

^{12.} Θεοῦ, 1. θρόνου. 14. 1. ουτός έστιν θάνατος ὁ δεύτερος, ἡ λίμνη TOU TUPOS.

```
έγω είμι το Α καὶ το Ω, ή άρχη καὶ το τέλος. έγω τῷ διψωντι
 7 δώσω έκ της πηγής του ύδατος της ζωής δωρεάν d ο νικών 4 Zach. viii.8;
   κληρονομήσει πάντα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ Θεὸς, καὶ αὐτὸς ἔσται
 8 μοι ὁ υίός. • δειλοῖς δὲ καὶ ἀπίστοις, καὶ ἐβδελυγμένοις, καὶ • xx. 14, 15;
   φονεύσι, καὶ πόρνοις, καὶ φαρμακεύσι, καὶ είδωλολάτραις, καὶ 1 Cor. vi. 9:
  φονευσι, και πυρνον, και φορραπένου, που χύρνη τη καιομένη Gal. v. 31; πασι τοῖς ψευδέσι, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῆ λίμνη τῆ καιομένη Eph. v. 5;
   πυρί καὶ θείφ, ὅ ἐστι δεύτερος θάνατος."
 9 Γκαὶ ήλθε πρός με είς τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἐχόντων τὰς (xv. 1, 6, 7)
   έπτα φιάλας τας γεμούσας των έπτα πληγών των έσχάτων,
   καὶ ελάλησε μετ' έμου λέγων, "Δευρο, δείξω σοι τὴν νύμφην
10 τοῦ ἀρνίου τὴν γυναῖκα." 8 Καὶ ἀπήνεγκέ με ἐν πνεύματι ἐπ' ε i. 10;
   όρος μέγα καὶ ὑψηλὸν, καὶ ἔδειξέ μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην xxi. 2;
   την άγίαν Ἱερουσαλημ καταβαίνουσαν έκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ Ηερ. κί. 22,
11 τοῦ Θεοῦ, ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ φωστὴρ αὐ-
   της όμοιος λίθω τιμιωτάτω, ώς λίθω ιάσπιδι κρυσταλλίζοντι
12 h ἔχουσάν τε τείχος μέγα καὶ ὑψηλὸν, ἔχουσαν πυλῶνας δώ- h Esech.
   δεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλώσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα
   ἐπιγεγραμμένα, ἄ ἐστι τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν υίῶν Ἰσραήλ.
18 'Απ' ἀνατολής πυλώνες τρείς, ἀπὸ βορρά πυλώνες τρείς, ἀπὸ
14 νότου πυλώνες τρείς, ἀπὸ δυσμών πυλώνες τρείς. 1 καὶ τὸ τεί- 1 Matt.
  χος της πόλεως έχου θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐν αὐτοῖς ὀνόματα Ερh. ii. 19,
15 των δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. * Καὶ ὁ λαλων μετ' ἐμοῦ * Ezech.zl.8;
   είχε κάλαμον χρυσοῦν, ίνα μετρήση την πόλιν καὶ τοὺς πυ- Zach. ii. 1.
16 λώνας αὐτης καὶ τὸ τείχος αὐτης. 1 καὶ ή πόλις τετράγωνος 1 Ερλ. iii. 18.
   κείται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς τοσοῦτόν ἐστιν ὅσον καὶ τὸ πλά-
  τος. καὶ ἐμέτρησε τὴν πόλιν τῷ καλάμφ ἐπὶ σταδίων δώδεκα
  γιλιάδων τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ τψος αὐτῆς Ισά
17 έστι. καλ εμέτρησε τὸ τείχος αὐτής έκατὸν τεσσαρακοντατεσ-
18 σάρων πηχών, μέτρον ἀνθρώπου, ο ἐστιν ἀγγέλου. Καὶ ἢν
  ή ενδόμησις του τείχους αὐτής ἴασπις καὶ ή πόλις χρυσίον
19 καθαρον όμοια υάλφ καθαρφ. και οι θεμέλιοι του τείχους της
  πόλεως παντί λίθφ τιμίφ κεκοσμημένοι ο θεμέλιος ο πρώτος
  ἴασπις, ὁ δεύτερος σάπφειρος, ὁ τριτος χαλκηδών, ὁ τέταρτος
20 σμάραγδος, ο πέμπτος σαρδόνυξ, ο έκτος σάρδιος, ο έβδομος
  χρυσόλιθος, ο δήδοος βήρυλλος, ο έννατος τοπάζιον, ο δέκατος
  χρυσόπρασος, ὁ ἐνδέκατος ὑάκινθος, ὁ δωδεκατος ἀμέθυστος.
21 καὶ οι δώδεκα πυλώνες, δώδεκα μαργαρίται άνα είς εκαστος
  των πυλώνων ην έξ ένος μαργαρίτου. και ή πλατεία της πό-
22 λεως χρυσίον καθαρον ώς υαλος διαφανής. Και ναον ούκ
  είδον εν αυτή. ὁ γὰρ Κύριος ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ ναὸς = xxii. 5;
28 αὐτῆς ἐστι, καὶ τὸ ἀρνίου. m καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ Zach. xiv. 7.
```

^{7.} πάντα,]. ταῦτα. 8. 1. τοίς δε δειλοίς και άπίστοις, και άμαρτω-

λοίς και έβδελυγμένοις.

^{9.} l. kal Alber els ek tŵr.

την μεγάλην is perhaps an interpolation.
 14. l. καὶ ἐπ' αὐτῶν δάδεκα ὀνόματα.

^{21.} διαφανήs, l. διαυγήs.

ήλίου οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν ἐν αὐτῆ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ ■ Esa.lx.3,5; Θεοῦ ἐφώτισεν αὐτὴν, καὶ ὁ λύγνος αὐτῆς τὸ ἀρνίον · καὶ τὰ 24 lavi. 12. έθνη τών σωζομένων έν τώ φωτί αὐτής περιπατήσουσι. και οί βασιλείς της γης φέρουσι την δόξαν και την τιμην αὐτών είς αὐτήν καὶ οἱ πυλώνες αὐτής οὐ μη κλεισθώσιν ήμέρας, νὺξ 25 • iii. 8 ; xxii. 5; γαρ ούκ έσται έκει και οίσουσι την δόξαν και την τιμήν των % Eca. lx. 11, 20; έθνων είς αὐτήν. P Καὶ οὐ μὴ εἰσέλθη είς αὐτήν παν κοινούν 27 Zach. ziv. 7 P iii. 5 ; καὶ ποιούν βδέλυγμα καὶ ψεύδος, εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τώ βιβλίω της ζωής του άρνίου. 4 Καὶ ἔδειξέ μοι καθαρον ποτα- 22 xx. 12: zxii. 14, 15; μον ύδατος ζωής λαμπρον ώς κρύσταλλον, έκπορευόμενον έκ Exod. xxii. 32; Peal.ixix.19; τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου. τἐν μέσφ τῆς πλατείας 2 Joel iii. 17; αύτης και του ποταμού έντευθεν και έντευθεν Εύλον ζωής, Phil. iv. 3. ποιούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα ένα έκαστον αποδιδούν q Esech. zlvii. 1; xivii. 1; Zach, xiv. 8, του καρπου αυτού· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν. Καὶ πᾶν κατανάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι καὶ ὁ θρό- : ₽ ii. 7 : xxi. 21; νος του Θεού και του άρνιου έν αυτή έσται, και οι δούλοι Gen. ii. 9 : Esech, zivii. αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ. καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, 4 • Zach xiv. καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. ਬκαὶ νὺξ οὐκ s έσται έκει, και χρείαν οὐκ έχουσι λύχνου και φωτός ήλίου, e iii. 18; Matt. v. 8; ότι Κύριος ὁ Θεος φωτίζει αὐτούς καὶ βασιλεύσουσι είς 1 Joh. iii. 2. τούς αίωνας των αίωνων. u xxi. 28: *ΚΑΙ είπε μοι, "Ούτοι οι λόγοι πιστοί και άληθινοί και ε Ps. xxxvi.10: Επ. Ιχ. 19,20; Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων προφητών ἀπέστειλε τὸν άγγγελον Zach. ziv. αὐτοῦ δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ α δεί γενέσθαι ἐν τάχει. Τ'Ιδού, 7 6, 7. * i. 1: έρχομαι ταχύ. μακάριος ο τηρών τους λόγους της προφητείας xix. 9; xxi. 5. τοῦ βιβλίου τούτου." Καὶ ἐγὰ Ἰωάννης ὁ βλέπων ταῦτα 8 7 i. 3; καὶ ἀκούων καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα, ἔπεσα προσκυνησαι iii. 11. * xix. 10; έμπροσθεν των ποδών του αγγέλου του δεικνύοντός μοι ταθτα Act. x. 26; xiv. 14. καὶ λέγει μοι, ""Ορα μή σύνδουλός σου γάρ είμι καὶ τῶν ἀδελ- 9 φῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ a i. 3; Dan. viii. 26; βιβλίου τούτου. τῷ Θεῷ προσκύνησον." *Καὶ λέγει μοι, "Μὴ 10 σφραγίσης τούς λόγους της προφητείας του βιβλίου τούτου b 2 Tim. iii. ότι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. δο ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἡυπῶν 11 13. ρυπωσύτω έτι καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω έτι, καὶ ὁ ἄγιος · Ean. xl. 10; άγιασθήτω έτι. · καὶ ίδου, έρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου 12 μετ' έμου ἀποδούναι έκάστω ώς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται. Εκάστω 13 d i. 8, 11: xxi. 6: είμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρώτος καὶ ὁ ἔσχατος. Esa. xli. 4; xliv. 6; "Μακάριοι οἱ ποιοθντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἴνα ἔσται ἡ ἐξου- 14 zlviii. 12. σία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλώσιν εἰσέλθωσιν

^{24. 1.} και περιπατήσουσι τὰ ξθνη διά τοῦ φωτός αυτής.

^{27.} κοινοῦν, 1. κοινόν.

CHAP. XXII. 1. καθαρόν is perhaps an interpolation.

^{2.} Fra may be omitted.

^{3.} κατανάθεμα, l. κατάθεμα. The allusion is to the curse connected with the tree of life in the garden of Eden.

^{6.} άγίων, 1. πνευμάτων τῶν.

^{11.} δικαιωθήτω, Ι. δικαιοσύνην ποιησάτω.

15 εἰς τὴν πόλιν. •ἔξω δὲ οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, • xxl. 8; 1 Cor. τὶ 10; καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν Ερh. τ. 5; **√**εῦδος.

16 "'Εγώ Ίησους έπεμψα τον άγγελον μου μαρτυρήσαι υμίν 1.1; ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις· ἐγώ εἰμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Num. 17 Δαβίδ, ὁ ἀστηρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός." «Καὶ τὸ πνεῦμα Esa. xi. 10;

καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, " Ἐλθέ καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἐλθέ. Βοπ. Ν. 13. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς Βοπ. Ν. 1; Joh. vii. 37. δωρεάν."

Συμμαρτυρούμαι γάρ παντί ἀκούοντι τούς λόγους της προφητείας του Βιβλίου τούτου, έάν τις έπιτιθή πρός ταυτα, έπιθήσει ο Θεος έπ' αὐτον τὰς πληγάς τὰς γεγραμμένας ἐν

19 βιβλίω τούτω καὶ ἐάν τις ἀφαιρῆ ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου κω ε τής προφητείας ταύτης, άφαιρήσει ο Θεός το μέρος αὐτοῦ xili. 8; ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, καὶ τῶν ΧΧΙ. 12; χχι. 27;

20 γεγραμμένων εν βιβλίφ τούτφ. Λέγει ο μαρτυρών ταῦτα, Εποί. " Ναὶ, ἔρχομαι ταχύ" άμην, ναὶ, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ. Deut. iv. 2;

xii. 32; 21 'Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων Paal.lxix.39; Prov. EEE. 6. ύμῶν. ᾿Αμήν.

16. καὶ ὁρθρινὸς, 1. ὁ πρωϊνός.17. Ἑλθὲ, 1. ἔρχου.

18. συμμαρτυροθμαι γέρ, Ι. μαρτυρώ γάρ έγώ. Ibid. ἐπιτιθŷ πρὸς, l. ἐπιθŷ ἐπί.

19. 1. και έάν τις άφελή άπο των λόγων τοῦ βιβλίου της πρ. ταύτης, αφελεί δ Θεδς το μέρος αύτου από του ξύλου της ζωής.

έλως, είδε τές σελευτές δια φαίρωσα έν αίτης ή γάρ δόξα Em 13.1 θερί έφωτισει αιτώ, ca. i λίητος αίτος το άρνιον " καί aires can of milater aires of an elevationic nuipas. a -_ 4 x1 . 5. van oix ear at exeli cat ilones. The difar cat the tiphy Est. 3. edidi els altri. E Kal el un elseddy els altriv man non Zec ET : και παιούν βδελιημα και ψείδος, εί μη οί γεγραμμένοι έι Βιβλου της ζωής τος Δουίου - Εκαι έδειξε μοι καθαρόν πι # 14. 15 μου έξατος ζωής λαμπούς ώς κουσπαλλού, έκπορευόμενοι τού θροιου τοί θεοί και τοί άσκιου. Εξε μέσω της πλατ αύτης και του ποταμού εντείδευ και έντείδευ ξύλου ζ ποιούν καρπούς δώδεκα, κατά μήνα ένα έκαστον άποδι είνα. 1; Ζως κ. κ. του καρπου αύτου και τὰ φύλλα του ξύλου εἰς θεραπ τών έθνών. * Καὶ πάν κατανάθεμα ούκ έσται έτι: καὶ ὁ ι νος του Θεού και του άρνιου ἐν αὐτη ἔσται, και οί δο αὐτοῦ λατρεύσουσα αὐτώ ικαὶ δίνανται τὸ πρόσωπον αὐ * Zach. xis. καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. * καὶ τὐξ έσται έκει, και χρείαν ούε έχουσι λύχνου και φωτός ήλ Μαιτ. ν. θ; ότι Κύριος ο Θεός φωτίζει αὐτούς καὶ βασιλεύσουσιν I leb. ii. 1. Toog alwag The alwent.

*ΚΑΙ είπε μοι, " Ούτοι οί λόγοι πιστοί και άληθινοί"

Εω. 12.19,20; Κύριος ὁ Θεὸς τῶν ἀγίων προφητών ἀπέστειλε τὸν άγγε αὐτοῦ δείξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ Δ δεί γενέσθαι ἐν τάγει. Τ'Ιο έργομαι ταχύ, μακάριος ὁ τηρών τοὺς λόγους τῆς προφητι του βιβλίου τούτου." 'Καὶ έγω Ίωάννης ὁ βλέπων τα sai héyes pou, ""O; שמש שמע דעש שממע οι. 3; Του του 26; βιβλίου τούτου, σφραγίσης τ OTE O A

και ακούων και ότε ηκουσα και έβλεψα, έπεσα προσκυνί έμπροσθεν τών ποδό το άγγελου του δεικεύοντός μοι τα πυνδουλός σου γάρ είμι καὶ τῶν ἀ καί των τηρούντων τους λόγους προσκύνησου." *Καὶ λέγει μοι, " της προφητείας του βιβλίου τού λδικών άδικησάτω έτι, καὶ ὁ ρυ υσ δικαιωθήτω έτι, καὶ ὁ ἄ έγγομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός 🕶 ώς τὸ ἔργον αὐτοῦ ἔσται. 🤄 τέλος, ὁ πρώτος καὶ ὁ ἔσχατο Ιστολάς αὐτού, ενα έσται ή έ ει και τοις πυλώσιν είσελθο

> nerardêeus, l. surdêeus. The s in carer connected with the tree mrden of Eden.

> iylar, l. vecquirus rüs. 1. dicambiru, l. dicambrings worge

mi. 4. * 2 Tim. III.

13.

* Ecc., 21, 10,

Petil. 31.

1 _ 5. 11 :t Expl EIL. 32

Pra. .. 2/2 . 1 . · (4. i.i. i.i. Phil. iv. 3. 9 Esuch. F G. 7:

Mail: 22 : Gen. 5. 9: Easch, zlvii. 12. 11.

4 St. 13;

Zach, ziv. 6, 7, # L. S1 nin. 9; ESI, 5.

FLS; E. 11. Frair. 10: Act. x. 26; mir. 14.

δωρεάν."

15 εἰς τὴν πόλιν. εἔξω δὲ οἱ κύνες, καὶ οἱ φαρμακοὶ, καὶ οἱ πόρνοι, εκὶ. 8; καὶ οἱ φονεῖς, καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς ὁ φιλῶν καὶ ποιῶν Ερλ. ν. 5; ψεῦδος.

Υεῦδος.

16 "'' Έγω ' Ιησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ' i. 1; ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἐγω εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος τοῦ Num.
17 Δαβὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὀρθρινός." «Καὶ τὸ πνεῦμα Εσω. Χι. 10; καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, " Ἐλθέ καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, 'Ελθέ. Εσω. Χι. 13. καὶ ὁ διψῶν ἐλθέτω, καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ ζωῆς Εσω. Ιγ. 1;

18 Συμμαρτυρούμαι γὰρ παυτὶ ἀκούουτι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιτιθῆ πρὸς ταῦτα, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν

19 βιβλίφ τούτφ καὶ ἐάν τις ἀφαιρή ἀπὸ τῶν λόγων βίβλου καὶ κιὶ κι τῆς προφητείας ταύτης, ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ κιὶ. Β; ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, καὶ τῶν καὶ. 13; καὶ. 27; 20 γεγραμμένων ἐν βιβλίφ τούτφ. Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, καὶι. 33; '' Ναὶ, ἔρχομαι ταχύ'' ἀμὴν, ναὶ, ἔρχου, Κύριε Ἰησοῦ.

Dent. iv. 2;

21 'Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ πάντων Paal.ixix.29; ὑμῶν. 'Αμήν. Prov. xxx. 6.

16. καὶ ὀρθρινός, 1. ὁ πρωϊνός.
17. Ἐλθὶ, 1. ἔρχου.
18. συμμαρτυροθμαι γὰρ, 1. μαρτυρῶ γὰρ ἐγώ.
Ibid. ἐπετιθῆ πρὸς, 1. ἐπιθῆ ἐπί.

19. l. καὶ ἐἐν τις ἀφελῷ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς πρ. ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτρῶ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς.

LIST OF COMMENTATORS MENTIONED IN THE NOTES.

quibus N. T. loca illustrantur. 1755.

Adamus, Corn. Observationes theologicophilologica, 1710.

Alberti, Observationes philologica in sacros N. F. libros. 1725.

Alethæus, Gründliche Erläuterung der dunkelsten Oerter Alten und Neuen Testaments. 8 vol. 1714.

Amelius, Erörterung der dunkelsten und schwersten Schriftstellen im N. T. 2 vol. 1711

Arndius, Miscellanea Sacra, 1648.

Bartholinus, T. Miscellanea medica de morbis biblicis, 1705.

Beausobre, Le N. T. traduit en François. 2 vol. 1718.

Bengelius, N. T. Gracum, 1734.

Benson, History of the First Planting of the Christian Religion. 1756. Paraphrase on Six of S. Paul's Epistles. 2 vol. 1752.

Beza, Adnotationes majores in N. T. 1594. et in editione N. T.

Biscoe, History of the Acts of the Apostles. Oxford, 1829.

Blackwall, Sacred Classics defended and illustrated, 2 vol. 1727.

Boisius, Veteris interpretis cum Beza aliisque recentioribus collatio. 1655.

Bos, L. Διατριβαl, sive Exercitationes philologica, 1700. Observationes miscellanea ad loca quædam cum N F. tum exterorum Scriptorum Gracorum, 1707.

Calmet, Commentaire littéral sur tous les livres de l'Ancien et du Nouveau Testament.

Calovius, Biblia Illustrata. 4 vol. 1719.

Camerarius, Commentarius in N. F. elaboratue 1642

Cappellus, J. Observationes in N. T. 1657. – L. Spicilegium post messem; nova nonnullorum N. T. locorum Illustratio.

Carpzovius, Commentatio critica ad libros N. T. in genere. 1730.

ABRESCHIUS, Dilucidationes Thucydidea, Casaubon, De rebus sacris et ecclesiasticis adversus Baronium, Exercitationes XVI. 1655.

> Chemnitius, Harmonia IV Evangelistarum. Clarke, S. Paraphrase on the IV Evangelists. 2 vol.

Cocceius, Expositiones N. T. inter opera. Colomesius, Observationes Sacra. 1709.

De Dieu, L. Critica Sacra, sive Animadversiones in loca quædam difficiliora V. et N. T. 1693.

Deylingius, Observationes Sacrae. 5 Part. 1735.

Drusius, inter Criticos Sacros.

Eckhardus, Technica Sacra. 1716.

Elsner, J. Observationes Sacra in N. F. libros. 2 vol. 1720.

Erasmus, inter Criticos Sacros.

Estius, In omnes Pauli et aliorum apostolerum enistolas commentarius.

Fabricius, J. Alb. Observationes selecta in varia loca N. T. 1712. Codez apocryphus N. T. 2 vol. 1703.

Fell, Paraphrase and Annotations upon all S. Paul's Epistles. 1702.

Ferus, Enarrationes in Matt., Joan. &c. Fesselius, Adversaria Socra. 1723.

Flacius, M. Clavis Scripture Sacre, 1674. Glossa Compendiaria in N. T. 1670.

Fullerus, N. Miscellanea Theologica. 1650. Gatakerus, De stylo N. T. 1648. Adversaria miscellanea. 1651.

Gerhardus, Annotationes in varios N. T.

Glassius, Philologia Sacra,

Gomarus, Selectiorum Evangeliorum locorum Illustratio. inter opera theol.

Greswell, Dissertations upon the Principle and Arrangement of a Harmony of the Gospels. 4 vol. 1830.

Grotius, inter Criticos Sacros.

Hackspanius, Notæ philologico-theologica in varia S. S. loca. 1664.

Hallet, Notes on some peculiar Texts of Scripture. 1729.

upon the N. T.

Heinsius, D. Exercitationes sacræ ad N. T. 1639. Aristarchus Sacer.

Heupelius, Marci Evangelium, Notis grammatico-historico-criticis illustratum, 1716. Hombergius, Parerga Sacra. 1712.

Hug, Introduction to the Writings of the N. T. translated by Wait. 2 vol. 1827.

Junius, Fr. In Act. Apost., Epist. ad Hebr., Epist. Judæ, et Apocalypsim Sacra Parallela.

Keuchenius, Annotata in omnes N. T. libros. 1755.

Knatchbull, Annotations upon some difficult texts in all the books of the N. T. 1693.

Kochius, Observationes miscellanea. 1713. Krebsius, Observationes in N T. e Flavio

Josepho. 1755.

Le Clerc, Notæ in paraphrasim Hammondi. Le N. T. traduit, avec des remarques. 1703.

Le Moyne, Varia Sacra.

L'Empereur, Notæ ad codices Middoth et Bava Kamma. 1630, 1637.

Lightfoot, Horæ Hebraicæ et Talmudicæ in N. T. Harmony of the Old and New Testaments.

Lock, Paraphrase and Notes on the Epistles to Galatians, Corinthians, Romans, Ephe-

Loescherus, Breviarium theologiæ exegeticæ. 1719

Lucas, Commentarius in IV Evangelia. 1606. Supplem. in Luc. et Joan. 1616.

Macknight, New literal translation of all the Apostolical Epistles. 6 vol. Maius, Selectiores Exercitationes philologicæ

et exegetica. 2 vol. 1711. Maldonatus, Commentarii in IV Evange-

Martianæus, Essai de Traduction, ou Remarques sur les versions Françoises du N. T. 1710.

Masius, Dissertationes Academica. 4 vol. 1719.

Mede, Joseph, Works. 1777.

Mill, J. Nevum Testamentum Gr. cum Variis Lectionibus, 1707.

Newcome, Harmony of the IV Gospels. Olearius, De stylo N. T.

Palairet, Observationes philologico-criticæ in sacros N. F. libros. 1752.

Pearce, Z. Commentary on the Gospels, Acts, and 1 Cor.

Hammond, Paraphrase and Annotations Peirce, Paraphrase and Notes on the Epistles of S. Paul to Colossians, Philiprians, Hebrews.

> Pfaffius, Dissertatio critica de genuinis librorum N. T. lectionibus. 1709.

> Possinus, Commentaria in loca selecta IV Evangelistarum. 1712.

Pricæus, inter Criticos Sacros.

Primasius, Commentaria in epistolas Pauli et Apocalypsin.

Pyle, Paraphrase, with Notes on the Acts and Epistles. 2 vol.

Raphelius, Annotationes in S. S. ex Xenophonte, Polubio, Arriano et Herodoto. 2 vol. 1747.

Relandus, Adr. Palæstina. 1714.

Rosenmüller, Scholia in N. T. 1777.

Scaliger, Notæ ad N. T. Bezæ, in Actis Literariis, Vitemb. 1714.

Schleusner, Lexicon Graco-Latinum in N. T. 2 vol.

Schmidius, Erasmus, Annotationes in N. T. 1658.

Schoetgenius, Horæ Hebraicæ et Talmudica in universum N. T. 2 vol. 1733.

Schomerus, Exegesis in epistolas Pauli.

Schwarzius, Miscellanea philologica et theologica, 1715.

Scultetus, Exercitationes evangelica. 1624. Selden, De Synedriis Hebræorum. Uxor Hebræa.

Simon, R. N. T. avec des remarques littérales et critiques. 1702.

Spanheim, Dubia Evangelica. 1700.

Starckius, Nota selecta, philologica, exegeticæ in loca dubia et difficilia N. T. 1724.

Suicer, Thesaurus Ecclesiasticus e Patribus Græcis. 2 vol. 1728.

Surenhusius, Βίβλος καταλλαγής. 1713.

Theophylactus, Opera, Venetiis, 1754. 4 vol.

Tillemont, Mémoires pour servir à l'histoire ecclésiastique des six premiers siecles. 12 tom. 1694.

Tossanus, Commentarii in N. T. 2 vol. 1604.

Valckenaer, Selecta e Scholis in Luc., Act., 1 Cor., Heb.

Vatablus, Notæ in versionem Pagnini.

Vater, Novum Testamentum. 1824.

Vorstius, De Ebraismis N. T. Commentarius. 1705. Diatriba de Adagiis N. T. 1669.

Vossius, G. J. Harmonia Evangelica. 1656. Wall, Brief critical notes, especially on the various readings of the N. T. books, 1730.

Wells, Help for the more easy and clear understanding of the Holy Scriptures. 2 vol. 1718.

Wetstein, Novum Testamentum Gracum, cum V. L. et Commentario. 2 vol. 1751.

Whitby, Paraphrase and Commentary on the N. T.

Witsius, Miscellanes Sacra.
Woerger, Dissertationes varies.

Wolfius, Cura philologica et critica. 5 vol. Woodhouse, Annotations on the Apocalype. 1828.

Yardley, The Genealogies of Jesus Christ, as recorded by St. Matthew and St. Luke, critically examined. 1739.

INDEX I.

OF GREEK TERMS EXPLAINED IN THE NOTES.

2882. Gal. iv. 6. έβυσσος. Luke viii. 31. αγαπητός. Matt. iii. 17. αγγαρεύειν. Matt. v. 41. àyıdçew. John xvii. 17; 1 Cor. vii. 14. dyios, 1 These, iii, 13, aprifeir. John xi. 55; Acts xxi. 24. άγοραιος, άγόραιος. Acts xix. 38. 38ns. Matt. xvi. 18. άδόκιμος. 1 Cor. ix. 27; 2 Cor. xiii. 6; 2 Tim. iii. 8: Tit. i. 16. alvos. Matt. xxi. 16. alperus. Acts v. 17: xxiv. 14: xxvi. 5: 1 Cor. xi. 19. alria. Matt. xix. 10: xxvii. 37. alov. 1 Cor. x. 11; Gal. i. 4; Eph. ii. 2; 1 Tim. i. 17; 2 Tim. i. 9; Heb. i. 2. dauhr. Matt. xv. 16. drober. 1 Cor. xiv. 2. depis. Matt. iii. 4. άλαλάζειν. Mark v. 38. άλεκτοροφωνία. Matt. xxvi. 34. ἀλλ' 5. Luke xii. 51; 1 Cor. iii. 5. άλληλούζα. Rev. xix. 1. άμαρτία. 2 Cor. v. 21. drávan. Luke xxi. 23. ἀναγκαῖοι. Acts x. 24. drdθeμa. Rom. ix. 3; Gal. i. 8. Δυακρίνεσθαι, 1 Cor. xiv. 24. ἀναστάς. Acts v. 17. dragthour. Acts ii. 30. drahveis. Acts iii. 19. ἀνθομολογείσθαι. Luke ii. 38. are ar. Luke i. 20; 2 Thess. ii. 10. droia. Luke vi. 11. deri. Heb. xii. 2. dνώγεον. Luke xxii. 12. Δνωθεν. Luke i. 8; John iii. 3. ἀπ' ἄρτι. Matt. xxvi. 64; Rev. xiv. 13. ἀπ' ἀρχηs. 2 Thess. ii. 18; 1 John i. 1. ἀπάγεσθαι. Acts xii. 19. απέναντι Acts zvii. 7. ἀπέχειν. Matt. vi. 2; Mark xiv. 41; Luke ἀπλότης. Rom. xii. 8; 2 Cor. viii. 2. άπλώς. James i. 5.

ἀπό pro ὑπό. Matt. xi. 19; Rom. i. 20. ἀπὸ μιᾶς. Luke xiv. 18. ἀποδοθήναι. Matt. xviii. 25. ἀποθησαυρίζειν. 1 Tim. vi. 19. ἀποκαθιστάνειν. Matt. xvii. 11; Acts iii. 21. άποκριθεls elwe. Matt. iii. 15; Mark ix. 38. ἀπολλύειν. Matt. x. 39. ἀπολύει». Matt. xv. 23. ἀπόστολος. Luke vi. 13; 2 Cor. viii. 23; Phil ii 25. ἀποστρέφεσθαι. Matt. v. 42. doyos. Matt. xii. 36. άρετή. 2 Pet. i. 3. άρχαί. Acts x. 11; Rom. viil 38; Eph. vi.12. Αρμαγεδδών. Rev. xvi. 16. άρχεσθαι cum infinitivo. Mark ii. 23; Acts i. 1. ἀρχηγός. Acts iii. 15: v. 31. doxή. John viii. 25; Jude 6. doxiepeis. Matt. ii. 4: xxvi. 3. ἀρχισυνάγωγος. Mark v. 22. apyer. Matt. ix. 18; Luke xiv. 1; John iii. 1: xii. 31. doneir. Acts xxiv. 16. doodoier. Matt. x. 29; Luke xii, 6. ἀσφαλώs. Mark xiv. 44. abfaveir. Eph. iv. 15. άφέωνται. Matt. ix. 2. Coulis. Acts xx. 29. άχυρον. Matt. iii. 12. βαπτίζεσθαι. Luke xi. 38. βάρβαρος. 1 Cor. xiv. 11. Bácos. 1 Thess. ii. 6. βασιλικός. John iv. 46. Baordew. John xii. 6. βαττολογείν. Matt. vi. 7. Bηθεσδά. John v. 2. Bid corbai. Matt. xi. 12. Bouleuris. Mark xv. 43. Γαλατία. 2 Tim. iv. 10. ydue. Matt. xxii. 2. yéerra. Matt. v. 22. yerealoylar. 1 Tim. i. 4. Arouat. Rom. i. 3. γλευκοs. Acts ii. 13. γλώσσα. Acts ii. 8.

γρώσις. 1 Cor. viii. 1: xii. 8; Eph. iii. 19. dκεί. Matt. ii. 22. γραμματείς τοῦ λαοῦ. Matt. ii. 4. γραμματεύs. Matt. v. 20; Acts xix. 35. yuurds. Mark xiv. 52; John xxi. 7. γύναι. John ii. 4. Seinvier. Matt. iv. 8. δεισιδαίμων. Acts xvii. 22. δεξιολάβοι. Acts xxiii. 23. 86peur. Matt. xxi. 85; Acts v. 40. δευτεροπρώτος. Luke vi. 1. δια ήμερών. Mark ii. 1. διά τριών. Matt. xxvi. 61; Gal. ii. 1. διάβολος. John vi. 70; 1 Tim. iii. 6. διαθήκη. Heb. ix. 16. διακρίνεσθαι. James ii. 4. διαλογισμός. Luke ix, 46. Sianepiceiv. Acts ii. 3. διαπρίεσθαι. Acts v. 33. διασπορά. John vii. 35; James i. 1. διαφέροντα, Rom. ii. 18. διδακτός. 1 Cor. ii. 13. δίδοναι τόπον. Rom. xii. 19. δίδραχμον. Matt. xvii. 24; xxi. 12. Sigasos. Matt. i. 19; Acts vii. 52. δικαιοσύνη. Matt. vi. 1; 1 Cor. i. 30; 2 Cor. ix. 9. — Өеоû. Rom. iii. 21. δικαιοῦν. Matt. xi. 19; Luke vii. 29. δικαίωμα. Luke i. 6; Rom. i. 32. διώκειν. Matt. v. 11. 86fa. Rom. iii. 23: ix. 4; 1 Cor. xi. 7; dwel. Rom. iii. 6: xi. 6, 22; 1 Cor. v. 2 Pet. ii. 10. δουλεύειν. 1 Thess. i. 9. δύναμις. 1 Cor. iv. 19. da μή. John v. 19; Gal. ii. 16. dykalvia. John x. 22. έγκομβαν. 1 Pet. v. 5. έγώ. 1 Thess. iv. 15. έγω είμι. Matt. xiv. 27. el; num? Matt. xii. 10. el pro où. Mark viii. 12. el, utinam. Luke xii. 49: xxii. 42. el ye. Eph. iii. 2. el δè μήγε. Matt. vi. 1. el uh. Matt. xii. 4; 1 Cor. vii. 17; Gal. i. 7; Rev. ix. 4. el τύχοι. 1 Cor. xiv. 10: xv. 37. eldes. Matt. ix. 4. elen. 1 Cor. xv. 2; Gal. iii. 4. elwep pro dwel. 2 Thess. i. 5; 1 Pet. ii. 3. els pro ev. Mark i. 9. els nad' els. Mark xiv. 19. els μαρτύριον. Matt. viii. 4: x. 18. els τέλος. Luke xviii. 5; John xiii. 1; εὐτραπελία. Eph. v. 4. 1 Thess. ii. 16. ἐκβάλλειν. Matt. ix. 38.

ἐκκλησία. Acts ii. 47: v. 11: xii. 1; 1: xi. 18. δαλεατοί. Matt. xx. 16; 2 Tim. ii. 10. ἐκλελυμένος. Matt. ix. 86. έκλογή. Rom. xi. 5, 7, 28; 1 Thesa i 2 Pet. i. 10. έλαχιστότερος. Eph. iii. 8. έλέγχευ. Eph. v. 11. Έλληνίς. Mark vii. 26. Έλληνιστής. Acts vi. 1. ἐμβοιμᾶσθαι. John xi. 33. er ols. Acts xxiv. 18: xxvi. 12. dr ται̂s ἡμέραις duelrois. Matt. iii. 1; 1 i. 15. έν τούτφ. 2 Cor. v. 2. drartior tou Geou. Luke xxiv. 19. Frener subintellect. Matt. ii. 13: xi. Acts iii. 12: vii. 19. Eroyos, 1 Cor. xi. 27. dervyydrew. Rom. viii. 26, 34. έξ αὐτῆs. Mark vi. 25. ἐξ οὐρανοῦ. 2 Cor. v. 2. egayopateur. Eph. v. 16. εξομολογείσθαι. Luke xxii. 6. €€6v. 2 Cor. xii. 4. εξουσία cum genitivo. Matt. x. 1; 1 (ix. 12. έξουσίαι. Eph. i. 21 : vi. 12. έπαρχία. Acts xxv. 1. xiv. 16: xv. 29. ἐπέγειν. Luke xiv. 7; Acts iii. 5. ewl. Mark x. 11: xii. 26. έπὶ τὸ αὐτό. Matt. xxii. 34. έπιβαλών. Mark xiv. 72. ₹πίγνωσις. Col. i. 9. έπικαλείσθαι 1 Cor. i. 2. ἐπιλαμβάνεσθαι. Heb. ii. 16, eniopkeir. Matt. v. 33. ἐπιούσιος. Matt. vi. 11. έπιποθείν. James iv. 5. έπισκοπή, 1 Pet. ii. 12. ἐπισπᾶσθαι. 1 Cor. vii. 18. dπίτροπος. Luke viii. 3; Gal. iv. 2. emouparios. Eph. i. 3. epyaola. Luke xii. 58. έσταναι. Acts xii. 14; 1 Cor. x. 12. έστώς. Matt. xxiv. 15. εὐλαβήs. Acts ii. 5. εὐλογία. 2 Cor. ix. 5. ebploneir. Matt. x. 39. εὐσχήμων. Mark xv. 43; Acta xiii. 50. έφ' 5. Matt. xxvi. 50; Rom. v. 12; 2 (v. 4; Phil. iii. 12.

doφαθά. Mark vii. 34. frew. John xi. 17. Tws of. Matt. i. 25: xxvi. 29: Luke xxii. čηλώτης. Matt. x. 4. † pro μάλλον ή. Matt. xviii. 8. iγείσθαι. 1 Thess. v. 1& #8n. Matt. iii. 10. 'HAL Matt. xxvii. 47. ήλικία. Matt. vi. 27; Luke ii. 52. dueis. Tit. iii. 8. θέλεω. Matt. xxvii. 43; Col. ii. 18. θότνος. Rev. xviii. 12. θυμιατήριον. Heb. ix. 4. 18101. Acts iv. 23. 18ιώτης. 1 Cor. xiv. 16; 2 Cor. xi. 6. 186. Matt. ix. 4. Tenorlas. Matt. i. 11. lepeus. Matt. viii. 4; Acts v. 24. 'Ιησου̂s. Matt. i. 21. lkaros. Luke xxii. 38: xxiii. 8. lacorhow. Rom. iii. 25. Thews. Matt. xvi. 22. iμάτιον. Matt. v. 40; John xiii, 4. Iva. Matt. i. 22; John ix. 3; Rom. v. 20; vii. 13: viii. 4: xi. 19; 1 Cor. vii. 29; Gal. iii. 22. Iva cum indicativo. 1 Cor. iv. 6. Ιστορείν. Gal. i. 18. lâra. Matt. v. 18. Kaupol. Matt. xvi. 3. καλείσθαι. Luke i. 32, καλώs. Mark vii. 9. ката бидрожов. Rom. iii. 5; 1 Cor. ix. 8: µарав ада. 1 Cor. xvi. 22. TV. 32. ката обока. Acts ii. 30. кат' olкor. Acts ii. 46. καταβραβεύειν. Col. ii. 18. κατακρίνεσθαι. Mark xvi. 16. κατάλυμα. Luke ii. 7. катачарка́у. 2 Cor. xi. 8. катаруеїв. Gal. v. 4. καταρτίζειν. 1 Cor. i. 10. καταχρᾶσθαι. 1 Cor. vii. 31: ix. 18. κατηχέομαι. Luke i. 4. καυγάσθαι. Rom. v. 2. κεδρών. John xviii. 1. kepala. Matt. v. 18. κερδήσαι. Acts xxvii. 21. κέρμα. Matt. xxi. 12. κεφαλαιούν. Mark xii. 4. κληρονομείν. Matt. v. 5. κλήρος. Acts i. 17, 26; 1 Pet. v. 3. κληροῦσθαι. Eph. i. 11. κλήσις. 1 Cor. i. 26; 2 Pet. i. 10. κλητόs. Matt. xx. 16; Rom. viii. 28.

κλίνειν. Luke ix. 12. Kododyrns. Matt. v. 26. KOLPOUR. Matt. xv. 18. Kouveria, Acts ii. 42: Philem. 6. κολλασθαι. Acts v. 13. κολλυβιστής. Matt. xxi. 12. κορβάν. Mark vii, 11. κράσπεδον. Matt. ix. 20. κριθηναι. Matt. v. 40. kpireur. John viii. 15; 1 Cor. iv. 5; Heb. x. 30. κρίσις. Matt. xii. 18; John xii. 31; 1 Tim. v. 24. κτίσις. Rom. viii. 20. κυλλός. Matt. xv. 31. Roves. Phil. iii. 2. λαμπρός. Luke xxiii. 11. λατρεία. John xvi. 2. λατρεύειν. Acts xxvi. 7; 1 Thess. i. 9. λέγω δὲ τοῦτο. 1 Cor. i. 12; Eph. v. 32. λεπτόν. Mark xii. 42. λιβανωτός. Rev. viii, 3. λιβέρτινοι. Acts vi. 9. λιθόστρωτον. John xix. 13. λίτρα. John xii. 3: xix. 39. λόγια. Acts vii. 38. λόγος. John i. 1; 1 Cor. i. 5; 2 Cor. i. 18: x. 10; 1 John i. 1. λόγος ἀκοῆς. 1 Thess. ii. 13. μαθητεύειν. Matt. xxvii. 57. μάλλον cum comparativo. Mark vii. 36; Phil. i. 24. μαμμωναs. Matt. vi. 24. μεγιστάνες. Mark vi. 21. μεθύειν. John ii. 10; 1 Cor. xi. 21. μειζότερος, 3 John 4. μεριμναν. Matt. vi. 25. μέρος. 2 Cor. iii. 10; Col. ii. 16; 1 Pet. iv. μετά pro διά. Matt. xxvii. 66. - τρεῖς ἡμέρας. Mark viii, 31. μεταξύ. Acts xiii, 42, μετεωρίζεσθαι. Luke xii. 29. μήποτε. Matt. xxv. 9; 2 Tim. ii. 25. μισείν. Rom. ix. 13. μνημείον. Mark xvi. 5. μορφή. Phil. ii. 6. μυστήριον. 2 Thess. ii. 7. μωραίνειν. Matt. v. 13. rads. Acts xix, 24; Rev. xi. 1. - Ocov. 1 Cor. iii. 16: vi. 19; 2 Thesa. ii. 4. perpol. Matt. viii. 22. νεωκόρος. Acts xix. 35. νεώτεροι. Acta v. 6; 1 Pet. v. 5.

pporela. Acts xxvii. 9. rous. John x. 34; 1 Cor. xiv. 21. ξεστός. Mark vii. 4. elcousérs. Luke iv. 5; Acts xi. 28. δμείρεσθαι. 1 Thess. fi. 8. 586s. Acts ix. 2: xxiv. 14. doueds. Matt. xviii. 6. deducta. Acts i. 15. Stes. Mark xv. 23. Swow. John vii. 84. STUE. Matt. v. 16. Saus &. Acts iii. 19. **δρθοτομείν.** 2 Tim. ii. 15. δρθρου βαθέος. Luke xxiv. 1. δρίζεσθαι. Rom. i. 4. Sora. Acts xiii. 34. 871. Matt. iz. 18: xvi. 7. 8τι pro διά τί ; Mark ix. 11. eb-#âs. v. [#âs-ob.] obe elva. Matt. ii. 18. obrus. Matt. xxvi. 40; John iv. 6. dela. Matt. xiv. 15. walter. 1 Cor. z. 7. waîs. Matt. viii. 6; Luke vii. 7. walippereola. Matt. xix. 28; Tit. iii. 5. πάλιν. Matt. iv. 7; Gal. iv. 9: v. 1; Heb. i. 6. maod. Luke viii. 49; Rom. i, 25: xiv. 5. παραβολή. Luke xiv. 7; Heb. xi. 19. παρακαταθήκη. 1 Tim. vi. 20; 2 Tim. i. 12, 14. παράκλητος. John xiv. 16. παραλαβείν γυναίκα. Matt. i. 20. παρασκευή. Matt. xxvii. 62; John xix. 14. παροιμία. John x. 6. maponola, Mark viii. 32; Heb. iii, 6. mas. Matt. xiii. 19. #as-ob. Matt. xii. 25; 1 Cor. i. 29: xv. 51; Gal. ii. 16. πάσχα. John xviii. 28. πείη. Matt. xiv. 13. πειθοίς. 1 Cor. ii. 4. πέραν. Matt. iv. 15. περιεργάζεσθαι. 2 Thess. iii. 11. περίεργος. Acts xix. 19. περιούσιος. Tit. ii. 14. περιποίησις. Eph. i. 14. жерів вей ей. 2 Cor. ix. 8; Eph. i. 8; 1 Thess. iii. 12. περπερεύεσθαι, 1 Cor. xiii. 4. πίμπρασθαι. Acts xxviii. 6. πιστεύεσθαι. Rom. iii. 2; 1 Cor. ix. 17; σπαράσσεω. Mark i. 26. 1 Thess. ii. 4. πιστεύσαι. Rom. xiii. 11; 1 Cor. xv. 11; σπεκουλάτωρ. Mark vi. 27. Eph. i. 18.

morueds. Mark xiv. 3. miorus Beoû. Mark xi. 22. manphs areduares. Acts vi. & πληροφορείσθαι. Luke i. 1; Rom. xiv. πλήρουμα, Eph. i. 23; Col. i. 19; ii. 8. πνεῦμα. John iii. 8; 1 Cor. fi. 14. πνεθμα-σάρξ. Matt. xxvi. 41; Rom. 1 Thesa. v. 23; 1 Tim. ifi. 16;] ix. 14; 1 Pet. iii. 18, πνεύματα, 1 Cor. xiv. 12. Trevuaturds. 1 Cor. xii. 1. πόθεν. John vii. 27: xix. 9. woteir. Matt. xx. 12; Mark iii. 14; 2 xi. 25; Heb. iii. 2. πολλών pro πάντων. Matt. xxvi. 28. Tornpos. Matt. vi. 13; 2 Thees, iji. 3. πόρνη. Heb. xi. 81; Rev. zvii. 1. ποτήριον. Matt. xx. 22: xxvi. 39. практирия. Matt. xxvii. 27; John x 28 : Phil. i. 13. modorew. Luke iii. 13. πρεσβύτεροι Matt, xvi, 21. πρεσβύτης. Philem. 9. προσευχή. Luke vi. 12; Acts xvi. 1 Tim. ii. 1. **пробошног.** 2 Cor. i. 11. - στηρίζειν. Luke ix. 51. προφητεύειν. 1 Cor. xi. 4. προφήτης. 1 Cor. xii. 8: xiv. 32. πρώτος. John i. 15. прытотокоз. Matt. i. 25; Col. i. 16. TTEPbysov. Matt. iv. 5. πυγμη̂. Mark vii. 3. Tibur. Acts xvi. 16. πωροῦσθαι. Rom, xi. 7. pas oupyla. Acts xiii. 10. band. Matt. v. 22. δημα. Matt. xviii, 16. σαρκικός. 1 Cor. iii. 1. odrov. Matt. xiii. 83. σβεννύειν. 1 Thesa. v. 19. σέβασμα. 2 Thess. ii. 4. σιμικίνθιον. Acts xix. 12. σίνδων. Matt. xxvii. 59. σκανδαλίζειν. Matt. v. 29; Mark vi. 3. σκεύος. Acts ix. 15; 1 Thess. iv. 4. σκηνοποιός. Acts xviii. 3. σκήνος. 2 Cor. v. 1. σκία. Heb. x. 1. σκύλλειν. Matt. ix. 86. σοφία. 1 Cor. xii, 8. σουδάριον. Acts xix. 12. σπείρα. Matt. xxvii. 27; Acts z. 1: xxvi σπιλάδες. Jude 12.

στέγει». 1 Cor. ix. 12; xiii. 7; 1 Thess. iii. τῷ Θεῷ. Acts vii. 20; 2 Cor. z. 4. 1, 5. στέγη. Mark ii. 4. στέλλεσθαι, 2 Thess. iii. 6. ornolder. Luke ix. 51: 1 Thesa, iii, 2. στόα. John v. 2: x. 23; Acts iii. 11. στρατηγός. Luke xxii. 4, 52; Acts iv. 1: xvi. 20. στυγνάζειν. Matt. xvi. 3. od elwas. Matt. xxvi. 25. συμβιβάζειν. Acts ix. 22: xvi. 10. συντρίβειν. Mark xiv. 3. Zupedolvigga, Mark vii. 26. συστέλλευ. Acts v. 6; 1 Cor. vii. 29. σφραγίζειν. John vi. 27; 2 Cor. i. 22, σφραγίε. 1 Cor. ix. 2. σχίσμα. 1 Cor. xi. 19. ocker, Tit. iii. 5 : James ii. 14. σόζεσθαι. Mark xvi. 16; Acta ii. 47. ταλιθά κούμι. Mark v. 41. τάσσεσθαι. Acts xiii. 48, rayéus. Gal. i. 6. τέλειος. 1 Cor. ii. 6: xiv. 20. τελειοῦσθαι. Luke xiii, 32. TEAOS. Matt. z. 22. τελώνης. Matt. v. 46. τηρείν. John xv. 20. Thoness. Acts iv. 3. τί ἡμῶν καὶ σοί; Matt. viii. 29; John ii. 4. τί δτι ; Acts v. 4. 717. Acts v. 36: 1 Cor. xv. 8. τίτλος. John xix. 19. 70 before a sentence. Mark ix. 28; 1 Cor. xiii. 10. τολμαν. 1 Cor. vi. 1. τράπεζα. Acts vi. 2. Toametirns. Matt. xxv. 27. тожов. Acts vii. 43.

τφ pro τω. 1 Cor. xv. 8. viós. Matt. viii, 12; John xii, 36; 2 Thess. ii. 8. δπακοῦσαι, Acts xii. 13. δωέρ. Rom. v. 8; 2 Thess. ii. 1. δπερφον. Acts i. 13. broferrbeir. Acts xxvii. 17. δποκριταί. Luke xii. 56. όποπλείν. Acts xxvii. 4. δπόστασις. 2 Cor. ix. 4; Heb. i. 3: iii. 14: vi. 1. φαιλόνης. 2 Tim. iv. 13. obáver els. 1 Thess. iv. 15. didan. Rev. xvi. 1. φιλοτιμεῖσθαι. Rom. xv. 20. φραγελλόω, φραγέλλιον. Matt. xxvii. 26. opoveiv rd russ. Matt. xvi. 23. φυλακή. Matt. xiv. 25; Luke ii. 8; 1 Pet. iii. 19. φυλακτήριον. Matt. ix. 20: xxiii. 5. φωνή. Acts ii. 6. φωs. Mark xiv. 54. coricer. Heb. vi. 4. χαλκολίβανος. Rev. i. 15. xdois. Acts ii. 47: iv. 33; 2 Cor. viii. 1, 4. χίτων. Matt. v. 40. χόρτος. Mark vi. 39. χρηματίζειν. Acts xi. 26. ψήφος. Rev. ii. 17. ψυχή. Matt. ii. 20: vi. 25; 1 Cor. ii. 14; 1 Thess. v. 23. www.ds. 1 Cor. ii. 14: xv. 44; Jude 19. dolves. Matt. xxiv. 8: Acts ii. 24. ம்த வே. 1 Cor. xi. 34; Phil. ii. 23. &s 874 2 Cor. v. 19; 2 These. ii. 2 wouved. Matt. xxi. 9.

INDEX II.

OF THINGS AND PROPER NAMES.

The references to the notes are marked by the letter n.

AARON, Luke i. 5; Acts vii. 40; Heb. v. Agar, (or Hagar,) Gal. iv. 24, 25. 4: vii. 11: ix. 4. Agrippa, (or Herod Agrippa II.,) Acts xx. Abaddon, (or Apollyon,) Rev. ix. 11. 13, n, &c.: xxvi. 1, &c. Abel. Matt. xxiii. 35; Luke xi. 51; Heb. Ahaz. [Achaz.] Alexander, the son of Simon and brother of xi. 4: xii. 24. Abia, (or Abijah,) the course of, Luke i. 5. Rufus, Mark xv. 21. Alexander, member of the Sanhedrim, Acu Abia. (or Abijah, or Abijam.) king of Judah, Matt. i. 7. Alexander, a Jew of Ephesus, Acts xix. 33. Abiathar, Mark ii. 26 m. Abijah, Abijam. [Abia.] Alexander, a copperamith, 1 Tim. i. 20 s; Abilene, Luke iii. 1. 2 Tim. iv. 14 m. Alexandria, Alexandrian, Acts vi. 9: xviii. Abiud, Matt. i. 13. Abraham, Matt. i. 1, 2, 17: iii. 9: viii. 11: 24: xxvii.6: xxviii. 11. Alphæus, (or Clopas,) the father of James xxii. 32; Mark xii. 26; Luke i. 55, 73: the Less, Matt. x. 3; Mark iii. 18; Luke iii. 8, 34: xiii. 16, 28: xvi. 22, 23, 24, vi. 15; Acts i. 13. 25, 29, 30: xix. 9: xx. 37; John viii. Alphæus, the father of Levi (or Matthew,) 33, 37, 39, 40, 52, 53, 56, 57, 58; Acts iii. 13, 25: vii. 2, 16, 17, 32: xiii. 26; Mark ii. 14. Amen, 1 Cor. xiv. 16 n; Rev. iii. 14 n. Rom. iv. 1, 2, 3, 9, 12, 13, 16: ix. 7: xi. 1; 2 Cor. xi. 22; Gal. iii. 6, 7, 8, 9, 14, Aminadab, (or Amminadab,) Matt. i. 4: Luke iii. 33. 16, 18, 29: iv. 22; Heb. ii. 16: vi. 13: Amon, Matt. i. 10. vii. 1, 2, 4, 5, 6, 9: xi. 8, 17; James ii. 21, 23; 1 Pet. iii. 6. Call of Abraham, Amos, Luke iii. 25. Amphipolis, Acts xvii. 1. Acts vii. 2 n. Amplias, Rom. xvi. 8. Absinthium, (or Apsinthus,) the star Worm-Ananias, husband of Sapphira, Acts v. wood, Rev. viii. 11. Accusative absolute, Acts xxvi. 3 n; Rom. 1. &c. Ananias, a disciple at Damascus, Acts ix. viii. 3 m. Aceldama, Acts i. 19. 10, &c.: xxii. 12, &c. Ananias, high-priest, Acts xxiii. 2, 3 m, 5 Achaia, Acts xviii. 12, 27: xix. 21; Rom. xv. 26: xvi. 5; 1 Cor. xvi. 15; 2 Cor. i. m: xxiv. 1. Andrew, Matt. iv. 18: x. 2; Mark i. 16. 1: ix. 2: xi. 10; 1 Thess. i. 7, 8. 29: iii. 18: xiii. 3; Luke vi. 14; John Achaicus, 1 Cor. xvi. 17. i. 40, 44: vi. 8: xii. 22; Acts i. 13. Achaz, (or Ahaz,) Matt. i. 9. Andronicus, Rom. xvi. 7. Achim, Matt. i. 14. Angel, Matt. xviii. 10 x; Acts vii. 35 x. Adam, Luke iii. 38; Rom. v. 14; 1 Cor. 53 n: x. 3 n; 1 Cor. xi. 10 n; Eph. xv. 22, 45; 1 Tim. ii. 13, 14; Jude 14. iii. 10 n; Col. i. 20 n; 1 Tim. v. 21, Addi, Luke iii. 28. n: Rev. i. 20 n: xvi. 5 n. Adramyttium, Acts xxvii. 2. Anna, Luke ii. 36. Adriatic Sea, Acts xxvii. 27 a. Annas, Luke iii. 2 x; John xviii. 13, 24; Adultery, John viii. 5 n. Æneas, Acts ix. 33, 34. Acts iv. 6 m: xxii. 5 m. Ænon, John iii. 23. Antichrist, I John ii. 18 m. Antioch, in Pisidia, Acts xiii. 14: xiv. 19, Agabus, Acts xi. 28: xxi. 10. Agapæ, 2 Pet. ii. 13 n: Jude 12 n. 21: 2 Tim. iii. 11.

Antioch, in Syria, Antiochian, Acts vi. 5: Assos, in Crete (?) Acts xxvii. 13 x. xi. 19, 20 n, 21 n, 22, 26, 27: xiii. 1: xiv. 26: xv. 22, 23, 30, 35: xviii. 22; Gal. ii. 11. Antipas, Rev. ii. 13. Antipas, Herod. [Herod Antipas.] Antipatris, Acts xxiii. 31. Antonia, tower of, Acts xxi, 34 s. Antonius Felix. [Felix.] Apelles, Rom. xvi. 10. Apollonia, Acts xvii. 1. Apollos, Acts xviii. 24, 25 n: xix. 1; 1 Cor. i. 12: iii. 4, 5, 6, 22: iv. 6: xvi. 12 n; Tit. iii. 13 n. Apollyon, (or Abaddon,) Rev. ix. 11. Apostles, Luke vi. 13 n; Rom. i. 11 n: xvi. 7 n Apphia, Philem. 2 n. Appii Forum, Acts xxviii. 15. Apsinthus, (or Absinthium,) the star Wormwood, Rev. viii. 11. Aquila, Acts xviii. 2, 18, 26 n; Rom. xvi. 3 n: 1 Cor. xvi. 19: 2 Tim. iv. 19. Arabia, Arabian, Acts ii. 11: Gal. i. 17: iv. 25. Aram, (or Ram,) Matt. i. 3, 4; Luke iii. Aratus, quoted by S. Paul, Acts xvii. 28 n. Archelaus, Matt. ii. 22, a. Archippus, Col. iv. 17; Philem. 2 n. Areopagite, Dionysius the, Acts xvii. 34. Areopagus, (or Mars-hill,) Acts xvii. 19, 22. Aretas, Matt. xiv. 3 n; Acts ix. 2 n; 2 Cor. xi. 32 n. Arimathea, Matt. xxvii. 57 n; Mark xv. 43; Luke xxiii. 51; John xix. 38. Aristarchus, Acts xix. 29: xx. 4: xxvii. 2 m; 2 Cor. viii. 19 m; Col. iv. 10; Philem. 24. Aristobulus, Rom. xvi. 10. Armageddon, Rev. xvi. 16 n. Arphaxad, Luke iii, 36. Artemas, Tit. iii. 12. Artemis. [Diana.] Asa, Matt. i. 7, 8. Asaph, Matt. xiii. 35 s. Ascension, place of, Luke xxiv. 50 n. Aser, (or Asher,) tribe of, Luke ii. 36; Rev. Asia, Asiatic, Acts ii. 9 n: vi. 9: xvi. 6: xix. 10, 22, 26, 27: xx. 4, 16, 18: xxi. 27: xxiv. 18: xxvii. 2; 1 Cor. xvi. 19; 2 Cor. i. 8; 2 Tim. i. 15; 1 Pet. i. 1; Rev. i. 4, 11. Asiarchs, Acts xix. 31 n.

Assos, in Mysia, Acts xx. 18, 14.

Asyncritus, Rom. xvi. 14. Athens, Athenian, Acts xvii. 15, 16, 21, 22: xvii. 1: 1 Thesa. iii. 1. Attalia, Acts xiv. 25. Augustus Cæsar, (Αθγουστος,) Luke ii. 1. Augustus, (Ξέβαστος, or the Emperor,) Acts xxv. 21, 25: xxvii. 1. Azariah. [Ozias.] Azor, Matt. i. 13, 14. Azotus, Acts viii. 40. Baal, Rom. xi. 4, s. Babylon, Matt. i. 11, 12, 17; Acts vii. 43; 1 Pet. v. 13 (?). Mystic Babylon, 1 Pet. v. 13 n (?); Rev. xiv. 8, n: xvi. 19; xvii. 5: xviii. 2, 10, 21. Balaam, 2 Pet. ii. 15 n; Jude 11; Rev. ii. 14 % Balak, Rev. ii. 14. Baptism, Matt. iii. 6 s. 13 s: xx. 22 s: John iii. 5 n; 1 Cor. xv. 29 n; Heb. vi. 2 n; 2 Pet. 1 n, 4 n, 9 n: ii. 20 n. Barabbas, Matt. xxvii. 16, 17 n. 20, 21, 26; Mark xv. 7 n, 11, 15; Luke xxiii. 18: John xviii. 40. Barachias, (or Berechiah,) Matt. xxiii. S5. Barak, Heb, xi. 32. Bar-Jesus, (or Elymas,) Acts xiii. 6. Bar-Jona, Simon, Matt. xvi. 17. [Peter.] Barnabas, Joses, Acts i. 23 n: iv. 36 n: ix. 27: xi. 22, 25, 30: xii. 25: xiii. 1, 2, 7, 43, 46, 50 : xiv. 12, 14, 20 : xv. 2, 12, 22, 25, 35, 36, 37, 39; 1 Cor. ix. 6; Gal. ii. 1, 9, 13; Col. iv. 10. Barsabas, Judas, Acts xv. 22. Barsabas, Joseph, (or Justus,) Acts i. 23 n. Bartholomew, Nathanaël (?), Matt. x. 3 n; Mark iii. 18; Luke vi. 14; John i. 46 #; Acts i. 13. [Nathanaël.] Bartimæus, Mark x. 46. Beelzebub, (or Beelzebul,) Matt. x. 25 x: xii. 24, 27; Mark iii. 22; Luke xi. 15, 18, 19. Belial, (or Beliar,) 2 Cor. vi. 15. Benjamin, tribe of, Acts xiii. 21; Rom. xi. 1: Phil. iii. 5 m; Rev. vii. 8. Beor. [Bosor.] Berechiah (or Jehoiada?). [Barachias.] Berœa, Berœan, Acts xvii. 10, 13: xx. 4. Bernice, Acts xxv. 13 n, 23: xxvi. 30. Bethabara, John i. 28. Bethany, Matt. xxi. 17 n: xxvi. 6; Mark xi. 1, 11, 12: xiv. 3; Luke xix. 29: xxiv. 50; John i. 28: xi. 1, 18: xii. 1; Acts i. 12 =

Bethesda, John v. 2 n. Bethlehem, Matt. ii. 1 s., 5, 6, 8, 16; Luke ii. 4 n. 15 : John vii. 42. Bethphage, Matt. xxi. l n; Mark xi. l; Luke xix. 29. Bethsaida, Matt. xi. 21 n; Mark vi. 45: viii. 22; Luke ix. 10: x. 18; John i. 44: Bishops, Acts xx. 17 n; Phil. i. 1 n; Tit. i. 5 n; Rev. i. 20 n. Bithynia, Acts xvi. 7; 1 Pet. i. 1. Blastus, Acts xii. 20. Boanerges, (viz., James and John,) Mark iii. 17. Boos, (or Boos,) Matt. i. 5; Luke iii. 32. Breaking of bread, Acts ii. 42 s. Brothers of our Lord, Matt. xiii. 55 n; John ii. 1 m: vii. 5 m: xix. 25 m: 1 Cor. ix. 5 m. Bosor, (or Beor,) 2 Pet. ii. 15. Burrus, Acts xxviii. 16 a. Cæsar, Matt. xxii, 17, 21; Mark xii, 14, 16, 17; Luke xx. 22, 24, 25: xxiii. 2; John xix. 12, 15; Acts xvii. 7: xxv. 8, 10, 11, 12, 21: xxvi. 32: xxvii. 24: xxviii. 19; Phil. iv. 22.

Cæsar, Augustus, Luke ii. 1. Cæsar, Claudius, Acts xi. 28: xviii. 2. Cæsar, Tiberius, Luke iii. 1. Cæsarea, Acts viii. 40: ix. 30: x. 1, 24: xi. 11: xii. 19: xviii. 22: xxi. 8, 16: xxiii. 23, 33: xxv. 1, 4, 6, 18. Cæsarea Philippi, Matt. zvi. 18 n; Mark viii. 27. Caiaphas, Matt. xxvi. 3, 57 n; Luke iii. 2 n; John xi. 49: xviii. 13, 14, 24, 28; Acts iv. 6 m. Cain, Heb. xi. 4; 1 John iii. 12; Jude 11. Cainan, son of Arphaxad, Luke iii. 36 n. Cainan, son of Enos, Luke iii. 37. Caius. [Gaius.] Calvary, (or Golgotha,) Luke xxiii. 33. Cana, John ii. n, 11: iv. 46: xxi. 2. Cansan (Xaradr). [Chanaan.] Cananite, (Kararitys,) Matt. x. 4 n; Mark iii. 18. [Simon.] Candace, Acts viii. 27. Capernaum, Matt. iv. 13 n: viii. 5: xi. 23: xvii. 24; Mark i. 21; ii. 1; ix. 33; Luke iv. 23, 31: vii. 1: x. 15; John ii. 2 iv 46 vi. 17, 24, 59. Cappadocia, Acts ii, 9; 1 Pet. i. 1. Carpus, 2 Tim. iv. 13. Castor and Pollux, Acts xxviii. 11. Cedron, John xviii. 1.

Cephas, (or Peter,) John i. 42; 1 Cor.i. iii. 22: ix. 5: xv. 5; Gal. ii. 9. [Pa Cerinthians, 1 John v. 6 s. Chaldeans, Acts vii. 4. Chanasn, Chanaanite, (or Censes, Con ite,) Matt, xv. 22 n; Acts vii. 11 : xiii Chapters, Mark xii. 26 m; Rom. xi. 2: Charity, 1 Cor. xiii. 13 a. Charran, (or Haran,) Acts vii. 2, 4. Chief priests, Matt. ii. 4 s: xxvi. 3 Acts xix. 14 m. Chios, Acts xx. 15. Chloë, 1 Cor. i. 11. Chorazin, Matt. xi. 21 s : Luke x. 13. CHRIST, divinity of, John i. 1 m: z. 33 m, 3 xii. 41 n; Acts xx. 28 n; Rom. ix. 5 n Cor. v. 19 m: viii. 9 m: xii. 19 m: 1 4n; Gal. i. 1n; Phil. ii. 6n; Col. i s, 18 s: iii. 13 s; 1 Thess. iii. 11 s Thess. i. 12 m; 1 Tim. iii. 16 m; Tit. 13 m; Heb. v. 7 m: vii. 3 m, 28 m: iz. 14 1 Pet. ii. 4 x; 2 Pet. i. 1 x; 1 John v. n; Jude 4 n; Rev. i. 8 n: v. 13 n. Pra addressed to CHRIST, Acts i. 24 m: 59 n; 1 Cor. i. 2 n. Pre-existence CHRIST, John i. 15 s : iii. 13 s : xvii. Coming of CHRIST, Matt. xxiv. 3 a. Chuza, Luke viii. 8. Cilicia, Acts vi. 9: xv. 23 n, 41: xxi. ; xxii. 8: xxiii. 34: xxvii. 5; Gal. i. 2 Cis, (or Kish,) Acts xiii. 21. Clauda, Acts xxvii. 16. Claudia, 2 Tim. iv. 21. Claudius Casar, Acts xi. 28 : xviii. 2. Claudius Lysias. [Lysias.] Clement, Phil, iv. 8 a. Cleopas, (Kheówas,) Luke xxiv. 18. Cleophas, (or Clopas, Kharas,) John : 25 n. [Alphaus.] Cnidos, Acts xxvii. 7. Cock-crowing, Mark xiv. 30 a. Cohort, Acts x. 1 n. Colossæ, Col. i. 2. Coos, (or Cos,) Acts xxi. 1. Core, (or Korah,) Jude 11. Corinth, Corinthian, Acts xviii. 1, 8: 1; 1 Cor. i. 2; 2 Cor. i. 1, 23: vi. 2 Tim. iv. 20. Cornelius, Acts x. 1 &c. Cos. [Coos.] Cosam, Luke iii. 28. Courses of the priests, Luke i. 5 m. Crescens, 2 Tim. iv. 10. Crete, Cretan, Acts ii. 11: xxvii. 7, 18, 21; Tit. i. 5, 12.

Cenchrea, Acts xviii. 18; Rom. xvi. l.

Crispus, Acts xviii. 8; 1 Cor. i. 14.
Crucifixion, John xviii. 32 n: xix. 17 n.
Cyprus, Cyprian, Acts iv. 36: xi. 19, 20:
xiii. 4, 7 n: xv. 39: xxi. 3, 16: xxvii. 4.
Cyrene, Cyrenian, Matt. xxvii. 82; Mark
xv. 21; Luke xxiii. 26; Acts ii. 10: vi.
9: xi. 20: xiii. 1.
Cyrenius, (or Publius Sulpicius Quirinus,)
Luke ii. 2.

Cyria (1), 2 John 1 m.

Dalmanutha, Mark viii. 10. Dalmatia, 2 Tim. iv. 10. Damaris, Acts avii. 34. Damascus, Damascene, Acts ix. 2 x, 3, 8, 10, 19, 22, 27: xxii. 5, 6, 10, 11: xxvi. 12, 20; 2 Cor. xi. 32; Gal. i. 17. Daniel, Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. Darkness, Matt. viii. 12 n. Dative, Matt. v. 21 n; Rom. xiv. 7 n; 2 Cor. v. 15 n; Gal. ii. 19 n. David, Matt. i. 1, 6, 17, 20: ix. 27: xii. 3, 28: xv. 22: xx. 30, 31: xxi. 9, 15: xxii. 42, 43, 45; Mar. ii. 25: x. 47, 48: xi. 10: xii. 35, 36, 37; Luke i. 27, 32, 69: ii. 4, 11: iii. 81: vi. 3: xviii. 38, 39: xx. 41, 42, 44; John vii. 42; Acts i. 16: ii. 25, 29, 34: iv. 25: vii. 45: xiii. 22, 34, 36: xv. 16; Ro: 3: iv. 6: xi. 9; 2 Tim. ii. 8; Heb. iv. 7: xi. 32; Rev. iii. 7: v. 5 : xxii. 16.

Deaconesses, Rom. xvi. 1 n; 1 Tim. iii. 11 n; Tit. ii. 3 n.

Deacons, Acts vi. 3 n.

Decapolis, Matt. iv. 25 m; Mark v. 20: vii. 31.

Dedication, feast of the, John x. 22 n. Demas, Col. iv. 14; 2 Tim. iv. 9 n, 10;

Demas, Col. iv. 14; 2 Tim. iv. 9 n, 10 Philem. 24.

Demetrius, a silversmith at Ephesus, Acts xix. 24 &c., 38.

Demetrius, a Christian, 3 John 12.

Derbe, Derbean, Acta xiv. 6, 20: xvi. 1: xx. 4.

Diana, (or Artemis,) Acts xix. 24, 27, 28, 85.

Didymus, (or Thomas,) John xi. 16: xx. 24: xxi. 2. [Thomas.]

Dionysius, Acts xvil. 34 s.

Dioscuri, (or Castor and Pollux,) Acts xxviii. 11,

Diotrephes, 3 John 9 n.

Docetæ, John xix. 34 n; 1 John iv. 2 n. Dorcas, (or Tabitha,) Acts ix. 36, 39. Drusilla, Acts xxiv. 24 n. Eclecta (?), 2 John 1 s.

Egypt, Egyptian, Matt. ii. 13, 14, 15, 19; Acta ii. 10: vii. 9, 10, 11, 12, 15, 17, 22, 24, 28, 34, 36, 39, 40: xiii. 17; Heb. iii. 16: viii. 9: xi. 26, 27, 29; Jude 5. Spiritual Egypt, Rev. xi. 8. Egyptian impostor, Acta xxi. 38 s.

Elam, Elamite, Acts ii. 9.

Elders, Matt. xvi. 21 n. Acts xi. 30 n: xv. 2n: xx. 17 n; Tit. i. 5n; Female elders, Tit. ii. 3n.

Eleazar, Matt. i. 15.

Electa (?), 2 John 1 s.

Election, Rom. xi. 23 n; 2 Tim. ii. 10 n. Eli. [Heli.]

Eliakim, son of Melea, Luke iii. 30.

Eliakim, son of Abiud, Matt. i. 13.

Elias, (or Elijah,) Matt. xi. 14 n: xvi. 14: xvii. 3, 4, 10 n, 11, 12: xxvii. 47, 49; Mark vi. 15: viii. 28: ix. 4, 5, 11, 12, 13: xv. 35, 36; Luke i. 17: iv. 25, 26: ix. 8, 19, 30, 33, 54; John i. 21, 25; Rom. xi. 2; James v. 17.

Eliezer, Luke iii. 29.

Elijah. [Elias.]

Elisabeth, Luke i. 5, 7, 13, 24, 36, 40 &c., 57.

Eliseüs, (or Elissæus, or Eliska,) Luke iv. 27. Eliud. Matt. i. 14. 15.

Elmodam, Luke iii. 28.

Elymas, (or Bar-Jesus,) Acts xiii. 8. Emmanuel, (or Immanuel,) Matt. i. 23.

Emmaüs, Luke xxiv. 13 a.

Emmor, (or Hamor,) Acts vii. 16.

Enoch, Luke iii. 37; Heb. xi. 5; Jude 14 n. Enos, Luke iii. 38.

Epænetus, Rom. xvi. 5.

Epaphras, Col. i. 7: iv. 12; Philem. 23 m. Epaphroditus, Phil. ii. 25 m: iv. 18.

Ephesus, Ephesian, Acts xviii. 19, 21, 24: xix. 1, 17, 26, 28, 34, 35: xx. 16, 17: xxi. 29; 1 Cor. xv. 32: xvi. 8; Eph. i. 1; 1 Tim. i. 3; 2 Tim. i. 18: iv. 12; Rev. i. 11: ii. 1.

Ephraim, John xi. 54.

Epicureans, Acts xvii. 18.

Epimenides, quoted by S. Paul, Tit. i. 12 s.

Er, Luke iii. 28.

Erastus, Acts xix. 22; Rom. xvi. 23; 2 Tim. iv. 20.

Esaias, (or *Isaiah*.) Matt. iii. 3: iv. 14: viii. 17: xii. 17: xiii. 14: xv. 7; Mark vii. 6; Luke iii. 4: iv. 17: John i. 23: xii. 38, 39, 41; Acts viii. 28, 30: xxviii. 25; Rom. ix. 27, 29: x. 16, 20: xv. 12.

Esau, Rom. ix. 13; Heb. xi. 20: xii. 16. Esli, Luke iii. 25. Earom, (or Hezron,) Matt. i. 3; Luke iii. 38. Ethiopia, Ethiopian, Acta viii. 27. Eubulus, 2 Tim. iv. 21. Eunice, 2 Tim. i. 5. Eunuchs, Acts viii. 27 m. Euodias, Phil. iv. 2. Euripides, quoted by S. Paul, 1 Cor. xv. 33 m. Euroclydon, a wind, Acts xxvii. 14. Euphrates, Mystic, Rev. ix. 14: xvi. 12. Eutychus, Acts xx. 9. Eve, 2 Cor. xi. 3; 1 Tim. ii. 13. Evil eye, Matt. xx. 15 n. Evil spirits, Luke xiii. 16 n; 1 Cor. xv. 24 n; 2 Cor, iv. 4 n: xii. 7 n; Eph. vi. 12 n; 2 Pet. ii. 4 n; Rev. xvi. 17 n. Exorcists, Acts xix. 13 n. Ezekias, (or Hezekiah,) Matt. i. 9, 10.

Fair Havens, Acts xxvii. 8.
Famine, Acts xi. 28 n.
Fast, Acts xxvii. 9 n.
Felix, Antonius, Acts xxiii. 24 n, 26:
xxiv. 2 n, 3, 22, 24, 25 n, 27: xxv. 14.
Festus, Porcius, Acts xxiv. 27: xxv. 1, &c.:
xxvi. 24, 25, 32.
Fortunatus, 1 Cor. xvi. 17.
Flight into Egypt, Matt. ii. 14 n.

Gabbatha, (or Lithostrotus,) John xix. 13 n.

Gabriel, Luke i. 11 &c., 19, 26 &c. Gad, tribe of, Rev. vii. 5. Gadarenes, Matt. viii. 28 n; Mark v. 1; Luke viii. 26, 37. Gaius, (or Caius,) of Corinth, Rom. xvi. 23; 1 Cor. i. 14. Gaius, (or Caius,) of Derbe, Acts xx. 4n; 3 John 1 (?). Gaius, (or Caius,) of Macedonia, Acts xix. 29. Galatia, Galatian, Acta xvi. 6: xviii. 23; 1 Cor. xvi. 1; Gal. i. 2: iii. 1; 2 Tim. iv. 10; 1 Pet. i. 1. Galilee, Galilean, Matt. ii. 22: iii. 13: iv. 12, 15, 23, 25: xvii. 22: xix. 1: xxi. 11: xxvi. 32, 69, 73 n: xxvii. 55: xxviii. 7, 10, 16; Mark i. 9, 14, 16, 28, 39: iii. 7: vi. 21: viii. 31: ix. 30: xiv. 28, 70: xv. 41 : xvi. 7; Luke i. 26 : ii. 4, 39 : iii. 1 : iv. 14, 31, 44: v. 17: viii. 26: xvii. 11: xxiii. 5, 6, 49, 55: xxiv. 6; John i. 43: ii. 1, 11: iv. 3, 43, 45, 46, 47, 54: vi. 1:

vii. 1, 9, 41, 52 n: xii. 21: xxi. 2; Acta i.

11: ii. 7: v. 37: ix. 31 n: x. 37: xiii. 31.

Galilee, Sea of, (or Sea of Tiberias, or Lake

of Gennesares,) Matt. iv. 18: xv. Mark i. 16; vii. 31; John vi. 1. Gallio, M. Anneus Novatus, Acts xvii s. 14, 17. Gamaliel, Luke ii. 25 m; Acts v. 3 xxii. 8 s. Gaza, Acts viii. 26. Gedeon, (or Gideon,) Heb. xi. 32. Genealogy of JESUS, Luke iii. 23 s, 24 Gennesaret, Matt. xiv. 34 m; Mark vi. Gennesaret, Lake of, (or Sca of Galiles Lake of Tiberias.) Luke v. 1. Gentiles, conversion of, Acts ii. 39 m. Gergesenes, Matt. viii. 28 a. Gethsemane, Matt. xxvi. 36 a; Mark xiv Gideon. Gedeon. Gnostics, Acts xx. 30 n; Rom. xvi. 1 1 Cor. viii. 1 *, 3 *: xv. 23 *, 3 Phil. iii. 18 x; Col. ii. 18 x; 1 Thes 3 x; 2 Thess. ii. 3 x; 1 Tim. i. 3 x: 1 *: vi. 20 *; 2 Tim. ii. 14 *; Tit. n, 11 n, 14 n : iii. 9 n ; Heb. xiii. 2 Pet. ii. 1 *, 10 *; 1 John i. 8 *: m, 9 m, 18 m: iii. 7 m: v. 1 m; Jude s; Rev. ii. 24 s: ix. 2 s. Gog, Rev. xx. 8. Golgotha, (or Calvary,) Matt. xxvii. 3: Mark xv. 22; John xix. 17. Gomorrha, (or Gomorrah,) Matt. x. Mark vi. 11; Rom. ix. 29; 2 Pet. ii Jude 7. Gospel, progress of, Acts i. 8 n : Ron 18 x; Col. i. 6 x. Grecians, ('Ελληνισταί,) Acts vi. 1: 29: xi. 20. Greece, Greek, Mark vii. 26; Luke z 38; John vii. 35: xii. 20: xix. 20; xiv. 1: xvi. 1, 3: xvii. 4, 12: xvii

Hagiographa, Luke xxiv. 44 m.

Hamor. [Emmor.]

Haran. [Charran.]

Heber, Luke iii. 35.

Hebrew, Luke xxiii. 38; John v. 2:

13, 17, 20; Acts vi. 1: xxi. 40: xxi
 xxvi. 14; 2 Cor. xi. 22; Phil. iii. 5; iix. 11: xvi. 16. Epistle to the Hebi
 written in Greek, Heb. x. 34 m, 39 m.

Heli, (or Eli,) Luke iii. 23 m.

Hell, Matt. v. 22 m.

Hermaa, Rom. xvi. 14 m.

17: xix. 10, 17: xx. 2 m, 21: xxi.

37; Rom. i. 14, 16: ii. 9, 10: iii. 9

12: 1 Cor. i, 22, 23, 24: x, 32: xii.

Gal. ii. 3: iii. 28; Col. iii. 11; Rev. ix

Hagar. [Agar.]

Hermes, Rom. xvi. 14. Hermes, (or Mercurius,) Acts xiv. 12. Hermogenes, 2 Tim. i. 15. Herod, (or Herod Agrippa I.,) Acts xii. 1 n, 6, 11, 19 &c. Herod Agrippa II. [Agrippa.] Herod, the Tetrarch, (or Herod Antipas,) Matt. xiv. 1 n, 2 n, 3 n, 6; Mark vi. 14 n, 16 &c.: viii. 15 n; Luke iii, 1 n, 19: viii. 3: ix. 7, 9: xiii. 31: xxiii. 7 &c., 15: Acts iv. 27: xiii. 1. Herod Philip, husband of Herodias, Matt. xiv. 8 n. [Philip.] Herod Philip, (or Philip,) tetrarch of Ituræa, Luke iii, 1 n. Herod the Great, Matt. ii. 1 n, 3, 7, 12, 13, 15 m, 16 m, 19, 22; Luke i. 5: iii. 1 m; Acts xxiii. 35? Herodians, Matt. xxii. 16 z; Mark iii. 6 n: xii. 13. Herodias, Matt. xiv. 3, 6; Mark vi. 17, 19, 22; Luke iii, 19. Herodias, daughter of, Matt. xiv. 6 &c.; Mark vi. 22 n. Herodion, Rom. xvi. 11. Hezekiah. [Exekias.] Hegron. [Esrom.] Hierapolis, Col. iv. 13. Hinnom, Matt. v. 22 s. HOLY SPIRIT, John vii, 89 m; Acts i. 4 m; Rev. i. 4 n. Hosanna, Matt. xxi. 9 a. Hours of prayer, Acts ii. 15 m: iii. 1 m: v. 7 n: x. 3 n. Hymenseus, 1 Tim. i. 20 a : 2 Tim. ii. 17. Iconium, Acts xiii, 51 m; xiv. 1, 19, 21: xvi. 2; 2 Tim. iii. 11. Idumæa, Mark iii. 8. Ignatius, Matt. xviii. 2 n. Illyria, Rom. xv. 19 *. Immanuel. [Emmanuel.] Isaac, Matt. i. 2: viii. 11: xxii. 32; Mark

xii. 26; Luke iii. 34: xiii. 28: xx. 37; Acts iii. 13: vii. 8, 32; Rom. ix. 7, 10; Gal, iv. 28; Heb. xi. 9, 17, 18, 20; James ii. 21. Isaiah. [Esaias.] Iscariot, Judas, Matt. x. 4 n: xxvi. 14, 25, 47: xxvii. 8, 5 x; Mark iii. 19: xiv. 10, 43; Luke vi. 16: xxii. 3, 47, 48; John vi. 71: xii. 2 *, 4: xiii. 2, 26, 29: xiv. 22: xviii. 2 &c.; Acts i. 16, 18 s, 25. Israel, Israelite, Matt. ii. 6, 20, 21 : viii.

10: ix. 33: x. 6, 23: xv. 24, 31: xix.

28: xxvii. 9, 42; Mark xii. 29: xv. 32;

Luke i. 16, 54, 68, 80: ii. 25, 32, 34; iv. 25, 27: vii. 9: xxii. 30: xxiv. 21: John i. 31, 47, 49 : iii. 10 : xii. 13 : Acts i. 6: ii. 22, 36: iii. 12: iv. 8, 10, 27: v. 21, 31, 35: vii. 23, 37, 42: ix. 15: x. 36 : xiii. 16, 17, 23, 24 : xxi. 28 : xxviii. 20: Rom. ix. 4 m, 6, 27, 31: x. 1, 19, 21: xi. 2, 7, 25, 26; 1 Cor. x. 18; 2 Cor. iii. 7, 13: xi. 22; Gal. vi. 16; Eph. ii. 12; Phil. iii. 5; Heb. viii. 8, 10: xi. 22; Rev. ii. 14: vii. 4: xxi. 12. Issachar, tribe of, Rev. vii. 7. Italy, Italian, Acts x. 1: xviii, 2: xxvii, 1, 6; Heb. xiii. 24. Ituræa, Luke iii. 1 n.

Jacob, son of Isaac, Matt. i. 2: viii. 11: xxii.

82; Mark xii. 26; Luke i. 83: iii. 34; xiii. 28: xx. 37; John iv. 5, 6, 12; Acts iii. 13: vii. 8, 12, 14, 15, 32, 46; Rom. ix. 13: xi. 26; Heb. xi. 9, 20, 21. Jacob, son of Matthan, Matt. i. 15, 16. Jairus, Mark v. 22; Luke viii. 41, Jambres, 2 Tim. iii. 8. James, the son of Alphæus, (or the Just,) Matt. x. 3: xiii. 55 n: xxvii. 56; Mark iii. 18: vi. 3: xiv. 51 n: xv. 40: xvi. 1; Luke vi. 15, 16 n: xxiv, 10; Acts i. 13: xii, 17 m; xv, 13: xxi, 18 m; 1 Cor. xv. 7; Gal. i. 19 *: ii. 9, 12; James i. 1; Jude 1 n. James, the son of Zebedee, Matt. iv. 21: x. 2: xvii. 1; Mark i. 19, 29: iii. 17: v. 37: ix. 2: x. 35, 41: xiii. 3: xiv. 33; Luke v. 10: vi. 14: viii. 51: ix. 28, 54: Acts i. 13: xii. 2. Janna, Luke iii. 24. Jannes, 2 Tim. iii. 8. Jared, Luke iii, 37. Jason, Acts xvii. 5 &c.; Rom. xvi. 21. Jehoiada. [Berechiah.] Jechonias, (or Jehoiakim?) Matt. i. 11 m. Jechonias, (or Jehoiachin?) Matt. i. 12. Jehoiachin, Jehoiakim. [Jechonias.] Jehoram. [Joram.] Jehosaphat. [Josaphat.] Jephthaë, (or Jephthah,) Heb. xi. 82. Jeremias, (or Jeremiak,) Matt. ii. 17: xvi. 14 n: xxvii. 9. Jericho, Matt. xx. 29; Mark x. 46; Luke x. 30 : xviii. 85 : xix. 1; Heb. xi. 30. Jerusalem, Matt. ii. 1, 8: iii. 5: iv. 5 a, 25: v. 85: xv. 1: xvi. 21: xx. 17, 18: xxi. 1, 10: xxiii. 37; Mark i. 5: iii. 8, 22: vii. 1: x. 32, 38: xi. 1, 11, 15, 27:

xv. 41; Luke ii. 22, 25, 88, 41, 42, 43,

45: iv. 9: v. 17: vi. 17: ix. 31, 51, 58: Joel, Acta ii. 16. x. 30: xiii. 4, 22, 33, 84: xvii. 11: xviii. 31: xix. 11, 28: xx. 20, 24: xxi. 20, 24: xxiii. 7, 28: xxiv. 13, 18, 33, 47, 49, 52; John i. 19: ii. 13, 23: iv. 20, 21, 45: v. 1, 2: vii. 25: x. 22: xi. 18, 55: xii. 12; Acts i. 4, 8, 12, 19: ii. 5, 14: iv. 6, 16: v. 16, 28: vi. 7: viii. 1, 14, 25, 26, 27: ix. 2, 13, 21, 26, 28: x. 39: xi. 2, 22, 27: xii. 25: xiii. 13, 27, 31: xv. 2, 4: xvi. 4: xviii. 21: xix. 21: xx. 16, 22: xxi. 4, 11, 12, 18, 15, 17, 81: xxii. 5, 17, 18, 22: xxiii. 11: xxiv. 11: xxv. 1, 3, 7, 9, 15, 20, 24: xxvi. 4, 10, 20: xxviii. 17; Rom. xv. 19, 25, 26, 31; 1 Cor. xvi. 3; Gal. i. 17. 18: ii, 1: iv. 25. Mystic Jerusalem, Gal. iv. 26; Heb. xii. 22; Rev. iii. 12: xxi. 2, 10.

Jesse, Matt. i. 5, 6; Luke iii. 32; Acts xiii, 22; Rom. xv. 12.

Jesus, (or Joshua,) Acts vii. 45; Heb. iv. 8. Jesus, surnamed Justus, Col. iv. 11.

Jewry. [Judea.]

Jew. Jews. Jewish. Matt. ii. 2: xxvii. 11, 29, 37: xxviii. 15; Mark i. 5: vii. 3: xv. 2, 9, 12, 18, 26; Luke vii. 3: xxiii. 3, 37, 38, 51; John i. 19: ii. 6, 13, 18, 20: iii. 1, 22, 25: iv. 9, 22: v. 1, 10, 15, 16, 18: vi. 4, 41, 52: vii. 1, 2, 11, 13, 15, 35: viii. 22, 31, 48, 52, 57: ix. 18, 22: x. 19, 24, 31, 33: xi. 8, 19, 31, 33, 36, 45, 54, 55: xii. 9, 11: xiii. 33: xviii. 12, 14, 20, 31, 33, 35, 36, 38, 39: xix. 8, 7, 12, 14, 19, 20, 21, 31, 38, 40, 42: xx. 19; Acts ii. 5, 10, 14: ix. 22, 23: x. 22, 28, 39 : xi. 19 : xii. 3, 11 : xiii. 5, 6, 42, 43, 45, 50: xiv. 1, 2, 4, 5, 19: xvi. 1, 3, 20: xvii. 1, 5, 10, 13, 17: xviii. 2, 4, 5, 12, 14, 19, 24, 28: xix. 10, 13, 14, 17. 33. 34: xx. 3, 19, 21: xxi. 11, 20, 21, 27, 39: xxii. 3, 12, 30: xxiii. 12, 20, 27, 30: xxiv. 5, 9, 18, 24, 27: xxv. 2, 7, 8, 9, 10, 15, 24: xxvi. 2, 3, 4, 7, 21: xxviii. 17, 19, 29; Rom. i. 16: ii. 9, 10, 17, 28, 29: iii. 1, 9, 29: ix. 24: x. 12; 1 Cor. i. 22, 23, 24: ix. 20: x. 32: xii. 13; 2 Cor. xi. 24; Gal. ii. 13, 14, 15: iii. 28; Col. iii. 11; 1 Thess. ii. 14; Tit. i. 14; Rev. ii. 9: iii. 9.

Jezebel, Rev. ii. 20. Joanna, Luke viii. 3: xxiv. 10. Joanna, (or Joannas,) Luke iii 27. Joatham, Matt. i. 9. Job, James v. 11. Jochanan, rabbi, Acts iv. 6 n.

John, the Baptist, Matt. iii. 1 &c.: iv. ix. 14: xi. 2 n, &c., 9 n, &c.: xiv. 1 n, 2, &c., 12 m : xvi. 14 : xvii. 13 : xxi. 25, 32; Mark i. 4 m, &c., 14: ii. 18: vi. 16 &c. : vili. 28 : xi. 30, 32 ; Luke i. 60, 68: iii. 2 &c., 20: v. 38: vii. 18 & iz. 7, 9, 19: xi. 1: xvi. 16: xx. 4, 6; Je i. 6 &c., 40: iii. 23 &c. : iv. 1: v. 23. x. 40, 41; Acts i. 5, 22: x. 87: xi. xiii. 24, 25: xviii. 25 n : xix. 3, 4. John, the Evangelist, Matt. iv. 21: z. xvii. 1; Mark i. 19. 29; iii. 17; v. i ix. 2. 38: x. 35. 41: xiii. 3: xiv. 1 Luke v. 10: vi. 14: viii, 51: ix. 28, 54: xxii. 8; John i. 85 n: xviii. 15 xix. 27 m; Acts i. 13: iii. 1. 3. 4. 1 iv. 13, 19: viii. 14: xii. 2, 12; Gal. 9; Rev. i. 1, 4, 9 n : xxi. 2 : xxii. 8. 1 Gospel, John v. 2 m: xix. 40 m. John, surnamed Mark, Acts xii. 12 n. 1

xiii. 5, 13 m: xv. 37 m: 2 Tim. iv. 11

[Mark.]

John, member of the Sanhedrim, Acts iv. Jonan, Luke iii. 30.

Jonas, (or Jonah,) the prophet, Matt. xii. 40, 41: xvi. 4; Luke xi. 29, 30, 32. Jonas, (or Jonah,) father of Peter, Ma xvi. 17; John i. 42: xxi. 15, 16, 17. Joppa, Acts ix. 86, 38, 42, 43: x. 5, 23, 32: xi. 5, 13. Joram, (or Jehoram,) Matt. i. 8 n.

Jordan, Matt. iii. 5, 6, 13: iv. 15, 25: x 1; Mark i. 5, 9: iii. 8: x. 1; Luke 3: iv. 1: John i. 28: iii. 26: x. 40. Jorim, Luke iii. 29.

Josephat, (or Jehosephat,) Matt. i. & Joseph, of Arimathea, Matt. xxvii. 57 m. Mark xv. 43, 45; Luke xxiii. 50; Jc

Joseph Barsabas, surnamed Justus, Act

Joseph, son of Jacob, John iv. 5: Acts 9, 13, 14, 18; Heb. xi. 21, 22. Joseph, tribe of, Rev. vii. &

Joseph, son of Jonan, Luke iii. 80. Joseph, son of Judas, Luke iii. 26.

Joseph, husband of Mary, Matt. i. 16, &c.: ii. 13, 19; Luke i. 27: ii. 4, 16, 48: iii. 28 m: iv. 22; John i. 45: ii. 12 vi. 42.

Joseph, son of Mattathias, Luke iii. 24. Joses, son of Alphæus, Matt. xiii. 55 xxvii. 56; Mark vi. 8: xv. 40, 47.

Joses, surnamed Barnabas, Acts iv. [Barnabas.]

Heb. i. 1 n; 2 Pet. iii. 3 n; 1 John ii. Joses, son of Eliezer, Luke iii. 29. Joshua. [Jesus.] Josias, (or Josiah,) Matt. i. 10, 11 m. Juda, (or Judas,) son of Jacob, Matt. i. 2, 3; Luke iii. 33; Heb. vii. 14. Juda, land of, Matt. ii, 6; Luke i. 39. Juda, tribe of, Matt. ii. 6; Heb. vii. 14: viii. 8: Rev. v. 5: vii. 5. Judas, (or Juda,) son of Joannas, Luke iii. Judas, (or Juda,) son of Joseph, Luke iii. Judas, surnamed Barsabas, Acts xv. 22, 27, Judas of Galilee, Matt. xxii. 16 n, 17 n; Luke xiii. 1 n: xxiii. 5 n; John x. 8 n; Acts v. 37 n. Judas, or Jude, the Apostle, (or Lebbaus, or Thaddaus,) son of Alphaus, Matt. x. 3 n: xiii. 55 n: xxvi. 47; Mark vi. 3; Luke vi. 16 n; John vii. 5 n: xiv. 22; Acts i. 18: ix. 11: Jude 1. Judas, surnamed Iscariot, [Iscariot]. Judea, Matt. ii. 1, 5, 22: iii. 1, 5: iv. 25: xix. 1: xxiv. 16; Mark i. 5: iii. 7: x. 1: xiii. 14; Luke i. 5, 65: ii. 4: iii. 1: v. 17: vi. 17: vii. 17: xxi. 21: xxiii. 5; John iii. 22: iv. 3, 47, 54: vii. 1, 3: xi-7; Acts i. 8: ii. 9: viii. 1: ix. 31: x. 37: xi. 1, 29: xii. 19: xv. 1: xxi. 10: xxvi. 20: xxviii. 21; Rom. xv. 31; 2 Cor. i. 16; Gal. i. 22; 1 Thess. ii. 14. Julia, Rom. xvi. 15. Julius, Acts xxvii. 1, 3. Junia, Rom. xvi. 7. Jupiter, (or Zeus,) Acts xiv. 12, 13: xix. 35. Justus, of Corinth, Acts xviii. 7. Justus, Jesus, Col. iv. 11. Justus, Joseph, Acts i. 23. Justification, Rom. iii. 21 n: v. 1 n, 9 n: x. 10 n; Gal. ii. 17 n; Tit. iii. 7 n.

Kingdom of God or heaven, Matt. iii. 2 n: iv. 17 n: v. 19 n: xiii. 24 n: xvi. 28 n: xviii. 1 s: xxi. 43 s: xxvi. 29 s; Luke xxi. 31 m. Kish. [Cis.] Korah. [Core.]

Lamech, Luke iii. 36. Laodicea, Laodicean, Col. ii. 1: iv. 13, 15, 16; Rev. i. 11: iii. 14. Lasza, Acts xxvii. 8 % Last days, Acts ii. 17 n; 1 Tim. iv. 1 n; Magdala, Matt. xv. 39 n.

18 n. Latin, Luke xxiii, 38 : John xix, 20, Latin terms, Matt. xxvii. 26 n : Luke xii. 6 n ; John ii. 15 m: xii, 8 m: xix, 19 m; Acts xix. 12 n. Law, John z. 34 n; 1 Cor. xiv. 21 n, Lazarus, the beggar, Luke xvi. 20 &c. Lazarus, brother of Mary and Martha, John xi. 1 n, &c.: xii. 2, 9, 10, 17. Lebbæus, (or Judas, or Thaddeus,) Matt. x. 3 n. [Judas.] Legion, Mark v. 9. Levi, son of Jacob, Heb. vii. 9. Levi, tribe of, Luke x. 32; John i. 19; Acts iv. 36; Heb. vii. 5, 11; Rev. vii. 7. Levi, (or Matthew,) Mark ii. 14 n; Luke v. 27, 29. [Matthew.] Levi, father of Matthat, Luke iii. 24 n, 29. Libya, Acts ii. 10. Libertines, Acts vi. 9. Lily, Matt. vi. 28 n. Linus, 2 Tim. iv. 21 z. Lithostrotus, (or Gabbatha,) John xix. 13, Locusts, Matt. iii. 4 n; Rev. ix. 5 n. Logos, Luke i. 2 n : John i. 1 n : Acts x. 36 n; Tit. i. 3 n; 1 Pet. i. 23 n; 1 John ila Lois, 2 Tim. i. 5. Lot, Luke xvii. 28, 29, 32; 2 Pet. ii. 7. Lucius, Acts xiii. 1; Rom. xvi. 21. Luke, (or Lucas,) Luke i. 1 n: xxiv. 18 n; John vi. 66 n; Acts iv. 24 n; xi. 28 n; xx. 5 n; 2 Cor. viii. 18 n; Phil. ii. 20 n: iv. 8 n; Col. iv. 14 n; 2 Tim. iv. 11; Philem. 24. Lycaonia, Acts xiv. 6, 11. Lycia, Acts xxvii. 5. Lydda, Acts ix. 32, 35, 88. Lydia, Acts xvi. 14, 40. Lysanias, Luke iii. 1. Lysias, Claudius, Acts xxiii. 17 &c., 26: xxiv. 7, 22. Lystra, Acts xiv. 6, 8, 21: xvi. 1, 2; 2 Tim. jii. 11.

Maath, Luke iii. 26. Macedonia, Macedonian, Acts xvi. 9, 10, 12: xviii. 5: xix. 21, 22, 29: xx. 1, 3: xxvii. 2; Rom. xv. 26; 1 Cor. xvi. 5; 2 Cor. i. 16: ii. 13: vii. 5: viii. 1: ix. 2. 4: xi. 0; Phil. iv. 15; 1 Thess. i. 7, 8: iv. 10; 1 Tim. i. 3. Madian, (or Midian,) Acts vii. 29 n.

Magdalene, Mary, Matt. xxvii. 56, 61: Menan, (or Mainan,) Luke iii. 31. Luke viii. 2: xxiv. 10; John xix. 25: xx. 1, 11, 16, 18. Magi, Matt. ii. 1 n, 11 n; Luke ii. 39 n. Magic, Acts xix. 19 m. Magog, Rev. xx. 8. Mahalaleel, [Maleleel,] Mahometans, Rev. ix. 13 s: xiii. 11 s. Mainan. [Menan.] Malchus, John xviii. 10. Maleleel, (or Mahalaleel,) Luke iii. 37. Mammon, Matt. vi. 24 n; Luke xvi. 9, 11, Manaën, Acts xiii. 1 n. Manasses, (or Manasseh,) Matt. i. 10. Manasseh, tribe of, Rev. vii. 6. Mark, (or Marcus,) John vi. 66 m; Acts xii. 12 n, 25: xv. 37, 39; Col. iv. 10; 2 Tim. iv. 11; Philem. 24; 1 Pet. v. 13 n. His Gospel, Mark xvi. 20 n. Marriage, 1 Cor. vii. 26 n; 1 Tim. iii. 2 n. Mars-hill, (or Areopagus,) Acts xvii. 22. Martha, Luke x, 38, 40, 41; John xi, 1 &c.: xii. 2. Mary, the Virgin, Matt. i. 16, 18, 20: ii. 11: xiii. 55: xxvii, 56 n; Mark vi. 3; Luke i. 27 &c., 32 n: ii. 5, 16, 19, 34; John xix. 25, 27 n; Acts i. 14; Gal. iv. Mary, wife of Clopas, Matt. xxvii. 56, 61: xxviii. 1; Mark xv. 40, 47: xvi. 1; Luke xxiv. 10; John xix. 25 n. Mary, sister of Lazarus, Luke x. 39, 42; John xi. 1 &c.: xii. 3. Mary, a disciple at Rome, Rom. xvi. 6. Mary, mother of Mark, Acts xii. 12. Mary Magdalene. [Magdalene.] Mathusala, (or Methuselah,) Luke iii. 37. Mattatha, Luke iii, 31, Mattathias, son of Amos, Luke iii, 25. Mattathias, son of Seniei, Luke iii, 26, Matthan, Matt. i. 15. Matthat, son of Levi, Luke iii. 24 n, 29. Matthew, (or Levi,) Matt. ix. 9: x. 3; Mark ii, 14 n: iii, 18; Luke vi. 15; Acts i. 13, His Gospel, Matt. xxiii. 35 n : xxiv. 15 n : xxvii, 8 n : xxviii. 15 n. Matthias, Acts i. 23 n, 26. Media, Mede, Acts ii. 9. Melchi, son of Janna, Luke iii. 24. Melchi, son of Addi, Luke iii. 28. Melchisedek, Heb. v. 6, 10: vi. 20: vii. 1, 10, 11, 15, 17, 21. Melea, (or Meleas,) Luke iii. 31. Melita, Acts xxviii. 1.

xxviii, 1; Mark xv. 40, 47: xvi. 1, 9; Menander, quoted by S. Paul. 1 Co 33 m. Mercurius, (or Hermes,) Acts xiv. 12 Mesopotamia, Acts ii. 9 : vii. 2. Messias, (or Messiak,) John i. 41: iv. Methuselah. [Mathusala.] Michael, Jude 9; Rev. xii. 7. Midian. [Madien.] Miletus, Acts xx. 15, 17; 2 Tim. iv. Millennium, Rev. xx. 4 a. Mitylene, Acts xx. 14. Mnason, Acts xxi. 16. Moloch, Acts vii. 48. Moses, Matt. viii. 4: xvii. 3. 4: xix. xxii. 24: xxiii. 2; Mark i. 44: vii. ix. 4, 5: x. 3, 4: xii. 19, 26; Lul 22: v. 14: ix. 30, 33: xvi. 29, 31: 28, 37: xxiv. 27, 44; John i. 17. iii. 14: v. 45, 46: vi. 32: vii. 19, 22, viii. 5: ix. 28, 29; Acts iii. 22: vi. 14: vii. 20 &c., 44: xiii. 39: xv. 1, 5, xxi. 21: xxvi. 22: xxviii. 23; Roz 14: ix. 15: x. 5, 19; 1 Cor. ix. 9: 1 2 Cor. iii. 7, 13, 15; 2 Tim. iii. 8; 1 iii. 2, 3, 5, 16: vii. 14: viii. 5: ix. x. 28: xi. 23, 24: xii. 21: Jude 9: Mount of Olives, Acts i. 12 m. Myra, Acts xxvii. 5. Mysia, Acts xvi. 7, 8. Naaman, Luke iv. 27. Naasson, (or Nahshon,) Matt. i. 4; Luk Nachor, (or Nahor,) Luke iii. 34. Nagge, Luke iii. 25. Nahor. [Nachor.] Nahshon. [Naasson.] Nain, Luke vii. 11 a. Naphtali. [Nephthalim.] Narcissus, Rom. xvi. 11 a Nathan, Luke iii. 31. Nathanael, (or Bartholomew?) Luke x 18 n; John i. 45, 46 n, 47, 48, 49 : xx [Bartholomew.] Nativity, Matt. ii. 2 n, 11 n, 16 n. Naum, Luke iii, 25. Nazareth, Nazarene, Matt. ii. 23 m : iv. xxi. 11: xxvi. 71; Mark i. 9, 24: x. xiv. 67: xvi. 6; Luke i. 26: ii. 4, 39. iv. 16, 34: xviii. 37: xxiv. 19; Joh 45, 46: iv. 43 n: xviii. 5, 7: xix. Acts ii. 22: iii. 6: iv. 10: vi. 14: x. xxii. 8: xxiv. 5 n: xxvi. 9.

Neapolis, Acts xvi. 11.

Nephthalim, (or Naphtali,) land of, Matt. iv. 13, 15. Nephthalim, tribe of, Rev. vii. 6. Nereus, Rom. xvi. 15. Neri, Luke iii. 27. Nero, 2 Tim. iv. 17 m. Nicanor, Acts vi. 5. Nicodemus, John iii, 1 &c.: vii. 50: xix. 89. Nicolaitans, Rev. ii. 6 n, 15. Nicolas, (or Nicolaus,) Acts vi. 5. Nicopolis, Tit. iii. 12 s. Niger, Simeon, Acts xiii. 1. Nineveh, Ninevite, Matt. xii, 41; Luke xi. Noë, (or Noah,) Matt. xxiv. 37, 38; Luke iii. 36: xvii. 26, 27; Heb. xi. 7; 1 Pet. iii. 20; 2 Pet. ii. 5. Nominative absolute. Mark ix. 20 #: xii. 40 m; Luke xxi. 6 m; Acts xx. 3 m; 2 Cor. i. 7 *. Nymphas, Col. iv. 15.

Obed, Luke iii. 32. Oil, Mark vi. 13 n; James v. 14 n. Olives, Mount of, Acts i. 12 n. Olympas, Rom. xvi. 15. Onesimus, Col. iv. 9; Philem. 10 &c.; Rev. Onesiphorus, 2 Tim. i. 16: iv. 19. Outer darkness, Matt. viii. 12 n. Ozias, (or Uzziah, or Azariah,) Matt. i. 8 n.

xv. 38: xxvii. 5. Papal power, Rev. xiii. 11 n. Paphos, Acts xiii. 6, 13. Parmenas, Acts vi. 5. Parthia, Parthian, Acts ii. 9. Passover, Matt. xxvi. 17 n, 20 n, 26 n, 30 n: Mark xiv. 23 n: Luke xxii. 17 n: John xiii. 23 n: xviii. 28 n. Number of Passovers attended by Jesus, John ii. 13 n: v. l n: vi. 4 n: xi. 55 n. Patara, Acts xxi. 1. Patmos, Rev. i. 9. Patrobas, Rom. xvi. 14. Paul, (or Saul,) Acts xiii. 9 &c., 31 n: xiv. 9 &c. : xv. 2 &c. : xvi. 3 &c. : xvii. 2 &c. : xviii. 1 &c.: xix. 1 &c.: xx. 1 &c.: xxi. 4 &c. : xxii. 25 &c. : xxiii. 1 &c. : xxiv. 1 &c.: xxv. 2 &c.: xxvi. 1 &c.: xxvii. 1 &c.: xxviii. 8 &c.; Rom. i. 1; 1 Cor. i. 1, 12, 13: iii. 4, 5, 22: vii. 8 m: ix. 4 n: xv. 82 n: xvi. 21; 2 Cor. i. 1: vi. 5 n: x. 1, 10 n: xi. 28 n: xii. 7 n; Gal. i. 1: Philetus, 2 Tim. ii. 17.

v. 2; Eph. i. 1: iii. 1; Phil. i. 1: Col. i. 1, 23: iv. 18; 1 Thess. i. 1: ii. 18; 2 Thess. i. 1: iii. 17; 1 Tim. i. 1; 2 Tim. i. 1; Tit. i. 1; Heb. ii. 8 n; Philem. 1, 9, 19; 2 Pet. iii. 15. [Saul.] Paulus, Sergius, Acts xiii. 7. Pavement, (or Gabbatha,) John xix. 13 n. Peleg. [Phalec.) Perga, Acts xiii. 13, 14: xiv. 25. Pergamos, Rev. i. 11: ii. 12. Pentecost, Acts ii. 1 m. Persis, Rom. xvi. 12. Peter, Simon, (or Bar-Jona,) Matt. iv. 18: viii. 14 n: x. 2 n: xiv. 28, 29: xv. 15: xvi. 16, 18 *, 22, 23 : xvii. 1, 4, 24, 26 : xviii. 21: xix. 27: xxvi. 83, 85, 87, 40, 58, 69, 73, 75; Mark i. 16, 29, 80, 86: iii. 16: v. 37: viii. 29, 32, 33: ix. 2, 5: x. 28: xi. 21: xiii. 3: xiv. 29, 33, 37, 54, 66, 67, 70, 72: xvi. 7; Luke iv. 88: v. 3 &c. : vi. 14 : viii. 45, 51 : iz. 20, 28, 82, 33 : xii. 41 : xviii. 28 : xxii. 8, 31, 84, 54, 55, 58, 60, 61, 62: xxiv. 12, 84; John i. 40 &c.: vi. 8, 68: xiii. 6, 8, 9, 24, 36, 37: xviii. 10, 11, 15, 16, 17, 18, 25, 26, 27: xx, 2, 3, 4, 6: xxi, 2, 8, 7, 11, 15, 17, 18 m, 20, 21; Acts i. 13, 15: ii. 14 &c.: iii. 1 &c.: iv. 8 &c.: v. 8 &c., 15, 29: viii. 14, 20: ix. 32 &c.: x. 5, 9 &c.: xi. 2 &c.: xii. 8 &c.: xv. 7, 85 m; 1 Cor. i. 12 m; Gal. i. 18: ii. 7, 8, 9 n, 11 n, 14; 1 Pet. i. 1; 2 Pet. i. 1. [Cephas.] Phalec, (or Peleg,) Luke iii. 35. Pamphylia, Acts ii. 10: xiii. 13: xiv. 24: Phanuel, Luke ii. 36. Pharaoh, Acts vii. 10, 13, 21; Rom. ix. 17; Heb. xi. 24. Phares, Matt. i. 3; Luke iii. 33. Pharisees, Matt. iii. 7 x: v. 20: ix. 11, 14, 84: xii. 2, 14, 24, 88: xv. 1, 12: xvl. 1, 6, 11, 12 : xix. 8 : xxi. 45 : xxii. 15, 33 n, 84, 41: xxiii. 2, 13, 14, 15, 23, 25, 26, 27, 29: xxvii. 62; Mark ii. 16, 18, 24: iii. 6: vii. 1, 3, 5: viii. 11, 15: x. 2: xii. 13; Luke v. 17, 21, 30, 33: vi. 2, 7: vii. 30, 86, 87, 39: xi. 87, 88, 39, 42, 43, 44, 53: xii. 1: xiii. 31: xiv. 1, 3: xv. 2: xvi. 14: xvii. 20: xviii. 10, 11: xix. 89; John i. 24: iii. 1: iv. 1: vii. 32, 45, 47, 48: viii. 8, 13: ix. 18, 15, 16, 40 : xi. 46, 47, 57 : xii. 19, 42 : xviii. 8; Acts v. 84: xv. 5: xxiii. 6, 7,

> 8, 9: xxvi. 5; Phil. iii. 5. Philadelphia, Rev. i. 11: iii. 7.

Philemon, Philem. 1 &c.

Philip, the Apostle, Matt. x. 8; Mark iii. 18: Luke vi. 14; John i. 43 &c. : vi. 5 m, 7: xii. 21, 22: xiv. 8, 9; Acts i. 13. Philip, (or Herod Philip,) husband of Herodias. Matt. xiv. 8 s; Mark vi. 17; Luke Philip, (or Herod Philip,) tetrarch of Iturea, Luke iii. 1. Philip, the deacon, Acts vi. 5 s: viii. 5 &c., 26 &c. : xxi. 8, 9 m. Philippi, Philippian, Acts xvi. 12: xx. 6; Phil. i. 1: iv. 15; 1 Thess. ii. 2. Philippi, Cæsarea. [Cæsarea Philippi.] Philologus, Rom. xvi. 15. Phlegon, Rom. xvi. 14. Phœbe, Rom. xvi. 1. Phœnice, Acts xi. 19: xv. 3: xxi. 2: xxvii. Phrygia, Acts ii. 10: xvi. 6: xviii. 23. Phygellus, 2 Tim. i. 15. Pilate, Pontius, Matt. xxvii. 2 n, 11 &c., 58, 62, 65; Mark xv. 1 &c., 48, 44; Luke iii. 1 n : xiii. 1 : xxiii. 1 &c., 52 : John xviii. 29 &c.: xix. 1 &c., 31, 38; Acts iii. 13: iv. 27: xiii. 28; 1 Tim. vi. 13. Pilate, the wife of, Matt. xxvii. 19 n. Pisidia, Acts xiii. 14: xiv. 24. Polycarp, Rev. ii. 8 n. Pollux, Castor and, Acts xxviii. 11. Pontius Pilate. [Pilate.] Pontus, Pontic, Acts ii. 9: xviii. 2; 1 Pet. Porcius Festus, [Festus,] Prisca, (or Priscilla,) Acts xviii. 2, 18, 26; Rom. xvi. 3; 1 Cor. xvi. 19; 2 Tim. iv. 19. Prochorus, Acts vi. 5. Proselytes, Acts viii. 27 n : x. 2 n. Ptolemais, Acts xxi. 7. Publicans, Matt. v. 46 n: ix. 9 n, 11 n. Publius, Acts xxviii. 7, 8. Pudens, 2 Tim. iv. 21. Purim, feast of, John v. 1 n. Puteoli, Acts xxviii, 13, Python, Acts xvi. 16. Quartus, Rom. xvi. 28. Quirinus, P. Salpicius. [Cyrenius.]

Rachab. [Rahab.]
Ragau, (or Reu,) Luke iii. 35.
Rahab, (or Rachab,) Matt. i. 5 n; Heb. xi. 31; James ii. 25 n.
Ram. [Aram.]
Rama, Matt. ii. 18.
Rachel, Matt. ii. 18.
Rebekah, Rom. ix. 10.

Rehoboam. [Roboam.] Remphan, Acts vii. 43 m. Reu. [Ragan.] Resurrection, 1 Cor. xv. 18 m. 36 m: 2 ii. 18 m. Reuben, tribe of, Rev. vii. 5. Rhegium, Acts xxviii. 13. Rhesa, Luke iii. 27. Rhods, Acts xii. 13. Rhodes, Acts xxi. 1. Roboam, (or Reheboam,) Matt. i. 7. Rome, Roman, John xi. 48; Acts il. xvi. 21, 37, 38: xviii. 2: xix. 21: 25, 26, 27, 29: xxiii. 11, 27: xxv. xxviii. 14, 16, 17; Rom. i. 7, 15; 21 i. 17. Rufus, Mark xv. 21 n; Rom, xvi. 18: Ruth, Matt. i. 5. Sabbath, Matt. viii. 16 n: xii. 2n; M ii. 27 n; John vii. 22 n; xix. 3 Sabbath day's journey, Acts i. 12 a. Sadoc, Matt. i. 14. Sadducees, Matt. iii. 7 n : xvi. 1, 6, 11, xxii. 23, 31 n, 35 n, 34; Mark xii. Luke xx. 27; Acts iv. 1 n : v. 17: x 6, 7, 8 n. Sala, (or Salah,) Luke iii. 35. Salamis, Acts xiii. 5. Salathiel, (or Shealtiel,) Matt. i. 12; L iii. 27. Salem, Heb. vii. 1, 2. Salim, John iii. 23 n. Salmon, Matt. i. 4, 5; Luke iii. 32. Salmone, Acts xxvii. 7. Salome, Matt. xiv. 6 n: xxvii. 56 n: h xv. 40 n : xvi. 1. [Zebedee.] Salvation, Rom. v. 9 n. Samaria, Samaritan, Matt. x. 5 n; I ix. 52: x. 83: xvii. 11, 16; John i 5, 7, 9, 12 n, 20 n, 25 m, 39, 40: viii. Acts i. 8: viii. 1, 5, 9, 14, 25: ix. xv. 3. Samos, Acts xx. 15. Samothracia, Acts xvi. 11. Samson, Heb. xi. 32. Samuel, Acts iii. 24: xiii. 20; Heb. xi Sanhedrim, Matt. v. 22 n; Acts v. 21: Sapphira, Acts v. 1. Sarah, Rom. iv. 19: ix. 9; Heb. xi. 1 Pet. iii. 6.

Sardis, Rev. i. 11: iii. 1, 4.

Sarepta, (or Zarephath,) Luke iv. 26.

Saron, (or Sharon,) Acts ix. 35 m.

Saruch, (or Serug,) Luke iii. 35.

Red Sea, Acts vil. 36; Heb. xi. 29.

Satan, Matt. iv. 10 n: xii. 26: xvi. 23; Mark i. 13: iii. 23, 26: iv. 15: viii. 33; Luke iv. 8: x. 18: xi. 18: xiii. 16 n: xxii. 3. 31: John xiii. 27; Acts v. 3: xxvi. 18: Rom, xvi. 20; 1 Cor. v. 5 x: vil. 5; 2 Cor. ii. 11: xi. 14: xii. 7 n; 1 Thess, ii. 18 n; 2 Thess, ii. 9; 1 Tim. i. 20 n: v. 15; Rev. ii. 9, 13, 24: iii. 9: xii. 9: xx. 2, 7. Saul, (or Paul,) Acts vii. 58: viii. 1, 8: ix. 1 &c.; xi, 25, 80; xii. 25; xiii. 1, 2, 7, 9: xxii. 7, 13: xxvi. 14. [Paul.] Saul, reign of, Acts xiii. 21 m. Sceva, Acts xix. 14. Scribes, Matt. ii. 4 n: v. 20 n: xxii. 35 n; Luke v. 17 n. Scriptures, division of, Luke xxiv. 44 *; John vi. 45 m. Scythia, Scythian, Col. iii. 11. Secundus, Acts xx. 4. Seleucia, Acts xiii. 4. Sem, (or Shem,) Luke iii. 36. Semei, Luke iii. 26. Sepulchre, Mark xvi. 5 n. Sergius Paulus, Acts xiii. 7. Serug. [Saruch.] Seth, Luke iii. 38. Seventh commandment, Mark x. 19 s. Seventy disciples, Luke x. 1 n. Sharon. [Saron.] Shealtiel. [Salathiel.] Shechem. [Sychem.] Shem. [Sem.] Sidon, Sidonian, Matt. zi. 21, 22: xv. 21; Mark iil. 8: vii. 24, 31; Luke iv. 26: vi. 17: x. 13, 14; Acts xii. 20: xxvii. 3. Silas, (or Silvanus,) Acts xv. 22, 27, 32, 34, 40: xvi. 19, 25, 29: xvii. 4, 10, 14, 15: xviil. 5. [Silvanus.] Silvanus, (or Silvan,) Rom. xvi. 22 n; 2 Cor. i. 19; 1 Thess. i. 1 n: iii. 1 n; 2 Thess. i. 1; 1 Pet. v. 12 n. [Silas.] Siloam, Luke xiii. 4 n; John ix. 7, 11. Simeon, son of Hillel (?), Luke ii. 25 s, 29 n. 34 : Acts v. 34 n. Simeon, son of Juda, Luke iii. 30. Simeon, surnamed Niger, Acts xiii. 1. Simeon, tribe of, Rev. vii. 7. Simeon Peter, Acts xv. 14; 2 Pet. i. 1. [Peter.] Simon Bar-Jona, (or Simon Peter,) Matt. xvi. 17; John i. 42: xxi. 15, 16, 17. [Peter.] Simon, brother of our Lord, Matt. xiii. 55 n; Mark vi. 3.

Simon Cananites, (or Simon Zelotes,) Matt. x. 4: Mark iii. 18. [Simon Zelotes.] Simon, of Cyrene, Matt. xxvii. 32 n; Mark xv. 21 n; Luke xxiii. 26; Rom. xvi. 13 . Simon, father of Judas Iscariot, John vi. 71: xii. 4: xiii. 2, 26. Simon, the leper, Matt. xxvi. 6; Mark xiv. 3. Simon Magus, Acts viii. 9 n, 13 &c. Simon, or Simon Peter. [Peter.] Simon, a Pharisee, Luke vii. 40, 43, 44. Simon, the tanner, Acts ix. 43: x. 6; 17, 32. Simon Zelotes, (or Simon Cananites,) Luke vi. 15; Acts i. 13. [Simon Cananites.] Sina, (or Sinai,) Acts vii. 30, 88; Gal. iv. 24, 25, Sion, (or Zion,) Matt. xxi. 5; John xii. 15; Rom. ix. 33: xi. 26; Heb. xii. 22; 1 Pet. ii, 6; Rev. xiv. 1. Sisters of Jesus, Mark vi. 3 s. Smyrna, Smyrnean, Rev. i. 11: ii. 8. Sodom, Matt. x. 15: xi. 23, 24; Mark vi. 11; Luke x. 12: xvii. 29; Rom. ix. 29; 2 Pet. ii. 6; Jude 7. Spiritual Sodom, Rev. xi. 8. Solomon, Matt. i. 6, 7: vi. 29: xii. 42; Luke xi. 31 : xii. 27 ; John x. 23 ; Acts iii. 11 : v. 12: vii. 47. Son of David, Matt. ix. 27 n. Son of God, Matt. xiv. 33 n: xvii. 26 n; Luke xxii. 69 n; John v. 18 n: x. 38 n; Rom. viii. 32 n. Son of Man, Matt. viii. 20 n; Luke xxii. 69 n; John xii. 34 n. Sopater, (or Socipater ?) Acts xx. 4. Sosipater, (or Sopater?) Rom. xvi. 21. Sosthenes, Acts xviii. 17 a; 1 Cor. i. 1 a. Spain, Rom. xv. 24, 28. Spiritual gifts, Acts xix. 2 n; Rom. i. 11 n; 1 Cor. ii. 4 n: iv. 19 n; 1 Tim. iv. 14 m. Stachys, Rom. xvi. 9. Stephanas, 1 Cor. i. 16: xvi. 15, 17. Stephen, Acts vi. 5, 8 &c. : vii. 1 &c., 59: viii. 2: xi. 19: xxii. 20. Stoics, Acts xvii. 18. Susanna, Luke viii. 3. Swearing, Matt. v. 34 s. Sychar, John iv. 5 m. Sychem, (or Shechem,) city, Acts vii. 16 n. Sychem, (or Shechem,) son of Harnor, Acts vii. 16 m. Symeon. [Simeon, Simon.] Synagogues, Luke iv. 17 n; Acts vi. 9 n. Syntyche, Phil. iv. 2.

Syracuse, Acts xxviii. 12. Syria, Syrian, Matt. iv. 24; Luke ii. 2: iv. 27: Acts xv. 23, 41: xviii. 18: xx. 8: xxi. 8; Gal. i. 21. Syrophenician woman, Mark vii. 26. Tabernacles, feast of, John vii. 2 s., 38 s; Acts viii. 27 n. Tabitha. (or Dorcas.) Acts ix. 36, 40. Tamar. [Thamar.] Tarsus, Tarsian, Acts ix. 11, 80: xi. 25: xxi. 39 m: xxii. 3, 28 m. Temple, Mark xiii. 1 x; John ii. 20 x; Acts i, 13 n : ii. 2 n : iii. 2 n : xxi. 28 n. Temple of God, 1 Cor. iii. 16 s. Temptation, Matt. iv. 2 m. Terah, Acts vii. 4 n. [Thara.] Tertius, Rom. xvi. 22. Tertullus, Acts xxiv. 1, 2. Thaddaus, (or Lebbaus, or Judas,) Matt. z. 3; Mark iii. 18. [Judas.] Thamar, (or Tamar,) Matt. i. 3. Thara, (or Terah,) Luke iii. 34. Theophilus, Luke i. 3 n; Acts i. 1. Thessalonica, Thessalonian, Acts xvii. 1, 11, 13: xx. 4: xxvii. 2; 1 Thess. i. 1; 2 Thesa, i. 1; Phil. iv. 16; 2 Tim. iv. 10. Theudas, John x. 8 n; Acts v. 36 n. Thomas, called Didymus, Matt. x. 3; Mark iii. 18; Luke vi. 15; John xi. 16 n: xiv. 5: xx. 24 &c.: xxi. 2; Acts i. 13. Thorn in the flesh, 2 Cor. xii. 7 m. Thyatira, Acts xvi. 14; Rev. i. 11: ii. 18, 24. Tiberias, John vi. 23. Tiberias, Sea of, (or Lake of Gennesaret, or Sea of Galilee,) John vi. 1: xxi. 1. Tiberius Cæsar, Luke iii. 1. Timæus, Matt. x. 46. Timon, Acts vi. 5. Timotheüs, Acts xiv. 6 n: xvi. 1 n: xvii. 14. 15: xviii. 5: xix. 22: xx. 4; Rom. avi. 21; 1 Cor. iv. 17 n: xvi. 10; 2 Cor. i. 1, 19; Phil. i. 1: ii. 19; Col. i. 1; 1 Thess. i. 1 n: iii. 1 n, 2, 6; 2 Thess. i. 1; 1 Tim. i. 2 n, 18: iv. 12 n: vi. 20; 2 Tim. 1. 2 n: ii. 22 n; Philem. 1 n; Heb. xiii. 23; Rev. ii. 1 n. Titus, 2 Cor. ii. 13: vii. 6, 13, 14: viii. 6, 16, 23: xii. 18; Gal. ii. 1, 8; 2 Tim. iv. 10; Tit. i. 4 n. Tombs, Matt. xxiii. 27 n; John xi. 38 n.

Tower of Antonia, Acts xxi. 34 s. Trachonitis, Luke iii. 1.

Transmigration of souls, John ix. 2 s. Tres Tabernæ, Acts xxviii. 15 n. Troas, Acts xvi. 8, 11: xx. 5, 6; 2 Cor. ii. 12: 2 Tim. iv. 13. Trogyllium, Acts xx. 15. Trophimus, Acts xx. 4: xxi. 29; 2 Tim. iv. 20. Tryphæna, Rom. xvi. 12. Tryphosa, Rom. xvi. 12. Tychicus, Acts xx. 4; Eph. vi. 21; Col. iv. 7; 2 Tim. iv. 12; Tit. iii. 12. Tyrannus, Acts xix. 9. Tyre, Tyrian, Matt. xi. 21, 22: xv. 21; Mark iii. 8: vii. 24, 31; Luke vi. 17: L 13, 14; Acts xii. 20: xxi. 3, 7. Uncircumcised, Acts vii. 51 m. Urbanus, Rom. xvi. 9. Urias, (or Uriah,) Matt. i. 6. Uzziah. [Oziae.] Vow, Acts xviii. 18 n: xxi. 24 n. Widows, 1 Tim. v. 9 n. Wisdom of God, Matt. xxiii, 34 a. Wormwood. [Absinthium.] Zabulon, (or Zebulun,) land of, Matt. iv. 13, 15. Zabulon, (or Zebulun,) tribe of, Rev. vii. & Zacchæus, Luke xix. 2, 5, 8. Zacharias, (or Zechariah,) son of Barachias, Matt. xxiii. 35 n; Luke xi. 51. Zacharias, father of John the Baptist, Luke i. 5, 12 &c., 40, 59, 67: iii. 2, Zara, (or Zerak,) Matt. i. 3. Zarephath. [Sarepta.] Zealots, Luke vi. 15 x. Zebedee, Matt. iv. 21: x. 2: xx. 20: xxvi 37: xxvii. 56; Mark i. 19, 20: iii. 17: x. 35; Luke v. 10; John xxi. 2. Zebedee, wife of, Matt. xx. 20: xxvii, 56. [Salome.] Zebulun. [Zabulon.] Zechariah. [Zacharias.] Zelotes, Simon, (or Simon Cananites,) Luke vi. 15; Acts i. 13. Zenas, Tit. iii. 13. Zerah. [Zara.] Zerubbabel. [Zorobabel.] Zeus, (or Jupiter,) Acts xiv. 12, 13, Zion. [Sion.] Zorobabel, (or Zerubbabel,) Matt. i. 12 a, 13; Luke iii. 27.

INDEX III.

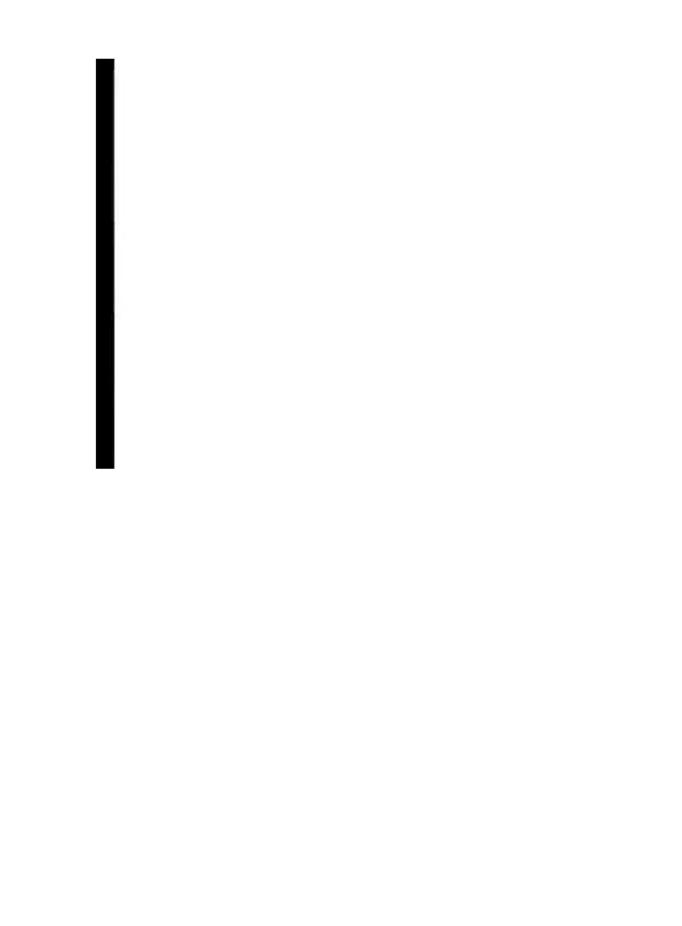
OF TEXTS QUOTED FROM THE OLD TESTAMENT.

GENESIS. 1. 27	xxi. 17. Matt. xv. 4; Mark vii. 10. xxi. 24.			
xv. 6. Rom. iv. 3; Gal. iii. 6; James ii. 23.	LEVITICUS.			
xv. 13, 14	xi. 44 1 Pet. i. 16. xii. 8 Luke ii. 24. xviii. 6			
EXODUS.	xxvi. 11, 12 2 Cor. vi. 16.			
iii. 6 Matt. xxii. 32; Mark xii. 26; Luke xx. 37.	NUMBERS.			
ix. 16 Rom. ix. 17.	ix. 12 John xix. 36.			
xii. 46 John xix. 86.	xi. 29? James iv. 5.			
xiii. 2 Luke ii. 28.				
xvi. 18 2 Cor. viii. 15.	DEUTERONOMY.			
xix. 6 1 Pet. ii. 9.				
xix. 13 Heb. xii. 20.	iv. 24 Heb. xii. 29.			
xx. 12 Matt. xv. 4: xix. 19; Mark vii.	v. 16. Matt. zv. 4: xiz. 19; Mark vii.			
10: x. 19; Luke xviii. 20; Eph. vi. 2, 3. xx. 13 Matt. v. 21: xix. 18; Luke	10: x. 19; Luke xviii. 20; Eph. vi. 2, 3. v. 17 Matt. v. 21: xix. 18; Luke			
xviii. 20; Rom. xiii. 9; James ii. 11.	zviii. 20; Rom. zřii. 9; James ii. 11.			
xx. 14. Matt. v. 27: xix. 18; Mark x. 19;	v. 18 Matt. v. 27: xix. 18; Mark x.			
Luke xviii. 20; Rom. xiii. 9; James ii. 11.	19: Luke xviii. 20: Rom. xiii. 9:			
xx. 15, 16 Matt. xix. 18; Mark x. 19;	James ii. 11.			
Luke xviii. 20; Rom. xiii. 9.	v. 19, 20 Matt. xix. 18; Mark x.			
xx. 17 Rom. vii. 7: xiii. 9.	19; Luke xviii. 20; Rom. xiii. 9.			

INDEX OF TEXTS

v. 21 Rom. vii. 7: xiii. 9.	vi. 8 Matt. vii. 23; Luke 1
vi. 4 Mark xii. 29.	viii. 2.
vi. 5 Matt. xxii. 37; Mark xii. 30;	viii. 4—6 Heb. ii
Luke x. 27.	viii. 6 1 Cor.
vi. 13 Matt. iv. 10; Luke iv. 8. vi. 16 Matt. iv. 7; Luke iv. 12.	x. 7 Rom.
vi. 16 Matt. iv. 7; Luke iv. 12.	xiii. 3 (LXX & Vulg.) Rom. iii. l
viii. 3 Matt. iv. 4; Luke iv. 4.	xiv. 1—3 Rom. iii. 1 xvi. 8—11 Acts ii. 2
x. 20 Matt. iv. 10; Luke iv. 8.	xvi. 8—11 Acts ii. 2
xviii. 15, 18 Acts iii. 22: vii. 37.	xvi. 10 Acts ii. 31; x
xviii. 19 Acts iii. 23.	xviii. 2 Heb.
xix. 15 Matt. xviii. 16; John viii.	xviii. 49 Rom.
17; 2 Cor. xiii. 1.	xix. 4 Rom.
xix. 21 Matt. v. 38.	xxii. 1 Matt. xxvii. 46; Mark 1
xxi. 23 Gal. iii. 13.	xxii. 18 Matt. xxvii. 35; John xi
xxiv. 1 Matt. v. 31.	xxii. 22 Heb.
xxiv. 14, 15? 1 Tim. v. 18.	xxiv. 1 1 Cor.
xxv. 4 1 Cor. ix. 9; 1 Tim. v. 18.	xxxi. 5 Luke xxi
xxv. 5 Matt. xxii. 24; Mark xii. 19;	xxxii. 1, 2 Rom. iv. xxxiv. 12—16 1 Pet. iii. 10
Luke xx. 28.	xxxiv. 12—16 1 Pet. iii. 10
xxvii. 26 Gal. iii. 10.	xxxiv. 20 John xi
xxx. 12—14 Rom. x. 6—8.	xxxv. 19 John x
xxxi. 8 Heb. xiii. 5.	xxxvi. 1 Rom. ii
xxxii. 17 1 Cor. x. 20.	xl. 6—8 Heb. x. xli. 9 John xii
xxxii. 21 Rom. x. 19.	xli. 9 John xii
xxxii. 36 Rom. xii. 19; Heb. x. 30.	xliv. 22 Rom. vii
xxxii. 43 Rom. xv. 10.	XIV. 0, 7 Heb. L
	li. 4 Rom. liii. 1—3 Rom. iii. 10
JOSHUA.	lili. 1—3 Rom. ili. 10
Ush siii E	lxviii. 18 Eph.
i. 5 Heb. xiii. 5.	lxix. 4? John x lxix. 9 John ii. 17; Rom. :
	lxix. 22, 23 Rom. xi. !
JUDGES.	lxix. 25 Acts
xiii. 5? Matt. ii. 23.	lyviji 9
	lxxviii. 24 John v
	lxxxii. 6 John :
2 SAMUEL.	lxxxix. 20 Acts xii
vii. 14 2 Cor. vi. 18 (?) Heb. i. 5.	
xxii. 50 Rom. xv. 9.	xciv. 11 1 Cor. ii
	xcv. 7—11 Heb. iii. 7
4 7777700	xcv. 7, 8 Heb. iii. 15:
1 KINGS.	xcv. 11 Heb. iv.
xix. 10, 14 Rom. xi. 3.	xcvii. 7 Heb
xix. 18 Rom. xi. 4.	
	civ. 4 Heb
JOB.	cix. 3? John x
	cix. 8 Acts
v. 13 1 Cor. iii. 19.	cx. 1. Matt. xxii. 44; Mark xii. 36;
	xx. 42; Acts ii. 34, 35; Heb.
PSALMS.	cx. 4 Heb. v. 6; vii. 17
	exii. 9. · · · · · 2 Cor.
ii. 1, 2 Acts iv. 25, 26.	exvi. 10 2 Cor. i
ii. 7 Acts xiii. 33; Heb. i. 5: v. 5.	exvii. 1 Rom. x
ii. 9	cxviii. 6 Heb. xi
iv. 4 Eph. iv. 26.	
v. 9 Rom. iii. 13.	Luke xx. 17; Acts iv. 11; 1 Pet.

cxviii. 23 Matt. xxi. 42; Mark xii. 11.	lii. 15 Rom. xv. 21.
cxviii. 26 Matt. xxi. 9: xxiii. 39.	liii. 1 John xii. 38; Rom. x. 16.
cxxxii. 11 Acts ii. 30.	liii. 4 Matt. viii. 17.
cxl. 3 Rom. iii. 13.	liii. 5 1 Pet. ii. 24.
CAL U	1111 0
	liii. 7, 8 Acts viii. 32, 33.
PROVERBS.	liii. 9 1 Pet. ii. 22.
T IVO V ETUDO.	liii. 12 Mark xv. 28; Luke xxii. 37.
i. 16 Rom. iii. 15.	liv. 1 Gal. iv. 27.
iii. 7 Rom. xii. 16.	liv. 13 John vi. 45.
iii. 11, 12	1- 0 A-4
	lv. 3 Acts xiii. 34.
iii. 34 James iv. 6; 1 Pet. v. 5.	lvi. 7 Matt. xxi. 18; Mark xi. 17;
x. 12 1 Pet. iv. 8.	Luke xix. 46.
xxi. 10? James iv. 5.	lix. 7, 8 Rom. iii. 15, 16, 17.
xxv. 21, 22 Rom. xii. 20.	lix. 20, 21 Rom. xi. 26, 27.
xxvi. 11 2 Pet. ii. 22.	la 19 Fab a 14
XXVI. 11 Z Fet. II. 22.	lx. 1? Eph. v. 14.
	lxi. 1, 2 Luke iv. 18, 19.
ISAIAH.	lxii. 11 Matt. xxi. 5.
isaian.	lxiv. 4 1 Cor. ii. 9.
i. 9 Rom. ix. 29.	lxv. 1, 2 Rom. x. 20, 21.
vi. 9. Matt. xiii. 14; Mark iv. 12; Luke	lxvi. 1, 2 Acts vii. 49, 50.
	1. 1, 2,
viii. 10; Acts xxviii. 26; Rom. xi. 8.	lxvi. 24 Mark ix. 44, 46, 48.
vi. 10 Matt. xiii. 15; Mark iv. 12;	
John xii. 40; Acts xxviii. 26.	JEREMIAH.
vii. 14 Matt. i. 23.	JEREMIAH.
viii. 12, 13 1 Pet. iii. 14, 15.	ix. 24 1 Cor. i. 31; 2 Cor. x. 17.
viii. 14 Rom. ix. 33.	xvii. 10 Rev. ii. 23.
VIII. 14	1VII. 10
viii. 17, 18 Heb. ii. 13.	xxxi. 15 Matt. ii. 18.
ix. 1, 2 Matt. iv. 15, 16.	xxxi. 1, 9? 2 Cor. vi. 18.
x. 22, 23 Rom. ix. 27, 28.	xxxi. 31—34 Heb. viii. 8—12.
Xi. 10	xxxi. 33, 34 Heb. x. 16, 17.
xi. 10	xxxi. 33, 34 Heb. x. 16, 17.
xii. 3? John vii. 38.	xxxi. 33, 34 Heb. x. 16, 17.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9	JEREMIAH. LAMENTATIONS.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9 Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13 1 Cor. xv. 32.	JEREMIAH. LAMENTATIONS.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7.	•
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54.	JEREMIAH. LAMENTATIONS.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxv. 8. Rev. vii. 17; xxi. 4.	JEREMIAH. LAMENTATIONS.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL.
xii. 3? John vii. 38. xxii. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 52. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL.
xii. 3?	JEREMIAH. <i>LAMENTATIONS</i> . iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13, EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xi. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxix. 14. 1 Cor. i. 19. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13, EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxv. 8. Rev. vii. 17; xxi. 4. xxviii. 9? Rom. xi. 27. xxviiii. 11, 12. 1 Cor. xv. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxix. 14. 1 Cor. i. 19. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20. xl. 3—5. Luke iii. 4—6.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. ROSEA.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. ROSEA. i. 10 Rom. ix. 26.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13; xii. 7.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13: xii. 7. x. 8 Luke xxiii. 30.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x. 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxiii. 14. 1 Cor. i. 19. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20. xl. 3.—5. Luke iii. 4.—6. xl. 3. Matt. iii. 3; Mark i. 3; John i. 23. xl. 6, 8. 1 Pet. i. 24, 25. xl. 13. Rom. xi. 34; 1 Cor. ii. 16. xlii. 1—4. Matt. xii. 18.—21. xlv. 9. Rom. xi. 20. xlv. 28. Rom. xiv. 11.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13: xii. 7. x. 8 Luke xxiii. 30.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13; xii. 7.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxix. 14. 1 Cor. i. 10. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20. xl. 3—5. Luke iii. 4—6. xl. 3. Matt. iii. 3; Mark i. 3; John i. 23. xl. 6, 8. 1 Pet. i. 24, 25. xl. 13. Rom. xi. 34; 1 Cor. ii. 16. xlix. 1—4. Matt. xii. 18—21. xlv. 9. Rom. ix. 20. xlv. 23. Rom. xiv. 11. xlix. 6. Acts xiii. 47. xlix. 8. 2 Cor. vi. 2.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13: xii. 7. x. 8 Luke xxiii. 30.
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxix. 14. 1 Cor. i. 10. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20. xl. 3—5. Luke iii. 4—6. xl. 3. Matt. iii. 3; Mark i. 3; John i. 23. xl. 6, 8. 1 Pet. i. 24, 25. xl. 13. Rom. xi. 34; 1 Cor. ii. 16. xlix. 1—4. Matt. xii. 18—21. xlv. 9. Rom. ix. 20. xlv. 23. Rom. xiv. 11. xlix. 6. Acts xiii. 47. xlix. 8. 2 Cor. vi. 2.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2?
xii. 3? John vii. 38. xxi. 9. Rev. xiv. 8; xviii. 2. xxii. 13. 1 Cor. xv. 32. xxii. 22. Rev. iii. 7. xxv. 8. 1 Cor. xv. 54. xxvii. 9? Rom. xi. 27. xxviii. 11, 12. 1 Cor. xiv. 21. xxviii. 16. Rom. ix. 33: x 11; 1 Pet. ii. 6. xxix. 10. Rom. xi. 8. xxix. 13. Matt. xv. 8, 9; Mark vii. 6, 7. xxix. 14. 1 Cor. i. 10. xxxiii. 18. 1 Cor. i. 20. xl. 3—5. Luke iii. 4—6. xl. 3. Matt. iii. 3; Mark i. 3; John i. 23. xl. 6, 8. 1 Pet. i. 24, 25. xl. 13. Rom. xi. 34; 1 Cor. ii. 16. xlix. 1—4. Matt. xii. 18—21. xlv. 9. Rom. ix. 20. xlv. 23. Rom. xiv. 11. xlix. 6. Acts xiii. 47. xlix. 8. 2 Cor. vi. 2. xlix. 10. Rev. vii. 16.	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2? Rom. xi. 8. DANIEL. ix. 27: xii. 11 Matt. xxiv. 15; Mark xiii. 14. HOSEA. i. 10 Rom. ix. 26. ii. 23 Rom. ix. 25. vi. 6 Matt. ix. 13: xii. 7. x. 8 Luke xxiii. 30.
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2?
xii. 3?	JEREMIAH. LAMENTATIONS. iii. 45? 1 Cor. iv. 13. EZEKIEL. xii. 2?

		•		
	•			
			,	

